DOXOGRAPHI GRAECI

COLLEGIT RECENSUIT PROLEGOMENIS
INDICIBUSQUE INSTRUXIT

HERMANNUS DIELS

OPUS ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE
PRAEMIO ORNATUM

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI
MDCCCLXXIX

PLACITORUM SCRIPTORES INSUNT

AETII DE PLACITIS RELIQUIAE (PLUTARCHI EPITOME, STOBAEI EXCERPTA)
ARII DIDYMI EPITOMES FRAGMENTA PHYSICA
THEOPHRASTI PHYSIC. OPINIONUM, DE SENSIBUS FR.
CICERONIS EX L. I DE DEORUM NATURA
PHILODEMI EX L. I DE PIETATE
HIPPOLYTI PHILOSOPHUMENA
PLUTARCHI STROMATEON FR.
EPIPHANII VARIA EXCERPTA
GALENI HISTORIA PHILOPHA
HERMIAE IRRISIO GENTILIUM PHILOSOPHORUM

Tardi ingeni est rivulos consectari, fontes rerum non videre

Cicero

HERMANNUS DIELESIUS HERMANNO USENERO S.

Non mirabere, praeceptor carissime, a Tuo nomine quod auspicatum volo hoc Doxographorum volumen. Tuum enim est quod iam Tibi reddo neque id uno nomine Tuum. nimirum fata sua habet et hic libellus, quae enarrare neque iniucundum videtur et certe utilius quam quod solent de ratione sua et instituto prooemiari. Tu igitur cum ante viginti et quod superest annos Theophrasti causa Placita attigisses spretisque priorum somniis primus veram eorum indolem perspicere coepisses, salutare iniisti consilium colligendi quidquid istarum litterarum superesset, unde et origo aperiretur et per temporum decursum propagatio. accessit socius consilii C. Wachsmuthius, qui Laertio et Biographis idem se auxilium laturum pollicebatur. qui cum paulo post in Italiam profectus esset, egregium conlatorum codicum apparatum congessit. sed mox cum in alium uterque studiorum campum vocaretur, factum est ut pristini consilii ardor paulatim refrigesceret. ac metuendum erat, ne eo difficilior fieret quo magis procrastinaretur labor. quare Tu quidem vicarium circumspicere coepisti et cum ante XI annos philosophorum Bonnensium ordo more maiorum ad certamina adulescentes invitaret, auctor fuisti, ut Placitorum memoria explicanda proponeretur. interim me ut periculum facerem facile persuasisti. nam etsi quam impedita esset quaestio haud quaquam me celaveras, tamen ipsa difficultas iuvenilem ardorem excitavit et effecit, ut intra perexiguum spatium totum illarum litterarum orbem peragrarem et extrema quaestionis lineamenta recte plerumque adumbrarem. sed festinata ista studia etsi nec Tibi nec ordini displicuere, quantum a perfectionis laude abessent, optime ipse intellexi. nam utendum mihi erat editionibus vulgaribus, quae quam fallaces essent, Wachsmuthii schedis edoctus eram. itaque postquam insigni Galeni exemplo incredibilem illam corruptionem etiam publice sum testatus, iam editiones Placitorum ad optimam codicum fidem recensendas mihi proposui. quem ad finem dum aut ipse perambulo bibliothecas aut amicos precibus fatigo, ecce programma adfertur ab Academia litterarum Berolinensi m. Iulio a. MDCCCLXXIV propositum:

„*Plutarchi qui feruntur libri* περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις *quomodo et quando scripti sint, inquiratur, quae ratio inter eam compilationem similesque alias intercedat, exponatur, qui auctores qua ratione a compilatore adhibiti sint, determinetur.*“

quo nuntio quid mihi tum exoptatius potuit accidere? quod diu moliebar, idem fere illic praescriptum vidi. igitur nihil moratus in novum illud certamen descendi, et cum nec Tuum nec ceterorum amicorum auxilium petenti deesset, saepe etiam ultro offerretur, Placitorum corpus cum Prolegomenis assiduo labore maturatum statuta die a. LXXVII summatibus illis viris traditum est, quibus Academiae mandatu iudicium erat ferendum. qui cum probassent ac praemio dignum iudicavissent opus typis describi coeptum.

Tu vero ne tum quidem Placitorum fuisti immemor. nam luctanti per biennium cum preli monstris, quantum quidem per valetudinem ac negotia vacares, numquam mihi defuisti neque ullam fere plagulam remisisti, quin aut emendando aut dubitando me egregie adiuvares. quodsi non omnia tam perfecta vides et perpolita, quam et exspectare poteras et ipse cupiebam, memineris velim quod haud raro sum expertus Hesiodeum 'ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ'. *ceterum si quid novercae invidia damni inlatum observaram, in Addendis correxi, reliqua corrigent quibus id curae erit. nihil enim vehementius opto, quam ut alii veniant in partes, qui agro olim horrido, nunc sane cultiori suam velint impendere operam. inprimis autem C. Wachsmuthio gratum fecisse cupio Stobaei eclogas diu expectatas, diutius agitatas edituro. qui si non inutiliter praelusisse me iudicaverit, gratiarum quas illi debeo maximas aliquid saltem rettulisse videbor. nec tacenda est hoc loco officiosa amicorum voluntas inprimis Ivonis Brunsii Berolinensis, Maximiliani Bonnetii Parisiensis, Friderici de Duhn Gottingensis, Benedicti Niesei Marburgensis, Hieronymi Vitellii Florentini, qui codicibus excutiendis optime sunt de Doxographis meriti. deinde gratissima memoria prosequor Eduardum Zellerum, virum summum, qui studia nostra tam publice quam privatim benevolentissime semper adiuvit.*

Tibi vero, Usenere, cum debitam meritamque gratiam agere instituo, haesitare me sentio et rubore subfundi. adeo me praegravat beneficiorum Tuorum vel quaesitorum vel oblatorum multitudo. quodsi verum iudicas, quod aiunt quidam, turpe esse vinci beneficiis, desperandum mihi esse video. sin vero, qui rebus non potest, animo aequare liberaliter conceditur, ne ego faciam ut nunquam desideres amorem nostrum vel pietatem. interim qui liber Tuae fuit propensissimae voluntatis testis, eundem voti nostri accipe sponsorem gravissimum. vale.

SCR. BEROLINI KAL. OCTOBR. MDCCCLXXIX

PROLEGOMENA

PROLEGOMENON CAPITUM CONSPECTUS

I DE PLUTARCHEAE EPITOMES MEMORIA

Plutarchi quae fertur de Placitis epitomen primus attigisse videtur Philo Iudaeus, si modo hunc locum libri primi de providentia ab eo scriptum esse credimus:

I 22 p. 11 edit. armen. latin. Aucher. Haec [mundum cum procreatis] Plato a deo facta fuisse novit et materiam per se ornatu carentem in mundo cum ornatu ipso prodiisse; hae enim erant primae caussae unde et mundus fuit. quoniam et Judaeorum legis lator Moyses aquam tenebras et chaos dixit ante mundum fuisse.

	Plut. de Placit. I 3
Plato autem materiam	21 Πλάτων . . . τρεῖς ἀρχὰς τὸν θεὸν τὴν ὕλην τὴν ἰδέαν.
Thales Milesius aquam	1 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ.
Anaximander Milesius infinitum	3 Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ Μιλήσιός φησι τῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον.
Anaximenes aerem	4 Ἀναξιμένης δὲ ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο.
Anaxagoras Clazomenius homoeomeriam	5 Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο.
Pythagoras Mnesarchi filius[1] numeros commensurationes et harmonias[2]	8 . . . Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος . . . ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις ἃς καὶ ἁρμονίας καλεῖ . . .
Heraclitus[3] et Hippasus Metapontius ignem	11 Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ.

---

[1] armeniace Mnesarqaj ordi, quod cum Aucherus divideret Mnes arqajordi ad verba recte, ad sensum inepte vertit Mnes regis filius. veram lectionem et hic et infra debeo Gildemeisteri benevolentiae.

[2] harmoniam perperam Aucher.

[3] Heraclides falso Aucher.

Empedocles Agrigentinus ignem aquam aerem terram et duo principia amorem et odium	20. Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, δύο δὲ ἀρχικὰς δυνάμεις, φιλίαν τε καὶ νεῖκος.
Aristoteles Nicomachi filius formam materiam privationem elementa quatuor et quintum aetherem	22. Ἀριστοτέλης δὲ Νικομάχου Σταγειρίτης ἀρχὰς μὲν ἐντελέχειαν ἤτοι εἶδος ὕλην στέρησιν, στοιχεῖα δὲ τέσσαρα, πέμπτον δέ τι σῶμα αἰθέριον ἀμετάβλητον.
Empedocles mundum unum nec tamen universum esse[1] illum sed minorem istius universi partem, reliquum vero inertes materiae[2]	5 2. Ἐμπεδοκλῆς δὲ κόσμον ἕνα, οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ ὀλίγον τι τοῦ παντὸς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀργὴν ὕλην.
Zeno Mnaseae filius[3] aerem deum materiam et elementa quatuor	3 25. Ζήνων Μνασέου Κιτιεὺς ἀρχὰς μὲν τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην . . . στοιχεῖα δὲ τέσσαρα.

Ceterum in superioribus suis verbis dicebat: 'cuius pars sub corruptione iacet, necesse id est totum quoque obnoxium esse corruptioni.' nec enim sine toto partes constare possunt neque totum sine partibus. nam mundus universus unum corpus est e multis partibus a deo compositum. nec tamen ut alii quidam sapientum animal esse mundus censendus est sed artificiosa harmonia concretionem nactus.

Adscriptis Plutarchi locis de origine dubitatio esse nequit. nam unum quod discrepat Zeno aerem deum ex graeci exempli vitio ἀέρα pro ἀρχάς exhibentis fluxit, nisi Armenium lapsum credere mavis. sed quomodo tempora conciliabis? Pseudo-Plutarchi epitome minimum C annis post Philonem confecta est, ut infra demonstrabitur. itaque ad pristinum Placitorum opus, unde illa epitome coacta est, confugiendum erit. at ne huic quidem opinioni tempora favent. nam ut minimum sumam suppar fuit Placitorum conditor Iudaei aetati. sed quid opus est ratiunculas sectari in re incredibili? mira enim foret et prodigii similis consensio si ex unius capitis olim multo ampliore ambitu philosophorum (omissis Archelao et Epicuro) fecisset Philo eundem delectum, qui in Plutarchea epitome extat. accedit quod in pristino libro patris nomen philosophorum nomini ac patriae addi solet. patres cognovit Pythagorae

[1] esse omisit Aucher.

[2] Aucherus dederat optionem: reliquum vero vacuum esse materia aut vacuam esse materiam. nostrae versionis fidem praestat Gildemeisterus, qui addit dubium esse utrum pluralis materiae (níuthq) interpretis an librariorum libidini tribuendus sit. copula [est vel sunt] deest in armeniacis.

[3] armen. mnasaj ordî, falso Aucherus Menae filius. in proximis liberius verterat: ceterum superius dicebat atque artificiosa quadam harmonia compactus.

Aristotelis Zenonis Philo, eosdem Plutarchus: ignorat Thaletis Anaximandri Anaximenis Anaxagorae patres cum illo. discrepat unus Empedocles, nam Platonis ratio paulo diversa.

Ergo Plutarchus compilatur, sed non a Philone. quid igitur? dubitandumne de libris de providentia, qui quantum scio in suspicionem numquam inciderunt? minime. parata est lenior ac probabilior ratio. qui vel leviter Philonei stili proprietatem gustaverit, eiusmodi nominum seriem quae a catalogi siccitate nihil distat in ullo usquam libro inveniri negabit. accuratius vero intuenti mirum videri debet, quam non cum prioribus atque insequentibus ista enumeratio cohaereat. ne multa, Philoneae orationi insertus est pannus ex Plutarcheis consutus. ac fieri potest, ut Platonis memoria librarium impulerit ut similia in margine colligeret, quae tum ut fieri solet in continuam scripturam irrepserunt. quare admodum miror C. Wachsmuthium, qui Plutarchi immemor 'Zeno — compositum' tanquam ignotum fragmentum Zenonearum reliquiarum spicilegio suo [commentat. I de Zenone Citiensi et Cleanthe Assio. Gotting. 1874 p. 8. n. 5] inseruit. fortasse schedulis suis fisus librum non iterum inspexit. alioqui obstipuisset quo orationis genere in istis excerptis dici posset 'ceterum in superioribus suis verbis dicebat'. quis? quo in libro? quemadmodum superioribus? in Plutarcho certe nusquam, cuius eclogam non ultra et elementa quatuor progredi certissimum est. ac ne illud quidem dubitatione caret, num recte post compositum verbis relatis ab Auchero finis sit impositus. nam in armeniacis deest talis significatio. immo mihi quidem multo rectius post corruptioni virgula poni videtur, ut proxima sint scriptoris argumenta. at quis tandem illud superius dixit? nempe Philo ipse.[1] revolve librum, ecce eadem iam § 9 p. 6 occupata 'etenim si pars corruptioni obnoxia est, corruptioni obnoxium et totum sit oportet'. iterum § 13 p. 7: 'corruptio particularum alicuius partis et iterum corruptio minimae partis huius particulae si ex ipsa natura atque essentia corporis oriatur, praesignat corruptionem quoque futuram corporis totius.' nec secus § 14: 'qui ergo . . . videt conditionem animantium . . . et universim omnium rerum quae in mundo sunt ac fuere quod nempe in fluxu sint, nonne universum mundum ad normam partium suarum habiturum esse corruptionem fatebitur? item denique § 17 p. 9: 'quum enim ut ostendi partes mundi per destructionem corrumpi videam, cur non maiores quoque et vel ipsa elementa . . . destruenda fore concedam, quum iam de partium corruptione omnes consentiant?' neque semel ac bis, sed per omnem

[1] in plane idem ultro incidit Gildemeisterus, qui et ipse virgulam post corruptioni ponendam monebat. quantum insit in Philone Stoicorum philosophiae, docet Zellerus III 2 p. 342[1], 352 sq. Siegfried Philo Alex. p. 140. sed possunt multa addi. de Stoica origine illius syllogismi constat ex Laertio VII 141: ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον [ἅτε γεννη-

disceptationem iste Stoicorum syllogismus inculcatur, cuius si Zenoneam originem vindicare voluisset, antea locus erat idoneus. ergo Philonis verba in memoriam revocantur. at mirabere extare dicebat, ubi dicebam dictum expectas. nolo iterum Armenium erroris accusare quod ЄΙΠΤΟΝ et ЄΙΠΤЄΝ confuderit. immo multo latius patet corruptio. rem dicam haud scio an primus sed apertissimam. tenemus priorem librum de providentia non integrum sed ab interpretibus excerptum ac pristina forma privatum. quis enim illam disputationem acrius et punctim persequi potest quin disserendi miram inconstantiam vel potius hiatus manifestos offendat? contra alter liber apta disputandi continuatione non caret interpretumque fides Eusebii fragmentis confirmatur. sed is dialogi formam exhibet Philone et Alexandro amice de providentia contendentibus. eadem arte priorem conscriptum fuisse ut per se consentaneum est, ita alterius exordio confirmatur. § 1 p. 44 ut audiat quae de providentia dicenda *supersunt.* § 2 p. 45 parum abest quin dicam totam me noctem vigilem transegisse quae a *nobis ambobus* dicta sunt ruminantem. paulo infra: quandoquidem in iis etiam quae *heri confessi sumus* immanendum est ut in concessis a nobis. potestne aliquid apertius et conceptis magis verbis enuntiari? nihilo setius Auchero inepta potius proferre placuit, quam prioris libri truncatam condicionem adgnoscere. apparet enim disserentium personarum nomina et quae ad dialogi speciem pertinebant exsecta, argumenta ac ne ea quidem plena excerpta esse. hac vero luce cum alia illustrantur tum illae interrogationes § 2. 3. 4 servatae, quas interpres artificiosa quadam explicatione (cf. § 17) excusat. ergo illud dicebat correctum videtur ab eo qui dialogi vestigia utcunque delere sibi proposuerat. itaque ab eodem Plutarchea interpolata esse dixeris, sed praestat graecum exemplar scholio illo auctum fuisse existimare.

Plutarchei libelli quaedam vestigia apparent in Athenagorae supplicatione pro Christianis Marco Aurelio Antonino et Lucio Aurelio Commodo a. 177 nuncupata [cf. Ottonis praef. LXV sqq.]. inprimis caput de deis et de daemonibus heroibusque compilatum est. c. 23 [21]: πρῶτος Θαλῆς διαιρεῖ ὡς οἱ τὰ ἐκείνου ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν εἰς θεὸν εἰς δαίμονας εἰς ἥρωας· ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει, δαίμονας δὲ οὐσίας νοεῖ ψυχικὰς καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. contracta sunt Plutarchi I 7 11 Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν et I 8 2 Θαλῆς . . . δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικάς· εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων. καὶ ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. excerpsit Athenagoras satis diligenter praeterquam

τὸν τῷ λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων om. Suid., del. O. Heine]. οὐ γὰρ [corr. O. Heine, οὔ τε codd.] τὰ μέρη φθαρτά, ⟨φθαρτόν⟩ ἐστι καὶ τὸ ὅλον. τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου φθαρτά, εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει· φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος. Zenoni haec tribuere studuit Philonis loco non usus Zellerus Hermae vol. XI 422 sqq. in re fortasse non falsus, argumentis tamen nixus infirmioribus.

quod Plutarcheis νοῦν τοῦ κόσμου non recte articulum addidit [cf. Krische Forschung. p. 39[1]]. liberius ex eodem c. I 7 31. 33 Aristotelis Stoicorumque decreta de deo c. 6 translata sunt. nimirum scriptor iusta philosophiae institutione imbutus [cf. Otto p. XLVIII] sua idoneo loco immiscere sententiasque suo arbitrio ordinare non dubitavit. velut in Stoicis [Plut. I 7 33] non solum quae media sunt prima collocavit, sed etiam orationem traditam δι' ὅλης τῆς ὕλης δι' ἧς κεχώρηκε παραλλάξεις sic emendabat: κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης δι' ἧς κτλ.[1] ut Thaletis de daemonibus opinioni Platonis sententiam e Timaeo p. 40 DE petitam adiungere placuit, quam Volkmannus Vit. Plutarch. I 169 ex eodem fonte continuatam non recte iudicavit, ita Stoicorum quoque opinioni vulgarem sane suae memoriae addidit doctrinam: Ζεὺς μὲν κατὰ τὸ ζέον τῆς ὕλης ὀνομαζόμενος, Ἥρα δὲ κατὰ τὸν ἀέρα καὶ τὰ λοιπὰ καθ' ἕκαστον τῆς ὕλης μέρος δι' ἧς κεχώρηκε καλούμενος. quae veriloquia cum similibus Stoicorum somniis repetuntur c. 22 [18]. nimirum haud paenituit eruditum virum eundemque Atheniensem etiam liberiore imitatione quae legerat exprimere. itaque si attentius scriptoris verba circumspicias, etiam c. 16 [13] Plutarcheae lectionis indicia apparent.

Athenagor.	Plutarch. I 6 2
καλὸς μὲν γὰρ ὁ κόσμος καὶ τῷ μεγέθει περιέχων καὶ τῇ διαθέσει τῶν τε ἐν τῷ λοξῷ κύκλῳ καὶ τῶν περὶ τὴν ἄρκτον καὶ τῷ σχήματι σφαιρικῷ ὄντι ...	καλὸς δὲ ὁ κόσμος. δῆλον δ' ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους ... σφαιροειδὴς γὰρ ὁ κόσμος. § 5. καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καλός. πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περιέχον καλόν. § 6. ὁ μὲν γὰρ λοξὸς κύκλος ... πεποίκιλται.

Anceps est quaestio utrum excerpserit Athenagoras Plutarchi Placita an maius illud opus, cuius illa est epitome. illud mihi probatur, hoc R. Volkmanno Leben Plut. I 169 qui ampliora illa quibus Plutarchum superat Athenagoras ut Platonica [c. 23] et Philolai Lysidis Opsimi Pythagoreorum de deo decreta [c. 6] indidem manasse opinabatur. at Platonis locos ad verbum descriptos afferre Placitorum a consuetudine abhorret et Pythagoreorum de deo opinio diversa enumeratur I 7 18. adde quod uno loco — neque enim in tanta excerptorum paucitate minuta sunt neglegenda — dissentientibus Plutarcho et Stobaeo epitomatorem sequitur Athenagoras.[2]

Constantini aetate Eusebius multa e Plutarcho excerpsit, quem librum inter alios multos et egregios in Alexandri Pamphilique bibliothecis repperisse videtur [hist. eccl. VI 20. 32]. illa excerpta eo sunt maioris

---

[1] idem repetitur c. 22 καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ διὰ τῆς ὕλης κεχωρηκὸς κατὰ τὰς παραλλάξεις αὐτῆς ἄλλο καὶ ἄλλο ὄνομα μεταλαγχάνειν.

[2] Plac. I 7 33 καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίνεται Plutarchus cum Athenagora — καθ' οὓς ἅπαντα Stobaeus. quoniam singulorum vocabulorum fidelior est testis Stobaeus, ἅπαντα genuinum duco, ἕκαστα a Plutarcho propter πάντας proxime praecedens mutatum. quae Volkmannus postea [N. Jahrb. f. Phil. 1871 p. 683] de Placitorum fatis protulit sciens hic neglexi.

facienda, quo minus sive Eusebius ipse sive qui ei fuit a manu suis coniecturis indulserunt.[1] collecta sunt in Praeparationis Evangelicae libris XIV et XV, quibus excerptis talia praemittit XIV 13 9: σκεψώμεθα δῆτα λοιπὸν ἤδη ἄνωθεν ἀρξάμενοι τὰς τῶν εἰρημένων φυσικῶν φιλοσόφων δογματικὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιδοξίας. γράφει δὴ ἀθρόως ἁπάντων τῶν Πλατωνικῶν ὁμοῦ καὶ Πυθαγορείων τῶν τε ἔτι πρεσβυτέρων φυσικῶν φιλοσόφων ἐπικεκλημένων καὶ αὖ πάλιν τῶν νεωτέρων Περιπατητικῶν τε καὶ Στωικῶν καὶ Ἐπικουρείων τὰς δόξας συναγαγὼν ὁ Πλούταρχος ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων, ἐξ ὧν παραθήσομαι ταῦτα. excerpsit XIV 14 1—6 ex Plut. I 3 1—4. 11. 18. 20. tum praemissis his πάλιν δ' οὖν ὁ Πλούταρχος τὰς περὶ θεῶν ὑπολήψεις τῶν αὐτῶν τοῦτον γράφει τὸν τρόπον compilavit XIV 16 1 ex Plut. I 7 1. 2, deinde XIV 16 2 ex eodem loco §§ 5. 6, quibus praefatur: Ἐπὶ τούτοις πάλιν τὸν Ἀναξαγόραν εἰσάγει, πρῶτον φάσκων αὐτὸν ὀρθῶς φρονῆσαι περὶ θεοῦ. tum XIV 16 3—10 sequitur Plut. l. c. §§ 7—18. 31—34.

Eclogis l. XV insertis haec prolusit XV 22 69: διό μοι ἀναγκαῖον εἶναι δοκεῖ καὶ τὰς περὶ τῶνδε δόξας ὁμοῦ συναγαγεῖν, τάς τε διαστάσεις αὐτῶν καὶ τοῦ τύφου τὸ μάταιον ἐπιθεωρῆσαι. θήσω δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς Πλουτάρχου γραφῆς, ἐν ᾗ τὰς περὶ τούτων ἁπάντων ὁμοῦ τῶν τε πρεσβυτέρων καὶ νέων δόξας συναγαγὼν τοῦτον γράφει τὸν τρόπον.

excerpsit	XV 23. 24. 25	ex Plut. II 20. 21. 22
	XV 26. 27. 28. 29	ex Plut. II 25. 26. 27. 28
	XV 30. 31	ex Plut. II 13. 14
	XV 32	ex Plut. I 4

quae ad Praeparationis consilium utilia restabant, ea longa serie XV 33—61 ad verbum descripsit. his ipse indicem praemittit XV 32 8—10, quem comparatis Plutarchi capitibus hic adponere iuvat.

Τοιαύτη καὶ ἡ θαυμάσιος αὐτῶν κοσμογονία. συνῆπται δὲ τούτοις ἄλλη τις πλείστη λογομαχία παντοίων πέρι προτάσεων ἀπορησάντων

εἰ χρὴ τὸ πᾶν ἓν ἢ πολλὰ ἡγεῖσθαι καὶ εἰ ἕνα τὸν κόσμον ἢ πλείους.	XV 33	ex Plut. I 5
καὶ εἴτε ἔμψυχος οὗτος καὶ προνοίᾳ τυγχάνει θεοῦ διοικούμενος εἴτε καὶ τἀναντία.	XV 34	ex P. II 3
καὶ εἰ ἄφθαρτος ἢ φθαρτός	XV 35	ex P. II 4
καὶ πόθεν τρέφεται	XV 36	ex P. II 5
καὶ ἀπὸ ποίου ἤρξατο ὁ θεὸς κοσμοποιεῖν	XV 37	ex P. II 6

[1] contra priorum virorum doctorum ut J. Scaligeri Niebuhrii Hullemanni iniquiora Valckenarii Dindorfiique nimis amica iudicia omnino vere iudicavit J. Freudenthalius Hellenist. Stud. I p. 3 sq. qui discernenda esse et librorum et excerptorum genera bene monuit. Plutarcheae eclogae, ut quae κατὰ λέξιν descriptae sint neque christianam doctrinam tangant [cf. Volckmann in Zelleri annal. theolog. 1855 p. 244 [2]] plurimum habent auctoritatis. cf. J. Bernays de Theophr. l. de piet. p. 173.

περί τε τῆς τάξεως τοῦ κόσμου	XV 38	ex Plut. II 7
καὶ τίς ἡ αἰτία τοῦ αὐτὸν ἐγκλιθῆναι	XV 39	ex P. II 8
περί τε τοῦ ἐκτὸς τῆς τοῦ κόσμου περιφερείας	XV 40	ex P. II 9
καὶ τίνα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ τοῦ κόσμου μέρη.	XV 41	ex P. II 10
περί τε οὐρανοῦ	XV 42	ex P. II 11
καὶ πρὸς ἅπασι τούτοις περί τε δαιμόνων καὶ ἡρώων	XV 43	ex P. I 8
περί τε ὕλης	XV 44	ex P. I 9
καὶ περὶ ἰδεῶν	XV 45	ex P. I 10
περὶ τῆς τοῦ παντὸς τάξεως	XV 46	ex P. II 15
ἔτι μὴν περὶ τῆς τῶν ἄστρων φορᾶς τε καὶ κινήσεως	XV 47	ex P. II 16
καὶ πρὸς τούτοις ὁπόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες	XV 48	ex P. II 17
καὶ περὶ τῶν καλουμένων Διοσκούρων	XV 49	ex P. II 18
περί τε ἐκλείψεως ἡλίου καὶ σελήνης	XV 50. 51	ex P. II. 24. 29
καὶ περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς καὶ διὰ τί γεώδης φαίνεται	XV 52	ex P. II 30
καὶ περὶ τῶν ἀποστημάτων αὐτῆς	XV 53	ex P. II 31
καὶ ἔτι περὶ ἐνιαυτῶν	XV 54	ex P. II 32.

9. ταῦτα δὲ πάντα διὰ μυρίων τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος κατεσκευασμένα ἐπειδὴ τεμὼν ὁ Πλούταρχος ἐν ὀλίγοις συνεῖλεν ἐπὶ ταὐτὸν ὁμοῦ συναγαγὼν ἀποφάσεις καὶ τὰς διαφωνίας αὐτῶν ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν οὐκ ἄχρηστα γενήσεσθαι [αὐτὰ] παρατεθέντα εἰς τὴν εὔλογον αὐτῶν παραίτησιν. * * * . 10. προσθήσω δὲ ἑξῆς τοῖς εἰρημένοις ὅσα καὶ περὶ τῶν προσγειοτέρων ἐπηπόρησαν

περὶ γῆς ⟨καὶ⟩ σχήματος καὶ περὶ θέσεως καὶ ἐγκλίσεως αὐτῆς	XV 55. 56. 57. 58	ex P. III 9. 10 11. (12) 13
καὶ ἔτι περὶ θαλάσσης	XV 58	ex Plut. III 16.

ὡς ἂν εἰδείης ὅτι μὴ περὶ μόνων τῶν μετεώρων καὶ μεταρσίων οἱ γενναῖοι διέστησαν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς περιγείοις διαπεφωνήκασιν. ἵνα δὲ τῶν σοφῶν ἔτι μᾶλλον τὴν σοφίαν ἀποθαυμάσῃς, προσθήσω καὶ ὅσα περὶ ψυχῆς [XV 59 ex P. IV 4] καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἡγεμονικοῦ [XV 60 ex P. IV 5] διεμαχήσαντο οὐδὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐπιγνῶναι οἵας εἶεν φύσεως δεδυνημένοι.

Quod de fide Eusebii supra dictum est, insigni quodam exemplo ex indice comprobari potest. in codicibus XV 58 caput quod est περὶ κινήσεως γῆς inscriptum est περὶ ἐγκλίσεως γῆς. iam cum in Plutarcho c. περὶ ἐγκλίσεως omissum illud ab Eusebio praecedat, nihil profecto proclivius est quam posteriorum scribarum oscitantiam incusare quod titulo prioris servato ad transcribendum alterum caput properaverint. quae coniectura fallit. immo ipse Eusebius exemplar habuit mancum ac tanta fuit Caesariensis episcopi sive religio sive securitas, ut errorem manifestum neque in indice neque in excerptis corrigeret. tralaticium illum in antiquis Plutarchi exemplis

hiatum testatur Galeni historia philosopha, quae eodem capite περὶ ἐγκλίσεως caret. eandem accurationem in ceteris excerptis admirari licet. nam rarae sunt pro excerptorum ambitu mutationes. velut Plut. I 3 1 post Θαλῆς ὁ Μιλήσιος addit εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν. mox ἀπεφήνατο auctum est addito εἶναι capituloque finito claudit ταῦτα μὲν ὁ Θαλῆς, de qua formula similibusque egit G. Dindorfius praef. edit. I xix. structurae formam mutavit I 3 4 οἷον ἡ ψυχή, φησίν, ἡ ἡμετέρα ἀὴρ οὖσα συγκρατεῖ ἡμᾶς. placet enim Eusebio οἷον ἡ ψυχή .... ἀήρ ἐστι· συγκρατεῖ γὰρ ἡμᾶς. audacius eiusdem capitis § 18 transformavit in hunce modum: Δημόκριτος ᾧ μετὰ πλεῖστον Ἐπίκουρος ἠκολούθησεν. Plutarchus praebet: Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος κατὰ Δημόκριτον φιλοσοφήσας. nec magis placet quod paulo infra, quod Δημόκριτος μὲν γὰρ fuit, variavit ἀλλ' ὁ μὲν Δημόκριτος. brevitate praestat I 4 1 ὁ κόσμος ἐσχημάτισται, quod in Plutarcho ἐσχηματισμένος συνέστηκε parum eleganter scriptum est. leviora sunt quae I 7 8 novavit ὁ θεός ... ὅτε ἦν ἀκίνητα τὰ σώματα ἢ ὅτε ἀτάκτως ἐκινεῖτο, ubi alterum ὅτε addidit, ne ἐκινεῖτο ad deum referretur, et paulo infra οὐδὲ τὸ πρῶτον ἔστι δέξασθαι pro Plutarcheo καὶ οὔτε τὸ πρῶτον κτλ. ibidemque πᾶς γὰρ θεός pro ὁ γὰρ θεός. sententiam adulteravit I 7 11 cum scripsit Θαλῆς τὸν κόσμον εἶναι τὸν θεόν. recte Plutarchus Θ. νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν. supervacaneum certe illud quod II 20 12 post Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ [sc. εἶναι τὸν ἥλιον] addit δίσκον. quamquam non defuere, qui avide arriperent. contra ibidem § 13 ἑαυτοῦ omisit τῇ ἀνταυγείᾳ in τῆς ἀνταυγείας correcto, invicem ad proximum ἀνταύγειαν otiose εἶναι apposuit. librarius fortasse peccavit quod Plutarchi II 29 6 Πλάτων Ἀριστοτέλης ... συμφωνῶς conversum est in συμφωνοῦσι. memorabilius est quod III 13 3 ἐνηξονισμένην planioribus verbis ἐν ἄξονι στρεφομένην explicare maluit. vox illa artis astronomicae ut videtur propria ne a librariis quidem intellecta est, qui ἐνιζωνισμένην propagarunt, donec Reiskei palmari emendatione verum inventum, sed, ut fieri solet, ab editoribus spretum est. exemplum verbi ex Ptolemaeo adnotavit Schneiderus neque, quamquam quaerenti mihi locum Ptolemaei reperire non contigit, de fide ac diligentia sponsoris ullo modo dubitari potest.

Apposui fere quae Eusebius mihi contra Plutarchi auctoritatem mutasse videtur nec multa nec fallacia, si quis cavere didicit. sed supersunt alia, in quibus haereas librariine Eusebianorum codicum peccaverint an ex mendoso exemplari securus transcripserit excerptor. velut II 20 3 Plutarchea sic leguntur: Ξενοφάνης ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον. Eusebius φαινομένων inter τῶν et συναθροιζομένων interpolatum habet, quod non dubium est quin ab emendatore quodam iterato verbo offenso super συναθροιζομένων olim positum fuerit. sed ambiguum utrum ante Eusebium an post vixerit iste elegantiae male curiosus.

Sed quo minus mendosum exemplar iam Eusebio lectum esse negamus, eo magis mirandum est quanto illud posterioribus sanitate et integri-

tate praestiterit. iuvat hoc exemplis quibusdam comprobare, quoniam Eusebii virtus ab editoribus quotquot Plutarchi libellus nactus est nondum cognita videtur. I 3 2 διὰ τοῦτο καὶ Ὅμηρος ταύτην τὴν γένεσιν ὑποτίθεται περὶ τοῦ ὕδατος· ὠκεανὸς ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. tulerunt hoc editores qua solent patientia praeter unum Duebnerum qui saltem εἰπών addidit post ὕδατος. quanto facilius erat Eusebium inspicere qui praebet ταύτην τὴν γνώμην! idemque Mosquensis optimi codicis ora confirmavit, unde iam Plutarcho a nobis restitutum est. quid librario fraudi fuerit, vix est monendum. interdum Eusebii exemplum interpolatorem vaferrimum arguit, qui emboliorum mira impudentia non solum editorum turbam, sed doctos quoque et cautos homines ludificatus est. duo exempla satis sunto.

I 3 4 lectum est: ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων, ἐξ ἧς τὰ πάντα, ὑποστῆναι. neminem fore spondeo qui scioli sapientiam sua sponte odoretur. quid? ne tum quidem, cum in Stobaeo ἐξ ἧς τὰ πάντα cognoverimus deesse, de fraude cogitabimus. convincit interpolatorem omittendo Eusebius. possum alia eiusmodi emblemata notare, nullum audacius quam hoc.

II 9 3. 4. Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον ἀλλ' ὅσον αὔταρκες εἰς διάλυσιν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ. Ἀριστοτέλης ἔλεγεν εἶναι κενόν. Πλάτων μήτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου μήτ' ἐντὸς μηδὲν εἶναι κενόν. haec fere vulgantur sine suspicionis ulla nota.[1] neque Bakeo quidquam fraudis suboluit, qui Posidonianis reliquiis librum περὶ κενοῦ octavo loco inseruit. sed poterat scrupulum inicere quod Stobaeus libri titulum omisit, augere debebat quod Laertius Diogenes Stoicorum de vacuo scriptores dum accurate recenset VII 140, ipsum Posidonium non ἐν πρώτῳ περὶ κενοῦ, at ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου citat. interpolata esse ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ demonstrat Eusebius Gaisfordii. nam in priores editiones, ut fieri solet, Plutarchea lectio interpolata est. verbo moneo etiam latius patere interpolationem. nam Aristoteli idem indoctissime simul et audacissime contrariam ipsi sententiam attribuit [cf. phys. ausc. IV 8 p. 214 sq.] atque ultima quoque misere turbavit. apage igitur istas offucias fraudulenti hominis Eusebioque duce restitue: Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον ἀλλ' ὅσον αὔταρκες εἰς τὴν διάλυσιν. Πλάτων Ἀριστοτέλης μήτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου κενὸν εἶναι μήτ' ἐντός.

Corruptis locis quam saepe salutare afferat auxilium Eusebius, dici nequit. unum proferam editorum socordia insigne. I 7 33 οἱ Στωικοὶ κοινότερον θεὸν ἀποφαίνονται πῦρ. ecquis crediderit κοινότερον illud vel a Wyttenbachio eruditissimo antiquae philosophiae existimatore non modo toleratum, sed etiam latine expressum esse: Stoici communius deum pronunciant? ne haesisse quidem videtur, alioqui Stobaeo adhibito legisset quod verum est νοερὸν θεόν. idemque confirmat Eusebius. addo

---

[1] nisi quod Posidonii sententia Hirzelio [Unters. z. Cic. Schrift. I 228[1]] a Plutarcho et Stobaeo male tradita videtur. sed hoc ultra Plutarchi memoriam recedit.

autem ne quis soli Plutarcho dormitantes editores obtigisse reatur, perinde ridiculum errorem hodieque legi in Pseudo-Iustini cohort. c. 6: Ἀριστοτέλης δὲ οὐ κοινοτέραν τὴν ψυχὴν εἶναί φησιν ἐν ᾧ περιείληπται καὶ τὰ φθαρτὰ μόρια, ἀλλὰ τὸ λογικὸν μόνον. ut Plutarchi librarios decepit vocis Στωικοί ultima syllaba repetita, ita in Iustino fuit adverbium κοινότερον.

Sed quid multi sumus in Eusebii praestantia laudanda, quoniam antiquum librum inferioris aetatis sordibus carere consentaneum est? verum enim vero multo gravius est quod idem Eusebii exemplum non nullis locis aperte vel corruptis vel lacunosis ita consentit cum nostrorum codicum depravatione, ut iam quarto saecula vulgaria exempla atque ἀδιόρθωτα [cf. L. Dindorf praef. ad Dion. Chrysost. I p. IV [4]] circumlata esse satis constet, unde in dies magis gliscente cuiusvis corruptionis labe Byzantinorum libri deducti sunt. praeter hanc autem vulgarem memoriam etiam post Eusebii aetatem pleniores praesto erant et emendatiores libri, quorum auxilio haud semel vulnera aut conclamata aut sanitatis specie fallentia certa manu curare contigit. in eo numero sunt Cyrillus et personatus Galenus.

Theodoretus enim episcopus Cyrensis, qui ineunte quinto saeculo floruit, novit ille quidem Plutarchi τὴν περὶ τῶν τοῖς φιλοσόφοις δοξάντων ἐπιτομήν [graec. affect. curat. IV 31 cf. V 16], sed quae II 112 et III 4 de atheis Diagora Theodoro Euhemero Plutarcho nominato narrat [cf. Placit. I 7 1] ea Eusebio surrepta sunt, unde eodem loco II 113 et 115 Protagorae et Numenii memoria fluxit. quod Diagoram Milesium cognovit consentiens cum Eusebio, furtum reddit manifestum. sed de Theodoreto infra accuratius dicendum erit.

Utiliora sunt multo Cyrilli acerbissimi Theodoreti adversarii excerpta, quibus ad Iulianum refellendum utitur. ita contr. Iul. II [ed. Auberti Lutet. 1638 vol. VI] p. 46 B — 47 B quattuor deinceps priora capita libri II accurate excerpsit hisce praemissis: Πλούταρχος τοίνυν ἀνὴρ τῶν παρ' αὐτοῖς οὐκ ἄσημος γεγονὼς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς τῶν φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς οὕτω φησὶ περὶ τοῦ κόσμου. etiam tituli capitum servantur, cum alterum ab his verbis ordiatur εἶτα περὶ τοῦ σχήματος τοῦ κόσμου ὧδε πάλιν φησίν. itemque c. 3 ἔφη δὲ πάλιν τὰς τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσόφων δόξας εἰς ἐξηγήσεις προτιθείς, εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος ἢ μὴ οὕτως. similiter c. 4 iterum Plutarchum nominatim adfert p. 51 DE cf. p. 70 C: ἔφη γάρ που περὶ αὐτῶν ἰσχνὸς ὢν ἄγαν ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς: 'ἔλαβον δὲ ἐκ τούτου κτλ.' ex Plut. I 6 8. 1. 2. proximum caput [I 7 11. 16. 17. 12. 32. 33] postquam p. 28 CDE compilavit: γεγράφασι δέ, inquit, περὶ τούτων Πλούταρχός τε καὶ ἕτεροι τῶν παρ' αὐτοῖς λογάδων καὶ ὁ θρασὺς καθ' ἡμῶν Πορφύριος. Plutarchum opinionum et Porphyrium vitarum scriptorem coniunctos compluries memorat etiam Theodoretus, quode infra dicetur.

De exemplo Plutarchi a Cyrillo lecto nonnulla dicenda sunt quia

et perbono et diligenter usus est.[1] multus olim fuit Krischeus sagacissimus Placitorum enarrator in explicando quodam inter Stobaeum ac Plutarchum discrimine. ille praebet Ἀναξίμανδρος ἀπεφήνατο τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς θεούς, Plutarchi (I 7 12) codices, quibus Eusebii accedit fides, . . . τοὺς ἀστέρας οὐρανίους θεούς. nolo persequi, quantam explicandi subtilitatem huic discrepantiae superstruxerit. quae revera nulla est. nam ille dum ad Ciceronis ineptias enucleandas calidius enititur, Cyrillum neglexit Plutarchei loci incorruptum testem. quem audi p. 28c: Ἀναξίμανδρος δὲ οἶμον ὥσπερ ἑτέραν ὁλοτρόπως ἰὼν [antecedunt Thales Democritusque] θεὸν διορίζεται εἶναι τοὺς ἀπείρους κόσμους. ecce Stobaei memoria recuperata, nisi quod inferioris aetatis usu κόσμους pro οὐρανούς substituere libuit. confirmat Cyrilli exemplum, si modo opus est, Galeni ἀπείρους νοῦς scriptura ex compendio οὐνοὺς leviter obscurata. de Plutarchi igitur lectione dubitatio omnis sublata est, sed constat simul de vitiorum communione, quam inter Eusebii Byzantinorumque libros intercedere supra docui. optimae porro frugis sunt eclogae ex altero Plutarchi libro paucae. istuc quidem commune cum reliqua memoria quod II 1 3 Metrodorum falso Epicuri discipulum perhibet Cyrillus, τούτου saltem rectius servato. at Empedoclis dogma II 1 4 ad sanitatem solus reducit. vulgatur enim—si deteriorem memoriam neglegas — Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πέρατος αὐτοῦ. Cyrillus assumpto iterum in societatem Galeno . . . εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου, quod verum esse e Stobaeo discimus. idem auxilium fertur Stoicorum dogmati II 1 7 et aliis locis. mitto cetera quia leviora sunt. unum tamen adiciam non quo illius praestantiam commendem sed ut miram antiquorum librorum discordiam aperiam. lemma appono ex II 4 1:

Eusebius : Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ
Galenus : Πυθαγόρας καὶ Πλάτων
Cyrillus : Πυθαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ
codices : Πυθαγόρας καὶ οἱ Στωικοί.

Discimus e Stobaeo Pythagorae Platonisque paulo diversas sententias a Plutarcho brevius, ut solet, in unum lemma conflatas esse. Stoicorum quoque decretum seorsum apud illum. ergo Eusebius plenam lemmatis formam servat, Cyrillus cum Byzantinis Stoicos retinet Platone intercepto. unde talis diversitas? aut egregie fallor aut in antiquo exemplo fortasse ab ipso epitomatore Platonis Stoicorumque secundaria memoria margini adscripta fuit. unde recte inseruit Eusebius, sed Cyrillus cum

---

[1] quae insunt in cod. Patmio CCLXIII, s. X [cf. Bullet. de corresp. hellén. 1877 I p. 5] f. 269—276 excerpta de Pythagora, Herma, Sophocle cet., tum ex Plutarchi de Placitis atque Porphyrii Historia philosopha, ea cuncta descripta sunt ex Cyrilli contra Iulianum libris prioribus p. 30D — 57C Aub. de similibus eclogis Porphyrianis, quae e Cyrillo in cod. Monac. gr. 547 notata sunt, egi in Commentation. Bonnens. i. h. Buecheleri et Useneri 1873 p. 61 sqq.

codicibus Platonis obliti sunt. invicem in Galeno Platone salvo Stoici exularunt, qui parum opportuno loco postea additi sunt. nimirum quae margini adscribuntur notae erroneae esse solent. quod particula καὶ post Στωικοί in Eusebio Cyrilloque abundat num ex istis turbis explicandum sit, nescio. ceterum diffiteri nolo unum locum in Cyrillo graviter sive corruptum sive interpolatum legi II 4 12 Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος τοῦ κόσμου παθητόν, ἐν ᾧ καὶ τὰ περίγεια κηραίνεται. verbi raritas[1] effecit, ut perinepte περαίνεται legeretur. sed librarius potius quam excerptor culpandus videtur.

Intelleximus quantum ex electorum paucitate concludi potest, Cyrillianum exemplum non solum vetustatis sed etiam bonitatis laude conspicuum esse. nec mirum est Alexandriae qui versaretur, ei optimum quemque librum prae manibus fuisse. nam etsi pristinus Alexandrinae scholae flos pridem iacebat, tamen ne tum quidem Serapei bibliotheca, quae supererat una, ingeniis papulum dare desierat, si quidem museum id temporis Hypatia docente stetit,[2] contra quam videlicet ipse Cyrillus furore minime christiano grassatus est. neque multo post maxima librorum pars a Theodosio II Cpolim transvecta esse videtur [cf. Parthey mus. Alex. p. 103].

Cyrilli exemplo consimile fuit illud unde Galeni quae inscribitur historia philosopha maximam partem excerpta est. de quo libello quoniam infra pluribus disputaturus sum, huic loco appositum duco quid ad Plutarchum afferat utilitatis breviter indicare. dolendum sane est libri condicionem tam esse desperatam ut etiam Plutarcheo archetypo comparato haud semel plane incertus haereas, quid sibi velit compilator. cuius generis lepidissimum hoc tibi suggeram exemplum, c. 133 Ἀσκληπιάδης δέ φησι τοὺς Αἰθίοπας λέγειν γηρᾶν καὶ διὰ τὸ ψύχεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου διαφλεγόμενον. sic absurde codices. Plutarcho V 30 6 adscito id statim apparet verbis καὶ διὰ τὸ ψύχεσθαι ex inferiore versu traiectis genuina διὰ τὸ ὑπερθερμαίνεσθαι ante σώματα expulsa esse. sed iam priora confer Ἀσκληπιάδης φησὶ ταχέως γηράσκειν ἔτει τριακοστῷ. scin divinare quid in λέγειν lateat? nempe λ̄ ἔτει, quod librarium sub finem libri prorsus consopitum in errorem induxit longe ineptissimum. ceterum etiam Byzantini ex Plutarcheo ἔτει λ̄ male fecerunt ἔτη τριάκοντα.[3] sed superato

---

[1] recte explicat schol. Plutarch. cod. B ἤγουν ὑπόκειται μεταβολαῖς καὶ φθοραῖς, cf. Critolaus ap. [Philonem] de mund. incorr. p. 496 M. ἀμέτοχον κηρῶν αἷς τὸ γεννητὸν καὶ φθαρτὸν πᾶν συνέζευκται. [Aristoteles] de mundo c. 2 p. 392 a 31 μετὰ δὲ τὴν αἰθέριον καὶ θείαν φύσιν . . . συνεχής ἐστιν ἡ δι' ὅλων παθητή τε . . . καὶ ἐπίκηρος. Placit. II 30 6 Ἀριστοτέλης μὴ εἶναι αὐτῆς [σελήνης] ἀκήρατον τὸ σύγκριμα. Alcin. isag. c. 12 ἅτε αὐτῷ [mundo] μηδενὸς προσιόντος τοῦ κηραίνειν πεφυκότος. vocem ἐπίκηρος primus dixerit Hippocr. de morb. comit. VI 326 Littr.

[2] cf. Hoche Philol. XV 445 et 474.

[3] librariorum in scribendis numeris pigritiam iam Galenus taxavit XVII 1 p. 633 ἐνίοις δὲ [exemplis] Ā πρόσκειται, κατά τινα δ' ἀντ' αὐτοῦ γέγραπται πρῶτος, ἐν ἄλλοις δὲ πρώτῃ cf. XIV p. 31.

librariorum singulari stupore alterum impedimentum obstat ipsius Galeni licentia et inscitia inlatum. nec enim eo se continebat, ut placitorum brevitati νομίζει vel οἴεται adderet, aut Thalem in Ioniae philosophos verteret aut ἀρχαίους mallet παλαιοτέρους nominare aut verbum πυθαγορίζει [c. 49] pluribus vocabulis explicaret, sed exemplar liberiore quoque imitatione sequi et quasi conscius furti leviter immutando aliena celare studebat. est ubi sententiam recte intellexerit ut c. 48 Aristotelis: εἰ τρέφεται ὁ κόσμος καὶ φθαρήσεται, ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς τινος ἐπιδεῖται τροφῆς, διὰ τοῦτο καὶ ἀίδιος. ita Plutarchus, quem sic exprimit εἰ τρέφεται φθαρήσεσθαι νενόμικεν, οὐδέτερον δὲ τούτων τῷ κόσμῳ συμβέβηκεν. multo saepius contrarium accidit, ut sententias sanas aut non consequeretur aut illotis manibus temeraret. illuc pertinet quod c. 21 Plutarchea haec τῆς δὲ γῆς . . . ἐστί τινα πρότερα ἐξ ὧν γέγονεν· ἡ ὕλη ἄμορφος οὖσα καὶ ἀειδὴς καὶ τὸ εἶδος ὃ καλοῦμεν ἐντελέχειαν tali modo reddidit: τῶν δὲ στοιχείων προτέραν εἶναί τιν' ἀειδῆ καὶ ἄμορφον οὐσίαν ἣν οἱ μὲν ἄποιον ὕλην, οἱ δὲ ἐντελέχειαν καὶ στέρησιν ὀνομάζουσιν. licentiae exempla haec habeto Plut. III 11 3 τοῦ παντὸς ἑστίαν inversum in αἰτίαν, II 2 1 οἱ δὲ ᾠοειδῆ in ἄλλοι κυκλοειδῆ, gravius I 18 1 οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ . . . τὸ κενὸν ἀπέγνωσαν, quod haud scio an Boethio [abendl. Phil. IIb 7] gratificaturus in contrarium vertit Thale sublato: οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ οἱ φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος ἐν τῷ κόσμῳ κενὸν εἶναι λέγουσιν. ut hic Pythagorae memoria citra Plutarchi fidem inlata est, sic c. 88 Euthymenis Massiliensis ex c. 89 transvecta. non numquam vetus exemplaris labes ansam dedit interpolandi et alucinandi. de Parmenidis mundo consentiunt Plutarchus et Stobaeus II 7 1 καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τείχους δίκην στερεὸν ὑπάρχειν. accipe quid ille somniet: καὶ τὸ περιέχον δὲ τὸ πᾶν στοιχεῖον δίκην στεφάνου στερεοῦ εἶναι! miraris interpolatoris absurdam impudentiam. at ille legerat πάσας στίχου, quod Eusebii quoque exemplum testatur, qua lectione iam ariolandi ianua erat patefacta. ceterum ubi apertum vitium occurrerat, non cunctatus est saepe numero plane omittere ut conclamatum illud ἔξω γεγονὼς τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ I 10 4, itemque III 7 3 θείων et III 16 3 ἐπιπόλαιον; cf. II 4 12 κηραίνεται, de quo dixi. enim vero rara est talis verecundia, plerumque constat ille omnia pervertendi pruritus. omnino cadit in Galenum quod Hieronymus ep. 52 de suae aetatis scribis conqueritur: scribunt non quod inveniunt sed quod intellegunt et dum alienos errores emendare nituntur ostendunt suos [cf. Quintil. IX 4 39].

Verum quamvis sit summa opus cautione ne ventosi nebulonis commenta pro sincera memoria amplexemur, inest tamen in Galeno optimarum lectionum paene intactus thesaurus. mitto eam scripturae praestantiam repetere, quam communem dixi vetustis exemplis Eusebii et Cyrilli. quid vero? ipso Eusebio vetustiorem interpolationem eamque gravissimam solus aperit Galenus. constat a posterioribus Socratem ut consummatae philosophiae auctorem non solum iusta veneratione affectum, sed etiam in Platonis suffectum esse locum. hinc, ut hoc utar, Salvianus de gubernat.

dei VII 23 Socratem tanquam mulierum promiscua conubia probantem exagitat eademque ignorantia Aristotelis biographus (Pseudo-Ammonius) p. 10, 25 Didot. Socratem Stagiritae magistrum perhibet.[1] inde Platoni ter I 3 21, 7 31, 10 3 Socratis memoria impudentissima fraude adiecta est. testis est Stobaeus qui solum Platonem et I 3 21[2] et 7 31 nominat. tertium locum ille omisit. at, inquies, a Plutarcho Socrates additus est, qui alia quoque non satis feliciter novavit. profecto antiqua est interpolatio et iam ab Eusebio lecta, nihilominus a Plutarcho aliena. nam Galenus et I 7 31 et 10 3 (primo loco deficit) unum Platonem excerpsit, quod non vereor ne quis casui dandum esse arbitretur. an illud quoque casu factum, quod I 7 1 Diagoram unus Melium novit, quem prono errore vulgata Eusebii Byzantinorumque Milesium vocant? placet tertium locum antiquitus pessime corruptum Galeno duce examinare. narratur in Placitis II 20 12 Philolaum repercusso lumine duos vel adeo tres soles apparere docuisse: ὑαλοειδῆ, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς ὥστε προσεοικέναι ἡλίῳ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες, τό τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐσοπτροειδές. καὶ τρίτον τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν. quanto opere se torserint editores in his verbis sive explicandis sive emendandis, dici vix potest. neque Stobaeus satis auxilii suppeditat, cum variam orationis structuram sequatur: ὥστε τρόπον τινὰ διττοὺς ἡλίους γίγνεσθαι τό τε ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυροειδὲς κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές. εἰ μή τις καὶ τρίτον λέξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν. tantum efficitur ut post ἀπ' αὐτοῦ in Plutarcho intercidisse appareat πυροειδὲς et corrigatur κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές. in Eusebio etiam plura intercidisse videntur, quantum ex Gaisfordii turbata adnotatione conici potest. sed constat etiam illi mirum istud προσεοικέναι ἡλίῳ. quod per se tanquam aptum a proximis explicari potest, sed Stobaeo extat multo similior Galeni paraphrasis: ὥστε τρεῖς εἶναι ἐν τῷ ἡλίῳ διαφοράς et cetera quae etiam πυροειδὲς supra insertum confirmant. etiam propius abest Achillis [isagog. in Arat.] ex Plutarcho excerptum: ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρός κτλ. hinc interpolationis suspicio oritur. quid tamen Plutarcho ut genuinum sit restituendum utrum huius τρισσὸν εἶναι ἥλιον an Galeno duce τρεῖς εἶναι ἡλίους, incertum est. quam vellem Galeni praestantia ab Aristoteleorum fragmentorum collectoribus intellecta esset, quos audaculus quidam interpolator non elusit quidem, at moleste vexavit.[3] Plutarchi V 20 1 vulgatur: ἔστι πραγματεία Ἀριστοτέλους ἐν ᾗ τέσσαρα γένη ζῴων φησί κτλ. ut suspicionem movet citandi mos insolens, ita fraudem aperit Galenus qui

---

[1] cf. Aristocl. ap. Euseb. XI 3 2 (Σωκράτης) εὐφυέστατος γὰρ ὢν καὶ δεινὸς ἀπορῆσαι περὶ παντὸς ὁτουοῦν ἐπεισήνεγκε τάς τε ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς σκέψεις, ἔτι δὲ τὴν περὶ τῶν ἰδεῶν πρῶτος ἐπιχειρήσας ὁρίζεσθαι. cf. Krische p. 179.

[2] hoc loco Stobaeo gravissima accedit Theodoreti fides, qui et ipse ex ampliore opere excerpsit v. infra.

[3] Rose Ar. pseud. p. 44. Bernays Dialog. Arist. p. 167. Brandis Aristot. I p. 84.

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης congruens ille cum Stobaeo exhibet. cum Plutarchi codex archetypus, unde nostri codices descripti sunt, sub finem madore confectus fuisse videatur, conici licet oblitteratam vocis Πλάτων imaginem ad interpolandum excitasse. memini quidem πραγματεία similiter breviatum (πραγ superscripto μτ) in libris me legere.

Dies me deficiat emendationum silvam e Galeno petendarum si perpetuo commentario illustrare instituam. addo tamen in altera libri parte, ubi Eusebius ceteraeque eclogae deficiunt, plane desperandum esse, nisi Galeni utilissimum nobis accederet instrumentum. tria exempla variae corruptionis exhibeo. V 3 6 Δημόκριτος (semen colligi) ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν ἰνῶν. tales ineptias patria Democriti quam Democrito digniores produnt codices. vestram fidem, medici, audistisne umquam quid essent carnosi nervi? et grammatici, quemadmodum postrema cum prioribus conciliatis? paulo melius unus liber B τῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν. at cetera dissolvit Galenus: ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν οἷον τῶν σαρκικῶν [hoc vitiosum] ὀστῶν ἰνῶν. ergo falso separavit librarius uncialem scripturam ΟΙΟΝΟϹΤΩΝ. unde quae restituenda sint, sponte intellegitur. alteri loco christiani librarii pia fraus nocuit. V 2 3 Ἡρόφιλος τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν θεοπνεύστους κατ' ἀνάγκην γίνεθαι. fuit scilicet θεοπέμπτους, quod sero intellectum est a Wyttenbachio in indice Plutarcheo. si Galenum inspexisset, ipsum illud θεοπέμπτους inventurus erat. simili fraude versus 121 Phocylideis a Byzantinis insertus est, ubi vox illa sacra [2 Tim. 3 16] I. Bernaysio interpolationis originem manifesto aperuit. denique V 26 1 vulgatur lemma Πλάτων Ἐμπεδοκλῆς. verum est Πλάτων Θαλῆς quod non solum Stobaeus, sed etiam Galenus tradit. adgnosces autem iterum librarium ex oblitteratis litteris ariolantem.

Haec eius praestantia in singulis vocibus. idem vel integris enuntiatis copiosior. sed hic eum maxime cavebimus. nam et nunc et olim [de Galeni hist. phil. p. 15] caput 68 de lunae septem formis, quo ille auctior est, respuo, cum et maius sit quam ut e medio Plutarchi libro sine vestigiis facile potuerit intercidere et tam e trivio petitum ut magistello isti, quem Galenum vocamus, aliunde nullo negotio arcessere licuerit. neque enim in enchiridiis crebrius quicquam quam ille de lunae phasibus locus.[1] illud quoque dubitationi obnoxium est quod c. 74 Stoicorum sententia memoratur οἱ Στωικοὶ τοῦ αἰθερίου πυρὸς ἀραιότητα ἀνώτερον τῶν πλανητῶν, quam omittunt Plutarchus et Stobaeus. praeterea corrupta sunt sine dubio verba. Corsinus corrigebat μανώτερον, debebat μανωτέραν. quare cum in praecedentibus sit ὑπὸ τὸν αἰθέρα κατωτέρω τῶν πλανητῶν, sequatur πυρὸς σύστασιν ἄστρου μὲν μανωτέραν, fortasse ex variis horum lo-

[1] cf. Achill. ad Arat. p. 141 C Pet., Clem. Alex. Strom. VI 153 p. 814 Pott. (hic Seleuci auctoritas affertur.) Schol. Arat. p. 162 et 329 Buhle. Suetonii reliqu. p. 210 R. Macrob. Somn. Scip. I 6, 54. Martian. Capell. p. 241 G. Firmic. Mat. IV praef., Ammian. Marcell. XX 3. Cleomed. I p. 111.

corum lectionibus nova sententia conflata est. nec magis probo quae c. 96 adduntur ignota ea Plutarcho et Stobaeo τὸ μὲν σκότος συνάγει πως καὶ συγκρίνει τὴν ὅρασιν καὶ ἀμβλύνει, τὸ δὲ φῶς διακρίνει καὶ ποδηγεῖ τὴν ὅρασιν ἡμῶν ἐπὶ τὰ ὁρατὰ διὰ τοῦ μεταξὺ ἀέρος. διὰ τοῦτο μὴ ὁρᾶν ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ σκότος. paulo magis adridet capitis 62 additamentum: Ἡράκλειτος ἀνάμματα [? ἄναμμα] ἐν μὲν ταῖς ἀνατολαῖς τὴν ἔξαψιν ἔχοντα [? ἔχον], τὴν δὲ σβέσιν ἐν ταῖς δυσμαῖς. nam haec facile extremo capite exciderunt et leguntur revera apud Stobaeum similia II 20 16 Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον. neque incredibilia videntur, quae Galenus auctiora exhibet, si quidem Xenophanis decretum II 13 14 τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις ut re ita verbis haud ita multum distat.[1] sed tamen Stobaeo invito Plutarcho hoc decretum restituere non ausi sumus. genuino quodam colore nitet Democriti de animantium origine placitum c. 123 Δημόκριτος γεγενημένα εἶναι τὰ ζῷα συστάσει εἰ δὲ ἓν ἄστρον πρῶτον τοῦ ὑγροῦ ζωογονοῦντα [l. ζῳογονοῦντος], quod si mihi contigisset persanare[2], haud dubitassem Plutarchi capiti V 19 apponere. nam pertinet hic locus ad folia in archetypo corrosa et contiguus est initio c. 20 de quo dixi p. 14. quare quaecunque alia in hac parte libri ex Galeno affluxerunt, ambabus arripui: itaque genuina sine dubio incrementa ceperunt Plutarchi V 22. 23. 29.

Eluxit mihi aliquando spes Galeniani exempli singulari praestantia perspecta fore ut de aetate ipsius compilatoris aliquando certius iudicari posset. et illud quidem citra dubitationem positum, scriptorem qui tam incorruptae memoriae testem se praestet, eum non Byzantinorum gregi assignandum esse. contra qui Cyrilli Eusebiique vices spectaverit cavebit ne ex praestantiae una nota aetates rimetur. neque inferioris aetatis in Galeno indicia dissimulabo. sunt enim duo exempla, ubi consors ille apparet Byzantinarum interpolationum, quae absunt a vetustis exemplis.

II 3 4 Ἀριστοτέλης [mundum] οὔτ' ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλου οὔτε μὴν αἰσθητικόν, οὔτε λογικόν. omittit οὔτε μὴν αἰσθητικόν Stobaeus, ignorant Eusebius et Cyrillus, at testatur iam Galenus, tum nostri codices. multo memorabilius est hoc: II 25 4 Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον. convenit hoc inter Stobaeum Eusebium vulgatos codices, ut suspicionis ne tenuissima quidem umbra relinquatur. Galenus tamen legit πεπυρωμένον, quae interpolatio ex memoria II 20 3 Ξενοφάνης [solem oriri] ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων [sive quod inferiores libri habent νέφος πεπυρωμένον] insinuavit. utramque lectionem quodam modo servavit codex optimus Mosquensis [A], cuius lectionem πευπυρωλημένον ex πεπυρωμένον (superscr. πιλη) ridicule conflatam esse

[1] cf. Schusteri fragm. Heraclit. p. 119[1].

[2] sententiam praeit Censorinus 4 9. Democrito vero Abderitae ex aqua limoque primum visum esse homines procreatos ... Epicurus ... credidit limo calefacto uteros nescio quos ... primum increvisse. hinc tentavi συστάσει ἰλυωδῶν ἀσκῶν π. τοῦ ὑγροῦ ζῳογονοῦντος cf. Lucret. V 803 sq. sed non mihi satisfacio.

nemo non videt. iam vero ne quid interpolationis historiae desit, aetatem addo. testatur enim πεπυρωμένον Laurentius Lydus in libro de mens. III 8, qui liber post medium s. VI conscriptus est [cf. Hase ed. Bekkeri p. XI]. ergo etsi propter hunc quidem locum Galeni historiam ultra s. VI deprimere non est necesse, tamen concedendum est eius exemplari quosdam noviciae et Eusebio iunioris interpolationis naevulos inustos fuisse.

De Lydo pauca dicenda mihi sunt. excerpsit de mens. III 8 Plutarchi capita eadem II 25. 28. 31, quae in Eusebii eclogis extant. sed fallitur si quis inde Lydum hausisse opinetur. nam quamvis simillima sint exemplaria utriusque ut vulgaria, tamen est ubi distent. lapsus est Eusebius II 25 6 γεώδους mutando, recte ille cum ceteris πυρώδους, item II 28 4 ὑποχρυπτόμενον Eusebius, ἀποχρυπτόμενον ut vulgo Lydus. sed fortius hoc quod Lydus ac Byzantini II 25 13 περιειλημένην (περιειλημμένην) interpolatum exhibent. verum est περιεχομένην Stobaei. causam corrigendi dabat Eusebii corruptum leviter περιερχομένην. eodem pertinet illud πεπυρωμένον quode dixi. omnino Lydus tot illustribus scriptoribus et graecis et romanis usus istud christianorum compilatorum genus videtur fastidivisse.

Huius generis est Pseudo-Iustinus, qui cohortationem ad gentiles non nullis ex Plutarcho floribus exornavit. quem scriptorem ideo postremo hoc loco nomino, quia de aetate haudquaquam constat. hoc tamen patet Cyrillo antiquiorem eum esse, quippe qui adv. Iul. II p. 48BC ex c. 6. 7 non nulla ad verbum fere excerpserit. fortasse ab Athenagorae aetate proxime distat, cuius in compilandi libertate reliquaque eruditione similis est. nam Aristotelis qui fertur Posidonio inferiorem libellum de mundo nominatim affert c. 5 et fortasse ad ipsum Aristotelem de anima I 2 p. 405 referenda quae c. 7 de anima varia placita reddit. is igitur c. 3 haec praefatus οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἀπὸ τῶν παλαιῶν καὶ πρώτων ἄρξασθαι προσήκει, ἐντεῦθεν ἀρξάμενος τὴν ἑκάστου δόξαν ἐκθήσομαι πολλῷ γελοιοτέραν τῆς τῶν ποιητῶν θεολογίας οὖσαν Plut. I 3 1. 3. 4. 11. 5. 6. 7. 8. 18. 20 compilavit, ita tamen ut non solum ordine mutato Heraclitum inter Ionicos reciperet, sed etiam orationem suo arbitrio mutaret. velut Plutarchi § 7 οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς γενόμενοι τὴν λεχθεῖσαν Ἰωνικὴν συμπληροῦσι φιλοσοφίαν ἀπὸ Θάλητος fortasse propter Heraclitum sic expressit: οὗτοι πάντες ἀπὸ Θαλοῦ τὰς διαδοχὰς ἐσχηκότες τὴν φυσικὴν ὑπ' αὐτῶν καλουμένην μετῆλθον φιλοσοφίαν. Thaletis opinionem auctiorem repetiit c. 5 addita § 2. de reliquis opinionibus istic memoratis [1] ad Plutarchum certo nihil referri potest, nisi quod c. 31 ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων eodem modo ironice dictum esse, quo ab Epicureo apud Plut. I 7 4, Hutchinus recte perspexit. Iustino postea Hermiam illud ut alia surripuisse infra monebo.

Restat ignotae is quoque aetatis Achilles, quem Suidae fraude decepti vulgo Statium vel Tatium appellitant. diversus enim est a fabu-

[1] e. g. c. 6 de Platonis Aristotelisque placitis, quae ne quis ad pristinum fortasse opinionum opus referat, moneo Plutarcheo philosophorum delectu usum esse Pseudo-Iustinum. praeterea patrum nomina philosophis nulla indidit nisi quae illic extant. cf. p. 2.

larum scriptore grammaticus, qui praeter etymologias et variam historiam commentarium in Aratum conscripsit, unde excerpta servavit cod. Laurentian. XXVIII 44. qui liber quin idem sit ac περὶ σφαίρας a Suida memoratus non dubito [1]. extant excerptorum duo exempla, unum amplius et accuratius compilatum p. 121—164 Uranolog. ed. Pet., alterum perexile alienis fortasse permixtum, sed non sine dote quadam propria. velut p. 166 extr. Κοδράτος καὶ ὁ διδάσκαλός μου Ἰσιδωριανός citantur, unde aetatis notam nancturum te speres. sed ignotus uterque ac ne illud quidem perspicuum scribentisne an excerpentis sit adnotatio. nam praeceptorum auctoritatem antestari inferioris aetatis scriptores in usu habent. atqui a Firmico Materno [IV 10 p. 98 *prudentissimus Achilles*] laudatur, ergo ante quartum saeculum medium scripsit. accedit ad aetatem circumscribendam alter locus p. 136 A: περὶ δὲ ἐναρμονίου κινήσεως αὐτῶν εἶπεν ὡς ἔφην Ἄρατος ἐν τῷ κανόνι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Ἑρμῇ καὶ Ὑψικλῆς καὶ Θράσυλλος καὶ Ἄδραστος Ἀφροδισιεύς. [cf. p. 139 B. Hiller Mus. Rh. XXVI 583]. ex Hypsiclis et Adrasti memoria certum est non ante alterum saeculum exiens vixisse. nec multo post. nam tetigit semel Ptolemaeum p. 139 D ἐπραγματεύσαντο δὲ πολλοὶ περὶ ἐκλείψεως ἡλίου κατὰ τὰ ἑπτὰ κλίματα ὥσπερ Ὠρίων ὁ Ἀπολλινάριος [cf. schol. Arat. p. 148 39 et 149 27 Bekk.] Πτολεμαῖος Ἵππαρχος. eiusmodi indices ex sua lectione Achilles addidit. ipsam doctrinam ex antiquioribus libris petivit. at Ptolemaei disciplinam quemquam sprevisse post tertium saeculum plane incredibile, cuius ab unius auctoritate pendent quotquot dehinc de rebus caelestibus scripsere ad Kepleri usque aetatem. accuratiora tamen inveniri vix poterunt, nisi forte Isidorianum illum eundem esse placet atque Hypsiclem a praeceptore Isidoro [Fabric. B. G. IV 20 Harl.] cognominatum, quod coniecit Rohdeus l. c. 471 2.

Athenaeus XV 673 D multa conqueritur de Hephaestionis fraude, qua cum suum tum Adrasti libellum impudenter compilaverit. eandem compendiariam eodem Adrasto transcripto invenit Theo, quem post Martinum

---

[1] Suid. s. v. Ἀχιλλεὺς Στάτιος [Τάτιος Phot. bibl. cod. 87 aliique] Ἀλεξανδρεύς, ὁ γράψας τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα καὶ ἄλλα ἐρωτικὰ ἐν βιβλίοις η΄. γέγονεν ἔσχατον Χριστιανὸς καὶ ἐπίσκοπος.

ἔγραψε δὲ περὶ σφαίρας καὶ ἐτυμολογίας καὶ ἱστορίαν σύμμικτον πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν μνημονεύουσαν.

ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅμοιος τοῖς ἐρωτικοῖς. de confusione varia ac fraude Suidae monuit Iacobs prol. ad Achill. Tat. et Rohde gr. Rom. p. 471. etymologiarum aucupem se Achilles etiam in excerptis Arateis ostendit Stoicos secutus. titulus in c. Vatic. gr. 191 bombyc. s. XIII—XIV est f. 194v + τῶν ἀράτου φαινομένων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχιλλέως περὶ τοῦ παντὸς: ⁓ sequuntur f. 203v sqq. quae Petavius p. 268—276. 165—169. 256—258 edidit, dein f. 210 Hipparchus de Arato. in codice Laur. inscribitur ἐκ τῶν Ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα περὶ τοῦ παντός. ultima verba non titulum libri (quod suasit Roseus Ar. Pseud. 622 fortasse memor Nicolai Damasceni libri περὶ τοῦ παντός, quo περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κατ' εἴδη ποιεῖται τὸν λόγον cf. Simplic. schol. Arist. ed. Br. 469a 6) sed primi capitis indicant. nam fingitur sphaerae machina, cuius institutum commentarius explicaturus est. cf. p. 161 D Pet. χρὴ τὸν ἐξηγούμενον ἐπὶ τὰ ἐναντία περιδινεῖν τὴν σφαῖραν, p. 140 D τὴν γὰρ δεῖξιν ταύτην ἐπ' αὐτῆς τῆς σφαίρας ἔστιν ἰδεῖν.

Hillerus Mus. Rhen. XXVI 582 sqq. furti arguit. similiter Sextus Empiricus versatus est, de quo infra dicam, similiter Laertius Diogenes omninoque plerique illius aetatis scriptorum feracissimae. scilicet tum ea ars, quae vetera furando nova scripta gignebat non inventa quidem, sed consummata esse videtur. neque frustra Clemens Alexandrinus ipse fur callidissimus furtorum catalogum congessit sive potius et ipsum descripsit Strom. VI 2. saeculi igitur morem secutus est Achilles, qui totum commentarium ex alienis contexuit. fundamentum erat Stoicum aliquod compendium astronomiae. huic variae lectionis flores diligentia maiore quam doctrina vel arte inserti sunt. Stoicam esse disciplinam eamque a Posidonio non primo sed gravissimo apud suos mathematicorum auctore derivandam, hoc ita apertum est, ut argumentis parcam. minus notum est Posidonii doctrinam ipsius libris non magis quam discipulorum sedulitate in vulgus elatam atque popularem esse factam. ita Senecam ex Asclepiodoto Nicaeensi (de quo nunc Comparettii index Herculanensis p. 98 comparandus) Naturales quaestiones Posidonianis rivulis irrigasse verisimile est, ita Geminus sollertissimus eius auditor meteorologica in epitomen coegerat [1], ita Phanias scholas Posidonianas vulgavit [Diog. VII 41]. nec secus Aelianus non Posidonii quem c. 1 2 nominat, sed Asclepiodoti Tactica, quae tenemus, expilat [paulo aliter Koechly script. milit. II 1. 76]. plane eodem modo non Posidonio ipso sed discipuli compendio usus est Achilles. dico Diodorum Alexandrinum mathematicum, cuius memoriam intermortuam a diuturnitatis oblivione vindicare haud ab re duco. [2]

De aetate eius inde luculentissime constat quod fuit Posidonium inter et Augusti aequalem Eudorum de quo postea dicendum erit. a Posidonio stellae definitionem sumpsit eandem, quam Stobaeus ex Ario Didymo excerpsit

Achilles p. 132 B περὶ ἀστέρος [-έρων]
ἀστήρ ἐστι κατὰ Διόδωρον σῶμα θεῖον οὐράνιον τῆς αὐτῆς μετειληφὼς [-φὸς] οὐσίας τῷ ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ, σῶμα λαμπρὸν καὶ οὐδέποτε στάσιν ἔχον ἀλλ'

Arius Didym. fr. 32 nostrae syllogae:
ἄστρον δὲ εἶναί φησιν ὁ Ποσειδώνιος σῶμα θεῖον ἐξ αἰθέρος συνεστηκός, λαμπρὸν καὶ πυρῶδες οὐδέποτε στάσιν ἔχον ἀλλ' αἰεὶ φερόμενον ἐγκυκλίως. ἰδίως δὲ τὸν ἥλιον

[1] Simplic. ad phys. f. 64ᵛ med: ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φιλοπόνως λέξιν τινὰ τοῦ Γεμίνου παρατίθησιν ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ Ποσειδωνίου μετεωρολογικῶν ἐξηγήσεως τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ἀριστοτέλους λαβοῦσαν. Priscian. Lyd. post Didoti Plotin. p. 553 commentum Gemini Posidonii de μετεώρων.

[2] Achill. p. 124 c Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικόν. ex Achille innotuit scholiis in Basil. cod. Baroccian. 85 f. 122 [Cram. A. O. III 413] οἱ περὶ Εὔδοξον καὶ Ἵππαρχον καὶ Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικοὶ ἐπλεύσαντο οἷον ἐπραγματεύσαντο [?]. integro Achille usum esse scholiastam et aliunde discas et illinc quod scholion hoc: ὁ δὲ αὐτὸς ἑωσφόρος καὶ ἕσπερος. καίτοιγε τὸ παλαιὸν ἄλλος ἐδόκει εἶναι ὁ ἑωσφόρος καὶ ἄλλος ὁ ἕσπερος. πρῶτος δ' Ἴβυκος ὁ Ῥηγῖνος συνήγαγε τὰς προσηγορίας ex Achill. c. 17 excerptum est, quod mutilatum legitur p. 136 c πέμπτος ὁ τῆς Ἀφροδίτης παρὰ μὲν Ἕλλησιν ἑωσφόρος . . . πρῶτος δὲ Ἴβυκος εἰς ἕνα συνέστειλε τὰς προσηγορίας. lacunam suppleas καὶ ἕσπερος. Achillis locus Bergkii memoriam fugit fr. 42 PLG³ 1007.

ἀεὶ φερόμενον κυκλικῶς. ὡσαύτως δὲ ὡρίσατο καὶ Ποσειδώνιος πρὸ αὐτοῦ ὁ Στωικός.

καὶ τὴν σελήνην ἄστρα λέγεσθαι. διαφέρειν δὲ ἀστέρα ἄστρου. εἰ μὲν γάρ τις ἐστιν ἀστὴρ καὶ ἄστρον ὀνομασθήσεται δεόντως, οὐ μὴν ἀνάπαλιν.

ac ne longioris apud Arium disputationis nexum desideres, ecce iterum Diodorus p. 134 c: Διόδωρος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι μαθηματικοὶ ἰδίως καὶ κοινῶς τὰ ζῴδια ἄστρα καλοῦσι καὶ ἀστέρας παρατιθέμενοι Πλάτωνα μάρτυρα ἄστρα τοὺς ἑπτὰ πλανήτας ἐν τῷ Τιμαίῳ εἰρηκότα, τὸν κύνα μέντοι ἀστέρα ὄντα ἐν τῷ βίῳ ἄστρον λέγομεν. ἀλλ' ὁ μὲν ἀστὴρ καὶ ἄστρον, οὐκέτι δὲ τὸ ἀνάπαλιν **[cf. Roeper Philol. VII 519, 538]. ex eodem Diodoro manarunt haece p. 130 D** δῆλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἶναι ἓξ ζῴδια ὑπὸ γῆν ἓξ δὲ ὑπὲρ γῆν. ἐπ' οὐδενὸς δὲ ἄλλου σχήματος ἡ τοιαύτη εὐταξία καὶ περιφορὰ γίνεται ἢ ἐπὶ τοῦ σφαιρικοῦ. τὸ δὲ σφαιροειδὲς σχῆμα διδόασι τῷ κόσμῳ. σφαῖρα μὲν γὰρ ὁ οὐρανός, σφαιροειδὴς δὲ ἡ γῆ. διαφέρει δὲ ἑκάτερα ᾗ τὸ μὲν σφαιροειδὲς σχῆμα καὶ ἐξοχὰς ἔχει καὶ κοιλότητας, τὸ δὲ τῆς σφαίρας πανταχόθεν ἴσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου κέντρου ἐκβαλλομένας εὐθείας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἴσας ἔχον κτλ. **nomen ab hoc loco abest, sed constat ex altero excerptorum exemplo p. 166 extr. nec dubitassem etiamsi clarum testimonium deesset. Diodoreis enim reconditioris artificii nota quaedam impressa est. symbola numerorum a Pythagoreis inventa etiam extra scholam vigere coeperant alio alia arripiente. huic ternarius, illi septenarius, Porphyrio vel novenarius placuit: Diodorus nescio quo pacto in senarium incidit. inde zodiaci bis senas figuras enumerat, inde sex mundi definitiones Stoicorum non sine sudore congessit p. 129 B, quas emendatas hic afferre iuvat.**

Διόδωρος δὲ ἑξαχῶς τὸν κόσμον φησὶ νοεῖσθαι ἐφ' ἑκάστου ἔννοιαν διδοὺς οὕτως·

1. κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν μεταξὺ φύσεων.
2. πάλιν κόσμος ἐστὶν οἰκητήριον θεῶν· νῦν οὖν τὸ πλήρωμα λέγει ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ.[1]
3. τρίτον ὁ κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ⟨καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων⟩[2]· τοῦτο ὅμοιον[3] τῷ βίῳ ὡς εἴ τις λέγει· πόλις ἐστὶν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων.
4. τέταρτον κόσμος ἐστὶν αἰθήρ· οὗτος δὲ πῦρ εἱλικρινὲς ὢν ἀνώτερός[4] ἐστι τοῦ φυσικοῦ κόσμου.
5. πέμπτον κόσμος ἐστὶν ἡ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα· τούτου καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μέμνηται.
6. ἕκτον κόσμος ἐστὶν ὁ διακοσμήσας τὰ πάντα· ἔοικε δὲ νῦν ἡ πρόνοια λέγεσθαι.[5]

---

[1] νῦν οὖν ut infra n. 6 νῦν explicandum est: hoc igitur loco. cf. Laertius VII 138. οὐρανὸς δέ ἐστιν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια ἐν ᾗ πᾶν ἵδρυται τὸ θεῖον. ultima ἐκτὸς — αὐτῷ non praesto.

[2] lacunam indicabant vulgo, quam explevi ex Laertio l. c. et Arii fr. 29.

[3] τοῦτο μόνον vulgatur. [4] κατώτερος vulgo. corr. Pet. in mrg.

[5] sequitur paulo post p. 129 E mundi similis partitio, sed et illa turbata. nam post

Constat conlato Diogene VII 138 haec in Posidonii μετεωρολογικῇ στοιχειώσει simili modo tractata fuisse, [cf. Arii Didym. fr. 29 et 31, [Aristot.] de mund. 2 p. 391ᵇ 9—16. Zeller III 1, 572], sed simul apparet quam inscite numerus ille senarius confectus sit. sed de inscitia non litigamus. trahit enim sua quemque voluptas neque nostrae aetati Pythagoreae superstitionis fautores illustrissimi defuerunt. multo gravius peccavit, si genuinam magistri doctrinam fraudulenter istis nugis accommodatam esse probari potest. Posidonius terram in septem zonas divisit [cf. Posid. rel. coll. Bake p. 96]. quid vero Achilles hoc est Diodorus? p. 157c οἱ μὲν γὰρ ἓξ αὐτὰς εἶπον ὡς Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο διαιροῦντες, οἱ δὲ πέντε παρέλαβον ὥσπερ Ἐρατοσθένης καὶ ἄλλοι πολλοὶ οἷς καὶ ἡμεῖς [Achilles] κατηκολουθήσαμεν. ut Polybii recte refertur sententia, ita Posidonii aperte falso cf. Strab. II 3 p. 96, qui etiam erroris rationem non obscure patefacit. nam ibi quoque Polybius Posidonianis coniunctus est. accedit fortasse illa quoque causa, quod sex caeli circuli a Posidonio revera enumerati esse videntur, si quidem Seneca N. Qu. V 17 2 talia ratiocinatur. Ex Diodori igitur Posidonianis commentariis repetendum esse contendo quicquid Stoicorum more mathematicorum explanatur. veri simile est praeterea quae decreta Chrysippi [p. 126A — 127B] probantur aut Epicureorum aliorumve impugnantur [c. 13] ex eodem Posidonio ut ex fonte repetenda esse, unde Cleomedis libellus acerba Epicureorum irrisione insignis paene totus excerptus est. hinc cum alia communia utrique tum planetarum motus exempla. Achilles p. 132D ὥσπερ εἰ νεὼς εἰς βορέαν ἄνεμον φερομένης ἐπιβάτης [1] εἰς νότον παρ' [l. ἐπ'] αὐτῇ τῇ νηὶ τρέχει. et p. 140D διὸ καὶ παρατρέχει ἡμῶν τὴν ὄψιν ἡ τοῦ μύρμηκος κίνησις, ὀξυτέρας οὔσης ⟨τῆς⟩ τοῦ τροχοῦ cf. p. 169, 7 a. i. Cleomedis locus est I 3 p. 21 Bak. τὰ μὲν οὖν ἀπλανῆ ἀπεικάσειεν ἄν τις ἐπιβάταις ὑπὸ [ἐπὶ?] νεὼς φερομένοις, . . . εἰκασθείη δ' ἂν καὶ μύρμηξιν ἐπὶ κεραμικοῦ τροχοῦ τὴν ἐναντίαν τῷ τροχῷ προαιρετικῶς ἕρπουσιν. [2]

Difficilius est diiudicatu in quem usum Diodori scriptio fuerit destinata. mathematicosne docturus erat an philologos Aratum interpretantes? ex Achille neutrum probari potest, cum commentarios etiam alios Arati adhibuerit. certe Apion Plistonices p. 124B non ex Diodoro repetitus est. sed vide ne apud Arati scholiastas plus sit auxilii. ibi bis Diodori memoria citatur. ad v. 254 πρὸς δ Διόδωρος μὲν ὑπογουνίδος γράφει ὅπως ἡ κνήμη σημαίνοιτο, Μηνόφαντος δὲ ἐπιγουνίδα τὴν κνήμην ἀκούει διὰ τὸ εἶναι ἐπ' αὐτοῦ [schol. Bekk. αὐτῆς] τὸ γόνυ [cf. schol. Bekk. p. 74 16] et ad v. 223 ὁ δὲ ἵππος ἐν τῷ τοῦ Διὸς οἴκῳ ἤγουν τῷ οὐρανῷ ἐστιν ἢ ὡς Διόδωρος ἔνδιος ὁ

λέγεται δὲ πολλαχῶς οὐρανός deest πρῶτον. tum Zenonis definitio altera est, unde si γοῦν recte traditur, non nulla interciderunt. sic hic quoque senarius efficietur numerus.

[1] hoc exemplum praeivit Aristot. de anim. I 3 p. 406ᵃ 5 καθ' ἕτερον δὲ λέγομεν ὅσα κινεῖται τῷ ἐν κινουμένῳ εἶναι οἷον πλωτῆρες· οὐ γὰρ ὁμοίως κινοῦνται τῷ πλοίῳ.

[2] alia exempla Posidonianae doctrinae infra in c. de fontibus Aëtii apponam, unde hoc praecipio, opinionum a Plutarcho abhorrentium aliquantum ex Posidonio fluxisse.

μεσημβρινός. quodsi scholiorum Diodorus idem est cum Achilleo — neque video quid obstet — Arati causa illius commentarium conscriptum esse putabimus, cuius quidem Tullianam aetatem studiosissimam fuisse nemo est quin sciat. ex Arati quidem scholiis coniuncta cum Posidonio servata videtur Diodori mentio apud Macrob. S. Scip. I 15 3.

Neque tamen ipsum Diodorum manibus usurpavit Achilles, sed excerptum ab Eudoro. de multiplici doctrina eius viri inferius loquar. nunc brevissime argumenta apponam, unde quivis quid rei sit perspicere possit. p. 124c Εὔδωρος ὁ φιλόσοφός φησι Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικὸν τούτῳ διαφέρειν εἰπεῖν τὴν μαθηματικὴν τῆς φυσιολογίας ὅτι ἡ μὲν μαθηματικὴ τὰ παρεπόμενα τῇ οὐσίᾳ ζητεῖ, πόθεν καὶ πῶς ἐκλείψεις γίνονται, ἡ δὲ φυσιολογία περὶ τῆς οὐσίας κτλ. Posidonium loquentem audis ut p. 133D de animantium anima: ζῷόν ἐστιν ὡς Εὔδωρός φησιν ἔμψυχος οὐσία cf. ibid. E c. 13 Ποσειδώνιος δὲ ἀγνοεῖν τοὺς Ἐπικουρείους ἔφη ὡς οὐ τὰ [vulgo οὔτε] σώματα τὰς ψυχὰς συνέχει, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ τὰ σώματα. et ne credas Eudorum philosophum Academicum a mathematicis abhorruisse, habes haec de zona fervida p. 169 med. τινὲς δὲ ὧν ἐστι Παναίτιος ὁ Στωικὸς καὶ Εὔδωρος ὁ Ἀκαδημαικὸς οἰκεῖσθαί φασι τὴν διακεκαυμένην κτλ. cf. p. 153c. Sed veniendum tandem ad Plutarchum, qui praeter Eudorum maximo opere compilatus est ab Achille. verum cum exemplar suum magna audacia mutare et alienis turbare soleat, paulo operosior fit labor expiscandi. incipio a certis. c. 3 περὶ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς continet p. 124E—125c Zenonis Epicuri Aristotelis Socratis et Platonis Empedoclis opiniones ex Plutarch. I 3 25. 18. 22. 21. 20 liberius quidem expressas sed ut dubitandi locus non relinquatur. nam quod Empedoclis Iunonem et Aidonea confundit, quae Plutarchus probe interpretatus est, id nolo premere, quia in allegoriis altera explicatio vulgabatur [cf. Prol. c. VI] et Γαῖα φερέσβιος ex Homericis hymnis [II 341 cf. XXX 9] nota erat. quod cum error sit proclivis, verum autem exquisitius, non minus arbitrarium est Plutarchi vulgatam ex Achille corrigere quam credere ex ampliore Placitorum thesauro Achillea profluxisse. nam obstat non solum excerptorum Plutarcheis simillimus delectus[1] sed etiam interpolationis manifesta communio velut I 3 21, Socratis nomen quod ante Eusebium vulgaria exempla occupasse demonstravi p. 14. saepius ut institutum fert liber II respicitur. velut p. 130B I 1 3. hic memorabilis est scriptura Ἐπίκουρος ... καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Μητρόδωρος. nam Cyrillus cum vulgata μαθητής corruptum legit, quod inutiles dedit turbas. verum obtulit non solum Achilles sed etiam Galeni quamvis aliter vitiata scriptura. hoc enim firmiter tenendum est Metrodori in Placitis non alius mentionem esse nisi Chii; cf. Duening de Metrodori Epic. vit. et script. Hal. 1870 p. 39. Zeller I[4] 857[5]. iam vero e Stobaeo Theodoretoque apparet, ex Plac. I 5 4 Μητρόδωρος ὁ καθηγητὴς

[1] nam ubicunque ex Posidonianis commentariis plures opiniones [cf. supra p. 21 [2]] ut Stoicorum Epicuri Empedoclis addidit aut immiscuit, nusquam Placitorum maiorum, qualia ex Stobaeo nota sunt, apparet vestigium.

Ἐπικούρου a Plutarcho demum illam mentionem esse interpolatam. ut iterum originis manifestum teneas indicium. deinde II 2 de mundi forma num respiciatur c. 6 init. p. 130c dubium est. certe Orphicorum memoria abhorret, quae ex superiore loco p. 127B [cf. Lobeckii Aglaoph. 477) iterata est. abhorret etiam p. 129D Θαλῆς — ἀέρα et Empedoclis versus p. 130D. ex II 5 sine dubitatione, quamvis haud dextre, excerptum est p. 128E — 129A. hic antiquissimi erroris iuvat apponere testimonium. diu dubitavi, quid tandem haec sibi vellent p. 128E τινὲς δὲ τῇ τοῦ ὕδατος σφαίρᾳ sc. τρέφεσθαι κόσμον, donec in proximo Placitorum capite 6 3 Eusebii vitiosissimam scripturam animadverti τῇ ῥύμῃ τῆς σφαίρας [verum est περιφορᾶς cf. Aristot. de cael. II p. 295ᵃ 17, Diog. Apoll. ap. Laert. IX 57] ἀναβλύσαι τὸ ὕδωρ, ἐξ οὗ ἀναθυμιαθῆναι τὸν ἀέρα. hinc antiqui erroris habes explicatum. ex II 6 5 Pythagorea opinio comparari potest cum p. 131A, sed est ea tritissima. Empedocleum p. 128B ex II 7 6 amplificatum videtur. ante omnia memoria digna quae ex II 11 2—5 excerpsit p. 128c. nimirum si Plutarchi vulgata exempla inspexeris, nihil Achilleae eclogae simile apparebit. tamen ex compilatoris exemplo, si per emplastra ad vivum resecueris, pristina Plutarchi species renidebit, horrida ea quidem hiulcis vulneribus, sed tamen ut sanitas recuperari possit. quod breviter hac tabula illustrare licet

Stobaeus	Plutarchus restitutus	Achilles	Plutarchus vulgaris
Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος	Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος	Ἀναξίμανδρος δὲ πτηνὸν πυρὸς μετέχοντα	Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος πυρὸς
Παρμενίδης Ἡράκλειτος Στράτων Ζήνων πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν	. . . πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν	Ἀριστοτέλης δὲ σῶμα ἐκ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ	ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος
Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος	Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος		

Vides sanam Stobaei memoriam, tum tertio loco Achillis turbatissimam, quasi consulto aliquis membra disiecta sicut fors dederat conglutinarit. mirificum illud ΠΤΗΝΟΝ ambigo utrum ex ΖΗΝΩΝ an ex ΠΕΜΠΤΟΝ corruptum sit. illud lemma expleret ante πύρινον εἶναι τὸν οὐρανὸν omissum, hoc ante σῶμα desideratur, quamquam non difficile est ἐ post δέ inserere. πυρὸς μετέχοντα reliquum est est ex πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν, unde Byzantini nihil nisi πυρός servaverunt. restituta est Plutarcho plenior lectio ex Galeno, qui ut Anaximandri iam lemmate orbatus est, ita caret interpolato illo ἤ. maxime truncatus est codicum nostrorum archetypus, quamvis non tam inepte sit turbatus, quam Achilles. quid in Eusebii exemplo

fuerit, non potest cognosci. sanum hunc locum non fuisse, quia omissus est, conicias.

Maiora excerpta exhibet c. 11 de stellarum natura.

Achill. p. 133 A τίς οὐσία ἀστέρων.	Plut. II 13 τίς ἡ οὐσία τῶν ἄστρων.
Θαλῆς μὲν δὴ γηΐνην ἔμπυρον εἶπεν τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν.	1 Θαλῆς γεώδη μέν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα.
Ἐμπεδοκλῆς δὲ πυρίνους αὐτοὺς εἶπε.	2 Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους,
τινὲς δὲ γεώδεις εἰπεῖν αὐτοὺς ἐτόλμησαν. ὧν ἐστι καὶ Ἀναξαγόρας.	
μετὰ γὰρ τὴν πρώτην, φησί, διάκρισιν τῶν στοιχείων τὸ πῦρ χωριζόμενον ἐπὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀνασπάσαι καὶ διάπυρα ποιῆσαι καὶ τῆς γῆς μόριά τινα.	ὅπερ ὁ ἀὴρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων ἐξανέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν. 3 Ἀναξαγόρας τὸν .. αἰθέρα ... τῇ δὲ εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτρους ἀπὸ τῆς γῆς καταφλέξαντα τούτους ἠστερικέναι.
ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ἔλεγεν εἶναι μύδρον ὡς ἑξῆς ἐροῦμεν.	
ἕτεροι δὲ κίσηριν πλαγίαν οὖσαν ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ αἰθέρος ἀναπτομένην, καὶ ὑπὸ τῶν τρυμαλιῶν τοὺς ἀστέρας φαίνειν.	5 Διογένης κισηρώδη τὰ ἄστρα, διαπνοὰς δὲ αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου.
Πλάτων δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πλείστου δὲ πυρός.	12 Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλείστου μέρους πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων κόλλης δίκην.
Ξενοφάνης δὲ λέγει τοὺς ἀστέρας ἐκ νεφῶν συνεστάναι ἐμπύρων καὶ σβέννυσθαι καὶ ἀνάπτεσθαι ὡσανεὶ ἄνθρακας. καὶ ὅτε μὲν ἅπτονται φαντασίαν ἡμᾶς ἔχειν ἀνατολῆς, ὅτε δὲ σβέννυνται δύσεως.	14 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν μὲν πεπυρωμένων σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ καθάπερ τοὺς ἄνθρακας. τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις.
οἱ Στωικοὶ δὲ ἐκ πυρὸς λέγουσιν αὐτούς, πυρὸς δὲ τοῦ θείου καὶ ἀϊδίου καὶ οὐ παραπλησίου τῷ παρ' ἡμῖν. τοῦτο γὰρ φθαρτικὸν καὶ οὐ παμφαές.	

Haud inutile erit quae hic comparata sunt Achillis Plutarchique capita accuratius examinare, ut uno saltem exemplo excerptoris ratio patescat. probe excerptae sunt Plutarchi §§ 1. 2. 12. 14. sed unde Anaxagorea accersivit? quae etiamsi orta sint ex Plutarcheis § 3 et c. 20 6 cf. p. 138 D, tamen mirifice variata sunt. forsitan alienum fontem admixtum credas, qualem in eodem Anaxagora adhibitum postea videbimus. haud diiudicaverim. at concedes illa μετὰ τὴν πρώτην διάκρισιν ex Empedocle Plutarcheo § 2 per socordiam esse translata. id quod de ceterorum quoque fide dubitationem facit. mira ingenii felicitate de Diogene Plutarchea dum amplificat corrupit. neque enim quid sit ille pumex caelumne an aliud, enucleatur neque πλαγίαν vel ὑπὸ τῶν τρυμαλιῶν intellegi potest. sed videndum est ne πλατεῖαν et διὰ τῶν τρυμαλιῶν

scriptum olim fuerit. certe ex alia memoria illa de Diogene philosopho minus noto novata esse, parum credibile. ultima Stoicorum opinio ex enchiridio opinor Eudori adsuta est. porro Plutarchea II 14 1. 2. 4 non incorrupta p. 133CD manserunt. sed compensat hoc interpolandi vitium excerptorum ex II 20 p. 138DE singularis quaedam virtus. nam quod Philolaum credidisse ait τρισσοὺς εἶναι ἡλίους, inde Plutarchi infuscatam in vulgata memoriam supra restitui p. 14. contra quae p. 138E ex II 20 1 de Anaximandro non excerpuntur, sed ventosa paraphrasi in meras ineptias detorquentur, ea accuratius pensitanda sunt. conscripseram olim fusiorem disputationem, quia Achillis forti impudentia cum alios tum Zellerum deceptum videbam. sed postquam Teichmuelleri Studiis illi aliquantum fidei demptum est, quamquam Plutarcheam originem ne ille quidem sensit, profligata non repeto. Anaximandro igitur haec placent de astris. fingit circulos solis et ceterorum astrorum neque solidos neque adumbratos, sed aere densato factos aereque pulsos.[1] quemadmodum terram plano cylindro comparat, sic solis illum folliculum sub rotae orbis (ἁψίς) figura repraesentat. sicut enim ex curvatura rotae radii medium petunt, ita solis flammae ex interiore circuli parte per unum foramen erumpunt et *per magni circum spiracula mundi*[2] ignes intus reclusos in terram versus efflant. circulus perpetuo se circa terram torquens quoad super illam foramen exhibet, diem, quoad infra, noctem efficit. obturatis spiraculis defectiones existunt. eatenus adumbrare necesse erat astronomiae graecae initia, quae quanti momenti essent, sero intellegi coeptum est. sed his plenius explicandis suus dabitur dies. redeo ad Placita II 20 1 Ἀναξίμανδρος ¯κύκλον εἶναι . . . πλήρη πυρὸς κατά τι μέρος ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ. καὶ τοῦτ' εἶναι τὸν ἥλιον. ex eis quae dixi elucet prestera illum non esse turbinem igneum, quem Seneca N. Qu. V 13 3 interpretatur. cuius quid sit fistula ne somniando quis divinarit. miror Schusterum, qui Heraclitea interpretatus p. 125 postquam in verum forte incidit hoc neglecto falsissima alia excogitare maluit. πρηστῆρα enim flatum esse vult, quo impletae tibiae sonos edunt. concedo significationis novitatem ab etymologia satis probabilem esse. sed ipsi, priusquam utatur, Placitorum verba coniectando mutare libet, nec semel, sed duobus locis. nam praeter Plutarchi locum unde profecti sumus, etiam Stobaeus Plac. II 25 1 πρηστῆρος αὐλόν non quod Schustero placet πρηστῆρα αὐλοῦ testatur.[3] haec

---

[1] cf. Hippocr. de vent. 3 [VI 94 L] ἀλλὰ μὴν ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ ἄστρων ὁδὸς διὰ τοῦ πνεύματός ἐστιν. τῷ γὰρ πυρὶ τὸ πνεῦμα τροφή . . . ὥστε καὶ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον ἀέναον ὁ ἀὴρ ἀέναος καὶ λεπτὸς ἐὼν παρέχεται. v. etiam ind. Aristotel. p. 822a 20.

[2] Lucret. VI 493 ipsius Anaximandri doctrinam opinor explicans, quam Epicureo cuidam enchiridio debet, quale ex priorum placitis compilat Epicurus epist. ad Pythocl. Laert. X 84. Anaximandri opinio non dubito quin ex animantium similitudine, ut solent veteres, arcessita sit.

[3] Schusterum male sequitur Susemihlius, Jahresbericht II III 5 p. 274[13].

igitur ratio temeraria est. immo πρηστήρ est follis fabrorum, cuius fistula in ignem immissa flammas sursum eiaculatur. huic explicationi Anaximandri et ratio et oratio mirum quantum favet. nam ille opiones sagaciter excogitatas priscorum more ποιητικωτέροις ὀνόμασιν [Theophrast. phys. fr. 2] expressit et antiquos opinor sectatus Apollonius Rhodius IV 776 dum Homericum Σ 470 φῦσαι δ' ἐν χοάνοισιν ἐείκοσι πᾶσαι ἐφύσων παντοίην εὔπρηστον ἀυτμὴν ἐξανιεῖσαι imitatur, folles πρηστῆρας obsoleta voce nominat. πρηστήρ enim ab eadem stirpe pra vel par proficiscitur unde πρῆσαι εὔπρηστος πρημαίνειν ducta sunt, quibus inest propria spirandi notio.[1] inde cum ardor flatui coniungeretur, igneus ventus non aptius quam follis fabrilis πρηστήρ appellabatur. hac igitur ratione Placitorum memoria satis iam defensa erit ab omni coniciendi temeritate. nam Schustero praeivit Wyttenbachius πρηστῆρας δι' αὐλοῦ, ut Reiskei et Beckii commenta praetercam, qui viri ante multa saecula habuerunt et errandi et coniectandi socium Achillem ad quem nunc redeo. nam quae falso lemmate praefixo e Plutarcho interpretatur τινὲς δὲ ὡς ἀπὸ σάλπιγγος [i. e. αὐλοῦ] ἐκ κοίλου τόπου καὶ στενοῦ ἐκπέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς ὥσπερ πρηστῆρας, ea plane ad istorum modulum conficta sunt. ex eodem Achillis loco mirus error tanquam contagione plerosque viros doctos occupavit, ut non curvaturam rotae sed modiolum (πλήμνην) ignis sedem opinarentur. quod correxit Teichmuellerus Stud. p. 18. 550.

Pergo Achillis ex Plutarcho furta indicare. caput de solis forma p. 139 B ex illius II 22 1—3 manavit, item de defectione ibidem ex II 24 1. quae vero p. 140 B de magnitudine solis et p. 141 A B de lunae natura disseruntur adeo discrepant ut Plutarchus aut non respectus aut alienis plane incrustatus videatur. atque Heracliti opinio κατὰ μῆνα δὲ ἐκλείπει (sc. ἡ σελήνη) ὡς μὲν Ἡράκλειτός φησιν ὁμοίως τῷ ἡλίῳ τοῦ φωτοειδοῦς σχήματος [? σκαφοειδοῦς σχήματος] ἀναστραφέντος potest illa quidem ex Plut. II 29 3 κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν excerpta esse. similia etiam ibid. p. 141 B σχῆμα δὲ αὐτῆς οἱ μὲν σφαιροειδές, οἱ δὲ δισκοειδές atque Plut. II 27 1 οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ εἶναι . . . 3 Ἐμπεδοκλῆς δισκοειδῆ. eademque species antecedentis: ἕτεροι δὲ γῆν πεπυρωμένην στερέμνιον ἔχουσαν πῦρ· εἶναι δὲ αὐτῆς οἴκησιν ἄλλην ποταμούς τε καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς. nam in mentem venit Plutarchi II 24 9 Ἀναξαγόρας Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας. sed cum singulariter dictum sit οἴκησιν ἄλλην[2] ac consentiat Laertiana Anaxagorae vita II 8 τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν ἀλλὰ [? ἄλλας, quamquam illud defendi potest cf. Thurot ad Alex. in Ar. d. sens. p. 431] καὶ λόφους καὶ φάραγγας, non e Placitis illud caput, sed e Posidoniano opinor commentario manasse. contra p. 157 E sq. de ventis haud dubitaverim ex Plut. III 7 1. 3 excerpta credere. sed haec hactenus. de altero quem tetigi Achillis fonte inferius dicetur.

---

[1] cf. Buttmanni lexilog. I 105 Curtii Stud. IV 228.

[2] interpretor: lunam praebere alterum domicilium praeter terram, ut ἄλλος sit idem quod ἕτερος velut in ἄλλος ἐγώ, ἄλλος Ἡρακλῆς.

Extremo loco nominandus est Plutarcheorum librorum index, quem a filio Plutarchi concinnatum pingui artificio simulavit is, qui e bibliothecae cuiusdam catalogo et genuina et falsa scripta enotavit. Lampriae nomen solus Suidas praefixit. quando index ille conscriptus sit, dubitatur. tertio quartove p. Chr. saeculo, iudicavit M. Treu [der sog. Lampriascatal. Waldenb. 1873 p. 54]. mihi Byzantino aevo dignior visa est inventio [de Galeni hist. philos. p. 52 VI], quia pro genuino Vitarum ordine [cf. C. Th. Michaelis de ordine vitarum parall. Plutarch. Berolin. 1875 p. 15 sq.] scholastica ad Romanorum Graecorumve aetates ordinata collocatio substituta est. praeterea Moralium singulae collectiones, unde postea totum corpus concrevit, similes a Trevio ipso agnitae sunt p. 46. sed de temporibus integra est quaestio.[1] Placitorum in bibliotheca illa tria exempla fuerunt, quae cum variis titulis in catalogo consignata essent, tamquam libri diversi enumerati sunt: n. 61 περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῆς ἐπιτομῆς βιβλία ε̄, alterum n. 183 φυσικὴ ἐπιτομή, tertium n. 196 φυσικῶν ἀρεσκόντων. hinc praeter libelli frequentiam illud quoque confirmatur singillatim eum antiquitus circumlatum esse. nam si variis syllogis olim insertus fuisset, vix tam exiguo intervallo posteriora exempla n. 183 et 196 in catalogo distarent.

Exposui Plutarchei libelli antiquam memoriam, qualem exhibent altero saeculo vergente Athenagoras et fortasse Pseudo-Iustinus Achillesque liberius expressam, quarto Eusebius quinto Cyrillus sexto Laurentius Lydus accurate excerptam; incertae aetatis Galenus personatus et Philo interpolatus agmen compilatorum claudunt. eodem temporis vestigio, quo Laurentii doctrina seros fetus edidit, philosophia graeca et cum illa ceterae deinceps artes obmutescere coepere. ingeniorum sterilitas diu Iustinianei imperii splendore quodam celata tanto ocius irruit atque ingruente undique barbarie cum ultimis philosophis philosophiae monumenta ad ipsos barbaros migraverunt tamdiu ea foturos donec in patriam redire licuit. hinc fit ut apud Graecos per proximorum saeculorum obscuritatem nulla enitescat Plutarchei libri memoria, at Arabum litteratis viris et cognitus sit et passim memoratus.

Nam cum praeter Armenios inprimis Syri egregiam operam dedissent graecis libris, et Arabum imperatores, inprimis Mansur, laudabili exemplo haec studia excitavissent, incredibilis extitit interpretum industria graeca exemplaria syriace tum arabice vertendi. inter quos nemo maiore et auctoritate et doctrina floruit, quam Hunainus Isaci filius scholae interpretum princeps gravissimus. cuius discipulus et aemulus Constans sive Constantinus Lucae f. Heliopolitanus[2] Plutarchi Placita arabice

---

[1] nihil huc faciunt X oratorum vitae n. 41 enumeratae, quoniam Photius Plutarcheo exemplari usus esse non videtur. cf. R. Ballheimer de Photi vitis X or. Bonn. 1877. A. Schöne Jahrb. f. cl. Phil 1871. p. 784.

[2] Qosṭâ ibn Lûqâ oriundus Bâlbekk floruisse videtur sub Mostaino [862 - 866], si quidem eius Hypsiclis versionem a Kindio emendatam esse constat, qui obiit 873. Ibn

vertit.[1] versio non iam extare videtur. sed excerpsit inde circa millesimum p. Chr. annum Muhammedes Isaci filius [Muhammed ibn Ishâq Kitâb al-Fihrist ed. G. Flügel Lips. 1871. 1872] non solum inscriptionem quam infra exhibui, sed etiam pauca alia p. 245, 16 et p. 245, 28 de Pythagora atque Platone ex Placit. I 3 8. 21.

Centum fere annis post Schahrastanius qui natus dicitur a. 1076 paucula haeresibus suis immiscuit ex Plutarcho quem de Zenonis placito [Plut. I 3 25] testem affert [Schahrastâni Religionsparteien und Philosophenschulen übers. von Harbrücker II 132]. ex I 3 11 fluxerunt, quae II 129 de Heraclito Plutarcho teste proferuntur, ex I 3 21 interpolata memoria Socratis II 113 petita est. quod Schahrastanius II 126 dicit: Anaxagoras sagt nach der Lehre des Plutarch, dass der Wille nicht etwas anderes als das gewollte und nicht etwas anderes als der wollende sei wie auch das thun, id quo referendum sit nec scio nec multum quaesivi Arabum nugarum satis gnarus.[2]

Abulfaragii [histor. dynast. ed. Poc. p. 90 (58)] quosdam versus, quibus Platonis de ideis opinionm ecomprehendit, ex Plutarcho I 3 21 ut ex fonte repetendos esse coniecit A. Mueller l. c. p. 41, quod mihi non probatur. nam Platonis tria principia, deus materia forma, tritissima sunt etiam posterioribus, cetera ab illius similitudine plane recedunt.

Apud Byzantinos post densam quattuor fere saeclorum caliginem, quibus Graecorum litterae velut veterno consopitae iacebant, tandem

---

Dscholschol sub Moctadiro [908—31] vixisse narrat cuius tamen priores annos dumtaxat attigerit. cf. Steinschneiderus in Serapei t. XXXI 292. Wenrich. de auct. Gr. version. Syr., Arab. p. 30. Herbelot. s. v. Costha II 173. V. Rose. Ar. pseud. p. 256.

[1] idem Plutarchi qui ferebatur περὶ ἀσκήσεως librum, quem germanice edidit cum Buechelero Gildemeister Mus. Rhen. XXVII 520. omnino sex Plutarchi vel Pseudo-Plutarchi scripta noverunt Syri Arabesque:

1) περὶ ἀοργησίας Wenrich 225. Mohammed Isaci f. Fihrist ed. Flügel p. 254, 9 Mueller griech. philosoph. in Arab. ueberlief. Halle 1873 p. 26. syriace extat in cod. VIII vel IX saec. Lagarde anecd. syriac. cf. Sachau Herm. IV 73 sq.

2) πῶς τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο Wenrich ib. Fihrist ibid.

3) περὶ ἀσκήσεως (περὶ ἀρετῆς) Wenrich p. 226. Fihrist l. c. Lagarde ib. syriace edidit. cf. supra.

4) περὶ ψυχῆς Wenrich ibid. Fihrist. ibid. quod in Stobaeo Plutarchi liber Themistii lemma gerit, monente Buechelero Mus. Rh. l. c. testimonio est Stobaeum codice usum esse simili archetypi syriaci VI s. conditi [ibid. p. 48] ubi Plutarchi Themistiique quaedam scripta iuncta ferebantur.

5) περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων βιβλία ε' arabice sub titulo كتاب الآراء الطبيعيّة ويحتوى على آراء الفلاسفة فى الامور الطبيعيّة خمس مقالات vertit Constans Lucae f. Wenrich 225. Fihrist l. c.

6) περὶ ποταμῶν Arabes Plutarcho cognomini et aequali adscribunt, quod nihil esse puto nisi dubitantis de vero Plutarcho Graeci nota aucta et fucata solito more ab Arabibus Mohammede Isaei f. et Dschemaluddino.

[2] omnino constat quae de philosophis graecis apud orientales feruntur tam mira esse et portenti similia, saepe ut ne origo quidem erroris pateat. cf. Roeper lection. Abulf. p. 25.

paulo ante Schahrastanii aetatem Placitorum emergit et memoria et imitatio. Michael Psellus[1] aequalium facile doctissimus rerumque civilium idem peritissimus Plutarchum sibi ad imitandum proposuit Michaeli Ducae imperatori scripturus ἐπιλύσεις συντόμους φυσικῶν ζητημάτων. ecce prooemium: ὁ μὲν Πλούταρχος ὦ μέγιστε καὶ θειότατε βασιλεῦ διαφόρους δόξας ἀπαριθμούμενος καὶ τὴν ἀληθῆ μὴ ἀποδεικνύων καὶ πιστούμενος συγχέει μᾶλλον τὸν λογισμὸν καὶ ἀπορεῖν παρασκευάζει ἢ εἰς ἐπίστασιν ἄγει. quocirca spreta Plutarchi doctrina capitum titulos tantummodo transcripsit, ipsas quaestiones splendidiore sapientia videlicet scholastica solvit.

Idem cadit in eiusdem Pselli Παντοδαπὴν διδασκαλίαν simili consilio concinnatam, quem librum ex apographo Lindenbrogiano[2] edidit Fabricius t. V p. 69—186 ed. I. titulos Psellianos conlatos cum Plutarcheis infra[3] subiciam; quorum forma non numquam utiliter cum reliqua me-

---

[1] Constans [Constantinus] Psellus, qui dum monachus erat Michaelem se nominabat, natus est ut vulgo credunt a. 1020, ut Sathas docuit 1018 [μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη δ' Ἀθήνησ. 1874 eiusd. Deux lettres inédites de l'empereur Mich. Ducas Parapin. Paris 1875 p. 4 sq.] floruit maxima auctoritate sub Michaele VII Duca discipulo suo, qui 1071 rerum potitus est adiuvante maxime Psello. ultimam eius memoriam a. 1077 factam invenit Sathas, quo anno epistulam ad Nicephorum Phocam scripsit. sed certum est ad extremum s. XI vitam produxisse atque tum maxime in secessu libris scribendis operam navasse velut astronomiae quaestionibus. quibus temporis nota 1092 adiuncta est, quam feliciter emendavit et explicavit Usenerus [symbol. ad histor. astron. Bonn 1876 p. 25]. ceterum ille 'philosophiae princeps' qui nostratibus videlicet sane quam vanus et insipidus videtur, Byzantinis Graeculis vehementer probatus est ut vel satirae Timarionis ceteroqui mordacissimus scriptor plurimum 'sophistae illi Byzantino' deferret Ellisseni Analect. IV 89 c. 45. Ἐπιλύσεις partim edidit G. Seebode [Goth. 1840 et Wiesbad. 1857 ex apographo 82 Fabric. bibl. Acad. Havniensi] pessime. nam ne illud quidem intellexit ex quinque se tres libros tanquam integrum opus edidisse. plenum extat sub nomine Simeonis Sethis σύνοψις καὶ ἀπάνθισμα φυσικῶν τε καὶ φιλοσόφων δογμάτων [Fabric. X 322 ed. Hamb. 1721]. Simeonem et ipsum sub Michaele Duca floruisse ex syntagmate περὶ τροφῶν illi dedicato apparet. Fabric.[1] X 320. sed hoc quoque ex Pselli gemello libro prope totum transcripsisse dicitur. ibid. p. 321. quo pacto ista aequalium aemulatio explicanda sit libenter doceri velim. forsitan Pselli nomen errore eodem tradatur quo syntagma quadrivii [ed. Xyland. Basil. 1556] initio s. XI conscriptum illius esse dicitur. cf. Rose Herm. II 465.

[2] hoc non solum mendosissimum est, sed etiam mancum ut ex Fabricii indice altero p. 51 sqq. intellegere queas. pleniorem Psellum exhibent codices Taurinensis [cf. Doehner Philol. XIV 408] et fortasse Neapolitanus Fabric.[3] V 790 n. 238. idem liber in cod. Parisino 2087 f. 71 [V. Rose Ar. Ps. 225] inscribitur τοῦ σοφωτάτου ὑπερτίμου τοῦ ψελλοῦ ἀποκρίσεις συνοπτικαὶ [καὶ] ἐξηγήσεις πρὸς ἐρωτήσεις διαφόρας [sic] καὶ ἀπορίας γραφεῖσαι πρὸς τὸν βασιλέα κύριον μιχαὴλ τὸν δοῦκα. ex Didascalia adscripta sunt multa capita margini cod. Farnes. [F] Stobaei eclog., quae edidit Heeren.

[3] exhibeo binos Fabricii numeros. prior ex t. V p. 69, alter ex pleniore illo catalogo ibid. p. 51 expressus est. additur Placitorum synopsis. 59. 82 τίνι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον [-εῖα] I 2 — 60. 83 περὶ τῶν ἀρχῶν τί εἰσιν I 3 — 0. 84 περὶ ἰδεῶν I. 10 — 0. 85 περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων I 8 — 61. 86 περὶ ὕλης I 9 — 62. 87 περὶ αἰτιῶν I 11 — 63. 88 περὶ σχημάτων I 14 — 64. 89. περὶ χρωμάτων I 15 — 65. 90 περὶ μίξεως καὶ κράσεως I 17 — 66. 91 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς I 24 — 67. 92 περὶ σωμάτων I 12 — 68. 93 περὶ ἐλαχίστων I 13 — 75. 102 περὶ χρόνου I 21 — 76. 103 περὶ κινήσεως I 23 — 77. 104 περὶ

moria componetur ut II 6. apparet Plutarchi capita tantum non omnia esse exhausta, at traditum ordinem cur turbaverit nec scio nec scire laboro. quis enim Byzantini hominis tricas enodaverit? paulo magis nostra refert, ut quali codice fuerit usus indagemus.

Nam cum in argumentis Plutarchi verba fastidire soleat titulorum autem sit discrepantia rarissima, felicissimo casu evenit, ut eiusdem Pselli excerpta, quae inscribuntur Ἐπιλύσεις διαφόρων ἐρωτημάτων edita a Boissonnadeo post operationem daemon. p. 63—69, ultimum caput exhibeant diligenter [1] descriptum. felicissime, inquam, evenit, quia ultima archetypi folia pessime mutilata esse supra dixi, at Psellianus codex huius quidem calamitatis expers fuit. neque enim verba tantum emendatius traduntur, sed etiam versus complures, qui in nostris sine vestigio interciderant, e Psello recuperantur. mireris fortasse serum auxilium et dubites an ex Plutarcho hauserit homo vanissimus. uno certe loco manifestum glossema invenitur Byzantini coloris ἢ ἐστεγανωμένα [2] genuino πυκνά V 30 6 adscriptum. at confirmat supplementa non solum ipsa rerum veritas, sed etiam Stobaei in florilegio ecloga. iam mihi vide miras memoriae vices: is Psellus qui tanto intervallo ab omnibus codicibus abest integritatis laude, idem in levissimis non nullis vitiis, quae stultissimum

---

ἀνάγκης I 25 — 78. 105 περὶ εἱμαρμένης I 27 — 79. 106 περὶ τύχης καὶ αὐτομάτου I 29 — 83. 110 πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται V 6 — 0. 111 πῶς ἄρρενα καὶ θήλεα γίνεται V 7 — 0. 112 διὰ τί γυνὴ πολλάκις συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει V 9 — 0. 113 διὰ τί δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεται V 10 — 84. 114 πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ αἱ πρὸς τούτους ἀνομοιότητες V 11. 12 — 0. 115 εἰ καὶ τὸ ἔμβρυον ζῷον καὶ πῶς τρέφεται τοῦτο V 15. 16 — 85. 116 πῶς οἱ ὄνειροι γίνονται V 2 — 86. 117 περὶ ὑγείας καί νόσου καὶ γήρως V 39 — 86. 0 ⟨ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα⟩ V 21 — 88. 120 (?) περὶ τῆς τοῦ οὐρανοῦ οὐσίας II 11 — 89. 122 εἰς πόσους κύκλους διαιρεῖται ὁ οὐρανός II 12 — 90. 123 περὶ τοῦ φαινομένου ἐν τῷ οὐρανῷ γαλακτοειδοῦς κύκλου καὶ λεγομένου γαλαξίου III 1 — 0. 126 περὶ τῆς οὐσίας ἡλίου καὶ εἰ πολλοί εἰσιν ἥλιοι II 20 — 93. 127 περὶ μεγέθους ἡλίου καὶ σελήνης καὶ γῆς II 21. 26 — 94. 128 περὶ ἐκλείψεως ἡλίου II 24 — 95. 129 περὶ ἐκλείψεως σελήνης II 29 — 97. 131 τίς ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων II 13 — 98. 132 περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως II 16 — 100. 134 περὶ τάξεως ἀστέρων II 15 — 101. 135 πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες II 17 — 102. 136 περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων καὶ πῶς γίνεται χειμὼν καὶ θέρος II 19 — 0. 138 περὶ τῶν ἄστρων τῶν καλουμένων Διοσκούρων II 18 — 104. 139 περὶ κομήτου III 2 — 105. 140 περὶ ὑετοῦ καὶ χαλάζης χιόνος πάχνης καὶ δρόσου III 4 — 106. 142 περὶ ἴριδος III 5 — 107. 143 περὶ τῆς ἅλω III 18 — 108. 144 περὶ ῥάβδων III 6 — 110. 146 περὶ ἀνέμων III 7 — 113. 149 περὶ κεραυνῶν III 3 — 114. 150 περὶ πρηστῆρος III 3 — 115. 151 πῶς συνέστηκεν [συνέστη] ὁ κόσμος I 4 — 116. 152 εἰ ἓν τὸ πᾶν I 5 — 117. 153 περὶ κενοῦ I 18 — 118. 154 περὶ τόπου I 19 — 119. 155 περὶ χώρας I 20 — 120. 156 εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος II 3 — 121. 157 εἰ ἀγέννητος [γεννητὸς] ὁ κόσμος καὶ ἄφθαρτος II 4 — 122. 158 εἰ τρέφεται ὁ κόσμος II 5 — 123. 159 περὶ τάξεως κόσμου II 7 — 124. 160 τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον [ὅλον] ἐγκλιθῆναι II 8 — 126. 182 τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά II 10 — 128. 184 περὶ σεισμῶν III 15 — 130. 166 διὰ τί ἁλμυρὸν τὸ τῆς θαλάττης ὕδωρ ἐστίν III 16 — 140. 176 περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως IV 1.

[1] idem caput libere excerptum extat omnifar. doctr. c. 86, unde tamen librarii duo errores leviores corriguntur.

[2] sic habent στεγανότης (firmitas) Nicet. ann. p. 265 C et Eusthat. Dion. Perieg. 117b.

quemque scribam correcturum putes, ita cum antiquissimo Mosquensi libro facit, ut affines ac paene gemellos credas. scimus ex Stobaeo verum esse ὑφ' οὗ V 30 1, mire corruptum praebent glossemate intruso ὑφέξω codices nostri optimi, ὑφ' ἧς corrigunt vulgares. sed Psellus ineptissime ὑφ' ἕξιν. dilucidior fit necessitudo § 6 Αἰθίοπας γηράσκειν ἔτη τριάκοντα. vix risum teneas. adeo in promptu erat homini paulo attentiori ἔτει τριακοστῷ emendare, quod a libris deterioribus scilicet dudum inventum est. nimirum ἔτει λ̄ scriptum fuit, quod etiam insipidius corrupit Galenus cf. p. 12. quid igitur consequitur? nempe ut ex exemplari inviolato Pselli exemplum, ex eodem mucore postea corroso codicum nostrorum archetypus deductus sit. minus constat de temporibus. Psellus extremo saeculo XI floruit, eodem tempore vel paulo post Mosquensis liber (A) descriptus est. quamquam vacillat Matthaei de eius aetate iudicium. quare tantum veri similiter sumo, saeculo X vel ineunte XI archetypum quem vocamus exaratum esse.

Sub XII saeculi exitum cognovimus Ioannem Tzetzam compluries Plutarchi Placitis usum. comment. in Iliad. p. 67, 28 Herm. ex Plut. I 3 5, p. 65, 9 ex I 8 2, schol. ad Tzetz. alleg. ap. Cramer. A. O. III 380, 12 ex I 7 1, schol. in Hesiod. p. 66 Bas., p. 40ᵃ Heins. ex V 26 4 excerptum est. tantum enim aliud agens repperi. excerptorum illorum nullus est usus.

Vulgaribus codicibus usus est etiam scholiasta Platonis, qui ad Rempubl. p. 498 A Plut. II 22 2 et 23 3. 4 excerpsit.

Ex novissima Byzantinorum aetate ad Plutarchum recurrit is qui in cod. Laurentiano XXVIII 22 s. XV f. 81—83 astronomicorum futtilissimam colluviem corrasit. inscribitur ridicule Ἐρωτοαποκρίσεις φιλοσόφου Ἀριστοτέλους, quas V. Roseus in Hermae vol. IX 119 excerpsit. praeter astronomicas rationes Persarum opinor doctrina leviter imbutas, quam hi ab Arabibus et Syris, tum s. XIV a Persis Graeci receperunt [cf. Useneri symbol. ad histor. astronom. p. 24] Plutarchi placita hic illic expilantur velut II 11 2—5. III 1. 2. 4. 5. utebatur codice vulgato, cuius lectiones sua insuper perversitate in meras nugas convertit. quare mirari subit quod nescio quo pacto originem vel Plutarcho antiquiorem odoratus est Roseus, qui pristinum Placitorum corpus talibus quisquiliis ditari posse sperabat p. 120¹: τὸν μὲν χρόνον φασὶν φαέθοντα, τὸν δὲ ἄρην πυρόεντα, τὸν δ' ἥλιον πεζοδρόμον, τὴν δὲ ἀφροδίτην ἑωσφόρον, τὸν δὲ ἑρμῆν στίλβοντα, τὴν δὲ σελήνην ·μήνην [cod. μίνυν]. at haec decantata sunt et ubivis obvia praeter μήνην, quod ex poetis fluxit. πεζοδρόμος autem, quod Roseo cummaxime imposuit, aperte Byzantinorum est, ut πεζοδρομεῖν.

Byzantinorum nemo praeter eos quos nominavi Plutarchum oculis usurpavisse videtur. Michael quidem Glycas, quem vixisse circa a. 1050 docuit Labbaeus [ed. Bekk. IX], in Annal. I. II ad Plutarchum provocat p. 247, 4 B κατὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλούταρχος ἔλεγεν 'ἔλαβον — αὐτούς' cf. Plut. I 6 8. at ipsum primum vocabulum ἔλαβον pro Plutarchi ἐλάβομεν

fontem aperit Cyrillum, qui quam valide expilatus sit ex Bekkeri indice p. 634 discas. eodem artificio, quae de sole et luna proferuntur I p. 39 et 40 B ad verbum fere ex Theodoreti gr. aff. IV 18 p. 58, 46—59, 20, 35—39, 46. 47 Sylb. suffuratus est cf. Bekk. ind. p. 648.

Nec certum est Theodorum Metochitam qui a. 1322 obiit, ipsum librum manibus tractavisse. saltem probari id non potest ex eis quae p. 465 K. significat ὅς γε [Plutarchus] καὶ πρὸς τοὺς Στωικοὺς ἀπομάχεται [de commun. Stoic. notit.] καὶ περί τε [l. τὰ] φυσικὰ δόγματα cf. p. 473.

Neque denique Plutarchum attigit ex eis, qui post captam Cpolin Plutarchi eclogas excerpserunt, Michael Apostolius, qui Violarium [Ἰωνιάν] illud incohavit quod Arsenius filius ordinavit auxit absolvit.[1] in Apostolii igitur cod. Angelicano f. 46 Ἀριστοτέλης — κόσμου quod in Ar-

---

[1] Michaelis librum sive potius schedas, quas filius recte ἄρραφον ὑπόθημα nominat, in Angelicana bibliotheca repperi signatas C 3, 17. inscribitur a recenti manu Selecta ex variis philosophis aliisve iuxta ordinem alphabeticum disposita. folia situ corrosa et valde turbata sunt. multa sine dubio priusquam ligarentur interciderunt. nam proverbiorum exemplum, cuius plagulis singulis vel pluribus schedae aliis excerptis completae postea insertae sunt, incipit f. 3ʳ a verbis δὲ τὰς τὸν [Corpus paroemiogr. ed. Leutsch. II 241, 9], priora autem folia aliena exhibent. hunc codicem inspexit a. 1790 Schowius cf. epistul. ad C. G. Heyneum p. LXXVIII Stobaei florileg. ed. Th. Gaisford, qui tamen numerum codicis parum accurate notaverat. de Michaelis Ionia et ipse cogitaverat. sed res certa est, quia f. 256ʳ adglutinatur commentarius eadem manu scriptus et ab ipso scriptore emendatus: Μιχαήλου Ἀποστόλου τοῦ Βυζαντίου λόγος ἐπιστολιμαῖος ἢ περὶ δικαιοσύνης πρὸς τὴν ἐρίτιμον [addidit secundis curis καὶ θεόπνευστον] καὶ πολυύμνητον ἀρχὴν τῶν Ἐνετῶν. florilegio similior est quam orationi haec scriptio. Apostolii violarium praeter proverbia maxime Stobaei florilegium (non eclogas) compilavit. codice videtur usus esse eo quem postea Arsenius, tum Sambucus, nunc bibliotheca Vindobonensis possidet a Gaisfordio sero excussum Eclog. t. II 860 sqq. est ubi compilator ingenio indulserit f. 79ʳ (praecedunt enim proverbia de iustitia, quorum ultimum δίκης ὀφθαλμός p. 366, 6 L.):

ἐν τῷδε τῶν παροιμιῶν ἀφιγμένῳ
ὅπου δίκης ἔνεστι τὸ κλέος μέγα
ἔδοξέ μοι βέλτιστον ὦ φίλοι λόγων
καὶ τοῦ σόλωνος τὰ πρὸς τὴν δίκην γράψαι
ἄριστα τυγχάνοντα τοῖς λόγου φίλοις.

sequitur Stob. floril. IX 25. ceterum aut gemellum aut idem exemplum Angelicanum significat Heerenius Stob. ecl. I XLVIII. quamquam praefatio, unde Arseniana fluxit, neque nunc servatur neque Schowii aetate extitisse videtur. certe in Angelica, quam ille nominat, bibliotheca alterum Violarii exemplum invenire mihi quaerenti non contigit. sed falsus est sine dubio Heerenius in eo quod de Eclogarum perantiquo codice a Michaele [quem tamen non adgnovit] usurpato dixit cf. C. Wachsmuth comm. d. Stobaei ecl. Gott. 1871 p. 1. nam titulus ἐκλογῶν ἀποφθεγμάτων καὶ ὑποθηκῶν etiam florilegium comprehendit et exhibet eum ipse Sambuci cod. Vindobonensis cf. Fleckeis. CV 1872 p. 191. quis esset ille Christogonus in Heereniana praefatione nominatus, non comperi. Arsenius Gasparin Osmi [Auximum, nunc Osimo] episcopum i. e. Gasparin Zacchium [Leutsch l. c. p. XXI [10]] nominavit, ad quem alterum paroemiorum exemplum apophthegmatis aliisque auctum missurus esset. sed cum Gasparianum exemplum, unde codd. RENOGr Leutschii p. XII ducti sunt, supplementis illis caruerit, Arsenium confudisse opinor. alterum prooemiorum exemplum Lauro Quirino missum autographum asservatur Parisiis n. 3059.

senii Violario iteratur p. 122 W. [Leutsch. comment. de Arsen. Violar. III p. 28, 8—13], consentit illud quidem cum Plut. II 5 1—3. at si lectionis varietatem accuratius scrutatus eris, Eusebium tenebis XV 36, non Plutarchum. idemque f. 105^v περὶ ἐνιαυτῶν compilatus est [P. E. XV 54], deinde f. 108^r δόξαι φιλοσόφων περὶ θεῶν ἐκ τοῦ πλου////// ἔνιοι τῶν φιλοσόφων — καὶ τὰ στοιχεῖα addito in margine sed statim deleto Πλουτάρχου lemmate ex Euseb. XIV 16, f. 85^r τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι ex XV 39, f. 139^r Πλουτάρχου ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις: περὶ ἀρχῶν ex XIV 14. Apostolii codex Eusebianus vilis est atque Gaisfordianis DG proximus. patris eclogas, sed non omnes, Arsenius transtulit. exhibet ille Euseb. XV 34 p. 194 Walz., XV 46 p. 374, XV 49 ibid., XV 53 p. 252.

Codices manu scripti quotquot noti sunt ex archetypo circa millesimum annum scripto deducti sunt. descriptus est autem ille ex libro unam Placitorum epitomen complexo, quales meliores nostri sunt et illi fuisse videntur, qui in bibliotheca Lampriae [cf. p. 27] servabantur. inde parte postica situ corrupta lacunae vel oblitteratae voces ab archetypi scriptore ad arbitrium completae omnibus exemplis communes sunt. bipartita autem est ex illo codicum propagatio: una familia sola Placita continens integrior, altera plura Plutarchi scripta complexa deterior ac vulgata est.

Prioris classis sunt

Mosquensis codex SS. Synodi eccles. orthod. Graeco-Rossicae, n. 339 [nunc A
352] inter quadratos, membranaceus, scriptus s. XI aut XII. continet in foliis 256 hos deinceps Plutarchi libellos: primum f. 1—39 περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων βιβλία ε, tum ordinis tralaticii n. 9. 1. 5. 45. 6. 2. 4. 44. 33. 40. 34. 42. 35. 39. 3. 7. 41. 8. 38. 66. 14 in summam viginti duos, quorum ultimus de superstitione in fine mutilus est.[1] contulit Placita Matthaeius in Lectionum Mosquensium vol. II p. 63—72 ad Francofurtensem 1620. sed elegantissimae scripturae apices parum accurate rimatus est, quod et olim conieceram et nunc Iulii Voelkelii professoris Mosquensis litteris benigne ad me datis edoctus sum. qui illa quidem, quae modo de externa codicis condicione ex Matthaei scriptis dedi, pleraque confirmavit, sed de triginta gravioribus locis quos inspexit per neglegentiam decies nullam enotatam esse discrepantiam invenit. quare ne ex silentio Matthaei falsa concluderentur, lectiones non distincte aut a Matthaeio aut a Voelkelio notatas cancellis saepsi. quod

[1] C. F. Matthaei Plutarchi περὶ δυσωπίας καὶ περὶ τύχης Mosqu. 1777 praef. f. [3], eiusdem Accurata codd. graec. mss. bibl. Mosqu. SS. Synodi notitia et recensio Lips. 1805 I p. 219. delineatum habes codicis specimen in eiusdem Commentat. in Plutarchi lib. περὶ δυσωπίας Mosqu. 1777 p. 13. unde Mosquensis Rossiam transvectus sit, non liquido constat. veri simile tamen ex monasterio quodam montis Athonis, unde plurimi in Synodum translati sunt. illic ex omnibus partibus inde a s. XI manuscripta collecta et coempta sunt, recentissime e. g. ex bibliotheca medici Rasarii, vetustiora tamen ex Cpoli vel Asia minore.

priori classi Mosquensem adsignavi quamvis plura scripta complexum, ideo factum esse scito, quia alter cod. Mosquensis n. 387 s. XII, ex Athonis monasterio Batopedii translatus, eosdem eodem ordine eademque fere discrepantia scripturae continet Plutarchi libros, quos prior Mosquensis 329, sed desunt Placita: unde cum constet saeculo XII nondum Moralium corpus extitisse Placita simul cum ethicis quae proprie dicta sunt scriptis complexum, ab A codicis scriptore ipso demum Placita prototypo 21 librorum exemplari praefixa esse apparet.

B Marcianus 521 [XCII 7] bombycinus, forma quadrata, foliorum 200, versuum fere 32, scriptus pluribus saeculorum XIV et XV manibus. ex libris, quos continet codex enumeratos a Zanettio, ab antiquissimo librario primo loco f. 1 r — 19 r Placita tenui et saepe compendiario litterarum genere exarata sunt. priora folia madore confecta. iota subscriptum fere omissum est. hiatus nullo studio vitatus ut δὲ τὲ ποτὲ etiam ante vocales perscriberentur. vetustum exemplar non numquam scriba numeros margini maiusculos adpingendo imitatus est. ex eodem scholia transcripta sunt tum exilia inter lineas tum ampliora in marginibus numeris adpositis ad continuae scripturae voces relata. utrumque genus Byzantino grammatico debetur aequales vel glossematis vel scholasticis interpretamentis docturo, nullo tamen nostro usu.[1] contuli ipse librum liberalissime Venetiis ad me transmissum.

AB codices tam similes sunt ut ex archetypo non ipso sed intercedente alio tanquam nepotes prognati existimandi sint. testimonio est vel illud quod IV 19 3 αἱ ἐπιμήκεις spatio relicto omittunt AB, retinent vulgares libri. illorum autem uter utri praestet difficile est dictu. vetustior diligentius est descriptus nec tamen ab interpolatione plane liber, velut IV 21 4 ἕως, I 9 4 ἀνείδωλον. B multo neglegentius exaratus et interpolationum plenior. at feliciter accidit, ut eadem librarii oscitantia, qua apertissima glossemata saepe insulsissime inculcata sunt, inter reliquam istiusmodi farraginem antiquae memoriae plurimae variae lectiones felicissime servarentur. atque haec est propria Marciani virtus. neque enim dubitari potest, quin archetypi oras plurimae emendationes sive variae lectiones impleverint, quae cum divinari non facile possint, ex exemplo antiquam διόρθωσιν passo repetendae sunt. eiusmodi lectiones partim nota ⊢P insignitae apparent in A I 3 2 γνώμην cf. supra p. 9, I 12 4 corrupto φύσει οὐ νεύσει verum ϐ superscriptum fuisse ex A efficitur, I 3 21 ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστι τοῦ κόσμου ex emendato exemplo falso loco adscriptum est. vulgata corruptam lectionem ἔστι δὲ ὁ θεὸς ὁ νοῦς suo loco post τὴν ἰδέαν exhibuerat, in cuius vicem illa postliminio reduxi.

[1] qualis homo fuerit scholiasta ex hoc de Epicuro (I 3 18) iudicio intellegas: οὗτος μὴ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν τῶν τῇδε πραγμάτων ἐδόξαζεν. οὗτος τέλος παντὸς ἀγαθοῦ ἐτίθει τὴν ἡδονήν. καὶ οἱ μὲν ἐξηγηταὶ τῶν φιλοσόφων λέγουσιν οὐ τὴν ἀκάθαρτον, ἀλλὰ τὴν φυσικωτάτην ἔνστασιν. οἱ δὲ φιλόσοφοι τοῦτον ἀποσκορακίζουσιν ὡς μὴ λέγοντα πρόνοιαν καὶ ὅτι τέλος τίθεται τὴν ἡδονὴν καὶ οὐ τὸ πρώτιστον καὶ μόνον ἀγαθὸν ὅπερ ἐστὶν ὁ θεός.

ex B simillime transiectam lectionem τὸν αἰθέρα observes II 7 5, rectum locum in (A) B occupaverat corruptum τὸν ἀέρα. hic Eusebius verum confirmavit. interdum tamen pravas quoque ut fit lectiones suggessit illud
γρ γεώδους
antiquum exemplar. velut IV 3 11 olim scriptum fuit ποιοῦ πυρώδους, quod servavit B, ineptius ποιοῦ γε πυρώδους A. recte se habet πυρώδους. sed talia non crebra. quam antiqua haec lectionum sit memoria, inde elucet, quod B non numquam non solum A et vulgatos codices sed etiam Galenum vincit. exempla sunt III 5 8 μᾶλλον ubi B solus cum Galeno facit, et III 3 4 νεφελομιγεῖ, ubi idem solus veram scripturam, quae divinari nequit, servavit cum Stobaeo, Galenus cum ceteris interpolavit νεφελοειδεῖ. maxime vero memorabile est hoc I 5 4 δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι. sic B totius enuntiati structura claudicante. rectissime A cum vulgata ὅτι omisit, quod confirmat Stobaeus. iam confer Eusebiana δῆλον ὅτι ἄπειρα τὰ αἴτια
γρ ἐκ τοῦ
εἶναι: nonne sponte emendati libri enitescit talis scriptura: δῆλον ὅτι ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι? ecce denuo ἀδιόρθωτον quod saepe dixi Eusebii exemplar. antiquum illum correctorem esse facile concedes. addo aetatis quandam notam. Galenus cum Lydo II 25 4 interpolavit πεπυρωμένον. verum est πεπιλημένον quod etiam tum Eusebius legit. iam cum codices nostri partim (vulgati) πεπιλημένον, partim (B) πεπυρωμένον exhibeant nullo negotio
γρ πιλη
efficitur archetypi imago haec: πεπυρωμένον, unde in A supina socordia monstrum illud πεοπυρωλημένον conflatum est cf. p. 16. consequitur igitur antigraphum sexto saeculo superius a diorthota ad emendationem adhibitum esse.

Nullius est pretii Parisinus 1734 s. XIV chartaceus, quadratus, olim Iacobi Antonii. continet post Thucydidis vitam f. 1ᵛ Θουκυδίδου βίος — ἐνθάδε κεῖται f. 4ʳ, tum programma f. 4ᵛ ὦ φίλος εἰ σοφὸς — κεκροπίδην τὸ γένος, deinde f. 5ʳ — 342ᵛ Thucydidis I — VII 50 ἐν τούτωι. sequitur f. 343ʳ—381ᵛ Procli institutio theologica, postremo loco f. 382ʳ—396ᵛ Plutarchi de placitis philosophorum I — III 8. ultima situ corrupta vix ab oculatissimo cognosci possunt. Procli et Plutarchi scripta ab alio scriba in alia charta exarata a bibliopega adiuncta sunt. simul f. 384 scheda candidiore colore recenter scripta eclogis ex Plutarchi Caesaris et Demosthenis vitis impleta casu addita est. Placita nihil nobis utilitatis praebent, utpote quae ex codice B transcripta sint. quod cum ex lectionum summa similitudine tum inde efficitur quod f. 385ᵛ scriba oculorum sive manus errore a Marciani f. 3ʳ subito ad f. 4ᵛ aberravit, quo errore animadverso ipse lacunam deinceps ex eodem Marciano explevit. scholia eadem quae B continet, sed breviata.

Gemellus est Parisinus 2423 s. XIII ut fertur exaratus varia scripta, Plutarchi sola Placita continens. usurpavi lectiones a Conto ad librum I enotatas, unde manifestus cum priore Parisino consensus cognoscitur. accuratius eum inspicere supersedi.

Alterius classis sunt libri complura Plutarchi scripta moralia complexi, quorum fata et vicissitudines nequaquam satis explorata sunt. constat tamen etiam de Placitis, quod M. Treu [de codd. non nullis Parisin. Plut. Mor. Iauer 1871 p. 12] dixit futuro Moralium editori multo magis eorum singulorum codicum qui unum vel pauca tantum Moralia tradunt, rationem habendam esse quam eorum qui plurima in unum corpus redegerint. neque minus constat in vetustioribus ethicorum syllogis [1], quarum ordo originem trans millesimum p. Chr. annum habet, Placitorum locum fuisse nullum. immo cum seorsum vagarentur, sero in pleniorem coetum recipi coepta sunt. Mosquensis A primus recepit, sed tunc solus. saeculo XIII cum prudentissimo consilio aut Planudes aut aequalis eius grandissimum Plutarcheorum corpus conderet [cf. Treu zur geschichte der ueberlief. v. Plut. Moral. Waldenburg 1877 p. X], Placita eo ordine eaque forma inseruit, quam omnes deinceps vulgati codices secuti sunt. haec igitur est altera classis.

Planudei corporis duo extant apographa, de quorum vicissitudine ac praestantia longa fuit contentio. alter cod. Parisinus 1671 scriptus anno 1296 (A insignitus a Wyttenbachio), alter Paris. 1672 (E Wyttenbachii) paulo iunior. Wyttenbachius enim E ex A exscriptum dixerat sed ita exscriptum ut vetustiora adhiberentur exempla. contra Treu [de codic. nonnullis Parisin. Iauer 1871 p. 11] A apographum codicis E perhibuerat. quod utrumque falsum est. nam quod ipse Treu postea [z. gesch. d. ueberl. p. VIII sqq.] intellexit, uterque codex ex eodem Planudeo exemplo descriptus est, sed ita ut iuniori E fides maior sit attribuenda. quod senserunt quodammodo qui primas illi tribuere Duebnerus [2] Plutarchi editor et B. Muellerus qui libellum de animae in Timaeo procreatione restituit [Plutarch ueber die seelenschöpf. Bresl. 1873 p. 2 sqq.]. quare ut optimi alterius classis libri notitiam acciperem quam accuratissimam, M. Bonnetum adii, ut conferendi laborem susciperet.

C Parisinus igitur 1672, cuius discrepantiam C notatam doctissimi illius viri eximiae accurationi acceptam refero, grandissimus est liber [0,41×0,30^{m}] membranaceus splendidissime a quinque saeculi XIII exeuntis vel XIV ineuntis scribis exaratus [Treu z. gesch. p. V sq.], paginae singulae ut in exemplo Planudeo institutum fuisse videtur, bifariam divisae. Placita in

---

[1] tales ante s. XIII servantur in Marcianis 249 [s. XII], 250 [s. XI, Treu, der sog. Lampriascatal. p. 45*, zur gesch. d. ueberl. p. XIII sq.] Parisinis 1955 [s. XII] et 1956 [s. XI] quos ipse inspexi, Paris. 1957 [s. XII].

[2] Duebnerus Conti hominis graeci apparatu usus est qui a. h. s. XXI – XXIII labore maiore quam utilitate LI Parisinos Plutarchi codices excussit. conlatos singulos duobus voluminibus comprehendit tertio addito, quem compulsionem vocat, quo digestam ad singula scripta farraginem lectionum congessit. Conti Plutarchus conlatus f. quadr. n. 396 — 398 supplementis bibliothecae Parisinae insertus est. Placitorum l. I ex compulsione descriptum Benedictus Niese amice mihi speciminis gratia misit. quo accepto plura ego non desideravi.

scriptorum serie $\overline{\nu\beta}$—$\overline{\nu\varsigma}$ numerata incipiunt a fol. 642 r. singulis libris capitum indices rubrica ornati praemittuntur. ante ipsa capita tituli rubrica perscripta, numeri margini adscripti. inter philosophorum decreta singula rubrica interpunctum est. iota nec subscriptum nec adscriptum novit. in elidendis vocalibus variat, sed omnino hiandi cupidior ut fere vetustiores libri. quam nostra editio exhibet rationem eam ex solo C expressam scito. nam A neglegentius conlatus, B iunior visus est.

Deteriorem esse C eiusque cognatos i. e. vulgatam, tam est in aperto ut argumentis supersedeam. proba memoria in AB servata est, corrupta variata interpolata in C. tu haec tantum habeto:

I 2 στοιχεῖα AB cum Galeno	στοιχεῖον C
I 3 4 ἄργυρος οὐκ AB cum Stobaeo Eusebio	οὐκ ἄργυρος C
I 4 2 κατὰ τὴν τῶν σωμάτων σύνοδον AB cum Eusebio	σύνοδον post τὴν C
I 12 20 τότε μὲν — τότε δὲ B cum Stobaeo [ποτὲ μὲν — ποτὲ δὲ A]	τὸ μὲν — τὸ δὲ C

Rarissime verum rectius illis retinuit. velut IV 19 3 αἱ ἐπιμήκεις quod omiserunt AB. hic illic coniecturis feliciter usus est ut IV 1 7 ὅταν ᾖ quod vulgo εἴη lectum erat. soloecismum Roeperus sine libris correxerat. eadem arte I 7 18 μὲν post τὴν quod omittit A cum Eusebio et Galeno, restituit C, idemque fecit B. unus II 24 5 ὑπερχομένων pro ἐπερχομένων emendavit. memorabile est III 8 1 ad θερείαν non solum codicum sed etiam Stobaei fide confirmatum adnotatum esse in margine prima manu usitatius vocabulum θέρος, quod praebet etiam Galenus. sed fortuito hoc inter illos convenit. nam ut Galeni variandi morem cognovimus, ita Parisinus quoque correctoris manum passus est, sed modestiorem illam. nam plerumque corruptos aut difficiles locos dubitandi signo: + in margine notare satis habuit. ita signavit conclamatum locum II 24 1 ὑποτιθεμένῳ, tum corrupta III 1 8 λαμπρότερον, III 4 5 ὑποπεπλησμένον. sana attrectavit III 10 5 κοίλην δὲ τὸ μέσον [Gal. et corr. Voss. τῷ μεγέθει]. IV 22 3 μερῶν ἀντιπασχόντων— ὅτε μὲν γὰρ recte offendit. lacuna enim in proximis supplenda erat. IV 23 3 ταύτῃ κεῖσθαι corruptelam significat. cur V 3 2 περίττωμα—αἷμα notatum sit nescio. sed recte V 18 4 διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτὴν γεγενῆσθαι τὸ χρῖμα et V 19 5 τῆς δὲ καὶ τοῖς ζῴοις τροφῆς vitium suboluit. semel notulae ipsa medicina, quamvis irrita, coniuncta est V 25 1 καὶ τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τόπους, ubi in mrg. τοῦ τόπου frustra, quia in C καὶ ex εἰς corruptum est. quae coniectura monet ne in his sagacioris scribae periculis reconditius quiddam odoremur. quaecunque attuli primae manui attribuit Bonnetus. neque a docto post renatas litteras viro quod forsitan conieceris talia adscripta sunt, quia codex post Cpolin captam usque ad a. 1688 quo a Girardino Gallorum legato et Besnero Parisios transvectus est, in imperatoris Turcorum gynaeceo delituit. [cf. B. Mueller l. c. p. 5 sq.]. quas dixi notas, eae atramento pictae sunt. rubricatori pauca debentur. qui cum III 1 8 λαμπρότερον suspectum videret, ἀραιότερον et pro πυκνοτέραν ἀμαυρότερον temere coniecit. melius res cessit III 2 7 ubi vulgati ἀνειμένου

loco recte ἀνημμένου correxit aut quod magis credam ex codice qualis fuit B transcripsit. neque enim sine codice I 13 18 ἀγκιστροειδεῖς ceterasque feminini generis formas superscribere potuit.

Ceteros vulgaris familiae codices omnes aut ex Planudeo codice deperdito aut ex apographis eius descriptos esse cum lectionum similitudine [1] tum lacunarum [V 27 2], ordinis [transponuntur V 23 et 24], interpolationum [II 20 12 προσονομάζομεν] communione exploratum est. de vulgatorum codicum turba paulo melior est Petavii quidam liber, cuius discrepantia editioni Francofurtensi 1620 addita est. nimirum alterius classis codex ad corrigendum adscitus fuisse videtur. idem cadit in codicem biblioth. collegii novi Oxoniensis n. 233 a Wyttenbachio passim conlatum. codicis C simillimus est cod. Marcianus 248 a Ioanne Rhoso Cretensi a. 1455 in Bessarionis usum nitidissime scriptus, cuius l. V Placitorum inspexi. eiusdem aetatis est cod. Laurentianus 80 21 chartaceus 39 scripta Plutarchi continens. ex altera classe correctus est, si quidem III 13 3 in contextu ἐνιζομένην in margine manu eadem γρ ἐνιζωνισμένην [cf. A] exhibet. singularis est condicio Vossiani chartac. Gr. Q. 2 qui Alexandri Pauli filii Petavii senatoris Parisiensis a. 1639 fuit [Catalog. bibl. publ. Lugdun. 1716 p. 395, Montfaucon. bibl. mss. nov. t. I Par. 1739 p. 675]. contextus Vossiani s. XV nitide conscriptus cum vulgata, qualem praebet C, omnibus rebus concordat. scriptus est liber neglegentissime multis omissis. sed margines crebris notis sunt repleti. correctoris est prior manus quae subfusco atramento utitur et rotundis litteris diversis temporibus duplices notas adscripsit. primum de coniectura aut aliis codicibus [2] vitiis mederi studuit, postea e Galeni historia philosopha largam emendationum et supplementorum silvam in marginem congessit. altera manus recentior nigro colore et angulosa scriptura conspicua ex vulgatis libris quae omissa erant supplevit. interest nostra, ut de priore correctore accuratius inquiramus. nam aut fallor egregie aut Guilelmi Budaei doctissimi viri manum recte adgnosco. iudices velim ipse conlata eius latina versione, quae primum prodiit quod sciam Parisiis 1505. velut I 15 7 vulgatam tuetur Vossiani contextus τῶν τροπῶν. verum est τροφῶν. at margini adscriptum est manu correctoris ·/. τόπων e Galeno. Budaeus vertit propter locorum coelorumque varietates. Galenum enim, quem haud semel citavit corrector [II 13 12 et II 20 12 Γαληνὸς ἐν τῇ φιλοσόφ⟨ῳ⟩ ἱστορίᾳ] non solum apposuit, sed etiam emendavit velut ad IV 15 1 Galeni hoc additamentum [c. 96] castigatum dedit τὸ μὲν σκότος συνάπτει [vulgo συνάγει] καὶ συγκρίνει [vulgo συγκινεῖ] τὴν ὅρασιν καὶ ἀμβλύνει . . . διὰ τοῦτο [vulgo διὰ τὸ] μὴ ὁρᾶν ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει. Budaeus in ipsum

---

[1] I 3 8 vulgata consentit in his καὶ ἵππον ἵνα μόνον νοοῦμεν. omisit μόνον melior memoria AB. originem glossematis monstrat C ἵνα $\overset{\mu\acute{o}\nu o\nu}{}$ νοοῦμεν.

[2] coniunctum habes utrumque III 16 4, ubi ad vulgarem lectionem (= C) παρακυλίσασα in margine adnotatur παραλυκίσασα (= A B) ἢ παραλυκίσαν (e coniectura).

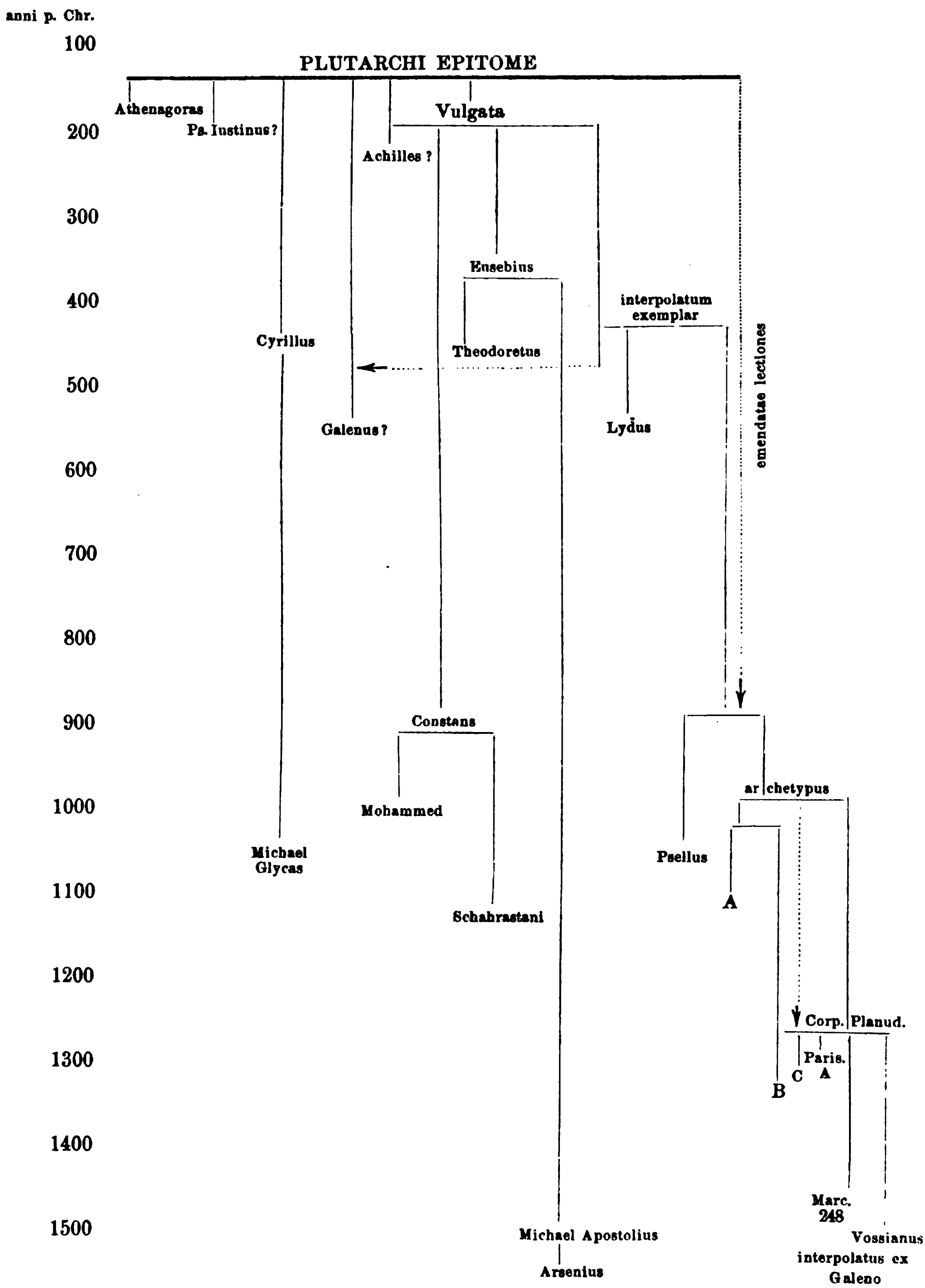
textum recepit Galeniana sic interpretatus: porro tenebrae cogunt aggregantque visum propterea que hebetant ... ea propter non cernere nos in tenebris. de συνάπτει et συγκρίνει dubitari potest, sed διὰ τοῦτο patet expressum esse. ut hic citra necessitatem aliena emblemata infersit, ita Galeni auctoritate in ineptissimum errorem inductus est. V 30 30 pro vero Ἐρασίστρατος in Vossiani margine apparet Galeni ridicula lectio ἀέρος Στράτων, quod accurate expressit latinus interpres. laudabile
φιλος
autem, quod V 29 3 Plutarchi lacunam sic corrector explevit ἡρόδοτος δέ φησι κτλ. Herodotum perperam praebet Galenus, emendatum Ἡρόφιλος vertit Budaeus. neque minus emendationes correctoris quas non e Galeno sed ex ipsius ingenio petitas et tempore priores dixi, in versione paene omnes reperiuntur. ita in prooemio l. II correctum habet margo περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, Budaeus de effectis, V 18 2 pro vitioso ἔγνωτε haud inscite periclitatus est corrector ἠγνόηται, cui latina respondent: ignorari [? ignoratur] enim et post conceptum purgationum numerus. V 10 3 emendavit δέχεται Vossiani corrector, item latinus capit. hinc igitur dubitari vix potest quin Budaeus ipse priusquam verteret vulgatam undecunque emacularet et ad vertendum praepararet. Galeni editione principe quamquam emendatione ne hic quidem abstinuit usus videtur. uno certe loco II 20 12 ex illa dedit in margine Vossiani ἀπὸ τοῦ πυροειδοῦς, cum
δ^
Laur. A πυροει i. e. πυροειδῆ et Laur. B πυροειδές quod est verum praeberent. atqui Veneta Galeni 1497 prodiit. ergo cum 1502 versioni suae praefatus sit Budaeus [1] intra eos annos notae Vossiani adscriptae sunt, nisi forte Venetae similem codicem manu tractasse interpretem putamus. quod veri est dissimile.

Vulgatae familiae libros, quorum aliquam habeo notitiam, etiam hos nominatos saltem volo Ambrosianum B 85 sup. chart. 'Messapiae in Iapygia emptum 1606' Placitorum I 1—15 complexum et Laurentianum LXXXVII 17 quintum librum continentem. eiusdem libri fragmentum exhibet Parisinus 2276, mutilus est Parisin. 2372 quos contulisse dicitur Contos. non dubium est quin alii in bibliothecis lateant fructum illis non maiorem daturi.

Liceat mihi hoc loco, quoniam varios Plutarchei libelli casus et memorias ab ipsis incunabulis per aetatum gentiumque seriem ad recentiora tempora decucurri, stemmatis artificio longiorem disputationem breviter comprehendere atque illustrare. Philonem interpolatum Lampriae indicem scholia Platonis Tzetzam Aristotelis erotoapocrises vilioresque codices omisi, tempora ubi dubia sunt notavi.

---

[1] edidit Budaei versionem Iacobus Stapulensis (qui V 7 errorem scribentis in margine emendavit). subnotatur ibi: finis Plutarchi cheronei de placitis philosophorum: a Guilelmo Budeo latini facti: et Ascensiana accuratione impressi. XV Calendas Aprilis M.D.V. sed prologus interpretis ad Germanum Geneium Beluacensis ecclesiae decanum quo post Lascarin qui recusasset semet ipsum interpretandi munus suscepisse dicit scriptus est Parisiis calendis Ianuariis 1502.

anni p. Chr.
100
200
300
400
500
600
700
800
900
1000
1100
1200
1300
1400
1500
PLUTARCHI EPITOME
Athenagoras
Ps. Iustinus?
Vulgata
Achilles ?
Eusebius
interpolatum exemplar
emendatae lectiones
Cyrillus
Theodoretus
Galenus?
Lydus
Constans
ar chetypus
Mohammed
Psellus
Michael Glycas
A
Schahrastani
Corp. Planud.
Paris. A
C
B
Marc. 248
Michael Apostolius
Arsenius
Vossianus interpolatus ex Galeno

II DE PLUTARCHEAE EPITOMES EDITIONIBUS.

Moralium princeps editio anno 1509 prodiit typis Aldinis ex vulgatis codicibus Venetis ut videtur [sed cf. Treu zur gesch. p. XVII] expressa. qua accuratione Demetrius Cretensis Aldi Manutii famulus illud negotium gesserit Wyttenbachius I p. LXXXV parum acriter iudicasse videtur. constat enim codicum menda innumerabilibus typothetae aucta esse. cum Aldorum haec ratio fuerit, ut manu scripta religiose quoad licebat exprimerent, non mirabimur Budaei versionem [cf. p. 39] quattuor annis superiorem et multis locis emendatam ad Placita non adhibitam esse.

Ex Aldina fluxit paucis correctis vel mutatis Basileensis 1542. plura correxit H. Stephanus qui editioni suae a. 1572 vulgatae eum ordinem subiecit, quem nunc sequimur [cf. Treu l. c. p. XVII]. ad Placita emendationis parum attulit. paulo plus laudis tribuendum Francofurtensibus a. 1599. 1620. 1624 maxime propter Xylandri latinam versionem et adnotationes. de variarum lectionum farragine, unde librum Petavianum supra attigi, imperite iudicavit Wyttenbachius l. c. p. CXIX. nobis certe nullius fuit commodi. neque omnino illi editores magno scriptorum numero districti et obruti uni Placitorum epitomae otii tantum, quantum par erat, aut voluerunt dare aut potuerunt. [1]

Altius spiravit Corsini Pisani professoris solorum Placitorum editio Florentiae 1750 splendidissime excusa, quae prolegomenis indicibus versione adnotatione dissertationum mantissa ornata largum lumen adlatura videbatur. sed ut diligentia et acumen editoris maxime laudandum est, ita emendatio propter graeci sermonis nimiam imperitiam vix umquam prospere successit. nihilo setius Eusebii Galeni Stobaei cognatorumque scriptorum perpetua comparatione sponte sua castigatior multo evasit libellus. atque plus etiam profectura erat Corsini diligentia, nisi interpolatae Eusebii Galenique editiones verum saepius obscurassent quam aperuissent.

Sequitur Reiskei editio a. 1774 incohata nec ab ipso absoluta. a bibliopola notae adiectae sunt, quas ille a. 1756 in Plutarchi moralia conscriptas Animadversionum ad graecos auctores vol. II inseruerat. huic viro eo libentius palmam defero, quo plura Batavorum invidia detrahere conabatur, cf. Wyttenbachii praef. Plut. I p. CXXIX, ad Boissonnadii Eunapii v. II p. 4. nam si meminerimus, quantum per unius aestatis brevitatem ad

---

[1] peculiares Placitorum editiones graecam ex versione G. Budaei Basil. 1531 apud Hervagium [Fabric. B. G. l. IV p. 361 ed. 1708], Parisinam apud Rogard 1544 a Corsino inspectam, Antverpianam graece ex offic. Ioh. Loëi 1548. 8°. a Beckio visam mihi inspicere non contigit. praeparaverat editionem graecam cum latina versione I. Christian. Wolfius, ad quam codicum duorum futtilissimorum variam scripturam adnotaturus erat. schedae servantur in Hamburgensi bibliotheca urbana. absolutam illam non esse, vix est quod doleamus.

Plutarchum emendandum contulerit homo in philosophis minime exercitatus, fieri non potest quin divini illius ingenii felicitatem non laudemus sed admiremur. concedo magnam partem coniecturarum temere fusam, maiorem a prioribus praereptam, plurimas a melioribus libris (ut in Placitis a Mosquensi) confirmatas esse, restant tot et tales, ut et multitudine et sagacitate quemlibet facile antecellat. quod ne temere me opinari putes, perlustra Hercheri luculentissimi existimatoris volumen primum: centies Reiskëi notam invenies, sexagies fere nomen eius viri, qui totam vitam Plutarcho emendando et illustrando dedicaverat. sed priusquam Wyttenbachianam aggrediar, laudanda est Chr. Daniel. Beckii sedulitas. qui Corsiniana maxime et Reiskeana usus editionem compendiariam fecit brevi adnotatione adiecta Lips. 1787. quis credat eundem qui optimum codicem A non solum excerpsisset sed etiam recte aestimavisset, vulgata acquiescere maluisse? non nulla tamen eius ingenio laudabiliter excogitata sunt, quae pueriliter saepe peccarit, tacere praestat.

Iam vero Daniel Wyttenbachius post indefessum quinque lustrorum laborem Plutarchum diu exspectatum edidit, cuius t. IV Placita continens prodiit 1797. praeter versionem latinam quotquot tum nota erant manu scripta versiones editiones emendationes excerpta subiecit. nescio quid alii sentiant, — neque de ceteris iudicium fero — in subditiciis autem libris praesertim in Placitis multo minus praestitit, quam et debuit ille et potuit. nil dico de ingenii felicitate, quae neque data est cuilibet nec perpetua esse solet, at iudicium desidero, quod in Reiskeo non infuisse ipse vituperaverat I p. cxxix. an illud est iudicium, quod cum Mosquensis scripturam toties adscriberet, eximiam eius praestantiam tanquam lippus nullo modo perspexit? praeterea selectarum lectionum haudquaquam certa est fides, quod de Parisinis codicibus a Trevio l. c. monitum video. consentaneum est eruditissimum hominem haud pauca egregie emendasse. sed neque tantum profecit, quantum exspectari poterat et tali verecundia atque adeo timiditate proponit, ut ipsi diffisus esse saepe videatur.

Post Tauchnitzianam perpetuis typis e Wyttenbachiana non imperite expressam ultimo loco Didotiana nominanda est. Moralium t. II prodiit Parisiis 1856. Duebnerus Wyttenbachiana usus est, quam ad Conti apparatum praecipue ad C [Paris. E] correxit ultra codicum scripturam raro progressus. ea ratione multa castigavit, plura profecturus nisi et otium defuisset et editionis institutum prohibuisset.

Post tales conatus si mihi neque ingenio neque eruditione cum illis comparando aliquanto plura emendare contigit, omnis laus erit in subsidiorum recto usu, qui ex hac de Plutarchi memoria disquisitione utilissimus redundavit fructus. duo autem sunt recensendi Plutarchi instrumenta — praeter similium librorum ut Stobaei aliorumque comparationem quibus dextram cuiusque paginae partem destinavi — unum recentius ex codicibus petendum, inter quos ABC archetypo proximos ex ceterorum turba segregavi et accurate infra enotavi omissis plerumque orthographicis

Byzantinorum vitiis. de dubiis cod. A lectionibus quemadmodum caverem, supra monui p. 33. alterum genus est excerptorum, quae diversa ratione facta sunt ut aut verba ipsa compilarentur aut sententiae liberius alienis saepe admixtis redderentur. accurate descripsit Eusebius, cuius capita singula singulis Plutarchi capitibus ad sinistram adnotavi. infra discrepantiam quam ex Gaisfordii indigesta mole extricavi appositam habes. quanta perversitate Eusebii illa editio conflata sit, nolo conqueri. accuratiora de codicibus infra Plutarchi Stromateon fragmento praefatus docebo. tantum scito me meliores codices iudicare C G F, deteriores B E I, interpolatum ex Plutarchi vulgata D. codex A optimus Plutarchea excerpta non continet. minus accurate descripsit Galenus. praeterea difficile erat illius monstra continua adnotatione supponere. quare potiorem varietatem deprompsi, cetera emendaturis seorsum expressi. capitum numeros ad dextram ubique adnotavi. multo his pauciora excerpserunt Cyrillus Ioannes Lydus Pseudo-Iustinus, atque hi quidem diligentius, ceteri brevius vel audacius, audacissime omnium Achilles. horum igitur testimonia quoniam ipsi legentis iudicio integra proponere fas duxi, in infima quaque dimidiatae paginae parte ad sinistram diligenter exhibui. coniecturis vel alienis vel meis eatenus indulgebam, qua Plutarchum personatum errore caruisse atque emendationem certam iudicaveram. ceterorum siglorum explicationem editioni praemisi.

III DE STOBAEI MEMORIA.

Ioannis Stobensis qui Stobaeus audire maluit eclogae physicae quoniam ex eodem Placitorum libro unde Plutarchus haustae sunt plurimae, dextram editionis nostrae partem implent. ne hic quidem editis adhuc exemplis fidere satis tuto licuit. nam Canterus principem editionem a. 1575 editam ex deteriore codice expressit, paucis in ora correctis. plura perfecit Heerenius, qui cognatorum scriptorum similitudine vel suopte ingenio fisus gravissima menda exemit. tamen idem quamquam codices conlatos habebat optimos, tanta iudicii perversitate adhibuit, ut errores maximi orerentur. nec Gaisfordii cura quidquam fere boni attulit. nam quia codices meliores praecipue Augustanus, quos accurate contulerat, eidem sunt interpolationibus haudquaquam liberi, Gaisfordius rarius, saepe Meinekeus ut ratio constaret, interpolavit infelicissime. quae omnia nunc Curtii Wachsmuthii singulari merito aperta sunt. is cum quid rei esset breviter commentatione de Stobaei eclogis Gotting. 1871 [cf. n. jahrb. f. cl. Ph. CV 1872 p. 189—194] indicavisset, iamiam ipse quam desideramus ad optimum codicem Farnesinum recensitam editionem paraturus est.

Ioannes utilissimum suum electorum thesaurum in duo volumina divisit, quorum utrumque centena capita per binos libros digesta conti-

nere voluerat.[1] quattuor librorum corpus integrum vidit et accuratissime descripsit Photius c. 167. sed aliquanto postea hominum vel incuria vel inscitia factum est, ut primi libri, quas nunc eclogas physicas vocare consuevimus, quaedam folia e compage soluta in alterum volumen, quod aut simul ferebatur aut a bibliopega priori coniunctum erat, immigrarent [florileg. t. 80. 81. 82]. quem errorem et ipse olim animadverteram et Wachsmuthius in Mus. Rhen. XXVII 73 accuratissime et sagacissime probavit. tale exemplum traiectis foliis conspicuum usurpavit florilegii Laurentiani [cod. Laur. VIII 22] conditor, qui duplici errore Ioannes Damascenus perhibetur saeculo XI fortasse non recentior. is eclogis sacris profanisque ex gnomologio Maximi Antoniique quos dicunt simillimo petitis Stobaeanorum electorum tam largos haustus admiscuit, saepe ut nihil aliud adscitum sit. quare ad sarcienda damna ingentia, quae Stobaei priores libri postea acceperunt, summa est florilegii utilitas. utor autem in eius supplementis, quae Stobaeo inserui, C. Wachsmuthii conlatione ad amussim facta, quam ille in meum usum liberalissime concessit. constat ne Damasceni quidem opus integrum ad nos pervenisse. itaque magna est indicis quoque utilitas, quem idem commentat. I II de florilegio q. d. Ioannis Damasceni Laurentiano Gotting. 1871 primus edidit et diligentissime explanavit. qui index quamvis ipse quoque scribarum pigritia plus dimidio amiserit, tamen fructuosissimus est, quia et Photiano multo est accuratior et ex Stobaei tanto naufragio capitum saltem pleniorem conspectum servavit. sic quod in quinto Placitorum libro Stobaeani tituli utilissime conferri poterant, id paene totum est Damasceni indicis meritum.

Post florilegii igitur Damasceni tempora vulnera priori volumini inflicta exulcerabantur et ex parvis initiis pernicies in dies latius gliscebat, iam ut maior pars eclogarum deflendo fato periret. ex hoc tam misere
A amputato exemplo archetypo fortasse s. XII conscripto et ab alterius voluminis quod florilegium continebat societate iam prorsus seiuncto deducti sunt duo codices:

F alter Farnesinus olim, nunc biblioth. mus. nation. III D 15, [n. 299 catal. Cyrilli] s. XIII. alter deperditus nunc, pater codicis Parisini 2129
C s. XV et codicis Sambuci unde postquam Canteriana 1575 descripta est, nullum remansit vestigium. F autem et codex deperditus fratres germani fuere. ille maior et plenioris patrimonii, hic minor corruptior parciusque peculiatus. praeterea huic accidit ut primo ternione, ut videtur, ex compagine soluto, cum folio amisso cetera perverso ordine transcriberentur, eclogarum initium in Parisino et C misere laceratum et turbatum traderetur. ergo F solus dux nobis erit codicibus FC id est A dissentientibus, rarissime fiet ut locis vel corruptis vel hiulcis alter ordo i. e. C Paris. auxilio esse possit.

[1] Stobaei artificium monstravi Mus. Rh. XXXII p. 481 sq.

Ex F descriptos esse quotquot servantur pleniores codices, Vaticanum Augustanum Escurialensem Farnesinos alios duos (ex quibus Augustanus interdum feliciter, saepe temere correctus est) luculentum est C. Wachsmuthii inventum, qui codicem F accuratissime conlatum mihi humanissime ad Placita recensenda commisit. unde potiorem discrepantiam omissis lemmatis mendisque levioribus exhibui ita tamen ut concinentibus F C simplicius archetypi notam A adscriberem. coniectura parcius usus sum non Stobaeum sed librarios castigaturus. de uncinis, quibus excerptoris additamenta distinxi, alio loco dicendum erit.

IV DE AETII PLACITIS

Plutarchi et Stobaei placitorum consensum ex usu maioris libri explicandum esse quem alter altero plenius exhauserit, id paene omnes consentiunt qui vel leviter illa scripta tetigerunt. atque si cui forte dubitatio erat impedito idonearum editionum usu, is iam ex nostrae instituto quid utriusque sit proprium quid commune nullo negotio dispiciet. ad maioris autem corporis imaginem instaurandam priusquam accedamus, circumspiciamus oportet si extra Plutarchi Stobaeique excerpta alia sint servata. scilicet mirum videtur hanc quam necessariam dico et principalem nostrae quaestionis partem ne attigisse quidem Volkmannum, qui nuper Placitorum vicissitudines tandem aliquando enodare sibi proposuerat. [N. jahrb. f. Philol. CIII 1871 p. 683—705].

Theodoretus episcopus Cyrensis idem quem supra p. 10 strinxi amplissima servavit ex communi illo fonte excerpta, quae, si excipias verba quibus ille abundat, tam raro [1] sunt arbitrio adulterata, ut summa illis fides habenda sit. insunt eclogae in Graecarum affectionum curatione [ἑλληνικῶν παθημάτων θεραπευτική rec. Th. Gaisford. Oxon. 1839], cuius liber IV inde a c. 5 excerpta habet Placit. 3 12—19. 21—23. 25. 26. unde cum Plutarchus 18. 21. 22. 25, Stobaeus 12. 15—26 compilaverit, apparet quanto magis ille pristini exemplaris ubertatem adsequatur. augetur philosophorum index Parmenidis et Melissi nominibus, aliorum tituli crescunt vel patriae ut Stratonis vel aetatis ut Epicuri vel decretorum accuratiore descriptione. explicandi gratia paucula addidisse Theodoretum velut § 18 [2], non est quod acrius castigem.

Ad I 5 dubitanter rettuli quae IV 12 Hippasi et Heracliti de universo traditur sententia. sed inveniri possit etiam alia idonea sedes. quin e Placitis ea excerpta sit, dubitatio est nulla.

---

[1] fortasse philosophorum patrias et magistros subinde ex sua memoria addidit cf. I 69 sq. sed hoc demonstrari nequit.

[2] καλεῦσι δὲ — παλλόμενα atomorum definitio manavit ex Aristot. d. anima I 2 p. 404a 3, quem tamen haud scio an ipse non usurpaverit.

I 9 2—7 a Theodoreto IV 13 melius excerptum est quam a Plutarcho et Stobaeo, quibus pulchra succreverunt supplementa. § 2 brevior est Plutarchus οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωικοί, obscurior Stobaeus οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου λέγω δὲ τοὺς μέχρι τῶν Στωικῶν καταβεβηκότας σὺν Ἡρακλείτῳ. utrumque pertaesum est plene describere. quanto melius ille Θαλῆς καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Ἡράκλειτος καὶ ὁ τῶν Στωικῶν ὁρμαθός, ubi tamen ultimam vocem ignosces episcopo elegantiarum aucupi. § 3 Democritum solum cognoverunt Plutarchus et Stobaeus, plenior ille Δημόκριτος δὲ καὶ Μητρόδωρος καὶ Ἐπίκουρος. § 4 temere conflavit Plutarchus Aristotelis Platonisque lemma, Stobaeus priore caret, distinguit utrumque recte Theodoretus.

IV 14 addidit eclogas de vacuo quae respondent Placitorum I 18 1—5. sed liberius non modo ordinem mutavit ut qui 3. 1. 2. 5. 4 collocaret, sed etiam § 3 Democriteorum sententiam ipse immutavit, nisi tamen aliam sententiam a Stobaeo Plutarchoque omissam ex ampliore libro petivit.

VI 13 ex Placit. I 25 excerptae sunt §§ 2. 3.

VI 14 ex I 27 1. 2. 5 accessit Chrysippi lemma, quod culpa librarii in Stobaeo interciderat.

ibidem ex I 28 3. 4 excerpta brevissime.

VI 15 ex I 29 1. 2. 6 extremo capite illinc Democriti nomen a Plutarcho et Stobaeo omissum addere licuit. fortasse coniungendum est cum hoc lemmate, quod in fine Stobaeus addit omissum a Plutarcho τύχη ἀτάκτου ἐνεργείας ἐστὶ προσηγορία.

IV 15 incipiunt excerpta alterius libri. respiciuntur II 1 2. 3.

IV 16 II 2 1—3 brevissime comprehendit. sed gravissime addit de mundi motione καὶ οἱ μὲν μυλοειδῶς, οἱ δὲ τροχοῦ δίκην περιδινεῖσθαι, quod ad Anaximenem et Anaximandrum mihi referenti multi erunt qui credant.

IV 17—20 stringit II 3 1. 2. 4 1—12, ibidem 13 1. 3—5. 7. 9. 12—15 verbis alienis res diligenter exprimens. multus est IV 21. 22 in opinionibus de sole enumerandis. nam II 20 1. 3. 5. 6. 7. 9—16. 21 1—4. 22 2. 3 translata sunt, similiter IV 23 de luna II 25 2. 3. 8. 9. 13. 14. accessit inde nova Heracliti mentio post § 3. omissis lemmatis excerptum II 26 1. 2. 3. 4. inde ditantur Placita hoc novo: ἄλλοι δὲ σπιθαμῆς ἔχειν διάμετρον. brevissime tangit IV 24 capita 27. 29. 31. tertius liber neglectus est.

At crebrae sunt summique pretii eclogae ex Plac. l. IV, qui est de anima. Theodoreti V 17 sqq. in Stobaeo Plutarchove IV 2 1—7. 3 2—4. 6. 11. 13 reperiuntur, quibus addenda ex illo Anaximandri Empedoclis Critiae nomina. IV 4 post § 1 Xenocratis et Aristotelis grata augmenta accedunt. Stoicorum definitio § 4 nota fuit, ignota deinde Pythagoreorum. IV 5 1—6. 8 aliquanto auctius et minus turbatum quam in Plutarcho legitur. amplissimum spicilegium ad IV 7 colligitur. Theodoretus enim octo

paragraphos servavit, illi quinque, praeterea lemmata integriora istic.[1] quintus liber non inspectus est.

Apparet ex hoc conspectu, quanti sint nobis Theodoreti excerpta sive ordinem sive scripturam sive copiam grandioris operis restituturis. nam paucula menda atque genuinae collocationis turbas prae reliqua praestantia libenter condonemus.

Singulare autem ac quantivis pretii est Theodoreti illud beneficium, quod plenioris libri auctorem ita significavit ut post tot saeculorum exilium revocari tandem aliquando ac postliminio restitui posset. Cyrensis episcopus graecanicam pestem curaturus Eusebii exemplar eo quoque secutus est, ut gentilium philosophiam et theologiam ex ipsorum scriptis refutaret animisque errorem prius evelleret quam veram doctrinam instillaret. ergo ne fallaciae argueretur creberrimus est in testimoniis Graecorum, parcissimus in Eusebii ac Clementis, unde tamen pleraque omnia furatus est. nec ipse celavit istanc rationem. X 42 Οἰνομάου δὲ καὶ Πορφυρίου καὶ Πλουτάρχου καὶ Διογενιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὑμῶν ἕνεκα ἐπεμνήσθην, ἐπειδήπερ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα λέγοντές εἰσιν ἀξιόχρεοι, ἡμῖν δὲ ἀρκεῖ τῶν πραγμάτων ἡ μαρτυρία. nomina existimationis apud Graecos gratia afferuntur, ipsae res ex Eusebio videlicet transcribuntur. hinc Porphyrius totiens in testimonium vocatus ut II 43 εἰ δ' ἔτι καὶ νῦν ἐνδοιάζετε καὶ πλάττειν ἡμᾶς τόνδε τὸν λόγον ὑπολαμβάνετε, Πορφύριος γοῦν ὑμῖν μάρτυς ἀξιόχρεως ἔστω. nec secus I 14 καὶ ταῦτα διδάσκει μὲν Πλούταρχος ὁ Βοιώτιος, διδάσκει δὲ καὶ Πορφύριος ὁ κατὰ τῆς ἀληθείας λυττήσας καὶ μέντοι καὶ Νουμήνιος καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. hinc etiam ea quae appositurus sum melius perspicientur. postquam enim IV 5—24 Placita valide compilavit Socratisque ut locupletissimi testis memoriam citavit, pergit § 31: εἰ δέ τις οἴεται κἀμὲ συκοφαντῆσαι τοὺς ἄνδρας τὴν παμπόλλην αὐτῶν διαφωνίαν ἐξελέγχοντα ἀναγνώτω μὲν

Ἀετίου τὴν περὶ ἀρεσκόντων ξυναγωγήν, ἀναγνώτω δὲ

Πλουτάρχου τὴν περὶ τῶν τοῖς φιλοσόφοις δοξάντων ἐπιτομὴν καὶ Πορφυρίου δὲ ἡ φιλόσοφος ἱστορία πολλὰ τοιαῦτα διδάσκει

ἀπόχρη δὲ καὶ τὰ Ξενοφῶντος ὧν ἀρτίως ἐμνήσθημεν [ἀπομνημονεύματα § 30] μαρτυρῆσαι τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις ἀλήθειαν.

Ultima vides propter Socratis ex Xenophonte memoriam dicta esse. ergo indagandus est Placitorum auctor in eis, quae ante Socratem excerpta sunt. sed tres nominantur Aëtius Plutarchus Porphyrius, cum tamen unus liber sine dubio ad manus fuerit. quis igitur fuit? Porphy-

[1] quae secuntur affect. cur. V 25 sq. Ζήνων κτλ. liberius ex Eusebio XV 20 sq. expressa sunt. quod moneo non solum propter Gaisfordium, quem Eusebii memoria latuit, sed propterea quod iam Theodoretus c. 18—20 falso Numenio continuavit, qui c. 17 praecessit. sunt autem revera illa capita Arii Didymi fr. 39. cf. Krische Forsch. p. 359. 483 Thedinga de Numenio Bonn. 1875 p. 9. error autem utrum post Eusebium insinuarit an ipsi Eusebio schedulas colligenti acciderit [cf. I. Freudenthal Hellenist. Stud. I p. 5], perinde est.

riusne qui Historia sua vitas philosophorum descripsit nec ultra Platonem descendit? an Plutarchus cuius Placitorum epitome iam Eusebio eadem cognita fuit quae nobis? at Theodoretus non epitomen usurpavit sed pleniorem librum qui integritate Stobaeum Plutarchumque longe superabat. restat Aëtii περὶ ἀρεσκόντων liber, cuius scriptoris ignotum nomen nisi plane inepte clarissimis Plutarchi et Porphyrii additum putes, verus est Theodoreti fons. idemque scriptor cum Plutarcho et Porphyrio iterum coniunctus apparet V 16 ἃ δέ γε ξὺν θεῷ λέξω [secuntur excerpta de anima cf. p. 46] ἐκ τῶν Πλουτάρχῳ καὶ Πορφυρίῳ καὶ μέντοι καὶ Ἀετίῳ ξυγγεγραμμένων ἐρῶ. ubi cur Aëtium tanta vi (καὶ μέντοι καὶ) aliis postposuerit, nullo modo dispicias, nisi ex hoc excerpsit, illos splendoris gratia nominavit. nam Aëtio soli non cito Graeci credidissent, crediderunt illorum patrocinio commendato et sustentato. Plutarchus quidem *omnis philosophiae venus et lyra* [Eunap. praef. p. 3 Boiss.] quanta tunc auctoritate floruerit, constat. idem de Porphyrio ex Christianorum et ipsius Theodoreti internecivo odio satis elucet [cf. Bernays ad Theophrast. de piet. not. 7, R. Volkmann. observat. miscell. Iauer 1873 p. 14]. simillime autem Cyrillus utrumque coniunxit [cf. p. 10] γεγράφασι δὲ περὶ τούτων Πλούταρχός τε καὶ ἕτεροι τῶν παρ' αὐτοῖς λογάδων καὶ ὁ θρασὺς καθ' ἡμῶν Πορφύριος. ac ne quis credat Theodoreto quid interesset inter Aëtium Plutarchum Porphyrium parum fuisse cognitum, adscribam tertium locum II 95 ubi nominatis tritissimis mythographorum nominibus afferuntur philosophiae enarratores Πλούταρχος δὲ καὶ Ἀέτιος τὰς τῶν φιλοσόφων ἐκπαιδεύουσι δόξας. τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Πορφύριος ἀνεδέξατο πόνον τὸν ἑκάστου βίον ταῖς δόξαις προστεθεικώς.[1] at, inquies, miror illius diligentiam in compilatorum natione rarissimam. cur tandem amplioris operis molem versavit cui compendii erat commodior facultas? respondebo tibi, si Plutarchea nominatim excerpta II 112 et III 4 afferas, Plutarchi epitomen illi praesto non fuisse, sed Eusebium [cf. supra p. 10], unde licuit illius eclogas transferre uberrimas. sed Aëtio excerpto rebus ab illo prolatis novam fidem addere malebat.[2]

Ecce tandem velut ex inferis citatum Aëtium Placitorum collectorem. cuius tamen tanta est obscuritas ut praeter nomen nihil omnino memoriae proditum sit. accedit quod nomen ipsum posterioribus temporibus sat

---

[1] quoniam haec verba sunt clarissima et cum Porphyrii fragmentis congrua, nolo pluribus refutare, quae R. Volkmannus inde elicuit [N. jahrb. CIII 705, cf. obs. misc. p. 16]. nimirum ne protulisset quidem talia vir eruditissimus, nisi ex Stobaei errore opinionem probaturus fuisset longe falsissimam. nam quod Plac. I 14 1 Porphyrii lemma perverse additur, nemo mirabitur qui eclogarum memoriam cognovit [cf. e. g. p. 148, 10 M. ecl. I 25 4]. Theodoreti excerpta neglexit Volkmannus. invenisset ibi Xenophanis sententiam etiam a Stobaeo confirmatam, quae Porphyrii de illo iudicio contraria est. cf. Zeller I^4 496^4. cetera commenta non persequor, quia hac disputatione Volkmannum edoctum iri spero.

[2] ne quid scrupuli exoriatur propter III 54 Πλούταρχος δὲ ὁ Χαιρωνεὺς τὴν γῆν προσηγόρευσεν Ἥραν, quod conferat quispiam cum Stobaei eclog. I p. 288 St., moneo Theodoretum Plutarchi Daedal. fragm. ap. Euseb. III 4 transtulisse, quod editores fugit.

frequens (noti sunt Aëtii haereticus et medicus et amicus Isidori Pelusiotae, alii ap. Fabric. IX 243 H.) antea est rarissimum. hoc nisuros esse divino eos qui hominem novum ex scriptorum graecorum senatu excludendum esse censeant. quamobrem praeter Aëtium Troezeniorum priscum regem [Pausan. II 30 8] unum afferam proximum ei aetati, qua Placita scripta esse postea docebo. octavo enim saeculo a. u. c. floruit Aëtius rhetor, cui mortuo elogium [1] scripsit Philippus Thessalonicensis qui post Augustum, fortasse etiam sub Augusto scripsisse veri similiter creditur. nam Philippus anthologiam collegit qua Meleagream continuavit poetasque a Philodemo ad Automedontem Nervae aequalem comprehendit [cf. Iacobsii Anth. XIII 934]. ergo inauditum illa aetatę nomen Aëtii non est, sed obscurius. neque scriptio sola diligentia commendata auctoris nomen nobilitare poterat. praeterea Plutarcheae epitomes ementita auctoritas adeo Aëtio offecit ut paucissimi eum adirent. nam praeter Stobaeum et Theodoretum unus Nemesius ex maiore illo libro haurire maluit.

Nemesius Emesenus in Phoenicia episcopus qui saeculo quarto exeunte fuisse creditur librum suum de natura hominis subacti ingenii variaeque lectionis testem Aëtianis coloribus compluries ornavit. statim c. 2 p. 28 Antv. de anima concinnatum est ex Aëtii IV 3 3. 14. 9. 5[2]. 12. 2 1. 3 [eadem § iteratur p. 44 coniuncta cum § 4] 5. 6. 7 ex Aëtii IV 13 9. 11 expressae sunt Hipparchi et Platonis sententiae c. 7 p. 78. 79. quae cum geometrarum Epicuri Aristotelis sententias cingant a Placitorum ratione non nimis recedentes operae pretium facturus mihi videor si hic saltem excerpsero, quoniam ipsis Placitis inserere nimiae esset audaciae. [3] geometrarum certe nomen abest a Placitis, quae mathematicos citare solent. praeterea refertus est liber optimorum librorum excerptis, velut Galenus ac Porphyrius in vicinia citantur. quare unde potissimum illa sumpserit plane incertum est [cf. Alex. ad Arist. d. sens. p. 58, 7 Thur.].

---

[1] Anthol. VII 362 Φιλίππου Θεσσαλονικέως

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν σόρος ἥδε κέκευθεν
Ἀετίου χρηστοῦ ῥήτορος εὐπρεπέος [ἐκπρεπέος P].
Ἦλυθε δ' εἰς Ἀίδαο δέμας, ψυχὴ δ' ἐς ὄλυμπον.

secuntur in P duo interpolati versus.

[2] sed hic Aristotelis simul de anima I 2 p. 404ᵃ 3 memor fuit, unde tamen ἀήρ, si modo lectio sana, translatum esse non potest.

[3] p. 78 Antv. 179 Matth. οἱ δὲ γεωμέτραι κώνους τινὰς ἀναγράφουσιν ἐκ τῆς συνεμπτώσεως τῶν ἀκτίνων γινομένους τῶν ἐκπεμπομένων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. πέμπειν γὰρ ἀκτῖνας τὸν μὲν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τὸν δὲ ἀριστερὸν ἐπὶ τὰ δεξιά, ἀπὸ δὲ τῆς συνεμπτώσεως αὐτῶν ἀποτελεῖσθαι κῶνον ὅθεν ὁμοῦ μὲν πολλὰ περιλαμβάνειν ὁρατὰ τὴν ὄψιν, βλέπειν δὲ ἀκριβῶς ἐκεῖνα ἔνθα ἂν συνεμπέσωσιν αἱ ἀκτῖνες. οὕτω γοῦν πολλάκις ὁρῶντες εἰς τοὔδαφος οὐχ ὁρῶμεν τὸ ἐν αὐτῷ νόμισμα κείμενον ἀτενίζοντες ἐπὶ πλεῖστον, ἕως ἂν αἱ συμβολαὶ τῶν ἀκτίνων ἐν ἐκείνῳ γένωνται τῷ μέρει ἔνθα κεῖται τὸ νόμισμα καὶ τότε τῇ θέᾳ προσπίπτομεν αὐτοῦ ὡς τότε πρῶτον ἀρξάμενοι προσέχειν. — οἱ δὲ Ἐπικούρειοι εἴδωλα τῶν φαινομένων προσπίπτειν τοῖς ὀφθαλμοῖς. — Ἀριστοτέλης δὲ οὐκ εἴδωλον σωματικὸν ἀλλὰ ποιότητα δι' ἀλλοιώσεως τοῦ πέριξ ἀέρος ἀπὸ τῶν ὁρατῶν ἄχρι τοῦ ὄψεως παραγενέσθαι.

Chrysippi de phantasia opinionem ex Aëtio ad verbum fere transcripsit p. 75 A. p. 172 Matth. eandem solus Plutarchus servavit IV 12, cuius comparatio non uno nomine est fructuosa. meliore quam illi exemplari usus videtur IV 8 1. 3. cf. infra p. 55.

Ex Nemesio liberiore ratione compilata sunt, quae Placitorum memoriae similia inveniuntur in Meletii de natura hominis synopsi, quam edidit Cramerus in Anecdotorum Oxoniensium volumine tertio p. 1—157. atque Epicureorum Aristotelis Platonis Galeni de visu opiniones p. 71, 7—14 ex Nemesii c. 7 p. 79 sq., Dinarchi [Dicaearchi] Galeni Aristotelis Pythagorae Xenocratis Manichaeorum Platonis Cronii Porphyrii de anima placita p. 145 sq. e diiunctis Nemesii locis p. 35 sqq. 28. 44. 29. 49. 51 neglegenter consuta sunt.

Haec fere Aëtii extra Plutarchum Stobaeumque excerpta. ad quae examinanda priusquam me convertam, paucis praefandum est de antiqui exemplaris, quo uterque diversis temporibus usus est, condicione. neque enim paucis illud neque levibus naevis inquinatus erat sive ipsius collectoris neglegentia sive librariorum supina socordia. etenim diu est, cum scribarum stupor incusari coeptus est neque Hyperidis Herculanensesque papyri ac ne Atticiana quidem exempla puerilibus erroribus libera sunt. quid igitur de scholicis eiusmodi atque humilibus scriptis cogitabis, qui multo minore religione quam praecipuorum scriptorum monumenta describebantur contra legebantur emendabantur? ergo ne compilatoribus fiat propter exemplaris pravitatem iniuria, hanc accipe antiquorum mendorum tabulam.

I 15 3 quattuor colores enumerantur λευκὸν μέλαν ἐρυθρὸν ὠχρόν. nec secus §§ 7 et 8. ὠχρόν corruptum esse multi viderunt, primus Burchardus Democrit. de sens. p. 22. unde Meinekeo in Stobaeo ter corrigere placuit. sed antiquum est vitium, quia in eodem ὠχρόν mendosus est Plutarchus § 7. Aëtiusne an librarius tam pertinaciter peccaverit nescio. fortasse in mente erant ἐρυθρόν et ὠχρόν humanae faciei colores oppositi.

I 3 3 Ἀναξίμανδρος . . . τὸ ἄπειρον. ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι. διὸ καὶ γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους καὶ πάλιν φθείρεσθαι εἰς τὸ ἐξ οὗ γίνεται. haec ambo fideli concordia. corruptum autem esse ultimum illud γίνεται non solum Heerenius intellexit sed etiam Plutarchi codicis B scriptor. uterque γίνονται scilicet promptissima medicina rescripsit. sed quis credat tam plana ab antiquo scriba corrupta esse? quare Meinekeus πάλιν mutavit in πᾶν cetera sana esse ratus. sed ea coniectura, ut aliquam multa in Stobaeo, infelici manu iacta est. nam cui bono illa πάντα φθείρεσθαι in novo enuntiato iterata putas? credo Aëtium scripsisse γίνεσθαι, ut eadem sane sententia quam qui γίνονται voluerunt restituatur. infinitivum in relativis structuris cane peius et angue odisse constat librarios. similiter quidem in Plac. V 16 1 ὅθεν . . . τρέφεσθαι bis in τρέφεται, tum iterum in τρέφονται ut supra, correctum est. verum ibi ex Galeno restitui.

I 5 4 ὅτι δὲ ἄπειρος κατὰ τὸ πλῆθος [mundus], δῆλον ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος πεπερασμένος τὰ δὲ αἴτια πάντα ἄπειρα, ἐξ ὧν ὅδε [1] ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι. ὅπου γὰρ τὰ αἴτια πάντα ἐκεῖ καὶ ἀποτελέσματα. αἴτια δὲ ἤτοι αἱ ἄτομοι ἢ τὰ στοιχεῖα. talia fere Stobaeus et Plutarchus nisi quod hic ὅπου γὰρ τὰ πάντα αἴτια collocat. sed syllogismi nervus exciditur nisi notionem principalem et efficacem addideris ἄπειρα. hoc nimirum vidit Reiskei acumen, qui constituit ὅπου γὰρ ἄπειρα τὰ αἴτια, ἐκεῖ καὶ τὰ ἀποτελέσματα. illud τὰ post καὶ expleverant iam Byzantini, fortasse scriptum erat τἀποτελέσματα. unde tamen ΠΑΝΤΑ in litteras parum similes ΑΠΕΙΡΑ conversum? explicatur, si duobus versibus superius τὰ δ' αἴτια πάντα ἄπειρα legi meminerimus, quod librarii oculos decepit. ergo in Aëtio olim fuit ὅπου γὰρ τὰ αἴτια ἄπειρα, ἐκεῖ καὶ τἀποτελεσμάτα.

I 7 33 de deo Stoicorum: καὶ πνεῦμα μὲν ἐνδιῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον δι' ὅλης τῆς ὕλης δι' ἧς κεχώρηκε παραλλάξεις. talia Eusebius cum libris AC, nisi quod ille παρραλλάξεις cum quadrare neutiquam videret omisit. [2] aliter B corruptae sententiae medebatur. rescripsit παραλλάξ, quod ut grammaticae satis faciat sensum praebet nullum. paulo melius Stobaeus παραλλάξαν cui simili Stoicorum loco III 7 2 uti licuit οἱ Στωικοὶ πᾶν πνεῦμα ἀέρος εἶναι ῥύσιν, ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλλάττουσαν. sed obstat et aoristi tempus et participium male priori μεταλαμβάνον coniunctum. praeterea utroque participio plane idem diceretur. quare a vero propius afuere Galenus Athenagorasque qui fortuito in idem inciderunt κατὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις. quod quomodo conciliandum esset cum tradita memoria, docuit Beckius optime rescriptis his διὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις.

I 3 8 μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες . . . ἀριθμοῦσιν ἐφ' ἃ ἐλθόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα. quid significet inauditum illud ἀναποδοῦσιν e conexu minime est dubium. utrum ἀναποδεῖν an ἀναποδοῦν sonet ambigi potest. at hoc alieno sensu Ioanni Laurentio de magistr. R. p. 72 est 'pedibus rursus instruere'. sollemne est in arithmeticis ἀναποδίζειν et ἀναποδισμός. nolo testimoniorum nubem omnem effundere. [3] satis constare mihi videtur ἀναποδεῖν nec vulgare nec Pythagoreis proprium fuisse. unde fuerunt qui ἀναποδίζουσι amplecterentur, quod parum habet

---

[1] ὅδε om. E B, Stobaei codices praebent δέ. fortasse hoc δέ corruptum extitit in Aëtio, ut coniectura in codices A C inlatum esse verum putemus.

[2] nam quod deesse in cod. B non notatur a Gaisfordio, nihil curo.

[3] cf. Nicomach. Ger. arithm. is. I 5 2 II 2 2. Theon. astron. p. 204. Mart. [Theon.] schol. ad Arat. phaen. 19. Achill. isag. in Arat. p. 132 Pet. Hippolyt. refut. p. 264, 26 Gott. Moderatus Pythag. ap. Stob. ecl. I 1 5. ἀναποδίζειν ἑαυτόν pedem referre Herodot. II 116 cf. Stein ad V 92. ἐπαναποδιστέον Aristoteles p. 317b 19. ἀναποδίζων εἰς τοὐπίσω Herodian. Histor. V 6 17 Lucian. merced. cond. 21. necyom. 7. Abd. c. 17. alii illo mathematico sensu habent verbum ἀναλύω Sext. adv. arithm. IV 2 vel ἀνακάμπτω Philo de opific. p. 10 Mang. Philopon. ad Arist. d. anima p. 404b 19. Hierocl. in carm. aur. p. 166.

veri similitudinis. Reiskeus si minus ad rem, ad litteras aptius ἀναπολοῦσι. sed Platonicae vocis elegantia, quam explicavit Wyttenbachius ad Plut. de ser. num. vind. p. 60, a sensu abhorret. Pythagoreis quoque ipsis ἀναπόλησις fuit cottidiana vitae actae commentatio. sed manum de tabula. nihil enim medicinae exputari posse videtur, qua litteris traditis consulatur. et alia mihi arrisit explicandi ratio. notum est ultimis ante Chr. saeculis floruisse Pythagoreorum librorum fabricam, quibus ne quid ad antiquitatis speciem deesset dorica loquela induebatur. quod quoniam non sine erroribus et fraudibus fieri solebat, suspicor Pythagoreum finxisse pro vulgari ἀναποδίζουσι ἀναποδέοντι quod Aëtius securus in vulgarem sermonem transponeret.[1] librarius autem Plutarchi — nam in Stobaeo hoc deest — prodigioso opinor verbo delectatus post tres versus ἀναποδῶν absurde inculcavit τὸ δὲ αἴτιον εἴ τις ἀπὸ τῆς μονάδος ΑΝΑΠΟΔΩΝ κατὰ πρόσθεσιν τιθείη τοὺς ἀριθμοὺς ἄχρι τῶν τεσσάρων προελθὼν κτλ. sensui satis facit Useneri ἀναλαβών, sed ubi oculi aliorsum aberrarunt erroris cogitari possunt viae multae.

I 12 5 Ἐπίκουρος δὲ ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα δὲ ἁπλᾶ, τὰ δὲ ἐξ ἐκείνων συγκρίματα βάρος ἔχειν. opponuntur elementa et rerum concretiones ut I 15 8. sed cum elementis gravitatem eximit, peccat Aëtius contra Epicuri doctrinam. simul ἀπερίληπτα ad σχήματα referenda esse docet Laertius X 42. accedit durior vocabulorum structura, ut sana verba nullo modo esse possint. forsitan alii luxata restituant, equidem spem deposui Aëtiumque Epicureis minus imbutum verba fortasse olim corrupta male coniunxisse credere malo.[2]

II 20 13 Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους. τὸν μὲν ἀρχέτυπον πῦρ ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωκὸς τὸ ἡμισφαίριον sic recte nostri codices. sed Stobaeus miro consensu cum Eusebio πεπληρωκότος. unde erit qui Aëtii antiquum mendum odoretur. cui ego libenter adstipularer, nisi tam vulgata esset syllabarum ος et οτος in libris confusio. accedit hoc loco, quod genetivus κόσμου praecedit. quare Byzantini Eusebii et Stobaei librarii in culpa esse videntur. Aëtio autem ipsi tribuendum, quod Empedoclis de sole doctrinam tantum non deliram proposuit. erroris causam neque prorsus recte perspexit Karstenius Emp. p. 428 sq. neque ipsius doctrinae quid subesset veri, probe explicavit Pythagorearum opinionum oblitus. quo magis mirandum est illum coniectando succurrisse ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς αὐγῆς mutato pro τῆς γῆς, quae coniectura ultima

---

[1] constat eadem fraude Iadis imitatores et corruptores esse grassatos. velut 'scriptor rerum, inquit Stein praef. Herodot. ed. mai. p. L, quem ridet Lucian. quomodo histor. conscr. 18. Herodoti illa ἣν Κανδαύλης τὸν οἱ Ἕλληνες Μυρσίλον ὀνομάζουσι hunce in modum dum imitatur corrupit: ἣν Ὑσρόης τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρόην ὀνυμέουσι. corruptum esse ὀνυμέουσι ex ὀνυμαίνουσι [ὀνυμένουσι] mavult Usenerus.

[2] si verba non ad veritatem sed ad falsam Aëtii de atomis opinionem restituere velis, fortasse talia placebunt ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σχήματα καὶ τὰ πρῶτα μὲν ἀβαρῆ κτλ. cf. Alex. ad metaphys. I 4. 985b 4 p. 27, 25 Bon.

verba ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον neglexit neque tamen quidquam ad excusandum Aëtium profecit. praeterea eidem paragrapho turpissimus soloecismus antiquitus est inustus. quis umquam audivit ὡς βραχέως εἰρῆσθαι συντεμόντα? debebat certe συντεμόντι, quod Stobaeo suo iure restituit Meinekeus. sed accusativum praebent etiam Plutarchi codices cum Eusebio. nam etsi a vulgari more recedunt non solum Byzantinus Nicetas Chon. in praef. ὡς ἐπιτρέχοντά με εἰπεῖν sed etiam Hippolytus refut. VI 29 p. 270, 25 Gott. ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν ἐπελθόντα et Herodotus III 8 2 ἑνὶ δὲ ἔπει πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν, tamen sine vitio illi quidem. sed passivum quomodo concilies cum accusativo? quare vide ne antiqua glossa συντεμ$^{\tau}$ον margini ad βραχέως adscripta corrupta irrepserit. qua remota simul orationi consulueris abundanti.

II 24 1 Θαλῆς πρῶτος ἔφη ἐκλείπειν τῆς σελήνης αὐτὸν ὑποτρεχούσης κατὰ κάθετον οὔσης φύσει γεώδους. βλέπεσθαι δὲ τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένῳ τῷ δίσκῳ. talia Plutarchi codices. extrema insana videbantur non solum librariis, velut illi qui in C ὑποτιθεμένῳ signo in margine notavit, sed etiam editoribus. Wyttenbachius quidem rescripsit βλέπεσθαι δὲ ταύτην κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένην τῷ δίσκῳ. et praebet ipsum illud ὑποτιθεμένην Eusebius. at Stobaeus ὑποτιθέμενον legit consentiens cum Plutarcho in τοῦτο. quare diu multumque leniorem rationem circumspexi. memineram veteres defectionem ne sol oculos perstringeret ex aquae oleive pleno vasculo repercussam contemplatos esse. cf. Laert. VII 146. Plato Phaed. p. 99D cum Wyttenbachii nota. clare Seneca N. Qu. I 12 1 quotiens defectionem solis volumus deprehendere, ponimus pelves quas aut oleo aut pice implemus. unde explicabam: conspici hoc [quomodo defectio fiat] tanquam speculo subdito vasculo. sed graecum erat ὑποτιθέντι τὸν δίσκον. praeterea refragatur δίσκος. quae vox ut alias vas significat, ita ter in hoc capite de orbe solis dicitur. tandem scholiasta Germanici p. 198, 4 Br. [Sueton. Prat. p. 213 R.], ubi plenilunium explicat, aliquid saltem lucis attulit: cum vero contra steterit [luna soli], toto feritur adverso et velut speculum non vim sed imaginem reddit. hinc Plutarchi sententiam sic intellegendam puto: quod luna defectionem solis efficiat, inde conspici, quod subiecti lunae orbis imago tanquam speculo soli impressa videatur. vocabulorum autem quae fuerit vera condicio, penes alios esto iudicium.

II 29 6 τὰς δὲ ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν [efficere lunam], μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης [γενομένης male Stobaeus], μᾶλλον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττομένης. active dicitur ἡ γῆ ἀντιφράττει τῇ σελήνῃ sc. τὸ φῶς, ergo dici potest ἡ σελήνη ἀντιφράττεται ὑπὸ τῆς γῆς et sententiam illam expressit Wyttenbachii interpretatio 'aut potius cum eius officitur illuminationi a terra'. sed et exempla passivi deficiunt et structurae continuatio isto modo invertitur. quod movit Reiskeum, ut τῇ σελήνῃ mutaret, ἀντιφραττομένης haud dubie medio genere

positum credens. nam quod Duebnerus Reiskeana coniectura recepta Wyttenbachii latina repetiit, hoc admodum miror. ceterum medium nusquam invenitur et scribendum erit utcunque cetera ordinaveris ἀντιφραττούσης. cf. Arii Didym. fr. 10. sed nondum dubitandi finis. tetigimus vulnus suppuratum. quid est enim μᾶλλον δέ? quo rem aut vocem minus apte redditam emendare solemus, id stare hic nullo modo potest, quia terram ἀντιφράττειν plane necessario consequitur ex eo quod μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων [solis et lunae] γίνεται. iam mihi compara Hippolyti de Anaxagora locum I 8 9 ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης ... τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νουμηνίαις σελήνης ἀντιφραττούσης. similiter Laert. Diog. VII 145 de Stoicis: ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης ... τὴν δὲ σελήνην ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα. quare probabile mihi videtur opponi etiam illic (σελήνην τὰς ἐκλείψεις ποιεῖσθαι) εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν μεταξὺ [μὲν] ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης, ἥλιον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττούσης .. sed utrum librarii illud peccaverint an Aëtius antiquo mendo ΜΑΛΛΟΝ deceptus, non liquido constat. hoc ideo praestat quod solis defectio ad c. 29 non accurate quadrat.

III 4 5 στρογγυλαίνεσθαι τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλασμένον. quae propono pariter exhibent Plutarchus et Stobaeus neque accusabo Aëtium librariosve sed explicabo, cum ὑποπεπλασμένον omnibus fere suspectum videam. praeiverat Galenus Reiskeo ἀποπεπληγμένον. nam tale quid ille legerat, si quidem variat ἀποπληττόμενον. Budaeus compactilem i. e. συμπεπιλημένον quod in Vossiano coniectum est. similiter πνεῦμα ἀποτελεῖν χάλαζαν πιλῆσαν III 4 5. alii aliter omnes sanissimam sententiam temere attrectantes. verte: propter cadendi diuturnitatem sensim conformatum.[1] ὑποπλάσσειν similiter usurpatum vix invenies. omnino rarissimum est verbum. sed nota sunt ὑποκαταβαίνειν sensim descendere ὑποσκιάζειν sensim obscurare alia. περιπλάττεσθαι de σχημάτων formatione dixit Theophrastus de sens. 66.

III 15 10 Πλάτων [de terrae motu] ... τὴν γῆν ... μένειν μὲν ἀκίνητον μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον εἰς τὸ ῥέψαι μᾶλλον, τόπους δ' αὐτῆς κατ' ἀραιότητα σαλεύεσθαι. sic Plutarchus et leviora si omittas Stobaeus. lacunam signavit post μᾶλλον Duebneriana, quod desperantis solet esse. tu vero vide num recte restituam: μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον εἰς ὃ ῥέψαι ⟨ἂν⟩ μᾶλλον. similiter quidem supra § 7 οὐκ ἔχουσαν αἰτίαν δι' ἣν δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειεν ἄν. Platonica habes ex Phaedone p. 109 A οὐχ ἕξει μᾶλλον οὐδ' ἧττον οὐδαμόσε κλιθῆναι, ὁμοίως δ' ἔχον ἀκλινὲς μενεῖ. particula AN post AI ut sescentiens omissa infinitivum intellexerat Aëtii librarius.

IV 8 1 πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἴσθησις. ἥ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ φαντασία ἡ καταληπτικὴ δι' αἰσθητηρίου γίνονται καὶ αὐτὸ τὸ

---

[1] cf. Isidor. d. nat. rer. 35. quod autem rotunda videtur hoc solis calor facit et mora refrenantis aeris dum per longum spatium a nubibus usque ad terras decurrit.

ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ * * * πάλιν αἰσθητήρια λέγεται πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα. ultima mire turbata esse et illico intellegitur et Stoicorum doctrina probatur. nam ex Laertio discimus quid illis placuerit VII 52 αἴσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωικοὺς τό τ' ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες πηροὶ γίνονται. καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αἴσθησις καλεῖται. consentit qui Aëtium aut melius servatum adhibuit aut vitiatum ex sua doctrina emendavit Nemesius de nat. hom. p. 77 καλεῖται δὲ πολλάκις αἴσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἔστι δὲ αἴσθησις ἀντίληψις τῶν αἰσθητῶν. δοκεῖ δὲ οὗτος ὁ ὅρος οὐκ αὐτῆς εἶναι τῆς αἰσθήσεως ἀλλὰ τῶν ἔργων αὐτῆς. διὸ καὶ οὕτως ὁρίζονται τὴν αἴσθησιν· πνεῦμα νοερὸν ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένον. hinc sententiae satis lucis affertur, verbis non item. nam plane obscurum est quid post ἀφ' οὗ interciderit. nihili est quod Byzantini addunt συνίσταται, quod emblema et Galenus et Stobaeus ignorant. Galenus aliter lusit ἀφ' οὗ πᾶσα αἰσθητὴ βία γίγνεται. assumpsit enim verba πάλιν αἰσθητήρια λέγονται eodem modo a Stobaeo tradita. sed recte ille vidit αἰσθητήρια inepto loco commemorari. ac vereor vehementer ne ad proxima τὰ ὄργανα explicanda additum fuerit. hinc fortasse etiam ἀφ' οὗ rectius paraphrasi adscribetur et pristina sententia — nam verba non praestiterim — recuperabitur: καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν. πάλιν ⟨αἴσθησις⟩ λέγεται πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα. αἰσθητήρια autem illud quod scholiasta arripuit ex sententia plena quam Nemesius exhibet καλεῖται δὲ πολλάκις αἴσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια [cf. Laert. l. c.] residuum videtur.

Huic rei fidem facit quod ex corrupto loco IV 13 2 efficitur. notum est ex Herculanensibus voluminibus emendatas lectiones in antiquis antigraphis inter versus vel in oris addi solere. idem mos postea valet, unde innumerae nascuntur dittographiae et interpolationes. antiquum exemplum peto ex Aëtii exemplari. mirabamur olim haec Plutarchea καὶ κατά τινων ἀκτίνων ἔκκρισιν [coniunxi Galeni ἔχουσιν et codicum εἴσκρισιν] μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν. lemma intercidisse cum pateret, Galenus prona coniectura scripsit ἕτεροι κατά τινων κτλ, idemque fecerunt codices vulgares praeter ABC. recentiores se torserunt philosophi nomen divinando. Gassendus Pythagoreos significaverat, G. Schneiderus Aristotelem. hanc omnem ariolationis nubem I. Damasceni florilegium dispulit, quod post illa eodem modo mutilata iam genuina haec exhibet τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τινες κατά τινων [adde ἀκτίνων] ἔχουσιν [l. ἔκκρισιν] μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν. ergo exciderat lemma in eo exemplo quod descripsit Plutarchus cuius vicem καὶ ex insequenti κατὰ natum expleverat. idem acciderat in Stobaeano exemplo. sed hoc ex meliore libro auctam lemmate opinionem in margine habebat. unde a supino scriptore in ordinem utraque lectio recepta est.

Tantum de Aëtii scribarumve antiquorum peccatis. nunc cum pro-

positum sit Aëtiani libri imaginem ex Stobaeo Plutarchoque instaurare, de ratione dicendum est qua uterque Placitis usus sit. ac librorum quidem divisio in Stobaeo, cui eclogarum aliena ratio obstabat, neglecta est. sed cum indiciis quibusdam [1] similem in Aëtio fuisse librorum partitionem eluceat, Plutarcheo ordine uti licebit, dum accuratiora de auctoris consilio doceam. in capitum numero paene consentiunt Plutarchus ac Stobaeus. illic si prooemia excipias CXXX sunt capita. vix duodecim e tanta multitudine in Stobaeo desiderantur, si Photii Damascenique indices in calculum voces. omittendi autem quae fuerit ubique causa, diligenter iam singillatim perquiramus. coniuncta est haec quaestio cum prooemiorum censura, quae ut est difficilior Stobaeo omnino deficiente, ita ad cognoscendum ipsius Aëtii ingenium gravissima. ac fuit cum a Plutarcho demum addita ea opinarer. movebat me primum quod epitomen se fecisse fatetur qui tertio libro praefatur: περιωδευκὼς ἐν τοῖς προτέροις ἐν ἐπιτομῇ τὸν περὶ τῶν οὐρανίων λόγον. quod neutram in partem valet. nam epitomator erat et is qui Aëtii copias coartaret et ipse Aëtius quippe qui materiam Placitorum undique collectam brevi summa comprehenderet. nec multo gravius est quod in alterius fronte τὸν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων λόγον promittit astrologorum voce abusus cum deberet περὶ μετεώρων. sed ne Aëtius quidem Chaldaeorum artem repudiavit [V 18 6]. verum ferenda non videbatur quarti libri praefatiuncula περιωδευμένων δὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν διαβήσομαι πρὸς τὰ κατὰ μέρος utpote quae ineptissimum capitum ordinem perspicue confirmet. quartus enim liber in psychologia versatur. repugnat unum caput 1 de Nili inundatione, quod ut longissime distat ab animae disceptatione ita tertii extremis capitibus quodammodo coniunctum est. atqui prooemiator ipse fuit ineptiarum conscius. neque enim scripsit quod debebat πρὸς τὰ ἀνθρώπινα, sed alieno capiti consulturus latius et aliquanto ineptius πρὸς τὰ κατὰ μέρος. quid igitur dubitanti promptius erat quam Plutarchi inscitiam accusare cum praesertim etiam ultimum III 1. caput de halone consimili turba ex priorum capitum (III 1—6) vicinia transiectum esset? quis enim eundem qui reliqua bene partitus sit, in duobus capitibus turpiter lapsum facile credat? omnino prudenter factum, quod principia primus, caelestia alter, tertius sublimia, quartus humani animi, quintus corporis naturam comprehendit. nihilo minus Plutarchus certe iniuria accusatur. quotquot enim prooemia in librorum praeter quintum initiis, bis intra [I 8 1, III 8 2] leguntur, ea ab uno sunt auctore profecta. ac tanta est similitudo, ut non solum periodorum forma eadem semper utatur, sed etiam bis eodem verbo περιοδεύειν [prooem. II. III]. insignia vero inexercitati stili

[1] quartum certe et quintum simili librorum ambitu discriptos fuisse inde efficias, quod ordinem librorum transposuit Stobaeus, capitum servavit similem. sed titulos aliquot ex alienis inculcavit. unde fit ut c. περὶ τῆς γενέσεως τῶν ζῴων et ἐν πόσῳ χρόνῳ διαρθροῦται τὸ ἔμβρυον et ἀπὸ ποίου ἄρχεται μορίου μορφοῦσθαι τὸ ἔμβρυον [c. 42] ex Aëtio similiter sed alio ordine iterentur.

exempla in libri fronte. ubi quod prooemiatur μέλλοντες τὸν φυσικὸν παραδώσειν λόγον ἀναγκαῖον ἡγούμεθα εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς διελέσθαι τὴν τῆς φιλοσοφίας πραγματείαν, c. 1 1 imitatur ἐπειδὴ πρόκειται ἡμῖν τὰ φυσικὰ θεωρῆσαι ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι δηλῶσαι κτλ. ergo cum unus sit idemque prooemiorum tenor aut Plutarchea omnia aut Aëtiana sunt, nisi forte omnia ab interpolatore quodam inter utriusque aetatem furtim addita et cum ceteris coniuncta putas. Plutarcho ego olim Aëtio nimis cupiens tribueram. nunc edoctus Aëtiana ea non credo sed certissime probabo. quo facto simul duplex libelli origo suapte sponte aperietur, [1] qua nisus infra gravissimam de Aëtii fontibus quaestionem aggrediar. nunc videamus singula.

Primi libri prooemium non extat in Stobaeo. quod cave ob eam causam dubites quin genuinum sit. nam Stobaei eclogarum prooemium cum laude philosophiae eiusque partitione lacuna absorptum est; praeterea generalia illa Stobaeo impune licebat neglegere. est autem Placitorum exordium sane humile, oratio incompta, argumenta scholica. continetur physicorum qui sit in philosophia locus. testes Stoici et ab Aristotele Theophrastoque Peripatetici. iam c. 1 physica ipsa explicantur secundum Aristotelis opinionem. Placitorum mos ferebat, ut omnem deinceps philosophorum de natura varietatem effunderet. at nemo hic Aristotelem excipit. immo extremo libro I 30 Empedoclis atque Anaxagorae de natura decreta tamquam mantissa adiecta sunt, id quod prudentis scriptoris non videtur. deinde Placitorum lemmata summa constantia a philosophorum nomine incipiunt. prooemianti vero libuit ἔστιν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη. nonne alterum diversae originis testimonium adgnoscis? optime, inquies, at cur dubia haec capita et a Stobaeo neglecta non recidisti? audio. sed tamen hanc mihi vide capitum continuationem. incipit a naturali philosophiae parte, tum ipsius explicat naturae vim: φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας, quae verba graviter in extremis repetuntur. qua de causa? nempe ut c. 2 artissime cohaereat τίνι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖα. coniunctionis signum habes in principio: οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλη, quae eadem verba Stobaei testimonio confirmantur. hinc sequitur Aëtium consilium cepisse Placitorum non solum capita colligere, sed etiam collecta inter se continuationis quodam vinculo conectere. ceterum c. 2 ut praecedentia arido planissima quaeque explicandi studio excellit. clausula vero [2] tam inconcinna est, ut ad coniecturam confugerent aliquot viri docti rescripto quod sane aptum erat λέγων τὸ αὐτό. quos Aëtii inscitum artificium latuit, quo ad proximum enuntiatum I 3 1 Θαλῆς . . . ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ tanquam digitum intendebat. sequitur amplissimum iam caput de principiis, quod ex optimis plerumque fontibus petitum ipsius

---

[1] hanc primus perspexit Beckianae editionis censor [Götting. Biblioth. d. alten Litterat. d. Kunst 1788 p. 700 sq.] qui tamen perverse iudicavit de utriusque partis pretio atque indole.

[2] ἁμαρτάνει οὖν ὁ Θαλῆς στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν λέγων τὸ ὕδωρ.

tamen supplementis non caret. sed de his infra dicetur. quis vero credat post principia mundi fabricam expositum iri, cum cosmologiae alter liber destinatus sit? at libuit Aëtio c. 4, ut elementa quomodo coirent in mundum doceret. conectendi studium apparet initio ὁ τοίνυν κόσμος et in extremis τὰ μὲν οὖν κυριώτατα μέρη τοῦ κόσμου τὸν τρόπον τοῦτον ἐγεννήθη. quae interiacent neque ab Aëtio ipso profecta neque ex genuina Placitorum consuetudine dicta sunt. inest enim unius Epicuri ex Democrito conformata doctrina, quam simulatque Lucretio conlato adgnovit Corsinus [dissert. ad Plutarchi de plac. p. III] non sine fructu compararunt philosophiae graecae enarratores cf. Zeller I⁴ 794¹ 798² III 1, 380².

Pergit scriptor unusne an plures mundi sint disceptare I 5 εἰ ἓν τὸ πᾶν. adnexuit caput prioribus incipiens οἱ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, eademque servavit Stobaeus ut ne hic quidem Aëtii consilium lateat. materia §§ 1. 2. 4. 5 Placitorum speciem praebet, discrepat § 3 de Platone. quod cum Stobaeus illa careat, Plutarcheam eam quispiam iudicet. sed ille Platonicorum omnino parcior est excerptor, cum ipsum Platonem creberrime adire soleat. velut illic ecl. I 22 p. 498 Timaeum quam Aëtium transcribere recte praetulit. de fonte eius paragraphi mox dicetur.

I 6 πόθεν ἔννοιαν ἔσχον θεῶν ἄνθρωποι. transitum a mundo ad architectum mundi non inscite paravit. nam eclogam Stoicorum selegit, qua deum esse primum ex mundi pulchritudine demonstratur. quam arta sit coniunctio e principio elucet quod est ὁρίζονται δέ. tractatio a Placitorum ratione plane abhorret. nam solos audimus Stoicos neque Platonis Arati Hesiodi loci quidquam sunt nisi lumina orationis, quem morem illorum sat novimus. oratio non excerpta, sed ad verbum expressa est ut I 4. plena est Stoicorum disputatio erga deos pietatis. iam mirare, quam festive compilator studeat varietati.

I 7 1—10 (tantum a vetustis Placitis alienum) continet superstitionis irrisionem, qua acerbior vix umquam ex Epicuri hortis retinniit. Epicureus enim fuit qui ab atheis nobilibus exorsus contra Anaxagoram [cf. Zeller I⁴ 895¹] ac Platonem divinam providentiam vehementissime impugnavit. nimirum quod Plutarchus Non posse suav. viv. sec. Epic. c. 21 11 p. 1102 aliique Epicureis exprobrant ἑλικτὰ κοὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν πέριξ eos proferre, id huic quidem minime aptum est. qui dempta vel simulationis vel cautionis persona deorum vanitatem atque imbecillitatem libere fatetur. atheorum indicem Epicureus ex Clitomacho hausisse videtur [1], unde cum Ciceronis de deor. natur. I 42 series tum Sexti Empirici amplior adv. mathem. IX 50 excerptio pendent. neque enim nomina tantum Diagorae Prodici Theodori Euhemeri invenies § 51 [cf. Philodem. de piet. p. 85 G.] sed etiam Callimachi de Euhemero versum, quem duobus auctum rettulit Aëtius. contra in Sexto Critiae versus, quos ille rapida

[1] haec veri similis est Hirzelii opinio, quam in subtili libro Untersuchungen zu Cic. philos. Schriften I 1877 p. 39 probare studuit.

manu collegit, religiosius descripti. omnino huic ut ex fonte propiore haurienti maior habenda fides. Aëtii enim de deo eclogae ex anthologia αὐτῇ λέξει [cf. φησίν § 3] translatae videntur, unde utriusque opinionis exempla collecta transferre commodissime licebat. anthologi enim ut Stobaeus argumentorum oppositione delectantur. atque similiter προνοίας et ἀπρονοησίας capita continuit illud florilegium quod Commodi aetate Theophilus, postea ipse Stobaeus adiit [cf. Mus. Rhen. XXX 172]. quid? quod idem de impiis locus apud Theophilum III 7 recurrit, ubi tamen Critiae Protagorae Euhemero Clitomachus Pythagoras Plato adduntur non sine gravibus ut solet erroribus.[1] sed ut ad Epicureum illum revertar, haud me paenitet observasse consimilem esse quam supra dixi contra Platonem mundum male unum esse opinantem disputationem I 5 3. nam a Placitorum certe instituto distat oratio et dialectica confutatio, quae Epicurei inimicitias spirat mundorum infinitatem tutati. nec qui genus refellendi cum I 7 1—10 [cf. § 8] contulerit, summam similitudinem non advertet. adde insolentioris orationis exempla, illic τὸ δοκοῦν quo Wyttenbachius immerito offendebatur, hic I 7 4 ἀτενίζειν ἑαυτῷ, quod graecum non est, sed barbarorum qui novum testamentum scripserunt. neque alia auctoritate defenditur I 7 10 μοιχαλίδος (μοιχάδος) vocis usus qua nemo ante illos quippe quae obscena esset uti voluerat. quod excusat schol. ad Gregor. Naz. in Iul. I 73 ed. Mont. hoc addens: ἡ μοιχὰς (ἡ μοιχαλίς) οὐκ εἴρηται· χρῶνται δὲ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τῇ μετοχῇ οἱ συγγραφεῖς οἷον ἡ μοιχευομένη. sed talia sibi indulserunt Epicurei. ceterum orationi satis est lacertorum, multum etiam perspicuitatis iudicii memoriae. quis fuerit ille Epicureus non sperare licet patefactum iri. credo tamen eum Philodemo aliquanto fuisse inferiorem.

Quanto intervallo c. 7 prior pars ab altera distet neminem fugere debet. hinc forsitan aliquis Aëtio illa, priora a Plutarcho addita crediderit. cui Stobaei testimonium videtur gratificari, qui § 11—34 copiose expressit in c. 1(2) de dei potentia, priora § 1—10 plane omisit. sed Stobaei silentium illico diluetur, ubi eius c. 2 περὶ τῶν νομιζόντων μὴ εἶναι

---

[1] nam quam ille Pythagoream venditat sententiam, Epicurea est et quae de Euhemero ariolatur πολλὰ γὰρ περὶ θεῶν τολμήσας φθέγξασθαι ἔσχατον καὶ τὸ ἐξόλου μὴ εἶναι θεούς, ἀλλὰ τὰ πάντα αὐτοματισμῷ διοικεῖσθαι βούλεται, ea lemmate correcto referenda potius ad Diagoram, de quo Sextus l. c. Διαγόρας δὲ ὁ Μήλιος διθυραμβοποιός, ὥς φασι, τὸ πρῶτον γενόμενος ὡς εἴ τις καὶ ἄλλος δεισιδαίμων ὅς γε καὶ τῆς ποιήσεως ἑαυτοῦ κατήρξατο τὸν τρόπον τοῦτον 'κατὰ δαίμονα καὶ τύχην [l. τύχαν ex Philodem. d. piet. p. 85 32 G] πάντα τελεῖται', ἀδικηθεὶς δὲ ὑπό τινος ἐπιορκήσαντος καὶ μηδὲν ἕνεκα τούτου παθόντος μεθηρμόσατο εἰς τὸ λέγειν μὴ εἶναι θεόν. uter tam turpiter falsus sit Theophilusne an florilegium perinde est. sed uno certe loco florilegii culpa explorata est. cf. Mus. Rh. l. c. 178. quare intelleges cur ex tali potissimum florilegio Plutarchi excerpta petita credam. nam quod Plutarchus bis c. 6 7 et 7 2 Critiae versus Euripidi adscripsit qui in Sexto genuino lemmate praediti sunt, unde facilius quam ex eiusmodo florilegii errore explicari potest? gratum vero fecisse mihi videor cum aliis tum Wilamovitzio [Analect. Euripid. p. 166], cui ut Euripidis nomen eliminaret molestior erat pugna non solum cum Plutarcho sed etiam si dis placet cum Galeni H. ph. c. 35.

πρόνοιαν καὶ ἑπομένας ταύτῃ θείας ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς διοικήσει δυνάμεις, cui ecloga Epicurea inserenda erat, in codicibus intercidisse cognoris.[1] ergo nihil obstat ne duplicis rationis auctorem, ut in prioribus, Aëtium perhibeamus. qui de deis ad daemones et heroes filum deducit haec praefatus I 8 1 παρακειμένως δὲ τῷ περὶ θεῶν λόγῳ τὸν περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων ἱστορητέον. materiam capitis ex vetusto Placitorum thesauro transtulit.

Atque hic quidem substitit compilatoris aliena excerpendi industria, sive quod materia praeter Placita nulla iam suppetebat sive quia volumina varia volvere pigebat. simplex igitur et una est hinc usque ad finem primi libri natura. nec tamen suum ingenium abscondidit. nam quam in prooemiis invenimus disserendi exilitatem, eadem iam in brevissimis et scholastico more conceptis definitionibus c. 9. 10. 11. 12. 14. 15 enitescit. consentit in universum Stobaeus nisi quod ultimum caput de natura in nostris saltem exemplis non iam legitur. idoneus erat locus in c. 41 [35] περὶ φύσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συμβαινόντων αἰτίων.

Simplex est alterius de meteoris libri condicio. nihil extrinsecus adscitum, nihil perverse collocatum, nihil a genuina ratione discrepans. Placitorum igitur verus color facile adgnoscitur.

Verum tertio libro edocebitur, si quis vetustam Placitorum materiam ab Aëtio tanquam mangone alienis capitibus fucatam esse nondum sibi persuaserit. genuina sunt III 1—4 et 5 10—12. plane diversae farinae est eiusdem capitis initium. neque enim placitorum est enarratio, sed ipsius doctrinae, cui Platonis Homerique nomina dumtaxat decoris caussa interponuntur. accedit alterum turbarum vestigium. agitur III 1 de circulo lacteo, 2 de cometis, 3 de tonitribus, 4 de nubibus. vides τὰ μετάρσια (quae *sublimia* vertit Seneca) explicari. sed quid de initio c. 5 dicendum: τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ' ὑπόστασιν γίνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν. . . . ἔστιν οὖν κατ' ἔμφασιν ἡ ἶρις. nonne prooemiantem deprehendis quasi sublimia nondum attigerit? quis autem scriptor tanta est pravitate ut illud caput quo introducimur quinto loco collocet? quis porro tam suae rationis oblitus, ut τὰ καθ' ὑπόστασιν et τὰ κατ' ἔμφασιν nullo ordinis discrimine collocet? quid multa? accersita est prior de iride disputatio et ex alieno conexu divulsa, limpidus autem Placitorum fons in extremis paragraphis adgnoscitur. uter interpolaverit Plutarchus an Aëtius nulla est dubitatio, quia Stobaeus extremis omissis emblema illud insitum conservavit. suspicor Aëtio hic praesto fuisse quoddam de meteoris enchiridion, quod in opinionibus minus quam in rebus ipsis explicandis versabatur. neque dubito quin eiusdem originis sit c. 6 περὶ ῥάβδων. nihil inest opinionum diversitatis, at commemorantur iterum notiones ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως. indidem fluxit III 18 περὶ ἅλω quod importuno loco post terrestria collocatur, cum finis τῶν μεταρσίων ab ipso

[1] nam quod frustum superstes naufragii esse olim conieceram (2 40 p. 100 H. p. 26 22 M.), ne id quidem necessario illuc referendum.

scriptore antea c. 8 2 indicetur. quibus turbis num illud quoque factum sit, ut quarti principium (de Nili inundatione) e cognatorum tertii capitum vicinia transiceretur, hoc conicere magis quam probare possum. tantum hinc quoque elucet, quod supra ex quarti prooemio demonstravi, eundem prooemia praefixisse et diversissima genuinae Placitorum materiae admiscuisse. quamobrem etsi Stobaei quae quidem nunc servantur exempla ignorant brevissima capita III 6 et 18 itemque IV 1, tamen Aëtiana sunt non Plutarchea.

Haud secus iudicabimus de quarti supplementis plerumque Stoicis. quorum doctrina de sensu IV 11 enucleate exponitur, de phantasia est Chrysippi doctrina c. 12. utrumque caput omisit Stobaeus. eo pluris faciendum Nemesii testimonium, quod supra commemoravi. neque enim illuc confugere quispiam possit, ut a Nemesio Aëtii Placita IV 2. 3. 8 excerpta, accersitum autem IV 12 e communi quodam fonte velut Chrysippo ipso opinetur. hoc enim fortunae nimium tribueret neque similitudinem excerptorum, quae est summa, satis explicaret. Stoicorum ille liber etiam in proximis [IV 20 2. 21] ab Aëtio adhibitus videtur. Stobaei testimonia mutilata illa libri parte conferri non possunt. sed extant tituli.

Eadem titulorum ope quintum Aëtii librum a Stobaeo excerptum constat. nam ex tanto volumine miseri panni naufragium superarunt. V 1. περὶ μαντικῆς probabiliter cum ecl. II 13 περὶ μαντικῆς comparabis. num eodem pertineat V 2 πῶς ὄνειροι γίνονται nec affirmare nec negare possum. incertum non minus, quid sit cur c. 3. 25. 29 ne tituli quidem cogniti sint; utique ex vetustis Placitis compilata sunt quotquot capita in Plutarchi quinto extant.

Omnino igitur, ut dicam quod consequitur, Plutarchi epitome veram Aëtii imaginem reddit sed in angustiorem multo formam redactam. diffiteri tamen nolo breviuscula quaedam a breviatore interpolata esse. de I 3 18 εἶναι δ' αὐτὰ — σχήματα λόγῳ θεωρητά ambigo. nam et inest quaedam doctrina et ipse error de Democriti gravitate carentibus atomis repetitur I 12 6, ubi Aëtii auctoritas addubitari nequit. sed deest in Stobaeo et Theodoreto et aliquanto melior fieret, si eximerentur illa, oratio. ultima vero ὥστε — ἡ μονάς tam sunt otiosa et inepta ut haud cuncter Plutarchi aut librarii notam eam iudicare. eiusdem formae sunt addita haec I 3 11 I 11 3 II 1 7. graviora sunt haec.

I 3 1 Stobaeus simpliciter Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ, ἐξ ὕδατος γάρ φησι πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι. Plutarchus ut principio statim suam sapientiam ostentaret importune post ὕδωρ haec interpolavit: δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἄρξαι τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἰωνικὴ αἵρεσις προσηγορεύθη. ἐγένοντο γὰρ πλεῖσται διαδοχαὶ φιλοσοφίας. φιλοσοφήσας δ' ἐν Αἰγύπτῳ ἦλθεν εἰς Μίλητον πρεσβύτερος. arguitur fraus maxime inde quod ἐξ ὕδατος γάρ post tam longum embolium non habet quo referatur. quod callide dissimulaverunt posteriores. Eusebius inepte

δέ correxit, audacius Byzantini ὃς ἐξ ὕδατος. verum γάρ unus Iustinus servavit sententiarum conexu restituto qui post Μιλήσιος addit ὁ πρῶτος τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ἄρξας ἀρχὴν — τὸ ὕδωρ ἀπεφήνατο· ἐξ ὕδατος γάρ κτλ. de genuina lectione Aëtii conlatis I 3 3. 4. 11 dubitari nequit. ceterum confirmavit ipse Plutarchus fraudem § 7 circumcisa, ut quae antea praeceperat ne moleste repetere videretur. similiter Metrodori ex I 5 4 mentionem in II 1 3 repetiit, ubi Stobaeus ac Theodoretus veram Aëtii lectionem servarunt.

Plutarchi igitur emblemata pauca sunt, certe multo minora quam librariorum ante Eusebium et post eum licentissime grassatorum. quantum breviator omiserit non semper accurate potest dispici. neque idem in omnibus consilium. saepe dimidia pars omissa videtur, alias nihil, prorsus neglecta sunt pauca capita. sic a Stobaeo I 11 6—8 capiti περὶ αἰτίων adiunctum est περὶ τοῦ πρώτου αἰτίου omissum ab illo. post I 15 περὶ χρωμάτων in Stobaeo continuatur quaestio num φύσει sint colores ac quae his sunt confinia §§ 8—11. in Plutarcho ea interciderunt. haec capita in Stobaeo titulis carent sed codices omnino parcius ea lemmata tradiderunt. quare non constat num iustis titulis in Aëtio praedita fuerint an corollarii instar maioribus adnexa. at unum certe caput post II 4 14 neglexit epitomator, quod Stobaei codices inscriptum testantur ποῦ ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν ὁ κόσμος. post III 9 περὶ γῆς nihil in Plutarcho sequitur quod respondeat Stobaei extremo titulo: περὶ γῆς εἰ μία καὶ πεπερασμένη καὶ ποίου μεγέθους. ergo de magnitudine caput, quod simile invenitur de sole et luna II 21 II 26, excerpentis socordia omissum est.

Cognatus est locus de capitum falso ordine. mitto eas turbas quas Aëtius ipse alienis admixtis in Placitorum conexu ediderit. at Plutarchus I 16 περὶ τομῆς σωμάτων absurde a c. 12 περὶ σωμάτων diremit. consentaneum ordinem servat Stobaeus. sed etiam intra capita similes turbae, quas saepe haereas utrum Aëtii an Plutarchi an librariorum errore attribuas.

III 11 4 Parmenidis de zonis opinio inepte additur extremo capiti περὶ θέσεως γῆς. releganda est ad c. 14 περὶ διαιρέσεως γῆς. cum hoc caput in fine truncatum sit, veri simile est laciniam folii cuiusdam scissi casu illuc translatam esse.

II 23 4 Diogenis de solis exstinctu placitum inseritur capiti περὶ τροπῶν ἡλίου. ambiguum non est quin transferendum sit post c. 24 4. talia fuerint Plutarchi. est tamen ubi Aëtius quoque dormitaverit.

II 26 2 Παρμενίδης ἴσην τῷ ἡλίῳ [lunam] καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεται. Stobaeus addit γάρ, idem fortasse habuit Eusebius [codd. D E F G], sed parum fidei Gaisfordianae editioni et caret particula Galenus cum vulgatis. de absurditate opinionis nihil dico.[1] nec sanior efficitur sensus

[1] omnino contraria concluserunt Stoici Laert. VII 144 μείζω δὲ τῆς γῆς [solem] τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

si Karstenio credis aequalem cursum lunae intellegenti. probabile est ex maioribus Placitorum vetustorum capitibus de quibus infra dicetur Aëtium placita in minutiores loculos distribuisse. illic coniuncta fuisse olim suspicor Παρμενίδης τὴν σελήνην ἴσην τῷ ἡλίῳ καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, [1] quae oblivione quadam collectoris una traderentur. melius autem ultima in c. 28 περὶ φωτισμῶν collocasset. hinc fortasse lux loco antiquitus turbato affulget.

II 31 1 Plutarchus: περὶ τῶν ἀποστημάτων τῆς σελήνης. Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἤπερ ἀπὸ τῆς γῆς. Stobaeus: περὶ τῶν ἀποστημάτων. Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τῆς σελήνης ἀπὸ τῆς γῆς ἤπερ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. utriusque lectio, etiamsi ut vulgo in Stobaeo refeceris τὴν σελήνην, graviore vulnere laborat. nam quod Karstenius Emped. p. 433 [126] scite monuit intervalla solis et lunae a terra ut medio mundi computari solere, verissimum est. atque huc spectant §§ 2. 3. praeterea inepte a Plutarcho inscribitur τῆς σελήνης, nam solis quoque distantia affertur. error proclivis, quia lunae capita praecesserunt. atque cum Eusebius variet ἀποστημάτων αὐτῆς, ne certum quidem est, num Plutarchus peccaverit. sed lunae memoria etiam cetera utrobique turbasse videtur, quae feliciter Karstenius sic refinxit Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς γῆς ἤπερ τὴν σελήνην. titubandi vero causa explicatur, si Aëtium festinantius ex longiore de Empedoclis sole disputatione talia excerpsisse conicias Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς ἤπερ τὴν σελήνην. nam etiam contractius § 2 οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὀκτωκαιδεκαπλάσιον. audi ἀπέχειν τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς γῆς ἤπερ τὴν σελήνην. nam mathematicus intellegendus est Aristarchus Samius, qui de magnitud. et intervall. prop. 8 Wallis. opp. math. III p. 581 dicit: τὸ ἀπόστημα ὃ ἀπέχει ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ ἀποστήματος οὗ ἀπέχει ἡ σελήνη ἀπὸ τῆς γῆς μεῖζον μέν ἐστιν ἢ ὀκτωκαιδεκαπλάσιον, ἔλασσον δὲ ἢ εἰκοσαπλάσιον. cf. Plut. de fac. in orb. lun. 10 p. 925 c. [2]

In excerpendi negotio Stobaeo neglegentior et liberior est Plutarchus. nolo verborum mutationes vel leniores vel audaciores recensere quod et infiniti est laboris neque semper ad diiudicandum facile. lemmata autem vitiose contracta silentio praeterire non possum quippe quae parum caute observata esse videam. hoc modo Kirscheus [Forsch. p. 157] egregie erravit. qui cum apud Plutarchum I 7 16 legisset Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν Stobaeo τὴν τοῦ κόσμου

---

[1] φωτίζεσθαι G (A) B, sed contra Eusebium et Stobaeum recipere non ausus sum.

[2] alii magnitudinem solis illo numero metiebantur ut Cicer. Lucull. 26 82, ubi pro duodeviginti temere duodetriginta Goerenzius et Roeperus coniecerunt. nam praeter alterum Ciceronis locum § 128 confer Posidonii, opinor, excerptum [schol. Arat. p. 99, 19B.] ὁ ἥλιος παρὰ τοῖς μαθηματικοῖς ἐπιστεύθη τῆς γῆς ὀκτωκαιδεκαπλασίων ὧν καὶ ἡ πᾶσα γῆ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ὀκτωκαιδέκατόν ἐστι καὶ ὅμως ἡ περιφέρεια αὐτοῦ οὐ πάνυ δοκεῖ μεγάλη εἶναι, ἐπειδὴ σφόδρα αὐτοῦ ἐσμεν κεχωρίσμενοι. cf. Cram. An. Par. I 373 ὁ μὲν οὖν Σεραπίων [? Antiochenus, Cic. ad Att. II 4 1, II 6 1. Plin. ind. II IV V] ὀκτωκαιδεκαπλασίονα εἶναι τῆς γῆς τὸν ἥλιον.

ψυχήν tamquam neglegenter omissa intulit pessimo scilicet eventu. neque enim vidit orationem minime concinnam evasuram, cum supra § 11 similia sic exprimerentur Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον. certe exspectes καὶ τοῦ κόσμου ψυχήν. terrere eum illud quoque debebat quod II 3 2 contraria docentur. sed rem apertissimam ille non vidit: τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν deum credidit non Democritus, sed qui secuntur philosophi. in Stobaeo quidem § 17 Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν. plura exempla epitomatoris socordiam illustranto.

I 9 4 Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῆ . . . . δεξαμενὴν δὲ τῶν εἰδῶν οἷον τιθήνην καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γενέσθαι. ecce Aristoteles contentionis immemor [de gen. II 1 p. 329ª 13 sq.] Platonica amplexus. omisit Stobaeus Ἀριστοτέλης καὶ. sed Aëtiana servavit integra Theodoretus qui Platoni addit: Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν σωματικὴν κέκληκεν. [cf. V. Rose Ar. pseud. p. 381].

I 11 3 absurdissime Aristotelis et Pythagorae opiniones uno lemmate copulantur. errorem patefacit Stobaeus § 4.

I 20 1 Stoici et Epicurei coaluerunt. sed enim sententiae quas integras habet Stobaeus §§ 1. 2 consimiles sunt.

II 4 1 comprehendit Pythagoram Platonem Stoicos, quibus singulas opiniones §§ 1. 2. 3 tribuit Stobaeus. quod p. 11 propter testimonia mirum quantum fluctuantia secundaria lemmata in margine adscripta esse dixi, idem adhiberi potest Platonis Stoicorumque lemmatis V 1 1.

II 20 6. 7. 8 Anaxagorae Democriti Metrodori decreta apud Stobaeum tria capitula implent, unum propter similitudinem apud Plutarchum.

III 3 14 Aristotelis una vulgo opinio exhibetur, quae dimidiata est Stratonis. sed cum summa sit capitulorum similitudo Plutarchusne an librarius aberrarit ambigitur.

IV 13 5 Empedoclis sententia in epitome extat, quae Stobaeo composito potius Hestiaeo Perinthio adscribenda est. Empedocle praecedente erroris causa patet. simili neglegentia factum ut in Galeni excerptis Empedocles et Hipparchus [§ 9] in Plutarcho contigui coalescerent.

Satis exemplorum esto ad epitomatoris levitatem notandam, quem tandem aliquando dimittamus, si pauca quis fuerit quandoque vixerit addiderimus.

Plutarchum Chaeronensem neque eum fuisse qui grandioris Placitorum corporis colligendi consilium caperet neque hercle eum qui illa in breve compendium coartaret, hodie nemo dubitare potest. nam ille quem iam suo nomine Aëtium vocamus a Plutarchi dicendi elegantia, hiandi raritate, rerum ubertate, philosophiae et cognitione et studio quam maxime abhorret. epitomen vero si quis quocunque modo ad Plutarchum voluerit referre, summo iure delirus videbitur. neque hisce diutius immoror. quaerendum potius unde nobilissimum illud nomen tam abiecto opusculo inhaeserit. Volkmannus quidem elegantissimus Plutarchi biographus I 169 explicare se illud posse negat. terret enim Eusebii auctoritas, qua quarto

saeculo superiorem esse fraudem demonstratur. atque primum ea via obstructa est, ut anonymum libellum propter generis similitudinem Plutarcheis additum, tum inde nomen traxisse dicamus, id quod de Vitis X oratorum aliquis coniciat. sed singularem librum ex antiquitate traditum acceperunt Byzantini, quod ex archetypi condicione supra evici. at homonymum fortasse Plutarchum afferent. sunt enim quibus haec explicandi ratio perplaceat, postquam Hercherus Arabibus fisus ab altero aequali Plutarcho libellum de fluviis conscriptum coniecit esse.[1] at quis tandem Πλουτάρχου φιλοσόφου titulum ad alium rettulerit quam Chaeronensem? nam Neoplatonicum ne Byzantini quidem confudissent. porro ut ignotum quendam Plutarchum illa aetate scripsisse largiar (neque enim rarum est nomen), quis tot ac tam variae doctrinae fetus ab uno tenebrione consutos esse sibi persuadeat? apage fraudis ista lenocinia ac velamenta! tenemus epitomatorem summae levitatis convictum nec ab interpolatione alienum. quid tergiversamur ne titulum ab eo interpolatum credamus? scilicet ea demum fraus lucrum adlatura erat, quae pittacii splendore interiorem exilitatem celaret. neque profecto eum ratio fefellit.

Huic suspicioni mire favet aetas qua confectum esse illud compendium veri simile est. nam ne ultra annum 177 descendamus obstat Athenagoras. contra illo saeculo priorem originem vix quisquam suadebit, qui Plutarchi inepta additamenta velut I 3 11 3 18 11 4 13 1 II 1 8 III 17 6 18 1 et varias lectiones [velut I 13 1 πρὶν στοιχείων, Stob. πρὸ τῶν στοιχείων] consideraverit. neque vero tam impudentem facile credam furem ut vivo Plutarcho miserrimam epitomen sub illius nomine venditare ausus sit. immo post eius mortem cum laudes magis in dies celebrari coeptae sunt ac plurimi scriptores ut Favorinus Taurus Gellius Galenus Apuleius Aristides Polyaenus in laudando illo et excerpendo inter se certaverunt, tum fraudulenti quidam homines ut legendi et discendi ardori quo tum maxime omnes flagrabant consulerent, ex libris plerumque bonis compendia corradebant nulla alia novitatis gratia nisi fallacis tituli commendata. inter hos libros Plutarchi ferebantur Stromata, de musica, de vita Homeri, fortasse apophthegmatum collectiones, unde variae postea excerptae sunt [cf. Schneidewin. praef. ad Corp. Paroem. I xxxv], paulo impudentius conficta Parallela minora et de fluviis.[2] eadem fraude Apollodorum tum praefigebant mythologico compendio, quod C. Robertus nuper evicit [de

[1] quis fuerit Πλούταρχος ὁ νεώτερος quem de sirenis affert Tzetz. Chiliad. I 343 [cf. Heraclit. incred. 14] ad Lycophr. 653 nescio. Hercheri rationibus adversatus est C. Muellerus G. G. M. II p. LII. nam qui συναγωγὴν ἱστοριῶν παραλλήλων ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαικῶν composuit, ne ille Plutarchi parallelorum scriptoris personam fraude manifestissima induit.

[2] neque enim quidquam impedit ne istum compilatorem, cuius aetas inter Iubam Libycorum scriptorem, Augusti aequalem et Clementem circumscripta est, Antoninorum potius quam Traiani vel Hadriani temporibus scripsisse arbitremur.

Apollod. biblioth. 1873. cf. Mus. Rhen. XXXI 8. H. de Rohden de mundi miraculis Bonn. 1875 p. 46]. huic impostorum sectae Placitorum quoque epitomator addendus est, quem calculis ad verisimilitatem subductis circa medium alterum saeculum compilavisse dicimus.

Stobaeus Aëtium ita divisit inter quattuor anthologii sui libros ut primo physico paene omnia, alteri ethico unum fortasse alterumve capitulum, tertio (florilegii priori parti) nihil, quarto (florilegii alteri parti) paucas eclogas tribueret. physicis Placitorum librum pro fundamento subiecit servatis etiam capitum plerumque titulis, sed ordine, ut anthologii ratio ferebat, saepe mutato. quod ut accuratius perspicias, conferas velim indices, quos Aëtii libro praefiximus. inde apparet ordinem saepe mutatum esse, ubi causam frustra quaesiveris. nam Plutarchi ordo licet subinde turbatus sit, in universum tamen pro Aëtiano recte adhiberi poterit. vix vituperabis capita περὶ θεοῦ et similia praecipuo loco posita esse. nam et ipse antiquae fidei studiose addictus erat Stobaeus et filium Septimium, cui anthologiam destinaverat, praeceptis et doctrina ad similem pietatem ducere cupiebat. nec latet causa cur quartum Aëtii librum quinto postposuerit, quippe unde ad ethicas suas eclogas facilior fieret transitus.

In ipsis capitibus concinnandis maiore licentia grassatus est. quod in florilegio Bernhardtii [Quaest. Stob. p. 24—31, Mus. Rhen. XVII 465] et Hensei [Ritschelii Act. Ph. L. II 1 sqq.] opera luculenter patefactum est Stobaeum poetarum flores omittendo traiciendo interpolando ad titulorum similitudinem totumque libri institutum transformasse [1], idem in physicis multo audacius et constantius persecutus est. primum cum ad hanc normam excerpta ordinaret ut primo poeticas, tum pedestres eclogas excerperet, non semel factum est, ut versus ab Aëtio citatos ex pristina sede evulsos poeticis insereret. ita ex Aëtii I 3 2 Homeri versum et ex § 11 Heracliti opinionem quasi versum alieno loco proposuit. accidit tamen interdum ut ab instituto suo recederet. tum vero maximam difficultatem nobis peperit, quod singula philosophorum placita non genuino ordine sed caeco quodam casu ductus collocabat. quid enim retulit, cur IV 2 ut hoc utar opiniones sic perverteret 1. 3. 4. 2. 7. 8. 6? an qui illa primus composuit eum temere atque incomposite tanquam talos opiniones proiecisse arbitratus est? fateor me aliquamdiu in eodem errato fuisse. mox accuratius intuenti consilium patuit. de prioribus capitibus velut I 3 infra accuratius videro. sed Aëtius dum procedit ac magis magisque purum Placitorum fontem sequitur, paulatim certa quaedam ratio constitit. rectissime enim non ex philosophorum nominibus, sed ex opinionum cognatione continuationem quandam instituit. proponam e. g. II 13 περὶ οὐσίας ἄστρων.

1 Θαλῆς γεώδη . . . ἔμπυρα

[1] nonnulla etiam olim interpolata invenit cf. Mus. Rhen. XXX 180[2].

2 Ἐμπεδοκλῆς πύρινα . . .
3 Ἀναξαγόρας αἰθέρα πύρινον . . . πέτρους καταφλέξαντα ἠστερωκέναι.
4 Δημόκριτος πέτρους
5 Διογένης κισηροειδῆ . . . διάπυρα
6 Ἀρχέλαος μύδρους . . . διαπύρους
7 Ἀναξίμανδρος πιλήματα . . .
8 Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος πιλήματα . . .
9 Διογένης συμπεριφέρεσθαι . . . ἀφανεῖς λίθους . . .
10 Ἀναξιμένης . . . γεώδη σώματα συμπεριφερόμενα . . . ἀόρατα
11 Ἐμπεδοκλῆς . . . ἀπλανεῖς . . . συνδεδέσθαι . . ., πλανήτας ἀνεῖσθαι.

Totum caput vides in tres partes divisum. una astrorum naturam tractat, altera stellas invisibiles, tertia fixas errantesque. tum vero intra hanc partitionem ex opinionum externa similitudine singulae singulis aptantur, ut paene artificii eius commone fias, quo Theognidis elegiae pleraeque a collectore conexae sunt. neque enim aequum est, interiorem quandam philosophiae cognitionem ab eo postulare, cuius una laus in excerpendo partiendo ordinando posita est. Theophrastus quidem similiter opiniones enumeravit et composuit, sed generatim capita comprehendit et ex intima magis quaestionum subtilitate partitiones repetivit. Aëtium contra iuvit opinionum diversitatem ad minutissima quaeque capitula persequi. quid mirum est Stobaeum putidiorem istam diligentiam fastidisse et *dissociata locis concordi pace ligasse?* nempe cum anthologii ratione capitum numerus circumscriptus esset [cf. p. 44[1]], abundantem Aëtii copiam in sui libri exiguitatem artare debebat. quod audaciore conatu ita aggressus est ut philosophorum opiniones primo quoque loco notatas ex cognatis Aëtii capitibus augeret conflaretque. ita Placitorum capita II 20 περὶ οὐσίας ἡλίου 21 περὶ μεγέθους ἡλίου 22 περὶ σχήματος ἡλίου 23 περὶ τροπῶν ἡλίου 24 περὶ ἐκλείψεως ἡλίου uno eclogarum capite comprehenduntur, cuius titulus omnia indicat περὶ οὐσίας ἡλίου καὶ μεγέθους σχήματός τε καὶ τροπῶν καὶ ἐκλείψεως (καὶ σημείων καὶ κινήσεως). quo melius rem intellegas ad Aëtium restituendum gravissimam, Stobaei caput aliquod isto modo ferruminatum cum Plutarcheis componam.

Stob. I 25 p. 526H.	Plutarchus
Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον,	II 20 16 omissum
σκαφοειδῆ δ' εἶναι ὑπόκυρτον.	II 22 2 Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ ὑπόκυρτον
γίγνεσθαι δὲ τὴν ἔκλειψιν κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφὴν ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίγνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.	II 24 3 Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν
τὸ δὲ μέγεθος ἔχειν εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου	II 21 4 Ἡράκλειτος εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου.

Quantum laboris frustra consumpti! nam non solum exsecanda erant

minuta illa capitula ac frustillatim suo quaeque philosopho adiungenda, sed dissimulandae etiam explendo commissurae. velut supra a Stobaeo addenda erant haec γίνεσθαι δὲ τὴν ἔκλειψιν et τὸ δὲ μέγεθος ἔχειν, quae quidem in Aëtio ex capitum titulo suapte sponte intellegebantur.[1] hinc semel gravior ortus est error.

II 20 1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλασίονα τῆς γῆς. haec recte[2] Plutarchus et Stobaeus. iam ille novo capite 21 1 Ἀναξίμανδρος ... τὸν κύκλον ... ἑπτακαιεικοσαπλασίω τῆς γῆς. at Stobaeus prioribus continuatis numerorum similitudine falsus neglegenter scripsit τὸν δὲ κύκλον ... εἶναι τοῦ προειρημένου μεγέθους. atque erroris socios habuit cum recentiores viros doctos quos fugit Roeperi ingeniosa explicatio [Zeitschr. f. Alterth. 1852 p. 442, qui tamen non omnia recte expedivit], tum Eusebii codices deteriores BE.

Has igitur interpolationes aperiunt Plutarchus et Theodoretus. sed ipsius quoque Stobaei inconstantia factum est, ut pristina forma pelluceat. nam Placitorum II 25 περὶ οὐσίας σελήνης 26 περὶ μεγέθους 27 περὶ σχήματος eodem modo quo capita de sole comprehendit. at tandem infiniti laboris pertaesus integra capita Aëtiana 28 περὶ φωτισμῶν σελήνης 29 περὶ ἐκλείψεως 30 περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς 31 περὶ τῶν ἀπροστημάτων proposuit. idem tamen mirabili artificio continuationi consuluit. unicuique enim titulo δέ illud suppletorium addidit, quo singula quoque membra placitorum copulare solet.

Interdum contrarium accidit ut continentia discerperet. sic Plac. II 4 sqq. partim ecl. I 20 partim 21 inveniuntur. quo in genere etiam graviorem interpolationem non reformidavit.

II 5 3 legerat in Aëtio Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθοράν, τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δ' ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος· καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου. iam cum et φθοράν et τροφάς commemorata videret, in c. 20 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς priora usque ad ἀποχυθέντος descripsit, quae supererant ficto principio c. 21 sic exhibuit Φιλόλαος ἔφησε τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος τὸ δὲ ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου. perspexit anthologi ineptias Boeckhius Philolai fr. p. 111.

Nobis Aëtium restituturis fraude aperta sic agere placuit ut luxata

[1] quod hic factum est ut gemino lemmati Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος Heracliti solius alia capitula adnecterentur, id saepe viros doctos fefellit. sic Stobaei culpa est quod II 26 1 sub lemmate Ποσειδώνιος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Στωικῶν opinio minime Posidoniana [cf. Hirzel untersuch. z. Cic. I 193[2]] apparet.

[2] nam Teichmuelleri et Zelleri dubitationem non intellego. qui dum Hippolyti lectionem I 6 5 τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἑπτακαιεικοσαπλασίονα τῆς σελήνης tuetur I[4] 207 dicit: *dass die letztere [Sonnenbahn] bloss 28mal so gross sein sollte als die Sonnenscheibe, widerstreitet dem Augenschein zu auffallend, als dass wir Anaximander diese Vorstellung zutrauen koennen.* at solis orbis non quantus appareat sed quantus re vera sit (nimirum terrae ambitum aequat) intellegendus. ergo si offendisset illud philosophum, — quod non erat cur faceret — tamen eadem offensio in lunae orbita Zellero adgnoscenda erat, quae undevicies tantum solis orbem (nam terra solem aequat) superat.

ac male conglutinata membra colligeremus et in rectum ordinem reduceremus, Stobaei supplementa et figmenta geminatis uncinis ([ ]) notaremus, lemmata omissa utcumque reficeremus. atque hoc quidem remedio illius est audacia sine noxa. restabat aliud munus ut gravius multo ita periculosius. secernenda erant Aëtiana ex electorum aliorum simili turba. nam etsi singularum eclogarum lemmata (nisi quae librariorum pigritia omissa sunt) sedulo marginibus aut continuae scripturae adpicta sunt, de ipsis fontibus unde tam larga flumina fluxerunt, altum silentium. immo ipse scriptor contaminando et mutando vestigia consulto delevit. similiter Florilegium quod vocatur composuit, quo quae collectiones confluxerint, tu ex uno Stobaeo numquam enodabis. nimirum compilatorum eaedem sunt ubique fraudes ac strophae. confidamus igitur oportet nostro iudicio, quo nisi inter anonyma physicorum placita, quae adhuc indiscreta uni scriptori adscribebantur, tres scriptores dignovimus. unus et copiosissime excerptus est Aëtius, alter Arius Didymus, tertius Plutarchus de vita Homeri personatus.

V DE ARII DIDYMI EPITOME

Singulare ac splendidum est Meinekei meritum quod coniecturam de Didymi Arii libro ab Heerenio [Stob. ecl. II 2 p. 189—192] et Caro [Nachgel. Werke IV p. 34 cf. Brandis Mus. Rh. III 1829 p. 111] affectam et incohatam gravissimis argumentis ita muniit et amplificavit [Muetzell zeitschr. XIII 563 adnot. ad Stob. ecl. p. CLV], ut nemo iam dubitare possit quaecunque de Peripateticorum ac Stoicorum morali philosophia alteri Stobaei libro sine scriptoris nomine inserta sunt ex una Didymi Epitome excerpta esse. summa ratiocinationis in eo versatur quod inter complura capita ex eclogis ethicis in florilegio repetita [t. 46 50 44 12 ex ecl. II p. 190 192 H.] unum ἐκ τίνων ἡ εὐδαιμονία II p. 276 iteratur flor. t. 103 28 addito lemmate ἐκ τῆς Διδύμου Ἐπιτομῆς. de eclogis igitur ethicis verissime ille. sed etiam in physicis Didymea repperit. nam Platonis de ideis opinio I 12 p. 330 H. eisdem verbis eisdemque nonnullis mendis descripta est ab Eusebio P. E. XI 23 ἐκ τῶν Διδύμῳ περὶ τῶν ἀρεσκόντων Πλάτωνι συντεταγμένων. ex Arii autem Didymi Epitomis etiam XV 15 18—20 de Stoicorum physicis amplae et probae eclogae servantur, indidem laciniam sane minutam etiam Stobaeus tacito auctore in physicis I 19 p. 414 arripuit. id quod nullo modo fugere debebat vel Meinekeum vel qui postea illius sententiam amplexi sunt. ergo illud quoque dubium non est quin Arii Didymi opus Stoicorum Platonis Aristotelicorum non tantum ethica sed etiam physica explanaverit. sed Meinekeus inventi gaudio elatus quaecunque nos iam Aëtio adsignavimus ea pleraque Ario quasi vacuam possessionem adscripsit. erravit vir doctissimus ac sua auctoritate non-

nullos in eiusdem erroris communionem traxit. quare rem denuo diligenter perpendamus.

Priusquam autem ad incerta progrediamur, in certis aliquantisper subsistamus, quo melius scriptoris consilium et ratio cognoscatur. certa ego fragmenta usurpo eclogas ethicas c. 7 [vulgo 6] insertas, tum Eusebiana fragmenta. e Stobaeo apparet Prolegomena eum praemisisse ethicae libri parti, quae ex omnium philosophorum ac sectarum opinionibus miscuit. primo p. 33—38 H. ponuntur variae definitiones moralium principiorum. initio anonymae, tum Platonicorum Stoicorum Aristotelis Zenonis, omnia leviter impressa nec certa ratione composita. sequitur p. 38—46 διαίρεσις ἠθικοῦ τόπου, quam uni debet Philoni Larisaeo Academico. is philosophiae sex partes divisit

1 ὁ προτρεπτικὸς λόγος
2 ὁ θεραπευτικός
3 ὁ περὶ τελῶν
4 ὁ περὶ βίων
5 ὁ πολιτικός
6 ὁ ὑποθετικός.

hac partitione proposita Arius pergit p. 46 H. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἀργοτέρως διεχείμην, ἀρκεσθεὶς ἂν αὐτῇ συνεῖρον ἤδη τὰ περὶ τῶν ἀρεσκόντων, τῇ τῆς ἐξαμερείας ἐπικουφιζόμενος περιγραφῇ· ἡγούμενος δ' ἐμαυτῷ πρέπειν πρὸ παντὸς τὴν οὐσίαν δεῖν ἐπισκοπεῖν οὗ τις πραγματεύεται, κἄπειτα ποιότητα τὴν περὶ αὐτὴν καὶ ποσότητα, καὶ τούτοις ἐφεξῆς τὸ πρός τί, νομίζω προσεπιπονητέον [τε] εἶναι καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπισκοπεῖν, καθάπερ οὐ πάντων, οὕτως τῶν περὶ ταῦτα διενεγκάντων. excerpitur igitur Εὐδώρου τοῦ Ἀλεξανδρέως Ἀκαδημικοῦ φιλοσόφου διαίρεσις τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν λόγου, βιβλίον ἀξιόκτητον, ἐν ᾧ πᾶσαν ἐπεξελήλυθε προβληματικῶς τὴν ἐπιστήμην, ἧς ἐγὼ διαιρέσεως ἐκθήσομαι τὸ τῆς ἠθικῆς οἰκεῖον. tripertitae philosophiae moralis pars dividitur in θεωρητικὸν ὁρμητικὸν πρακτικόν.[1] hae partes deinceps singillatim disponuntur plane Stoicorum more et ratione. sed Arius neutrius partitione contentus ipse problematum tabulam proponit. c. περὶ τέλους p. 54—78 vis vocis τέλος philologorum magis more explicatur Homero Euripide Cratino citatis, tum Epicuri Platonis Socratis Platonis Pythagorae Eudoxi ex Aristot. Nicomach. X [2 p. 1172ᵇ 9] Democriti opiniones sermone solito elegantiore disceptantur, ut ea quoque ab Ario non conscripta sed descripta videantur. porro c. περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν p. 80—88 varias definitiones continet, nominatim Stratonis Platonis Aristotelis. extremum est c. εἰ πᾶν τὸ καλὸν δι' αὑτὸ αἱρετόν cum Platonis et Aristotelis sententiis. tantum ex ethicis prolegomenis Stobaeus, num plura illa comprehenderint nescimus.

Sequitur altera ecloga ex Arii epitome. inscribitur p. 88 Ζήνωνος καὶ τῶν λοιπῶν Στωικῶν δόγματα περὶ τοῦ ἠθικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας. Περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἑξῆς ποιήσομαι τὸν ὑπομνηματισμόν, τὰ κεφάλαια

---

[1] hanc rationem sequitur etiam Seneca epist. 89 14.

τῶν ἀναγκαίων δογμάτων ἀναλαβών. Stoicorum de moribus notiones hae explicantur: bona et mala p. 90, boni definitiones et divisiones p. 96, virtutes p. 102, earum finis p. 108, virtutum communitas p. 112, sapientis persona p. 120, expetenda ac fugienda p. 124, aliae bonorum divisiones p. 126, iterum finis p. 132, ἀδιάφορα p. 142, προηγμένα p. 146, officium p. 158, appetitio p. 160, perturbatio p. 166, amicitia p. 186, sapientis persona et varia praecepta p. 188, definitio κατορθώματος et ἁμαρτήματος p. 192, peccata aequalia p. 218. quam non legitimo ac simplici ordine haec capita procedant sed delectu quodam fortuito arrepta sint, nec latere potest quemquam et recte vituperatum est a Madvigo [Cic. de fin.[2] 827]. molestius est ad nostram cognitionem, quod Zenonis ac Zenoneorum placita nullo discrimine mixta sunt. crebro continuam expositionem singularibus discipulorum opinionibus interpellat velut Panaetii p. 112, Diogenis p. 114, Cleanthis p. 116. uberior est tabula Stoicorum p. 134, ubi Zeno Cleanthes Chrysippus Diogenes Archedemus Antipater deinceps excitantur atque sic saepius. quin etiam poetarum flosculi e Chrysippi opinor libris p. 220 et 242 translati sunt. finem imponit Stoicorum ethicis p. 242: ἐγὼ δ' ὁπόσα προὐθέμην ἐπελθεῖν ἐν κεφαλαίοις [sic F, vulgo κεφαλαίῳ] τῶν ἠθικῶν δογμάτων ⟨τῶν?⟩ κατὰ τὴν τῶν Στωικῶν φιλοσόφων αἵρεσιν διεληλυθὼς ἱκανῶς, ἤδη τοῦτον τὸν ὑπομνηματισμὸν [de Stoicis cf. p. 90 H.] αὐτόθι καταπαύσω.

Tertiam eclogam excerpsit Ioannes p. 242—334. superscripsit Ἀριστοτέλους καὶ τῶν λοιπῶν Περιπατητικῶν περὶ τῶν ἠθικῶν. non solum inscriptionis forma, sed etiam disputationis tenor et excerpendi ratio eundem compilatorem prodit Arium Didymum. nam ut in Stoicis similiter, ita non Aristotelis doctrina sed Aristoteleorum explicatur. commenticium enim esse quod Heerenius narrat: haec praecipue ex ipsis Aristotelis scriptis quae nobis adhuc supersint hausta esse, docuerant Madvigus et Trendelenburgius atque nunc omnes, praeterquam quod extremam de politicis partem p. 322—334 ab Aristotele proximam esse concedunt [1], cetera noviciae originis esse consentiunt et ultimum depravationis per Eudemea ac Magna moralia quasi per gradus gliscentis testimonium. sed ne haec quidem unius sunt aetatis. antiquior et Theophrasto vindicanda videtur ecloga p. 292—306 περὶ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς ὅτι μεσότητες, quia et nomen illius bis citatur et doctrina apprime Theophrasteo mori convenit. reliqua ad ultimam scholae aetatem referenda sunt, quia Stoicae disciplinae non guttae sed flumina immissa sunt, vix ut Aristotelea subinde adgnoscantur. itaque veri quodam sensu ductus Madvigus olim [de fin.[2] III 1 p. 547 [1]] ex Antiocho confusionis acerrimo propugnatore Stobaeana excerpta esse asseveravit Ciceronisque inde in quinto de finibus similitudines ad c. 12 34, 13 36. 37. 38 sagaciter explicavit.

---

[1] Spengel über die Polit. d. Aristot. p. 45. Zeller III 1 547[1], Henkel stud. z. gesch. der griech. lehre vom staat p. 101[5], id. zur Polit. d. Aristot. Stendal 1875 p. 10.

at est ubi cum Antiocho pugnent, quod non fugit Zellerum Madvigianae opinionis alioqui patronum. quare vereor ne nimium sibi sumpserint illi, ex Antiocho illud Arii compendium ductum qui putent. nec magis Trendelenburgio album calculum adiciam, qui post Arcesilaum fontem quaerendum esse conlatis p. 266 H. cum p. 56 negavit [monatsber. d. Berl. Akad. 1858, 155]. maxime arridet Meureri sententia, qui medium quodammodo feriens priora Antiocho adscripsit cetera ex variis variae aetatis scriptoribus consuta esse existimavit [Peripatetic. philos. mor. sec. Stob. Weimar 1859 p. 10]. citra Antiochum vix quoquam usus est. nam *esotericorum* scriptorum ab Andronico vulgatorum quae in physicis ad verbum saepe expilat, in ethicis nullus fere est usus.

Constat ex Eusebii fragmentis etiam physica Arium attigisse. Stoicorum certe ac Platonis opiniones eodem filo quo ethica tractantur, ut eiusdem libri varias partes adgnoscere summopere necesse sit. iam vero bipartitum compendium nacti sumus, physicam priorem partem, moralem alteram. .nam hic est vulgaris ordo. de tertia dialectica parte nihil traditur. sed quis sibi persuaserit, aequabilitati usu receptae tam non consuluisse compilatorem, ut illa omitteret, unde maxime Andronicus philosophiae Aristoteliae initium capiendum esse censuerat? quare non quaeritur num dialectica tetigerit, sed quo loco. de qua re videro. sectarum successio vix alia fuit quam vulgaris Platonicorum, Aristotelicorum, Stoicorum. de Epicureis nihil constat. sed illud ambiguum utrum sectarum logica physica ethica deinceps singularum persecutus sit an tres partes aliam post aliam sectarum diversitate illustraverit. illud suadet Stobaei locus quem apposui p. 70 περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἑξῆς ποιήσομαι τὸν ὑπομνηματισμόν. quis enim ethicis ceterarum sectarum absolutis, isto modo ad Stoicos transiisset? nonne pergere debebat περὶ δὲ τῶν Στωικῶν κτλ.? huic opinioni favet Eusebii lemma περὶ τῶν ἀρεσκόντων Πλάτωνι quod quamvis non sit accuratum tamen Platonicam partem seorsum eximit. atque peculiares eiusmodi libellos Arianae Epitomes alias citatos et excerptos videbimus. universo volumini Prolegomena praefixa erant item tripartita, unde exstat ethicae philosophiae pars. nam si ut Stobaeus facit prolegomenis continuasset ethicas Stoicorum ceterorumque eclogas, eadem statim repetendo lectores credo enecuisset. hanc igitur habe Epitomes dispositionem:

προοίμιον περὶ φιλοσοφίας
1 λογικὸν μέρος
2 φυσικὸν μέρος
3 ἠθικὸν μέρος
I Πλάτωνος καὶ τῶν λοιπῶν Ἀκαδημαϊκῶν δογμάτων ἐπιτομή
1 λογικόν
2 φυσικόν
3 ἠθικόν

II Ἀριστοτέλους καὶ τῶν λοιπῶν Περιπατητικῶν δογμάτων ἐπιτομή
1 λογικόν
2 φυσικόν
3 ἠθικόν
III Ζήνωνος καὶ τῶν λοιπῶν Στωικῶν δογμάτων ἐπιτομή
1 λογικόν
2 φυσικόν
3 ἠθικόν
IV Epicureorum?

Praemisi hanc tabulam, cuius ratio reliqua disputatione planius comprobabitur cuiusque titulos exempli gratia explevi, ut uno obtutu quid intersit inter Arium et Aëtium patescat. hic physicorum opiniones minutissimorum capitum carceribus inclusit neglectis scholarum terminis, Arius non singulorum philosophorum, sed principalium sectarum generalem doctrinam liberiore partitione et uno potissimum tenore percurrit. hic antiquos praecipuo amore amplexus est, ille nisi in prolegomenis nullos nisi illarum familiarum participes. hinc orationis cognatae quaedam discordia. Arius remissior verbosior planior, maiores periodos complexus, alter contractior, in breviando saepe nimius, commata minutim conserens.

Sed illud quod coepimus videamus. quicunque Placitorum formam bene informatam habet, Meinekei temeritatem ne punctum quidem temporis defendet. quare candido iudicio R. Volkmannus, qui antea eum calidius secutus erat, causa recognita patrocinium susceptum deseruit [Fleckeisen jahrb. 1871 p. 683 sq.]. sed tamen sic erravit Meinekeus ut viri subacti ingenii errare solent, non sine magno ad veri cognitionem emolumento. nam verissime vidit etiam in physicis Stobaei eclogis Arianae originis aliquantum insertum esse. quantum lateret quibusque indiciis ea ab Aëtii Placitis discernenda essent, non pervidit. nam etsi qui in Ioannis musivo opere varios variorum scriptorum lapillos sensu ac divinatione quadam dignoscere didicerit, non nulla recte haud dubie expiscabitur (velut Meinekeus in florilegii t. 28 14. 15 Ariana verissime cognovit), tamen sensui soli fidere periculosum. quare qui aliis persuadere voluerit sibique cavere a Stobaei artificiis, ei certa sunt circumspicienda indicia, qualia huc quam brevissime congessi. numeri sunt nostrae physicorum fragmentorum sylloges.

I Arii est maior fere capitum ambitus, vid. fr. 3. 10. 11. 12. 13. 14. 21. 26. 27. 28. 29. 31. 37. 38

II eclogae ut ex Arii ampliore conexu divulsae incipiunt a δέ particula, ut fr. 1 περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν . . ., 2 ἐπειδὴ δ' ἡ μὲν φύσις, 3 ταύτας δὲ τὰς ἀρχάς et sic fr. 5. 6. 8. 9. 11. 12. 14. 15. 16. 17. 18. 20. 21. 22. 23. 25. 27. 28. 29. 31. 32. 35. 38

III conclusiones apparent ampliorum capitum fr. 12 περὶ μὲν οὖν τούτων διετάττετο οὕτως. fr. 13 καὶ περὶ μὲν τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὴν γῆν παθημάτων ἐπὶ τοσοῦτον. cf. fr. 11

IV nomina philosophorum si non omittuntur, saepe secundarium locum obtinent ut fr. 3 ταύτας δὲ τὰς ἀρχὰς ποτὲ μὲν εἶναί φησιν Ἀριστοτέλης. sic fr. 18. 20. 22. 25. 29. 31. 32. 35. cf. 39

V lemmata anepigraphis capitibus suo more margini adscripsit genetivo usus Stobaeus fr. 2 Ἀριστοτέλους fr. 4 Ἀριστοτέλους καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ [ecce titulus Arii!]. item fr. 6. 14. 15. 20. 21. 22. 23. 30. 40 [1]

VI Arii excerpta fere post Placita extrema collocavit

fr. 3. 1. 40	post I 10 2	
2. 20	post I 9 4	[interpositis §§ 6. 7.]
4. 38. 28. 27	post I 17 4.	
6. 7. 26.	post I 22 6	[inserto Hermae loco]
10. 33	post II 24 9	
11. 35	post III 4 5	
12	post III 3 12	
15	post IV 10 2	
17	post IV 13 12	
18	post I 11 4	[sequitur peculiare capitulum]
19	post I 13 4	
21	post I 2 2	
22. 23. 24	post I 23 2	[Platonis excerptis-mixtis]
25	post I 19 1 II 9 4	[cum Platonis loco]
32	post II 19 3	
36	post I 24 3	

VII pugnant cum Aëtii vel sententiis vel ordine. conferas

fr. 2	cum Plac. I 9 5
3	I 3 22
5	I 12 3
8	II 16 4. 7 5
9	II 7 5
10	II 20 11
13	III 15 5
15	IV 8 6. 10 2
18	I 11 5
19	I 12 1
20	I 9 7
25	I 18 5 20 1
26	I 22 7
33 } 34 }	II 20 4 II 25 5

λ

[1] augebitur genetivi numerus si ἀριστοτέ in libris scriptum finxeris (cf. fr. 15) in quo explicando fluitant librarii. semel quod sciamus Stobaeus in unum contraxit lemma, quod fusius erat in illo fr. 36.

VIII Stoicorum formulae immixtae sunt Aristoteleis velut fr. 4 τοὺς δ' ἀσωμάτους λόγους εἴ τινές εἰσι λόγοι cf. ecl. ethic. p. 60H. 19, 31 Mein., fr. 5 τὰς τῶν δραστικῶν καὶ τὰς τῶν παθητικῶν φύσεις, fr. 9 θεὸν ... συνεκτικὸν καὶ προνοητικὸν τῶν οὐρανίων cf. [Arist.] de mund. p. 397ᵇ 9

IX in meteorologicis fr. 11. 12. 13. 14 Aristotelis libros ad verbum plerumque compilavit

X in Stoicis loquax est cum illis, molestissimus fr. 21 [1].

Hac indiciorum decade (quorum rationem ex Ariani libri instituto Stobaeique compilandi more explicare supersedeo lectoris iudicio confisus) non difficile est velut hamo Epitomes fragmenta expiscari. neque tantum vereor ne quid falso in syllogen receperim quantum ne omnia. curavi tamen in notis ad Aëtium ut legentes saltem monerentur. [2]

Fragmentis perlustratis mirum alicui videatur quod Stobaeus non plus semel Platonem citavit ex Ario. atqui constat ut qui maxime eum esse φιλοπλάτωνα [cf. supra p. 58]. sed inde fortasse rem explicaveris. primum Aëtii Platonica excerpsit, tum ipse Platonem studiosissime legit et αὐτολεξεὶ compilavit, cui bono igitur easdem res ex Epitome petiturus erat? quanto autem studio Platonis monumenta volverit, non solum ex excerptorum multitudine elucet vel inde quod eius testimonium aliis eclogis ipse adiunxit p. 318H. [3], sed etiam quod ex illis locis opinionem excerptam quasi titulum praemittit. velut p. 438 ὅτι δὲ τὸ πᾶν ἀίδιον δηλοῖ σαφῶς. λέγει γοῦν ἐν τῷ Τιμαίῳ οὕτως. cf. 498. 812 et plenius p. 438 Πλάτων τὸν κόσμον ἔφησε ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε ὅτι τε ἀφ' ἑαυτοῦ τρέφεται, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν οὐρανῷ τίθεται. parili ardore Pythagoreis, quos ille credebat, libris studebat. unde eaedem formulae apparent p. 418 Φιλολάου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ περὶ ψυχῆς. Φιλόλαος ἄφθαρτον τὸν κόσμον εἶναι. λέγει γοῦν οὕτως ἐν τῷ περὶ ψυχῆς vel p. 428 Ἀρισταίων ἔφησεν ἄφθαρτον εἶναι τὸν κόσμον. λέγει γοῦν ἐν τῷ περὶ ἁρμονίας οὕτως vel p. 422 Ὄκελλος ἀίδιον τὸν κόσμον· ὡδὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσιος λέγει. cumulavi exempla non invitus, quippe unde falsissimam opinionem explosum iri spero, quam vulgo de Stobaei labore finxerunt. quorum iudicio a scriba ille nihil distat. neque Meinekeo [4] cito credemus talia prooemia Ario tribuenti. immo constat certo consilio Platonicum illius librum sprevisse.

---

[1] Chrysippi videlicet garrulitate perfusus, quod excusat Galenus de Plac. Hipp. et Plat. p. 318 K. ἔγωγε οὖν ἠναγκάσθην ὑπὸ τοῦ [l. τῆς] Χρυσίππου προσχυθεὶς ἀδολεσχίας ἐξηγεῖσθαι.

[2] frustula ex Didymo admixta credo I 7 31 18 6 23 2 III 1 7 2 3 7 4.

[3] talibus fere formulis usus λέγει γὰρ ἐν τῷ Τιμαίῳ οὕτως p. 390 vel λέγει γοῦν καὶ ἐν τῷ Παρμενίδῃ p. 330. 492. 354.

[4] errat enim Meineke [Muetzell. Zeitschr. XIII 564]: Stobaeus ist nichts als ein fingerfertiger Compilator und weder in dem florilegium noch in den Eclogis physicis findet sich auch nicht [l. nur] ein einziges excerpt das von ihm selbst redigiert wäre. sic ei quoque peccare solent adulescentes qui quotannis in historicorum fontium venationem mittuntur. explorato enim scriptoris stupore quidvis facile persuadere solent.

Sed aliunde nobis insperata quaedam lux affulsit. nam idem caput quod et Eusebius et Stobaeus solum ex illa parte excerpserunt, in Alcinoi ἐπιτομῇ τῶν Πλάτωνος δογμάτων c. 12 [Plato ed. Herm. VI p. 166] servatur.[1] qui qua ratione in excerpendo versatus sit e fr. 1 elucet, ubi excerpta iuxta posui. apparet tribus exemplis minimum unum mendum commune esse, Eusebium accuratissime, Stobaeum paulo neglegentius, liberrime Alcinoum exemplar expressisse. sed cur hic substitisse credamus breviatorem? quidni plura, fortasse omnia transcripta putamus? neque desunt, quae huic coniecturae faveant. non dico illam sectarum confusionem Stoicorum Platonicorum Peripateticorum, quam non minus in Alcinoi quam in Arii Epitome obtinere vides [cf. Zeller III 1 p. 725. Prantl gesch. d. log. I 610]. sed apparet aperta Stoici confessio c. 4 p. 155, 23 H. ἡ τότε λεγομένη νόησις νῦν ἐλέχθη φυσικὴ ἔννοια, simili vocabulo utitur Arius fr. 2 κατ' ἐπίνοιαν Aristoteleam sententiam explicans cf. fr. 40. omnino ista consuetudo ut Stoicorum formulas apponat Arii est. sic fr. 17 in Aristotelis opinione: τοῦ δὲ κινητικοῦ κατὰ τόπον ὃ δὴ προσείπομεν ὁρμητικόν. ex Chrysippi imitatione poetarum versus adduntur c. 24 et 26 cf. Galen. de plac. Hipp. et Plat. p. 307. 408 K. similiter Arius ecl. II p. 170. 220. 254 H. deinde Peripateticae partitioni philosophiae θεωρητικῆς et πρακτικῆς tertia pars διαλεκτική additur c. 3[2], quo Stoicorum tripartita φυσικὴ ἠθικὴ λογική exaequetur. eandem divisionem sequitur Arius. sed hoc vulgare est. memorabilius quod moralis locus in ἠθικὸν οἰκονομικὸν πολιτικὸν ab Alcinoo dividitur c. 3. videlicet ipse postea oblitus quae promiserat οἰκονομικὸν omisit. sed adhibuit eam partitionem Arius in Aristotelis ethicis cf. p. 322. atque similis capitum ordo in Alcinoo c. 27 ἀγαθόν c. 28 τέλος c. 29 ἀρετή c. 30 ὅτι μεσότητες ἂν εἶεν c. 31 ὅτι ἀκούσιον τὸ ἀγαθόν c. 32 πάθη c. 33 φιλία, in Ario ecl. eth. p. 262 τρία γένη τῶν ἀγαθῶν p. 272 περὶ ἀρετῆς etc. p. 276 πόσα μέρη τοῦ ἀγαθοῦ καὶ περὶ σκοποῦ p. 286 ποσαχῶς τὸ ἀγαθόν p. 292 ὅτι μεσότητες p. 306 περὶ παθῶν p. 308 περὶ φιλίας. deinde capita tantum se tangere inculcat Arius

p. 90 τὰ κεφάλαια τῶν ἀναγκαίων δογμάτων ἀναλαβών
p. 242 ἐγὼ δ' ὁπόσα προὐθέμην ἐπελθεῖν ἐν κεφαλαίοις
p. 322 τῶν πλείστων ἀνειλημμένων κεφάλαια
p. 326 περὶ δὲ πολιτικῆς ταῦτ' ἂν εἴη κεφάλαια
p. 334 καὶ τῶν μὲν πολιτικῶν τὰ κεφάλαια ταῦτα

idem monet Alcinous c. 7 p. 161 προχείσθω ἡ τοῦ μαθηματικοῦ θεωρία ἐπὶ κεφαλαίων

c. 27 p. 179 ἑξῆς δ' ἐπὶ κεφαλαίων περὶ τῶν ἠθικῶς . . . εἰρημένων.[3]

---

[1] titulum sequor neque vulgarem Ἀλκινόου φιλοσόφου εἰσαγωγὴ τῶν δογμάτων Πλάτωνος neque quem finxit C. F. Hermann l. c. XVIII, sed quem subscriptum habet cod. Vindobon. 87 [Lambec. VII p. 17] a. 925 scriptus.

[2] aliter Laert. III 49 θεωρητικόν τε καὶ πρακτικόν. καὶ τῶν ὁ μὲν θεωρητικὸς εἰς τὸν φυσικὸν καὶ λογικόν, ὁ δὲ πρακτικὸς εἰς τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικόν. item V 28.

[3] transitionis Arii p. 90 περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἑξῆς ποιήσομαι τὸν ὑπομνηματισμόν . . .

Sed omnia haec quae contuli non sufficiunt, quibus opinio nostra extra omnem dubitandi aleam ponatur. nam cum liberiore quadam paraphrasi Ariana verba circumscriberet, quod ex illo fragmento discimus, quid impedivit, quominus suae aetati inserviret? Zellerus quidem III 2 p. 191 pythagorissantis Platonici vestigia aperta sibi invenisse videtur. idem mihi non contigit. ceterum ipse III 1 p. 725 eclecticam tantum modo rationem Alcinoi taxavit. [1] quantum igitur peculiaris doctrinae illuc affluxerit peritioribus relinquo ad diiudicandum. [2] mihi vero non leve testimonium videbatur originis, quod Ariani tituli similis est Alcinoi inscriptio Ἐπιτομὴ τῶν Πλάτωνος δογμάτων, quam supra ex Vindobonensi antiquissimo protuli.

Stoicorum libello largissimam messem fragmentorum [fr. 18—40] ex Stobaei physicis restituimus, quae egregie Eusebianorum paucitatem complent. citantur Stoici Zeno Cleanthes Chrysippus Panaetius Mnesarchus Apollodorus Posidonius. insignis est consensus fr. 31 de mundo cum Aristotelis personati de mundo c. 2 qui verbis aliquantum, rebus et ordine fere nihil distat. hic enim frigidis ampullis eadem Posidoniana [cf. p. 21 Zeller III 1, 572] exornavit, quae servata orationis simplicitate compilavit Arius.

Aristotelica physica [fr. 2—17] Stoico colore tincta, sed[1] ex Aristotelis meteorologicis plerumque libris satis accurate excerpta esse supra dixi. propter hanc meteorologicorum enarrationem etiam separatim is libellus tradebatur aut certe citabatur. Priscianus quidem Lydus quaestionibus suis ad Chosroem regem, dum electorum scriptorum multitudinem se adhibuisse vana iactatione simulat [3], p. 553 Plotini Didotiani: *usi quoque sumus,* inquit, *utilibus quae sunt ex Strabonis geographia, Lavini* [l. Albini] *ex Gaii scholis exemplaribus Platonicorum dogmatum. adhuc etiam commento Gemini Posidonii de* μετεώρων *et Ptolemaei geographia de climatibus et siquid utile nobis ex Astronomicis apparuit, Marcianique periegesi et* μετεώρων ***Arriani, Didymoque de Aristotele et ipsius scriptore***

ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν simile est apud Alcin. c. 11 ἐπὶ δὲ τὸν καλούμενον φυσικὸν τόπον ἑξῆς χωρητέον ἐντεῦθέν ποθεν ἀρξαμένοις.

[1] quae c. 15 de daemonibus disputantur plerumque Stoicorum sunt. nam quod dicit ἀφ' ὧν κληδόνες καὶ ὀττεῖαι καὶ ὀνείρατα καὶ χρησμοὶ καὶ ὅσα κατὰ μαντείαν ὑπὸ θνητῶν τεχνιτεύεται, similiter docuerat Posidonius apud Cic. divin. I 30 64 nec secus ipse Arius ecl. II p. 122 εἶναι δὲ τὴν μαντικήν φασιν ἐπιστήμην θεωρηματικὴν σημείων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντεινόντων cf. p. 238.

[2] amicitiae διαίρεσις c. 33 convenit aliquo modo cum Diogene III 81 cf. ecl. eth. p. 308. sed cetera diversa sunt.

[3] cf. de ventis Rose anecd. graecolat. I 58 hec enim sunt ex multis scriptoribus accepta approbatione nobis sollicita de ventorum generacione et in quantum moventur et quomodo aera commovent proprio motu. cum his confer Roseum p. 26 nichts destoweniger gibt er bis auf ein paar kleine zusätze die reine aristotelische lehre bloss aus Meteor. II 4—6 in auszügen wieder. doleo Arii capita de ventis non exstare.

dogmatum et Dorothei Naturalium Aristotelis commento. constat Prisciani commentarium medio aevo latine versum servari. barbarus igitur ut intellegatur, graeca sunt refingenda: κεχρήμεθα δὲ . . . . . . καὶ Διδύμῳ τῷ περὶ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν αὐτοῦ γεγραφότι δογμάτων, quae cum molestiora sint, fortasse propius ad Didymi titulum licet accedere rescripto περὶ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ δογμάτων. sed utut latina interpretabere, Arium Didymum significari mihi est persuasissimum.

Ultimo huic loco Stobaei testimonium reservavi, unde generaliorem titulum περὶ αἱρέσεων nancisci videmur. ecce totum caput [ecl. II 1 17. 18 cf. flor. t. 80 1] quemadmodum in Damasceni (D) archetypique (A) exemplari communi scriptum fuisse videtur. [1] priores 5 versus ibi extremam paginam aversam complevisse, cetera folium novum incepisse ex posterioribus fatis concludi potest.

Ξενοφάνους — Ξενοφάνους πρώτου λόγος ἦλθεν εἰς τοὺς Ἕλληνας
ἄξιος γραφῆς ἅμα παιδιᾷ τάς γε [2] τῶν ἄλλων τόλμας ἐπι
πλήττοντος καὶ τὴν αὐτοῦ παριστάντος εὐλάβειαν ὡς ἄρα
Διδύμου ἐκ τοῦ — θεὸς μὲν οἶδε τὴν ἀλήθειαν δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.
περὶ αἱρέσεως — ἡ μὲν γὰρ φιλοσοφία θήρα τῆς ἀληθείας ἐστὶ καὶ ὄρεξις.

fol. rect. — τῶν δὲ φιλοσοφησάντων ἔνιοι εὑρεῖν φασι τὸ θήραμα
τῆς σοφίας ὡς Ἐπίκουρος καὶ οἱ Στωικοί, οἱ δὲ ἀκμὴν ἔτι
ζητεῖν ὥς που παρὰ θεοῖς ὂν καὶ τῆς σοφίας οὐκ ἀνθρωπί
νου χρήματος ὄντος· οὕτως ἔλεγε καὶ Πύρρων.

Quantum Didymi stilum cognovimus, talia abhorrent. nam sophistam sapiunt periodorum artificia ac lumina orationis aucupantem velut παιδιᾷ ἐπιπλήττοντος, quod Roethius corrigendo παιδείᾳ oratoris ornatu exuit. insignis est etiam flos Platoni surreptus θήρα τῆς ἀληθείας et θήραμα, de quo dixit Wyttenbachius ad Eunap. p. 57. quare nisi obstaret lemma, inferioris aetatis scriptorem excerptum crederem. sed ne constat quidem de lemmate. nam quis spondet codice lacerato alienum lemma imprudenter arreptum et tanquam supplementum lacunae additum non esse? certe in codicibus illud Διδύμου ἐκ τοῦ περὶ αἱρέσεων post τέτυκται apparet. sed ut recte se habeat lemma paulo inferiore loco olim descriptum, ubi tandem illam eclogam collocabimus? an peculiare caput fuit Didymi de Eleatis, quod Meinekeo olim infeliciter in mentem venit? [3] at multa sunt quae extra principales posteriorum sectas vagari dissuadeant. rectius prolegomenon aliquis meminerit. nam ibi miscellanea materia coacervavit ut in ethico fragmento atque alios quoque scriptores κατὰ λέξιν excerpsit, ut Philonem Eudorum alios. [4] nec ab re fuit

---

[1] cf. Fleckeisen jahrb. CV 1872 p. 193. C. Wachsmuth Mus. Rh. XXVII 73 sqq.

[2] sic A D. rectum est τε. in lemmate habet D Διδύμου περὶ αἱρέσεως. verum est αἱρέσεων.

[3] excusatur eo quod posterior pars τῶν δὲ — Πύρρων nondum restituta tum erat.

[4] secundum hanc rationem fortasse quod prooemium nominavi [p. 72], περὶ αἱρέσεων peculiari titulo inscriptum fuisse opineris. nam singulae singillatim inscriptae fuerunt partes.

Scepticum quoque vel Academicum inducere, qui *Empedoclen Anaxagoran Democritum Parmeniden Xenophanem Platonem etiam et Socratem* haesitantes de vero proferre solebant [Cic. Lucull. 5 14 Laert. IX 71—73]. talis igitur explicatio si cui probabitur non repugnabo. interea illo περὶ αἱρέσεων titulo quamvis aptissime [1] Ariano libro praeponatur, pro genuino uti nolo.

Brevissime Meinekei perdubiam opinionem tango, quam displicuisse Volkmanno video [N. Jahrb. f. Phil. 1871 p. 684 sqq.]. apud Clementem enim est Strom. I 14 61 p. 361 Pott. πάλιν αὖ Χίλωνι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀναφέρουσι τὸ μηδὲν ἄγαν. Στράτων δὲ ἐν τῷ Περὶ εὑρημάτων Στρατοδήμῳ [cf. Nietsche Mus. Rh. XXV 228] τῷ Τεγεάτῃ προσάπτει τὸ ἀπόφθεγμα, Δίδυμος δὲ Σόλωνι αὐτὸ ἀνατίθησιν ὥσπερ ἀμέλει Κλεοβούλῳ τὸ μέτρον ἄριστον. haec Ario Didymo vindicabat Meinekeus, Symposiacis Chalcenteri sive quod M. Schmidtio [Didymi fr. p. 372] magis placet Didymi Heraclidis f. Neronis aequalis Volkmannus. utrius sit verior coniectura, ex hoc uno loco dirimi nequit. nam etsi Meinekeus haud dubie erravit universam a Thalete philosophiam decucurisse Arium opinatus, quid impedit quominus in prooemio leviorem istam apophthegmatum memoriam tamquam rudioris philosophiae testimonium tactam credamus? Apollodorum quidem Epicureum ἐν τῷ Περὶ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων simillima proferre non paenituit cf. Diog. I 60 τοῖς τε ἀνθρώποις συνεβούλευσεν (Solo) ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ Π. τ. φ. αἱρ. τάδε· καλοκἀγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε· μὴ ψεύδου κτλ. at ipse Clemens cum de philosophis mulieribus Didymum ἐν Συμποσιακοῖς citet Strom. IV 19 123 p. 620 Pott. et a libelli indole VII sapientum memoria haudquaquam abhorreat, illud quoque fragmentum Symposiacis addere magis consentaneum est. nec dubiae rei fidem auxit Meinekeus, cum Clementis locum tertium qui de Theano ex Didymo

---

in simili argumento, dividendi studio autem etiam maiore versatur Varro in libro de philosophia Aug. d. c. d. XIX 1—3 qui ex tripertita finium bonorum et malornm partitioni CCLXXXVIII sectas inepte effecit.

[1] unde Volkmannus (N. jahrb. f. cl. phil. 1871 p. 685, qui illum titulum ad Arium pertinere negat) didicerit tales libros historica non dogmatum ratione conscriptos fuisse, frusta quaero. Theodori quidem Clitomachi Panaetii Eratosthenis περὶ αἱρέσεων utrum omnino philosophiae historiam an ipsam philosophiam tetigerint, dubitatur. cf. Nietsche Mus. Rh. XXIV 194. exstat Galeni περὶ αἱρέσεων compendium non temporum ratione compositum. Nec Pseudo-Galeni hist. phil. c. 7 περὶ αἱρέσεων inutiliter comparabitur. imprimis Varronis satura περὶ αἱρέσεων conferenda cuius fragmentum 3 Buech. [1 Ries.] Ariani prooemii simillima tractat. cf. Sesculixes fr. 23 [24] et 25 [26]. cf. supra p. 78[4]. praecipue huc facit Apollodori Epicurei περὶ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων [cf. supra], quae eadem videtur atque eiusdem συναγωγὴ τῶν δογμάτων, Laert. VII 181. qui cum Epicuri et Chrysippi memorias illic testetur, Leucippi patrocinium [Laert. X 13] indidem petitum coniecit Hirzelius Untersuch. I 184[1], qui 'sophistae' illius studia bene explicavit. num Theophrasti exemplo dogmata omnium philosophorum comprehenderit an Ario proluserit principales sectas potissimum exponenti, in medio relinquam, praesertim cum Philodemi τῶν φιλοσόφων σύνταξις [Laert. X 3] parum sit nota. Apollodori libros περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου [Laert. X 2 cf. X 10 Nietsche Mus. Rh. XXIV 199] recte Hirzelius videtur seclusisse.

ἐν τῷ Περὶ Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας [Didymi fr. coll. Schmidt p. 381 [1]] translatus dicitur Ario suo attribuit. neque enim probabile peculiarem fuisse Epitomes de Pythagoreis librum neque temere Schmidtius Didymum Heraclidis filium, quem Pythagoreum et ipsum fuisse statuit Fabricius [B. G. VIII 355], libri istius auctorem credidit. ergo istis quidem fragmentis Arii Epitomen beare nolumus.

Sed quidquid Meinekeus coniectando peccavit, verissima illa coniectura satis rependit, quam de Arii Didymi aetate proposuit. docuit enim breviter in adnot. critic. ad Stob. ecl. p. CLV eundem esse Arium, quem Augusti praecipuo amore usum esse proditum est. quod ille paucis verbis significavit peritis, id explicatius exponendum et quoniam fuerunt quibus rem certam incertam reddere luberet, res acta iterum agenda ac profliganda est.

Inclutus est Arius ex narratione celebrata apud veteres, quam Plutarchus sic rettulit praec. reipubl. ger. 18 p. 814 Ἀρειόν τε Καῖσαρ ὅτε τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἷλε διὰ χειρὸς ἔχων καὶ μόνῳ προσομιλῶν τῶν συνήθων συνεισήλασεν, εἶτα τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι τὰ ἔσχατα προσδοκῶσι καὶ δεομένοις ὁ Αὔγουστος ἔφη διαλλάττεσθαι διά τε τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ διὰ τὸν οἰκιστὴν Ἀλέξανδρον καὶ τρίτον, ἔφη, τῷ φίλῳ μου τούτῳ χαριζόμενος. [cf. apophthegm. reg. Caes. Aug. 3 p. 207] idem V. Anton. 80 αὐτὸς δὲ Καῖσαρ εἰσήλαυνεν εἰς τὴν πόλιν Ἀρείῳ τῷ φιλοσόφῳ προσδιαλεγόμενος καὶ τὴν δεξιὰν ἐνδεδωκώς, ἵνα εὐθὺς ἐν τοῖς πολίταις περίβλεπτος εἴη καὶ θαυμάζοιτο τιμώμενος ὑπ' αὐτοῦ διαπρεπῶς. εἰς δὲ τὸ γυμνάσιον εἰσελθὼν καὶ ἀναβὰς ἐπὶ βῆμά τι πεποιημένον ἐκπεπληγμένων ὑπὸ δέους τῶν ἀνθρώπων καὶ προσπιπτόντων, ἀναστῆναι κελεύσας ἔφη πάσης αἰτίας τὸν δῆμον ἀφιέναι πρῶτον μὲν διὰ τὸν κτίστην Ἀλέξανδρον κτλ. tum pergit ταύτης δὴ τῆς τιμῆς ἔτυχε παρὰ Καίσαρος Ἄρειος καὶ τῶν ἄλλων ἐξῃτήσατο συχνούς. ὧν ἦν καὶ Φιλόστρατος ἀνὴρ εἰπεῖν μὲν ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν πώποτε σοφιστῶν ἱκανώτατος, εἰσποιῶν δὲ μὴ προσηκόντως ἑαυτὸν τῇ Ἀκαδημείᾳ. διὸ καὶ Καῖσαρ αὐτοῦ βδελυττόμενος τὸν τρόπον οὐ προσίετο τὰς δεήσεις. ὁ δὲ πώγωνα πολιὸν καθεὶς καὶ φαιὸν ἱμάτιον περιβαλόμενος ἐξόπισθεν Ἀρείῳ παρηκολούθει τοῦτον ἀεὶ τὸν στίχον ἀναφθεγγόμενος

σοφοὶ σοφοὺς σῴζουσιν ἂν ὦσιν σοφοί.

πυθόμενος δὲ Καῖσαρ καὶ τοῦ φθόνου μᾶλλον Ἄρειον ἢ τοῦ δέους Φιλόστρατον ἀπαλλάξαι βουλόμενος διῆκε.

Similiter ut ex eodem fonte narrat Cassius Dio LI 16 3 τῶν τε Ἀλεξανδρέων πάντων ἐφείσατο ὥστε μὴ διολέσαι τινά, τὸ μὲν ἀληθὲς ὅτι οὐκ ἠξίωσε τοσούτους τε αὐτοὺς ὄντας καὶ χρησιμωτάτους τοῖς Ῥωμαίοις ἐς πολλὰ ἂν γενομένους ἀνήκεστόν τι δρᾶσαι. πρόφασιν δὲ ὅμως προὐβάλλετο τόν τε θεὸν τὸν Σάραπιν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν αὐτῶν καὶ τρίτον Ἄρειον τὸν πολίτην ᾧ που φιλοσοφοῦντί τε καὶ συνόντι οἱ ἐχρῆτο. Plutarcho videtur uti nescio quid de Thrasyllo falso admiscens Themistius or. VIII p. 129, 14 Dind. [1]

---

[1] cf. XIII p. 212, 21. X p. 155, 19. XXXIV p. 451, 5. V p. 75, 23. XI p. 173, 3. Iulian. ad Themist. p. 265 C. epist. 51 p. 96 Heyl. Caes. 21.

Ex Plutarchi Dionisque narrationibus certissime patria Alexandria cognoscitur. ex eis, quae de Philostrato tradit Plutarchus Academicum fuisse Arium suspicatus erat Zellerus quem recte refutavit O. Heineus [n. jahrb. f. class. phil. 1869, 613]. sophista ille fuit philosophorum habitum falso affectans, quo philosophus philosophi misericordiam facilius excitaret. sed nihil efficit quod Academicum potissimum se dixit ad Arii sectam indicandam. neque enim Xenarchus Peripateticus propter sectae diversitatem ab Arii familiaritate exclusus erat.[1] et de secta nulla potest esse dubitatio. nam quod ex Stoico colore Epitomes suspicari licebat, id nunc ex Laertii Diogenis libri VII indice Laurentiano LXIX 35 [ed. Rose Herm. I 370][2] liquido constat. Stoicorum enim schola inde a Panaetio maximeque Posidonio multum a pristino rigore remiserat, quo eclecticae rationi postea ab Antiocho maxime commendatae facilius se applicaret.[3] Arius autem Alexandriae natus, qua in urbe philosophiae studia mature ex sectarum gyro in latiorem litterarum campum educta fuere ubique primum *quae philosophia fuit*, ut ait Seneca, *philologia facta est*, Alexandriae[4] inquam laxiorem illam philosophandi rationem imbibit. num Antiochum ipsum audiverit nescimus. sed novit sine dubio Alexandrinum Eudorum aequalem, cuius Διαίρεσιν τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν λόγου in prooemio cum laude commemoravit et iuxta Philonem excerpsit. exemplar vero Eudorus est eclectici philosophi. qui Stoicus est germanus, si Διαίρεσιν inspexeris vel meteorologica, quae ex Diodoro mathematico Alexandrino excerpta esse dixi p. 22 sq. at Academici nomen professus est, quod non solum Achilles p. 153c [cf. supra p. 22] sed etiam Simplicius testatur. quid? quod Aristoteli quoque explicando operam navavit, quam commentarii in categorias non raro laudant.[5] hinc aetas inter Andronicum Aristo-

---

[1] Strabo XIV p. 670 Ξέναρχος δὲ [supra Peripateticus dictus] οὗ ἠκροασάμεθα ἡμεῖς ἐν οἴκῳ μὲν οὐ πολὺ διέτριψεν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ καὶ Ἀθήνησι καὶ τὸ τελευταῖον ἐν Ῥώμῃ τὸν παιδευτικὸν βίον ἑλόμενος χρησάμενος δὲ καὶ τῇ Ἀρείου φιλίᾳ καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ διετέλεσε μέχρι γήρως ἐν τιμῇ ἀγόμενος.

[2] eundem indicem in Parisino 1759 nuper repperit M. Bonnetus Mus. Rhen. XXXII p. 579.

[3] quam fluctuaverit ista aetate sectarum discrimen, docet illud de Antiocho ὅτι ἐν Ἀκαδημίᾳ φιλοσοφεῖ τὰ Στωικά [Sext. Hyp. I 235].

[4] non casu factum est quod Alexandrinus Potamo eclecticam sectam invenisse dicitur Laert. I 21. ceterum non rem, sed nomen novasse videtur, cum antea vox συμπεφορημένος in usu esset. cf. ad Theophrasti phys. fr. 2. Potamonis doctrina est Stoica, quantum dispici potest, sed Aristotelis categoriis admixtis. cf. Arius ecl. eth. p. 46 H. supra p. 70. libri titulus στοιχείωσις ad Posidonii exemplum [cf. supra p. 21] fictus videtur. ex his omnibus Arii Eudori Aristonis socium adgnoscas. vixit enim ut ait Suidas πρὸ Αὐγούστου καὶ μετ' αὐτόν [malim κατ' αὐτόν]. tenebras quas olim ex Laertii verbis ἔτι δὲ πρὸ ὀλίγου καὶ ἐκλεκτική τις αἵρεσις εἰσήχθη ὑπὸ Ποτάμωνος offuderunt, sagaciter dispulit Nietscheus Mus. Rh. XXV 226, de Diocle tamen falsus.

[5] Simplic. in cat. θ' 3 a [p. 61ᵃ 25 Br.] τοὺς παλαιοὺς τῶν Κατηγοριῶν ἐξηγητὰς αἰτιῶνται Βοηθὸν καὶ Ἀρίστωνα καὶ Εὔδωρον καὶ Ἀνδρόνικον καὶ Ἀθηνόδωρον. κ 4^b [p. 66^b 17] Εὔδωρος δὲ τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ τὸν περὶ τῆς ποιότητος λόγον καὶ μετὰ τοῦτον τὸν περὶ

telis sospitatorem scholasticaeque philosophiae principem atque Arium Augusto aequalem certo definitur, ut iam dubitationis nihil relinquatur, quin eundem Eudorum Strabo coniunctum cum Aristone Peripatetico sua memoria vixisse dicat.[1] Aristonis societatem etiam scholia quae dixi passim commemorant ut in categ. p. 61^a 25. 63^b 10. quem popularem fuisse Eudori et Arii ex Apulei de dogm. Plat. III p. 277 Hild. et ind. Academic. Hercul. c. 35 8 discas. hinc illud quoque docemur olim Academicum fuisse Aristonem [cf. Cic. Lucull. 4 12], tum fortasse Andronici auctoritate permotum [cf. Mus. Rh. XXXI 11 [1]] Peripateticos amplexum esse. cf. Diog. VII 164. Brandis abh. d. Berl. Akad. 1833 p. 274.

Ex hac Alexandrinorum eclecticorum societate Arius in contubernium Augusti vocatus est, quem iam non tantum varia eruditione replebat, sed consilio quoque et solacio amice ac familiariter adiutabat. sic Suetonius Aug. 89: magistro usus Apollodoro Pergameno quem iam grandem natu Apolloniam quoque secum ab urbe iuvenis adhuc eduxerat, deinde eruditione etiam varia repletus per Arei philosophi filiorumque eius Dionysi et Nicanoris contubernium.

Platonis enim insigne exemplum non deterrebat philosophos quominus itentidem aulicae vitae splendorem scholarum umbris praeferrent. neque solum doctoris ipsorum vel liberorum, sed etiam consiliarii internuntii ducis vices explebant, denique cum in intimam familiaritatem se insinuare solerent animorum moderatores extiterunt gravissimi. simili munere christiani sacerdotes fungebantur, quibus cum aurium secreta confiderent, haud raro imperium quoque concedebant principes. apud Macedones praecipue, tum Alexandrinos et Pergamenos hic mos invaluerat, unde mature Romani principes receperunt.[2] neque consuetudinem Augustus

---

τοῦ ποσοῦ συνεζεῦχθαί φησιν. cum hoc categoriarum ordine ab Aristotelio absono cf. Arii Didymi locum ante Eudori mentionem ecl. eth. p. 46 H. praeterea nominatur ι′ 5^a 8^b [p. 70^b 26] μ′ 4^b [71^b 22] μ′ 8^b, ν′ 3^a [73^b 18] ν′ 5^a [74^b 2]. Academicus nominatur ι′ 5^a [63^a 43] Εὔδωρος ὁ Ἀκαδημαϊκός. vel metaphysica attrectavit, unde emendationem eius adnotavit Alexander ad 988a 7 [p. 44, 23 Bon.] veri simile est etiam Διαίρεσιν Peripatetico eum exemplo scripsisse. nam Aristotelis ferebantur variae διαίρεσεις. cf. Alexand. in top. p. 126. V. Rose Ar. Pseud. p. 127. 677 et Andronici liber de divisione apud Boethium de divis. init. p. 638. sed omnino in dividendo illius aetatis nimii fuere philosophi. nemo studiosior Varrone in Antiquitatum libris et de lingua latina. etiam putidior in l. de philosophia Augustin. d. C. D. XIX 1—3 cf. supra p. 78[4]. Eudorus etiam Pythagorae sive potius recentiorum Pythagoreorum doctrinam explanavit Simplic. phys. f. 39a 26—40.

[1] Strabo XVII p. 790 ἀλλ' ἐῶ ταῦτα πολλῶν εἰρηκότων ὧν ἀρκέσει δύο μηνῦσαι τοὺς ποιήσαντας καθ' ἡμᾶς τὸ περὶ τοῦ Νείλου βιβλίον Εὔδωρόν τε καὶ Ἀρίστωνα τὸν ἐκ τῶν περιπάτων.

[2] post Aristotelis aetatem nobiliores fuerunt aulici: Persaeus Stoicus, quem Zeno, qui frustra invitaretur, Antigono petenti misit, Antigoni filium Halcyonea erudivit, tum exercitui praefuit 'τὸν αὐλικόν, οὐ τὸν φιλόσοφον ᾑρημένος βίον' ind. Stoicor. ed. Comparetti c. 13, 5. cf. Zeller III 1, 34. — Sphaerus Stoicus apud Cleomenem infelicem Lacedaemoniorum regem, tum ut videtur apud Ptolemaeum Philopatorem Diog. VII 177, sed cf. ibid. 185. — Hecataeus Pyrrhonis discipulus Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου συγγενόμενος Ioseph.

novam invexit cum Arium et Athenodorum Stoicos in familiaritatem recepit.[1] quanto honore eum Alexandriae dignum haberet, ex Plutarcho aliisque vidimus. idem postea consilio de Caesarione interimendo eum adhibitum esse narrat.[2] cum principatus instituta ad Ptolemaeorum partim normam dirigi coepta essent, Arii aliquas partes fuisse, conicere magis quam probare possumus. [cf. Lumbroso recherch. sur l'écon. polit. de l'Egypte, Turin. 1870 p. 308. G. Boissier la rélig. rom. I p. 124 sqq.]

Omnino Augusti rationibus eclectica ac mitis Arii philosophia imprimis probata est. Caesar autem ut ceterarum artium sic philosophiae haudquaquam ignarus haberi volebat. nam Hortationes ad philosophiam Tulliano fortasse exemplo conscripsit [Sueton. 85], quibus Arium manum commodasse non veri dissimile est. nec vehementer reluctabor si quis Epitomen in Augusti usum confectum suspicabitur. hinc explicatum quendam haberet, quod eclogae sunt minore labore factae nec ad publicum saporem limatae.[3] neque subitarii commentarii morem dedecet de-

c. Ap. I 22. — Theodorum Ptolemaeus Lagi f. adamavit et legationi ad Lysimachum praefecit. — de Diodoro Crono et Stilpone apud Sotera fabulatur quaedam Diog. II 111 ex Callimachi fr. 70. — de Timarcho cf. Callim. ep. 10. Diog. VI 95. — Panaretus Arcesilai discipulus ab Euergete alebatur [Athen. XII p. 552c = Ael. V.H. X 6.] — — Heraclides Lembus Ptolemaeo Philometori pacem cum Antiocho Epiphane conciliavit [Mueller F. H. G. III 167]. — Pergameno Attalo tam acceptus erat Crates Mallotes [Wachsmuth de Crat. M. p. 5] ut sub mortem Ennii Romam legatus mitteretur. Pergamenorum in Academicos studia illustrat C. Wachsmuth die Stadt Athen I 636 cf. Koehler C. I. A. II 1 p. 183. — Romanorum Aemilius Paulus Perse devicto Metrodorum quendam ad erudiendos liberos arcessivit Plin. 35 135. — Ti. Gracchus C. Blossio Antipatri discipulo familiariter usus est [Plut. Ti. Gr. 8. 17. 20]. — Panaetii cum P. Scipione Africano nota est consuetudo. — Posidonii discipulos Athenodorum Tarsensem et Cordylionem Cato Pergamo Romam secum duxit. — Cicero eodem modo Diodotum Stoicum in contubernium recepit. — Lucullo Antiochus familiaris erat, Pisoni Philodemus, alii Graeculi aliis. — de Nicolao Peripatetico Herodis amico cf. Mueller F.H.G. IV p. II. — imperatorum ab intimis consiliis philosophos enumerat C. F. Hermann de Thrasyllo Gott. 1852 p. 6. Friedlaender Sittengesch. I³ 408 III 592.

[1] Cass. Dio LII 36 4 in Maecenatis ad Augustum oratione: Ἀρείου καὶ Ἀθηνοδώρου καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν πεπείρασαι κτλ. Marc. Aurel. VIII 31 συγγενεῖς οἰκεῖοι φίλοι Ἄρειος Μαικήνας ἰατροὶ θύται. mire Ael. VH XII 25 Λεύκολλος Ἀντιόχου τι ὤνατο τοῦ Ἀσκαλωνίτου καὶ Μαικήνας Ἀρείου καὶ Κικέρων Ἀπολλωνίου καὶ ὁ Σεβαστὸς Ἀθηνοδώρου. unde erraverit, satis patet. callido studio Arii memoriam fovit Themistius or. V p. 75, 23 D. οὕτω καὶ οἱ πατέρες τῆς σῆς βασιλείας [Ioviani] τοὺς προγόνους ταύτης τῆς τέχνης προῆγον τὸν Ἄρειον ἐκεῖνον ὁ Σεβαστός, ὁ Τιβέριος τὸν Θρασύλον, Τραιανὸς ὁ μέγας Δίωνα τὸν χρυσοῦν τὴν γλῶτταν, τὸν Ἐπίκτητον τὼ δύο Ἀντωνίνω cf. or. XXXV p. 451, 5 et XI p. 173, 3 καλὰ μὲν δὴ καὶ τὰ Φιλίππου εἰς Ἀριστοτέλην καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου εἰς Ξενοκράτην καὶ τὰ τοῦ Σεβαστοῦ εἰς Ἄρειον καὶ ὅσα Τραιανὸς εἰς Δίωνα ἐπεδείξατο καὶ ὅσα Τιβέριος εἰς Θρασύλον καὶ ὁπόσα Μάρκος εἰς Σέξτον· ἔναυλα δὲ ἔτι καὶ τὰ τοῦ ἐπωνύμου [Ioviani] πρὸς τὸν τηνικαῦτα φιλοσοφοῦντα ἐν Βυζαντίῳ. cf. X p. 155, 19.

[2] Anton. 81 βουλευομένου δὲ Καίσαρος Ἄρειον εἰπεῖν λέγουσιν 'οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη'.

[3] conferri tamen potest Alexandri Polyhistoris industria, qui et ipse dum aliorum eclogas fere innumeras colligit suo iudicio vel orationis ornatu uti nolebat cf. I. Freudenthal hellen. Stud. I 21 sq.

finitionum incomposita enumeratio [ecl. eth. p. 34. 84]. cognatum huic generi est Theonis Stoici qui Ario successit ὑπόμνημα τῆς Ἀπολλοδώρου φυσιολογικῆς εἰσαγωγῆς [Suid. s. v. Θέων Ἀλεξανδρεύς].[1] de physicorum studio tum pervulgato nota omnia [cf. Horat. epist. I 12 Propert. IV 5, 23]. addo moralibus quoque disputationibus eisque trivialibus Augusteae aetatis homines mirum quantum tribuisse. atque ipsius Caesaris amicus Horatius *noctes cenasque deum* celebrans [cf. Usener Mus. Rh. XXIV 349] disputavit Serm. II 6, 73 *utrumne*

divitiis homines an sint virtute beati,
quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos,
et quae sit natura boni summumque quid eius.

eius generis sermonibus Arii compendio commodissima materia parata erat. simul eclectica philosophandi ratio apparet, qua vel Epicurei qui fuerant delectari coeperant.

De Arii vita accuratiora vix effici possunt. Suetonio credimus post Apollodorum rhetorem philosopho Ario operam dedisse, incertum utrum Apolloniae, ubi Apollodorum certe audiit (Quint. III 1 17)[2] an Romae, ubi aliquamdiu eum cum Ario vixisse inde colligas, quod anno 724 cum Alexandriam iugressus est, summa iam auctoritate ille florebat. fuerit igitur si minimum sumas quadragenarius. admodum autem senex erat, cum de Druso filio acerba morte abrepto Liviam consolatus est. orationis tum habitae exordium vertit Seneca ad Marc. de consol. 4. 5: *illa* [Iulia Augusta] *in primo fervore cum maxime inpatientes ferocesque sunt miseriae, consol⟨atori se⟩ Areo philosopho viri sui praebuit et multum eam rem profuisse sibi confessa est* . . . orationem sic orsus est 4 3 '*usque in hunc diem, Iulia, quantum quidem ego sciam, adsiduus viri tui comes, cui non tantum quae in publicum emittuntur nota sed omnes sunt secre-*

[1] Nicolaus Herodis et Archelai filii magister et familiaris inter alia philosopha compendium Aristoteliae philosophiae fecit quod labente saeculo VII Iacobus Edessenus [Wenrich p. 7] et postea Hunain Isaaci f. syriace vertit [Abulfarag. H. D. 140 [88] Roeper lect. Abulf. p. 27 Wenr. p. 294, arabice ap. Mohammed. Fihrist p. 254, 3 [Müller die griech. philos. i. d. arab. ueberl. p. 26. Wenrich p. 294] cf. Simplic. d. cael. p. 180^b 40 Karst., 493^a 23 Brand. περὶ Ἀριστοτέλους φιλοσοφίας. hoc compendium non dubito quin Herodi gratificaturus conscripserit. nam praeclare de suis studiis ipse narrat F. H. G. III 350 fr. 4 Ἡρώδης πάλιν διαμεθεὶς τὸν φιλοσοφίας ἔρωτα ὃ φιλεῖ τοῖς ἐν ὑπεροχῇ οὖσι συμβαίνειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐξαλλαττόντων αὐτοὺς ἀγαθῶν ἐπεθύμησε πάλιν ῥητορικῆς καὶ Νικόλαον ἠνάγκαζε συρρητορεύειν αὐτῷ καὶ κοινῇ ἐρρητόρευον. αὖθις δ' ἱστορίας αὐτὸν ⟨ἔρως⟩ ἔλαβεν ἐπαινέσαντος Νικολάου τὸ πρᾶγμα καὶ πολιτικώτατον εἶναι λέγοντος . . . καὶ ἐπὶ τοῦτο ὁρμήσας προὔτρεψε καὶ Νικόλαον πραγματευθῆναι τὰ περὶ ἱστορίαν. . . . ἐκ τούτου πλέων εἰς Ῥώμην ὡς Καίσαρα Ἡρώδης ἐπήγετο τὸν Νικόλαον ὁμοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς νηὸς καὶ κοινῇ ἐφιλοσόφουν. vides hominem versabilem patroni nutu ad quodlibet scribendi genus paratum.

[2] Sueton. Aug. 89 (Apollodorum) iam grandem natu Apolloniam quoque secum ab urbe iuvenis adhuc eduxerat. vixit LXXXII annos teste Pseudo-Lucian. Macrob. 23. sed accuratiora sciri non possunt, quia Hieronymi nota (clarus habetur ad a. abr. 1953 = 691) dumtaxat ex Augusti natali pendere videtur.

tiores animorum vestrorum motus, dedisti operam ne quid esset quod in te quisquam reprehenderet. cetera omitto quae in tritis versantur praeceptis. quae vero exhibui, dilucide ut nihil possit melius Arii munus et familiaritatem circumscribunt. ac fuit is, cui tam blanda severitate nimium Iuliae luctum castigare concessum erat, ipsa aetate gravissimus. nam si calculos subducas, vigentem a. 724 non minus sexaginta annorum habes a. 745. ante Augustum obiit, qui successorem constituit Theonem Stoicum, quem supra commemoravi. num filii Dionysius et Nicanor etiam post patris mortem in contubernio fuerint plane incertum. quid vero dicam de Letronnei[1] invento, quo sibi Arii nepotem invenisse visus est? epigramma in insula Philis repertum acrostichidis et telostichidis coniuncto artificio ornatum est Κατιλίου τοῦ Νικάνορος.

Κά μὲ τὸν εὐτέχνου φωτὸς στίχον, ὦ φίλε, βῆμ α
τί μιον ἀμπαύσας ἔγμαθε καὶ χάρισα ι
λι ταῖς ἱστορίαις λιτὸν πόνον οἷα πέπαιγμα ι
οὐ κενά, μηνύων οὗπερ ἔφυν γενέτο υ
'τοῦ δὲ καλοῦ πλώσας, φησί, ξένε, χεύματα Νεῖλ ου
και ρὸν ἔχω φωνεῖν· χαίρετε πολλά, Φίλ αι
νι κῶμαι πέτραις τε καὶ οὔρεσιν ὦ καταράκτα ι
κἀ γὼ ἔχω τεύχειν ἱστορικὴν σελίδ α
νο στήσας καὶ ἰδὼν Νικάνορα καὶ γένος ἄλλ ο
ρος καταλοιπον ἔχω. τοῦτο γάρ ἐστι τέλ ος'.

idem Catilius qui et Nicanor Nicanoris filius alia duo fecit epigrammata in eadem insula reperta [C. I. G. 4923. 4924]. iam cum primum scriptum sit L κγ Καίσαρος φαμενώθ ιβ [a. d. VIII id. mart. a. 747], Letronneo Nicanorem Catilii patrem cum Arii filio componere placuit. temporum rationes non obstant. nam sexagenarius adulescentem habere potest nepotem. et fuit admodum adulescentulus, qui pueriles istos lusus in saxo insculpsit. at quomodo Nicanoris filium Aegyptum translatum putas, cum pater Augusti contubernio Romae uteretur? neque enim quidquam Aegyptium Nicanora non fuisse suadet.[2] ibi pervulgare illud nomen a Macedonibus Alexandriam transvectum. quare tantum abest, ut *doctam et valde probabilem* Letronnei coniecturam praedicem, quod est Hauptii iudicium Herm. V 21, ut ne umbram quidem veri similitudinis inesse existimem.

---

[1] Syllog. inscript. Graec. et Lat. Aegypt. t. II p. 155. Kaibelii epigr. 979 — acrostichidis artificium non incognitum Alexandrinis. commentario astronomico annis ante Chr. 193—190 composito Εὐδόξου τέχνη praescribitur. nota est Dionysii Calliphontis filii astutia. cf. praeterea Laert. V 93 Anthol. Pal. IX 385 Kaibelii epigr. p. 679. nec minus caverunt qui oracula antiquitus finxerunt. cf. Cic. de divin. II 54. Dionys. Halic. Ant. IV 62. Phleg. mir. 10. — Br. de Presle (Not. et extr. d. man. XVIII 2 p. 43) eam consuetudinem a Iudaeis psalmographis Alexandriam transvectam suspicatur.

[2] quare recte in epigr. 978, 6 Kaib. Alexandriae patriae memoria suppleta est. Κατίλιος ἁγνὸν ἔθηκε | [γρ]άμμ' ἀπ' [Ἀλεξάνδρου δ]εῦρο μο[λ]ὼν πόλιος. quod Augusti hoc epigramma laudes celebrat, Letronneum maxime movisse videtur. sed quis credat nepotis pietatem avi cum principe familiaritatem omissuram fuisse?

Consulto per totam hanc disputationem Suidam neglexi, a quo vulgo exordium capiunt pessime auspicatum. en ipsum:

Δίδυμος Ἀτήιος [ἢ Ἄττιος] χρηματίσας φιλόσοφος ἀκαδημαϊκός. πιθανῶν καὶ σοφισμάτων λύσεις ἐν βιβλίοις β καὶ ἄλλα πολλά.

Haec omnibus machinis ad Arium Augusti amicum transferre conantur grammatici. ac multi laudaverunt Ionsium H. Ph. III 1 Δίδυμος Ἄρειος rescribentem. quid ita? nonne recte traditur Atei romanum nomen? dubitasse videtur etiam Toupius Αἴτιος vel Ἀέτιος ludens. neque aliter Byzantinus is qui coniecturam ἢ Ἄττιος Suidae inscripsit, a qua tamen Eudocia libera est. at, obsecro, quid est, cur non Ateium Didymum fuisse putemus? porro academicus fuit ille philosophus. quid hoc cum Ario, quem Stoicum ex indice Laertiano demonstravimus? an iterum lapsum esse Suidam vel Hesychium credent? iam cedo scripta! num πιθανῶν [intercidit numerus] libros vel σοφισμάτων λύσεις scripsit Arius? nescimus. at scripsit πιθανὰ alius Didymus, de quo idem Suidas: Δίδυμος νέος Ἀλεξανδρεὺς γραμματικός, ὃς ἐσοφίστευσεν ἐν Ῥώμῃ. ἔγραψε πιθανά, περὶ ὀρθογραφίας καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ ἄριστα. inde coniectum est Ateium et iuniorem Didymum solito more a Suida confusos esse. recte an secus, non diiudico. Arius certe Didymus in Hesychii catalogo non invenitur.

Eo magis miranda est Ottonis Heinei ratio [n. jahrb. f. class. phil. 1869, 613] qui Suida, quid dico, Ionsii coniectura nisus Didymum Arium Academicum ab Ario Stoico Augusti familiari prorsus disiungendum esse asseveravit. summa disputationis — nam cetera leviora sunt — in eo versatur, quod hic Arius simpliciter, Epitomes scriptor Arius Didymus nominetur, unde Eusebius et Stobaeus — addo Priscianum — singulis locis Didymi nomen elegerint. neque tamen quidquam hic latet difficultatis. nam ultimo a. Chr. saeculo a Latinorum consuetudine similis mos in eis invaluisse videtur quibus frequentior usus cum Romanis intercesserat, ut patris nomen suo per nominativum adderent [cf. Lehrs quaest. epic. p. 23**]. hinc Ἀπίων ὁ Πλειστονίκης et Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων et ut hoc utar Κατίλιος ὁ καὶ Νικάνωρ ὁ Νικάνορος. hoc exemplum servat legitimam formam. sed liberior usus. nam a Plutarcho nominatur ille Ἀπολλώνιος ὁ Μόλωνος [Cic. 4. Caes. 3], a Iosepho adv. Ap. II 14 36 Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων [cf. Quintil. III 1 16, XII 6 7], ab eodem vero simpliciter Μόλων adv. Apion. II 2 34. 41. neque aliter Dionysius de Dinarcho 8 Μόλωνα. item patris nomine Molonem constanter in Bruto vocat Cicero, qui in libro de inventione Apollonium. ad hanc similitudinem Romani [1] ex gemino nomine, cum Didymi sescenti Arii pauci [2] essent,

[1] inde Tertullianus romanus homo Arii nomine uti maluit [de anima c. 54]: *Itaque apud illum* (Platonem) *in aetherem sublimantur animae sapientes, apud Arium in aerem, apud Stoicos sub lunam* [cf. c. 55], quod spectare videtur ad Didymi fr. 39 p. 471, 13.

[2] nomen antiquis non nimis usitatum fuisse videtur. cognovi hos Arios:

1) Ἄρειος Ἡρακλεοπολίτης Philo Bybl. ap. Euseb. P. E. I 10 49

2) Ἄρειος ὁ Αἰγύπτιος Luc. Ver. hist. II 22

hoc potissimum elegisse et usu sanxisse videntur. ipse autem scriptor sollemnem titulum 'Αρείου Διδύμου inscripserat, unde suo iure epitomatoribus posterius nomen ut principale exhibere licuit. nam Graecorum more primarium nomen ultimo loco apparet ut in his Φλάυιος 'Ιώσηππος, Κάσσιος Δίων, Οὐαλέριος 'Αρποκρατίων, Λαέρτιος Διογένης, Τιβέριος Κλαύδιος 'Αττικὸς Ἡρώδης. hinc Didymus legitimum nomen, Ἄρειος patris adscitum cognomen videtur. cui rationi ne Romanorum quidem usus ut dixi repugnaret. at repugnat Etymologic. M. p. 139, 1 Ἄρειος ὁ 'Αλεξανδρεὺς φιλόσοφος ἐν ἑορτῇ Ἄρεος ἐτέχθη. διὸ οὕτως ὠνόμασται. quanta fides etymologo habenda sit, ignoro. moneo autem ne hoc loco ad Heinei rationem, qui tamen eius rationem habere noluit, abutaris, ex genetivo 'Αρείου Διδύμου non certo effici posse utrum nomen fuerit Ἄρειος Δίδυμος i. e. Δίδυμος ὁ καὶ Ἄρειος an Ἄρειος Διδύμου quemadmodum Herodes Atticus — licet enim repetere, quia eiusmodi gemina nomina sunt rarissima — praeter sollemnem formam vocatur etiam Ἡρώδης 'Αττικοῦ, quod paulo plenius legitur etiam Ἡρώδης τοῦ 'Αττικοῦ.[1] utut de hac re viri docti statuent — et vehementer cupio accuratiora ex inscriptionibus doceri — Meinekei

---

3) Λικίνιος Ἄρειος Ταρσεὺς Asclepiadeus Andromach. ap. Gal. XIII 480 [ubi vulgatur Λεκανίου 'Αρείου]. Licinii Bassi fuit amicus, eidem enim Dioscorides materiam medicam dedicavit cf. Gal. XIII 587 ὡς δὲ Διοσκορίδης ὁ Ταρσεὺς ἔδωκεν 'Αρείῳ τῷ 'Ασκληπιαδείῳ. Gal. XII 829, XIII 182 ubi ἐκ τῶν 'Αρείου 'Ασκληπιαδείου pro vulgato 'Ασκληπιάδου legendum. Tarsensis vocatur Gal. XIII 247, XII 636. [Soran.] V. Hippocr. 1 p. 449, 5 West. quem Herodoti medici patrem credit Haas de phil. scept. success. p. 76. at Diogenes IX 116 habet 'Αριέως. praeterea multo erat aetate inferior

4) Areus rhetor a Quintiliano III 1 16 [cf. II 15 36] inter Apollonium Molonem et Caecilium enumeratus

5) Ἄρειος ὁ ψάλτης Stratonico aequalis Athen. VIII p. 352 B

6) Ἄρειος ἐν τοῖς ἔπεσιν Paus. I 13 18

7) 'Ασκληπιάδης ὁ τοῦ 'Αρείου ἐν τῷ περὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως συγγράμματι Athen. XIII 567 D

8) Ἄρειος δυναστεύων ἐν τῇ Τευθρανίᾳ Paus. I 11 2

9) Ἄρειος Δωρίωνος Παιανιεὺς archon Atheniensis post a. 27 a. Chr. C. I. G. 478

10) Ἄρειος romanus centurio Ioseph. arch. XVII 10 7, bell. Iud. II 4 3 5 1

11) Ἄρειος notus haereticus

12) Αὐρηλία Συλλεῖνα 'Αρείου C. I. G. 3419 inscr. Philadelphiae inventa

13) Ἄρειος ibid. 3823. Cotyaeae reperta

14) Ἄρειος 'Ομηρικὸς ποιητὴς ἐκ Μουσείου Orelli-Henzen III p. 124, Kaibel epigramm. n. 1009 p. 425

15) Ἄρηος = Ἄρειος papyr. aegypt. Notic. et extr. d. manuscr. XVIII 2 p. 331.

[1] de variis formis egit postremus Dittenberger Archaeol. Z. XXXIV 59 et Herm. XIII 67. antea Roeper Z. f. Alterthumsw. 1852 434 sq. qui tamen falsa admiscuit. quod in elogio a Philostrato servato V. S. p. 566 'Αττικοῦ Ἡρώδης transpositum est, versu effectum videtur, nisi 'Αττικὸς Ἡρώδης rescribere praestat. cf. exempla Dittenbergeri. hoc inter omnes constat Ἡρώδη 'Αττικόν Graecum neminem dixisse. in ridiculum errorem Buttmannum Gr. Gr. II 436 induxit Suidae stupor Διονύσιος 'Αλεξανδρεύς, Θρᾷξ δ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς Τήρου Τῆρος τοὔνομα κληθείς, ubi Τῆρος (debebat saltem Τήρης) dudum obelo notatum erat ab Hemsterhusio.

palmare inventum istiusmodi dubitationibus non tangi nedum refutari posse confido.

VI DE PLUTARCHI VITA HOMERI

Praeter Ariani libri reliquias, cuius quae ad physica pertinent seorsum collegi, rara natant in Stobaei oceano Homerici commentarii fragmina, quae Placitis tam sunt cognata, imperitum ut facile possint fallere. velut si Empedoclis placitum I 3 20 cum Stobaeanis ecl. I p. 288 conferes, primo obtutu fieri non poterit quin eandem memoriam subiectam rearis. alia docebit accuratior comparatio.

Plut. de plac. I 3 20	Stob. I 10 11	Heraclit. alleg. 24.
Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, δύο δὲ ἀρχικὰς δυνάμεις φιλίαν τε καὶ νεῖκος ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτική, τὸ δὲ διαιρετικόν. φησὶ δὲ οὕτως.		
τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς, Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.	Ἐμπεδοκλέους τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον τῶν δὲ συνερχομένων ἐξ ἔσχατον ἵστατο νεῖκος.	Τί δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς; οὐχὶ τὰ τέτταρα στοιχεῖα βουλόμενος ἡμῖν ὑποσημῆναι τὴν ὁμηρικὴν ἀλληγορίαν μεμίμηται; Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεὺς Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.
Δία μὲν γὰρ λέγει τὴν ζέσιν καὶ τὸν αἰθέρα, Ἥρην δὲ φερέσβιον τὸν ἀέρα, τὴν δὲ γῆν τὸν Ἀιδωνέα, Νῆστιν δὲ καὶ κρούνωμα βρότειον οἱονεὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ.	Ἐμπεδοκλῆς Δία μὲν λέγει τὴν ζέσιν καὶ τὸν αἰθέρα, Ἥρην δὲ φερέσβιον τὴν γῆν, ἀέρα δὲ τὸν Ἀιδωνέα, ἐπειδὴ φῶς οἰκεῖον οὐκ ἔχει ἀλλ' ὑπὸ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρων καταλάμπεται. Νῆστιν δὲ καὶ κρούνωμα βρότειον τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ. ἐκ τεσσάρων οὖν στοιχείων τὸ πᾶν, τῆς τούτων φύσεως ἐξ ἐναντίων συνεστώσης ξηρότητός τε καὶ ὑγρότητος καὶ θερμότητος καὶ ψυχρότητος ὑπὸ τῆς πρὸς	Ζῆνα μὲν εἶπε τὸν αἰθέρα, γῆν δὲ τὴν Ἥραν, Ἀιδωνέα δὲ τὸν ἀέρα, τὸ δὲ δακρύοις τεγγόμενον κρούνωμα βρότειον τὸ ὕδωρ. Plut. Vit. Homer. c. 99. τῆς δὲ τῶν στοιχείων φύσεως ἐξ ἐναντίων συνεστώσης ξηρότητός τε καὶ ὑγρότητος καὶ θερμότητος καὶ ψυχρότητος, ὑπὸ δὲ τῆς πρὸς ἄλληλα ἀναλογίας καὶ

ἄλληλα ἀναλογίας καὶ κράσεως ἐναπεργαζομένης τὸ πᾶν καὶ μεταβολὰς μὲν μερικὰς ὑπομενούσης, τοῦ δὲ παντὸς λύσιν μὴ ἐπιδεχομένου. λέγει γὰρ οὕτως	κράσεως ἐναπεργαζομένης τὸ πᾶν καὶ μεταβολὰς μὲν μερικὰς ὑπομενούσης, τοῦ δὲ παντὸς λύσιν μὴ ἐπιδεχομένης, Ἐμπεδοκλῆς ἔφη τὰ ὅλα συνεστάναι οὕτως·
ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμενα τάδε πάντα, ἄλλοτε δ' αὖτε ἕκαστα φορούμενα νείκεος ἔχθει.	ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα ἄλλοτε δ' αὖτις ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει.
Ὅμηρος δὲ τὴν φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος τῶν τοῦ παντὸς μερῶν ἐν τούτοις αἰνίττεται ἐν οἷς φησιν ἡ Ἥρα·	c. 100. πρὸ δὲ τούτου Ὅμηρος τὴν φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος αἰνίσσεται ἐν οἷς φησιν ἡ Ἥρα παρ' αὐτῷ·
εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης, Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν· τοὺς εἶμ' ὀψομένη καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.	εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν τοὺς εἶμ' ὀψομένη καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.

Placitorum consuetudinem tuetur Plutarchus Empedoclis patre patriaque praemissis, quae omisit cum reliqua explicatione τέτταρα — φησὶ δὲ οὕτως Stobaeus. praeterea ex placitorum serie evulsos Empedoclis versus cum interpretatione addere maluit. sed hinc nihil suspicionis, cum quanta ille usus sit in ordinandis excerptis licentia constet. sed hoc dubitationem tollit. Plutarchus Ἥρην φερέσβιον rectissime explicat aera, Aïdonea terram. contra Stobaeus Ἥρην δὲ φερέσβιον τὴν γῆν, ἀέρα δὲ τὸν Ἀιδωνέα, ἐπειδὴ φῶς οἰκεῖον οὐκ ἔχει ἀλλ' ὑπὸ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρων καταλάμπεται. contraria ut conciliaret, lusit olim Krischeus Forschung. p. 126 Stobaei verbis transpositis Ἥρην δὲ φερέσβιον τὸν ἀέρα, τὴν δὲ γῆν τὸν Ἀιδωνέα. frustra ille. nam quod defendit, argumentum istuc ἐπειδὴ — καταλάμπεται nisi de terra intellegeretur sensu carere, fugit eum allegoriarum scriptorum similitudo, qui ad Iliadis O 189 sqq. talia produnt:

Heraclit. alleg. 41	Plut. Vit. Hom. 97. 98
πᾶς γὰρ ὁ μῦθος ἠλληγόρηται περὶ τῶν ἀπ' ἀρχῆς τεττάρων στοιχείων ... καὶ τῇ μὲν πυρώδει φύσει τόπον ἔνειμεν οὐρανόν, τὴν δ' ὑγρὰν οὐσίαν Ποσειδῶνι προσέθηκε, τρίτον δ' Ἀΐδην τὸν ἀφώτιστον ἀέρα δηλοῖ. κοινὸν δὲ πάντων καὶ ἑδραιότατον ἀπεφήνατο στοιχεῖον εἶναι τὴν γῆν.	καὶ ὅτι ἐν τῇ τοῦ παντὸς νομῇ Ζεὺς μὲν ἔλαχε τὴν τοῦ πυρὸς οὐσίαν, Ποσειδῶν δὲ τὴν τοῦ ὕδατος, Ἅιδης δὲ τὴν τοῦ ἀέρος. τοῦτον γὰρ λέγει 'ζόφον ἠερόεντα' [O 191], ἐπειδὴ φῶς οἰκεῖον οὐκ ἔχει ἀλλ' ὑπὸ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων καταλάμπεται. τετάρτη δὲ κατελείφθη καὶ κοινὴ πάντων ἡ γῆ.

his locis comparatis corruat necesse est Krischei opinio. nam Stobaeum quae de Homerico Aide dicta erant ad Empedoclis Aidonea transtulisse in propatulo est. quem errorem utrum ipse commiserit dubium est an ex suo allegoriarum exemplo transtulerit. nihil enim certius est quod pridem lectores intellexisse opinor quam ex communi commentario Homerica allegoriae ratione explicante Plutarchi personati Vitam Stobaeumque et maiore licentia Heraclitum hausisse. hinc vero — ut ad Empedocleum locum redeam — mira illa erroris constantia explicatur, qua isti Ἥρην φερέσβιον terram interpretantur. nam cum Homerica cuivis philosopho substructa opinarentur, eundem lusum, quo Iliadis locum ad elementorum doctrinam accommodabant, in Empedoclea transtulerunt. accedit γαῖα φερέσβιος Hesiodi [Theog. 693] et hymnorum cf. p. 22. noli igitur mirari, si eadem perversitas non solum in Heraclito Plutarchi Vita Stobaeo, qui pro uno nobis sunt libro, sed etiam in aliis scriptoribus invenitur, qui Homericis allegoriis usi sunt.[1] velut Athenagoras c. 22 'Ζεὺς ἀργὴς — βρότειον.' εἰ τοίνυν Ζεὺς μὲν τὸ πῦρ, Ἥρα δὲ ἡ γῆ καὶ ὁ ἀὴρ Ἀιδωνεὺς καὶ τὸ ὕδωρ Νῆστις, στοιχεῖα δὲ ταῦτα [τὸ πῦρ τὸ ὕδωρ ὁ ἀήρ[2]], οὐδεὶς αὐτῶν θεός κτλ. omnia coniuncta et uberrime explanata habes apud Probum ad Vergilium

p. 11, 4 sqq. τέσσαρα -- βρότειον[3], *ut accipiamus* Ζεὺς ἀργὴς *ignem qui sit* ζέων *et candens, quod ignis est proprium, de quo Euripides* 'ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ — Ζῆνα' *et Ennius 'aspice ... Iovem* [cf. Cic. d. d. nat. II 25 65]. ἀργής *autem id est* λαμπρὸς καὶ ταχύς. *nam et Homerus* 'καὶ κύνας ἀργούς' ... Ἥρη *autem* φερέσβιος *terram tradit quae victum ferat, de qua Homerus* ζείδωρος ἄρουρα, *unde* τὴν Ἥραν *quidam* ἔραν *appellarunt.* ἠδ' Ἀιδωνεύς: *Ditem quidem patrem glossa significat, sed accipere debemus aera, quem Euripides in Cadmo* χάος *appellavit ... quia quibusdam videtur aera qui et summa montium et ima terrarum saepius lateat reliquo qui desuper incubat esse obtusiorem atque ita vicem inferorum obtinere* ... Νῆστις *aquam significat quae scilicet sincero habitu cuncta confirmet. nam creditur id eundem habitum quem acceperit servare.* tum excerpto Cicerone de deor. nat. II § 66 pergit p. 12, 23: *Idem hoc Homerus significat sic* [O 181—193] ... *quod ad Iovem aether pertineat, mare ad Neptunum, [terra] ad Ditis imperia, [in aere]*

---

[1] perversam interpretationem praeter allegoriarum scriptores profert Laertius VIII 76. de Achille supra p. 22 dixi. verum intellexit praeter Aëtium Menander in Walzii rhet. IX 141 καὶ περὶ Ἥρας ὅτι ἀὴρ καὶ Ζεὺς τὸ θερμόν ... καὶ χρῶνται δὲ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ Παρμενίδης τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀκριβῶς.

[2] scholium expunxi. aliter ἡ γῆ addendum erat. praeter hanc allegoriam novit aliam Athenagoras ibid. Ζεὺς ἡ ζέουσα οὐσία κατὰ τοὺς Στωικοὺς Ἥρα ὁ ἀὴρ καὶ τοῦ ὀνόματος εἰ αὐτὸ αὑτῷ ἐπισυνάπτοιτο [nimirum αηρ αηρ] συνεκφωνουμένου, Ποσειδῶν ἡ πόσις. ex eodem scriptore (non Apollodoro ut credit Hirzel Unters. I 216) Cicero sua petivit de deor. nat. II 26 66. qui locus etiam Euripidis versum habet. quem ex eodem fonte noverunt Athenagoras c. 5 Heraclit. c. 23. insignis est locus Probi ad Verg. 11, 7K. cf. supra.

[3] additur extremo versiculo γένος. latet γόνος i. e. σπέρμα, quod est antiquum scholium ad κρούνωμα βρότειον cf. Plac. supra p. 88.

terram remansisse [1]. *in quo animadvertendum quod Homerus consentiat Empedocli et Heracleoni Ciceronis diversa opinione.* Empedoclis cum Heracleone coniunctio inepta est [cf. Didymi fr. coll. Schmidt p. 48 [1]], nisi ut fieri assolet citati scriptoris memoriae notam originis adhaesisse credis.

In Heracleonis igitur commentario loci Homeri et Empedoclis arte coniuncti erant, quo facilius sententiarum similitudo lecturis occurreret. sed latius patuit ambitiosa illa comparatio. accidit enim forte fortuna, ut duplex ex Heracleone — hunc enim fontem statuo [2] — servata sit memoria, quam hic ex Probo quem dixi et Sexto composui.

Sextus adv. mathem. X 313—318.	Probus ad Verg. p. 21, 14K.
Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἵ τε περὶ τὸν Ἵππασον καὶ Ἀναξιμένη καὶ Θαλῆ· ὧν	*Sunt qui singulis elementis principia adsignaverunt Parmenides Eleates terram (?),*
Ἵππασος μὲν καὶ κατά τινας Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλιπον τὴν γένεσιν	*Hippasus Metapontinus et Heraclitus Ephesius qui* σκοτεινὸς *appellatur ignem*
Ἀναξιμένης δὲ ἐξ ἀέρος	*Anaximenes Lampsacenus qui primus existimatur physica induxisse aerem*
Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος ...	*Thales Milesius magister eius aquam.*
	Hanc quidem Thaletis opinionem ab Hesiodo putant manare qui dixerit ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα.
	Nam Zenon Citieus sic interpretatur aquam χάος *appellatam* ἀπὸ τοῦ χέεσθαι. *quamquam eandem opinionem ab Homero possumus intellegere, quod ait*
... ὁ ποιητὴς Ὅμηρος ... λέγων· Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.	Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.

[1] ex proximis apparet librarium, non Probum, haec interpolasse ut Tullianis diversam Homeri sententiam aptaret. nam si Empedoclea (scilicet istorum interpretatione) pugnant cum Cicerone l. c., consentiant necesse est cum Homericis. inde Probi verba haec fere restituam: *aer ad Ditis imperia, ... terram remansisse.* cf. Heraclit. 41 Plut. vit. 98 supra p. 89 im.

[2] Heracleonem Glauci filium Aegyptium Augusto ut videtur [cf. Beccard. de schol. Homer. Il. I Berol. 1850 p. 76] supparem intellego, qui ἔγραψεν ὑμόμνημα εἰς Ὅμηρον κατὰ ῥαψῳδίαν καὶ εἰς τοὺς λυρικούς, περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ προστακτικῶν ῥημάτων [Suidas]. ex Schol. Apollon. I 769 III 37 conclusit Schmidtius l. c. Antiaristarcheum eum fuisse. allegoriae, quas excerpsit Probus, in commentario Homerico infuisse videntur. ubi ordo rhapsodiarum longius digredi eum non magis prohibuit quam Heraclitum qui c. 6 profitetur τάξις δέ μοι γενήσεται τῶν λόγων ἡ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν τάξις. quomodo promissis steterit, vides ex Mehleriano indice Homerico p. 153 sq. ex Heracleone haud scio an fluxerit scholion Iliad. H 99, quod infra p. 92 [2] exhibebo.

Ξενοφάνης[1] δὲ κατ' ἐνίους ἐκ γῆς·

ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν, δυοῖν μὲν γῆς τε καὶ ὕδατος .... κατ' ἐνίους καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης· φησὶ γὰρ

πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα

⟨Ὅμηρος δ'⟩[2]

ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης ὡς πάρεστιν ἐκδέξασθαι ἐκ τοῦ λέγειν αὐτόν

* * *

αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν ἀείδω

ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς

Prob. p. 21, 3

Sunt qui binis principiis mundum discriminent.

nam Xenophanes Colophonius terram et aquam prodidit.

quamquam haec antea ab Homero tractata sit opinio

ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

consentit in numero Euripides sed speciem discriminat. terram enim et aerem inducit principia rerum esse in Antiopa [fr. 935 N.]

⟨ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν.⟩

p. 10, 33

Ex his (quattuor elementis) ***omnia esse postea effigiata Stoici tradunt Zenon Citieus et Chrysippus Solaeus et Cleanthes Assius qui prin-***

[1] Sextiana apposui non qualia ipse scriptor mira socordia descripsit, sed qualia in exemplari invenisse putandus est. nam § 314 ἐκ πλειόνων δέ, inquit, καὶ ἀριθμητῶν, δυοῖν μὲν γῆς τε καὶ ὕδατος ὁ ποιητὴς Ὅμηρος ὁτὲ μὲν λέγων 'ὠκεανόν — Τηθύν'. quid potest absurdius coniungi? pertinet enim versus Homericus ad confirmandam Thaletis opinionem § 313, quod ex Probo Plutarchi Vita c. 93 Aëtio I 3 2 satis constat. tum Euripidi versum αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν ἀείδω non solum propter metrum sed etiam dicendi genus spuriis potius quam incertis fragmentis [Nauckii fr. trag. p. 534, Eurip. fr. p. 282] adiungendum censeo. pessime factum ut versus genuinus, quem praeteriit Sextus, etiam in Probo intercideret. sed cum notissimi versus ὁρᾷς κτλ. apud Probum p. 11, 8 sententiae conveniant, haud dubito Schneidewino et Nauckio adstipulari, qui Probi alterum ex altero loco suppleri iubent. cf. supra p. 90. Sexti memoria quam Hippolyti excerptis [refut. omn. haer. X 6. 7] testatam habemus (nisi quod ille fortasse recte Θαλῆ τὸν Μιλήσιον, Ἵππασος μὲν ὁ Μεταποντῖνος, contra invito scriptore Platonis sententiam ex primo libro p. 32 Gotting. et minutiora quaedam supplementa addidit) sic turbata est: § 313 Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ κατ' ἐνίους ἐκ γῆς — § 314 γῆς τε καὶ ὕδατος ὁ ποιητὴς Ὅμηρος ὁτὲ μὲν λέγων 'ὠκεανόν τε — Τηθύν', ὁτὲ δὲ 'ἀλλ' ὑμεῖς — γένοισθε'. συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ κατ' ἐνίους καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης· φησὶ γὰρ 'πάντες — ἐκγενόμεσθα'. ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης κτλ. in Probo suspicionem movent Parmenidea opinio [cf. infra Clem. Recogn. VIII 15 in c. de Galeni historia phil.] et Anaximeni tributa physicorum inventio.

[2] ad eundem Homeri versum H 99 adnotant scholia Veneta A B: καὶ Ξενοφάνης 'πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα [ἐκγεννώμεθα Leyd.], ἐκ γῆς γὰρ [τὰ add. Leyd.] πάντα καὶ εἰς γῆν [πάντα add. Leyd.] τελευτᾷ' [ἢ ὅτι τὸ ὕδωρ τὰς ψυχὰς διαφθείρει add. A].

τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε
Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.[2]

cipem habuerunt Empedoclem Agrigentinum qui de his ita scribit:
τέσσαρα δὴ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἔασιν
Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις γε πικροῖς νωμᾶ βρότειον [γένος][1]

quo iure artius inter utrumque indicem vinculum intercedere existimem, patet. nam consentit non solum Homeri crebra comparatio, sed etiam mira philosophorum contra tempora successio Hippasi cum Heraclito, Anaximenis, Thaletis, quae elementorum ordine niti videtur [cf. p. 94, 4]. ergo si Heracleonis arbitrio is ordo placuit, ne hic quidem allegorias primus composuit. id quod vix quisquam a grammatico postulabit. sed ultra licet progredi, si quidem in eodem fundamento creverunt, quae iam ex Plutarchi Vita conferam additis Stobaei frustulis, ut quam instituimus allegoriarum comparationem simul provehamus.

Stob. I 10 2. 6.

⟨Ὁμήρου⟩
Ὠκεανός θ' ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.

Ὁμήρου
Ὅμηρος δὲ σημαίνει τὴν ἀνάλυσιν εἰς τὰ γεννητικὰ στοιχεῖα τοῦ παντὸς λέγων·
ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

Plut. Vit. Hom. c. 93.

ἀρξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς καὶ γενέσεως ἣν Θαλῆς ὁ Μιλήσιος εἰς τὴν τοῦ ὕδατος οὐσίαν ἀναφέρει. καὶ θεασώμεθα εἰ πρῶτος Ὅμηρος τοῦθ' ὑπέλαβεν εἰπών·
Ὠκεανός θ' ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.
μετ' ἐκεῖνον δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ὑφιστάμενος τὰς πρώτας ἀρχὰς εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν ἔοικε σπάσαι τὴν ἀφορμὴν ταύτην ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν τούτων·
ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε

[1] versus corrupti cum in codicibus VP desint Egnatii sola sive fide sive coniectura nituntur. quae secuntur supra p. 90 exhibui. in Νήστιδος interpretatione [cf. supra p. 90, 4 ab im.] noli scribere: nam creditur ea. vertitur enim graecum τοῦτο sc. ὕδωρ. quae in Probo secuntur de Aristotele et Anaxagora p. 13, 1 sqq. discrepant.

[2] sequitur in Sexto § 316 Ocelli Lucani et Aristotelis Empedoclis Anaxagorae Democriti Epicuri Heraclidis Asclepiadis placita quae ex eodem libro unde Pyrrh. Hyp. III 39 adv. mathem. IX 360 petita sunt. singularia sunt Empedoclea § 317 ἐκ δὲ τῶν ἓξ τὴν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει 'τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα', ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν, ὅταν δὲ προσθῇ 'νεῖκός τ' οὐλόμενον — ἴση μῆκός τε πλάτος τε' ἓξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικάς, γῆν ὕδωρ ἀέρα πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους φιλίαν καὶ νεῖκος. haec Theophrasti Opinion. fr. 3 tam sunt similia, ut origo latere nullo modo possit. de ceteris infra Galeni historiae praefaturo dicendum erit.

σημαίνει γὰρ τὴν ἀνάλυσιν εἰς τὰ γεννητικὰ στοιχεῖα τοῦ παντός. ἡ δὲ μάλιστα ἀληθὴς δόξα τέσσαρα στοιχεῖα συνίστησι πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν. ταῦτα δὲ καὶ Ὅμηρος εἰδὼς φαίνεται μνημονεύων ἐν πολλοῖς αὐτῶν ἑκάστου.

videmus Plutarchum anthologo multo uberiorem. sed ut intellegas quantillum delibaverit uterque ex vetustiore thesauro, tertium adhibeto Heraclitum c. 22: καὶ τῶν φυσικῶν κατὰ τὰ στοιχεῖα δογμάτων εἷς ἀρχηγὸς Ὅμηρος ... Θάλητα μέν γε τὸν Μιλήσιον ὁμολογοῦσι πρῶτον ὑποστήσασθαι τῶν ὅλων κοσμογόνον στοιχεῖον τὸ ὕδωρ. ἡ γὰρ ὑγρὰ φύσις εὐμαρῶς εἰς ἕκαστα μεταπλαττομένη πρὸς τὸ ποικίλον εἴωθε μορφοῦσθαι ... διὸ δὴ τῆς τετράδος τῶν στοιχείων ὥσπερ αἰτιώτατον ὁ Θάλης ἀπεφήνατο [στοιχεῖον εἶναι] τὸ ὕδωρ. τίς οὖν ἐγέννησε ταύτην τὴν δόξαν; οὐχ Ὅμηρος εἰπὼν 'Ὠκεανὸς ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται' ... ἀλλ' ὁ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας κατὰ διαδοχὴν γνώριμος ὢν Θάλητος συνέζευξε τῷ ὕδατι δεύτερον στοιχεῖον τὴν γῆν, ἵνα ξηρῷ μιχθὲν ὑγρὸν ἐξ ἀντιπάλου φύσεως εἰς μίαν ὁμόνοιαν ἀνακραθῇ. καὶ ταύτην δὲ τὴν ἀπόφασιν πρῶτος Ὅμηρος ἐγεώργησεν Ἀναξαγόρᾳ σπέρματα τῆς ἐπινοίας χαρισάμενος ἐν οἷς φησιν

ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

πᾶν γὰρ τὸ φυόμενον ἔκ τινων εἰς ταὐτὰ ἀναλύεται διαφθειρόμενον ὡσπερεὶ τῆς φύσεως ἃ δεδάνεικεν ἐν ἀρχῇ χρέα κομιζομένης ἐπὶ τέλει. διὸ δὴ τοῖς Κλαζομενίοις δόγμασιν ἑπόμενος Εὐριπίδης φησί

χωρεῖ δ' ὀπίσω τὰ μὲν ἐκ γαίας
φύντ' εἰς γαῖαν, τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου
βλαστόντα γονῆς εἰς αἰθέρα.

... ἐσχάτη τοίνυν ὑπὸ τῶν μεγίστων φιλοσόφων ἡ τελεία τετρὰς ἐν τοῖς στοιχείοις συνεπληρώθη.

Si Heracliti supplementa arcessiveris, simillimam Heracleoneae habebis philosophorum seriem, Thaletis Xenophanis Anaxagorae Euripidis, quibus ex superiore conspectu [p. 89] Empedocles addendus est. constat etiam his opinionum ab elementorum numero procedens enumeratio Homerique perpetua comparatio. sed sano ordine a Thalete fit principium. ergo deducta est illinc turbatus grammatici commentarius. quid? ipso Heracliti errore antiquior patefieri videtur origo. Anaxagoram enim quod dicit τῷ ὕδατι δεύτερον στοιχεῖον τὴν γῆν iunxisse, manifesto errore a Xenophane traductum est, quem non solum ipsa doctrina sed etiam cognatorum scriptorum memoria monstrat. unde ista confusio? nempe ex perpetua Anaxagorae cum Euripideis versibus [fr. 836N.] coniunctione, quam testatur Aëtius V 19 3 ὡς καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης 'θνήσκει δ' οὐδὲν — ἐπέδειξεν'. quid? quod antiquior Vitruvius VIII praef. § 1: *Euripides auditor Anaxagorae quem philosophum Athenienses scaenicum appellaverunt aera et terram* ... [1] aequalium amicitiam eidem fragmento praemisit. de Euri-

[1] secuntur in Vitruvio: Pythagoras Empedocles Epicharmus IV elemento-

pidis cum Anaxagora necessitate quam arbitraria esset veterum recentiumque opinio, edocti sumus Wilamovitzii Analectis Euripid. p. 162 sqq. sed cavit tamen, quantum Vitruvii uberiore excerpto docemur, qui Euripidis versibus ita prolusit melius Aëtio et Heraclito, ne neglegentiae crimen mereret. nam illi quidem Euripideam opinionem aeque Anaxagoream praedicarunt. ergo ut comprehendam, Vitruvio vetustior fuit allegoriarum ille conditor sine dubio Stoicorum philosophiae addictus, qui Heracleoni grammatico (Probo Sexto) Heraclito, recentiori Stobaei et Plutarcheae Vitae fonti promptam philosophorum cum Homero conlatorum materiam suppeditavit. philosophorum memoria unde allegoriis affluxerit, difficilius est dictu. sed cum praeter versum Homeri Ὠκεανόν — Τηθύν [cf. p. 9[1]] iam ab Aristotele Metaph. A 3 p. 983[b] 30 comparatum etiam alter Ὠκεανός—τέτυκται accersitus sit, quem coniungunt cum Thalete Placita I 3 2, et Empedoclis Xenophanisque versus eidem in Plac. I 3 20. 12 legantur, aliquam necessitudinem inter Aëtium et allegorias intercedere non negabis. sed de Aëtii fontibus scrutandis infra latissimus patebit campus.

Nunc ex Plutarcheae Vitae Stobaeique excerptis communem illum librum componere pergam.

Stob. I 22 2	Plut. V. H. c. 95
Ὅμηρος τὸν αἰθέρα τοῦ ἀέρος ὑψηλότερον εἶναί φησιν. εἴρηκε δὲ οὕτως·	ὑπὲρ δὲ γῆς ὄντος τοῦ ἀέρος τὸν αἰθέρα ὑψηλότερον εἶναί φησιν οὕτως·
εἰς ἐλάτην ἀναβὰς περιμήκετον ἣ τότ' ἐν Ἴδῃ	εἰς ἐλάτην ἀναβὰς περιμήκετον ἣ τότ' ἐν Ἴδῃ
μακροτάτη πεφυυῖα δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανεν.	ἀκροτάτη πεφυυῖα δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανε·
ἐπέκεινα δὲ τοῦ αἰθέρος τὸν οὐρανὸν ὑπάρχειν ἀπεφήνατο. λέγει γὰρ τοιῶσδε·	τοῦ δὲ αἰθέρος ἀνωτέρω τὸν οὐρανόν·
ὣς οἱ μὲν μάρναντο σιδήρειος δ' ὀρυμαγδὸς	ὣς οἱ μὲν μάρναντο· σιδήρειος δ' ὀρυμαγδὸς
χάλκεον οὐρανὸν ἧκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο.	χάλκεον οὐρανὸν ἷκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο.
ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν ὄλυμπον ὑπάρχειν κατ' ἐξοχήν τινα καὶ θειότητα, φησὶ γὰρ οὕτως·	καὶ ἔτι ἐν τούτῳ
ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν οὔλυμπόν τε.	ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν οὔλυμπόν τε
τὸ γὰρ ἀπωτάτω τῆς γῆς καὶ μήτε	τὸ γὰρ καθαρώτερον τοῦ ἀέρος ἀνω-

rum inventores, praecedunt Thales Heraclitus Magorum sacerdotes. similis series II 1 Thales Heraclitus Democritus et Epicurus Pythagorei. Heracliti cognomen ut cognati fontis indicium praeter Vitruvium noverunt Probus p. 21 ed. K. et Heraclit. alleg. 24 ὁ γοῦν σκοτεινὸς Ἡράκλειτος ἀσαφῆ καὶ διὰ συμβόλων εἰκάζεσθαι δυνάμενα θεολογεῖ τὰ φυσικά (hinc Heraclitus inditum est libello titulus). praeterea cognomen invenitur e. g. Ps.-Arist. de mund. p. 306[b] 20, qui liber Vitruvio non multo antiquior videtur et postea in Eusebio P. E. X 14 14. Tzetz. exeg. Iliad. in Bachmanni schol. I 826, 3.

τὴν σκιὰν αὐτῆς μήτε τὰς ἀναθυμιάσεις προσδεχόμενον ὡς ἀειλαμπὲς καὶ ὁλολαμπὲς ὄλυμπον οἱ παλαιοὶ προσηγόρευσαν. τοῦτο δὲ καὶ δι' αὐτῶν δηλοῦται ἐν οἷς φησι τοιῶσδε·

οὔλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί
ἔμμεναι, οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται, οὐδὲ χιὼν ἐπικίδναται, ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη.

τάτω ὂν καὶ τὸ μάλιστ' ἀπέχον τῆς γῆς καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀναθυμιάσεων ὡς ὅλον λαμπρόν φασιν ὄλυμπον προσηγορεῦσθαι.

eadem ratione concinunt ecl. I 35 10 p. 748 cum Plut. c. 124 [cf. Lehrs de Arist. p. 86*], ecl. I 25 p. 540 minus accurate respondet c. 104 sq. sine dubio ex eodem libro petita sunt excerpta Stobaei I 1 2 p. 6 et fortasse floril. t. 11 24.

Unum exhibebo paulo insigniorem locum, quippe qui utriusque scriptoris in excerpendo diversam rationem prodat.

Stob. I 1 10 p. 20

Πυθαγόρας πλείστῃ σπουδῇ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἐχρήσατο τάς τε τῶν ζῴων γενέσεις ἀνῆγεν εἰς ἀριθμοὺς καὶ τῶν ἀστέρων τὰς περιόδους. ἔτι δὲ τοῖς θεοῖς ἀπεικάζων ἐπωνόμαζεν,[1] ὡς Ἀπόλλωνα μὲν τὴν μονάδα οὖσαν, Ἄρτεμιν δὲ τὴν δυάδα, ... τὴν δὲ ἑξάδα Γάμον καὶ Ἀφροδίτην, τὴν δὲ ἑβδομάδα Καιρὸν καὶ Ἀθηνᾶν, Ἀσφάλειον δὲ Ποσειδῶνα τὴν ὀγδοάδα, καὶ τὴν δεκάδα Παντέλειαν. αὐτοῦ δὲ πάλιν τοῦ ἀριθμοῦ τὸν μὲν ἄρτιον ἀτελῆ, πλήρη δὲ καὶ τέλειον ἀπέφηνε τὸν περιττόν, ὅτι μιγνύμενός τε πρὸς τὸν ἄρτιον ἀεὶ ποιεῖται περικρατεῖν τὸν ἐξ ἀμφοῖν περισσόν, αὐτῷ τε πάλιν συντιθέμενος γεννᾷ τὸν ἄρτιον, ὁ δ' ἄρτιος οὐδέποτε τὸν περισσόν, ὡς οὐ γόνιμος ὢν οὐδὲ ἔχων δύναμιν ἀρχῆς. ὥστε ἐν τῷ διαιρεῖσθαι δίχα πολλοὶ τῶν ἀρτίων εἰς περισσοὺς τὴν ἀνάλυσιν λαμ-

Plut. 145

ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς θεωρίας καὶ ἀριθμητικὴ καὶ μουσικὴ ἃς καὶ Πυθαγόρας διαφερόντως ἐτίμησεν . . . ὁ γὰρ Πυθαγόρας τοὺς ἀριθμοὺς μεγίστην δύναμιν ἔχειν ἡγούμενος καὶ πάντα εἰς ἀριθμοὺς ἀναφέρων τῶν τε ἄστρων τὰς περιόδους καὶ τῶν ζῴων τὰς γενέσεις, δύο τὰς ἀνωτάτω ἀρχὰς ἐλάμβανε, τὴν μὲν ὡρισμένην μονάδα τὴν δὲ ἀόριστον δυάδα καλῶν, τὴν μὲν ἀγαθῶν τὴν δὲ κακῶν οὖσαν ἀρχήν . . . ὅθεν καὶ τῶν ἐφεξῆς ἀριθμῶν τὸν μὲν ἄρτιον ἐνδεᾶ καὶ ἀτελῆ, τὸν δὲ περισσὸν πλήρη τε καὶ τέλειον ἀπέφηνεν, ὅτι μιγνύμενός τε πρὸς τὸν ἄρτιον ἀεὶ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν διασῴζει τοῦ περισσοῦ καὶ ἐν τούτοις ἐπικρατοῦντος, ἑαυτῷ τε συντιθέμενος γεννᾷ τὸν ἄρτιον· γόνιμος γάρ ἐστι καὶ ἔχει δύναμιν ἀρχῆς καὶ διαίρεσιν οὐκ ἐπιδέχεται ἀεὶ τῆς μονάδος ἐν αὐτῷ περιού-

[1] 5 ἐπονομάζομεν F || 9 καὶ Ποσειδῶνα scribebat Meineke || 13 ἀπέφηνε recte F: vulgo ἀπεφήνατο ex Augustani interpolatione || 20 ἄλυσιν F || 21 ἑξκαίδεκα F: corr. Heeren || 24 πᾶσιν F || 34 ὡς ἂν F: ὡς δὴ Meineke ||

βάνουσιν, ὡς ὁ ὀκτωκαίδεκα, τῶν δὲ περισσῶν εἰς ἀρτίους οὐθείς· ἀδιαίρετον γὰρ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ στοιχεῖον εἰς ἕτερα· τοῖς δὲ ἄλλοις εἰς τὰ αὐτὰ πάλιν αἱ διαλύσεις. ἔτι δὲ τῇ μονάδι τῶν ἐφεξῆς περισσῶν γνωμόνων περιτιθεμένων, ὁ γινόμενος αἰεὶ τετράγωνός ἐστι· τῶν δὲ ἀρτίων ὁμοίως περιτιθεμένων, ἑτερομήκεις καὶ ἄνισοι πάντες ἀποβαίνουσιν. ἴσον δὲ ἰσάκις οὐδείς. καὶ μὴν εἰς δύο διαιρουμένων ἴσα, τοῦ μὲν περισσοῦ μονὰς ἐν μέσῳ περίεστι, τοῦ δὲ ἀρτίου κενὴ λείπεται χώρα καὶ ἀδέσποτος καὶ ἀνάριθμος ὡς ἂν ἐνδεοῦς καὶ ἀτελοῦς ὄντος. περὶ δὲ τοῦ κοινοῦ λόγου τῶν ἀριθμῶν τοῦτον διέξεισι τὸν τρόπον.

σης. ὁ δὲ ἄρτιος οὔτε γεννᾷ ποτε τὸν περισσὸν συντιθέμενος ἑαυτῷ οὔτε ἐστὶν ἀδιαίρετος.

Plutarchei libelli similitudinem vel Heerenius perspexit. sed quod ait certum esse auctorem (i. e. Stobaeum) ante oculos habuisse Vitam Homeri, id non potuit scribere nisi sopitus. nam genuina magis est Stobaei ecloga, Plutarchi amplificata et variata. primae sententiae concordant. tum Stobaeus de deorum nominibus loquitur [cf. Theologum. arithm. 33. 44. 53. 55. 63], ille ad monadis et dyadis explicationem properat omissam fortasse a Stobaeo. tum iterum concordia, nisi quod huius verba magis ad artem enucleata sunt. placet ultimo loco florilegium cum Vita Homeri conferre

Stob. flor. t. 33 17

Πλουτάρχου.

Περὶ τῆς καθ' Ὅμηρον ἐχεμυθίας διὰ τούτου σαφῶς δείκνυται. λέγει γὰρ

Θερσῖτ' ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής,
ἴσχεο μηδ' ἔθελ' οἶος ἐριζέμεναι βασιλῆι.

καὶ τοῦ Τηλεμάχου εἰπόντος

ἦ μάλα τις θεῶν ἔνδον οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν

ἐπιλαμβανόμενος ὁ πατὴρ ἔφη

σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε μηδ' ἐρέεινε.
αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι.

τοῦτο ἐξήγησιν (?) οἱ Πυθαγορικοὶ καλοῦντες οὐδὲν ἀπεκρίνοντο τοῖς περὶ θεῶν ὅτι τύχοιεν ἰταμῶς καὶ εὐχερῶς ἐρωτῶσι.

Plut. V. Hom. c. 149

ἐπεὶ δὲ ἐν τούτοις καὶ Πυθαγόρου ἐμνημονεύσαμεν ᾧ μάλιστα ἤρεσκεν ἡ ἐχεμυθία καὶ τὸ σιγᾶν ἃ μὴ χρὴ λέγειν θεασώμεθα εἰ καὶ Ὅμηρος ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην. ἐπί τε γὰρ τῶν παροινούντων ἔφη

καί τι ἔπος προέηκεν ὅπερ τ' ἄρρητον ἄμεινον

καί τῷ Θερσίτῃ ἐπιπλήττει

ἴσχεο
Θερσῖτ' ἀκριτόμυθε λιγύς 'περ ἐὼν ἀγορητής

καὶ τοῦ Ἰδομενέως καθαπτόμενος ὁ Αἴας λέγει κτλ. . . .

καὶ τὸν Ὀδυσσέα τῷ υἱῷ διακελευόμενον . . . καὶ πάλιν αὐτῷ παραινεῖ

σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε μηδ' ἐρέεινε·

Inter haec quoque excerpta eam quam dixi necessitatem intercedere non infitiabere. communis Pythagorae memoria, communes versus ad Thersitam et Telemachum dicti, cetera liberius in utroque, Plutarcho exemplar augente et amplificante. idem in prioribus excerptis observare licuit. sed haec Stobaei ecloga peculiari quadam virtute splendet. quemadmodum florilegii auxilio Arii lemma Stobaeo restitutum est, ita hic servatum est memorabile nomen Plutarchi. atque hoc nomine permoveor ut litem denuo suscitem quae diu sub iudice est non profligaturus, sed testem neglectum producturus.

Homeri vita quae olim ex principe Homeri editione Florentina innotuit, a Duebnero ad Plutarchi codices illos Parisinos AE maxime recensita et emendata est. praemittitur in codicibus frivola de Homeri genere et carmine scriptiuncula a Byzantinis confecta et a ceteris resecanda. nam propter argumenti tantum cognationem inhonestum caput probo commentario praefixum est. atque hic de Homeri sapientia libellus quin antiquus sit neminem fugit. quid? R. Schmidtius [de Plutarchea quae vulgo fertur Homeri vita Hal. 1850] Porphyrium auctorem evincere studuit. qui quaestionem perdifficilem haud inscite tractavit nisi quod plane incredibili iudicio Heracliti allegorias tumide et indocte scriptas eidem Porphyrio vindicabat.[1] Schmidtianam de Plutarchea Vita coniecturam Gildersleeveus [de Porphyrii studiis Homericis capit. trias. Gotting. 1853] levibus sane argumentis refutabat. adversati sunt etiam Wollenbergius [de Porphyr. stud. philolog. cap. V. Berol. 1854] ineptissimae ipse suspicionis auctor [thes. V], Bernhardyus Gr. litt. hist. II 1² 202, R. Volkmannus Plut. Chaer. Vit. et script. I 121. contra Sengebuschius dissertat. homeric. prior. p. 5 et G. Wolffius Porphyrii de philos. ex orac. hauriend. p. 24 sq. Schmidtium doctissime defenderunt. auctoritatum igitur momenta paria. videamus argumenta. praeter leviora quaedam duas proferunt Porphyrianae originis vindicias, primum quod Circes allegoria similiter in V. H. c. 126 atque a Porphyrio apud Stob. I 41 60 p. 1046 explicetur, tum quod enneadis vis illic c. 145 celebrata ad unum Porphyrium maxime quadret, qui Plotini libros ad hunc numerum digesserit et a Ioanne Lydo de mens. IV 78 propterea nominatim laudetur. sed neutrum rem conficit. quid enim prius argumentum aliud probat quam allegoriarum librum quem supra dixi utrique patuisse? nam ut Stoicorum doctrina et Porphyriano et Plutarcheo loco promiscue adhaeret, ita variant excerpendo. ille pa-

[1] seductus est Schmidtius scholiorum Homericorum falso testimonio. nam Venet. B ad O 21 [Heraclit. 40], Venet. B (non A) ad Θ 3 [Heraclit. 36], Venet. B ad M 27 [Heraclit. 38], Ven. B ad Ξ 346 [Heraclit. 39] a Villoisone Porphyrii lemma fraudulenter praefixum est, quod securus ut alia Bekkerus propagavit. cf. H. Schrader über die porphyr. Iliasschol. Hamb. 1872 p. 2. V. Rose Ar. Pseud. p. 152. nolo tamen diffiteri in Leydensi et fortasse in aliis ut Etonensi et Escurialensi ad Θ 3 lemma Πορ (φρ) adscriptum legi, qui error faciles habet explicatus. sed de his Schraderus futurus Porphyrianorum scholiorum editor viderit.

lingenesiam et animarum in aera receptum retinet, hic veriloquium *Αἶαῖα ἀπὸ τοῦ αἰάζειν* aucupatur. alterum argumentum fortius videatur. verum in Homeri aperto enneadis studio explicando allegoriarum venatores paene ultro in idem inciderunt. quod praeiverunt Aristarchei velut Aristonicus ad Z 174 et schol. B et Vict. ad M 25. sed largiamur istis Porphyrium[1] in Graeciam invexisse enneadem, quid impedit, quominus Vita Homeri hoc quidem Porphyrianum inventum secuta esse videatur? at Porphyrius Vitam nullo modo scripsit, quia scribendi et ratio et oratio Porphyriano mori plane contrariae sunt. quod vel ex brevissimo capite de Circe luculento exemplo demonstratur. neque quidquam valet Schmidtii ratio diversas Porphyrii aetates excusantis. quae ne tum quidem probabilis esset, si nomen philosophi dilucide Vitae inscriptum esset.

Similiter fere contra Schmidtium disputavit Volkmannus, sed quod idem velut maximum argumentum obiecit Homericae aetatis diversam notationem, hoc recuso. nam Plutarchi locus interpolatione e Byzantina quam dixi scriptione arcessita foedatus est. neque iterum debebat in disceptationem vocari, postquam a Sengebuschio probe restitutus est. de Porphyrio igitur satis.

Multo probabiliora possunt effici ex Stobaei quae dixi excerptis Homericis. quibus cum P l u t a r c h i nomen uno certe loco inscriptus sit, statuo altero fortasse saeculo subdita Chaeronensis persona ex antiquo allegoriarum corpore, quod multifariam excerptum dixi, enchiridion Homericum breviatum esse. hinc Stobaei fragmenta deducta sunt. indidem titulo servato multis autem additis omissis variatis ea quam nos tenemus Plutarchi Vita. sed haec omnis quaestio affecta magis quam absoluta denuo erit pertractanda. nos quoniam anepigrapha placita suis distribuimus scriptoribus Aëtio Ario Pseudo-Plutarcho Vitae Homeri scriptori ad propositum revertimur.

VII DE AETII SECTA ET AETATE

Arii Didymi memoriam haud inviti paulo diligentius recoluimus, quippe cui non uno nomine comparari possit Placitorum collector Aëtius. nam is quoque a sectarum censura fere abstinuit ac Stoicorum non minus quam Epicureorum disputationes tamquam ex ipsius sententia dictas edidit. haud absimili ratione Arius non solum Stoicos Peripaticos Platonicosque sed fortasse etiam Epicureos nullo suo iudicio addito excer-

[1] Plutarch. l. c. τί δήποτ' οὖν ἐστιν ὁ τῶν ἐννέα ἀριθμὸς τελειότατος; ὅτι ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πρώτου περισσοῦ τετράγωνος καὶ περισσάκις περισσός, εἰς τρεῖς διαιρούμενος τριάδας ὧν ἑκάστη πάλιν εἰς τρεῖς μονάδας διαιρεῖται. I. Lyd. l. c. θεῖος ὁ τῆς ἐννεάδος ἀριθμὸς ἐκ [intercidit τριῶν] τριάδων ἐκπληρούμενος καὶ τὰς ἀκρότητας τῆς θεολογίας κατὰ τὴν Χ α λ δ α ι κ ὴ ν φ ι λ ο σ ο φ ί α ν ὥς φησι Πορφύριος ἀποσῴζων.

psit et ut ille optimos pessimos auctores promiscue adscivit, ita Arius quaecunque in manus venerant primaria cuiusque sectae non minus quam quintae classis scripta respexit. praeterea eclectico genere, si quid in prooemiis propriae doctrinae pellucet, uterque usus est. In Ario inter Stoicorum notiones Aristotelisque categorias pax conciliata est cf. Stob. ecl. II p. 46 H. supra p. 70. multo etiam magis decolor Aëtii oratio. modo Peripateticum audis velut Plac. I 2 2 τὸ εἶδος ὃ καλοῦμεν ἐντελέχειαν, modo Stoicum velut ibidem ἀρχάς φαμεν εἶναι οὔτε συνθέτους οὔτε ἀποτελέσματα, sed ut ille Stoicis, ita Aëtius Peripateticis principatum tribuisse videtur, si quidem in prooemio et I 1. 2 Aristotelis ter cum Theophrasto et Peripateticis, semel Stoicorum vel Platonis sententiae apparent. hinc coniectura valet in Peripateticorum eum schola tirocinia philosophiae posuisse. nam supra tirocinia ille quidem numquam evectus est. nec graviora desunt indicia. constat post Andronicum qui extiterunt Peripatetici eos scholae umbra non egressos esse, ut ex unis fere commentariis tenuissima notitia hauriri possit. Aëtius autem, qui Posidonium alioqui ultimum [1] cognovit philosophorum, Peripateticum commemorat Xenarchum amicum Arii et Augusti, cuius de anima opinio haec est IV 3 10 Ξέναρχος ὁ Περιπατητικὸς καί τινες ἕτεροι τῆς αὐτῆς αἱρέσεως τὴν κατὰ τὸ εἶδος τελειότητα καὶ ἐντελέχειαν καθ' ἑαυτὴν οὖσαν ἅμα καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντεταγμένην. [2] quid igitur? nonne credibile notitiam illam recentem ex ipsa Peripatetici schola receptam esse? credibile sane sed minime necessarium, ut praestet quae certa sunt inde concludere. scripsit Aëtius non ante Augustum, idemque non post Antoninos, quorum aetate excerpsisse videtur Plutarchus. quaeritur uter terminus propius ab illius natali absit. qua in re nec tam inopes sumus argumentorum ut ne coniecturam quidem periclitari liceat nec tam instructi a subsidiis ut ulterius provehi fas sit. nimirum frustra Aëtii rhetoris memoria citabitur, quem p. 49 Augusti aetati supparem dixi. quid enim rhetori communionis cum scholastico Placitorum enarratore, nisi forte in materiae siccitate dispositionis turbis orationis exilitate novitatis eum quandam gratiam aucupatum putas? neque ex astrologiae mentione V 18 6 [cf. II prooem. τῶν ἀποτελεσμάτων] aetatem accuratius circumscribemus. nam astrologia etsi sub primis

[1] Ocellum II 25 13 omitto quem cum Plutarchus et Theodoretus ignorent a Stobaeo invectum esse probabile. ignota aetas est Apollodori Corcyraei [III 12 8 fortasse ante Pamphilum grammaticum Athen. XI p. 478 B], Diotimi Tyrii cf. ad II 17 3, Epidici [?] II 4 5. ante Antiochum est Timagoras Epicureus [cf. Cic. Lucull. 25 80]. de Stoico Boetho ridicule erravit Corsinus p. XXVII quem secutus est Beckius.

[2] definitio non verbis, at re Aristotelea est. quo magis mirandum, quod animae definitionem a Theophrasto ac multis deinceps Peripateticis variatam non attrectavit, cum tamen arcem naturalis Aristotelis doctrinae, aetheris motionem ἐν ταῖς πρὸς τὴν πέμπτην οὐσίαν ἀπορίαις [Simplic. d. cael. p. 11 b 41, 12 b 14 Karst.] impugnasset. qui fuerint καί τινες ἕτεροι in tanta harum rerum obscuritate ignoratur. cum Boetho aequali Peripatetico — nam utrumque audivit Strabo — consentit de primo expetendo [πρῶτον οἰκεῖον Alex. d. anim. 154 a 47]. sed de Boethi psychologia nihil compertum habemus nisi quod immortalitatem animi reiecit.

imperatoribus, quo tempore Thrasyllus Tiberio, Sulla Caligulae, Serapa Trimalchioni exstiterunt suasores Maniliusque qui dicitur artem versibus inclusit, in forum magis et publicam lucem protracta est, tamen neque prius apud Graecos Romanosque [cf. Caton. d. r. rust. 5] neque profecto postea coli desita est. ergo hinc quidem nihil lucramur. maius momentum ex orationis observatione efficitur. nihil dico de Placitorum quae proprie dico brevitate et siccitate: *ornari res ipsa vetat contenta doceri.* ceterum pleraque sunt verbis paulum mutatis ex antiquioribus fontibus translata, quae breviavit quidem sed raro mutavit. restant igitur praeter Placita ampliores eclogae Stoicorum et Epicureorum atque ipsius scriptoris prooemia. atque in illo numero memorabilis est Epicureus, de quo satis supra p. 78 dictum est. ubi insolita illa ἀτενίζων ἑαυτῷ et μοιχαλίδος observavi, quae homini ceteroqui erudite et nervose scribenti vix ante primum p. Chr. saeculum proferre licebat. Philodemus quidem qui propter dicendi neglegentiam vapulare solet, talia haud ausus est. neque magis ea alterum p. Chr. saeculum decent, quo indefesso sophistarum studio recte scribendi laus fere vulgaris erat. ergo comparandus quodammodo cum Longino cuius fertur de sublimitate libellus cultissimo scriptori et perinde fervido, sed in quibusdam mendoso. in Stoicorum capitibus non tam aetatis, quam loci nota impressa est insignis. IV 11 5 ὥσπερ τὰ δηνάρια καὶ οἱ στατῆρες αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ ὑπάρχει δηνάρια ⟨καὶ⟩ στατῆρες, ἐὰν δὲ εἰς πλοίων δοθῇ μίσθωσιν, τηνικαῦτα πρὸς τῷ δηνάρια εἶναι καὶ ναῦλα λέγεται. quid interfuerit ut duplex numorum genus afferretur, haud dispicio. alterutrum credo satis erat. nec dubium quin uno staterum exemplo contentus fuerit quicunque Stoicorum illa composuit. Romanum igitur usum spectabat Aëtius nisi Plutarchum interpolasse credis.[1] restat ipsa Aëtii oratio. de qua non nulla supra p. 75 notavi. certe quamvis exiguus sit illorum ambitus, tamen ne sic quidem eundem vocabulorum gyrum vitavit. omnino quae placitis explicandi gratia adduntur velut in prooemio § 3 taedium parant. quid de ordine libri atque dispositione, quatenus Aëtio iniungenda est, iudicandum esset, ibidem exposui. unde si de genere scriptoris coniciendum, fieri non poterit quin *scholasticorum natio madens pingui* adgnoscatur. ergo scriptoris eadem est facies ac philosophi, quam initio capitis aperui. utrumque suadet, ut quam minimo intervallo ab altero termino Aëtii aetatem suspendamus. quodsi altero fere medio saeculo Placitorum extitit epitome, quid obstat ne sub exiens primum sive alterius initium Aëtium vixisse coniciamus? verum ego has ratiunculas, quae quam incertae sint sentio, nolo persequi laudaturus si quis meliora docebit. nec profecto ex aetatum discrimine vel nominum

[1] omisit hanc rem Beckius, qui in Plutarchi sermone latinam linguam odoratus est, *cuius non imperitum fuisse auctorem facile patet.* num latine fuerit doctus Aëtius, ego nescio. graeci certe peritior fuit Beckio qui scilicet hos notavit *idiotismos latinos:* ἰδίας ἑκάστη *suas quaeque* IV 10 2 et συνάγειν I 3 8 *cogere* i. e. concludere.

splendore compendiorum eiusmodi pretium aestimatur, sed ex fontibus solis. ad quos eruendos dum accingor, Aëtium parumper valere iubeo, ut de Theophrasto gravissimo Opinionum scriptore qua par est accuratione disseram.

VIII DE THEOPHRASTI PHYSICORUM OPINIONIBUS

Quod in singulorum hominum vita labentis et senescentis est aetatis indicium ut ad vitas suas describendas animum impellant, idem populis litterarum laude florentibus solet contingere. Graecorum poetarum scriptorumque gloriam excepit Alexandrinorum eruditio, philosophiam ab Aristotele excultam et quantum veteribus licebat consummatam statim polyhistorum studia subsecuta sunt. ex Peripateticorum quidem familia qui proficiscebantur paene omnes magistri effata ut divinitus instincta suspiciebant. inde cum ipsam philosophiam promovere nollent, historiae cognitionem ab eodem Aristotele egregie incohatam studio laudabili eventu haud semper felici appetebant. duces eius rationis praeter ipsum Aristotelem fuere Theophrastus et Eudemus. hic mathematicorum ille philosophorum ante magistrum inventa opinionesque tanta diligentia comprehenderunt ut quidquid apud posteros eiusmodi apparet probae memoriae, id paene omne ab illorum auctoritate repetendum videatur.

Ac Theophrastus quidem scripsit Φυσικῶν δοξῶν libros XVIII, quos ex indicibus Laertianis V 46. 48 novimus. alterum eius libri exemplum, quod indices recensebant, sedecim libros continebat. nec minus de inscriptione variabant. Φυσικῶν δοξῶν est apud Laert. V 48. alii περὶ φυσικῶν nominabant [Laert. l. c. 46], alii περὶ τῶν φυσικῶν ut Alexander [fr. 6], Galenus ἐπιτομὴν φυσικῶν δοξῶν i. e. collectionem fr. 5ᵃ, neglegentius Laertius ipse IX 22 fr. 6ᵃ, Placita fr. 16 Simplicius fr. 13 ἐν τοῖς φυσικοῖς, quod lemma cave ne ad physicorum librum Aristoteleo simillimum [φυσικῶν $\overline{\alpha}$—$\overline{\eta}$ [1] Laert. V 46] referas. utrumque monumentum complectitur Priscianus Lydus in quaestionum ad Chosroen prooemio: '*Theophrastus item plurimas occasiones sermone dignas praestitit his quae quaesita sunt ex naturali historia et naturali auditu.* eodem titulo φυσικῆς ἱστορίας utitur Simplicius fr. 7 et conferri potest Eudemi ἀριθμητικὴ ἱστορία γεωμετρικαὶ ἱστορίαι ἀστρολογικαὶ ἱστορίαι. alio sensu ab ipso histor. plant. I 1 4 ἱστορία τῶν φυτῶν scrutatio plantarum dicitur cf. IV 1 5 V 1 1. [2]

---

[1] ex hoc opere epitome uno libro comprehensa circumferebatur, in quam Simplicius se commentatum dicit Aristot. de anim. f. 38ʳ 2 σαφέστερόν μοι ταῦτα ἐν τῇ ἐπιτομῇ [i. e. in commentario ad epitomen, breviter ut nos quoque] τῶν Θεοφράστου φυσικῶν διώρισται cf. Usener Anal. Theophrast. Lips. 1858 p. 28.

[2] cf. Physic. op. fr. 1 Θαλῆς δὲ πρῶτος παραδέδοται τὴν περὶ φύσεως ἱστορίαν τοῖς Ἕλλησιν ἐκφῆναι, fr. 9 Πλάτων . . . ἐπέδωκεν ἑαυτὸν καὶ τοῖς φαινομένοις ἀψάμενος τῆς περὶ

Physicorum igitur Opinionibus philosophorum a Thalete ad Platonem turbam ita recensuit, ut quid de singulis singuli capitibus statuerent non solum breviter indicaret, sed etiam quid male quid recte quid proprie cogitassent ad Aristoteleam normam diiudicaret. priusquam vero tam admirabile opus susciperet non solum Aristotelis iudicia collegit et anxie respexit, sed ipse quoque ad fontes adiit et nobiliorum philosophorum ut Anaxagorae Anaximenis Archelai Diogenis Empedoclis Metrodori Platonis Xenocratis, copiosissime Democriti doctrinas peculiaribus libellis examinavit. sed ex omnibus istis scriptis unum fragmentum exstat ex altero de Anaxagora libro fr. 26 Usen., quod fr. 4 nostrae sylloges subieci.[1] huic materiae undique collectae, quam contuleris cum Aristotelis Politiis, superstruxit amplam Physicorum Opinionum syllogen, quae iam Alexandrinorum aetate in duorum librorum epitomen coacta est περὶ φυσικῶν ἐπιτομῆς $\bar{α}$ $\bar{β}$ [Laert. l. c. 46]. epitomandi usus fortasse iam Aristotelis aetate non inauditus[2] paulo post ita increbruit ut potiorum Peripateticae scholae librorum in usum sive philosophorum sive rhetorum compendia fierent. ita Theophrasti feruntur in indicibus ἀναλυτικῶν ἐπιτομῆς $\bar{α}$, νόμων ἐπιτομῆς $\bar{α}$—$\bar{ι}$, φυσικῶν ἐπιτομῆς $\bar{α}$ [cf. p. 102[1]] fortasse etiam ἠθικοὶ χαρακτῆρες. quanta libertate excerptum sit non solum ex characteribus, quorum tamen fata parum explorata sunt, sed etiam ex Aristophanis Byzantii τῶν Ἀριστοτέλους περὶ ζῴων epitome cernitur, unde quae Constantini Porphyrogeniti iussu compilata sunt e codice Parisino edidit V. Roseus Anecd. graecol. II 1—40. Opinionum autem illa epitome usus videtur Laertius IX 21 [fr. 24 Us., fr. 6[a] nostrae syll.] Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης (τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι), ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ. Parmenidem ab Anaximandro pendere Theophrastus dicere vix potuit, qui Xenophanem fr. 5. 6 Parmenidis praeceptorem nominaverat. pridem transpositum est Παρμενίδης . . . διήκουσε Ξενοφάνους quo τοῦτον rectius referretur. neque dubium quin haec sit genuina sententia, sed ambigitur utrum Diogenes intempestive

---

φύσεως ἱστορίας. Aristot. de cael. III 1 p. 298[b] 2, Platon. Phaed. p. 96 A τῆς σοφίας ἣν δὴ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν cum Wyttenbachii nota cf. Torstrik ad Arist. d. anima p. 112. G. Curtius Verh. d. saechs. Ges. 1866, 146.

[1] de Democriteis minimum sex libris cf. Usenerus l. c. p. 25. e libro περὶ Δημοκρίτου falso Aristotelis nomine inscripto V. Roseus [Ar. ps. p. 213] excerpta putat quae affert Alexander ap. Simplic. d. coel. p. 488[a] 6 Br. praeterea possunt ad illos commentarios referri fragmenta haec quae Usenerus inter incerta enumeravit 27 Laert. Diog. IX 6 Θεόφραστος δέ φησιν ὑπὸ μελαγχολίας τὰ μὲν ἡμιτελῆ τὰ δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα γράψαι (Heraclitum), 28 ibid. IX 46 (Democriti) μέγας διάκοσμος, ὃν οἱ περὶ Θεόφραστον Λευκίππου φασὶν εἶναι, 29 Ael. V. H. IV 20 (Democritus) τὴν παρὰ τοῦ Δαμασίππου τοῦ πατρὸς οὐσίαν εἰς τρία μέρη νεμηθεῖσαν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς τρισί, τἀργύριον μόνον λαβὼν ἐφόδιον τῆς ὁδοῦ, τὰ λοιπὰ τοῖς ἀδελφοῖς εἴασε. διὰ ταῦτά τοι καὶ Θεόφραστος αὐτὸν ἐπῄνει ὅτι περιῄει κρείττονα ἀγερμὸν ἀγείρων Μενελάου καὶ Ὀδυσσέως.

[2] epitome reipublicae Platonicae et Aristoteli et Theophrasto attribuitur cf. Usener l. c. p. 19. V. Rose de Ar. libr. ord. p. 86.

aliena immiscuerit an librarius Xenophani praecedenti concinnius principium formaverit. Theophrastus igitur ipse Xenophanem cum Anaximandri sive aetate — ut Sotio Laert. IX 18 κατ' Ἀναξίμανδρον ἦν — sive doctrina [cf. Susemihl Philolog. Anz. VII 299] composuisse videtur, sed de hoc loco videro inferius.

Ex integro de Physicorum opinionibus volumine excerpta esse videntur, quae Aristotelis interpretes tradunt. inter quos plurima et gravissima fragmenta Simplicius sive ipse excerpsit sive excerpta ab Alexandro transtulit. qui quia Aristotelis Physica explicaturus plurimus est in Theophrasti libri laudibus, multis locis, etiam eis quibus non nominatur, Opinionum vestigia adgnovit Ch. A. Brandisius quaest. Eleat. p. 17 eumque secutus in Analectis Theophrasteis H. Usenerus. horum virorum iudicio etsi non nulli refragati sunt haud me paenituit subscribere. nam quo acrius in interiorem Theophrasti familiaritatem me insinuaram, eo magis illorum opinionem confirmatam videbam. consentaneum est pauca minus recte observata, plura dubia esse. ergo ne quid me invito erroris lecturis subnasceretur Theophrastea certa aut verisimili ratiocinatione adgnita diductis litteris expressi, simulque imitatorum testimonia potiora in ima quaque pagina subnotavi. in reliquiis disponendis Usenerum fere sequor non quo omnia eum recte ordinasse credam sed quia putidum duco in leviculis vel dubiis ab egregio exemplari recedere. [1]

Sicut verum erat Theophrastum primo de primordiis libro per temporum fere seriem decurrere ut in Platonem ceteris perfectiorem desineret [2], ita non credibile neglecta opinionum cognatione ad amussim temporum filum persecutum esse. immo cum successionum aliquam rationem haberet [3], fortasse Alexandrinis ea potissimum re imitabilis, varias deinceps familias Ionicos Eleatas atomorum doctores ad Platonem usque deduxisse videtur haud veritus Diogenem Apolloniaten et Archelaum vel contra aetates physicis adnectere cf. Panzerbieter Diog. Apoll. fr. p. 7. angustae enim mentis erat neglecta dogmatum necessitudine exteriorem temporum continuationem quasi principem legem custodire. [4] ad Theophrasti in

[1] in Simplicianis Usenerus Brandisii Aldinae exemplo utebatur nunc ab Academia Berolinensi adservato, ubi trium codicum C[ollegii novi Oxoniensis 244] et A et D ignotorum discrepantia adscripta est. ex eiusdem schedulis quartus innotuerat O[ceanus] Laurentianus ille 85 1. nobis accuratior praesto erat codicum notitia. Torstrikius enim Academiae iussu Simplicii Physica editurus quem adparatum collegerat, is post illius lugendam mortem in nostras manus concessus est. inde afferam varietatem codicum Laurentiani 85 1 (B), Laurent. 85 2 (D), Marcian. 229 (E), Marcian. 227 (F) et singulis locis Ambros. E 4 inf. (H). Aldina mihi erit *a*. potiores sunt D E B, deteriores F H a.

[2] cf. fr. 9 τοὺς ἄλλους προιστορήσας 'τούτοις' φησὶν 'ἐπιγενόμενος Πλάτων τῇ μὲν δόξῃ καὶ τῇ δυνάμει πρότερος, τοῖς δὲ χρόνοις ὕστερος κτλ.'

[3] cf. fr. 6 ipsius verba τούτῳ [Xenophani] δ' ἐπιγενόμενος Παρμενίδης Πύρητος ὁ Ἐλέατης, praeterea fr. 1. 2. 3. 4. 5. 6a praecipue 8.

[4] Simplicii verba in phys. f. 7a 25 αὕτη μὲν ἡ σύντομος περίληψις τῶν ἱστορημένων [sic D E F] περὶ ἀρχῶν οὐ κατὰ χρόνους ἀναγραφεῖσα, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς δόξης συγγένειαν non solum Simplicii sed etiam Theophrasti rationem describere possunt. cf. Krische forsch. p. 166.

primo capite ordinem fortasse proxime accedunt Ciceronis in Lucullo 27 118 excerpta qui Thalem Anaxagoram Xenophanem cum Parmenide Leucippum Democritum Empedoclem Heraclitum Melissum Platonem Pythagoreos enumerat. sed haec incertiora. omnino veri simile est Theophrastum praesertim in reliquis capitibus opinionum varietatem generatim comprehendisse quemadmodum fecit in fragmento de sensu. ubi prius de sensibus §§ 1—58, tum de sensis §§ 59—91 agitur. prior pars iterum bipartita. alter locus philosophorum, qui similibus sensum efficiunt, alter qui contrariis. tum qui similibus singillatim enucleate tractantur Parmenides Plato Empedocles. ordinis ratio inde petita, quod Parmenidis rudissima est doctrina qui § 3 ὅλως οὐδὲν ἀφώρικεν ἀλλὰ μόνον ὅτι δυοῖν ὄντοιν στοιχείοιν κατὰ τὸ ὑπερβάλλον ἐστὶν ἡ γνῶσις. uno gradu compositior Plato qui § 5 ἐπὶ πλέον μὲν ἧπται τῶν κατὰ μέρος, οὐ μὴν εἴρηκέ γε περὶ ἁπασῶν ἀλλὰ μόνον περὶ ἀκοῆς καὶ ὄψεως. perfectior utroque Empedocles qui § 7 περὶ ἁπασῶν ὁμοίως λέγει cf. § 2. hinc variam explices refutandi rationem. Parmenides quid omiserit quam brevissime indicat. iudicium comprehendit § 4 extr. οὕτως μὲν οὖν αὐτὸς ἔοικεν ἀποτέμνεσθαι τῇ φάσει τὰ συμβαίνοντα δυσχερῆ διὰ τὴν ὑπόληψιν. de Platone quoque paucis perfungitur § 6, Empedoclem uberrima refutatione (§ 12—24) dignum ducit. sequitur alter locus philosophorum, qui contrariis sensum efficiunt. primus Alcmaeon brevissime, tum Anaxagoras ut patronus huius sectae suam copiose exponit opinionem §§ 27—30, quam uberior sequitur Theophrasti censura §§ 31—37. praeteriens Clidemum tangit nullo suo iudicio interposito, ut iam ad Diogenem et Democritum transeat, quorum neuter utram sectam sequeretur clare exposuisse dicitur. hinc ultimus recte eis servatus est locus, quibus refutatis priorem partem his concludit § 58 αἱ μὲν οὖν περὶ αἰσθήσεως καὶ τοῦ φρονεῖν δόξαι σχεδὸν αὗται καὶ τοσαῦται τυγχάνουσιν οὖσαι παρὰ τοῖς πρότερον. alteri parti generalem conspectum praemittit § 59. quo opiniones Anaxagorae Empedoclisque qui sensorum parum rationem habuerint, adumbrat Democrito Platonique satisfacturus. illius placita §§ 61—78 profert, tum §§ 79—82 diiudicat. paucioribus Platonis §§ 83—86, quem §§ 87—91 refutat. hinc si ad caput de principiis revertimur, Aristotelem phys. I 2 similiter principiorum divisionem instituisse observamus, quam repetere iuvat, cum praesertim Simplicii fragmenta ad hunc locum pleraque afferantur. p. 184ᵇ 15 ἀνάγκη δ' ἤτοι μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἢ πλείους, καὶ εἰ μίαν, ἤτοι ἀκίνητον ὥς φησι Παρμενίδης καὶ Μέλισσος ἢ κινουμένην ὥσπερ οἱ φυσικοὶ οἱ μὲν ἀέρα φάσκοντες εἶναι οἱ δ' ὕδωρ τὴν πρώτην ἀρχήν· εἰ δὲ πλείους, ἢ πεπερασμένας ἢ ἀπείρους, καὶ εἰ πεπερασμένας πλείους δὲ μιᾶς, ἢ δύο ἢ τρεῖς ἢ τέτταρας ἢ ἄλλον τινὰ ἀριθμόν, καὶ εἰ ἀπείρους, ἢ οὕτως ὥσπερ Δημόκριτος τὸ γένος ἓν σχήματι δὲ ἢ εἴδει διαφερούσας, ἢ καὶ ἐναντίας. quantum Aristotelis partitio discipulum moverit, nescimus. sed maximam fuisse eius auctoritatem, cui suum verecunde iudicium subiungeret, e fragmentis abunde conspicitur. nam quod laudat Cicero de fin. I 2 6 *quid? Theophrastus mediocriterne delectat cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos?* ad alios libros

spectat. sed in metaphysicis praecipue et alibi identidem semina quaedam historiae philosophorum sparsit, quae a discipulo haud sane neglecta sunt. cf. ad fr. 1. 4. 6. 7. 8. 9. 11. 22. 23.[1] quare etiam atque etiam cavendum est ne propter Aristotelis similitudinem solam in Simplicianis fragmentis interpretem potius quam Theophrastum nobis audire videamur.

Peculiarem sibi poscit disputationem fragmentum 12 ex Pseudophilone περὶ ἀφθαρσίας κόσμου haustum. quod a ceterorum similitudine aliquantum recedit. continet enim tanquam a Theophrasto prolatas quattuor interitum mundi tuentium philosophorum opiniones, quorum tamen nomina tacentur. quibus enucleatis singulae deinceps Peripatetica doctrina refutantur. philosophorum decreta ex Opinionum libro recisis nominibus excerpta arbitratus est Usenerus. atque si Theophrastea vere sunt, difficile erit aptiorem locum invenire. sed maxima huic opinioni oborta est difficultas, postquam Zellerus Herm. XI 422 sqq. tertium et quartum Philonis decretum Stoicorum esse invictis rationibus demonstravit.[2] ergo in Opinionibus ne tum quidem si Zenonea illa opinio fuit, infuisse potest, quia non ultra Platonem decursum esse et aliis fragmentis et de sensibus libro probabile redditur. sed hanc quidem Useneri coniecturam paulisper seponamus. age videamus de Zenonis et Theophrasti lite, quam Zellerus sibi invenisse visus est. primum moneo in coniectura positam esse Zenonis auctoritatem. nam Philonis testimonium de provid. I p. 12 Auch. interpolatum supra evici neque a Zellero ipso in examen vocatum est. sed fac Zenonem opinionis auctorem. Theophrastumne probabile est Stoicum in quopiam libro citasse? temporum rationes non afferam, quae etsi nondum sunt accurate explicatae tamen impedimento esse non possunt.[3] sed philosophorum commercium non ex solis temporis condicionibus constituendum est. aliter mireris Democriti a Platone, Aristippi ab Aristotele fere neglectam doctrinam. quos apparet fastidii fuisse delicatissimi. quid igitur Zeno cum Theophrasto, Cratetis modo discipulus cum eo quem insigni quodam lepore fabula cynico opposuit [Diog. VI 90]? nam quod sagaciter defendit Zellerus p. 428 nomen esse a Theophrasto omissum quasi collega collegam nominatim impugnare verecundaretur, id Aristotelis exemplo doctrinam Xenocratis saepius, nomen numquam fere afferentis parum munitur. illi enim qui aliquotiens se ipsum Platonicis adnumerat [cf. Bo-

---

[1] quae olim pluribus exposui nunc stringere licet, postquam nuper Zelleri dissertatio de Metaphysicis a Peripateticis lectis prodiit. [Abhandl. der Königl. Akadem. der Wiss. phil.-hist. Kl. 1877 p. 145 praecipue 150 sqq.] fragmentum de sensu non attigit, quare tu vide notas ad §§ 1. 39. 40.

[2] de prioribus argumentis dubito an ex vetustioribus philosophis sumpta sint. altera Xenophani vindicanda videtur cf. Hippol. philos. 14 5 Aristot. Meteor. I 14 p. 352ª 17. de universa opinione cf. Zeller I[4] 498[3]. E. Rohde gr. Rom. p. 199[2].

[3] magna lux ex Apollodori testimonio affulsura videtur quod est apud Philodem. de philosoph. [Herc. vol VIII Neap. 1844] col. 4. sed melioribus apographis opus erit quibus usum Gomperzium audio rem difficillimam expediturum esse.

nitzii comm. ad Metaph. A 9, 990^b 9] multa obstabant ne amicum eundemque aemulum laederet. Theophrasti autem quid interfuit novum in phisophia hominem et Crateteum ut honorificentius palparetur? gravissimae denique rei et per se non unicuique probabilis desiderantur magna testimonia. sed silent Theophrasti reliquiae, silent interpretes, silet omnis antiquitas. contra affirmat unus Philonis liber cuius ne titulus quidem mendacii expers est. tanti igitur ignoti hominis facies auctoritatem, qui quantum ex oratione iudicamus fuit homo satis ineptus undique phaleras aucupatus Philonemque potissimum imitatus [1], libris tamen optimis instructus, sed non tot quot simulat. Aristotelem quidem quem puerili adulatione afficit non legit. [2] contra molesta gravitate Ocelli futtilem de natura rerum librum ipsum se legisse affirmat. [3] hinc si suspicabere Ocellum in usum vocatum esse, falleris egregie. Boethum Panaetium Diogenem Chrysippum ab ipso adscitos non credo. Stoicorum materia a Posidonio collecta haud scio an promptior fuerit. itemque Peripateticorum adversariorum veri simile est unum librum omnia comprehendisse. quid igitur? si Aristotelis inde quasi quaedam obscura fama stillavit, an Theophrastum ab isto nebulone evolutum putas? restat huius sectae Critolaus, cuius quinque pro mundi aeternitate argumenta c. 11 p. 239, 7 ac deinceps afferuntur.

Critolai liber num scriptori ipsi ad manum fuerit nescio. sed illum in affirmandis et cumulandis argumentis vix se continuisse credibile, immo Aristoteleo exemplo contra potiores contrariae opinionis patronos disputasse. inde probare equidem nequeo, sed valde verisimiliter conicio Theophrasti memoriam ex Critolao paululum obscuratam fluxisse. quid? si Critolaum priora duo decreta ex opinionum libro deprompta initio capitis Theophrasti nomine confirmasse sumimus? hinc et Philonis artificium explicaretur quo nihil est apud excerptores vulgarius, ut antiqua auctori-

[1] notavi e. g. εὑρεσιλογία λεωφόρος προευτρεπίζω φωλεύω πηδαλιουχεῖν ἰχνηλατεῖν. iteratum est Philoneum ψυχῆς μεμοίραται p. 242, 7 p. 267, 7 Bern. creberrimum οὐκ ἀπὸ σκοποῦ idem Philoneum. plura dabit Siegfriediani indicis comparatio. loci conferantur πυρίγονα ζῷα p. 235, 6 cum Philone de gigant. 2 p. 263 M. et de plantat. 3. Stoicorum definitio συγχύσεως [cf. Arii Didymi phys. fr. 28 Nemes. d. nat. hom. p. 70] de incorr. p. 250, 2 cum Philone de confus. ling. p. 433. sed spero Bernaysii commentarium et hanc quaestionem et cur Philonea nullo modo esse scriptio possit accuratius tractaturum esse. neque enim sufficit ut ὥσπερ φασὶν Αἴγυπτον ab homine Alexandrino qui ipse vidisset, dictum esse negetur. fieri enim potuit ut Critolai locus dormitanter transferretur. sed adsunt magna νοθείας argumenta, unde ἀντιγραφὴν potius Philoneae opinionis in rhetoris schola confectam esse cognoscas. ne argumentum a rhetore abhorrere putes cf. Theon. progymn. 52—54 t. I 250 sqq. Walz ἔστω δ' οὖν ἡμᾶς ζητεῖν εἰ προνοοῦσι θεοὶ τοῦ κόσμου κτλ.

[2] p. 222, 12 Bern. Ἀριστοτέλης δὲ εἰ δή ποτ' [sic lego, μηδέποτε M, μήποτ' vulgo] εὐσεβῶς καὶ ὁσίως ἐνιστάμενος cf. p. 233, 1 ἔλεγέ τε [Aristoteles] ὡς ἔσκεν ἀκούειν κατακερτομῶν.

[3] p. 223, 5 ἐγὼ δὲ καὶ Ὀκέλλου συγγράμματι Λευκανοῦ γένος ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ἐνέτυχον ἐν ᾧ ἀγένητόν τε καὶ ἄφθαρτον οὐκ ἀπεφαίνετο μόνον ἀλλὰ καὶ δι' ἀποδείξεων κατεσκεύαζε τὸν κόσμον εἶναι.

tate propiorem fontem occultent, et Stoicorum refutatio probabili Critolai auctoritati redderetur, qui p. 248, 1 εἱμαρμένην ex Stoicorum ore [1] definit εἴρουσα τὰς ἑκάστων ἀνελλιπῶς καὶ ἀδιαστάτως αἰτίας [cf. Aëtii Plac. I·28 4]. Theophrasti mentionem praecedit Peripatetici cuiusdam argumentum, cuius nomen Philo circumscripsit p. 262, 8 προσφιλοτεχνοῦντες δέ τινες τῶν ἀίδιον ὑπολαμβανόντων τὸν κόσμον εἶναι. quodsi Critolaum potissimum in hanc partem vocatum apparet, haud leve momentum accedit in nostram qua proxima ex illo continuata statuimus opinionem. verum satis coniecturarum! nostrum erat ut quaestionem integram peritioribus relinqueremus. forsitan Bernaysii commentario haud inutiliter prolusisse videamur. interea Philonei libelli extrema capita exhibui ex eruditissimi illius viri editione [Abh. d. Königl. Akad. d. Wissensch. z. Berl. 1876 p. 209—278] quam vere principem nuncupare licet, adhibitis paucis Buecheleri nostrisque emendationibus. unum addendum, quod scire intererit. capita disputationis et nexus et verba pleraque ex pristino exemplari descripsit Philo, non tamen sine multis propriae inscitiae exemplis. quidquid enim poeticae lectionis fabellarumque memoriolae inhaerebat, plerumque infelicissime inculcavit. velut Pindari de Delo versus p. 265, 14 falso inseruit, quas turbas librario tribuit Buechelerus Mus. Rh. XXXII p. 442. at ceteri quoque versus praeter exspectationem quamvis minus inepte adduntur, otiosi sunt omnes. ex puerili profecta est ingenio fabella p. 267, 10 sqq. de Indico elephanto, quam tamen ne interpolatori tribuas obstant orationis calamistri, quibus ille delectari solet. gravissimum autem ignorantiae testimonium p. 265, 8, cum Anaphen alterum Deli nomen fuisse addito absurdo veriloquio prodit. scilicet insularum coniunctam memoriam [Plin. II 87. Amm. Marc. XVII 7] homo levissimus conflavit. errorem olim notatum video in C. Schwenckii Deliacorum p. I Francof. 1825 p. 22. gemellum portentum edidit ex literularum suo penu p. 272, 11 cum Aegiran simul cum Helice Buraque periisse credidit. [2] ecce Philonem in historiis turpiter labentem! unde hoc mihi iuris sumo, ut hominis tam malae fidei testimonium, si quid aliunde accessit dubitationis, recusem.

Ad Theophrastum non nulli eum librum rettulerunt qui inter Aristotelea περὶ Ξενοφάνους περὶ Ζήνωνος περὶ Γοργίου inscriptus fertur. verior

---

[1] κατὰ τοὺς ἄριστα φυσιολογοῦντας est Philonis inepta amplificatio. ille haud scio an κατὰ τοὺς Στωικοὺς dederit, quia contra illos disputaturus ipsorum definitionibus utebatur. sed constat excerptori illa promiscue laudandi consuetudo.

[2] cf. Buechelerus l. c. p. 444. excerpta Philonea, quae 'de mundo' inscripta in Aldina feruntur pleraque omittunt illa embolia. unde noli interpolationem posteriorum suspicari. nam excerpta illa Byzantina aetate haud dubie confecta sunt ex archetypo vitiis refertissimo et lacerato (cf. quae obscurius significavit Bernaysius p. 215, 9) quorum antiquam originem odorari nos vetat interpolationum [cf. p. 267, 1] vitiorumque communis cum vulgatis labes, cuius expers est M(ediceus) quippe per meliora exempla ex archetypo ductus. nihilo setius excerptis saepius adhibitis Bernaysius melius aliquanto non solum recensioni sed etiam emendationi consuluisset.

erit index περὶ Μελίσσου Ξενοφάνους Ζήνωνος, quod nunc fere constat. Aristotelis nomen non minus falso traditur, quamvis a Mullachio et Karstenio infirmis causis defensum sit. quorum opinionem cum alii tum Spengelius olim refutaverat (Muenchn. gel. Anz. 1846, 196), quam censuram neque Mullachius nec ceteri inspexisse videntur. ergo ab Aristotele repulsi in Theophrastum inciderunt cuius patronus exstare dicebatur Vaticanus 1302 [1]. sed et adversariis et defensoribus Theophrasteae originis miror ignotum esse quod olim adnotatum est a Brandisio [Act. acad. Berol. hist. phil. 1831, 72] Vaticanum prima manu 'Αριστοτέλους exhibere, quo deleto alteram manum eamque recentiorem addidisse Θεοφράστου. [2] caveamus igitur ne pro antiqua memoria amplexemur litterati cuiusdam qui a Simplicio recens fuit vanam ariolationem. [3] nam omnis huius loci difficultas velut in scopulo haeret in Simpliciani cuiusdam loci adfinitate [Theophrast. Phys. op. fr. 5]. vulgaris fuit opinio omnia Simpliciana μίαν — μόνον e Theophrasto excerpta esse. quod credidit primus Bessario c. calumn. Platon. II 11 p. 32^b ubi Simplicium ille neglegentius expressit. idem hac aetate Bergkius de Arist. libro περὶ ΞΖΓ p. 4, Brandisius comment. eleat. p. 17 atque pertinacius Kernius quaestion. Xenoph. p. 50, beitraege z. darstell. d. philos. d. Xenoph. 1871 p. 3 asseverant. atque hic quidem cum Simpliciana τὸ γὰρ ἓν τοῦτο — ἄλλο ἐλθεῖν Pseudaristoteleis quae adnotavi l. c. respondere videret, maximum inde Theophrasteae originis argumentum sibi petere visus est. in alia omnia discessit Zellerus qui Ueberwegium partim secutus [Philol. VIII 106] quae consentirent ex Pseudo-Aristotele a Simplicio demum adglutinata esse non tam probavit quam posuit. nam quibus rem ille profligari arbitratur ὁ Θεόφραστος ὁμολογῶν ἑτέρας εἶναι μᾶλλον ἢ τῆς περὶ φύσεως ἱστορίας τὴν μνήμην τῆς τούτου δόξης, non prorsus recte adhuc intellecta sunt. neque enim Xenophanem accuratius tractare recusat ille [4] (eatenus consentiunt Zellerus et adversarius), sed omnino alienam ducit hanc de principiis disquisitionem a physicorum humilitate. quod praeivit Aristoteles phys. I 2 p. 184^b 25 τὸ μὲν οὖν εἰ ἓν ἀκίνητον τὸ ὂν σκοπεῖν οὐ περὶ φύσεώς ἐστι σκοπεῖν. [5] similiter de capl. III 1

---

[1] Parisinus 2277 Aristotelis nomen testatur, sed inter Theophrastea ut ille tradit.

[2] Kaibelius meus gratissimum hoc supplementum suppeditavit: 'Vatic. 1302, bombyc. wundervolle Handschrift, wohl nicht aelter als XIV j., obwohl die schrift die der alten pergamenthdschr. des XI j. ist. aber dies ist offenbare wenn auch sehr gelungene Nachahmung. f. 140^r hatte m^1 (dieselbe welche den codex schrieb): 'Αριστοτέλους· περὶ ξενοφάνους· περὶ ζήνωνος· περὶ γοργίου X περὶ ζήνωνος, m^2 (XV oder XVI j.) suchte erst in das Wort 'Αριστοτέλους die Verbesserung Θεοφράστου hineinzubringen; als das nicht deutlich schien, strich sie 'Αριστοτέλους aus und schrieb darüber Θεοφράστου, den übrigen Theil der Ueberschrift unangetastet lassend.'

[3] fortasse etiam illud in causa fuit quod praecedunt libri Theophrastei.

[4] quomodo Aristoteles Metaphys. A 5 986^b 26 ἀφετέοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ζήτησιν οἱ μὲν δύο καὶ πάμπαν ὡς ὄντες μικρὸν ἀγροικότεροι Ξενοφάνης καὶ Μέλισσος.

[5] cf. Simplic. ad h. l. p. 5^v 11 ubi scribendum ἀκόλουθον μὲν [ἂν om. DE] ἦν πρῶτον ζητεῖν εἰ [εἰ om. a, addidi ex DEF] εἰσιν ὅλως ἀρχαί.

p. 298[b] 15 οὐθὲν γὰρ οὔτε γίγνεσθαί φασιν οὔτε φθείρεσθαι τῶν ὄντων ἀλλὰ μόνον δοκεῖν ἡμῖν οἷον οἱ περὶ Μέλισσόν τε καὶ Παρμενίδην οὓς εἰ καὶ τἄλλα λέγουσι καλῶς ἀλλ' οὐ φυσικῶς γε δεῖ νομίσαι λέγειν. τὸ γὰρ εἶναι ἄττα τῶν ὄντων ἀγένητα καὶ ὅλως ἀκίνητα μᾶλλόν ἐστιν ἑτέρας καὶ προτέρας ἢ τῆς φυσικῆς σκέψεως. hinc Eudemus ἀρχόμενος τῶν φυσικῶν [Simplic. in phys. p. 11[r] 14 cf. 10[v] 54] ταῦτα μὲν οὖν, inquit, ἑτέρας ἂν εἴη φιλοσοφίας διακριβοῦν. idem Platoni obicit ipse Theophrastus Phys. fr. 10 τοιαῦτα μὲν ὁ Θεόφραστος ἐπιτιμᾷ τῷ Πλάτωνι περὶ τῆσδε τῆς ψυχογονίας οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πάντως λέγων δεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖν τὸ διὰ τί. item fr. de ign. 8 ἀλλὰ γὰρ ταῦτα ἔοικεν ἐς μείζω τινὰ σκέψιν ἐκφέρειν ἡμᾶς τῶν ὑποκειμένων ἢ ζητεῖ τὰς πρώτας αἰτίας. nimirum quae primae philosophiae sunt a naturalium rerum cognitione arcet. Xenophanem autem Theophrastus tam non respuit, ut non solum postea nominatim afferretur [fr. 16] sed paene omnia quae posteri de illo tradunt ex Opinionibus solis petita esse Karstenius scite observaret.

Ergo istuc Kernio concedendum est, eatenus posse ea verba quae post Theophrasti mentionem secuntur ab eodem esse profecta. sed tum illa excusandi gratia praemitti fingamus ab eo qui metaphysica Xenophanis accuratius tractaturus est. neque dissimile eius rei exemplum in Aristotele invenitur qui de Eleatarum principiis disputaturus phys. I 2 p. 185[a] 17 dicit οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ φύσεως μὲν οὔ, φυσικὰς δὲ ἀπορίας συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς ἴσως ἔχει καλῶς ἐπὶ μικρὸν διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν· ἔχει γὰρ φιλοσοφίαν ἡ σκέψις [cf. Kern. Beitr. p. 3]. tantum ex specie fragmenti.

Verum enim vero ultra progrediendum est ut diiudicemus Theophrastine sit illa mantissa an Pseudo-Aristotelis a Simplicio inculcata. haec quaestio cum Xenophanis doctrina iudicanda artissime cohaeret. conclamatum est Aristotelis testimonium metaph. A 5 p. 986[b] 18 Παρμενίδης μὲν γὰρ ἔοικε τοῦ κατὰ τὸν λόγον ἑνὸς ἅπτεσθαι, Μέλισσος δὲ τοῦ κατὰ τὴν ὕλην. διὸ καὶ ὁ μὲν πεπερασμένον ὁ δ' ἄπειρόν φησιν εἶναι αὐτό. Ξενοφάνης δὲ πρῶτος τούτων ἑνίσας (ὁ γὰρ Παρμενίδης τούτου λέγεται μαθητής) οὐθὲν διεσαφήνισεν οὐδὲ τῆς φύσεως τούτων οὐδετέρας ἔοικε θιγεῖν, ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας τὸ ἓν εἶναί φησι τὸν θεόν. quicunque hunc locum tetigit alius aliud inesse contendit. nobis Susemihlii interpretatio maxime probatur.[1] sed gravis relinquitur suspicio, ne posteriorem interpolatorem passa sint Aristotelis verba. ἑνίσας enim [i. e. πρῶτος ἓν εἶναι τὸ ὂν εἰπών Alexand. p. 33, 11 Bon.] non solum ab Aristotele alienum, sed omnino hac significatione

[1] Philol. Anz. VII 297 Xenophanes habe sich nicht klar geaeussert und auch wohl sich nicht klar gedacht (denn dass auch dies letztere in οὐθὲν διεσαφήνισεν οὐδὲ τῆς φύσεως τούτων οὐδετέρας ἔοικε θιγεῖν liegt, erhellt aus dem gegensatz ἀλλ' εἰς τὸν οὐρανόν κτλ.) ob dem goettlichen All-einen begrenzung oder unbegrenztheit beizulegen sei.' miror ad Xenophanis fluitantem obscuritatem Philonis de deo opiniones nondum esse comparatas, qui eum modo immotum modo causam effectricem, potissimum simpliciter ens nominavit. de loco Aristotelis conferendi sunt Ueberwegius Philol. XXVI 710. Zellerus I[4] 478[1] Teichmuellerus Stud. z. Gesch. d. Begr. 1874 p. 607. Kernius Beitr. p. 6.

inauditum. praeterea διεσαφήνισεν Xenophontea est vox, Aristotelea non item. duodecies quidem a Bonitzio διασαφεῖν numeratur, numquam nisi illic διασαφηνίζειν. quare Aristoteleum διεσάφησεν restituit Vaticanus 256. sed haec omnia gnaris expediendum relinquo. unum certum est [cf. Zeller Phil. d. Gr. I[4] 473 med., Abh. d. Kgl. Ak. d. W. h. ph. Kl. 1877 p. 152] Theophrasti verba fr. 5 μίαν δὲ τὴν ἀρχὴν — ἔλεγεν ὁ Ξενοφάνης prorsus a metaphysicorum loco pendere ita ut ne Parmenidis quidem institutio omittatur. inprimis urgeo ultima τὸ γὰρ [1] ἓν τοῦτο καὶ πᾶν τὸν θεὸν ἔλεγεν ὁ Ξενοφάνης ultimis Aristotelis verbis accurate respondere. de sententia igitur Theophrasti dubitari nequit. verba autem Simplicii num exemplari respondeant perambiguum. [2] immo credibile generaliorem sententiam arbitrio commentatoris Aristoteleae partitioni quam supra exhibui p. 105 ad amussim acommodatam esse. hoc conlatis fragmentorum 1—5 initiis paene certum videtur. nostro vero loco causa gravissima accedit quia aliter reliqua disputatio ὂν ἕνα κτλ. non quadraret. neque quidquam suadet haec ut sequentia ex Pseudo-Aristotele περὶ ΜΞΓ sumpta credere. iam vero in propatulo est Theophrastum ab Aristotele suspensum et ipsum obscuritatem et ambiguitatem Xenophanis non *antinomias* nescio quas dialecticas innuisse. confirmari potest idem aliunde. e Theophrasto enim excerptum est Pseudo-Plutarch. Stromat. § 4 — licet enim hoc praecipere quod infra demonstrabitur —, cuius argumentationem cum Simplicio iuvat componere

Plut. Strom. 4.	Simplic. l. c. = [Aristot.] 977[a] 16
Ξενοφάνης . . . οὔτε γένεσιν οὔτε φθορὰν ἀπολείπει ἀλλ' εἶναι λέγει τὸ πᾶν ἀεὶ ὅμοιον.[3] εἰ γὰρ γίγνοιτο τοῦτο, φησίν, ἀναγκαῖον πρὸ τούτου μὴ εἶναι· τὸ μὴ ὂν δὲ οὐκ ἂν γίνοιτο οὐδ' ἂν τὸ μὴ ὂν ποιήσαι τι οὔτε ὑπὸ τοῦ μὴ ὄντος γένοιτ' ἄν τι.	ἀγένητον δὲ ἐδείκνυεν ἐκ τοῦ δεῖν τὸ γιγνόμενον ἢ ἐξ ὁμοίου ἢ ἐξ ἀνομοίου γίγνεσθαι. ἀλλὰ τὸ μὲν ὅμοιον ἀπαθές φησιν ὑπὸ τοῦ ὁμοίου· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον γεννᾶν ἢ γεννᾶσθαι προσήκει τὸ ὅμοιον ἐκ τοῦ ὁμοίου. εἰ δ' ἐξ ἀνομοίου γίνοιτο, ἔσται τὸ ὂν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. καὶ οὕτως ἀγένητον καὶ ἀίδιον ἐδείκνυεν.

[1] nota particulam causalem. nam cum ad parenthesin ὁμολογῶν — δόξης nullo modo referri possit, quod frustra conatur Kernius Untersuch. ueber die Quellen für die Philos. des Xenoph. Stettin 1877 p. 5 [cf. p. 109] ad priora referenda est et sic intellegenda, Xenophanem omnis naturam non enucleate definisse, sed deum dumtaxat nominasse.

[2] orationis difficultatem sedulo exposuit Kernius Untersuch. über die Quellen p. 1 sqq.

[3] conferantur ceteri Theophrasti imitatores Hippolyt. I 14 2 λέγει δὲ (Xenoph.) ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθείρεται οὐδὲ κινεῖται καὶ ὅτι ἓν τὸ πᾶν ἐστιν ἔξω μεταβολῆς. Aët. Plac. I 3 12 [Theodor.] Sext. Pyrrh. H. I 225. Galen. H. Ph. c. 7 p. 234. communem fontem subesse iam Zellerus perspexerat I[4] 492. Xenophanis rationem repraesentari licet ex Parmenid. v. 66 St. [Symb. phil. Bonn. p. 804] οὐδὲ ποτ' ἦν οὐδ' ἔσται ἐπεὶ νῦν ἐστὶν ὁμοῦ πᾶν || ἓν ξυνεχές. τίνα γὰρ γένναν διζήσεαι αὐτοῦ; || πῇ ποθεν αὐξηθέν; οὔτ' ἐκ μὴ ἐόντος ἐάσω || φάσθαι σ' οὐδὲ νοεῖν κτλ. 80 πῶς δ' ἂν ἔπειτ' ἀπόλοιτο πέλον, πῶς δ' αὖ κε γένοιτο; || εἴ κε γένοιτ', οὐκ ἔστ', οὐδ' εἴ ποτε μέλλει ἔσεσθαι.

quam diversa sit utriusque in argumento simili ratio, apparet. contra cum Pseudaristotelea tantum non ad verbum cum Simplicio concinant, nullus dubito Zelleri iam accuratius probatae opinioni subscribere, qui Theophrasto relicto tacito nomine illa compilata esse posuit.

Sed nondum dubitationum apparet finis. unde tandem extrema fr. 5 affluunt ὥστε καὶ ὅταν ἐν ταὐτῷ μένειν λέγῃ — κραδαίνει? quid? Simplicium non solum ratiocinationem sed etiam versus ipsum largitum credamus? innuere videtur Zellerus I^4 474^3 (476). absit ut Simplicio insperatae pro temporibus et eruditionis et diligentiae laudem invideam. at Xenophanem non inspexit. quid enim ad Theophrastum provocat Alexandrum refutaturus cui aditus fuit ad ipsum Xenophanem? memineris velim quo gaudio Diogenem Apolloniaten f. 32^v 40 Parmeniden f. 31^r 48 alios contra falsos interpretes obtenderit. ne multa ipse se frustra Xenophanem quaesivisse testatur [de caelo p. 233^b 23K. 506^a 40 Br.] ἀγνοῶ δὲ ἐγὼ τοῖς Ξενοφάνους ἔπεσι τοῖς περὶ τούτου μὴ ἐντυχὼν πότερον τὸ κάτω τῆς γῆς μέρος ἄπειρον λέγων διὰ τοῦτο μένειν αὐτήν φησιν. [1] et fuit liber veteribus paucissimis visus cf. Karstenii Xenoph. p. 26. hinc apparebit quo iure extrema quoque Theophrasto adscripserim omnia praeter Nicolai sententiam Νικόλαος — ἀπομνημονεύει et Simplicii verba ἀλλ' ὅτι — δῆλον. nam quae Alexandro tribuitur sententia πεπερασμένον αὐτὸ καὶ σφαιροειδές vere Xenophanea esse videtur. utique Theophrastus talia narravit. [2] nolo argutari qua ratione haec cum priore sententia secundum metaphysica conformata conciliaverit, utrum ambiguitatem illam allatis Xenophanis versibus demonstraverit an alia in capite de principio alia in c. de deo attulerit.

At inquies qualem tu fingis Simplicium? istane credis fuisse vel amentia vel impudentia ut quae in Theophrasto legerat et excerpserat contra Alexandrum vaferrime dissimularet? recte mones, nec tamen ab opinione mea recedo. nolo ad exemplaria minus integra confugere, qualia non semel Simplicium confundebant [3]. at quis spondet Theophrastum hoc loco inspectum esse ab interprete? scilicet accuratum, quin etiam putidiorem novimus Simplicium, ipse si testes citat. iam recordare quanta molestia omnia haec nexa sint. neque illud prius non est observatum. taceo de illis ὁμολογῶν — δόξης importune insertis, de oratione subito in directam flexa τὸ γὰρ ἓν τοῦτο κτλ. sed vix ferenda sunt extrema, ubi Alexandri verba interrumpuntur ipsius refutatione. porro sub λέγει, si Simplicianam rationem sequeris audiendus est Alexander, proximo versu φησίν est Xenophanis. hae turbae ad Alexandrum digitum intendunt.

---

[1] Kern Untersuch. p. 6^2 iniuria dubitat. τοῖς περὶ τούτου noli premere.

[2] cf. Hippol. l. c. φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀίδιον καὶ ἕνα καὶ ὅμοιον πάντῃ καὶ πεπερασμένον καὶ σφαιροειδῆ. Cic. Lucull. 37 118 et Sextus cum Galeno l. c. p. 111^3.

[3] Simplic. phys. f. 36^r 11 ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς ἐμὲ ἐλθόντα βιβλία [Anaxagorae] τοῦτο τὸ ῥησείδιον οὐκ ἔχει ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἕτερον ὃ παρέθετο ὁ Ἀλέξανδρος ἔχον οὕτως. f. 29^r 13 ἐν γοῦν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν [Eudemus] περὶ Παρμενίδου λέγων ταῦτα γέγραφεν ὡς Ἀλέξανδρός φησιν. ἐγὼ γὰρ οὐχ εὗρον ἐν τῷ Εὐδημείῳ τὴν λέξιν ταύτην.

huic is qui λέγει erat Xenophanes [λέγειν frustra habent DEH] idemque φησίν neque sua sed Theophrasti auctoritate, quamvis eam non nominatim repeteret, ea tutatus erat. iam vero si iustum in ordinem disiecta membra redegeris et Alexandrum primum Theophrastea omnia comprehendisse, deinde Nicolaum, tum auctore sive quia dubitavit sive incuria quadam celato Pseudaristotelea excerpsisse finxeris, plana omnia erunt. nam cum extrema illa, ubi Theophrasti testimonium non iteratum est, pugnare quodammodo cum principio videret, Alexandrum quam Theophrastum accusare maluisse Simplicium consentaneum est.

Fortasse durior haec explicatio cuipiam videatur et Simplicio vix digna. quare exemplum promam, quo aptius et efficacius nullum potest cogitari. f. 9r 1—8 ὁμολογεῖ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μὲν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἅπερ ἐστὶ περὶ τοῦ νοητοῦ ὄντος τὸν Παρμενίδην ἓν τὸ ὂν καὶ ἀκίνητον λέγειν, κατὰ δὲ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν καὶ τὰ φαινόμενα φυσιολογῶν οὔτε ἓν λέγων εἶναι τὸ ὂν οὔτε ἀγένητον ἀρχὰς τῶν γινομένων ὑπέθετο πῦρ καὶ γῆν τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην ὑποτιθείς, τὸ δὲ πῦρ ὡς ποιητικὸν αἴτιον καὶ ὀνομάζει, φησί, τὸ μὲν πῦρ φῶς τὴν δὲ γῆν σκότος. καὶ εἰ μὲν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν καὶ τὰ φαινόμενα οὕτως ὁ Ἀλέξανδρος ἐξεδέξατο, ὡς ὁ Παρμενίδης βούλεται, δοξαστὸν τὸ αἰσθητὸν καλῶν εὖ ἂν ἔχοι, εἰ δὲ ψευδεῖς πάντῃ τοὺς λόγους οἴεται ἐκείνους καὶ ποιητικὸν αἴτιον τὸ φῶς καὶ πῦρ νομίζει λέγεσθαι οὐ καλῶς οἴεται. citantur Parmenidis versus. quae Alexandri verba supra excerpsit, ea germana Theophrasti esse, felici casu discimus ex ipsius Alexandri commentario in metaphys. p. 24, 5 Bon. [fr. 6], cui ceterorum excerptorum varietatem subiunxi. iam si ipsi Theophrasti physica ad manus erant, cur Alexandrum potius quam illum oppugnavit? cur, inquam, fr. 7 Theophrastum ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φυσικῆς ἱστορίας ex Alexandro citat? nec secus fr. 15 ... ὡς τὸν Πλάτωνα νομίζουσιν ὅ τε Εὔδημος καὶ ὁ Θεόφραστος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος. i nunc et crede Opiniones a Simplicio umquam inspectas!

Theophrastus igitur librum de M X Z — illuc enim redeo — nullo pacto conscribere potuit. nam praeter ea quae alii ut Vermehrenius [die autorschaft der dem Aristotel. zugeschr. schrift π ΞΖΓ p. 14 sq.] congesserunt, una oratio eam originem condemnat. in deliciis est illi τί κωλύει sescentiens repetitum, in Theophrasto nil simile. constans solet particularum usus esse. ecce apud illum ἀλλ' ἄρα p. 975a 18 οὐ μέντοι γε 976a 2 ἐπεί τοί γε 977b 33 οὐ μέντοι—γε 978b 10. frustra ea quaeres in tot Theophrasti libris.[1] contra indicis Hermippei auctoritas [Diog. V 25] vocumque Peripateticarum incorrupta proprietas[2] ad tempora tertio a Chr. saeculo inferiora descendere vetant. nam incredibili iudicio tale quid somniaverat Ueberwegius compend. I[3] 55. rectius Stratoneorum mentionem inicere Usenerum memini.

[1] sentiet lector me utilissima sylloge G. Muelleri [de Theophrasti dicendi ratione Arnstadt. 1874] nisum esse.

[2] categoriae ποσόν p. 978a 19, πρός τι 978b 11, ἔχειν 978b 20. ἐνδελεχῶς 976b 24.

Idem [Anal. Theophr. p. 27] certissime post Schneiderum fragmentum de sensibus quod in Theophrasti reliquiis fertur ex Physicorum opinionibus Alexandrinorum aetate expressum esse probavit. quod ex maiore commentario evulsum esse manifestum fit δέ particula initio servata. neque δοξῶν repetita memoria §§ 1. 2. 58 originem non prodit. praeterea quamvis contractior sit oratio, tamen et enarrandi et refutandi accuratio maior est quam ut suae doctrinae veterum philosophorum censura prolusisse videatur. omnino quam de Opinionum ratione aliunde informatam habemus imaginem illinc tam egregie confirmatam videmus, ut fragmentum illud etsi in restituendo oleum et operam me perdidisse sentio tamen ex doxographorum coetu excludere nefas duxerim.

Ad recensendum Theophrasti de sensibus [1] libellum Brandisii utor apparatu, quem Usenerus humanissime mihi utendum concessit. excerpserat eundem in quinto volumine editionis suae p. 141 sqq. I. G. Schneiderus, sed quia difficilem explicatum habent Brandisii notae, nonnumquam falsa memoravit. neque dubium est quin quas iam plenius ex illius schedis prolaturus sum lectiones codicibus denuo conlatis haud inutiliter aliquis supplere possit [2]. excusserat Brandisius

P Parisinum 1921 chartaceum s. XIV ad H. Stephani editionem exactum. continet Aristotelis de anima libros, parva naturalia cum commentariis, libros zoologicos, Theophrasti de sensibus et de igne libros [cf. Catal. II p. 419.]

F Laurentianum LXXXVII 20 bombycinum, s. fere XIV, foliorum 230 forma quadrata. continet Aristotelem de anima, Themistii paraphr. in Arist. d. anim., Aristotelis parva naturalia, Theophrastum de sensibus, Prisciani metaphrases in Theophr., Theophr. de igne f. 171—178, Aristotelem de coelo, Psellum de daemon., Themist. in Arist. phys. ausc., Aristot. physic. problem. [cf. Bandin. catal. mss. Gr. III p. 382]. de sensibus liber extat f. 147 sqq. conlatus est cum Camotiana.

In PF omnis libelli salus posita est. qui ex libro vitiis omne genus repleto et mutilato nec ita vetusto — nam corruptio per compendia in extrema vocabula grassari diu coeperat — deducti sunt. multo tamen praestat P fideliter descriptus, inferior est alter F neglegentius scriptus,

---

[1] inscribunt codices PF περὶ αἰσθήσεων, Laertii index primus [V 42 cf. Useneri Anal. Theophr. p. 3] περὶ αἰσθήσεων ᾱ de sensu et sensili Abulfaragius Wenrichii [cf. A. Mueller die griech. Philos. in der arab. Ueberlief. p. 22]. Vossianus dedit περὶ αἰσθήσεως, cui addidit Schneiderus ad Aristotelei libri similitudinem καὶ περὶ αἰσθητῶν. ipse Theophrastus si fragmento suum titulum dare voluisset, περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν haud dubie scripsisset. nam haec est libelli partitio §§ 1 et 59. Aëtius quidem IV 8 περὶ αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν, at Aristotelei libri inscriptionem ne Alexander quidem περὶ αἰσθήσεων κ. αἰσθητῶν, sed περὶ αἰσθήσεως κ. αἰσθ. testatur. cf. Usener Jen. Litteraturz. 1876 p. 536.

[2] dum haec corrigo, pleraque quae a Br. ex F notata attuli falsa esse me Hier. Vitelli Florentinus iterum conlato F docuit. ergo p. 115—117 infra retractabo.

ut vel toti versiculi intercciderent, nec interpolationis labe carens. hiatus ampliores extant § 21 μᾶλλον ἂν αἴσθοιντο τῶν ὀσμῶν, quae in P postea addita sunt et § 80 ἔστιν ὁρᾶν δὲ, interpolata sunt § 70 τὸ κάμνον τοῦ μὴ κάμνοντος pro τὸ ὑγιαῖνον τοῦ κάμνοντος, § 80 ὁμοίους pro τοὺς πόρους. utroque mendorum genere idem locus in proximis vitiatus εὐθεῖς κεκτῆσθαι τοὺς πόρους, pro quibus ex P restituta sunt εὐθεῖς εἶναι τῶν λευκῶν τοὺς πόρους. ingens est minutorum vitiorum genus, quibus F velut obductus est. [1] omnia haec Parisino a Brandisio excusso aut correcta aut ad genuinam formam propius adducta sunt. supplementa Parisini maiora margini adscripta et emendatae lectiones inter versiculos additae num prima manu aut paulo postea scripta essent non diiudicavit Brandisius. sed petitae sunt ex optimo libro et incorruptae memoriae. ergo huic codici nostram editionem ita superstruximus ut nisi coacti ab eius fide numquam recederemus.

Quotquot praeter PF exempla in notitiam nostram venere, ea ex deteriore unius F memoria fluxisse videntur. nam cum huius libri scriba multa omisisset omissaque margini ipse adscripsisset, mox legentium manibus orae ita detritae sunt, nunc ut summo oculorum labore non nulla vix ac ne vix quidem legi possint. neque plura librarius exempli illius perspexit unde et Camotii codex et Vossianus graecus Q. 51 derivandi sunt. hic chartaceus s. XVI scriptus continet Theophrasti libr. de sensu, de igne, Aristot. physiognom., tum epistolographorum syllogen. insignitus est intus *Alexander Pauli filius Petavius senator Parisiensis anno 1647.* hic codex cum Camotiana accurate concinit nisi quod immanibus typothetae erroribus caret, qui vitiatae memoria ut cumulus illic sunt additi. Vossiani praecipua discrepantia in Schneiderianae vol. IV p. 515 sqq. enotata est, ipse librum inspexi Hamburgum a Leydensis bibliothecae praefecto eximia liberalitate transmissum. hinc igitur cum utriusque non solum in gravioribus sed etiam in minutiis consensionem observarem velut ἐπιδιὸν § 13 pro ἐπεισιόν [sic PF exhibent, in Voss. postea corr. ἐπειδιόν] et vocabula utrimque eadem manca ut § 8 ἐπι αττειν in Voss., ἐπι ωπτειν in Camot. [PF ἐπιπλάττειν] aut omissa velut § 19 ἐνόντος, idem exemplar utrumque adiisse clare perspexi. nec obscurior huius videtur origo, cum Laurentiani imago in peius ut fit versa usquequaque adgnoscatur. concordantis scripturae farraginem effundere nolo, quae etiamsi summa sit, e gemello fonte manasse dicatur. sed specta mihi evanidos quos dixi Laurentiani locos. § 66 praebet P τὸν δὲ πικρὸν ἐκ μικρῶν κτλ. notatum in F a Brandisio [2] τὸν δὲ πι▇ ἐκ μικρῶν oblitteratis quattuor litteris. tantum ille oculis intentis legerat. quid illi? Camotius

[1] mirum est aequales libros ex eodem exemplari tam diverse transcriptos esse, ut num F ex P male descriptus sit haud frustra quispiam quaerat. sed ad hanc quaestionem solvendam neutrius discrepantia satis accurate et cum pulvisculo ut aiunt excussa est.

[2] qui addit '*die Luecke durch Verloeschen der Schrift entstanden.*'

dedit * ἐκ μικρῶν omissis τὸν δὲ πικρὸν, Vossianus idem ne signo quidem lacunae addito. paulo infra oris Laurentiani evanida haec adscripta invenit Brandisius περιφέρειαν εἰληῦ καὶ κάμπαρον ἔχουσαν. διὸ καὶ γλισχρῶν εἶναι κολλώδη ἅλμυροι δὲ τῷ ἐκ μεγάλων καὶ οὐ περιφερῶν ἀλλ'.[1] legendi laborem supterfugit qui illud exemplar condidit. nam omiserunt omnia et Vossianus et Camotius. idem factum § 70 ubi F καὶ ///// αὐτῶν habet prorsus oblitteratis quae interiecta erant διὰ τῶν vocabulis.[2] inde omiserunt lacuna indicata Camotius cum Vossiano. idem rursus § 13 factum, ubi ἑαυτῷ post διαφωνεῖν prorsus evanidum in F esse testatur Brandisius, omiserunt Camotius Vossianus. § 66 verum habet P ἐπιτυφλοῦν, ἐπι////// extremis funditus deletis F. Vossianus tamen ἐπιτυφλούμενα, Camotius barbare ἐπιτῇ φλούμενα. perversa verbi forma utrum in F olim fuerit an ex obscuratis apicibus postea divinando expleta sit, non diiudicabit nisi qui Laurentiani lituram acrius examinarit. haec igitur tam manifesta sunt originis indicia, ut quemadmodum aliter te expedias prorsus nesciam. at obstare videntur duo loci. primum § 74 recte Camotiana cum Vossiano exhibet εὐδιόδους. ἔτι δὲ, hiat F εὐδϊ. ἔτι. neque obscuratae, ut supra, sed ex mutilato exemplari transcriptae sunt litterae. quid? si P quoque εὐδϊ ἔτι confirmat, antiquumne istis codicem ipso P praestantiorem praesto fuisse censes? at vide quam facile fuerit ex ingenio petere adiectivi supplementum cum praesertim δυσδίοδον § 73 praecederet. neque enim XV saeculo, ubi ex F descriptum esse arbitror, qui coniciendo eatenus valerent defuere. nec desunt attenti librarii alia vestigia. ut § 77 μικρὰν mendoso μακρὰν recte Vossianus cum Camotio substituerunt nec prorsus inepte § 58 παρὰ τῶν πρότερον mutaverunt, ubi F περὶ τῶν πρότερον habet. quid? nasumne illi fuisse negas qui § 30 extr. vitium odoratus δεῖται διορθώσεως οὗτος ὁ λόγος adnotavit.[3] scilicet ἀέρος interpolatum offendit, quod a nobis iam sublatum est. ne Camotius quidem Turrisani laudibus[4] prorsus indignus est. nam § 49 ante ἀλλοιοῦσθαι recte supplevit τῷ, idem § 19 γὰρ δεῖ pro γὰρ δὴ F [Vossianus δῆ] restituit. est ubi falsa quoque inculcaverit ut § 18 ὁρῶμεν pro ὁρᾷ, § 53 ἀνὰ πρόσωπον ὄντας, ubi P F Voss. mendose ἂν πρόσωπον ὄντα pro genuino ἀντιπρόσωπον ὄντα tradiderant. talia attuli ne εὐδιόδους illud tum sine codicum ope restitui potuisse neges. at alter locus cogitando suppleri non potuit. § 2 verba οἱ δὲ τὴν αἴσθησιν

---

[1] Br.: '*am Rande so verblichen dass es fast nicht zu lesen war von den gesperrten Worten nur die zuege zu erkennen.*' vereor ut omnia recte adgnoverit.

[2] '*was in die Luecke faellt leider am Rande des cod. gaenzlich verloescht.*'

[3] in margine Vossiani ab altera parte α̅ Δί τε διόρθωσιν
β̅ οὗτος ὁ λόγος
ab altera inepte scripta sunt ἀέρος. τὰ δὲ μικρὰ τῆς πυκνῆς. transcripta priora esse ex vetustiore exemplo inde conicias quod corruptiora sunt verba, tum quia adscripti numeri sensum iam non habent. cetera autem margini adscripta ex vulgari exemplo recenter sunt addita.

[4] Camotium in praefatione Federicus Turrisanus *librum*, ait, *nunquam antea impressum qui de sensibus inscribitur optime emendatum addendum curavisse.*

ὑπολαμβάνοντες ἐν ἀλλοιώσει γίνεσθαι in P manu prima omissa esse adnotat Brandisius. postea igitur suppleta sunt. omisisse ea etiam F idem clare testatur. at exstat supplementum in Vossiano Camotioque. quid igitur? patiarne propter hunc mihi locum totam rationem perverti? minime ego quidem, dum in Laurentiani margine supplementi ne lituram quidem iam exstare aliquis suis oculis viderit. nam Parisini quandam notitiam istis hoc uno loco praesto fuisse parum credibile. cur autem ex margine supplementum petitum dicam, non dissimulabo. ecce Vossiani Camotiique scripturam:

τῇ ἀπορροίᾳ γίνεται τὸ δ' ὅμοιον φέρεται πρὸς τὸ ὅμοιον
οἱ δὲ τὴν αἴσθησιν ὑπολαμβάνοντες ἐν ἀλλοιώσει γίνεσθαι
τῇ ἀπορροίᾳ γίνεται· τὸ δ' ὅμοιον φέρεται πρὸς τὸ ὅμοιον
καὶ τὸ μὲν ὅμοιον ἅπαντες ὑπὸ τοῦ ὁμοίου κτλ.

primus versiculus quadraginta quattuor litterarum, qui numerus observari potest in multis graecis codicibus [cf. n. jahrb. f. cl. Phil. CV 1872 p. 193[4]] iteratur tertio loco. nempe altero ex margine inserto scribentis oculi ut fieri solet aberrarunt. cum error Vossiano Camotioque sit communis, simul intelleges, cur per traducem ex exemplari paulo vetustiore apographa propagata credam.

Restat ut Parisinum 2073 recentem commemorem, ubi § 66 ampliorem illam lacunam post περιφερῶν inveniri dicit Brandisius et Ottobonianum 45 chartaceum recentem, quem idem [Abh. d. Berl. Akad. 1831 p. 69, 121] in fronte Θεοφράστου περὶ αἰσθήσεων exhibere testatur. Veneti 263 s. XV specimen Brandisius Camotianae adscripsit, unde cum ex Laurentiano fluxisse et cognatum cum Camotiana esse patet. nam § 8 ἐπι ἅπτειν exhibet ibidemque νύκτωρ ante καταλαμβάνεσθαι cum Vossiano Camotioque consentiens omittit nec tamen Camotianae ut exemplar subiectum est quod coniecit I. Morellius[1]. Ottobon. ille 45 (s. XV) et paulo recentior Palatin. 51, quos mea causa G. Kaibelius inspexit, ex Vossiani Camotiique prototypo fluxerunt. Ottobonianus περὶ αἰσθήσεων, alter περὶ αἰσθήσεως inscribitur, uterque περὶ δ' αἰσθήσεως incipit. consentiunt mire inter se ut gemelli. ex Brandisii schedis ab Academia Berolinensi adservatis scio cod. Harleian. 5635 f. 150ᵛ fr. de sens. continere. Monacensis 81 [Hardt I 463] chartaceus, forma maiore, foliorum 250, continet Alexandrum Aphr. in Aristot. metaphys., tum Theophrastum περὶ αἰσθήσεως f. 443—458. initium est περὶ αἰσθήσεως αἱ μὲν omisso δὲ, in fine legitur ἀπηκριβώθη ἐς τὸ ἀρχέτυπον ἀνηκέστως ὂν διεφθαρμένον διὰ μιχαῆλος σοφιανοῦ οὔτε προσθέντος τι ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτ' ἀφελόντος ͵αφυβ ἀπριλ. κδ [a. p. Chr. 1552], tum Athenagoram f. 459 et Eunapii vitas phil. et soph. f. 480. quodsi verum est quod Michael Sophianus adserit nihil se addidisse, ex Camotiano exemplo

---

[1] biblioth. manuscr. I 149 *liber de sensu tantopere cum prima editione convenit Ioanne Baptista Camotio curante facta Venetiis anno 1552 t. VI opp. Aristotelis ut illa ex codice hoc expressa videri possit.*

descripsit. nam praeter hoc qui δέ illud memorabile omiserit novi nullum. concinitque subscriptionis annus cum ipso quo Camotiana prodiit. Aldina autem exempla non semel manibus vetere more transcripta esse constat.

Exemplaris summam corruptionem iure querebatur librarius. nam Aldina [Aristotelis vol. VI. Venet. MDLII. oct. p. 483—511], quam Camotius curavit, ut dixi, pessime typis est expressa. quod intellexit H. Stephanus cum iterum editurus esset [Aristotelis et Theophrasti scripta quaedam ex off. H. Stephani an. M. D. LVII p. 17—46] Laurentianumque ad emendandum adhibendum censebat. sed casu impeditus quominus inspiceret, tum cum ederet otio destitutus lento bracchio egit rem difficillimam. quae in transcursu emendari poterant consentaneum est eum praestitisse. multo plura debemus Theophrasti sospitatori I. G. Schneidero [Theophr. opp. 1818—1821], qui cum Brandisii apparatum absoluta sua editione nanctus esset iteratis curis ad vexatissimum illud fragmentum rediit. scriptoris verba exhibet vol. I 647—685, curas secundas II 616 sqq., Camotianae Vossianique varietatem IV 515 sqq., conlatos a Brandisio codices V 141 sqq. Schneidero nititur Philippson, cuius ὕλη ἀνθρωπίνη [Berolini 1831] graeca ad libidinem saepe, interdum sagaciter correcta, discrepantiam editionum codicumque Schneiderianam, latina infeliciter plerumque expressa, denique uberiores commentarios continet. Democriteam apud Theophrastum doctrinam attigerunt Burchardus [Democriti philosophiae de sensibus fragmenta Mind. 1830], Papencordtius [de atomicorum doctrina spec. I Ber. 1832] Heimsoethius [Democriti de anima doctrina Bonn. 1835] Mullachius [Democriti fragm. Berol. 1843], *sententias veterum philosophorum graecorum de visu, lumine et coloribus* Theophrasto saepe explicato collegit E. H. von Baumhauer [Trai. ad Rh. 1843]. Schneiderianam Theophrasti excepit Wimmeri editio [Th. opera ex recogn. Friderici Wimmer. I—III Lips. 1854. 1862]. qui in fragmentis recensendis infelicissime versatus est. piget enumerare quae cum in ceteris tum in fragmento de sensibus aut per socordiam [1] aut per inscitiam corruperit. praestat emendationum utilium quidquid ad desperatum libellum contulit grato animo recensere. omnino tamen cavi ne hominum philosophiae plerumque peritiorum quam artis grammaticae temeraria complementa vel commenta adscriberem omnia. etiam pauciora seligere non voluntas nos sed deploranda fragmenti condicio vetuit.

---

[1] moneo ne quis in errorem trahatur, haec a Wimmero neglegenter mutata aut omissa esse § 1 ποιοῦνται [traditur ποιοῦσιν], § 16 ὅλως om., § 26 δὲ post ὁρᾷ om., § 27 μὲν post γίνεσθαι om., § 34 μᾶλλον post ζῴων om., § 63 αἰσθήσεων pro αἰσθητῶν, § 90 μὲν ante ἀπορροή om. caussas mutandi nec addidit nec facile quis intellegat. quae consulto peccaverit, omitto. sed vide speciminis gr. § 51 haec graeca Wimmeri: ἀπορροὴν ποιοῦντι [traditur ποιοῦντα] τί δεῖ τὴν ἀποτύπωσιν ποιεῖν. Mullachii librum non inspexit, sero Philippsonis cf. Prol. xxxi. aliter plurimas non a se primo excogitatas vidisset emendationes.

IX DE THEOPHRASTI OPINIONUM APUD CICERONEM VESTIGIIS

Quod de Aristotelis rhetorum epitome[1] iudicat M. Tullius adulescens de invent. II 2 6 '*ac veteres quidem scriptores artis usque a principe illo atque inventore Tisia repetitos unum in locum conduxit Aristoteles et nominatim cuiusque praecepta magna conquisita cura perspicue conscripsit atque enodata diligenter exposuit. ac tantum inventoribus ipsis suavitate et brevitate dicendi praestitit, ut nemo illorum praecepta ex ipsorum libris cognoscat sed omnes qui quod illi praecipiant velint intellegere ad hunc quasi quendam multo commodiorem explicatorem revertantur,*' idem dici potest de Theophrasti Opinionum sylloge. atque in ipso Cicerone luculenta exempla inveniuntur. limpidissimus fons scaturit in Academicis eo loco ubi contra Antiochi Sosum[2] Academicorum patrocinium sustinet. quorum dubitatio ut defendatur, philosophorum inprimis in principiis dissensio effunditur.

Lucull. 37 118.

Princeps Thales, unus e septem cui sex reliquos concessisse primas ferunt, ex aqua dixit constare omnia

at hoc Anaximandro populari et sodali suo non persuasit: is enim infinitatem naturae dixit esse e qua omnia gignerentur

post eius auditor Anaximenes infinitum aëra sed ea quae ex eo orerentur definita: gigni autem terram aquam ignem tum ex his omnia

Anaxagoras materiam infinitam sed ex ea particulas similes inter se minutas; eas primum confusas postea in ordinem adductas mente divina

Xenophanes paulo etiam antiquior unum esse omnia neque id esse mutabile et id esse deum neque natum umquam et sempiternum conglobata figura

Parmenides ignem qui moveat, terram quae ab eo formetur

Leucippus plenum et inane

Democritus huic in hoc similis, uberior in ceteris

Empedocles haec pervolgata et nota quattuor

Heraclitus ignem

Melissus hoc quod esset infinitum et inmutabile et fuisse semper et fore

Plato ex materia in se omnia recipiente mundum factum esse censet a deo sempiternum

Pythagorei ex numeris et mathematicorum initiis proficisci volunt omnia.

Ex graeco haec versa esse et solito quidem durius neminem fugit. scilicet Romanum qua gloriatur verborum abundantia deficit impeditum

---

[1] Ἀριστοτέλης . . . διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ῥητόρων. Demetrius Magnes apud Laertium II 104. cf. V. Rose Ar. Ps. p. 145 sq.

[2] ex quo libro sub Luculli persona Antiochea doctrina c. 5—18 explicatur. cf. § 10. 11. 29. 49. cf. Krische über Cicero's Academica [Goett. Stud. 1845] p. 193 sq.

nimia vetustae philosophiae ignorantia. inde graeca vacillans et anxius ut caecus sequitur et non numquam fit ut graecis conlatis velut face nimia sermonis obscuritas ac compressio clarescat. velut Xenophanea audi Ξενοφάνης ἓν τὸ πᾶν ἀμετάβλητον καὶ θεὸν εἶναι τοῦτο ἀγένητον καὶ ἀΐδιον σφαιροειδῆ. contractiora sunt graeca ut solent illi, sed quae supra proposui latina etiam horrida. quaerentibus vero graecum exemplar unde Cicero (sive potius quem adhibuit Academicus) philosophorum catalogum excerpserit, observandum est non ultra Platonem opinionum discordiam explicari. nam Stoicorum mentio § 119 post intercapedinem facta itemque Aristotelis et Stratonis c. 38 forma ipsa et specie alienam ac propiorem originem produnt. Platonem igitur tenemus novissimum physicorum eundemque Theophrastei operis ultimum. iam videamus singula.

Thaletis decretum brevius. Anaximander conferendus cum Theophrast. fr. 2 λέγει δ' αὐτὴν ... φύσιν ἄπειρον ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους.[1] Anaximenis opinio Tullianae consimilis reperitur ibidem Ἀναξιμένης ... τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἄπειρόν φησιν ... οὐκ ἀόριστον δὲ ὥσπερ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ὡρισμένην ἀέρα λέγων αὐτήν ... πυκνούμενον δὲ ἄνεμον εἶτα νέφος ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ εἶτα γῆν εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων. hinc quae Cicero opponit infinitum aera et definita quae inde oriuntur male intellecta videri possint, verum paulo propius accedit [Plutarchi] Strom. 3 τοῦτον εἶναι τῷ μὲν μεγέθει ἄπειρον, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὡρισμένον. itaque e contrario Simplicianum excerptum minus accurate, quamquam non falso compilatum est. sed turpiter labitur interpres, cum ὁμοιομερείας *Anaxagorae particulas similes inter se* vertit, nisi emendando succurrere volueris.[2] quod addit *minutas* explicandum est ex Diogene II 8 ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν μικρῶν σωμάτων τὸ πᾶν συγκεκρίσθαι cf. infra Theophrasteorum conspectus 3. neque rectius hic dubitavisse arbitror Zellerum I[4] 884[1], quam de *mente divina*, qua res confusae adducerentur in ordinem. in eodem certe errore est Aëtius I 7 15 qui νοῦν κοσμοποιὸν τὸν θεόν adgnoscit et Epicureus quisquis est apud eundem I 7 5. sed de Ionicorum theologia infra. Xenophaneorum Theophrastus auctor constat ex eis quae supra p. 111[3] et 112[2] adscripsi. splendida est consensio in Parmenide, cum Peripatetica principia simul appareant cf. fr. 6 [supra p. 113] δύο ποιῶν τὰς ἀρχὰς πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν ὡς ὕλην, τὸ δ' ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν. cf. Karstenii Parm. p. 225[12]. cum Leucippo conferendum fr. 8, ubi cognata est ratio qua apud Theophrastum Democritus adnectitur παραπλησίως δὲ καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος ἀρχὰς ἔθετο τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν cum Tullianis *Democritus huic in hoc similis.* quod ne fortuitum putes confer Hip-

---

[1] similiter Hippolyti, Plutarchi Strom. excerpta. ceteris similior ut brevior Aëtius I 3 3 Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιός φησι τῶν ὄντων ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον. ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι. cf. infra conspect. 1.

[2] conlatis Anaxag. fr. 6 οὐδὲν ἐοικότων et Augustino [civit. VIII 2 de particulis inter se dissimilibus corpora dissimilia] dissimiles restituere suadet Zeller I[4] 880[1].

polyti excerptum I 13 1 λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων πλήρους καὶ κενοῦ. in Platonis denique opinione non praetermittendum est quod ὕλη πανδεχής Theophrasti fr. 9 vel molestioribus ambaginibus expressum est *materia in se omnia recipiens*. mundi aeternitas quo-pacto concilianda sit cum deo creatore monet etiam Theophrastus fr. 11.

Si Theophrastei libri vix liniamenta nos tenere memineris, satis congruentiae intra tam paucos versus elucere concedes. sed fortius paratum est persuadendi instrumentum. paulo infra § 123 idem Academicus de terra luna sole electa quaedam proponit. primum Xenophanem,[1] tum vero haec: *Hicetas Syracusius, ut ait Theophrastus* [fr. 18], *caelum solem lunam stellas supera denique omnia stare censet neque praeter terram rem ullam in mundo moveri. quae cum circum axem se summa celeritate convertat et torqueat, eadem effici omnia quae si stante terra caelum moveretur.*

Si recte a Krischeo demonstratum est — nec scio quis audeat contra dicere — Luculli alteram partem ex Clitomachi commentariis petitam esse,[2] non ipse Cicero Theophrastum adiit, sed ille Academicus ex cuius *infinitis quaestionibus* [§ 117] pauca philosophorum dissentientium exempla delibavit atque Theophrastum alterius loci auctorem testemque advocavit. quin priori eandem originem vindicamus, cum praesertim vestigia exstent haud leviter pressa? haec res mihi tam simplex et aperta videtur, ut paucis perfungar. maior exsurgit ac spinosior quaestio de philosophorum indice celeberrimo, quem libro primo inseruit de deorum natura[3] I 10 25—15 41. quem seorsum expressum et cum Philodemo conlatum adnotatione brevissima addita infra exhibui.

Simulatque Philodemi de pietate fragmenta in Neapolitanorum notitiam venerunt, statim intellexerunt — neque fallere potest vel hebetiorem — tantam esse similitudinem ut suo iure descripsisse hinc Romanum autumarent. titulus voluminum nondum tunc innotuerat. itaque cum Phaedri libellum epist. ad Attic. XIII 39 2 postulatum meminissent, fragmentis commenticiam ac barbaram inscriptionem Φαίδρου περὶ φύσεως θεῶν indiderunt, quae a Murrio primum [Philod. v. d. mus. Berl. 1806, p. 22]

---

[1] nomen sine dubio falsum est. cf. Brandis comment. Eleat. p. 56. Karsten. Xen. 171. confusum credo sive a Clitomacho sive a Cicerone Anaxagorae lemma cf. Hippolyt. I 8 10. Aët. II 25 9 Laert. II 8. ridicule imposuit quibusdam Lactantii fraus I. D. III 23 qui conflatis locis Tullianis § 123 et 82 has nugas venditat: *Xenophanes dicentibus mathematicis orbem lunae duodeviginti partibus maiorem esse quam terram stultissime credidit et quod huic levitati fuit consentaneum dixit citra concavum lunae sinum esse aliam terram et ibi aliud genus hominum simili modo vivere quo nos in hac terra vivimus.*

[2] Clitomachum etiam in libris de deorum natura primo et tertio compilatum esse post Schoemannum probavit Hirzelius untersuch. zu Cic. phil. schrift. I p. 32 sqq.

[3] de deorum natura titulum testantur et alii grammatici quos citat Halmius et Probus ad Verg. p. 13 K. cf. supra p. 90.

optima fide prolata mira credulitate propagata est, donec post fragmenta pauca a G. Drummondio 1810 vulgata integrae quotquot exstant reliquiae [coll. alt. Herc. voll. II Neap. 1863] editae sunt. iam simul e litteris prope evanidis Φιλοδήμου περὶ εὐσεβείας enituit [cf. Nauck mél. grec. rom. II 585—626. 627—638] quem titulum ipse extremo priore[1] libro significaverat p. 89, 20 Gomp. τὸν περὶ τῆς εὐσεβείας λόγον. interea cum Ch. Petersenius edito fragmento Drummondiano tum A. Krischeus libro sagacitatis et doctrinae plenissimo [forschung. auf dem gebiete der alten philos. Goett. 1840] Philodemea accuratius examinarunt, quos postea pleniore libello adscito B. Lengnickius eventu tamen haud parili secutus est [ad emendandos explicandosque Ciceronis libros de natura deorum quid ex Philodemi scriptione περὶ εὐσεβείας redundet Hal. 1871]. hinc tantum constat opiniones philosophorum ipsas Ciceronem non collegisse, sed collecta repperisse in Epicureo quodam libro, quem Philodemeum esse propter miram similitudinem innuerunt paene omnes. quis enim Antisthenis ut hoc utar vel Aristotelis vel Persaei Chrysippi Diogenis opiniones iuxta positas perlustrabit, quin in simplicissimam illam coniecturam incidat? tamen quiddam inde nascitur dubitationis, quod parum sensisse videtur Lengnickius nec ab Hirzelio observatum video, qui quasi re bene gesta aliis libri partibus potiorem curam adhibere maluit.

Diu est cum omnes Tullianae istius disputationis stupent et ignorantiam et iniquitatem. in Graeculum transferre invidiam pronum erat, qui nescio quo pacto in contemptum hominum doctorum incidit. Epicureus homo, inquiunt, suapte disciplina occaecatus aliena nec intellegere recte nec proferre incorrupte poterat. hinc Cicero videlicet homo humanus sed nimis festinans ut cetera sic istam conviciorum ac nugarum colluviem fideliter transvexit. audi Lengnickium p. 16: *Ciceronem,* ait, *iudicia confutationesque quibus singulorum philosophorum disciplinas perstrinxit non suo ex ingenio protulisse, sed iam in Philodemi libro indicatum repperisse quas quisque det ansas ad reprehendendum.* haec ille. iam vide quantum ipse p. 42 detrahat: *acerbiora exordia quae apud Ciceronem disciplinis complurium philosophorum ita sunt praemissa ut statim ab initio animi aliorum abalienentur non fuisse Philodemi quem virum scimus elegantem et humanum atque ab hoc acerbe cavillandi studio alienum fuisse.* ita est profecto. Philodemus tantum abhorret ab isto conviciandi furore, ut iusto etiam leniorem se gerat contra Stoicorum cavillationes. hi in Epicurum iecerant p. 79, 28 παιδαριωδῶς λέγεσθαι καὶ γράφεσθαι καὶ πλάττεσθαι θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς cf. p. 82, 25. Philodemus nihil contra dixit nisi quod mythologiam duriuscule suis rationibus accommodarent. in ceteris fere cohibuit iudicium neque quidquam Epicureum colorem prodit nisi quod

[1] exstare adhuc in papyro partitionis externa signa mecum per litteras communicavit Gomperzius. hinc corrigendum quod ceterum recte contra Lengnickium disputat Hirzelius p. 20.

urbanam ironiam suo more semel bisve adspersit. quod genus p. 82, 11 Chrysippum hisce dimittit τῆς δριμύτητος ἀπολαύων ἀκοπιάτως et Apollodorum p. 84, 5 καὶ τὰ φορήματα μάλα καταχρύσως τῇ φρονήσει συνοικειοῖ. quid? quod uno eo loco ubi acrius in Persaeum invehitur p. 75, 5 δῆλός ἐστιν ἀφανίζων τὸ δαιμόνιον ἢ μηθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ γινώσκων, Cicero quem iudicia quoque transtulisse credunt, in aliam prorsus discedit impugnandi rationem § 38 ***quo quid absurdius, quam aut res sordidas atque deformis deorum honore adficere aut homines iam morte deletos reponere in deos quorum omnis cultus esset futurus in luctu?*** ne in altero quidem pietatis libro fortior est Philodemus nisi quod semel p. 147, 21 Stoicis male dicit quod οὐκ ἀσεβεῖς ἐδόκουν μόνον ἀλλὰ καὶ φεναχισταί. at singularia haec nec comparanda cum Romani perpetua maledicentia. quantum sit discrimen nulla re magis elucet quam comparato summario reprehensionis apud Philodem. p. 88, 24 βλέπεται δ' ὅτι καὶ κατὰ πάντας τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐκκειμένους οὐδὲ εἷς ἂν ἀδικίας ἀπειρχθείη δεδοικὼς τοὺς οὐδ' ἐπικεινηθῆναι δυναμένους [intellegitur Anaxagoras] ἢ τοὺς ἐναργῶς ἀναισθήτους ἢ τοὺς ἄγνωστον εἴ τινες εἰσὶ θεοὶ λέγοντας ἢ ποῖοί τινές εἰσιν [Protagoras] ἢ τοὺς διαρρήδην ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποφαινομένους ἢ φανεροὺς ὄντας ὡς ἀνῄρουν [Persaeus]. κατ' ἐνίους δὲ κἂν ἐπ' αὐτὴν [sc. ἀδικίαν] προτραπείη τοὺς κἂν τοῖς θεοῖς μετὰ φιλαρχίας πόλεμον ἄσπονδον παρεισάγοντας [Parmenides cf. Krische p. 113 vel Empedocles]. admirabere verborum modestiam si Ciceronis convicia contra posueris. hocine tu exemplar fuisse dicis Tullianae petulantiae, hunc ineptiarum inventorem? credant alii, non ego. nec profecto tam lacerata sunt fragmina, ut universae rationis diversitas non appareat. Philodemus nudas plerumque opiniones explicat nullo addito iudicio p. 69 c. 5[d] 6—9 p. 72 c. 7[a] 3 p. 72 c. 7[b] 8, p. 77, 13. Persaeo Stoico uni praemittitur illa quam dixi vituperatio. at Cicero nullum deinceps philosophum praetermittit quin aut ad Epicuream normam exigat aut maledictis figat. ergo haec iudicandi levitas non Graeca est, sed addita a Cicerone. quam inscite et inficete illud cesserit, videant alii. sed hoc non est ferendum, quod quo facilior fieret impugnatio ipsae philosophorum opiniones veteratoria quadam arte inversae et ad Velleii iudicium utcumque praeformatae sunt. quid enim? Anaximenem nonne ideo aera gigni statuisse dicitur nisi ut Velleio prompta sit mortalis dei irrisio? nam quam turpissimi erroris significavi [ad § 26] explicationem, ea Ciceronis fraudulenta levitas parum excusata videtur. quid? quae ipse melius sciebat, simulata ignoratione ea Velleium falso explicantem induxit. Democriti placitum quomodo exponat, sit testimonio. nam primum oratione consulto obscuriore simulacra vagantia nominavit ***imagines eorumque circuitus*** verborum mirabilitate philosophum traducturus [1]. tum vero Velleium Epicureum hominem ea impugnantem facit, quae ipsius schola mordicus tenebat et quae ipse simi-

[1] eodem modo (quod utrumque Schoemannus monuit) *scientiam intellegentiamque nostram* interpretatur, quod *animum scientem et intellegentem* debebat.

liter Velleius profert I 18 46 19 49. nam *deorum naturam quae imagines fundat ac mittat* (§ 29) etiam Epicurei adgnoverunt. et quod *imagines in deorum numero refert,* hoc Epicurei quidem respuerunt, at Cicero compluriens hanc quoque doctrinam Epicureis tribuit. quid? quod utrumque postea II 30 76 coniunxit: *negandum est esse deos quos et Democritus simulacra et Epicurus imagines inducens quodam pacto negat.* cf. Hirzelius l. c. p. 70 sq. tantum constat conviciandi ardore ne sensisse quidem quam inepta et sibi pugnantia Velleio tribueret. Xenophontis opinionem quemadmodum corruperit, nobis ex eius scriptis patet. Ciceronis esse omnem culpam ex fragmento Philodemi c. 6[d] 7[a] p. 71. 72 nostro iure contendimus. nam ille *paucioribus verbis* Xenophontis sententiam non excerpsit sed amputavit, ille sesquialtera pagina Memorabilium locum explicate reddiderat.[1] utriusque fidem ex hac tabula cognosces

Xenophont. IV 13 13	Philodem. p. 71 G.	Cicero § 31.
. . . ἂν μὴ ἀναμένῃς ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεοὺς	οὐχ ὁρᾶσθαί φησιν τοῦ θεοῦ τὴν μορφήν, ἀλλὰ τἄργα . . . . . ὅμως εἶναι	*formam dei quaeri non oportere*

Philodemus id tantum mutavit, ut singularem τοῦ θεοῦ et τὴν μορφὴν substitueret, itemque Cicero, sed hic addito oportere sententiam praeterea invertit. quare equidem non dubito, quin maiores quoque errores sine duce commiserit. certe multo hoc veri similius est, quam quod Sauppeus comment. de Philod. libro qui fuit de piet. p. 7 sumpsit Philodemum hoc loco in eisdem fraudibus esse ac Ciceronem, neque ei Hirzelius debebat temere adstipulari p. 6. ceterum causa mutandi Xenophontis opinionem praeter Epicureum iudicium, quod formam dei desiderat, Platonici loci similitudo fuit. nam cum is § 30 *quid sit omnino deus anquiri oportere* dixisse per fraudem referretur, speciem quoque Xenophonteae opinionis similiorem reddidit Cicero *formam dei quaeri non oportere.* iam ex facili reprehensio repetitur: *quae sunt isdem in erratis fere quibus ea quae de Platone diximus.* simili compendio usus est § 34. nam cum totiens Epicuream hanc vituperationem decantasset '*sensu deum privat et eius formam mutabilem esse vult*', iam nescio qua vel oblivione vel levitate ipsum Heraclidem Ponticum talia prodentem fecit. in Stoicis quoque maligne quaedam accepit velut § 37 Aristonis sententiam *qui neque formam dei intellegi posse censeat,* quam ad Epicuream rationem subdole deflexit.[2] sed multa peccare doctrinae pervulgata cognitio prohibuit. eo licentius in remo-

---

[1] nam etiam altera pagina 7[a] frusta Xenophontea mihi adgnoscere haud dubie contigit. cf. ad Cicer. § 31.

[2] cf. Schoemannus ad § 36 quomodo efficiat animantem.

tissimam Ionicorum theologiam grassatur. illi divinam naturam materiae insitam perhibuere, Tullianus Velleius deum praesentem et efficientem materia diiunctum separavit. quo artificio scilicet omnes deinceps velut plumbeo gladio iugulavit. excusant Ciceronem quasi graeca repetentem. at monstrent mihi isti non dicam Philodemum sed quemlibet scriptorem graecum (christianos semper excipio), qui in tanta versuum paucitate tam saepe tamque turpiter erraverit. errant qui ad Placitorum confugiunt similitudinem. verum est ibi quoque Thaletis Anaximandri Anaximenis deos enumerari. at ne quis falso a materia eos diremptos crederet conceptis verbis cautum est I 7 13 δεῖ δὲ ὑπακούειν ἐπὶ τῶν οὕτως λεγομένων τὰς ἐνδιηκούσας τοῖς στοιχείοις ἢ τοῖς σώμασι δυνάμεις. materiae vegetae et efficaci divinitatem tribuere physiologos idoneus testis est Aristoteles phys. III 4 p. 203^b 13 cf. Theophrast. de sens. § 42. nec Placitorum profecto culpa est quod et olim Cicero et nuper Roethius in ridiculum errorem inciderunt. de Anaxagorae opinione et verbis ineptioribus expressa et mira stribligine detorta egit Hirzelius p. 97. Philodemi fragmento feliciter servato unius esse Ciceronis vel fraudem vel socordiam manifesto patet.

Omnino in Philodemo quantum quidem exstet nihil est simili criminationi obnoxium. quaecunque dispici possunt accuratius et compositius explicantur, Stoicorum opiniones ad librorum excerptorum ordinem ordinantur, in Romano omnia susque deque. cavendum est igitur ne diligentem scriptorem in fallaciarum communionem trahamus, praesertim cum in Cicerone tecta quaedam calumniandi ratio pelluceat. nam cum philosophos illos sub Vellei persona qualibet garriendi impunitate obruit, Epicuream simul levitatem manifesto exemplo notavit. illud consilium iniquius Velleium introducturus significat I 8 18 *tum Velleius fidenter sane, ut solent isti, nihil tam verens quam ne dubitare aliqua de re videretur, tamquam modo ex deorum concilio et ex Epicuri intermundiis descendisset: Audite, inquit,* etc. ac similiter postea § 94: *tu ipse paulo ante cum tamquam senatum philosophorum recitares, summos viros desipere delirare dementis esse dicebas. quorum si nemo verum vidit de natura deorum, verendum est ne nulla sit omnino.* ergo Ciceronis et Philodemi ratio diversa. hinc dubitare subit num ipsum Philodemum descripserit Cicero. cum affirment paene omnes, cautius loquitur Schoemannus [edit. 4 p. 18]. quem impugnavit Hirzelius [l. c. p. 5 sqq.] Philodemum sine omni dubitatione adhibitum esse arbitratus. et recte quidem explicavit, cur a Cicerone Heracliti et Persaei opiniones omissae essent. apud Graecum enim Heracliti sine dubio sunt p. 70 c. 6^a haec frusta ὥς φησιν . . . κεραυνὸς πάντ' οἰακίζει καὶ . . . καὶ τὰ ἐναντία τὸν θεὸν εἶναι νύκτα ἡμέραν πόλεμον εἰρήνην . . . . quae e coniectura partim explevi Herm. XIII 2, cf. Hippol. refut. IX 10 p. 446, 23. ad priorem autem locum ipse Philodemus respexit dum Chrysippum recenset p. 81, 16 καὶ τοῖς Ἡρακλείτου συνοικειῶν . . . . κἀν τῷ πρώτῳ μὲν [sc. Περὶ φύσεως] τὴν Νύκτα θεάν φησιν εἶναι πρωτίστην ἐν

δὲ τῷ τρίτῳ τὸν κόσμον ἕνα τῶν φρονίμων συνπολειτευόμενον θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὸν Δία τὸν αὐτὸν εἶναι καθάπερ καὶ τὸν Ἡράκλειτον λέγειν. haec similitudo ut Philodemi supplementis nostris fidem facit, ita cur omiserit Cicero aperit. nam Heraclitum ceteroqui obscuriorem [cf. d. deor. nat. III 14 35] cum concordantem videret cum Stoicis, vertendi laborem subterfugit. alter philosophus omittitur a Cicerone Prodicus, de quo Philodemus p. 71 c. 6[c] τοὺς μὲν ὑπ' ἀνθρώπων νομιζομένους θεοὺς οὔτ' εἶναί φησιν οὔτ' εἰδέναι, τοὺς δὲ καρποὺς καὶ πάνθ' ὅλως τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον τοὺς ἀρχαίους ἀγασθέντας... ne hic quidem temere omittitur. nam quod Hirzelius dubitantius coniecit Prodicum expressum esse a Persaeo Stoico id nunc ex Philodemo p. 75. 76 G. liquido constat, postquam duarum paginarum intercapedinem explevi Herm. XIII 1. ergo hinc etsi Ciceronis consilium explicatur, tamen ut Philodemum potius quam communem utriusque fontem compilatum credas nihil cogit. sed hanc necessitatem imponere videntur quae uberiora sunt in latinis. neque enim Hirzelium qui hanc quaestionem affectavit, nullo modo fugere debebant, quae in Chrysippeis servantur a Cicerone, omissa sunt in graecis fragmentis. neque enim lacunae in papyro illo loco extant tantae, ut haece capere possint § 39 *animi fusionem universam . . . ignem praeterea et eum quem ante dixi aethera, . . . quae natura fluerent atque manarent ut et aquam et terram et aera . . .* § 40 *quae quasi dux vitae et magistra officium sit . . . sempiternam rerum futurarum veritatem.* sint sane non nulla unctiore M. Tullii stilo amplificata, sint omnia ex ipsius memoria addita, tamen non neglegenda sunt eiusmodi vestigia ei qui Philodemi auctoritatem sustentare velit. de qua me aliquantisper dubitasse fateor, cum virum quendam doctissimum ultima prioris libri καιρὸς ἂν εἴη τὸν περὶ τῆς εὐσεβείας λόγον τῆς κατ' Ἐπίκουρον αὐτοῦ παραγράφειν sic explicare meminissem, ut παραγράφειν non *adscribendi* [sc. coronidem] sed *describendi* vim haberet.[1] hinc simul ait viam patere ut Phaedrus ille περὶ θεῶν Ciceroni fons restitueretur, quem et hic et Philodemus, sed accuratius et plenius excerpsisset. nolo diffiteri mihi hanc rationem valde adrisisse. nam alia accedere videbam. primus liber Epicureorum duorum libros respexit: alter fuit Zenonis, quod Petersenius olim divinaverat, confirmavit Hirzelius p. 17 sq., alter philosophorum opiniones complexus, Philodemus ut vulgo credunt. at confer I 33 93 quam dedita opera Phaedrus et Zeno contra ponantur: *nam Phaedro nihil elegantius nihil humanius, sed stomachabatur senex si quid asperius dixeram . . . Zeno quidem non eos solum qui tum erant Apollodorum Silum ceteros figebat maledictis, sed Socraten ipsum parentem philosophiae latino verbo utens scurram Atticum fuisse dicebat, Chrysippum numquam nisi Chrysippam vocabat.* Zenonem etiam I 21 59 sic significavit, ut nisi qui Tulliani moris est ignarus, de fonte dubitare non possit. quid igitur facilius ad creden-

[1] inter alia multa Simplic. d. cael. p. 488a 17 Br. Hipparch. ad Phaen. I p. 173 Pet. Galen. de plac. H. et P. p. 300 K. 404 K. Plut. Demetr. 13.

dum quam alterum librum qui in Philodemo certe Phaedri similior quam Zenonis appareat, esse Phaedri περὶ θεῶν, quem de deorum natura scripturus Cicero ab Attico poposcit? ab altero vero Epicureorum coryphaeo non solum cetera Epicurea fluxisse, sed etiam exemplum conviciandi et cavillandi. Zenonis quidem memoriae § 93 illico continuatur Velleiani iudicii vituperatio § 94, quam supra exhibui p. 125.

At huic opinioni obstare videntur, quae Hirzelius p. 5 profert: *es ist nicht denkbar dass noch in 'gar manchen andern'* [Schoemannum tangit] *epikureischen schriften zugleich citirt worden seien der* φυσικὸς *des Antisthenes . . . ferner das dritte buch des aristotelischen dialogs* περὶ φιλοσοφίας . . . *dann dieselben stellen aus dem ersten und zweiten buche der schrift des Chrysippos* περὶ θεῶν, *endlich die schrift des stoikers Diogenes* . . . itane vero? ex eodem Phaedro non similia excerpere potuerunt Cicero et Philodemus, hic etiam — si mavis — ad verbum fere describere? quia Cicero de fin. II 35 119 Philodemum nominat doctissimum virum vel in Pison. c. 29 ceteris studiis quae fere Epicureos neglegere dicunt perpolitum, quia amplum de philosophis opus conscripsit [Diog. X 3], ideone diligenter ipse philosophorum istum catalogum confecisse putandus est? at constat plura scripta eius vel ex titulo [cf. V. H. V 2 (1843) t. 1 τῶν κατ' ἐπιτομὴν ἐξειργασμένων περὶ ἠθῶν καὶ βίων ἐκ τῶν Ζήνωνος σχολῶν] scholica esse commentaria. neque multum ipse in rhetoricis vel περὶ σημείων praestitit. hoc enim minime erat absonum a philosophorum inde ab Aristotele more, quibus illud κοινὰ τὰ τῶν φίλων latissime patebat. neque quisquam magistrorum scrinia quam validissime poterat compilare vetabatur. ergo Phaedri Epicurei librum Epicureo delibare fas erat, praesertim si non omnia sed philosophos tantum, ut Cicero, excerpturus erat. unde illud quoque explicatum haberet, quod Philodemi et Ciceronis nulla est praeterea similitudo cf. Hirzelius p. 19.[1]

Sed tandem coniecturas mittamus. coniecturas enim dico et vulgatam de Philodemo et hanc novam de Phaedro opinionem. utra verior

---

[1] sed fugit eum Hermarchi librum contra Empedoclem ab utroque citari. a Cicerone I 33 93 [quode Bernays Theophr. ueber die froemmigk. p. 140 contra Schoemannum verissime disputavit] Philodemus p. 101, 13—15 p. 112, 25—27 fortasse etiam p. 99, 9 ἐν τῇ πρώ[τῃ πρὸς Ἐμπεδο]κλέα, si modo p. 98, 27 Є . . . . ΧΟϹΘΟΜ . . ωϹ recte explico Ἕρμαρχός θ' ὁμοίως. quae apud Ciceronem simul Metrodori contra Platonem disputatio designatur, infuisse videtur in libro περὶ θεῶν cf. Philodem. p. 107, 9 Duening de Metrod. p. 27. Epicureis inde ab Epicuri de sanctitate libello sollemnis erat pietatis confessio, praesertim post Posidonium qui *in libro quinto de natura deorum nullos esse deos Epicuro videri quaeque is de deis immortalibus dixerit invidiae detestandae gratia dixisse* [Cic. d. nat. deor. I 44 123] clamaverit. locus illis communis fuit ut Plutarchus [ὅτι οὐδὲ ζῆν ἔστιν c. 21 p. 1102] confirmat τὰ περὶ θεῶν καὶ θειότητος [l. ὁσιότητος cf. Cobet. Mnemos. N. S. VI 46]. de deis scripserat illo tempore etiam Κλώδιός τις Νεαπολίτης [Porphyr. de abst. p. 44, 31. 58, 27 N.] i. e. Sextus Clodius M. Antonii triumviri magister cf. Arnob. V 18. Lactant. I. D. I 22 Bernays Theophr. ueber die froemmigk. p. 12.

vel certe verisimilior sit, non ego nunc diiudico, diiudicabit qui de Philodemi fontibus fontiumque usu sibi scribere proposuerit. quamquam eius quaestionis partem necesse est tangere, quae est de philosophis apud utrumque similiter recensitis. vulgaris est Krischei opinio ex Placitis maximam partem translatam esse. quod falsum est, si Plutarchi aut Aëtii Placita intellexit, verum aut probabile certe, si quod antiquius Placitorum corpus. nam similis est Ionicorum recensio, si Ciceronis ut par est fraudes exuas, similis quoque de Parmenidis corona opinio, quamvis eam Cicero absurde expresserit. non dissimiles prorsus Empedocles, Democritus. sed distat dilucide maior reliqua pars. quid? quod Protagoras Xenophon Antisthenes a Placitis omnino sunt alieni. taceo Stoicos qui praecipue a Philodemo tam copiose et ad ordinem excerpuntur, ad ipsos Stoicorum libros ut adiisse eum nemo infitietur [cf. Buecheler n. jahrb. f. class. phil. 1865, 514]. de reliquis philosoph isnum quemquam manu triverit, ambigi potest. Platonem certe non evolvit, quippe ubi deum sine corpore frustra quaesivisset. invenit autem in posteriorum commentariis, qualia ad Ciceronis locum adnotavi. Pythagoras Tullianus geminus est illius, quem ex falsarii cuiusdam fortasse Stoici fabrica servavit nobis Alexandri apud Laert. VIII. 25 curiositas. unum ad intellegendum est facile: antiquos philosophos Ionicos,[1] tum Eleatas, fortasse Democritum cum Empedocle a nullo istius aetatis lectos esse, complures ut Anaximandrum et Xenophanem vix singulis exemplaribus etiamtum exstitisse. istius igitur cognitionis rivuli multifariam fortasse deducti et adulterati, arcessiti tamen sunt ex uno capite Theophrasto. nam Aristotelis physica et metaphysica, quae ipsa Ciceronis aetate in usum magis magisque venire coepere, isti graeco scriptori ignota fuerunt qui in populari scriptione de philosophia acquievit. inde erunt, qui e Theophrasti opinionibus si qui est consensus explicandum opinentur. sed citra Theophrastum propior latet fons. iam Krischeum offenderat quasi novicium tale: Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν . . . διήκειν δὲ διὰ τοῦ στοιχειώδους ὑγροῦ δύναμιν θείαν κινητικὴν αὐτοῦ [Plac. I 7 11]. hanc sententiam si quis a Theophrasto repetiverit, non hercle repugnabo. nam ut ille solet magistri verba repetere vel amplificare, Aristoteleam de Thalete coniecturam[2] fortasse amplexus est. unde posteri fortiter affirmarunt velut Laertius I 27 τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη. neque sententia Aëtio alia subest. at oratio est Stoico colore fucata [cf. Krische p. 40], nam νοῦς τοῦ κόσμου et διήκειν sollemnis est illorum de deo praedicatio. ergo Theophrasti nomen haud satis facit consensum explicaturo. immo recentiorem quendam circumspiciamus librum tum con-

[1] excepto Anaxagora qui Philodemo certe ipse innotuisse videtur.

[2] de anim. I 5 p. 411a 7 καὶ ἐν τῷ ὅλῳ δέ τινες αὐτὴν [animam] μεμῖχθαί φησιν ὅθεν ἴσως καὶ Θαλῆς ᾠήθη πάντα πλήρη θεῶν εἶναι cf. Zeller I⁴ 178².

scriptum, cum Stoicorum notiones usquequaque regnare coeperant i. e. eclecticorum aetate, quorum studiis Cicero Varro Arius omnino omnis ultimi ante Chr. saeculi philosophia nititur. [1] atque ex eisdem temporibus Placitorum quoque origines repetendae sunt, quae postea excerpsit et locupletavit Aëtius. sed de his inferius dicam. nunc de Clementis Alexandrini cognatis excerptis corollarii instar disputatio erit, ne quidquam quod ad Ciceronianum locum faciat praeteriisse videamur.

Protreptic. 5 64 p. 55 Pott.

Ἐπιδράμωμεν δὲ εἰ βούλει καὶ τῶν φιλοσόφων τὰς δόξας ὅσας αὐχοῦσι περὶ τῶν θεῶν, εἴ [?] πως καὶ φιλοσοφίαν αὐτὴν κενοδοξίας ἕνεκεν ἀνειδωλοποιοῦσαν τὴν ὕλην ἐφεύρωμεν εἰ [? ἢ] καὶ δαιμόνια ἄττα ἐκθειάζουσαν κατὰ παραδρομὴν παραστῆσαι δυνηθῶμεν ὀνειρώττουσαν τὴν ἀλήθειαν.

Στοιχεῖα μὲν οὖν ἀρχὰς ἀπέλιπον ἐξυμνήσαντες Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τὸ ὕδωρ καὶ Ἀναξιμένης ὁ καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τὸν ἀέρα,

ᾧ Διογένης ὕστερον ὁ Ἀπολλωνιάτης κατηκολούθησεν.

Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης θεοὺς εἰσηγήσατο πῦρ καὶ γῆν,

θάτερον δὲ αὐτοῖν μόνον, τὸ πῦρ, θεὸν ὑπειλήφατον Ἵππασός τε ὁ Μεταποντῖνος καὶ ὁ Ἐφέσιος Ἡράκλειτος.

p. 56P. Ἐμπεδοκλῆς γὰρ ὁ Ἀκραγαντῖνος εἰς πλῆθος ἐμπεσὼν πρὸς τοῖς τέτταρσι στοιχείοις τούτοις νεῖκος καὶ φιλίαν καταριθμεῖται . . . [2]

§ 66 p. 57P. Τῶν δὲ ἄλλων φιλοσόφων ὅσοι τὰ στοιχεῖα ὑπερβάντες ἐπολυπραγμόνησάν τι ὑψηλότερον καὶ περιττότερον οἱ μὲν αὐτῶν τὸ ἄπειρον καθύμνησαν ὧν Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος ἦν καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ ὁ Ἀθηναῖος Ἀρχέλαος· τούτω μέν γε ἄμφω τὸν νοῦν ἐπεστησάτην τῇ ἀπειρίᾳ·

ὁ δὲ Μιλήσιος Λεύκιππος καὶ ὁ Χῖος Μητρόδωρος διττὰς ὡς ἔοικεν καὶ αὐτὼ ἀρχὰς ἀπελιπέτην τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν.

p. 58P. προσέθηκε δὲ λαβὼν τούτοιν τοῖν δυεῖν τὰ εἴδωλα ὁ Ἀβδηρίτης Δημόκριτος.

ὁ γάρ τοι Κροτωνιάτης Ἀλκμαίων θεοὺς ᾤετο τοὺς ἀστέρας εἶναι ἐμψύχους ὄντας.

οὐ σιωπήσομαι οὐδὲ τὴν τούτων ἀναισχυντίαν. Ξενοκράτης Καλχηδόνιος [3],

---

[1] Tertullianus in simili versatur argumento adv. Marcionem I 13: . . . deos pronuntiaverunt ut Thales aquam, ut Heraclitus ignem ut Anaximenes aerem ut Anaximander universa coelestia ut Strato caelum et terram, ut Zeno aerem et aetherem, ut Plato sidera quod genus deorum igneum appellat. sed excerptum brevius est quam ut de origine disputari possit.

[2] impugnat iam Clemens philosophos barbarorum cultu obiter memorato. Scythas gladium venerari καθάπερ Εὔδοξος ἐν δευτέρᾳ Γῆς περιόδου λέγει, Sauromatas acinacen ὥς φησιν Ἱκέσιος ἐν τῷ Περὶ μυστηρίων, Persarum magos, Asiae alios incolas, Macedonas ignem ὥς φησι Διογένης ἐν πρώτῳ Περσικῶν, eundem Sauromatas, ut Νυμφόδωρος ἐν Νομίμοις βαρβαρικοῖς. Persas Medos magos sub divo sacra facere ὁ Δείνων λέγει ignem et aquam venerantes. eosdem auctore Artaxerxe signa colere coepisse Βήρωσσος ἐν τρίτῃ Χαλδαϊκῶν παρίστησι. ambitiosa testium enumeratio alienum fontem adscitum esse monstrat.

[3] vulgo Καρχηδόνιας, Χαλκηδόνιος Hoeschel. Καλχηδόνιος correxerat Krischeus 318[2] ante Cobetum Λόγιος Ἑρμῆς I 244.

οὗτος ἑπτὰ μὲν θεοὺς τοὺς πλανήτας, ὄγδοον δὲ τὸν ἐκ πάντων αὐτῶν [1] συνεστῶτα κόσμον αἰνίττεται.

οὐδὲ μὴν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς παρελεύσομαι διὰ πάσης ὕλης καὶ διὰ τῆς ἀτιμοτάτης τὸ θεῖον διήκειν λέγοντας οἳ καταισχύνουσιν ἀτεχνῶς τὴν φιλοσοφίαν.

οὐδὲν δὲ οἶμαι χαλεπὸν ἐνταῦθα γενόμενος καὶ τῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου μνησθῆναι. καὶ ὅ γε τῆς αἱρέσεως πατὴρ τῶν ὅλων οὐ νοήσας τὸν πατέρα τὸν καλούμενον ὕπατον ψυχὴν εἶναι τοῦ παντὸς οἴεται, τουτέστι τοῦ κόσμου τὴν ψυχὴν θεὸν ὑπολαμβάνων αὐτὸς αὑτῷ περιπείρεται. ὁ γάρ τοι μέχρι τῆς σελήνης αὐτῆς διορίζων τὴν πρόνοιαν, ἔπειτα τὸν κόσμον θεὸν ἡγούμενος περιτρέπεται τὸν ἄμοιρον τοῦ θεοῦ θεὸν δογματίζων.

ὁ δὲ Ἐρέσιος ἐκεῖνος Θεόφραστος ὁ Ἀριστοτέλους γνώριμος πῇ μὲν οὐρανόν, πῇ δὲ πνεῦμα τὸν θεὸν ὑπονοεῖ.

Ἐπικούρου μὲν γὰρ μόνου καὶ ἑκὼν ἐκλήσομαι, ὃς οὐδὲν μέλειν οἴεται τῷ θεῷ διὰ πάντων ἀσεβῶν. τί γὰρ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός; οὐχ ἔσθ' ὅπῃ οὐχ ἐπὶ τὰ Δημοκρίτου καὶ αὐτὸς κατασύρεται εἴδωλα.

Philosophorum hic delectus duplicis originis est. prior series Thalem ceterosque usque ad Metrodorum, altera philosophos a Democrito usque ad Heraclidem continet. quod incredibili quadam Clementis socordia patefactum est. nam dum de deo sententias philosophorum prolaturus est, nescio unde caput de principio descripsit. inde portentum illud nascitur, quod Parmenidis quae principia sunt ignem terramque [cf. Aëtii Plac. I 3 13] deos nominabat. in confinio est positus Democritus utriusque capitis mire particeps. vide modo: ὁ δὲ Μιλήσιος Λεύκιππος καὶ ὁ Χῖος Μητρόδωρος διττὰς ὡς ἔοικεν καὶ αὐτὼ ἀρχὰς ἀπελιπέτην τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν. προσέθηκε δὲ λαβὼν τούτοιν τοῖν δυεῖν τὰ εἴδωλα ὁ Ἀβδηρίτης Δημόκριτος. haud scio an invenerit qualia sunt in Aëtii Plac. I 3

15 Λεύκιππος Μιλήσιος ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν

17 Μητρόδωρος Θεοκρίτου Χῖος τὰ ἀδιαίρετα καὶ τὸ κενόν

16 Δημόκριτος τὰ ναστὰ καὶ κενά

Deinde cum in alio libro Democriti εἴδωλα [cf. Krische p. 150] invenisset, utroque male conglutinato ineptias meras effecit. iam vero in altera parte, ubi de deis re vera agitur plane mirus est cum Cicerone concentus. quid? in ipso Democrito nonne Tulliana adgnoscis *Democritus qui tum imagines earumque circuitus in deorum numero refert?* cf. Strom. V p. 698 P. porro Alcmaeonis opinio [§ 27] *qui soli et lunae reliquisque sideribus animoque praeterea divinitatem dedit* nonne graecis Clementis Ἀ. θεοὺς ᾤετο τοὺς ἀστέρας εἶναι ἐμψύχους ὄντας respondet, ita tamen ut divinitatis caussa addatur ἐμψύχους ὄντας, quod ex illis *animoque praeterea divinitatem dedit* concluserat Clemens. Aristoteles autem de anima I 2 p. 405ᵃ 30 ex perpetuo motu et immortalitatem animi et astrorum divinitatem effecisse Alcmaeonem tradit.

---

[1] Davisium probat Krischeus πάντων τῶν ἀπλανῶν restituentem. cf. Cicero d. d. n. I 13 34. sed fieri potest ut αὐτῶν ex ἄστρων corruptum sit.

Xenocratis placitum ita pendet a Tulliano exemplari, ut Krischeus certissimum inde argumentum originis petiverit.[1] insignis est praecipue concordia in Aristotele, cuius opiniones uterque eas selegit, quae pugnarent inter se

modo enim menti tribuit omnem divinitatem	ψυχὴν εἶναι τοῦ πάντος οἴεται . . .
modo mundum ipsum deum dicit esse	ἔπειτα τὸν κόσμον θεὸν ἡγούμενος . . .

sed graecus etiam sua admiscuit velut ὁ μέχρι τῆς σελήνης αὐτῆς διορίζων τὴν πρόνοιαν trivialem sane sapientiam, cuius vel minus eruditi gnari erant.[2] est ubi latina religiosius sequatur

nec vero Theophrasti inconstantia ferenda est: modo enim menti divinum tribuit principatum, modo caelo	Θεόφραστος . . . πῇ μὲν οὐρανὸν πῇ δὲ πνεῦμα τὸν θεὸν ὑπονοεῖ

Ciceronis mancipium adgnoscis, qui modo—modo graeca formula πῇ μὲν — πῇ δὲ minime vulgari reddidit. alia commemorat Krischeus l. c. p. 345. Epicurum in Epicurei Tulliani recensione non invenit Clemens. unde explicandam puto formulam qua illum praetermittit Ἐπικούρου μὲν γὰρ μόνου καὶ ἑκὼν ἐκλήσομαι κτλ. atque hic erat philosophorum finis legitimus. sed quem prius omiserat Heraclidem iam moleste addidit τί γὰρ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός; οὐκ ἔσθ' ὅπῃ οὐκ ἐπὶ τὰ Δημοκρίτου καὶ αὐτὸς κατασύρεται εἴδωλα. Tullio haec non subripuit. ergo ad priorem fontem rediit. unde forsitan lucis aliquid in obscuram Heraclidis opinionem affulgeat. nam cum generalis quaedam cum indice Sextiano P. H. III 30 similitudo intercedat, qui ex Pseudo-Clementis christiani scriptoris Recognitionibus VIII 15 non nihil supplementi capit [cf. infra in c. de Galeni hist. phil.], atque apud illos Dionysiumque episcopum in libri Περὶ φύσεως [Eus. P. E. XIV 23] excerpto Democritus cum Heraclide coniunctus sit, Clementis errore Democritea idola quae ex Cicerone immiscuit propter viciniam in Platonicum translata esse suspicor. Zelleri quidem patrocinium [II 1^{3} p. 889^{4}] vereor ne irritum sit in eo scriptore qui summa socordia excerpta sua miscere et ad suam libidinem deflectere soleat. sed utut de Heraclide cogitabis, de duplici origine non poterit dubitari. alter liber

---

[1] Forschungen p. 319. *Vielmehr muss er nach der Art zu schliessen, wie er die Goetter aufzaehlt und den obersten Himmel zusammensetzt, mittelbar durch den Roemer selbst angeleitet worden sein.*

[2] haec redeunt Strom. V 14 p. 700 P. accuratius exculta ea doctrina apparet primum apud Ocellum II 22 [Zeller III 2, 117^{3}] tum apud Aëtium II 4 $_{12}$ et II 7 $_{7}$. his similia tradunt iam Alexandri Polyhistoris Pythagorei ap. Laert. VIII 25 cf. [Arist.] de mund. p. 392 a 30. inde Christiani providentiam ex mundo sublunari exclusam itentidem referunt, praeter Clementem Tatian. 2 p. 10 Otto. Origen. in epist. ad Rom. 3 (IV p. 503 b E ed. de la Rue Paris 1759) Euseb. P. E. XV 5 $_{1}$. Hippol. VII 19 p. 325, 25 Gotting. Theodoret. gr. aff. cur. V 47. Epiphan. t. III 496 Oehl. [1087] et alias cf. A. Jahn symb. in Epiphan. Pan. [Oehleri Epiphan. t. IV p. 108 et 109] Gregor. Naz. XXVII p. 495 A. Elias Cret. ed. Jahn. Mign. patrol. gr. t. XXXVI p. 765.

philosophorum de principiis opiniones a Thalete usque ad Democritum et Heraclidem eodem fere quo Sextus l. c. ordine continuit, alter Ciceronis de deorum natura librum excerptum habuit. nam, quod Krischeum recte sensisse video, ipsum Ciceronem non inspexit Clemens. ut latini sermonis gnarus fuerit homo Alexandrinus quod ex Varronis unius nomine, cuius est testimonium de Martis simulacro Protrept. 4 p. 41 P. neutiquam elucet, tantone eum credis stupore fuisse, ut cui Tullii promptissimum de deis caput pateret, ad priores philosophos uti nollet, sed alienissimo potius libro adscito ineptiret? at alios fore auguror, qui ultra Ciceronem egressi Philodemum aut Epicureum certe auctorem perhibeant. contra quos satis est loci Theophrastei commone facere, qui etsi brevissimum est utriusque excerptum, conspicua orationis latinae vestigia traxit. Philodemi autem excerpta prorsus aliter concepta et ampliora sunt. neque fortuitum arbitror, quod Stoicorum fusionem universam, quam in latinis additam supra p. 126 dixi, solam retinuit Clemens [cf. Strom. V 14 90 p. 699 P.]. ergo si latinum ecclesiasticum librum graece versum Clementi praesto fuisse concedis, probabile eum ante Minucii Felicis aetatem scriptum esse, qui Ciceronis tabula ad impugnandos ethnicos c. 19 similiter utitur.

De editis a nobis Tulliani Philodemique librorum capitibus hoc moneo. Ciceronis editionem secutus sum Halmianam, sed ut leviora librariorum menda omitterem, aliquanto uberius promerem virorum doctorum arbitria. ad dextram Philodemi adhibui comparationem Gomperzii opera ut par est nisus. cuius cum integram adnotationem repetere non possem ad coniecturam saepius mihi confugiendum erat, ut pristinae memoriae qualiscunque imago repraesentaretur.

X THEOPHRASTEORUM APUD EXCERPTORES CONSPECTUS.

Quod de Theophrasti Opinionum corporis auctoritate apud posteros et usu adumbravi, iam enucleatius et certius demonstrandum est. quem ad finem priusquam ad singulos scriptores veniamus, potiorum e Theophrasto excerptorum tabulam proponam, qua adscitis eis fragmentis quae nominatim ex illius commentario collecta sunt, Hippolyti Philosophumena Plutarchi Stromata Laertii dogmata denique siquid ex Aëtio quadrat comparabo. hac ratione facillima ad persuadendum et ad perlustrandum commodissima non solum Theophrastum ab uno quoque adhibitum sed etiam quo ordine et qua fide ostendam. nam diverso litterarum genere quantum quisque ubique ab exemplari absit indicabo. praeterea in ordine Hippolytum fidissimum excerptorem sequar, ceteros ita iuxta ponam ut ubi cuiusque scriptoris traditam continuationem aut interrumpere aut transponere necesse fuerit, asteriscos ponam.

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
I 6 1 Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατής. Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος.	2 μεθ' ὃν [Thalem] Ἀναξίμανδρον Θάλητος ἑταῖρον γενόμενον	II 1 Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος.	I 3 3 Ἀναξίμανδρος δὲ Πραξιάδου Μιλήσιός	2 Ἀναξίμανδρος μὲν Πραξιάδου Μιλήσιος Θαλοῦ γενόμενος (διάδοχος καὶ μαθητής) . . . * * *
Οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους.	τὸ ἄπειρον φάναι τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἔχειν τῆς τοῦ παντὸς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς ἐξ οὗ δή φησι τούς τε οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι καὶ καθόλου τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους.		φησι τῶν ὄντων ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον· ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι, διὸ καὶ γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους.	λέγει . . . ἑτέραν τινὰ φύσιν ἄπειρον ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι
λέγει δὲ χρόνον ὡς ὡρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς.				κατὰ τὸ χρεών, διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν. * * *
6 2 οὗτος μὲν οὖν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον πρῶτος τοὔνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς.		οὗτος ἔφασκεν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τὸ ἄπειρον		ἀρχήν τε καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον πρῶτος τοῦτο τοὔνομα κομίσας τῆς ἀρχῆς.
		οὐ διορίζων ἀέρα ἢ ὕδωρ ἢ ἄλλο τι.		λέγει δ' αὐτὴν μήτε ὕδωρ μήτε ἄλλο τι τῶν καλουμένων εἶναι στοιχείων. * * *
πρὸς δὲ τούτῳ κίνησιν ἀίδιον εἶναι ἐν ᾗ συμβαίνειν γίνεσθαι τοὺς οὐρανούς.	ἀπεφήνατο δὲ τὴν φθορὰν γίνεσθαι καὶ πολὺ πρότερον τὴν γένεσιν ἐξ ἀπείρου αἰῶνος ἀνακυκλουμένων πάντων αὐτῶν.			(ἄπειρόν τινα φύσιν) . . . ἧς τὴν ἀίδιον κίνησιν αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν ὄντων γενέσεως ἔλεγε. [Simpl. phys. f. 9v 3]
6 3 τὴν δὲ γῆν εἶναι μετέωρον ὑπὸ μηδενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν.		* μέσην τε τὴν γῆν κεῖσθαι κέντρου τάξιν ἐπέχουσαν. . .	III 11 1 οἱ ἀπὸ Θάλεω τὴν γῆν μέσην.	
τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρὸν στρογγύλον κίονι λίθῳ παραπλήσιον, τῶν δὲ ἐπιπέδων ᾧ μὲν ἐπιβεβήκαμεν ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει.	ὑπάρχειν δέ φησι τῷ μὲν σχήματι τὴν γῆν κυλινδροειδῆ. *		III 10 2 Ἀναξίμανδρος λίθῳ κίονι τὴν γῆν προσφερῆ· τῶν ἐπιπέδων . . .	

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
	2 φησὶ δὲ τὸ ἐκ τοῦ ἀιδίου γόνιμον θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦδε τοῦ κόσμου ἀποκριθῆναι καί τινα ἐκ τούτου φλογὸς σφαῖραν περιφυῆναι τῷ περὶ τὴν γῆν ἀέρι ὡς τῷ δένδρῳ φλοιόν, ἧς τινος ἀπορραγείσης καὶ εἴς τινας ἀποκλεισθείσης κύκλους ὑποστῆναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας.		II 11 5 Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος.	* ἐνούσας γὰρ τὰς ἐναντιότητας ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἀπείρῳ ὄντι σώματι ἐκκρίνεσθαί φησιν Ἀναξίμανδρος .... ἐναντιότητες δέ εἰσι θερμὸν ψυχρὸν ξηρὸν ὑγρὸν καὶ αἱ ἄλλαι. [Simpl. in phys. f. 32v 10]
6 4 τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι κύκλον πυρὸς ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περιληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος.			II 20 1 Ἀναξίμανδρος [solem] κύκλον εἶναι ..... τὴν ἁψῖδα ἔχοντα κοίλην πλήρη πυρός,	
ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι πόρους τινὰς αὐλώδεις καθ' οὓς φαίνεται τὰ ἄστρα.			κατά τι μέρος ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ.	
διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ μειουμένην παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἄνοιξιν			II 24 2 γίγνεσθαι τὴν ἔκλειψιν [solis] τοῦ στομίου τῆς τοῦ πυρὸς ἐκπνοῆς ἀποκλειομένου II 29 1 Ἀ. [lunam deficere] τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου.	
εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἑπτακαιεικοσιπλασίονα τῆς σελήνης [?]		II 1 ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττονα τῆς γῆς.	II 21 1 τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ, τὸν δὲ κύκλον ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει καὶ ὑφ' οὗ φέρεται ἑπτακαιεικοσαπλασίω τῆς γῆς.	
καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους.			III 15 6 Ἀ. ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι, μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην, ὑπὸ δὲ αὐτοὺς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων καὶ τοὺς πλανήτας.	

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
6 τὰ δὲ ζῷα γίνεσθαι ἐξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἑτέρῳ ζῴῳ γεγονέναι τουτέστιν ἰχθύι παραπλήσιον κατ' ἀρχάς.	ἔτι φησὶν ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐξ ἀλλοειδῶν ζῴων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ τὰ μὲν ἄλλα δι' ἑαυτῶν ταχὺ νέμεσθαι, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχρονίου δεῖσθαι τιθηνήσεως. διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ ἄν ποτε τοιοῦτον ὄντα διασωθῆναι.		V 19 4 Ἀ. ἐν ὑγρῷ γεννηθῆναι τὰ πρῶτα ζῷα φλοιοῖς περιεχόμενα ἀκανθώδεσι, προβαινούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἀποβαίνειν ἐπὶ τὸ ξηρότερον καὶ περιρρηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ ἐπ' ὀλίγον χρόνον μεταβιῶναι.	

2. EXCERPTA DE ANAXIMENE

7 1 Ἀναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐρυστράτου, ἀέρα ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι,	3 Ἀναξιμένην δέ φασι τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν τὸν ἀέρα εἰπεῖν καὶ τοῦτον εἶναι τῷ μὲν μεγέθει ἄπειρον ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὡρισμένον.	II 3 Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος... οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπε καὶ τὸ ἄπειρον.	I 3 4 Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο,	2 Ἀναξιμένης δὲ Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἑταῖρος γεγονὼς Ἀναξιμάνδρου μίαν . . . τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἄπειρόν φησιν . . . οὐκ ἀόριστον δὲ . . . ἀλλὰ ὡρισμένην, ἀέρα λέγων αὐτήν.
ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γενονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτου ἀπογόνων.			ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι.	
*	* * *			* * *
2 κινεῖσθαι δὲ ἀεί, οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει εἰ μὴ κινοῖτο.	τήν γε μὴν κίνησιν ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν.			κίνησιν δὲ καὶ οὗτος ἀίδιον ποιεῖ δι' ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι
	* * *			* * *
3 πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεσθαι.	γεννᾶσθαί τε πάντα κατά τινα πύκνωσιν τούτου καὶ πάλιν ἀραίωσιν.			διαφέρειν δὲ μανότητι καὶ πυκνότητι κατὰ τὰς οὐσίας
ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῇ, πῦρ γίνεσθαι, ἀνέμους δὲ πάλιν εἰς ἀέρα πυκνούμενον, ἐξ ἀέρος δὲ νέφος ἀποτελεῖσθαι κατὰ τὴν πίλησιν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον πυκνωθέντα γῆν καὶ εἰς τὸ μάλιστα πυκνότατον λίθους.				καὶ ἀραιούμενον μὲν πῦρ γίνεσθαι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἶτα νέφος ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ εἶτα γῆν, εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων.

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
* 7 4 τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην.	3 πιλουμένου δὲ τοῦ ἀέρος πρώτην γεγενῆσθαι λέγει τὴν γῆν πλατεῖαν μάλα. διὸ καὶ κατὰ λόγον αὐτὴν ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι.		III 15 8 'Α. διὰ τὸ πλάτος ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι.	
* 5 γενονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι.	καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἐκ γῆς ἔχειν.			
εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμπεριφερομένας ἐκείνοις.			II 13 10 'Αναξιμένης πυρίνην μὲν τὴν φύσιν τῶν ἄστρων περιέχειν δέ τινα καὶ γεώδη σώματα συμπεριφερόμενα τούτοις ἀόρατα.	
6 οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν ἀλλὰ περὶ γῆν ὡσπερεὶ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πιλίον.		II 3 κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄστρα οὐχ ὑπὸ γῆν ἀλλὰ περὶ γῆν.	II 16 6 'Α. οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν ἀλλὰ περὶ αὐτὴν στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.	
* 7 ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι ὅταν ἐκπεπυκνωμένος (?) ὁ ἀὴρ ἀραιωθεὶς φέρηται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον παχυνθέντα νέφη γίνεσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. χάλαζαν δὲ γίνεσθαι ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερόμενον παγῇ, χιόνα δὲ ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβῃ.			III 4 1 'Α. νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος, ... χιόνα δὲ ἐπειδὰν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῇ, χάλαζαν δ' ὅταν συμπεριληφθῇ τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν.	
8 ἀστραπὴν δ' ὅταν τὰ νέφη διιστῆται βίᾳ πνευμάτων. τούτων γὰρ διισταμένων λαμπρὰν καὶ πυρώδη γίνεσθαι τὴν αὐγήν.			III 3 1. 2 Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος ταυτὶ πάντα συμβαίνειν. ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιασάμενον ἐκπέσῃ ..... ἡ δὲ διαστο-	

Hippolyti	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
		λῇ παρὰ τὴν μελανείαν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ. Ἀναξιμένης ταὐτὰ τούτῳ, προστιθεὶς τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἥτις σχιζομένη ταῖς κώπαις παραστίλβει.	
7 8 ἶριν δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεστῶτα πιπτουσῶν.		III 5 10 Ἀ. ἶριν γίνεσθαι κατ᾽ αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι . . .	
σεισμὸν δὲ τῆς γῆς ἐπὶ πλεῖον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως.		III 14 3 Α. ξηρότητα καὶ ὑγρότητα τῆς γῆς αἰτίαν τῶν σεισμῶν ὧν τὴν μὲν αὐχμοὶ γεννῶσι, τὴν δὲ ἐπομβρίαι.	

3. EXCERPTA DE ANAXAGORA

8 1 μετὰ τοῦτον γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος. οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα τὴν δὲ ὕλην γινομένην.	II 6 Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ἢ Εὐβούλου Κλαζομένιος. οὗτος . . . πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησεν, ἀρξάμενος οὕτω τοῦ συγγράμματος . . .	I 3 5 Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος . . . . . . καὶ τὰς μὲν ὁμοιομερείας ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον νοῦν τὸν τὰ πάντα διαταξάμενον. ἄρχεται δὲ οὕτως·	4 Ἀναξαγόρας μὲν γὰρ Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος κοινωνήσας τῆς Ἀναξιμένους φιλοσοφίας πρῶτος μετέστησε τὰς περὶ τῶν ἀρχῶν δόξας καὶ τὴν ἐλλείπουσαν αἰτίαν ἀνεπλήρωσε.
ὄντων γὰρ πάντων ὁμοῦ νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν.	πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα ὁ νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε. *	ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, νοῦς δὲ αὐτὰ . . διεκόσμησε * * *	*
τὰς δ᾽ ὑλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὑπάρχειν καὶ τὰς σμικροτέρας [?] αὐτῶν ἄπειρα λέγει.	8 ἀρχὰς δὲ τὰς ὁμοιομερείας . . . . ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν μικρῶν σωμάτων τὸ πᾶν συγκεκρίσθαι. cf. Prol. p. 120.	ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο.	ʽκαὶ οὕτω μὲν οὖν᾽ φησι [Theophrastus] ʽλαμβανόντων δόξειεν ἂν ποιεῖν τὰς μὲν ὑλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὥσπερ εἴρηται, τὴν δὲ τῆς κινήσεως καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν μίαν.᾽
2 κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ νοῦ κινούμενα. *	καὶ νοῦν μὲν ἀρχὴν κινήσεως,		
τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὑγρὸν καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ πάντως τὰ βαρέα συνελθεῖν ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστῆναι, τὰ δ᾽ ἀντικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὁρμῆσαι.	τῶν δὲ σωμάτων τὰ μὲν βαρέα τὸν κάτω τόπον ὡς τὴν γῆν, τὰ δὲ κοῦφα τὸν ἄνω ἐπισχεῖν ὡς τὸ πῦρ, ὕδωρ δὲ καὶ ἀέρα τὸν μέσον.		

Hippolyti	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
8 3 τὴν δὲ γῆν τῷ σχήματι πλατεῖαν εἶναι... 4 τῶν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρξαι τά τε ἐν αὐτῇ ὕδατα ἐξατμισθέντα ...	II 8 οὕτω γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς πλατείας οὔσης τὴν θάλασσαν ὑποστῆναι διατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῶν ὑγρῶν.		
*	* * *		
5 τὸν δὲ Νεῖλον αὔξεσθαι κατὰ τὸ θέρος καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἄρκτοις (?) χιόνων.		IV 1 3 [de Nilo] 'Αναξαγόρας ἐκ τῆς χιόνος τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τηκομένης μὲν ἐν τῷ θέρει ψυχομένης δ' ἐν τῷ χειμῶνι.	
6 ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ πάντα τὰ ἄστρα λίθους εἶναι	οὗτος ἔλεγε τὸν ἥλιον μύδρον εἶναι διάπυρον	II 20 6 'Αναξαγόρας μύδρον ἢ πέτρον διάπυρον εἶναι τὸν ἥλιον cf. III 13 3.	
* * *			
8 ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον.	καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου	II 21 3 'Α. πολλαπλάσιον Πελοποννήσου.	
τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην μὴ ἴδιον ἔχειν ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου.		II 28 5 Θαλῆς πρῶτος ἔφη ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι .... 'Αναξαγόρας ὁμοίως.	
*			
9 ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης		II 29 7 'Αναξαγόρας ὥς φησι Θεόφραστος καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης ἐσθ' ὅτε σωμάτων ἐπιπροσθούντων.	fr. 19
τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ ἥλιον καὶ σελήνην ἀπωθουμένους ὑπὸ τοῦ ἀέρος.		II 23 2 τροπὴν γίγνεσθαι ἀνταπώσει τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἀέρος.	
*			
10 ἔφη δὲ γηίνην εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν τε ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας.	τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν ἀλλὰ [cf. p. 35] καὶ λόφους καὶ φάραγγας.	II 25 9 'Α. ... στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.	
	* * *		
τὸν δὲ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρων τῶν μὴ καταλαμπομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου.	9 καὶ τὸν γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τῶν ὑπὸ φωτὸς ἡλιακοῦ μὴ καταλαμπομένων ἄστρων.	III 1 5 'Α. τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τόδε τὸ μέρος ἵστασθαι τοῦ οὐρανοῦ ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γενόμενος μὴ πάντα περιφωτίζῃ.	
	τοὺς δὲ κομήτας σύνοδον πλανητῶν φλόγας ἀφιέντων.	III 2 2 'Α. καὶ Δημόκριτος σύνοδον ἀστέρων δυοῖν ἢ καὶ πλειόνων κατὰ συναυγασμόν.	
τοὺς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὡσεὶ σπινθῆρας ἀφαλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου.	τοὺς δὲ διᾴττοντας οἷον σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀποπάλλεσθαι.	III 2 9 'Α. τοὺς καλουμένους διᾴττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι, διὸ καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι.	

Hippolyti	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
8 11 ἀνέμους δὲ γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου	II 9 ἀνέμους γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου		
βροντὰς δὲ καὶ ἀστραπὰς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπίπτοντος εἰς τὰ νέφη.	βροντὰς σύγκρουσιν νεφῶν, ἀστραπὰς ἔκτριψιν νεφῶν	III 3 4 'Α. ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ — τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες — τῷ μὲν ψόφῳ τὴν βροντὴν ἀποτελεῖ κτλ.	
12 σεισμοὺς δὲ γίνεσθαι τοῦ ἄνωθεν ἀέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπίπτοντος· τούτου γὰρ κινουμένου καὶ τὴν ὀχουμένην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι.	σεισμὸν ὑπονόστησιν ἀέρος εἰς γῆν.	III 15 4 'Α. ἀέρος ὑποδύσει τῇ μὲν πυκνότητι τῆς ἐπιφανείας προσπίπτοντος τῷ δὲ ἔκκρισιν λαβεῖν μὴ δύνασθαι τρόμῳ τὸ περιέχον κραδαίνοντος.	
ζῷα δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐξ ὑγροῦ γενέσθαι μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων. καὶ ἄρρενας μὲν γίνεσθαι ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῇ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τοὐναντίον.	ζῷα γενέσθαι ἐξ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καὶ γεώδους, ὕστερον δὲ ἐξ ἀλλήλων. καὶ ἄρρενα μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν, θήλεα δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν.	V 7 4 'Α. Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά, εἰ δ' ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς γίνεσθαι θήλεα.	

4. EXCERPTA DE ARCHELAO

9 1 'Αρχέλαος τὸ μὲν γένος 'Αθηναῖος υἱὸς δὲ 'Απολλοδώρου.	II 16 'Αρχέλαος 'Αθηναῖος ἢ Μιλήσιος πατρὸς 'Απολλοδώρου ὡς δέ τινες Μύδωνος μαθητὴς 'Αναξαγόρου διδάσκαλος Σωκράτους * * *	I 3 6 'Αρχέλαος 'Απολλοδώρου 'Αθηναῖος	4 καὶ 'Αρχέλαος ὁ 'Αθηναῖος ᾧ καὶ Σωκράτη 𐅵 συγγεγονέναι φασίν, 'Αναξαγόρου γενομένῳ μαθητῇ ἐν μὲν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου καὶ τοῖς ἄλλοις πειρᾶταί τι φέρειν ἴδιον, τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς αὐτὰς ἀποδίδωσιν ὥσπερ 'Αναξαγόρας.
οὗτος ἔφη τὴν μῖξιν τῆς ὕλης ὁμοίως 'Αναξαγόρᾳ τάς τε ἀρχὰς ὡσαύτως. *	17 καὶ τὸ πᾶν ἄπειρον * * *	ἀέρα ἄπειρον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν.	
2 εἶναι δ' ἀρχὰς τῆς κινήσεως ἀποκρίνεσθαι (?) ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν. . .	16 ἔλεγε δὲ δύο αἰτίας εἶναι γενέσεως θερμὸν καὶ ὑγρόν * * *	τούτων δὲ τὸ μὲν εἶναι πῦρ, τὸ δὲ ὕδωρ.	
τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον ῥεῖν ἐν ᾧ κατακαιόμενον ἀέρα γίνεσθαι καὶ γῆν ὧν τὸν μὲν ἄνω φέρεσθαι τὴν δὲ ὑφίστασθαι κάτω. * * *	17 τηκόμενόν φησι τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καθὸ μὲν εἰς τὸ πυρῶδες [l. πηλῶδες?] συνίσταται ποιεῖν γῆν, καθὸ δὲ περιρρεῖ [?] ἀέρα γεννᾶν * * *		
3 . . . τὴν τῶν ἀστέρων εἶναι φύσιν ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον . . .	μέγιστον τῶν ἄστρων τὸν ἥλιον.		

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
* * * 9 5 περὶ δὲ ζῴων φησίν, ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγετο ἀνεφαίνετο τά τε ἄλλα ζῷα πολλὰ καὶ ἄνθρωποι, ἅπαντα τὴν αὐτὴν δίαιταν ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλύος τρεφόμενα. ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια.		γεννᾶσθαι δέ φησι τὰ ζῷα ἐκ θερμῆς τῆς γῆς καὶ ἰλὺν παραπλησίαν γάλακτι οἷον τροφὴν ἀνιείσης. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι.		

5. EXCERPTA DE XENOPHANE

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
14 1 Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός.	4 Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος . . .	IX 18 Ξενοφάνης Δεξίου ἢ ὡς Ἀπολλόδωρος Ὀρθομένους Κολοφώνιος	I 3 12 Ξενοφάνης μὲν οὖν ὁ Ὀρθομένους ὁ Κολοφώνιος	fr. 5 Ξενοφάνη τὸν Κολοφώνιον τὸν Παρμενίδου διδάσκαλον.
* * * 2 λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθείρεται οὐδὲ κινεῖται καὶ ὅτι ἓν τὸ πᾶν ἐστιν ἔξω μεταβολῆς.	οὔτε γένεσιν οὔτε φθορὰν ἀπολείπει, ἀλλ' εἶναι λέγει τὸ πᾶν ἀεὶ ὅμοιον.	* * * πρῶτός τ' ἀπεφήνατο ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον φθαρτόν (?) ἐστι	ἓν εἶναι τὸ πᾶν ἔφησε II 4 11 Ξενοφάνης . . . . ἀγέννητον καὶ ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον τὸν κόσμον	* * * ἓν τὸ ὂν καὶ πᾶν (καὶ οὔτε πεπερασμένον οὔτε ἄπειρον οὔτε κινούμενον οὔτε ἠρεμοῦν)
φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀίδιον καὶ ἕνα καὶ ὅμοιον πάντῃ καὶ πεπερασμένον καὶ σφαιροειδῆ καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν.	* * * ἀκούειν δὲ καὶ ὁρᾶν καθόλου καὶ μὴ κατὰ μέρος.	* * * 19 οὐσίαν θεοῦ σφαιροειδῆ μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ. ὅλον δ' ὁρᾶν καὶ ὅλον ἀκούειν, μὴ μέντοι ἀναπνεῖν, σύμπαντά τ' εἶναι [sc. deum] νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ἀίδιον. * * *	I 3 12 σφαιροειδὲς καὶ πεπερασμένον οὐ γεννητὸν ἀλλ' ἀίδιον καὶ πάμπαν ἀκίνητον.	* * * Ἀλέξανδρος δὲ ὡς πεπερασμένον αὐτὸ καὶ σφαιροειδές . . . πεπερασμένον δὲ καὶ σφαιροειδὲς αὐτὸ διὰ τὸ πανταχόθεν ὅμοιον λέγει
3 τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροιζομένων γίνεσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν,	* * * φησὶ δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐκ μικρῶν καὶ πλειόνων πυριδίων ἀθροίζεσθαι * * * τὸν δὲ ἥλιόν φησι καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα ἐκ τῶν νεφῶν γίνεσθαι.		II 20 3 Θεόφραστος ἐν τοῖς φυσικοῖς γέγραφεν ἐκ πυριδίων μὲν τῶν συναθροιζομένων ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον. ibid. [cf. II 13 14] Ξ. ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων εἶναι τὸν ἥλιον.	fr. 16
τὴν δὲ γῆν ἄπειρον εἶναι καὶ μήτε ὑπ' ἀέρος μήτε ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι.	* * * ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὴν γῆν ἄπειρον εἶναι καὶ κατὰ πᾶν μέρος μὴ περιέχεσθαι ὑπὸ ἀέρος.		III 9 4 Ξ. ἐκ τοῦ κατωτέρω μέρους εἰς ἄπειρον ἐρριζῶσθαι.	

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
14 3 καὶ ἀπείρους ἡλίους εἶναι καὶ σελήνας, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς.	4 γίνεσθαι δὲ ἅπαντα ἐκ γῆς.	II 19 κόσμους δ' ἀπείρους	II 24 9 Ξ. πολλοὺς εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας κατὰ τὰ κλίματα τῆς γῆς καὶ ἀποτομὰς καὶ ζώνας. I 3 12 Ξ .... ἀρχὴν τῶν πάντων εἶναι τὴν γῆν cf. Theodoret. l. c.	
4 οὗτος τὴν θάλασσαν ἁλμυρὰν ἔφη διὰ τὸ πολλὰ μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ. ὁ δὲ Μητρόδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι τούτου χάριν γίνεσθαι ἁλμυράν.	* * *		III 16 5 Μητρόδωρος διὰ τὸ διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς μετειληφέναι τοῦ περὶ αὐτὴν πάχους καθάπερ τὰ διὰ τῆς τέφρας ὑλιζόμενα.	23 ὡς ἄρα τὸ ὕδωρ τὸ διὰ τῆς γῆς διηθούμενον καὶ διαπλῦνον αὐτὴν ἁλμυρὸν γίνεται .... ταύτης ... τῆς δόξης ἐγένοντο Ἀναξαγόρας τε καὶ Μητρόδωρος.
5 ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι ... 6 ἀναιρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται.	ἀποφαίνεται δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καταφερομένην συνεχῶς καὶ κατ' ὀλίγον τὴν γῆν εἰς τὴν θάλασσαν χωρεῖν.			

6. EXCERPTA DE PARMENIDE

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
11 1 καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται ἀΐδιόν τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές, οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν	5 Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης ὁ ἑταῖρος Ξενοφάνους ἅμα μὲν καὶ τῶν τούτου δοξῶν ἀντεποιήσατο ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐναντίαν ἐνεχείρησε στάσιν. ἀΐδιον μὲν γὰρ τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον ἀποφαίνεται κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν. εἶναι γὰρ αὐτὸ ʽμοῦνον μουνογενές τε καὶ ἀτρεμὲς ἠδ' ἀγένητον', γένεσιν δὲ τῶν καθ' ὑπόληψιν ψευδῆ δοκούντων εἶναι.	IX 21 Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης· τοῦτον [Xenophanem] Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι. * * * 22 δισσήν τ' ἔφη εἶναι τὴν φιλοσοφίαν τὴν μὲν κατ' ἀλήθειαν τὴν δὲ κατὰ δόξαν. * * *	I 3 13 καὶ Παρμενίδης δὲ ὁ Πύρρητος ὁ Ἐλεάτης Ξενοφάνους ἑταῖρος γενόμενος κατὰ μὲν τὸν πρῶτον λόγον ξύμφωνα τῷ διδασκάλῳ ξυγγέγραφεν. αὐτοῦ γὰρ δὴ τόδε τὸ ἔπος εἶναί φασι ʽοὖλον μουνογενές τε καὶ ἀτρεμὲς ἠδ' ἀγένητον'. αἰτίαν δὲ τῶν ὅλων οὐ τὴν γῆν μόνον καθάπερ ἐκεῖνος ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ εἴρηκεν οὗτος.	6 ʽτούτῳ δ' ἐπιγενόμενος Παρμενίδης Πύρητος ὁ Ἐλεάτης' — λέγει δὲ καὶ Ξενοφάνην — ʽἐπ' ἀμφοτέρας ἦλθε τὰς ὁδούς. καὶ γὰρ ὡς ἀΐδιόν ἐστι τὸ πᾶν ἀποφαίνεται καὶ γένεσιν ἀποδιδόναι πειρᾶται τῶν ὄντων οὐχ ὁμοίως περὶ ἀμφοτέρων δοξάζων, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν μὲν ἓν τὸ πᾶν καὶ ἀγένητον καὶ σφαιροειδὲς ὑπολαμ-

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν.		IX 21 δύο τ' εἶναι στοχεῖα πῦρ καὶ γῆν καὶ τὸ μὲν δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν τὴν δ' ὕλης.		βάνων, κατὰ δόξαν δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ γένεσιν ἀποδοῦναι τῶν φαινομένων δύο ποιῶν τὰς ἀρχάς, πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν ὡς ὕλην, τὸ δ' ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν.
	καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐκβάλλει ἐκ τῆς ἀληθείας.		IV 9 1 Πυθαγόρας ... Παρμενίδης ... ψευδεῖς εἶναι τὰς αἰσθήσεις.	
	φησὶ δὲ ὅτι εἴ τι παρὰ τὸ ὂν ὑπάρχει τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὂν ἐν τοῖς ὅλοις οὐκ ἔστιν. οὕτως οὖν τὸ ὂν ἀγένητον ἀπολείπει.	* * *		7 'τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὂν οὐδέν, ἓν ἄρα τὸ ὄν.'
		22 αὐτὸν [l. αἴτια] δ' ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ταὐτὸν εἶναι	IV 5 12. Π. καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος ταὐτὸν νοῦς καὶ ψυχή.	d. sens. 3 δυοῖν ὄντοιν στοιχείοιν κατὰ τὸ ὑπερβάλλον ἐστὶν ἡ γνῶσις. ἐὰν γὰρ ὑπεραίρῃ τὸ θερμὸν ἢ τὸ ψυχρόν . . . . 4 τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν ὡς ταὐτὸ λέγει.
		* * *		
		πρῶτος δ' οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι.	III 15 7 Παρμ. Δημόκρ. διὰ τὸ πανταχόθεν ἴσον ἀφεστῶσαν μένειν ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας	fr. 17 . . . πρῶτον ὀνομάσαι . . καὶ τὴν γῆν στρογγύλην, ὡς δὲ Θεόφραστος Παρμενίδην.

7. EXCERPTA DE LEUCIPPO ET DEMOCRITO

	Diogenis			
12 1 Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν, ἀλλά φησιν ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεὶ κινούμενα καὶ γένεσιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὖσαν.	IX 30 Λεύκιππος Ἐλεάτης . . . κατ' ἐνίους δὲ Μήλιος [l. Μιλήσιος]. οὗτος ἤκουσε Ζήνωνος. ἤρεσκε δ' αὐτῷ ἄπειρα εἶναι τὰ πάντα καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν. * * * πρῶτός τ' ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο * * *	IX 31 τὸ μὲν πᾶν ἄπειρόν φησιν ὡς προείρηται.	13 15 Λεύκιππος Μιλήσιος... I 18 3 Δημόκριτος . . . Λεύκιππος . . . τὰ μὲν ἄτομα ἄπειρα τῷ πλήθει, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον τῷ μεγέθει·	8 Λεύκιππος δὲ ὁ Ἐλεάτης ἢ Μιλήσιος — ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται περὶ αὐτοῦ ... οὐ τὴν αὐτὴν ἐβάδισε Παρμενίδῃ καὶ Ξενοφάνει περὶ τῶν ὄντων ὁδόν...... οὗτος ἄπειρα καὶ ἀεὶ κινούμενα ὑπέθετο τὰ στοιχεῖα, τὰς ἀτόμους καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς σχημάτων ἄπειρον τὸ πλῆθος.

Hippolyti	Diogenis IX 30	Diog. IX 31—33. 44	Aëtii	Theophrasti fragm.
12 1 στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν.	τό τε πᾶν εἶναι κενὸν καὶ πλῆρες σωμάτων.	τούτου δὲ τὸ μὲν πλῆρες εἶναι τὸ δὲ κενόν, καὶ στοιχεῖά φησιν.	I 3 15 ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν.	
2 κόσμους δὲ γίνεσθαι λέγει, ὅταν εἰς μέγα κενὸν ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῇ πολλὰ σώματα καὶ . συρρυῇ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχήμονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφὰς καὶ περιπλεχθέντων ἀστέρας γίνεσθαι,	τούς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπτόντων καὶ ἀλλήλοις περιπλεκομένων. ἔκ τε τῆς κινήσεως κατὰ τὴν αὔξησιν αὐτῶν γίνεσθαι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν.	κόσμους τ' ἐκ τούτων ἀπείρους εἶναι καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. γίνεσθαι δὲ τοὺς κόσμους οὕτω. φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα παντοῖα τοῖς σχήμασιν εἰς μέγα κενόν, ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζεσθαι μίαν καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια . . . . . τὰ δὲ λοιπὰ συμμένειν καὶ περιπλεκόμενα συγκατατρέχειν ἀλλήλοις καὶ ποιεῖν πρῶτόν τι σύστημα σφαιροειδές.	II 1 3 . . . . . Λεύκιππος . . . . ἀπείρους κόσμους	
		32 τοῦτο δ' οἷον ὑμένα ὑφίστασθαι περιέχοντ' ἐν ἑαυτῷ παντοῖα σώματα. *	II 2 2 Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος σφαιροειδῆ τὸν κόσμον II 7 2 Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος χιτῶνα κύκλῳ καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ διὰ τῶν ἀγκιστροειδῶν ἀτόμων συμπεπλεγμένον.	
		αὐτόν τε πάλιν τὸν περιέχοντα οἷον ὑμένα αὔξεσθαι . . . . . εἶτ' ἐκπυρωθέντα τὴν τῶν ἀστέρων ἀποτελέσαι φύσιν. *		
αὔξειν δὲ καὶ φθίνειν διά τινα ἀνάγκην· τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη οὐ διώρισεν.		33 εἶναι δ' ὥσπερ γενέσεις κόσμου, οὕτω καὶ αὐξήσεις καὶ φθίσεις καὶ φθορὰς κατά τινα ἀνάγκην, ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ.		
13 1 Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. . . 2 λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων πλήρους καὶ κε-		44 ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους καὶ κενόν.	I 3 16 Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης ὁ Δαμασίππου τὰ ναστὰ καὶ τὸ κενόν.	8 cf. p. 120 sq. παραπλησίως δὲ καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης ἀρχὰς ἔθετο τὸ πλῆρες καὶ

Hippolyti	Plutarchi Strom.	Diogenis	Aëtii	Theophrasti fragm.
νοῦ τὸ μὲν πλῆρες λέγων ὄν, τὸ δὲ κενὸν οὐκ ὄν.				τὸ κενόν, ὧν τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὂν ἐκάλει.

8. EXCERPTA DE DIOGENE

12 Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ὑφίσταται στοιχεῖον ... ἀπείρους τε εἶναι τοὺς κόσμους.	IX 57 Διογένης Ἀπολλοθέμιδος Ἀπολλωνιάτης ... * στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα κόσμους ἀπείρους καὶ κενὸν ἄπειρον	I 3 28 Διογένης δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ἄπειρον.	2 καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης .... τὴν δὲ τοῦ παντὸς φύσιν ἀέρα καὶ οὗτός φησιν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀίδιον,
κοσμοποιεῖ δὲ οὕτως· ὅτι τοῦ παντὸς κινουμένου καὶ ᾗ μὲν ἀραιοῦ ᾗ δὲ πυκνοῦ γινομένου, ὅπου συνεκύρησε, τὸ πυκνὸν συστροφὴν ποιῆσαι καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τά⟨τε⟩ κουφότατα τὴν ἄνω τάξιν λαβόντα τὸν ἥλιον ἀποτελέσαι.	τόν τ' ἀέρα πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων.		ἐξ οὗ πυκνουμένου καὶ μανουμένου καὶ μεταβάλλοντος τοῖς πάθεσι τὴν τῶν ἄλλων γίνεσθαι μορφήν.

XI DE HIPPOLYTI PHILOSOPHUMENIS

Quaecunque in illo conspectu ex Hippolyto collata sunt, merae sunt Physicorum Opinionum in epitomen coactae reliquiae. quem thesaurum ut sine dispendio ex reliqua Philosophumenon farragine secernere possimus, Hippolyti quam credimus Refutationis accuratius examinemus librum primum, quem notum est in codicibus seorsum sub ficto Origenis nomine circumferri. sed praeter peculiarem titulum Φιλοσοφουμένων [1] etiam maioris inscriptionis memoria in libris propagata est, velut ante prooemium post philosophorum tabulam in codice Barberino f. 4v ἀρχὴ τῆς πρώτης βίβλου τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου. [2] continet is liber graecae philosophiae compendium, quippe unde sectae christianae omnem opinionum vafritiem furati sint. principio in animo fuerat Hippolyto quattuor graecanicae

[1] is titulus sine dubio primum tantum librum comprehendit. nam IX 8 p. 442 ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκειται ὑφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Φιλοσοφουμένοις ἡ δόξα Ἡρακλείτου spectat ad I 4.

[2] in Laurent. inscribitur Ὠριγένους φιλοσοφουμένων, et post indicem ante prooemium οὐδένα μῦθον haec: τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου.

pestis velut antesignanos proponere Thalem Pythagoram Empedoclem Heraclitum. at consilium non constitit.[1] sed ab Anaximandro deinceps ad Archelaum physici proferuntur. tum Socrate stricto Parmenides Leucippus cum Democrito Xenophanes Ecphantus Hippo secuntur. hos porro excipiunt Socrates Plato Aristoteles Stoici Epicurei Academici, agmen claudunt Indi Druidae Hesiodus.

Qui Hippolyti librorum scribendorum rationem ex reliquis libris novit quam accurate ut hoc utar Iosepho de bello Iud. II 8 sq. in l. IX vel Sexto Empirico X 310 sq. ad l. X summarium usus sit [cf. P. Cruice prol. ad Philosoph. ed. Par. 1860 p. xxIII], is primum librum labore minimo aliunde surreptum statim intellegit. accuratius rerum discrepantiam rimanti duo compendia conflata esse patet. unum ex genere διαδοχῶν, alterum dogmatum. duplex origo quodam pacto significatur c. 5 φιλοσοφίαν κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν et c. 17 τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα.

Prior libellus fuisse videtur exilis Vitarum epitome Laertio Diogene multo et brevior et futtilior sed haud absimili forma. hic primo solus ad manus fuit, unde coryphaeorum Thaletis Pythagorae Empedoclis Heracliti capita fluxerunt. conspicuus est apophthegmatis vulgaribus et narratiunculis, opiniones strictim noviciisque augmentis locupletatae referuntur. sic 1 2 ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ πάντα συνίστασθαι πηγνυμένου καὶ πάλιν διανιεμένου Thaleti opinio Anaximenea tribuitur cuius erroris socii sunt Simplicius phys. 32^a 46 Philopon. Phys. c 1^r 50. Galen. I 444. 442. 484. Arnob. adv. gent. II 10 [Zeller I^4 175^3 $180^{4\,6}$]. eadem forma constat Pythagorei capitis prior particula 2 1—5. nam scriptor Pythagorae studiosior etiam alium librum adscivisse videtur, unde eaedem res bis memorantur, velut monadis mentio § 2 iteratur § 6, discipulorum silentium §§ 3 et 16. 18, esoterici exoterici §§ 4 et 17. ceterum idem liber religiose excerptus est etiam Refut. IV p. 126 sq. Gotting. Empedoclis et Heracliti capita nisi prorsus inepte ab Hippolyto excerpta sunt indoctissimum produnt scriptorem. promiscuae enim utriusque opiniones referuntur. Heracliti ἐκπύρωσις Empedocli vindicatur 3 1 et in vicem Heraclitus 4 2 σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγξατο στάσιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἁπάντων ἀρχὴν εἶναι itemque § 3. nempe coniuncta nescio quo pacto fuit Heracliti et Empedoclis memoria ut pariter ex Pythagorae schola profectorum. testatur ipse hoc vinculum 3 3 καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη κτλ. pronum erat mira illa in Empedoclis capite verba corrigere ὁ τούτου ὢν quod placuit Roepero. sed illud impedit quod c. 5 τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν Empedoclem et Heraclitum Pythagoreorum successione

[1] I 5 μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι φυσικοὶ ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν μηδὲν τῶν προειρημένων ἀπεμφαινούσας. ἀλλ᾽ ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γεγένηται ἡ σχολὴ πολλοί τε οἱ μετέπειτα φυσικοὶ ἐξ αὐτῶν γεγένηνται ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως τοῦ παντὸς διηγούμενοι [καὶ] δοκεῖ ἡμῖν [νῦν?] τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν.

clare comprehendit. hinc indidem lux affertur subabsurdae Empedoclis opinioni τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν θεόν [cf. Zeller I[4] 689[2] Schuster 224[1]]. scilicet Pythagoras Heraclitus Empedocles per saturam uno capite continentur. tanta scriptoris levitas vel Hippolytum offendisse videtur, ut novum quaereret subsidium.

Ac felicissimo casu doxographi cuiusdam epitome in manus incidit. iam consilii prioris quo principes tantum exhibiturus erat paenituit iamque inde ab Anaximandro pretiosissimus Opinionum thesaurus religiose compilatur. Anaximander igitur ac deinceps Ionici recte sese excipiunt. exspectamus Xènophanem continuari. sed is post Democritum c. 14 collocatur et initium fit a Parmenide. fuit qui Diogenis IX 21 praepostere inculcatam notitiam ad explicandum Hippolyti ordinem advocaret. cf. infra p. 147. frustra ille quidem. nam Theophrastus quoque, quem Diogenes testatur, Parmenidem cum Xenophane coniunxit fr. 6. neque non coniunxit Hippolyti fons Opinionum. nam quomodo intellegi potest c. 11 initium καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται nisi Xenophanem praecessisse suspicamur? atqui Opinionum istam epitomen c. 6—9. 11—16 e Theophrasti corpore excerptam constat cf. p. 153. unde igitur perversus Hippolytei libri ordo? res est facilis explicatu neque scitu indigna. substiterat ille paululum Ionicis absolutis. iam Vitarum libro iterum inspecto si quid utile haberet invenit ibi Empedocli et Heraclito Parmenidem congregatum. nam et hic Pythagoreos audivisse dicitur. iam vero praeter nomen cum nihil probum inveniret,[1] alterum fontem exscribere perrexit. nec desunt alia quae ex priore libro interiecta sunt. lemmata quidem velut Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος Theophrastea videntur.[2] sed minutae temporum notationes quae ad calcem c. 6. 7. 8 apposuit ex Vitarum compendio postea opinor adpictae sunt. nam 8 13 quod additur τοῦτον λέγουσι καὶ προγνωστικὸν γενονέναι, est memorabile originis indicium, tum eiusdem scriptoris est Thaletis computatio 1 4 et Xenophanis c. 14 1. atque hic statim initio notula infertur coniuncta cum hisce οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν πάντων εἰπὼν οὕτως· 'εἰ γὰρ καὶ — τέτυκται'. Theophrasto talia attribui non possunt, sed efficta sunt ab eo qui Pyrrhoneorum sectam ab illo suspensurus erat. et novimus qui hoc excogitavit Sotionem successionum scriptorem. Laert. IX 20 φησὶ δὲ Σωτίων πρῶτον αὐτὸν [Xenophanem] εἰπεῖν ἀκατάληπτ' εἶναι τὰ πάντα, πλανώμενος.

---

[1] c. 11 2 iterare videtur initium. unde alium fontem hic adhibitum esse aliquis coniciat. sed nec hic nec c. 6 2 [cf. Zeller I[4] 213[1]] ex Hippolyti excerptis brevissimis quidquam concluserim. nempe in Theophrasto similia capita ut de principio et deo similiter concepta fuisse consentaneum est, praesertim in Eleatarum doctrina.

[2] c. 13 post Theophrasteum principium Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος iterum incipit Δημόκριτος Δαμασίππου Ἀβδηρίτης πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσοφισταῖς. haec Vitarum scriptorem redolent praesertim cum clausula οὗτος ἐγέλα πάντα κτλ. ab eodem scripta esse debeat, qui flentem Heraclitum induxerat c. 4. cf. infra in c. de Galeni hist. phil.

Sotio Alexandrinus, fortasse Peripateticus [Hecker Philol. V 432], vixit inter Chrysippum quem novit et Heraclidem Lembum Ptolemaeo Philometori aequalem, qui librum eius in epitomen redegit. primus scripsit διαδοχὴν τῶν φιλοσόφων [Diog. II 12] et ad hanc succedendi rationem maior pars fragmentorum pertinet. non est huius loci de Sotionis libro diligentius agere, quoniam nisi omnium biographorum philosophorum reliquiis collectis de Sotionis fontibus et in posteros auctoritate recte iudicari non poterit. nunc ex ista quaestione tantum afferemus, quantum coniunctum est cum Hippolyto. prius vero Sotionei libri conspectum praemittam, ubi librorum ordo secundum Panzerbieteri [Seebode jahrb. V p. 218 sq.] et Roeperi [Philol. III p. 22 sq.] curas, quoad eius fieri potest, restitutus est.

Διαδοχῶν βιβλία ιγ.

I	**Thales. VII sapientes. physici**	VII	**Cynici**
II	**Socrates. Aristippus.**	VIII	**Stoici**
III	Socratici.	IX	**Pythagoras**
IV	**Plato**	X	Eleatici. Democritus
V	Academici	XI	**Pyrrhonii**
VI	Aristoteles et discipuli.	XII	**Epicurus**
		XIII	**Barbari.** [1]

A Roepero bene observatum est ex hoc ordine posteriores scriptores in universum satis accurate aptos esse, ut Diogenis quoque compendium non nimis ab illa tabula recedat. eo magis Hippolyti ratio discrepat. sed tamen non nihil similitudinis. namque quod maxime pupugit Nietscheum, barbaros memorari post legitimum XII librorum numerum, idem in Hippolyto factum est qui Brachmanas Druidasque graecis appendicis instar adnexuit. neque enim Sotio Alexandrinus homo ab illorum sententia abhorruit, qui philosophiam a barbaris excultam inde in Graeciam venisse nugabantur [cf. Nietsche Mus. Rhen. XXIV 205]. ac possit quispiam non solum Democriti cum gymnosophistis [cf. Diogenis prooem.], sed etiam Pythagorae cum Zarata commercium quod est apud Hippolytum ex tali memoria repetere. veri similius fortasse Parmenidis collocationem, quam supra mirabamur ab Hippolyti Vitarum epitomatore propositam, illinc explicabimus. iam vero recte Diogenis loco IX 21 uti licet Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης (τοῦτον [Xenophanem] Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι)[2] ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους οὐκ

[1] nomina pingiuus expressa coniuncta cum libri numero inveniuntur. cetera e coniectura distributa. bis in Diogenis prooemio scriptum est ἐν τῷ $\overline{\kappa\gamma}$. recte $\overline{\iota\gamma}$ correctum secundum Ambrosii versionem a Roepero et Panzerbietero. Nietschei incredibilem quandam coniecturam recte castigavit Roeperus Philol. XXX 557. exempla istius corruptionis [iota falso cum proximo vocabulo iuncti] sunt innumera cf. Rose de Aristot. lib. ord. p. 87. Cobet. V. L. p. 123. Meineke Anal. Alex. p. 21. exempla Laertiana collegit Roeper l. c. p. 559[2]. addi potest Diog. VII 50 [cf. Jen. Literaturz. 1875 p. 153] Schoell Herm. IV 164. I. Freudenthal Hellenist. Stud. p. 100*.

[2] ambigi posse supra p. 103 sq. dixi utrum primum enuntiatum Diogenes an librarius pervertisset. sed cum καὶ post ἀκούσας vix intellegatur nisi τοῦτον Parmenidem interpre-

ἠκολούθησεν αὐτῷ· ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινίᾳ καὶ Διοχαίτῃ τῷ Πυθαγορικῷ ὡς ἔφη Σωτίων ... ᾧ καὶ μᾶλλον ἠκολούθησε καὶ ἀποθανόντος ἡρῷον ἱδρύσατο ... ὑπ' Ἀμεινίου ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη. acumen totius loci contra vulgatam opinionem directum est quae Parmenidem cum Xenophane coniunxit. ipse Sotio Pythagoreum Parmenidem voluerat. nonne mirum est etiam in Hippolyto post Pythagoreos principem nominari Parmenidem, Xenophanem extra ordinem postmodo? iam si coniunxeris Xenophanis ἀκαταληψίαν a Sotione inventam, hoc minimum constare concedes illius διαδοχῶν vestigia quamvis tenuissima in minutulum istum Vitarum scriptorem manasse, cuius ope Hippolytus utebatur.

Nec tamen unus Sotio adgnoscitur. qui quamvis ex toto illo litterarum genere solus praeter Porphyrium Eunapio indoctissimo sophistae et cognitus et lectus esset [cf. Wyttenbach ad Eun. II p. 16], tamen plerique posteriorum ut Laertius et Athenaeus non ipsum manibus usurparunt.[1] nec Hippolytus scriptor ipsum adhibuit. nam pugnat cum Sotione [cf. 14 1] posterius c. 23 ὁ Πύρρων ... τὴν ἀκαταληψίαν ἁπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν. ac multa insunt Sotione recentiora. praecipue temporum notationes 1 4 6 7 7 9 8 13 14 1 ex Apollodori Chronicis fluxerunt. hoc tam apertum est ut priori meae commentationi [Mus. Rh. XXXI 23] nihil habeo, quod addam. chronica autem a. 144 a. Chr. primum edita sunt, iterum post a. 119 [Mus. Rh. l. c. 54].

Hinc etiam illud concidit, quod olim calidius arripueram, epitomen Sotionis ab Heraclide confectam principalem Hippolyti fontem fuisse. nam is Ptolemaeo Philometori aequalis paulo antiquior est. Heraclides Lembus Serapionis filius Alexandrinus[2] ἐπιτομὴν τῶν Σωτίωνος διαδοχῶν

teris, epitomatorem culpandum arbitror. ceterum cum nulla sit causa cur tam brevi spatio post similem Sotionis memoriam § 18 [cf. supra p. 104] Xenophanis magisterium in Parmenideo capite memoretur, etiam in eo quo Laertius eiusve exemplar usus est Sotionis compendio utrumque diremptum fuisse conicias. cf. pp. 166. 168.

[1] Athenaeus coniunctum fere cum Nicia id est ex Nicia citat. Sotio cum Nicia etiam a Stoicorum catalogi Herculanensis compilatore in usum vocatus dicitur a Gomperzio [Jen. Litteraturz. 1875 p. 665]. etiam Hegesander Delphus quaedam ex Sotione transtulisse videtur quod ex Athen. VIII 343 E coniecit Koepke de hypomn. p. 22. 23, 5.

[2] cf. supra p. 82[2] (83). Suidas: Ἡρακλείδης Ὀξυρυγχίτης φιλόσοφος ὁ τοῦ Σαραπίωνος ὃς ἐπεκλήθη Λέμβος γενονὼς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ ἕκτου [181—146] ὃς τὰς πρὸς Ἀντίοχον ἔθετο συνθήκας. ἔγραψε φιλόσοφα [i. e. διαδοχὴν] καὶ ἄλλα [an λεμβευτικὸν λόγον? Useneruš historias cf. Mueller F H G III 167 significatas mavult Mus. Rh. XXVIII 432]. ceterum idem Lembi cognomen quaecunque origo fuit [cf. Anaxandrid. Ulix. fr. 2. Fr. Comic. III 177: ὄπισθεν ἀκολουθεῖ κόλαξ τῳ· λέμβος ἐπικέκληται] Serapio pater habuisse videtur quod ait Photius cod. 263 p. 171 B. ὁ τοῦ Λέμβου Ἡρακλείδης et potest etiam in Suida intellegi. cognomen a magistro ad discipulum translatum habuit e. g. Diodorus Cronus cf. Panzerbieter l. c. 223 et Demosthenes medicus Alexandri Philalethis discipulus Galen. VIII 727. qui fuerit λεμβευτικὸς λόγος quem Demetrius Magnes [Diog. V 94] cognomen peperisse refert, nescimus. erravit autem Demetrius, cum Heraclidem Καλατιανόν dicit. neque enim Callati in Pontico oppido is natus videtur, cuius patri nomen Serapio fuit. ergo Suidas rectius Oxyrynchiten vocat.

confecit pristino libro dimidio minorem, a Diogene non raro citatam. idem Satyri Vitas in artum coegit ab eodem adhibitas. hanc epitomen ab illa vulgo disiungunt. at mihi quidem non contigit sanam eius rationis causam perspicere. quorsum attinebat easdem vitas e diversis scriptoribus diversis compendiis compilare, cum lectoribus binorum librorum usus minime commodus esset futurus? an mira fuit sua cuique servandi religio, ut separatos scriptores mallet excerptos praebere? at sufficiebat ut adderet ubique ἐκ τῶν Σωτίωνος aut Σατύρου. omnino philosophorum potissimum res, non auctorum nomina illis hominibus cordi fuere. ac multo liberiore ratione Aristophanis Byzantii epitome, ut exemplum promam, Aristotelis περὶ ζῴων composita fuit. ergo Heckeri coniecturam vehementer probo unam esse epitomen Sotionis et Satyri. quid? quod simpliciter Ἡρακλείδης ἐν τῇ ἐπιτομῇ Laert. VIII 52 citatur, ubi ex Satyro haustum apparet. neque alium librum, si mihi credis, intellegit Demetrius Magnes Laert. V 94, ubi τὸν γεγραφότα τὴν διαδοχὴν ἐν ἓξ βιβλίοις Heraclidem inducit.[1] nimirum pretium operae facturus sibi videbatur Sotionis memoriam Satyri excerptis emendatam et auctam breviter comprehendere. neque deest simillimum eius rei exemplum. nam inter complures epitomas, quas Photius c. 213 ab Agatharchide eiusdem Heraclidis anagnosta confectas recenset invenitur ἐπιτομὴ τῶν συγγεγραφότων περὶ συναγωγῆς θαυμασίων ἀνέμων [? ἀκουσμάτων Westermann, ἐθῶν Mueller, ἀνθρώπων Rohde]. ecce miraculorum scriptores in unum compendium coacti. Heraclidis libri crebra est mentio neque tamen cum librorum numeri nusquam comparerent, de ordine quidquam proferre non arbitrarium tutum erat. tanto maiore gaudio eius epitomes indicem nuper accepimus, quem Useneri curiositas e Ioseppi hypomnestico [ed. I. A. Fabricius cod. pseudepigraph. vet. testam. Hamb. 1723 vol. II p. 325] vulgavit [Mus. Rh. XXVIII 431]. superscriptum est τίνες αἱρέσεις παρ' Ἕλλησι γεγόνασι; en Ioseppi tabula

1	ἡ περὶ τῶν φυσικῶν	11	Ἐμπεδόκλειος
2	ἡ περὶ θεολογίας	12	Ἡρακλείτειος
3	ἡ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν	13	Ἐλεατική
4	ἡ Σωκρατική	14	Δημοκρίτειος
5	ἡ Κυρηναϊκή	15	Πρωταγόρειος
6	ἡ Κυνική	16	Πυρρωνεία
7	ἡ Ἠλειακή	17	Ἀκαδημαϊκή
8	ἡ Ἐρετριακή	18	Περιπατητική
9	Μεγαρική	19	Στωική
10	Πυθαγόρειος	20	Ἐπικούρειος.

ταύτας τὰς εἴκοσι αἱρέσεις Ἡρακλείδης ὁ Πυθαγορικὸς διεῖλεν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν φιλοσόφοις αἱρέσεως πραγματείας αὐτοῦ βιβλίῳ.[2]

[1] quod Demetrius τὴν διαδοχὴν breviter dicit, cognitam epitomen in vulgus fuisse docet. cf. Usener Mus. Rh. XXVIII 431.

[2] correxit Usenerus περὶ τὰ φυσικά, περὶ θεολογίαν etc., sed mihi dubium quid Heraclides

Memorabilem nacti sumus memoriam, sed quae novas quaestiones excitet. Heraclidis Lembi epitomen non intellegendam esse quamvis titulus discrepet recte vetat Usenerus. nam mirus esset casus, si eiusdem nominis ignotus scriptor in eandem materiam incidisset, qua Heraclides Lembus gloriam sibi peperit. sed Pythagoricus fuit iste Heraclides. itane? nos Heckero libenter credideramus Peripateticum esse conicienti. quid igitur in Ioseppi memoria latet? constat Alexandriae intermortuae Pythagoreae philosophiae velut igniculos esse servatos. pauca et obscura de his nota sunt [cf. Zeller III 2, 83 Rohde Gr. Rom. 67]. atque consulto ipsi sua studia celasse videntur. nam librorum fabrica per fraudem Pythagorae subditorum tunc vigere coepit. certe ultimo a. Chr. saeculo quae subito emergunt pseudepigrapha Pythagoreorum scripta Stoicorum et Peripateticorum doctrina differta, partim iam antea aliquanto Alexandriae circumlata esse veri est simillimum.[1] in eo tenebrionum numero Heraclidem habuit Usenerus Laertium VIII 7 malevolentius interpretatus: φησὶ δ' Ἡρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ γεγραφέναι αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐν ἔπεσι· δεύτερον τὸν ἱερὸν λόγον οὗ ἡ ἀρχή 'ὦ νέοι ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίης τάδε πάντα', τρίτον περὶ ψυχῆς, τέταρτον περὶ εὐσεβείας πέμπτον Ἡλοθαλῆ τὸν Ἐπιχάρμου τοῦ Κώου πατέρα, ἕκτον Κρότωνα καὶ ἄλλους. τὸν δὲ μυστικὸν λόγον Ἱππάσου φασὶν εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου, πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ Ἄστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφέντας ἀνατεθῆναι Πυθαγόρᾳ. 'vaferrima' ait 'perfidia nonnulla Pythagorae monumentorum eum addubitasse quo facilius suos fetus genuinos praedicaret Ptolomaeisque venderet.'[2] indicis fraudem forsitan recte perspexerit Usener, auctorem non perspexit. quid enim Heraclidem apud regem summa gratia florentem et negotiis ita occupatum, ut Agatharchidem a litteris haberet, movisse credis, ut tristi mallet fallendi studio nummulos sibi facere? quid vero cogit ut falsarium quam falsum potius credamus? immo forma indiculi scriptorum initiis instructi suadet ut Alexandrinae bibliothecae catalogum excerptum arbitremur. hoc ad Hermippum Callimachium digitum videtur intendere, qui praeceptoris Pythagorica studia [cf. Heckeri comm. de anthol.

scripserit. reliquam discrepantiam omitto. ultima sic correxit Usenerus ἐν τῷ τῆς περὶ τῶν ἐν φιλοσόφοις αἱρέσεων πραγματείας αὐτοῦ βιβλίῳ. videro de his infra p. 152.

[1] alia sane etiam postea ad Iubam regem fallendum ficta videntur cf. David in schol. Brand. p. 28ᵃ 13.

[2] addit l. c. p. 433 *ich denke, wir haben hier einen der dunkelmaenner beim Namen, die vor Alexander Polyhistor durch die vermehrung der Pythagoreischen litteratur sich weniger verdient als verdienst zu machen bestrebt waren.* ceterum Heraclidem fortasse secutus est Alexander in Vita Platonis, si modo recte Laertii III 5 emendo: ἐφιλοσόφει δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ εἶτα ἐν τῷ κήπῳ τῷ παρὰ τὸν Κολωνόν ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διοδοχαῖς κατὰ Ἡρακλείδην [vulgo Ἡράκλειτον]. quamquam Heraclidem Ponticum quispiam intellegere possit. eadem dubitatio de Heraclide quem de fabarum abstinentia Pythagoreorum fabulatum dicit Lyd. d. mens. IV p. 68, 19. quam rem cum Alexander tangit Laert. Diog. VIII 34, Aristotelem citat. sequitur apud Lydum Diogenis de eadem re opinio, de qua cf. adnotata ad Hippolyt. I 2 14.

gr. L. B. 1843 p. 268 sqq.] secutus de Pythagora minimum duobus libris scripsit [F. H. G. III p. 41 fr. 21—24]. quos laudat Iosephus c. Ap. I 22 πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασιν, καὶ τούτων ἐπισημότατός ἐστιν Ἕρμιππος ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής, cui iudicio E. Rohdeus rectissime refragatur, qui contra de eo Mus. Rh. XXVI 562: *was die Spaetern,* inquit, *ihm treuherzig nachschrieben war nichts weniger als ernstgemeinte Litteraturgeschichte, sondern eine giftige Satire auf Pythagoras.* eiusdem generis esse, quae de virorum litteratorum mortibus tradit, mihi constat. accedit quod Laertius l. c. in subditis libris meminit μυστικοῦ λόγου, quem Ἱππάσου φασὶν εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου. ergone Hermippum Heraclidis loco fraudis convictum habemus? ne hunc quidem, si me audis. nam Iosephus l. c. antequam Hermippum citat, αὐτοῦ μὲν οὖν, inquit de Pythagora, οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα. atque omnino vacillat omne in tanta fallaciae coniuratione discrimen neque quis falsus sit quis fefellerit ipse, facile aliquis dixerit. quid? Aristobulus Philometoris familiaris, quem exemplar istius sectae credideramus, turpiter ipse deceptus est, si modo Freudenthalii patrocinium [Hell. Stud. p. 167] recto talo stare concedimus. Hermippum autem non cito quispiam fallaciae accusarit, qui Aristotelis Theophrastique indices cum vitis diligenter excerptos ab illo esse meminerit [cf. Usener Anal. Theophr. p. 24]. in illos igitur potius Heracliteum illud cadit πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Hermippus quidem, si Plinium audis H. N. XXX 4, *de tota arte ea* [magica cf. Laert. I prooem. 8 Ἕρμιππος ἐν τῷ ᾱ περὶ μάγων, Arnob. I 52, Athen. XI p. 478A] *diligentissime scripsit et viciens centum milia versuum a Zoroastre condita indicibus quoque voluminum eius positis explicavit* [cf. Roeper Philol. XXX 559]. vides pinacographi accurationem turpississimae superstitioni [1] coniunctam, unde reliquam eius credulitatem et explicatam velim et excusatam. sed de Hermippo accuratius erit alias disputandum. in viam redeo.

Heraclides igitur in viginti fragmentis ter Pythagorea tetigit [2] neque praecipuo illorum studio conspicuus est. ut ne hinc quidem, cur Pythathagoreum nominaverit Ioseppus pateat. quare frustra Rohdeus [gr. Rom. p. 257 [1]] Lyci vel Lyconis Iasensis mentionem iniecit qui Pythagoreus nominatur librumque de Pythagora conscripsit [Athen. X 468E cf. II 47A 69E]. talia igitur non sufficiunt, ut Ioseppi memoriam omni dubitationis aleae eximant. et erunt quibus alia explicandi via placeat. [3] fieri posse

[1] quae alii de Zarata i. e. Zoroastre fabulantur velut Xanthus personatus Laert. prooem. 2, Alexander Polyhistor [I. Freudenthal Hell. Stud. I 23], Hippolytus I 2 12 ex similibus Alexandrinorum studiis oriuntur. quorum fraudibus plurimas niti de barbarorum philosophia memorias frustra negat F. Schaefer *quid Graeci de origine phil. a barbaris ducenda exist.* Lips. 1877 qui de *fabulis philosophis* vere ipse iudicat p. 17 sqq.

[2] Muellerus F H G l. c. aliter numerat et duo fr. omisit Laert. II 136. 144.

[3] Lembo spreto quemquam ad Heraclidem Didymi Pythagorei [cf. supra p. 80 Suid. s. v. Δίδυμος, Porph. in Ptolem. harmon. p. 191. 209. 210. 212 W. Schmidt Didym. fr. p. 380] patrem confugere veto. nam de hoc ne id quidem constat num libros scripserit, nisi forte idem est Ἡρακλείδης ἐν τῇ μουσικῇ εἰσαγωγῇ, quem de Xenocrate Pythagorae musicorum nu-

dicent, ut Heraclidis Pontici obscura memoria Ioseppum deceperit, cuius de Pythagora scripta [cf. Usener l. c. 432[1] Bernays Theophr. p. 142 Mueller FHG II 197[2]] etiam tum Iulianus [fr. 6 epistul. ed. Hayler p. 153 cf. Rohde Mus. Rh. XXXII 331[1]] suspexit. alii meminerint fortasse Epiphanium christianum et ipsum scriptorem constanti errore Peripateticos et Pythagoreos confudisse anacephalaeos. p. 127. 129. 132. quid est, dicent isti, quod Ioseppum, etiam indoctiorem scriptorem, eiusdem peccati insimulare prohibeat? haec fere proferri possunt de Pythagoreo Heraclide alia aliis probabiliora, certi ut in tali scriptore nihil.

De Heraclidei libri indice paulo expeditior quaestio. primum occurrendum est eis qui viginti sectas cum sex Epitomes libris parum concinere dicant. sed hoc primo obtutu apparet non librorum vel capitum quendam ordinem excerpi, sed successionis schema. nam VII sapientes post physicos primo capite absolutos tractari non poterant. at in prooemio l. I poterat sermo incidere de physicis a Thalete repetendis, cum quo theologorum id est Homeri Hesiodi Pherecydis et VII sapientium memoria, ut fieri solet, coniuncta erat. iam vero hinc corrupti in Ioseppi tituli paulo certior medela petitur. nam in traditis nec minus in emendatis ab Usenero verbis idem et βιβλίον et πραγματεία. desideratur igitur numerus libri. ecce quid mihi placeat: ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περὶ φιλοσόφων αἱρέσεων πραγματείας αὐτοῦ βιβλίῳ. differt Heraclidis indiculus ea maxime re a Sotioneo, quod quattuor posterioris temporis sectae Academica Peripatetica Stoica Epicurea successionis ordini interceptae finem faciunt. consentit cum hac ratione Hippolytus qui Epicuro Pyrrhonem addit, quem Heraclidis successio cum Protagora coniunxit. atque haec est vulgaris consuetudo. in Laertio enim Xenophanem Eleatasque excipit Leucippus cum Protagora, tum Diogenem Apolloniaten Anaxarchumque Pyrrhonei, unde Epicurus derivatur. idem stemma Galenus sequitur h. phil. c. 3 et Clemens Al. Strom. I p. 352 P. summa similitudo cum Hippolyteo ordine istinc est repetenda, quod Heraclides Pythagoram Empedoclem Heraclitum coniunctos ante Eleatas enumerat. nam vix potest credi ab alio ullo scriptore iterum tam absonam coniunctionem propositam esse.[1] hoc satis est, unde etiam Heraclidem inter fontes fuisse

---

merorum inventionem vindicante citat Porphyr. in Ptolem. harm. p. 213 inf. W. tempora conveniunt in Heraclidem Ponticum grammaticum sub Claudio et Nerone florentem, sed nihil nisi grammatica is tractavisse videtur. cf. Bernhardy ad Suid. s. v. Ἡρακλείδης Ποντικός. neque Heraclidem Lembum musices isagoges scriptorem intellegere debebat Zeller I^4 372. nam est aliquid inter successionum et Pythagoreae musices compendium.

[1] de successionis enchiridio ab Eusebio compilato p. 169 dicetur. id similiter ponit Heraclitum post Empedoclem X 14 14 τὸν μὲν οὖν Πυθαγόραν διεδέξατο Θεανὼ ἡ γυνὴ οἵ τε υἱοὶ αὐτοῦ Τηλαυγὴς καὶ Μνήσαρχος, Τηλαυγοῦς δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἀκουστὴς γίνεται καθ' ὃν Ἡράκλειτος ὁ σκοτεινὸς ἐγνωρίζετο (!). Laertius Empedoclem et Heraclitum τοῖς σποράδην adscribit, sed tamen illum ordinem quodam modo confirmat. in successione prooemii § 15 omittuntur.

efficiatur. verum longius progredi multa sunt quae nos vetent. ipsa Pythagorae ceteris copiosior descriptio non Heraclidea est. is Metaponti eum inedia obiisse, Hippolytus Crotone concrematum cum discipulis rettulit. tum Platonis et Aristotelis dogmata ab uno certe scriptore composita Christi natali vix sunt superiora. nam a categoriis philosophiam Aristotelis incohandi mos post Andronici demum editionem et disciplinam in scholis invaluit. denique Apollodoreae temporum notationes nisi vi quadam ad Heraclidem referri non possunt. quas ex διαδοχῶν scriptoribus primus adhibuisse videtur suppar fortasse Apollodori Sosicrates [cf. Mus. Rh. XXXI 20]. tamen cum parum de hoc exploratum habeamus, temeritatis est eum in censum vocare. omnino ut facile est eiusmodi scriptiones plures enumerare ut Hippobotum Antisthenem Alexandrum, ita ridiculum in tanta Graecorum huius generis felicitate certum quendam eligere. hoc teneri volo Vitarum compendium, in quo priorum Aristoxeni [I 2 12] Sotionis Heraclidis Apollodori libri excerpti erant, priorem fuisse Hippolyti fontem.

Alter liber ut dixi Theophrasti Opiniones excerptas habuit. unde eclogae ea ratione concinnatae sunt, ut per singula capita quae cuiusque philosophi recensita erant dogmata breviter excerperentur, excerpta suo ordine singulis philosophis adiungerentur. qua diligentia id sit factum, inde perspicias, quod Theophrastei libri partitio haud temeraria coniectura redintegrari possit. quam sic fere habeto: ἀρχή θεός κόσμος γῆ θάλασσα ποταμοί Νεῖλος ἄστρα ἥλιος σελήνη γαλαξίας διάττοντες ἄνεμος ὑετός χάλαζα χιών ἀστραπή ἶρις σεισμός ζῷα. gratissimum autem originis vestigium invitus reliquit quod c. 14 4 non solum Xenophanis, sed etiam contiguam Metrodori de mari opionem transtulit. quis philosophorum dogmata ex Opinionibus composuerit et quando, nescimus. simili tamen libro usus est Pseudo-Plutarchus in Stromatis et Laertius Diogenes. quo pretiosior hic Opinionum fons est, eo magis ne futtilissimi Vitarum compendii excerpta confundantur cavendum est. quocirca utriusque fontis hoc discrimen statuo

Vitarum compendium	Theophrastea excerpta
c. 1	
c. 2	
c. 3	
c. 4	
c. 5	
c. 6 7 οὗτος — ὀλυμπιάδος	c. 6 1—7 νεφέλας
c. 7 9	c. 7 1—8
c. 8 13	c. 8 1—12
	c. 9
c. 10 1	
	c. 11
	c. 12

c. 13 1 Δημόκριτος Δαμασίππου—μάγοις 4 οὗτος—ἀνθρώποις	c. 13 1 Δημόκριτος — γνώριμος. 2—4 προσλαμβάνειν
c. 14 1	c. 14 2—6
	c. 15
	c. 16
c. 18—25. [26?]	

Theophrasteis potissimum reliquiis motus ad recensenda Philosophumena animum adpuli. acerbe ferebam tali scriptori nondum eam curam obtigisse, qua ut qui maxime dignus est. primus Philosophumena usurpavit Menagius, qui Caroli de Montchal archiepiscopi Tolosani codice utebatur passimque excerpta Laertianis animadversionibus immiscuit. tum Iac. Gronovii exstitit princeps editio graece et latine in Thesauri graec. antiqu. vol. X (1701) p. 257—291 et M. Io. Christophori Wolfii [Hamb. 1706]. utraque nisa est codicis Laurentiani apographo neglegenter facto. quod ipse Wolfius intellexit, postquam ab A. M. Salvinio Florentino Laurentianum iterum collatum accepit. quae hinc retractanda erant una cum Sancrofti La Crozei G. Richteri notis et Taurinensis codicis a. Chr. M. Pfaffio collecta discrepantia septem annis post Hamburgi edidit.[1] B. Montefalconius Barberini codicis aliorumque in Italia manuscriptorum varietatem excusserat [cf. Diar. Ital. p. 210] quam Wolfius impetrare nescio quo pacto non potuit [cf. praef. 1713 p. 3]. nactus est eam de la Rue t. I (1733) p. 872—909, qui inde Barberini et Ottoboniani varias lectiones excerpsit; quas praeterea notas addidit melius omisisset. ex Rueana editione descripta est Lommatschiana t. XXV (1848).

Interea dum inventorum ab E. Millero librorum IV—X rumor circumfertur, Roeperus vir acutissimus et eruditione etiam reconditiore imbutus primus ea qua par est religiositate Philosophumena explicavit et sagaciter emendavit [Philol. VII 511. 606]. sed nemo eius exemplum imitatus est. Milleri enim editio Oxon. 1851 novis libris praecipuam curam impendit. nec secus Gottingenses Schneidewinus et Dunckerus Gotting. 1859, qui dum in emaculandis posterioribus libris desudant neglexerunt primum. Roeperi enim coniecturas nullo fere suo iudicio receperunt. nimia festinatione factum est, ut etiam calami inde errores transcriberentur [cf. ad 19 6 ἔχει]. ipsi praeter unum alterumve locum nihil feliciter gesserunt. at nolo vel Schneidewinum inter edendum mortuum vel Dunckerum multis difficultatibus pressum acerbius increpare. cum ipse pleraque absolvissem Patricii Cruicei editionem [Philosophumena rec. Paris. 1860] adii, qui etsi nonnulla, quae Gottingenses nullo

[1] liber rarus sic inscribitur: Compendium historiae philosophae antiquae h. e. Pseudorigenis Philosophumena, ex ipso Ms. Mediceo, denuo collato et alio Taurinensi repetita vice emendata etc. auctore Christophoro Wolfio. Hamburgi apud Christianum Liebezeit s. a. 8°. anno 1713 prodiisse hunc librum collegi ex p. 78.

modo fugere debebant recte restituit, graviora in primo certe libro intacta relinquere maluit.

Adhibui igitur codicem **Barberinum** IV 78 [olim C 304], quadrata B
forma maiore, chartaceum ab eodem librario scriptum saeculo XV vel XVI, quem precibus nostris amicissime morem gerens excussit Fr. de Duhn. continet folia 138. f. 1^r—30^v Origenis philosophumena f. 31^r—50^{rv} Διδύμου κατὰ Μανιχαίων, f. 53^r—81^r Ἀλεξάνδρου Λυκοπολίτου ἐπιστρέφεται ἐξ ἐθνῶν πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας, f. 83^a—87^b Ἰωσήπου ἐκ τοῦ πρὸς Ἕλληνας λόγου ... περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας f. 91^a—138^b Anastasii orationes. Barberini lectiones integras adscripsi (omissis tamen apostrophis, γίνεται et γίγνεται similibus) ut in uno saltem fides codicum aestimari possit.

Ottobonianus 194 saec. XVI e libris Altempsianis continet Didy- O
mum contra Manichaeos et alios scriptores ecclesiasticos, Origenis philosophumena inde a p. 134—166. inspexit eum A. Kiesslingius dignum non esse qui conferretur arbitratus.

Laurentianus IX 32 chart. quadratus saec. XIV a Salvinio satis L
accurate, ut videtur, conlatus ex Wolfii editione innotuit. adscripta est subinde paraphrasis nullius pretii.

sunt hi tres libri simillimi.

Taurinensis C I 10 saec. XVI. index contineri ait Origenis Phi- T
losophumena et Philocalian, sed quindecim folia evulsa sunt posteaque furtum numeris falsis adscriptis celatum. hoc A. Kiesslingius litteris olim ad Usenerum datis docuit. quis tantum flagitium commiserit, non prorsus constat. Passinius quidem Taurinensis catalogi scriptor Pfaffium dubitanter significavit.[1] nobis suspicio etiam certior videtur. nam Christoph. Matthaeus Paffius qui cum Carolo Alexandro principe Wirtembergensi ab a. 1709 usque ad 1712 apud Taurinos degebat et in excutiendis libris Taurinensibus libertate utebatur nullis finibus circumscripta, solus vidit folia Philosophumena complexa, quae excerpsit varietatemque scripturae Wolfio transmisit.[2] [cf. eius praef. ed. 1713 p. 3.] quare non omnis spes abicienda est fore ut alicubi vel Stutgardiae vel Tubingae vel apud Batavos Anglosque — nam hos quoque itineribus suis attigit — evulsa illa folia reperiantur. nos Taurinensem non accurate excussum esse valde dolemus, quia ex exemplo antiquiore et paulo diverso a ceteris deductus vi-

---

[1] p. VIII Pfaffium quidem fraudis et mendacii arguere nolumus aut quod invida manu folia avulserit aut quod codices abstulerit. cf. A. Peyron Emped. et Parmen. fragm. p. 65.

[2] suspicionem magis confirmant quam evellunt quae habet Rathlef gesch. jetztlebender gelehrt. I 350: *Vielleicht hätte Herr Pfaf, der einen freien Zugang zu diesen Büchern erhalten hatte, das beste Theil der Hdss. von den unwissenden Leuten an sich bringen können. Er zog aber die Papiere aus dem Staube hervor, zeigte den grossen Werth derselben und verfertigte darüber ein Verzeichniss. Dabei schrieb er viele Seltenheiten ab. Also gab er . . . Hr. Fabricius in Hamburg etwas zu den Werken des Hippolytus.* [S. Hippol. opp. ed. I. A. Fabricius Hamb. 1716—18.]

detur. sed hic quoque ut ceteri recentes libri pessime corrupti sunt compendiosa scriptura stolide decepti. praesertim extrema vocabula ut fieri solet corrupta neque quidquam hic codicibus est fidei.

Praeter spem egregium nanctus sum instrumentum Cedreni excerpta, quae vel Roeperi memoriam effugerunt. scriptor saec. XI ceteroqui stultissimus in histor. comp. I p. 275 sqq. Bonn. succincte et liberius Philosophumenon aliquot capita compilavit. admixtae sunt eclogae ex Suida petitae velut in Empedocle Anaximandro Anaxagora, sed Hippolytea nullo negotio dirimuntur. codice usus est Cedrenus, ut par est, multo castigatiore. unde facilis est coniectura, quantum vetustiore codice reperto profecturi simus. interea iuvat illius curtam supellectilem aequi bonique consulere. consentaneum est etiam Cedreni codicem paucis locis mendosum fuisse, quibus mirus saepe cum Taurinensi cernitur consensus. uno loco labem per saecula gliscentem et auctam tanquam oculis videmus. 6 4 de Anaximandro τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι κύκλον πυρός, ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περιληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος. ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι τόπους τινὰς ἀερώδεις καθ' οὓς φαίνεται τὰ ἄστρα. Anaximandream doctrinam adulteratam esse, non infitiabere, si memineris quae supra exposui p. 25. neque Roeperus negavit, qui traiectis verbis ὑπάρξαι τινὰς ἀερώδεις καθ' οὓς τόπους φαίνεται vulnus suppuratum celavit non sanavit. nam ἀερώδεις nullo pacto cum igneis flaminibus conciliare licet. conlata § 5 παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν et Placitis II 20 1 25 1 olim restitui ὑπάρξαι πόρους τινὰς αὐλώδεις, ut πρηστῆρος αὐλοὶ quodammodo significarentur. emendatio non eget confirmatione. tamen non sine gaudio legi Cedreni lectionem πόρους τινὰς αὀρώδεις qua velut ponte ad verum transeamus. Philosophumenis prooemium pauculis correctis nulla tamen adnotatione adiecta praeposui.

XII DE PLUTARCHI STROMATEON ECLOGA

Plutarchi Stromateon fragmentum, quod ex Eusebii Praeparatione evangelica I 8 seorsum expressimus, nobilissimi scriptoris nomen sine dubio ementitur. et a R. quidem Volkmanno Plutarchi biographo I 169 rerum exilitas formaeque scabrities, quae in hiandi frequentia maxime conspicitur, fraudis indicia afferuntur apertissima. nec multos fore credo qui necopinatum illius patrocinium suscipere velint nisi forte commentarium comminiscuntur ab adulescentulo Plutarcho in scholis conscribillatum, tum nescio quo pacto in medium postea prolatum. oratio certe scholicum habet saporem ne dicam puerilem, ut quae in eodem verborum gyro versetur, quatenus compilatoris non descripti exemplaris est.[1] nec

---

[1] exemplum esto § 4: ἀποφαίνεται δὲ καὶ — ἀποφαίνεται δὲ καὶ — φησὶ δὲ καὶ — ἀποφαίνεται δὲ καὶ — ἀποφαίνεται δὲ καί. nimius est in voce καθόλου §§ 2. 4. 7 bis. 11. singulare est μάλα § 2 μάλα πλατεῖαν et μαλ' ἱκανήν.

omnia recte intellecta. velut § 5 initium subabsurdum esset, nisi Theophrasteis comparatis, quid dicturus esset, cognosceretur. quod Empedocli vulgari philosophorum recentiorum usu ἡγεμονικὸν tribuit aliaque eiusdem modi pauca mittamus. compilatoris, quisquis fuit, consilium aliquatenus illustratur ex titulo. sub splendida enim στρωματέων inscriptione miscellam collegerat farraginem ac, si specimini fidas, satis aridam. sed novimus Graeculorum miram inscribendi felicitatem, qua materias frivolas fucato pittacii splendore venditabant. invenerat titulum fortasse alius Graecus — nam ne ea quidem laus est isti nebuloni —, usurpavit certe latinus scriptor Traiani aequalis Caesellius Vindex, qui Lectiones suas antiquas sub generaliore Stromateon titulo complexus esse videtur [cf. Priscian. p. 210, 7 230, 11 Caesellius Vindex in Stromateo]. Plinio Naturali historiae praefato multa alia nota sunt, Stromateas nondum novit. at novit Gellius qui Noctibus suis prooemiatus Plinianis partim repetitis addit στρωματεῖς. deinde Clemens Alexandrinus fortasse Plutarchum quem credidit aemulatus doctissimum opus hoc nomine insignitum voluit [cf. Dindorf Clem. praef. I xxviii]. pleniorem Pseudoplutarchei libri inscriptionem servavit Lampriae personati catalogus n. 62 [p. 9 ed. Treu] στρωματεῖς ἱστορικοὶ ποιητικοί $\overline{ξβ}'$, ἔνιοι δὲ $\overline{ξθ}'$. numerorum discrepantia, quam a Trevio parum explicatam video [p. 49], repetenda est ex exemplorum diversitate in bibliotheca asservatorum cf. supra p. 27. quod alterum exemplar mancum erat, istinc forsitan quispiam explicet, quod peculiari titulo non nullae eclogae circumferebantur. nec reluctabor si quis n. 184 catalogi περὶ τῶν πρῶτον φιλοσοφησάντων καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν Eusebiano fragmento non differre suspicatus erit. [1] adgnovimus igitur miscellanea, qualia illa aetate collegerunt Favorinus Aelianus nec peior illis Gellius, Plutarchus autem iste longe inferior. nam Eusebius nihil hinc dempsit aut addidit, ut constet compilatorem non solum sine arte sed etiam sine ratione in horreum congessisse quidquid in stili acumen inciderat. sed hoc postmodo. de aetate quaerimus.

Si quis fraudis aperta signa causasque non neglexerit — nam tituli splendor auctorisque mendacium ex eodem mangonis consilio proficiscuntur — aliquantum post Plutarchi mortem progredietur. sed non multum. nam circa medium alterum saeculum maxime in Plutarchi nomen grassata videtur fraus grammaticorum [cf. supra p. 65]. certe Eusebius, quae est mira eius securitas, genuinum fetum credidit.

Scriptoris levitas eo potissimum cernitur quod diversa nullo discrimine permiscuit. nam certo certius est §§ 1—7. 10—12 ex uno deinceps fonte i. e. Theophrastea epitome secundum philosophos ordinata sumptas

---

[1] confirmare videtur istam sive opinionem sive ariolationem quod praecedit n. 183 φυσικὴ ἐπιτομή i. e. geminum exemplum Placitorum n. 61 περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῆς ἐπιτομῆς βιβλία $\overline{ε}$. eodem modo uno titulo prior est n. 62 στρωματεῖς. in titulo ἱστορικοὶ scriptores pedestres intellegendi videntur. bipartita enim fuit singulorum capitum divisio, quali Stobaei opus adornatum est.

esse. multa sunt nimis festinanter contracta, delectus nulla certa ratione factus — neque enim ulla causa erat Anaxagoram Archelaum alios omittendi —, sed sucus ac sanguis est Theophrasteus, quemadmodum memoriae singulari bonitate et persentiscat quivis et conspectu nostro p. 133 sqq. satis demonstravimus.[1] ut Hippolyti excerpta Theophrastei corporis totum quasi orbem percurrunt excerpendo, ita Plutarchus in ternis plerumque capitibus de principio mundo astris se cohibet. unde fit ut nonnulla accuratius ab hoc serventur velut Anaximandri cosmogonia memoria dignissima. sed inter eiusmodi quantivis pretii gemmas plane mirabili consilio frivoli de Epicuro et Aristippo flosculi inseruntur. quid tandem illis cum Theophrasti Opinionibus? aliosne philosophos praeter physicos complexum est, quod ad manus fuit, enchiridium? sed abhorret tota ratio. Epicurus dicitur τὸν περὶ θεῶν τῦφον πειρᾶσθαι καταστέλλειν. cur igitur Xenophanis aliorumve de deis opiniones tacentur? Epicurus proposuit ὅτι τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡ ἡδονή, Aristippus τέλος ἀγαθῶν τὴν ἡδονήν, κακῶν δὲ τὴν ἀλγηδόνα. cur vero Democriti moralia neglexit itemque ceterorum? ne multa, Epicuri memoria ex vulgari quodam compendio[2] nulla alia causa suppleta videtur quam quia Democrito Democriteum Epicurum adiungere consentaneum erat. tum vero edito ἡδονῆς vocabulo Aristippus quasi ad compositum verbum advocatur. deinde ad Theophrastea revertitur.

Ad Plutarchi Stromateas recognoscendos Gaisfordianis codicibus usi sumus. hi sunt

A Parisinus bibl. nation. 451 [olim 1169, postea 3271] scriptus a. 914 a calligrapho Baane in usum Arethae Caesariensis archiepiscopi. continet V priores libros

H Venetus bibl. Marc. 343, membran. s. XI. cont. I—V

C Parisinus bibl. nation. 466 membr. s. XIV

G Laurentianus VI 9 chartac. form. mai. scriptus a. 1344

F Laurentianus VI 6 saec. XV in Mediceorum usum descriptus

D Parisinus bibl. nat. 467

B Parisinus b. n. 465 s. XIII bombycinus. epitome potius Eusebiani codicis nominanda. l. XII totus desideratur, centena vocabula et versus in ceteris omissa

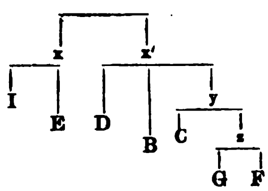
I Venetus bibl. Marc. 341 chartaceus s. XV a Gaisfordio ad X posteriores libros nec constanter adnotatus. ex I non solum Gaisfordii E [Parisin. 468], sed etiam Venetus 342 Bessarionis iussu descriptus esse dicitur.

---

[1] peritum haec origo non fallet, sed ut uno exemplo pate fiat habes § 4 de Xenophanis sole πυριδίων illud, quod ex philosophi versibus petitum esse non potest, ab Aëtio autem Theophrasti Physicis perspicuis verbis attribuitur.

[2] cf. Euseb. P. E. 20 13 οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον ἐκ τῆς Ἀριστίππου διαδοχῆς ὁρμώμενοι πάντα ἡδονῆς ἐξῆπτον καὶ αἰσθήσεως μόνα τὰ πάθη καταληπτὰ καὶ τέλος ἀγαθῶν τὴν ἡδονὴν εἶναι ὁριζόμενοι.

Iuvat hoc loco nostram de Eusebii codicibus sententiam proferre, ut votum supra p. 43 susceptum solvamus. constat nec Gaisfordium potuit fallere codicem A ut antiquissimum ita optimum esse librum. sed non vidit ex eodem exemplari unde A, sed subinde religiosius descriptum esse H. quod nos edocuit G. Dindorfius editioni suae praefatus p. VI sqq. altera familia complectitur libros CGD — nam F ex G descriptus videtur. boni sunt CG, futtilis coniecturisque et ex Plutarcho supplementis interpolatus D. tertia classis continet codices BEI, inferior prima et altera. sic ego codices taxo. aliter G. Wolffius Porphyrii de philosophia ex oracul. haur. libr. reliqu. p. 103. is BCG complexus codici I peculiarem locum assignavit. quem secutus est G. Dindorfius. novissime et subtilissime ut solet Freudenthalius [Hellenist. Stud. p. 199 sqq.] rem denuo tractavit. is notitia de codic. Vossiano 197 [simili E I] et Vaticano 1303 s. XV [simili GF] addita primum E ex I, F ex G descriptos negavit. ipse tamen hoc protulit codicum praeter AH stemma

hinc principatum I cum E obtulit, CGF secundo loco collocavit, B, cui D paulo praestaret, in ultimum locum ut interpolatum et truncatum reiecit. neuter mihi verum adsecutus videtur. illud quidem unde quisque descriptus sit, integrum esse iubeo. expediet autem qui ipsos codices inspexerit. forsitan ei loci, qui Freudenthalium in suam opinionem deduxerant, neglegenter in Gaisfordiana notati inveniantur. venia autem danda est unicuique qui illius apparatu nixus manum recensendo admoturus est. adeo et ille codicum crisin subterfugit et qui in eius usum contulerunt accurationem.[1] ut tamen meam opinionem confirmem primum apponam XV 23 sq. ubi Placitis comparatis de vera lectione fere numquam dubitabis.

XV 23

ἐκφαινούσης CDFG [sic Plutarchus]	ἐκφαίνοντα B
προσονομάζομεν CDFG recte	πρὸς ὀνομάζομεν B πῶς ὀνομάζομεν E
ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν ceteri e sil.	omiss. BE
24 ἴσον εἶναι ceteri e sil. [sic Plut.]	εἶναι ἴσον BI

[1] hoc ex ipsius verbis patet. velut t. III p. 486 d ἔστι — κόσμος *om.* CD [et B] *et haec inseruisse videntur (!) editores ex Plutarcho.* cum de ceteris nihil dicat codicibus, apparet quam fallax sit e sententio iudicium. idem manifesto apparet p. 483 s. v. μῆλιος.

	ἑπτὰ καὶ εἰκοσαπλασίω CDFG [sic Plutarch.]	ὀκτὼ καὶ εἰκοσαπλασίω BE
	ἀνθρωπείου — Ἐπίκουρος τηλικοῦτον ἡλίκος om. CFG cum lacunae signo	habent BDEI
XV 26	νέφος εἶναι ceteri e sil.	εἶναι om. BI
XV 30	περικείμενον ceteri e sil.	παρακείμενον BI
	Διογένης — ἀνεῖσθαι habent ceteri e sil.	om. BEI
XV 32	κινουμένων ceteri e sil.	ῥινομένων B ῥινουμένων IE
	ἐπιέζετο ceteri e sil.	ἐβιάζετο δὲ BEI

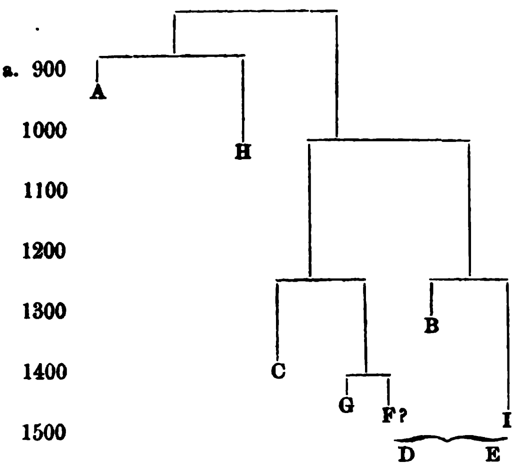
Quas dedi lectiones qualescunque sunt, hoc tamen lacunarum et interpolationis [ut ὀκτὼ καὶ εἰκοσαπλασίω cf. p. 92] consensu cognoscitur consociandos esse codices BEI atque ab altera parte CFG. vacillat inter utrosque recentissimus ab erudito viro correctus et contaminatus D. quem ego ultimo loco numerare haud dubito, cum praesertim ei loci, quibus Freudenthalius non solum codice B sed omnibus eum praestare efficiebat ad unum omnes ex scriptoribus superstitibus aut ex ingenio sint correcti. quid enim? versiculus V 17 3 (64) in omnibus codicibus excidit. habet D [et E?]. huncine tu divinitus servatum an ex Plutarcho — nam is excerpitur — transcriptum putas? sed apage D quem vel Gaisfordius perexiguae auctoritatis duxit. de fide codicis B consentio cum Freudenthalio, dissentio de cognatione. nam in extremis certe libris, quae Placita continent totiens BI in lacunis [cf. e. g. t. IV p. 116. 117 G] et vitiis saepe fortuitis [e. g. μηδὲ ἓν t. III p. 473] consentiunt, ut quae ex superiore tabula evici, nullo modo refutari possint. E, recentissimum exemplum, qua necessitudine cum BI coniunctum sit, non possum diiudicare. num ex I descriptum sit, accuratiore aliquis oculorum examine efficiet. restant CGF, pleniores illi quam BI, qui artissime inter se cohaerent, ita tamen ut C stirpis illius et maior natu et praestantior sit progenies. horum virtutis testimonia praeter superiora ex Placitis collegi haec

in titulo [Eus. XIV 13 9] τοῖς ante φιλοσόφοις om. CFG cum Lampriae catalogo et Plut. codd. AB — τοῖς φιλοσόφοις ceteri.
I 4 tit. συνέστηκεν CDFG — συνέστη ceteri
I 5 4 εἰ γὰρ ὁ μὲν CDFG — εἰ μὲν γὰρ ceteri
I 9 6 ἄμορφον CDFG — εὔμορφον vulgata
II 13 2 ὁ ἀήρ CFG [cf. Stob.] — ἀήρ ceteri
II 13 3 ἀναρπάσαντα πέτρους CDFG — ἀνασπάσαντα πέτρας ceteri
II 14 tit. σχημάτων CFG — σχήματος ceteri
*II 15 4 φαίνωνα FG [E φαίωνα] — φαίνοντα ceteri
*II 16 7 στίλβωνα DFG — στίλβοντα ceteri
*II 16 2 om. ἐναντίους et γὰρ CFG — interpolatur vulgo
II 24 2 τῆς τοῦ πυρός CFG — τῆς om. vulgo
II 30 2 παραμεμίχθαι CFG — μεμίχθαι vulgo

falsae lectiones inveniuntur hae

I 3 1 ἐστιν ἀρχή CFG — ἀρχή ἐστιν recte vulgo
.τοῦ ὕδατος CFG — τῶν ὑδάτων recte vulgo
I 3 18 προστέθεικεν falso CFG — προσέθηκεν rectius vulgo
II 30 1 εἶναι δὲ CFG — εἶναι γὰρ recte vulgo.

in codice C nullum interpolationis vestigium inveni. complura in recentioribus FG. male enim correctum est I 10 1 μὴ ὑφεστῶσα, contra scite excogitatum I 4 4 σωμάτων et αὐγάς. semel II 6 1 FG — ingenione an meliore memoria fisi incertum — verum ἀρχήν pro ἀρχή servarunt soli. sed quod saepius querebar, omnis gradus in lubrico: equidem nihil cupidius opto quam ut denuo excussis codicibus vera codicum propagatio aperiatur. interea quod composui codicum stemma hoc utere mecum

XIII DE THEOPHRASTI IN LAERTIO DIOGENE EXCERPTIS

De Laertii Diogenis fontibus qui ante hos novem annos scribere coepit F. Nietscheus eam quaestionem, quae est de primariis auctoribus et unde quaeque antiquitus profluxerint, tangere noluit. nam quicunque in eo genere, quod et difficillimum duco et fructuosissimum proficere voluerit, is non frivola curiositate auctorum nomina perreptare, sed assiduo labore in mentem et consilia variorum scriptorum quasi insinuare debet. quod ille nec fecit nec facere potuit, quoniam id est subacti ingenii et aetatis maturioris. cum tamen quaestio aliquatenus esset promovenda, Laertii proximos fontes — nam in his fere se continuit — investigandos sibi proposuit. sed ne intra artiores quidem fines eam sobrietatem iudicii praestitit, qua aequalis F. Bahnschii quaestionum de Diogenis Laertii fontibus initia [Gumbinn. 1868] excellunt. at quantillum est quod illi omni dubitatione exemptum affirmare licuit. itaque Nietscheus in campum

ac venationem coniecturarum ingenium immisit et ut audaces fortuna adiuvare solet, contigit ut Dioclem Magnesium ex venatione gloriabundus reportaret. nimirum is eum librum quem nos Laertium nominare consueveramus, conscripsit, ex eo additis poematiis et breviusculis notis Laertius non hausit, sed impudenter descripsit. ecce quam longe relicta sit pusilla Bahnschii dubitatio, qui de Diocle pro certo nihil affirmare se fassus erat [p. 49]. neque fortiter affirmanti Nietscheo defuere, qui plauderent, praesertim cum sine ulla dubitatione recte iudicasset de quibusdam rebus atque omnino non vulgarem sollertiam et felicitatem ingenii prodidisset. eo magis nostrum esse ducimus cum de Laertio dicturi simus, Nietscheanam opinionem non modo incertissimam et aranearum telis tenuiorem demonstrare, sed aperte falsam. absit ut ratiunculas omnes elevem, quibus iste quod voluit perfecit coniectando — ecquem iuvat in tenebris micare —, at primum statim argumentum impugnemus, quo quasi tibicine subtracto tota sit structura casura. orsus est enim a Laertii loco VII 48 ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς ταῦτά τε αὐτοῖς δοκεῖ κεφαλαιωδῶς καὶ ἵνα καὶ κατὰ μέρος εἴποιμεν καὶ τάδε, ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην καὶ αὐτὰ ἐπὶ λέξεως τίθησι Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων λέγων οὕτως.[1] postrema ille sic cepit Mus. Rhen. XXIII 633: ***ut etiam particularia referamus, Diocles M. in philosophorum percursione etiam haec quoad ad artem isagogicam quadrant eaque item ad verbum his verbis usus ponit.*** hinc sane consequitur Dioclem non solum specialem, sed etiam generalem Stoicorum dogmatum partem conscripsisse et Laertium utrimque esse eius mancipium. hinc universum Stoicorum caput, tum Epicureorum, denique cunctos libros esse Dioclis, quae iam sua sponte consequuntur conclusiones. at cum priora latine vertere oblitus sit, plane incertus haereo, quo τὲ illud post ταῦτα referendum sit. nam quoniam post κεφαλαιωδῶς fortius distinctum voluit, mira concinnitate sibi responderent ταῦτά τε δοκεῖ—καὶ ... καὶ τάδε ... καὶ αὐτὰ τίθησι Διοκλῆς. vera interpretatio statim enitescit, simulac καὶ αὐτὰ pro vulgari καὶ ἃ dictum intellexeris. solent enim omnes omnis aetatis Graeci cum praesertim casus varii sint alterum relativum demonstrativo exprimere. neque a Latinis huius inversionis elegantia aliena est. itaque rectissime olim ab Ambrosio sententia intellecta est, quam sic habeto: '***in logicis igitur et haec placent quae summatim exposui et ut singillatim quoque persequar etiam haec, quae quidem ad institutionis artem Stoicorum pertinent quaeque Diocles in philosophorum percursione ad verbum sic ponit.***' ergo proxima § 49 sqq. ex Diocle transcripta sunt, priora unde manarint, Oedipo satius est ad divinandum proponere. ex Diocle nisi delirum fingas Laertium non petita sunt, praesertim cum utra-

[1] Cobeti coniecturas temere excogitatas nec ego curo et recte omisit Nietscheus. unum δοκεῖ [codd. δοκεῖν] recte correxit. Bahnschius p. 42 quia similiter atque ille intellexit, verba corrupta arbitratus in alia omnia discessit. cf. Nietsche Beitraege zur Quellenkunde Basel 1870 p. 7. quid sit εἰσαγωγικὴ τέχνη docet Gellius XVI 8 1.

que doctrina a diverso scriptore profecta sit putanda. [cf. Bahnsch l. c.] neque aliter fere Diocles citari solet nisi cum priore compendio relicto ad alterum se convertit compilator.[1] atque futurum esse auguror ut Dioclea ratione ac praecipue disponendi more perspecto aliquanto certius quid Diogenes furatus sit perspiciatur. modestior sane erit illa scrutatio, sed utique fructuosior quam istius *speciosa miracula.*

Sed dimittamus Nietscheum, ut eodem illo loco utamur ad mirum quoddam institutum Diogenis illustrandum. omnino enim dogmata prius κεφαλαιωδῶς tum κατὰ μέρος explicare solet. quem morem affirmat VII 38 τὰ δὲ δόγματα κοινῶς ἐστι τάδε. λελέχθω δ' ἐπὶ κεφαλαίων ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν εἰώθαμεν. et exstat eiusmodi in multis vitis bipartita decretorum expositio, sed nequaquam constanter. immo III 47 tanquam veniam petit singularia omisurus. hanc igitur satis miram consuetudinem ex fontium diversitate explicandam esse fere consentiunt. videamus quatenus nostra quaestio huic coniecturae faveat.

Ex Theophrasteorum electorum natura binas dogmatum dignoscimus collectiones: alteram ad summaria adscitam cum vitis artius coniunctam breviorem confusaneam, alteram limpidiorem copiosiorem physicis decretis contentam. ut quid intersit probe intellegas, ponam Heraclitei capitis priorem partem

IX 7 ἐδόκει δὲ αὐτῷ καθολικῶς μὲν τάδε. ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι. πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην καὶ διὰ τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τὰ ὄντα. καὶ πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη. εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συνισταμένων [πάντων] παθῶν ὅτι τε ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος ὅσος φαίνεται. λέγει δὲ καί· ψυχῆς πείρατα οὐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν, οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει. τήν τε οἴησιν ἱερὰν νόσον ἔλεγε καὶ τὴν ὅρασιν ψεύδεσθαι. λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγγράμματι καὶ σαφῶς ἐκβάλλει ὥστε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι καὶ δίαρμα ψυχῆς λαβεῖν. ἥ τε βραχύτης καὶ τὸ βάρος τῆς ἑρμηνείας ἀσύγκριτον.

Vides miscellam compositionem. priora usque ad φαίνεται physica quaedam delibata praemittit, quae cum specialis partis ratione concordant. tum secuntur pulchre dicta ex Heracliti libro electa, denique laus scriptoris. talia a biographo mirabilia quaedam et insignia aucupante proficisci solent. quanto distant specialia inde a § 8 ad § 11 καὶ ταῦτα μὲν ἦν αὐτῷ τὰ δοκοῦντα! quanta est rerum gravitas, ordinis concinnitas, iudicii sagacitas. nec fieri potest quin illico Theophrasti quasi quendam saporem sentias.[2] adgnoscimus eandem capitum seriem quam in

[1] locum gravissimum hunc adscribam VI 12 ἀναγράφει δ' αὐτοῦ καὶ Διοκλῆς ταυτί. praecedit Antisthenis dogmatum altera collectio. ergo si Nietscheum sequimur, scribere debebat Laertius ἀναγράφει δ' αὐτοῦ καὶ ταυτί Διοκλῆς. sed recte explicavit Bahnschius p. 44. omnino ab hoc loco acrius ponderando proficisci iubeo eum, qui de Diocle sit scripturus.

[2] integritatem ut sentias affero vicissitudinem ternis elementis igne aqua terra confici, quam Stoici eorumque asseclae quarto aere augere solent. cf. Zeller I[4] 615[4], qui recte

Hippolyto invenimus, de principio, de mundo [§ 8. 9], de astris [§ 9. 10], de meteoris [11]. nec cur terrae memoria desideretur, siletur § 11 περὶ δὲ τῆς γῆς οὐδὲν ἀποφαίνεται ποία τίς ἐστιν ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν σκαφῶν. **en simul gratum originis testimonium. nam hoc in more habet Peripateticus, ut falsis opinionibus refutatis quae in cuiusque doctrina desiderentur, breviter indicet. constat hoc ex fr. de sensu § 26 de Alcmaeone** περὶ δὲ ἁφῆς οὐκ εἴρηκεν οὔτε πῶς οὔτε τίνι γίνεται. **similiter de Anaxagora § 37** οὐ δηλοῖ δὲ τὰς σωματικωτάτας **[f.** σωματικωτέρας **praeter visum]** αἰσθήσεις. **§ 82 de Democrito** ποῖον δέ τι τὴν φύσιν ὂν ὑπὸ τίνος πάσχει οὐκέτι προσέθηκεν ὅπερ ἴσως ἦν κυριώτατον. Δημόκριτος μὲν οὖν οὕτως ἔνια παραλείπει. **similiter de Diogene l. c. § 9** τὸ δὲ περιέχον ὁποῖόν ἐστιν οὐ δηλοῖ. **et initio § 8** σαφῶς δ' οὐδὲν ἐκτίθεται. **verum enim vero Heracliti obscuritatem qui pervidere voluerit, coniectura carere non poterit. neque ex similitudine coniecturas facere videtur recusasse Theophrastus. Laertius quidem § 9 tradit** γίνεσθαι ἀναθυμιάσεις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης ἃς μὲν λαμπρὰς καὶ καθαράς, ἃς δὲ σκοτεινάς. αὔξεσθαι δὲ τὸ μὲν πῦρ ὑπὸ τῶν λαμπρῶν, τὸ δ' ὑγρὸν ὑπὸ τῶν ἑτέρων . . . ἀθροιζομένας τὰς λαμπρὰς ἀναθυμιάσεις ἀποτελεῖν φλόγας, ἃς εἶναι τὰ ἄστρα. λαμπροτάτην δὲ εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα καὶ θερμοτάτην. **Aristoteles contra praefracte de siderum nutrimento quidquam eum docuisse negavit meteorol. II 2 p. 355ᵃ 18** ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μόνον φροντίσαι τοῦ ἡλίου, τῶν δ' ἄλλων ἄστρων παριδεῖν αὐτοὺς τὴν σωτηρίαν. **qua in re haud vereor ne quisquam Schusteri temeritatem imitetur Aristotelea suspectantis [1]. sed Theophrastine sit coniectura an compilatoris** φλόγας **arbitrio interpretati, hic sane incertum. Stoici certe Heraclito similem suae opinionem tribuerunt Aët. II 17 4** Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ τρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας ἐκ τῆς ἐπιγείου ἀναθυμιάσεως **[cf. 20 6. 28 6]. sed afferam certiora. velut § 8** πῦρ εἶναι στοιχεῖον καὶ πυρὸς ἀμοιβὴν τὰ πάντα ἀραιώσει καὶ πυκνώσει γινόμενα· σαφῶς δὲ οὐδὲν ἐκτίθεται. **cum primis conferendum Theophr. fr. 1** Ἵππασος . . . καὶ Ἡράκλειτος . . . πῦρ ἐποιήσαντο τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ πυρὸς ποιοῦσι τὰ ὄντα πυκνώσει καὶ μανώσει . . . πυρὸς γὰρ ἀμοιβὴν εἶναί φησιν Ἡράκλειτος πάντα. πυρὸς ἀμοιβή **recte traditur [cf. Schuster p. 167], sed mira est opinio, qua** πύκνωσις καὶ μάνωσις **Heraclito tribuitur. de notitiae origine cum testibus consentientibus dubitandi nullus sit locus, hic certe Theophrasti adgnoscenda est coniectura. iamne intellegis cur velut ab excusante addatur, quod Laertius feliciter retinuit,** σαφῶς δὲ οὐδὲν ἐκτίθεται? [2] **non**

Schustero refragatur. nec Heracliti fr. 39 quod Bywaterus nuper addidit: τὰ ψυχρὰ [an ψυχρὸν om. τά?] θέρεται, θερμὸν ψύχεται, ὑγρὸν αὐαίνεται, καρφαλέον νοτίζεται ad elementorum quaternionem referas oportet.

[1] Heraclit. fr. p. 124. '*in solchen Nebensachen ist Aristoteles nicht immer der zuverlaessigste*'!

[2] quod Simplicius dicit phys. 32ʳ 46 ἐπὶ γὰρ τούτου μόνου [Anaximenis] Θεόφραστος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν μάνωσιν εἴρηκε καὶ τὴν πύκνωσιν, aperto errori debetur. nam de Diogene fr. 2 clare Theophrastus ipso Simplicio teste πυκνουμένου καὶ μανουμένου [τοῦ ἀέρος] usurpaverat. Zeller I⁴ 180⁴ ad priores tantum Ionicos referendum esse putat. fortasse Theo-

possum iterum Schusteri incredibile iudicium silentio praeterire. nam quae ego certissima Theophrasti vestigia probavi, ea Laertio adscripsit. quem vide quo nimium Heraclito patrocinandi studium deduxerit [p. 120[1]. 121]: *man sieht,* inquit, *in dieser sonst sehr nuetzlichen* (!) *compilation den aermlichen geist des Diogenes. Er bemerkt es als auffaellig, dass sich Heraclit ueber dies und das nicht weiter ausspreche, aber dies auf eine im ganzen der schrift begruendete ursache zurückzuführen faellt ihm nicht ein.*' gratularer mehercle isti homuncioni eam ingenii egestatem, qua talia specimina proferre suapte sponte potuisset.

Alter igitur locus a Laertio satis religiose transcriptus est ex Theophrasteo compendio, quale Hippolytus et Pseudo-Plutarchus in Stromatis tractarunt. brevior conspectus ex vitarum aliquo scriptore continuatus videtur, qui et ipse Theophrastum fortasse attigit sed neglegentius et alienis immixtis. idem conficitur ex Leucippi dogmatis. duplex iterum memoria IX 30 et 31—38. quam divisam in conspectu contuli p. 142. inde alterius sylloges origo Theophrastea apparet. Hippolytus quidem consimilia excerpta secutus est neque Placitorum opiniones non consentiunt. quid? luculentiorne potest confirmatio fingi quam quod iudicium illud κατά τινα ἀνάγκην ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ etiam apud Hippolytum servatur 12 2 τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη οὐ διώρισεν?[1] sed ne generalior quidem locus aliunde fluxit, utpote qui nisi brevitate ab altero vix dissentiat. ita fit, cum Hippolytus solito magis festinaverit ut haec ecloga illi sit simillima. dubito tantummodo de ultimis πρῶτός τ' ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο. nam praeter ordinem atomi nominantur et inventionis nota biographum potius vel Variarum historiarum collectorem redolet. itaque ne hic quidem priori fonti adulterini quiddam deesse videtur.

Bipartita etiam in Anaxagora dogmatum recensio. una perbrevis II 8 οὗτος ἔλεγε τὸν ἥλιον μύδρον εἶναι διάπυρον καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου, οἱ δέ φασι Τάνταλον, τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν ἀλλὰ [cf. supra p. 26] καὶ λόφους καὶ φάραγγας, quo miracula doctrinae selecta et aliena ut Tantalus [cf. schol. Pind. ad Olymp. I 97] inculcata sunt. altera vero perbonae notae e puro Opinionum fonte hausta §§ 8. 9. capitum ordo est servatus (de principiis, mundo, astris, lacteo orbe, cometis, ventis, tonitribus, fulguribus, animantium denique origine) et decreta concinna Hippolyteis ceterisque

---

phrastus apud Anaximenem solum ista clare expressa esse dixerat. omnem difficultatem effugies, si Useneri emendationem τούτου πρώτου mecum probaris. Theophrasti de Heraclito coniectura sive vera est [cf. Schuster p. 261[1]] sive falsa [Zeller I^4 593] suo iure nitebatur Aristotelis locis phys. I 6 p. 189^b 8 metaphys. A 7 p. 988^b 34.

[1] neque hoc Zellerum fugere poterat I^4 788^4 qui recte primum auctorem iudicii indicavit Arist. d. cael. III 2 p. 300^b 9 Metaph. A 4 p. 985^b 19. non praeteribo Theophrastum Leucippo qui inter Democritea ferebatur Μέγαν διάκοσμον vindicasse [Diog. IX 46]. atqui Laertiani excerpti forma, cum repetatur itendidem φησίν [IX 31 cf. Hirzel Unters. I 184[1]], ex Leucippi libro aliquo doctrinam explicatam esse monstrat, quem Μέγαν διάκοσμον fuisse Hirzelius suspicatur.

excerptis, quae in conspectu 3 p. 137 sqq. comparavi. hinc simul apparet etiam ea quae in breviore summario de sole et luna compilata sunt (omissa deinde a Laertio infra) ad Theophrastum quamvis alia via redire. fortasse etiam principium Laertiani capitis eiusdem memoriae non expers est. nam quod et hic et alibi passim tamquam genuinum principium Anaxagorei libri citatur: πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα ὁ νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε, a Theophrasto primo tali modo in brevem formulam contractum videtur [cf. Schaubach p. 67. 128.], cui Aristotelis [Phys. VIII 1 p. 256ᵇ 24] exemplo uti licuit. sed hoc pro certo affirmare nolo.

Eadem divisio etiam in Archelao pellucet. ac II 16 quoniam physicis ethica adduntur ad priorem fontem reducimur. praeterea quae hic pressit καὶ τὰ ζῷα ἀπὸ τῆς ἰλύος γεννηθῆναι infra dilatata sunt. altera accuratior sylloge physica sola complectitur, sed ordo perversus est. maris origo ante animalium generationem ponenda erat et ultima καὶ τὸ πᾶν ἄπειρον ad initium revocanda. sed quantumvis compilatorum culpa genuinus ordo turbatus sit, de Theophrasto auctore ne punctum quidem temporis ambiges. cf. consp. 4 p. 139. Hippolytus certe pleraque egregie confirmat et prioris quoque fontis physica eidem vindicat. maiores turbae in Parmenide cognoscuntur, sed ipsius Theophrasti testimonio ne haesitemus providetur.

IX 21 πρῶτος δ' οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ [cf. Theophr. fr. 17] καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι.

δύο τ' εἶναι στοιχεῖα πῦρ καὶ γῆν καὶ τὸ μὲν δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν, τὴν δ' ὕλης [cf. Hippolyt. 11 1 Theophr. fr. 6] γένεσίν τ' ἀνθρώπων ἐξ ἰλύος πρῶτον γενέσθαι

αἴτια [codd. αὐτὸν] δ' ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι. καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ταὐτὸν εἶναι [cf. de sens. § 4], καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα. omnia haec Theophrastea esse pauci erunt qui infitientur. priora inde non suo ordine prolata ex intercedente Vitarum nescio quo enchiridio fluxerunt, cetera ab αἴτια breviter ex ipso Opinionum libro transcripta sunt. nam duplex est exordium: unum δύο τ' εἶναι στοιχεῖα πῦρ καὶ γῆν, alterum αἴτια δ' ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, verbis diversum utrumque, re idem. veri simile est biographum etiam priora § 21 Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης (τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι), ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ. ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινίᾳ καὶ Διοχαίτῃ τῷ Πυθαγορικῷ, ὡς ἔφη Σωτίων, ἀνδρὶ πένητι μὲν καλῷ δὲ κἀγαθῷ ᾧ καὶ μᾶλλον ἠκολούθησε καὶ ἀποθανόντος ἡρῷον ἱδρύσατο. γένους θ' ὑπάρχων λαμπροῦ καὶ πλούσιος ὑπ' Ἀμεινίου ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη scripsisse vel potius ex Sotione vel Sotionis compendio compilasse cf. p. 147. ecce iterum binariae memoriae testimonium: hic Theophrasti Opinionum epitome laudatur — nam alius liber vix cogitari potest — illic ἐν τοῖς Φυσικοῖς.

Adhuc bini fontes disiungi poterant. iam vero enumerabo eas dog-

matum recensiones, quae confusaene an ex alterutro compilatae sint non liquido constat. quod genus Democritea sunt IX 44. principia ex ordine: elementa, mundi origines, solis lunae fabrica, tum καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως, ἣν καὶ νοῦν ταὐτὸν εἶναι, denique visus. haec e Theophrasto arcessita esse possunt. iam vero extra ordinem necessitatem memorat, quin etiam moralia, ut aliorsum nos deductos esse sentiamus. extrema sunt haec: ποιότητας δὲ νόμῳ εἶναι, φύσει δὲ ἄτομα καὶ τὸ κενόν, quae iam Nietscheo ut prioribus consona alterius partis κατὰ μέρος fragmentum visa sunt [Beitr. p. 19]. quamquam est, quod huic rationi obstet. sed priorem certe fontem ad manum fuisse noli dubitare. contra sola Theophrastea adgnoverim in Diogenis Apolloniatae decretis IX 57 ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε — ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. nam ordo est sanus, dogmata Theophrasteis concinna [cf. consp. 8 p. 144]. eandem formam praebent Zenonis Eleatae dogmata IX 29, quae tamen cum physica sint et Empedoclis quam Parmenidis similiora gravissimae dubitationi obnoxia sunt cf. Aëtius I 7 28. antiquus error latere videtur, sed nondum satis explicatus.[1] ceterorum excerptorum copia nos deficit in Empedocleis VIII 76 ἐδόκει δ' αὐτῷ τάδε — 77 ἰχθύς, quae Theophrasteam quidem speciem produnt. sed ne confidentius iudicemus obstat insignis interpretationis error, quem supra allegoriarum scriptoribus proprium dixi p. 90. ergo inferiorum utique adulterium passae sunt, si modo fuerunt, Theophrasti eclogae.[2]

Pergo brevioris fontis vestigia colligere. summatim exponitur de Anaximandri placitis II 1 οὗτος ἔφασκεν — καθαρώτατον πῦρ. imperitiorem manum haec passa sunt. namque excerptor cum singularem philosophi doctrinam non caperet, impudenter Stoica subdidit γῆν κέντρου τάξιν ἐπέχουσαν οὖσαν σφαιροειδῆ. nec minus falsum σελήνην ψευδοφαῆ καὶ ἀπὸ ἡλίου φωτίζεσθαι, quod nominibus confusis ab Anaxagora ad Anaximandrum translatum esse suspicor [cf. Plac. II 30 2 II 28 5]. Stoicus iterum comparet cum soli καθαρώτατον πῦρ adscribit. nec tamen Vitarum scriptor qui haec conflavit Theophrasti fuit ignarus, quod et in conspectu probavi p. 133 et lemmatum confusione vel maxime confirmatum arbitror. neque enim facilis est error nisi in doxographo quodam libro. idem scriptor Anaximenea II 3 οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπε καὶ τὸ ἄπειρον, κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄστρα οὐχ ὑπὸ γῆν ἀλλὰ περὶ γῆν ex Opinionibus compilavit. nam ne brevissima quidem haec vitio carent. scriptum oportuit ἀέρα ἄπειρον, sed ad Theophrastea redeuntibus [fr. 2] παρακούσματος fons patet. cognata cum his excerptis sunt de Thalete haec I 27 ἀρχὴν δὲ τῶν πάντων ὕδωρ ὑπεστήσατο καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη. nam ultima de qui-

[1] cum Zenone Stoico confusum esse Eleatam non concedo Zellero I[4] 538. nam e. g. de anima quae dicit Diogenes abhorrent. Aëtii placitum etiam dissimilius. neque ἐξήγησις Ἐμπεδοκλέους, quam Zenoni Suidas tribuit, aliter potest in censum venire, nisi ut veteres commenticio libro falsos dicamus.

[2] conferantur tamen versus ἄλλοτε μὲν φιλότητι — νείκεος ἔχθει § 76 cum Theophr. fr. 3.

bus dixi p. 128[8] in Heracliti fonte biographo recurrunt πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη [ex Arist. d. part. an. I 5 p. 645[a] 17]. biographus etiam Xenophanea, undecumque accepit, male mulcavit IX 19 φησὶ δὲ τέτταρα εἶναι τῶν ὄντων στοιχεῖα [? cf. Zeller I[4] 498[1]], κόσμους δὲ ἀπείρους οὐ παραλλάκτους δέ [! cf. Zeller I[4] 500[1]]. τὰ νέφη συνίστασθαι τῆς ἀφ' ἡλίου ἀτμίδος ἀναφερομένης καὶ αἰρούσης αὐτὰ εἰς τὸ περιέχον [intelleges quid sibi velit ex Aët. III 4 4]. οὐσίαν θεοῦ σφαιροειδῆ μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ. ὅλον δ' ὁρᾶν καὶ ὅλον ἀκούειν μὴ μέντοι ἀναπνεῖν [? cf. Zeller I[4] 490[3]]. σύμπαντά τ' εἶναι νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ἀίδιον. πρῶτός τ' ἀπεφήνατο ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον φθαρτόν ἐστι [nisi πρῶτος illud inepte positum velis, rescribendum ἄφθαρτόν ἐστι conlatis Placitis II 4 7 et 11. sed vereor ne talia ὅτι τὸ πᾶν οὔτε γινόμενον οὔτε φθαρτόν ἐστι perversa sint] καὶ ἡ ψυχὴ πνεῦμα [?]. ἔφη δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἥσσω νοῦ εἶναι [ἥσσω ἑνὸς Menagius, at cf. Zeller I[4] 491[1]] καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν ἢ ὡς ἥκιστα ἢ ὡς ἥδιστα. vides nullum esse ordinem et apophthegmata, quae continuantur § 20, addita esse. cum Sotio et § 18 et 20 [cf. supra p. 147[2]] et in coniuncto capite de Parmenide § 21 citetur, etiam illa biographorum indoctas manus passa esse veri simile est. ex biographo Philolai quoque manavit caput. qui cum dicit VIII 85 δοκεῖ δ' αὐτῷ πάντα ἀνάγκῃ καὶ ἁρμονίᾳ γίνεσθαι καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον πρῶτος [ecce biographus!] εἶπεν· οἱ δ' Ἱκέταν τὸν Συρακόσιόν φασιν, Theophrastum (fr. 18) inspexit. melior nota Melissei capitis IX 24 ἐδόκει δ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀναλλοίωτον καὶ ἀκίνητον καὶ ἓν ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ πλῆρες. κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δ' εἶναι. ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν ἔλεγε μὴ δεῖν ἀποφαίνεσθαι. μὴ γὰρ εἶναι γνῶσιν αὐτῶν. nam species similis est eis, quae de Hippaso notantur VIII 84 ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς καὶ πεπερασμένον εἶναι τὸ πᾶν καὶ ἀεικίνητον. quae non solum Aëtius similiter rettulit I 5 5 [Theodor. IV 12] Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Βλόσωνος ὁ Ἐφέσιος ἓν εἶναι τὸ πᾶν ἀεικίνητον καὶ πεπερασμένον, ἀρχὴν δὲ τὸ πῦρ ἐσχηκέναι, sed etiam, ut simul fontem adgnoscas, Theophrastus fr. 1 Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἓν καὶ οὗτοι καὶ κινούμενον καὶ πεπερασμένον, ἀλλὰ πῦρ ἐποίησαν τὴν ἀρχὴν ..... ποιεῖ δὲ καὶ τάξιν τινὰ καὶ χρόνον ὡρισμένον τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς. sed haec hactenus.

Invenimus in Laertii de physicis philosophis capitibus binos scriptores compilatos perinde atque in Hippolyti Philosophumenis. uterque ex Theophrasti thesauro hausit, sed hic primoribus labris res insignes etiam aliunde arcessivit, ille physica tantum sed compositius et prolixius ex unis Opinionibus excerpsit. priorem fontem Laertius coniunctum cum vitis invenisse et transtulisse videtur, alterum laudabili consilio tamquam supplementum addidisse. Laertiana autem est inventio, ut eadem κεφαλαιωδῶς et κατὰ μέρος perspicuitatis gratia exponere sese simulet. scilicet hoc est quod ait Hieronymus *ex necessitate virtutem facere.* ceterum biographi vestigia infra etiam alibi pressa demonstrabo. de Theophrastea epitome a quo et quando facta sit et num cognata sit cum Hippolyti

Plutarchique aliisque excerptis, argutari nolo. satis est scire talia compendia frequenti usu per antiquitatem viguisse.

XIV DE COMPENDIO EUSEBIANO

Simile enchiridion Eusebio ad manum fuit, cuius eclogis excerpta e Plutarcho Aristotele Platone aliis velut glutine coniunxit et continuavit. operae pretium erit disiecta membra colligere et successionis compendium Laertiano simillimum sed multo brevius componere. quo in negotio cavendum tamen est ne Eusebii ipsius vel Clementis memoria quaerentes fallat.[1] nomen scriptoris Eusebius, quia non ad verbum compilat, tacet et frustra aliquis quaesiverit. sed memorabile est, huic quoque Theophrastei corporis copiam fuisse. quod elucet ex Democriti Heracliti Parmenidis opinionibus, quas paulo copiosius excerpsit XIV 3 7—9.

9 ὁ δὲ Δημόκριτος ἀρχὰς τῶν ὅλων ἔφη εἶναι τὸ κενὸν καὶ τὸ πλῆρες τὸ πλῆρες ὂν λέγων καὶ στερεόν, τὸ δὲ κενὸν μὴ ὄν. διὸ καί φησι μηδὲν μᾶλλον τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος εἶναι, ὅτι τε ἐξ αἰδίου τὰ ὄντα ἐν τῷ κενῷ συνεχῶς καὶ ὀξέως κινεῖται.	Hippolyt. 13 2 de Democrito λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων πλήρους καὶ κενοῦ τὸ μὲν πλῆρες λέγων ὄν, τὸ δὲ κενὸν οὐκ ὄν. ἔλεγε δὲ ὡς ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ. cf. Aristot. metaphys. A 4 p. 985^b 4. Theophrast. fr. 8.
8 ὁ δὲ Ἡράκλειτος ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφη εἶναι τὸ πῦρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα γίνεται καὶ εἰς ὃ ἀναλύεται. ἀμοιβὴν γὰρ εἶναι τὰ πάντα, χρόνον τε ὡρίσθαι τῆς τῶν πάντων εἰς τὸ πῦρ ἀναλύσεως καὶ τῆς ἐκ τούτου γενέσεως	Theophr. fr. 1 Ἵππασος . . . καὶ Ἡράκλειτος . . . πῦρ ἐποίησαν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ πυρὸς ποιοῦσι τὰ ὄντα πυκνώσει καὶ μανώσει καὶ διαλύουσι πάλιν εἰς πῦρ ὡς ταύτης μιᾶς οὔσης φύσεως τῆς ὑποκειμένης. πυρὸς γὰρ ἀμοιβὴν εἶναί φησιν Ἡράκλειτος πάντα. ποιεῖ δὲ καὶ τάξιν τινὰ καὶ χρόνον ὡρισμένον τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς κατά τινα εἱμαρμένην ἀνάγκην cf. p. 164. 168
9 οἵδε μὲν οὖν πάντα κινεῖσθαι ἔφασαν. ὁ δὲ Παρμενίδης τὸ γένος Ἐλεάτης ὢν ἓν μὲν εἶναι τὸ πᾶν, ἀγέννητον	Hippolyt. 11 1 Παρμενίδης ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται ἀίδιόν τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές.

[1] quoniam a successionum scriptoribus nostrum consilium abhorret, satis est capita indicare, quae eo ordine pono, quo successiones sese excepisse veri simile est P. E X 4 10—17 [sed cf. Clem. Strom. I p. 352P] X 14 11—16 [cf. p. 152] XV 62 7—11 XIV 15 11 XIV 4 13—16 XIV 7 14. 15. XIV 8 15 XV 13 6 XIV 3 6—9 XIV 16 13 XIV 17 10 XIV 19 8—10 XV 18 31. 32 XIV 20 13. 14. hunc fontem cum vulgo nesciant, lemmatum confusio est creberrima velut XIV 17 10 Aristocli continuatur [e. g. a Zellero I^4 861^2] XIV 7 14 Numenio [velut a Gaisfordio et Thedinga Numenii fragm. Bonn. 1875 p. 6. 41].

δὲ καὶ ἀκίνητον καὶ κατὰ σχῆμα σφαιροειδὲς ὑπάρχειν ἐδογμάτιζε.	Theophr. fr. 6 Παρμενίδης . . . κατ' ἀλήθειαν μὲν ἓν τὸ πᾶν καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδὲς ὑπολαμβάνων.
XIV 19 9 τὸν μὲν οὖν Μητρόδωρον Δημοκρίτου ἔφασαν ἀκηκοέναι. ἀρχὰς δὲ ἀποφήνασθαι τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν.	Theophr. fr. 8 extr. καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος ἀρχὰς σχεδόν τι τὰς αὐτὰς τοῖς περὶ Δημόκριτον ποιεῖ τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενὸν τὰς πρώτας αἰτίας ὑποθέμενος.

etiam alii aliis usi sunt enchiridiis scriptores ecclesiastici, quorum etsi origo crassis tenebris occultata est (nisi quod Theophrastei non nihil conspicuum est), tamen ut incredibilem harum litterarum ubertatem mireris, brevissime hoc loco mentionem facere non alienum est.

ac Theodoretus quidem habet hoc summarium Graec. aff. cur. II 9—11 Θαλῆς μὲν γὰρ τῶν ἑπτὰ καλουμένων σοφῶν ὁ πρεσβύτατος ἀρχὴν πάντων τὸ ὕδωρ ὑπέλαβεν Ὁμήρῳ γε οἶμαι εἰρηκότι πιστεύσας

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν

Ἀναξίμανδρος δὲ τοῦτον διαδεξάμενος ἀρχὴν ἔφη τὸ ἄπειρον

Ἀναξιμένης δὲ ὁ τούτου διάδοχος καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης τὸν ἀέρα ξυμφώνως ἀρχὴν προσηγορευσάτην

Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος τῷ πυρὶ τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων ἀπενειμάτην

ὁ δὲ Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς τὰ στοιχεῖα ἔφη τὰ τέτταρα

Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος τὸ πᾶν αΐδιον ἐκ δὲ τῆς γῆς τὰ πάντα

καὶ Παρμενίδης δὲ ὁ τούτου ἑταῖρος ὁ Ἐλεάτης ὡσαύτως τόνδε τὸν λόγον ἐκράτυνε, ψευδὲς δὲ ἀπέφηνε τῶν αἰσθήσεων τὸ κριτήριον ἥκιστα λέγων ἐφικνεῖσθαι τοῦτο τῆς ἀληθείας

Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης ἄπειρον τὸ πᾶν εἴρηκε καὶ ἀγένητον

Ἐπίκουρος δὲ ὁ Νεοκλέους ὁ Ἀθηναῖος ἐκ τῶν ἀτόμων ἐξ ἀρχῆς συστῆναι τὸ πᾶν, εἶναι μέντοι ἄναρχον καὶ ἀΐδιον

καὶ Μητρόδωρος δὲ ὁ Χῖος καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης καὶ Διογένης ὁ Σμυρναῖος διαφόρους ἀρχὰς τῶν ὅλων ὑπέθεντο.

non nulla videantur Aëtianis cognata velut praeter vulgaria Hippasi cum Heraclito Xenophanisque placita, quae ex alio Theodoreti loco [cf. ad Aët. I 5 5 et I 3 12] supplevi. sed Parmenidis locus qui initio consentit, in reliquis in plane alia excurrit atque Thaletis opinio Homeri altero illo versu [cf. supra p. 95] confirmatur, ut Aristotelis metaphysica [A 3 p. 983^b 20 sqq.] [1] nescio quo intercedente expressa esse pateat. nam ibi Homerici illius versus memoria et Anaximenes cum Diogene, Hippasus cum Heraclito coniuncti inveniuntur. Empedoclis quoque similiter opinio stringitur p. 984^a 8. cetera de Anaximandro Xenophane Parmenide Democrito Epicuro Metrodoro Chio Zenone Eleate Diogene Smyrnaeo ab Aristotele abhorrent et videntur ex exili quodam successionum compendio hausta ipsiusque vel doctrina vel ariolatione expleta esse. ut si

[1] indidem hausit Chalcidius in Tim. p. 378 Meurs.

quis Xenophanea illa Aëtii non immemorem eum scripsisse contendat, non repugnem. at quod Metrodorum Zenonem Diogenem διαφόρους ἀρχὰς τῶν ὅλων perhibuisse tradit, fumum fecit. quid? cum nemo veterum quid Diogeni Smyrnaeo placuerit, sciverit, tune Theodoretum scivisse credis? mihi vero nihil nisi successionis stemma illi praesto fuisse certum, ubi Diogeni legitimus est ante Anaxarchum locus. velut apud Clementem Strom. I 64 p. 353 P. succedunt Eleatici Xenophanes Parmenides Zeno Leucippus Democritus Protagoras Metrodorus Diogenes Anaxarchus. plenius etiam Eusebii quod dixi compendium Nessa inter Protagoram et Metrodorum interposito cf. Krische Forsch. p. 169. itemque Diog. IX 58 Ἀνάξαρχος Ἀβδηρίτης. οὗτος διήκουσε Διογένους τοῦ Σμυρναίου, οἱ δὲ [? ὁ δὲ] Μητροδώρου τοῦ Χίου ... Μητρόδωρον δὲ Νέσσου τοῦ Χίου, οἱ δὲ Δημοκρίτου φασὶν ἀκοῦσαι. paulo aliter Epiphanius infra p. 176.

Similia Irenaeus c. haer. II 14 cum christianis sectis composuit

II 14 2 *Thales quidem Milesius universorum generationem et initium aquam dixit esse ...*

Homerus autem poeta Oceanum deorum genesin et matrem Thetin dogmatizavit ...

Anaximander autem hoc quod immensum est omnium initium subiecit seminaliter habens in semet ipso omnium genesin: ex quo immensos mundos constare ait ...

Anaxagoras autem qui et atheus cognominatus est dogmatizavit facta animalia decidentibus e caelo in terram seminibus ...

umbram autem et vacuum ipsorum a Democrito et Epicuro sumentes [haeretici] *sibimet ipsis aptaverunt cum illi primum multum sermonem fecerint de vacuo et de atomis: quorum alterum quidem quid esse vocaverunt alterum vero quod non est appellaverunt .... quod autem dicunt imagines esse haec eorum quae sunt manifestissime Democriti et Platonis sententiam edisserunt. Democritus enim primus ait multas et varias ab universitate figuras expressas descendisse in hunc mundum.*

Plato vero rursus materiam dicit et deum ...

4 *et hoc autem quod ex subiecta materia dicunt fabricatorem fecisse mundum et Anaxagoras et Empedocles et Plato primi ante hos dixerunt ...*

6 *quod autem velint in numeros transferre universum hoc a Pythagoricis acceperunt. primum enim hi initium omnium numeros substituerunt et initium ipsorum parem et imparem ex quibus et quae sensibilia et insensata sunt subiecerunt. et altera quidem substitutionis initia esse, altera autem sensationis et substantiae. ex quibus primis omnia perfecta dicunt quemadmodum statuam de aeramento et de formatione ...*

Pythagorei quaternationem velut genesin et matrem omnium enarrant.

Etiam Irenaei locus Aristotelis commone facit. nam praeter Thalem Homero iunctum etiam Democritus Metaphys. l. c. p. 985^b 5 similiter tractatur. sed pleraque vulgaria sunt praeter Anaximandri opinionem,

quae ut melius intellegatur, graece refingenda erit: Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ ἄπειρον ἀρχὴν πάντων ὑπέθετο σπερματικῶς ἔχον ἐν αὐτῷ τὴν γένεσιν τῶν πάντων, ἐξ οὗ συστῆναι ἀπείρους κόσμους. hoc si mittas Stoicum illud σπερματικῶς vix aliud significat quam Plutarcheum [Stromat. 2] τὸ ἄπειρον τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἔχειν τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἐξ οὗ δή φησι τούς τε οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι καὶ καθόλου τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους. cum extremis Irenaei cf. Simplic. de cael. schol. 480ᵃ 35 Br. Ἀναξίμανδρος μὲν ἄπειρον τῷ μεγέθει τὴν ἀρχὴν θέμενος ἀπείρους ἐξ αὐτοῦ τῷ πλήθει κόσμους ποιεῖν δοκεῖ. de Simplicii errore cf. Zellerus I[4] 215[4], qui tamen ut Irenaeus docet a corrigendo ἐξ αὐτῆς melius abstinuisset. etiam Anaxagorae de animantium origine placitum singulare. cui tamen non defuit Schaubachii fr. p. 182 neque Zelleri I[4] 907[1] patrocinium. sed cum Chrysippum Euripidis fr. 836 N. citet, etsi Anaxagorea haud recte cum tragicis miscuit, [cf. supra p. 94 sq.], tamen erroris fontem haud dubie aperuit. nam simillime Vitruvius et ille quidem sine errore VIII praef. § 1 *Euripides auditor Anaxagorae quem philosophum Athenienses scenicum appellaverunt aera et terram eamque ex coelestium imbrium conceptionibus inseminatam fetus gentium et omnium animalium in mundo procreavisse* etc. quid ipsi Anaxagorae placuerit, videre licet e Theophrasteis p. 139 ex Hippolyto 8 12 et Diogene II 9 collectis cf. infra p. 190.

Arnobius talia prodit adv. nat. II 9

Qui cunctorum originem esse dicit ignem aut aquam non Thaleti aut Heraclito credit?

qui causam in numeris ponit, non Pythagorae Samio, non Archytae?

qui animam dividit et incorporales constituit formas non Platoni Socratico?

qui quintum elementum principalibus applicat causis non Aristoteli Peripateticorum patri?

qui ignem minatur mundo et venerit cum tempus arsurum non Panaetio Chrysippo Zenoni?

qui individuis corporibus mundos semper fabricatur et destruit non Epicuro Democrito Metrodoro?

qui nihil ab homine comprehendi atque omnia caecis obscuritatibus involuta non Arcesilao Carneadi non alicui denique Academiae veteris recentiorisque cultori?

10 *Ipsi denique principes et praedictarum patres sectarum, nonne ipsa ea quae dicunt suis credita suspicionibus dicunt?*

vidit enim Heraclitus res ignium conversionibus fieri?

concretione aquarum Thales?

Pythagoras numeros coire?

incorporales formas Plato?

individuorum Democritus concursiones?

futtilitatem huius eclogae nolo longius persequi. Ionicorum et Italicorum binis exemplis propositis quattuor principales sectas nulla doctrina

explicat. velut Panaetii Stoici nomen cum memoriolae inhaeserit, infeliciter cum exustione mundi coniungitur cf. [Philo] de incorr. mund. p. 248, 11 Bern. si Thaletis *concretionem* credit, posteriorum coniecturas sequitur [cf. Zeller I[4] 180[b]]. una est insignior nota, quod distinguit veterem recentioremque academiam Ciceronis Varronisque exemplum secutus, non posteriorum qui quinque recensere solebant. sed fortasse plures ille ne cognoverat quidem.

Multo melioris notae est Augustini excerptum de civ. dei VIII 2, quod inscribitur *de duobus generibus id est Italico et Ionico eorumque auctoribus* cf. Sidon. Apollin. XV 87 sqq. [Krische p. 167].

Quantum enim adtinet ad litteras Graecas quae lingua inter ceteras gentium clarior habetur, duo philosophorum genera traduntur: unum Italicum ex ea parte Italiae quae quondam magna Graecia nuncupata est, alterum Ionicum in eis terris ubi et nunc Graecia nominatur.

Italicum genus auctorem habuit Pythagoram Samium a quo etiam ferunt ipsum philosophiae nomen exortum. nam cum antea sapientes appellarentur qui modo quodam laudabilis vitae aliis praestare videbantur, iste interrogatus quid profiteretur philosophum se esse respondit id est studiosum vel amatorem sapientiae, quoniam sapientem profiteri arrogantissimum videbatur.

Ionici vero generis princeps fuit Thales Milesius unus illorum septem qui sunt appellati sapientes. sed illi sex vitae genere distinguebantur et quibusdam praeceptis ad bene vivendum accommodatis; iste autem Thales ut successores etiam propagaret rerum naturam scrutatus suasque disputationes litteris mandans eminuit maximeque admirabilis extitit, quod astrologiae numeris conprehensis defectus solis et lunae etiam praedicere potuit. aquam tamen putavit rerum esse principium et hinc omnia elementa mundi ipsumque mundum et quae in eo gignuntur existere. nihil autem huic operi quod mundo considerato tam mirabile aspicimus ex divina mente praeposuit.

huic successit Anaximander eius auditor mutavitque de rerum natura opinionem, non enim ex una re sicut Thales ex umore sed ex suis propriis principiis quasque res nasci putavit. quae rerum principia singularum esse credidit infinita et innumerabiles mundos gignere et quaecumque in eis oriuntur; eosque mundos modo dissolvi modo iterum gigni existimavit quanta quisque aetate sua manere potuerit; nec ipse aliquid divinae menti in his rerum operibus tribuens.

iste Anaximenem discipulum et successorem reliquit qui omnes rerum causas aeri infinito dedit nec deos negavit aut tacuit. non tamen ab ipsis aerem factum sed ipsos ex aere ortos credidit.

Anaxagoras vero eius auditor harum rerum omnium quas videmus effectorem divinum animum sensit et dixit ex infinita materia quae con-

staret similibus inter se particulis rerum omnium quibus suis et propriis singula fieri sed animo faciente divino.

Diogenes quoque Anaximenis alter auditor aerem quidem dixit rerum esse materiam de qua omnia fierent; sed eum esse compotem divinae rationis sine qua nihil ex eo fieri posset.

Anaxagorae successit auditor eius Archelaus. etiam ipse de particulis inter se similibus quibus singula quaeque fierent ita putavit constare omnia ut inesse etiam mentem diceret quae corpora aeterna id est illas particulas coniungendo et dissipando ageret omnia. Socrates huius discipulus fuisse perhibetur magister Platonis propter quem breviter cuncta iste recolui.

Etsi ex biographo haec Ionicorum successio delibata est, quod cum alia tum illa de Diogene *Anaximenis alter auditor* [cf. Kirsche 167] suadent, tamen non fuit ille vulgaris eruditionis. velut de Anaximandro sic loquitur ut Anaxagorea simul obversari videantur. nam *principia singulorum infinita,* non *infinitum* posuit, quod Theophrastum quodammodo praeivisse dicas cf. fr. 4 [Zeller I⁴ 193[1]]. atque proxima *innumerabiles mundos gignere* [Plut. Strom. 2 τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους] *et quaecumque in eis oriuntur* [Theophr. fr. 2 Hippol. 6 1 τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους] *eosque mundos modo dissolvi modo iterum gigni* [Aët. I 3 3 διὸ καὶ γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους καὶ πάλιν φθείρεσθαι] *quanta quisque aetate sua manere potuerit* [Theophr. fr. 2 κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν] [1] Theophrasteo colore ita tincta sunt, ut origo nullo modo dubia esse possit. Anaximenis doctrinam *non tamen ab ipsis* [deis] *aerem factum sed ipsos ex aere ortos credidit* comparare licet cum Hippol. I 7 1 ἐξ οὗ [aere] τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι. de deo a Diogene proposito dixi Jen. Literaturz. 1878 p. 9 cf. Krische p. 175. deum creatorem etiam Anaxagorae et Archelao tribuit cum quorum placitis conferendus est Alexander de mixt. p. 140ᵇ 19 οἱ δὲ αὐτῶν οὐ κατ' ἄλλους [l. οὐκ ἀτόμους], ὁμοιομερῆ δέ τινά φασιν ἄπειρα εἶναι σώματα, ἐξ ὧν ἡ τῶν αἰσθητῶν γένεσις σωμάτων γινομένη κατὰ σύγκρισιν καὶ σύνθεσιν. inde patet Augustinum bis τὰ ὁμοιομερῆ falso *particulis inter se similibus* reddidisse, cum recte ἀνομογενεῖς τὰς ἀρχὰς illorum dicat Simplic. phys. f. 7ᵃ 2. unde Zellero I⁴ 880 *dissimilibus,* quae est deterior lectio, placuit. at cum iteretur error et Ciceronis magna apud Augustinum auctoritate excusetur [cf. p. 120[1]] [2], ne frustra ille fuerit vereor. tantum de hisce excerptis compendiariis, quae ut sunt scriptorum erroribus haudquaquam liberi, tamen Theophrasti auctoritatem ne illa quidem dissimulare queunt.

---

[1] latina subobscura sunt. nam *sua* (ut infra *suis et propriis*) premendum est quasi graecum ὡρισμένον χρόνον verterit. nec possum Zellero I⁴ 215[1] non obloqui, qui Democriteas mundorum infinitates significari credit. sed interpretor *infiniti sunt mundi alio altum, quanta cuique aetas concessa est, excipiente.* haec enim est Anaximandrea opinio ἵνα ἡ γένεσις μὴ ἐπιλείπῃ cf. Zeller l. c. 214[2].

[2] Ciceronis studium cum alia illius indiciis tum Pythagorea probant quae Tuscul. V 3 7 nituntur.

XV DE COMPENDIIS EPIPHANII

Invitus et quam potero brevissime de Epiphanii excerptis loquar. quibus nihil in suo genere vitiosius et turbatius esse recte conquestus est Karstenius de Xenophane p. 191. ac profecto nisi sciremus quarto saeculo eius Panaria conscripta esse, de Byzantinorum vel si mirificos errores spectas Arabum fetu cogitandum erat. usque eo omnia in meras nugas conversa sunt. velut in anacephalaeosi (I) Pythagoreos et Peripateticos concordi pace ligavit, Stoicis metempsychosin Hippolyto I 21 3 consentiens adscripsit, quos haud dubie illud σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν de anima dictum [cf. Hipp. ib. § 5] decepit. miracula plane similia de quattuor sectis excerpta (II) effutiuntur. de Stoicis prior stribligo accuratius iteratur. tum vero de Zenone plane inaudita haec: Cleanthis filium esse Tyro profectum, deinde Romae aliquamdiu vixisse. subolet aliquid de Zenone Eleate, nihilominus idem, inquit, quod Stoicus etiam ille docuit.[1] frustra te crucies, quid tandem baronis istius cerebello talia comminiscendi causam dederit. nec hercle operae pretium est. Platoni ibidem de prima, secunda, tertia causa quaedam tribuit, quae e Platonis epist. II p. 312 E [cf. Chalcid. in Plat. Tim. p. 277 Meurs.] translata vidit A. Iahnius qui ad Epiphanii Panaria utilissimas symbolas Oehleri editioni adiunxit. idem ὕλην σύγχρονον τῷ θεῷ ex Hippolyti Philosophum. c. 19 4 repetiit. Peripatetici iterum Pythagorae coniuncti in metempsychoseos societatem et ipsi trahuntur. Pythagoras vero ipse in Media obiisse dicitur. sic clare ἐν τῇ Μηδίᾳ scriptum est. nequiquam Menagius ἐνδείᾳ suppeditabat. certe scribendam erat ἐν ἐνδείᾳ ὕδατος καὶ ἄρτου ut idem I p. 333, 22 Dind. Oehlerus latina talia inedia vitam finiisse ante oculos fuisse coniecit. quod si verum esset, haberes et ridiculi erroris originem et orationis tantum non tetrae aliquam excusationem. nam quam non tralaticium philosophorum sermonem calleat, uni cuique statim apparebit. quod genus μεταγγισμοὶ ψυχῶν et πνεῦμα δρακοντοειδές et σκυβαλώδης sordent, elegantiores dicebant μετενσωματώσεις, πνεῦμα περιδινούμενον, ἰλυώδης. verum ad latina propterea confugias non est necesse, quoniam quantum Epiphanius ab aequalibus Cyrillo et Theodoreto distet satis notum est. ceterum unde Mediam iste arripuerit, curiosus non sum. verbo Epicureorum de mundi origine opinionem absolvam, quae nonnulla veri semina continet, pleraque tamen Orphica nisi fallor sapientia ridicule sunt interpolata.

Meliore libro usus est ad successionum ampliorem indicem (III). ordo philosophorum docti cuiusdam et sollertis ingenii est testimonium. quis ille fuerit, haud quaero. sed iuvat successionum divisionem hac tabula discribere.

---

[1] errorem explicant talia, qualia Diogenes IX 29 Eleatae placuisse refert cf. p. 167[1].

I	II	III	IV
Thales	Pherecydes	Empedocles	Plato
Anaximander	Pythagoras	Heraclitus	Aristippus
Anaximenes	Xenophanes	Prodicus	Theodorus
Anaxagoras	Parmenides		Hegesias
Archelaus	Zeno Eleates		Antisthenes
	Melissus		Diogenes
	Leucippus		Crates
	Democritus		
	Metrodorus		
	Protagoras		
	Diogenes		
	Pyrrhon		

V	VI	VII	VIII
Arcesilas	Aristoteles	Zeno	Epicurus
Carneades	Theophrastus	Cleanthes	
	Strato	Persaeus	
	Praxiphanes	Chrysippus	
	Critolaus	Diogenes	
		Panaetius	
		Posidonius	
		Athenodorus	

Consentaneum est excerptorem haud pauca omisisse velut Academicorum pleniorem successionem (nam Epicurum quod solum nominat, e more est), tamen singularis quaedam dispositio apparet. Ionici cum Socrate vulgato ordine, item Italici usque ad Pyrrhonem, Empedocles Heraclitus Prodicus οἱ σποράδην, tum vero ab omnibus ceterorum indicibus discrepans Platonem scriptor Socraticis praeficit atque ab Arcesila mediae academiae parente novam seriem incohat. tum recte Peripatetici et Stoici, ultimus et solus Epicurus. Stoicorum catalogus, quo nusquam fere uberior iuvenitur, ultra Posidonium deducitur. sed etiam apud Laertium illorum διαδοχὴ Caesarum tempora ingressa est.

Optimi deinde scriptoris sunt lemmata patre patriaque notata quae tamen ab Epiphanio haud constanter expressa et infeliciter subinde sunt corrupta. conclamatum est Σωκράτης ὁ τοῦ ἐλμάγλου ἢ Σωφρονίσκου καὶ Φαιναρέτης τῆς μαίας· stupent omnes illud monstrum ἐλμάγλου, tamen emendatio est in proclivi. ut mater μαῖα, sic pater ἑρμογλύφος nominatus fuit, quod certissime olim recens a Porphyrio apud Theodoretum [1] resti-

[1] gr. aff. cur. I. 27 Cyrill. adv. Iul. VI p. 208 A fr. X Nauck. εἰ δὲ δὴ ἑρμογλύφος ἦν [pater]. ibidem ὑπὲρ τῆς μητρὸς ὡς μαίας. Lucian. somn. 18 ὁ δὲ Σωκράτης καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῇ ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφείς. vox ἑρμογλύφος uno testimonio Luciani somn. c. 3 nota fuit. ibidem traditur altero loco § 4 λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν εἶναι . . . καὶ ἑρμογλυφέα, unde utramque formam consignat Thom. Mag. p. 365. sed rectissime alteram analogia carentem removit Cobetus Var. Lect. p. 81.

tui. occupavit emendationem, Porphyrii tamen immemor, L. Dindorfius thesaur. II p. 137 s. v. βαρσαμέλαιον. hinc mihi simul elucere videtur iam Epiphanium monstro illo elusum esse. nam invenerat Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου τοῦ ἐλμάγλου, ex Σ. τοῦ ἑρμογλύφου corruptum.[1] priores §§ 1—4 probe excerpta. **Archelao** tamen terram principium dedit vulgari errore quippe unde animalia procreata crederet. de **Pythagora** biographorum vulgaris memoria recoquitur. de **Xenophane** similiter loquitur Hippolyto 14 1. plane mente captus scripsit de **Parmenide** quem cum Anaximandro haud levi errore confudisse coniecit Zeller I[4] 514 3. de **Zenone** ut supra. de **Leucippo** germano Sceptico cf. Davis. ad Cic. Acad. II 7, Bake ad Cleomed. p. 391, Iahn ad Epiph. symb. p. 109 et Annal. Philol. X p. 169. idem de **Democriti** placitis recte iudicavit.[2] **Metrodorum** paulo rectius censet, sed **Protagoram** eo malignius cf. Krische p. 134. **Diogeni** unus Cyrenen patriam adscribit, recte tamen etiam Smyrnaeum [cf. p. 223] nominat. **Heraclitea** cum Placitis consonant [cf. p. 179 [1]] **Prodicus** recte, **Plato** cum anacephalaeosi conferendus est. **Cyrenaici** eodem modo quo apud Laertium taxantur apophthegmatis narratis. nec secus **Cynici**. de **Aristotele** anacephalaeosin repetit. in **Stratonis** elementis alteram causam frigoris omittit cf. Krische p. 353. quod infinitas corporis partes falso dixerit vituperatur a Zellero II 2, 740 [3]. **Zenonea** partim recta sunt partim ita ira studioque mutata, ut scriptoris consilium pateat. **Chrysippi** τέλος τὸ ἡδυπαθὲς εἶναι mire depravatum est. aut ἀπαθὲς rescribendum aut ad proximum Diogenem Babylonium referendum censet Gatakerus ad Antonin. comm. p. 102. unde **Panaetium** deorum opinionem absurdam dixisse sciverit Epiphanius nescio. quod de **Posidonio** profertur finem bonorum divitias sanitatemque esse haud dubie ex Diogenis memoria VII 128 ὁ μέντοι Παναίτιος καὶ Ποσειδώνιος οὐκ αὐτάρκη λέγουσι τὴν ἀρετήν, ἀλλὰ χρείαν εἶναί φασι καὶ ὑγιείας καὶ χορηγίας καὶ ἰσχύος solita vafritie detortum est. contra **Epicurum** sollemnes calumnias iaculatur. unum discere velim unde arripuerit § 15 μηδὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ βίῳ ἑκούσιον μήτε μάθησιν μήτε ἀπαιδευσίαν μήτε ἄλλο μηδέν, ἀλλὰ πάντα ἀκούσια γίγνεσθαι πᾶσι· καὶ οὐ χρὴ ψέγειν τινά, ὥς φησιν, οὐδὲ ἐπαινεῖν. οὐ γὰρ ἑκόντες ταῦτα ὑφίστανται. constat Epicureos plane contraria docuisse. non obtundam diutius. nam et indignus est scriptor cui longius immoremur et manent nos quaestiones aliquanto graviores de Aëtii compositione, quo post longiores ambages tandem redeo.

[1] ipsum quod conieceram confirmat Theo progymn. 8 [I 230 W.] Σωκράτης ὁ Φαιναρέτης τῆς μαίας υἱὸς καὶ Σωφρονίσκου τοῦ ἑρμογλύφου.

[2] symbol. l. c. p. 109. *quae Epiphanius subiicit* § 15 καὶ τὸ δοκοῦν δίκαιον οὐκ εἶναι δίκαιον *non Democriti sunt, sed potius Pyrrhoniorum . . . nec magis Democriteae sunt sententiae quae apud Epiphanium sequuntur:* ἐπίνοιαν γὰρ κακὴν . . . ἐλευθερίως ζῆν. *quas sententias ei affinxisse videntur qui ad doctrinam de moribus perperam pertraherent verba Democriti docentis, qualitates rerum* νόμῳ *tantum esse* . . .

XVI DE AETII PLACITORUM COMPOSITIONE

Quod supra p. 74 sqq. accuratius de varia Aëtiani libri natura exposui id paucis nunc placet repetere. ipsius scriptoris sunt prooemia et si quae praefiguntur definitiones [I 9. 10. 11. 12. 14. 15], praeterea priora libri primi capita [I 1. 2] scriptoris verborum aliquantum continent. color his inest mixtus ex Peripatetica et Stoica disciplina i. e. scholasticus. sed haec ipsius Aëtii dos mediocris et a reliqua opinionum sylloge facile discernenda. duplex est harum et species et origo. alterum genus est locorum ex Stoicis Epicureisque libris ad verbum excerptorum, quod variis tamen rivulis accersitum videtur. velut I 6 et I 7 1—10 ex florilegio, III 5 1—9 6. 18 ex meteorologico libello haustum esse conieci. cuius generis quae certo dignosci possunt sunt haec I 4. 6. 7 1—10 III 5 1—9. 6. 18 IV 11. 12. 21. sed dubium est num omnia secluserim. nam Stoicorum item doctrinam diligentius et ipsorum verbis expressam vides IV 20 2. singulari quadam eruditione splendent capita de fato I 27. 28, ubi Ζήνων ἐν τῷ Περὶ φύσεως, I 27 5 Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ κόσμου, ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ὅρων, ἐν τοῖς Περὶ τῆς εἱμαρμένης citantur, unde Stoici cuiusdam de fato libellum in auxilium vocatum conicias. quali usus videtur Diogenianus apud Eusebium XI 8 [cf. ad I 28 3]. hinc certe facile explicatur, quod I 28 1 Heraclito ea opinio tribuitur quae Stoicorum fraudem aperte passa sit.[1]

Alia de causa caput de principiis I 3 in suspicionem cadit. nam cum hoc intersit inter biographos et doxographos ut illi successionis quadam catena constrictos singulos philosophos a suo quemque principe repetant, hi argumentorum potius necessitudinem spectent, biographorum similitudinem unum illud Placitorum caput sequitur. ita §§ 1—6 Ionici recensentur, quorum agmen clauditur § 7 οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς γενόμενοι τὴν Ἰωνικὴν ἐκπληροῦσι φιλοσοφίαν. tum alter ordo incipit Italicorum § 8 πάλιν δὲ ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς Πυθαγόρας κτλ., item § 9 ἡ δὲ τούτων αἵρεσις Ἰταλικὴ προσηγορεύθη διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν ἐν Ἰταλίᾳ σχολάσαι. mira deinde διαδοχῶν consuetudine [cf. p. 152] Heraclitus Hippasusque § 11 Pythagoreis iuncti sunt, quos Eleatae et Democritei usque ad Epicurum philosophi excipiunt. postremo loco Empedocles Plato Aristotelei Zeno ac si Theodoreto fidas Diogenes Apolloniates, cui Diodorum ex Stobaeo coniunxi, recensentur. Aëtii verum ordinem ex testium discordia non semper certo elicere potui. sed in universum nostro uti pro vero licebit, quoniam congruus est plerorumque biographorum successionibus. similem certe ordinem sequitur Clemens in Strom. I p. 352 Pott., quem infra ex-

[1] Ἡράκλειτος οὐσίαν εἱμαρμένης λόγον τὸν διὰ τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα. αὕτη δέ ἐστι τὸ αἰθέριον σῶμα σπέρμα τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Stoicorum συνοικείωσιν notavit Krische Forsch. p. 382.

plicabo. similiorem Epiphanius, quem supra p. 176 descripsi. haec igitur de ordine. sed non desunt interioris cognationis alia vestigia, quae colligere operae pretium videtur.

Epiphanius p. 1086c Pet.	Aëtius I 3
1 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ... ἀρχέγονον πάντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ. ἐξ ὕδατος γάρ φησι τὰ πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάλιν ἀναλύεσθαι.	1 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ, ἐξ ὕδατος γάρ φησι πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι.
2 Ἀναξίμανδρος ὁ τοῦ Πραξιάδου καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τὸ ἄπειρον ἀρχὴν ἁπάντων ἔφησεν εἶναι. ἐκ τούτου γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸ τὰ πάντα ἀναλύεσθαι.	3 Ἀναξίμανδρος δὲ Πραξιάδου Μιλήσιος φησι τῶν ὄντων ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον. ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι.
3 Ἀναξιμένης ὁ τοῦ Εὐρυστάτου καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τὸν ἀέρα τοῦ παντὸς ἀρχὴν εἶναι λέγει καὶ ἐκ τούτου τὰ πάντα.	4 Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο, ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι.
4 Ἀναξαγόρας ὁ τοῦ Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν πάντων τὰς ὁμοιομερείας ἔφησεν εἶναι.	5 Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο.
21 Ἡράκλειτος ὁ τοῦ Βλέσωνος Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἔλεγε τὰ πάντα εἶναι καὶ εἰς πῦρ πάλιν ἀναλύεσθαι.	11 Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ. ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν.

Eiusdem scriptoris utrimque simillima excerpta apparent. neque enim Epiphanius, qui successionis vinculo tenetur haec tantum ex Aëtio hausisse videtur, cetera ex biographo cuius ordinem sequitur. ille enim plane diversa ceteroqui tradiderat. qualem autem hominem fingis Epiphanium, si Ionicos ceteros putas ex Aëtio translatos, ultimum Archelaum ex alio plane contraria docente? accedit quod concordantium capitulorum idem est tenor, ut excepto Anaxagora ceteris philosophis neque prioribus solum sed etiam Heraclito eadem principii causa adscribatur ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα ἀναλύεσθαι vel similiter. auctor formulae est Aristoteles, qui generatim de omnibus physicis monuerat Metaphys. A 3 p. 983^b 8 ἐξ οὗ γάρ ἐστιν ἅπαντα τὰ ὄντα καὶ ἐξ οὗ γίγνεται πρώτου καὶ εἰς ὃ φθείρεται τελευταῖον ... τοῦτο στοιχεῖον καὶ ταύτην ἀρχήν φασιν εἶναι τῶν ὄντων. sed ad singulos physicos adplicasse videtur Theophrastus velut in fr. 2 de Anaximandro ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κτλ. et fr. 1 de Heraclito et Hippaso καὶ ἐκ πυρὸς ποιοῦσι τὰ ὄντα ... καὶ διαλύουσι πάλιν εἰς πῦρ ὡς ταύτης μιᾶς οὔσης φύσεως τῆς ὑποκειμένης. inde arripiat aliquis Theophrastum ut Epiphanii Aëtiique fontem. non nego, sed non proximus fuit. nam translatum est ex antiquo fonte in biographorum compendia, ut non mireris si Heraclitea simillime ubique conformata videris:

Aëtius I 3 11	Epiphanius l. c. § 21.	Laertius IX 7	Eusebii comp. XIV 3 8 [cf. p. 169]
Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος. . . ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ. ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν λέγουσι.	Ἡράκλειτος ὁ τοῦ Βλέσωνος Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἔλεγε τὰ πάντα εἶναι καὶ εἰς πῦρ πάλιν ἀναλύεσθαι.	ἐδόκει δ' αὐτῷ καθολικῶς μὲν τάδε. ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι.	ὁ δὲ Ἡράκλειτος ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφη εἶναι τὸ πῦρ ἐξ οὗ τὰ πάντα γίνεται καὶ εἰς ὃ ἀναλύεται.

atqui Laertii καθολικῶς excerpta Eusebiique compendia ex biographis manasse liquido constat et Aëtius successionum scriptorem capitulorum collocatione arguitur secutum esse. quid igitur cunctamur eundem fontem etiam opinionum aliquantum praebuisse arbitrari? ergo Aëtius rursus a Placitorum sincera memoria descivit. nam idem est qui in hoc capite contra morem philosophos impugnare conatus est. ut I 2 2 Thalem putidius vituperavit ἁμαρτάνει οὖν ὁ Θαλῆς στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν λέγων τὸ ὕδωρ, sic Peripateticorum iterum armis Anaximandrum aggreditur I 3 3 ἁμαρτάνει δὲ οὗτος μὴ λέγων τί ἐστι τὸ ἄπειρον πότερον ἀήρ ἐστιν ἢ ὕδωρ ἢ γῆ ἢ ἄλλα τινὰ σώματα. quod commone facit Physicorum III 5 p. 204b 24 εἰσὶ γάρ τινες οἳ τοῦτο ποιοῦσι τὸ ἄπειρον, ἀλλ' οὐκ ἀέρα ἢ ὕδωρ. sed ambiguum Aristotelis de Anaximandro iudicium. clare autem Theophrastus fr. 2 λέγει δ' αὐτὴν [sc. ἀρχὴν Anaximander] μήτε ὕδωρ μήτε ἄλλο τι τῶν καλουμένων εἶναι στοιχείων,[1] quod ex biographo suo sumpsit [cf. Diog. II 1] Aëtius. at Aristoteleum est, quod praecedit in illo λέγει γοῦν διότι ἀπέραντόν ἐστιν ἵνα μηδὲν ἐλλείπῃ ἡ γένεσις ἡ ὑφισταμένη. nam dubium non est quin ex Phys. III 8 p. 208a 8 οὔτε γὰρ ἵνα ἡ γένεσις μὴ ἐπιλείπῃ ἀναγκαῖον ἐνεργείᾳ ἄπειρον εἶναι σῶμα αἰσθητόν delibatum sit. ibidemque c. 4 p. 203b 15 τοῦ δ' εἶναί τι ἄπειρον ἡ πίστις ἐκ πέντε μάλιστ' ἂν συμβαίνοι σκοποῦσιν . . . τῷ οὕτως ἂν μόνως μὴ ὑπολείπειν γένεσιν καὶ φθοράν, εἰ ἄπειρον εἴη ὅθεν ἀφαιρεῖται τὸ γιγνόμενον.

Item quod Anaximandro Aëtius secundo loco obiurgat ἁμαρτάνει οὖν τὴν μὲν ὕλην ἀποφαινόμενος, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον ἀναιρῶν κτλ., ex Peripateticorum mente dictum est. idem fere de Anaximene iudicium I 3 4 nisi quod addit ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον χρὴ ὑποτιθέναι, οἷον ἄργυρος οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔκπωμα γενέσθαι ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ᾖ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὕλης. haec liberioribus verbis eadem exprimunt quae praeivit Aristot. metaphys. A 3 p. 984a 21 sqq. ubi ξύλον et χαλκός exempla reperies. ibidem de Anaxagora locus est p. 984b 15, quem suis verbis[2] iterat Aëtius I 3 5, ubi quod dicit ἐδόκει γὰρ αὐτῷ ἀπορώτατον εἶναι πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δύναταί τι γενέσθαι ἢ φθείρεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν non suis nititur radicibus, sed Aristotelis phys. I 4 p. 187a 26 ἔοικε δὲ Ἀναξαγόρας ἄπειρα οὕτως οἰηθῆναι διὰ τὸ ὑπολαμβάνειν τὴν

[1] Theophrastea sine dubio repetiit (praeter Diog. II 1 cf. conspect. p. 133) Porphyrius (fortasse etiam Nicolaus) apud Simplic. in phys. f. 32a 35. cf. Zeller I[4] 202 et F. Luetze ueber das ΑΠΕΙΡΟΝ Anaximanders Leipz. 1878 p. 72 sqq.

[2] Aëtii est λόγῳ θεωρητά hic et I 3 18.

κοινὴν δόξαν τῶν φυσικῶν εἶναι ἀληθῆ ὡς οὐ γινομένου οὐδενὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Aëtii autem vestigia etiam in Pythagorae doctrina I 3 8 pellucent, quae non solum ex lutulentis fontibus hausta [1] sed etiam scholasticis nugis deflexa videtur. praecipue mirabilia sunt extrema οἷον πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἀναίσθητοι κτλ. omnino praeter ea quae ex Aristotele petita sunt, Pythagoreorum placita ex pseudepigraphis illis libris hausta videntur, qui Alexandrinorum aetate et paulo postea confecti sunt. velut Thaleti et Pythagorae II 12 1 vulgaris de quinque zonis doctrina tribuitur eiusdemque generis sunt haec I 7 2 cf. Alex. ap. Laert. VIII 12, I 11 3 I 15 7 cf. Vit. Pythag. ap. Phot. p. 439ᵃ 38, I 19 1 II 4 1 III 14 1. Thalem physicorum parentem omnia talia praeivisse istis consentaneum videbatur velut II 1 2 Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα τὸν κόσμον cf. Zeller I⁴ 179² I⁴ 181⁶ et III 10 1 cf. Zeller I⁴ 182⁴. sed talia etiam ante Aëtium scriptores decipere solebant, ut nisi illa I 3 8 commenta nihil a Placitorum more abhorrere certo possim affirmare.

Nec tertii illius libri primi capitis ceteras memorias Aëtio ex sua lectione innotuisse probabile est. [2] nam ardor ille vel impugnandi vel eruditionem alienam ostentandi cito refrigeratur. qua pigritia feliciter impeditus est ne Placitorum quae dicere soleo vetustorum resolutis staminibus nimium recentioris fili intertexeret. nam ut concedo inter genuinae materiae multitudinem non nulla adulterina latere ab Aëtio in iustam speciem assimulata tamen de universa vetustorum Placitorum indole quin recte iudicaverim uno sed manifestissimo indicio comprobabo. Aëtiani libri ordinem in summam probum hic illic absurdissime esse perversum supra p. 56 sqq. clare demonstravi neque Aëtium turbarum esse auctorem celavi, qui accersitis capitibus pristinam discriptionem transversam egisset. neque enim suum ille consilium quod ad argumentorum quandam continuationem spectabat poterat perducere neque spe ea deiectus aliena subinde inculcare desistebat. quod nisi Aëtium non solum duplicem materiam sed etiam contrariam simul partitionem vesano consilio ipsum invenisse arbitraris, hinc maxime ansam habebis vetustorum Placitorum ambitum certissima ratione recuperandi. ecce adulterinis capitibus supplementisque recisis haec erit

VETUSTORUM PLACITORUM TABULA

I de principiis
  I 3 περὶ ἀρχῶν
    7 11—34 περὶ θεοῦ

[1] monadis et dyadis principia similiter statuerunt Alexander Polyhistor et Eudorus cf. Zeller I⁴ 330. vide Aët. I 7 18.

[2] nam allegoriarum Homericarum similitudo, quae est in Thaletis cum Homero iuncti, Xenophanis Empedoclisque opinionibus [cf. supra p. 95] ut communi sine dubio radice nititur, ita Aëtio eiusque Placitorum fonte antiquior videtur, cum Heracleo uberiorem eius generis conspectum compilaverit. sed accuratiora rimari in tanta obscuritate nolo.

8 περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων
9 περὶ ὕλης
10 περὶ ἰδέας
11 περὶ αἰτίων
12 περὶ σωμάτων 16 περὶ τομῆς σωμάτων
13 περὶ ἐλαχίστων
14 περὶ σχημάτων
15 περὶ χρωμάτων
17 περὶ μίξεως καὶ κράσεως
18 περὶ κενοῦ
19 περὶ τόπου
20 περὶ χώρας
21 περὶ χρόνου 22 περὶ οὐσίας χρόνου
23 περὶ κινήσεως
24 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς
25 περὶ ἀνάγκης 26 περὶ οὐσίας ἀνάγκης
27 περὶ εἱμαρμένης 28 περὶ οὐσίας εἱμαρμένης
29 περὶ τύχης
30 περὶ φύσεως

II de mundo

II 1—10 περὶ κόσμου [1]
11—12 περὶ οὐρανοῦ
13—19 περὶ ἀστέρων
20—24 περὶ ἡλίου
25—31 περὶ σελήνης

III de sublimibus

III 1 περὶ γαλαξίου
2 περὶ κομητῶν κτλ.
3 περὶ βροντῶν κτλ.
4 περὶ νεφῶν κτλ.
5 περὶ ἴριδος
7 περὶ ἀνέμων
8 περὶ χειμῶνος καὶ θέρους

IV de terrestribus

III 9—15 περὶ γῆς
16—17 περὶ θαλάσσης
IV 1 περὶ Νείλου ἀναβάσεως

V de anima

IV 2— 7 περὶ ψυχῆς
8—10 περὶ αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν
13—15 περὶ ὁράσεως κτλ.

[1] huc pertinet I 5 εἰ ἓν τὸ πᾶν, quod caput vetustis plerumque placitis excepta § 3 constat, sed inter I 4 et 6 propter suum consilium collocavit Aëtius.

16 περὶ ἀκοῆς
17 περὶ ὀσφρήσεως
18 περὶ γεύσεως
19. 20 περὶ φωνῆς·
22 περὶ ἀναπνοῆς
23 περὶ παθῶν
V 1 περὶ μαντικῆς
2 πῶς ὄνειροι γίνονται

VI de corpore

V 3—5 περὶ σπέρματος
6 περὶ συλλήψεως
7 πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα
8 πῶς τέρατα γίνεται
9 διὰ τί πολλάκις γυνὴ συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει
10 πῶς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεται
11 πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων
12 πῶς ἄλλοις γίνονται ὅμοιοι οἱ γεννώμενοι καὶ οὐ τοῖς γονεῦσιν
13 πῶς στεῖραι γίνονται .αἱ γυναῖκες καὶ ἄγονοι οἱ ἄνδρες
14 διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραι
15—18 εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον κτλ.
19—21 περὶ ζῴων
22 ἐκ ποίων μερῶν συνίσταται ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μερῶν
23 πότε ἄρχεται ἄνθρωπος τῆς τελειότητος
26 πῶς ηὐξήθη τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα
27 περὶ τροφῆς
28 περὶ ὀρέξεως τῶν ζῴων
24—25 περὶ ὕπνου καὶ θανάτου
29 πῶς γίνεται πυρετός
30 περὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ γήρως

Capitum ordinem quamvis singillatim tanquam genuinum vel plenum praestare insipientis sit [1], tamen in universum habes talem, qualis a prudente scriptore profectus esse videatur. quam sit Theophrastei operis similis, infra accuratius exponam. quod in sex libros omnem materiam circumscripsi, non solum ipsam argumentorum concinnitatem secutus sum, sed etiam Aëtii tenue vestigium, qui capitibus III 9 sqq. separatim praefatur III 8 2 περιγεγραμμένων δέ μοι τῶν μεταρσίων ἐφοδευθήσεται καὶ τὰ πρόσγεια. neque aliud dissimulabo quod me movit, etsi quam incertum sit ipse haud ignorem. constat eximia illa Ottonis Iahnii commentatione [Ber. der saechs. Ges. phil. II 1850 281 sqq.] in A. Corneli Celsi amplo disciplinarum orbe, cui Cesti Graeculorum more [Plin. N. H. praef. 24]

[1] inprimis cave minutiora illa capitula, quo Aëtius argumenta proposita dissecuit, vetusto exemplari propria fuisse putes. immo nisi generaliorem olim fuisse partitionem credas vix errores Aëtii explicari possunt, quales p. 84 attuli.

nomen inditum erat, sex de philosophorum opinionibus libros [1] infuisse, quorum argumentum Augustinus praef. ad haeres. ad Quoddeusvultum sic adumbravit: *Opiniones omnium philosophorum qui sectas varias condiderunt usque ad tempora sua (neque enim plus poterat) sex non parvis voluminibus quidam Celsus absolvit. nec redarguit aliquem sed tantum quid sentiret aperuit ea brevitate sermonis ut tantum adhiberet eloquii quantum rei nec laudandae nec vituperandae nec affirmandae aut defendendae sed aperiendae iudicandaeque sufficeret, cum ferme centum philosophos nominasset quorum non omnes instituerunt haereses proprias: quoniam nec illos tacendos putavit, qui suos magistros sine ulla dissensione secuti sunt.*

Non ovum ovo similius quam Celsus vetustis Placitis. librorum numerus, nostram rationem si sequaris, idem, eadem iudicandi cautio, brevitas sermonis eadem, fere idem denique philosophorum numerus. nam ex Aëtio nunc supersunt ad XC, plures olim fuisse utique probabile. neque numerum alia ratione facile assequaris nisi qua Placita abutuntur, ut non philosophi modo, sed etiam mathematici medici grammatici incredibili diligentia in censum vocentur nec nobiles modo sed etiam minorum gentium et quos alta oblivio premit premetque. Celsi opus num logica et ethica attigerit ambiguum videatur. sed si Placitorum tantam similitudinem adgnoveris physicos solos quorum praecipue inde a Theophrasto in libris agitabatur diversitas, tractatos conicies. quid? si Augustini descriptio ad amussim ad genuina Placita — nam Aëtii supplementa hinc quoque diversa vides — quadrat, nonne Celsum eadem materia usum esse verisimile? absurdum enim est latinum scriptorem ac praesertim *mediocri virum ingenio* [Quint. XII 11 24] suo sibi sudore talia conquisivisse arbitrari.

Tantum probabiliter suspicari licet. de aetate autem vetustorum Placitorum cave ne ex Celso quidquam concludas. velut si Xenarchum ultimum in Aëtio philosophum in testimonium voces, qui iusto intervallo a latini scriptoris aetate distat. Aëtii quidem mentio a genuinorum Placitorum forma haud recedit: IV 3 10 Ξέναρχος ὁ Περιπατητικὸς καί τινες ἕτεροι τῆς αὐτῆς αἱρέσεως τὴν κατὰ τὸ εἶδος τελειότητα καὶ ἐντελέχειαν καθ' ἑαυτὴν οὖσαν ἅμα καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντεταγμένην. at subit mirari cur ea opinio, quae ab Aristotelea IV 2 6 proposita non multum diversa est, adversariis illius adgregetur, quibus priores dilucide scriptor opposuit. nam 3 1 οὗτοι, inquit, πάντες οἱ προτεταγμένοι (c. 2 1—8) ἀσώματον τὴν ψυχὴν ὑποτίθενται φύσιν λέγοντες αὐτοκίνητον καὶ οὐσίαν νοητὴν καὶ τοῦ φυσικοῦ ὀργανικοῦ ζωὴν ἔχοντος ἐντελέχειαν. ergo suspicor Xenarchum ex Aëtii memoria additum esse neque qui causam circumspexerit, probabili argumento destituetur [cf. supra p. 135]. nam Peripateticae institutionis exstant quaedam vestigia atque omnino illa de sensibus capita IV 8—18 in variarum

[1] apud Suidam est Κελσῖνος Εὐδώρου Κασταβαλεὺς φιλόσοφος ἔγραψε συναγωγὴν δογμάτων πάσης αἱρέσεως φιλοσόφου. Celsinus qui homo fuerit nescitur. frustra vexavit quosdam Celsi similitudo.

opinionum pugna velut luxuriantur, ut praeter Stoicorum libros, quos dixi, aliena nonnulla parum disposita, sed ceterorum Placitorum formae utcunque accommodata ab Aëtio in auxilium vocata videantur. adde quod ἤδη particula in illis de sensu capitibus ter singulariter dicta est.

IV 8 9 οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων (?) τῶν περὶ τὰ σώματα ἀσωμάτων λόγων ἅπερ ἤδη σχήματα προσαγορεύουσιν.

9 11 Ἐπίκουρος τῶν αἰσθητῶν ἡδονὰς ἤδη καὶ τὰς λύπας

9 13 Χρύσιππος τὸ μὲν γενικὸν ἡδὺ νοητόν, τὸ δὲ εἰδικὸν καὶ προσπῖπτον ἤδη αἰσθητόν

apparet particulam plane intellegi non posse nisi in sententiarum pleno conexu, quem si suppleas, proxime accedit Aristotelis quidam usus, quem Vahlenus [Wiener Sitzungsber. t. 72 p. 28 '] docte illustravit.[1] qui genuini Placitorum coloris non ignarus est, etiam alia absona in illis capitibus inveniet velut Academiacorum crebram mentionem IV 8 13 9 2 9 18 13 2 13 6 vel Timagorae vituperationem IV 13 6 Τιμαγόρας εἷς τῶν παραχαραξάντων ἐν συχνοῖς τὴν Ἐπικούρειον αἵρεσιν.[2] ergo his capitibus non magis uteris quam adulterinis illis, quae ipsa formae et argumentorum diversitas damnat.

Iam vero in vetustis Placitis ultimi summa constantia Posidonius et Asclepiades nominantur, ut hinc quoque singularem Xenarchi mentionem aliorsum pertinere cernas. ab horum igitur virorum aetate quamquam neutrius tempora satis certo constituta sunt[3], eius quaestio proficisci debet, qui de origine gravissimae illius syllogae certiora efficere voluerit. atque Asclepiadi cum tantus honor sit in Placitis, V. Roseus Ar. pseudep. p. 381 inter illius potissimum asseclas Placitorum scriptorem indagandum esse opinabatur. Asclepiadis enim discipulus Alexander Philalethes Strabonis aequalis *in libro primo de semine* Diogenis Erasistrati Herophili Stoicorum Aristotelis Dioclis opiniones collegerat ac diiudicaverat. hanc memoriam servavit Theodorus Priscianus in Physicis [Octavii Horatiani ad Euseb. l. IV edidit Heremannus comes a Neuenar Argent. 1532 p. 103]. ibi porro Dioclis maxime doctrina explicatur, num ex eodem

---

[1] eodem modo Ποσειδώνιος γοῦν IV 13 3 inepte dicitur nisi decretum aliis continuatum arbitraris.

[2] ne ab Aëtio Stobaei (Damasceni) opiniones, quae desunt in brevissimo Plutarchi conspectu abiudices, moneo formam lemmatum et decretorum ita accommodatam esse ad ceterorum Placitorum similitudinem ut neque Stobaeus neque alius nisi Aëtius ipse diversa in unum conciliasse putandus sit. de uno IV 13 10 dubito quod a reliqua simplicitate lemmatum haud paulum distat. reliquam Stobaeanae dotis praestantiam quae illic cum maxime apparet cum Plutarcheis comparare supervacaneum arbitror.

[3] de Posidonio sequor Toepelmannum [de Posidonio Rhodio rerum scriptor. Bonn. 1867 p. 4—10], qui in lucem editum Posidonium a. 130 vel 129 a. Chr., mortuum a. 46 vel 45 statuit. Panaetius magister brevi ante 109 mortuus esse videtur. Asclepiadis calculi etiam minus accurate subduci possunt. Harlesii quidem computatione [medic. Asclepiadis dictorum lustrat. Bonn. 1828 p. 12 sqq.] equidem uti nolui. vix errabis utrumque si inde ab ineunte I ante Chr. saeculo maxima auctoritate florere coepisse sumpseris.

Alexandro, incompertum nobis. sed Alexandri Philalethis librum quintum περὶ τῶν ἀρεσκόντων affert Galenus VIII 726. quo testimonio arrepto V. Roseus Theodori memoriam ex eodem quinto περὶ τῶν ἀρεσκόντων libro deductam ratus non solum medica, sed etiam philosopha denique universam Placitorum materiam ab Alexandro collectam opinatus est. sic enim ille l. c. *ceterum adnotandum est fundamentum libri illius de placitis veterum (quos Galenus appellare solet et Soranus) medicorum et philosophorum atque praeter eos recentis unius Asclepiadis Bithyni (semel empirici citantur V 18) paulo post Asclepiadem i. e. Augusteo seculo iactum videri ab auctore neque Platonis amico (I 5. I 7) neque Stoicorum et contra Epicureos etiam disputante (IV 19), quibus tamen fere consentiret (I 7. I. 4 ubi cf. Cael. Aurel. cel. I 14 de Asclepiade, de quo veteres omnes corripiente Gal. XI 163), scilicet ab ipso fortasse Alexandro Philalethe Asclepiadeo cuius quintum τῶν ἀρεσκόντων (medica et physiologica continentem ut quintus epitomae) citat Galenus VIII 726. at haec incerta sunt.* immo, quod pace viri doctissimi dicatur, falsissima. sufficit ut quid intersit inter Alexandri librum et vetusta Placita qualia Aëtio ad manum fuere intellegas, ipsum Galeni locum subnotare [1]. scilicet argumentum ex medicinae penetralibus petitum quod nihil pertinet ad animantium naturam velut l. V Placitorum, tum definiendi accuratio prorsus discrepant. paulo aptior est locus de semine ex Theodoro citatus, sed is ex libro primo de semine petitus dicitur, quem non vereor ne quis Roseum imitatus cum illo confundat. sed in hoc coniectandi genere diutius morari nolo. nam *plus scire velle* ait Seneca *quam sit satis, intemperantiae esse.* neque ego in tanta memoriae obscuritate vetusti Placitorum collectoris nomen vano aucupio sectabor. at quando collecta sint et a quali homine primum compilata, hoc accuratius demonstrare possumus, immo debemus.

Quo in negotio severioris quaestionis laborem ne subterfugiamus, quo longioribus anfractibus tandem in rectam viam perveniemus. disputaturus sum de Varronis loghistoricis et primum quidem de Censorino. *non potest dubium esse,* inquit O. Iahnius vir cautissimus et a frivola fontium venatione remotissimus [praef. p. VIII], *quin Varro is auctor sit quem ubique fere secutus est Censorinus, cuius cum saepissime ipse mentionem faciat tum aliis locis hodieque probari potest eum Varronis auctoritate usum esse et ex doctissimi viri ingentibus divitiis copiolas suas derivasse.*

[1] Gal. de puls. IV 4 VIII 725 ὅ γε μὴν Ἡροφίλειος Ἀλέξανδρος ὁ Φιλαλήθης ἐπικληθεὶς διττὸν ἐποιήσατο διὰ τὰς τοιαύτας ἐπηρείας τὸν ὁρισμὸν τοῦ σφυγμοῦ τὸν μὲν ἕτερον ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξ οἰκείας φύσεως ὃν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὀνομάζει, τὸν δὲ ἕτερον ὡς ἐν ἐπισκέψει. τὸν μὲν οὖν ὡς ἐν ὑποκειμένοις σφυγμὸν εἶναί φησι καρδίας καὶ ἀρτηριῶν συστολὴν καὶ διάστασιν ἀπροαιρέτως οἵαν τε φαίνεσθαι. τὸν δὲ ὡς ἐν ἐπισκέψει τὴν ἐκ τῆς τῶν ἀρτηριῶν διὰ παντὸς ἀπροαιρέτου κινήσεως πρὸς τὴν ἁφὴν πληγὴν καὶ τὸ μετὰ τὴν πληγὴν γινόμενον διάλειμμα καὶ λέγει γέ τινας λογισμοὺς ἐπ' αὐτοῖς ὡς οἴεται πιθανοὺς ἐν τῷ $\bar{ε}$ τῶν ἀρεσκόντων ὥσπερ καὶ ὁ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἐν οἷς ἀντιλέγει πρὸς τὸ περὶ σφυγμῶν Ἡροφίλου.

quamquam de quibusdam locis dubitavit Zellerus [1], de uno praefracte negavit. quod si concedimus actum est de nostra disputatione, cui nisi totam prioris partis materiam Varronianam esse dederis praecidentur omnes persuadendi nervi. haesitandi illi ansam dederunt cum leviora alia tum Pythagorae Ocelli Archytae de mundi aeternitate testimonia. age Censorini locum perpendamus c. 4 3 p. 9, 3 Iahn. *sed prior illa sententia qua semper humanum genus fuisse creditur auctores habet Pythagoran Samium et Occelum* [2] *Lucanum et Archytan Tarentinum omnesque adeo Pythagoricos. sed et Plato Atheniensis et Xenocrates et Dicaearchus Messenius itemque antiquae academiae philosophi non aliud videntur opinati, Aristoteles quoque Stagirites et Theophrastus multique praeterea non ignobiles Peripatetici idem scripserunt.* Ocelli qui exstat liber de universi natura perspicue laudatur, ubi c. 3 Peripatetica doctrina sub prisci illius Pythagorei vendidatur persona [cf. Bernays Theophr. ueber d. Froemm. p. 44 V. Rose Ar. ps. p. 35]. qui scriptor cum Aristotelis de generatione et interitu librum valide compilaverit [cf. e. g. 2 1 cum Ar. p. 335^b 38, § 11 p. 331^b 35, § 13—19 p. 331^a 26 sqq. v. Syrian. in metaph. p. 931^a 11 Usen.] vix ante Andronici aetatem vixisse videtur, qui in vulgus illud Aristoteleorum scriptorum genus extulit. idem Thrasyllo antiquior est qui fictarum epistularum, quibus Ocelli subdita scripta commendarentur [Laert. VIII 80. 81], alteram inter Platonicas recepit. ergo cum Iubam pseudepigrapha Pythagoreorum scripta avide coemisse traditum sit, proclivis est coniectura Augusteo aevo cum alia tum Ocelli illius stramenticii fetus confectos esse [cf. Mullach F. Ph. G. I 283]. sed fallit haec opinio. nam quod forma libelli ceteris eiusmodi furtis haud paulo praestet, quod scite Wyttenbachius monuit, urguere nolo quia haec est eruditionis et artis laus [3] non aetatis discrimen, sed obstat ad quem redeo Censorini locus. neque enim fieri poterat ut Censorinus hanc tabulam philosophorum ipse inveniret neque traditam a Varrone multum mutasse videtur. nam id agit scriptor ut omnes illarum sectarum participes uno ore aeternum esse mortale genus affirmare doceat. quocirca singularum sectarum bini adiunguntur magistris discipuli [4] sequiturque asseclarum ceterorum consensus. ergo

---

[1] III 2, 81 [1] *ob auch die Angaben bei Censorin* c. 10 sq. 12 4. 13 *von Varro herstammen ist unsicher.* c. 4 3 *wo Pythagoras Ocellus und Archytas als Zeugen fuer die Ewigkeit der Welt angefuehrt werden, gewiss nicht.*

[2] ex potiorum codicum DR lectione occeium Occelum quam Ocellum quod Iahnius scripsit restituere malui. cf. varietas a Mullachio F. Ph. G. I 288 not. collecta.

[3] non nulla accurate ex vetusto exemplari transcripsit velut c. 4 mire prioribus adnexum ex Aristoxeni Πυθαγορικαῖς ἀποφάσεσιν, quod conlatis Jamblicho V. P. 209—213 et Aristoxeno apud Stob. flor. t. 101 4 recte contra Wyttenbachium probavit E. Rohde Mus. Rh. XXVII 52.

[4] aequabilitatem laedit Peripateticorum schola, cui tertius praeter Aristotelem et Theophrastum deest. sed inter Platonicos occurrit Dicaearchus, quem oculorum errore translatum credo in Platonici nescio cuius locum (nisi forte propter inimicitiarum cum Aristotele obscuram quandam famam [cf. Themist. Soph. p. 285B. Mueller F. H. G. II 224] a

frustra erunt, qui Pythagoram ceteraque tutati Ocellum Archytamque tamquam interpolatos expellant. accedit quod patriae adduntur Pythagorae Platoni Dicaearcho Aristoteli, idemque mos in Ocello Archytaque observatur. quid multa? ipse Varro accedat suae doctrinae vindex de re rust. II 1 3: *igitur, inquam, et pecua cum semper fuisse sit necesse natura (sive enim aliquod fuit principium generandi animalium ut putavit Thales Milesius et Zeno Citieus sive contra principium horum extitit nullum ut credidit Pythagoras Samius et Aristoteles Stagerites) necesse est humanae vitae a summa memoria gradatim descendisse ad hanc aetatem ut scribit Dicaearchus* ... ecce Pythagoras cum Aristotele et Dicaearcho eiusdem opinionis patroni, quae in Censorino accuratius exponitur. neque philosophorum patriae non adduntur. de Romanorum Varronisque Pythagoricis studiis dictum est a M. Hertzio de Nigid. Fig. p. 24 cf. Ritschelii opusc. III 442. Ocelli liber quando compositus sit ne Varronis quidem aetate certo efficitur. nam si Andronico quod supra dixi inferior fuit falsarius a sene Varrone novorum librorum ut in grammaticis aucupe legi poterat. quamquam veri simile Aristotelis non ipsum de generatione librum illum adhibuisse, sed excerptum et explanatum a iuniore quodam Peripatetico, quos constat Stoicis coloribus parum pepercisse. quod genus est in Ocell. 2 5 αἱ δὲ δυνάμεις οὔτε φθείρονται οὔτε γίνονται. λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων, quod Arii fr. 4 in memoriam revocat, qui similibus eclogis Andronico partim superioribus in Aristoteleis uti consuevit. de Archytae memoria nihil quod dicam habeo, nisi quod dubium non est quin ex subdito ea quoque hausta sit libello. neque enim Varroni eiusmodi quaestiones scrupulos parabant qui Archytam Pythagoreum inter rei rusticae scriptores enumeravit d. r. r. I 1 8 quem Demetrius Magnesius ab homonymis secreverat cf. Laert. VIII 82 γεγόνασι δ' Ἀρχῦται τέτταρες ... τρίτος περὶ γεωργίας γεγραφώς. sed haec quidem de Pythagoreorum in Varrone fraudibus.

Censorini igitur prior pars (4—15) ex Varronis loghistoricis accurate excerpta est. atque cum *Atticus sive de numeris* [l. muneribus cf. Ritschelii op. III 405] et *Tubero de origine humana* ab ipso compilatore 2 2 p. 6, 5 et 9 1 p. 22, 13 citentur, Tuberonem maxime in suum usum vertisse compilatorem propter argumenti similitudinem consentaneum est. altera libelli pars non minus Varroniana ex quibus libris hausta sit, iudicium cohibeo, cum Gruppeus [Herm. X 54 sqq.] non omnia recte enodavisse videatur. neque quidquam ad nostram de Tuberone quaestionem facit. nostra interest priorem partem de origine humana c. 4—15 examinare. atque c. 4 postquam Peripateticam et recentiorum Pythagoreorum doctrinam semper fuisse humanum genus exposuit, adversarios inducit.

Peripateticis seiunctum esse Dicaearchum opinaris). erroris instar, quem statuo a Censorino commissum, infra promam.

4 7 *Anaximander Milesius videri sibi ex aqua terraque calefactis exortos esse sive pisces seu piscibus simillima animalia, in his homines concrevisse fetusque ad pubertatem intus retentos, tunc demum ruptis illos viros mulieresque qui iam se alere possent processisse.*

Plac. V 19 4 Ἀναξίμανδρος ἐν ὑγρῷ γεννηθῆναι τὰ πρῶτα ζῷα φλοιοῖς περιεχόμενα ἀκανθώδεσι, προβαινούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἀποβαίνειν ἐπὶ τὸ ξηρότερον καὶ περιρρηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ ἐπ' ὀλίγον χρόνον μεταβιῶναι cf. supra p. 135.

8 *Empedocles* [1] *autem . . . tale quiddam confirmat. primo membra singula ex terra quasi praegnate passim edita deinde coisse et effecisse solidi hominis materiam igni simul et umori permixtam. . .*

*haec eadem opinio etiam in Parmenide Velins * te fuit pauculis exceptis ab Empedocle † dissensis.* [2]

Plac. V 19 5 Ἐμπεδοκλῆς τὰς πρώτας γενέσεις τῶν ζῴων καὶ φυτῶν μηδαμῶς ὁλοκλήρους γενέσθαι, ἀσυμφυέσι δὲ τοῖς μορίοις διεζευγμένας, τὰς δὲ δευτέρας συμφυομένων τῶν μερῶν εἰδωλοφανεῖς, τὰς δὲ τρίτας τῶν ὁλοφυῶν κτλ.

9 *Democrito vero Abderitae ex aqua limoque primum visum est* [libri *esse*] *homines procreatos.*

cf. Plac. V 19 [Gal.] Proleg. p. 21.

nec longe secus Epicurus. is enim credidit limo calfacto uteros nescio quos radicibus terrae cohaerentes primum increvisse et infantibus ex se editis ingenitum lactis umorem natura ministrante praebuisse, quos ita educatos et adultos genus hominum propagasse.

aliter Plac. 19 2.

secuntur Zenonis et mythologorum sententiae [cf. Servius ad Verg. Aen. I 743].

5 2 *igitur semen unde exeat inter sapientiae professores non constat.*

Parmenides enim tum ex dextris tum e laevis partibus oriri putavit.

Plac. V 7 4 Ἀναξαγόρας Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά.

Hipponi vero Metapontino sive ut Aristoxenus auctor est Samio [3] *ex medullis profluere semen videtur idque eo probari quod post admissionem pecudum si quis mares interimat medullas utpote exhaustas non reperiat.*

cf. Hippolyt. 16 2.

---

[1] hanc opinionem in iocum lepidissimum vertit Varro in Eumenidibus satura fr. 27 B [23 R] *Empedocles natos homines ex terra ait ut blitum.*

[2] sententiam mutilatam sic intellego: *Veliensi* [*Eleate*] *fuit p. e. ab Empedocle non dissentiente.*

[3] cf. Iamblich. V. P. 267 Zeller I[4] 232[3].

sed hanc opinionem non nulli refellunt ut Anaxagoras Democritus et Alcmaeon Crotoniates.....	cf. Plac. V 3 3. 6.
5 4 *illud quoque ambiguam facit inter auctores opinionem utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur ut Diogenes et Hippon Stoicique scripserunt an etiam ex matris quod Anaxagorae et Alcmaeoni nec non Parmenidi Empedoclique et Epicuro visum est.*	Plac. V 5 εἰ καὶ αἱ θήλειαι προΐενται σπέρμα. V 5 3 Ἵππων προΐεσθαι μὲν σπέρμα τὰς θηλείας . . . μὴ μέντοι εἰς ζῳογονίαν τοῦτο συμβάλλεσθαι . . . V 5 1 Πυθαγόρας Ἐπίκουρος Δημόκριτος καὶ τὸ θῆλυ προΐεσθαι σπέρμα.
5 *de conformatione autem partus nihilo minus definite se scire Alcmaeon confessus est ratus neminem posse perspicere quid primum in infante formetur.*	V 17 τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί. V 17 3 Ἀλκμαίων τὴν κεφαλὴν ἐν ᾗ ἐστι τὸ ἡγεμονικόν.[1]
6 1 *Empedocles quem in hoc Aristoteles secutus est ante omnia cor iudicavit increscere, quod hominis vitam maxime contineat.*	V 17 2 Ἀριστοτέλης πρῶτον τὴν ὀσφὺν ὡς τρόπιν νεώς.[2]
Hippon vero caput in quo est animi principale.	cf. V 17 3.
Democritus alvum cum capite quae plurimum habent ex inani.	cf. V 17 6 ἄλλοι δὲ τὸν ὀμφαλόν [cf. Plut. d. am. prol. p. 495].
Anaxagoras cerebrum unde omnes sunt sensus.	
Diogenes Apolloniates ex umore primum carnem fieri existimavit tum ex carne ossa nervosque et ceteras partes enasci.	
2 *at Stoici una totum infantem figurari dixerunt ut una nascitur aliturque. sunt qui id opinentur ipsa fieri natura ut Aristoteles atque Epicurus. sunt qui potentia spiritus semen comitantis ut Stoici ferme universi.*	V 17 1 οἱ Στωικοὶ ἅμα ὅλον γίγνεσθαι.
sunt qui aetherium calorem inesse arbitrentur qui membra disponat Anaxagoran secuti.	cf. V 19 3 v. p. 94 et 172.

[1] haud dubie Aëtius vera tradit. nam constat in Placitis τὸ ἡγεμονικόν Alcmaeonis de quo infra dicetur, contra eadem opinio a Varrone Hipponi tribuitur inferius, qui et ipse de cerebri natura quaedam coniecisse videtur cf. Hippol. 16 2.

[2] Aëtius erravit. nam cor principium indicavit Aristoteles cf. de gen. anim. II 6

6 3 *utcumque tamen formatus infans quemadmodum in matris utero alatur duplex opinio est.* | V 16 πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα.

Anaxagorae enim ceterisque compluribus per umbilicum cibus administrari videtur. | V 16 2 οἱ Στωικοὶ διὰ τοῦ χορίου καὶ τοῦ ὀμφαλοῦ.

at Diogenes et Hippon existimarunt esse in alvo prominens quiddam quod infans ore adprehendat ⟨et⟩ ex eo alimentum ita trahat ut cum editus est ex matris uberibus. [1] | cf. V 16 1.

4 *ceterum ut mares feminaeve nascantur quid causae esset varie ab isdem philosophis proditum est.* | V 7 πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα.

nam ex quo parente seminis amplius fuit eius sexum repraesentari dixit Alcmaeon.

ex seminibus autem tenuioribus feminas ex densioribus mares fieri Hippon adfirmat. | V 7 3 Ἱππῶναξ [sic Aëtius] παρὰ τὸ συνεστὸς ἢ καὶ ἰσχυρὸν ἢ παρὰ τὸ ῥευστικόν τε καὶ ἀσθενέστερον σπέρμα.

5 *utrius vero parentis principium sedem prius occupaverit, eius reddi naturam Democritus rettulit:* | V 7 6 Δημόκριτος τὰ μὲν κοινὰ μέρη ἐξ ὁποτέρου ἂν τύχῃ τὰ δὲ ἰδιάζοντα κατ' ἐπικράτειαν [cf. Arist. d. gen. anim. p. 764ᵃ 10].

at inter se certare feminas [feminae libri] *et mares et penes utrum victoria sit eius habitum referri auctor est Parmenides.*

6 *ex dextris partibus profuso semine mares gigni at e laevis feminas Anaxagoras Empedoclesque consentiunt.* | V 7 4 Ἀναξαγόρας Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά.

Interrumpam hic excerptorum seriem non quo lectores de summa similitudine moneam, quae nisi ex usu recentioris sylloges Epicureos et Stoicos complexae Stoicaque disciplina tinctae explicari nequit, sed ut Censorini novissimi capitis 6 4—6 turbas quasdam aperiam et quoad eius fieri potest in pristinum ordinem reducam.

Hipponis opinio vere traditur id quod Placita testantur. iam cetera dubia sunt. in Parmenidis opinione prompta est erroris obrussa. exstat enim illius versus δεξιτεροῖσιν [scil. μέρεσιν] μὲν κούρους, λαιοῖσι δὲ κούρας.

p. 742ᵇ 36. τρόπιν νεὼς sumptum videri possit ex Arist. metaphys. Δ 1 p. 1013ᵃ 4. cf. Lactant. opif. 5 *quasi carinam compegit quam nos dicimus spinam.*

[1] cf. Aristotelis de animal. epitome Aristophanea ed. Rose Anecd. gr. II p. 32: διαπίπτειν δέ φησι Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην εἰρηκότα ταῖς κοτυληδόσι ταῖς ἐν τῇ μήτρᾳ τρέφεσθαι τὰ ἔμβρυα. Roseus in Censorino suadet *ex quo* pro *ex eo*.

hanc doctrinam Anaxagorae et Hippocrati persuasit cf. Menag. ad Diog. II 9. itaque recte Placita V 7 4 Ἀναξαγόρας Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας [scil. tum mares gigni], τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά [sc. feminas] cf. Censorinus ipse V 2 ***Parmenides tum ex dextris tum ex laevis partibus oriri putavit.*** idem de Anaxagora Aristoteles de gener. anim. IV 1 p. 763b 31 ... οἷον Ἀναξαγόρας καὶ ἕτεροι τῶν φυσιολόγων· γίνεσθαί τε γὰρ ἐκ τοῦ ἄρρενος τὸ σπέρμα, τὸ δὲ θῆλυ παρέχειν τὸν τόπον καὶ εἶναι τὸ μὲν ἄρρεν ἐκ τῶν δεξιῶν τὸ δὲ θῆλυ ἐκ τῶν ἀριστερῶν καὶ τῆς ὑστέρας τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς εἶναι τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. cf. Philop. ad h. l. (Venet. 1526) f. 81v 16.

Empedoclis sententia quam coniungit Censorinus plane alia erat, quemadmodum cum alii tum Aristoteles l. c. docet.[1] nam ad calorem omnia rettulit Empedocles. ad hanc lucem compara Censorini verba 6 5 ***at inter se certare — Anaxagoras Empedoclesque consentiunt.*** quid? concordiam finxit Censorinus inter eos quos contrariae rationis tamquam exemplaria opponit Aristoteles? atqui recte in proxima § 7 Empedoclis placitum ipse Censorinus explicavit. age mutentur vices Parmenidesque in Empedoclis locum substituatur. tum veram habebis et Placitis consonam opinionem. Empedoclis lemma aut residuum est omissa opinione aut repetitum ex insequenti paragrapho, quae ab Empedocle incipit. sed prior sententia nunc lemmate caret. quocirca Democritum descendere iubeamus, cuius vicina in Placitis et Aristotele memoria aliter accurate cum Censorino non potest conciliari. ceterum ad eundem fortasse Democritum pertinent quae Stoicis apud Aëtium V 11 3 perverse continuantur προΐεσθαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα· κἂν μὲν ἐπικρατήσῃ τὸ τῆς γυναικὸς ὅμοιον εἶναι τὸ γεννώμενον τῇ μητρί, ἐὰν δὲ τὸ τοῦ ἀνδρὸς τῷ πατρί cf. V 5 1. Democrito igitur in proxima traiecto post Hipponem § 5 una relinquitur anonymi sententia, quam noli cum Hipponis altera in Placitis opinione § 7 εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσειεν ἄρρεν, εἰ δ' ἡ τροφὴ θῆλυ componere. sed fieri potest ut duplex eius memoria Censorinum in oculorum errorem induxerit, quem ceterae turbae sponte sequebantur. pergo Placitorum concentum demonstrare.

6 6 ***quorum opiniones ut de hac specie congruae ita de similitudine liberorum dispariles***	Plac. V 11 πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων.
super qua re Empedocles disputata ratione talia profatur: si par	V 11 1 Ἐμπεδοκλῆς ὁμοιότητας γίνεσθαι κατ' ἐπικράτειαν τῶν σπερματι-

[1] Parmenidem et Empedoclem parum scite copulavit etiam Galenus ad Hippocr. epidem. IV 2, XVII 1 p. 1002 K. τὸ μέντοι ἄρρεν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας κυΐσκεσθαι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιοτάτων ἀνδρῶν εἰρήκασιν. ὁ μὲν γὰρ Παρμενίδης οὕτως ἔφη 'δεξιτεροῖσι μὲν κούροις λαιοῖσι δ' αὖ κούρας', ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς οὕτως 'ἐν γὰρ θερμοτέρῳ τὸ κατ' ἄρρενα ἔπλετο γαίης καὶ μέλανες διὰ τοῦτο καὶ ἀνδρωδέστεροι ἄνδρες καὶ λαχνήεντες μᾶλλον. in causa fuit fortasse quod Aristoteles l. c. p. 765a 35 utramque rationem suo arbitratu quodammodo conciliare conatus est.

calor in parentum seminibus fuit patri similem marem procreari, si frigus feminam matri similem. quodsi patris calidius erit et frigidius matris, puerum fore qui matris vultum repraesentet: at si calidius matris, patris autem fuerit frigidius puellam futuram quae patris reddat similitudinem.

χῶν γόνων, ἀνομοιότητας δὲ τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμασίας ἐξατμισθείσης.

hinc Aëtio quaedam lux affulget. postrema quidem utrimque consentiunt, cum Aëtiana ἀνομοιότητας δὲ τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμασίας ἐξατμισθείσης accuratius ab illo explicentur *quodsi patris calidius* etc. at priora discrepant. Censorinus caloris aequabilitatem causam dixit, Placita seminum certantium potentiam. uter verius rettulerit non potest ambigi cf. Censor. 6 10. Aëtium autem contraxisse puto talia ἐὰν ἴσον ᾖ τὸ θερμόν, κρατεῖν τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, ἐὰν δὲ τὸ ψυχρόν, τὸ τοῦ θήλεος cf. Philopon. in Ar. de gen. IV 1 (Ven. 1526) f. 81ᵛ 25.

6 8 *Anaxagoras autem eius parentis faciem referre liberos iudicavit qui seminis amplius contulisset.*

ceterum Parmenidis sententia est cum dexterae partes semina dederint tunc filios esse patri consimiles, cum laevae tunc matri.

Plac. V 11 2 Παρμενίδης ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς μήτρας ὁ γόνος ἀποκριθῇ τοῖς πατράσιν, ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ταῖς μητράσιν.

ad Anaxagoram Aëtii comparatio est nulla. sed similiter Lactantius qui Varronis librum undecumque cognitum habuit de opif. c. 12 *id autem praevalet e duobus quod fuerit uberius. alterum enim quodammodo amplectitur atque includit. hinc plerumque fieri solet ut unius tantum lineamenta praetendant. si vero aequa fuerit ex pari semine permixtio figuras quoque misceri ut soboles illa communis aut neutrum videatur.* eodem spectat Aristot. de gen. anim. IV 3 p. 769ᵃ 9 ἔνιοι μὲν γάρ φασιν ἀφ' ὁποτέρου ἂν ἔλθῃ σπέρμα πλέον, τούτῳ γίγνεσθαι μᾶλλον ἐοικός . . . ἂν δ' ἴσον ἔλθῃ ἀφ' ἑκατέρου, τοῦτο δ' οὐδετέρου γίγνεσθαι ὅμοιον.

Parmenidea promiscuo in utroque errore conversa sunt. volebant dicere e dextris partibus mares oriri ac cetera similiter. vide quae supra et ad Aëtii locum dixerim, cf. Zeller I⁴ 528. quid ipsi philosopho de similitudine placuerit ex Sorano verso a Caelio Aureliano de morb. chron. IV 9 p. 545 Wetst. notum est.[1] mares feminasque ex bene tem-

[1] *Parmenides in libris quos de natura scripsit, eventu inquit conceptionis molles aliquando seu subactos homines generari. . . . . .*

femina virque simul Veneris cum germina miscent,
venis informans [an *unius in formam?*] *diverso ex sanguine virtus*
temperiem servans bene condita corpora fingit.
at si virtutes permixto semine pugnent

peratis seminibus suis locis gigni, mares dextris, feminas laevis utriusque sexus partibus. si vero semen a dextra ortum forte in laevam mulieris pervenerit aut invicem, tum ambiguum sexum et '*utriusque veneris*' i. e. hermaphroditos procreari. quam doctrinam novo licet testimonio Lactantii confirmare, qui verbosius ut solet et Tulliano more Varroniana opinor sequitur c. 12 l. c. *dispares quoque naturae hoc modo fieri putantur. cum forte in laevam uteri partem masculinae stirpis semen inciderit, marem quidem gigni opinatio est. sed quia sit in feminina parte conceptus, aliquid in se habere femineum supra quam decus virile patiatur vel formam insignem . . . item si partem in dextram semen feminini sexus influxerit, feminam quidem procreari, sed quoniam in masculina parte concepta sit habere in se aliquid virilitatis ultra quam sexus ratio permittat. si vero masculinum in dexteram, femininum in sinistram pervenerit, utrosque fetus recte pervenire* [*l. provenire*]. [1]

Consulto fui molestior in explicanda Parmenidis opinione quo brevius corruptum vel truncatum Aëtii locum persanare liceret. quae dimidiata supra apposui V 7 4 integra sic se habent:

Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά. εἰ δ' ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς, γίνεσθαι θήλεα. priora explicavi p. 192, ultima aut truncata sunt e talibus τὰ μὲν ἄρρενα γίνεσθαι θηλύτερα, τὰ δὲ θήλεα ἀρρενικώτερα aut corrupta ex γίνεσθαι ἀρρενοθήλεα. utrum praestet, suo quisque arbitratu optabit. [2] continuo Varroniana ex Censorino

6 9 *sequitur de geminis, qui ut aliquando nascantur modo seminis fieri Hippon ratus est:*	V 10 πῶς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεται.
id enim cum amplius est quam uni satis fuit bifariam diduci.	V 10 1 Ἐμπεδοκλῆς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεσθαι κατὰ πλεονασμὸν καὶ περισχισμὸν τοῦ σπέρματος.
10 *id ipsum ferme Empedocles videtur sensisse. nam causas quidem cur divide-*	

nec faciant unam permixto in corpore dirae,
nascentem gemino vexabunt semine sexum.

vult enim seminum praeter materias esse virtutes quae si se ita miscuerint ut eiusdem corporis faciant unam, congruam sexui generent voluntatem; si autem permixto semine corporeo virtutes separatae permanserint, utriusque veneris natos appetentia sequatur. cf. Karsten Parm. p. 127.

[1] Parmenideam rationem sed in contrarium versam sequitur Diocles, opinor, medicus apud Theodor. Priscian. [Octav. Horat. ed. Argent. 1532 p. 110].

[2] cf. Pseudo-Hippocr. d. diaet. I 28 [t. VI p. 502 L.] ἢν δὲ ἀπὸ μὲν τῆς γυναικὸς ἄρσεν ἀποκριθῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνδρὸς θῆλυ, κρατήσῃ δὲ τὸ ἄρσεν, αὔξεται τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ προτέρῳ, τὸ δὲ [sc. ἄρσεν] μειοῦται· γίνονται δὲ οὗτοι ἀνδρόγυνοι καὶ καλέονται τοῦτο ὀρθῶς. ἀρρενόθηλυς est apud Plutarchum de Isid. et Osir. 43 p. 368. Theol. arithm. p. 33, 9 Ast. Porphyr. ap. Euseb. III 11 10. Athenagor. suppl. p. 108 Ott. Maneth. 5, 140. Epiphan. I. 308 Oehl. idem valet ἀνδρόθηλυς quod in notissimo Philostrati de Favorino loco invenitur V. S. 18 διφυὴς δὲ ἐτέχθη καὶ ἀνδρόθηλυς. cf. V. Rose Anecd. gr. I 71. v. Lobeck ad Phryn. p. 536.

retur non posuit, partiri tantummodo ait et si utrumque sedes aeque calidas occupaverit utrumque marem nasci, si frigidas aeque utramque feminam si vero alterum calidiorem alterum frigidiorem dispari sexu partum futurum.

Censorino collato tamquam officinam compilatoris Aëtii introspicias. causas ille Empedoclem partitionis non attulisse religiose prodit. sed coniecit similiter atque Hipponem eum statuisse. quid Aëtius? coniecturam pro certo amplexus utramque opinionem in unam compegit. pariter ariolatur V 8 1.[1]

7 1 *superest dicere de* ***temporibus*** *quibus partus soleant esse ad nascendum maturi* . . .

2 *iam primum quoto post conceptionem mense infantes edi soleant, frequenter agitatum inter veteres nondum convenit.*

Hippon *Metapontinus a septimo ad decimum mensem nasci posse existimavit*....[2]

4 *huic opinioni in parte aliqua repugnant alii, in parte*[3] *consentiunt.*

5 *nam septimo mense parere mulierem posse plurimi adfirmant, ut* ***Theano*** *Pythagorica* ***Aristoteles*** *Peripateticus* ***Diocles Euenor Straton Empedocles Epigenes*** *multique praeterea quorum omnium consensus* ***Euryphontem*** *Cnidium non deterret id ipsum intrepide perneganlem.*

V 18 4 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Ἱπποκράτην φασὶν ἐὰν μὲν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησί, τότε . . . γεννᾶσθαι γόνιμα. Ἐμπεδοκλῆς cf. V 18 1. Εὐρυφῶν ὁ ἰατρός . . . V 18 7.

6 *contra eum ferme omnes* ***Epicharmum*** [p. 298 Lor.] *secuti octavo mense nasci negaverunt.* ***Diocles*** *tamen Carystius et* ***Aristoteles*** *Stagirites aliter senserunt. nono autem et decimo mense cum Chaldaei plurimi et idem supra mihi nominatus* ***Aristoteles*** *edi posse partum putaverint. neque* ***Epigenes*** *Byzantius nono fieri posse contendit nec* ***Hippocrates*** *Cous decimo.*

V 18 3 Πόλυβος Διοκλῆς οἱ Ἐμπειρικοὶ καὶ τὸν ὄγδοον μῆνα ἴσασι γόνιμον ἀτονώτερον δέ πως cf. V 18 4.

cf. V 18 4.

7 *ceterum undecimum mensem* ***Aristo-***

[1] similem materiam collectam invenit Seneca de benef. VII 1 5 *utrum unus concubitus spargatur in duos an totiens concepti sint.* intellege περισχισμὸν et ἐπισύλληψιν quae in Placitis Empedoclis Asclepiadi atque Erasistrato Stoicis adscripta sunt.

[2] *aestimavit* libri. sequitur de septenarii numeri vi cf. ad Placit. V 23 1.

[3] Iahnius scripsit *alii, alia in parte.*

teles [1] *solus recipit* [*l. recepit*], *ceteri universi inprobarunt.*

Sequitur Chaldaeorum ratio c. 8 cum Placitis V 18 6 οἱ μαθηματικοὶ κτέ. in summum congrua, sed multo uberior. etiam magis consentiret si haec τὰ δὲ ἀσύνδετα ζῴδιά ἐστιν ἐὰν τῶν οἰκοδεσποτούντων ἀστέρων τυγχάνῃ. ἐὰν γάρ τις τούτων τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον κληρώσῃ, δυστυχεῖς καὶ ἀχρόνους σημαίνει, quae neque ipsa intellego nec cum reliqua ratione cohaerent, interpolata esse sive ab Aëtio sive a Plutarcho crederemus. maxime huic coniecturae favet quod regnantibus planetis omissis cetera similia fient Chaldaeorum doctrinae quam excerpsit Geminus Elem. astron. Uranol. Pet. p. 6 D. [2] Epigenem infra astrologum nominavit Censorinus 17 4 et coniunxit cum Beroso. eosdem coniunctos ex Varrone citat Plinius N. H. VII 160. [3]

---

[1] Hist. anim. VII 4 p. 584b 1. V. Rose Ar. pseud. p. 382. inde Varronis facetiae in Testamento satura fr. 4 p. 229 R. *si quis mihi filius unus pluresve in decem mensibus gignuntur, ii si erunt* ὄνοι λύρας *exheredes sunto. quod si quis undecimo mense* κατ' Ἀριστοτέλη *natus est, Accio idem quod Titio ius esto apud me.*

[2] fortasse olim interpolatorum loco haec explicatio exstitit: τὰ δὲ σύνδετα ζῴδιά ἐστιν κατὰ διάμετρον· κριὸς πρὸς ζυγόν, ταῦρος πρὸς σκορπίον κτλ. cf. Manil. II 395 sqq. sed de omnibus his rebus nihil pro certo possum affirmare ut hospes in astrologorum nugis.

[3] non praetereundus erat Manilius qui dicitur, si Gruppeo fides habenda esset [Herm. XI 235 sqq.] e Varrone illud carmen totum haustum esse contendenti. quod secus est. ipsa prima eius verba '*denn die griechischen Astronomen beginnen die Aufzaehlung der Zodiacalbilder mit dem Krebs, waehrend die Roemer von dem Widder ausgehen*' miram ignorationem produnt. nam etsi Eudoxi parapegma a leone initium cepit, Callippus atque Dionysius a cancro, posteriores ab ariete velut Posidoniani Geminus p. 1 Achillesque p. 144 E Pet. et quod pluris est ipse Ptolemaeus perspicuis verbis almag. II 7 p. 32 Bas. 90 Halm. quem Theo comm. in tab. man. ed. Halma p. 28 sq. sequitur. ceterum non nullae tabulae variant partim antiquo ordine servato (almag. II 12 p. 51 B. 134 Halm. tab. man. ed. Halm. II 98 sqq.) partim capricorno proposito tab. man. I 148 sqq. quis arietem primus introduxerit Graecorum ambigitur. nam quod posuit Letronneus [*sur l'origine du zodiaque Grec et sur plusieurs points* etc. Journ. des sav. 1839 p. 448 sed cf. eiusdem *sur l'origine Grecque du zod. prétend. Égypt.* § V Revue de deux mondes 1837, Mélanges d'érudition de Letr. p. 32—34] Hipparchum zodiacum ad arietis initium ordinasse, eo nititur quod Ptolemaei fixarum stellarum tabulam alm. VII extr. VIII Hipparcheam credunt, ubi p. 184 sqq. Bas. aries dux est signorum. quod aliter se habere docuit Schaubachius [Iahns archiv f. phil. u. paed. VII 55 sqq. X 334. 336]. Hipparchus in commentario qui exstat de Arato itendidem a cancro progreditur p. 245 sqq. 249 sqq. Pet. sed fieri potuisse ut etiam in arietem incideret Hipparchus existimat Usenerus, qui de astronomorum rationibus sua me eruditione benigne adiuvit. ceterum ut astronomorum omnino non tantum intererat, quod signum principatum haberet modo quaterna anni spatia observarentur, ita astrologis hoc vel inprimis respiciendum fuit. de Chaldaeis antiquis cf. Lenormant *Anfaenge der Cultur* II 48. inde Sext. adv. mathem. V 7. 11. 21 artem eorum expositurus ab ariete incipit itemque Hippolyt. refut. IV 15 p. 80, 14 Gott. V 13 p. 180, 36. 43. 182, 50. VI 28 p. 268, 15. apertius schol. Arat. p. 99, 39 Bekk. διὰ τί ἀπὸ τοῦ καρκίνου ἤρξατο [Aratus] καὶ ταῦτα τῶν Αἰγυπτίων ἀεὶ ἀπὸ κριοῦ λαμβανόντων τὴν ἀρχήν; ὅτι εἰώθει ἀεὶ ἀπὸ τῶν βορείων ἄρχεσθαι, βορειότερος δέ ἐστι πάντων ὁ καρκίνος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι εἰκότως ἀπὸ τοῦ κριοῦ ποιοῦνται τὴν ἀρχὴν πάντα τὰ ζῴδια κατὰ ἀναλογίαν λαμβάνοντες τῶν μελῶν. Aegyptios non veteres intellego qui a cancro (Sirli

9 1 *hac* ***Chaldaeorum*** *sententia explicata transeo ad opinionem Pythagoricam* ***Varroni*** *tractatam in libro qui vocatur* ***Tubero*** *et intus subscribitur* ***de origine humana.***

2 *quae quidem ratio praecipue recipienda ad veritatem proxime videtur accedere.*

alii *enim plerique, cum omnes partus non uno tempore fiant maturi, una tamen eademque tempora omnibus conformandis dederunt. ut* ***Diogenes*** *Apolloniates qui masculis corpus ait quattuor mensibus formari et feminis quinque,*

vel ***Hippon*** *qui diebus LX infantem scribit formari et quarto mense carnem fieri concretam quinto ungues capillumve nasci septimo iam hominem esse perfectum.*

3 ***Pythagoras*** *autem quod erat credibilius dixit partus esse genera duo alterum septem mensum alterum decem, sed priorem aliis dierum numeris conformari aliis posteriorem. eos vero numeros qui in uno quoque partu aliquid adferunt mutationis, dum aut semen in sanguinem aut sanguis in carnem aut caro in hominis figuram convertitur inter se conlatos rationem habere eam quam voces habent quae in musice* σύμφωνοι *vocantur.*

cf. Plac. V 21 ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα.

Omitto Varronis musicam rationem alienam a nostro instituto. sed iuvat Varroniana apud alios Placitorum electa qualia subinde adnotavi paulo diligentius colligere. Lactantius in libro de opificio dei illius auctoritatem maxime ad etymologias nominatim arcessivit ut c. 8 *a quo foratu frontem nominatam Varro existimavit* vel c. 10 *eos ciliorum tegminibus occuluit unde oculos dictos esse Varroni placet.* ibidemque *Varro a ligando cibo putat linguae nomen impositum* cf. c. 13 *mulieris viri* c. 14 *renum* c. 15 *vocis* [1] veriloquia. gravissimam vero doctrinam de hominum generatione c. 12 compressit. praeter superiora illa duas eclogas promam:

ortu) annum incipiebant, sed apotelesmaticos [cf. Lucian. astrol. 7] qui Petosirin et Nechepsonem antiquos Aegypti reges tamquam astrologiae inventores et gravissimos scriptores suspiciebant. cf. Usener Mus. Rhen. XXVI 158. Ch. Graux *Revue de philol.* II 71 26. Not. et extr. XVIII 2 p. 36. Romani quibus aries sollemne est initium quin non ipsorum fastos [cf. Mommsen r. Chronol. [2] 307] sed graecum usum sint secuti, equidem non dubito.

[1] varias de *voce* opiniones ex graeco fonte expressit Gellius V 15. indidem c. 16 de *vi oculorum* Placitorum more excerptum. sed fontem ut invenirem non contigit.

ipsum semen quidam putant ex medullis tantum, quidam ex omni corpore ad venam genitalem confluere ibique concrescere.

non potest fieri quin Varronis eruditionem [cf. Censorin. 5 2 Plac. V 3] adgnoscas. sed ecce etiam nomen

conceptum igitur Varro et Aristoteles sic fieri arbitrantur. aiunt enim non tantum maribus inesse semen verum etiam feminis. et inde plerumque matribus similes procreari. sed earum sanguine esse purgatum: quodsi recte cum virili mixtum sit utraque concreta et simul coagulata informari. primum quidem cor homini confingi, quod in eo sit et vita hominis et sapientia, denique totum opus quadragesimo die consummari.

de Aristotelis doctrina a Varrone recepta cf. Rose Ar. ps. p. 383. Plac. V 5 2. 6 1. de corde crescendi initio cf. Censorin. 6 1 et supra p. 190[2] de quadragesimo die Plac. V 21 1. [1]

Similis opinionum enumeratio Varroni in Commentis Lucani Bernensibus tribuitur p. 220, 19 Usener.

Varro dixit somnia nasci aut ex abundantia principiorum aut deminutione, cum aut plus nobis caloris est aut minus aut plus humoris aut minus aut plus aeris aut minus aut plus terreni aut minus. nam cum plus ignis est, in somnis potiones et omne genus refrigerationis desideramus, cum aeris abundantia volare nos et sublimia petere et in ceteris sui similia colligi.

Epicurus dicit atomos influere animis nostris in imaginibus corporum et ea quae gessimus aut quae gesturi sumus per quietem videri.

Plato item dixit iecur nostrum leviore suco praestare splendorem velut speculum [in] quo dum inciderint imagines illae quas Epicurus tradit animum eas videre et quae habeat somnia conici [?]. quaecumque igitur videamus aut per recordationem rerum quas gessimus aut per metum, dum timemus qualia eventura sint, prospicimus.

---

[1] ex reliqua Lactantii libri parte insigne c. 17. *an si mihi quis dixerit aeneum esse caelum aut vitreum aut ut Empedocles ait aerem glacialem* [cf. Plac. II 11 2] *statimne assentias?* de mundo Varro in Tuberone quoque egerat. cf. Prob. ad Verg. ecl. 31 p. 19, 1K. *ad quam imaginem Varro mundo ovum comparavit* [Plac. II 2 1 Achill. s. p. 127 Pet. Comm. Lucani p. 153, 24 Cassiod. Sen. t. II p. 560[b] Gar.] *in logistorico qui inscribitur Tubero de origine humana sic dicens 'caelum ut testa item vitellum ut terra, inter illa duo humor quasi ἰχμὰς inclusus aer in quo calor'. in eodem etiam libro Varro interpretatur vitellum appellatum quia generet vitalia.* nempe a mundo sive aeterno sive mortali similiter de humana origine disceptabant. ergo Tuberonis fuit initium quale Placitorum V 19 καθ' οὓς μὲν γενητὸς ὁ κόσμος γενητὰ τὰ ζῷα καὶ φθαρτά εἰσιν. cf. Sueton. reliqu. p. 193 Reiff. mundi aeterni opinionem Varronianam impugnat libros Antiquitatum divinarum respiciens Tertullianus ad nat. II 3. cf. Philargyrus ad Verg. Georg. II 336 *Varro autem in satura quae scribitur de salute ait mundum haud natum esse neque mori. Plato autem natum at non mori. Metrodorus autem neque natum neque mori. Zenon ex hoc mundo quamvis aliqua intereant, tamen ipsum perpetuo manere quia inhaereant ei elementa e quibus generantur materiae ut dixit crescere quidem sed ad interitum non pervenire manentibus elementis a quibus revalescant.* opiniones si a Varrone collectae fuerunt, a satura abhorrent. cf. Riese Varr. sat. rel. p. 45 sq. quae de Xenophanis studio Varroniano nugatus sit Krahner comm. de Varron. N. Brandenb. 1846 p. 8 nolo refutare.

ibidemque p. 289, 3

alii existimant animas statim elisas corpore solvi ac dissipari in principia sua inter quos Epicurus.[1]

alii solidas quidem postquam exierint de corpore permanere, deinde tractu temporis dissipari. haec opinio Stoicorum.

alii integras decedere sicuti venerint in corpora et semper manere. haec auctoritas in duas opiniones scinditur.

alii enim dicunt liberatas a vinculo corporis in caelum reverti inter quos sunt Peripatetici et cum Platone suo Academici.

alii ire per corpora multorum animalium, quadrigentesimo sexsagesimo et altero anno rursus in corpora reverti humana: huius opinionis conditor Pythagoras.

Plac. IV 7 4 Δημόκριτος Ἐπίκουρος φθαρτὴν τῷ σώματι συνδιαφθειρομένην.

IV 7 3 οἱ Στωικοὶ ἐξιοῦσαν τῶν σωμάτων διαρκεῖν μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ζῆν ἔφασαν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀσθενεστέραν . . . ἐπ' ὀλίγον, τὴν δέ γε ἰσχυροτέραν . . . μέχρι τῆς τοῦ παντὸς ἐκπυρώσεως.

prius caput de somniis universae Placitorum rationi concinit, sed V 2 πῶς ὄνειροι γίνονται non potest comparari, quia Democriti Stratonis Herophili tantum sententiae exstant. Varroni quae opinio tribuitur, dubium non est quin Empedoclea sit, quod Usenerus coniecit. idem alteram de anima seriem sine testimonio traditam recte auctori suo vindicavit et loghistoricis maxime collectas eiusmodi sententias assignavit[2]. quam opinionem Censorini testimonio satis stabilivimus.

Cognatae originis sunt quae Reifferscheidius ex Isidori maxime de natura rerum compendio Suetonii Prati libro IX inseruit. non nulla cum Placitis convenire ille probe perspexerat cum Suetonii pr. Caes. libr. reliqu. p. 444: *Isidorus*, inquit, *easdem fere quaestiones naturales tractat quas scriptor Graecus quem Plutarchum esse dicunt in placitis philosopho-*

---

[1] cf. p. 304, 9 *secundum Epicureos qui dicunt post mortem animam non durare sed interire cum corpore.*

[2] p. 221, ad v. 6 *hucusque Varro quem in loghistoricis hac ratione philosophorum sententias conposuisse vel potius compositas ex eodem libro quem praeter Stobaeum personati Plutarchus et Galenus* [nobis pro his dicendus Aëtius] *compilaverunt repetisse idoneus auctor est Censorinus.* Varronis animae patrocinium laudat Claudianus Mamert. d. stat. an. II 7 *M. Varro sui saeculi peritissimus et teste Tullio omnium sine dubitatione doctissimus quid in musicis quid in arithmeticis quid in geometricis quid in* φιλοσοφουμένων *libris divina quadam disputatione contendit nisi ut a visibilibus ad invisibilia a localibus ad illocalia a corporeis ad incorporea miris aeternae artis modis abstrahat animum et in corpora hoc est in adversa sibi dilapsum sui compotem faciat? cui si corpus esset corpus adversum esse non posset.*

rum libris primo secundo tertio proponit. sed intercedit inter eos haec differentia quod ille semper auctores sententiarum nominat, Isidorus nominibus eorum suppressis generaliter eos sic fere significat: gentiles veteres antiqui sapientes philosophi physici alii quidam. sed quae de origine Isidori ceterorumque eius generis scriptoribus posuit, non ita stabilita sunt ut tuto insistere possis [cf. G. Becker n. jahrb. f. phil. 1863, 642]. neque multum ille profecit perpetua Placitorum comparatione, quam Suetonio suo subnotavit, quia perpauca accurate respici, pleraque frustra citari manifestum est.

Memorabilis est Augustini enarr. in psalm. X 3 expositio [Sueton. ed. R. p. 209], quam Isidorus de nat. rer. 18 nominatim excerpsit [cf. schol. German. p. 197, 9 sqq. ed. Breysig, Censorin. fr. III p. 80, 6 Jahn. supra p. 53] *duae sunt de luna opiniones probabiles. harum autem quae vera sit aut non omnino aut difficillime arbitror posse hominem scire. cum enim quaeritur unde lumen habeat, alii dicunt suum habere sed globum eius dimidium lucere dimidium autem obscurum esse, dum autem movetur in circulo suo eandem partem qua lucet paulatim ad terras converti ut videri nobis possit et ideo prius quasi corniculatam apparere. . . . alii autem dicunt non habere lunam lumen proprium sed a sole illustrari.* Reifferscheidius ad hunc locum uberrima ex Plutarchi Plac. II 28. 25 excerpta frustra proposuit. nam quia Stobaei supplementa adhibere noluit, priorem opinionem Berosi esse eum fugit. etenim si Placita coniunges II 28 1 . . Βήρωσος ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς 25 12 Βήρωσος ἡμιπύρωτον σφαῖραν τὴν σελήνην 29 2 Βήρωσος [deficere lunam] κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους, ad graecum exemplar haud dubie reduceris. ut Suetonii auctoritas hoc loco nequiquam invocatur ab editore, ita Varronis nomen non temere quispiam protulerit. nam Augustinus quantum debuerit illi in vulgus est notum idemque constat de Vitruvio, qui eandem memoriam repetit IX 1 16 *nunc de crescenti lumine lunae deminutioneque uti traditum est nobis a maioribus dicam* IX 2 1 *Berosus . . . pilam*[1] *esse ex dimidia parte candentem reliqua habere caeruleo colore.* quae Vitruvius *maioribus* se debere dicit vix errabimus si auctori Varroni, quo uti solet, reddemus, cum praesertim Berosum a Varrone citatum supra p. 196 viderimus.

Isidor. de nat. r. 20 [Hygin. P. A. IV 14 Sueton. p. 212 R.] *alii autem dicunt defectum solis fieri, si foramen aeris quo sol radios fundit aliquo spiritu contrahatur sive obturetur. haec physici et sapientes dicunt.* ex omni Placitorum nube ab editore contracta nullum in conspectum venire potest nisi Anaximandreum II 29 1 Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου. *foramen aeris* breviuscule dictum, quod debebat

---

[1] hoc vocabulo utitur etiam Augustin. l. c. *nam et si facias pilam ex dimidia parte candidam et ex dimidia obscuram* cet.

foramen orbis ex aere compacti. nam hanc supra explicavi doctrinam p. 33. in proximis est insignis error.

Isidor. l. c. 21 [Suet. p. 213R] *nam dicunt Stoici omnem terram montibus claudi quorum umbra fertur luna subito non apparere.* levitatem breviantis non castigavit editor. quid enim Stoicos tam puerilia finxisse putamus, quos constat statuisse [Plac. II 29 6] τὰς ἐκλείψεις [efficere lunam] εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν cf. Laert. VII 145? sed iste ad priscorum simplicitatem redierat. nam montes luminibus astrorum officere docuerat Anaximenes Hippolyt. 7 6. accurate concinit cum Placitis stellarum cadentium explicatio, quam tamen non explicavit editor:

Isidor. l. c. 25 [Sueton. p. 218R.] *falsa . . . opinio est nocte stellas cadere cum sciamus ex aethere lapsos igniculos ire per caelum portarique ventis* . . . [Servius georg. I 366 quem R. citat ex graeco alio fonte fluxit] cf. Placit. III 2 9 Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους διᾴττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι.

Tantum Placitorum refert similitudinem. cetera aut abhorrentia aut pervulgata praetermitto. Varronis igitur uno loco auctoritas certius aliquanto per compilatorum nebulas pellucere videtur. ergo nisi Placitorum similitudo in Censorini excerptis manifesto perspecta esset, illa equidem in auxilium vocare non ausim. nunc vero probatae causae testes minoris fidei accedere haud gravaberis.

Varro loghistoricos suos circa iniens octavum a. u. c. saeclum conscripsisse videtur. sequor enim Ritschelii rationem [opusc. III 414 Krische Goett. gel. Stud. II 1845 p. 172: nihil contra facit Gruppe Herm. XI 239]. '*de Tuberone,* inquit, *controversia esse nequit quin is sit L. Aelius Tubero quem novimus M. Ciceronis et condiscipulum et contubernalem et affinem et familiarem, Q. Ciceronis in Asia a. 693 legatum hominem cum ingenio tum doctrina excellentem, ut est pro Ligario c. 4 cui etiam Aenesidemus* λόγους Πυρρωνείους *suos inscripsit teste Photio bibl. c. 212.* ergo ut tandem longae sed necessariae disputationis calculos subducamus, ante octavum saeculum uberrimus Placitorum liber exstitit Stoicos Epicureosque multoque uberius priores et physicos et medicos complexus et profectus aut a Stoico aut eclectico illorum verbis uso. nam recentia insunt multa et antiqua recenter tractata. eo ad Tuberonem certe usus est Varro eodemque Aëtius. ergo cum Posidonii et Asclepiadis temporibus Aëtii fons circumscriptus sit, qui idem fuit Varronis, vetustorum Placitorum origines ab exeunte a. u. c. saeculo septimo repetendas esse consequitur. Asclepiades in Censorini excerptis de natura hominis forte non citatur, sed de musices vi c. 12 ex eodem opinor Tuberone, ad quem mox dabitur reditus. ceterum ne opus quidem est subtiliore annorum computatione. constat Varrone et Asclepiadem et Posidonium una aetate superiores esse [cf. p. 185[3]] neque minus constat novissimo cuique libro inhiasse polyhistoris curiositatem, ut hinc quidem nihil oboriri queat difficultatis. sed age cetera videamus num nostris calculis conveniant.

Saeculi sui morem egregie perspexit Varro, cum sic aequales philosophos incusavit [sentent. Varr. p. 266, 28 Riese]: *eo hodie philosophia perducitur ut praeclare nobiscum agatur si in his aetatem consumimus exponendis quibus antiqui suae portionem commodabant contexendis. apum mella comedimus, non ipsi facimus!* ac ne forte putes intra solos Varrones Cicerones Arios Aëtios illud studium contineri, unum quem illo saeculo novae sectae credunt conditorem Aenesidemum ipsum quoque priorum scrinia compilasse et contaminasse potius quam nova peperisse demonstrabo. sed ea tantum attingam, quae cum Placitis necessario sunt vinculo coniuncta.

Notissimus est Platonis in Phaedone locus p. 96 B ubi Empedoclis Anaximenis vel Diogenis Heracliti Alcmaeonis [cf. Hirzel Herm. XI 241] de anima decreta comprehendit. καὶ πότερον τὸ αἷμά ἐστιν ᾧ φρονοῦμεν ἢ ὁ ἀὴρ ἢ τὸ πῦρ ἢ τούτων μὲν οὐδέν, ὁ δὲ ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν καὶ ὁρᾶν καὶ ὀσφραίνεσθαι, ἐκ τούτων δὲ γίγνοιτο μνήμη καὶ δόξα, ἐκ δὲ μνήμης καὶ δόξης λαβούσης τὸ ἠρεμεῖν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι ἐπιστήμην. tum Aristoteles ampliorem veterum conspectum de anima I 2 proposuit. sed ab utraque ratione posteriorum curiositas multum distat. audi Ciceronem in Tusculanis I 9

18 *Sunt enim qui discessum animi a corpore putent esse mortem.*

sunt qui nullum censeant fieri discessum sed una animum et corpus occidere animumque in corpore extingui. qui discedere animum censent, alii statim dissipari alii diu permanere alii semper. [cf. Comm. Bernens. supra p. 198.]

quid sit porro ipse animus aut ubi aut unde, magna dissensio est.

aliis cor ipsum animus videtur . . .

19 *Empedocles animum esse censet cordi suffusum sanguinem.*

aliis pars quaedam cerebri visa est animi principatum tenere.

aliis nec cor ipsum placet nec cerebri quandam partem esse animum sed

alii in corde, alii in cerebro dixerunt animi esse sedem et locum.

Animum autem alii animam ut fere nostri. declarat nomen. nam et agere animam et efflare dicimus; ipse autem animus ab anima dictus est.

Zenoni Stoico animus ignis videtur.

X. *sed haec quidem quae dixi cor cerebrum animam ignem vulgo. reliqua fere singuli, ut multo ante veteres, proxime autem Aristoxenus musicus idemque philosophus ipsius corporis intentionem quandam velut in cantu et fidibus quae harmonia dicitur. sic ex corporis totius natura et figura varios motus cieri tamquam in cantu sonos. 20. hic ab artificio suo non recessit et tamen dixit aliquid quod ipsum quale esset erat multo ante et dictum et explanatum a Platone.*

Xenocrates animi figuram et quasi corpus negavit esse verum: numerum dixit esse cuius vis ut iam ante Pythagorae visum erat in natura maxuma esset.

eius doctor Plato triplicem finxit animum cuius principatum id est

rationem in capite sicut in arce posuit et duas partes ei parere voluit iram et cupiditatem quas locis suis iram in pectore cupiditatem subter praecordia locavit.

21 ***Dicaearchus** autem in eo sermone* . . . [a Cicerone e sua lectione inserta]

***Aristoteles** longe omnibus — Platonem semper excipio — praestans et ingenio et diligentia cum quattuor nota illa genera principiorum esset complexus e quibus omnia orerentur quintam quandam naturam censet esse e qua sit mens. cogitare enim et providere et discere et docere et invenire aliquid et tam multa alia meminisse amare odisse cupere timere angi laetari haec et similia eorum in horum quattuor generum inesse nullo putat: quintum genus adhibet vacans nomine et sic ipsum animum* ἐνδελέχειαν *appellat novo nomine quasi quandam continuatam motionem et perennem.*

XI. nisi quae me forte fugiunt haec sunt fere de animo sententiae. ***Democritum** enim magnum illum quidem virum sed levibus et rotundis corpusculis efficientem animum concursu quodam fortuito omittamus. nihil est enim apud istos quod non atomorum turba conficiat.*

Eximiam hanc opinionum tabulam non ipse composuit Cicero. nam in istius libros cum maxime Varronis querelae cadunt. itaque praeter Dicaearchum *delicias suas* reliqua in alieno agro invenit, praesertim ea quae nominibus omissis velut furtim strinxit.[1] etenim opinionum minutarum ieiunitate lecturos ne obtunderet verebatur. de ipsis opinionibus poteram uti soleo ceterorum similitudines adnotare, quod ab interpretibus non satis accurate factum video. sed omitto quia eandem apud posteriores materiam satis superque repetiturus sum, unde quid de Ciceroniano loco iudicandum sit etiam clarius perspicietur. proficiscor a Tertulliani[2] de anima libro selectae eruditionis plenissimo.

c. 15 . . . . *ut neque extrinsecus agitari putes principale istud secundum **Heraclitum***	Plac. IV 3 12 Ἡράκλειτος τὴν μὲν τοῦ κόσμου ψυχήν · . . τὴν δὲ ἐν τοῖς ζῴοις ἀπὸ τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως ὁμογενῆ
*neque per totum corpus ventilari secundum **Moschionem***	
*neque in capite concludi secundum **Platonem***	IV 5 1 Πλάτων Δημόκριτος ἐν ὅλῃ τῇ κεφαλῇ [Plutarch.]
*neque in vertice potius praesidere secundum **Xenocratem***	
*neque in cerebro cubare secundum **Hippocratem***	IV 5 1 Ἱπποκράτης . . . ἐν ἐγκεφάλῳ τοῦτο ἱδρῦσθαι [Theodoret.]
*sed nec circa cerebri fundamentum ut **Herophilus***	IV 5 4 Ἡρόφιλος ἐν τῇ τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίᾳ ἥτις ἐστὶ καὶ βάσις

[1] cf. Sext. adv. mathem. VII 313. vide infra p. 209.

[2] cf. Tert. de resurr. carn. 15. *sed etsi in cerebro vel in medio superciliorum discrimine vel ubiubi philosophis placet principalitas sensuum consecrata est quod* ἡγεμονικόν *appellatur, caro erit omne animae cogitatorium.*

nec in membranulis ut [Strato et] Erasistratus	IV 5 3 Ἐρασίστρατος περὶ τὴν μήνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου ἣν ἐπικρανίδα λέγει
nec in superciliorum meditullio ut Strato physicus	IV 5 2 Στράτων ἐν μεσοφρύῳ
nec in tota lorica pectoris ut Epicurus	IV 5 5 . . . Ἐπίκουρος ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι
sed quod et Aegyptii renuntiaverunt et qui divinarum commentatores renuntiaverunt [?] *ut et ille versus Orphei vel Empedoclis 'namque homini sanguis circumcordialis est sensus'.*	IV 5 8 Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει
etiam Protagoras (!) *etiam Apollodorus et Chrysippus haec sapiunt ut vel ab istis retusus Asclepiades capras suas quaerat sine corde balantes* [de Asclepiade cf. c. 15 in.]	IV 5 10 Πυθαγόρας τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ τὴν καρδίαν IV 5 6 οἱ Στωικοὶ πάντες ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ

Graeca quae contuli tam speciose conveniunt ut primo quisque obtutu quam arte cohaereant perspiciat. nec tamen recte quispiam Tertullianum Aëtio usum suspicabitur. cuius copiae cum non solum ex Plutarcho sed etiam ex Theodoreto cognitae sint, mirum esset, si Moschion Xenocrates Aegyptii Apollodorus et Chrysippus aut omissi apud illos aut generaliore lemmate comprehensi essent. adde quod Heracliti opinio distat et Empedoclis integer versus citatur idem quem Cicero l. c. significat αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα [329 St.], qui in Aëtio breviter tangitur. Protagoras sane ex ista serie expellendus est. Praxagoras Pamelio videbatur, nos paulo probabilius Pythagoram ex Aëtio reducemus. sed fuit latini scriptoris fons etiam uberior. eiusdem capitis initio postquam Dicaearchi philosophi, Andreae et Asclepiadis medicorum principale tollentium opiniones reiectae sunt, fere eosdem philosophos, quos exhibui, brevi indiculo complexus praemittit: *sed plures philosophi adversus Dicaearchum: Plato Strato Epicurus Democritus Empedocles Socrates* [l. *Xenocrates*] *Aristoteles et medici adversus Andrean et Asclepiadem: Herophilus Erasistratus Diocles Hippocrates et ipse Soranus.* nova lemmata exsurgunt haec *Democritus* [Plac. IV 5 1] *Aristoteles Diocles*[1] atque *Soranus*, qui mox in certamen vocabitur, simulac c. 43. 54. 14 contulero cum Placitis.

[1] apud Theodoretum legitur Placit. IV 5 6—8 Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Ἀριστοκλῆς καὶ τῶν Στωικῶν ἡ ξυμμορία τὴν καρδίαν κτέ. Aristocles nullus est in Placitis. restituunt vulgo probabiliter Ἀριστοτέλης. nonne Tertulliano uti licet ad rescribendum Ἀριστο⟨τέλης Διο⟩κλῆς? fuit cum etiam in Plutarcho IV 5 7 Διογένης ex Διοκλῆς corruptum putarem [cf. Rose A. Ps. p. 379, 6 a. i.]. certe nulla est controversia quin Stoicam manum passa sit si

Tertull. c. 43.	Plac. V 24 4
Stoici somnum resolutionem sensualis vigoris affirmant.	Πλάτων οἱ Στωικοὶ τὸν μὲν ὕπνον γίνεσθαι ἀνέσει τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος
Epicurei deminutionem spiritus animalis.	
Anaxagoras cum Xenophane defetiscentiam.	V 25 2 Ἀναξαγόρας κατὰ κόπον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας γίνεσθαι
Empedocles et Parmenides refrigerationem.	V 25 4 Ἐμπεδοκλῆς . . . ὕπνον δὲ γίνεσθαι διαχωρισμὸν τοῦ πυρώδους
Strato segregationem consati spiritus	
Democritus indigentiam spiritus	
Aristoteles marcorem circumcordialis caloris	V 25 1 Ἀριστοτέλης . . . ἢ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ καταψυχθὲν θερμόν
c. 54.	
. . . *omnes ferme philosophi; qui immortalitatem animae qualiter qualiter volunt, tamen vindicant ut Pythagoras ut Empedocles ut Plato*	IV 7 1 καὶ Πυθαγόρας . . . καὶ Πλάτων καὶ Ἐμπεδοκλῆς . . . ἄφθαρτον εἶναι τὴν ψυχὴν ἀπεφήνατο.
quique aliquod illi tempus indulgent ab excessu usque in conflagrationem universitatis ut Stoici suas solas id est sapientum animas in supernis mansionibus collocant.	IV 7 3 [cf. Theod.] οἱ δὲ Στωικοὶ τὰς χωριζομένας τῶν σωμάτων ψυχὰς διαρχεῖν μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ζῆν . . . τὴν δὲ ἰσχυροτέραν οἵα ἐστὶ περὶ τοὺς σοφοὺς καὶ μέχρι τῆς τοῦ παντὸς ἐκπυρώσεως.
c. 14 *dividitur autem in partes nunc in duas a Platone*	IV 4 2 Πυθαγόρας Πλάτων ... διμερῆ τὴν ψυχήν.
nunc in tres a Zenone	
nunc in quinque ⟨ab Aristotele⟩ [1]	IV 4 3 [cf. Theodoret.] ὁ δὲ Ἀριστοτέλης πέντε εἶναι ταύτης ἔφησεν ἐνεργείας τὴν ὀρεκτικὴν τὴν θρεπτικὴν τὴν αἰσθητικὴν τὴν μεταβατικὴν τὴν διανοητικήν.
et in sex a Panaetio	
in septem a Sorano	
etiam in octo penes Chrysippum	IV 4 οἱ Στωικοὶ ἐξ ὀκτὼ μερῶν φασι συνεστάναι.
etiam in novem penes Apollophanem	
sed etiam in decem apud quos-	

genuina est Diogenis opinio. cf. Panzerbieteri fr. p. 87. Philippsonis ὕλη p. 202[2] Zeller I[4] 263[2].

[1] addidi *ab Aristotele* ‖ in versu extr. est *decem apud* in ed. princ., *duodecim apud* in cod. Agobard. et Oehleriana ‖ p. 206, 5 *in duodecim* vulgo, codd. et Oehler *XVII* ‖ p. 206, 6 *ita aliae* cod. A. reliqui *in alias*.

dam Stoicorum et in duas amplius apud Posidonium qui a duobus exorsus titulis principali quod aiunt ἡγεμονικὸν et rationali quod aiunt λογικὸν in duodecim exinde prosecuit, ita aliae ex aliis species dividunt animam.

quantopere c. 43 et 54 Aëtio gemella sint, non est quod fusius doceam. novissimum tamen caput ut est Placitis multo uberius ita difficultatibus quoque non nullis obstructum. nam Posidonii tam mira videtur sententia, ut Zellerus prorsus desperaverit.[1] forsitan audaciae videatur dissuadente illo periculum facere. sed faciam tamen. duodecim partes bifariam scinduntur, ergo senae utrique titulo tribuuntur. atqui sex partes proposuerat Panaetius octo vulgatis τὸ φωνητικὸν et τὸ σπερματικὸν detrahens. eandem rationem secutus erat Mnesarchus Panaetii successor. Galen. h. phil. c. 24 p. 257 K. Μνήσαρχος δὲ τὴν Στωικῶν ὑπόληψιν ἐπικρίνων τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ σπερματικὸν περιεῖλεν οἰηθεὶς τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως ταῦτα ⟨μὴ⟩ μετέχειν. μέρη δὲ τῆς ψυχῆς ᾠήθη μόνον τὸ λογικὸν καὶ τὸ αἰσθητικόν. i. e. quinque sensus et principale. iamne apparet quomodo in ridiculum sit errorem ductus Tertullianus? nempe Posidonius sex Panaetii partes amplexus generaliter addidit τὸ αἰσθητικὸν καὶ τὸ λογικὸν ἢ ἡγεμονικόν quos titulos cum senis illis singulos inesse crederet ad ingentem numerum pervenit. hinc altera pullulavit illius stribligo quasi ullo modo λογικόν et ἡγεμονικόν distaret. eadem simplicitate ad denarium Stoicorum numerum diluendum venitur. idem Galenus manum commodat p. 256. Στωικοὶ δὲ τέσσαρα μέρη τῆς ψυχῆς εἶναί φασι λογικὸν αἰσθητικὸν φωνητικὸν σπερματικόν [cf. Nemes. 15 p. 96]. quibus cum eodem errore Panaetii sex adderet, sane decem effecit.

Sed sit Tertullianus in his argutiis inscitius versatus, tamen praeclaro usus est libro. cuius auctor inter vetustos philosophos iniuria occultus iamiam prodeat res suas repetiturus. nam eo est compilator animi candore, ut ne tantillum quidem dubitationis quem sequeretur reliquerit. Soranus Ephesius Stoicorum, ut videtur, opinionem tradens et hic et supra ita monstratur, ut apertius non possit.[2] tamen rara eius

[1] III 1, 517[2] *inwieweit dieser annahme neben dem missverständlichen, was sie zu enthalten scheint, richtiges zu grunde liegt, getraue ich mir nicht zu entscheiden.*

[2] c. 15 extremus *et ipse Soranus.* similiter c. 25 post optimas medicorum memorias: *hoc* [de instrumentis velut *anulocultro, hebeti unco,* ἐμβρυοσφάκτῃ loquitur] *et Hippocrates habuit et Asclepiades et Erasistratus et maiorum* [l. vivorum] *quoque prosector Herophilus* et *mitior ipse Soranus.* ergo istinc manavit c. 10 *Herophilus ille medicus aut lanius, qui sexcentos exsecuit ut naturam scrutaretur qui hominem odit* [l. occidit] *ut nosset, nescio an omnia interna eius liquido exploravit ipsa morte mutante quae vixerant* [?] *et morte non simplici sed ipsa inter artificia exsectionis errante. philosophi* etc. Soranum medicorum historiae operam navasse ex scholiis Oribasii III 687 Daremb. discimus, ubi illum ἐν ταῖς τῶν ἰατρῶν διαδοχαῖς citant.

religiositas hic non substitit. c. 6 *de insignioribus argumentationibus*, inquit, *erit etiam illa quod omne corpus corporalibus ali iudicent animam vero ut incorporalem incorporalibus sapientiae scilicet studiis. sed nec hic gradus stabit etiam Sorano methodicae medicinae instructissimo auctore respondente animam corporalibus quoque ali . . . ita etiam ipse Soranus plenissime super anima commentatus quatuor voluminibus et cum omnibus philosophorum sententiis expertus corporalem animae substantiam vindicat etsi illam immortalitate fraudavit.*

Soranus igitur clarus methodicus idemque eruditus philologus Traiano suppar pretiosum illum opinionum thesaurum collegit, cuius heres est factus Tertullianus. hinc non modo quae nominatim afferuntur c. 8. 13. 25, sed quotquot de medicis et philosophis paulo melioris notae inveniuntur, accurate pro captu Tertulliani describuntur. dices 'credo medicos, sed philosophos unde a Sorano quam a Tertulliano ex Aëtio fortasse transvectos arbitrari mavis?' possum de fideli concordia monere, qua sine commissura medici et philosophi miscentur [1], possum Tertullianum testari qui eum *cum omnibus philosophorum sententiis expertum* dicit, sed tu rei gravissimae magna desideras et invicta argumenta. quid? si idem tibi caput περὶ ἡγεμονικοῦ, unde profectus sum, ex eiusdem Sorani libro περὶ ἐτυμολογιῶν τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου apponam, victusne dabis manus? en Pollucis excerptum cum Placitis iterum conlatum.

Polluc. onom. II 226.	Aët. Plac. IV 5.
καὶ ἔστιν ἡ ψυχὴ πνεῦμα ἢ πῦρ ἢ αἷμα ἢ ὅτι ἂν δοκῇ τοῖς σοφοῖς . . .	IV 5 1 Ἱπποκράτης μὲν γὰρ καὶ Δημόκριτος καὶ Πλάτων ἐν ἐγκεφάλῳ τοῦτο ἱδρῦσθαί εἰρήκασιν.
καὶ ὁ μὲν νοῦς καὶ λογισμὸς καὶ ἡγεμονικόν, εἴτε περὶ ἐγκεφάλῳ [2] κατὰ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα ἱδρυμένος.	IV 5 10 Πυθαγόρας . . . τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλήν.
εἴτ᾽ ἐν παρεγκεφαλίδι ἢ μήνιγξιν ὡς πολλοῖς τῶν ἰατρῶν δοκεῖ.	IV 5 3 Ἐρασίστρατος περὶ τὴν μήνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου ἣν καὶ ἐπικρανίδα λέγει.
εἴτε κατὰ τὸ μεσόφρυον ὡς ἔλεγε Στράτων.	IV 5 2 Στράτων ἐν μεσοφρύῳ.
εἴτε περὶ τὸ αἷμα ὡς Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Ἀριστοτέλης.	IV 5 8 Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει. cf. Theodoret.
εἴτε περὶ τὴν καρδίαν ὡς ἡ Στοά.	IV 5 6 οἱ Στωικοὶ πάντες ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ.

Similitudo quanta sit vides. sed rationem debeo, cur Soranei libri vestigia certissime adgnoscere mihi videar. iam in E. Rohdei de Iulii

[1] velut Moschio c. 15. is fuit methodicus ante Plinium, Sorano utique notus etsi de libello περὶ τῶν γυναικείων παθῶν Moschionis qui ex latino versus Soranique eiusdem tituli libello est simillimus, nondum satis constat. sed citat Soranus Moschionem διὰ τοῦ κοσμητικοῦ apud Galen. XII 416.

[2] supra p. 203 erat *in capite*. sed haec est perpetua confusio velut Plutarchus quoque l. c. ἐν τῇ κεφαλῇ cf. IV 5 10.

Pollucis fontibus quaestionum corollario recte observatum est p. 85 pauca in onomastici altero libro e Sorani etymologiis decerpta esse. sed haec ille aliud agens lento bracchio quaesivit, quae denuo erunt auctioribus subsidiis pertractanda. neque enim ad manum tunc erant Milleri e codice Florentino Etymologici supplementa, unde Sorano quoque non nihil affluxit nec Meletii monachi de natura hominis synopsin novit, quo praeter Nemesium et Basilium Sorani integer paene libellus male dilaceratus intextus est [cf. de Galeni histor. phil. sent. contr. V]. hinc igitur adscitis Orionis etymologi conspicuis fragmentis [cf. Kleist de Philoxeni stud. etymol. Gryph. 1865 p. 16 sq.] Sorani etymologias ut ineptas plerumque more veterum ita optimae eruditionis refertissimas [1] facile restituere licebit. quo facto fore ut de Polluce quoque certius iudicari possit scio. sed hoc alias. constat et ab Rohdeo intellectum est praeter Aristotelis de historia animalium libros et praecipue Rufi περὶ ὀνομασίας τοῦ ἀνθρώπου [2] vix quidquam alienae originis arcessitum esse nisi Soranea. ergo illo loco cum de Sorano ex Tertulliano c. 15 constet et Rufi ratio abhorreat, certo certius Pollucis fontem exploratum habemus. mos est Sorano conlectam eruditionem ubivis venditare. unde quae in etymologiis proposita erat μήτρας vocis originatio iterum apparet in arte obstetricia [ed. Diez p. 5 cf. περὶ μήτρας Rohde p. 86]. sed est Pollucis ecloga paulo contractior non solum in verbis sed etiam si Tertullianum conferas in opinionibus. unum tamen ex fuga licet revocare. nam quod Pollux II 46 de cerebello (παρεγκεφαλίς) dicit καλεῖται δὲ καὶ ἐπικρανίς non dubito ex Sorani de Erasistrato loco quin petitum sit. [3] licet hinc Aëtii incredibilem errorem castigare et Sorano duce emendare. consentiunt Plutarchus et Theodoretus Erasistratum animi sedem collocasse περὶ τὴν μήνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου ἣν καὶ ἐπικρανίδα λέγει [Theodoretus: περὶ τὴν τοῦ ἐγκεφάλου μήνιγγα κτλ.]. si quis num medicus fuerit Aëtius haesitet, hoc uno loco omnem dubitationem profligo. Quid? medicum tam rudem fuisse credis, ut *piam matrem* cum cerebello confunderet? cerebrum enim duabus membranis (μήνιγξιν) contineri constat, quarum alteram circum os validiorem (duram matrem vocant) alteram circum cerebrum infirmiorem esse docent (piam matrem vel μήνιγγα κατ' ἐξοχήν), cf. Rufus p. 40 Turn. antiqui velut Hippocrates περὶ σαρκῶν [4] et Empedocles v. 322 St. etiam

[1] Soranus a Tzetza exeges. in Il. p. 126 H. laudatur in eis qui τῆς Ὁμηρικῆς ἐτυμολογίας ἐπεμελήθησαν.

[2] Rufum post Hauptium Herm. III 224 Rohdeus recte monstravit. Rufi epitomis, unde integrum opus aliquando restituendum erit, praeter editas duas et Pollucis excerpta [Rohde p. 87] etiam ὀνοματοποιία τῆς τοῦ ἀνθρώπου θέσεως addenda est, quam ex codice Palatino Vatic. 302 s. XVI chart. f. 84r descriptam habeo. alterum exemplum Colonn. n. 12, cuius meminit Daremberg not. et extr. I p. 125, Romae, invenire non contigit.

[3] immo certum est, cum Meletius p. 54, 18 Cr. habeat καὶ ἡ παρεγκεφαλὶς ἣν καὶ ἐπικρανίδα [codd. παραχρανίδα, C παρεγκρανίδα] καλοῦσιν.

[4] sed propria vel illi distinctio constat. de loc. hom. 2 [VI p. 280 L.] μήνιγγες δὲ δύο εἰσὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἡ μὲν ἐπάνω παχυτέρη, ἡ δὲ λεπτὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἁπτομένη.

de aliarum cavernarum tunicis μήνιγγος voce utebantur. sed nemo hercle unquam ipsum cerebrum vel cerebellum membranam vocavit. neque si quis praevaricatus Aëtiana torqueat ut ἣν ad proximum ἐπικρανίδα referat et ἐγκεφάλου id esse interpretamentum explicet, quidquam lucrabitur. constat enim ἐπικρανίδα unum sonare cerebellum [cf. Galen. II 728, 12]. erroris causam hanc suspicor pristini exemplaris formulam dedisse: περὶ τὴν τοῦ ἐγκεφάλου μήνιγγα ἢ παρεγκεφαλίδα ἣν καὶ ἐπικρανίδα καλοῦσιν. sic homo umbratilis labi poterat. sed lapsus est etiam Pollux sive librarius. nam vulgatur εἴτε παρ' ἐγκεφαλίδι. vocem nihili ἐγκεφαλίδος, quam tulit Bekkerus, leniter coniunctis vocabulis παρεγκεφαλίδι emendavit L. Dindorfius in Thesauro: ipse praepositionem necessariam addidi. Soranus autem fuit qui suopte marte μήνιγγας pro singulari numero poneret. nam Tertullianus quoque *in membranulis* vertit.

Singulari fortuna contingit, ut etiam ultra Soranum quaestionem promovere liceat. nam cum Tulliana [cf. p. 202] consimilia sint, antiquum fontem velut odoramur. quem monstrat Sextus adv. mathem. VII 313 ἐπεί περ εἰ ἑαυτὸν καταλαμβάνει ὁ νοῦς καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐστι συγκαταλήψεται. πᾶν γὰρ τὸ καταλαμβάνον σύν τινι τόπῳ καταλαμβάνεται. εἰ δὲ καὶ τὸν τόπον ὁ νοῦς τὸν ἐν ᾧ ἔστι συγκαταλαμβάνει ἑαυτῷ ἐχρῆν μὴ διαφωνεῖσθαι τοῦτον παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τῶν μὲν κεφαλὴν λεγόντων εἶναι τῶν δὲ θώρακα καὶ ἐπ' εἴδους τῶν μὲν ἐγκέφαλον τῶν δὲ μήνιγγα τινῶν δὲ καρδίαν ἄλλων δὲ ἥπατος πύλας ἤ τι τοιοῦτο μέρος τοῦ σώματος. διαφωνοῦσι δέ γε περὶ τούτου οἱ δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων. οὐκ ἄρα καταλαμβάνει ἑαυτὸν ὁ νοῦς. quod dicit ἥπατος πύλας ad Platon. Tim. p. 71 spectare videtur. sed novit ut Placita μήνιγγα singularem. scepticum quendam opinionum dissensionem cavillantem per transennam videas. nomen paulo infra apparet

VII 349 οἱ μὲν μηδέν φασιν εἶναι αὐτὴν [sc. διάνοιαν] παρὰ τὸ πῶς ἔχον σῶμα καθάπερ ὁ Δικαίαρχος οἱ δὲ εἶναι μὲν ἔλεγον οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ δὲ τόπῳ περιέχεσθαι, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκτὸς τοῦ σώματος ὡς Αἰνησίδημος κατὰ Ἡράκλειτον, οἱ δὲ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καθάπερ τινὲς κατὰ Δημόκριτον οἱ δὲ ἐν μέρει τοῦ σώματος ὧν πάλιν πολυσχιδεῖς εἰσιν αἱ γνῶμαι καὶ οἱ μὲν διαφέρειν αὐτὴν τῶν αἰσθήσεων ὡς οἱ πλείους οἱ δὲ αὐτὴν εἶναι τὰς αἰσθήσεις καθάπερ διά τινων ὀπῶν τῶν αἰσθητηρίων προκύπτουσαν ἧς στάσεως ἦρξε Στράτων τε ὁ φυσικὸς καὶ Αἰνησίδημος.	Tertull. c. 15 [cf. p. 203] *ut neque extrinsecus agitari putes principale istud secundum Heraclitum.* idem c. 14 *non longe hoc exemplum est a Stratone et Aenesidemo et Heraclito. nam et ipsi unitatem animae tuentur quae in totum corpus diffusa et ubique ipsa velut flatus in calamo per cavernas ita per sensualia variis modis emicet non tam concisa quam dispensata.*

quae hic Aenesidemo ipsi tribuuntur opiniones, dubitari nequit quin ab illo explicatae tantum et diiudicatae fuerint. de Heraclito certe constat, quia utramque opinionem animam et extrinsecus agitari sive vagari et

per sensualia prorumpere in Sexti loco VII 129 comprehensam videmus. τοῦτον δὴ τὸν θεῖον λόγον καθ' Ἡράκλειτον δι' ἀναπνοῆς σπάσαντες νοεροὶ γινόμεθα καὶ ἐν μὲν ὕπνοις ληθαῖοι κατὰ δὲ ἔγερσιν πάλιν ἔμφρονες. ἐν γὰρ τοῖς ὕπνοις μυσάντων τῶν αἰσθητικῶν πόρων χωρίζεται τῆς πρὸς τὸ περιέχον συμφυΐας ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς μόνης τῆς κατὰ ἀναπνοὴν προσφύσεως σῳζομένης οἱονεί τινος ῥίζης, χωρισθείς τε ἀποβάλλει ἣν πρότερον εἶχε μνημονικὴν δύναμιν. ἐν δὲ ἐγρηγορόσι πάλιν διὰ τῶν αἰσθητικῶν πόρων ὥσπερ διά τινων θυρίδων προκύψας [1] καὶ τῷ περιέχοντι συμβαλὼν λογικὴν ἐνδύεται δύναμιν. ὅνπερ οὖν τρόπον οἱ ἄνθρακες πλησιάσαντες τῷ πυρὶ κατ' ἀλλοίωσιν διάπυροι γίνονται χωρισθέντες δὲ σβέννυνται, οὕτω καὶ ἡ ἐπιξενωθεῖσα τοῖς ἡμετέροις σώμασιν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος μοῖρα κατὰ μὲν τὸν χωρισμὸν ἄλογος γίνεται κατὰ δὲ τὴν διὰ τῶν πλείστων πόρων σύμφυσιν ὁμοιοειδὴς τῷ ὅλῳ καθίσταται. [2] Aenesidemo haec deberi eo maxime intellegitur, quod τὸ περιέχον (ab Heraclito eadem obscuritate qua ab Anaxagora fr. 2 dictum) quasi τὸν περιέχοντα [sc. ἀέρα] vulgari consuetudine dixisset, explicavit. nam aera in istius commentario intellegendum esse patet. idem autem Aenesidemus affertur testis Tertull. c. 9 *non ut aer sit ipsa substantia eius* [animae] *etsi hoc Aenesidemo visum est et Anaximeni puto secundum quosdam et Heraclito.* hinc cum Stoicae doctrinae quae animam ἀπόσπασμα τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς volebat meminisset, ad singularem hanc sententiam pervenit cf. Sext. phys. II 233 τό τε ὂν κατὰ τὸν Ἡράκλειτον ἀήρ ἐστιν ὥς φησιν ὁ Αἰνησίδημος. simul id elementum proposuit, unde facillime extenuando et densendo perpetuam vicissitudinem Heraclito affingeret, quam scepticus homo in illo maxime suspiciebat. nam coniuncta est his contrariorum concordia discors, quam Pyrrhoniis viam muniisse Aenesidemus perseveravit. Sext. P. H. I 210.

Si verum est quod coniecimus Aenesidemi esse Sextiana VII 129 et his vicina, intellegemus, qua ratione Sextus et Soranus ipsi Aenesidemo eas sententias tribuere possint, a quibus fuerit ut qui maxime remotus. nam sicut eclectici eius saeculi dogmaticorum omnium miram concordiam contendebant, ita Aenesidemus dubitationis semina per philosophorum continuationem indagavit et collecta proposuit. qua in re cum illos magis quam se loquentes faceret [cf. supra καθ' Ἡράκλειτον ... γινόμεθα], errores infinitos apud posteriores procreavit, qui explanatorem opinionum eundem patronum credebant. hinc factum ut quem veteres resuscitasse Pyrrhonis sectam dicebant, eundem inconstantia absurda modo scepticum modo dogmaticum praesertim Heracliteum viri docti arbitrarentur. quo in genere nemo argutius versatus est quam Leander Haasius de philosophorum

---

[1] cf. Philon. fragm. p. 615 Mang. ἐκ τοῦ περὶ κοσμοποιίας. αἱ αἰσθήσεις θυρίσιν ἐοίκασι. διὰ γὰρ τούτων ὡσανεὶ θυρίδων ἐπεισέρχεται τῷ νῷ ἡ κατάληψις τῶν αἰσθητῶν, καὶ πάλιν ὁ νοῦς ἐκκύπτει διὰ αὐτῶν. μέρος δέ ἐστι τῶν θυρίδων, λέγω δὴ τῶν αἰσθήσεων, ἡ ὅρασις.

[2] Plac. IV 3 12 τὴν δ' ἐν τοῖς ζῴοις [ψυχὴν] ἀπὸ τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως ὁμογενῆ.

scepticorum succession. Wirciburg. 1875 p. 44 sq. miror unum quod ille quasi principium statuit *certum veri falsique adgnovisse eum iudicium.* quod sane tradit Sextus VIII 8 οἱ δὲ περὶ τὸν Αἰνησίδημον καθ' Ἡράκλειτον καὶ τὸν Ἐπίκουρον ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ κοινῶς κατενεχθέντες ἐν εἴδει διέστησαν. οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Αἰνησίδημον λέγουσί τινα τῶν φαινομένων διαφορὰν καί φασι τούτων τὰ μὲν κοινῶς πᾶσι φαίνεσθαι, τὰ δὲ ἰδίως τινί, ὧν ἀληθῆ μὲν εἶναι τὰ κοινῶς πᾶσι φαινόμενα, ψευδῆ δὲ τὰ μὴ τοιαῦτα. quam facile erat paucis paginis ante VII 131 Aenesidemi verba sed de Heraclito ea dicta inspicere τὸ μὲν κοινῇ πᾶσι φαινόμενον τοῦτ' εἶναι πιστόν ... τὸ δέ τινι μόνῳ προσπῖπτον ἄπιστον ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐναντίαν αἰτίαν. nimirum Aenesidemus qui antiquioribus scepticis ab Haasio recte adnumeratur, de sensuum fide maxime dubitabat. quare priorum de hac re opiniones diligenter et copiose collegit. at iunioribus sensuum fide acquiescentibus omnem investigandi laborem ut inanem et animos perturbantem reicere placuit, unde Aenesidemi scientiam atque disquisitionem, qua priorum pericula explicaverat, riserunt P. Hyp. I 210 sq. at mehercules plane aliter in eum invecturi erant, si ille quod vulgo credunt relicto scepticae sectae patrocinio dogmaticorum more de aere et consensu communi ceterisque, quae Sextus fabulatur, affirmavisset. Aenesidemum qui vere intellegere voluerit, a Photii Pyrrhoniorum librorum excerpto c. 212 proficisci debet, Sexto nisi cautissime non utetur, quippe qui doctrinam multifariam propagatam sine iudicio tradat.[1] sed de Sexti fide infra c. XVIII. Aenesidemus igitur, ut ad propositum redeam, dubitandi causam ex ipsa philosophorum pugna petivit velut Clitomachus in Ciceronis Lucullo quem vituperat propterea Sextus adv. math. IX 1 p. 391, 25 B. neque uberior erat discordiae locus quam de anima philosophorum opiniones, quas haud dubie saeculi more ex exemplari quodam transcripsit. ergo cum Aëtii summa similitudo per tot tamque diversos compilatores servata sit, non me contineo quin etiam Aenesidemum Placitorum vetustorum doctrina adiutum dicam. neque metuo ne alia probabilior ratio inveniatur, modo Soranum Sceptici maxime vestigia secutum esse concedas. vide modo quam accurata sit temporum concordia. vix enim dubium est quod Haasius l. c. p. 15 contra Zellerum recte evicisse videtur, quin ad eundem L. Tuberonem Ciceronis familiarem Pyrrhonios suos libros miserit Aenesidemus, cuius nomine Varro loghistoricum quem dixi ornatum volebat.[2] eadem condicio Tulliani catalogi, quem ex Tusculanis excerpsi, ut etiam huic ex commodissimo illo thesauro aliquantum redundasse existimemus. sed illud ad certum haud aeque adduci potest. nam ipsa Placita adiisse Ciceronem cum parum sit credibile, cuius opera et intercessione usus sit vix umquam enodabi-

[1] iuniorum Scepticorum compendia monstrat P. H. I 222 νῦν δὲ ὡς ἐν ὑπομνήματι διαλαμβάνομεν κατὰ Μηνόδοτον καὶ Αἰνησίδημον. de Menodoto saeculi alterius p. Chr. ineuntis medico empirico cf. Haas l. c. p. 74 sq.

[2] Tuberoni familiari Panaetii libros de officiis scripsit Hecato Rhodius cf. Cic. de off. III 15 63. acad. prior. II 44 135. ergo studia philosophiae avita huic familiae.

tur. academiam redolet exordium II 23 ***harum sententiarum quae vera sit deus aliqui viderit: quae veri simillima, magna quaestio est.*** sed Ciceronem non ipsum loqui quis probare possit? hoc nolim opineris Aenesidemo eum usum esse. Sceptici enim fama intra sectae fines continebatur, ut ne aequalibus quidem innotesceret. [1] certe Cicero, qui compluribus locis [cf. Haas p. 36] fortasse ex Antiochi ore veterum Scepticorum disciplinam fractam et exstinctam perseveravit, Aenesidemi librum aut non cognovit aut consulto ignoravit. quam molesta et fortuitis casibus obnoxia tum temporis fuerit librorum etiam vulgatiorum cognitio, Ciceronis epistulae abunde docent. inter alia huc quadrant, quae de Niconis περὶ πολυφαγίας Trebatio scribit VII 20 3. quae cum ita sint, unde Sorano tam reconditae doctrinae cognitio obtigit? nempe ex medici cuiusdam sceptici libro. constat enim inde a Pyrrhone ad Sextum paene omnes medicinae studuisse scepticos. de Aenesidemo quidem nihil constat. sed non solum Empirici, verum etiam certe ab altero p. Chr. saeculo methodici, quod mireris, scepticam rationem amplexabantur, qua via methodico Sorano Aenesidemi notitia tradita videtur.

Veri simile est praeter Aenesidemum Soranum grandiori suo libro etiam alios fontes adhibuisse, quibus etsi cum Placitis aliquantum intercedit cognationis, tamen plus apparet discrepantiae. velut Tertulliani c. 5 ***accerserit Eubulum aliquem et Critolaum et Xenocratem et isto in loco amicum Platonis Aristotelem. fortassean extruentur magis ad auferendam animae corpulentiam, si non alios e contrario inspexerint et quidem plures corpus animae vindicantes. nec illos dico solos qui eam de manifestis corporalibus effingunt ut Hipparchus et Heraclitus ex igni ut Hippon et Thales ex aqua ut Empedocles et Critias ex sanguine ut Epicurus ex atomis, si et atomi corpulentias de coitu suo cogunt ut Critolaus et Peripatetici eius ex quinta nescio qua substantia, si et illa corpus quia corpora includit: sed etiam Stoicos allego qui spiritum praedicantes animam paene nobiscum, qua proxima inter se flatus et spiritus, tamen corpus animam facile persuadebunt. denique Zeno consitum spiritum definiens animam hoc modo instruit 'quo' inquit 'digresso animal emoritur corpus est, consito autem spiritu digresso animal emoritur, ergo consitus spiritus corpus est, consitus autem spiritus anima est, ergo corpus est anima. vult et Cleanthes non solum corporis lineamentis sed et animae notis similitudinem parentibus in filios respondere, de speculo scilicet morum et ingeniorum et affectuum, corporis autem similitudinem et dissimilitudinem capere et animam. itaque corpus similitudini et dissimilitudini obnoxium. item corporalium et incorporalium passiones inter se non communicare. porro et animam compati corpori, cui laeso ictibus vulneribus***

[1] Diogenis et Aristoclis apud Eusebium memoria Scepticis iunioribus debetur. contra Aenesidemum etiam illud facit, quod Stoicorum omninoque recentioris aetatis sententiae ut Ciceroni ita Aëtio plurimae immixtae sunt, Sceptici Heracliteorum explicatio nusquam.

ulceribus condolescit, et corpus animae, cui afflictae cura angore amore coaegrescit [sic Latinius, codd. *cohaerescit*] *per detrimentum socii rigoris, cuius pudorem et pavorem rubore atque pallore testatur. igitur anima corpus ex corporalium passionum communione.* [cf. c. 25 v. C. Wachsmuth ind. schol. hib. Gott. 1875 p. 12] *sed et Chrysippus manum ei porrigit constituens corporalia ab incorporalibus derelinqui omnino non posse quia nec contingantur ab eis . . . derelicto autem corpore ab anima affici morte. igitur corpus anima quae nisi corporalis corpus non derelinqueret.*

Inter tot tamque egregiae notae opiniones vix una alterave Placitorum similitudinem stringit. velut Hipparchi (!) et Heracliti placita illic inveniuntur IV 3 4 Παρμενίδης δὲ καὶ Ἵππασος καὶ Ἡράκλειτος πυρώδη ταύτην κεκλήκασιν. sed sufficit hoc ne Aenesidemi memoriam Sorano obversatam putemus, qui aeris patrocinium hic quoque suscepit cf. Tertull. c. 9 supra 210, 17, ubi post Heraclitum continuatur *nec ut lumen etsi hoc placuit Pontico Heraclidi.* similiter Heraclidis opinio exstat in Aëtio IV 3 6 Ἡρακλείδης φωτοειδῆ τὴν ψυχὴν ὡρίσατο. sed quis ex fortuita eiusmodi concordantia quidquam concludere audeat praesertim in ea materia quae perpetuis philosophorum disceptationibus una omnium maxime agitata sit? quod ut aliis exemplis probemus, Macrobii uberrimum placitorum de anima conspectum subiciamus somn. Scipion. I 14 19.

Plato dixit animam essentiam se moventem, Xenocrates numerum se moventem, Aristoteles ἐντελέχειαν, *Pythagoras et Philolaus harmoniam, Posidonius ideam, Asclepiades quinque sensuum exercitium sibi consonum, Hippocrates spiritum tenuem per corpus omne dispersum, Heraclides Ponticus lucem, Heraclitus physicus scintillam stellaris essentiae, Zenon concretum corpori spiritum, Democritus spiritum insertum atomis hac facilitate motus ut corpus illi omne sit pervium, Critolaus Peripateticus constare eam de quinta essentia, Hipparchus* (!) *ignem, Anaximenes aera, Empedocles et Critias sanguinem, Parmenides ex terra et igne, Xenophanes ex terra et aqua, Boethos ex aere et igne, Epicurus speciem ex igne et aere et spiritu mixtam.*

Consentit cum his Aëtii Plato IV 2 5 οὐσίαν νοητὴν ἐξ ἑαυτῆς κινητήν, Xenocrates §§ 3. 4 ἀριθμὸν αὑτὸν κινοῦντα, Aristoteles § 6 ἐντελέχειαν, § 8 Asclepiades συγγυμνασίαν τῶν αἰσθήσεων, Heraclides IV 3 6 φωτοειδῆ τὴν ψυχὴν, Anaximenes § 2 ἀερώδη, Epicurus § 11 κρᾶμα ἐκ τεττάρων, ἐκ ποιοῦ πυρώδους ἐκ ποιοῦ ἀερώδους ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ ἐκ τετάρτου τινὸς ἀκατονομάστου. cetera discrepant. Soraneis conveniunt Critolaus Peripateticus, tum Empedocles et Critias coniuncti et quod mirum est Hipparchus ille eodem mendo ex Hippaso corruptus. quae concordia necessitudinis indicium videtur, nisi forte casui tantum tribui mavis.[1] Macrobiani exemplaris memoria, quatenus cum Aëtio consentit,

[1] ceterum Heracliti in Macrobio opinio longe distat a vulgari sententia nec tamen ex eius doctrina explicari non potest.

haud cunctor ex vetustis Placitis derivatum arbitrari quod ne temere coniectum credas Asclepiadem et Posidonium Placitorum novissimos philosophos illic iuxta positos esse memento. sed certiora vix efficias quia quibus rivulis Macrobio tam proba materia affluxerit nondum satis est compertum. eiusdem eruditionis tenuia vestigia in Philoponi de anima arguta magis quam scita disputatione dispiciuntur.

f. A''ᵛ [p. 4] Venet. 1535.

Καθόλου δὲ τὴν ψυχὴν οἱ μέν φασιν ἀσώματον εἶναι, οἱ δὲ σῶμα, καὶ τῶν σῶμα, οἱ μὲν ἁπλοῦν οἱ δὲ σύνθετον, καὶ τῶν σύνθετον, οἱ μὲν ἐκ συνημμένων σωμάτων οἱ δὲ ἀσυνάπτων. τῶν δὲ ἁπλοῦν σῶμα εἰρηκότων τὴν ψυχὴν εἶναι

οἱ μὲν εἰρήκασιν αἰθέριον εἶναι σῶμα (ταὐτὸν δέ ἐστιν εἰπεῖν οὐράνιον) ὥσπερ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός.

οἱ δὲ πῦρ ὡς Ἡράκλειτος ἐπειδὴ καὶ πῦρ ἔλεγεν εἶναι τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων. οὕτως οὖν καὶ τὴν ψυχὴν πυρίαν εἶναι διὰ τὸ εὐκίνητον.

οἱ δὲ ἀερίαν ὡς Ἀναξιμένης καί τινες τῶν Στωικῶν.

οἱ δὲ ἐξ ὕδατος ὡς Θαλῆς καὶ Ἵππων ὁ ἐπίκλην ἄθεος ἐπειδὴ γὰρ τὴν γονὴν ἑώρων ἐξ ὑγρᾶς οὖσαν οὐσίας διὰ τοῦτο καὶ ὕδωρ τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἐνόμισαν [cf. Arist. 405ᵇ 2] . . .

τῶν δὲ σύνθετον σῶμα ὑπειληφότων οἱ μὲν ἐξ ἀσυνάπτων στοιχείων ὡς Δημόκριτος καὶ Λεύκιππος καὶ ἁπλῶς οἱ τὰ ἄτομα εἰσάγοντες. ἔλεγον μὲν γὰρ ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰ ἄτομα καὶ τὸ κενόν. εἶναι οὖν τὴν ψυχὴν ἐκ σφαιρικῶν ἀτόμων διὰ τὸ εὐκίνητον. [cf. Aristot. 404ᵃ 5].

οἱ δὲ ἐκ συνημμένων ὡς Κριτίας ὁ εἷς τῶν τριάκοντα αἷμα γὰρ ἔλεγεν εἶναι τὴν ψυχήν. ['αἷμα γάρ, φησίν, ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα']

totus locus verbis fere eisdem translatus est a Philopono ex vetustiore anonymo in Arist. de anim. commentario, cuius eclogae ex codice Palatino Heidelbergensi 281 s. XI a G. Strehlkeo (Gedan. 1876) editae sunt. cf. c. XIV p. 38 sq. [1] Thales et Hippon etiam hic ut in Sorano [p. 212] coniuncti sunt, praeterea Critias accersitur ex Arist. d. an. I 2 p. 405ᵇ 6 ἕτεροι δ' αἷμα καθάπερ Κριτίας. post τὴν ψυχήν finem facit catalogi anonymus Heidelbergenis [in Vatic. initium deest]. ergo Philoponi unius inscitia factum quod Empedoclis versus 329 St. αἷμα — νόημα [cf. supra p. 204] pro Critiae placito venditatur. Heraclidis opinio cum reliqua Aëtii Sorani Macrobii memoria discrepat, cetera aut Aristotelea sunt aut omnino vulgaria.

XVII DE VETUSTORUM PLACITORUM FONTIBUS

Quo magis a compilatorum aetatibus ad ipsos fontes adscendimus, eo difficilior fit quaestio et plenior dubitationis. a Plutarcho enim et Stobaeo certa ratione ad Aëtium transgressi sumus, dein coniectura probabili

[1] integrum commentarium sed initio ac fine mutilatum continet cod. Vatic. 268 s. XI.

vetusta Placita ex reliqua electorum turba secrevimus. nunc vero etiam ulteriora petituris maximo opere cavendum est ne divinationis aestus ad eam nos devehat oram, *quam somnia vulgo tenere ferunt.* nihilominus, modo prudenter agas et sobrie, certo haud pauca, veri similiter multa proferri poterunt, quae ad Placitorum memoriam atque continuationem perspiciendam haud scio an sint gravissima.

Ac primum quae scripta in ipsis Placitis memorantur vel philosophorum vel poetarum, devio plerumque ac fortuito tramite illuc inlata sunt. ita frustra citatur Homerus I 3 2, carmen Pythagoricum I 3 8, Xenophanes I 3 12, Euripides V 19 3, Aratus ἐν τοῖς Φαινομένοις II 19 3, Empedocles ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῶν I 30 1 [cf. I 3 20 I 18 2], Leucippus ἐν τῷ Περὶ νοῦ I 25 4. quae etiamsi constaret, quod contra est, ex vetustis Placitis omnia in Aëtium transvecta esse, tamen fontes rimantibus commodo esse nequeunt. de Stoicorum autem libris, quorum memoria in unum locum constipata est I 28 supra p. 178 dixi. similiter statuendum est de Aristotele, quo nemo crebrius in testimonium vocatur. velut I 18 6 Ἀριστοτέλης ἐν τετάρτῳ Φυσικῆς ἀκροάσεως [IV 6 p. 213^{b} 23], ibidemque ἐν τῷ Περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ [fr. 196 p. 1513^{a} 29]. uterque locus de Pythagoreis est. V 7 5 Λεωφάνης οὗ μέμνηται Ἀριστοτέλης ad librum de gen. anim. IV 1 p. 765^{a} 25 spectat. ad libros περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας etiam illa referenda videntur, quae II 29 4 de Pythagoreis narrantur κατὰ τὴν Ἀριστοτέλειον ἱστορίαν καὶ τὴν Φιλίππου τοῦ Ὀπουντίου ἀπόφασιν [cf. V. Rose fr. 189, Arist. pseud. p. 209]. ex libro de sensu 3 p. 439^{a} 31 διὸ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τὴν ἐπιφάνειαν χροιὰν ἐκάλουν excerptum est I 15 2.

Ipsius Aristotelis doctrina non minus saepe ex accurata eius lectione hausta est. Physicorum memoria redditur I 29 2 ex II 5 p. 197^{a} 5—10, I 29 3 ex II 6 p. 197^{a} 36, I 23 2 ex III 2 p. 202^{a} 7 cf. 251^{a} 9, libri *de anima* IV 8 6 ex II 11 p. 424^{a} 4 et II 6 p. 418^{a} 6, IV 9 3 ex II 6 p. 418^{a} 12, libri *de generatione et interitu* I 9 1 ex I 4 p. 320^{a} 2 cf. 1 3 21, *de generatione animantium* V 3 1 ex IV 1 p. 766^{b} 13. Aristotelis Περὶ φύσεως liber cum a Clemente (Strom. VI 16) coniunctus cum Polybi dubia memoria [cf. V. Rose Ar. pseud. p. 380] de eadem re citetur, de qua post Aristotelem Hippocratemque Polybi lemma in Aët. V 18 5 adscribitur, intercedente nescio quo [cf. V. Rose p. 381] in Placitorum notitiam venisse videtur.[1] nusquam vero inter tot exempla locorum qui Aristotelis doctrinam compilanti obversabantur accurata addita est librorum notitia praeter II 10 3 Ἀριστοτέλους ἐκ πέμπτου σώματος [caelum consistere]. λέγει γοῦν ἐν τοῖς περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως καὶ οὐρανοῦ λόγοις οὕτως. postrema λέγει—οὕτως omittit Plutarchus, servavit Stobaeus qui Arii Didymi fr. 9

---

[1] similitudo Placitorum quam ad fr. 3 affert V. Roseus l. c. nulla est. laudo quod de Plac. V 17 2 dubitavit: quod de Zonarae etymologorumque loco p. 383 et 604, fallitur cf. Arist. H. anim. I 13 p. 493^{a} 23.

partem posteriorem adnexuit. quo referri illa nullo modo possunt. nec ad priora quadrant accurate, si quidem quinta essentia[1] ab Aristotelis oratione abhorret. ergo si ad priora pertinent, liberiore modo caelestia illic tractari meminerat is qui adscripsit. sed quisnam scholii auctor? si formulas λέγει γοῦν οὕτως ἐν τῷ Τιμαίῳ et similes Stobaeanas esse concesseris [cf. supra p. 75], de Stobaei interpolatione non dubitabis, etsi ipsa scriptoris verba non ut illic post οὕτως addita sunt. quae si forte quispiam intercidisse in libris putet, haud adsentior. nam gemino lemmate περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως καὶ οὐρανοῦ [codd. αὐτοῦ, non dubito de Spengelii emendatione] non is uti solet qui alterum post alterum locum allaturus est. ergo Stobaeum credo ex scholastica memoria Aëtiana verba amplificasse.[2]

Hinc ad difficiliorem quaestionem ianua patet. ab utro Aristotelis testimonia decretaque diligentem illius lectionem prodentia profecta credis ab Aëtio an vetustorum Placitorum conditore? nimirum explosa est Strabonis ex veris falsisque mire mixta de Scepsio hypogeo narratio, quam Plutarchus [Sull. 26] secutus eis quae de Andronico fando audiverat haud scite amplificavit. constat intra scholae certe fines Aristotelis nullum librum ne Metaphysica quidem legi esse desita [cf. Zeller abh. d. K. Ak. d. Wiss. h. phil. Berl. 1877 p. 145—167]. sed vehementer dubito num ante octavum a. u. saeculum pragmaticorum Aristotelis scriptorum tanta cognitio apud eum fuerit, qui vetusta Placita collegit. nam aliud est singularia eius commentaria cognovisse, velut si Cicero Topica se habere gloriatus est [top. 1 3 cf. 2 6. 7 8 35 de orat. II 36 152] vel si Tyrannionis opinor suasu Luculli bibliotheca *commentarios quosdam Aristotelios* [de fin. III 3 10] continuit[3] vel si in Philodemi scriptis Ἀριστο-

---

[1] repetitur τὸ πέμπτον σῶμα Aët. I 7 32 3 23 I 12 3 II 7 5.

[2] Stobaei interpolatione II 25 13 Ἡρακλείδης καὶ Ὄκελλος γῆν ὁμίχλῃ περιεχομένην [lunam esse] Ocelli nomen additum esse dixi p. 100 [1]. nam nec Plutarchus nec Theodoretus alterum noverunt lemma. praeterea nullus est de luna locus in subdito Pseudocelli libro quem nos tenemus et tenuit dorice conscriptum sed rebus non diversum Stobaeus. neque veri simile talia aut in libro de universo aut in ceteris qui olim Ocelli ferebantur tractata fuisse. genuina autem scripta nulla fuisse videntur. unde igitur Stobaei memoria? aut fallor aut superiora II 13 15 Ἡρακλείδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν γῆν περιέχοντα ἀέρα ansam dederunt Pythagoreorum instar Ocellum, quem Stobaeus suspiciebat cf. ecl. I p. 422—428. 338 H., introducere. simili fraude Ocelli mentio fit in Sext. Empir. adv. math. IX 316, ubi Aristotelis simulatur socius.

[3] Tyrannionem illum Amisenum, non iuniorem etiam Ciceronis bibliothecam ordinasse et supplevisse demonstravisse videtur Planerus de Tyrannion. grammat. Berol. 1852 p. 4[3] 6. si Plutarcho l. c. fidas Tyrannionis studia ante Andronicum ponenda sunt. atqui Amiso a. 684 a. u. expugnata Tyrannio captus Romam transvectus est, ubi Aristoteli incubuisse dicitur. ergo Andronicus vix ante a. 700 admirabilem suam editionem condidisse putandus est. e Tyrannionis ore accepisse Ciceronem, quae de Aristotelis re publica significavit, de fin. V 4 11 ad Qu. fr. III 5 1. de leg. III 6 14 coniecit Susemihlius ad Ar. Polit. p. XLV. sed Philodemus in libro περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων (Arist. Oecon. ed. Goettling. p. 41 sqq.) Oeconomica sub Theophrasti nomine [p. 45, 9] probe cognovit et

τέλους ἀναλυτικὰ καὶ (περὶ φ)ύσεως apparent [v. Spengel Philolog. supplem. II 532], aliud gravissimorum scriptorum crebram movere mentionem. illud in Ciceronis aetatem quadrat, qui *Aristotelem praeter admodum paucos philosophis ignorari* dicit [top. I 3], hoc in proximam aetatem, ubi per Andronici scholam Stagiritae scripta diligenti interpretatione in severioris disciplinae orbem introduci coepta erant. vetustorum igitur Placitorum explicatori haud dubito quin ea Aristotelis decreta adscribenda sint, quae non ex accurata ipsius doctrina, sed ex recentiorum Peripateticorum schola recepta videantur, quod genus Arius fere et Cicero adhibere solent [cf. Krische p. 308 et quae supra exposui p. 188], contra sicubi ipsa scripta lecta apparent, ibi Aëtii adgnosco supplendi studium. ac ne arbitrarium putes hoc discrimen, quod supra dixi p. 134 sqq. repetam, in prooemiis Peripateticorum potissimum scholam respici. ergo si, ut hoc utar, I 1 2 Aristoteles citatur ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην [1] φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός, quod ex physic. II 1 p. 192ᵇ 21 eisdem fere verbis expressum est, si iudicia quae de Ionicis addere Aëtio libuit eiusdem libri tincta sunt coloribus, nonne omnia suadent ut Aristotelis usum iuniori Aëtio reservemus?

Hinc erit fortasse quispiam, qui Theophrasti quoque usum — nam ad eum post longas ambages tandem revertor — Aëtio sit vindicaturus. neque enim duplex illius testimonium, quod in conspectu p. 138 et 140 citavi, hanc dissuadere videtur originem. nam II 29 7 Ἀναξαγόρας ὥς φησι Θεόφραστος καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης ἔσθ' ὅτε σωμάτων ἐπιπροσθούντων praecedit § 6 Anaxagorae generalior opinio de lunae defectu, cuius Thales Plato Stoici mathematici participes nominantur. eodem modo Xenophanis de sole decretum II 20 3 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων εἶναι τὸν ἥλιον excipit doctum hoc supplementum Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς γέγραφεν ἐκ πυριδίων μὲν τῶν συναθροιζομένων ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον. hinc qui Aëtii doctrinam laudaturus est, quasi limpidissimis rivulis vetusta Placita irrigarit, vereor ne egregie falsus sit. nam quod nomen illis duobus locis servatum est, inde explicandum, quod duplicis memoriae altera accuratior non sine auctoritatis nota priori addi poterat. hic enim obtinet compilatorum mos ut nisi quid diversitatis appareat nomina auctorum sileantur. atqui vario modo Theophrastea influxisse in Placita mox diligentius demonstrabo. quis igitur doctrinae multiplicis laudem Aëtio quam vetusto Placitorum collectori impertire

---

excerpsit et aliquanto prius Cassius Dionysius Uticensis quem Varro de r. r. I 17 et alias sequitur. atqui Oeconomica coniuncta cum Politicis ut in codicibus, ita etiam antiquitus circumlata esse videntur. certe Theophrasto Politica quoque, ut illa, ab Alexandrinis non nullis et a Dionysio Halicarnassensi arch. V 73. 74 [conl. Arist. Pol. III 14 sqq.] attribuebantur. ergo nihil obstat quominus horum quidem librorum vulgatam notitiam iam Tullianae aetati concedamus.

[1] eadem lemmatis forma utitur Aëtius IV 8 4 κατὰ τοὺς Περιπατητικούς.

mallet? neque quod in iudiciis l. I tertii capitis Theophrastea apparent vestigia, Opiniones inspexisse Aëtium efficies, ubi non sine causa biographum intercessisse p. 180 monui. neque alius est fons Theophrasteorum, quae ex eodem capite mox proferam.

Sed quid de singulis notitiis litigamus, quoniam totum Placitorum opus tamquam simulacrum ex admirabili Theophrasti monumento expressum esse manifestum est? quis enim qui opinionum memorias nobiscum scrutatus est ubi primum collectae quaque via posteris traditae sint, sine illius beneficio ne consilium quidem Placitorum capi potuisse negabit? confer argumentorum tabulam quae in vetustis Placitis fuisse probavi p. 181. nonne congrua omnia praeter terrestria, quae Theophrastus libro de mundo continuasse videtur? quam vellem pro fragmentis integra nobis superessent Theophrasti vetustorumque Placitorum corpora, ut quam adumbravimus accurate exprimere possemus utriusque similitudinem. nihilo setius ne compilatorum quidem incuria crebra illa antiquae memoriae vestigia obscurare vel exstinguere potuit, quae supra in conspectu p. 133 sqq. collecta hic repetere nolo. at unum locum promam excerptorum religiosa stoliditate insignem.

Hippolytus 6 3 talia de Anaximandri opinione: τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς [terrae] γυρὸν στρογγύλον κίονι λίθῳ παραπλήσιον. in codicibus vulgatur ὑγρὸν στρογγύλον, quod Roeperi egregia emendatione sublatum Teichmuelleri studiis p. 41 argutius defendi non debebat. στρογγύλον priori voci explicandi causa additum videbatur Roepero. sed γυρόν paulo distat. apud Homerum laudatur Eurybates τ 246 γυρὸς ἔην ὤμοισιν, ut convexi magis et gibbi umeri quam rotundi intellegendi sint. ab Hippolyto propius abest Theodorides antholog. VII 479 πέτρος ἐγὼ τὸ πάλαι γυρὴ καὶ ἄτριπτος ἐπιβλής, τὴν Ἡράκλειτου δ' ἔνδον ἔχω κεφαλήν. ergo γυρός terrae superficiem curvatam, στρογγύλος circuitum significat. sed quid est κίονι λίθῳ? codices inepte χίονι λίθῳ, quod tamen explicatorem nuper nactus est. Cedrenus re desperata scripsit χιονῶδες non minus absurde. quamquam erunt fortasse, qui avide arripiant. quos monitos volo, ne vitium praepostere attrectent Cedreno et Plutarcho quin etiam Aëtio multo antiquius. consentiunt enim mirifice Placita III 10 2 Ἀναξίμανδρος λίθῳ κίονι τὴν γῆν προσφερῆ τῶν ἐπιπέδων. Anaximandro quid placuerit nemo dubitat, quia Plutarchi Stromata § 2 liberius sed recte explicant ὑπάρχειν δέ φησι τῷ μὲν σχήματι τὴν γῆν κυλινδροειδῆ, ἔχειν δὲ τοσοῦτον βάθος ὅσον ἂν εἴη τρίτον πρὸς τὸ πλάτος. quo modo his illa corrupta verba accommodabis? Reiskeus tentabat κίονι ἢ λίθῳ, poterat etiam κίονι λίθου vel κίονι λιθίνῳ vel ionice λιθίνῃ [cf. Lobeck Soph. Ai.[2] 121, Porphyr. quaest. hom. c. 8]. contra Roeperus ut trientariam illam mensuram efficeret κιονέῃ λίθῳ periclitatus est, quo columnae singulos spondylos — sic enim Graeci cf. Athen. V p. 206 A — significari volebat. sed adiectivi κιόνεος novitatem vereor ne apte ille tueri non possit, ut de corruptionis veri similitate taceam. utique Teichmuelleri coniectura κίονος λίθῳ, in quam nos quoque olim incide-

ramus, haud paulo praestat.[1] sed omnia haec quam incerta sint vides, cum erroris origo parum facile explicetur. forsitan litteras saltem quispiam hoc modo servatas velit. constat in Theophrasteis prisca vocabula velut nobilem aeruginem interdum retineri, velut in fr. de sensu § 50 Democritea ὁμοιοσχημονεῖν, 51 θρύπτεσθαι, 55 vel ionicam formam διαμίμνει. similiter ex Anaximandro Phys. op. fr. 2 καὶ τὴν φθορὰν ... γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεών, διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας... ποιητικωτέροις οὕτως ὀνόμασιν αὐτὰ λέγων. quidni, inquiet iste, antiqua haec λιθέῃ κίονι Homerico exemplo[2] in Anaximandro scripta fuisse credamus, quae ad vulgarem magis usum Theophrastus transferret λιθῷ κίονι? sed piget his artificiis diutius vacare. utcumque te expediveris, mira constat illa ex Theophrasto Placitorum Hippolytique consensio, quae tanta est, ut Aëtii lacunam hinc certo possis resarcire. continuandum est enim ex Hippolyto τῶν ἐπιπέδων ᾧ μὲν ἐπιβεβήκαμεν ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει.

Theophrasti corpus non dubium est, quin in Ionicis philosophis quorum scripta fere interierant vel neglecta iacebant[3], fons fuerit primarius. idem de Xenophane liquido constat, veri simile est de Parmenide Melisso Zenone Leucippo Democrito Metrodoro Chio. quamquam de atomorum doctoribus est quod dubites. neque enim usquam tam saepe dedit scriptor inscitiae poenas quam in illorum dogmatis. non urguebo Democriti ingentes atomos quas I 12 6 profert: δυνατὸν εἶναι κοσμιαίαν ὑπάρχειν ἄτομον. nam erroris socium habet Dionysium apud Euseb. P. E. XIV 23 3.[4] neque solus lapsus est ibidem τὰ πρῶτα σώματα βάρος οὐκ ἔχειν, κινεῖσθαι δὲ κατ' ἀλληλοτυπίαν ἐν τῷ ἀπείρῳ, quod repetiit I 3 18 Δημόκριτος μὲν γὰρ ἔλεγε δύο μέγεθός τε καὶ σχῆμα, ὁ δ' Ἐπίκουρος τούτοις καὶ τρίτον βάρος προσέθηκεν. in eodem autem errore est Cicero de fat. 20 46 *vim motus habebant* (atomi) *a Democrito impulsionis quam plagam ille appellat, a te, Epicure, gravitatis et ponderis.* cf. Alexand. ad Metaph. A 4 p. 27, 25 B. quid vero homine facias qui principatum animi esse sentiendi expertem, sensum intra tactas corporis partes consistere docentem facit

---

[1] quae si vera est lectio, Plutarcheis Stromatis utique accuratior praesto erat ex Theophrasto memoria. neque enim spondylorum proportiones architectis ita constabant, ut certa inde effici posset numerorum descriptio. Parthenonis quidem columnae e duodenis spondylis, exstructae sunt; sed haec fuit Penthelici lapidis natura ut nisi in minuta fragmina caedi non posset cf. Boetticheri Tect. I 129. praeterea inter se minime aequales sunt cf. Michaelis Parthenon explic. p. 114. alibi autem aliae fere inveniuntur proportiones.

[2] ψ 202 βηλῷ ἐπὶ λιθέῳ, ν 107 ἱστοὶ λίθεοι.

[3] Thaletis iam Aristoteli genuinus nullus libellus cognitus fuisse videtur, Theophrasto item nullus praeter subditivam ναυτικὴν ἀστρολογίαν cf. Phys. opin. fr. 1. Anaximandri liber quam rarus fuerit iam Alexandrinorum tempo ribus, inde colligas, quod Apollodorus chronicorum scriptor, Alexandrinae bibliothecae accola in illum tamquam ἕρμαιον se incidisse narrat Laert. II 2 [cf. Mus. Rhen. XXXI 24].

[4] cf. Laert. X 43 εἰ μή μέλλει τις καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἁπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς (atomos) ἐκβάλλειν. haud scio an *ingentes quaedam imagines tantaeque ut universum mundum complecterentur* [Cic. de deor. nat. I 43 120] errorem fecerint.

Epicurum, qui prorsus contraria tradidit cf. IV 23 2? levius est quod I 7 34 Epicuro doctrinam adscripsit quae Metrodori fuisse videtur. cf. Hirzel untersuch. I 17[2].

Theophrastei libri semina quam late antiquitus sparsa essent, saepe dixi. ergo ut veri simile est Placitorum conditori ipsum librum haud incognitum fuisse, cuius rationem universam imitaretur, ita non minus constat plerumque alia flumina Theophrasteis rivulis irrigata eodem confluxisse. velut Xenophanis opinio quam saepe tetigi II 20 3 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων εἶναι τὸν ἥλιον Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς γέγραφεν ἐκ πυριδίων μὲν τῶν συναθροιζομένων ⟨ἐκ⟩ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον duobus scriptoribus deprompta est. una vulgaris est similiterque ac II 13 14 Ξενοφάνης [astra] ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων concepta [1], altera ad ipsius Theophrasti formam voce πυριδίων [2] conspicuam [cf. supra p. 158[1]] diligenter exacta. cum Xenophanis ipsius paene ignoti fuerint antiquitus versus, vulgarem memoriam ex eisdem Opinionibus libatam teneo, sed per plures manus propagatam.

Cuius generis exemplum p. 180 tetigi, ubi Anaximandri iudicium Theophrasteum I 3 3 per biographum Aëtio traditum dixi. sed etiam vetusta Placita de principiis egisse consentaneum est. unde maxima est dubitatio de singulorum capitulorum origine, cum Theophrastea etsi adgnoscas, uter tradiderit ambigatur. velut Aëtii biographum fontem in Thalete repperi p. 179. pergit I 3 1 στοχάζεται δὲ ἐκ τούτου πρῶτον ὅτι πάντων τῶν ζῴων ἡ γονὴ ἀρχή ἐστιν ὑγρὰ οὖσα· οὕτως εἰκὸς καὶ τὰ πάντα ἐξ ὑγροῦ τὴν ἀρχὴν ἔχειν. δεύτερον ὅτι πάντα τὰ φυτὰ ὑγρῷ τρέφεται καὶ καρποφορεῖ, ἀμοιροῦντα δὲ ξηραίνεται, τρίτον ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ τὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄστρων ταῖς τῶν ὑδάτων ἀναθυμιάσεσι τρέφεται καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος. origo argumentorum in Aristot. Metaph. A 3 p. 983^{b} 20 λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν ἐκ τοῦ πάντων ὁρᾶν τὴν τροφὴν ὑγρὰν οὖσαν καὶ αὐτὸ τὸ θερμὸν ἐκ τούτου γιγνόμενον invenitur. sed propior est cum Theophrasteis concentus. primum nutrimenti causa ad solas plantas adhibetur, quod ille praeivisse videtur, cum Simplicius [Phys. opin. fr. 1] exhibeat καὶ γὰρ τὸ θερμὸν ἐν τῷ ὑγρῷ ζῇ καὶ τὰ νεκρούμενα ξηραίνεται, tum primum Aëtii argumentum nulla Aristotelis radice nititur, at ex Theophrasto sumpsit Simplicius καὶ τὰ σπέρματα πάντων ὑγρά. ergo Zellerus frustra Theophrasti vestigia in Simplicio inesse negavit I[4] 175[2] Ritterum et Krischeum secutus, quamvis nihil inde de Thaletis ipsius memoria concludendum esse libenter concedam. nam et Aristoteles et Theophrastus et Aëtius dum causas rimantur, suopte ingenio, non philosophi verbis utebantur. ex biographo etiam Heracliti opinio derivata videtur I 3 11 Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ἀρχὴν τῶν

[1] cf. II 25 4 et Xenophan. fr. 13 ἥν τ' Ἶριν καλέουσι, νέφος καὶ τοῦτο πέφυκε.

[2] cum in Xenophanis de Dioscuris placito II 18 1 νεφέλια legatur, quod a carmine exclusum, sed frequentatum a Theophrasto fr. VI de sign. tempest. §. 11. 20 cf. Arist. met. II 8 p. 367^{b} 9, ne hic quidem origo latet.

πάντων τὸ πῦρ· ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν ... τούτου δὲ κατασβεννυμένου κοσμοποιεῖσθαι τὰ πάντα. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παχυμερέστατον αὐτοῦ εἰς αὑτὸ συστελλόμενον γῆ γίγνεται, ἔπειτα ἀναχαλωμένην τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς φύσει ὕδωρ ἀποτελεῖσθαι, ἀναθυμιώμενον δὲ ἀέρα γίνεσθαι πάλιν δὲ τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ σώματα ὑπὸ πυρὸς ἀναλοῦσθαι ἐν τῇ ἐκπυρώσει. de prioribus p. 179 sq. dixi, proximis apparet πύκνωσιν καὶ μάνωσιν doceri, quam Heraclito Theophrastum tribuere supra probasse mihi videor. contra vetustorum Placitorum, opinor, dos Theophrastea apparet in Aëtio I 5 5 [Theodor. IV 12]

	Theophr. fr. 1.
Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Βλόσωνος ὁ Ἐφέσιος ἓν εἶναι τὸ πᾶν ἀεικίνητον καὶ πεπερασμένον, ἀρχὴν δὲ τὸ πῦρ ἐσχηκέναι.	Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἓν καὶ οὗτοι καὶ κινούμενον καὶ πεπερασμένον ἀλλὰ πῦρ ἐποίησαν τὴν ἀρχήν.

sed qui ex hoc specimine Heracliteorum omnem in Aëtio memoriam ex optimo illo fonte derivare vellet, ne ille egregie falleretur. ut in superioribus aer ex aqua evaporatus recentiorum cogitationibus accommodatus videtur, ita IV 3 12 Heracliti de anima opinio ad Stoicorum [1] modulum expressa est [cf. Zeller I[4] 642[4]. Schuster p. 136 n. v. supra p. 210[2]]. quid? ipse dissentientes scriptores significavit compilator I 13 2 Ἡράκλειτος πρὸ τοῦ ἑνὸς δοκεῖ τισι ψήγματα καταλείπειν. quin sit somniantis interpretis haec explicatio, nemo dubitabit neque vacat erroris causam argutius expiscari, quod fecit Schusterus p. 261[1]. Stoicorum fraudem iam supra p. 178[1] aperui, quae tamen latius patet.

Nam Heracliti sui patroni ut effata in vulgus magis efferrent, versibus illi incluserunt. *nam ut dicebat Cleanthes*, impiger ipse carminum artifex, *quemadmodum spiritus noster clariorem sonum reddit cum illum tuba per longi canalis angustias tractum patentiore novissime exitu effudit, sic sensus nostros clariores carminis arta necessitas efficit* [Senec. epist. 108 10 cf. Mus. Rh. XXXI 6]. ex tali carmine in Placita migrasse videtur hoc fragmentum II 21 4 Ἡράκλειτος [solis magnitudinem esse] εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου.[2] certum versuum exemplum aliud non invenitur nisi in Plutarchi quaest. conviv. VIII 4 9 p. 1007 ὥρας αἳ πάντα φέρουσι. dubito de Procl. in Tim. p. 36 ψυχῶν τῶν νοερῶν θάνατος ὑγρῇσι γενέσθαι. cf. fr. 72 Byw. Stobaeus versum credit ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾷ [Aët. I 3 11], qui nullus est etsi τὰ omittas. versum fecit Schusteri sollertia πάντα γὰρ ἐκ πυρός ἐστι καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾷ. cui bono, quandoquidem

[1] cf. Cleanthes apud Cicer. de deor. nat. II 15 40 *ergo*, inquit, *cum sol igneus sit Oceanique alatur umoribus, quia nullus ignis sine pastu aliquo possit permanere, necesse est aut ei similis sit igni quem adhibemus ad usum atque victum aut ei qui corporibus animantium continetur.*

[2] de memoriae fide dubitat Zellerus I[4] 622 non edoctus a Teichmuellero Nov. Stud. I 8**. at vel Epicurei investigatis pridem verioribus rationibus Heracliti puerilem opinionem cogitari posse non negarunt. Laert. X 91.

de soluta forma constat ex Plutarcho et eis quae supra p. 180 attuli testimoniis? clausula autem quae hexametri formam simulat ex Xenophanei versus similitudine Aët. I 3 12 afficta videtur. quid in πυρὸς ἀμοιβὴν quod repetitur in multis Theophrasti excerptis [cf. ad fr. 1] poetae fabricam redoleat [cf. Zeller I[4] 585[1]], ignoro. constat Scythinum iamborum scriptorem Heracliti librum in carmen transfudisse [Diog. IX 86], unde quae reliqua sunt apud Stobaeum [ecl. phys. I 8 p. 264H.] Bywaterus [Heraclit. reliqu. p. 68] felicius quam Meinekeus vel Schusterus refecisse videtur. sed haec vel metri causa in censum venire nequeunt.

Ut intellegatur, quemadmodum in Theophrasteum fundamentum alienae structurae inaedificatae sint, non inutilis est fragmenti de sensu comparatio. Empedoclis de coloribus opinio exstat Plac. I 15 3 Ἐμπεδοκλῆς τὸ τοῖς πόροις τῆς ὄψεως ἐναρμόττον sc. colorem esse. adgnosces Theophrasti tam saepe repetitum ὅτι τῷ ἐναρμόττειν τοῖς πόροις αἴσθησίς ἐστιν [cf. ad § 9 adnotata]. sed desideratur hic accurata coloris definitio. quid? quae continuant Placita τέτταρα δὲ τοῖς στοιχείοις ἰσάριθμα λευκὸν μέλαν ἐρυθρὸν ὠχρόν [l. χλωρόν], ea non solum non inveniuntur in Theophrasto, sed etiam contraria, si quidem de Democrito locutus § 79 τὸ πλείους ἀποδοῦναι τὰς ἀρχὰς [primarios colores] ἔχει τινὰ ἀπορίαν, οἱ γὰρ ἄλλοι τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ὡς τούτων ἁπλῶν ὄντων μόνων, quattuor Empedoclis colores non adgnovisse videtur.[1] Theophrasti vestigia apparent Aët. IV 5 12 Παρμενίδης καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος· ταὐτὸν νοῦς καὶ ψυχή, si conferas cum illius de sens. 4 τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν ὡς ταὐτὸ λέγει. similia sunt porro Theophrasti § 16 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν ἡδονὴν καὶ λύπην ὁμολογουμένως ἀποδίδωσιν ἥδεσθαι μὲν ποιῶν τοῖς ὁμοίοις, λυπεῖσθαι δὲ τοῖς ἐναντίοις et Placitorum IV 9 15 Ἐμπεδοκλῆς τὰς ἡδονὰς γίνεσθαι τοῖς μὲν ὁμοίοις ⟨ἐκ⟩ τῶν ὁμοίων, τὰς δ' ἀλγηδόνας τοῖς ἐναντίοις. sed quae interposita sunt κατὰ δὲ τὸ ἐλλεῖπον πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν κτλ. [cf. V 28] illic certe a Theophrasto non tacta sunt. sed tamen optima est memoria et cum Empedoclea doctrina egregie consentiens ut IV 14 1 et IV 17 2. ergo nisi alibi Theophrastus illa repetierat, ipsius philosophi verba nescio quo pacto innotuisse videntur. novicium est IV 5 8 Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει sc. ἡγεμονικὸν εἶναι. nam recentiore sermone expressum est quod Theophrast. § 10 dicit τῷ αἵματι μάλιστα φρονεῖν. porro Plac. IV 16 1 Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι κατὰ πρόσπτωσιν πνεύματος τῷ χόνδρῳ ὅνπερ φησὶν ἐξηρτῆσθαι ἐντὸς τοῦ ὠτὸς κώδωνος δίκην αἰωρούμενον καὶ τυπτόμενον Theophrasteis § 9 convenire videntur, sed cum misere haec corrupta sint, adscribere nolo. a Zellero I[4] 724[3] vituperatur quod in Placitis κώδων tintinnabulum, non tuba [sive *tubae patentior exitus* cf. Senec. epist. 108, 10. Aristot. probl. 33 14 p. 963[a] 3] intellegatur. sed ex corruptis verbis certi quidquam in neutram partem effici potest. recte

[1] cf. Baumhauer sentent. veter. philos. graec. de vis. lum. color. p. 71, qui tamen ἀποδοῦναι τὰς χρόας pro ἀρχὰς inscite correxit. cf. § 59 τό τε λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἀρχαί.

tamen τὸν χόνδρον [τὸ χονδρῶδες] Theophrasti τὰ στερεά interpretatus est compilator. contra aperte falsa de Empedocle traduntur in Plac. I 13 1 Ἐμπεδοκλῆς πρὸ τῶν τεττάρων στοιχείων θραύσματα ἐλάχιστα οἱονεὶ στοιχεῖα πρὸ τῶν στοιχείων ὁμοιομερῆ. [cf. Philippson. ὕλη p. 182]. erroris haud scio an sedes sit in Theophrasti verbis § 11 ὧν δὲ πυκνὰ καὶ κατὰ μικρὰ τεθραυσμένα (κεῖται τὰ στοιχεῖα), quae recentioribus ubique atomos sectantibus [cf. I 13 2] pronum erat male explicare.

Diogenis Apolloniatae de auditu dogma IV 16 3 τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου bene respondet Theophrasteis § 40 ὅταν ὁ ἐν τοῖς ὠσὶν ἀὴρ κινηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔξω διαδῷ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. etiam IV 18 2 Διογένης τῇ ἀραιότητι τῆς γλώσσης καὶ τῇ μαλακότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας διαχεῖσθαι τοὺς χυλούς ... apta sunt Theophrasteis § 43 κριτικώτατον δὲ ἡδονῆς τὴν γλῶτταν. ἁπαλώτατον γὰρ εἶναι καὶ μανὸν καὶ τὰς φλέβας ἁπάσας ἀνήκειν εἰς αὐτήν. sed quae illic continuantur ἑλκομένους ἐπὶ τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικὸν καθάπερ ἀπὸ σπογγιᾶς dissonant et Stoicorum certe sunt adulterium passa. pari fraude illorum ἡγεμονικόν translatum in Philolaum II 4 15 cf. IV 5 Boeckh Philol. p. 96. Krische p. 80. Zeller I[4] 385[1]. spongiae tamen exemplum similiter repetitur in Alcmaeonis decreto V 16 3 neque Diogenem ipsum eo usum esse negaverim. Alcmaeonis placita optime consentiunt.

Theophrastus d. sens. § 25	Placita IV 16 2
ἀκούειν μὲν οὖν φησι τοῖς ὠσὶν διότι κενὸν ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχει. τοῦτο γὰρ ἠχεῖν [φθέγγεσθαι] διὰ τὸ κοῖλον, τὸν δ' ἀέρα ἀντηχεῖν.	Ἀλκμαίων ἀκούειν ἡμᾶς τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος εἰσβολήν. πάντα γὰρ τὰ κοῖλα [Plut. κενὰ] ἠχεῖ.

hinc coniecturam periclitor in brevissimo Placitorum capitulo IV 13 12 Ἀλκμαίων κατὰ τὴν τοῦ διαφανοῦς ἀντίληψιν sc. τὸ ὁρατικὸν συμβαίνειν πάθος. Theophrastus § 26 ὁρᾶν δὲ τῷ στίλβοντι καὶ τῷ διαφανεῖ ὅταν ἀντιφαίνῃ, ad quam similitudinem ἀντίλαμψιν non necessario, at veri similiter corrigendum puto. tum concordant

Theophr. § 25	Placit. IV 18 1
γλώττῃ δὲ τοὺς χυμοὺς κρίνειν. χλιαρὰν γὰρ οὖσαν καὶ μαλακὴν τήκειν τῇ θερμότητι. δέχεσθαι δὲ καὶ διαδιδόναι διὰ τὴν μανότητα καὶ ἁπαλότητα.	Ἀλκμαίων τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ χλιαρῷ τῷ ἐν τῇ γλώττῃ πρὸς τῇ μαλακότητι διακρίνεσθαι τοὺς χυμούς.

sed ne Stoicorum accommodationem desideres haec mihi confer

Theophr. § 25	Placit. IV 17 1
ὀσφραίνεσθαι δὲ ῥισὶν ἅμα τῷ ἀναπνεῖν ἀνάγοντα τὸ πνεῦμα πρὸς τὸν ἐγκέφαλον.	Ἀλκμαίων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶναι τὸ ἡγεμονικόν. τούτῳ οὖν ὀσφραίνεσθαι ἕλκοντι διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς.

miserrime inversum est. Alcmaeonis de sanitate placitum V 30 1 ubi Peripatetica de quattuor causis doctrina Stoicorum ποιοῖς mire copulata

est. sed cum Theophrasti comparatio adhiberi nequeat, quantum huic, quantum recentiorum studio debeatur nescimus. omnino autem raro in his de sensibus exemplis verborum tantam similitudinem observes, ut alienam eruditionem velut supplementum adscitam esse neges. sed haec est perobscura quaestio. unum manifestum est Stoicorum vel Stoicissantium philosophorum lenocinium, quo antiquae doctrinae aequalium intellegentiae conciliatae videntur. idem consilium in vetustis Placitis a Varrone excerptis supra demonstravi, ut non inepte aliquis Ciceronis de deorum natura tabulae meminerit, ubi p. 129 Stoicorum notionibus Ionicorum maxime philosophiam inversam esse docui. cum Philodemi comparatio in istis locis sit irrita, vacillat omnis accuratior fontium scrutatio. sed ut discamus, quibus studiis motus vetustorum Placitorum collector Theophrasti exemplar noviciae rationi accommodaverit, ad Posidonii scholam paulo ante Ciceronem summa auctoritate florentem oculos convertamus necesse est. quo me alius ducit Ciceronis locus et ipse philosophorum variis decretis conspicuus.

de divin. I 3 5 *philosophorum vero exquisita quaedam argumenta cur esset vera divinatio collecta sunt e quibus ut de antiquissimis loquar Colophonius Xenophanes unus qui deos esse diceret divinationem funditus sustulit. reliqui vero omnes praeter Epicurum balbutientem de natura deorum divinationem probaverunt sed non uno modo. nam cum Socrates omnesque Socratici Zenoque et ii qui ab eo essent profecti manerent in antiquorum philosophorum sententia vetere Academia et Peripateticis consentientibus, cumque huic rei magnam auctoritatem Pythagoras iam ante tribuisset qui etiam ipse augur vellet esse plurumisque locis gravis auctor Democritus praesensionem rerum futurarum conprobaret, Dicaearchus Peripateticus cetera divinationis genera sustulit, somniorum et furoris reliquit, Cratippusque familiaris noster quem ego parem summis Peripateticis iudico isdem rebus fidem tribuit reliqua divinationis genera reiecit.* 6. *sed cum Stoici omnia fere illa defenderent quod et Zeno in suis commentariis quasi semina quaedam sparsisset et ea Cleanthes paulo uberiora fecisset, accessit acerrumo vir ingenio Chrysippus qui totam de divinatione duobus libris explicavit sententiam uno praeterea de oraclis uno de somniis: quem subsequens unum librum Babylonius Diogenes edidit eius auditor duo Antipater quinque noster Posidonius. sed a Stoicis vel princeps eius disciplinae Posidonii doctor, discipulus Antipatri, degeneravit Panaetius nec tamen ausus est negare vim esse divinandi sed dubitare se dixit.*

Propter initium huius eclogae fuit qui ex Placitis *collecta argumenta* Ciceronem transtulisse suspicaretur. neque temere ille quidem. nam Xenophanis opinioni ex Aëtii c. περὶ μαντικῆς respondet V 1 2 Ξενοφάνης καὶ Ἐπίκουρος ἀναιροῦσι τὴν μαντικήν itemque Dicaearchi ibid. § 4 Ἀριστοτέλης καὶ Δικαίαρχος τὸ κατ' ἐνθουσιασμὸν μόνον παρεισάγουσι καὶ τοὺς ὀνείρους. sed cetera etsi Pythagoras Plato Stoicique nominantur

parum habent similitudinis et scriptorum index qui a Cicerone haud dubie ex eadem collectione additus est prorsus discrepat a Placitorum consuetudine. at ultimus est Tullianae tabulae compluriens ille laudatus Posidonius, cuius collectam materiam ad priorem de divinatione librum liberius adhibuit [cf. Schiche de fontibus libr. Ciceron. q. s. de divinat. Ien. 1875 p. 25], idem fere ultimus in Placitis (etsi V 1 deest): hic concentus cum fortuitus esse nequeat, age diligentius quaeramus si quid Posidonii in opinionibus veterum colligendis reliquum sit curiositatis. neque multum in ea quaestione nostra interest utrum ipsius Posidonii an discipulorum commentaria examinemus. nam cum de Placitorum scriptore agatur, satis multum nobis assecuti videbimur, si cuius scholae studiis consilium suum ille accommodaverit, exposuerimus.

Posidonianae disciplinae constat Senecae Naturales quaestiones refertas esse, quas per Asclepiodotum maxime ex doctoris illius meteorologicis deductas esse p. 19 dixi. nihil illis ad Stoicorum istorum eruditionem illustrandam aptius potest esse.

Seneca II 12 de fulgurationibus fulminibus tonitruis opiniones breviter comprehendit, nominatim Anaxagorae

§ 3 *Anaxagoras ait illum ex aethere distillare et ex tanto ardore caeli multa decidere, quae nubes diu inclusa custodiant.*	Aët. III 3 4 Ἀναξαγόρας ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ, τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες …

tum Aristotelis uberior sequitur disputatio. omnia haec ex Aristotelis meteorol. II 9 excerpta sunt. quare cum Placita non propius ad Senecam accedant, hoc quidem loco diversis usi sunt fontibus. sed de terrae motu mirum est utrumque Thaleti eandem causam adscribere. Placita simpliciter III 15 1 Θαλῆς μὲν καὶ Δημόκριτος ὕδατι τὴν αἰτίαν τῶν σεισμῶν προσάπτουσιν, Seneca accuratius III 13 1 VI 6 1 III 14 1: *ait enim terrarum orbem aqua sustineri et vehi more navigii mobilitateque eius fluctuare tunc cum dicitur tremere.* ex Aristotele illud solum Thaletis docti erant terram super aqua natare [metaph. A 3 p. 983^b 21. de cael. II 13 p. 294^a 23]. terrae motum recentiores sive ex commenticio libro [Zeller I[4] 182[2]] sive e coniectura, quod mihi veri similius videtur, addiderunt. secuntur apud Aëtium Stoici aquae subterraneae causam attribuentes. simile dicunt quidam apud Senecam VI 7. tum apud utrumque Anaximenis opinio ex Aristot. meteor. II 7 p. 365^b 6, ubi Seneca *spiritus violentiam* de suo addit. post varias opiniones uterque Metrodorum commemorat. sed parum concinunt. ultimus ante Posidonium est Epicurus Senec. VI 20 5 *omnes istas posse esse causas Epicurus ait pluresque alias temptat,* idem in Placitis novissimus III 15 11, cf. Epicuri epistula ad Pythoclem [Laert. X 105] quae tanquam ex doxographis nominibus philosophorum omissis raptim corrasa est et iam veteribus suspecta fuit. cf. collect. Hercul. alt. I p. 152. Duening. de Metrod. p. 22. de cometis Seneca VII 1—6 non nullas opiniones collegit, inter quas uberrime Epigenem de Chaldaeis dispu-

tantem inducit. eundem novit Aëtius III 2 6 sed ita ut multam doctrinam uno versu circumscribat. tum VII 12 1 cometarum rationem *quibusdam antiquorum* attribuit, quae in Placitis est Anaxagorae et Democriti III 2 2. sed haec omnia minoris sunt momenti quam quae de Nilo apud Senecam IV 2 17 sq. et apud Aëtium IV 1 [1] similiter collecta sunt. sed latius patet haec quaestio, cuius capita velut in transcursu tangere liceat.

De Nilo postquam Herodotus Thaletis Euthymenis [cf. Hecataei fr. 278 Muell.] Anaxagorae sententias II 20—23 refutavit suamque opinionem 24—27 explicavit, doctius Aristoteles ut ferunt peculiari libro egit περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως apud Menagii anonymum [fr. Aristot. t. V n. 159 p. 1468ᵇ] inscripto. idem in Ptolemaei apud Arabes indice nominatur περὶ τοῦ Νείλου libri III. neque alio spectat Alexandri testimonium ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως [2]. eiusdem tituli exstat decimo tertio saeculo ex graeco exemplari nunc deperdito in latinum conversus *liber Aristotelis de inundacione Nili*, quem post editiones latinas Venet. 1550 et Basil. 1563 V. Roseus Aristoteli pseudepigrapho suo adiunxit p. 633—639. dubitari non potest quin aliqua necessitudine latinus liber cum eo quem Alexandrini norant coniunctus sit. nam quem locum Eratosthenes apud Proclum in Tim. p. 37 D ex Aristotele cognovit, eum invenias in Aristotele latino p. 639, 132 [cf. Posidon. apud Strabon. XVII 5 in. p. 789 et 790 idemque opinor apud Senecam Nat. quaest. a Laur. Lydo plenius servatum d. mens. IV 68. vide Photii V. Pyth. c. 249 p. 441ᵇ 1 sq.]. nihilo setius ex uberrima materia parva frustula in problematis formam translata [cf. Heitz Arist. fr. Didot. p. 211] a latino servata sunt. id quod ex ambitu cognoscas qui 145 versuum est. etsi tres libros recensuit index Ptolemaei ac plures uno videantur significari Alexandri testimonio ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως, tamen numerum non praestem, ampliorem latinis fuisse antiquum librum apparet. Aristotelis eum fuisse negat Roseus argumentis infirmis. nam eandem ipse quaestionem attingit analyt. post. II 15 p. 98ᵃ 31, caussam cognovit meteor. I 12 p. 349ᵃ 5, quin etiam, quod illum fugit, *stagna per quae Nilus fluit* [Aristot. latin. v. 137 p. 639, 715 cf. Democr. Plac. IV 4 4 Senec. VI 8 3. Chrestus ap. Lyd. IV 68 p. 99, 2 B.] non ignorat Aristot. anim. hist. IX 2 p. 597ᵃ 5 εἰς τὰ ἕλη τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου ὅθεν ὁ Νεῖλος ῥεῖ. ut Theophrasto tamen cum Roseo sive

---

[1] deest caput in Stobaeo et in Plutarcho loco parum apto traditur. sed cum ratio a Placitis non abhorreat, Aëtius autem alius generis eclogas ad interpolandum sibi soleat delegere, tamquam de genuino vetusti collectoris capite disputare liceat.

[2] addendus fragmentis Aristotelis hic locus Alexandri ad meteorol. I 12 p. 349ᵃ 5 Ald. 1527 p. 86ᵛ 22 sq. post paraphrasin: ἐπιζητήσαι δ' ἄν τις, πῶς εἰ τὸ θέρος ξηρόν ἐστιν ὡς προείρηκε· παρ' οἷς ξηρότατόν ἐστι τὸ θέρος, παρὰ τούτοις οἱ ὑετοὶ τοῦ θέρους γίνονται, ἢ αἱ μὲν ἀναθυμιάσεις καὶ αἱ τῶν νεφῶν συστάσεις οὐκ ἐκεῖ γεννῶνται, ἀλλ' ὑπὸ πνευμάτων τῶν ἐτησίων ἀπωθούμεναι συνίστανται ὡς λέγει, τῆς δὲ ταχείας αὐτῶν εἰς ὑετὸν μεταβολῆς ἡ προειρημένη ἀναθυμίασις αἰτία ὡς λέγει ἐν τοῖς περὶ ⟨τῆς⟩ τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. legitur περὶ τοῦ N. ἀναβάσχεν quod correxi. conferendum est hoc fragm. cum fr. 228 (1) Ar. Pseud. p. 241 Aristot. d. Nilo ibid. p. 639, 135 Rose.

alii Peripatetico librum vindicemus cum alia[1] suadent tum forma lemmatum patres patriasque memorantium, qua Theophrastus in Opinionibus usus erat. ibidem Anaxagorae certe de Nilo placitum proposuerat [Hippol. 8 5].[2] praeter Eratosthenem et Posidonium Agatharchides quoque eum librum excerpsit, unde recte Diodorum I 38 pendere perspexit Roseus. postea magis ferventibus in dies naturalium quaestionum studiis de Nilo certatim multi scripsere, unde Diodori Senecae Anonymi Florentini, Apolloniani scholiastae, Aëtii eclogae aetatem tulerunt, quarum discrepantiam cum Aristoteleo excerpto nominibus philosophorum compositis sub unum conspectum ferre visum est.

---

[1] memorabilis est Aristotelis latini, cum Thalem impugnat, cum Herodoto consensus. Ar. p. 634, 22 *adhuc idem alios oportebat pati magis fluvios qui ex opposito fluunt ipsis magis et minores existentes faciles sunt cogi a ventis. frequenter autem et annales non* [sic. codd.] *flant, fluvius autem* [*non*] *videtur idem faciens.* Herod. II 20 εἰ ἐτησίαι αἴτιοι ἦσαν, χρῆν καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίῃσι ἀντίοι ῥέουσι ὁμοίως πάσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ Νείλῳ καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ ὅσῳ ἐλάσσονες ἐόντες ἀσθενέστερα τὰ ῥεύματα παρέχονται. antea πολλάκις δὲ ἐτησίαι μὲν οὔκων ἔπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τὠυτὸ ἐργάζεται. quis credat Aristotelem ita Herodoto se mancipasse, ut verba quoque transferret! Agatharchidis refutatio Anaxagoreae opinionis [Diodor. I 38 5] consentit cum Herodot. II 22. in Aristotele latino alieno emblemate interiecto ipsa confutatio truncata videtur. cf. Senec. IV 1 18—21. Theophrastum libri de Nilo auctorem esse inde verisimile videtur Roseo Ar. pseud. p. 239, quia eandem rei in suis meteorologicis causam explicaverit. cf. de ventis § 5. Aristot. Problem. 26 7. 56. Senec. Nat. qu. III 26 1. Plin. N. H. II 106.

[2] quod e Theophrasti capite velut fragmentum περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναπληρώσεως διάφοροι δόξαι [anonym. Florent.] excerptum dixit Usenerus Anal. Theophr. p. 29, quibus causis nitatur nescio. nam cum obscurum mihi quidem sit, quae ratio inter Aristotelis qui Alexandrinorum aetate ferebatur librum et Theophrasti Opinionum de Nilo caput intercesserit (nisi forte hinc seorsum antiquitus eum expressum ut fr. de sensu suspicaris), anonymi autem ecloga nisi singulorum capitulorum ordine ambitu fide a ceteris nihil differat, vel huius vel similium excerptorum originem ab Opinionibus suspendere haud tutum videtur.

Aristoteles[1] p. 633—639	Diodorus[2] I 38 1—41 10	Seneca[3] IV 2 17—30	Anonymus Florentinus[4] post Athenaei libr. II	Apollonii scholiastes p. 495, 17—496, 10	Aëtius IV 1 1—8
Θαλῆς ὁ Ἐξαμύου Μιλήσιος	Θαλῆς	Anaxagoras	Θαλῆς ὁ Μιλήσιος	Ἀναξαγόρας	Θαλῆς
Διογένης Ἀπολλοθέμιδος Ἀπολλωνιάτης	Ἀναξαγόρας	Aeschylus	Ἀναξαγόρας ὁ φυσικός	Εὐριπίδης	Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης
Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος	Εὐριπίδης	Sophocles	Εὐριπίδης	Αἰσχύλος	Ἀναξαγόρας
(Euthymenes)	Ἡρόδοτος	Euripides	ἐν Ἀρχελάῳ	Σοφοκλῆς	Δημόκριτος
(Oenopides)	Δημόκριτος	Thales	ἐν Ἑλένῃ	Νικαγόρας	Ἡρόδοτος ὁ συγγραφεύς
Νικαγόρας ὁ Κύπριος	Ἔφορος	Euthymenes Massiliensis	Αἰσχύλος	Δημόκριτος	Ἔφορος ὁ ἱστοριογράφος
Ἡρόδοτος	οἱ ἐν Μέμφει φιλόσοφοι	Oenopides Chius	Καλλισθένης	†Ἀριστίας ὁ Χῖος[5]	Εὔδοξος τοὺς ἱερεῖς φησι λέγειν
incertus	Οἰνοπίδης ὁ Χῖος	Diogenes Apolloniates	Δημόκριτος	Ἔφορος	
(Callisthenes)	Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος	Herodotus	Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης	Θαλῆς ὁ Μιλήσιος	
		Aegyptii	Οἰνοπίδης ὁ Χῖος	(Thrasyalces)	
		Ephorus	Ἡρόδοτος	Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης	
		Thrasyalces Thasius			
		Callisthenes Peripateticus			
		Dicaearchus			

[1] barbara nomina ne apponerem graeca reddidi. inclusi nomina quorum sententiae solae excerpta sunt lemmatis omissis.

[2] ex Diodoro descripsit Theophylact. histor. VII 17 p. 303 sq. B.

[3] explevi mutilatum Senecae caput ex Laurent. Lyd. IV 68 p. 96 B. sed omisit etiam ille aliquantum.

[4] cod. Laurent. LVI 1 f. 12ᵛ cf. V. Rosei anecdota graeca et graecolat. I 7. edidit primus H. Stephanus [Aristotelis scripta quaedam ex officin. H. St. 1557]. Athenaei libro II infelici coniectura addidit Schweighaeuserus quem posteriores sunt secuti.

[5] opinio est Oenopidis Chii. Aristiae mentio e loco superiore p. 494, 32 per errorem translata est. Ἀρίστων corrigebant apographa Florentinum et Parisinum utroque loco frustra. nam Aristo Strabonis XVII p. 790 fuit Alexandrinus cf. Laert. VII 164 et supra p. 82. ceterum de hoc Aristone postea in Aristotelem converso haud recte disputavit Rose Aristot. ed. Acad. Ber. t. V p. 1520ᵇ 9 sq. idem tamen [Aristot. pseudepigr. p. 240] recte vidit Thrasyalcis opinionem nomine omisso cum Thalete conflatam esse in scholio.

Aristotelei libri vestigia in omnibus pariter apparent. inferiores scriptores praeter Dicaearchum et in Diodoro Agatharchidem non nominantur. neque tamen veri simile est quemquam ex primario fonte hausisse. de Diodori fonte supra monui. Senecam ex Posidonio sua petivisse veri simile est. nam lemmatum quae Strabo ex Posidonio affert l. c. Homerum[1] Thalem Thrasyalcen Aristotelem Callisthenem omnia in Seneca inveniuntur praeter Homerum et qui Callisthenem sequebatur ipsum Aristotelem. Apolloniani scholii est quaedam similitudo cum Seneca. nam uterque Thalete posthabito ab Anaxagora incipit. genuinus enim ordo Herodotum et Aristotelem latinum comparanti ab Aëtio maxime servatus videtur. sed quis in tanta de Nilo librorum fecunditate suum cuique scriptori adscribere audeat? nam post Posidonium inter multos alios Strabo Eudorum et Aristonem de vulgari illo argumento tam similiter scripsisse narrat, ut uter utrum compilavisset se nescire fateretur [cf. p. 245[5] Mus. Rhen. XXXI p. 11[1]]. nobis illarum scriptionum omnium summam similitudinem intuentibus communem utrumque fontem secutum conicere licet, accuratiora docere mihi ne de superstitibus quidem licet. ac miror V. Roseum qui anecd. I p. 12 dicit: *mit der verlorenen altperipatetischen schrift* [unde Aristoteles latinus est excerptus] *hat es* [anonymi Florentini liber] *keinen unmittelbaren zusammenhang, wohl aber mit den gleichartigen resten in den Plac. phil., bei Diodor und Seneca u. s. w. gemeinschaftliche Quelle.* unde Agatharchidem et Posidonium [cf. Arist. ps. p. 239] alio propiore libro quam Aristotele usos esse conclusit?[2] an Posidonium Agatharchidi temporibus aegre conciliatis opinemur materiam suppeditasse? ariolari nolo, tantum dico pleraque vestigia in Posidonii sectam et aetatem eiusmodi scriptionum feracissimam redire.

Theophrasti Senecae Quaestiones ex Posidonio opinor saepe memoriam servarunt ut III 11 2—5 16 5 25 4. 7 26 1 VI 2 16 VI 13 1 VII 28. possum ex Macrobio addere exemplum Somn. Scipion. lib. I 15 3.

de hoc lacteo multi inter se diversa senserunt causasque eius alii fabulosas, naturales alii protulerunt. sed nos fabulosa reticentes ea tantum quae ad naturam eius visa sunt pertinere dicemus.

Theophrastus lacteum dixit esse compagem qua de duobus hemi-

---

[1] Homerus fortasse iam ab Aristotele adhibitus erat. cf. schol. Hom. δ 477 πολλῶν λεγομένων περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως πρῶτος Ὅμηρος τὴν ἀληθεστάτην αἰτίαν εἶπε διιπετῆ προσαγορεύσας αὐτὸν διότι πληροῦται ἀπὸ τῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ γινομένων ἀδιαλείπτων τοῦ θέρους καὶ σφοδρῶν ὑετῶν ὡς καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Εὔδοξος πεπύσθαι ταῦτα φάσκοντες ἀπὸ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερέων. cf. Aëtius IV 1 7.

[2] consentaneum est utrumque Aristotelis iudicium de Nilo suum facere. dixerat ille p. 639, 132 *videntur enim aquae factae per tempora haec a cane usqae ad arcturum multae et abundanter:* Agatharchides Diod. I 41 4 φησὶ γὰρ κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ὄρεσι γίνεσθαι συνεχεῖς ὄμβρους ἀπὸ θερινῶν τροπῶν μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας itemque Posidon. apud Cleomed. circ. doctr. I p. 41 Bake ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν ὄμβροι συνεχεῖς καταφέρεσθαι ἱστοροῦνται περὶ τὸ θέρος καὶ μάλιστα τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ, ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ Νεῖλος πληθύνειν τοῦ θέρους ὑπονοεῖται.

sphaeriis caeli sphaera solidata est et ideo ubi orae utrimque convenerant notabilem claritatem videri.

Diodorus ignem esse densetae concretaeque naturae in unam curvi limitis semitam discretione mundanae fabricae coacervante concretum et ideo visum intuentis admittere reliquo igne caelesti lucem suam nimia subtilitate diffusam non subiciente conspectui.

Democritus innumeras stellas brevesque omnes quae spisso tractu in unum coactae spatiis quae angustissima interiacent opertis vicinae sibi undique et ideo passim diffusae lucis aspergine continuum iuncti luminis corpus ostendunt.

sed Posidonius cuius definitioni plurium consensus accessit ait lacteum caloris esse siderei infusionem quam ideo adverso zodiaco . . .

Posidonius ultimus ideoque priorum opinionum testis est. quod ex Achille Posidonianae doctrinae referto probamus. qui fabulas non ut ille reticet c. 24 p. 146 E Pet., sed Eratosthenis Mercurium μυθικώτερον [1] affert. tum p. 147 A pergit: ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν δύο ἡμισφαιρίων λέγουσιν αὐτὸν γεγονέναι. haec est quam Macrobius dicit Theophrasti opinio. credat cui lubet. equidem cum tantum ab Aristotele discipulum recessisse negem, potius fontis certissimum indicium teneo, unde physicorum opiniones deprompsit Posidonius. Diodorum supra tractavi p. 32, qui num suam an alienam opinionem proferat nescio. Democriti opinio propterea est memorabilis, quia Aristoteles Anaxagoram et Democritum minus accurate coniunxit meteorol. I 8 p. 345a 25. [2] sed praeter Macrobium etiam Achilles Democriti placitum celato nomine tangit p. 147 B ἄλλοι δὲ ἐκ μικρῶν πάνυ καὶ πεπυκνωμένων καὶ ἡμῖν δοκούντων ἡνῶσθαι διὰ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἀστέρων αὐτῶν εἶναί φασιν ὡς εἴ τις ἁλσὶ λεπτοῖς τε καὶ πολλοῖς καταπάσειέ τι. iam Placita componas III 1 6 Δημόκριτος πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων ἀλλήλοις συναυγασμὸν διὰ τὴν πύκνωσιν. continuatur etiam hic § 8 ultimum Posidonii decretum, sed ita ut obscura latina verba ***caloris siderei infusionem*** melius intellegantur πυρὸς σύστασιν, ἄστρου μὲν μανωτέραν αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν. Placita § 2 Pythagoreorum opiniones reddunt easdem quas Aristoteles l. c. p. 345a 16 affert. altera est: οἱ δὲ τὸν ἡλιακὸν ταύτῃ φασὶ κατ' ἀρχὰς γεγονέναι δρόμον. nomen discimus ex Achille p. 147 A ἕτεροι δέ φασιν ὧν ἐστι καὶ Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ὅτι πρότερον κατὰ τούτου ἐφέρετο ὁ ἥλιος, διὰ δὲ τὰ Θυέστεια δεῖπνα ἀπεστράφη κτλ.

Manifestius est aliud exemplum Aristotelis per Posidonium propagati. in scholiis Arati v. 1091 p. 151, 17 Bekk. Pythagoreorum Democriti Anaxagorae Hippocratis de cometis opiniones recensentur. sine negotio Aristotelis,

[1] cf. schol. Arat. v. 476 p. 94, 4 B Ἐρατοσθένης δέ φησι μυθικῶς αὐτὸν διηγούμενος ὑπὸ τοῦ τῆς Ἥρας γάλακτος γεγενῆσθαι ἐκχυθέντος. ἤκουσε γὰρ παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ ὅτι οὐκ ἴδιός ἐστιν. cf. Eratosth. carm. fr. II p. 6 Hill.

[2] quo iure Zellero posteriorum memoria de Democrito hoc Aristotelis loco niti videatur [I[4] 803[2]] frustra quaero.

qui citatur, meteor. I 6 sublecta adgnoscimus. sed proximus est Posidonius, ut cautione sit opus.[1] eodem modo Placitorum III 2 1. 2 Pythagorae et aliorum opiniones comprehendit ex eodem Aristotelis loco ut ex fonte repetendas. tamen hic certissime Posidonium possumus monstrare. nam in Arati scholio p. 152, 6 Ἱπποκράτης ὁ Πυθαγορικός nominatur. quod ex Aristotele scholiasta petere non potuit. sed eadem ratione Hippocratis opinio omisso nomine ab Aëtio Pythagoreis adnumeratur. Aristotelis Pythagorei sunt illi τινὲς μέν, Hippocrates ἄλλοι δέ. in scholio noviciae originis plura sunt indicia ut ξιφηφόροι ἀστέρες p. 151, 26, sed etiam in Placitis aperta. Hippocratis opinioni ad ἀνάκλασιν additur παραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν. eodem exemplo utitur Posidonius apud Arati scholiastam p. 151, 28 ad Democriti placitum illustrandum.[2] denique de huius et Anaxagorae decreto apud Aristotelem simpliciter τοὺς κομήτας σύμφασιν τῶν πλανήτων ἀστέρων. in Placitis accuratius σύνοδον ἀστέρων δυεῖν ἢ καὶ πλειόνων, similiterque scholion κατὰ σύλληψιν [l. σύλλαμψιν] δύο πλανωμένων. multo maiorem in Posidonio opinionum fuisse copiam Achillis excerpta docent. p. 158 E τοὺς δὲ κομήτας καὶ τοὺς τοιούτους οἱ μὲν λέγουσιν ἐξ ἀστέρων συνερχομένων γίνεσθαι καὶ συμφωτιζομένων [vulgo ἐμφωτιζομένων, correxi cf. Plac. III 1 6, Democritus] οἱ δὲ ἐκ νεφῶν περιπεφωτισμένων [? Strato III 2 4], ἄλλοι δὲ ἐκ παρατρίψεως αὐτοὺς φωτίζεσθαι λέγουσιν. οὐ φαίνονται δὲ ἀεὶ ἀλλὰ γίνονται κατὰ περιόδους χρόνων [cf. III 2 1]. additur inepte capiti de cometis, quae in compendio continuabatur de nubibus ceteris doctrina p. 159 A.

Egregium specimen Posidonianae eruditionis ultimo loco proponam ex scholiis Arati ad v. 940 p. 136, 39—137, 14 Bekk.

Ἀναξιμένης δὲ τὴν ἶρίν φησι γίνεσθαι ἡνίκα ἂν ἐπιπέσωσιν αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ εἰς παχὺν καὶ πυκνὸν ἀέρα· ὅθεν τὸ μὲν πρότερον αὐτοῦ τοῦ ἡλίου φοινικοῦν φαίνεται διακαιόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τὸ δὲ μέλαν κρατούμενον ὑπὸ τῆς ὑγρότητος. καὶ νυκτὸς δέ φησι γίνεσθαι τὴν ἶριν ἀπὸ τῆς σελήνης ἀλλ' οὐ πολλάκις διὰ τὸ μὴ πανσέληνον εἶναι διὰ παντὸς καὶ ἀσθενέστερον αὐτὴν φῶς ἔχειν τοῦ ἡλίου.	Plac. III 5 10 Ἀναξιμένης ἶριν γίνεσθαι κατ' αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν διακόπτειν ἐπισυνισταμένας αὐτῷ Hippol. 7 8 ἶριν δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεστῶτα πιπτουσῶν.
Μητρόδωρος δὲ τὴν ἶριν αἰτιολογῶν φησιν· ὅταν ἐξ ἐναντίας τῷ ἡλίῳ	Plac. III 5 12 Μητρόδωρος ὅταν διὰ νεφῶν ἥλιος διαλάμψῃ τὸ μὲν νέ-

[1] quis fuerit Sporus, unde Posidoniana innotuerunt scholiastae p. 152, 10 [cf. p. 99, 24 supra p. 63[2]], doceri velim.

[2] cf. Alex. in meteorol. Aldin. 1527 p. 118a 52 οἱ δὲ περὶ Γεμῖνον [cf. supra p. 19[1]] καὶ Αἴλιον εἰς δεῖξιν τοῦ ἔκφασιν τὴν ἶριν εἶναι προσχρῶνται καὶ τῷ προσιόντων τε αὐτῇ δοκεῖν καὶ αὐτὴν προσιέναι καὶ ἀποχωρούντων ἀποχωρεῖν ὥσπερ ὁρᾶται ποιοῦντα καὶ τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις ἐμφαινόμενα.

ἐνσταθῇ [f. συνσταθῇ cf. v. 11] νέφος πεπυκνωμένον, τηνικαῦτα ἐμπιπτούσης τῆς αὐγῆς τὸ νέφος κυανοῦν διὰ τὴν κρᾶσιν γίνεται τὸ δὲ περιφαινόμενον τῇ αὐγῇ φοινικοῦν τὸ δὲ ὂν κάτω λευκόν...

Ἀριστοτέλης δὲ κατοπτρικὴν ἐποιήσατο ἔμφασιν. πέφυκε γὰρ τοῦτο ἄσσειν [l. πάσχειν] τὴν ὄψιν προσπίπτουσαν τοῖς λείοις σώμασι καὶ κατακλωμένην καὶ ἀνακλωμένην κτλ.

φος κυανίζειν, τὴν δ' αὐγὴν ἐρυθραίνεσθαι.

Memoriam a Theophrasto — testis enim est Hippolytus — propositam simillime ad Posidonium Aëtiumque translatum vides. itaque si Placitorum totiens recentiorem colorem Stoicorumque notiones adgnovimus, Posidonianae disciplinae aliquid tribuendum esse auctoritatis in meteorologicis certum, in aliis veri simile videtur. nam ex Posidonii paucis reliquiis etiamsi excerptorum industriam arcessiveris plenam istius scholae imaginem instaurare vix ac ne vix quidem poteris. at hoc vel ex eis, quae modo contuli, clare apparet vetustorum Placitorum collectorem ex eodem seminario profectum esse unde Geminus Asclepiodotus Diodorus utilissimi excerptores et disciplinam acceperunt et collectam materiam.

Medicorum vetustorum opiniones Placitorum non minimum ornamentum non dubito quin simul cum ceteris capitibus ex vetusto thesauro translatae sint. ultimus est Asclepiades, cuius fama ipso vivo tanta erat ut ab homine medicinae curioso nullo modo posset praeteriri. sed priorum medicorum placita unde fluxerunt? Theophrastus in Opinionibus etiam de generatione animalium physicorum decreta collegit unde Anaximandri Anaxagorae Archelai placita in excerptis sunt residua. sed medicos num studiosius tractaverit perdubium est. nam ut ille physicos, ita Menon et ipse Aristotelis discipulus medicos in utilissimam syllogen congesserat, quam ad illius exemplar collectam esse Galenus quodammodo significare videtur cum post Theophrastei corporis laudes [cf. Theophr. fr. 5[a]] haec continuat ὥσπερ γε πάλιν εἰ τὰς τῶν παλαιῶν δόξας ἐθέλοις ἱστορῆσαι, πάρεστί σοι τὰς τῆς Ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ Μένωνος ὃς ἦν μαθητὴς αὐτοῦ γεγράφθαι, διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύουσιν ἔνιοι ταυτὶ τὰ βιβλία. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ὁ Μένων ἐκεῖνος ἀναζητήσας ἐπιμελῶς τὰ διασῳζόμενα κατ' αὐτὸν ἔτι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν βιβλία, τὰς δόξας αὐτῶν ἐκεῖθεν ἀνελέξατο, τῶν δ' ἤδη διεφθαρμένων ... οὐχ ἠδύνατο γράψαι. oblitteratam huius libri memoriam [Rose Ar. ps. p. 385] nobis non concessum arbitror vanis coniecturis ex Placitis suscitare. iuvat tamen quibus auxiliis vetus collector uti potuerit non esse nescium. sed etiam postea a problematum scriptoribus eiusmodi medicorum breviaria confecta esse ut per se probabile est ita uno specimine confirmari potest, quod inter varia problemata in cod. Marciano 521 [cf.

supra p. 34] repperi. multa summa oculorum contentione legere mihi non contigit scriptura usquequaque evanida, non nulla non recte me explicasse veri simile, tamen cum non nihil novi appareat inventum nostrum qualecumque est dissimulare noluimus. quare hoc tibi habe anecdoton Venetum, doxographi apud medicos miserum specimen, de cuius origine fors sit an meliore libro reperto accuratiora doceamur.

Marc. 521 f. 100r sq.

πόθεν ἐκκρίνεται σπέρμα.

ἐκκρίνεται τὸ σπέρμα ὥσπερ Πλάτων φησὶ καὶ Διοκλῆς ἀπ' ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου. cf. Aët. V 3 4.

Πραξαγόρας δὲ καὶ Δημόκριτος ⟨ἔτι?⟩ τε Ἱπποκράτης ἐξ ὅλου σπέρματος [l. σώματος]. Aët. V 3 5.

δόξα Δημοκρίτου περὶ σπέρματος.

Ὁ μὲν Δημόκριτος λέγων [? λέγει] ἄνθρωπος . . . .

ὁ δὲ Ἱπποκράτης φησίν· ἡ ἡδονὴ [l. γονὴ cf. Hipp. VII 474L. I 374, 9 K.] πανταχόθεν ἔρχεται τοῦ σώματος, ἀπὸ μὲν τῶν ὑγιῶν ὑγιής, ἀπὸ δὲ τῶν νοσερῶν νοσερά.

δόξα τῶν Στωικῶν περὶ σπέρματος.

Τὸ σπέρμα ἐστὶ κατὰ μὲν τοὺς Στωικοὺς ὃ μεθίησι τὸ ζῷον ὑγρὸν μετὰ πνεύματος καὶ ψυχῆς [cf. Arius Did. fr. phys. 39]. κατὰ δὲ Ἀσκληπιάδην τὸ ἐν ταῖς ἀφροδισίαις συνουσίαις ἐκκρινόμενον γεννητικὸν ὑγρόν.

secuntur tituli:

ὅτι σπερμαίνει τὸ θῆλυ. Aët. V 5

τίνι διαφέρει σπέρμα γόνου

ὅτι αἰτίαι [?] ἀγονίας. Aët. V 13

εἰ μέρος ἐστὶ τῆς κυούσης τὸ κυούμενον

διὰ τί οὐ διὰ στόματος τὸ ἔμβρυον τρέφεται. Aët. V 16

εἰ ζῷον τὸ κατὰ γαστρός. Aët. V 15

. . . Ἀσκληπιάδης δὲ οὔτε ζῷον οὔτε μὴ ζῷον εἶπε τὸ ἔμβρυον ἀλλ' ὅμοιον ἔφησεν αὐτὸ τοῖς κοιμωμένοις

πότε ἄρρεν γίγνεται πότε θῆλυ. Aët. V 7

πῶς γίγνεται δίδυμα

πῶς γίγνεται ⟨τέρατα? Aët. V 8⟩

διὰ ποίαν αἰτίαν τῶν ἑπταμήνων ἀγόνων ὄντων τὰ ὀκτάμηνα ἄγονά ἐστιν. [Aët. V 18

τίς αἰτία συλλήψεως. Aët. V 16.

XVIII DE GALENI HISTORIA PHILOSOPHA

Ut de Galeni Historia philosopha recte iudicare potuerim [de Galeni H. ph. Bonn. 1870] [1], Curtii Wachsmuthii acceptum refero comitati, qui specimen optimi codicis Laurentiani A a p. 222 ad 274 ed. Kuehn. a se

[1] quae iam disputaturus sum ex illa dissertatione ita repetita esse scito, ut priora mea argumenta vel supplendo vel retractando paulo uberiora facerem.

conlati mecum communicaverat. ipse totum ante sex annos denuo contuli potioremque discrepantiam huic editioni subieci.

Laur. 74, 3 A Laurentianus LXXIV 3 membraneus forma maiore continet Galeni varia scripta [cf. Bandinii catal. III 49. I. Mueller ad Gal. optim. med. p. 13 ed. II. I. Marquardt observ. crit. in Gal. d. anim. passion. p. 11]. Galeni historia philosopha inde a fol. 171ᵛ exarata est. codicis aetatem Bandinius saeculo XII circumscripsit. ad proximi initium deprimere malebat Wachsmuthius, haud scio an immerito quia neglegentia librariorum proximo saeculo interdum praeludit. scripturae enim ductus artem produnt nullam, notae compendiaque creberrima, membrana rugosa ac subfusca nonnullis paginis rescriptis [ff. 188ᵛ 189ʳᵛ 190ʳᵛ], denique omnia ad legendum impeditissima. constat hunc codicem et vetustate et fide ceteris facile praestare. est autem ex archetypo incredibili corruptione quasi pereso aliquot exemplis intercedentibus a stupido scriba descriptus servatis lacunarum plerumque spatiis, servatis etiam illis vocum sententiarumque monstris quibus quid conferri possit frustra quaero. inde mihi adnotationum silva plerumque inutilis succrevit, quae ne infinita esset usitata itacismi vitia et huiuscemodi prope innumera praecidi. contempsi igitur Byzantinorum illam Ἐπικουρίων, Πυθαγορίων paene constantem memoriam [cf. Lobeckii Aiac. p. 113 et Cobeti Var. Lect.² p. xxviii], nec magis ἐλαίατην κλητόμαχον κιανοῦν vel κοιανοῦν ἠθηκήν notavi. pervulgaris est vocalium brevium pinguior appellatio, ut ἔλονται coniunctivus sit, πειρόμεθα πειρώμεθα, ὁρισμένον ὡρισμένον, ἵππον ἵππων sonet. eadem soni pinguedine liquidarum geminationem efferunt Graeculi (idem Italis mos contrarius nostro), unde ὑπειλημένος διηλαγμένον ἀντίρησις Πόρωνι et cetera crebra sunt. alio pertinet quod spiritus vis minus aspera ac prope nulla, ut αἵρεσις sit αἶρεσις ac quod peius est κατ' ἕξιν et κατ' εἱμαρμένην nihil offensionis praebeat. consonantis β sonus non numquam ad vocalem emollitur, unde Democritus et in aliis codicibus et in nostro constanter Αὐδηρίτης nominetur. ut omnia haec vitia ex prava pronuntiandi consuetudine nascuntur, ita aliud genus non minus frequens ex male scribendo. breviandi studium ex archetypo tralatum mire auctum est. sigla et compendia non modo frequentia sunt maxime in versu extremo, sed obscuriora quoque, ut idem apex et ην et ων et ης significat, ος et ον nullo discrimine differant. nonnulla de his vitiis recentiore manu (XVI saeculi si bene memini) correcta sunt, sed raro et leviter. eadem manus scholion capiti 121 adscripsit.

Laur. 58, 2 B Alterum contuli Laurentianum, quem B nomino, plut. LVIII 2. chartaceus est forma maxima, saeculo XV satis nitide exaratus. continet inter varia Ios. Rhacendytae, Theodosii, Lascaris Procli Aristotelis Libanii scripta quarto loco a f. 78ᵛ Galeni Historiam philosopham. capitum initia litteris rubris ornaturus erat librarius, quod non perfecit. caverat tamen vicariis litterulis summae orae adpositis ne sensus desideraretur. partim earum bibliopegae culpa recisae sunt. hic quoque liber per varia

exempla ex eo archetypo deductus est, unde Laur. A dixi. quod tam est manifestum, neminem ut fallere possit. eadem certe indoctae aetatis indicia, eadem compendiorum confusio, eadem monstra, iidem denique hiatus, ut vitiatam mancam oblitteratam archetypi exempli formam animo velut instaurare possis. nec tamen alter codex sua laude caret. emendationes non paucae virorum doctorum nunc codicis fide confirmantur, totidem novae emergunt. quin etiam lacunae explentur p. 243. 333 K. non numquam aliquanto integrior apparet archetypi memoria qua ad verum pervenias. omnino multo maior esset libri utilitas, nisi aperta recentioris interpolationis vestigia proderet, qua quidem labe prior codex A caret. titulus ut hoc utar quem A habet περὶ φιλοσόφου ἱστορίας deflectitur in περὶ φιλοσόφων ἱστορίας. c. 18 p. 243 est in A ὁ δημόκριτος ἐν τοῖς σοφικοῖς, ubi Sexto comparato Ὀνομάκριτος ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς restitutum est. quid vero B? ὁ Δημόκριτος ἐν τοῖς σοφιστικοῖς prona nimirum coniectura, qua Itali quoque principis editionis auctores usi sunt. in capitum inscriptiones licenter grassatur modo novas fingendo modo contextus verba pro titulo praefigendo [c. 2 p. 225]. sed hoc sine noxa. illud molestius quod quidquid offensionis vel obscuritatis occurrit fucata medicina quomodocunque resarcire studet. est ubi recte coniectum sit, plerumque in quemlibet sensum mendosa verba sunt detorta. cavendum igitur ne improbi hominis lenocinia fucum faciant.

Tertium codicem Baroccianum monstraverat Ch. Darembergius [notices et extraits des manuscrits médicaux I p. 18]. est n. CXXXI bombycinus, ut fertur, forma maiore saec. XIV. Γαληνοῦ περὶ φιλοσόφου ἱστορίας incipit a f. 343. nihili eum faciendum esse ex specimine Ingrami Bywateri Oxoniensis benevolentia accepto iudicaveram d. Gal. H. ph. p. 5 ubi tamen Laurentiani A eum apographum esse non recte conieci. immo plurimae lectiones cum Laur. B faciunt, raro velut in libri titulo alterius est similior. Baroccianus

Alteri codicum generi adscribendus est etiam is liber, quem Nicolaus Reginus a Roberto Aniovensi Siciliae rege acceperat donatum olim ab Andronico Palaeologo [cf. I. Mueller ad Gal. de plac. Hipp. et Plat. p. 2 [5]]. ex eo codice Nicolaus medicus cum alia Galeni scripta, quae accuratissime Maximilianus Bonnetus de Galeni subfiguratione empirica p. 1 enumerat, tum '*de ystoria philosophorum*' verterat, quam versionem cognovimus ex editione operum *Galieni sec. impr. edita per Hieronymum Surianum* Venet. 1502 p. II p. 574—580, ubi haec subscripta sunt: *explicit liber Galieni de ystoria philosophorum sive de dogmatibus translatus a magistro Nicolao de regio de calabria anno domini 1341 de mense aprilis in die nona.* Nicolai versio valde mutila est. multa capita ut logica quaedam in singulorum saepe versuum angustias contraxit et in posterioribus id breviandi studium etiam augetur. prorsus omissa sunt cc. 19 26 35 48 50 51 60—63 65 71 73 92 93 100—102 131. non numquam ordo capitum turbatus est, ut cc. 13 14 post 21 collocantur, postrema capita Nicolai codex N

confusa sunt. interdum ex scholastica lectione aliquid proprii adspersum est, velut c. *de denominationibus philosophorum* verae formae [c. 4] nihil nisi umbram refert. nec minus abhorret caput *de demonstrativa parte philosophiae seu de syllogizationibus.* ipsa versio barbara illa oratione insignis est, qua plerique omnes ante renatas litteras graeca latine reddere solebant. verbum verbo, particula particulae respondet tam accurate, ut nisi graeca restituas, quid sibi velit saepe numero ne intellegas quidem. omnino valet quod interpres ipse de sua ratione *in prohemio traductoris ad gloriosissimum Hierusalem et Siciliae regem Robertum* dicit libro Myamir praefatus: *ego Nicolaus de Regio medicus fidelis et subditus vester iuxta mandatum vestrum de graeco idiomate in latinum transtuli nihil addens minuens vel permutans* [cf. Bonnet p. 4]. tamen non numquam quae minus intellegeret omisisse videtur ut c. 2 p. 224 χρηστοήθη corruptam vocem similiaque alia. praecipue propriis nominibus horrida saepe barbarie in libris depravatis *alios* substituere amat. nec desunt loci ad arbitrium immutati. sed cave iniquius de Nicolao iudicaveris.[1] primum non ipsius scriptionem habemus sed Italorum neglegentissime descripta exempla. velut *vultum* impressum pro *miletum,* nec vernaculae loquelae vitia vitantur velut *discetaverunt* pro *disceptaverunt.* tum quia in ceteris interpretis fides satis probata est [Bonnet p. 5. 41, 20], mancum et interpolatum ei graecum exemplar fuisse suo iure aliquis suspicetur. sed pro certo nihil affirmaverim. Nicolai graecus codex simillimus fuit B. nec desunt antiquioris memoriae quamvis tenuissima vestigia. nimirum quod c. 29 μίξεις in AB omissum restituit non recondita opus erat doctrina, sed exquisitius erat c. 5 l. 15 ex corrupto εἰς δὲ (sic AB) coniectando εἰσὶ δ' οἳ elicere vel c. 7 p. 234 ἔνδειγμα in ἓν δόγμα emendare, quod utrumque Usenerus quoque invenit. quare quod c. 8 p. 235 vitiose tradebatur κατὰ μὲν ἰσωκράτη duce Nicolao qui vertit *secundum zenocratem* κατὰ Ξενοκράτη refinxi, quod ex Martiano (perperam servata μέν particula) olim Charterius correxerat. ceteroqui non magna utilitas inde redundat, sed ut lecturi ipsi iudicare possent, priori libri parti Nicolai selectam discrepantiam adicere placuit. optandum vero est, graecus ille Roberti codex ut forte fortuna ex abditis cuiusdam bibliothecae recessibus protrahatur non tam ob Historiam philosopham quam ob Hypotyposin empiricam Galeni simul illinc prodituram.

Verum enim vero Lacunae graecum exemplum unde ille spretis priorum vanis conatibus Historiam philosopham se instaurasse ac latine reddidisse iactat, quanto magis expetendum est ut aliquando inveniatur! audite enim quae is in prooemio f. 6ᵛ suae versionis (Colon. 1543) proferat: *mihi vero,* inquit, *praeter Basileense atque Aldinum exemplar, quae (ut constat) sunt mille mendis contaminata etiam obtigit tertium manu conscriptum, idemque iam vetustate consumptum: cuius mihi (etsi non facile)*

[1] quod fecit Wachsmuthius Goett. gel. anz. 1871 p. 704.

copiam fecit, dum Caesar anno 1539 esset Gandavi, Hadrianus a Corone vir ille natione Graecus eruditissimus. quod exemplar sedulo moliebatur suadere propria Galeni manu exaratum fuisse. nactus igitur tandem, vix multis precibus, in dies aliquot id multo emaculatius exemplar opus ipsum quam fidelissime fieri potuit, converti adhibitis etiam in studium aliis codicibus quae excusa inter studiosorum manus versantur'. en magna Graeculi verba, maior autem Lacunae sive credulitas sive audacia. nam ipsa versione ad amussim examinata nimiisque verborum ampullis atque involucris remotis, quid tandem invenies? utiles lectiones quaeque meliori codici fortasse debentur (sed ne id quidem certum) paucissimas[1], multo saepius veteres editionum priorum sordes[2] incredibili pertinacia recoctas. quid? quod Basileensis editionis certissimas emendationes (velut c. 3 p. 228 Parmenidis falsum nomen illic ad marginem in Μενέδημον correctum et alia) prae Galeni scilicet autographo aspernatus est. quid igitur de mirifico illo Hadriani codice? mentitumne credamus Lacunam medicum celeberrimum ac dignitate apud potentissimos illius aetatis Carolum V et Iulium III papam florentissimum? an Hadrianum ignotum hominem et ex Simonidarum Minarumque patria prognatum crimine falsi postulabimus? nolo causam incertam coniecturis diiudicare, praesertim cum de similis praestantiae codice Dioscoridis, quem unus Lacuna usurpavit, nihil habeam compertum.[3] si Graeculi fraudibus deceptus est, ne nimis irrideamus eius credulitatem. nam tanta fuit illius aetatis in manuscriptorum aetatibus iudicandis imperitia, ut codices saeculo vix superiores infularum loco haberentur. quid mirum si aequalem fortasse Laurentiani A venerandae vetustatis censebant atque Galeni si dis placet idiographum? quare non opus est Hadrianum incusare quod antiquos apices imitatus ipse mirificum codicem fabricatus sit, etsi *antiquarii* illius artificii non ignari solebant esse. sed qualiscunque fuit iste codex, non inutilis fuit Lacunae, quippe quo Martiani Rotae audaciam et interpolationem perspiceret, quae ceteris deinceps editoribus fraudi fuit.

Quod nunc de compluribus Galeni libris constat praeter principem nullum editorem manu scriptorum auxilium adhibuisse, idem de Historia philosopha dissertationis priore parte olim demonstrare studui. nunc do-

---

[1] ut exempla proferam c. 2 p. 224 σαφέστερον ut ipse conieceram omittit, c. 1 p. 223 διαγνωστικήν olim omissum addit *(exploratricem)*, c. 2 p. 224 χρηστοήθη vertit *ingenia et mores excoleremus*. c. 2 extr. ἐπὶ ταὐτά pro ταῦτα *(similiter)*. optimam emendationem (c. 35 Diagoras omissa patriae nomine restituitur) non ex codice, sed ex Ciceronis memoria quam ipse adnotat reduxit.

[2] excerpo graviora quaedam: c. 1 τιμίων retinuit ed. princ. mendum, c. 2 σποράδην cum edd. prior. omisit, c. 3 p. 227 ἐρετρικήν et 2 p. 229 εἴδη cum Basileensi, c. 3 p. 226 Crantes cum edd. prior.

[3] Sprengel praef. ad Dioscorid. I p. XIX *eximius fuit et ab omnibus diversus* (!) *codex quem in egregiis emendationibus sequutus est Andr. Lacuna Segoviensis Iulii III pontificis maximi medicus. copiam eius fecit Io. Paccius Castrensis, sed ubi iam lateat plane nescimus. probabile est in Vaticana servari.* valde dubito.

cumenta illa novis non nullis stabilire, de versionibus autem secundum C. Wachsmuthii diligentissimum examen [Goetting. gel. anz. 1871 p. 701 sq.] accuratius retractare placet.

Primum edita est Galeni Historia inter Aristotelis opera ab Aldo Manutio vulgata [t. II Venetiis 1497 fol. 11ᵛ—30ᵛ] duodetriginta annis prius quam magna omnes Galeni libros complectens editio ab Aldis vulgari coepta est. quod descriptam principem ex A olim dixeram, id dum ipse codicem tracto luculentis indiciis comprobatum repperi. nam praeter summam lectionum similitudinem compendiorumque falsam explicationem, quam ex gemello codicis A aegre quis repetat, fortuita apparent vitia, quarum causa nisi inde perspici non possit. unum est νοσεῖ νοσήμασι [cf. ad c. 3 p. 226], iam antea a me recte usurpatum, alterum exstat c. 88 p. 299, ubi A ὁριν (with ϛ written above) litteris claris exhibet, quod a typotheta pellucente per membranam litterulae in averso folio scriptae umbra θερινῆς lectum est. similiter c. 35 p. 250 ante κατὰ σώματα lacuna est temere indicata. nimirum quia charta illic fissa est, scriptor codicis A versum unum intermisit. quod ter quaterve voculas minutas easdem quas B praetermisit aut cum B in coniecturis consentit [cf. supra p. 235, 13], in tanta conspirationis constantia casui est tribuendum. nam Venetum exemplum tam festinanter incusum est ut haud paucae voces nec leviores tantum aut plane omitterentur aut pravissime describerentur. correctum est fere nihil praeter itacismos paucaque alia menda ut οὐχ ὁμοίως pro librorum lectione οὐκ ὡμοῖς vel Πλάτων pro πάντων.

Altera Historiae editio collectis tum Galeni libris inserta est Γαληνοῦ Δ′ *Galeni librorum parti quartae* .... p. III f. 28ʳ—35ʳ. subscribitur f. 55ᵛ *Venetiis Aldi et Andreae Asulani soceri, mense Augusto M. D. XXV.* privilegium Clementis VII datum est *Romae apud S. Petr. sub annulo piscat. die XXVII. Ianuarii MDXXV.* in emaculandis scriptoris verbis parum est profectum. A. Asulanus et Io. Bapt. Opizo, cuius maior fuit in ornanda editione cura, principis editionis tam anxie secuti sunt vestigia, ut ea saltem quibus caeci impingerentur, at ne ea quidem omnia, levigarent, reliquas nec minores profecto sordes intactas propagarent: nec correcta vituperatione exempta sunt. complura a nobis olim castigata, nihil magis ridiculum quam quod Protagoram Elidensem ex ὡς Περιαγόραν τὸν ἠλεῖον (scribendum est ὥσπερ· Διαγόραν τὸν Ἠλεῖον) infelicissime effinxerunt. nihilo tamen setius Aldina — nam Manutii Veneta anni 1497 non minus in oblivionem venit quam ipse cod. Laur. A — posteris tanquam certissimae fidei fundamentum fuit, unde cum ceteris inventis Protagoram per omnes deinceps editiones propagatum vides.

Paulo melius res cessit Ioach. Camerario, qui Andr. Cratandro Galeni editionem paranti tomos III et IV recensuit. Historia philosopha inest in Γαληνοῦ Δ′. Galeni librorum parte quarta Basileae 1538 fol. p. 424—438. adscita primus vicinarum scriptionum varietate, quam

passim praefixa notula *al'* vel *ex Plut.* indicare solet,[1] multa docte et prudenter correxit velut εὐπειθείας c. 1 p. 223, Μενέδημος pro Παρμενίδης c. 3 p. 228, πρόσκλισιν c. 7 p. 233, Δικαίαρχος c. 24, alia minus feliciter. tamen ille nec codicem umquam consuluit neque omnino a superioris editionis auctoritate nisi coactus recessit.

Post mutilam barbaramque Nicolai versionem cum elegantiorem cultior iam aetas desideraret, Iulius Martianus Rota Venetus medicus eruditissimus novam condidit versionem limatissimam eandemque interpolatissimam. nam quem verecunde Camerarius arcessiverat Plutarchum, hunc iam integrum fere invito Galeno inculcavit. quibus lenociniis effectum est, vix ut pristina libelli exilitas adgnosceretur. de hac ratione nemo verius iudicavit quam Lacuna, qui in epistula nuncupatoria suae versioni praemissa f. 6ʳ *postea autem,* inquit, *Martianus Rota vir in Latinis et Graecis literis citra controversiam doctissimus, admolitus manus negotio, sequutus est tralationem veterem, eamque longe elegantiorem reddidit, adiutus interim Graecis codicibus, excusis quidem illis, sed mendacissime* [l. *mendosissime*]. *Quare coactus interdum fuit divinare: interdum, obtruncata exemplaria, ex suis hortulis* [intercidit *irrigare et*] *(quamquam philosophica et optima) plurima haud dubie interserere, quae nusquam apud Galenum extant: id quod minime fidum decet interpretem.* sed ut improbam fraudem extrinsecus inlatam mittam, in germano Galeno ubi aliunde nihil suppetebat auxilii non nulla ita emendata vel expleta sunt, ut codicem bonum ad manum fuisse magna cum veri similitudine aliquis coniciat. velut c. 2 p. 224 ubi ed. princ. ceteraeque σποράδην ante εἰρημένα omisit, nonne mirum a Martiano Rota *sparsim et fuse dicta* novatum esse? aut unde in priorum lectione κατὰ μὲν Ἰσοκράτη c. 8 p. 235 Xenocratem odoratus est nisi ex codice manu scripto? at is Nicolai exemplari simillimus fuit ut ovum ovo sive potius plane idem. ne multa, ipsam Nicolai versionem, non codicem inspexerat, id quod idem Lacuna breviter significaverat. ex Nicolao igitur cum Xenocratem suum et omissa illa verba arripuit tum capitula quaedam quae illuc aliunde inlata esse dixi non sine arte in suum usum convertit. velut ex c. 4 non solum Pythagorae mentionem transtulit, sed etiam extremo capite prolixiorem de Aristippi summo bono disputationem e Philopono arcessitam amplificavit. ordinem capitum turbatum esse Martianum Rotam acutum hominem non fugerat, itaque suo marte transposuit, sed qua solet licentia omnia sursum deorsum.

In latina Galeni editione quae Venetiis 1562 apud Vincentium Valgrisium prodiit, inter complures eiusdem interpretis versiones editur (Galeno adscr. libr. p. 5): *Galeno attributus liber de historia philosophica: Io. Baptista Rasario interprete.* hoc munere haud inscite functus est ille, qui medicus fuit idemque graecarum latinarumque litterarum professor

---

[1] parti IV praefatus '*in uno,* inquit, *et altero libello* τῶν νόθων *scriptis adiuti sumus eiusdem argumenti aliorum ut in Dogmatis et astrologicis*'.

Ticinensis. ex Plutarcho hunc librum fere totum sumptum esse recte perspexerat, cuius discrepantiam passim margini adscripsit [cf. Wachsmuth l. c. p. 706]. nec tamen Rotae versionis qualis esset natura intellegere aut voluit aut potuit. nam quamquam de eius fide dubitasse videtur, tamen in gravissimo quoque loco recedere ab eius auctoritate non ausus est. in prioribus quidem rara natat aliarum quoque editionum memoria, at in ceteris prorsus est Martiani mancipium. adeo illius artes etiam aequales ac fraudis conscios homines praegravabant.

Saeculo interiecto cum Charterius magnum Hippocratis et Galeni scriptorum corpus condere coepisset, Rotae fraudulentum opus ita inveteravit, ut ab hoc potissimum proficiscendum esse sibi arbitraretur. inest Historia philosopha tom. II p. 21—58 (*Hippocratis Coi et Claudii Galeni Pergameni Archiatrων opera. Renatus Charterius graece et latine primus edidit Lutetiae Parisiorum 1679.* forma maxima). cum ad complendam Basileensem editionem, unde Charteriana fere descripta est, nihil valerent codices Parisini quibus in ceteris libris utitur, Rotae inventa graece versa traditae memoriae immiscuit. quod negotium in Plutarcheis sane capitibus prospere cessit cum vulgatam memoriam Placitorum sequeretur, molestius in Rotae interpolatis, quae aut in artum rediguntur (velut de septem ineptissimis Rotae itemque Rasarii syllogismis c. 15 duo remittuntur) aut aperta noviciae fabricae signa produnt. ut Rotae verba c. 4 *non illam sensuum motione excitatam dulcedinem sed eum animi statum, qui molestiae sit expers nec ullis illecebris mulceatur* sic graeca veste induuntur: μηδὲ τὴν ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἐνέργειας [sic] ἡδονήν, ἀλλὰ δὲ [sic] τὴν τῆς ψυχῆς διάθεσιν δι' ἧς [fuit δ' ἧς] γίνεταί τις ἀνάλγητος καὶ δυσγοήτευτος [hoc ex Platonis rep. 3 p. 413 E]. iam tibi componam interpolationis fontem Io. Philoponum (Brand. schol. p. 35ᵇ 8) οὐχ ἡδονὴν δὲ ταύτην ἣν ὑπολαμβάνουσιν οἱ πολλοί, λέγω δὴ τὴν παθητικήν, ἀλλὰ τὴν πολλὴν τῆς ψυχῆς ἀπάθειαν, [1] quo facilius intellegatur quantum distent aera lupinis. perraro a Rota suo recessit et ex arbitrio novavit. ex Plutarcho II 19 adscripsit versus, ex Stobaeo (vulgato nimirum post Rotam anno 1575) ideae notionem amplificavit: αἰτία τῶν οἷά ἐστιν αὐτὴ καὶ παράδειγμα τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων αἰσθητῶν ὑποστάσεων, ubi ne reconditiorem doctrinam rimeris, Canterianae menda fideliter translata moneo. at enim uno loco plane propria ac sua sapientia enitescit, quae ne intereat huc subiciam [2]. quis fuit audaculus ille qui nugas istas venditare auderet? Charterium quidem non accuso. sed fuit fortasse *Petrus Comes iunior*

---

[1] Martianus Rota Nicolao nititur qui verterat: *et intellegebat delectationem non illam passivam sed omnimodam* [videtur legisse πᾶσαν] *animae impassibilitatem* ceterum cf. Diog. IX 45.

[2] p. 343 K. Πυθαγόρας φησὶ τὰς νόσους γίνεσθαι τοῦ σώματος διὰ τὸ θερμότερον ἢ κρυμωδέστερον γίνεσθαι τὸ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ θερμότερόν ἐστι τὸ πλέον τῷ μετρίῳ [sic] τὸ δὲ κρυμωδέστερον ἔλασσον τοῦτο [sic].

quem ille in orat. ad ampl. Paris. med. ord. f. 5 ita laudavit: *vir sapientissimus Petrus Comes iunior in eum librum Galeno ascriptum, ac de Philosophi historia inscriptum, suas lucubrationes attulit.* quisquis fuit, hoc extra omnem dubitationis aleam positum, Galeni codicis usum Charterio fuisse nullum, quod de aliis quoque scriptis nunc constat. [cf. I. Muelleri Galen. de plac. H. et Pl. p. 42]. ceterum ipse nescio qua verecundia ductus non nullos locos ex Martiani Rotae auctoritate additos litterarum genere diverso distinxit. quidquid igitur emendatius legitur in eius exemplo aut ipsi aut Rotae ingenio debetur. utrius, nec facile ubique erat ad diiudicandum nec sine molestia ad indicandum. quare promiscua est in nostra editione Charterii et Martiani Rotae memoria.

Possum hic subsistere in codicibus et editionibus quas quidem vidi recensendis. nam quid attinet Iuntinarum ac Frobenianarum paene infinitam seriem perlustrare, quae Rotae versionem repetunt, [1] aut Kuehnii exemplum ex Charteriana apice tenus exscriptum [2] iusta reprehensione notare? hoc enim ex eis quae disputata sunt constare puto, ex archetypo haud vetusto eodemque mendosissimo quattuor exempla transcripta esse, ac fidelius quidem Laur. A, peritius sed interpolate Laur. B, eiusdemque generis esse et Baroccianum et Nicolai truncatum et interpolatum exemplar. Lacunae sive Hadriani codex qualis fuerit vix ac ne vix quidem ex eius versione enucleari potest. itaque codicibus AB ita superstruximus nostram editionem, ut ex consensu AB archetypi formam refingeremus, discrepantibus eis vetustioris fere libri A auctoritatem tueremur. praeterea in prioribus capitibus secundarium tribui locum selectis N(icolai) lectionibus, de quibus antea monui. coniecturarum unde huic libri parti maxima petenda erat salus quidquid innotuit adhibui. editionum ut a Laur. A pendentium rationem habui nullam, nisi quod excerpsi si quae erant potiores emendationes. de posteriore parte Plutarchea dixi p. 12 sqq. et 43.

Historia philosopha ex eo litterarum genere est quod ὑπομνήματα σχολικά Graeci nominabant [cf. Lehrs de Aristarch.[2] p. 21]. id cum ex

---

[1] in posterioribus Iuntinae editionibus sub titulo *Galeni liber de historia philosophica Iulio Martiano interprete* haec est docta cuiusdam adnotatio: *hunc librum Galeni esse cum satis non constet, videndum num fortasse sit Aetii. Theodoretus enim lib.* II § 4 *de curatione graecarum affectionum scribit Plutarchum et Aetium collectanea de placitis philosophorum edidisse, Porphyrium vero non modo philosophicam eiusce generis confecisse historiam, verum etiam opinionibus vitam ac mores philosophorum adiunxisse. Quare cum Plutarchi liber habeatur, hic autem Porphyrio (quem fortasse Laertius est imitatus) tribui non queat, fit, ut Aetius potius quam ulli alteri adscribendus videatur. Nisi forte quis putet eo quod hic et apud Plutarchum eadem saepe verba legantur ex utroque fuisse congestum.*

[2] historia philosopha est in t. XIX p. 222—245. Kuehnius, qui prioribus sui corporis voluminibus manum subinde admovit quamvis parum felicem, postremo urgenti typothetae ne inspectas quidem Charterianae plagulas typis describendas tradidisse fertur. neque aliter explicari potest, quod editio ambitiose suscepta tam misere absoluta est.

tota scriptionis forma patescat tum ipse commentarii scriptor non obscure prodit. velut c. 2 προὐθέμεθα δέ, inquit, διαλεχθῆναι περὶ τούτου οὐδὲν μὲν ἴδιον εὑρηκότες, τὰ δὲ παρὰ τοῖς προτέροις σποράδην εἰρημένα συναγαγόντες, σαφῶς τε καὶ συντόμως σπουδάσαντες περὶ τούτου διαλεχθῆναι, ἵνα οἱ φιλομαθεῖς τούτοις προεντυγχάνοντες μὴ δέοιντο τῶν ἐξηγουμένων ἀλλὰ δι' ἑαυτῶν γιγνώσκοιεν τὰ καθ' ἕκαστα τῶν εἰρημένων σαφέστερον. ac paulo infra ἁπλουστέρως δὲ ὅσα παρὰ τῶν πεπαιδευκότων ἡμᾶς ἀκηκόαμεν καὶ δι' ἀναγνωσμάτων ἐμάθομεν νῦν συνάγειν ἐπιχειρήσομεν. discipulorum igitur usui haec chrestomathia destinata erat, qua viam ad physica muniturus scriptor primum de philosophiae inventione successionibus nominibus vi partibus sectis quam brevissime praefatus [c. 1—8] tum *brevi ex dialectica libamento*, ut ait Gellius, interiecto [c. 9—15] ipsam de physicis disputationem ingreditur. anxie cautum est ne compendii brevitas superaretur c. 24 ἵνα μὴ τὸν τῆς εἰσαγωγῆς τρόπον ὑπερβαίνειν δοκῶμεν, neve libri συμμετρία laederetur c. 16 ἐνταῦθα δὲ ἡμεῖς συντομώτατα περὶ τούτων διαλεχθέντες ἐν συμμετρίᾳ καὶ ἐπὶ τὰ φυσικώτερα χωρήσομεν.[1] qua ratione sperat factum iri ut tirones initiandi [τοῖς πρῶτα μαθοῦσιν] citissime philosophi colorem ducant nec interpretum ullo auxilio egeant. ne ille regiam ad sapientiam viam, quam antiqui negabant, felicissime invenit. at quae sapientia quam humilis quam fucata quam undique corrasa, ut miselli magistri vanam iactationem illico perspicias. nihilo setius non ostentandi voto, sed docendi studio hunc laborem se suscepisse praedicat c. 2 ἀσφαλέστερον δὲ πειρώμεθα περὶ τούτου εἰπεῖν τὰ σοφιστικὰ καὶ πάνυ κεκοσμημένα τῶν διαλεκτικῶν παρεληλυθότες. οὐ γὰρ ἐπιδείξεως ἕνεκα[2] προὐστησάμεθα τὴν περὶ τούτου σπουδήν, ἀλλὰ χρηστὰ τὰ ἤθη ποιῆσαι βουληθέντες τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λαβεῖν τι χρήσιμον προεγνωκόσιν νομίσαντες φιλοσοφεῖν οὐ μόνον τοὺς τὰ τριβώνια περιημμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν πρόοδον μὲν τοῖς πολλοῖς ὁμοίαν ἐνστησαμένους, τὴν δὲ διάνοιαν φιλοσοφωτέραν ἔχειν σπουδάσαντας. similiter c. 16 καὶ περὶ τούτου δυνατοὶ εἶναι νομίζομεν λέγειν τι. σπουδάζομεν γὰρ ἐγνωκέναι ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνεπίφθονον εἶναι νομίζομεν ἐμφανῆ καθιστάναι. en magnum os insulsissimi cerdonis, qui sua aliena intellecta non intellecta gravia futtilia pari confidentia effutire solet. nos vero non admodum dolebimus, quod eiusdem compilatoris logicam

[1] similiter praefatur Porphyrius schol. Arist. p. 1 a 5 Br. σύντομόν σοι παράδοσιν ποιούμενος παιράσομαι διὰ βραχέων ὥσπερ ἐν εἰσαγωγῆς τρόπῳ τὰ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις ἐπελθεῖν, τῶν μὲν βαθυτέρων ἀπεχόμενος ζητημάτων, τῶν δὲ ἁπλουστέρων συμμέτρως στοχαζόμενος. isagogarum scholis creberrimus est usus. sic, ut pauca delibem, Gell. XVI 8 1 *cum in disciplinas dialecticas induci atque imbui vellemus, necessus fuit adire atque cognoscere quas vocant dialectici* εἰσαγωγάς, Diog. IX 48 ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην. cf. supra p. 162. Arateam isagogen cognovimus p. 18[1] Achillis. similiter Cleomedis cyclica theoria etiam εἰσαγωγή vocatur p. 65 et σχολαί p. 126 et σχολικά p. 93. quae extremis adiecta sunt: εἰσὶ δ' αἱ σχολαὶ αὗται οὐ τοῦ γράψαντος αὐτοῦ δόξας παρέχουσαι, ἀλλ' ἐκ συγγραμμάτων τινῶν ἠθροισμέναι καὶ παλαιῶν καὶ νεωτέρων, ea ad Galenum omnemque scholasticorum eruditionem quadrant. de symmetria etiam a posterioribus petita cf. Mus. Rh. XXXII 481[1].

[2] cf. Censorin. d. d. n. 1 7. Wyttenbachius ad Eunap. II p. 37.

enchiridion fatum nobis invidit, de quo loquitur c. 16 ὅσα μὲν εἰκὸς ἦν περὶ τῶν συντελούντων εἰς τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν ἑτέρωθι διῆλθον διὰ πλειόνων.

Adscripsi hunc locum simul ea de caussa, quod ordinis manifestum prodit indicium. nam in codicibus non modo c. 16, quo ad physica transitus fit, sed etiam 17 18 19 et quod ineptius est 15 de demonstratione mediis physicis post c. 35 immiscetur. ergo turbatam esse pristinam capitum collocationem cum ipsa ratio tum illa scriptoris verba clamant. et animum advertit Martianus Rota, qui tamen turbulenta transponendi libidine rem etiam magis implicuit. cuius ordinem sanxit Charterius et editor Lipsiensis, donec Laurentiano protracto fraus patefacta est, unde facile erat erroneis istis capitibus suum assignare locum. prioribus meis argumentis [de Gal. H. ph. p. 16 sqq.] unum addo, quod c. 35 ὅσα κατ' ἀρχὰς περὶ θεοῦ λέγοντες παραλελοίπαμεν, ταῦτα νῦν ἐροῦμεν absurde moneretur, nisi ipsa haec capitis 16 de deo disputatio prius lecta esset. ex eisdem verbis haud scio an mutatae sedis causa appareat. capita 16—19 et 15 in cod. A, ut hoc utar, folium sesquialterum complent, quae si ad duorum foliorum spatium diducta fingas (potest autem factum esse ut quaedam interciderent), quaternionis compage soluta plagulaque excussa incerta sede vagabantur. quod si fieri potuisse concedis, quidnam librario non dico docto sed qui scriptoris verba intellegeret pronius erat magisve ignoscendum, quam quod disputationem de deo loco motam capiti 35 περὶ θεοῦ adnexuit? transpositorum capitum qualis fuerit inter se conexus, liberum coniectaturis relinquo. unum est apertum archetypi condicionem fuisse pessimam atque varia corruptione infelicissime vexatam. lacunae aut indicatae aut dissimulatae compluriens apparent, nulla maior quam in cap. 3. enumerantur enim successionum variae vices, quas post Phaedonem Elidensem Anaxarchi mentio intempestive intercipit. paulo infra Peripateticorum familiae Epicurus contubernalisque Metrodorus adiunguntur. qui simulatque nominati sunt, ecce de caelo delapsus Pythagoras. deinde aperta est lacuna, post quam Italicae successionis series iusto filo ad Protagoram usque perducta est. qui idem praeter exspectationem agmen claudit. iam confer cum tristissima perturbationis imagine sincerum capitulorum ordinem, quem certissima ratione restituimus. perspicies vetusti libri folium quoddam situ corrosum discerptum esse in panniculos, quorum pars interiit, alii prompta medicina a librariolo hiulcis vulneribus tamquam linamenta infarti sunt. sed vel hanc operam boni consuleremus — facile est enim resuendi negotium — modo ab interpolationibus abstinuisset, quae ipsa oratione Byzantinae barbariae indicia produnt. εἰσὶ δὲ τῶν γεννικωτέρων φιλοσόφων ἴνδικες δύο, τινὲς μὲν Ἰταλιῶται ὧν Πυθαγόρας εὑρετὴς γεγένηται καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσας. fraudem praeter orationem vel inde tenes, quod Galeni nunc mutilata successio tripartita fuit non bipartita quam voluit ille.

Omnino latius patet haec interpolatio ex scholastico usu affricta prae-

cipue in libelli principio, dum ardebat adulescentulis commentandi studium. sunt autem interpolationum genera tria. unum versatur in sententiis potioribus repetendis velut c. 1 διὸ προσεπάγει τῇ φιλοσοφίᾳ τὸ ἠθικόν, καθ' ὃ συνέστησε τὴν προαίρεσιν τῶν κάλλιστα ζῆν πεισθησομένων. eiusmodi paraphrases in scholicis libris sunt pervulgatae. alterum est inde ortum quod ex ore magistri notulas addunt ut c. 1 διαλεκτικήν explicatur δι' ἧς πείθονται ταχέως. c. 3 Plato ubi primum adparet, singulari honore afficitur διαβεβοημένος nuncupatus. eiusdem fabricae est logica adnotatio post c. 4. tertium et tritissimum genus est glossematum. quae qui adiecerunt, nihil tam vulgare legebant quin vulgariore aut saltem alio vocabulo explicarent. sic ridicule ἀρίστου βίου c. 5 adposito ἀρίστης ζωῆς illustratur. ceterum omne illud adnotandi studium refrigerato calore ad finem versus paulatim rarescit.

Cum neque compilatoris sollertia neque codicum profecto bonitate historia philosopha ullo modo commendetur, si quid laudabile videtur fontibus compilatis est tribuendum. ipsius prooemium sane quam inficetum statim successiones excipiunt ex optimo compendio transcriptae. Laertii Eusebii Epiphanii successiones supra tetigi. ab eis aliquantum recedit Galenus, qui artissimo vinculo cum Clementis conspectu coniunctus est, cuius hoc propono, ut comparatio fiat, propagationis stemma. Strom. I 62—64 p. 352 sqq. P.

Ἰταλική			Ἰωνική	Ἐλεατική
Πυθαγόρας			Θαλῆς	Ξενοφάνης
			Ἀναξίμανδρος	Παρμενίδης
			Ἀναξιμένης	Ζήνων
			Ἀναξαγόρας	Λεύκιππος
			Ἀρχέλαος	Δημόκριτος
			Σωκράτης	Πρωταγόρας
	Πλάτων		Ἀντισθένης	Μητρόδωρος
Ἀριστοτέλης	Σπεύσιππος		Κράτης	Διογένης
Θεόφραστος	Ξενοκράτης		Ζήνων	Ἀνάξαρχος
Στράτων	Πολέμων		Κλεάνθης	Πύρρων
Λύκων	Κράτης	Κράντωρ	Χρύσιππος	Ναυσιφάνης
Κριτόλαος		Ἀρκεσίλαος	καὶ οἱ μετ' αὐτόν	Ἐπίκουρος
Διόδωρος		Ἡγησίνους		
		Καρνεάδης καὶ οἱ ἐφεξῆς		

Clementis successiones ipsae, quamvis adventiciam subinde eruditionem, ut solet, addiderit, paene in catalogi exilitatem contractae sunt. eo magis mirandum est quantopere in hoc loco sibi respondeant

Clemens Strom. I 63 p. 353 P.	Galenus c. 3 p. 226 K.
Πολέμωνος δὲ ἀκουσταὶ Κράτης τε καὶ Κράντωρ, εἰς οὓς ἡ ἀπὸ Πλάτωνος κατέληξεν ἀρχαία Ἀκαδημία. Κράντορος	Πολέμων . . . ⟨Κράτητος καὶ?⟩ Κράντορος γέγονε καθηγητής εἰς ὃν κατέληξεν ἡ ἀρχαία Ἀκαδημία. τοῦ δὲ Κράντορος

δὲ μετέσχεν Ἀρκεσίλαος ἀφ' οὗ μέχρι Ἡγησίνου [codd. ἡγησιλάου] ἤνθησεν Ἀκαδημία ἡ μέση.	ἀκουστὴς ἦν Ἀρκεσίλαος ὃς τὴν μέσην Ἀκαδημίαν ἐπινενόηκεν ἥτις μέχρις Ἡγησίνου ἐπιμεμένηκεν.

inter utrumque tantum est discriminis, quantum a scriptorum diverso consilio satis habeat explicationis. Galenus uberior, qui Diogenis Cynici Academicorum iuniorum Diogenis Babylonii Antipatri Posidonii plurium Socraticorum nomina servavit, Clemens, qui brevior est in ceteris, Peripateticorum post Stratonem Diogenisque cum Anaxarcho memoria superat. quare qui ex tali discrepantia diversas scriptorum quibus usus est uterque aetates rimari voluerit, errabit. nam in principum fere nominibus consulto se continuisse videtur Clemens, quique succedebant minuti philosophi, eos non nescivit sed exscribendi taedio brevissime comprehendit [καὶ οἱ ἐφεξῆς cetera]. nec epitomes formam ipse dissimulavit, qui orsus est § 64 ἡ μὲν διαδοχὴ τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσόφων ὡς ἐν ἐπιτομῇ ἥδε. utriusque igitur successionis *facies non una, nec diversa tamen, qualem decet esse sorores*. quis pater fuerit, quaeris? Clementis tabulae admixta sunt ut dixi altioris doctrinae vestigia. nobilissimorum scriptorum nominibus tamquam imbre obruimur. en tibi Hippobotum Aristoxenum Aristarchum Theopompum Neanthem Leandrum Herodotum Timonem! at nemo eiusmodi successiones condidit. nam Hippobotus cuius aetas et ingenium a talibus minus abhorret — si modo Nietschei subtilioribus coniecturis quidquam subest veri [Mus. Rh. XXV 224] — is argutius et a trita semita recedens sectarum cognationem scrutatus est. neque enim cum Cynicis ille sed cum Megaricis Zenonem coniunxit [Laert. VII 25]. nomen igitur tenebris equidem non eripiam. de aetate non multo certiora dabo. Galenus Philonis et Antiochi quartae et quintae academiae conditorum meminit. haec enumeratio ipsorum philosophorum aetati aliena. nam duas academias distinguunt et Varro et Cicero Platonis illam seniorem et ab Arcesila adulescentiorem non ignari illi, quid intersit inter Philonem Carneadem Antiochum [cf. Fabric. ad Sext. Pyrrh. H. I 220. Krische Goetting. Stud. 1845 p. 176]. recentiores ut Sextus l. c. et ex eodem fonte Eusebii compendium [P. E. XIV 4 16 cf. supra p. 169, v. Numenii fr. 8 Thedinga.] tres academias addunt. omnis successionum propagatio in Tullianam aetatem desinit,[1] ut ipsi eclectici tabularum quibus posteri utebantur auctores fuisse videantur. parca quidem in omnibus Epicureorum mentio, quibuscum ne illorum quidem effeta et decolorata philosophia umquam in gratiam rediit. unde haud scio an Epicureorum vituperatio fluxerit, quam servavit Galenus c. 3 Ἐπίκουρος

---

[1] idem factum in indicibus Herculanensibus Stoicorum et Academicorum, quos Philodemum in suum usum concinnasse coniecit Gomperzius [Ien. Litteraturz. 1875 n. 539]. quid de Nietschei temeritate dicam ceteras praeter Epicurum sectas iam Augusti aetate exstinctas affirmanti, nescio [Mus. Rh. XXIII 641]. tu vide Zumptium ueber den bestand der philos. schulen in Athen und die succession d. schol. p. 53 cui multa possunt addi.

δὲ κατολιγωρήσας ὥς τινες ὑπειλήφασι τῆς κατὰ φιλοσοφίαν σεμνότητος ἐπί τινα τρόπον μετελήλυθεν [?] οὐ πάνυ παρὰ τοῖς ἀκριβέσι τῶν φιλοσόφων εὐδοκιμηκότα. sed enim apud inferiores quoque Epicurei perpetuis maledictis figuntur.

Nihil de fonte expresso docemur c. 4, ubi singularum sectarum nomen unde cuique inditum sit, scholastico more disseritur. similiter praeludunt Aristotelis interpretationibus Simplicius in Categ. praef. 5 fol. 1 E, Ammonius in Categ. AA fol. 2 a Ald., David schol. Brand. p. 22ᵃ 42, Philoponus ibid. p. 34ᵇ 23. neque tamen inde hanc prooemii partem novicio more a Galeno additam esse recte concludas. testis est non solum Hippolytus I 20 p. 40 Gott. non valde antiquum illic scriptorem secutus, sed etiam Laertius I 17 cui fontes si non optimos at veteres tamen illo loco ad manus fuisse constat. quid? Cicero ubi [Acad. I 4 17] Peripateticos ab inambulando, Academicos ab Academia dictos esse refert, nonne similia iam in Antiochi Ascalonitae schola [cf. I 4 14] agitata testatur? c. 5 philosophiae definitiones proponuntur. quarum mediam Stoicorum esse Plut. Placit. prooem. 2 confirmatum habemus. neque tamen inde eam manasse credam. videamus porro cetera.

C. 6 tripartita philosophia docetur, quam a Xenocrate olim propositam a Stoicis deinde sancitam [cf. Wynpersse de Xenocrate Lugd. Bat. 1822 p. 67] Diogenes I 18 et quilibet alius tradit. c. 7 de sectarum differentia optimae notae est et Stoici coloris. Scepticorum antiquos solos novit Zenonem Anaxarchum Pyrrhonem, Aenesidemi non meminit. Xenophanis memorabilis est memoria, quae simillime traditur apud Sextum P. H. I 225 cf. supra p. 111[3]. c. 8 de philosophandi principio plane eodem modo continuatur. adverte extrema: αἰτία δὲ φιλοσοφίας εὑρέσεώς ἐστι κατὰ Ξενοκράτη τὸ ταραχῶδες ἐν τῷ βίῳ καταπαῦσαι τῶν πραγμάτων. praeter ipsam memoriae novitatem [cf. Krische forsch. 320] memorandum est Sextum ab hac definitione auctore celato disputationis suae exordium sumere Pyrrh. H. I 12 ἀρχὴν δὲ τῆς σκεπτικῆς αἰτιώδη μέν φαμεν εἶναι τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀταρακτήσειν. quod autem idem ἀρχὴν αἰτιώδη et ἀρχὴν συστάσεως [ibid. p. 5, 14 B] suae doctrinae accommodavit, quae in Galeni capite copiose definiuntur, hoc tibi gravioris disputationis tamquam gustum praelibatum volo.

Agitur de proximorum capitum [9—19 21—23] origine. quibus cum interiorem cognationem cum Sextianis definitionibus intercedere olim vidissem, statim hinc Galenum copiolas suas solito more deflexas et immutatas putavi. huic opinioni adverso fronte occurrit R. Volkmannus [observ. miscell. Iaueri 1873 p. 16], qui ad ipsos fontes utrumque adiisse probabat. quocirca iterata quaestione rem quoad fieri potest profligabimus. atque c. 9 de signo nihil continet quod non in variis Hypotyposeon locis legatur. sed fatendum est, Sextum si descriptum credimus, Galenum insigne assiduitatis dedisse exemplum. vide modo. definitio signi ex II 104 [cf. 101 ἐνδεικτικόν] petenda erat. tum divisio σημείου ἐνδεικτικοῦ et ὑπομνηστικοῦ extat § 100. iam admirare hominis sagacitatem,

qua ex longinquo spatio § 106 — hoc et me olim et Volkmannum praeteriit — idoneum sibi exemplum arcessiverit. videamus reliqua.

C. 10 ut ineptiarum compilatoris mirum specimen mitto [cf. Prantl Geschichte der Logik I 609]. c. 11 cum Sexti cognato loco II 272 ita non conspirat ut pleraque distent. cuius λόγος διὰ βραχείας ὑπομνήσεως εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἄγων τῶν ὑποτεταγμένων ταῖς φωναῖς πραγμάτων quomodo tandem Galeno exemplo credis fuisse scribenti ὅρος δέ ἐστι λόγος σύντομος εἰς γνῶσιν ἡμᾶς ἄγων ἑκάστου πράγματος ἢ λόγος διὰ βραχείας ὑπομνήσεως ἐμφανὲς ἡμῖν ἀπεργαζόμενος τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα? certius iudicabis si consimilia excerpta partim cum Galeno partim cum Sexto facere videris. confer inprimis scholia ad Dionysium Thracem [anecd. Bekk. p. 647, 18] cum Sexto p. 106, 21 Bekk. atque eadem 648, 10 ἄλλοι δέ φασιν ὅτι ὅρος ἐστὶ λόγος σύντομος δηλωτικὸς τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος cum Galeno cf. Quint. VII 3 3. deinde conferendae Pseudo-Galeni defin. medic. XIX p. 348 sq. K., quarum duae [1] plane Sextianis sunt similes. haec ad vetustiorem librum digitum intendunt, unde Galenus quae addit οἱ μέν εἰσιν οὐσιώδεις οἱ δὲ ἐννοηματικοί sumpserit necesse est. desunt autem in Sexto.

C. 12 de criterio convenit, nisi quod indicii duplex usus inverso ordine profertur. praecedit in Galeno definitio alteri ignota. quam Sextus bene explicat subdivisionem κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα, ille significat dumtaxat. nec multum distat c. 13 de vero. nam quae Volkmanno discrepare videntur Sexti τὸ δὲ ἡγεμονικὸν σῶμα. ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς πνεῦμα atque Galeni τὸ δὲ ἡγεμονικὸν πνεῦμα εἶναι δοκεῖ ὅπερ σωματοφυὲς μάλιστα ἂν εἰκότως δοκοίη ea verbis tantum differunt. gravius est c. 14. Sextus de divisione contractior est, cum definitione careat et quattuor exemplis se contineat, quae alter auxit. enimvero ad quem numerum adscenderit, hodie non iam constat codicibus istic truncatis. scholia autem Dionysiana [anecd. Bekk. p. 679, 8 sqq.], quae non sine fructu adhiberi dixi, octo praebent.

C. 15 de demonstratione continet Stoicorum celebratos quinque ἀναποδείκτους Sextianis tam congruos ut in proecdosi desperatae memoriae hinc salutare petere potuerim emendandi instrumentum. unum tamen festinantius ad Sexti modulum conformavi quod ipsum diversae originis indicium est certissimum. quid enim? Sextus quintum syllogismum efficit ἐκ διεζευγμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου ἑνὸς τῶν ἐπεζευγμένων τὸ λοιπὸν συνάγοντα. quid fuit causae Galeno, cur ceteroqui consentiens unum τῶν ἐπεζευγμένων mutaret? nec temere invertit, sed eum sermonem adhibuit (τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ) qui Stoicis fuit in usu Diogenisque [VII 80] patrocinio satis munitur. hocine ab homine qualem tu perspexisti ea praesertim aetate ubi regnante Aristotele Stoicorum praecepta diu contempta iacebant, de suis bonis variandi causa novatum credis? nullum, mihi crede, aptius est exemplum, quo communis fontis origo necessario

[1] p. 349, 2 ὅρος ἐστὶ διὰ βραχείας ὑπομνήσεως εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἄγων τῶν ὑποτεταγμένων ταῖς φωναῖς πραγμάτων. ἢ ὅρος ἐστὶ λόγος τὸ ⟨τί ἦν cf. Sext. p. 106, 21⟩ εἶναι δηλῶν.

postuletur. ergo vides Volkmanno me victum manus dare, ut mireris cur simplicissimae rationis ego olim patronus esse noluerim. sed enim restat difficillima quaestio, qua velut arce nisus contraria defenderam. quam cum Volkmannus omnino non tetigerit, nunc ipsi contra priorem meam opinionem mihi pugnandum erit.

Secuntur enim cc. 16—19, quibus ex elementorum vestibulo in ipsa physicorum penetralia introducit mystagogus. cuius verba *plena ruris et inficetiarum* si feliciter superaveris, iam pleniorem disputationem accipies optimae notae et antiquum colorem haud obscure prodentem. ipse scriptor ab antiquorum consuetudine auspicatur hanc libri partem τῶν οὖν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν τε δραστικῶν καὶ τῶν ὑλικῶν ἡργμένων τῆς φυσικῆς πραγματείας, ταὐτὰ ἡμῖν εἰκότως διανοηθέντες ἁρμόττειν νομίζομεν ἀπὸ τούτων τὴν ἀρχὴν ποιεῖσθαι τῶν λόγων. εἰρηκότων τοίνυν ἐκείνων ὡς τὸ πάντων δραστικώτατον αἴτιον τῶν ὄντων καὶ γινομένων ἐστὶ θεός, καὶ νῦν ὁμοίως ἡμῖν ποιητέον. qua partitione proposita de causa efficiente Platonis Stoicorum Epicureorum similibusque quaestionibus disserit, tum c. 18 de materia docte et distincte disputat. finem facit c. 19, quo principii et causae differentia eadem disserendi subtilitate exponitur. ex hac tam arta ac continua rerum serie unum c. 18 velut exsectum in Sexti hypotyposeon l. III 30—32 recurrit, ceterorum autem argumentorum nihil nisi umbra quaedam per Sceptici verbosam refutationem pellucet ita ut quae apud Galenum iusto disputandi flumine proferuntur ab illo pro libidine quasi membratim disiecta ac diffusa videas. ac prooemium quidem ab eisdem fere verbis utrimque. cum Galeni verbis c. 16 quae expressi mire concinunt Sextiana III 1 (p. 119, 11—17 B.) ἀρξόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ περὶ ἀρχῶν λόγου καὶ ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πλείστοις συμπεφώνηται τῶν ἀρχῶν τὰς μὲν ὑλικὰς εἶναι, τὰς δὲ δραστικάς, ἀπὸ τῶν δραστικῶν τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιησόμεθα . . . . . οὐκοῦν ἐπεὶ θεὸν εἶναι δραστικώτατον αἴτιον οἱ πλείους ἀπεφήναντο πρότερον περὶ θεοῦ σκοπήσωμεν. Galenus haec continuat Πλάτων θεὸν ἀσώματον, Ζήνων δὲ σῶμα περὶ τῆς μορφῆς μηδὲν εἰρηκότες, quorum e Sexto inter aliena haec infuscata redditur imago § 3 οἱ μὲν σῶμά φασιν εἶναι τὸν θεόν, οἱ δὲ ἀσώματον καὶ οἱ μὲν ἀνθρωποειδῆ, οἱ δὲ οὔ. etiam brevius Galeni τόπον δὲ κρατεῖν ὡρισμένον καὶ κινεῖσθαι μεταβατικῶς μὲν Ἐπίκουρος αὐτὸν εἰπεῖν ἐπιχείρησεν ille reddit καὶ οἱ μὲν ἐν τόπῳ, οἱ δὲ οὔ, quibus quae addit οἱ μὲν ἐντὸς κόσμου οἱ δὲ ἐκτός invicem desiderantur in Galeno. porro huius uberior Stoica dei definitio neglecta est illi, nisi quod Galeni προνοεῖν τε τῶν ἀρχομένων κατ' ἀρετήν iam non codicum solum auctoritate sed etiam Sexti similitudine defenditur, cuius est p. 120, 11 B. 'τὸ ἐνεργοῦν κατὰ ἀρετὴν καὶ προνοοῦμενον τῶν ὑφ' ἑαυτὸ τεταγμένων. *contra sentire qui* τὸ ἀνέργητον καὶ μήτε αὐτὸ πράγματα ἔχον μήτε ἑτέρῳ παρέχον μακάριον *opinentur*.' huic opinioni suum reddit auctorem Galenus: Ἐπίκουρος . . . λέγων τὸ μακάριον καὶ ἀδιάφθαρτον οὔτ' αὐτὸ πράγματα ἔχειν οὔθ' ἑτέρῳ παρέχειν. itaque plenam ubique et testatam decretorum varietatem a Sexto consulto praecisam esse vides. quod

ab Hypotyposeon consilio peculiari satis habet sive explicationis sive excusationis. nam ὑποτυπώσεων esse τὰ καθολικώτερα κινεῖν ipse tertio libro praefatur p. 119, 9 B.

C. 17 de mundi origine et interitu, exin de deo materiaeque coniunctione plane eodem filo continuatur. at horum apud Empiricum nec vola nec vestigium. quo maior concordia in c. 18 de materia. en ipsa transitio eisdem verbis concepta

Sexto III 30	Galeno c. 18
περὶ μὲν οὖν τῆς δραστικῆς τοσαῦτα νῦν ἀρκέσει λελέχθαι συντόμως δὲ καὶ περὶ τῶν ὑλικῶν καλουμένων ἀρχῶν λεκτέον.	καὶ περὶ μὲν τῆς δραστικῆς αἰτίας ἐπὶ τοσοῦτον. διεξελθεῖν δ' ἂν εἴη καιρὸς καὶ περὶ τῆς ὑλικῆς.

diversa secuntur ex Sceptici consilio pauca quae interiacent. tum vero physicorum series tam similiter a Pherecyde ad Stratonem deducitur, ut quid differat quam quid conveniat citius indices. ut mittam vocum varietatem, Hipponis et Oenopidis opiniones mutato ordine a Galeno proferuntur Stoicique ex communione Empedoclis soluti propriam ante Aristotelem sedem obtinent. gravius quod Empedoclis decretum multo accuratius proditur, cum quattuor elementis concordia et discordia apposita sint. fortuitum videatur, quod Heraclides Asclepiadesque Anaxagorae praemissi sunt. nihil igitur impedit, si quidem sui iuris esse Galenum recte perspeximus, quin haec quoque uberioris fontis indicia existimemus. at e Sexto ipso insperatae quiddam oboritur difficultatis. is enim in disceptatione advers. math. IX 359 eosdem iterum philosophos in aciem produxit eodem ordine eisdemque paene verbis, ut de origine dubitare non queas. at inter cognita nomina non nulla nova exsurgunt neque ea hercle collecta e trivio. post Anaximenem nominatur Idaeus Himerensis, cuius memoria praeter unum hunc locum prorsus exstincta est, tum Archelai et Heracliti duplex opinio profertur καὶ κατ' ἐνίους Ἡράκλειτος ἀέρα itemque post Hippasum καὶ κατ' ἐνίους Ἡράκλειτος πῦρ. doctius etiam sonat quod Epicureis additur εἰ μή τι ἀρχαιοτέραν ταύτην θετέον τὴν δόξαν καὶ ὡς ἔλεγεν ὁ Στωικὸς Ποσειδώνιος ἀπὸ Μώχου τινὸς ἀνδρὸς Φοίνικος καταγομένην. extremus apparet Stratonis vice Plato cum ideis. versus Xenophanis atque Empedoclis ex libro adv. math. X 314. 315 a librario inscite additos esse diu est perspectum. reliqua autem additamenta a Sexto ipso haud dubie profecta sunt. iam mihi solve istuc aenigma: idem liber si trium exemplorum, Galeni Sextianaeque geminae memoriae, fons est primarius, quo tandem modo explicas, Sexto ipso quod Sexti est similior Galenus? scilicet tanta est prae Sexti altero loco haec similitudo, ut ea potissimum causa adductus ex Empirico descriptum esse olim contenderim, quem errorem ne nunc repetamus satis cautum esse existimo. verum accuratius perpendamus Sextiana illa additamenta et videamus num consona sit eorum cum ceteris indoles. Idaei sane et Platonis opiniones similiter expressae, at offendit Heracliti diversa ac

praesertim Mochi parum opportuna mentio. constat enim in reliquis sana quaedam brevitas quae a verbosa disceptatione et opinionum controversia abhorret. accedit memoriae parva fides. Heracliti aer, quode pridem dubitaverunt viri docti [Krische p. 380 Zeller III 2, 23 Schuster p. 157], unde ductus sit, secundum ea quae p. 210 docui, dubitari nequit. Aenesidemi autem memoria ab eo libro quo Galenus usus est minime sceptico aliena est. quidni ex maturioris lectionis fructibus priorem philosophorum delectum auxisse alienaque infersisse Sextum putamus? ego quidem quid obstet non video, cum praesertim dogmatica post hypotyposes et ex melioribus libris contexta esse appareat [cf. E. Pappenheim de Sexti E. librorum numero et ordine Berol. 1874 p. 15], inter quos fuit Aenesidemus. una sane Idaei memoria intermortua altius erat repetenda, cetera et vel Mochi Phoenicis fama haudquaquam obscura. [1] omnia igitur alterius loci peculiaria vindicamus Sexti iteratis curis. [2] quibus recisis simillima fiunt Galeni Sextique exemplaria. unde quanto opere sint pristino exemplari mancipati, iure mireris. tamen et poterat fieri ut casu eadem utrimque omitterentur et fortasse factum est. singulari enim fortuna contigit, ut quartum exemplum eodem modo compositum sed paulo auctius conferre liceret. quod monstratum olim a Fabricio nunc enodatis difficultatibus prodeat caussae diiudicatae testis gratissimus. exstat in Pseudo-Clementis Recognitionibus, quas a Rufino Aquileensi presbytero latine versas, exeunte saeculo p. Chr. altero Romae conscriptas esse satis constat [cf. Uhlhorn de Clement. Rom. homil. et recogn. Gott. 1854].

Clem. VIII 15	Sext. P. H. III 30
Graecorum philosophi de principiis mundi quaerentes alius alia incessit via. denique ***Pythagoras*** *elementa principiorum numeros esse dicit,*	οἱ δὲ περὶ Πυθαγόραν τοὺς ἀριθμούς
Callistratus [3] *qualitates,*	Στράτων δὲ ὁ φυσικὸς τὰς ποιότητας
Alcmaeon *contrarietates,*	
Anaximandrus *immensitatem,*	Ἀναξίμανδρος δὲ . . . τὸ ἄπειρον
Anaxagoras *aequalitates partium,*	Ἀναξαγόρας δὲ . . . ὁμοιομερείας
Epicurus *atomos,*	Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος ἀτόμους
Diodorus ἀμερῆ *hoc est ex his in quibus partes non sunt,*	Διόδωρος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Κρόνος ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ σώματα

[1] cf. Fabric. ad Sexti l. p. 621 cui addendi sunt loci Laertii prooem. 1 [ubi inepte vulgatur antiquo errore Ὦχον pro Μῶχον], Damascii de princ. p. 385, Ampel. lib. memor. II 7.

[2] certissimum testimonium inde capitur, quod etiam tertium X 313 similis catalogus apparet (cf. supra p. 91) sed mixtae et ille eruditionis. inde ad IX 361. 362 Xenophanis Empedoclisque versus manarunt.

[3] corrupti nominis alteram partem Στράτων esse constat. *Calli* ex prioribus velut Πυθαγόρας τὰ τῶν ἀρχῶν στοιχεῖα ἀριθμοὺς καλεῖ residuum videatur.

Asclepiades ὄγκους ***quod nos tumores vel elationes possumus dicere***	Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμους ὄγκους
Democritus ideas	
Thales aquam	Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ὕδωρ
Parmenides terram	
Zenon Empedocles Plato ignem aquam aerem terram	οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα πρὸς τοῖς Στωικοῖς πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν
Aristoteles etiam quintum introduxit elementum quod ἀκατονόμαστον ***id est incompellabile nominavit sine dubio illum indicans qui in unum quatuor elementa coniungens mundum fecerit***	οἱ δὲ περὶ Ἀριστοτέλη τὸν Περιπατητικὸν πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν τὸ κυκλοφορητικὸν σῶμα

Clementis seriem ex eadem radice crevisse qua Sextiana et Galeniana, quivis suapte sponte perspiciet. at enim non nimis fuit ille religiosus homo quamvis christianus, cui ab extremis ordiri luberet Pythagoraeque Stratonem continuare quique Democritum ab Epicuri necessaria communione revulsum idearum inventione beat. error ridiculus meherclе nec tamen interpreti librariove iniungendus. qui vel ex Democritei περὶ ἰδεῶν libri [cf. Krische p. 149. Hirzel untersuch. p. 126 [1]] notitia vel ex inscita Platonicarum idearum confusione quam Irenaeus II 14 [Krische p. 153 [1] cf. supra p. 171] tamquam incohavit vel ex idolorum obscura memoria, quod veri similius est [cf. Clement. l. supra p. 131 adlatus], facilem ut in tali scriptore habet explicandi rationem. paulo diversa sunt etiam proxima quae de Parmenide et Platone proferuntur. num suam sibi doctrinam proferat an omissam a ceteris, non dirimo. sed memorabilis est vitii consensus qui intercedit cum cognato Probi loco cf. supra p. 92 [1]. magis tamen abhorrent Aristotelea, quae in Tusculanis Ciceronis I 10 22 17 41 et apud Psellum de omnifar. doctr. c. 97 [Cramer. anecd. Paris I 335] similiter leguntur. cum Aristotele quodammodo coniuncta est Alcmaeonis opinio. nam ille metaph. A 5 p. 986ª 32 dixerat Ἀλκμαίων . . . λέγων τὰς ἐναντιότητας, quod Clementinis accurate respondet. sed ne hoc quidem in communi libro olim infuisse a ceteris omissum praefracte negaverim. nec pertinacius tamen obsistam, si quis eruditionis laudem, quam personatus ille Clemens ambitiosius petit, in supplementis istis adgnoscere velit. [1]

Revertimur igitur undique ad ampliorem quendam librum cuius liniamenta ex Sexto Galenoque adumbravi. quisquis auctor fuit illius compendii, Stoicam disciplinam vel certe artem amplexus est. qua virtute Sexto potissimum acceptus fuisse videtur Stoicorum perpetuo obstrigilla-

---

[1] VIII 7 *non sum ignarus quae sint definitiones philosophorum ex his quae proposuisti. quid consequatur agnosco maxime quia prae ceteris philosophis Epicuri scholas frequentavi. frater autem meus Aquila magis Pyrrhonios secutus est, alius autem frater noster Platonicos et Aristotelicos. itaque cum eruditis tibi auditoribus sermo est.*

tori. [P. H. I 65 τοὺς μάλιστα ἡμῖν ἀντιδοξοῦντας νῦν δογματικοὺς τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς]. utique remissioris ille Stoicus fuit animi cuius testimonia infra apponam. ergo inter Senecae et Antoninorum aetatem, si quid definire licet, ponendus erit. hic igitur liber Galeno ad manum fuit ad cc. 3—20, idem ad cc. 22 et 23 quod Sexti similitudo probat. neque dubito quin indidem c. 24 non vulgaris de anima lucubratio fluxerit Stoico colore penitus tincta. ad hanc opinionem non levè momentum affert, quod Tertullianus apolog. 47 [1] capita de dei natura [Gal. c. 16 p. 241] vi [p. 242] sede, tum de mundo nato innatove [Gal. c. 17] denique de animae statu [c. 24] ea ratione percenset, ut eum eodem compendio usum veri simile sit.

Multo doctiore libro christianus et ipse Dionysius Alexandriae episcopus usus est qui in libris περὶ Φύσεως contra Epicureos disputat. inde Eusebius P. E. XIV 23 memoriam servavit, quae cum Stoico illo compendio in atomorum professoribus mire consentit. dabo extrema §§ 3. 4 ταύτης δὲ τῆς δόξης Ἐπίκουρος γεγόνασι καὶ Δημόκριτος. τοσοῦτον δὲ διεφώνησαν ὅσον ὁ μὲν ἐλαχίστας πάσας καὶ διὰ τοῦτο ἀνεπαισθήτους, ὁ δὲ καὶ μεγίστας εἶναί τινας ἀτόμους ὁ Δημόκριτος ὑπέλαβεν. ἀτόμους δὲ εἶναί φασιν ἀμφότεροι καὶ λέγεσθαι διὰ τὴν ἄλυτον στερρότητα. οἱ δὲ τὰς ἀτόμους μετονομάσαντες [2] ἀμερῆ φασιν εἶναι σώματα τοῦ παντὸς μέρη ἐξ ὧν ἀδιαιρέτων ὄντων συντίθεται τὰ πάντα καὶ εἰς ἃ διαλύεται. καὶ τούτων φασὶ τῶν ἀμερῶν ὀνοματοποιὸν Διόδωρον γεγονέναι. ὄνομα δέ, φασίν, αὐτοῖς ἄλλο Ἡρακλείδης θέμενος ἐκάλεσεν ὄγκους παρ' οὗ καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρὸς ἐκληρονόμησε τὸ ὄνομα. Dionysii de ingentibus Democriti atomis errorem supra castigavi p. 219 [4]. sed quanta sit eius similitudo cum illo compendio Democritum Epicurum Diodorum Heraclidem Pythagoram comprehendente, neminem fugiet.

Alter liber quo duce ex generali physicorum tanquam promulside ad largiorem dapem Galenus traducit est **Plutarchus de Placitis philosophorum physicis**. unde cum in prioribus pauca suspensa manu ut condimentum adspersa sint (c. 5 20 21), iam a c. 25 ad finem Plutarchus ita regnat, nihil aliud ut praeterea adscitum esse appareat. nam priorum sententiam qui propriam Galeno laudem in his capitibus vindicare studebant, post Fabricii et Heerenii coniecturas olim certissimis argumentis refutavi. qua ratione in eo compilando versatus sit, supra commonstravi, ubi de exemplaris Plutarchei praestantia egi. quo ita usum esse patet, ut ne obrutus quidem aliena mole sua immiscere desineret. sane raro id bene cecidit, plerumque pessime. nam sive exemplum litteris minus compositis exaratum habebat sive dementi quadam

---

[1] cf. ad nation. II 2 unde audaciam orationis *Epicurei* [deum] *otiosum et inexercitum et ut ita dixerim neminem humanis rebus* bene tuearis.

[2] μετονομάσαντες recte CDFG, vulgati codd. μὲν ὀνομάσαντες unde effecerat Zeller II [3] 886 [3] οὐχ ὀνομάσαντες. Diodorum [Alex. ad Arist. d. sens. p. 257, 10. 366, 2 Th.] cum Stoicis post Democritum et Epicurum, tum Anaxagoram recenset Chalcidius p. 377 Meurs. sed nihil est cognationis cum illis.

corrumpendi prurigine ipse correptus erat sive interpolatorum natio libellum ad omnem inscitiae foeditatem detorsit, illud omnium oculis apertum est vix alterum antiquitatis monumentum tanta vitiorum et multitudine et deformitate contaminatum esse. nostrum tamen erat, in eis certe ubi sententiarum forma ac veritas aliunde erat nota, quam paucissima menda detergere. quare non id egimus, quod Martianus Rota fecit, ut saxis salebrisque remotis libellum invito scriptore levigaremus, sed ut eam formam recuperaremus, quam exemplari suo mediastinus ille induisse videretur. ergo foedioribus Byzantinorum soloecismis amputatis hanc partem ad codicum fidem descripsimus, non nullis Plutarcheae emendationis auxilium, pluribus fortasse humanae perversitatis insigne testimonium.

Quae superest de scriptoris aetate quaestio, haesitante manu a nobis tentata erat de Gal. H. ph. p. 23: *ab altera parte cum propter Sexti aetatem certum sit post alterum p. Chr. saeculum confectum esse libellum, alter tamen latius vagatur terminus. sed cum neque oratio quantum pro parva mea cognitione infelicique memoriae condicione dispicere queo infimam prodat antiquarum litterarum aetatem, Neoplatonicorum deinde Christianorumque philosophiae extent indicia fere nulla, sed conspicua sit sophistarum philosophorumque superborum inrisio qua Lucianeae paene aetatis commone fias, non ultra quartum quintumve p. Chr. saeculum descenderim.* multo certiora ne nunc quidem proferre possumus indicia. immo corruant quaedam de his necesse est. memorabilis est locus c. 2 οὐ γὰρ ἐπιδείξεως ἕνεκα προὐστησάμεθα τὴν περὶ τούτου σπουδήν, ἀλλὰ χρηστὰ τὰ ἤθη ποιῆσαι βουληθέντες τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λαβεῖν τι χρήσιμον προεγνωκόσιν, νομίσαντες φιλοσοφεῖν οὐ μόνον τοὺς τὰ τριβώνια περιημμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν πρόοδον μὲν τοῖς πολλοῖς ὁμοίαν ἐνστησαμένους, τὴν δὲ διάνοιαν φιλοσοφωτέραν ἔχειν σπουδάσαντας. sed quare tam angustis finibus sophistarum palliorumque irrisionem circumscribes, quae nulla aetate decantari desita est? recitandi mos cum primum a Graecis primo ante Chr. saeculo ad Romanos est translatus, non intra vulgatam sophistarum materiam se continuit, sed etiam philosophiam invasit, quod Seneca ep. 52, 9 queritur[1], unde Musonius graphice tales non *philosophos* sed *tibicines* depinxit [Gell. V 1 1]. sed etiam antea sophistarum et nomen et ambitionem deprehendas. contra quos Philodemus fortasse Metrodori novem libros πρὸς τοὺς σοφιστὰς secutus rhetorica sua scripsit, in quibus sophistarum praecipue Isocratis creberrima est cavillatio, praesertim cum adulescentulos ad philosophandum se acuere affectent [rhetor. IV ed. Speng. c. 42]. sed haec studia mox incredibile cepere incrementum. iam philosophantium sophistarum augetur numerus, qualis fuit Dio Chrysostomus. qui tamen ipse philosophos notat or. 32

[1] *nec ideo te prohibuerim hos quoque audire quibus admittere populum ac disserere consuetudo est, si modo hoc proposito in turbam prodeunt ut meliores fiant faciantque meliores, si non ambitionis hoc causa exercent. quid enim turpius philosophia captante clamores?*

p. 657, 15 qui ἐν τοῖς καλουμένοις ἀκροατηρίοις φωνασκοῦσιν ἐνσπόνδους λαβόντες ἀκροατὰς καὶ χειροήθεις ἑαυτοῖς.[1] altero saeculo exempla fuerunt τῶν φιλοσοφησάντων ἐν δόξῃ τοῦ σοφιστεῦσαι[2] Favorinus et Maximus Tyrius, postea Themistius nec ante sextum saeculum, cum etiam philosophia obmutuit, sophistae et docere et audiri cessaverunt. Byzantinorum denique temporibus factum ut ex fori ac theatri luce illorum et studia et vita se in pergularum tenebras abderet.

De pallii mala ostentatione quod Galenus obiurgat nullam aetatis notam prodit. Luciani sane aetate et antea nihil est tritius quam τριβωνοφορούντων non sine invidia memoratio.[3] sed quidni postea quoque philosophorum insignia hominibus derisui fuisse putemus? velut Gregorius Nazianz. adv. Iul. orat. IV p. 112 B ed. Bill. τί φήσουσιν οἱ τοῦ αἰῶνος τούτου σοφοὶ οἱ τὰς βαθείας ὑπήνας ἕλκοντες καὶ τὸ κομψὸν περισύροντες ἡμῖν τριβώνιον. Iuliani similes locos collegit Heylerus ad Iuliani epist. p. 347.[4] nam mature a profano vulgo se ambitioso pallii discrimine seiunxerant philosophi et rhetores. illi pullum, rhetores rubrum pallium gestabant. quod accurate docet schol. in Gregor. Naz. [Mignei patrol. gr. XXXVI 906] τρίβωνες δὲ περιβλήματά τινα, τῶν ῥητόρων μὲν ἐρυθροί τε καὶ φοινικοῖ, φαιοὶ δὲ τῶν φιλοσόφων. παράσημον δὲ τοῦτο ἦν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην φορούμενον ὡς τοῖς πολιτευομένοις [magistratibus] τὸ νυνὶ σκαραμάλιον [l. σκαράμαγκον ex Cyrilli lexico apud Meursium gloss. graecobarb. p. 504, qui eadem repetit]. quanto studio quinto quoque saeculo dignitatis illud signum tutati essent sophistae, Olympiodorus Thebaeus apud Phot. c. 80 [FHG IV 63, 28 Muell.] scite descripsit.[5] sed pallium philosophorum cum philosophis interiit,

---

[1] cf. ibid. p. 658, 39 αὐτοὶ δ' εἰ μέν εἰσι ποιηταὶ καὶ ῥήτορες [qui recitant] οὐδὲν ἴσως δεινόν. εἰ δ' ὡς φιλόσοφοι ταῦτα πράττουσι κέρδους ἕνεκεν καὶ δόξης τῆς ἑαυτῶν οὐ τῆς ὑμετέρας ὠφελείας καὶ τοῦτο δ' ἤδη δεινόν. cf. Themist. orat. 28 p. 412 τίκτουσι δὲ οὐχ οἱ φιλόσοφοι μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ῥήτορες πάνυ πολλοὺς λόγους. ἀλλ' οἱ μὲν κυδροῦνται ἐπὶ ταύτῃ τῇ παιδείᾳ καὶ ἐγκαλλωπίζονται καὶ ἐναβρύνονται καὶ ἀνακοινοῦνται αὐτοὺς τοῖς ἀνθρώποις θαμὰ ἐξάγοντες εἰς θέατρα καὶ πανηγύρεις ἐσταλμένους χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ καὶ μύρων ὄζοντας καὶ ὑπογεγραμμένους καὶ ἐντετριμμένους στεφάνοις τε ἀνθέων ἐστεφανωμένους. πρὸς δὲ τῷ κόσμῳ οὕτω λαμπρῷ ὄντι καὶ πολυτελεῖ καὶ αὐτοὶ οἱ λόγοι αἱμύλοι εἰσὶ κτλ.

[2] Philostr. V. S. in. p. 479 de Favorino Gell. XVIII 7. Maximum carpsisse Lucianum Demon. 14 verisimiliter suspicatur Fritzsche ad h. l. — quod Sidonius ille sophista professus esse dicitur: ἂν Ἀριστοτέλης με καλῇ ἐπὶ τὸ Λύκειον ἕψομαι, ἂν Πλάτων ἐπὶ τὴν Ἀκαδήμειαν ἀφίξομαι, ἂν Ζήνων ἐν τῇ Ποικίλῃ διατρίψω, ἂν Πυθαγόρας καλῇ σιωπήσομαι, idem de Hypatia dicit Suidas s. v. περιβαλλομένη δὲ τρίβωνα ἡ γυνὴ καὶ διὰ μέσου τοῦ ἄστεος ποιουμένη τὰς προόδους [cf. Galeni verba c. 2] ἐξηγεῖτο δημοσίᾳ τοῖς ἀκροᾶσθαι βουλομένοις ἢ τὰ τοῦ Πλάτωνος ἢ τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ ἄλλου ὅτου δὴ τῶν φιλοσόφων.

[3] Plutarch. p. 53 c cum Wyttenbachii nota p. 344 Lips. Quintil. prooem. 15. Tacit. ann. XVI 32. Athen. p. 211 E Fronto de eloqu. p. 228 Rom. Cass. Dio LXVI 12 fr. Vat. 102. Lucian. bis acc. c. 6 et saepe.

[4] cf. Isidor. Pelus. IV 34. ὥσπερ τὸν φιλόσοφον οὐχ ἡ στολὴ καὶ ἡ βακτηρία δείκνυσιν ἀλλ' ἡ παρρησία καὶ ἡ πολιτεία [vivendi ratio], οὕτω καὶ τὸν χριστιανὸν οὐ σχῆμα καὶ λόγος ἀλλὰ τρόπος καὶ βίος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐφάμιλλος.

[5] λέγει δὲ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καταρᾶι καὶ τῇ αὐτοῦ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ εἰς τὸν σο-

simulatque Iustinianus eos famoso interdicto in exilium pepulit, nisi quod monachorum lacerna τριβωνίου nomen traxit, quode Boissonnadeus ad Psellum de oper. daem. p. 251, ad Eunap. p. 276, Not. et extr. XI p. 2, 56 doctissime disseruit. de Galeni igitur aetate — nam illuc redeo — nihil lucramur, nisi quod in Byzantinorum aetatem descendere vetamur.

Latius etiam vagatur alter terminus. nam nihil est quod de Sexto tanquam Galeni fonte olim disputaveram. sed uti licet Plutarchi epitome altero exeunte saeculo confecta. accuratiora autem ne illud quidem docet, quod de Neoplatonicorum et Christianorum spreta doctrina observavi. illorum sublimis ac concitatus volatus longe ab his triviis recedit. nec christianus fuit qui haec concinnavit. sero enim omnino ad artes novae doctrinae aptandas descenderunt illi ac mira scholarum contemptione suos diu ab ethnicis philosophis erudiri passi sunt. atqui necessarius plane locus fuerat christianae professionis in prooemio, ubi philosophorum ostentatio sugillatur. haud ignoro in christianorum poetarum et rhetorum opusculis consulto religionem dissimulari, antiquam fidem affectari. sed illud ex arte repetendum, quae vetera exempla in illis quoque imitabatur. ab arte autem Galenus fuit longe longeque remotus.

At nescio quid christiani spirant haec c. 6 τρίτον τὸ πάντων ἀναγκαιότατον καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι χρησιμώτατον τὸ ἠθικόν, δι' οὗ μανθάνομεν ἀλλήλοις ὁμιλεῖν καὶ συμβάλλειν προσηνῶς, καὶ τοὺς μὲν θρασυτάτους ὑπεροράν οὐ μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ γελῶντες καὶ ἐλεοῦντες, τοὺς δὲ σπουδαιοτάτους καὶ ἐπιεικεστάτους στέργοντες κτλ. fuit quidem qui haec christianae si minus originis, at aetatis saltem indicia putaret. quem Stoicorum doctrina simillima fugit. non dico veterem illam Chrysippi praefractiorem, quae misericordem esse sapientem vetabat [Laert. VII 123], sed mitiorem, cuius auctor Panaetius perhibendus est. Cicero quidem cum talia tradit [de offic. I 25 88] nec suo nec profecto Romano more, sed secundum illius praeceptum loquitur. memineris enim quam sit paulo post II 14 50 sui ipsius immemor. similius Seneca [1] de ira II 32 1 ***inhumanum,*** inquit, ***verbum est et quidem pro iusto receptum*** [***ultio et***] ***talio . . . magni animi est iniurias despicere.*** hoc ***despicere*** Galeno est ὑπεροράν ut frustra coniecerit Usenerus ὑπεραίρειν. at proxime alter Senecae locus accedit de ira II 10 5 ***Heraclitus quotiens prodierat et tantum circa se male viventium immo male pereuntium viderat, flebat, miserebatur omnium . . . Democritum contra***

φιστικὸν θρόνον ἀναχθῆναι Λεόντιον οὔπω ἐθέλοντα. λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ τρίβωνος ὡς οὐκ ἐξῆν κατὰ τὰς Ἀθήνας περιβαλέσθαι αὐτόν τινα καὶ μάλιστα ξένον ᾧ μὴ τῶν σοφιστῶν ἡ γνώμη ἐπέτρεπε καὶ αἱ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους τελεταὶ ἐβεβαίουν τὸ ἀξίωμα. sequitur rituum narratio (pugna, balneum) quibus ad pallii dignitatem initiandi praeparabantur. cf. Agath. hist. II 29 p. 68c. pulli pallii mentionem iam Plut. Anton. 80 de Philostrato Academico locutus facit [supra p. 80]. cf. Diog. VI 102.

[1] '*Seneca saepe noster*' Tertull. d. anim. 20. cf. C. Martha les moralistes sous l'empire Rom. Paris 1872 p. 10.

aiunt numquam sine risu in publico fuisse: adeo nihil illi videbatur serium eorum, quae serio gerebantur. ubi istic irae locus est? aut ridenda omnia aut flenda sunt. ac ne graecum exemplar desideres, confer Sotionis praeceptum ἐκ τοῦ περὶ ὀργῆς β' [Stob. flor. 20 53 = Maxim. serm. 19 35] τοῖς δὲ σοφοῖς ἀντὶ ὀργῆς Ἡρακλείτῳ μὲν δάκρυα, Δημοκρίτῳ δὲ γέλως ἐπῄει. unde probatum vides quod coniecerunt, eundem esse Sotionem qui de ira scripsit et apud quem *puer sedit* Seneca ep. 49 2 [cf. Nietsche Mus. Rh. XXIII 639]. ceterum contrario illo philosophorum pari valde delectabantur Graeculi [cf. Luc. vit. auct. 13 Hippol. refut. I 4. 13 Herm. irris. 13 Tzetz. II 722] ut vel tecta significatio, qualis est Galeni, statim intellegeretur. testis est Gregorius Nazianzenus [or. XXVI 9 t. I p. 478 ed. Maurin. Paris. 1778] . . . ὅσοι φιλοσόφῳ χρώμενοι λόγῳ καὶ ὑπεραναβεβηκότες τὴν τῶν πολλῶν ταπεινότητα πάντα φέρουσιν ἀσείστως καὶ ἀτινάκτως καὶ διαγελῶσι μᾶλλον [sic recte duo codd., vulgo μὲν] ἢ ἐλεοῦσι τοὺς σειομένους, τὸ μὲν ὑπὸ φιλοσοφίας τὸ δὲ ὑπὸ φιλανθρωπίας. quos philosophos intellectos vellet, perspexerunt auditores. Elias quidem Cretensis ad διαγελῶσι rectissime adnotavit [ed. A. Iahn in Mignei patr. gr. XXXIV 887 [c]]: κατὰ τὸν Δημόκριτον Ἀβδηρίτην. poterat etiam Heraclitum citare quode monuit A. Iahnius. accuratius illo Nonnus abbas ad Gregor. or. I contr. Iul. 36 [Migne t. XXXVI p. 100 A]. [1] sufficiunt haec ut a sanissimo Galeni loco coniectandi temeritas arceatur et ut christianae originis suspicio omnis dispellatur. revocamur igitur ad Stoicum illud compendium quo in prioribus usus est ille. de aetate nihil lucramur, nisi quod ethnicum scriptorem non ultra sextum saeculum pones.

Nec certiora docebit orationis observatio, quae nullo exemplo nullaque scholae exercitatione erudita horridam atque incultam prae se fert speciem, quam etiam alienis obducere conatur. non nihil autem squaloris librariorum quoque culpae dandum est [2], plus fortasse ipsius magistri perversitati atque ut ita dicam obstinationi. nam singularis est vel apud Graeculos ea consuetudo, quae temporum certos fines evagata in perfecti usu quasi luxuriat. qua in re tantum sibi placuit, ut etiam Plutarcheam orationem insolentioribus his perfecti formis ornatam vellet. ita c. 21 διενηνοχέναι ex διαφέρειν, c. 49 ἧρκται et ἦρχθαι ex ἤρξατο et ἄρξασθαι deflexum. sed parco exemplis, cum adeo abundent, ut non neglegentia quadam, qua non nulli labentis aetatis scriptores inde a novo testamento [cf. Buttmann gramm. n. t. orat. p. 178, Lehrs quaest. epic.

[1] fabula Byzantinis est notissima. unde in scholiis ad Plutarchi Placita cod. Marciano 521 [B] adscriptis haec ad I 3 11 notantur: Ἡράκλειτος καὶ Δημόκριτος οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ γεγονότες χρόνῳ φυσικοὶ δὲ ὄντες ὁμοίως τὴν τοῦ //////////// ὁ μὲν γελῶν ὁ δὲ κλαίων. ὁ μὲν Δημόκριτος ἐγέλα (συνόλως?) τὰ πράγματα, ὁ δὲ Ἡράκλειτος ἔκλαιε· (ἣν δὲ?) ὁ μὲν Δημόκριτος Ἀβδηρίτης, ὁ δὲ Ἐφέσιος. Gregorii locum ex Useneri memoria addidi.

[2] sic explicandum fortasse, quod αὑτοῦ non numquam reflexivo sensu usurpatur, ut c. 3 p. 226 ἀντ' αὐτοῦ κατέστησε, [excusari potest ibid. p. 228 προεστήσατο τῆς κατ' αὐτὸν αἱρέσεως]. nam ne aliis qu idem locis aspiratis temperatum est cf. p. 234.

p. 274) errabant, sed consilio ac ratione insaniisse Galenum appareat. molestissima porro est ea consuetudo, ut verba cogitandi fere ubique immisceat. incertum est, quam sibi elegantiam istinc aucupari visus sit, tantum constat, periodorum nativam gravitatem hoc pondere addito vix esse ferendam. cuius farinae sunt haec c. 6 κατὰ τοὺς πλείστους ἀκριβεστάτους εἶναι δοκοῦντας, c. 24 ὅσα τοῖς ὀνομαστοτάτοις εἰρῆσθαι περὶ ταύτης νομίζομεν. c. 3 p. 228 εἰς πρῶτα ἥκειν ὑπειλημμένον, c. 7 καὶ τὸν ἄγαν ἠκριβωκέναι τὴν ἀπορητικὴν ὑποληφθέντα Πύρρωνα, c. 16 ταὐτὰ ἡμῖν εἰκότως διανοηθέντες ἁρμόττειν, νομίζομεν (cogitamus) ἀπὸ τούτων τὴν ἀρχὴν ποιεῖσθαι τῶν λόγων, ibidem δυνατοὶ εἶναι νομίζομεν. inde placitis quoque persaepe νομίζει ut c. 20 vel οἴεται similia addit. cetera quae minus probe dicta sunt ut μνημονεύεται γεγονώς c. 3 p. 229 [cf. Xenoph. Cyrop. I 2, 2] et praepositionum negationumque usus perversus mittantur. nam neque singulis his vitiis, nec toto dicendi genere quidquam probatur nisi rusticum esse atque incultum scriptorem, quod aliunde satis constat. de aetate autem ne hinc quidem certi quidquam elicitur.

Nec vero audiendus est Roseus, qui in Aristot. Pseudepigr. p. 381 inf. Galeni libellum commentatoris cuiusdam Aristotelici opus esse sextoque vel septimo saeculo tribuendum arbitrabatur. ac temporis notam unde sumpserit, nescio. causa coniecturae — plus enim ne ipse quidem ei tribuet — haec fuit, nisi fallor, quod sectarum nomina c. 4 et similia scholicis illis libris cognata videbat. sed et adumbrata est haec similitudo et mos iste multo antiquior, ut supra demonstravi. ergo nisi quae remotiores me fugiunt causae, iaceat necesse est ista opinio. nec profecto de Stoica ceterorum capitum origine virum doctissimum ego docebo quem iam pridem subitariae coniecturae piguisse confidam. ipse in Hermae vol. V 205 commentatorum Olympiodori Eliae Davidis Stephani ceterorum artes lectionumque gyrum peritissime circumscripsit. unde nihil ad hunc scriptorem pertinere in propatulo est. scriptorum autem in magistros pietas in scholiis frequentissima [Rose l. c. p. 206, 2] cum in nostra quoque scriptione appareat c. 2 ὅσα παρὰ τῶν πεπαιδευκότων ἡμᾶς ἀκηκόαμεν καὶ δι' ἀναγνωσμάτων ἐμάθομεν νῦν συνάγειν ἐπιχειρήσομεν, inferioris aetatis atque scholicae originis videtur indicium haud spernendum, sed nequaquam Aristotelicorum proprium. quibus cum sollemnes sint formulae ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος sive ὡς ἔλεγεν ὁ ταῦτά μοι ἐξηγησάμενος vel ὡς ὁ ἐξηγητής, ad Galeni exemplum propius accedit Sopater sophista qui prolegomenis in Aristidem III p. 757 Dind. subscribit: ταῦτ' ἐγώ σοι Σώπατρος ἐπιδίδωμι, ὅσα γε [l. τε] ἔμαθον παρὰ τῶν διδασκάλων Ἀθήνησι καὶ ὅσα μεθ' ἑτέρων ζητῶν καὶ ἐξ ἀναγνωρισμάτων ποικίλων συνήγαγον. conferre possis, quae paulo superior Eunapius prooem. 9 p. 5 B. κἀγώ, inquit, ταύτην ἐξώρμησα τὴν γραφήν, ὅσα ἢ κατὰ ἀκοὴν ἢ κατὰ ἀνάγνωσιν ἢ κατὰ ἱστορίαν τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων κτλ. sed hoc priorum similius ut Pamphilae apud Photium c. 175 p. 119b 22 συγγράψαι δὲ ἅ τε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς μάθοι τὰ ιγ̄ ἔτη συνεχῶς αὐτῷ συνοῦσα καὶ μηδ' ἡμέραν μηδ' ὥραν ἀπολειπομένη καὶ ἃ παρ' ἄλλου τινὸς ἀκοῦσαι συνέβη τῶν παρ' αὐτὸν

ἀφικνουμένων . . . καὶ δὴ καὶ ὅσα βιβλίων αὐτὴ ἀνελέξατο. nec secus Theophrastus fr. VI περὶ σημείων 1 1 ἐγράψαμεν, καθ' ὅσον ἦν ἐφικτὸν ἃ μὲν αὐτοὶ προσκοπήσαντες ἃ δὲ παρ' ἑτέρων οὐκ ἀδοκίμων λαβόντες. inventionem sophistis deberi comparatis Platon. Protag. p. 320B et Isocr. or. XV 208 cf. epist. 1, 4 elucebit.

Igitur hoc quoque argumentum anceps est. nihilo minus quaecunque prolata sunt etsi singillatim perpensa infirmiora sunt, coniuncta tamen lapidum fornicationi comparari possunt, qui se invicem sustentant. ergo ut dicam quod sentio, ad annum p. Chr. circiter quingentesimum undique trudimur, quem terminum cum eis conferas, quae supra ex Plutarchei exemplaris condicione conclusi [p. 22], unde aliquid momenti nostris calculis addi intelleges.

Ultimo loco de Galeni nomine pauca subiciam. pseudepigraphum esse libellum nemo unus negavit, ipsius autem magistelli nomen qui eius personam induit ut aliquando innotescat nec optandum admodum nec sperandum est. suae aetati placuisse tironibusque ipsa brevitate commendatus videtur, qui haud obscura scholici usus indicia per codices propagata prodit. adulescentulis praecipue medicinae studiosis una cum Galeno usurpatum esse credibile. et ex hac propagationis communione factum existimo ut Galeni nomen ignotum scriptorem si modo umquam inscriptus fuit oblivioni mandaret eiusque vicem impleret. in Laurentiano quidem A et Nicolai codice Historia inter variam Galeni scriptorum turbam interiecta est. nec desunt eiusdem erroris exempla alia. neque enim isagogen dialecticam a Mena Parisiis 1844 vulgatam aliter clarissimi nominis honore dignatam credo [1]. eiusdem generis sunt ὅροι ἰατρικοί [XIX 346–461 K.] qui cum historia non uno sunt nomine conferendi.

Inscribitur in libris περὶ φιλοσόφου ἱστορίας. quod ex iusto titulo 'φιλόσοφος ἱστορία' librariine an Galenus corruperit, otiosum est quaerere. eadem inscriptione celebratur Porphyrii Damasciique apud Suidam opus. Laertii quoque liber minus accurate apud Stephanum φιλόσοφος ἱστορία citatur [cf. Roeper zeitschr. f. d. alterthumswiss. her. von Bergk 1852 p. 428]. sed Galeni Historia multum distat ab illis, quia philosophorum vitae desunt. nihilo minus ille titulum, qui in aures bene cecidit, haud cunctatus arripuit, quamvis librum editurus qui neque philosophus esset neque historicus.

---

[1] similiter scriptioni nondum editae Γαληνοῦ τοῦ ἰατροῦ περὶ εἰδῶν φιλοσοφίας nomen inditum videtur. descripsit in usum meum amice Aeneas Piccolomini comes Senensis ex cod. Laur. LXVI 15. ex eo in fine mutilato descriptus est cod. Parisinus 2176 quem Ch. Graux conlatum liberalissime mecum communicavit. gemello exemplo et integro eo usus est David prolegom. inde a p. 15a 46 Br., quod melius intellexi postquam Guilemus Meyerus Spirensis lacunas Brandisianae editionis ex codice Vaticano gr. 1470 s. XI vel XII propensa mihi voluntate explevit.

XIX DE HERMIAE GENTILIUM PHILOSOPHORUM IRRISIONE

De Hermiae philosophi aetate multa est controversia. plurimorum suffragia tulit G. Cavei sententia [hist. litter. script. eccl. II 85] qui contra Lambecium [comment. de bibl. Caes. Vindob. lib. VII p. 54] Sozomenum historiae ecclesiasticae scriptorem Hermiam fuisse opinantem saeculo alteri Irrisionem attribuit. ceterorum suffragia collegit Otto novissimus editor [Corp. apologet. christ. saec. II vol. IX Ien. 1872 p. XXXIII sqq.], qui extremos s. II annos et ipse significavit p. XLVI. movit illos primum philosophi cognomen a librariis traditum quia illa maxime aetate qui philosophorum scholis relictis transfugae ad christianos venerant philosophi nomen ut erroris notam ac memoriam retinuissent. eo nomine noti sunt Iustinus Athenagoras Aristides Pantaenus Melito Heraclas [Otto p. XXXIV]. tum nisi vigente ethnicorum errore nullam ait vim habere philosophiae irrisionem. at ut recte haec observata sint, aetatis nulla certa elicitur nota. nam philosophiae et philosophi nomen simul cum pallio mature ad christianae pietatis in secessibus studiosos transiit ita ut monachi Byzantini legitimo verbo *philosopharentur*. quis porro spondet ab ipso scriptore titulum profectum esse, non a librariis quibus Hermias Ammonii pater [cf. Ἑρμείου φιλοσόφου Ar. schol. p. 9 Br.] ex scholastico usu notus erat? gravior videtur altera causa. at antiquae religionis usque ad ultima antiquitatis tempora tenaces patroni et exstiterunt et quovis suspicionis calumniarum iniuriarum genere vexari solebant. adde quod supra monui scholasticam eruditionem omninoque liberalium artium studia antiquas memorias etiam in christianorum circulis retinuisse. neque enim ultimae philosophiae vim atque auctoritatem recte aestimavit Otto l. c. p. XLIX: *namque saeculo,* inquit, *quinto gentiles sive 'pagani' pagos quaerebant ut iam anno 423 vix ulla eorum vestigia amplius exstarent (Theodos. II in Cod. Theod. XVI 10,* 22), *et pauci tantum supererant philosophi neoplatonici, in umbraculis latitantes et sexto saeculo* (a. 529) *a Iustiniano I Athenis ultimo eorum refugio expulsi. idem imperator paganis qui supererant baptismum obtrusit.* sed enim quod umbratilem philosophiam ille obiurgavit id in omnes posterioris aetatis litteras cadit. sed regnavit illorum doctorum disciplina ut ex una Ammonii discipulorum frequentia intellegas etiam aliquanto post fatale illud Iustiniani exilium. neque ipsa antiquorum philosophorum dogmata agitari illic desita sunt, quod et Stobaei eclogis apertissime probatur et Simplicii testimonio, qui dum veterum physicorum diversitatem explicat in Phys. I f. 7r 26 οὐ χρὴ δέ, inquit, τοὺς τοσαύτης ἀκούοντας διαφορᾶς νομίζειν ἐναντιολογίας εἶναι ταύτας τῶν φιλοσοφησάντων ὅπερ τινὲς ταῖς ἱστορικαῖς μόναις ἀναγραφαῖς ἐντυγχάνοντες καὶ μηδὲν τῶν λεγομένων συνιέντες ὀνειδίζειν ἐπιχειροῦσι καίτοι μυρίοις σχίσμασιν αὐτοὶ κατεσχισμένοι οὐ περὶ τὰς φυσικὰς ἀρχάς (τούτων γὰρ οὐδὲ ὄναρ ἐπαΐουσιν), ἀλλὰ περὶ τὴν καθαίρεσιν τῆς θείας ὑπεροχῆς. christianorum iniquitatem non

sine ferula tetigit Simplicius [1], unde hoc certe discas dogmatum discordiam non sexto minus quam altero saeculo aptam praebuisse christianae cavillationi materiam. nam quod pergit Otto p. L *atque Hermias, si saeculo quinto aut etiam serius Irrisionem scripsisset certe hanc opportunitatem istos philosophos quamvis tunc in angulis latitarent eorumque φλυαρίας exagitandi non dimisisset,* nihili est. nam qui novas doctrinas traducturus erat, ei multa doctrina superanda parum ab audituris laudis exspectandum erat. contra si pristina quae ex institutione cuique nota erant irridendo repetebat et delectare poterat suos simulque adversarios Aristotelis Platonis denique antiquae doctrinae interpretes oppugnare. postremo defendunt isti [cf. Otto p. XLVIII] Hermiae opusculum *vigente adhuc gentilismo scriptum esse ac si in scholis etiam tunc regnarent variae philosophantium sectae.* verum est Platonem Aristotelem Cleanthem Pythagoram Epicurum derideri quasi illorum scholae etiam tum pateant liceatque intrare. unde si istis credis, eam adgnoscas aetatem, qua non solum Platonici Peripatetici Pythagorei sed etiam Stoici et Epicurei frequentia discipulorum floruerint, h. e. non post alterum tertiumve p. Chr. saeculum. at eodem artificio tu efficies tum Thaletis Anaximandri cascorumque ceterorum philosophorum asseclas fuisse. neque enim ullum Hermiae aut ordinis aut rationis est ab illis discrimen. sed de ratione mox videbimus. hoc constat qui priorem Irrisionis originem suaserunt argumenta attulisse haudquaquam firma.

Quod probe intellexerunt cum alii tum G. F. Menzelius Hermiae editor [Lugd. Bat. 1840] qui ad saeculum quintum et ultra eius aetatem ponendam censuit. neque enim frivolos risus et facetias eam aetatem decere ait, qua potentissimorum hostium impetui esset occurrendum, sed qua parta et explorata victoria securi gauderent. neque gentiles edocendos advocare quod priores consueverant, sed ipsos christianos non confirmandos sed inani lusu oblectandos. Menzelii opinionem, quam vehementer probo, paulo accuratius explicare iuvat. neque enim quidquam obstat, quin etiam priori aetati lusum iocumque attribuamus (testis est Tatianus), at qui scurrae personam induit gentiles edocturus, suae tamen opinionis gravitatem aliquo modo aperiret necesse erat. velut Tatianus scriptorque cohortationis ad gentiles quamvis ridicula sectentur, tamen ne punctum quidem temporis dubites quin ridendo dicere verum adversariosque sibi serio conciliare proposuerint. quod contra est in Irrisione. unde cum ineptum Hermiae prooemium [2] parum satisfacere videretur, fuerunt

[1] illis patrocinatur scholium ad hunc Simplicii locum in cod. D servatum οὐ καθαιροῦμεν ὡς ἀνθρωπίσαντα λέγοντες τὸν θεοῦ λόγον ἀλλ' ἐν τῇ οἰκείᾳ μεγαλότητι καὶ περιωπῇ φυλάττοντες προσκυνοῦμεν ὡς σώσαντα ἡμᾶς δι' ἄφατον ἀγαθότητα.

[2] falsus est Worthius cum ex prooemii verbis ὦ ἀγαπητοί orationem ad christianos habitam esse conclusit. infelicius Otto gentiles quasi blanda captatione compellatos opinatus est. sed Pauli verba propositurus ab illius formula [Rom. 12 19 II Corinth. 7 1] sollemniter libellum auspicatur.

qui alteram partem qua christiana doctrina exponeretur intercidisse temere conicerent. adde ipsum iocandi genus quam non cultissimae, quam isti volunt, aetati respondeat. nescio alii quid sentiant: mihi quidem summa ingenii artisque inopia in qua insulsissimus ille baro tamquam gloriatur labentis aetatis testimonium videtur. neque enim altero saeculo ne christianum quidem hominem tam frigide iocatum credo. dogmatum enim enarratio tam inscite cum ipsa cavillatione copulata est, ut hinc quoque discas non ex vitae vivida cognitione sed ex umbratili eruditione philosophorum dicta in ludibrium esse versa. sed loquor de rebus in sensu positis, qui adeo quibusdam occalluit ut *elegantem ac peracutum* Hermiam praedicarent. igitur quaerendae sunt certiores causae ac non opinabiles.

Ac Menzelius quidem Pseudo-Iustinum Nemesium Theodoretum attulit, quorum copias ille compilaverit. sed gravissimam rem ille levissime tractavit. ergo ut ad obrussam illos iterum vocem, comparabo primum Pseudo-Iustinum

Herm. c. 2	Pseudo-Iustin. coh. ad gent. c. 7 p. 8 CD
οἱ μὲν γάρ φασιν αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὸ πῦρ	οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν φασι πῦρ εἶναι τὴν ψυχήν
οἱ δὲ τὸν ἀέρα, οἱ δὲ τὸν νοῦν	οἱ δὲ τὸν ἀέρα, οἱ δὲ τὸν νοῦν
οἱ δὲ κίνησιν, οἱ δὲ τὴν ἀναθυμίασιν	οἱ δὲ τὴν κίνησιν, οἱ δὲ τὴν ἀναθυμίασιν
οἱ δὲ δύναμιν ἀπὸ τῶν ἄστρων ῥέουσαν	ἄλλοι δέ τινες δύναμιν ἀπὸ τῶν ἄστρων ῥέουσαν
οἱ δ' ἀριθμὸν κινητικόν	οἱ δὲ ἀριθμὸν κινητικόν
οἱ δὲ ὕδωρ γονοποιόν	ἕτεροι δὲ ὕδωρ γονοποιόν.
οἱ δὲ στοιχεῖον ἀπὸ στοιχείων	
οἱ δὲ ἁρμονίαν, οἱ δὲ τὸ αἷμα	
οἱ δὲ τὸ πνεῦμα, οἱ δὲ τὴν μονάδα.	

Priora apud utrumque non similia, sed fere eadem. unde Iustinum optimo iure compilatum credunt. sed ultima unde sumpsit? οἱ δὲ στοιχεῖον ἀπὸ [l. πρὸ] στοιχείων quod *aenigmatis instar* editoribus videbatur Empedocleum est [cf. Plac. I 13 1 17 3] aut Democriteum [cf. Iamblich. apud Stob. ecl. I 41 2 p. 680 H.], οἱ δὲ ἁρμονίαν spectat ad Dicaearchum [cf. Plac. IV 2 7] aut Pythagoreos [cf. supra p. 213], οἱ δὲ τὸ αἷμα ad Critiam vel Empedoclem [cf. supra p. 213], οἱ δὲ τὸ πνεῦμα ad Stoicos [Plac. IV 3 3]. haec non ex vano finxisse Hermiam in propatulo est. neque tamen sine errore transtulisse videtur, cum extrema οἱ δὲ τὴν μονάδα cum Pythagoreorum de elementis doctrina[1] confusa sint. certe de anima talia doceri non memini. hinc igitur consona ex Pseudo-Iustino descripta, aliena ex sua lectione velut philosophorum enchiridio, quo postea usus est addita esse contendo. nam cum fontes suos num-

[1] sic infra ipse c. 16 de Pythagora ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ μονάς.

quam fere ad verbum secutus sit Iustinus, vetustioris libri communionem utramque seriem complexi fingere noli. praeterea ipsum Iustinum uno exemplo arcessitum evincam Herm. c. 11 ἀλλὰ καὶ τούτῳ πάλιν ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων οὐχ ὁμολογεῖ λέγων ἀρχὰς εἶναι καὶ θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα. νῦν μὲν καὶ δὴ πέπεισμαι. πῶς γὰρ οὐ μέλλω πιστεύειν φιλοσόφῳ τῷ τὸ Διὸς ἅρμα πεποιηκότι; illud ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων Iustino sublectum c. 30 p. 30 c ibidemque memoratur Iovis currus [Phaedr. p. 246 E cf. Athenagor. suppl. c. 23]. etiam principia sunt eadem c. 6 p. 7 B. atqui Platonis irrisionem ipse furatus est Iustinus ex Plutarcho Plac. I 7 4 [cf. supra p. 17], quem cum Hermias ignoret, origo patet.

Hactenus Menzelii opinionem accuratior disquisitio confirmavit. Nemesium autem iniuria adscitum esse contendo. nam quae eam speciem effecerat capitis 2 nominum consensio, eam ex scholiastae interpolatione, qui Nemesio utebatur, ortam esse iam pridem intellectum est. etiam magis claudicat Theodoreti comparatio, cui nihil nisi umbra quaedam sententiarum componi potest velut Anaxagorae et Pythagorae principia stricta apud hunc affect. cur. II 23 doctius sunt apud Hermiam explanata. aliquanto aptius alius poterat locus conferri. extremo libro Pythagorae et Epicuri mundos ridet, quos decempeda instructus infinitis sibi itineribus peragrandos fingit. quem lusum satis vapidum propinasse Theodoretum dicas I 98 τίς γὰρ ἅπασαν μέτρῳ ἂν περιλάβοι τὴν γῆν, εἶτα ἑπτάκις καὶ εἰκοσάκις πολυπλασιάσας τὸ μέτρον συναγάγοι τῆς ψήφου τὸν λογισμὸν καὶ τοῦτον τῷ μέτρῳ τοῦ ἀνθρωπείου παραθείη ποδός. sed similia tum christianis in deliciis fuere. Claudianus quidem Mamertus de statu animae II 12 13 in eisdem sibi placet facetiis: *eia nunc sodes egredere et elementorum molibus excussis trutinaeque iudicii corporum ponderibus impositis appende mundum: quipiam fortasse caeli nobis undeunde prosilient. aut si unus mundus plures porro non habet caelos, aliquos tibi cum Epicuro mundos atomorum minuta parturiant.* sed quo melius intellegas arcessitum esse totum iocandi genus et inepte exaggeratum, Tatiani verba iam a Marano observata repetam c. 25 τοῖς Πλάτωνος ἔπη δόγμασι· καὶ ὁ κατ' Ἐπίκουρον σοφιστεύων διαπρύσιος ἀνθίσταταί σοι. πάλιν τε εἶναι θέλεις κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην καί τις κατὰ τὸν Δημόκριτον λοιδορεῖταί σοι. Πυθαγόρας Εὔφορβος γεγενῆσθαί φησιν καὶ τοῦ Φερεκύδου δόγματος κληρονόμος ἐστίν. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τῆς ψυχῆς διαβάλλει τὴν ἀθανασίαν. στασιώδεις δὲ ἔχοντες τῶν δογμάτων τὰς διαδοχὰς ἀσύμφωνοι πρὸς τοὺς συμφώνους ἑαυτοῖς διαμάχεσθε. ecce Irrisionis medulla. nam nihil fecit aliud imitator quam ut breviter significata putidius dilataret et ad mimicum genus transferret.[1] quae cum ita sint,

[1] ad c. 4 νῦν μὲν ἀθάνατός εἰμι κτλ. locus Pseudo-Clementis Recogn. I 3 comparatus est: *philosophorum frequentabam scholas, ubi nihil aliud quam dogmatum adsertiones et impugnationes videbam agi sine fide, certamina artes syllogismorum conclusionumque agitari versutias et si quando quidem obtinebat hic sermo quod immortalis esset anima, gratulabar: si quando vero arguebatur quasi mortalis, cum tristitia discedebam.* sed haec fortuita est similitudo. maior eiusdem c., ubi se

quomodo eadem aetate et exemplar et imitatorem fuisse persuadebis? ergo si tenemus quae de Pseudo-Iustino disserui, ab altero certe saeculo retrudimur. posteriorum autem saeculorum libera est optio. quintum sextumve saeculum propter scholasticum in ipsis iocis odorem mihi maxime videtur veri simile. quin etiam Byzantino artifice haud indignum lusum iudicarem, nisi meliores quaedam memoriae nugatori praesto fuisse viderentur. nam inter futtilia multa velut Aristotelea c. 11 quaedam singularia et proba inveniuntur. laudanda sunt quae de Protagora c. 9 [cf. Frei quaest. Protagor. p. 87. 95] et Anaximandro c. 10 proposuit, cui quidem τὴν ἀΐδιον κίνησιν secundum Theophrastum [cf. supra p. 133] tribuit.[1] Pherecydis opinio c. 12 eisdem fere verbis expressa est apud Probum ad Verg. p. 20, 30 Keil. bene exponitur de Archelao c. 11 et de Cleanthe c. 14 [cf. Arii Did. fr. 38]. a quo fuerit scriptus probus ubi talia tradebantur liber, otiosum est quaerere. hoc tamen suspicari licet e doxographorum fuisse genere. propterea ab illorum reliquiis Hermiam arcere nolui.

Quam paravi editionem ad Ottonis exemplar recognovi, qui adscivit priorum conatus Seileri [Basil. 1553], Hieronymi Wolfii [Basil. 1580], Galei et Worthii [Oxon. 1700], Marani [apolog. saec. II 1742] praecipue Menzelii [Lugd. Batav. 1840], qui scriptoris verba naviter emaculavit. ex Ottonis apparatu codices vetustiores [s. XV] selegi quattuor V(indobonensem) M(onacensem) priorem, L(eïdensem) O(ttobonianum). ceteros inter quos Monac. 339 Vatic. Regin. gr. 159 Matritensis 119 ab Andrea Darmario s. XVI scripti sunt, nullius esse pretii recte iudicavit Otto.

in animalia mutari fingit scriptor, cum Aeneae Gazaei Theophrasto ed. Lips. 1655 p. 14. praeter alia cf. φεῦ τῆς τερατολογίας· εὐδαιμονοίην ἂν εἰ κάμηλος ἢ μεμβρὰς ἢ κολοιὸς γενοίμην.

[1] τοῦ ὑγροῦ πρεσβυτέραν ἀρχὴν εἶναι λέγει τὴν ἀΐδιον κίνησιν ita intellexit Zellerus I[4] 205[2] ut τοῦ ὑγροῦ ad ipsum Anaximandrum referret. sed spectat ad Thaletis principium. mirabiliora Teichmuellerus Stud. z. Gesch. d. Begr. p. 9* protulit.

DOXOGRAPHORUM GRAECORUM
RELIQUIAE

ΑΕΤΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΑ Ε̅

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΟΒΑΙΟΥ

ΕΚΛΟΓΩΝ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ
ΥΠΟΘΗΚΩΝ
ΤΑ ΕΞ ΑΕΤΙΟΥ

NOTARUM TABULA

PLUTARCHI

- E **Eusebii** Praeparatio evangelica. de codicibus BCDEFGI cf. Prol. p. 158sqq.
- G **Galeni** Historiae philosophae potiores lectiones
- A codex **Mosquensis** 339 [352] a Matthaeio vel Voelkelio conlatus cf. Prol. p. 33
- (A) idem, ubi discrepare a vulgata [Francofurt. 1620] non adnotatum est cf. Prol. p. 33
- B codex **Marcianus** 521 cf. Prol. p. 34
- C codex **Parisinus** 1672 cf. Prol. p. 36

STOBAEI

- D Ioannis **Damasceni** quod vocatur florilegium Laurentianum [Laur. VIII 22]
- A **archetypus** codicum FC
- F codex **Farnesinus** [bibl. mus. nat. III D 15]
- C codex Sambuci unde **Canteriana** 1575

(D, A, F, C: cf. Prol. p. 43 sq.)

- **[ ]** Plutarchi Stobaeive additamenta cf. Prol. p. 65. 69
- [ ] librariorum interpolationes, omissae sunt interpolationes codicum vel testimoniorum silentio apertae
- ⟨ ⟩ voces ex coniectura insertae
- * * ex Aëtio olim translata vitia cf. Prol. p. 50
- † loci certo nondum restituti

PLUTARCHI DE PLACITIS EPITOMES INDEX CAPITUM

I

II

III

STOBAEI ECLOGARUM LIBRI PRIMI INDEX

RESTITUTUS

EX PHOTIO ET PSEUDODAMASCENI FLORILEGIO LAURENTIANO

Praefatio Ioannis Stobaei

Prooemium primi libri, cuius

c. 1 ἔπαινος φιλοσοφίας [1 H]

c. 2 περὶ τῶν κατ' αὐτὴν συνεστηκυιῶν αἱρέσεων
ἐν ᾧ καὶ περὶ γεωμετρίας καὶ μουσικῆς καὶ ἀριθμητικῆς [1 M.[1] 2 H]

1 περὶ θεοῦ ὅτι δημιουργὸς τῶν ὄντων καὶ διέπει τὸ ὅλον τῷ τῆς προνοίας λόγῳ καὶ ποίας οὐσίας ὑπάρχει [Δ 7 D. 2 M. 3 H]

2 περὶ τῶν νομιζόντων μὴ εἶναι πρόνοιαν καὶ ἑπομένας ταύτῃ θείας ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς διοικήσει δυνάμεις

3 περὶ δίκης παρὰ τοῦ θεοῦ τεταγμένης ἐποπτεύειν τὰ γενόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τιμωρὸν οὖσαν τῶν ἁμαρτόντων [Δ 30 D. 3 M. 4 H]

4 περὶ ἀνάγκης θείας καθ' ἣν ἀπαραιτήτως τὰ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γίνεται βούλησιν [Α 50 D. 4 M. 5 H]

5 περὶ εἱμαρμένης καὶ τῆς τῶν γινομένων εὐταξίας [Ε 7 D. 5 M. 6 H]

6 περὶ τύχης ἢ ταὐτομάτου [6 M. 7 H]

7 ὅτι ἀλόγιστος ἡ φορὰ τῆς τύχης [7 M. 8 H]

8 περὶ χρόνου οὐσίας καὶ μερῶν καὶ πόσων εἴη αἴτιος [8 M. 9 H]

9 περὶ 'Αφροδίτης οὐρανίας καὶ ἔρωτος θείου [Α 94 D. 9 M. 10 H]

10 περὶ ἀρχῶν καὶ στοιχείων καὶ τοῦ παντός [Α 80 D. 10 M. 11 H]

11 περὶ ὕλης [11 M. 12 H]

12 περὶ ἰδέας [Ι 3 D. 12 M. 13 H]

13 περὶ αἰτίων [Α 29 D. 13 M. 14 H]

14 περὶ σωμάτων καὶ περὶ τῆς τούτων τομῆς καὶ περὶ ἐλαχίστου [14 M. 15 H]

15 περὶ σχημάτων [15 M. 16 H]

16 περὶ χρωμάτων [16 M. 17 H]

17 περὶ μίξεως καὶ κράσεως [Μ 10 D. 17 M. 18 H]

18 περὶ κενοῦ καὶ τόπου καὶ χώρας [Κ 9 D. 18 M. 19 H]

---

[1] erit D Ioannis Damasceni floril. Laurentian. ed. C. Wachsmuth. Gotting. 1871, M Meinekei eclogarum editio Lips. 1860, H Heerenii eclogarum editio Gottingae 1792.

19 περὶ κινήσεως [K 10 D. 19 M. 20 H]
20 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς [Γ 9 D. 20 M. 21 H]
21 περὶ κόσμου καὶ εἰ ἔμψυχος καὶ προνοίᾳ διοικούμενος καὶ ποῦ ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν καὶ πόθεν τρέφεται [K 13 D. 21 M. 22 H]
22 περὶ τάξεως τοῦ κόσμου. εἰ ἓν τὸ πᾶν. ἀπὸ ποίου πρώτου στοιχείου ἤρξατο κοσμοποιεῖν ὁ θεός. τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι. εἰ ἔστι κενὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου. τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά [K 14 D. 22 M. 23 H]
23 περὶ τῆς οὐρανοῦ οὐσίας καὶ διαιρέσεως [O 15 D. 23 M. 24 H]
24 περὶ οὐσίας ἄστρων καὶ σχημάτων κινήσεώς τε καὶ ἐπισημασίας [A 86 D 24 M. 25 H]
25 περὶ οὐσίας ἡλίου καὶ μεγέθους σχήματός τε καὶ τροπῶν καὶ ἐκλείψεως καὶ σημείων καὶ κινήσεως [H 2 D. 25 M. 26 H]
26 περὶ σελήνης οὐσίας μεγέθους καὶ σχήματος φωτισμῶν τε καὶ περὶ ἐκλείψεως καὶ ἐμφάσεως καὶ περὶ ἀποστημάτων καὶ σημείων [26 M. 27 H]
27 περὶ γάλακτος [Γ 8 D. 27 M. 28 H]
28 περὶ κομητῶν καὶ διαττόντων καὶ τῶν τοιούτων [K 15 D. 28 M. 29 H]
29 περὶ βροντῶν ἀστραπῶν κεραυνῶν πρηστήρων τυφώνων [B 16 D. 29 M. 30 H]
30 περὶ ἴριδος περὶ ἅλω καὶ παρηλίου καὶ ῥάβδων [I 7 D. 30 M. 31 H]
31 περὶ νεφῶν ὁμίχλης ὑετῶν δρόσου χιόνος πάχνης χαλάζης [N 6 D. 31 M. 32 H]
32 περὶ ἀνέμων [A 52 D. 32 M. 33 H]
33 περὶ γῆς εἰ μία καὶ πεπερασμένη καὶ πόσου μεγέθους καὶ περὶ θέσεως αὐτῆς [Γ 16 D. 34. 35. 36 H]
34 περὶ σχήματος γῆς [Γ 17 D. 37 H]
35 πότερα μένει ἡ γῆ ἢ κινεῖται [Γ 18 D. 38 H]
36 περὶ σεισμῶν γῆς [Γ 19 D. 32, 2. 33 M. 39 H]
37 περὶ θαλάττης πῶς συνέστη καὶ πῶς ἐστι πικρά [Θ 1 D. 40 H]
38 πῶς ἄμπωτις καὶ πλήμμυραι γίνονται [A 38 D. 33, 2. 3 M. 41 H]
39 περὶ ὑδάτων [34, 1 M. 42, 1 H]
40 περὶ τοῦ παντός [34, 2 M. 42, 2 (44) H]
41 περὶ φύσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συμβαινόντων αἰτίων [35 M. 43 H]
42 περὶ τῆς γενέσεως τῶν ζῴων. περὶ συλλήψεως. περὶ τοῦ εἰ σῶμα τὸ σπέρμα. εἰ καὶ θήλεα προΐενται τὰ σπέρματα. ἐν πόσῳ χρόνῳ διαρθροῦται τὸ ἔμβρυον. ἀπὸ ποίου ἄρχεται μορίου μορφοῦσθαι τὸ ἔμβρυον. πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα. πῶς τέρατα γίνεται. πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις ἢ τῶν προγόνων. πῶς ἄλλοις ὅμοιοι γίνονται οἱ γεννώμενοι καὶ οὐ τοῖς γονεῦσι. διὰ τί πολλάκις γυνὴ συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει. περὶ στειρῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν. διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραι. πῶς δίδυμα γίνεται καὶ τρίδυμα. εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον. πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα. τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί. διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα γόνιμα. περὶ ζῴων γενέσεως πῶς ἐγένοντο ζῷα καὶ εἰ φθαρτά [Γ 10 D. 36 M. 45 H]
43 πόσα γένη ζῴων καὶ εἰ πάντα λογικὰ καὶ αἰσθητά. ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα. ἐκ ποίων στοιχείων ἕκαστον συνίσταται τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μερῶν. πότε ἄρχεται ἄνθρωπος τῆς τελειότητος [Γ 11 D. 37 M. 46 H]
44 περὶ ὕπνου καὶ θανάτου [47 H]
45 πῶς ηὐξήθη τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα [38 M. 48 H]
46 περὶ τροφῆς καὶ ὀρέξεως τῶν ζῴων [49 H]
47 περὶ φύσεως ἀνθρώπων [39 M. 50 H]
48 περὶ νοῦ [40 M. 51 H]
49 περὶ ψυχῆς [41 M. 52 H]
50 περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν καὶ εἰ ἀληθεῖς αἱ αἰσθήσεις [A 27 D. 42 M. 53 H]
51 πόσαι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις καὶ ποίας οὐσίας καὶ ἐνεργείας ἑκάστη [A 28 D. 43 M. 54 H]
52 περὶ ὁράσεως καὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων [O 14 D. 44 M. 55 H]
53 περὶ ἀκοῆς [A 30 D. 45, 1. 2 M. 56, 1. 2 H]
54 περὶ ὀσφρήσεως [O 16 D. 45, 3 M. 56, 3 H]

55 περὶ γεύσεως [Γ 12 D. 45, 4—6 M. 56, 4—6 H]
56 περὶ ἁφῆς [Α 96 D. 45, 7 M. 56, 7 H]
57 περὶ φωνῆς καὶ εἰ ἀσώματος ἡ φωνὴ καὶ τί αὐτῆς τὸ ἡγεμονικόν [46 M. 57 H]
58 περὶ φαντασίας καὶ κριτηρίου [47 M. 58 H]
59 περὶ δόξης [Δ 34 D. 48 M. 59 H]
60 περὶ ἀναπνοῆς καὶ παθῶν [Α 55 D. 49 M. 60 H]

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗΣ ΒΙΒΛΙΑ Ε

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1 Μέλλοντες τὸν φυσικὸν παραδώσειν λόγον ἀναγκαῖον ἡγούμεθα εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς διελέσθαι τὴν τῆς φιλοσοφίας πραγματείαν, ἵν' εἰδῶμεν, τί ἐστι καὶ πόστον μέρος αὐτῆς ἡ φυσικὴ διέξοδος.

2 Οἱ μὲν οὖν Στωικοὶ ἔφασαν τὴν μὲν σοφίαν εἶναι θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων ἐπιστήμην, τὴν δὲ φιλοσοφίαν ἄσκησιν ἐπιτηδείου τέχνης· ἐπιτήδειον δὲ εἶναι μίαν καὶ ἀνωτάτω τὴν ἀρετήν, ἀρετὰς δὲ τὰς γενικωτάτας τρεῖς, φυσικὴν ἠθικὴν λογικήν· δι' ἣν αἰτίαν καὶ τριμερής ἐστιν ἡ φιλοσοφία, ἧς τὸ μὲν φυσικὸν τὸ δὲ ἠθικὸν τὸ δὲ λογικόν· καὶ φυσικὸν μὲν ὅταν περὶ κόσμου ζητῶμεν καὶ τῶν ἐν κόσμῳ, ἠθικὸν δὲ τὸ κατησχολημένον περὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον, λογικὸν δὲ τὸ περὶ τὸν λόγον, ὃ καὶ διαλεκτικὸν καλοῦσιν.

3 Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Θεόφραστος

---

1 Πλούταρχος ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς [τοῖς om. CFG] φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων E XIV 13, 9 [Proleg. p. 6]: Πλουτάρχου τὴν περὶ τῶν τοῖς φιλοσόφοις δοξάντων ἐπιτομήν Theodoret. Gr. aff. cur. IV 31 [Prol. p. 10]: Πλούταρχος . . . ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς Cyrill. c. Iul. II 51 D Aub. cf. p. 46 B [Prol. p. 10]: περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῆς ἐπιτομῆς βιβλία ε̄ index [Lampriae] n. 61 ed. Treu [Prol. p. 35]: Πλουτάρχου φιλοσόφου περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων βιβλία ε̄ AB: Πλουτάρχου περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις βιβλία ε̄ vulgo itemque omissis βιβλία ε̄ C || 10 πόστον (A) C: πόσον B || 14 ἐπιτηδείου τέχνης ABC: inverso ordine vulgo

καὶ σχεδὸν πάντες οἱ Περιπατητικοὶ διείλοντο τὴν φιλοσοφίαν οὕτως· ἀναγκαῖον τὸν τέλειον ἄνδρα καὶ θεωρητικὸν εἶναι τῶν ὄντων καὶ πρακτικὸν τῶν δεόντων. τοῦτο δὲ ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων συνιδεῖν· οἷον ζητεῖται, εἰ ζῷον ἢ μὴ ζῷον ὁ ἥλιος, εἴπερ † ὁρᾶται· ὁ τοῦτο δὲ ζητῶν θεωρητικός ἐστιν· οὐδὲ γάρ τι πλέον θεωρεῖται ἢ τὸ ὄν. ζητεῖται ὁμοίως, εἰ ἄπειρος ὁ κόσμος ἐστὶ καὶ εἰ ἔξω τι τοῦ κόσμου ἐστίν. ταῦτα γὰρ πάντα θεωρητικά. ζητεῖται πάλιν, πῶς βιοτεύειν καὶ πῶς προΐστασθαι τέκνων προσήκει καὶ πῶς ἄρχειν καὶ πῶς νομοθετεῖν· ταῦτα γὰρ πάντα ἕνεκα τοῦ πρᾶξαι ζητεῖται καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος πρακτικὸς ἀνήρ.

ᾱ. Τί ἐστι φύσις. Θ 20

Ἐπειδὴ πρόκειται ἡμῖν τὰ φυσικὰ 1
θεωρῆσαι, ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι δηλῶσαι, τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις· ἄτοπον γὰρ πειρᾶσθαι μὲν φυσιολογεῖν, ἀγνοεῖν δὲ αὐτὸ τοῦτο τὴν τῆς φύσεως δύναμιν.

Ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην 2
φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας, ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός· πάντα γὰρ τὰ ὁρώμενα, ὅσα μήτε ὑπὸ τύχης μήτε ὑπὸ ἀνάγκης μήτε ἐστὶ θεῖα μήτε τοιαύτην αἰτίαν ἔχει, φυσικὰ λέγεται καὶ φύσιν ἔχει ἰδίαν, οἷον γῆ πῦρ ὕδωρ ἀὴρ φυτὰ

2 διείλοντο AB: διεῖλον C || 7 conieceram φέρεται cf. Achilles isag. p. 134 A Pet. Philo de plantat. 3 Krische p. 388, cui sententiae aptius Usener πορεύεται cf. Ar. met. I 7 p. 344b 5 Plat. Tim. p. 39 D || 7 ὁ τοῦτο C: ὁ om. AB || 9 ὂν ζητεῖται ὁμοίως (A)B: distinxit Budaeus. ζητεῖται delevit Beck || 13 πῶς πάλιν (A)BC: corr. Budaeus || πῶς προΐστασθαι BC: πῶς om. A || 18 de hoc cap. cf. Prol. p. 57 || 19 ἐπειδὴ BC, (ἐπειδ") A: vulgo ἐπεὶ δὲ || 24 Ἀριστοτέλην phys. II 1 p. 192b 21 cf. Prol. p. 217 [1] || 30 ἔχει ἰδίαν AB: ordine inverso C

exstat I 41 [35] c. περὶ φύσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συμβαινόντων αἰτίων, sed desunt nescio an librarii culpa Plutarcheis quae respondeant cf. Prol. p. 57

ζῷα, ἔτι δὲ ταῦτα τὰ γινόμενα, ὄμβροι χάλαζαι κεραυνοὶ πρηστῆρες ἄνεμοι· ταῦτα γὰρ ἔχει ἀρχήν τινα· οὐ γὰρ ἐξ αἰῶνος ἕκαστον τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἀπό τινος ἀρχῆς γίνεται· καὶ ταῦτα μέντοι οἷον ζῷα φυτὰ ἀρχὴν γενέσεως ἔχει· ἐν δὴ τούτοις ἡ φύσις ἀρχὴ τὸ πρῶτόν ἐστι καὶ οὐ μόνον κινήσεως, ἀλλὰ καὶ ἠρεμίας· ὅσα γὰρ ἀρχὴν κινήσεως ἔλαβε, ταῦτα δύναται λαβεῖν καὶ τελευτήν. διὰ τοῦτο οὖν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεώς ἐστι καὶ ἠρεμίας.

β. Τίνι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖα. G 21

1 Οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα διαφέρειν ἡγοῦνται ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα.

2 Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ταὐτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. πλεῖστον δὲ ὅσον διαφέρει ἀλλήλων· τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖά ἐστι σύνθετα· τὰς δὲ ἀρχάς φαμεν εἶναι οὔτε συνθέτους οὔτε ἀποτελέσματα· οἷον στοιχεῖα μὲν καλοῦμεν γῆν ὕδωρ ἀέρα πῦρ, ἀρχὰς δὲ λέγομεν διὰ τοῦτο, ὅτι οὐκ ἔχει τι πρότερον ἐξ οὗ γεννᾶται, ἐπεὶ οὐκ ἔσται ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλὰ ἐκεῖνο ἐξ οὗ γεγένηται. τῆς δὲ γῆς καὶ τοῦ ὕδατός ἐστί τινα πρότερα ἐξ ὧν γέγονεν, ἡ ὕλη ἄμορφος οὖσα καὶ ἀειδὴς καὶ τὸ εἶδος, ὃ καλοῦμεν ἐντελέχειαν, καὶ ἡ στέρη-

Περὶ ἀρχῶν καὶ στοιχείων.

Οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα διαφέρειν ἡγοῦνται ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα.

Θαλῆς δ' ὁ Μιλήσιος ταὐτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα . . . . ἐστι σύνθετα, τὰς δὲ ἀρχάς φαμεν εἶναι οὔτε συνθέτους οὔτε ἀποτελέσματα· οἷον στοιχεῖα μὲν καλοῦμεν γῆν ὕδωρ ἀέρα πῦρ, ἀρχὰς δὲ λέγομεν διὰ τὸ οὐδὲν ἔχειν πρότερον ἐξ οὗ γεννᾶται, ἐπεὶ οὐκ ἔσται ἀρχὴ ⟨τοῦτο⟩, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐξ οὗ γεννᾶται. τῆς δὲ γῆς καὶ τοῦ ὕδατός ἐστί τινα πρότερον ἐξ ὧν γέγονεν, ὕλη ἄμορφος καὶ ἀνείδεος. . . . .

---

3 ἔχει ἀρχήν AB: ordine inverso C || 7 γενέσεως B: γεννέσεως A: γεννήσεως C: κινήσεως coni. Corsinus || δὴ AB: δὲ C || 8 ἀρχὴ δὲ κινήσεως ἐστὶ post ἐστι errore ex v. 12 repetita habent AB: caret eis C || 10 δύνανται B || 12 ἐστι AC: om. B || 14 στοιχεῖα GAB [ind., in contextu oblitteratum] cf. v. 17: στοιχεῖον C vulgo et Psellus de omnif. doctr. c. 59 || 22 ἀποτελέσματα (AB): ἀποτέλεσμα C — cf. Prol. p. 100 || 26 γεννᾶται — ἐξ οὗ om. B || 27 γεγένηται (A)BC: γεγέννηται Corsinus || 29 πρότερα AC: πρότερον B || 31 ὃ BC: ἣν A

1 titulus auctus est additis καὶ τοῦ παντός

6 intercidit πλεῖστον δὲ ὅσον διαφέρει ἀλλήλων. τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖά

14 τοῦτο post ἀρχὴ addidi, Heeren post ἔσται

16 Platonis locum Tim. p. 30 A adiecit Stobaeus

DOXOGRAPHORUM GRAECORUM
RELIQUIAE

PLUTARCHI EPIT. I 3

τὸ ἄπειρον, πότερον ἀήρ ἐστιν ἢ ὕδωρ ἢ γῆ ἢ ἄλλα τινὰ σώματα· ἁμαρτάνει οὖν τὴν μὲν ὕλην ἀποφαινόμενος, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον ἀναιρῶν. τὸ γὰρ ἄπειρον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὕλη ἐστίν· οὐ δύναται δὲ ἡ ὕλη εἶναι ἐνέργεια, ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ὑποκέηται.

E XIV 14 3

4 Ἀναξιμένης δὲ ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο, ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι. οἷον ἡ ψυχή, φησίν, ἡ ἡμετέρα ἀὴρ οὖσα συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ ἀὴρ περιέχει. λέγεται δὲ συνωνύμως ἀὴρ καὶ πνεῦμα. ἁμαρτάνει δὲ καὶ οὗτος ἐξ ἁπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος δοκῶν συνεστάναι τὰ ζῷα· ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων ὑποστῆναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον χρὴ ὑποτιθέναι· οἷον ἄργυρος οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔκπωμα γενέσθαι, ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ᾖ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὕλης.

STOBAEI ECL. I 10 12

μὴ λέγων τί ἐστι τὸ ἄπειρον. τὸ δ' ἄπειρον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὕλη ἐστίν· οὐ δύναται δ' ἡ ὕλη εἶναι ἐνέργεια, ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ὑποκέηται.

Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο, ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι. οἷον ἡ ψυχή, φησίν, ἡ ἡμετέρα ἀὴρ οὖσα συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ ἀὴρ περιέχει. λέγεται δὲ συνωνύμως ἀὴρ καὶ πνεῦμα. ἁμαρτάνει δὲ ἐξ ἁπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος δοκῶν συνεστάναι τὰ ζῷα· ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν [ἢ] τὴν ὕλην τῶν ὄντων ὑποστῆναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον χρὴ ὑποτιθέναι· οἷον ἄργυρος οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔκπωμα γενέσθαι, ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ᾖ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος.

4 τὸ δὲ ἄπειρον B || 6 ἐνέργεια (A)BC: ἐνεργείᾳ E(?): ⟨ἐν⟩ ἐνεργείᾳ Reiske || ἐὰν E: ἂν (A)BC || 7 ὑπόθηται E || 10 τὸν ἀέρα E || de proximis cf. Prol. p. 135. 179 || 11 πάντα E: τὰ πάντα (A)BC Iustin. || 13 ἀήρ ἐστι· συγκρατεῖ γὰρ E cf. Prol. p. 8 || 14 ὅλον δὲ τὸν E || 15 ἐμπεριέχει E || 16 de vituperio Aëtii cf. Prol. 180 || 20 ὄντων ἐξ ἧς τὰ πάντα ὑποστῆναι (A)BC: om. ἐξ ἧς τὰ πάντα E cf. Prol. p. 9 || ὑποστῆσαι E[DFGI] || 21 τιθέναι E || 22 ἄργυρος οὐκ AB: ordine inverso C: ἀ. οὐ πρὸς om. ἀρκεῖ E || 23 γίνεται E[BCFGI] || ἐὰν E: ἂν (A)BC || μὴ E: μὴ καὶ (A)BC || 25 καὶ ξύλων E

4 ὑπόκειται A: corr. Meineke

5 εὐρυστάτου A: corr. Heeren ex Laertio II 3 cf. Hippol. Phil. 7 1 et Theophrast. Phys. op. fr. 2, cum A consentit Epiphanius Prol. p. 179

15 ἢ A: om. Canterus in latinis

16 ὕλην ὄντων C: ὕλην τῶν ὅλων F

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 4 [Iustin.] ibid. c. 5 τρίτος Ἀναξιμένης καὶ οὗτος ἐκ τῆς Μιλήτου ὑπάρχων ἀέρα τοῦ παντὸς ἀρχὴν εἶναι λέγει. ἐκ γὰρ τούτου τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς τοῦτον τὰ πάντα ἀναλύεσθαί φησιν. **Philo** l. c. *Anaximenes aerem.*

Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ ἀπορώτατον εἶναι, πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δύναταί τι γίνεσθαι ἢ φθείρεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν. τροφὴν γοῦν προσφερόμεθα ἁπλῆν καὶ μονοειδῆ, οἷον τὸν †Δημήτριον ἄρτον, τὸ ὕδωρ πίνοντες· καὶ ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς τρέφεται θρὶξ φλὲψ ἀρτηρία νεῦρα ὀστᾶ καὶ τὰ λοιπὰ μόρια. τούτων οὖν γινομένων ὁμολογητέον ἐστίν, ὅτι ἐν τῇ τροφῇ τῇ προσφερομένῃ πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα, καὶ ἐκ τῶν ὄντων πάντα αὔξεται. καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐστὶ τῇ τροφῇ μόρια αἵματος γεννητικὰ καὶ νεύρων καὶ ὀστέων καὶ τῶν ἄλλων· ἃ ἦν λόγῳ θεωρητὰ μόρια. οὐ γὰρ δεῖ πάντα ἐπὶ τὴν αἴσθησιν ἀνάγειν, ὅτι ἄρτος καὶ τὸ ὕδωρ ταῦτα κατασκευάζει, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐστὶ λόγῳ θεωρητὰ μόρια. ἀπὸ τοῦ οὖν ὅμοια τὰ μέρη εἶναι ἐν τῇ τροφῇ τοῖς γεννωμένοις ὁμοιομερείας αὐτὰς ἐκάλεσε καὶ ἀρχὰς τῶν ὄντων ἀπεφήνατο·

1 E om. §§ 5—10 || de fonte Aëtii cf. Prol. p. 137. 179. 180 || δὲ ὁ B || 5 γενέσθαι B || 7 δημήτρειον (A)BC cf. L. Dindorf. thes. II p. 1071a. poeticus flos sive a Plutarcho sive post eum a librario additus imperfectus mansit. dicendum fuisse τὸν Δημήτριον καρπὸν ἐσθίοντες καὶ ... observat Usener qui tamen pleniorem Aëtii locum mutilatum putat || 9 ne θρὶξ ex σὰρξ [cf. Stob.] corruptum arbitreris, vide fr. Anaxag. apud schol. in Greg. Naz. Migne t. 36 p. 911 'πῶς γὰρ ἄν, φησίν, ἐκ μὴ τριχὸς γένοιτο θρὶξ καὶ σὰρξ ἐκ μὴ σαρκός;' cf. Arist. d. gen. anim. I 18 p. 723a 10 Simplic. in phys. f. 106a 32 vide Herm. t. XIII p. 4 || 16 ἄλλων τῶν pr. AC: τῶν ἄλλων τῶν B: τῶν ἄλλων man. rec. in mrg. A || 18 καὶ γὰρ B || πάντως B

TESTIMONIA PLUTARCHI

5 [**Iustin.**] ibid. Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν πάντων τὰς ὁμοιομερείας εἶναί φησιν. **Philo** l. c. *Anaxagoras Clazomenius homoeomeriam.*

Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο.

τροφὴν γοῦν προσφερόμεθα μονοειδῆ, ἄρτον καὶ ὕδωρ, καὶ ἐκ ταύτης τρέφεται φλὲψ ἀρτηρία σὰρξ νεῦρα ὀστᾶ καὶ τὰ λοιπὰ μόρια. τούτων οὖν γιγνομένων ὁμολογητέον, ὅτι ἐν τῇ τροφῇ τῇ προσφερομένῃ πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα, καὶ ἐκ τῶν ὄντων πάντα αὔξεται. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . . ἐν τούτῳ οὖν ἐστι λόγῳ θεωρητὰ μόρια . . . . . τὰ μέρη εἶναι ἐν τῇ τροφῇ τοῖς γεννωμένοις, ὁμοιομερείας αὐτὰ ἐκάλεσε καὶ ἀρχὰς τῶν ὄντων· καὶ τὰς μὲν

1 ὁ ante Κλαζομένιος om. Heeren

11 καὶ ἐν ἐκείνῃ — κατασκευάζει in A interciderunt

18 dubium num τούτῳ recte tradatur. sed possunt omissa aliam habuisse formam

21 αὐτάς Heeren

PLUTARCHI EPIT. I 3

καὶ τὰς μὲν ὁμοιομερείας ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον τὸν νοῦν τὸν τὰ πάντα διαταξάμενον. ἄρχεται δὲ οὕτως· ‘ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, νοῦς δὲ αὐτὰ † διῆρε καὶ διεκόσμησε’ [χρήματα λέγων τὰ πράγματα.] ἀποδεκτέος οὖν ἐστιν, ὅτι τῇ ὕλῃ τὸν τεχνίτην προσέζευξεν.

6 Ἀρχέλαος Ἀπολλοδώρου Ἀθηναῖος ἀέρα ἄπειρον, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν. τούτων δὲ τὸ μὲν εἶναι πῦρ τὸ δὲ ὕδωρ.

7 Οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς γενόμενοι τὴν λεχθεῖσαν Ἰωνικὴν συμπληροῦσι φιλοσοφίαν ἀπὸ Θάλητος.

8 Πάλιν δὲ ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος ὁ πρῶ-

STOBAEI ECL. I 10 12

ὁμοιομερείας ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον νοῦν τὸν πάντα διαταξάμενον.

Ἀρχέλαος ἀέρα ἄπειρον, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν. τούτων δὲ τὸ μὲν εἶναι πῦρ τὸ δ' ὕδωρ.

Οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς γενόμενοι τὴν Ἰωνικὴν ἐκπληροῦσι φιλοσοφίαν, οὕτω προσαγορευθεῖσαν διότι Μιλήσιος αὐτῆς κατῆρξεν ἀνὴρ ὁ Θαλῆς ἀπὸ τῆς τῶν Ἰώνων μητροπόλεως.

Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος πρῶτος φιλοσοφίαν τούτῳ τῷ ῥήματι

---

3 cf. Prol. p. 166 || 4 τὰ πάντα B || 5 Ionica διήρεε καὶ διεκόσμεε mutata credidit Valckenarius, διήρει Wyttenbach. cf. Schaubach An. fr. p. 67, 2. putarem διέκρινε cf. Aristot. Phys. VIII 1 p. 250b 26, Theophr. Phys. opin. fr. 4 alii, nisi conlato conspectu Prol. p. 137 διεκόσμησε unum verum, διῆρε quidquid latet glossema videretur || χρήματα — πράγματα induxi cf. Tzetz. infra || 9 de § 6 cf. Prol. p. 139 || δὲ ὁ ἀπολλοδώρου B || 13 de § 7 dixi Prol. p. 62 || 18 ὁ σάμιος B

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 5 **Io. Tzetz.** in Iliad. p. 67, 28 H. φησὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν αὐτοῦ Ἀναξαγόρας· ὁμοῦ πάντα χρήματα [superscr. ἀντὶ τοῦ πράγματα] ἦν. νοῦς δὲ αὐτὰ διῆρε καὶ διεκόσμησεν.

6 **[Iustin.]** l. c. Ἀρχέλαος ὁ Ἀπολλοδώρου Ἀθηναῖος ἀέρα ἄπειρον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν ἀρχὴν ἁπάντων εἶναι λέγει.

7 **[Iustin.]** l. c. οὗτοι πάντες ἀπὸ Θαλοῦ τὰς διαδοχὰς ἐσχηκότες τὴν φυσικὴν ὑπ' αὐτῶν καλουμένην μετῆλθον φιλοσοφίαν cf. Prol. p. 17.

8 **[Iustin.]** c. 4 εἶθ' ἑξῆς ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος ἀρχὰς τοὺς ἀρι-

τος φιλοσοφίαν τούτῳ τῷ ῥήματι προσαγορεύσας, ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις, ἃς καὶ ἁρμονίας καλεῖ, τὰ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετα στοιχεῖα, καλούμενα δὲ γεωμετρικά. πάλιν δὲ τὴν μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα ἐν ταῖς ἀρχαῖς· σπεύδει δὲ αὐτῷ τῶν ἀρχῶν ἡ μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ εἰδικόν, ὅπερ ἐστὶ νοῦς ὁ θεός, ἡ δὲ ἐπὶ τὸ παθητικόν τε καὶ ὑλικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὁρατὸς κόσμος. εἶναι δὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀριθμοῦ δεκάδα· μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες Ἕλληνες, πάντες βάρβαροι ἀριθμοῦσιν, ἐφ' ἃ ἐλθόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα. καὶ τῶν δέκα πάλιν, φησίν, ἡ δύναμίς ἐστιν ἐν τοῖς τέσσαρσι καὶ τῇ τετράδι. τὸ δὲ αἴτιον· εἴ τις ἀπὸ τῆς μονάδος †ἀναποδῶν κατὰ πρόσθεσιν τιθείη τοὺς ἀριθμούς, ἄχρι τῶν τεσσάρων προελθὼν ἐκπληρώσει τὸν δέκα ἀριθμόν· ἐὰν δὲ ὑπερβάληται τὸν τῆς τετράδος, καὶ τῶν δέκα ὑπερεκπεσεῖται. οἷον εἴ

προσαγορεύσας, ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις, ἅς τινας ἁρμονίας καλεῖ, τὰ ⟨δ'⟩ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετα στοιχεῖα. πάλιν δὲ τὴν μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα ἐν ταῖς ἀρχαῖς. σπεύδει δὲ αὐτῷ τῶν ἀρχῶν ἡ μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ αἴδιον, ὅπερ ἐστὶ νοῦς ὁ θεός· ἡ δὲ ἐπὶ τὸ παθητικόν τε καὶ ὑλικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὁρατὸς κόσμος. εἶναι δὲ τὴν φύσιν ⟨τοῦ ἀριθμοῦ⟩ δεκάδα· μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες ἀριθμοῦσιν, ἐφ' ἃ ἐλθόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα. καὶ τῶν δέκα πάλιν, φησίν, ἡ δύναμίς ἐστιν ἐν τοῖς τέτταρσιν. ἐκ γὰρ τῆς τετράδος καὶ τῶν αὐτῆς μερῶν ἀναπληροῦται· ἐὰν δ' ὑπερβάλῃ τὸν τῆς τετράδος, καὶ τῶν δέκα ὑπερεκπεσεῖται.

10 νοῦς καὶ θεός B || 14 Ἕλληνες πάντες βάρβαροι cf. Speusipp. ap. [Iambl.] Theolog. p. 61. Arist. probl. 910 b 23. Fabric. ad Sext. adv. log. II 187 || 16 ἀναποδοῦσιν cf. Prol. p. 51. 59 || 20 ἀναποδῶν corruptum. ἃ μονάδος nunc proponit Usener, μονάδων latere conicio ex Hippol. ref. p. 264, 23 Gott. || 23 ὑπερβάλῃ melius scribetur || 24 τῶν δέκα B: τὸν [ὁ in ras. ex ῶ] δέκα C: τὸν δέκα A || ἐκπεσεῖται B

3 δ' addidit Heeren
8 ἴδιον A: corr. Heeren
9 ὑλικόν Heeren: ἴδιον A
11 τοῦ ἀριθμοῦ add. Heeren
15 φασίν A: corr. Heeren
18 ὑπερβάλλῃ F || τὴν τῆς A: τις τῆς coni. Heeren || τῶν δέκα C: τοῖς δέκα F

TESTIMONIA PLUTARCHI

θμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ἁρμονίας καλεῖ τά τ' ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετα στοιχεῖα· ἔτι μέντοι μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα. **Philo** l. c. *Pythagoras Mnesarchi filius numeros commensurationes et harmonias.* **Mohammedis** Fihrist ed. Fluegel p. 245, 16 vert. A. Mueller [die gr. Phil. d. arab. Ueberl. Halle 1873 p. 5]: *Plutarchos aber sagt dass Pythagoras der erste war, welcher die philosophie mit diesem namen bezeichnete.*

τις θείη ἓν καὶ δύο προσθείη καὶ τρία καὶ τούτοις τέσσαρα, τὸν τῶν δέκα πληρώσει ἀριθμόν· ὥστε ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν μονάδα ἐν τοῖς δέκα, κατὰ δὲ δύναμιν ἐν τοῖς τέσσαρσι. διὸ καὶ ἐφθέγγοντο οἱ Πυθαγόρειοι ὡς μεγίστου ὅρκου ὄντος τῆς τετράδος·

οὐ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτύν,
παγὰν ἀενάου φύσεως ῥίζωμά τ' ἔχουσαν.

καὶ ἡ ἡμετέρα ψυχή, φησίν, ἐκ τετράδος σύγκειται· εἶναι γὰρ νοῦν ἐπιστήμην δόξαν αἴσθησιν ἐξ ὧν πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ αὐτοὶ λογικοί ἐσμεν. νοῦς μὲν οὖν ἡ μονάς ἐστιν· ὁ γὰρ νοῦς κατὰ μονάδα θεωρεῖ. οἷον πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἀναίσθητοι ἀπερίληπτοι καὶ ἄπειροι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἄνθρωπον ἕνα μόνον νοοῦμεν, ᾧ οὐδεὶς ἔτυχεν ὅμοιος· καὶ ἵππον ἕνα νοοῦμεν, οἱ δὲ ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἄπειροι. τὰ γὰρ εἴδη ταῦτα πάντα καὶ γένη κατὰ μονάδας εἰσί. διὸ καὶ ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τοῦτον τὸν ὅρον ἀποδιδόντες λέγουσι ζῷον λογικὸν ἢ ζῷον χρεμετιστικὸν [ῥητέον]. διὰ τοῦτο οὖν νοῦς ἡ μονάς, ᾧ ταῦτα νοοῦμεν. καὶ ἡ δυὰς δὲ ἡ ἀόριστος ἐπιστήμη· εἰκότως, πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις καὶ πᾶσα πίστις ἐπι-

διὸ καὶ ἐπεφθέγγοντο οἱ Πυθαγόρειοι ὡς μεγίστου ⟨ὅρκου⟩ ὄντος τῆς τετράδος·

οὐ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ κεφαλᾷ παραδόντα τετρακτύν,
παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

3 πληρώσει C: πληρώσειεν BA: fort. ἐκπληρώσει ut p. 281a 22 || 6 πυθαγόρειοι ABC: πυθαγορικοὶ vulgo || 7 ὄντος ὅρκου C || 8 ἡμετέρᾳ B || 10 ἀεννάου ABC || ῥίζωμά τ' (AB): ῥιζώματ' C || φύσιος [ex Paris. 1734 apographo cod. B cf. Prol. p. 35] Duebner || 17 θεωρεῖται libri: corr. Usener || 20 καὶ om. B || 21 ᾧ ὁ τὶς ci. Xylander frustra cf. Prol. p. 181 || οὐδεὶς AB: οὐθεὶς C || 22 ἕνα μόνον vulgo: μόνον om. AB: ἕνα superscripto m. pr. μόνον C cf. Prol. p. 38[1] || 26 τοῦτον τὸν B: om. τὸν AC || 28 ῥητέον delevit Beck || 30 ἡ ἐπιστήμη vulgo: ἡ om. ABC

1 ἐπιφθέγγοντο A. ἐπεφθέγγοντο Stobaei Plutarchea lectione praestat cf. Syrian. in metaph. p. 209a 21
2 ὅρκου om. A: add. Heeren
3 πα δόντα C: ἐπιθέντα F
5 παγὰν C: πᾶσαν F || ἀεννάου F ut p. 288b 16 || φύσεως C: σοφίαν F: φύσιος Heeren

στήμης, πρὸς δὲ καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἔκ τινων ὁμολογουμένων τὸ ἀμφισβητούμενον συνάγει καὶ ῥᾳδίως ἀποδείκνυται ἕτερον· ὧν ἡ ἐπιστήμη κατάληψίς ἐστιν, διὸ εἴη ἂν δυάς. ἡ δὲ δόξα τριὰς ἐκ καταλήψεώς ἐστιν· εὐλόγως, ὅτι πολλῶν ἐστιν ἡ δόξα· ἡ δὲ τριὰς πλῆθος, ὡς ‘τρισμάκαρες Δαναοί’. διὰ τοῦτο οὖν ἐγκρίνει τὴν τριάδα.

* * *

9 Ἡ δὲ τούτων αἵρεσις Ἰταλικὴ προσηγορεύθη διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν ἐν Ἰταλίᾳ σχολάσαι· μετέστη γὰρ ἀπὸ Σάμου τῆς πατρίδος τῇ Πολυκράτους τυραννίδι δυσαρεστήσας.

10 Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον.

E XIV 14 4

11 Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ·

Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ἀρχὴν τῶν ἁπάντων τὸ πῦρ. ἐκ πυρὸς γὰρ

3 ἀνάγει B || 4 κατάληψις et v. 6 ἐκ καταλήψεως Wyttenbachio suspecta. ἐκ καταλήψεως, quod altero loco ineptum est, emendatam lectionem prioris κατάληψις putabam. sed in scriptore ab artis proprietate alieno [cf. Sext. adv. math. VII 150 sqq.] iudicium difficile. ὧν videtur priora generaliter comprehendere || 9 οὖν ἐγκρίνει C: οὐκ ἐγκρίνει (A): οὐκ ἐκκρίνει B || 10 post τριάδα intercidit disputatio de sensu p. 282ᵃ 14 promissa, quam expleveris ex Ioanne Philop. in Ar. de anima f. C''ʳ 45 τὴν δὲ τετράδα τὴν αἴσθησιν. ἐπειδὴ ἡ μὲν τετρὰς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τὸ σῶμα ἐδήλου κτλ. eadem turba factum est, ut § 9 ἡ δὲ — δυσαρεστήσας ad capitis finem deferretur in codd. || 17 de § 11 cf. Prol. p. 180. 221 || 18 πάντων E Iustin: ὅλων (A)BC

3 Ἵππαλος F: ἱππάλους C. cf. Photius p. 114ᵇ 3 B.

4 ἐκ — τελευτᾷ tamquam versus poeticis eclogis [I 10 7 p. 282 H.] addito lemmate Ἡρακλείτου inserta sunt. cf. Prol. p. 221

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 11 [**Iustin.**] c. 3 Ἡράκλειτος ὁ Μεταπόντιος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ εἶναι λέγει [Ἡ. καὶ Ἵππασος ὁ Μ.— λέγουσι coni. Maranus]. ἐκ τοῦ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς τὸ πῦρ τὰ πάντα τελευτᾶν. **Philo** l. c. *Heraclitus et Hippasus Metapontius ignem.* **Schahrastanius** vert. Harbruecker II 109 respexit § 11 cf. Prol. p. 28.

ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν λέγουσι. τούτου δὲ κατασβεννυμένου κοσμοποιεῖσθαι τὰ πάντα· πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παχυμερέστατον αὐτοῦ εἰς αὐτὸ συστελλόμενον γῆ γίγνεται, ἔπειτα ἀναχαλωμένην τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς φύσει ὕδωρ ἀποτελεῖσθαι, ἀναθυμιώμενον δὲ ἀέρα γίνεσθαι, πάλιν δὲ τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ σώματα ὑπὸ πυρὸς ἀναλοῦσθαι ἐν τῇ ἐκπυρώσει· [ἀρχὴ οὖν τὸ πῦρ ὅτι ἐκ τούτου τὰ πάντα, τέλος δὲ ὅτι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεται τὰ πάντα.]

τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾷ.

πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παχυμερέστερον αὐτοῦ εἰς αὐτὸ συστελλόμενον γίγνεται γῆ, ἔπειτα ἀναχαλωμένην τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς φύσει ὕδωρ ἀποτελεῖσθαι, ἀναθυμιώμενον δὲ ἀέρα γίγνεσθαι. πάλιν δὲ τὸν κόσμον καὶ τὰ σώματα πάντα ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀναλοῦσθαι ἐν τῇ ἐκπυρώσει.

12 Ξενοφάνης ἀρχὴν τῶν πάντων εἶναι τὴν γῆν. γράφει γὰρ ἐν τῷ Περὶ φύσεως·

ἐκ γῆς γὰρ τὰ πάντα καὶ εἰς γῆν
τὰ πάντα τελευτᾷ.

13

1 ἐκ τοῦ E Iustin: τοῦ om. (A)BC || τὰ τὰ πάντα C || 4 παχυμερέστατον E(A)C: παχυμερέστερον B cf. Stob. || 6 γῆ γίγνεται E: γῆ γίνεται ABC: γῆν γίνεσθαι ex deter. codd. vulgo || 10 τὰ om. B || ἐν τῇ om. E || 11 ἀρχὴ EABC: ἀρχὴν vulgo. notavi Plutarchi additamentum ex initio repetitum Prol. p. 65 || 12 καθότι εἰς om. καὶ E

3 εἰς αὐτὸ A: corr. Meineke || γίγνεται γὰρ C: γίγνεται om. γῆ F: corr. Cant. marg.

10 de § 12 cf. Prol. p. 140

13 ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ Meineke ex Sexto adv. math. X 313 cf. Prol. p. 92. sed cf. infra Theodoretus

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

3 12 **Theodoret.** gr. aff. cur. IV 5 Ξενοφάνης μὲν οὖν ὁ Ὀρθομένους ὁ Κολοφώνιος ὁ τῆς Ἐλεατικῆς αἱρέσεως ἡγησάμενος ἓν εἶναι τὸ πᾶν ἔφησε σφαιροειδὲς καὶ πεπερασμένον, οὐ γενητὸν ἀλλ' ἀίδιον καὶ πάμπαν ἀκίνητον. πάλιν δὲ αὖ τῶνδε τῶν λόγων ἐπιλαθόμενος ἐκ τῆς γῆς φῦναι ἅπαντα εἴρηκεν. αὐτοῦ γὰρ δὴ τόδε τὸ ἔπος ἐστίν 'ἐκ γῆς γὰρ τάδε πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.' cf. Prol. p. 140

13 **Idem** IV 7 καὶ Παρμενίδης δὲ ὁ Πύρρητος ὁ Ἐλεάτης Ξενοφάνους ἑταῖρος γενόμενος κατὰ μὲν τὸν πρῶτον λόγον ξύμφωνα τῷ διδασκάλῳ ξυγγέγραφεν· αὐτοῦ γὰρ δὴ τόδε τὸ ἔπος εἶναί φασι 'οὖλον μουνογενές τε καὶ ἀτρεμὲς ἠδ' ἀγένητον.' αἰτίαν δὲ τῶν ὅλων οὐ τὴν γῆν μόνον καθάπερ ἐκεῖνος ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ εἴρηκεν οὗτος. cf. Prol. p. 141

14

15 Λεύκιππος Μιλήσιος ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν.

16 Δημόκριτος τὰ ναστὰ καὶ κενά.

17 Μητρόδωρος Θεοχρίτου Χῖος τὰ ἀδιαίρετα καὶ τὸ κενόν.

E XIV 14 5

Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος κατὰ Δημόκριτον φιλοσοφήσας ἔφη τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων σώματα λόγῳ θεωρητά, ἀμέτοχα κενοῦ, ἀγένητα, ἀδιάφθαρτα, οὔτε θραυσθῆναι δυνάμενα οὔτε διάπλασιν ἐκ τῶν μερῶν λαβεῖν οὔτε ἀλλοιωθῆναι· εἶναι δὲ αὐτὰ λόγῳ θεωρητά· ταῦτα μέντοι κινεῖσθαι ἐν τῷ κενῷ καὶ διὰ τοῦ κενοῦ· εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κενὸν ἄπειρον καὶ τὰ σώματα ἄπειρα· συμβεβηκέναι δὲ τοῖς σώμασι τρία ταῦτα, σχῆμα μέγεθος βάρος. Δημόκριτος μὲν γὰρ ἔλεγε δύο, μέγεθός τε καὶ σχῆμα, ὁ δὲ Ἐπίκουρος τούτοις καὶ

18 Ἐπίκουρος ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄντων σώματα λόγῳ θεωρητά, ἀμέτοχα κενοῦ, ἀγένητα, ἀδιάφθαρτα, [τὰ] οὔτε θραυσθῆναι δυνάμενα οὔτε ἀλλοιωθῆναι.

1 Δημόκριτος ᾧ μετὰ πλεῖστον Ἐπίκουρος ἠκολούθησεν ἀρχὰς τῶν ὄντων σώματα ἄτομα λόγῳ κτλ. E cf. Prol. p. 8 || 5 ἀίδια, ἄφθαρτα (A)BC: ἀδιάφθαρτα om. ἀίδια E cf. Iustin. || 6 διάπλασιν Iustin: διπλάσιον EB: διαπλασμὸν AC || 7 de 7—286a 10 cf. Prol. p. 61. 219. || 10 καὶ ante αὐτὸ om. C || 13 σχήματα E || ἀλλ' ὁ μὲν Δημόκριτος ἔλεγε E || δύο om. E[BEFG]

2 de § 15 cf. Prol. p. 142

4 καὶ τὸ κενόν Aëtius scripsit cf. Theodoretus et Prol. p. 143.

9 ἀγέννητα A ut Plutarchi libri || τὰ A: inclusit Heeren

10 τρωθῆναι C: στρωθῆναι F: corr. Heeren

TESTIMONIA PLUTARCHI

18 **[Iust.]** c. 4 Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος ἀρχὰς τῶν ὄντων σώματα λόγῳ θεωρητὰ εἶναι λέγει ἀμέτοχα κενοῦ ἀγένητα ἄφθαρτα οὔτε θραυσθῆναι δυνάμενα οὔτε διάπλασιν ἐκ τῶν μερῶν λαβεῖν οὔτ' ἀλλοιωθῆναι. διὰ τοῦτο καὶ λόγῳ θεωρητά. **Schahrastanius** II 109 de *Epicuro* et *Democrito* loquens huc respicit. **Achill.** isag. p. 125 A Pet. fortasse huc referendus: Ἐπίκουρος δὲ ὁ 'Αθηναῖος ἐκ σωμάτων νοητῶν σμικροτάτων τὰς ἀρχὰς τῶν ὅλων εἶναί φησι· καλεῖ δὲ αὐτὰς ἀτόμους ἢ διὰ σμικρότητα ἀκαριαίας τινὰς οὔσας ἢ διὰ τὸ ἀφθάρτους αὐτὰς εἶναι καὶ μὴ τέμνεσθαι.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

14 **Theodoret.** IV 8 Μέλισσος δὲ ὁ Ἰθαγένους ὁ Μιλήσιος τούτου μὲν ἑταῖρος ἐγένετο, τὴν δὲ παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν ἀκήρατον οὐκ ἐτήρησεν. ἄπειρον γὰρ οὗτος ἔφη τὸν κόσμον ἐκείνων φάντων πεπερασμένον.

16 **Idem** IV 9 Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης ὁ Δαμασίππου τὴν τοῦ κενοῦ καὶ τῶν ναστῶν πρῶτος ἐπεισήγαγε δόξαν.

17 **Idem** ibid. ταῦτα δὲ Μητρόδωρος ὁ Χῖος ἀδιαίρετα καὶ κενόν προσηγόρευσεν,

18 **Idem** ibid. ὥσπερ αὖ πάλιν Ἐπίκουρος ὁ Νεοκλέους ὁ 'Αθηναῖος πέμπτῃ γενεᾷ μετὰ Δημόκριτον γεγονὼς τὰ ὑπ' ἐκείνων ναστὰ καὶ ἀδιαίρετα δὴ κληθέντα ἄτομα

τρίτον βάρος προσέθηκεν· ἀνάγκη γάρ, φησί, κινεῖσθαι τὰ σώματα τῇ τοῦ βάρους πληγῇ· ἐπεὶ οὐ κινηθήσεται. εἶναι δὲ τὰ σχήματα τῶν ἀτόμων ἀπερίληπτα, οὐκ ἄπειρα. μὴ γὰρ εἶναι μήτ' ἀγκιστροειδεῖς μήτε τριαινοειδεῖς μήτε κρικοειδεῖς· ταῦτα γὰρ τὰ σχήματα εὔθραυστά ἐστιν, αἱ δὲ ἄτομοι ἀπαθεῖς ἄθραυστοι. ἴδια δὲ ἔχειν σχήματα λόγῳ θεωρητά. καὶ εἴρηται ἄτομος οὐχ ὅτι ἐστὶν ἐλαχίστη, ἀλλ' ὅτι οὐ δύναται τμηθῆναι, ἀπαθὴς οὖσα καὶ ἀμέτοχος κενοῦ· [ὥστε ἐὰν εἴπῃ ἄτομον, ἄθραυστον λέγει καὶ ἀπαθῆ ἀμέτοχον κενοῦ. ὅτι δέ ἐστιν ἄτομος, σαφές· καὶ γάρ ἐστι στοιχεῖα ἀεὶ ὄντα καὶ ζῷα κενὰ καὶ ἡ μονάς.]

εἴρηται δὲ ἄτομος οὐχ ὅτι ἐστὶν ἐλαχίστη, ἀλλ' ὅτι οὐ δύναται τμηθῆναι, ἀπαθὴς οὖσα καὶ ἀμέτοχος κενοῦ.

19 Ἔκφαντος Συρακούσιος εἷς τῶν Πυθαγορείων πάντων τὰ ἀδιαίρετα σώματα καὶ τὸ κενόν. τὰς γὰρ Πυθαγορικὰς μονάδας οὗτος πρῶτος ἀπεφήνατο σωματικάς.

E XIV 14 6

20 Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαν-

1 βάρος E: τὸ βάρος (A)BC || προσέθηκεν E [προστέθειχεν CFG]: ἐπέθηκεν (A)BC || 3 ἐπεὶ cf. Viger. ed. H. p. 402[4] || 5 περιληπτά E(A)C: περιληπτικά B: corr. Duebner cf. Laert. X 42 τὰ ἄτομα... ἀπερίληπτά ἐστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων... καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχημάτισιν ἁπλῶς ἄπειροί εἰσιν αἱ ὅμοιαι, ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἁπλῶς ἄπειροι, ἀλλὰ μόνον ἀπερίληπτοι || 16 ἀγκιστροειδεῖς — τριαινοειδεῖς — κρικοειδεῖς EAB scil. ἀτόμους cf. Laert. l. c.: ἀγκιστροειδῆ — τριαινοειδῆ — κρικοειδῆ ubique nota εῖς rubro superscripta C cf. Prol. p. 38 || 8 ἐστιν εὔθραυστα E || θραυστά B || 13 Plutarchi interpolationem notavi Prol. p. 61. 65 || 14 καὶ ante ἀπαθῆ om. E || 16 ἄτομον B || 17 ἀεὶ ὄντα om. E || difficile dictu quid in his ineptiis lateat. incredibilia varia tentaverunt Gassendus Epic. phil. Lugdun. 1675 I p. 102 et Corsinus p. 13[1] || 19 ante Ἀκραγαντῖνος habet glossema πολιστὴς [l. πόλις τῆς] Σικελίας E

5 συρακούσιος A: Συρακόσιος Meineke

6 πάντων τῶν F: πάντων C: post πάντων addebat ἀρχὰς Heeren, quod utique audiendum est.

10 de Stobaei ecloga p. 286. 288 H. quae § 20 respondere videtur dixi Prol. p. 88 sqq.

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 20 [Iustin.] c. 4 Ἐμπεδοκλῆς Μέτω-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

προσηγόρευσεν. ἀδιαίρετον δὲ καὶ ἄτομον καὶ ναστὸν οἱ μὲν διὰ τὸ ἀπαθὲς ὠνομάσθαι φασίν, οἱ δὲ διὰ τὸ ἄγαν σμικρὸν ἅτε δὴ τομὴν καὶ διαίρεσιν δέξασθαι οὐ δυνάμενον. (καλοῦσι δὲ οὕτω τὰ σμικρότατα ἐκεῖνα καὶ λεπτότατα σώματα ἃ διὰ τῶν φωταγωγῶν εἰσβάλλων ὁ ἥλιος δείκνυσιν ἐν ἑαυτῷ ἄνω καὶ κάτω παλλόμενα) [postrema ab his καλοῦσι δὲ ex Aristot. d. anima I 2 p. 404a 1 cf. Prol. p. 45[2]. eadem inde ab οἱ μὲν Suidas s. v. ἄτομα p. 842, 3—8 B celato Theodoreti nomine].

19 Theodoret. IV 11 τούτοις δὲ καὶ Ἔκφαντος [ἔκφατος B, διόφαντος vulgo] ὁ Συρακούσιος ὁ Πυθαγόρειος ἠκολούθησε.

τῖνος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, δύο δὲ ἀρχικὰς δυνάμεις, φιλίαν τε καὶ νεῖκος· ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτική, τὸ δὲ διαιρετικόν. φησὶ δὲ οὕτως·

τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς,
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις τέγγει, κρούνωμα βρότειον.

Δία μὲν γὰρ λέγει τὴν ζέσιν καὶ τὸν αἰθέρα, Ἥρην δὲ φερέσβιον τὸν ἀέρα, τὴν δὲ γῆν τὸν Ἀιδωνέα· Νῆστιν δὲ καὶ κρούνωμα βρότειον οἱονεὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ.

21 Πλάτων Ἀρίστωνος Ἀθηναῖος τρεῖς

Πλάτων Ἀρίστωνος τρεῖς ἀρχάς,

1 μὲν om. B || λέγει om. E || 2 ἀρχικὰς Iustin. (A)BC: ἀρχὰς καὶ E || 5 οὕτος B || 6 τῶν om. B || 8 ἄρης E: αἰθὴρ (A)BC: corr. Beck || 10 interpunxi post τέγγει propter interpretationem v. 15 || 13 Ἥραν E || ἥρην τε (A)BC: corr. Beck || 14 δὲ om. E || 17 §§ 21. 22. 25. om. E || Plutarchi exemplum antiquam interpolationem passum est: Σωκράτης Σωφρονίσκου Ἀθηναῖος καὶ Πλάτων Ἀρίστωνος Ἀθηναῖος, αἱ γὰρ αὐταὶ περὶ παντὸς ἑκατέρου [ἑκατέρων B] δόξαι, τρεῖς. delevi pinguius expressa cl. Stob. et G I 7 31 10 3 cf. Prol. p. 14

TESTIMONIA PLUTARCHI

νος ὁ Ἀκραγαντῖνος τέσσαρα στοιχεῖα πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν. δύο δὲ ἀρχικὰς δυνάμεις φιλίαν τε καὶ νεῖκος, ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτική, τὸ δὲ διαιρετικόν. **Achill.** p. 125 B Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀρχάς φησι τῶν ὅλων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. καὶ τὸ μὲν πῦρ καλεῖ Δία καὶ αἰθέρα, τὴν δὲ γῆν Ἥραν [cf. Prol. p. 22. 90], τὸν δὲ ἀέρα Ἀιδωνέα, τὸ δὲ ὕδωρ νῆστιν, τὰς δὲ τούτων δυνάμεις νεῖκος καὶ φιλίαν, νεῖκος μὲν τὴν διάλυσιν, φιλίαν δὲ τὴν σύνοδον. **Philo** l. c. *Empedocles Agrigentinus ignem aquam aerem terram et duo principia amorem et odium.*

21 **Achill.** p. 125 B Σωκράτης δὲ καὶ Πλάτων ἀρχὰς τῶν ὅλων καλοῦσι θεὸν καὶ ὕλην καὶ τρίτον τὸ ὑποκείμενον γενέσει καὶ φθορᾷ. ἐκ δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γε-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

21 **Theodoret.** IV 11 Πλάτων δὲ ὁ Ἀρίστωνος ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην καὶ τὰς ἰδέας φησίν.

ἀρχάς, τὸν θεὸν τὴν ὕλην τὴν ἰδέαν. ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστι τοῦ κόσμου. ὕλη δὲ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ, ἰδέα δὲ οὐσία ἀσώματος ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ.

Ἀριστοτέλης δὲ Νικομάχου Σταγειρίτης ἀρχὰς μὲν ἐντελέχειαν ἤτοι εἶδος ὕλην στέρησιν· στοιχεῖα δὲ τέσσαρα, πέμπτον δέ τι σῶμα αἰθέριον, ἀμετάβλητον.

τὸν θεὸν τὴν ὕλην τὴν ἰδέαν, ὑφ' οὗ ἐξ οὗ πρὸς ὅ. ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστι τοῦ κόσμου, ἡ δὲ ὕλη τὸ ὑποκείμενον γενέσει καὶ φθορᾷ, ἰδέα δὲ οὐσία ἀσώματος ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ.

22 Ἀριστοτέλης Νικομάχου Σταγειρίτης ἀρχὰς μὲν εἶδος ὕλην στέρησιν· στοιχεῖα δὲ τέσσαρα, πέμπτον δέ τι σῶμα τὸ αἰθέριον, ἀμετάβλητον· στοιχεῖα δὲ τῶν γενητῶν κατὰ μὲν τὰς δυνάμεις θερμὸν ψυχρὸν ὑγρὸν ξηρόν, κατὰ δὲ τὰς οὐσίας, ἐν αἷς καὶ περὶ ἃς ὑπάρχουσιν αὗται, τὰ τέσσαρα.

23 Ξενοκράτης συνεστάναι τὸ πᾶν ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀενάου, ἀέναον τὴν ὕλην αἰνιττόμενος διὰ τοῦ πλήθους.

24 Στράτων στοιχεῖα ⟨θερμὸν⟩ καὶ ψυχρόν.

---

1 ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστι τοῦ κόσμου falso loco post θεοῦ v. 6 in codd. traditur, cum varia lectio ἔστι δὲ ὁ θεὸς ὁ νοῦς eius locum obsederit: correxi cf. Prol. p. 34

2 ὁ μὲν θεὸς Heeren || 3 τοῦ κόσμου ex Plut. vulg. incl. Heeren || 5 ἐν ταῖς A || 10 τὸ A: induxit Heeren, at cf. Theodoretus || 19 θερμὸν om. A: addidit Fabricius. vulgo τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν ex Heerenii auctoritate.

TESTIMONIA PLUTARCHI

νέσθαι. **Mohammedis** Fihrist p. 245, 26 Fl. vert. Mueller: *Aus dem buche des Plutarchos 'Platon der sohn des Ariston'.* **Schahrastanius** II 113 Harbr. *Plutarch berichtet von ihm* [Socrates] *dass er in betreff der elemente gesagt habe, die wurzeln der dinge seien drei, nemlich die thaetige ursache, der grundstoff und die form, dass also gott der thaetige, der grundstoff das erste substrat für das werden und vergehen und die form eine substanz nicht ein koerper sei.*

3 22 **Achill.** p. 125 A Ἀριστοτέλης δὲ ὁ Σταγειρίτης ἀρχὰς λέγει τῶν ὅλων εἶδος καὶ ὕλην καὶ στέρησιν. ἐκ δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ πέμπτον σῶμα ἀδιάφθαρτον καὶ καθαρόν, ὃ δὴ αἰθέρα λέγουσιν. **Philo** l. c. *Aristoteles Nicomachi filius formam materiam privationem elementa quatuor et quintum aetherem.*

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

22 **Theodoret.** IV 11 Ἀριστοτέλης δὲ ὁ Σταγειρίτης ὁ Νικομάχου εἶδος καὶ ὕλην καὶ στέρησιν. στοιχεῖα δὲ οὐ τέσσαρα ἀλλὰ πέντε· ἕτερον γὰρ εἶναι τὸ αἰθέριον εἴρηκεν, ἄτρεπτον καὶ ἀμετάβλητον.

23 **Idem** IV 12 Ξενοκράτης δὲ ὁ Καλχηδόνιος [χαρχηδόνιος codd.] ἀέναον τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἅπαντα γέγονε, προσηγόρευσε.

25 Ζήνων Μνασέου Κιτιεὺς ἀρχὰς μὲν τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην, ὧν ὁ μέν ἐστι τοῦ ποιεῖν αἴτιος, ἡ δὲ τοῦ πάσχειν, στοιχεῖα δὲ τέσσαρα.

Ζήνων Μνασαίου Κιτιεὺς ἀρχὰς τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην, στοιχεῖα δὲ τέσσαρα.

26 Διογένης δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ἄπειρον.

27 Διόδωρος ἐπίκλην Κρόνος τὰ ἀμερῆ σώματα ἄπειρα, τὰ δ' αὐτὰ λεγόμενα καὶ ἐλάχιστα, ἄπειρα μὲν κατ' ἀριθμὸν ὡρισμένα δὲ κατὰ μέγεθος.

δ. Πῶς συνέστηκεν ὁ κόσμος. G 33

E XV 32 1—7

Ὁ τοίνυν κόσμος συνέστη περικεκλασμένῳ σχήματι ἐσχηματισμένος τὸν τρόπον τοῦτον. τῶν ἀτόμων σωμάτων ἀπρονόητον καὶ τυχαίαν ἐχόντων τὴν κίνησιν συνεχῶς τε καὶ τάχιστα κινουμένων, εἰς τὸ αὐτὸ πολλὰ σώματα συνηθροίσθη [καὶ] διὰ τοῦτο ποικιλίαν ἔχοντα καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν. 1

ἀθροιζομένων δ' ἐν ταὐτῷ τούτων, τὰ μὲν ὅσα μείζονα ἦν καὶ βαρύτερα πάντως ὑπεκάθιζεν, ὅσα 2

3 αἴτιον B || 5 titulum et argumenti nonnihil exc. Psell. d. o. d. c. 115. dixi de c. 4 Prol. p. 58 || συνέστηκεν E [cdfg] (A)BC: συνέστη E [vulg.] || 7 συνέστη (A)BC: συνέστηκε G: om. E || 8 ἐσχημάτισται E cf. Prol. p. 8 || 12 τὰ πολλὰ B || 13 καὶ E(A)BC: del. Usener || 15 τοσούτων E [cdfg] || 17 βαρύτατα E(A)BC: correxi cum Usenero || πάντων E

1 μνασαίου A eodem errore Theodoretus || 4 dubium num hic fuerit Diogenis [Prol. p. 144] locus, sed cf. Theodoretus || 7 ἄπειρα post σώματα delendum videtur || 9 κατὰ ἀριθμὸν A: vulgo ex Augustano κατὰ τὸν ἀριθμόν || κατὰ τὸ μέγεθος C: τὸ om. F

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 25 **Achill.** p. 124E Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἀρχὴν εἶναι λέγει τῶν ὅλων θεὸν καὶ ὕλην. θεὸν μὲν τὸ ποιοῦν, ὕλην δὲ τὸ ποιούμενον ἀφ' ὧν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γεγονέναι. **Schahrastanius** II 132: *Plutarch berichtet dass Zenon gemeint habe die wurzeln seien nur gott und der grundstoff allein: gott sei die thaetige ursache, der grundstoff das passive.* **Philo** l. c. *Zeno Mnaseae filius aerem deum materiam et elementa quatuor.*

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

25 **Theodoret.** IV 12 ib. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς ὁ Μνασαίου ὁ Κράτητος φοιτητὴς ὁ τῆς Στωικῆς ἄρξας αἱρέσεως, τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην ἀρχὰς ἔφησεν εἶναι. sequitur I 5 5.

26 **Idem** ibid. ὁ δὲ Ἀπολλωνιάτης Διογένης ἐκ τοῦ ἀέρος ἔφη ξυστῆναι τὸ πᾶν.

δὲ μικρὰ καὶ περιφερῆ καὶ λεῖα καὶ εὐόλισθα ταῦτα καὶ ἐξεθλίβετο κατὰ τὴν σύνοδον τῶν σωμάτων εἴς τε τὸ μετέωρον ἀνεφέρετο. ὡς δ' οὖν ἐξέλειπε μὲν ἡ πληκτικὴ δύναμις μετεωρίζουσα, οὐκέτι δὲ ἦγεν ἡ πληγὴ πρὸς τὸ μετέωρον, ἐκωλύετο δὲ ταῦτα κάτω φέρεσθαι, ἐπιέζετο πρὸς τοὺς τόπους τοὺς δυναμένους δέξασθαι. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ πέριξ καὶ πρὸς τούτοις τὸ πλῆθος τῶν σωμάτων περιεκλᾶτο, περιπλεκόμενα δὲ ἀλλήλοις κατὰ τὴν περίκλασιν τὸν οὐρανὸν ἐγέννησεν. τῆς 3
δ' αὐτῆς ἐχόμεναι φύσεως αἱ ἄτομοι ποικίλαι οὖσαι, καθὼς εἴρηται, πρὸς τὸ μετέωρον ἐξωθούμεναι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν ἀπετέλουν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀναθυμιωμένων σωμάτων ἐπέπληττε τὸν ἀέρα καὶ τοῦτον ἐξέθλιβε· πνευματούμενος δὲ οὗτος κατὰ τὴν κίνησιν καὶ συμπεριλαμβάνων τὰ ἄστρα συμπεριῆγεν αὐτὰ καὶ τὴν νῦν περιφορὰν αὐτῶν μετέωρον ἐφύλαττε. κἄπειτα ἐκ μὲν τῶν ὑποκαθιζόντων ἐγεννήθη ἡ γῆ, ἐκ δὲ τῶν μετεωριζομένων οὐρανὸς πῦρ ἀήρ. πολλῆς δὲ 4
ὕλης ἔτι περιειλημμένης ἐν τῇ γῇ, πυκνουμένης τε ταύτης κατὰ τὰς ἀπὸ τῶν πνευμάτων πληγὰς καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἀστέρων αὔρας, προσεθλίβετο πᾶς

2 εὐολίσθητα E || καὶ om. E || 3 τὴν σύνοδον τῶν σωματων EA: τὴν om. B: τὴν σωμάτων σύνοδον C || εἰς δὲ E || 4 ὡς οὖν E || ἐξέλιπε (EA)BC: correxi || verborum abundantiam notavit Wyttenbach || 10 τούτους E || 13 ἐγέννησε EAB: ἐγέννησαν C || 14 αἱ E: om. ABC || 17 ἄστρων E || 19 ἐπέπληττε E: ἔπληττε (A)B || 21 περιλαμβάνων E || 22 αὐτά E: ταῦτα (A)BC || συμπεριφορὰν E [DFG] || conicio καὶ οὕτως. nam γῆς origo explicatur p. 289a 17, οὐρανοῦ p. 290a 13, ἀστέρων 17, ἀέρος 19 || 27 ἔτι περιειλημμένης EC: ἐμπεριειλημμένης A: περιειλημμένης om. ἔτι B: περιλελειμμένης legit Budaeus || 28 δὲ E || 29 σωμάτων E[DFG] cf. Prol. p. 161 || 30 αὐγὰς E[DFG] cf. Prol. l. c.

ὁ μικρομερὴς σχηματισμὸς ταύτης καὶ τὴν ὑγρὰν φύσιν ἐγέννα· ῥευστικῶς δὲ αὕτη διακειμένη κατεφέρετο πρὸς τοὺς κοίλους τόπους καὶ δυναμένους χωρῆσαί τε καὶ στέξαι ἢ καθ' αὑτὸ τὸ ὕδωρ ὑποστὰν ἐκοίλαινε τοὺς ὑποκειμένους τόπους. τὰ μὲν οὖν κυριώτατα μέρη τοῦ κόσμου τὸν τρόπον τοῦτον ἐγεννήθη.

ε. Εἰ ἓν τὸ πᾶν. G 32
E XV 33

1 Οἱ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἕνα κόσμον ἀπεφήναντο, ὃν δὴ καὶ τὸ πᾶν ἔφασαν εἶναι καὶ τὸ σωματικόν.

2 Ἐμπεδοκλῆς δὲ κόσμον μὲν ἕνα, οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ ὀλίγον τι τοῦ παντὸς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀργὴν ὕλην.

3 Πλάτων δὲ τεκμαίρεται τὸ δοκοῦν, ὅτι εἷς ὁ κόσμος καὶ ἓν τὸ πᾶν, ἐκ τριῶν· ἐκ τοῦ μὴ ἔσεσθαι τέλειον, ἐὰν μὴ πάντα ἐμπεριέχῃ· ἐκ τοῦ μὴ ἔσεσθαι ὅμοιον τῷ παραδείγματι, ἐὰν μὴ μονογενὴς ᾖ· ἐκ τοῦ μὴ ἔσεσθαι ἄφθαρτον, ἐὰν ᾖ τι ἐξωτέρω αὐτοῦ. πρὸς δὴ τὸν Πλάτωνα ῥητέον, ὅτι οὐ τέλειος ὁ κόσμος· οὐδὲ γὰρ

Εἰ ἓν τὸ πᾶν.

Οἱ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἕνα κόσμον ἀπεφήναντο, ὃν δὴ καὶ τὸ πᾶν ἔφασαν εἶναι τὸ σωματικόν.

Ἐμπεδοκλῆς κόσμον ἕνα. οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν κόσμον, ἀλλ' ὀλίγον τι τοῦ παντὸς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ὕλην.

6 ἐκοίλαινε EC: ἐκοίλανε Psellus (A)BE[FG] || 7 τὰ — ἐγεννήθη om. E || οὖν BC: om. A || 10 de c. 5 in vetustis Placitis ordine cf. Prol. p. 182[1] || 12 οὖν E: om. G(A)BC || ἕνα τὸν B || 14 τὰ σωματικά E || 15 δὲ om. E[DFG]? || μὲν E[DFG](A)B: om. GCE [vulg.] || 17 μέρους B || 18 ἀργὴν ὕλην EGAB: ἀργὴν εἶναι τὴν ὕλην C || 19 de § 3 dixi Prol. p. 58. 59. 182 || τὸ δοκοῦν (A)BC: τὸ δ' οὖν E || 20 εἷς ὁ EC: ὁ om. G(A)B || 21 ἔσεσθαι E [BCI]: εἶναι (A)BC || 22 ἐμπεριέχῃ E: περιέχῃ G(A)BC || 24 ἔσεσθαι E: ἔσεσθαι αὐτὸν (A)BC || 25 μή τι ἐξωτέρω αὐτοῦ ᾖ E || 26 πρὸς δὲ E || λεκτέον E || 27 οὐδὲ γὰρ E(A)B: οὐ γὰρ C. for-

1 § 2 posita est ante § 1
3 εἶναι τὸν A

TESTIMONIA PLUTARCHI

5 2 **Philo** interpolatus de prov. I 22 *Empedocles mundum unum nec tamen universum esse illum, sed minorem istius*

πάντα περιέχει· καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπός ἐστι τέλειος, ἀλλ' οὐ πάντα περιέχει. καὶ πολλὰ παραδείγματά ἐστιν, ὥσπερ ἐπ' ἀνδριάντων καὶ οἰκιῶν καὶ ζωγραφιῶν. πῶς δὲ εἶπεν 'ἔξωθέν τι αὐτοῦ οὐκ ἔστι'; περιδινεῖσθαι γὰρ οὐκ ἠδύνατο. ἄφθαρτος δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ δύναται εἶναι γενητὸς ὤν.

Μητρόδωρος δέ φησιν ἄτοπον 4
εἶναι ἐν μεγάλῳ πεδίῳ ἕνα στάχυν γενηθῆναι καὶ ἕνα κόσμον ἐν τῷ ἀπείρῳ. ὅτι δὲ *ἄπειρος* κατὰ τὸ πλῆθος, δῆλον ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι· εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος πεπερασμένος, τὰ δὲ αἴτια πάντα ἄπειρα, ἐξ ὧν ὅδε ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι. ὅπου γὰρ τὰ *πάντα* αἴτια, ἐκεῖ καὶ *ἀποτελέσματα. αἴτια δὲ ἤτοι αἱ ἄτομοι ἢ τὰ στοιχεῖα.
5

Μητρόδωρος ὁ καθηγητὴς Ἐπικούρου φησὶν ἄτοπον εἶναι ἐν μεγάλῳ πεδίῳ ἕνα στάχυν γενηθῆναι καὶ ἕνα κόσμον ἐν τῷ ἀπείρῳ. ὅτι δὲ *ἄπειρος* κατὰ τὸ πλῆθος, δῆλον ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι. εἰ γὰρ ὁ κόσμος πεπερασμένος, τὰ δ' αἴτια πάντα ἄπειρα ἐξ ὧν ὅδε ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι. ὅπου γὰρ τὰ αἴτια *πάντα*, ἐκεῖ καὶ *ἀποτελέσματα. αἴτια δὲ ἤτοι αἱ ἄτομοι ἢ τὰ στοιχεῖα.

ϛ. Πόθεν ἔννοιαν ἔσχον θεῶν ἄνθρωποι. G 34

Ὁρίζονται δὲ τὴν τοῦ θεοῦ οὐσίαν 1
οἱ Στωικοὶ οὕτως· πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες οὐκ ἔχον μὲν μορφήν, μεταβάλλον δὲ εἰς ὃ βούλεται καὶ συν-

tasse οὐδὲ γὰρ ⟨ἂν⟩ πάντα περιέχων || 1 τὰ πάντα E[CDFG] || καὶ γὰρ — περιέχει om. EB || 2 ἔνι τέλειος A: ἐν τέλειος C || 5 πῶς δὲ τέλειος εἴπερ ἔξωθέν τι αὐτοῦ περιδινεῖσθαι δύναται (A)BC: restitui ex E || 11 γενηθῆναι pr. AB: γεννηθῆναι (E)C || 13 δῆλον ἐκ τοῦ (A) C: δῆλον ὅτι E: δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ B cf. Prol. p. 35 || 14 ἀεὶ γὰρ B || 16 ὅδε AC: om. EB || 17 post πάντα errore γέγονεν iterant AC: om. E[CFGI]B || γὰρ ἄπειρα τὰ αἴτια Reiske cf. Prol. p. 51 || 18 τὰ post καὶ om. E: addunt ABC || 20 θεῶν GAB: θεοῦ Psell. omn. d. c. 18 et C || θεῶν οἱ B || 22 θεοῦ Cyrill. cf. G: θείου (A)BC || 25 μεταβάλλον Cyrill. (A)C: μεταβαλλόμενον GB || εἰς ὃ G Cyrill.: εἰς ἃ (A)BC

TESTIMONIA PLUTARCHI

universi partem, reliquum vero inertes materiae.

6 1. 2 **Cyrill.** c. Iul. II p. 51 E post lo-

3 γενηθῆναι F: γεννηθῆναι C vulgo

4 antiquum vitium Plutarchoque commune corrigebant Meineke ἄπειροι κατὰ τὸ πλῆθος cf. Laert. X 89, Usener ἄπειρον καὶ τὸ πλῆθος conicientes

8 ὧν δὲ A cf. Prol. p. 66

10 πάντα C: om. F antiquitus pro ἄπειρα quod necessario requiritur ex v. 7 repetitum esse dixi Prol. p. 51 || καὶ ἀποτελέσματα A: vulgo καὶ τὰ ἀ. cf. Prol. l. c.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

5 huc refero **Theodoret.** IV 12 Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Βλόσωνος ὁ Ἐφέσιος ἓν εἶναι τὸ πᾶν ἀεικίνητον [ἀκίνητον vulgo; corr. Zeller] καὶ πεπερασμένον, ἀρχὴν δὲ τὸ πῦρ ἐσχηκέναι. cf. Prol. p. 45.

εξομοιούμενον πᾶσιν. ἔσχον δὲ ἔννοιαν 2
τούτου πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ κάλλους
τῶν ἐμφαινομένων προσλαμβάνοντες.
οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν εἰκῇ καὶ ὡς
ἔτυχε γίνεται, ἀλλὰ μετά τινος τέχνης
δημιουγρούσης. καλὸς δὲ ὁ κόσμος·
δῆλον δὲ ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ
χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς
περὶ τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων ποικι-
λίας. σφαιροειδὴς γὰρ ὁ κόσμος, ὃ 3
πάντων σχημάτων πρωτεύει. μόνον
γὰρ τοῦτο τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ὁμοι-
οῦται· περιφερὴς δὲ ὢν ἔχει τὰ μέρη
περιφερῆ· διὰ τοῦτο γὰρ κατὰ τὸν
Πλάτωνα ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ ἱερώτα-
τον συνέστηκε νοῦς. καὶ τὸ χρῶμα δὲ 4
καλόν. κυανώδει γὰρ κέχρωσται, ὃ
πορφύρας μέν ἐστι μελάντερον, στίλ-
βουσαν δὲ ἔχει τὴν ποιότητα· καὶ διὰ
ταύτην τὴν αἰτίαν τῷ τῆς χροιᾶς συν-
τόνῳ διακόπτων τηλικαύτην ἀέρος
ἀπόστασιν ἐκ τοσούτων διαστημάτων
θεωρεῖται. καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καλός. 5
πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περιέ-
χον καλὸν ὡς ζῷον καὶ δένδρον. ἐπι- 6

3 τὴν ἐμφαινομένην B || 10 γὰρ AB: δὲ C || 11 πάντων AB: πάντων τῶν C || 15 Πλάτωνα Tim. p. 44 D sq. || ἱερὸν B || 17 κυανώσει (A)B: corr. Beck || γὰρ om. B || 21 διακόπτων vulgo: διακόπτον ABC || ἀέρος AB: τοῦ ἀέρος C || 22 ἀπόστασιν (A)C: σύστασιν B || 24 τῶν om. B || περιέχον (A) Athenag.: ὑπερέχον B || 25 καὶ ὡς (?) B

TESTIMONIA PLUTARCHI

cum § 8 citatum: καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ· 'ὁρίζονται δὲ τὴν τοῦ θεοῦ οὐσίαν οὕτως· πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες οὐκ ἔχον μὲν μορφήν, μεταβάλλον δὲ εἰς ὃ βούλεται καὶ συνεξομοιούμενον πᾶσιν. ἔσχον δὲ ἔννοιαν τούτου πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν ἐμφαινομένων προσλαβόντες [προσβαλόντες Aub.] ὡς οὐδὲν τῶν καλῶν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε γίνεται, ἀλλὰ μετά τινος τέχνης δημιουργούσης'.

6 3—6 respexit **Athenagoras** suppl. c. 16 καλὸς μὲν γὰρ ὁ κόσμος καὶ τῷ μεγέθει περι-

τελεῖ τὸ κάλλος τοῦ κόσμου καὶ ταῦτα τὰ φαινόμενα· ὁ μὲν γὰρ λοξὸς κύκλος ἐν οὐρανῷ διαφόροις εἰδώλοις πεποίκιλται.

τῷ δ' ἔνι καρκίνος ἐστί, λέων δ' ἐπὶ τῷ, μετὰ δ' αὐτόν
παρθένος ἠδ' ἐπί οἱ χηλαὶ καὶ σκορπίος αὐτός
τοξευτής τε καὶ αἰγόκερως, ἐπὶ δ' αἰγοκερῆι
ὑδροχόος· δύο δ' αὐτὸν ἐπ' ἰχθύες ἀστερόεντες.
τοὺς δὲ μέτα κριός, ταῦρος δ' ἐπὶ τῷ δίδυμοί τε.

μυρία δ' ἄλλα καθ' ὁμοίας τοῦ κόσμου περικλάσεις πεποίηκεν. ὅθεν καὶ 7
Εὐριπίδης φησί·

τό τ' ἀστερωπὸν οὐρανοῦ σέλας
χρόνου καλὸν ποίκιλμα τέκτονος σοφοῦ.

ἐλάβομεν δὲ ἐκ τούτου ἔννοιαν θεοῦ· 8

---

1 ταῦτα τὰ B: om. τὰ AC: om. ταῦτα vulgo || 5 τῷ δ' ἐνὶ B: τῷ ἐνὶ (A): τῷ δ' ἔπι C. Arati sunt phaen. 545—549 || 6 μετὰ δ' αὐτόν, sic cod. G Arati 546; ceteri Arati codd. ἐπ' αὐτὸν vel ὑπ' αὐτόν || 7 ἠδ' BC: ἧδ' A: αἱ δ' Arat. 546 || post καὶ inserunt ἐπ' αὐτῷ ABC (explicantes ἐπί οἱ) || 9 τοξευτής B Arat.: τοξότης A: τοξευτήρ C || αἰγικέρως B || 10 αἰγοκερῷ A: αἰγοκέρω B: αἰγοκέρωτι C: αἰγοκερῆι Arat. 547 cf. 284. 538 || 11 ὑδροχόος C: ὑδρηχόος AB || 12 ἀστερόεντες ABC: ἀστερόωνται Arat. 548 || 15 ὁμοίας (AB): ὁμοίους C || τοῦ κόσμου BC: om. A || 17 Εὐριπίδης immo Critias fr. 1 v. 33. 34 p. 598 N. cf. Prol. p. 59[1] || 18 τὸν ἀστερωπὸν (A)BC || δέμας Sext. Empir. p. 404, 9 B. || 19 χρόνον (A)BC: corr. Beck e Sexto

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

ἔχων καὶ τῇ διαθέσει τῶν τε ἐν τῷ λοξῷ κύκλῳ καὶ τῶν περὶ τὴν ἄρκτον καὶ τῷ σχήματι σφαιρικῷ ὄντι.

6 8 **Cyrill.** l. l. p. 51 D (= p. 70 D = Mich. Glyc. Annal. II p. 247, 4—7 B cf. Prol. p. 31) ἔφη γάρ που περὶ αὐτῶν ἰσχνὸς

ἀεί τε γὰρ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρων τὴν ὑπόγειον φορὰν ἐνεχθέντα ὅμοια μὲν ἀνατέλλει τοῖς χρώμασιν, ἴσα δὲ τοῖς μεγέθεσι, καὶ κατὰ τόπους καὶ κατὰ χρόνους τοὺς
αὐτούς. διόπερ οἱ τὸν περὶ τῶν θεῶν 9
παραδόντες σεβασμὸν διὰ τριῶν ἐξέθηκαν ἡμῖν εἰδῶν, πρῶτον μὲν τοῦ φυσικοῦ, δεύτερον δὲ τοῦ μυθικοῦ, τρίτον δὲ τοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐκ τῶν νόμων εἰληφότος. [διοικεῖσθαι] διδάσκεται δὲ τὸ μὲν φυσικὸν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, τὸ δὲ μυθικὸν ὑπὸ τῶν ποιητῶν, τὸ δὲ νομικὸν ὑφ' ἑκάστης ἀεὶ πόλεως συνίσταται.
Διαιρεῖται δ' ἡ πᾶσα διδαχὴ εἰς 10
εἴδη ἑπτά· καὶ πρῶτον μὲν τὸ ἐκ τῶν φαινομένων καὶ μετεώρων· θεοῦ γὰρ ἔννοιαν ἔσχον ἀπὸ τῶν φαινομένων ἀστέρων ὁρῶντες τούτους μεγάλης συμφωνίας ὄντας αἰτίους, καὶ τεταγμένως ἡμέραν τε καὶ νύκτα χειμῶνά τε καὶ θέρος ἀνατολάς τε καὶ

1 ὁ ἥλιος C cf. G || 2 ἡ σελήνη Duebner cf. G || 2 φορὰν G(A)BC: om. Cyrill. || 6 τῶν AC: om. B || τοὺς θεοὺς coni. Reiske || 8 ἡμῖν post 7 τριῶν C: transposui secundum AB || 11 διοικεῖσθαι deleri iussit Reiske. διοικεῖται olim scriptum et variam lectionem insequentis vocis esse suspicatus est Wyttenbach. immo vocis συνίσταται. lacunam ante διοικεῖσθαι signavit Duebner || 15 δὴ πᾶσα B: δὲ πᾶσα A: μὴν πᾶσα C: correxi || 21 τεταγμένως A: τεταγμένους B et Beck: τεταγμένας C || ἡμέρας τε καὶ νύκτας C || νύκτα καὶ χειμῶνα καὶ θέρος A || 22 ἀνατολάς τε καὶ δυσμὰς vulgo ante ἡμέραν collocant. sed fortasse glossema est, quo addito credo γιγνόμενα excidisse post θέρος

TESTIMONIA PLUTARCHI

ὧν ἄγαν ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς· 'ἔλαβον δὲ ἐκ τούτου ἔννοιαν θεοῦ· ἀεί τε γὰρ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρων τὴν ὑπόγειον ἐνεχθέντα ὅμοια μὲν ἀνατέλλει τοῖς χρώμασιν, ἴσα δὲ τοῖς μεγέθεσι, καὶ κατὰ τόπους καὶ κατὰ χρόνους τοὺς αὐτούς'.

δυσμὰς καὶ τὰ ὑπὸ τῆς γῆς ζῳογονού-
μενα καὶ καρπογονούμενα. διὸ πατὴρ 11
μὲν ἔδοξεν αὐτοῖς οὐρανὸς ὑπάρχειν,
μήτηρ δὲ γῆ· τούτων δὲ ὁ μὲν πατὴρ
διὰ τὸ τὰς τῶν ὑδάτων ἐκχύσεις
σπερμάτων ἔχειν τάξιν, ἡ δὲ [γῆ]
μήτηρ διὰ τὸ δέχεσθαι ταῦτα καὶ
τίκτειν· βλέποντες δὲ τοὺς ἀστέρας
ἀεὶ θέοντας αἰτίους τε τοῦ θεωρεῖν
ἡμᾶς ἥλιον καὶ σελήνην θεοὺς προση-
γόρευσαν. εἰς δεύτερον δὲ καὶ τρίτον 12
τόπον τοὺς θεοὺς διεῖλον εἴς τε τὸ
βλάπτον καὶ τὸ ὠφελοῦν· καὶ τοὺς
μὲν ὠφελοῦντας Δία Ἥραν Ἑρμῆν
Δήμητραν, τοὺς δὲ βλάπτοντας Ποινὰς
Ἐρινύας Ἄρην, τούτους ἀφοσιούμενοι
χαλεποὺς ὄντας καὶ βιαίους. τέταρτον 13
καὶ πέμπτον προστεθείκασι τοῖς πρά-
γμασι καὶ τοῖς πάθεσι, παθῶν μὲν
Ἔρωτα Ἀφροδίτην Πόθον, πραγμά-
των δὲ Ἐλπίδα Δίκην Εὐνομίαν.
ἕκτον δὲ τόπον προσέλαβον τὸ ὑπὸ τῶν 14
ποιητῶν πεπλασμένον· Ἡσίοδος
γὰρ βουλόμενος τοῖς γενητοῖς θεοὺς
πατέρας συστῆσαι εἰσήγαγε τοιούτους
αὐτοῖς γεννήτορας

Κοῖόν τε Κρεῖόν θ' Ὑπερίονά τ'
Ἰαπετόν τε.

διὰ τοῦτο καὶ μυθικὸν κέκλη- 15
ται. ἕβδομον δὲ καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ
διὰ τὰς εἰς τὸν κοινὸν βίον εὐερ-

---

1 τῆς om. B || 3 αὐτοῖς AB: αὐτοῖς ὁ C || 4 γῆ AB: τούτων ἡ γῆ C: ἡ γῆ vulgo || 4 ὁ μὲν πατὴρ B: ὁ ἀὴρ πατὴρ A: ὁ μὲν ἀὴρ πατὴρ C: vulgo ὁ μὲν οὐρανὸς πατὴρ || 6 σπέρματος Beck || γῆ inclusi || 9 ἀεὶ ante 8 τοὺς C: recte AB || 10 ἡμᾶς (A)C: ἡμῖν B || ἥλιον καὶ AB: ἥλιόν τε καὶ C || 13 εἰσί τε B || 14 προσηγόγευσαν desiderat Reiske || 17 τούτοις B || 19 πάθεσι καθάπερ ἔρωτα (AB)C: corr. Usener postquam παθῶν μὲν ante καθάπερ desideravit Reiske || 22 προσέλαβον B: προσέλαβε (A)C cf. v. 18 || 23 πεπλασμένον sc. εἶδος cf. § 10 || Ἡσίοδος Theog. 134 || 24 θεοῖς (A)BC: correxi || 26 αὐτὸς (A)BC: corr. Wyttenbach

γεσίας ἐκτετιμημένον, ἀνθρώπινον δὲ γεννηθέν, ὡς Ἡρακλέα ὡς Διοσκόρους ὡς Διόνυσον. ἀνθρωποειδεῖς δ' αὐτοὺς 16
ἔφασαν εἶναι, διότι τῶν μὲν ἁπάντων τὸ θεῖον κυριώτατον, τῶν δὲ ζῴων ἄνθρωπος κάλλιστον, κεκοσμημένον ἀρετῇ διαφόρως κατὰ τὴν τοῦ νοῦ σύστασιν· [τὸ κράτιστον.] τοῖς οὖν ἀριστεύουσι τὸ κράτιστον ὁμοίως † καὶ καλῶς ἔχειν διενοήθησαν.

ζ. Τίς ἐστιν ὁ θεός. G 35

Περὶ θεοῦ.

E XIV 16 1

Ἔνιοι τῶν φιλοσόφων καθάπερ 1
Διαγόρας ὁ Μήλιος καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος καὶ Εὐήμερος ὁ Τεγεάτης καθόλου φασὶ μὴ εἶναι θεούς. τὸν δὲ Εὐήμερον καὶ Καλλίμαχος

---

1 ἀνθρώπινον B: ἀνθρώπινα A; ἀνθρωπίνως C || 2 γεννηθέντα AB: γεννηθέντας C: verum sprevit Beck || ἡρακλῆν B || διοσκόρους AB: διοσκούρους C || 6 ἄνθρωπος vulgo: correxi || κεκοσμημένον BC: καὶ κοσμημένον pr. A: καὶ κεκοσμημένον vulgo || 8 an διαφόρῳ? || τοῦ om. A || τὸ κράτιστον aut dittographia est cf. v. 9 aut varia lectio antecedentis κάλλιστον || 9 καὶ καλῶς corruptum. fortasse κατὰ κάλλος '*principibus viris numen* [cf. τὸ κρεῖττον] *esse forma simile*' || 11 ἐστιν (A): ἐστιν om. BC || 13 de 7 1—10 dixi Prol. 58 sq. || 14 Μήλιος GC: Μιλήσιος E [Theodoret.] (A)B cf. Prol. p. 14 || 15 Κυρηναϊκὸς E item p. 298a 1

titulum plenum dedi in indice p. 270

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 1 **Theodoret.** II 112 (III 4) ex Eusebio: καὶ φεύξεται μὲν Διαγόρου τοῦ Μιλησίου καὶ τοῦ Κυρηναϊκοῦ Θεοδώρου καὶ Εὐημέρου τοῦ Τεγεάτου τὸ ἄθεον. τούτους γὰρ ὁ Πλούταρχος ἔφησε μηδένα νενομικέναι θεόν. **Schol. ad Tzetz.** alleg. ap. Cram. A. O. III 380, 12 (Matrang. anecd. gr. p. 609) ἀλέαι αἱ ἐκκλησίαι καλοῦνται ἀπὸ τοῦ συναθροίζεσθαι ἐκεῖ ὡς καὶ Καλλίμαχός φησι· 'εἰς τὸ προτείχευς ἱερὸν ἀλέες δεῦτε οὗ τὸν πάλαι χάλκειον ὁ πλάσας Ζᾶνα γέρων ἀλαζὼν [schol. γ. ά. ὁ ἄθεος Εὐήμερος] ἄδικα βιβλία ψύχει.'

ὁ Κυρηναῖος αἰνίττεται ἐν τοῖς ἰάμβοις γράφων·

εἰς τὸ πρὸ τείχευς ἱερὸν ἀλέες δεῦτε,
οὗ τὸν πάλαι Παγχαῖον ὁ πλάσας
Ζᾶνα
γέρων ἀλαζὼν ἄδικα βιβλία ψήχει.

ταῦτ' ἔστι τὰ περὶ τοῦ μὴ εἶναι θεούς.

καὶ Εὐριπίδης δὲ ὁ τραγῳδοποιὸς 2
ἀποκαλύψασθαι μὲν οὐκ ἠθέλησε δεδοικὼς τὸν Ἄρειον πάγον, ἐνέφηνε δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· τὸν γὰρ Σίσυφον εἰσήγαγε προστάτην ταύτης τῆς δόξης καὶ συνηγόρησεν αὐτοῦ ταύτῃ τῇ γνώμῃ·

ἦν, γάρ, χρόνος, φησίν, ὅτ' ἦν
ἄτακτος ἀνθρώπων βίος
καὶ θηριώδης ἰσχύος θ' ὑπηρέτης.

ἔπειτα φησὶ τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῇ. ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερὰ τῶν ἀδικημάτων εἴργειν ἠδύνατο, κρύφα δὲ ἠδίκουν πολλοί, τότε τις σοφὸς ἀνὴρ ἐπέστησεν, ὡς δεῖ ψευδεῖ λόγῳ τυφλῶσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ πεῖσαι τοὺς ἀνθρώπους,

ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ,
ὃς ταῦτ' ἀκούει καὶ βλέπει φρονεῖ
τ' ἄγαν.

---

2 γράφων — θεούς v. 7 om. E || 3 fr. 86 || πρὸ om. B || ἱρὸν Meineke || 4 χάλκεον (A)BC cf. Tzetz.: corr. Bentley || 6 ψύχει (A)B: corr. Bentley, ψήχων rectius Sextus adv. math. IX 51: ψῦχε C, unde ψῆχε Duebner || 7 τὰ BC: om. A || Εὐριπίδης cf. ad p. 294ᵃ 17 || 8 δὲ E[FG]AB: om. C || 11 τοῦτο om. τὸν τρόπον E[BFGI] || 13 συνηγόρησεν EAB: συνηγόρευσεν C || 13 ταύτῃ om. E || 15 ἦν γὰρ — ἀνθρώπου p. 299ᵃ 17 om. E || 15—17 sunt versus *Critiae* fr. 1 v. 12 p. 598 N. || ἦν ἄτακτος B: ord. inv. (A)C || 16 βίου B || 17 ἰσχυρός B || 19 nisi ἐπεὶ δ' *ἄρα* placet, Critiae illud v. 9 ἔπειτ' ἐπειδὴ scribes || 20 ἠδύνατο B cf. p. 292ᵃ 7: ἐδύνατο (A)C || 21 κρύφα τε (A)BC: corr. Nauck || 22 δεῖ ABC: δεῖ *ἀεὶ* vulgo || 23 versus Critiae 26 respicitur ψευδεῖ καλύψας τὴν ἀλήθειαν λόγῳ || 25. 26 Critiae vv. 17. 18 || 26 Sextus discrepat l. c. § 54

ἀναιρείσθω γάρ, φησίν, ὁ ποιητικὸς 3
λῆρος σὺν Καλλιμάχῳ τῷ λέγοντι·
εἰ θεὸν οἶσθα,
ἴσθι ὅτι καὶ ῥέξαι δαίμονι πᾶν δυνατόν.
οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς δύναται πᾶν ποιεῖν· ἐπεί τοί γε εἰ θεός ἐστι, ποιείτω τὴν χιόνα μέλαιναν τὸ δὲ πῦρ ψυχρὸν τὸ δὲ καθήμενον ὀρθὸν καὶ τὸ ἐναντίον.
καὶ γὰρ Πλάτων ὁ μεγαλόφωνος 4
εἰπὼν 'ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα' ὄζει λήρου βεκκεσελήνου κατά γε τοὺς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητάς. πῶς γὰρ αὐτῷ ἀτενίζων ἔπλασεν; ἢ πῶς σφαιροειδῆ τὸν θεόν, ὄντα ταπεινότερον ἀνθρώπου;

E XIV 16 2

ὁ δὲ Ἀναξαγόρας φησίν, ὡς εἱστή- 5
κει κατ' ἀρχὰς τὰ σώματα, νοῦς δὲ αὐτὰ διεκόσμησε θεοῦ καὶ τὰς γενέσεις
τῶν ὅλων ἐποίησεν. ὁ δὲ Πλάτων οὐχ 6
ἑστηκότα ὑπέθετο τὰ πρῶτα σώματα, ἀτάκτως δὲ κινούμενα· διὸ καὶ ὁ θεός, φη-

---

1 ἀναιρείσθω ABC: ἀνῃρήσθω ante Duebnerum edebatur || φησίν cf. Prol. p. 59 || 2 σὺν ἐν (A)C: ἂν B || Καλλιμάχῳ fr. 137 Schn. || 4 δαίμονι ῥέξαι legebant ante Beckium: recte ABC || 6 πᾶν BC: περὶ A || 8 τὸ post ψυχρὸν (A)C: τὸν B || 10 ὁ μεγαλόφωνος cf. Prol. p. 17. 262 || 12 ἑαυτὸν ABC || 13 κατά τε B || 14 ποιητάς Aristoph. Nub. 398 || γὰρ om. B || 15 ἀτενίζων cum dativo soloecum cf. Lucas act. apost. 3, 12. ev. 4, 20. 22, 56. v. Prol. p. 59 || πῶς post ἢ om. B || 16 ὄντα susp. Wyttenbach, qui νοεῖ vel οἷόν τ' εἶναι tentat. lacunam post ὄντα indicavit Duebner, quam Beck explet φησίν coniciendo, Corsinus εἶπε. immo audiendum ἔπλασεν: *aut quomodo globosum deum finxit qualis homine inferior esset* || 20 τὰ χρήματα Schaubach, sed loquitur Epicureus philosophus || 20 δὲ E: om. ABC || 24 καὶ ὁ θεός C: ὁ θεός E[BCFG]: καὶ θεός (A)B || φησίν Tim. p. 30 A εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς

σίν, ἐπιστήσας, ὡς τάξις ἀταξίας ἐστὶ βελτίων, διεκόσμησεν αὐτά.

E XIV 16 3

κοινῶς οὖν ἁμαρτάνουσιν ἀμφότε- 7
ροι, ὅτι τὸν θεὸν ἐποίησαν ἐπιστρεφόμενον τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τούτου χάριν τὸν κόσμον κατασκευάζοντα· τὸ γὰρ μακάριον καὶ ἄφθαρτον ζῷον, πεπληρωμένον τε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ κακοῦ παντὸς ἄδεκτον, ὅλον ὂν περὶ τὴν συνοχὴν τῆς ἰδίας εὐδαιμονίας τε καὶ ἀφθαρσίας, ἀνεπιστρεφές ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· κακοδαίμων δ' ἂν εἴη ἐργάτου δίκην καὶ τέκτονος ἀχθοφορῶν καὶ μεριμνῶν εἰς τὴν τοῦ κόσμου κατασκευήν.

E XIV 16 4

καὶ πάλιν ὁ θεός, ὃν λέγουσιν, ἤτοι 8
τὸν ἔμπροσθεν αἰῶνα οὐκ ἦν ὅτε ἦν ἀκίνητα τὰ σώματα ἢ ἀτάκτως ἐκινεῖτο ἢ ἐκοιμᾶτο ἢ ἐγρηγόρει ἢ οὐδέτερον τούτων. καὶ οὔτε τὸ πρῶτον ἔστι δέξασθαι, ὁ γὰρ θεὸς αἰώνιος, οὔτε τὸ δεύτερον· εἰ γὰρ ἐκοιμᾶτο ἐξ αἰῶνος ὁ θεός, ἐτεθνήκει, αἰώνιος γάρ ὕπνος θάνατός ἐστιν· ἀλλά γε ἄδεκτος ὕπνου ὁ θεός, τὸ γὰρ ἀθάνατον τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἐγγὺς θανάτου πολὺ κεχώρισται.

E XIV 16 5

εἰ δὲ ἦν ὁ θεὸς ἐγρηγορώς, ἤτοι ἐνέ- 9

ἀταξίας ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον || 2 αὐτά E: ταῦτα (A)BC || 4 κοινῶς οὖν om. E addito δὲ post ἁμαρτάνουσιν || 6 καὶ E: ἢ καὶ (A)BC || 9 πεπληρωμένον E cf. p. 301[a] 1: συμπεπληρωμένον (A)BC || 9 τε om. E[BCI] || 11 τὴν συνοχὴν EBC: τὸ συνεχὲς A || 12 τε EAB: om. C || 18 ὃ λέγουσιν B || 20 ἢ ὅτε ἀτάκτως E cf. Prol. p. 8 || 22 καὶ οὔτε (A)C: καὶ οὔποτε B: οὐδὲ E || 23 πῶς [πᾶς D] γὰρ θεὸς E || 26 θάνατός E: ὁ θάνατός (A)BC || ἀλλά γε ἄδεκτος E cf. v. 10: ἀλλ' οὔτε δεκτικὸς (A)BC || 27 ὁ θεός E: ὁ om. (A)BC || ἀθάνατον καὶ τοῦ θεοῦ ἐγγὺς ὕπνου E || 30 ἐνέλειπεν (A)E[DF]C: ἐνέλιπεν BE [vulg.]

λειπεν εἰς εὐδαιμονίαν ἢ πεπλήρωτο μακαριότητι· καὶ οὔτε κατὰ τὸ πρῶτον μακάριός ἐστιν ὁ θεός, τὸ γὰρ ἐλλεῖπον εἰς εὐδαιμονίαν οὐ μακάριον, οὔτε κατὰ τὸ δεύτερον· μηδὲν γὰρ ἐλλείπων κεναῖς ἔμελλεν ἐπιχειρεῖν πράξεσι. πῶς δὲ εἴπερ ὁ θεός ἐστι 10 καὶ τῇ τούτου φροντίδι τὰ κατ' ἄνθρωπον οἰκονομεῖται, τὸ μὲν κίβδηλον εὐτυχεῖ, τὸ δὲ ἀστεῖον τἀναντία πάσχει; Ἀγαμέμνων τε γὰρ

ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητὴς

ὑπὸ μοιχοῦ καὶ μοιχαλίδος ἡττηθεὶς ἐδολοφονήθη, καὶ ὁ τούτου δὲ συγγενὴς Ἡρακλῆς πολλὰ τῶν ἐπιλυμαινομένων τὸν ἀνθρώπινον βίον καθάρας ὑπὸ Δηιανείρας φαρμακευθεὶς ἐδολοφονήθη.

E XIV 16 6

Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν. 11 Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον ἅμα καὶ δαιμόνων πλῆρες· διήκειν δὲ καὶ διὰ τοῦ

1 πεπλήρωτο ἐν μακαριότητι E: πεπληρώκει μακαριότητα (μακραριό superscr. ττ B) (A)BC: ἐπεπλήρωτο εἰς μακαριότητα Reiske, sed cf. p. 300a 9. in Eusebii ἐν non latet ἄν cf. § 8 || 3 ἐστι μακάριος E || τὸ — μακάριον om. B || 5 γὰρ E: δὲ (A)BC || 7 ἐστι (A)BC: om. E[DFGI] || 8 τὰ om. A || τὰ πάντα οἰκονομεῖται τὰ κατ' ἄνθρωπον E[CFG] || 10 τὸ ἐναντίον E || 11 τε γὰρ E(A)C: γὰρ om. B || 12 Γ 179 || 14 μοιχαλίδος E vulgo: μοιχάδος ABC cf. Prol. p. 59 || 15 καὶ — ἐδολοφονήθη om. B || 18 ἐδολοφονήθη iteratum susp. Beck || 21 Θαλῆς τὸν κόσμον εἶναι τὸν θεόν E[BDEF]: Θ. τοῦ κόσμου εἶναι θεόν E[c] || τὸν θεὸν E[BDEF]G Cyrill: τὸν om. E[c](A)BC

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 11 **Athenagor.** suppl. c. 23 Θαλῆς διαιρεῖ ὡς οἱ τὰ ἐκείνου ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν εἰς θεόν, εἰς δαίμονας, εἰς ἥρωας [cf. ad I 8 2], ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει. **Cyrill.** c. Iul. II p. 28c Θαλῆς μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος νοῦν τοῦ κόσμου φησὶν εἶναι τὸν θεόν.

PLUTARCHI EPIT. I 7

Ἀναξίμανδρος τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς θεούς.

Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν.

Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν μονάδα θεὸν καὶ τἀγαθόν, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ἑνὸς φύσις, αὐτὸς ὁ νοῦς· τὴν δ' ἀόριστον δυάδα δαίμονα καὶ τὸ κακόν, περὶ ἥν ἐστι τὸ ὑλικὸν πλῆθος.

STOBAEI ECL. I 1

στοιχειώδους ὑγροῦ δύναμιν θείαν κινητικὴν αὐτοῦ.

12 Ἀναξίμανδρος ἀπεφήνατο τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς θεούς.

13 Ἀναξιμένης τὸν ἀέρα. δεῖ δ' ὑπακούειν ἐπὶ τῶν οὕτως λεγομένων τὰς ἐνδιηκούσας τοῖς στοιχείοις ἢ τοῖς σώμασι δυνάμεις.

14 Ἀρχέλαος ἀέρα καὶ νοῦν τὸν θεόν, οὐ μέντοι κοσμοποιὸν τὸν νοῦν.

15 Ἀναξαγόρας νοῦν κοσμοποιὸν τὸν θεόν.

16 Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ.

17 Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν.

18 Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν [μὲν] μονάδα θεὸν καὶ τἀγαθόν, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ἑνὸς φύσις, αὐτὸς ὁ νοῦς, καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα καὶ τὸ κακόν, περὶ ἥν ἐστι τὸ ὑλικὸν πλῆθος.

19 Ποσειδώνιος πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες, οὐκ ἔχον μὲν μορφὴν μετα-

---

1 ἀπείρους νοῦς G: ἀπείρους κόσμους Cyrill.: ἀστέρας οὐρανίους (E)(A)BC cf. Prol. p. 11 || 3 νοῦν τὸν om. E || ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ (σφαιροειδῆ E) EG Cyrill: ἐμπυροειδῆ (A)BC || 5 male continuavit Plutarchus Democrito cf. Prol. p. 63 || τοῦ om. E[CFGI] || 6 τὴν EGA: τὴν μὲν BC || 8 ὁ om. C || 9 δυάδα καὶ E || 10 post πλῆθος addunt ἔστι δὲ καὶ ὁρατὸς ὁ κόσμος (A)BC: om. E. novit interpolationem iam G qui contraxit περὶ ἥν ἐστιν ὁ ὁρατὸς κόσμος. cf. I 11 8

5 δεῖ sic A: χρὴ rec. man. superscr. in F

7 ἐνδιηκούσας C: ἐνδιοικούσας F cf. §§ 11. 30. 33 Meineke adn. crit. ad ecl. I p. XVII

17 μὲν A: inclusi cf. v. 19 καὶ

18 τοῦ νοὸς A quod frustra tutabatur Heeren: corr. Meineke

20 δαίμονα post δυάδα addidit Heeren

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 12 **Cyrill.** l. c. post §§ 16. 17 Ἀναξίμανδρος δὲ οἶμον ὥσπερ ἑτέραν ὁλοτρόπως ἰὼν θεὸν διορίζεται εἶναι τοὺς ἀπείρους κόσμους οὐκ οἶδ' ὅτι λέγων.

16. 17 **Idem** post § 11 Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης συμφέρεται μὲν κατά τι, προσεπάγει δέ τι καὶ ἕτερον· νοῦν μὲν γὰρ εἶναι τὸν θεὸν ἰσχυρίζεται καὶ αὐτός, πλὴν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ, καὶ αὐτὸν εἶναι τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν.

βάλλον δὲ εἰς ὃ βούλεται καὶ συνεξομοιούμενον πᾶσιν.

20 Σπεύσιππος τὸν νοῦν οὔτε τῷ ἑνὶ οὔτε τῷ ἀγαθῷ τὸν αὐτόν, ἰδιοφυῆ δέ.

21 Κριτόλαος καὶ Διόδωρος ὁ Τύριος νοῦν ἀπ' αἰθέρος ἀπαθοῦς.

22 Ἡράκλειτος τὸ περιοδικὸν πῦρ ἀίδιον, εἱμαρμένην δὲ λόγον ἐκ τῆς ἐναντιοδρομίας δημιουργὸν τῶν ὄντων.

23 Ζήνων ὁ Στωικὸς νοῦν κόσμου πύρινον.

24 Μνήσαρχος τὸν κόσμον τὴν πρώτην οὐσίαν ἔχοντα ἀπὸ πνεύματος.

25 Βόηθος τὸν αἰθέρα θεὸν ἀπεφήνατο.

26 Παρμενίδης τὸ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον σφαιροειδές.

27 Μέλισσος καὶ Ζήνων τὸ ἓν καὶ πᾶν, καὶ μόνον ἀίδιον καὶ ἄπειρον

28 τὸ ἕν. καὶ τὸ μὲν ἓν τὴν ἀνάγκην, ὕλην δὲ αὐτῆς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, εἴδη δὲ τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν. λέγει δὲ καὶ τὰ στοιχεῖα θεοὺς καὶ τὸ μῖγμα τούτων τὸν κόσμον. καὶ † προστ ἀναλυθήσεται τὸ μονοειδές· καὶ θείας μὲν οἴεται τὰς ψυχάς, θείους δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας αὐτῶν καθαροὺς καθαρῶς.

29 Πολέμων τὸν κόσμον θεὸν ἀπεφήνατο.

---

11 κόσμον A: corr. Krische || 14 ἐπὶ A: corr. Meineke cl. § 21 || 21 Empedoclis nomen intercidisse recte putavit Heeren quod pro ὕλην δὲ αὐτῆς restituere volebat. lemma in ἓν καὶ v. 21 latere credebat Krische || 23 φιλονεικίαν F: recte C || 26 προσταναλυθήσεται F: προστανλυθήσεται C: πρὸς ταῦτα ἀναλυθήσεται Vaticanus vulgo, unde Heeren τὸ πολυειδές, Meineke τὸ ὁμοειδές tentabant. aliter Sturz ὃς καὶ ἀναλυθήσεται εἰς τὸ μονοειδές et Usener καὶ πρότερον, ⟨ἐς ὃ καὶ⟩ ἀναλυθήσεται, τὸ μονοειδές. plus intercidisse videtur, quod expleas ex Ar. d. gen. et int. I 1 p. 315ª 3 cf. Philopon. f. 5ª 30 sqq.

30 Ξενοκράτης Ἀγαθήνορος Καλχηδόνιος τὴν μονάδα καὶ τὴν δυάδα θεούς, τὴν μὲν ὡς ἄρρενα πατρὸς ἔχουσαν τάξιν ἐν οὐρανῷ βασιλεύουσαν, ἥντινα προσαγορεύει καὶ Ζῆνα καὶ περιττὸν καὶ νοῦν, ὅστις ἐστὶν αὐτῷ πρῶτος θεός· τὴν δ' ὡς θήλειαν, μητρὸς θεῶν δίκην, τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν λήξεως ἡγουμένην, ἥτις ἐστὶν αὐτῷ ψυχὴ τοῦ παντός. θεὸν δ' εἶναι καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρας πυρώδεις ὀλυμπίους θεούς, καὶ ἑτέρους ὑποσελήνους δαίμονας ἀοράτους. ἀρέσκει δὲ καὶ αὐτῷ .... καὶ ἐνδιήκειν τοῖς ὑλικοῖς στοιχείοις. τούτων δὲ τὴν μὲν .... ἀειδῆ προσαγορεύει, τὴν δὲ διὰ τοῦ ὑγροῦ Ποσειδῶνα, τὴν δὲ διὰ τῆς γῆς φυτοσπόρον Δήμητρα. ταῦτα δὲ χορηγήσας τοῖς Στωικοῖς τὰ πρότερα παρὰ τοῦ Πλάτωνος μεταπέφρακεν.

E XIV 16 7

Πλάτων τὸ ἕν, τὸ μονοφυές, τὸ μοναδικόν, τὸ ὄντως ὄν, τἀγαθόν· πάντα δὲ ταῦτα τῶν ὀνομάτων εἰς τὸν νοῦν σπεύδει· νοῦς οὖν ὁ θεός, χωριστὸν εἶδος, τουτέστι τὸ ἀμιγὲς πάσης ὕλης καὶ μηδενὶ παθητῷ συμπεπλεγμένον.

31 Πλάτων δὲ τὸ ἕν, τὸ μονοφυές, τὸ μοναδικόν, τὸ ὄντως ὄν, τἀγαθόν. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων εἰς τὸν νοῦν σπεύδει. νοῦς οὖν ὁ θεός, χωριστὸν εἶδος· τὸ δὲ χωριστὸν ἀκουέσθω τὸ ἀμιγὲς πάσης ὕλης καὶ μηδενὶ τῶν σωματικῶν συμπεπλεγμένον, μηδὲ τῷ παθητῷ τῆς φύσεως συμπαθές. τούτου δὲ πατρὸς καὶ ποιητοῦ τὰ ἄλλα θεῖα ἔκ-

2 Σωκράτης καὶ Πλάτων E(A)BC: Πλάτων omissa interpolatione G cf. c. 3 21 10 8 Prol. p. 18 || ante ἕν om. τὸ E || τὸ αὐτοφυὲς καὶ μονοφυές A: τὸ μονοφυὲς καὶ αὐτοφυές BC: om. καὶ αὐτοφυές E || 3 ὄν E: om. (A)BC || ἀγαθὸν (E)(A)BC: correxi cf. § 18 || 5 σπεύδειν E || 7 καὶ EG: om. ABC

1 Καλχηδόνιος A cf. Krische p. 319 || 9 ἡγουμένης F: recte C || 14 ἀρέσκεται δὲ καὶ αὐτός A: corr. Krische et Heeren || 15 lacunam XVI litter. intermittit F: θείας εἶναι δυνάμεις explet verisimiliter Zeller post Krischeum || 17 lacun. XV litter. F, tum ἀειδῆ A: διὰ τοῦ ἀέρος Ἥραν explet Heeren, δι' ἀέρος ἐνεργοῦσαν δύναμιν Ἥραν Meineke. sed ἀειδῆ videtur explicandum Ἅιδην || 19 φυτοσπόρου Preller || Δήμητραν A || 30 συμπεπνιγμένον A || τῷ πάθει τὸ A: 'possis igitur τῷ πάθει τῷ' Meineke: τῷ παθητῷ rest. Heeren || 32 ἔγγονα hic et infra p. 305 A

E XIV 16 8

32 Ἀριστοτέλης τὸν μὲν ἀνωτάτω θεὸν εἶδος χωριστόν, ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός, ἥτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα, τὸ πέμπτον ὑπ' αὐτοῦ καλούμενον· διῃρημένου δὲ τούτου κατὰ σφαίρας τῇ μὲν φύσει συναφεῖς, τῷ λόγῳ δὲ κεχωρισμένας, ἑκάστην οἴεται τῶν σφαιρῶν ζῷον εἶναι σύνθετον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς, ὧν τὸ μὲν σῶμά ἐστιν αἰθέριον, κινούμενον κυκλοφορικῶς, ἡ ψυχὴ δὲ λόγος ἀκίνητος, αἴτιος τῆς κινήσεως κατ' ἐνέργειαν.

E XIV 16 9

33 Οἱ Στωικοὶ νοερὸν θεὸν ἀποφαί-

γονα νοητὰ μέν, ὅ τε νοητὸς λεγόμενος κόσμος * * *, παραδείγματα δ' ἐστὶ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου, πρὸς δὲ τούτοις ἐναιθέριοί τινες δυνάμεις (λόγοι δ' εἰσὶν ἀσώματοι) καὶ ἐναέριοι καὶ ἔνυδροι, αἰσθητὰ δὲ τοῦ πρώτου θεοῦ ἔκγονα ἥλιος σελήνη ἀστέρες γῆ καὶ ὁ περιέχων πάντα κόσμος.

32 Ἀριστοτέλης τὸν μὲν ἀνωτάτω θεὸν εἶδος ⟨χωριστόν⟩, ὁμοίως Πλάτωνι, ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός, ἥτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα, τὸ πέμπτον ὑπ' αὐτοῦ καλούμενον.

33 οἱ Στωικοὶ νοερὸν θεὸν ἀποφαί-

---

11 ἐστιν σῶμα E[cFG] || 12 ἀκίνητος G(A)B cf. Athenag.: δεικίνητος E[CFGI] || 13 τῆς om. B || 15 νοερὸν E: κοινότερον (A)BC cf. Prol. p. 9

1 ὅτι νοητὸς A: corr. Heeren || 2 καὶ αἱ ἰδέαι intercidisse vidit Usener || 5 λόγοι δ' εἰσὶν ἀσώματοι est Stoicissantis observatio cf. Arii Didymi fr. 4 cuius scriptoris fortasse sunt extrema τούτου p. 304b 31 — κόσμος 305b 8 cf. Prol. p. 75². ἄλογοι δ' εἰσὶ κἀσώματοι Heerenium secutus Meineke || 6 post ἔνυδροι desideres καὶ ἔγγειοι cf. Tim. p. 40 A at cf. Alcin. epit. 15 || αἰσθητὸς ὁ τοῦ A: corr. Canterus || 10 χωριστόν om. A, lacunam VII litt. exhibet F: addidit Heeren

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 32 **Cyrill.** c. Iul. p. 28 E ὁ δὲ πλείστην ἔχων καὶ οὐκ ἔξω θαύματος εἰς βασάνους ἐννοιῶν τὴν δείνωσιν, τὸν Ἀριστοτέλη λέγω τὸν Σταγειρίτην τὸν Πλάτωνος φοιτητήν, εἶδος μὲν χωριστὸν ὀνομάζει τὸν θεόν, ἐπιβῆναι δὲ διατείνεται τῇ τοῦ παντὸς σφαίρᾳ. **Athenag.** c. 6 ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα ἄγοντες οἱονεὶ ζῷον σύνθετον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεστηκότα λέγουσι τὸν θεόν, σῶμα μὲν αὐτοῦ τὸ αἰθέριον νομίζοντες τούς τε πλανωμένους ἀστέρας καὶ τὴν σφαῖραν τῶν ἀπλανῶν κινούμενα κυκλοφορητικῶς, ψυχὴν δὲ τὸν ἐπὶ τῇ κινήσει τοῦ σώματος λόγον, αὐτὸν μὲν οὐ κινούμενον, αἴτιον δὲ τῆς τούτου κινήσεως γινόμενον.

33 **Cyrill.** l. c. καὶ μὴν καὶ οἱ καλούμενοι Στωικοὶ θεὸν εἶναί φασι πῦρ τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γενέσει κόσμου. γεγράφασι δὲ περὶ τούτων Πλούταρχός τε καὶ ἕτεροι τῶν

νονται, πῦρ τεχνικόν, ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γένεσιν κόσμου, ἐμπεριειληφὸς πάντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους, καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίνεται· καὶ πνεῦμα μὲν διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον* δι' ὅλης τῆς ὕλης, δι' ἧς κεχώρηκε, παραλλάξεις*. θεοὺς δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν γῆν, τὸν δ' ἀνωτάτω πάντων νοῦν ἐν αἰθέρι.

E XIV 16 10

34 Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν τοὺς θεούς, λόγῳ δὲ πάντας θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως. ὁ δ' αὐτὸς ἄλλας τέτταρας φύσεις κατὰ γένος ἀφθάρτους

νονται, πῦρ τεχνικόν, ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γενέσει κόσμου, ἐμπεριειληφὸς πάντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους καθ' οὓς ἅπαντα καθ' εἱμαρμένην γίνεται, καὶ πνεῦμα μὲν ἐνδιῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον * διὰ ὅλης τῆς ὕλης, δι' ἧς κεχώρηκε, παραλλάξαν*. θεοὺς δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν γῆν· ἀνωτάτω δὲ πάντων νοῦν ἐναιθέριον εἶναι θεόν.

Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν τοὺς θεούς, λόγῳ δὲ πάντας θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως. ὁ δ' αὐτὸς ἄλλας τέτταρας φύσεις κατὰ γένος ἀφθάρ-

---

2 γένεσιν EGB cf. Laert. Diog. VII 156: γενέσει Cyrill. (A)C || ἐμπεριειληφὸς Athenag.: ἐμπεριειληφότος (A)C: item sed φ ex μμ corr. B: περιειληφότος E. ἐμπεριειληφός τε Duebner || 5 μὲν om. E || ἐνδιῆκον Preller sed cf. G Athenag. || 7 κεχωρήκει B || 8 παραλλάξεις AC: παραλλάξ B: om. E[CDEFI]. κατὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις G Athenagoras cf. Prol. p. 5. διὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις Beck cf. Prol. p. 51 || θεοὺς G: θεὸν E(A)BC || 10 τὸν δ' E[BCDG]G: τόν τ' ABC || πάντων νοῦν ἐν αἰθέρι E(A)BC: πάντων τὸν νοῦν εἶναι τὸν θεόν G cf. Stob. || 11 ἐν om. B || 14 τοὺς EG: πάντας τοὺς (A)BC || πάντας EG: πάντας τούτους (A)BC || 15 τὴν om. E[BCFG] || 16 ἄλλας CE [vulg.]: ἄλλως E[BCFG]AB

2 γενέσεις Lipsius quod reiecit Heeren
5 μὲν ἐνδιῆκον F: μὲν ὄν, διῆκον C: μὲν διῆκον Heeren: ἐνδιῆκον om. μὲν Meineke
8 παραλλάξαν A: διὰ τὰς τῆς ὕλης — παραλλάξεις Heeren cf. Prol. p. 51
11 Stobaei vera est lectio, cuius vestigia in Plut. haud scio an G servaverit
12 de fide Aëtii cf. Prol. p. 220
13 διαρητούς A: corr. Heeren

TESTIMONIA PLUTARCHI

παρ' αὐτοῖς λογάδων καὶ ὁ θρασὺς καθ' ἡμῶν Πορφύριος. **Athenag.** c. 6 οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς κἂν ταῖς προσηγορίαις κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὕλης δι' ἧς φασι τὸ πνεῦμα χωρεῖν τοῦ θεοῦ πληθύνωσι τὸ θεῖον τοῖς ὀνόμασι, τῷ γοῦν ἔργῳ ἕνα νομίζουσι τὸν θεόν. εἰ γὰρ ὁ μὲν θεὸς πῦρ τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γενέσεις [γενέσει Argentoratensis] κόσμου, ἐμπεριειληφὸς ἅπαντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους καθ' οὓς ἕκαστα [cf. Prol. p. 5[2]] καθ' εἱμαρμένην γίνεται, τὸ δὲ πνεῦμα αὐτοῦ διήκει δι' ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ θεὸς εἷς κατ' αὐτούς κτλ.

τάσδε, τὰ ἄτομα τὸ κενὸν τὸ ἄπειρον τὰς ὁμοιότητας· αὗται δὲ λέγονται ὁμοιομέρειαι καὶ στοιχεῖα.

η̅. Περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων. G 36

E XV 43 1—3

Παρακειμένως δὲ τῷ περὶ θεῶν λόγῳ τὸν περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων ἱστορητέον. 1

Θαλῆς Πυθαγόρας Πλάτων οἱ Στωικοὶ δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικάς· εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων· καὶ ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. 2

Ἐπίκουρος δὲ οὐδὲν τούτων ἐγκρίνει. 3

θ̅. Περὶ ὕλης.

E XV 44 1—4

Ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον πρώτῃ γενέσει καὶ φθορᾷ καὶ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς. 1

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωικοὶ τρεπτὴν καὶ ἀλλοιωτὴν καὶ μεταβλητὴν καὶ ῥευστὴν ὅλην δι' ὅλης τὴν ὕλην. 2

3 τὰ στοιχεῖα E || 6 παρακειμένω deleta extrema littera (fort. ν) C || 19 πρώτῃ AC: πρῶτον B ex I 3 21: om. E. πρώτῃ retinui ut Stobaei lectioni propius. ceterum deest πάσῃ in Arist. de gen. et inter. I 4 p. 320ᵃ 2 cf. Prol. p. 215 || 22 θάλεως A || Πυθαγόρα E || 24 καὶ μεταβλητὴν om. E || 25 ὅλης B: ὅλων EA: ὅλου C

τους τάσδε, τὰ ἄτομα τὸ κενὸν τὸ ἄπειρον τὰς ὁμοιότητας· αὗται δὲ λέγονται ὁμοιομέρειαι καὶ στοιχεῖα.

Περὶ ὕλης.

Ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον πάσῃ γενέσει καὶ φθορᾷ καὶ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου, λέγω δὲ τοὺς μέχρι τῶν Στωικῶν καταβεβηκότας σὺν Ἡρακλείτῳ, τρεπτὴν καὶ ἀλλοιωτὴν καὶ μεταβλη-

8 θάλεω A: Θάλητος Augustanum secuti Gaisford et Meineke
9 λέγω δὴ A: corr. Heeren
10 Heraclitus quia τοῖς σποράδην fere adnumeratur, Ionicorum et Italicorum successionibus nominatim additur

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

8 2 **Athenag.** c. 23 ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει (Thales cf. ad 7 11), δαίμονας δὲ οὐσίας νοεῖ ψυχικάς, καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. **Tzetz.** in Iliad. p. 65, 9 H. Θαλῆς Πυθαγόρας Πλάτων τε καὶ οἱ Στωικοὶ διαφορὰν ἴσασι δαιμόνων τε καὶ ἡρώων. δαίμονας γὰρ φάσκουσιν ἀσωμάτους εἶναι οὐσίας, ἥρωας δὲ ψυχὰς σωμάτων διαζυγείσας.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

9 2 **Theodoret.** IV 13 [post c. 3 26] καὶ τὴν ὕλην δέ γε Θαλῆς μὲν καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Ἡράκλειτος καὶ ὁ τῶν Στωικῶν ὁρμαθὸς τρεπτὴν καὶ ἀλλοιωτὴν καὶ ῥευστὴν ἔφασαν εἶναι.

PLUTARCHI EPIT.

3 Οἱ ἀπὸ Δημοκρίτου ἀπαθῆ τὰ πρῶτα, τὴν ἄτομον καὶ τὸ κενὸν καὶ [τὸ] ἀσώματον.

4.5 Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῆ ἄμορφον ἀνείδεον ἀσχημάτιστον ἄποιον μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει, δεξαμενὴν δὲ τῶν εἰδῶν οἷον τιθήνην καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γενέσθαι.

6 Οἱ δὲ ὕδωρ λέγοντες ἢ γῆν ἢ πῦρ ἢ ἀέρα τὴν ὕλην οὐκέτι ἄμορφον αὐτὴν λέγουσιν ἀλλὰ σῶμα· οἱ δὲ τὰ ἀμερῆ καὶ τὰς ἀτόμους ἄμορφον.

STOBAEI ECL.

τὴν καὶ ῥευστὴν ὕλην δι' ὅλης τὴν ὕλην ἀπεφήναντο.

3 Οἱ ἀπὸ Δημοκρίτου ἀπαθῆ τὰ πρῶτα, τὴν ἄτομον καὶ τὸ κενόν.

4.5 Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῆ ἄμορφον ἀνείδεον ἀσχημάτιστον ἄποιον ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει, δεξαμένην δὲ τῶν εἰδῶν καὶ οἷον τιθήνην καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γίγνεσθαι.

6 Οἱ δὲ ὕδωρ λέγοντες ἢ πῦρ ἢ ἀέρα ἢ γῆν τὴν ὕλην, οὐκέτι ἄμορφον αὐτὴν λέγουσιν ἀλλὰ σῶμα· οἱ δὲ τἀμερῆ καὶ τὰς ἀτόμους ἄμορφον.

7 Οἱ Στωικοὶ σῶμα τὴν ὕλην ἀποφαίνονται.

ι. Περὶ ἰδέας. G 25

PLUTARCHI EPIT.

E XV 45 1—4

1 Ἰδέα ἐστὶν οὐσία ἀσώματος, αὐτὴ μὲν ὑφεστῶσα καθ' αὑτήν, εἰκονίζουσα δὲ τὰς ἀμόρφους ὕλας καὶ αἰτία γινομένη τῆς τούτων δείξεως.

STOBAEI ECL.

Περὶ ἰδέας.

1 Ἰδέα ἐστὶν οὐσία ἀσώματος, αἰτία τῶν οἷα ἐστὶν αὐτή, καὶ παράδειγμα τῆς τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων αἰσθητῶν ὑποστάσεως, αὐτὴ μὲν ὑφεστῶσα καθ' ἑαυτήν, ἐνεικονίζουσα δὲ τὰς ἀμόρφους ὕλας καὶ αἰτία γινομένη

---

3 τὸ del. Usener cf. Plut. adv. Col. 13 p. 1114a. Laert. X 67 || 5 ἄμορφον E: καὶ ἄμορφον (A)BC || ἀνείδεον CB(E?): ἀνείδωλον A cf. Prol. p. 34 || 6 ἄπιον A || 7 δεξαμενὴν BC: δεξαμένην A: δόξαι κενὴν E[CDFG] || 10 ἢ γῆν post ἀέρα E || ἢ ante πῦρ om. E praeter DFG || 13 τὰς om. B || 14 ἰδεῶν E in ind. XV 32 8 || 16 ἰδέα δὲ E || ἀσώματος (A)C: σώματος B || 17 μὲν EG: μὲν μὴ E[FG](A)BC quod frustra tuebatur Wyttenbach || καὶ καθ' ἑαυτὴν E || 18 αἴτιον B

8 τιθονὴν F: τιθὴν C
12 οὐδὲ οἱ τὰ μέρη A: corr. Heeren
18 τῶν οἷα A quod a grammatica excuses. intercidisse τοιούτων ὄντων putat Meineke. sufficiat τοιούτων. cf. Platonica definitio ap. Arium Didym. fr. 1

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

9 3 Theodor. IV 18 Δημόκριτος δὲ καὶ Μητρόδωρος καὶ Ἐπίκουρος ἀπαθῆ τὰ ἄτομα καὶ τὸ κενὸν προσηγόρευσαν.

4 Idem l. c. ὁ δέ γε Πλάτων σωματοειδῆ τὴν ὕλην ἔφησεν εἶναι καὶ ἄμορφον καὶ ἀνείδεον καὶ ἀσχημάτιστον καὶ ἄποιον παντελῶς. ταῦτα γὰρ πάντα, φησίν, ὕστερον παρὰ τοῦ πεποιηκότος ἐδέξατο.

5 Idem IV 14 Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν σωματικὴν κέκληκεν. cf. Prol. p. 46. 64.

7 Idem l. c. οἱ Στωικοὶ δὲ σῶμα.

Πλάτων χωριστὰς τῆς ὕλης οὐσίας τὰς ἰδέας ὑπολαμβάνει ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ, τουτέστι τοῦ νοῦ, ὑφεστώσας. 3

Ἀριστοτέλης εἴδη μὲν ἀπέλιπε καὶ ἰδέας, οὐ μὴν κεχωρισμένας τῆς ὕλης, †ἔξω γεγονὼς τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 4

Οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Στωικοὶ ἐννοήματα ἡμέτερα τὰς ἰδέας ἔφασαν. 5

ια. Περὶ αἰτίων.

Αἴτιόν ἐστι ⟨δι' ὃ⟩ τὸ ἀποτέλεσμα ἢ δι' ὃ συμβαίνει τι. 1

Πλάτων τριχῶς τὸ αἴτιον· φησὶ γάρ, ὑφ' οὗ ἐξ οὗ πρὸς ὅ· κυριώτερον δὲ ἡγεῖται τὸ ὑφ' οὗ· τοῦτο δὲ ἦν τὸ ποιοῦν, ὅ ἐστι νοῦς. 2

---

1 Πλάτων G: Σωκράτης καὶ Πλάτων E(A)B cf. Prol. p. 18 || οὐσίας ὑπολαμβάνει, τὰς δὲ ἰδέας E || 3 καὶ EGABC: καὶ ἐν vulgo || 4 ὑφεστώσας om. E || 5 εἴδη EAB: δὲ εἴδη GC || 7 ἔξω γεγονὼς τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ E: ὃ [ὁ A: ὃ om. B] ἐξ ὧν γεγονὸς [γεγον^{οι} A: γενον9 B] τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ABC. conclamato loco alii aliter succurrerunt, Xylander ἔξω γεγονὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Vigerus ὡς ἐξ ὧν γεγονὸς τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ vel ἐξ ὧν γεγονέναι τὸ ὑπὸ τ. θ., Corsinus ἢ ἔξω τοῦ γεγονότος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Reiske ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγονυίας τοῦ νοῦ τουτέστι θεοῦ, Wyttenbach οὐδ' εἰκόνας τοῦ γεγονότος ὑπὸ θεοῦ, Usener ἐξ ὧν γεγονέναι τὸ εἰδοποιηθέν. respici § 3 certum mihi videtur. || 10 ἔφασαν om. E || 12 δι' ὃ om. (A)BC: additum ex Stobaeo || 16 τοῦτο B: τὸ (A)C.

τῆς τούτων διατάξεως, πατρὸς ἐπέχουσα τοῖς αἰσθητοῖς τάξιν.

2 Πυθαγόρας τὰ λεγόμενα εἴδη καὶ τὰς ἰδέας ἐν τοῖς ἀριθμοῖς καὶ ταῖς ἁρμονίαις αὐτῶν καὶ τοῖς καλουμένοις γεωμετρικοῖς ἐτίθετο ἀχώριστα τῶν σωμάτων.

Περὶ αἰτίων. D. A 29.

1 Αἴτιόν ἐστι δι' ὃ τὸ ἀποτέλεσμα ἢ δι' ὃ συμβαίνει τι. ἀρκεῖ γὰρ ὑπογραφικῶς.

2 Πλάτων τριχῶς τὸ αἴτιον, ὑφ' οὗ ἐξ οὗ πρὸς ὅ· κυριώτατον δ' ἡγεῖται τὸ ὑφ' οὗ, τοῦτο δ' ἦν τὸ ποιοῦν.

---

13 δ' ἡγεῖται DC: διηγεῖται F
14 δ' ἦν D: δὴ A

PLUTARCHI EPI. I 11. 12	§	STOBAEI ECL I 13 1 14 1
Πυθαγόρας, Ἀριστοτέλης τὰ μὲν πρῶτα αἴτια ἀσώματα, τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν ἢ κατὰ συμβεβηκὸς τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως. [ὥστ' εἶναι τὸν κόσμον σῶμα.]	3	Πυθαγόρας τὰ μὲν πρῶτα αἴτια ἀσώματα, τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν ἢ κατὰ συμβεβηκὸς τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως εἶναι.
	4	Ἀριστοτέλης ἔφησε δηλοῦν ἕκαστον χρώμενον σχήμασι τῆς ἑρμηνείας τοιούτοις, τό τε ἐξ οὗ λέγοντα τὴν ὕλην, καὶ τὸ ὑφ' οὗ τὸ ποιοῦν, τὸ δὲ καθ' ὃ τὸ εἶδος, τὸ δὲ δι' ὃ τὸ τέλος.
Οἱ Στωικοὶ πάντα τὰ αἴτια σωματικά· πνεύματα γάρ.	5	
	6	Θαλῆς καὶ οἱ ἐφεξῆς τὸ πρῶτον αἴτιον ἀκίνητον ἀπεφήναντο.
	7	⟨Οἱ⟩ Στωικοὶ τὸ πρῶτον αἴτιον ὡρίσαντο κινητόν.
	8	Οἱ Περιπατητικοὶ τῶν αἰτίων εἶναι τὰ μὲν αἰσθητά, τὰ δὲ νοητά.
ιβ. Περὶ σωμάτων.		Περὶ σωμάτων.
Σῶμά ἐστι τὸ τριχῇ διαστατόν, πλάτει βάθει μήκει, ἢ ὄγκος ἀντίτυπος ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἢ τὸ κατέχον τόπον.	1	Σῶμα εἶναι τὸ τριχῇ διαστατόν, πλάτει βάθει μήκει. ὄγκον ἀντίτυπον ὅσον ἐπ' αὐτῷ.
Πλάτων [δ] μήτε βαρὺ μήτε κοῦφον εἶναι τῇ φύσει ἕν γε τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὑπάρχον, ἐν δέ γε τῷ ἀλλοτρίῳ γενόμενον τότε νεῦσιν ἴσχειν, ἐκ δὲ τῆς νεύσεως ῥοπὴν ἤτοι πρὸς βαρύτητα ἢ κουφότητα.	2	Πλάτων μήτε βαρὺ μήτε κοῦφον εἶναί τι φύσει ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὑπάρχον, ἐν δὲ τῷ ἀλλοτρίῳ γενόμενον τότε νεῦσιν ἴσχειν, ἐκ δὲ τῆς νεύσεως ῥοπὴν ἤτοι πρὸς βαρύτητα ἢ κουφότητα.
Ἀριστοτέλης βαρύτατον μὲν εἶναι τὴν γῆν ἁπλῶς, κουφότατον δὲ τὸ πῦρ· ἀέρα δὲ καὶ ὕδωρ ἄλλοτ' ἄλλως.	3	Ἀριστοτέλης βαρύτατον μὲν εἶναι τὴν γῆν, κουφότατον δὲ τὸ πῦρ, ἀέρα δὲ καὶ ὕδωρ ἄλλοτε ἄλλως.

1 Πυθαγόρας ABC: Πυθαγόρας καὶ vulgo. de Plutarchi errore cf. Prol. p. 64. de Aëtii fide cf. ib. p. 181

3 κατὰ post ἢ om. B

4 ὥστ' εἶναι — σῶμα a Plutarcho interpolata sunt cf. Prol. p. 61. 65

7 suspicor πνευματικὰ γάρ. Usenerus πνεῦμα γὰρ ⟨καὶ ὁ θεός⟩

11 ἐφ' ἑαυτῷ B: ἐφ' ἑαυτό A: ἐφ' ἑαυτόν C

13 δ (A)BC: delevi, nam ne δὲ corrigas obstat Stob.

14 εἶναι ABC: ἐστὶ vulgo ‖ ἕν τε τῷ B

20 τὸ ante πῦρ om. B

5 Ἀριστοτέλη δέ φασι coni. Heeren, item sed φησι Meineke ‖ 6 σχήμασι D: σχήματι F: χρώματι C ‖ 7 τοιούτοις τό τε DA: τοιούτῳ om. τε Meineke partim Heerenium secutus ‖ 8 τὴν ὕλην C: om. DF ‖ 10 de §§ 6—8 dixi Prol. p. 62 ‖ 12 οἱ om. DA ‖ 18 ὄγκον Heeren: ἴσον A ‖ 23 ἴσχει A ‖ 28 post ἄλλως sequitur c. 16 3, tum prolixior disputatio, quam Ario tribui (fr. 5), denique μηδὲν δὲ πῦρ—σῶμα, quod respondet §§ 4. 5. 6 extremis cf. 14 6. his fortasse peculiare ab Aëtio caput adsignatum erat, unde a Plutarcho omissa sunt praeter Epicuream sententiam § 5

PLUTARCHI EPIT. I 12

4 Οἱ Στωικοὶ δύο μὲν ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων κοῦφα, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο δὲ βαρέα, ὕδωρ καὶ γῆν. κοῦφον γὰρ ὑπάρχει φύσει ὃ νεύσει ἀπὸ τοῦ ἰδίου μέσου, βαρὺ δὲ τὸ εἰς μέσον. [βαρὺ δὲ οὐκ ἔστι τὸ μέσον.]

5 Ἐπίκουρος δὲ ἀπερίληπτα εἶναι *τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα δὲ ἁπλᾶ,* τὰ δὲ ἐξ ἐκείνων συγκρίματα πάντα βάρος ἔχειν· κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄτομα τότε μὲν κατὰ στάθμην τότε δὲ κατὰ παρέγκλισιν, τὰ δὲ ἄνω κινούμενα κατὰ πληγὴν καὶ παλμόν.

STOBAEI ECL. I 14 1

μηδὲν δὲ πῦρ κυκλοτερῶς φύσει κινεῖσθαι, μόνον δὲ τὸ πέμπτον σῶμα.

4 Οἱ Στωικοὶ δύο μὲν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων κοῦφα, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο δὲ βαρέα, ὕδωρ καὶ γῆν. κοῦφον γὰρ ὑπάρχει φύσει ὃ νεύει ἀπὸ τοῦ ἰδίου μέσου, βαρὺ δὲ τὸ εἰς μέσον. καὶ τὸ μὲν περίγειον φῶς κατ' εὐθεῖαν, τὸ δ' αἰθέριον περιφερῶς κινεῖται.

5 Ἐπίκουρος ἀπερίληπτα εἶναι* τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα δὲ ἁπλᾶ*, τὰ δὲ ἐξ ἐκείνων συγκρίματα βάρος ἔχειν. κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄτομα τότε μὲν κατὰ στάθμην τότε δὲ κατὰ παρέγκλισιν, τὰ δὲ ἄνω κινούμενα κατὰ πληγὴν καὶ ἀποπαλμόν.

6 Δημόκριτος τὰ πρῶτά φησι σώματα, ταῦτα δ' ἦν τὰ ναστά, βάρος μὲν οὐκ ἔχειν, κινεῖσθαι ⟨δὲ⟩ κατ' ἀλληλοτυπίαν ἐν τῷ ἀπείρῳ. δυνατὸν ⟨δ'⟩ εἶναι κοσμιαίαν ὑπάρχειν ἄτομον.

7 Στράτων μὲν προσεῖναι τοῖς σώμασι φυσικὸν βάρος, τὰ δὲ κουφότερα τοῖς βαρυτέροις ἐπιπολάζειν οἷον ἐκπυρηνιζόμενα.

---

4 φύσει οὐ νεύσει BC: ὃ φύσει οὐ νεύσει A: ὃ φύσει νεύει vulgo cf. Prol. 34

6 βαρὺ δ' οὐκ ἔστι τὸ μέσον sive variam lectionem sive ineptum scholion delevi

7 δὲ om. B || de loco antiquitus vitiato cf. Prol. p. 52

8 πρῶτα μὲν Reiske, πρῶτά τε Wyttenbach

11 τοτὲ μὲν — τοτὲ δὲ B: ποτὲ μὲν — ποτὲ δὲ A: τὸ μὲν — τὸ δὲ C

13 κατὰ παλμόν BC: κατὰ τολμόν A: correxit Wyttenbach. sed cum ἀποπαλμός Stobaei aptior sit [cf. Laert. X 44 conl. 43], haud scio an κἀποπαλμόν voluerit scriptor

1 πῦρ verum est cf. v. 8—10, σῶμα volebat Meineke || 5 δύο δὲ F: φύσει δὲ δύο C: φύσει post στοιχείων interposuit Meineke || 6 νεύει F: om. C: νεύσει Heeren || 8 κατ' εὐθεῖαν ut Zenoni quoque placet c. 14 6 || 11 de loco vitiato dixi Prol. p. 52 || 12 πρῶτα μὲν Meineke Reiskeum ad Plut. secutus, τὰ σώματα πρῶτα καὶ ἁπλᾶ Heeren || 17 ὑπὸ παλμόν A: corr. Heeren || 20 δὲ om. A: add. Heeren itemque v. 22 || 21 cf. Prol. p. 219 || 26 conveniunt huic capiti praeter Zenonis dogma, quod nunc est c. 14 6, versus qui exstant apud Stob. I 14 2 sub lemmate Παρμενίδου·

Πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρας ἐναλίγκιον ὄγκῳ
μέσσοθεν ἰσοπαλὲς πάντῃ· τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον
οὔτε τι βαιότερον πέλεναι χρεών ἐστι τῇ ἢ τῇ

[βιαιότερον πέλεν ἄχρεον A] cf. v. 102—104 Karst. cf. infra p. 313b 1 adn.

ιγ. Περὶ ἐλαχίστων.

1 Ἐμπεδοκλῆς πρὸ τῶν τεττάρων στοιχείων θραύσματα ἐλάχιστα οἱονεὶ στοιχεῖα πρὶν στοιχείων, ὁμοιομερῆ, [ὅ ἐστι στρογγύλα.]

2 Ἡράκλειτος ψηγμάτιά τινα ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ εἰσάγει.

Περὶ ἐλαχίστου.

1 Ἐμπεδοκλῆς ἔφη πρὸ τῶν τεττάρων στοιχείων θραύσματα ἐλάχιστα, οἱονεὶ στοιχεῖα πρὸ τῶν στοιχείων ὁμοιομερῆ.

2 Ἡράκλειτος πρὸ τοῦ ἑνὸς δοκεῖ τισι ψήγματα καταλείπειν.

3 Ξενοκράτης καὶ Διόδωρος ἀμερῆ τὰ ἐλάχιστα ὡρίζοντο.

4 Ἡρακλείδης θραύσματα.

ιδ. Περὶ σχημάτων.

1 Σχῆμά ἐστιν ἐπιφάνεια καὶ περιγραφὴ καὶ πέρας σώματος.

2 Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρο υσφαιρικὰ τὰ σχήματα τῶν τεττάρων στοιχείων, μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον πῦρ κωνοειδές.

Περὶ σχημάτων.

1 Σχῆμά ἐστιν ἐπιφάνεια καὶ περιγραφὴ καὶ πέρας σώματος.

2 Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου τὸν κόσμον σφαῖραν κατὰ σχῆμα τῶν τεττάρων στοιχείων· μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον πῦρ κωνοειδές.

3 Οἱ ἀπὸ Λευκίππου τὰ ἄτομα πολυσχήμονα.

4 Ἀναξαγόρας τὰ ὁμοιομερῆ πολυσχήμονα.

5 Κλεάνθης μόνος τῶν Στωικῶν τὸ πῦρ ἀπεφήνατο κωνοειδές.

---

4 πρὶν (A)BC: ἀπὸ G cf. Herm. irris. c. 2 [Prol. p. 261]: om. Wyttenbach. cf. Prol. p. 65. 223

5 ὅ ABC: ὅπερ vulgo: ὅτι codd. deteriores. interpolationem damnavit Sturz; unde orta esse possit docet Karsten Emp. p. 338. cf. Prol. p. 65

6 ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ ex § 3 falso translata

12 σώματα (A)BC: correxi. nam etsi cogitari possunt σώματα τῶν στοιχείων [cf. Laert. VIII 25], tamen neque huic περὶ σχημάτων capiti neque Stobaei quamvis aliter corruptae lectioni conveniant

1 περὶ ἐλαχίστου non solum in pleniore titulo sed etiam post Ἐμπεδοκλῆς v. 2 legitur, quo ex margine delatum est. || 4 πρὸ seclusit Meineke coni. 17 s. sed cf. Plut. || 6 Heraclitum cum Heraclide [at cf. § 4] confusum statunt Schleiermacherum secuti Krische Zeller alii. dubitat Schuster p. 261 1. cf. Prol. p. 221. 223 || 12 lemma adscribitur Πορφυρίου F: om. C cf. Prol. p. 48[1] || 14 non dubito quin τὸν κόσμον ex proximorum in Stobaeo capitulorum argumento (cf. II 2 1. 2) interpolatum reliqua ex σφαιρικὰ τὰ σχήματα corrupta sint. aliter μόνον κτλ. sensum non habent. tolletur simul Boeckhii dubitatio Philolai fr. p. 162 || 17 κωνοειδές addubitat Boeckh ib. p. 99, translatum ex § 5 suspicatur Roeth Plutarchi immemor, explicare studet Schiaparelli *I precursori di Copern.* p. 5[3] || 18 Ἀναξαγόρας τὰ ἄτομα πολυσχήμονα, 20 οἱ ἀπὸ Λευκίππου τὰ ὁμοιομερῆ π. A vulgo: mutavi lemmata cf. Zeller I[4] 884[1].

ιε. Περὶ χρωμάτων. G 27.

1 Χρῶμά ἐστι ποιότης σώματος ὁρατή.

2 Οἱ Πυθαγόρειοι χροιὰν ἐκάλουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

3 Ἐμπεδοκλῆς τὸ τοῖς πόροις τῆς ὄψεως ἐναρμόττον.

4 Πλάτων φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων, σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὄψιν.

5

6 Ζήνων ὁ Στωικὸς τὰ χρώματα πρώτους εἶναι σχηματισμοὺς τῆς ὕλης.

7 Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου τὰ γένη τῶν χρωμάτων, λευκόν τε καὶ μέλαν ἐρυθρὸν *ὠχρόν*· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χρωμάτων παρὰ τὰς ποιὰς μίξεις τῶν στοιχείων· τὰς δὲ τῶν ζῴων καὶ παρὰ τὰς ποικιλίας τῶν τροφῶν καὶ τῶν ἀέρων.

---

6 Ζήνων ἔφασκε τὸ πῦρ κατ' εὐθεῖαν κινεῖσθαι.

Περὶ χρωμάτων.

1 Χρῶμά ἐστι ποιότης σώματος ὁρατὴ προηγουμένως.

2 ⟨Οἱ⟩ Πυθαγόρειοι χροιὰν ἐκάλουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

3 Ἐμπεδοκλῆς χρῶμα εἶναι ἀπεφαίνετο τὸ τοῖς πόροις τῆς ὄψεως ἐναρμόττον. τέτταρα δὲ τοῖς στοιχείοις ἰσάριθμα, λευκὸν μέλαν ἐρυθρὸν *ὠχρόν.*

4 Πλάτων φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὄψιν.

5 Ἀρίσταρχος Σάμιος μαθηματικὸς ἀκουστὴς Στράτωνος φῶς εἶναι τὸ χρῶμα τοῖς ὑποκειμένοις ἐπιπῖπτον.

6 Ζήνων ὁ Στωικὸς τὰ χρώματα πρώτους εἶναι σχηματισμοὺς τῆς ὕλης.

7 (Οἱ Πυθαγόρειοι) τὰ δὲ γένη τῶν χρωμάτων λευκόν τε καὶ μέλαν ἐρυθρόν τε καὶ *ὠχρόν*· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χρωμάτων παρὰ τὰς ποιὰς μίξεις τῶν στοιχείων, τὰς δὲ τῶν ζῴων παρὰ τὰς ποικιλίας τῶν τροφῶν καὶ τῶν ἀέρων.

---

4 Πυθαγόρειοι G cf. Aristot. p. 439a 31 v. Prol. p. 215: πυθαγορικοὶ (A)BC || ἐνεκάλουν C
6 de § 3 cf. Prol. p. 222
8 τῶν om. B
16 περὶ τὰς hic et v. 18 B
18 τροπῶν (A)BC: τόπων G: correxit Corsinus

TESTIMONIA PLUTARCHI

15 1. 2. Psell. d. omnif. doctr. c. 64 περὶ χρωμάτων. χρῶμά ἐστιν ὁρατὴ ποιότης τῆς τῶν σωμάτων ἐπιφανείας.

1 Zeno huc non quadrat, addendus c. 12 cf. adn. p. 311b 26 — Stobaeus quae inter poeticas eclogas I 15 2 habet: ἀλλ' ὅγε πάντοθεν ἶσος ἐὼν καὶ πάμπαν ἀπείρων, | σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιηγέι γαίρων [μιμίης περιτεθῆ χαίρων A], videntur Empedoclis esse, certe alter v. (138 St.), priorem Parmenidis credunt ex lemmate Παρμενίδου, quod solus Vaticanus novit. cf. ad p. 311b 26 adn. incertum num ex Placitis sumpti sint illi versus || 6 Οἱ addidi || 10 post ἐναρμόττον sequitur iteratum ex § 7 v. 23 τὰς δὲ διαφορὰς — 26 παρὰ τὰς τῶν τροφῶν ποικιλίας [sic] || 12 ὠχρόν cf. v. 23 et p. 314b 10. Proleg. p. 50. de fide Aëtii Prol. p. 222 || 21 lemma Stob. om. quia continuat § 2. de Aëtii fide cf. Prol. p. 181 || ποιὰς hoc loco om. A, sed exstat in iteratis v. 10.

8 Δημόκριτος φύσει μὲν μηδὲν εἶναι χρῶμα, τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖα ἄποια, τά τε ναστὰ καὶ τὸ κενόν· τὰ δ' ἐξ αὐτῶν συγκρίματα κεχρῶσθαι διαταγῇ τε καὶ ῥυθμῷ καὶ προτροπῇ, ὧν ἡ μέν ἐστι τάξις ὁ δὲ σχῆμα ἡ δὲ θέσις· παρὰ ταῦτα γὰρ αἱ φαντασίαι. τούτων δὲ τῶν πρὸς τὴν φαντασίαν χρωμάτων τέτταρες αἱ διαφοραί, λευκοῦ μέλανος ἐρυθροῦ *ὠχροῦ.*

9 Ἐπίκουρος καὶ Ἀρίσταρχος τὰ ἐν τῷ σκότῳ χρώματα χρόαν οὐκ ἔχειν.

10 Ἀριστοτέλης πέρας ἐν ὡρισμένῳ διαφανεῖ, διαφανὲς δὲ ὕλην εἶναι † διηθημένην καθαρὰν καὶ ἀμιγῆ, τούτου δὲ αὐτοῦ τὸ κινητικὸν χρῶμα ὑπάρχειν· ἐν δὲ τῷ σκότῳ τὰ χρώματα χρόαν δυνάμει μὲν ἔχειν, ἐνεργείᾳ δὲ μηδαμῶς· πολὺ δὲ τὸ μεταξὺ τοῦ τε μὴ ἔχειν καὶ μὴ ὁρᾶσθαι.

11 Οἱ μὲν ἄλλοι τὰ στοιχεῖα κεχρῶσθαι φυσικῶς, οἱ δὲ τὰ ὁμοιομερῆ ποιότητος μετέχειν τὰ πρῶτα, οἱ δὲ τὰ ἄτομα πάντα συλλήβδην ἄχροα, ἐξ ἀποίων δὲ τῶν λόγῳ θεωρητῶν τὰς αἰσθητὰς ἀποφαίνονται γίνεσθαι ποιότητας.

ις. Περὶ τομῆς σωμάτων.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου παθητὰ σώματα καὶ τμητὰ εἰς ἄπειρον.

Περὶ τῆς σωμάτων τομῆς.

1 Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου παθητὰ σώματα καὶ τμητὰ εἰς ἄπειρον.

c. 16 post c. 12 περὶ σωμάτων collocandum erat cf. Prol. p. 62 || 3 post παθητὰ et in Plutarcho et in Stobaeo τὰ casu omissum videtur || σώματα om. B

1 de §§ 8—11 cf. Prol. p. 62 || φύσιν A: corr. Meineke || 3 ποιά A: corr. Heeren || τά τε μεστὰ A: correxi cf. 3 16 12 6 || 6 ὁ δὲ σχῆμα om. F: ἡ δὲ σχῆμα C || 12 sed Aëtium et hic et v. 18 σώματα dedisse vidit Usener cf. Plut. adv. Col. 7 p. 1110 c Philod. π. σημ. 18, 8. 9 Gomp. || 15 ὕλην F: τὴν ὕλην C || διηθημένην corruptum cf. II 20 12 || 17 κινητὸν A: correxi cf. Ar. p. 418a 31 || 20 τοῦ μεταξὺ A || 24 ποιότητα A: corr. Heeren || 26 τῶν λόγων A: τῷ λόγῳ Heeren: servavi τῶν || 27 ὑποφαίνουσι A: correxi || 29 ex titulo pleno etiam cc. 12 et 13 complexo excerpsi

2 Οἱ τὰς ἀτόμους, περὶ τὰ ἀμερῆ ἵστασθαι καὶ μὴ εἰς ἄπειρον εἶναι τὴν τομήν.

3 Ἀριστοτέλης δυνάμει μὲν εἰς ἄπειρον, ἐντελεχείᾳ δὲ οὐδαμῶς.

ιζ. Περὶ μίξεως καὶ κράσεως. G 29

1 Οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὰς τῶν στοιχείων μίξεις κατ' ἀλλοίωσιν.

2 Οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον κατὰ παράθεσιν.

3 Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἐκ μικροτέρων ὄγκων τὰ στοιχεῖα συγκρίνει, ἅπερ ἐστὶν ἐλάχιστα καὶ οἱονεὶ στοιχεῖα στοιχείων.

4 Πλάτων τὰ μὲν τρία σώματα (οὐ γὰρ θέλει κυρίως αὐτὰ εἶναι στοιχεῖα ἢ προσονομάζειν) τρεπτὰ εἰς ἄλληλα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ, τὴν δὲ γῆν εἴς τι τούτων ἀμετάβλητον.

ιη. Περὶ κενοῦ. G 30

1 Οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος τὸ κενὸν ἀπέγνωσαν.

1 οἱ τὰς B: ἢ τὰς (A)C. audiendum λέγοντες cf. c. 9 6. 15 11 || ἢ τὰ ἀμερῆ (A)BC: correxi [Η = Π] || 10 μικροτάτων G Reiske || 12 εἰσὶν B || 13 τῶν στοιχείων B || 14 οὐ—προσονομάζειν Plutarchea videntur || 20 ἀπὸ τοῦ A

καὶ πάντα τὰ συνεχῆ, γραμμὴν ἐπιφάνειαν στερεὸν σῶμα τόπον χρόνον.

(Δημόκριτος) [ὁ δ' αὐτὸς ἔλεγε] περὶ τἀμερῆ ἵστασθαι τὴν τομήν.

(Ἀριστοτέλης) [καὶ] δυνάμει μὲν εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι, ἐντελεχείᾳ δὲ μηδαμῶς.

4 Χρύσιππος ἔφασκε τὰ σώματα εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι καὶ τὰ τοῖς σώμασι προσεοικότα, οἷον ἐπιφάνειαν γραμμὴν τόπον κενὸν χρόνον· εἰς ἄπειρόν τε τούτων τεμνομένων οὔτε σῶμα ἐξ ἀπείρων σωμάτων συνέστηκεν οὔτ' ἐπιφάνεια οὔτε γραμμὴ οὔτε τόπος ⟨οὔτε κενὸν οὔτε χρόνος⟩.

Περὶ μίξεως καὶ κράσεως.

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ κράσεις εἶναι τὰς τῶν στοιχείων μίξεις κατ' ἀλλοίωσιν.

⟨Οἱ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον⟩ τὰς κράσεις κατὰ παράθεσιν γίγνεσθαι τῶν στοιχείων.

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ξενοκράτης ἐκ μικροτέρων ὄγκων τὰ στοιχεῖα συγκρίνει, ἅπερ ἐστὶν ἐλάχιστα καὶ οἱονεὶ στοιχεῖα στοιχείων.

Πλάτων τὰ μὲν τρία σώματα τρεπτὰ εἰς ἄλληλα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ, τὴν δὲ γῆν εἴς τι τούτων ἀμετάβλητον.

Περὶ κενοῦ.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ πάντες τὸ κενὸν ὡς ὄντως κενὸν ἀπέγνωσαν.

3 ὁ δ' αὐτὸς — τομήν additur c. 12 6 || 4 τὰ μέρη A: corr. Heeren || 5 καὶ—ἐντελεχείᾳ cf. adn. c. 12 3 || 8 τά τε Meineke || 15 οὔτε — χρόνος addidit Heeren. ceterum dubitari potest de *vacui* et *temporis* notione corporea. cf. Didym. fr. phys. 25 Laert. VII 140 || 17 κράσιν A: corr. cod. August. || 20 οἱ — Δημόκριτον add. Heeren || 29 τούτων τῶν ἀμεταβλήτων A || 31 titulus plenus exstat supra p. 268 || 32 οἱ ἀπὸ θάλεω in text. A: (θ)άλης καὶ ἕτεροι in marg. F

PLUTARCHI EPIT. I 18

2 Ἐμπεδοκλῆς·
οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει οὐ-
δὲ περισσόν.

3 Λεύκιππος Δημόκριτος Δημήτριος Μητρόδωρος Ἐπίκουρος τὰ μὲν ἄτομα ἄπειρα τῷ πλήθει, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον τῷ μεγέθει.

4

5 Οἱ Στωικοὶ ἐντὸς μὲν τοῦ κόσμου οὐδὲν εἶναι κενόν, ἔξωθεν δ' αὐτοῦ ἄπειρον.

6 Ἀριστοτέλης τοσοῦτον εἶναι τὸ κενὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου, ὥστε ἀναπνεῖν τὸν οὐρανόν· εἶναι γὰρ αὐτὸν πύρινον.

STOBAEI ECL. I 18 1

Ἐμπεδοκλῆς·
οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει
οὐδὲ περιττόν.

Δημόκριτος καὶ ἕτεροι Λεύκιππος Μητρόδωρος Ἐπίκουρος τὰ μὲν ἄτομα ἄπειρα τῷ πλήθει, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον τῷ μεγέθει.

Στράτων ἐξωτέρω μὲν ἔφη τοῦ κόσμου μὴ εἶναι κενόν, ἐνδοτέρω δὲ δυνατὸν γενέσθαι.

Ζήνων καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἐντὸς μὲν τοῦ κόσμου μηδὲν εἶναι κενόν, ἔξω δ' αὐτοῦ ἄπειρον.

Ἀριστοτέλης ἐν τετάρτῳ Φυσικῆς ἀκροάσεως γράφει 'εἶναι δέ φασιν οἱ Πυθαγόρειοι κενὸν καὶ ἐπεισιέναι αὐτὸ τῷ οὐρανῷ ἐκ τοῦ ἀπείρου πνεύματος ὡς ἀναπνέοντι'. ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ

---

2 οὐδέν τι (A)BC: corr. Xylander || κενόν (A)BC cf. ad Stob.
4 de § 3 cf. Prol. p. 142
8 μὲν AB: om. C
11 Ἀριστοτέλης immo Pythagorei cf. Stob.

1 Ἐμπεδοκλῆς v. 63 K., v. 91 St. || 2 κενὸν A: corr. Heeren cf. Theodor. || 14 ἐν τετάρτῳ Φυσικῆς ἀκροάσεως c. 6 p. 213b 23 cf. Prol. p. 215. num § 6 partim Ario tribuenda sit dubitari potest cf. Prol. p. 75[2]. nam Plutarchea ut ridicule perversa sunt ita plus habent εἶναι γὰρ αὐτὸν πύρινον. cetera, loci motus infiniti definitiones ab hoc capite abhorrere videntur. nec definitio loci ex Aristot. phys. IV 4 p. 212a 20 sumpta accurate concinit cum Plutarcho 19 2 [cf. Ar. 212b 18] || 16 κενὸν καὶ ἐτήσιον ἐν αὐτῷ τῷ οὐρανῷ A: corr. Heeren || 19 περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ fr. 196 p. 1513a 29

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

18 3 Theodoret. IV 14 (post c. 9 7) τὸ δὲ κενὸν οἱ περὶ Δημόκριτον τῶν ἀτόμων ὠνομάκασι τόπον cf. Prol. p. 46.

1. 2 Idem l. c. οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες τοῦτόν γε ἄντικρυς κωμῳδοῦσι τὸν λόγον. αὐτίκα τοίνυν Ἐμπεδοκλῆς οὕτω φησίν 'οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει οὐδὲ περιττόν'.

4 Idem l. c. ὁ δὲ Στράτων ἔμπαλιν ἔξωθεν μὲν μηδὲν εἶναι κενόν, ἔνδοθεν δὲ δυνατὸν εἶναι.

5 Idem l. c. οἱ δὲ Στωικοὶ ἐντὸς μὲν τοῦ παντὸς μηδὲν εἶναι κενόν, ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ πάμπολύ τε καὶ ἄπειρον. ponitur inter §§ 2 et 4.

ιθ. Περὶ τόπου.

Πλάτων τὸ μεταληπτικὸν τῶν εἰδῶν, ὅπερ εἴρηκε μεταφορικῶς τὴν ὕλην, καθάπερ τινὰ τιθήνην καὶ δεξαμενήν. 1

Ἀριστοτέλης τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος συνάπτον τῷ περιεχομένῳ. 2

3

κ. Περὶ χώρας.

Οἱ Στωικοὶ καὶ Ἐπίκουρος διαφέρειν κενὸν τόπον χώραν· καὶ τὸ μὲν κενὸν εἶναι ἐρημίαν σώματος, τὸν δὲ τόπον τὸ ἐχόμενον ὑπὸ σώματος, τὴν δὲ χώραν τὸ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ οἴνου πιθάκνης. 1

6 Ἀριστοτέλης cf. ad 18 6 [Stob.]
12 ὑπὸ AB: τοῦ post ὑπὸ addit C
14 πιθνάκνης B, de re cf. Arii Did. fr. phys. 25 [Stob. ecl. I 18 p. 392 H.]

γράφει τὸν μὲν οὐρανὸν εἶναι ἕνα, ἐπεισάγεσθαι δ' ἐκ τοῦ ἀπείρου χρόνον τε καὶ πνοὴν καὶ τὸ κενόν, ὃ διορίζει ἑκάστων τὰς χώρας ἀεί. καὶ ἐν ἄλλοις λέγει τόπον εἶναι τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας ἀκίνητον, ἢ ἐν ᾧ μένει τε καὶ κινεῖται τὰ σώματα, πλήρη μὲν ὅταν πανταχόθεν περιέχῃ τὸ σῶμα, κενὸν δὲ ὅταν μηθὲν ἔχῃ τὸ παράπαν ἐν ἑαυτῷ. τόπον μὲν οὖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν καὶ σῶμα, κενὸν δὲ οὐδαμῶς εἰ μὴ μόνον πρὸς νόησιν· ἀναιρετικὴν γὰρ εἶναι τὴν κατ' ἐνδελέχειαν αὐτοῦ φύσιν τῆς τε τῶν ὄντων συμπαθείας καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἀλληλουχίας· τὰς δὲ κινήσεις γίνεσθαι τὰς κατὰ τόπον [κατὰ τὸ πρότερον] ἀντιπεριισταμένων ἀλλήλοις τῶν σωμάτων· ἄπειρον δὲ οὐθὲν ἀπολείπει οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος.

Περὶ τόπου.

Πλάτων τόπον εἶναι τὸ μεταληπτικὸν τῶν εἰδῶν, ὅπερ εἴρηκε μεταφορικῶς τὴν ὕλην καθάπερ τινὰ τιθήνην καὶ δεξαμενήν.

(Στράτων) τόπον [δὲ] εἶναι τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ περιέχοντος καὶ τοῦ περιεχομένου.

Περὶ χώρας.

(Ζήνων καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ) διαφέρειν [δὲ] κενὸν τόπον χώραν· καὶ τὸ μὲν κενὸν εἶναι ἐρημίαν σώματος, τὸν δὲ τόπον τὸ ἐπεχόμενον ὑπὸ σώματος, τὴν δὲ χώραν τὸ ἐκ μέρους ἐπεχόμενον.

1 τὸν δὲ A: corr. Heeren || 17 κατὰ τὸ πρότερον del. Usener || 18 ἀντιπεριισταμένας F: ἂν καὶ περιισταμένας C: corr. Gaisford. || 27 τόπον κτλ. add. post 18 4 || 31 διαφέρειν — ἐπεχόμενον add. post 18 5

2 Ἐπίκουρος ὀνόμασιν [πᾶσιν] παραλλάττειν κενὸν τόπον χώραν.

κα. Περὶ χρόνου. G 37

Πυθαγόρας τὸν χρόνον τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος εἶναι.

Πλάτων αἰῶνος εἰκόνα κινητὴν ἢ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως.

Ἐρατοσθένης τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν.

Περὶ χρόνου.

1 Πυθαγόρας τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος.

2 Πλάτων αἰῶνος εἰκόνα κινητὴν ἢ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως.

3 Ἐρατοσθένης τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν.

κβ. Περὶ οὐσίας χρόνου. G 38

Πλάτων οὐσίαν χρόνου τὴν τοῦ οὐρανοῦ κίνησιν.

Οἱ πλείους τῶν Στωικῶν αὐτὴν τὴν κίνησιν.

Οἱ μὲν πλείους ἀγένητον τὸν χρόνον.

Πλάτων δὲ γενητὸν κατ' ἐπίνοιαν.

Περὶ οὐσίας χρόνου.

1 (Πλάτων) οὐσίαν [δὲ] χρόνου τὴν οὐρανοῦ κίνησιν.

2 Ξενοκράτης μέτρον τῶν γενητῶν καὶ κίνησιν ἀίδιον.

3 Ἑστιαῖος ὁ Περίνθιος φυσικὸς φορὰν ἄστρων πρὸς ἄλληλα.

4 Στράτων τῶν ἐν κινήσει καὶ ἠρεμίᾳ ποσόν.

5 Ἐπίκουρος σύμπτωμα ⟨συμπτωμάτων⟩, τοῦτο δ' ἐστὶ παρακολούθημα κινήσεων.

6 Ἀντιφῶν καὶ Κριτόλαος νόημα ἢ μέτρον τὸν χρόνον, οὐχ ὑπόστασιν.

7 Οἱ Στωικοὶ χρόνου οὐσίαν αὐτὴν τὴν κίνησιν.

8 Οἱ πλείους ἀγένητον τὸν χρόνον.

9 (Πλάτων) γενητὸν [δὲ] κατ' ἐπίνοιαν.

κγ. Περὶ κινήσεως.

Πυθαγόρας Πλάτων· κίνησίς

Περὶ κινήσεως.

1 Πυθαγόρας· κίνησίς ἐστι διαφο-

12 ἀγένητον A: ἀγέννητον BC qualia adnotare nunc supersedebo

1 πᾶσιν delere iussit Usener || 11 continuatur 22 9 || 14 continuatur a Stobaeo μέτρον βραδύτητος ἢ τάχους εἶπε Χρύσιππος excerptum ex Arii fr. 26 [ecl. I 8 p. 260 H] || 15 φυσικὸς verisimiliter ad Stratonem § 4 rettulit Krische Forsch. p. 351 cf. Sext. P. H. III 137 et adv. math. X 177 Στράτων ὁ φυσικὸς . . . ἔλεγεν χρόνον ὑπάρχειν μέτρον πάσης κινήσεως καὶ μονῆς || 19 συμπτωμάτων addidit Heeren ex Sext. adv. math. X 238 || 22 Ἀντιφῶν F: Ἀντιφάνης F mrg. et C || 23 οὐδ' A || 27 continuatur post 21 2 || 29 διαφερότης A: corr. Heeren

ἐστι διαφορά τις ἢ ἑτερότης ἐν ὕλῃ.

2 Ἀριστοτέλης· ἐντελέχεια κινητοῦ.

3 Δημόκριτος ἓν γένος τῆς κινήσεως τὸ κατὰ παλμόν.

4 Ἐπίκουρος δύο εἴδη τῆς κινήσεως,

ρότης ἢ ἑτερότης ἐν ὕλῃ ᾗ ἐστιν ὕλη. οὗτος πάσης κινήσεως κοινὸς ὅρος.

Ἀριστοτέλης τὴν κίνησιν ἐνέργειαν εἶναι τοῦ δυνάμει κινητοῦ ᾗ κινητόν· τῶν δὲ κινήσεων τὰς μὲν εἶναι κατὰ τὸ ποσόν, τὰς δὲ κατὰ τὸ ποιόν, τὰς δὲ κατὰ τόπον. κατὰ μὲν τὸ ποσὸν αὔξησιν καὶ μείωσιν, ἐν προσθέσει τινὶ θεωρουμένην καὶ ἀφαιρέσει· κατὰ δὲ τὸ ποιὸν ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολήν, ὡς τὴν ἐκ θερμοῦ εἰς ψυχρόν, ἐκ γλυκέος εἰς πικρόν· κατὰ δὲ τόπον, ἣν ἰδιώτερον φορὰν ὠνόμασε, καθ' ὃν ἐξ οὗ εἰς ὃ μεταβαίνει τὰ κινούμενα. ταύτης δὲ τρεῖς εἶναι διαφοράς, ὧν δύο μὲν ἁπλᾶς, τήν τε κατ' εὐθεῖαν καὶ τὴν ἐν κύκλῳ, μίαν δὲ μικτήν· εὐθεῖαν μὲν τὴν ἄνω καὶ κάτω κατά τε κουφότητα καὶ βαρύτητα τῶν σωμάτων, ἐν κύκλῳ δὲ τὴν περιφερῆ, μικτὴν δὲ τὴν κατ' ἔγκλισιν. τῆς δὲ κατὰ τόπον κινήσεως τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ μέσου γίνεσθαι τὴν δὲ ἐπὶ τὸ μέσον τὴν δὲ περὶ τὸ μέσον. πυρὸς μὲν οὖν καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ μέσου, γῆς ⟨δὲ⟩ καὶ ὕδατος ἐπὶ τὸ μέσον, τοῦ δὲ ὅλου περὶ τὸ μέσον. τούτοις δὲ † κληροῦσθαι τὸν ὅλον κόσμον.

Δημόκριτος ἓν γένος κινήσεως τὸ κατὰ παλμὸν ἀπεφαίνετο.

Ἐπίκουρος δύο εἴδη κινήσεως, τὸ

---

5 κατὰ πλάγιον (A)BC: κατὰ πληγὴν coni. Zeller. sed cf. supra c. 12 5 Simpl. de cael. p. 484^{a} 30 schol. Brand. et Laert. X 43. 44

3 ἐντελέχειαν exhibet Arist. phys. III 2 p. 202^{a} 7. 251^{a} 9, quare dubitavi an Stobaeanis Ariana admixta essent Prol. p. 75^{2} cf. p. 215 || 4 κινητικοῦ ἢ κινητὸν F: correxi ex Arist. l. c. vulgo κινητικοῦ ἢ κινητοῦ. δυνάμει cf. Arist. p. 201^{a} 10 || 13 ἣν ἂν C: ἂν F: ἣν δὴ Meineke || ὠνόμασε p. 226^{a} 33. 260^{a} 28 || 21 τὴν κατάλυσιν A: corr. post Canterum Heeren || 26 δὲ add. Meineke || 27 τὸ δὲ ὅλον A: corr. Heeren || 28 κληροῦσθαι A: τελειοῦσθαι Canter, πληροῦσθαι verisimiliter Heeren.

τὸ κατὰ στάθμην καὶ τὸ κατὰ παρέγκλισιν.

5

6 Ἡρόφιλος κινήσεως τὴν μὲν λόγῳ θεωρητήν, τὴν δὲ αἰσθητήν.

7 Ἡράκλειτος ἠρεμίαν μὲν καὶ στάσιν ἐκ τῶν ὅλων ἀνῄρει· ἔστι γὰρ τοῦτο τῶν νεκρῶν· κίνησιν δὲ ἀίδιον μὲν τοῖς ἀιδίοις, φθαρτὴν δὲ τοῖς φθαρτοῖς.

8

κδ. Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. G 39

1 Παρμενίδης Μέλισσος Ζήνων ἀνῄρουν γένεσιν καὶ φθορὰν διὰ τὸ νομίζειν τὸ πᾶν ἀκίνητον.

2 Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ πάντες ὅσοι κατὰ συναθροισμὸν τῶν λεπτομερῶν σωμάτων κοσμοποιοῦσι συγκρίσεις μὲν καὶ διακρίσεις εἰσάγουσι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς οὐ κυρίως· οὐ γὰρ κατὰ ⟨τὸ⟩ ποιὸν ἐξ ἀλλοιώσεως, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν ἐκ συναθροισμοῦ ταύτας γίνεσθαι.

3 Πυθαγόρας καὶ πάντες ὅσοι παθητὴν τὴν ὕλην ὑποτίθενται κυρίως γένεσιν καὶ φθορὰν γίνεσθαι· ἐκ γὰρ ἀλλοιώσεως στοιχείων καὶ τροπῆς καὶ ἀναλύσεως ταῦτα γίνεσθαι.

κατὰ στάθμην καὶ τὸ κατὰ παρέγκλισιν * * * εἰσὶ δέ τινες οἳ καὶ τέταρτον εἶδος εἰσάγουσι τὸ κατ' οὐσίαν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κατὰ γένεσιν. ἄλλοι δὲ καὶ τὴν διανοητικὴν προστιθέασι, μέχρι γὰρ τῶν πέντε προὔβησαν.

Διόδωρος ὁ Κρόνος κεκινῆσθαι μέν τι, κινεῖσθαι δὲ μηδέν.

Ἡρόφιλος κινήσεως τὴν μὲν λόγῳ θεωρητήν, τὴν δὲ αἰσθητήν.

Ἡράκλειτος ἠρεμίαν μὲν καὶ στάσιν ἐκ τῶν ὅλων ἀνῄρει, κίνησιν δὲ τοῖς πᾶσιν ἀπεδίδου.

Ἀσκληπιάδης πᾶσαν κίνησιν αἰσθητὴν ἀπεφήνατο.

Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

Παρμενίδης καὶ Μέλισσος ἀνῄρουν γένεσιν καὶ φθορὰν διὰ τὸ νομίζειν τὸ πᾶν ἀκίνητον.

Ἐμπεδοκλῆς Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Ἐπίκουρος καὶ πάντες ὅσοι κατὰ συναθροισμὸν τῶν λεπτομερῶν σωμάτων κοσμοποιοῦσι συγκρίσεις μὲν καὶ διακρίσεις εἰσάγουσι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς οὐ κυρίως· οὐ γὰρ κατὰ τὸ ποιὸν ἐξ ἀλλοιώσεως, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν ἐκ συναθροισμοῦ ταύτας γίνεσθαι.

Πυθαγόρας καὶ πάντες ὅσοι παθητὴν τὴν ὕλην ὑποτίθενται, κυρίως γενέσεις καὶ φθορὰς γίνεσθαι· ἐκ γὰρ ἀλλοιώσεως τῶν στοιχείων καὶ τροπῆς καὶ ἀναλύσεως [γενέσεως καὶ φθορᾶς] παράθεσιν καὶ μῖξιν κρᾶσίν τε καὶ σύγχυσιν γίγνεσθαι.

---

3 τὴν μὲν BC: τὰς μὲν pr. A || 4 αἰσθητὴν BC: αἰσθητάς pr. A || 6 ὅλων (A)C: λόγων B || 14 δὲ om. C || 17 συγκρίσεις G: καὶ συγκρίσεις (A)BC || 19 τὸ addidi in codd. omissum || 8 τὸ ποσὸν A: τὸ om. BC || ἐκ om. B

2 tertium genus intercidisse vidit Meineke || 5 διανοητικὴν inepte additum ex Epic. Laertii X 51 || 24 ἄγουσι A: corr. Heeren || 33 γενέσεως καὶ φθορᾶς in marg. relegandum vidit Heeren

κε. Περὶ ἀνάγκης. G 40

1 Θαλῆς· ἰσχυρότατον ἀνάγκη, κρατεῖ γὰρ τοῦ παντός.

2 Πυθαγόρας ἀνάγκην ἔφη περικεῖσθαι τῷ κόσμῳ.

3 Παρμενίδης καὶ Δημόκριτος πάντα κατὰ ἀνάγκην· τὴν αὐτὴν δὲ εἶναι εἱμαρμένην καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν καὶ κοσμοποιόν.

5 Πλάτων τὰ μὲν εἰς πρόνοιαν ἄγει, τὰ δὲ εἰς ἀνάγκην.

κϛ. Περὶ οὐσίας ἀνάγκης. G 41

1 Ἐμπεδοκλῆς οὐσίαν ἀνάγκης αἰτίαν χρηστικὴν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στοιχείων.

2 Δημόκριτος τὴν ἀντιτυπίαν καὶ φορὰν καὶ πληγὴν τῆς ὕλης.

3 Πλάτων ὁτὲ μὲν τὴν ὕλην ὁτὲ δὲ τὴν τοῦ ποιοῦντος πρὸς τὴν ὕλην σχέσιν.

2 κρατεῖν G quia prius enuntiatum variavit
8 εἶναι GAB: εἶναι καὶ C
9 καὶ post πρόνοιαν om. B
10 falso huic § praeponunt tit. c. 26 (A)BC: recte G
17 φθορὰν καὶ πληγὴν B: φθορὰν καὶ τὴν πληγὴν A: τὴν φορὰν καὶ πληγὴν C: φορὰν ut glossema seclusit veri dissimiliter Beck cf. Oenom. apud. Eus. P. E. VI 7 18

Περὶ ἀνάγκης.

1 [Θαλῆς ἐρωτηθεὶς τί ἰσχυρότατον εἶπεν 'ἀνάγκη, κρατεῖ γὰρ πάντων'.]

2 Πυθαγόρας ἀνάγκην ἔφη περικεῖσθαι τῷ κόσμῳ.

3 [Παρμενίδου καὶ Δημοκρίτου. οὗτοι] πάντα κατ' ἀνάγκην· τὴν δ' αὐτὴν εἶναι εἱμαρμένην καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν καὶ κοσμοποιόν.

4 Λεύκιππος πάντα κατ' ἀνάγκην, τὴν δ' αὐτὴν ὑπάρχειν εἱμαρμένην· λέγει γὰρ ἐν τῷ Περὶ νοῦ 'οὐδὲν χρῆμα μάτην γίνεται, ἀλλὰ πάντα ἐκ λόγου τε καὶ ὑπ' ἀνάγκης'.

5 (Πλάτων) [καὶ] τὰ μὲν εἰς πρόνοιαν ἀνάγει τὰ δὲ εἰς ἀνάγκην.

1 Ἐμπεδοκλῆς αἰτίαν χρηστικὴν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στοιχείων.

3 Πλάτων ὁτὲ μὲν τὴν ὕλην ὁτὲ δὲ τὴν τοῦ ποιοῦντος πρὸς τὴν ὕλην σχέσιν.

2 apophthegmatis forma a Placitis aliena. ex gnomologiis igitur sumpsit Stob. || 3 κρατεῖ γὰρ Cant. mrg.: τί γὰρ A || πάντων (Plut. παντός) est etiam apud Laertium I 35. sequitur in Stobaeo inter §§ 1 et 2 ἀνάγκη ἐστὶ κρίσις βεβαία καὶ ἀμετάτρεπτος δύναμις προνοίας, quod cum lemma omissum sit nescio num ad Placita referendum sit || 6 forma lemmatis Stobaeo debetur. Plutarchus veram servavit || 8 δίκην cf. infra p. 335b 16. δίνην Heeren et Beck. at cf. Karsten Parm. p. 235 (45) et Krische p. 107 || 12 περὶ νοῦ Democriti potius fuisse indicat Heeren || 15 ordo Stobaei 26 3 25 5 26 1 || 16 αἰτίαν 17 — στοιχείων 18 iteratur post ἀνάγκην v. 16

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

25 2 Theodoret. VI 13 . . . Πυθαγόρας ὁ πολυθρύλητος ἀνάγκην εἶπε περικεῖσθαι τῷ κόσμῳ.

3 **Idem** l. c. ὁ δὲ Παρμενίδης τὴν ἀνάγκην [καὶ] δαίμονα κέκληκε καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν.

PLUTARCHI EPIT. I 27

κζ. Περὶ εἱμαρμένης.

1 Ἡράκλειτος πάντα καθ' εἱμαρμένην, τὴν δὲ αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκην.

3 Πλάτων ἐγκρίνει μὲν τὴν εἱμαρμένην ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν καὶ βίων, συνεισάγει δὲ καὶ τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν.

4 οἱ Στωικοὶ Πλάτωνι ἐμφερῶς· καὶ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀνίκητόν φασιν αἰτίαν καὶ βιαστικήν, τὴν δὲ εἱμαρμένην συμπλοκὴν αἰτιῶν τεταγμένην, ἐν ᾗ συμπλοκῇ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς, ὥστε τὰ μὲν εἱμάρθαι τὰ δὲ ἀνειμάρθαι.

1 de cc. 27. 28 cf. Prol. p. 178 || 7 συνάγει B || 10 ἀνίκητον sic ABC || 13 παρ' ἡμᾶς (A): παρ' ἡμῖν B at cf. v. 7 et Diogenian. ap. Eus. P. E. VI 8 32 Baguet de Chrysippo p. 222 (n. 89) || 14 ἀνειμάρθαι nisi contra legem a Stoicis fictum credis, scribendum τὰ μὲν εἱμαρτά, τὰ δὲ ἀνειμαρτά, in quod etiam Usener incidit. [cf. εἱμαρτός Plut v. Alex. 30 extr.]

STOBAEI ECL. I 5 15

Περὶ εἱμαρμένης.

1 (Ἡράκλειτος) πάντα [δὲ] καθ' εἱμαρμένην, τὴν δ' αὐτὴν ὑπάρχειν ἀνάγκην· γράφει γοῦν· ἔστι γὰρ εἱμαρμένη πάντως . . .

2 ⟨Χρύσιππος⟩ μὴ διαφέρειν τοῦ εἱμαρμένου τὸ κατηναγκασμένον * * * κατ' ἐπιπλοκὴν μερῶν συνηρτημένην.

5 Ζήνων ὁ Στωικὸς ἐν τῷ Περὶ φύσεως, δύναμιν κινητικὴν τῆς ὕλης κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως, ἥντινα μὴ διαφέρειν πρόνοιαν καὶ φύσιν καλεῖν.

6 Ἀντίπατρος ὁ Στωικὸς θεὸν ἀπεφαίνετο τὴν εἱμαρμένην.

2 § 1 continuatur 28 1 || 3 εἱμαρμένη C: εἱμαρμένα F || lacunosus est hic locus. nam hiat oratio v. 5, intercidit lemma v. 6, quod explevi ex Theodor., plura interciderunt v. 7, quae partim ex Theodor. expleas. quo μερῶν v. 8 pertineat, obscurum. an αἰτιῶν? cf. 27 4 28 4 Euseb. XV 14 2 Cic. de divin. I 55 125 || 12 διαφέρον A: corr. codd. August. Vatic. || 13 ἀπεφαίνετο A: ἀπεφήνατο Aug. itemque p. 323b 2

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

27 1 Theodoret. VI 13 [post c. 25 3]: καὶ ὁ Ἡράκλειτος δὲ πάντα καθ' εἱμαρμένην εἴρηκε γίγνεσθαι, ἀνάγκην δὲ τὴν εἱμαρμένην καὶ οὗτος ὠνόμασε.

2 **Idem** VI 14 καὶ Χρύσιππος δὲ ὁ Στωικὸς μηδὲν διαφέρειν εἶπε τοῦ εἱμαρμένου τὸ κατηναγκασμένον, εἶναι δὲ τὴν εἱμαρμένην κίνησιν ἀίδιον συνεχῆ καὶ τεταγμένην.

5 Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς δύναμιν κέκληκε τὴν εἱμαρμένην κινητικὴν τῆς ὕλης, τὴν δὲ αὐτὴν καὶ πρόνοιαν καὶ φύσιν ὠνόμασεν.

κη. Περὶ οὐσίας εἱμαρμένης.

1 Ἡράκλειτος οὐσίαν εἱμαρμένης λόγον τὸν διὰ τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα· αὕτη δέ ἐστι τὸ αἰθέριον σῶμα, σπέρμα τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.

2 Πλάτων λόγον ἀίδιον καὶ νόμον ἀίδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

3 Χρύσιππος δύναμιν πνευματικὴν τάξει τοῦ παντὸς διοικητικήν· καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ὅροις· εἱμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος, ἢ νόμος τῶν [ὄντων] ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων· ἢ λόγος, καθ' ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε τὰ δὲ γινόμενα γίνεται τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται.

10 τάξιν G cf. ad Stob.
10 πάλιν GBC: πάγην A
12 τοῦ νόμου κόσμος ἢ λόγος ἢ νόμος B
13 ὄντων delevi cf. Stob. Theodor.

Ἡράκλειτος οὐσίαν εἱμαρμένης ἀπεφαίνετο λόγον τὸν διὰ οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα. αὕτη δ' ἐστὶ τὸ αἰθέριον σῶμα, σπέρμα τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως καὶ περιόδου μέτρον τεταγμένης.

Πλάτων λόγον ἀίδιον τὴν οὐσίαν τῆς εἱμαρμένης καὶ νόμον ἀίδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

Χρύσιππος δύναμιν πνευματικὴν τὴν οὐσίαν τῆς εἱμαρμένης, τάξει τοῦ παντὸς διοικητικήν. τοῦτο μὲν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ κόσμου· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ ὅρων καὶ ἐν τοῖς Περὶ τῆς εἱμαρμένης καὶ ἐν ἄλλοις σποράδην πολυτρόπως ἀποφαίνεται λέγων· εἱμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος, ἢ λόγος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων, ἢ λόγος, καθ' ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε τὰ δὲ γινόμενα γίνεται τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται. μεταλαμβάνει δ' ἀντὶ τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν τὴν αἰτίαν τὴν φύσιν τὴν ἀνάγκην, προστιθεὶς καὶ ἑτέρας ὀνομασίας ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας τασσομένας καθ' ἑτέρας καὶ ἑτέρας ἐπιβολάς. Μοίρας δὲ καλεῖσθαι ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτὰς διαμερισμοῦ Κλωθὼ καὶ Λάχεσιν καὶ Ἄτροπον. Λάχεσιν μέν, ὅτι ὃν κλῆρον λελόγχασιν ἕκα-

2 οὐσίας ⟨τῆς⟩ τοῦ volebat Bywater. cf. Plut. || 11 τάξεως Meineke. melius esset τάξιν cf. § 4. sed nihil mutandum || 13 ἐν δὲ A: δὲ vulgo post δευτέρῳ collocatum || 14 ὡρῶν A: corr. Heeren || 27 ἐπιβουλάς A || 30 ὅτι ὃν κλῆρον scripsi: οἷον κλήρῳ A: ὅτι οἷα κλήρῳ Heeren || ἕκαστα A: corr. Heeren cf. Diogenian. ap. Eus. P. E. VI 8 10 [Theodoret. VI 12] Λάχεσιν . . παρὰ τὸ λαγχάνειν ἑκάστῳ [l. ἕκαστον] τὸ πεπρωμένον. cf. Porphyr. Stob. ecl. II p. 382 H. Plat. rep. X p. 617 D 620 D E

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

28 3 Theodoret. l. c. οἱ δὲ τοῦτον (Ζή-

στοι κατὰ τὸ δίκαιον ἀπονέμεται· Ἄτροπον δέ, ὅτι ἀμετάθετος καὶ ἀμετάβλητός ἐστιν ὁ καθ' ἕκαστα διορισμὸς ἐξ ἀιδίων χρόνων· Κλωθὼ δέ, ὅτι ἡ κατὰ τὴν εἱμαρμένην διανέμησις καὶ τὰ γεννώμενα τοῖς κλωθομένοις παραπλησίως διεξάγεται, κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν ἐξήγησιν τῶν ὀνομάτων ἅμα καὶ τῶν πραγμάτων συμπαρισταμένων εὐχρήστως.

4 Οἱ Στωικοὶ εἱρμὸν αἰτιῶν, τουτέστι τάξιν καὶ ἐπισύνδεσιν ἀπαράβατον.

5 Ποσειδώνιος τρίτην ἀπὸ Διός· πρῶτον μὲν γὰρ εἶναι τὸν Δία, δεύτερον δὲ τὴν φύσιν, τρίτον δὲ τὴν εἱμαρμένην.

Ποσειδώνιος τρίτην ἀπὸ Διός. πρῶτον μὲν γὰρ εἶναι τὸν Δία, δεύτερον δὲ τὴν φύσιν, τρίτην δὲ τὴν εἱμαρμένην.

κθ. Περὶ τύχης. G 43

1 Πλάτων αἰτίαν ἐν προαιρετικοῖς κατὰ συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα.

Περὶ τύχης.

Πλάτων τὴν τύχην ἀπεφαίνετο αἰτίαν ἐν ἀπροαιρέτοις κατὰ συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα καὶ σύμπτωμα καὶ προαιρέσεως κατὰ τὴν πρὸς τὸ τέλος πρόθεσιν ἐναλλακτικὴν σχέσιν.

---

1 cum § 4 cf. Suid. v. εἱμαρμένη [v. Laert. VII 149]: ἡ εἱρμός τις καὶ ἐπισύνδεσις ἀπαράβατος δι' αἰτίαν ἀναπόδραστον [cf. Plut. de fat. 1 λόγος θεῖος ἀπαράβατος δι' αἰτίαν ἀνεμπόδιστον]. ἡ δύναμις κινητικὴ τῆς ὕλης [cf. supra 27 5]. quo scriptore usus sit Suidas, haud scio, nec magis utrum Aëtium ille an Stoicum librum adhibuerit.

2 ἐπίδεσιν B

4 δὲ τρίτην B

5 δεύτερον δὲ AB: δὲ om. C. ceterum scribendum videtur δευτέραν et τρίτην cf. Stob.

3 pro ἀμετάβλητος requiri videtur etymon ἄτρεπτος quod est apud Diogenianum et [Arist.] d. mund. 7 p. 401b 19 || 6 κλωθωμένοις A et vulgo: correxi || 7 διεξάγεται cf. Laert VII 149 Plut. d. fat. 1 p. 568 || 10 εὐχρήστως F: ἀχρήστως C vulgo || 12 scribendum videtur δευτέραν || 17 ἀπροαιρέτως Stobaei error. recte Plut. cf. Plut. de fat. 7 p. 572 B || 18 σύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως Theodoretus fortasse recte || 20 προύθεσιν A

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

νωνα) διαδεξάμενοι τὴν εἱμαρμένην λόγον ἔφασαν εἶναι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων.

28 4 Theodoret. l. c. καὶ πάλιν ἐν ἑτέροις ξυγγράμμασιν εἱρμὸν αἰτιῶν τὴν εἱμαρμένην κεκλήκασι.

29 1 Idem VI 15 καὶ τὴν τύχην δὲ ὡσαύτως οἱ μὲν θεὸν ὑπέλαβον καὶ ὡς θεὸν ἐσεβάσθησαν, ὁ δὲ Πλάτων αἰτίαν εἶπεν εἶναι κατά τι ξυμβεβηκὸς γιγνομένην καὶ πάλιν ξύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως κέκληκε.

2 Ἀριστοτέλης· αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἕνεκά τινος γινομένοις ἄδηλον καὶ ἄστατον·

Ἀριστοτέλης αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἕνεκά τινος γινομένοις ἄστατον καὶ ἄδηλον. καὶ ὑποθέσεις μὲν δύο ταῖς ἀρχαῖς ἐνυπάρχειν, τάξιν τε καὶ ἀταξίαν, αἰτίας δὲ τέτταρας ἐν τοῖς ὅλοις καθ' ἃς ἅπαντα συνίσταται, νοῦν φύσιν ἀνάγκην τύχην· καὶ τούτων διπλῆν ἑκάστην, τὴν μὲν ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι τὴν δ' ἐν ἄλλοις· τελεῖσθαι δὲ τὰ μὲν πάντως τὰ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ δ' ἄλλοτε ἄλλως. τὴν δ' εἱμαρμένην οὐκ αἰτίαν μέν, τρόπον δέ τινα αἰτίας, συμβεβηκότα πως τοῖς τῆς ἀνάγκης τεταγμένοις.

3 διαφέρειν δὲ τῆς τύχης τὸ αὐτόματον· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης καὶ ταὐτομάτου εἶναι ἐν τοῖς πρακτέοις πάντως· τὸ δὲ αὐτόματον οὐκ ἀπὸ τύχης, ἐν γὰρ τοῖς ἔξω πράξεως· καὶ τὴν μὲν τύχην τῶν λογικῶν, τὸ δὲ αὐτόματον καὶ τῶν λογικῶν καὶ τῶν ἀλόγων [ζῴων] καὶ τῶν ἀψύχων [σωμάτων].

Ἀριστοτέλης διαφέρειν τῆς τύχης τὸ αὐτόματον· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης καὶ τοῦ αὐτομάτου εἶναι ἐν τοῖς πρακτικοῖς πάντως· τὸ δ' αὐτόματον οὐκ ἀπὸ τύχης, ἐν γὰρ τοῖς ἔξω πράξεως· καὶ τὴν μὲν τύχην τῶν λογικῶν, τὸ δ' αὐτόματον καὶ τῶν λογικῶν καὶ τῶν ἀλόγων καὶ ἀψύχων· καὶ τὴν μὲν τύχην προαιρέτως συμβαίνειν, τὸ δ' αὐτόματον ἀπροαιρέτως· καὶ τὴν μέν τινος ὑπάρχοντος γίνεσθαι, τὸ δὲ ἀλόγως, μηδενὸς ἔξω βουλευθέντος.

4 Θεόφραστος προσδιαρθροῖ ταῖς αἰτίαις τὴν κατὰ προαίρεσιν· φέρεται δέ πως εἰς τὸ εἱμαρμένην εἶναι τὴν ἑκάστου φύσιν. ἐν ᾗ τόπον τεττάρων

1 § 2 ex Arist. phys. II 5 p. 197a 5sqq. cf Prol. p. 215

4 § 3 ex Ar. phys. II 6 breviata cf. Prol. p. 215 || 5 γὰρ om. B || αὐτομάτου B

6 nisi Aëtius peccavit, olim scriptum fuit εἶναι γάρ, sed fortasse plura interciderunt || πρακτέοις cf. ad Stob. || πάντως cf. Ar. l. c. καὶ ὅλως πρᾶξις

11 ζῴων et σωμάτων notavi Plutarchi posteriorumve glossemata.

1 συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα Meineke ex codicis August. errore cf. § 1 p. 324b 18 || 3 ἄδηλον καὶ ἄστατον fuit in Aëtio cf. Plut. et Theod., transposuit Stobaeus || 10 τελεῖσθαι γὰρ A: corr. Heeren || 19 Aëtius scripsit πρακτοῖς cf. Arist. l. c. nisi legit illic πρακτέα ut Simpl. f. 73a 17. 26

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 **Theodoret.** l. c. καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ὡσαύτως αἰτίαν ἔφη κατὰ ξυμβεβηκὸς ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἕνεκά τινος γιγνομένοις ἄδηλόν τε καὶ ἄστατον.

6 Ἐπίκουρος ἄστατον αἰτίαν προσώποις χρόνοις τόποις.

7 Ἀναξαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ ἄδηλον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ· ἃ μὲν γὰρ εἶναι κατ' ἀνάγκην, ἃ δὲ καθ' εἱμαρμένην, ἃ δὲ κατὰ προαίρεσιν, ἃ δὲ κατὰ τύχην, ἃ δὲ κατὰ τὸ αὐτόματον.

λ. Περὶ φύσεως. G 20

1 Ἐμπεδοκλῆς φύσιν μηδενὸς εἶναι, μῖξιν δὲ τῶν στοιχείων καὶ διάστασιν. γράφει γὰρ οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῶν·

ἄλλο δέ τοι ἐρέω. φύσις οὐδενός ἐστιν ἁπάντων
θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτή,
ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων
ἐστί, φύσις δὲ βροτοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν.

2 Ἀναξαγόρας ὁμοίως τὴν φύσιν σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, τουτέστι γένεσιν καὶ φθοράν.

αἰτιῶν ποικίλων, προαιρέσεως * τύχης καὶ ἀνάγκης.

5 Ἐπίκουρος κατ' ἀνάγκην, κατὰ προαίρεσιν, κατὰ τύχην.

6 Ἐπίκουρος ἄστατον αἰτίαν προσώποις χρόνοις τρόποις.

7 ⟨Ἀναξαγόρας⟩ καὶ οἱ Στωικοὶ ἄδηλον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ· ἃ μὲν γὰρ εἶναι κατ' ἀνάγκην, ἃ δὲ καθ' εἱμαρμένην, ἃ δὲ κατὰ προαίρεσιν, ἃ δὲ κατὰ τύχην, ἃ δὲ κατὰ τὸ αὐτόματον. τύχη ἀτάκτου ἐνεργείας ἐστὶ προσηγορία.

Περὶ φύσεως.

1 ἄστατον AB: ἀσύστατον C
2 τόποις AB: τρόποις C
10 μηδὲν (A)BC: corr. Stein
12 πρώτῳ φυσικῶν A: πρώτω τῶν φυσικῶν B: πρώτῳ φυσικῷ C
14 v. 77—80 K. 36—39 St. || δέ τι B || οὐδέν ἐστιν ABC: correctum ex Plut. adv. Colot. 10 et Aristot. Met. Δ 4 p. 1015a 1
18 μίξις τε καὶ C
20 φύσις δ' ἐπὶ τοῖς Arist. l. c.

1 lacunam explet Heeren scribendo φύσεως cf. 29 2 || 3 πάντα κατ' coni. Usener cf. 25 3 || 5 ἀσύστατον Meineke at cf. Laert. X 133 || 6 τρόποις deterior lectio quam Plutarchi, at Stobaeo concedenda || 7 Ἀναξαγόρας ex Plutarcho, καὶ οἱ Στωικοὶ ex F mrg. additum || 12 τύχη — προσηγορία lemmate privatum esse verisimiliter Heeren coniecit. incertius utrum recte de Pythagoreis cogitaverit an Democritea sint cf. Prol. p. 46 || 14 περὶ φύσεως cf. c. 1.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

29 6 **Theodoret.** VI 15 Ἀναξαγόρας δὲ καὶ Δημόκριτος καὶ οἱ ἐκ τῆς Ποικίλης ὠνομασμένοι ἄδηλον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λόγῳ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Τετελεκὼς τοίνυν τὸν περὶ ἀρχῶν καὶ στοιχείων καὶ τῶν συνεδρευόντων αὐτοῖς λόγον τρέψομαι πρὸς τὸν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀπὸ τοῦ περιεκτικωτάτου πάντων ἐνστησάμενος.

α. Περὶ κόσμου. G 44

1 Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.

2 Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα τὸν κόσμον.

3 Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος [καὶ ὁ τούτου καθηγητὴς Μητρόδωρος] ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ κατὰ πᾶσαν περίστασιν.

Περὶ κόσμου.

1 (Πυθαγόρας) [ὃς καὶ] πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.

2 Θαλῆς Πυθαγόρας Ἐμπεδοκλῆς Ἔκφαντος Παρμενίδης Μέλισσος Ἡράκλειτος Ἀναξαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης Ζήνων ἕνα τὸν κόσμον.

3 Ἀναξίμανδρος Ἀναξιμένης Ἀρχέλαος Ξενοφάνης Διογένης Λεύκιππος Δημόκριτος Ἐπίκουρος ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ κατὰ πᾶσαν περιαγωγήν.

---

1 Πλουτάρχου φιλοσόφου περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων ἐπιτομῆς τὸ β̄ A: βιβλίον δεύτερον om. titulo B: περὶ τ. ἀ. τ. φ. φυσικῶν δογμάτων ἐπιτομῆς βιβλίον β' C || 4 τὸν ἐπὶ (A)BC: emend. corrector Vossiani cf. Prol. p. 39 || 14 τούτου Cyrill. cf. Prol. p. 11: τούτων ABC || καθηγητής G cf. Achill: μαθητής Cyrill. (A)BC cf. Prol. p. 22 sq. ubi Metrodori memoriam ex I 5 4 a Plutarcho interpolatam dixi

1 titulus plenior proxima capita comprehendit

2 § 1 adnexa est II 4 1

TESTIMONIA PLUTARCHI

II 1 1 Achill. p. 129 D τὸ δὲ πᾶν κόσμον Πυθαγόρας ἐκάλεσεν ἐκ τῆς διακοσμήσεως. οὐδεὶς δὲ πρὸ αὐτοῦ. **Cyrill.** c. Iul. II p. 46 B Πλούταρχος τοίνυν ἀνὴρ τῶν παρ' αὐτοῖς οὐκ ἄσημος γεγονὼς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς τῶν φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς οὕτω φησὶ περὶ τοῦ κόσμου· Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.

2 **Idem** l. c. Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα τὸν κόσμον.

3 **Achill.** p. 130 B Ἐπίκουρος δὲ πολ-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

II 1 2 Theodoret. IV 15 οὐ μόνον δὲ ἐν τούτοις διαφωνίᾳ γε πλείστῃ ἀλλὰ κἀν τοῖς ἄλλοις ἐχρήσαντο. καὶ γὰρ δὴ τὸν κόσμον Θαλῆς μὲν καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Παρμενίδης καὶ Μέλισσος καὶ Ἡράκλειτος καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων ἕνα εἶναι ξυνωμολόγησαν.

3 **Idem** l. c. Ἀναξίμανδρος δὲ καὶ Ἀναξιμένης καὶ Ἀρχέλαος καὶ Ξενοφάνης καὶ Διογένης καὶ Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος πολλοὺς εἶναι καὶ ἀπείρους ἐδόξασαν.

PLUTARCHI EPIT. II 1

4 Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου.

5 Σέλευκος ἄπειρον τὸν κόσμον.

6 Διογένης τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι.

7 Οἱ Στωικοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· πᾶν μὲν γὰρ εἶναι τὸ σὺν τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν κόσμον· [ὥστε οὐ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ ὅλον καὶ τὸν κόσμον.]

STOBAEI ECL. I 21 3

Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου.

Σέλευκος ὁ Ἐρυθραῖος καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἄπειρον τὸν κόσμον.

Διογένης καὶ Μέλισσος τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι.

Οἱ Στωικοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· πᾶν μὲν γὰρ εἶναι σὺν τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν κόσμον.

---

1 τὸν—περίδρομον Cyrill. AB cf. G Prol. p. 11: τὴν περιδρομὴν C || 2 τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου Cyrill. cf. G: τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πέρατος αὐτοῦ AB: τοῦ κόσμου καὶ τοῦτο πέρας αὐτοῦ C || 4 δὲ ἄπειρον B || 9 τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ Cyrill. cf. G: κενῷ ἄπειρον (A)BC || 10 τὸν κόσμον Cyrill. ABC: τὸν om. vulgo || ὥστε—κόσμον om. B: Plutarcho haec debentur cf. Prol. p. 65 || οὐ delent probabiliter in marg. corr. Vossiani Corsinus Reiske || 11 τὸ ὅλον Cyrill. (A)C: τὸ πᾶν multi coniecerunt cf. Achill.

8 πεπεράνθαι F: vulgo πεπερασμένον ex Vatic.

TESTIMONIA PLUTARCHI

λοὺς κόσμους ὑποτίθεται καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Μητρόδωρος. **Cyrill.** l. c. Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Μητρόδωρος ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ καὶ κατὰ πᾶσαν περίστασιν.

1 4 **Idem** l. c. Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου.

5 **Idem** l. c. Σέλευκος ἄπειρον τὸν κόσμον.

6 **Idem** l. c. Διογένης τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι.

7 **Achill.** l. c. post. § 1 τὸ δὲ πᾶν τοῦ ὅλου παρὰ τοῖς Στωικοῖς διαφέρει. ὅλον μὲν γὰρ λέγουσι τὸν κόσμον πᾶν δὲ μετὰ τοῦ κενοῦ. τηρητέον δὲ ὅτι οὐδαμοῦ δι' ὅλου κόσμος οὕτως [sc. πᾶν] ὠνόμασται. **Cyrill.** l. c. οἱ Στωικοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον. ἅπαν μὲν γὰρ εἶναι τὸ σὺν τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ [sic cod. Aub.], ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν

8 Τῶν ἀπείρους ἀποφηναμένων τοὺς κόσμους Ἀναξίμανδρος τὸ ἴσον αὐτοὺς ἀπέχειν ἀλλήλων, Ἐπίκουρος ἄνισον εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν κόσμων διάστημα.

β. Περὶ σχήματος κόσμου. G 45

Οἱ μὲν Στωικοὶ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον, ἄλλοι δὲ κωνοειδῆ, οἱ δὲ ᾠοειδῆ. 1

Ἐπίκουρος δὲ ἐνδέχεσθαι μὲν εἶναι σφαιροειδεῖς τοὺς κόσμους, ἐνδέχεσθαι δὲ καὶ ἑτέροις σχήμασι κεχρῆσθαι. 3

1 Οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον ἀπεφήναντο.

2 Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος σφαιροειδῆ τὸν κόσμον.

4

γ. Εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος καὶ προνοίᾳ διοικούμενος. G 46

E XV 34 1—3

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχον τὸν κόσμον καὶ προνοίᾳ διοικούμενον. 1

Εἰ ἔμψυχος καὶ προνοίᾳ διοικούμενος.

1 Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχον τὸν κόσμον ⟨καὶ⟩ προνοίᾳ διοικούμενον.

---

4 ὠνοειδῆ A || 9 c. 3 respicit Psell. d. ommif. doctr. c. 20 || καὶ—διοικούμενος om. C || 12 οἱ μὲν — διοικούμενον om. E

1 τῶν δ' Heeren: δ' om. A. praecedit 1 3
4 εἶναι C: om. F
6 continetur c. 2 in c. 15 περὶ σχημάτων
8 de § 2 cf. Prol. p. 143
12 οὐδὲν ἄλλοι F: ἄλλοι C || καὶ additum ex Plut. om. A

TESTIMONIA PLUTARCHI

κόσμον ὥστ' οὐ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ ὅλον καὶ τὸν κόσμον.

2 1 Achill. p. 130 c σχῆμα δὲ κόσμου οἱ μὲν κωνοειδὲς εἶπον, οἱ δὲ σφαιροειδές, οἱ δὲ ᾠοειδές. ἧς δόξης ἔχονται οἱ τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια τελοῦντες cf. p. 127 B et Prol. 31. **Cyrill.** l. c. καὶ περὶ τοῦ σχήματος τοῦ κόσμου ὧδε πάλιν φησίν· οἱ μὲν Στωικοὶ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον, ἄλλοι δὲ κωνοειδῆ, οἱ δὲ ᾠοειδῆ.

2 **Idem** l. c. Ἐπίκουρος δὲ ἐνδέχεσθαι μὲν εἶναι σφαιροειδεῖς τοὺς κόσμους, ἐνδέχεσθαι δὲ καὶ ἑτέροις σχηματισμοῖς κεχρῆσθαι.

3 1 Idem l. c. ἔφη δὲ πάλιν τὰς τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσόφων δόξας εἰς ἐξήγησιν προτιθείς, εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος ἢ μή, οὕτως· οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχον τὸν κόσμον καὶ προνοίᾳ διοικούμενον εἶπον.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 1—3 Theodoret. IV 16 καὶ οἱ μὲν σφαιροειδῆ τοῦτον εἶναι, οἱ δὲ ἑτεροειδῆ.

4 **Idem** l. c. καὶ οἱ μὲν μυλοειδῶς [Anaximenes cf. Hippol. Philos. 7 6 Schol. in Aphthon. 13 II 60 Walz.], οἱ δὲ τροχοῦ δίκην περιδινεῖσθαι [Anaximander] cf. Prol. p. 46.

3 1 Idem l. c. καὶ οἱ μὲν ἔμψυχόν τε καὶ ἔμπνουν.

PLUTARCHI EPIT. II 3. 4

2 Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι τὰ ἄτομα εἰσηγοῦνται καὶ τὸ κενόν, οὔτ' ἔμψυχον οὔτε προνοίᾳ διοικεῖσθαι, φύσει δέ τινι ἀλόγῳ.

4 Ἀριστοτέλης οὔτ' ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλου οὔτε λογικὸν οὔτε νοερὸν οὔτε προνοίᾳ διοικούμενον. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τούτων πάντων κοινωνεῖν, σφαίρας γὰρ περιέχειν ἐμψύχους καὶ ζωτικάς, τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς αὐτῶν, τῆς δ' εὐταξίας κατὰ συμβεβηκὸς οὐ προηγουμένως μετέχειν.

δ̄. Εἰ ἄφθαρτος ὁ κόσμος. G 47

E XV 35 1—4

1 Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ γενητὸν ὑπὸ θεοῦ τὸν κόσμον. καὶ φθαρτὸν μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ

STOBAEI ECL. I 21 3. 6. 1 20 1

2 Λεύκιππος δὲ καὶ Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος οὐδέτερα τούτων, φύσει δὲ ἀλόγῳ ἐκ τῶν ἀτόμων συνεστῶτα.

3 Ἔκφαντος ἐκ μὲν τῶν ἀτόμων συνεστάναι τὸν κόσμον, διοικεῖσθαι δὲ ὑπὸ προνοίας.

4 Ἀριστοτέλης οὔτε ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλου οὔτε λογικὸν οὔτε νοερὸν οὔτε προνοίᾳ διοικούμενον. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια πάντων τούτων κοινωνεῖν, σφαίρας γὰρ περιέχειν ἐμψύχους καὶ ζωτικάς, τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς αὐτῶν, τῆς δ' εὐταξίας κατὰ συμβεβηκὸς οὐ προηγουμένως μετέχειν.

1 Πυθαγόρας φησὶ γενητὸν κατ' ἐπίνοιαν τὸν κόσμον, οὐ κατὰ χρόνον.

2 Πλάτων φθαρτὸν μὲν τὸν κόσμον

---

1 δὲ om. E || 6 ὅλου G: ὅλων Cyrill. EABC || post ὅλων addunt οὔτε μὴν αἰσθητικόν GABC cf. G, quae om. E Cyrill. cf. Prol. p. 16 || 8 πάντων EG Cyrill.: ἁπάντων ABC || 17 κοινωνεῖ E || 15 Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ E: Πυθαγόρας καὶ Πλάτων et οἱ Στωικοὶ post Ἐπίκουρος § 10 G: Πυθαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ Cyrill.: Πυθαγόρας καὶ οἱ στωικοὶ ABC: vulgo Πυθαγόρας καὶ Πλάτων. videtur in margine fuisse καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοί cf. Prol. p. 11. 64

7 ἀπὸ A: corr. cod. August

13 ζωτικά F: ζωτικοὺς C: corr. codd. Vatic. et Aug.

17 sequitur II 1 1 ὃς καὶ — τάξεως, tum 6 2 ἄρξασθαι — στοιχείου, tum 6 5 πέντε — σφαῖραν

TESTIMONIA PLUTARCHI

3 2 **Cyrill.** l. c. Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι τὰ ἄτομα εἰσηγοῦνται καὶ τὸ κενὸν οὔτε ἔμψυχον οὔτε προνοίᾳ διοικεῖσθαι, φύσει δέ τινι ἀλόγῳ.

4 **Idem** l. c. Ἀριστοτέλης οὔτ' ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλων οὔτε λογικὸν οὔτε νοερὸν οὔτε προνοίᾳ διοικούμενον. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τούτων ἁπάντων κοινωνεῖν, σφαίρας γὰρ περιέχειν ἐμψύχους καὶ ζωτικάς, τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς αὐτῶν, τῆς δὲ εὐταξίας κατὰ συμβεβηκὸς οὐ προηγουμένως μετέχειν.

4 1 **Idem** l. c. [post 3 4] καὶ ταυτὶ μὲν

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 **Theodoret.** IV 16 οἱ δὲ παντάπασιν ἄψυχον.

4 1—12 **Idem** l. c. καὶ οἱ μὲν κατ' ἐπίνοιαν γενητόν, οὐ κατὰ χρόνον, οἱ δὲ ἀγένητον

φύσει, αἰσθητὸν γὰρ εἶναι, διότι καὶ σωματικόν· οὐ μὴν φθαρησόμενόν γε προνοίᾳ καὶ συνοχῇ θεοῦ.

Ἐπίκουρος φθαρτόν, ὅτι καὶ γενητόν, ὡς ζῷον ὡς φυτόν.

ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει, αἰσθητὸν γὰρ εἶναι, διότι καὶ σωματικόν· οὐ μὴν φθαρησόμενόν γε προνοίᾳ καὶ συνοχῇ θεοῦ.

3 Ἡράκλειτος οὐ κατὰ χρόνον εἶναι γενητὸν τὸν κόσμον, ἀλλὰ κατ' ἐπίνοιαν.

4 Ἐπίδικος ὑπὸ φύσεως γεγενῆσθαι τὸν κόσμον.

5 Ἀρχέλαος ὑπὸ θερμοῦ καὶ ἐμψυχρίας συστῆναι τὸν κόσμον.

6 Ἀναξίμανδρος Ἀναξιμένης Ἀναξαγόρας Ἀρχέλαος Διογένης Λεύκιππος φθαρτὸν τὸν κόσμον.

7 [Καὶ] οἱ Στωικοὶ φθαρτὸν τὸν κόσμον, κατ' ἐκπύρωσιν δέ.

8 Ἐμπεδοκλῆς τὸν κόσμον ⟨γίνεσθαι καὶ⟩ φθείρεσθαι κατὰ τὴν ἀντεπικράτειαν τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας.

9 Δημόκριτος φθείρεσθαι τὸν κόσμον τοῦ μείζονος τὸν μικρότερον νικῶντος.

10 Ἐπίκουρος πλείστοις τρόποις τὸν κόσμον φθείρεσθαι, καὶ γὰρ ὡς ζῷον καὶ ὡς φυτὸν καὶ πολλαχῶς.

---

1 δίοτι καὶ σωματικός Cyrill.: διότι σωματικόν EA: διατοῦτο καὶ σωματικόν B: διὰ τὸ σωματικόν C || 4 ὅτι καὶ γενητόν (A)BC: ὅτι γεννητὸν E: ὅτι καὶ γεννητός Cyrill. || 5 ὡς ante φυτόν om. C

10 ὑπὸ θεοῦ A: corr. Heeren || ἐμψυχίας A: corr. Meineke || 11 post κόσμον errore iteratur in A ἰωνικὴν — μητροπόλεως ex I 3 7 || 18 γίνεσθαι καὶ addidit Sturz Emped. p. 224 || 21 τοὺς κόσμους coni. Meineke.

TESTIMONIA PLUTARCHI

περὶ τούτων· ἐπειδὴ δὲ σκοπὸς ἦν αὐτοῖς βασανίσαι πάλιν τὸ πότερόν ποτε φθαρτὸς ἂν εἴη κατὰ φύσιν ὁ κόσμος ἢ μὴ δεδοξάκασιν ὧδε καὶ περὶ τούτου· Πυθαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ γενητὸν ὑπὸ θεοῦ τὸν κόσμον καὶ φθαρτὸν μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει. αἰσθητὸν γὰρ εἶναι διότι καὶ σωματικόν, οὐ μὲν δὴ φθαρησόμενόν γε προνοίᾳ καὶ συνοχῇ θεοῦ.

10 Ἐπίκουρος φθαρτὸν ὅτι καὶ γενητός, ὡς ζῷον ὡς φυτόν.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

παντελῶς καὶ ἀναίτιον. καὶ οὗτοι μὲν φθαρτόν, ἐκεῖνοι δὲ ἄφθαρτον.

Ξενοφάνης ἀγένητον καὶ ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον τὸν κόσμον.

11 Ξενοφάνης Παρμενίδης Μέλισσος ἀγένητον καὶ ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον τὸν κόσμον.

Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος τοῦ κόσμου παθητόν, ἐν ᾧ καὶ τὰ περίγεια κηραίνεται.

12 Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος τοῦ κόσμου παθητικὸν ἀπεφαίνετο, ἐν ᾧ καὶ τὰ περίγεια κηραίνεται.

13 [Καὶ] οἱ φάμενοι δὲ τὴν διακόσμησιν αἰώνιον ὑπάρχειν περιοδευτικούς εἶναί φασι χρόνους, καθ' οὓς κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως γίγνεσθαι πάντα καὶ τὴν αὐτὴν διασῴζεσθαι τοῦ κόσμου διάταξίν τε καὶ διακόσμησιν.

14 (οἱ Στωικοὶ) μήτε αὔξεσθαι [δὲ] μήτε μειοῦσθαι τὸν κόσμον τοῖς δὲ μέρεσιν ὁτὲ μὲν παρεκτείνεσθαι πρὸς πλέονα τόπον, ὁτὲ δὲ συστέλλεσθαι.

Ποῦ ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν ὁ κόσμος.

15 (Φιλόλαος) τὸ [δὲ] ἡγεμονικὸν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ πυρί, ὅπερ τρόπεως δίκην προϋπεβάλετο τῇ τοῦ παντὸς ⟨σφαίρᾳ⟩ ὁ δημιουργὸς θεός.

16 Κλεάνθης ὁ Στωικὸς ἐν ἡλίῳ ἔφησεν εἶναι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου.

17 Ἀρχέδημος τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν γῇ ὑπάρχειν ἀπεφήνατο.

ε. Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος. G 48 E XV 36 1—3

Ἀριστοτέλης· εἰ τρέφεται ὁ κό-

Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος.

1 (Ἀριστοτέλης) εἰ [δὲ] τρέφεται

1 de § 11 cf. Prol. p. 140

4 μέρος τοῦ κόσμου G Cyrill.: τοῦ κόσμου μέρος E(A)BC

5 κηραίνεται cf. Prol. p. 12, de universa doctrina p. 131[2]

TESTIMONIA PLUTARCHI

4 11 **Cyrill.** l. c. Ξενοφάνης ἀγένητον καὶ ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον τὸν κόσμον.

12 **Idem** l. c. Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος τοῦ κόσμου παθητόν, ἐν ᾧ τὰ ἐπίγεια περαίνεται.

5 1 **Achill.** p. 128 E Ἀριστοτέλης δὲ

1 lemma integrum exstat in A || 2 εἶναι ἀίδιον A: correxi || 8 καὶ delevit Heeren || 12 αὐτοῦ A: correxi || 14 § 14 additur post II 1 7. || 18 excerpsi ex generali titulo. intercidit caput in Plutarcho. quare paragraphos prioris capitis continuavi || 19 additur post c. 5 3 p. 333b 12 || ἡγεμονικόν cf. Prol. p. 223 || 21 προυπεβάλλετο τῆς A: correxi || 22 σφαίρᾳ addidi postquam σφαίρας supplevit Heeren || 26 Ἀρχέδημος A: Ἀρχίδαμος male Heeren cf. Zeller III 1, 42[1] 125[2] et Papyr. Ercol. ed. Compar. p. 76 || 29 εἰ — ἀίδιος additur post 3 4

σμος, καὶ φθαρήσεται· ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς ἐπιδεῖται τροφῆς· διὰ τοῦτο καὶ ἀίδιος.

Πλάτων αὐτὸν αὑτῷ τὸν κόσμον 2 ἐκ τοῦ φθίνοντος κατὰ μεταβολὴν τὸ τρέφον παρέχεσθαι.

Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθο- 3 ράν, τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δ' *ἐξ* ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος· καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου.

ϛ. Ἀπὸ ποίου πρώτου στοιχείου ἤρξατο κοσμοποιεῖν ὁ θεός. G49

E XV 37 1—6

Οἱ φυσικοὶ ἀπὸ γῆς ἄρξασθαί 1 φασι τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου, καθάπερ ἀπὸ κέντρου· ἀρχὴ δὲ σφαίρας τὸ κέντρον.

Πυθαγόρας ἀπὸ πυρὸς καὶ τοῦ 2 πέμπτου στοιχείου.

1 οὐδεμιᾶς E: οὐδεμιᾶς τινος (A)BC || 2 ἐπιδέεται E || 7 τροφὴν G Reiske falsa coniectura || 8 τὸ μὲν — τὸ δὲ G cf. Boeckh Philol. p. 111 [1]: τοτὲ μὲν—τοτὲ δὲ E(A)BC || οὐρανίου Corsinus || 9 ἐξ cf. ad Stob. || σεληνιακῇ legit Budaeus || 10 ἀστέρος B || 13 πρώτου EAB Psellus: om. E [ind.] GC cf. Prol. p. 6 || 14 κοσμοποιεῖν ὁ θεὸς (A)BC cf. Psellus: ὁ θεὸς κοσμοποιεῖν EG || 18 ἀρχὴ E [vulg.] (A)BC: ἀρχὴν E[FG] quod Aëtius scripsisse videtur

TESTIMONIA PLUTARCHI

μὴ δεῖσθαι τροφῆς αὐτὸν λέγει, τὸ γὰρ δεόμενον φθαρτόν. ὁ δὲ ἀίδιός ἐστι κατ' αὐτόν.

2 **Idem** l. c. τροφῇ δὲ χρῆται ὡς μέν τινες παρ' ἑαυτοῦ.

3 **Idem** l. c. ἄλλοι δὲ ἀναθυμιάσει τῇ περὶ αὐτόν.

ὁ κόσμος, καὶ φθαρήσεται· ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς δεῖται τροφῆς, διὰ τοῦτο καὶ ἀίδιος.

Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθορὰν τοῦ κόσμου, τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δὲ *ἐξ* ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος. [Φιλόλαος ἔφησε τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος τὸ δὲ ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος] εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ ποίου πρώτου στοιχείου ἤρξατο κοσμοποιεῖν ὁ θεός.

(οἱ Στωικοὶ) ἀπὸ γῆς [δὲ] ἄρξασθαι τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου καθάπερ ἀπὸ κέντρου· ἀρχὴ δὲ σφαίρας τὸ κέντρον.

(Πυθαγόρας) [ἄρξασθαι δὲ τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου] ἀπὸ πυρὸς καὶ τοῦ πέμπτου στοιχείου.

1 μηδὲν F: μηδενὸς C: μὴν restituit Meineke || 4 (Φ)ιλολάου στωικοῦ in mrg. F || 5 τὸ μὲν C: τοτὲ μὲν F || ἐξ ὑγροῦ πυρὸς A || 6 τοτὲ δὲ A || alterum ἐξ ab antiquo librario oscitanter ex v. 5 iteratum esse vidit Usener || 7 τοῦ ἀστέρος ῥυέντος A. menda sunt omnia ex iterato loco p. 452 H. quem v. 8—12 exhibui correcta || 8 de Stobaei fraude cf. Prol. p. 68 || 13 titulus excerptus ex generali ecl. I 22 cf. supra p. 271 || 15 § 1 additur post II 4 14 || 19 § 2 additur post II 1 1

PLUTARCHI EPIT. II 6

3 Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν αἰθέρα πρῶτον διακριθῆναι, δεύτερον δὲ τὸ πῦρ, ἐφ' ᾧ τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἄγαν περισφιγγομένης τῇ ῥύμῃ τῆς περιφορᾶς ἀναβλύσαι τὸ ὕδωρ· ἐξ οὗ ἀναθυμιαθῆναι τὸν ἀέρα, καὶ γενέσθαι τὸν μὲν οὐρανὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸν δὲ ἥλιον ἐκ τοῦ πυρός, πιληθῆναι δὲ ἐκ τῶν ἄλλων τὰ περίγεια.

4 Πλάτων ὁρατὸν τὸν κόσμον γεγονέναι πρὸς παράδειγμα τοῦ νοητοῦ κόσμου. τοῦ δὲ ὁρατοῦ προτέραν μὲν τὴν ψυχήν, μετὰ δὲ ταύτην τὸ σωματοειδὲς τὸ ἐκ πυρὸς μὲν καὶ γῆς πρῶτον, ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος δεύτερον.

5 Πυθαγόρας πέντε σχημάτων ὄντων στερεῶν, ἅπερ καλεῖται καὶ μαθηματικά, ἐκ μὲν τοῦ κύβου φησὶ γεγονέναι τὴν γῆν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου τὸν ἀέρα, ἐκ δὲ τοῦ εἰκοσαέδρου τὸ ὕδωρ,

1 ἀέρα desideres cf. Plut. Strom. 10 at cf. Karsten Emp. 330 || 2 δὲ om. E || 4 περιφορᾶς (A)BC: σφαίρας E cf. Prol. p. 23 || 5 ἀναθυμιαθῆναι G Reiske: θυμιαθῆναι E(A)C cf. III 3 9: θυμιασθῆναι B: ἀποθυμιαθῆναι Duebner || 8 εἰληθῆναι E || 10 ὁρατὸν τὸν EG: τὸν ὁρατὸν (A)BC cf. Stob. sed constructio variata est || 12 ὁρατοῦ EG: ὁρατοῦ κόσμου (A)BC || 13 μὲν EG: μὲν εἶναι (A)BC || ταῦτα E[DFG] || 14 καὶ τῆς γῆς C || 15 πρῶτον E [vulg.] GC: πρώτων E[c]AB || δὲ EGBC: om. (A)? || δεύτερον E[CDG]AB: δευτέρων E [vulg.] GC || 19 τοῦ κόσμου A || 21 τῆς ὀκταέδρου E || 22 τὸ ὕδωρ — δωδεκαέδρου om. E[DEFG] cf. G et Stob.

TESTIMONIA PLUTARCHI

6 3 **Achill.** l. c. τινὲς δὲ τῇ τοῦ ὕδατος σφαίρᾳ cf. Prol. p. 23.

5 **Idem** p. 132A οἱ δὲ Πυθαγόρειοι ἐπεὶ πάντα ἐξ ἀριθμῶν καὶ γραμμῶν συνεστάναι θέλουσι, τὴν μὲν γῆν φασιν ἔχειν σχῆμα κυβικόν, τὸ δὲ πῦρ πυραμοειδές, τὸν δ' ἀέρα ὀκταέδρον, τὸ δ' ὕδωρ εἰκοσάεδρον, τὴν δὲ τῶν ὅλων σύστασιν δωδεκάεδρον. cf. Prol. p. 23.

STOBAEI ECL. I 22 1 22 6

4 Πλάτων τὸν ὁρατὸν κόσμον γεγονέναι παράδειγμα τοῦ νοητοῦ κόσμου. τοῦ δὲ ὁρατοῦ προτέραν μὲν τὴν ψυχήν, μετὰ δὲ ταύτην τὸ σωματοειδὲς τὸ ἐκ πυρὸς μὲν καὶ γῆς πρῶτον, ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος δεύτερον.

5 (Πυθαγόρας) πέντε [δὲ] σχημάτων ὄντων στερεῶν, ἅπερ καλεῖται καὶ μαθηματικά, ἐκ μὲν τοῦ κύβου φησὶ γεγονέναι τὴν γῆν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου τὸν ἀέρα, ἐκ δὲ τοῦ εἰκοσαέδρου ⟨τὸ ὕδωρ,

8 additur post c. 6 2

13 τὸ ὕδωρ — δωδεκαέδρου casu omissa [cf. G et E] reduxit Heeren

ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν.

Πλάτων δὲ καὶ ἐν τούτοις πυθαγορίζει. 6

ζ. Περὶ τάξεως τοῦ κόσμου. G 50 E XV 38 1—6

Παρμενίδης στεφάνας εἶναι περιπεπλεγμένας ἐπαλλήλους, τὴν μὲν ἐκ τοῦ ἀραιοῦ τὴν δὲ ἐκ τοῦ πυκνοῦ, μικτὰς δὲ ἄλλας ἐκ φωτὸς καὶ σκότους μεταξὺ τούτων· καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τείχους δίκην στερεὸν ὑπάρχειν. 1

ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου⟩ τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν.

Περὶ τάξεως τοῦ κόσμου.

Παρμενίδης στεφάνας εἶναι περιπεπλεγμένας ἐπαλλήλους, τὴν μὲν ἐκ τοῦ ἀραιοῦ τὴν δὲ ἐκ τοῦ πυκνοῦ, μικτὰς δὲ ἄλλας ⟨ἐκ⟩ φωτὸς καὶ σκότους μεταξὺ τούτων· καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τείχους δίκην στερεὸν ὑπάρχειν, ὑφ' ᾧ πυρώδης στεφάνη· καὶ τὸ μεσαίτατον πασῶν περὶ ὃ πάλιν πυρώδης· τῶν δὲ συμμιγῶν τὴν μεσαιτάτην ἁπάσαις τοκέα πάσης κινήσεως καὶ γενέσεως ὑπάρχειν, ἥντινα καὶ δαίμονα κυβερνῆτιν καὶ κληδοῦχον ἐπονομάζει δίκην τε καὶ ἀνάγκην. καὶ τῆς μὲν γῆς ἀπόκρισιν εἶναι τὸν ἀέρα διὰ τὴν βιαιοτέραν αὐτῆς ἐξατμισθέντα πίλησιν, τοῦ δὲ πυρὸς ἀναπνοὴν τὸν ἥλιον καὶ τὸν γαλαξίαν κύκλον, συμμιγῆ δ' ἐξ ἀμφοῖν εἶναι τὴν σελήνην τοῦ τ' ἀέρος καὶ τοῦ πυρός. περιστάντος δ' ἀνωτάτω πάντων τοῦ αἰ-

5 τοῦ E [xv 32 8] GC: om. E [xv 38] AB 8 ἐπαλλήλους (A)C: ἐπαλλήλας B: ἐπαλλήλοις E [EFG]: ἐπαλληλαις E [vulg.]: πρὸς ἀλλήλους G cf. Krische Forschungen p. 101 10 ἄλλας E [vulg.]: ἀλλήλας E[CFG]ABC 12 στίχου E cf. Prol. p. 13 || ὑπάρχον E

3 titulum sumpsi ex ecl. I 22 || 4 στεφάνας ⟨ε⟩ εἶναι coni. Meineke || 7 τὰς ἄλλας coni. falso Meineke || ἐκ ante φωτὸς om. A || 11 πασῶν scil. στερεὸν ὑπάρχειν cf. Krische p. 102 sq. || περὶ ὃν F: περὶ ὧν C: corr. Boeckh probante Krischeo p. 104 || 12 συμμιγῶν κτλ.: non recte intellectum esse a scriptore v. 128 ἐν δὲ μέσῳ τούτων δαίμων . . . monet cum Krischeo [p. 105] Zeller || 13 ἁπάσαις τε καὶ A: ἁπάσαις τοκέα Davisius cf. v. 128 Karsten: ἀρχὴν ⟨τόκου⟩ τε καὶ Zeller, ἁπάσαις αἰτίαν Krische coni. Simplicio ad phys. f. 8r: ἅπασι τοκέα Stein Symb. philol. Bonn. p. 800 || 15 δαίμονα F: δαίμονα καὶ C non recte, nam tangitur v. 127 δαίμων ἣ πάντα κυβερνᾷ || κληροῦχον A: corr. Fuelleborn cf. v. 14 δίκη πολύποινος ἔχει κληῖδας ἀμοιβούς cf. I 25 3 || 17 τὴν ἀπόκρισιν Heeren

PLUTARCHI EPIT. II 7

2 Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος χιτῶνα κύκλῳ καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ.

3 Ἐπίκουρος ἐνίων μὲν κόσμων ἀραιὸν τὸ πέρας ἐνίων δὲ πυκνὸν καὶ τούτων τὰ μέν τινα κινούμενα τὰ δὲ ἀκίνητα.

4 Πλάτων πῦρ πρῶτον, εἶτα αἰθέρα, μεθ' ὃν ἀέρα, ἐφ' ᾧ ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν· ἐνίοτε δὲ τὸν αἰθέρα τῷ πυρὶ συνάπτει.

5 Ἀριστοτέλης πρῶτον μὲν αἰθέρα ἀπαθῆ, πέμπτον δή τι σῶμα, μεθ' ὃν παθητὰ πῦρ ἀέρα ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν. τούτων δὲ τοῖς μὲν οὐρανίοις ἀποδεδόσθαι τὴν κυκλικὴν κίνησιν, τῶν δὲ ὑπ' ἐκεῖνα τεταγμένων τοῖς μὲν κούφοις τὴν ἄνω, τοῖς δὲ βαρέσι τὴν κάτω.

6 Ἐμπεδοκλῆς μὴ διὰ παντὸς ἑστῶτας εἶναι μηδ' ὡρισμένους τοὺς τόπους τῶν στοιχείων, ἀλλὰ πάντα *τοὺς* ἀλλήλων μεταλαμβάνειν.

STOBAEI ECL. I 22 1—3 15 6

θέρος ὑπ' αὐτῷ τὸ πυρῶδες ὑποταγῆναι τοῦθ' ὅπερ κεκλήκαμεν οὐρανόν, ὑφ' ᾧ ἤδη τὰ περίγεια.

Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος χιτῶνα κύκλῳ καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ διὰ τῶν ἀγκιστροειδῶν ἀτόμων συμπεπλεγμένον.

Ἐπίκουρος ἐνίων μὲν κόσμων ἀραιὸν τὸ πέρας ἐνίων δὲ πυκνὸν καὶ τούτων τὰ μέν τινα κινούμενα τὰ δ' ἀκίνητα.

Ἀριστοτέλης πρῶτον αἰθέρα ἀπαθῆ, πέμπτον τι σῶμα, μεθ' ὃν παθητὰ πῦρ ἀέρα ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν.

Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγε μὴ διὰ παντὸς ἑστῶτας εἶναι μηδ' ὡρισμένους τοὺς τόπους τῶν στοιχείων, ἀλλὰ πάντας *τοὺς* ἀλλήλων μεταλαμβάνειν·

7 Φιλόλαος πῦρ ἐν μέσῳ περὶ τὸ κέντρον, ὅπερ ἑστίαν τοῦ παντὸς καλεῖ

---

1 de § 2 cf. Prol. p. 143 || 11 συνάπτει τῷ πυρί E || 12 αἰθέρα E: ἀέρα (A)BC, sed B τὸν αἰθέρα post ἀπαθῆ addidit cf. Prol. p. 35 || 13 δέ τι (A)BC: δὲ (om. τι) E: corr. Duebner || ὃν EA: ὃ BC || 15 οὐρανίους A || 16 ἀποδεδόσθαι EAB: ἀποδιδόναι C || 17 ἐπ' B || 21 εἶναι EB: om. (A)C || 22 πάντα τοὺς AB: πάντα πως EC quod vel contra Stob. Karsten Empedocli vindicavit p. 394

3 ὑφ' οὗ A: corr. Krische p. 114

7 ἀτόμων Heeren: ἄστρων A || συμπεπλεγμένον? (F) quod scripsit Meineke: ἐμπεπλεγμένον C

8 κόσμον A

15 post γῆν sequitur Ar. Didym. fr. 9

19 τοὺς C: αὐτοὺς? (F) quod male scripsit Heeren. Aëtius πανταχοῦ scripsisse videtur. nihil proficit Achillis ariolatio.

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 6 **Achill.** p. 128B ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς οὐ δίδωσι τοῖς στοιχείοις ὡρισμένους τόπους, ἀλλ' ἀντιπαραχωρεῖν ἀλλήλοις φησίν. ὥστε τὴν γῆν μετέωρον φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ ταπεινότερον.

καὶ Διὸς οἶκον καὶ μητέρα θεῶν; βωμόν τε καὶ συνοχὴν καὶ μέτρον φύσεως. καὶ πάλιν πῦρ ἕτερον ἀνωτάτω τὸ περιέχον. πρῶτον δ' εἶναι φύσει τὸ μέσον, περὶ δὲ τοῦτο δέκα σώματα θεῖα χορεύειν, οὐρανόν † τε πλανήτας, μεθ' οὓς ἥλιον, ὑφ' ᾧ σελήνην, ὑφ' ᾗ τὴν γῆν, ὑφ' ᾗ τὴν ἀντίχθονα, μεθ' ἃ σύμπαντα τὸ πῦρ ἑστίας περὶ τὰ κέντρα τάξιν ἐπέχον. τὸ μὲν οὖν ἀνωτάτω μέρος τοῦ περιέχοντος, ἐν ᾧ τὴν εἰλικρίνειαν εἶναι τῶν στοιχείων, ὄλυμπον καλεῖ, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ὀλύμπου φοράν, ἐν ᾧ τοὺς πέντε πλανήτας μεθ' ἡλίου καὶ σελήνης τετάχθαι, κόσμον· τὸ δ' ὑπὸ τούτοις ὑποσέληνόν τε καὶ περίγειον μέρος, ἐν ᾧ τὰ τῆς φιλομεταβόλου γενέσεως, οὐρανόν. καὶ περὶ μὲν τὰ τεταγμένα τῶν μετεώρων γίνεσθαι τὴν σοφίαν, περὶ δὲ τὰ γενόμενα τῆς ἀταξίας τὴν ἀρετήν, τελείαν μὲν ἐκείνην, ἀτελῆ δὲ ταύτην.

η̄. Τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι. G 51

E XV 39 1. 2

Διογένης Ἀναξαγόρας μετὰ τὸ 1 συστῆναι τὸν κόσμον καὶ τὰ ζῷα ἐκ τῆς γῆς ἐξαγαγεῖν ἐγκλιθῆναί πως τὸν κόσμον ἐκ τοῦ αὐτομάτου εἰς τὸ με-

Τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι.

Διογένης καὶ Ἀναξαγόρας ἔφησαν μετὰ τὸ συστῆναι τὸν κόσμον καὶ τὰ ζῷα ἐκ τῆς γῆς ἐξαγαγεῖν ἐγκλιθῆναί πως τὸν κόσμον ἐκ τοῦ αὐτο-

2 ἐγκλιθῆναι EB Psellus d. omnif. d. c. 124 (160): ἐνκλιθῆναι A: ἐγκεκλίσθαι C sed ind. capit. ἐγκλιθῆναι

6 οὐρανόν τε F: τε om. C. an latet τοὺς ε̄ πλανήτας? cf. v. 15 Alex. ad Metaph. A 5 p. 29, 5 Bon. κινεῖσθαι γὰρ μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν καὶ τὰς πέντε τὰς τῶν πλανητῶν, μεθ' ἣν [ὧν Laur. 87 12, l. ἃς] ὀγδόην τὴν σελήνην καὶ τὴν γῆν ἐννάτην, μεθ' ἣν τὴν ἀντίχθονα. Zeller 1^4 383^4 οὐρανόν interpretatus τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν doxographi tribuit orationi. nam alia Philolao οὐρανοῦ vis cf. v. 19. vereor ne locus gravius sit corruptus || 10 ἐπὶ τὰ A: corr. Meineke || 22 τῆς ἀταξίας C: τὴν ἀταξίαν F: illud recte probavit Boeckh Philol. p. 95. 102 || 24 titulus exstat c. 22 cf. supra p. 271

σημβρινὸν αὐτοῦ μέρος, ἴσως ὑπὸ προνοίας, ἵνα ἃ μὲν ἀοίκητα γένηται, ἃ δὲ οἰκητὰ μέρη τοῦ κόσμου κατὰ ψῦξιν καὶ ἐκπύρωσιν καὶ εὐκρασίαν.

Ἐμπεδοκλῆς τοῦ ἀέρος εἴξαντος 2 τῇ τοῦ ἡλίου ὁρμῇ, ἐπικλιθῆναι τὰς ἄρκτους, καὶ τὰ μὲν βόρεια ὑψωθῆναι, τὰ δὲ νότια ταπεινωθῆναι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὅλον κόσμον.

θ. Περὶ τοῦ ἐκτὸς τοῦ κόσμου εἰ ἔστι κενόν. G 52

E XV 40 1—4

Οἱ μὲν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκτὸς 1 εἶναι τοῦ κόσμου κενὸν εἰς ὃ ἀναπνεῖ ὁ κόσμος καὶ ἐξ οὗ.

Οἱ δὲ Στωικοὶ εἰς ὃ κατὰ τὴν 2 ἐκπύρωσιν ἀναλύεται ἄπειρον.

Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον, ἀλλ' 3 ὅσον αὔταρκες εἰς τὴν διάλυσιν.

Πλάτων Ἀριστοτέλης μήτ' ἐκτὸς 4 τοῦ κόσμου κενὸν εἶναι μήτ' ἐντός.

μάτου εἰς τὸ μεσημβρινὸν αὐτοῦ μέρος, ἴσως ὑπὸ προνοίας, ἵν' ἃ μὲν ἀοίκητα γένηται ἃ δὲ οἰκητὰ μέρη τοῦ κόσμου κατὰ ψῦξιν καὶ ἐκπύρωσιν καὶ εὐκρασίαν.

⟨Ἐμπεδοκλῆς⟩ τοῦ [δὲ] ἀέρος εἴξαντος τῇ τοῦ ἡλίου ὁρμῇ ἐπικλιθῆναι τὰς ἄρκτους, καὶ τὰ μὲν βόρεια ὑψωθῆναι τὰ δὲ νότια ταπεινωθῆναι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὅλον κόσμον.

Εἰ ἔστι κενὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου.

Οἱ ⟨ἀπὸ⟩ Πυθαγόρου ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου κενὸν εἰς ὃ ἀναπνεῖ ὁ κόσμος καὶ ἐξ οὗ.

Οἱ Στωικοὶ εἶναι κενόν, εἰς ὃ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ἀναλύεται ὁ κόσμος ἄπειρος ὤν.

Ποσειδώνιος ἔφησε τὸ ἐκτὸς τοῦ κόσμου οὐκ ἄπειρον, ἀλλ' ὅσον αὔταρκες εἰς διάλυσιν.

(Πλάτων) κενὸν [δὲ] μὴ εἶναι μήτε ἐκτὸς τοῦ κόσμου μήτε ἐν τῷ κόσμῳ.

---

1 αὐτοῦ E(A)BC: correxi || 2 ἃ μέν τινα (A)BC: τὰ μὲν E unde τινα glossema (cf. G) resecui || ἃ δὲ (A)BC: τὰ δὲ E || 3 κατὰ ψύξιν καὶ ἐκπύρωσιν καὶ εὐκρασίαν (A)B: κατὰ εὐκρασίαν καὶ ψύξιν (om. καὶ ἐκπύρωσιν) E: κατὰ ψύξιν καὶ ἐκπύρωσιν G || 6 ἐπικλιθῆναι EB: ' ῾κλιθῆναι i. e. ἐνκλιθῆναι A: ἐγκλιθῆναι C || τὰς ἄρκτους EGC: τοὺς ἄρκτους A: τὸν κόσμον [cf. v. 9] B || 7 μὲν om. E || 16 οἱ στωικοὶ B || καὶ τῇ ἐκπυρώσει E || 17 ἄπειρον E: τὸ ἄπειρον (A)BC. videtur ἄπειρον ὄν scribendum esse itemque in Stob. cf. Diog. VII 143 ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστί, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον || 19 τὴν διάβασιν E || post διάλυσιν interpolata haec tradunt (A)BC ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ. Ἀριστοτέλης ἔλεγεν εἶναι κενόν. Πλάτων μήτ' κτλ.: ἐν – κενὸν om. E cf. G [Prol. p. 9] || 20 Πλάτων Ἀριστοτέλης E: Πλάτων (A)BC || 21 διάκενον εἶναι E cf. G: om. hic, sed μηδὲν εἶναι κενόν add. post ἐντός (A)BC

1 αὐτοῦ A: corr. Meineke

6 τοῦ δὲ additur post c. 7 6

8 τὰς ἄρκτους i. e. borealem terrae polum cf. Karsten Emped. fr. p. 425 99

11 titulus exstat c. 22 cf. supra p. 271, excerpta ad c. 18 4 delata sunt

13 addidi ἀπὸ

18 ἄπειρος ὤν A: ἄπειρον ὄν verisimiliter Heeren cf. Plut.

22 additur post I 19 1

ι. Τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά. G 53

E XV 41 1. 2

1 Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου τὰ ἀνατολικὰ μέρη, ἀφ' ὧν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά.

2 Ἐμπεδοκλῆς δεξιὰ μὲν τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν, ἀριστερὰ δὲ τὰ κατὰ τὸν χειμερινόν.

ια. Περὶ οὐρανοῦ τίς ἡ τούτου οὐσία. G 54

E XV 42 1. 2

1 Ἀναξιμένης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτω γῆς εἶναι.

2 Ἐμπεδοκλῆς στερέμνιον εἶναι τὸν οὐρανὸν ἐξ ἀέρος συμπαγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυσταλλοειδῶς, τὸ πυρῶδες καὶ τὸ ἀερῶδες ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων περιέχοντα.

Τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά.

Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου τὰ ἀνατολικὰ μέρη, ἀφ' ὧν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως [διὰ τὰς ἀνατολάς], ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά. οὐθ' ὕψος δέ φασιν οὔτε βάθος ἔχειν τὸν κόσμον, καθ' ὃν λόγον ὕψος μὲν λέγεται τὸ κάτωθεν ἄνω διάστημα, βάθος δὲ τὸ ἄνωθεν κάτω. μηδὲν γὰρ εἶναι τῶν οὕτως διαστημάτων λεγομένων περὶ τὸν κόσμον διὰ τὸ περὶ τὸ ἑαυτοῦ μέσον αὐτὸν συνεστάναι, ἀφ' οὗ πρὸς ἅπαν ἐστὶ καὶ πρὸς ὃ πανταχόθεν ταὐτό.

(Ἐμπεδοκλῆς) [καὶ] δεξιὰ μὲν αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν, ἀριστερὰ δὲ τὰ κατὰ τὸν χειμερινόν.

Περὶ τῆς οὐρανοῦ οὐσίας.

D. O 15

Ἀναξιμένης καὶ Παρμενίδης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτω τῆς γῆς εἶναι τὸν οὐρανόν.

Ἐμπεδοκλῆς στερέμνιον εἶναι τὸν οὐρανὸν ἐξ ἀέρος παγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυσταλλοειδῶς, τὸ πυρῶδες καὶ τὸ ἀερῶδες ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων περιέχοντα.

---

15 τὴν ἐξωτάτω γηίνην (A)BC: τῆς ἔξω ζώνης εἶναι E: correctum conlato Stob. cf. G || 18 τοῦ πυρὸς E || χρυσταλοειδοῦς B cf. G || 19 τὸ post καὶ G: om. E(A)BC

1 titulus exstat c. 22 cf. supra p. 271, excerpta c. 15 6

3 καὶ ante Ἀριστοτέλης addit cod. August.

6 διὰ τὰς ἀνατολάς obelo notavit Heeren || post δυτικά repetitur I 14 6 || 9 λέγεται C: λέγεσθαι F || 11 οὕτως A: ὄντως vulgo || 13 περὶ τὸ F: τὸ om. C vulgo || 15 πρὸς τὸ A: correxi || ταὐτὸ Heeren: τοῦτο A || 16 § 2 additur post II 8 2 || 27 ἐν D: om. A

TESTIMONIA PLUTARCHI

11 2 Achill. p. 128 c Ἐμπεδοκλῆς δὲ χρυσταλλώδη τοῦτον εἶναί φησιν ἐκ τοῦ παγετώδους συλλεγέντα.

2—5 **Pseudo-Aristotel.** erotoapocris. [Rose, Herm. IX 119] τί ἐστιν οὐρανός; ἐκ πέμπτου σώματος πυρὸς ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος. ἀπολογία. οὐρανός ἐστι στερέμνιος ἐξ ἀέρος συμπαγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυ-

PLUTARCHI EPIT. II 11. 12

3 Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος.

4 *πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν.

5 Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος.

ιβ. Περὶ διαιρέσεως οὐρανοῦ. G 55

1 Θαλῆς Πυθαγόρας οἱ ἀπ' αὐτοῦ μεμερίσθαι τὴν τοῦ παντὸς οὐρανοῦ σφαῖραν εἰς κύκλους πέντε, οὕστινας προσαγορεύουσι ζώνας· καλεῖται δὲ αὐτῶν ὁ μὲν ἀρκτικός τε καὶ ἀειφανής, ὁ δὲ θερινὸς τροπικός, ὁ δὲ ἰσημερινός, ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικός, ὁ δὲ ἀνταρκτικός τε καὶ ἀφανής. λοξὸς δὲ τοῖς τρισὶ μέσοις ὁ καλούμενος ζῳδιακὸς ὑποβέβληται παρεπιψαύων τῶν μέσων τριῶν. πάντας δὲ αὐτοὺς ὁ μεσημβρινὸς πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὸ ἀντίξουν τέμνει.

2 Πυθαγόρας πρῶτος ἐπινενοηκέναι λέγεται τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ

STOBAEI ECL. I 23 1

3 Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος. [λέγει γοῦν ἐν τοῖς περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως καὶ οὐρανοῦ λόγοις οὕτως.]

4 Παρμενίδης Ἡράκλειτος Στράτων Ζήνων πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν.

5 Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος.

Περὶ διαιρέσεως οὐρανοῦ.

1 Θαλῆς Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, μεμερίσθαι τὴν τοῦ παντὸς οὐρανοῦ σφαῖραν εἰς κύκλους πέντε, οὕστινας προσαγορεύουσι ζώνας· καλεῖται δ' αὐτῶν ὁ μὲν ἀρκτικός τε καὶ ἀειφανής, ὁ δὲ θερινὸς τροπικός, ὁ δὲ ἰσημερινός, ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικός, ὁ δὲ ἀνταρκτικός τε καὶ ἀφανής. λοξὸς δὲ [ἐν] τοῖς τρισὶ μέσοις ὁ καλούμενος ζῳδιακὸς ὑποβέβληται παραψαύων τῶν μέσων τριῶν. πάντας δ' αὐτοὺς ὁ μεσημβρινὸς πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὸ ἀντικρὺ τέμνει.

2 Πυθαγόρας πρῶτος ἐπινενοηκέναι λέγεται τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ

1 Ἀριστοτέλης — μίγματος v. 5 om. E || 3 πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν restitui ex G: πυρός (A)BC ceteris omissis cf. Prol. p. 23 || 4 Ἀναξίμανδρος om. G(A)BC: restitui ex Achille cf. Prol. p. 23. 134 || ἐκ G: ἢ ἐκ (A)BC || 6 post οὐρανοῦ addunt εἰς πόσους κύκλους διαιρεῖται (A)BC quae om. G cf. III 14 || de Aëtii fide cf. Prol. p. 181 || 11 αὐτῶν ὁ μὲν GAB: ὁ μὲν αὐτῶν C || 12 ὁ δὲ ἰσημερινός — τροπικός om. B || 15 μέσος δὲ ὁ ζωδιακὸς καλούμενος B || 19 ἀπὸ τῶν ἄρκτων om. C || ἀντίξουν BC: ἀντίξον A

1 de Stobaei additamento dixi Prol. p. 215 sq. περὶ ante φυσικῆς ἀκροάσεως otiosum inferioris aetatis scriptori condonabis. cf. Ioseppus Prol. p. 149, Galenus ib. p. 258

3 καὶ αὐτοῦ λόγοις AD: corr. Spengel

10 ex pleniore titulo c. 23 excerptum

19 ἐν delevi

20 ὑποκέκληται A: corr. Cant. mrg. ex Plutarcho cf. Bake ad Cleomed. p. 283

TESTIMONIA PLUTARCHI

σταλλοειδῶς τὸ πυρῶδες καὶ ἀερῶδες ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων περιέχοντα [sic].

11 3. 4. 5 Achill. p. 128c Ἀναξίμανδρος δὲ πτηνόν [sic, καὶ Ζήνων?] πυρὸς μετέχοντα. Ἀριστοτέλης δὲ σῶμα ἐκ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ.

κύκλου, ἥντινα Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ὡς ἰδίαν ἐπίνοιαν σφετερίζεται.

ιγ. Τίς ἡ οὐσία τῶν ἄστρων, πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν. G 56 E XV 30 1—9

1 Θαλῆς γεώδη μέν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα.

2 Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους, ὅπερ ὁ ἀὴρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων ἐξανέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν.

3 Ἀναξαγόρας τὸν περικείμενον αἰθέρα, πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, τῇ δ' εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτρους ἀπὸ τῆς γῆς καὶ καταφλέξαντα τούτους ἠστερικέναι.

5 Διογένης κισηρώδη τὰ ἄστρα, διαπνοὰς δὲ αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου.

κύκλου, ἥντινα Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ἐπίνοιαν ὡς ἰδίαν σφετερίζεται.

Περὶ οὐσίας ἄστρων.

Θαλῆς γεώδη μέν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα.

Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους, ὅπερ ὁ ἀὴρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων [ἐξανέλαμψεν ἤτοι] ἐξανέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν.

Ἀναξαγόρας τὸν περικείμενον αἰθέρα πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, τῇ δὲ εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτρους ἀπὸ τῆς γῆς, καταφλέξαντα τούτους ἠστερωκέναι.

4 Δημόκριτος πέτρους.

Διογένης κισηροειδῆ τὰ ἄστρα, διαπνοίας δὲ αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου, εἶναι δὲ διάπυρα.

3 τίς ἡ οὐσία τῶν ἄστρων, πλανήτων καὶ ἀπλανῶν E[c]: item sed πλανήτων ἄστρων E[vulg.]: item sed ἄστρων om. G: τίς ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν καὶ πῶς συνέστη AB: τίς ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων καὶ πῶς συνεστήκασι C || 9 ἀὴρ EAB: αἰθὴρ C || 10 ἐξανέθλιψε EAB: ἐξέθλιψε C || 15 ἀναρπάσαντα E[CDFG]GAB: ἀναρπάζοντα C || ἀπὸ EG: ἐκ (A)BC || γῆς καὶ G(A)BC: καὶ om. E[CDFG]

7 ἀὴρ et ἐξανέθλιψε recte A: αἰθὴρ et ἐξέθλιψε Meineke

8 ἐξανέλαμψεν ἤτοι ἐξανέθλιψε F: ἤτοι ἐξανέθλιψε om. C: delevi glossema

13 γῆς καὶ Heeren: καὶ om. A cf. Plut.

TESTIMONIA PLUTARCHI

13 Achill. p. 133 A τίς οὐσία ἀστέρων

1 Θαλῆς μὲν δὴ γηίνην ἔμπυρον εἶπε τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν.

2 **Idem** l. c. Ἐμπεδοκλῆς δὲ πυρίνους αὐτοὺς εἶπε.

3 **Idem** l. c. τινὲς δὲ γεώδεις εἰπεῖν αὐτοὺς ἐτόλμησαν ὧν ἐστι καὶ Ἀναξαγόρας· μετὰ γὰρ τὴν πρώτην φησὶ διάκρισιν τῶν στοιχείων τὸ πῦρ χωριζόμενον ἐπὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀνασπάσαι καὶ διάπυρα ποιῆσαι καὶ τῆς γῆς μόριά τινα. ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ἔλεγεν εἶναι μύδρον, ὡς ἑξῆς ἐροῦμεν. cf. Prol. p. 24.

5 **Idem** l. c. ἕτεροι δὲ κίσηριν πλαγίαν (?) οὖσαν ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ αἰθέρος ἀναπτομένην καὶ ὑπὸ (?) τῶν τρυμαλιῶν τοὺς ἀστέρας φαίνειν cf. Prol. p. 24 sq.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

13 1 Theodoret. IV 17 καὶ τοὺς ἀστέρας δὲ Θαλῆς μὲν γεώδεις καὶ ἐμπύρους ὠνόμασεν.

3 **Idem** l. c. ὁ δέ γε Ἀναξαγόρας ἐκ τῆς τοῦ παντὸς περιδινήσεως πέτρους [πέτρας Mich. Glyc. ann. I p. 39, 13 B.] εἶπεν ἀνασπασθῆναι καὶ τούτους ἐκπυρωθέντας τε [τε om. Glyc.] καὶ ἄνω παγέντας ἀστέρας ὀνομασθῆναι.

4 **Idem** l. c. καὶ Δημόκριτος δὲ τοῦτον κρατύνει τὸν λόγον.

5 **Idem** l. c. ὁ δὲ Διογένης κισηροειδεῖς λέγει εἶναι τούτους (sc. τοὺς ἀστέρας) διαπνοάς τινας ἔχοντας.

PLUTARCHI EPIT. II 13

9 Πάλιν δὲ ὁ αὐτὸς ἀφανεῖς μὲν λίθους, πίπτοντας δὲ πολλάκις ἐπὶ τὴν γῆν σβέννυσθαι καθάπερ τὸν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυροειδῶς κατενεχθέντα ἀστέρα πέτρινον.

11 Ἐμπεδοκλῆς τοὺς μὲν ἀπλανεῖς ἀστέρας συνδεδέσθαι τῷ χρυστάλλῳ, τοὺς δὲ πλανήτας ἀνεῖσθαι.

12 Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλείστου μέρους πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων κόλλης δίκην.

1 ἀφανεῖς E(A)C: λέγει B
3 σβεννύναι B
9 Πλάτων EG(A)C: εἶναι δὲ B
11 στοιχείων om. E

STOBAEI ECL. I 24 1

6 Ἀρχέλαος μύδρους ἔφησεν εἶναι τοὺς ἀστέρας, διαπύρους δέ.

7 Ἀναξίμανδρος πιλήματα ἀέρος τροχοειδῆ, πυρὸς ἔμπλεα, κατά τι μέρος ἀπὸ στομίων ἐκπνέοντα φλόγας.

8 Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος πιλήματα πυρὸς τὰ ἄστρα.

9 (Διογένης) συμπεριφέρεσθαι [δὲ] τοῖς φανεροῖς ἄστροις ἀφανεῖς λίθους καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτ' ἀνωνύμους· πίπτοντας δὲ πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς σβέννυσθαι καθάπερ τὸν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυρωδῶς κατενεχθέντα ἀστέρα πέτρινον.

10 Ἀναξιμένης πυρίνην μὲν τὴν φύσιν τῶν ἄστρων, περιέχειν δέ τινα καὶ γεώδη σώματα συμπεριφερόμενα τούτοις ἀόρατα.

11 (Ἐμπεδοκλῆς) [καὶ] τοὺς μὲν ἀπλανεῖς ἀστέρας συνδεδέσθαι τῷ χρυστάλλῳ, τοὺς δὲ πλανήτας ἀνεῖσθαι.

12 Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλείστου μέρους πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων.

6 dubium hic Heracliti lemma cf. 17 4 Zeller I[3] 560, 2. Schuster p. 37[1] || 8 § 9 additur post διάπυρα § 5 || 10 πίπτοντα A: correxi || 15 de § 10 cf. Prol. p. 136 || 16 περιέχειν (F) et Meineke: παρέχειν C || 19 § 11 additur post 13 2 διάκρισιν || 23 μέρους (F): γένους C

TESTIMONIA PLUTARCHI

13 12 **Achill.** l. c. Πλάτων δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πλείστου δὲ πυρός.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

7 **Theodoret.** IV 17 ὁ δὲ Ἀναξίμανδρος συστήματα ἅττα τοῦ ἀέρος ἔφη τροχοειδῶς πεπιλημένα πυρὸς ἔμπλεα εἶναι ἀπό τινων στομίων ἀφιέντα τὰς φλόγας.

9 **Idem** IV 18 Διογένης δὲ καὶ ἐμπίπτειν εἰς τὴν γῆν τινας τούτων ἔφησε καὶ σβεννυμένους ἐλέγχεσθαι ὅτι λίθων ἔχουσι φύσιν καὶ μάρτυρι χρῆται τῷ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυροειδῶς κατενεχθέντι ποτέ.

13 12 **Idem** l. c. ὁ δὲ Πλάτων ὡς ἐπίπαν μὲν τούτους ἐκ τοῦ πυρὸς συνεστάναι, μετέχειν δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων φησίν.

Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν μὲν πεπυρωμένων· σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ καθάπερ τοὺς ἄνθρακας· τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις.

Ἡρακλείδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν γῆν περιέχοντα ἀέρα τε καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι. ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεται· κοσμοποιοῦσι γὰρ ἕκαστον τῶν ἀστέρων.

Ἐπίκουρος οὐδὲν ἀπογινώσκει τούτων ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου.

13 Ἀριστοτέλης ἐκ τοῦ πέμπτου σώματος γεγενῆσθαι τὰ ἄστρα.

14 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν μὲν πεπυρωμένων· σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ καθάπερ τοὺς ἄνθρακας. τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις.

15 Ἡρακλείδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν γῆν περιέχοντα ⟨καὶ⟩ ἀέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι. ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεσθαι· κοσμοποιοῦσι γὰρ ἕκαστον τῶν ἀστέρων.

16 Ἐπίκουρος οὐδὲν ἀπογινώσκει τούτων ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου.

ιδ. Περὶ σχημάτων ἀστέρων. G 56[a] E XV 31 1—3

Οἱ Στωικοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἀστέ-

Περὶ σχημάτων.

1 Οἱ μὲν ἄλλοι σφαιρικοὺς αὐτούς.

---

1 μὲν E: om. G(A)BC || 3 ἀναζωπυρεῖν E(A)BC: ἀναζωπυρεῖσθαι G cf. Theodoret. || 7 ἡρακλείδης (A)BC: Ἡρακλείδης δὲ EG: Ἡράκλειτος ex cod. Petaviano falso receperat Beck || 9 ὑπάρχειν γήινον coni. Roeth || γῆν om. E[DGI] || ἀέρα τε καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι (A)BC: ἀέρα τε καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ? E: καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ ἀέρι G. καὶ αἰθέρα variam lectionem duco vocum ἀέρα τε. nam Aëtius videtur scripsisse καὶ ἀέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι cf. Theodor. — cum extremis ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι cf. II 15 7 ἐν τῷ αἰθέρι || 11 δὲ om. E || ἐμφέρεται E || 13 γὰρ (A)BC: om. GE[DEFG]. κοσμοποιοῦσι tum referendum ad Ὀρφικοῖς || 16 σχημάτων E[CFG]AB: σχήματος C

11 καὶ addidi; ἀέρα τε coni. Heeren, sed cf. ad Plut.

16 titulum ex generali c. 24 excerpsi

17 ἄλλοι Στωικοὶ ex Plut. scripsit Heeren || αὐτούς C: τοὺς F

TESTIMONIA PLUTARCHI

13 14 **Achill.** l. c. Ξενοφάνης δὲ λέγει τοὺς ἀστέρας ἐκ νεφῶν συνεστάναι ἐμπύρων καὶ σβέννυσθαι καὶ ἀνάπτεσθαι ὡσανεὶ ἄνθρακας. καὶ ὅτε μὲν ἅπτονται φαντασίας ἡμᾶς ἔχειν ἀνατολῆς, ὅτε δὲ σβέννυται δύσεως.

14 1 **Idem** p. 133 D οἱ δὲ Στωικοὶ σφαι-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

13 **Theodoret.** l. c. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης τοῦ πέμπτου σώματος εἴρηκε συγγενεῖς.

14 **Idem** IV 19 Ξενοφάνης δὲ ἐκ νεφῶν μὲν λέγει πεπυρωμένων ξυνίστασθαι· σβεννυμένους δὲ μεθ' ἡμέραν νύκτωρ πάλιν ἀναζωπυρεῖσθαι καθάπερ τοὺς ἄνθρακας.

15 **Idem** IV 20 Ἡρακλείδης δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Πυθαγορείων τινὲς ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν φασί, γῆν περιέχοντα καὶ ἀέρα.

14 1 Idem l. c. καὶ οἱ μὲν σφαιροειδεῖς τούτους εἰρήκασι.

ρας καθάπερ τὸν κόσμον καὶ ἥλιον καὶ σελήνην.

2 Κλεάνθης κωνοειδεῖς.

3 Ἀναξιμένης ἥλων δίκην καταπεπηγέναι τῷ κρυσταλλοειδεῖ.

4 Ἔνιοι δὲ πέταλα εἶναι πύρινα ὥσπερ ζῳγραφήματα.

ιε. Περὶ τάξεως ἀστέρων. G 57 E XV 46 1—6

1 Ξενοκράτης κατὰ μιᾶς ἐπιφανείας οἴεται κινεῖσθαι τοὺς ἀστέρας.

2 Οἱ δ' ἄλλοι Στωικοὶ πρὸ τῶν ἑτέρων τοὺς ἑτέρους ἐν ὕψει καὶ βάθει.

3 Δημόκριτος τὰ μὲν ἀπλανῆ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς πλανήτας, ἐφ' οἷς ἥλιον φωσφόρον σελήνην.

4 Πλάτων μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν πρῶτον φαίνωνα λεγόμενον τὸν τοῦ Κρόνου, δεύτερον φαέθοντα τὸν τοῦ Διός, τρίτον πυρόεντα τὸν τοῦ

---

2 Κλεάνθης δὲ κωνοειδεῖς.

3 (Ἀναξιμένης) ἥλων [δὲ] δίκην καταπεπηγέναι τὰ ἄστρα τῷ κρυσταλλοειδεῖ.

5 Μητρόδωρος ὁμοίως περὶ σχήματος τῶν ἀστέρων καὶ αὐτὸς ἀπεφήνατο.

1 Ξενοκράτης κατὰ μιᾶς ἐπιφανείας οἴεται κεῖσθαι τοὺς ἀστέρας.

2 Οἱ δὲ ἄλλοι Στωικοὶ πρὸ τῶν ἑτέρων τοὺς ἑτέρους ἐν ὕψει καὶ βάθει.

3 (Δημόκριτος) [καὶ] πρῶτα μὲν τὰ ἀπλανῆ, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς πλανήτας.

4 (Πλάτων) [καὶ] πρῶτον μετά γε τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν φαίνωνα λεγόμενον τὸν τοῦ Κρόνου, δεύτερον φαέθοντα τὸν τοῦ Διός, τρίτον πυ-

---

4 καταπεπηγέναι G(A)C: καταπεπληγέναι B: καταπεπηγμένων E: ἐγκαταπεπήγεναι vel ἐν τῷ postulabat Wyttenbach, at cf. Callim. fr. 139. intellegendae sunt stellae fixae || 6 ἔνιοι δὲ om. B, cuius loco καθάπερ (glossema vocis ὥσπερ) intrusum est. ceterum fortasse idem Anaximenes intellegitur de planetis, sole cet. disserens cf. 22 1 et Hippolyt. 7 4 || 7 ἐζωγραφημένα B || 10 μιᾶς ἐπιφανείας (A)BC: μίαν ἐπιφάνειαν E cf. G || 12 δ' om. E || 18 πρῶτον om. E[DFG] || φαίνωνα E [FG Arsen. p. 374 φαίωνα E]: φαίνοντα (A)BC || λέγει B

TESTIMONIA PLUTARCHI

ρικὸν ἔχειν σχῆμα λέγουσι καθάπερ τὸν ἥλιον καὶ τὸν περιέχοντα οὐρανόν.

2 **Achill.** p. 133 c. Κλεάνθης αὐτοὺς κωνοειδὲς ἔχειν σχῆμά φησι.

4 **Idem** l. c. τινὲς δὲ πετάλοις ἐοικέναι ἐκ πυρὸς βάθος οὐκ ἔχοντας ἀλλ' ὥσπερ γραφὰς εἶναι. τινὲς δὲ πυραμίδας. cf. Prol. p. 25.

---

2 14 3 sequitur post 13 10 ἀόρατα. Anaximenem cum Anaximandro confusum esse propter c. 23 1 coni. H. W. Schaefer [Flensb. progr. 1873 p. 11]. sed ne illi quidem tale placuit cf. Teichmüller Stud. p. 86 immo τὰ ἀπλανῆ sola intellegenda v. c. 13 11 cf. ad Plut. || 5 § 5 collocata est post 15 6 || μητροδώρου F: om. C || 8 deest titulus || 12 15 3 additur post 13 4 πέτρους || 15 15 4 sequitur post c. 17 6 τρέφεσθαι || 16 φαίνωνα F: φαίνονα C: φαίνοντα vulgo. restitui formam a Lobeckio Paralip. gr. gr. p. 347 vindicatam

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 **Theodoret.** l. c. κωνοειδεῖς δὲ Κλεάνθης ὁ Στωικός.

Ἄρεος, τέταρτον ἑωσφόρον τὸν τῆς Ἀφροδίτης, πέμπτον στίλβοντα τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἕκτον ἥλιον, ἕβδομον σελήνην.

Τῶν μαθηματικῶν τινὲς μὲν ὡς Πλάτων, τινὲς δὲ μέσον πάντων τὸν ἥλιον.

Ἀναξίμανδρος καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος καὶ Κράτης ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι, μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην, ὑπὸ δὲ αὐτοὺς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων καὶ τοὺς πλανήτας.

ιϛ. Περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως. G 58

E XV 47 1—4

Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Κλεάνθης ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς φέρεσθαι πάντας τοὺς ἀστέρας.

Ἀλκμαίων καὶ οἱ μαθηματικοὶ τοὺς πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι·

Αναξίμανδρος ὑπὸ τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν, ἐφ' ὧν ἕκαστος βέβηκε, φέρεσθαι.

ρόεντα τὸν τοῦ Ἄρεος, τέταρτον ἑωσφόρον τὸν τῆς Ἀφροδίτης, πέμπτον στίλβωνα τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἕκτον ἥλιον, ἕβδομον σελήνην.

5 Τῶν μαθηματικῶν τινὲς μὲν ὡς Πλάτων φασὶν εἶναι τὴν τάξιν τῶν ἀστέρων, τινὲς δὲ μέσον πάντων τὸν ἥλιον.

6 (Ἀναξίμανδρος) [καὶ] ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι, μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην· ὑπὸ δὲ αὐτοὺς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων καὶ τοὺς πλανήτας.

7 Παρμενίδης πρῶτον μὲν τάττει τὸν ἑῷον, τὸν αὐτὸν δὲ νομιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἕσπερον, ἐν τῷ αἰθέρι· μεθ' ὃν τὸν ἥλιον, ὑφ' ᾧ τοὺς ἐν τῷ πυρώδει ἀστέρας, ὅπερ οὐρανὸν καλεῖ.

Περὶ ἄστρων κινήσεως.

1 (Ἀναξαγόρας) ἀπ' ἀνατολῶν [δὲ] ἐπὶ δυσμὰς φέρεσθαι πάντας τοὺς ἀστέρας.

2 (Τῶν μαθηματικῶν τινες) τοὺς [δὲ] πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι.

3 Τούτῳ δὲ συνομολογεῖ καὶ Ἀλκμαίων.

4 Ἀριστοτέλης δὲ ὑπὸ τῶν σφαιρῶν ὑφ' ὧν ἕκαστα συμβέβηκε.

5 [Καὶ] Ἀναξίμανδρος ὑπὸ τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν, ἐφ' ὧν ἕκαστος βέβηκε, φέρεσθαι.

1 ἄρεος EBC: ἄρεως A || 2 στίλβοντα EG(A)BC: propter consensum στίλβωνα [cf. 16 13] reducere nolui || 7 de § 6 cf. Prol. p. 134 || Ἀναξίμανδρος — ἥλιον v. 9 om. B || 10 δὲ post αὐτὸν om. E || τὴν om. B || αὐτοῖς E || 13 τῆς τῶν om. B || ἀστέρων (A)BCG: ἄστρων E || 20 post ἀπλανέσιν interpolarunt ἐναντίως AB, ἐναντίους C et post ἀπὸ addunt γὰρ (A)BC: carent emblematis E[CFG]G

3 στίλβωνα ex F restitui || 6 πλατεῖαν A [πλατεῖ F]: corr. Canter || 9 15 6 additur post 13 7 φλόγας || 18 cf. II 7 1 p. 336b 2 || 19 titulum ex generali c. 24 excerpsi || 20 16 1 additur post 13 3 ἠστερωκέναι || 23 16 2 additur post § 7 καλεῖσθαι || 26 τούτω F: τοῦτο C || 28 ex § 5 restituere pronum est ἐφ' ὧν ἕκαστος (sc. ἀστὴρ) ἐμβέβηκε. audiendum φέρεσθαι

Ἀναξιμένης οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν, περὶ αὐτὴν δὲ στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.

Πλάτων καὶ οἱ μαθηματικοὶ ἰσοδρόμους εἶναι τὸν ἥλιον τὸν ἑωσφόρον τὸν στίλβωνα.

6 (Ἀναξιμένης) οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν [δέ], ἀλλὰ περὶ αὐτὴν στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.

7 (Τῶν μαθηματικῶν τινες) ταὐτὸν [δὲ] πεπονθέναι τῷ ἑωσφόρῳ τὸν στίλβωνα, ἰσοδρομεῖν δὲ αὐτοὺς τῷ ἡλίῳ καὶ συμπεριφέρεσθαι αὐτῷ· καὶ τότε μὲν προανατέλλοντα ἑωσφόρον φαίνεσθαι, τότε δὲ ἐπικαταδυόμενον ἕσπερον καλεῖσθαι.

ιζ. Πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες. G 59

E XV 48 1—4

Μητρόδωρος ἅπαντας τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσλάμπεσθαι.

Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ τρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας ἐκ τῆς ἐπιγείου ἀναθυμιάσεως.

Ἀριστοτέλης μὴ δεῖσθαι τὰ οὐράνια τροφῆς· οὐ γὰρ φθαρτά, ἀλλ' ἀίδια.

Πλάτων κοινῶς τὸν κόσμον ὅλον καὶ τὰ ἄστρα ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι.

1 Μητρόδωρος ἅπαντας τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσλάμπεσθαι.

2 Στράτων καὶ αὐτὸς τὰ ἄστρα ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι.

3 Διότιμος Τύριος ὁ †διοκρίτιος τὴν αὐτὴν τούτοις εἰσηνέγκατο γνώμην.

4 (Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος) τρέφεσθαι [δὲ] τοὺς ἀστέρας ἐκ τῆς ἀπὸ γῆς ἀναθυμιάσεως.

5 (Ἀριστοτέλης) μὴ δεῖσθαι [δὲ] τὰ οὐράνια τροφῆς· οὐ γὰρ φθαρτά, ἀλλ' ἀίδια εἶναι.

6 (Πλάτων) κοινῶς [δὲ] τὸν κόσμον ὅλον καὶ τὰ ἄστρα ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι.

1 οὐχ E cf. Prol. p. 136: ὁμοίως (A)BC || περὶ αὐτὴν δὲ E: καὶ περὶ αὐτὴν (A)BC || 5 φωσφόρον EG || 6 στίλβωνα E[DFG] cf. c. 15 4: στίλβοντα (A)BC || 11 ἀστέρας EG: om. (A)BC: ἀπλανεῖς καὶ πλανήτας scripsit Beck ex G interpolato || προσλάμπεσθαι GAC: καταλάμπεσθαι E: λάμπεσθαι B || 19 κοινῶς τὸν κόσμον ὅλον E: καὶ [καὶ om. AB] οἱ Στωικοὶ ὡς ὅλον τὸν κόσμον (A)BC || 20 αὐτοῦ E: αὐτῶν (A)B: αὐτῶν C

1 16 6 additur post 19 2 μόνον || 4 16 7 additur post 15 5 ἥλιον || ταὐτὸν A: ταυτὸ Heeren || 6 στίλβωνα F: στίλβονα C cf. c. 15 4 || 16 ὁ διοχρίτιος A: ὁ διακριτικός Heeren. ὁ Διοκράτου vel Διοκρίτου Meineke, quod collocatum post Τύριος displicet. num ὁ Δημοκρίτειος? nam etiam post Alexandrum M. studuisse quidam videntur Democrito, cuius de criterio placita enarrans inducitur Diotimus a Sext. adv. math. VII 140, quem cave confundas cum Stoico Diotimo Zenonis Epicurei aequali (Laert. X 3) quem Athen. XIII 611 B Theotimum nominat || 18 17 4 additur post 13 8 ἄστρα. sed dubium hic Parmenidis lemma. de Heraclito cf. ad 13 8. Prol. 164 || 21 17 5 additur post 13 13 ἄστρα || 24 17 6 additur post 13 12 στοιχείων || 25 αὐτοῦ ante Gaisfordium

ιη̄. Περὶ τῶν καλουμένων Διοσκούρων. G 60

E XV 49 1. 2

Ξενοφάνης τοὺς ἐπὶ τῶν πλοίων φαινομένους οἷον ἀστέρας νεφέλια εἶναι κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν παραλάμποντα. 1

Μητρόδωρος τῶν ὁρώντων ὀφθαλμῶν μετὰ δέους καὶ καταπλήξεως εἶναι στιλβηδόνας. 2

ιθ̄. Περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων καὶ πῶς γίνεται χειμὼν καὶ θέρος. G. 61

Πλάτων τὰς ἐπισημασίας τάς τε θερινὰς καὶ τὰς χειμερινὰς κατὰ τὰς τῶν ἀστέρων ἐπιτολάς τε καὶ δυσμὰς γίνεσθαι [ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν]. 1

Ἀναξιμένης δὲ διὰ μὲν ταῦτα μηδὲν τούτων, διὰ δὲ τὸν ἥλιον μόνον. 2

Εὔδοξος Ἄρατος κοινῶς διὰ πάντας τοὺς ἀστέρας, ἐν οἷς φησίν· 3

αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,
ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτόν
ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν.

(Ξενοφάνης) τοὺς [δὲ] ἐπὶ τῶν πλοίων φαινομένους οἷον ἀστέρας, οὓς καὶ Διοσκούρους καλοῦσί τινες, νεφέλια εἶναι κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν παραλάμποντα.

Περὶ ἐπισημασίας ἄστρων.

(Πλάτων) τὰς [δὲ] ἐπισημασίας τάς τε χειμερινὰς καὶ τὰς θερινὰς κατὰ τὰς τῶν ἄστρων ἐπιτολάς τε καὶ δυσμὰς γίνεσθαι.

(Ἀναξιμένης) τὰς δὲ ἐπισημασίας γίγνεσθαι διὰ τὸν ἥλιον μόνον·

Εὔδοξος καὶ Ἄρατος τὰς ἐπισημασίας κατὰ τὰς τῶν ἄστρων ἐπιτολὰς γίνεσθαι. λέγει γοῦν Ἄρατος ἐν τοῖς Φαινομένοις οὕτως·

αὐτὸς γὰρ τά γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν
ἄστρα διακρίνας. ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτόν
ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν.

---

1 περὶ τῶν E cf. G: περὶ τῶν ἄστρων τῶν A et ind. C: περὶ ἄστρων τῶν B: περὶ τῶν ἀστέρων τῶν C (context.) || 5 νεφέλια cf. Prol. p. 220² || 6 παραλάμποντα (A)BC: παραλάμποντας E cf. G || 10 ἀστέρων BC Psellus d. omn. d. 102 (136): ἄστρων A || 16 ἡλίου — ἀπλανῶν propter collocationem suspecta om. G || 17 τε καὶ B || 19 ταῦτα B: ταύτην (A)C. illud coniecerat Reiske. διὰ μηδὲν τούτων Wyttenbach || 21 Ἄρατος vv. 10–12 || 23 τά γε Aratus || 27 μάλα B

1 titulus deest || 18 1 additur post 13 14 σβέσεις
6 titulum ex generali c. 24 excerpsi
7 19 1 additur post 15 4 σελήνην
11 19 2 additur post 14 3 χρυσταλλοειδεῖ
21 οἵ μάλιστα — σημαίνουσιν F: recte C

PLUTARCHI EPIT. II 20

κ. Περὶ οὐσίας ἡλίου. G 62
E XV 23 1—9

1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλασίονα τῆς γῆς, ἁρματείῳ τροχῷ παραπλήσιον, τὴν ἁψῖδα ἔχοντα κοίλην, πλήρη πυρός, κατά τι μέρος ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ· καὶ τοῦτ' εἶναι τὸν ἥλιον.

3 Ξενοφάνης ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον· ἢ ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων.

1 οὐσίας (A)B (ind.) C: om. EGB (cont.) || ἡλίου EGC: ἡλίου καὶ ὅτι καὶ δύο καὶ τρεῖς εἰσιν AB v. Pselli ind. Prol. p. 30 cf. § 13 || 3 de § 1 cf. Prol. p. 134 || 4 ἁρματείῳ τροχῷ τὴν ἁψῖδα παραπλήσιον E: ἁρματείῳ τροχῷ τὴν ἁψῖδα παραπλησίως G: ἁρματίου τροχῷ τὴν ἁψίδα παραπλήσιον AB: ἁρματείου τροχοῦ τ. ἁ. π. C: restitui ex E mutata distinctione || 6 κοῖλον E || κατά E cf. G: ἧς κατά (A)BC || 7 ἐκφαινούσης E(A)BC: correxi e Stob. ἐκφαίνειν ex E vulgato Beck || 8 πρηστῆρος αὐλοῦ i. e. ἀκροφυσίου [Thucyd. IV 100 2] cf. Prol. 25 sq. || 10 τῶν φαινομένων συναθροιζομένων E cf. Prol. p. 8 || 13 ἢ om. E || ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων E cf. Achill.: νέφος πεπυρωμένον (A)BC

STOBAEI ECL. I 25 1

Περὶ οὐσίας ἡλίου.

1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλασίονα τῆς γῆς, ἁρματείῳ τροχῷ παραπλήσιον, ἔχοντα κοίλην περιφέρειαν, πλήρη πυρός, κατὰ μέρος ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρηστῆρος.

2 Ἀναξιμένης πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον ἀπεφήνατο.

3 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων εἶναι τὸν ἥλιον.

** Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς

1 de titulo cf. Prol. p. 67
3 ἁρματίῳ A
5 περιφέρειαν glossema esse vocis ἁψῖδα ex Plut. et c. 25 1 intellegitur
11 Theophrasti nomen, cuius de Xenophane sententiam addiderat Aëtius, ab illo inepte seiunxit Stobaeus. intercidisse ἢ ὡς coniecit Usener ad Theophr. fr. 16 cf. Prol. p. 140. 217. 220

TESTIMONIA PLUTARCHI

20 1 Achill. p. 138 E [cf. Prol. p. 33] τινὲς δέ, ὧν ἐστι καὶ Ἀναξίμανδρος, φασὶ πέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς σχῆμα ἔχοντα τροχοῦ. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ τροχῷ κοίλη ἐστὶν ἡ πλήμνη, ἔχει δὲ ἀπ' αὐτῆς ἀνατεταμένας τὰς κνημῖδας πρὸς τὴν ἔξωθεν τῆς ἁψῖδος περιφοράν, οὕτω καὶ αὐτὸν ἀπὸ κοίλου τὸ φῶς ἐκπέμποντα τὴν ἀνάτασιν τῶν ἀκτίνων ποιεῖσθαι καὶ ἔξωθεν αὐτὰς κύκλῳ φωτίζειν, τινὲς δὲ [immo idem Anaximander cf. Prol. p. 26] ὡς ἀπὸ σάλπιγγος ἐκ κοίλου τόπου καὶ στενοῦ ἐκπέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς ὥσπερ πρηστῆρας.

3 **Idem** p. 138 D τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν ἐξ ἀναθυμιάσεως γῆς καὶ νεφῶν αὐτὸν εἶναι.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

20 1 Theodoret. IV 22 οἱ δέ φασιν ἁρματιαίῳ [l. ἁρματείῳ] τροχῷ παραπλήσιον (sc. τὸν ἥλιον).

20 3 Idem IV 21 καὶ μέντοι καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ὁ Ξενοφάνης νέφη εἶναι πεπυρωμένα φησίν.

PLUTARCHI EPIT. II 20

4 Οἱ Στωικοὶ ἄναμμα νοερὸν ἐκ θαλάττης.

5 Πλάτων ἐκ πλείστου πυρός.

6 Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Μητρόδωρος μύδρον ἢ πέτρον διάπυρον.

11 Ἀριστοτέλης σφαῖραν ἐκ τοῦ πέμπτου σώματος.

12 Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς, ὥστε προσεοικέναι ἡλίῳ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶ-

STOBAEI ECL. I 25 1

γέγραφεν ἐκ πυριδίων μὲν τῶν συναθροιζομένων ⟨ἐκ⟩ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον.

4 Κλεάνθης ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης τὸν ἥλιον.

6 Ἀναξαγόρας μύδρον ἢ πέτρον διάπυρον εἶναι τὸν ἥλιον.

7 Δημόκριτος μύδρον ἢ πέτρον διάπυρον.

8 Παρμενίδης καὶ Μητρόδωρος πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον.

8ª Παρμενίδης τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοῦ γαλαξίου κύκλου ἀποκριθῆναι, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀραιοτέρου μίγματος, ὃ δὴ θερμόν, τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ πυκνοτέρου, ὅπερ ψυχρόν.

9 Θαλῆς γεοειδῆ τὸν ἥλιον.

10 Διογένης κισηροειδῆ τὸν ἥλιον, εἰς ὃν ἀπὸ τοῦ αἰθέρος ἀκτῖνες ἐναποστηρίζονται.

12 Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ τὸν ἥλιον, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τό τε φῶς καὶ τὴν ἀλέαν, ὥστε τρόπον τινὰ διττοὺς

---

4 de lemmate cf. Prol. p. 64 || 6 ἐκ om. E[cFG] de § 6 p. 138 || 8 δίσκον ὑαλοειδῆ E cf. Zeller I^3 365^4 Prol. p. 8 || 2 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς τὴν E[BCF] || ἀνταύγειαν διηθοῦντα om. B quorum loco glossemata ἔλλαμψιν πέμποντα inserta sunt || 11 προσεοικέναι ἡλίῳ E(A)B (ἡλίου E[c]): προσεῖναι corrector Vossiani cf. Proleg. p. 14 || 12 τῷ om. E

2 ἐκ om. A: restitutum ex Plut.
4 ἄναλμα A: corr. Heeren
20 § 11 om. a Stob. cf. Arii fr. 10
23 πρὸς A: corr. Heeren

TESTIMONIA PLUTARCHI

20 5 Idem p. 138 D τὴν δὲ οὐσίαν τοῦ ἡλίου Πλάτων περιέργως ἐκ πυρὸς εἶναί φησιν.

6 **Idem** l. c. Ἀναξαγόρας μύδρον αὐτὸν εἶπε.

12 **Achill.** l. c. Φιλόλαος δὲ τὸ πυρῶδες καὶ διαυγὲς λαμβάνοντα ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς πρὸς ἡμᾶς πέμπειν τὴν αὐ-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

20 5 Theodoret. l. c. post § 11 ὁ δὲ Πλάτων τὸ μὲν πλεῖστον ἔχειν ἐκ τοῦ πυρός, μετέχειν δὲ καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων.

6. 7 **Idem** l. c. post § 3 Ἀναξαγόρας δὲ καὶ Δημόκριτος καὶ Μητρόδωρος μύδρον ἢ πέτρον διάπυρον.

9 **Idem** l. c. Θαλῆς δὲ γεώδη.

10 **Idem** l. c. κισηροειδῆ δὲ Διογένης.

11 **Idem** l. c. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης σφαῖραν εἶναι ἐκ τοῦ πέμπτου σώματος συνεστῶσαν.

12 **Idem** l. c. Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῷ

δες τό τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ πυρῶδες καὶ ἐσοπτροειδὲς καὶ τρίτον τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν· καὶ γὰρ ταύτην προσονομάζομεν ἥλιον οἱονεὶ εἴδωλον εἰδώλου.

13 Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους· τὸν μὲν ἀρχέτυπον, πῦρ ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωκὸς τὸ ἡμισφαίριον, ἀεὶ καταντικρὺ τῇ ἀνταυγείᾳ ἑαυτοῦ τεταγμένον· τὸν δὲ φαινόμενον, ἀνταύγειαν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τῷ τοῦ ἀέρος τοῦ θερμομιγοῦς πεπληρωμένῳ, ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς γῆς κατ' ἀνάκλασιν γίγνομένην εἰς τὸν ἥλιον τὸν κρυσταλλοειδῆ, συμπεριελκομένην δὲ τῇ κινήσει τοῦ πυρίνου· ὡς δὲ βραχέως εἰρῆσθαι *συντεμόντα,* ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον.

14 Ἐπίκουρος γήινον πύκνωμα *κισηροειδῶς καὶ σπογγοειδῶς* ταῖς κατα-

ἡλίους γίγνεσθαι, τό τε ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυροειδὲς κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές· εἰ μή τις καὶ τρίτον λέξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν.

13 Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους· τὸν μὲν ἀρχέτυπον, πῦρ ὂν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωκὸς τὸ ἡμισφαίριον, αἰεὶ κατ' ἀντικρὺ τῇ ἀνταυγείᾳ ἑαυτοῦ τεταγμένον· τὸν δὲ φαινόμενον, ἀνταύγειαν, ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τῷ τοῦ ἀέρος τοῦ θερμομιγοῦς πεπληρωμένῳ, ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς γῆς κατ' ἀνάκλασιν γιγνομένην εἰς τὸν ἥλιον κρυσταλλοειδῆ, συμπεριελκομένην τῇ κινήσει τοῦ πυρίνου. ὡς δὲ βραχέως εἰρῆσθαι *συντεμόντα,* ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον.

14 'Επίκουρος γήινον πύκνωμα τὸν ἥλιόν φησιν εἶναι *κισηροειδῶς καὶ

1 τό τε δὴ — τρίτον om. E || πυρῶδες om. (A)BC: restitui ex G || καὶ ἐσοπτροειδές (A)BC: an κατ' ἐσ.? || 2 τῇ et 3 διασπειρομένῃ E || τοῦ om. C || 3 ἐνόπτρου E: ἐσόπτρου (A)BC || 5 προσονομάζομεν EAB: προσαγορεύομεν C || 7 τὸ μὲν E || 9 πεπληρωκὸς (A)BC: πεπληρωκότος E cf. Prol. p. 53 || 10 τῆς ἀνταυγείας αὐτοῦ (om. τεταγμένον) E cf. Prol. p. 8 || 11 τὸ δὲ E || 12 ἀνταύγειαν εἶναι E || 13 τοῦ post ἀέρος om. B || 15 κατ' ἀνάκλασιν ἐγγινομένην (A)BC: κατ' ἔμφασιν γιγνόμενον ἥλιον ὡς δὲ [διὰ add. B] E || 17 συμπεριελκομένην EBC: συμπεριπλεκομένην A || 18 βραχέος B || συντεμόντα sic E(A)BC cf. Prol. p. 53 || 20 πυρὸς τὸν (A)BC: πῦρ εἶναι E[DEFG] || 21 κισηροειδῶς GE[DEFG]AB: κισσηροειδές E [vulgata] C || 22 καὶ σπογγοειδῶς

9 πεπληρωκότος A cf. E apud Plut. Prol. p. 53

10 αἰεὶ A quod retinui

17 συντεμόντα cf. Prol. p. 53. συντεμόντι Meineke

22 κισηροειδῶς καὶ σπογγοειδῶς, in qua lectione Stobaei Plutarchique sincera memoria consentit, non dubito quin κισηροειδὲς καὶ σπογγοειδὲς ab Aëtio scriptum fuerit

TESTIMONIA PLUTARCHI

γῆν διά τινων ἀραιωμάτων. ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρός, τὸ δὲ ἀπ' ἐκείνου πεμπόμενον ἐπὶ τὸν ὑαλοειδῆ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον ἥλιον, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἡλίου πρὸς ἡμᾶς πεμπόμενον.

20 14 Achill. l. c. Ἐπίκουρος δὲ κισῃ-

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τό τε φῶς καὶ τὴν ἀλέαν εἰδώλου τάξιν ἐπέχοντα.

13—16 **Theodoret.** IV 21 καὶ ἕτεροι δὲ ἕτερα

τρήσεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνημμένον.

κα. Περὶ μεγέθους ἡλίου. G 63 E XV 24 1—4

1 Ἀναξίμανδρος τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ, τὸν δὲ κύκλον ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει καὶ ὑφ' οὗ φέρεται ἑπτακαιεικοσαπλασίω τῆς γῆς.

3 Ἀναξαγόρας πολλαπλάσιον Πελοποννήσου.

4 Ἡράκλειτος 'εὗρος ποδὸς ἀνθρωπείου.'

σπογγοειδῶς* ταῖς κατατρήσεσιν ὑπὸ πυρὸς ἀνημμένον.

15 Ἀντιφῶν πῦρ ἐπινεμόμενον μὲν τὸν περὶ τὴν γῆν ὑγρὸν ἀέρα, ἀνατολὰς δὲ καὶ δύσεις ποιούμενον τῷ τὸν μὲν ἐπικαιόμενον αἰεὶ προλείπειν, τοῦ δ' ὑπονοτιζομένου πάλιν ἀντέχεσθαι.

16 Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον.

Περὶ μεγέθους ἡλίου.

1 (Ἀναξίμανδρος) [καὶ] τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ, τὸν δὲ κύκλον ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει καὶ ὑφ' οὗ περιφέρεται εἶναι [τοῦ προειρημένου μεγέθους.]

2 (Ἐμπεδοκλῆς) ἴσον [δὲ] τῇ γῇ τὸν κατὰ τὴν ἀνταύγειαν.

4 (Ἡράκλειτος) [τὸ δὲ μέγεθος ἔχειν] 'εὗρος ποδὸς ἀνθρωπείου'.

[sic DEFG; vulg. σπογγοειδές] EG: om. (A)BC

2 addit G: Ἡράκλειτος ἀνάμματα ἐν μὲν ταῖς ἀνατολαῖς τὴν ἔξαψιν ἔχοντα, τὴν δὲ σβέσιν ἐν ταῖς δυσμαῖς cf. Prol. p. 16

6 εἶναι τῇ γῇ EG: τῇ γῇ εἶναι (A)BC || 7 πνοὴν E || ὑφ' E: ἐφ' (A)BC || 8 ἑπτακαιεικοσαπλασίω EABC[—πλασίονα C] cf. G: ὀκτωκαιεικοσαπλασίω coniecerunt ex 20 1 E[BC] et viri docti plerique ut Beck: sed cf. Eratosth. apud. Macrob. in S. S. I 20 9. Prol. p. 68. 134 || 9 de § 3 cf. Prol. p. 138 || πολλαπλάσιον E[BDEI]BG [πολυπλάσιον E(CFG) et G (cod. A)]: πολλαπλασίονα AC || 11 de versu cf. Prol. p. 221

10 ἄναλμα A: corr. Heeren

12 titulum excerpsi ex c. 25 || 21 1 additur post 20 1 πρηστῆρος

16 τοῦ προειρημένου μεγέθους falso brevitatis caussa a Stobaeo comprehensum. nam ἑπτακαιεικοσαπλασίω non ὀκτωκαιεικοσαπλασίω (c. 20 1) in Aëtio fuisse constat ex Theodoreto cf. Prol. p. 68

TESTIMONIA PLUTARCHI

ροειδῆ αὐτὸν ἔφη ἐκ πυρὸς διὰ τρημάτων τινῶν τὸ φῶς ἐκπέμποντα

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

ἅττα περὶ τούτου ἐδόξασαν ἃ περιττὸν οἶμαι λέγειν, ἵνα μὴ τῆς αὐτῆς μεταλάχω τερθρείας.

21. 22 Theodoret. IV 22 καὶ μεγέθους δὲ πέρι καὶ σχήματος πολλὴ παρ' αὐτοῖς διαμάχη.

21 1 Idem l. c. καὶ Ἀναξίμανδρος μὲν [καὶ Ἀναξιμένης addit I 97, ubi §§ 1—4 iterantur, unde Glyc. I 40, 14 B.] ἑπτακαιεικοσαπλασίω τῆς γῆς τοῦτον ἔφησεν εἶναι.

2 Idem l. c. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἴσον τῇ γῇ.

3 Idem l. c. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας Πελοποννήσου μείζονα.

4 Idem l. c Ηράκλειτος δὲ ποδιαῖον

PLUTARCHI EPI. II 21. 22. 23		STOBAEI ECL. I 25 1
Ἐπίκουρος τηλικοῦτον ἡλίκος φαίνεται, ἢ μικρῷ τινι μείζω ἢ ἐλάττω.	5	(Ἐπίκουρος) τηλικοῦτον [δὲ] ἡλίκος φαίνεται, ἢ μικρῷ τινι μείζω ἢ ἐλάττω.
κβ. Περὶ σχήματος ἡλίου. G 64 E XV 25 1—4		
Ἀναξιμένης πλατὺν ὡς πέταλον τὸν ἥλιον.	1	(Ἀναξιμένης) πλατὺν [δ'] εἶναι [τῷ σχήματι.]
Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ, ὑπόκυρτον.	2	(Ἡράκλειτος) σκαφοειδῆ [δὲ] εἶναι, ὑπόκυρτον.
Οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ ὡς τὸν κόσμον καὶ τὰ ἄστρα.	3	
	4	Ἀλκμαίων πλατὺν εἶναι τὸν ἥλιον.
	5	Οἱ Πυθαγόρειοι σφαιροειδῆ τὸν ἥλιον.
Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα.	6	
κγ. Περὶ τροπῶν ἡλίου. G 36		Περὶ τροπῶν.
Ἀναξιμένης ὑπὸ πεπυκνωμένου ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεῖσθαι τὰ ἄστρα.	1	(Ἀναξιμένης) ὑπὸ πεπυκνωμένου [δὲ] ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθούμενα τὰ ἄστρα τὰς τροπὰς ποιεῖσθαι.
Ἀναξαγόρας ἀνταπώσει τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἀέρος, ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ τῆς πυκνώσεως ἰσχυροποιεῖ.	2	(Ἀναξαγόρας) [τροπὴν δὲ γίγνεσθαι] ἀνταπώσει τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἀέρος, ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ τῆς πυκνώσεως ἰσχυροποιεῖ.

1 Ἐπίκουρος EG: Ἐπίκουρος πάλιν φησὶν ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα ἢ (A)BC cf. 22 6 \|\| 2 ἢ ante μικρῷ (A): om. BC \|\| τινι scripsi: τιμι E[B]: τι E [EDGI]: om. (A)BC \|\| μείζων ἢ ἐλάττων (A)BC: μεῖζον ἢ ἔλαττον E[BI, μείζω ἢ ἔλαττον c, μείζων ἢ ἔλαττον DG]: μεῖζον ἢ ἐλάττω G \|\| 7 τὸν ἥλιον G(A)BC: om. E \|\| 12 Ἐπίκουρος — πάντα om. C \|\| 16 ἐξωθεῖσθαι cf. Hippolyt. I 8 9 Zeller I[4] 228[4] \|\| 18 de § 2 cf. Prol. p. 138 \|\| ἀνταπώσει C: ἀνταπόσει A: ἀντισπάσει B

1 § 1 additur post 20 14
2 μείζων ἢ ἐλάττων A vulgo: correxi. μεῖζον ἢ ἔλαττον Wakefield ad Lucr. V 565 conl. Epicuro Laertii X 91
4 22 1 additur post 23 1 ποιεῖσθαι.
6 § 2 additur post 20 16 ἥλιον.
12 23 1 additur post 20 2 ἀπεφήνατο
13 ἐξωθούμενα—ποιεῖσθαι amplificavit Stobaeus
15 § 2 additur post 20 6 ἥλιον \|\| ἀνταποδώσει A: corr. Canter

TESTIMONIA PLUTARCHI

22 1 **Achill.** p. 139 B σχῆμα δὲ αὐτοῦ οἱ μὲν δισκοειδές.

2 **Idem** l. c. Ἡράκλειτος δὲ σκαφοειδές. **Schol. Platon.** ad Remp. p. 498 A Ἡράκλειτος... τὸ τοῦ ἡλίου ἔλεγεν εἶναι σχῆμα σφαιροειδὲς καὶ ὑπόκυρτον.

3 **Achill.** l. c. Στωικοὶ δὲ σφαιροειδὲς εἶναι λέγουσιν.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

22 3 aut 5 **Theodoret.** IV 22 post διαμάχῃ: οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν σφαιροειδῆ φασιν.

2 **Idem** l. c. οἱ δὲ σκαφοειδῆ. sequitur οἱ δὲ — παραπλήσιον cf. ad 20 1

3 Ἐμπεδοκλῆς ὑπὸ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σφαίρας κωλυόμενον ἄχρι παντὸς εὐθυπορεῖν καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων.

4 Διογένης ὑπὸ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψύχους σβέννυσθαι τὸν ἥλιον.

5 Οἱ Στωικοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης τροφῆς διέρχεσθαι τὸν ἥλιον, ὠκεανὸς δέ ἐστιν ἡ γῆ, ἧς τὴν ἀναθυμίασιν ἐπινέμεται.

6 Πλάτων Πυθαγόρας Ἀριστοτέλης παρὰ τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, δι' οὗ φέρεται λοξοπορῶν ὁ ἥλιος, καὶ κατὰ δορυφορίαν τῶν τροπικῶν κύκλων· ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἡ σφαῖρα δείκνυσιν.

(Ἐμπεδοκλῆς) [τροπὴν δὲ γίγνεσθαι] ὑπὸ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σφαίρας κωλυόμενον ἄχρι παντὸς εὐθυπορεῖν καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων.

(Διογένης) ὑπὸ [δὲ] τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψυχροῦ σβέννυσθαι.

* [περὶ δὲ τῶν τροπῶν φασι] κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης τροφῆς, ὠκεανὸς δ' ἐστὶ * * ἧς τὴν ἀναθυμίασιν ἐπινέμεται.

7 (Δημόκριτος) [τροπὴν δὲ γίγνεσθαι] ἐκ τῆς περιφερούσης αὐτὸν δινήσεως.

κδ. Περὶ ἐκλείψεως ἡλίου. G 66 E XV 50 1—7

1 Θαλῆς πρῶτος ἔφη ἐκλείπειν τὸν ἥλιον τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης κατὰ κάθετον, οὔσης φύσει

Περὶ ἐκλείψεως ἡλίου.

(Θαλῆς) ἐκλείπειν [δὲ] αὐτὸν τῆς σελήνης ὑπερχομένης κατὰ κάθετον, οὔσης φύσεως γεώδους· βλέπεσθαι δὲ

1 τῆς ἐκ περιεχούσης B

5 § 4 referendam esse ad c. 24 intellexit Corsinus. cf. Prol. p. 62

10 ἡ C: om. AB: G alia habet cf. ad Stob.

13 περὶ (A)BC: corr. Beck

21 ὑπερχομένης EG: ὑποτρεχούσης (A)BC

1 § 3 additur post 20 13 ἥλιον || 3 κωλυόμενον A: κωλυομένου Heeren || 6 § 4 additur post 20 10 ἐναποστηρίζοντα. pertinet ad c. 24. cf. Plut. || 9 § 5 additur post 20 4 Κλεάνθης — ἥλιον. sed ex Plutarcho et φασι lemma fuisse οἱ Στωικοὶ apparet || τροφῶν A: corr. Bake. στροφῶν codd. Aug. et Vat. || φησὶ coni. Wachsmuth, sed Stobaeo, cui περὶ — φασι et similes tibicines debentur, lemma οἱ Στωικοὶ in memoria haesit || 11 post ἐστίν addunt vulgo ἡ γῆ. Wachsmuth καὶ γῆ ut in Plut. Wyttenbach. inest doctrinae discrepantia cf. Laert. VII 145 et supra II 17 4, vide Balforeum ad Bakei Cleomed. p. 378, unde Bake ὠκεανὸς δ' ἐστίν οὗ contra Aëtii certe sententiam tentabat. || 13 § 7 additur post 20 7 διάπυρον || 14 τῆς C: om. F || 17 § 1 additur post 20 9 ἥλιον

TESTIMONIA PLUTARCHI

24 1 Achill. p. 139 B ἐκλείπει δὲ ὡς μέν τινές φασιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τῆς σελήνης κατὰ κάθετον αὐτοῦ γενομένης, ᾧ καὶ μᾶλλον ὡς πιθανῷ πειστέον. προσγειοτέρα γὰρ αὐτοῦ ἐστιν ἡ σελήνη καὶ κατωτέρα τοῦ ἡλίου.

γεώδους· βλέπεσθαι δὲ * τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένῳ* τῷ δίσκῳ.

2 Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τῆς τοῦ πυρὸς διεκπνοῆς ἀποκλειομένου.

3 Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.

4 Ξενοφάνης κατὰ σβέσιν· ἕτερον δὲ πάλιν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς γίνεσθαι· παριστόρηκε δὲ καὶ ἔκλειψιν ἡλίου ἐφ' ὅλον μῆνα καὶ πάλιν ἔκλειψιν ἐντελῆ ὥστε τὴν ἡμέραν νύκτα φανῆναι.

5 Ἔνιοι πύκνωμα τῶν ἀοράτως ἐπερχομένων τῷ δίσκῳ νεφῶν.

* τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθέμενον * τῷ δίσκῳ.

(Ἀναξίμανδρος) [γίγνεσθαι δὲ τὴν ἔκλειψιν] τοῦ στομίου τῆς τοῦ πυρὸς ἐκπνοῆς ἀποκλειομένου.

(Ἡράκλειτος) [γίνεσθαι δὲ τὴν ἔκλειψιν] κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίγνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.

(Ξενοφάνης) [ἔκλειψιν δὲ γίνεσθαι] κατὰ σβέσιν· ἕτερον δὲ πάλιν ταῖς ἀνατολαῖς γίνεσθαι. παριστόρηκε δὲ καὶ ἔκλειψιν ἡλίου ἐφ' ὅλον μῆνα καὶ πάλιν ἐντελῆ ὥστε τὴν ἡμέραν νύκτα φανῆναι.

6 (Οἱ Πυθαγόρειοι) [ἔκλειψιν δὲ γίνεσθαι] σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης.

7 (Ἐμπεδοκλῆς) [ἔκλειψιν δὲ γίνεσθαι] σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης.

---

1 κλέπεσθαι pr. A || τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένῳ (A)BC cf. Prol. p. 53: τ. κ. ὑποτιθεμένην E: cf. Prol. p. 53 || 3 de § 2 cf. Prol. p. 134 || τὸ τοῦ στομίου C || τῆς EGBC: τῆς om. A || 8 τὴν om. B || 9 κατὰ σβέσιν EGBC: κατάσβεσιν (A) || 14 ἐυτελῆ A || 15 πύκνωμα τῶν EB: πυκνωμάτων A: πύκνωσιν τῶν C || ὑπερχομένων pr. m. C in marg. quod immerito probavi Prol. p. 37, nam obstat dativus τῷ δίσκῳ cf. §§ 6. 7 || 16 νεφῶν post δίσκῳ EAB: post ἔνιοι C

1 ὑποτιθέμενον sic A cf. Prol. p. 53

3 § 2 additur post 21 1 μεγέθους

6 § 3 additur post 22 2 ὑπόκυρτον. lemma est 20 16 Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος

11 § 4 additur post 20 3 εἶναι τὸν ἥλιον. ἔκλειψιν intellegit cottidianam cf. c. 25 1

13 παριστόρηκε *obiter narravit* ut doctrinam suam probaret.

15 ἐντέλει F: ἐντέλειν C

17 § 6 post 22 5 ἥλιον

20 § 7 post 21 2 ἀνταύγειαν

TESTIMONIA PLUTARCHI

24 3 Schol. Plat. cf. 22 2 καὶ τὴν ἔκλειψιν αὐτοῦ συμβαίνειν κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίγνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.

4 **Idem** l. c. ἀλλὰ μὴν καὶ Ξενοφάνη τὸν Κολοφώνιον κατὰ σβέσιν τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν γίγνεσθαί φασι καὶ πάλιν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἀνίσχειν.

8 Ἀρίσταρχος τὸν ἥλιον ἵστησι μετὰ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ γῆν κινεῖ περὶ τὸν ἡλιακὸν κύκλον καὶ κατὰ τὰς ταύτης ἐγκλίσεις σκιάζεσθαι τὸν δίσκον.

9 Ξενοφάνης πολλοὺς εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας κατὰ κλίματα τῆς γῆς καὶ ἀποτομὰς καὶ ζώνας, κατά τινα δὲ καιρὸν ἐμπίπτειν τὸν δίσκον εἴς τινα ἀποτομὴν τῆς γῆς οὐκ οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν καὶ οὕτως ὥσπερ κενεμβατοῦντα ἔκλειψιν ὑπομένειν· ὁ δ' αὐτὸς τὸν ἥλιον εἰς ἄπειρον μὲν προϊέναι, δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ τὴν ἀπόστασιν.

κε. Περὶ οὐσίας σελήνης. G 67 E XV 26 1—7

1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἐννεακαιδεκαπλασίονα τῆς γῆς, ὥσπερ ⟨τὸν⟩ τοῦ ἡλίου πλήρη πυρός· ἐκλείπειν δὲ κατὰ τὰς ἐπιστροφὰς τοῦ τροχοῦ· ὅμοιον γὰρ εἶναι ἁρματείῳ τροχῷ κοίλην ἔχοντι τὴν ἁψῖδα καὶ πυρὸς πλήρη, ἔχοντα μίαν ἐκπνοήν.

Ἀρίσταρχος τὸν ἥλιον ἵστησι μετὰ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ γῆν κινεῖσθαι περὶ τὸν ἡλιακὸν κύκλον καὶ κατὰ τὰς ταύτης ἐγκλίσεις σκιάζεσθαι.

Ξενοφάνης πολλοὺς εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας κατὰ [τὰ] κλίματα τῆς γῆς καὶ ἀποτομὰς καὶ ζώνας, κατὰ δέ τινα καιρὸν ἐκπίπτειν τὸν δίσκον εἴς τινα ἀποτομὴν τῆς γῆς οὐκ οἰκουμένης ὑφ' ἡμῶν καὶ οὕτως ὡσπερεὶ κενεμβατοῦντα ἔκλειψιν ὑποφαίνειν· ὁ δ' αὐτὸς τὸν ἥλιον εἰς ἄπειρον μὲν προϊέναι, δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ τὴν ἀπόστασιν.

Περὶ σελήνης οὐσίας.

Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἐννεακαιδεκαπλάσιον τῆς γῆς, ὅμοιον ἁρματείῳ ⟨τροχῷ⟩ κοίλην ἔχοντι τὴν ἁψῖδα καὶ πυρὸς πλήρη καθάπερ τὸν τοῦ ἡλίου, κείμενον λοξόν, ὡς κἀκεῖνον ἔχοντα μίαν ἐκπνοὴν οἷον πρηστῆρος αὐλόν· ἐκλείπειν δὲ κατὰ τὰς τροπὰς τοῦ τροχοῦ.

---

2 γῆν G(A)BC: σελήνην E. at cf. Archimed. aren. ed. Paris p. 449, Wyttenbach ad Bakei Posid. p. 273 || 3 κατὰ ταύτας τὰς E || 6 ἡλίους εἶναι E || 7 κλίματα E[c]B: κλίμα AC: τὰ κλίματα E[B I] || 10 οἰκουμένης E[c 'mss. Steph.'] || 11 ὑμῶν (A) || 12 ὑπομένειν EBC: ὑποφαίνειν AE [mss. Steph.'] || 13 μὲν post τὸν colloc. E || 14 κυκλοῦσθαι B || 16 οὐσίας om. EG cf. c. 20 || 19 ὥσπερ τοῦ (A)BC: ὡς ἐπὶ τοῦ E Lydus: ὥσπερ ⟨τὸν⟩ τοῦ correxit Beck cf. Stob. v. 19 || 22 ὅμοιον γὰρ BC: ὅμοιον δὲ E: ὅμοιος γὰρ A || 22 ἁρματείῳ EC: ἁρματίου AB || 23 ἔχοντι (A)CE [vulg.]: ἔχοντα B [sed ead. m. in ἔχοντι corr.] E[c] || πυρὸς πλήρη E: πλήρη πυρὸς (A)BC || 24 ἔχοντα E: ἔχοντι (A)BC || πνοὴν B

5 olim fuisse πολλὰς εἶναι ἡλίου καὶ σελήνης sc. ἐκλείψεις coni. Wyttenbach ad Plut. sed cf. Zeller I⁴ 501³, Prol. p. 141. aliter Karsten Xenoph. p. 167 || 6 τὰ inclusi || 9 οἰκουμένης A: οἰκουμένην Heeren. || 18 ἁρματίῳ om. τροχῷ A || 18 ἔχοντι A: ex c. 20 1 rescribes ἔχοντα || 21 πρηστῆρος αὐλόν cf. Prol. p. 25 sq. || 22 ἐκλείπειν cf. ad p. 354b 11 || τροπὰς F: στροφὰς C

TESTIMONIA PLUTARCHI

25 1 Ioann. Lyd. d. mens. III 8 p. 36,5 B Ἀναξιμένης [sic] τοίνυν κύκλον τὴν σελήνην εἶναι βούλεται ἐννεακαιδεκαπλασίονα τῆς γῆς πλήρη πυρός, ὡς ἐπὶ τοῦ ἡλίου.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

25 Theodoret. IV 23 καὶ περὶ σελήνης δὲ ὁμοίως ὑθλοῦσι.

Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον.

Οἱ Στωικοὶ μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος.

Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυρώδους.

Ἀναξαγόρας Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

Ἡράκλειτος γῆν ὁμίχλῃ περιεχομένην.

2 Ἀναξιμένης πυρίνην τὴν σελήνην.

3 Παρμενίδης πυρίνην.

4 Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον.

5 Ποσειδώνιος δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Στωικῶν μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος.

6 Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυρὸς εἶναι τὴν σελήνην.

7 Ἀριστοτέλης σελήνην ἐν μεθορίοις ἀέρος τεταγμένην καὶ τῆς πέμπτης οὐσίας μετέχουσαν ἐν μηνὶ περιέρχεσθαι τὸν ἴδιον κύκλον.

8 Θαλῆς γεώδη τὴν σελήνην ἀπεφήνατο.

9 Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

10 Διογένης κισηροειδὲς ἄναμμα τὴν σελήνην.

11 Ἴων σῶμα τῇ μὲν ὑελοειδὲς διαυγές, τῇ δ' ἀφεγγές.

12 Βήρωσος ἡμιπύρωτον σφαῖραν τὴν σελήνην.

13 Ἡρακλείδης [καὶ Ὄκελλος] γῆν ὁμίχλῃ περιεχομένην.

---

1 πεπιλημένον EC: πευπυρωλημένον A: πεπυρωμένον G Lydus B cf. Prol. p. 16. 35 || 5 πλέονος E || πυρώδους Lydus (A)BC: πυρός G: γεώδους E cf. G qui § 5 habet ἐκ πυρὸς καὶ γεώδους || 7 de § 9 cf. Prol. p. 26. 138 || 10 Ἡράκλειτος E Lyd. (A)BC: Plutarchi errorem correxit Fabricius, tum alii ex Stob. || περι-

3 post εἶναι addit τὴν σελήνην C: om. F
7 ἀέρος C: κέρος F
12 μετέχουσαν C: ὑπάρχουσαν F
23 βήρωσος C: (β)ήσορος F: cf. 28 1 29 2 et Βηρώσου Phot. p. 114a 28 v. Prol. p. 200
25 ὄκελλος F: ὤκελος C: de Ocello cf. Prol. p. 100[1] 216[2]
26 ὁμίχλην A

TESTIMONIA PLUTARCHI

25 4 **Io. Lydus** l. c. Ξενοφάνης δὲ νέφος εἶναι πεπυρωμένον.

5 **Idem** l. c. οἱ Στωικοὶ μικτὴν πυρὸς καὶ ἀέρος.

6 **Idem** l. c. Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυρώδους.

9 **Idem** l. c. Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

13 **Idem** l. c. Ἡράκλειτος γῆν ὁμίχλῃ περιειλημένην.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2. 3 **Theodoret.** IV 23 Ἀναξιμένης δὲ καὶ Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος ἐκ μόνου συνεστάναι πυρός.

8 **Idem** l. c. ante 2. 3 γεώδη μὲν γὰρ ὁ Θαλῆς φησιν.

9 **Idem** l. c. post 2. 3 Ἀναξαγόρας δὲ καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

13 **Idem** l. c. post 14 Ἡρακλείδης δὲ γῆν ὁμίχλῃ περιεχομένην.

Πυθαγόρας κατοπτροειδὲς σῶμα.

14 Πυθαγόρας κατοπτροειδὲς σῶμα.

15 Ἐμπεδοκλῆς ἀέρα συνεστραμμένον, νεφοειδῆ, πεπηγότα ὑπὸ πυρός, ὥστε σύμμικτον.

κϛ. Περὶ μεγέθους σελήνης. G 67a E XV 27 1. 2

Περὶ μεγέθους σελήνης.

1 Οἱ Στωικοὶ μείζονα τῆς γῆς ἀποφαίνονται ὡς καὶ τὸν ἥλιον.

1 (Ποσειδώνιος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Στωικῶν) μείζονα ⟦δὲ⟧ τῆς γῆς ὡς καὶ τὸν ἥλιον.

2 Παρμενίδης ἴσην τῷ ἡλίῳ· καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεται.

2 (Παρμενίδης) ἴσην ⟦δὲ⟧ τῷ ἡλίῳ· καὶ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεται.

3 (Ἀριστοτέλης) ἐλάττονα ⟦δὲ⟧ τῆς γῆς εἶναι τῷ μεγέθει.

κζ. Περὶ σχήματος σελήνης. G 68 E XV 28 1—3

Περὶ σχήματος σελήνης.

1 Οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ εἶναι ὡς τὸν ἥλιον.

1 (Ποσειδώνιος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Στωικῶν) σφαιροειδῆ ⟦δὲ τῷ σχήματι⟧ σχηματίζεσθαι δ' αὐτὴν πολλαχῶς, καὶ γὰρ πανσέληνον γιγνομένην καὶ διχότομον καὶ ἀμφίκυρτον καὶ μηνοειδῆ.

εχομένην E [περιχεομένην cG]: περιειλημμένην Lydus: περιειλημμένην (A)BC cf. Prol. p. 17
1 κατὰ τὸ πυροειδὲς E(A)BC cf. Lydus: correctum ex Stobaeo || post σῶμα ex titulo c. 26 iterant σελήνης (A)B: τῆς σελήνης C: om. E Lydus
4 τῆς γῆς om E[cEFG]
6 ἴσην GAB: ἴσον E: ἴσον C (η superscr.) || καὶ G(A)B: καὶ γὰρ E[cDEFG] sed cf. ad Stob.
7 παρ' αὐτοῦ B || φωτίζεται E[cDEG]: φωτίζεσθαι G(A)B cf. Prol. p. 62
10 εἶναι om. B || ὡς E(A): ὡς καὶ GB et pr. C, sed καὶ rubr. deletum [cf. v. 5]

6 § 1 additur post 25 5 ἀέρος. Posidonii lemma huc non quadrat cf. Prol. 68[1] || 9 § 4 additur post 25 3 πυρίνην || 10 γὰρ sensum non habere intellexit Karsten Parmen. p. 248 cf. Zeller I [4]527[1]. cf. tamen Prol. p. 62 || 11 § 3 additur post κύκλον 25 7 || 12 εἶναι τῷ μεγέθει Stobaeo tribuo || 14 § 1 additur post 26 1 ἥλιον || 16 δ' C: om. F || 17 γιγνομένην nisi quid excerptoris culpa intercidit scribendum γίγνεσθαι aut γὰρ delendum

TESTIMONIA PLUTARCHI

25 14 **Io. Lydus** l. c. Πυθαγόρας γε μὴν πυροειδὲς σῶμα.

27 1. 3 **Achill.** p. 141 B σχῆμα δὲ αὐτῆς οἱ μὲν σφαιροειδές, οἱ δὲ δισκοειδές cf. Prol. p. 26.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

14 **Theodoret.** IV 23 post 9 ὁ δὲ Πυθαγόρας πετρῶδες σῶμα.

26 1 **Idem** l. c. καὶ οἱ μὲν μείζονα τῆς γῆς ἀποφαίνονται.

2 **Idem** l. c. οἱ δὲ ἰσόμετρον.

3 **Idem** l. c. οἱ δέ γε ἐλάττονα.

4 **Idem** l. c. ἄλλοι δὲ σπιθαμῆς ἔχειν διάμετρον. cf. Prol. p. 46.

27 **Idem** IV 24 καὶ τί δεῖ λέγειν ὅσα ἐκεῖνοι σχημάτων πέρι καὶ ἐκλείψεων (c. 29) καὶ διαστημάτων (c. 31) μυθολογοῦσιν.

PLUTARCHI EPIT. II 27. 28	STOBAEI ECL. I 26 1
Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ.	2 Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ [τῷ σχήματι.]
Ἐμπεδοκλῆς δισκοειδῆ.	3 (Ἐμπεδοκλῆς) δισκοειδῆ [δὲ τῷ σχήματι.]
Ἄλλοι κυλινδροειδῆ.	4 Τινὲς δὲ κυλινδροειδῆ.
κη. Περὶ φωτισμῶν σελήνης. G 69 E XV 29 1—4	Περὶ [δὲ] φωτισμῶν αὐτῆς.
Ἀναξίμανδρος ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς, ἀραιότερον δέ πως.	1 Ἀναξίμανδρος Ξενοφάνης Βήρωσος ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς.
	2 Ἀριστοτέλης ἴδιον μέν, ἀραιότερον δέ πως.
	3 Οἱ Στωικοὶ ἀμαυροφανές, ἀεροειδὲς γάρ.
Ἀντιφῶν ἰδίῳ φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου πυρὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν· ὃ δὴ συμβαίνειν καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα.	4 Ἀντιφῶν ἰδιοφεγγῆ μὲν τὴν σελήνην, τὸ δ' ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν· ὃ δὴ συμβαίνειν καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα.
Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην.	5 Θαλῆς πρῶτος ἔφη ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι. Πυθαγόρας Παρμενίδης Ἐμπεδοκλῆς Ἀναξαγόρας Μητρόδωρος ὁμοίως.

1 § 2 post 3 collocant (A)BC: recte EG \|\| 4 φωτισμῶν E[B](A)BC: φωτισμοῦ EG \|\| 6 αὐτὸς B \|\| 9 ὑποκρυπτόμενον E \|\| 10 ἀπὸ τῆς E \|\| 11 ἰσχυροτάτου φωτὸς B \|\| 13 ὃ δὲ B \|\| συμβαίνειν E: συμβαίνει Lydus E[c](A)BC

1 §§ 3 et 4 adduntur post σύμμικτον 25 15
6 περὶ δὲ A cf. Prol. p. 68: δὲ delevit Gaisford
7 βήρωσος C: βήροσος F cf. ad 25 12
19 ἔφη A: ἔφησε Heeren
21 de Anaxagora cf. Prol. p. 138

TESTIMONIA PLUTRCHI

28 Ioann. Lyd. d. mens. III 8 p. 36, 11 B περὶ δὲ τοῦ κατ' αὐτὴν φωτὸς ἐροῦμεν ὡς

1 **Idem** l. c. Ἀναξίμανδρος μὲν ἴδιον αὐτὴν φῶς ἔχειν βούλεται ἀραιότερον δέ πως.

4 **Idem** l. c. ὁ δὲ Ἀντιφῶν ἰδίῳ μὲν φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου φωτὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν. ὃ δὴ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα.

5 **Idem** l. c. Θαλῆς δὲ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην ἐνέκριναν [ἔκριναν coni. Bekker].

PLUTARCHI EPIT.

6 Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. σκαφοειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασι τοὺς ἀστέρας, δεχομένους τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγάς, φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον μὲν τὸν ἥλιον, ἐν καθαρωτέρῳ γὰρ ἀέρι φέρεσθαι, τὴν δὲ σελήνην ἐν θολωτέρῳ, διὰ τοῦτο καὶ ἀμαυροτέραν φαίνεσθαι.

STOBAEI ECL.

Ἡράκλειτος ταὐτὸν πεπονθέναι τήν τε σελήνην καὶ τὸν ἥλιον. σκαφοειδεῖς δὲ ὄντας τοῖς σχήμασι τοὺς ἀστέρας, δεχομένους τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγάς, φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπροτέρως μὲν τὸν ἥλιον, ἐν καθαρωτέρῳ γὰρ ἀέρι φέρεσθαι, τὴν δὲ σελήνην ἐν θολωτέρῳ, καὶ διὰ τοῦτο ἀμαυροτέραν φαίνεσθαι.

PLUTARCHI EPIT.

κθ. Περὶ ἐκλείψεως σελήνης. G 70 E XV 51 1—5

1 Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου.

2 Βήρωσος κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους.

3 Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν.

STOBAEI ECL.

Περὶ [δὲ] ἐκλείψεως σελήνης.

Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου.

Βήρωσος κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους.

Ἀλκμαίων Ἡράκλειτος Ἀντιφῶν κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφὴν καὶ τὰς περικλίσεις.

---

1 Ἡράκλειτος — 2 σελήνην om. E[CEFGI] || 4 τὰ ἀπὸ E: δὲ τὰ ἀπὸ (A)BC || 5 αὐτὰ (A)BC: quippe corruptum om. E Lydus: αὐγὰς corr. Beck ex Stobaeo || 7 καθαρωτάτω B || γὰρ — θολωτέρῳ om. pr. A || 8 θολωτέρω B: θολερῷ E: θολερωτέρῳ C cf. Schuster Heracl. p. 123[1] || 13 Ἀναξίμανδρος EGB: Ἀναξιμένης (A)C cf. Prol. p. 134. 200 sq. || 15 βηρωσὸς C: βηρωσσὸς (A)B: om. E || 16 τοῦ πυρώδους E || 18 στροφὴν E: συστροφὴν (A)BC

11 δὲ cf. Prol. p. 68
15 βήρωσος C: βήροσος F
17 ἀντίφαντος A: corr. Heeren

TESTIMONIA PLUTARCHI

28 6 Io. Lydus l. c. ὅ γε μὴν Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην φησί. σκαφοειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασιν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον δὲ τὸν ἥλιον διὰ τὸ ἐν καθαρῷ ἀέρι φαίνεσθαι.

29 3 Achill. p. 141 B κατὰ μῆνα δὲ ἐκλείπει ὡς μὲν Ἡράκλειτός φησιν ὁμοίως τῷ ἡλίῳ τοῦ φωτοειδοῦς σχήματος [? cf. Prol. p. 26] ἀναστραφέντος.

1 Idem l. c. ἄλλοι δὲ τοῦ στομίου τοῦ τροχοειδοῦς δι' οὗ ἐκπέμπεται τὸ φῶς ἀποφραχθέντος.

Τῶν Πυθαγορείων τινὲς ἀνταυγείᾳ καὶ ἀντιφράξει τὸ μὲν τῆς γῆς, τὸ δὲ τῆς ἀντίχθονος· οἱ δὲ νεώτεροι κατ᾽ ἐπινέμησιν φλογὸς κατὰ μικρὸν ἐξαπτομένης τεταγμένως, ἕως ἂν τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδῷ, καὶ πάλιν ἀναλόγως μειουμένης μέχρι τῆς συνόδου καθ᾽ ἣν τελείως σβέννυται.

Πλάτων Ἀριστοτέλης οἱ Στωικοὶ οἱ μαθηματικοὶ συμφώνως τὰς μὲν μηνιαίους ἀποκρύψεις συνοδεύουσαν αὐτὴν ἡλίῳ καὶ περιλαμπομένην ποιεῖσθαι, τὰς δὲ ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν, μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης, *μᾶλλον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττομένης*.

4 Τῶν Πυθαγορείων τινὲς κατὰ τὴν Ἀριστοτέλειον ἱστορίαν καὶ τὴν Φιλίππου τοῦ Ὀπουντίου ἀπόφασιν ἀντιφράξει τοτὲ μὲν τῆς γῆς, τοτὲ δὲ τῆς ἀντίχθονος. τῶν δὲ νεωτέρων εἰσί τινες οἷς ἔδοξε κατ᾽ ἐπινέμησιν φλογὸς κατὰ μικρὸν ἐξαπτομένης τεταγμένως, ἕως ⟨ἂν⟩ τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδῷ, καὶ πάλιν ἀναλόγως μειουμένης μέχρι τῆς συνόδου καθ᾽ ἣν τελείως σβέννυται.

5 Ξενοφάνης καὶ τὴν μηνιαίαν ἀπόκρυψιν κατὰ σβέσιν.

6 Θαλῆς Ἀναξαγόρας Πλάτων οἱ Στωικοὶ τοῖς μαθηματικοῖς συμφώνως τὰς μὲν μηνιαίους ἀποκρύψεις συνοδεύουσαν αὐτὴν ἡλίῳ καὶ περιλαμπομένην ποιεῖσθαι, τὰς δ᾽ ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν, μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γενομένης, *μᾶλλον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττομένης*.

7 Ἀναξαγόρας, ὥς φησι Θεόφραστος, καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης ἔσθ᾽ ὅτε σωμάτων ἐπιπροσθούντων.

8 Χρύσιππος ἐκλείπειν τὴν σελήνην τῆς γῆς αὐτῇ ἐπιπροσθούσης, καὶ εἰς σκιὰν αὐτῆς ἐμπίπτουσαν.

---

1 ἀνταυγείᾳ καὶ ἐπιφράξει AB: ἀνταύγειαν καὶ ἐπίφραξιν EC: correxi conl. G
2 τὸ μὲν om. E || γῆς ἢ τῆς ἀντίχθονος E cf. G
4 φωτὸς E[CDFG]
8 τελέως E
10 καὶ οἱ μαθηματικοὶ συμφωνοῦσι E cf. Prol. p. 8
12 τῷ ἡλίῳ C || συμπεριλαμπομένην E
15 μὲν AC: δὲ B: om. E
16 τῆς σελήνης E(A)BC cf. Prol. p. 53 sq.

TESTIMONIA PLUTARCHI

29 6 **Achill.** l. c. ὡς δὲ ἄλλοι ὅταν περὶ τὸ κωνοειδὲς τῆς γῆς γένηται δύουσα [cf. p. 141 D], ὡς δὲ οἱ πολλοὶ κατὰ διάμετρον γενομένη ἡλίῳ.

---

2 ἀριστοτέλειον F: ἀριστοτελικὴν C, illud tamen in marg. cf. Prol. p. 215 || καὶ τοῦ A: correxi
5 δὲ μεθ᾽ ἑτέρων A: corr. Heeren
8 ἂν om. A
10 τελείωσιν A: corr. Heeren
13 κατὰ σβέσιν scripsi: vulgo κατάσβεσιν cf. 24 4
16 μηνιαίας ex cod. August. scripsit Gaisford
21 τῆς σελήνης sic A: cf. Prol. p. 53 sq.
23 Θεόφραστος cf. Phys. opin. fr. 19 Prol p. 138. 217
28 αὐτὴν A: corr. Heeren
29 ἐμπιπτούσης A: corr. Bake ad Cleomed. p. 468 ex Diog. VII 145

λ. Περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς, διὰ τί . γεώδης φαίνεται. G 71

E XV 52 1—3

Οἱ Πυθαγόρειοι γεώδη φαίνεσθαι τὴν σελήνην διὰ τὸ περιοικεῖσθαι αὐτὴν καθάπερ τὴν παρ' ἡμῖν γῆν μείζοσι ζῴοις καὶ φυτοῖς καλλίοσιν· εἶναι γὰρ πεντεκαιδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῷα τῇ δυνάμει μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην τῷ μήκει.

Ἀναξαγόρας ἀνωμαλότητα τοῦ συγκρίματος διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες· παραμεμῖχθαι γὰρ τῷ πυροειδεῖ τὸ ζοφῶδες· ὅθεν ψευδοφανῆ λέγεσθαι τὸν ἀστέρα.

Οἱ Στωικοὶ διὰ τὸ ἀερομιγὲς τῆς οὐσίας μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα.

1 διὰ τί (A)C: καὶ διὰ τί EB || 6 αὐτὴν EA: ταύτην GBC || 8 πεντεκαιδεκαπλάσια E: πεντεκαιδεκαπλασίονα (A)BC cf. G || 9 ζῷα EG(A)C: φυτὰ B | τῇ δυνάμει G(A)BC: om. E, sed cf. Boeckh Philol. p. 131 sq. similiter nugatur Hugenii Cosmotheoros Hagae 1699 p. 66 || 10 περιττωματικὸν GBC: περισσοματικὸν A: σωματικὸν E || 12 τοῦ G: διὰ τοῦ E(A)BC || 13 ψυχρομιγὲς (A)B: ψυχομιγὲς C: ψυχροειδὲς E || 15 ψευδοφανῆ E [vulg.] (A)BC: καὶ ψευδοφαῆ E[cvG] | 17 ἀερομιγὲς E: ἑτεροειδὲς (A)BC

Περὶ [δ'] ἐμφάσεως αὐτῆς.

1 Τῶν Πυθαγορείων τινὲς μέν, ὧν ἐστι Φιλόλαος, τὸ γεωφανὲς αὐτῆς εἶναι διὰ τὸ περιοικεῖσθαι τὴν σελήνην καθάπερ τὴν παρ' ἡμῖν γῆν ζῴοις καὶ φυτοῖς μείζοσι καὶ καλλίοσιν· εἶναι γὰρ πεντεκαιδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῷα τῇ δυνάμει μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην τῷ μήκει. ἄλλοι δὲ τὴν ἐν τῇ σελήνῃ ἔμφασιν ἀνάκλασιν εἶναι τῆς πέραν τοῦ διακεκαυμένου κύκλου τῆς οἰκουμένης ὑφ' ἡμῶν θαλάττης.

2 Ἀναξαγόρας ἀνωμαλότητα συγκρίματος διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες, τὰ μὲν ἐχούσης ὑψηλὰ τὰ δὲ ταπεινὰ τὰ δὲ κοῖλα. καὶ παραμεμῖχθαι τῷ πυροειδεῖ τὸ ζοφῶδες, ὧν τὸ πάθος ὑποφαίνει τὸ σκιερόν· ὅθεν ψευδοφανῆ λέγεσθαι τὸν ἀστέρα.

3 Δημόκριτος ἀποσκίασμά τι τῶν ὑψηλῶν ἐν αὐτῇ μερῶν· ἄγκη γὰρ αὐτὴν ἔχειν καὶ νάπας.

4 Παρμενίδης διὰ τὸ παραμεμῖχθαι τῷ περὶ αὐτὴν πυρώδει τὸ ζοφῶδες, ὅθεν ψευδοφανῆ τὸν ἀστέρα καλεῖ.

5 Οἱ Στωικοὶ διὰ τὸ ἀερομιγὲς τῆς οὐσίας μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα.

1 δὲ cf. Prol. p. 68
3 γαιοφανὲς A: corr. Meineke
9 ἡμετέραν A
20 ἀέρα A: corr. Heeren
22 ἀνάγκη A: corr. Canter.

6 Ἀριστοτέλης μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα διὰ τὰ πρόσγεια ἀερώματα τοῦ αἰθέρος, ὃν προσαγορεύει σῶμα πέμπτον.

7 Οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν τὸ ἀνώμαλον συγκριτικὸν αἰτιῶνται. καθάπερ οὖν τῶν προσαυγαζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου νεφῶν τὰ μὲν ἀραιότερα μέρη λαμπρότερα φαίνεσθαι, τὰ δὲ πυκνότερα ἀμαυρότερα, οὕτω καὶ τῆς σελήνης ἐοικυίας μὲν νεφελοειδεῖ πιλήματι, προσαυγαζομένης δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

8 Ξενοφάνης τὸν μὲν ἥλιον χρήσιμον εἶναι πρὸς τὴν τοῦ κόσμου καὶ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ ζῴων γένεσίν τε καὶ διοίκησιν, τὴν δὲ σελήνην παρέλκειν.

PLUTARCHI EPIT.

λα. Περὶ τῶν ἀποστημάτων [τῆς σελήνης] G 72

E XV 53 1—3

1 Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν *τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἤπερ ἀπὸ τῆς γῆς*.

2 Οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὀκτωκαιδεκαπλάσιον.

3 Ἐρατοσθένης τὸν ἥλιον ἀπέχειν

STOBAEI ECL.

Περὶ [δὲ] τῶν ἀποστημάτων.

Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν *τῆς σελήνης ἀπὸ ⟨τῆς⟩ γῆς ἤπερ ἀπὸ τοῦ ἡλίου*.

Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὀκτωκαιδεκαπλάσιον.

Ἐρατοσθένης τὸν ἥλιον ἀπέχειν

---

1 περὶ τῶν ἀποστημάτων αὐτῆς E: περὶ τῶν ἀποστημάτων τῆς σελήνης A et [om. τῶν] B; qui addunt πόσον ἀφέστηκε τοῦ ἡλίου quod om. EG: περὶ ἀποστήματος τῆς σελήνης ὃ ἀφέστηκε τοῦ ἡλίου C: inclusi τῆς σελήνης cf. Prol. p. 63

5 cf. Prol. p. 63

9 ἀπέχειν—σελήνην p. 363ᵃ 3 om. (A)BC: restitutum ex EG Lydo

3 ἀερώματα F: ἐρώματα C: ἀπεράματα Meineke, περιττώματα Heeren, σαρώματα Doehner, mihi ἀερώματα et recte formatum et ad sensum necessarium videtur. intellege *propterea quod aether prope terram in aerem verti solet.* ἀεροῦσθαι et praecipue ἐξαεροῦσθαι philosophis trita sunt. substantivis similiter utitur III 2 11 || 9 φαίνεσθαι A: φαίνεται Heeren || 19 δὲ F: om. C || 20 τῆς σελήνης sic A cf. Prol. p. 63 || 21 τῆς addidit Meineke

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

31 3 Ioann. Lydus l. c. p. 36, 22 B. ἀφεστάναι δὲ λόγος ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὸν Ἐρατοσθένην τὴν μὲν σελήνην σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα ὀκτώ, τὸν δὲ ἥλιον τετρακοσίας καὶ ὀκτάκις μυρίας.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

31 Theodoret. IV 24 οὐ γὰρ μόνον ὅσον ἀλλήλων διεστήκασι λέγουσιν ἀλλὰ καὶ ὅσον τῆς γῆς ἀφεστήκασι.

3 **Idem** l. c. καὶ τετρακοσίας ἀριθμοῦσι καὶ μέντοι καὶ πλείους σταδίων μυριάδας τὰς μὲν ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης, τὰς δὲ ἐκεῖθεν μέχρις ἡλίου.

ἀπὸ τῆς γῆς σταδίων μυριάδας τετρακοσίας καὶ ὀκτακισμυρίας, τὴν δὲ σελήνην ἀπέχειν τῆς γῆς μυριάδας ἑβδομήκοντα ὀκτὼ σταδίων.

ἀπὸ τῆς γῆς σταδίων μυριάδας [μυριάδων] τετρακοσίας καὶ στάδια ὀκτάκις μύρια, τὴν δὲ σελήνην ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς μυριάδας ἑβδομήκοντα ὀκτὼ σταδίων.

4 Ἐμπεδοκλῆς τοῦ ὕψους τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ⟨εἰς⟩ τὸν οὐρανόν, ἥτις ἐστὶν ἀφ' ἡμῶν ἀνάτασις, πλείονα εἶναι τὴν κατὰ τὸ πλάτος διάστασιν, κατὰ τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεπταμένου διὰ τὸ ᾠῷ παραπλησίως τὸν κόσμον κεῖσθαι.

5 Βόηθος δὲ πρὸς τὴν φαντασίαν δέχεται τὸ ἀναπεπταμένον, οὐ κατὰ τὴν ὑπόστασιν.

λβ. Περὶ ἐνιαυτοῦ, πόσος ἑκάστου τῶν πλανητῶν χρόνος καὶ τίς ὁ μέγας ἐνιαυτός. G 7

E XV 54

Ἐνιαυτός ἐστι Κρόνου μὲν ἐνιαυτῶν περίοδος τριάκοντα, Διὸς δώδεκα, Ἄρεος δυεῖν, ἡλίου δώδεκα μῆνες· οἱ δ' αὐτοὶ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης, ἰσόδρομοι γάρ· σελήνης ἡμέραι τριάκοντα. οὗτος γὰρ ὁ τέλειος μὴν ἀπὸ φάσεως εἰς σύνοδον.

1 Ἐνιαυτός ἐστι Κρόνου μὲν ἐνιαυτῶν περίοδος τριάκοντα, Διὸς δώδεκα, Ἄρεος δυοῖν, ἡλίου δώδεκα μῆνες· οἱ δ' αὐτοὶ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης, ἰσόδρομοι γάρ· σελήνης ἡμέραι τριάκοντα. οὗτος γὰρ ὁ τέλειος μὴν ἀπὸ φάσεως εἰς σύνοδον. γίγνεσθαι δὲ τὸν λεγόμενον μέγαν ἐνιαυτόν, ὅταν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς ἀφ' ὧν ἤρξαντο τῆς κινήσεως ἀφίκωνται τόπους.

Τὸν δὲ μέγαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, οἱ δὲ ἐν τοῖς ἑξήκοντα ἑνὸς δέουσιν.

2 Τὸν δέ γε μέγαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, οἱ δ' ἐν τοῖς τετραπλασίοις ἔτεσιν, οἱ δ' ἐν τοῖς ἑξήκοντα * * ἐν οἷς Οἰνοπίδης καὶ

---

1 σταδίους μυριάδων τετρακοσίων καὶ ὀκτακισμυρίων E: sed cf. G Lydus || 4 σταδίων post γῆς v. 3 G(A)BC || 5 ἐνιαυτοῦ GABC: ἐνιαυτῶν E || πόσος—ἐνιαυτός AB: πόσος ἑκάστου τῶν πλανωμένων ὁ μέγας ἐνιαυτός C: om. EG at cf. Achill. c. 18 p. 137 A τίς ὁ καλούμενος μέγας ἐνιαυτὸς καὶ ἐν πόσοις χρόνοις ἕκαστος τῶν πλανητῶν καθίσταται || 10 διὸς E[BCF]G: διὸς δὲ (A)BC || 11 ἄρεος B: ἄρεως (A)C || δυεῖν EC: δυοῖν AB || ἡλίου δὲ E || 13 σελήνης δὲ E || ἡμέρα B || 15 φάσεως EA: φαύσεως C: φάνσεως B

1 μυριάδας μυριάδων A: μυριάδων μυριάδας Heeren: μυριάδων inclusi

7 οἷον οὐρανόν F: οἷον οὐρανοῦ C: ἕως οὐρανοῦ Heeren: correxi

14 titulus deest cf. supra p. 270 c. 8

23 αὐτοὺς C: om. F

29 intercidit ἑνὸς δέουσιν cf. Ael. V. H. X 7: ἑνὸς δέοντος Heeren

3 Ἡράκλειτος ἐκ μυρίων ὀκτακισχιλίων ἡλιακῶν.

4 Διογένης ἐκ πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσούτων, ὅσων ὁ κατὰ Ἡράκλειτον ἐνιαυτός.

5 Ἄλλοι δὲ διὰ ἑπτακισχιλίων ἑπτακοσίων ἑβδομήκοντα ἑπτά.

Πυθαγόρας· οἱ δ' ἐν τῇ λεγομένῃ κεφαλῇ τοῦ Κρόνου· αὕτη δ' ἐστὶ τῶν ἑπτὰ πλανητῶν ἐπὶ ταὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξ ἄρκτου φορᾶς ἐπάνοδος.

Ἡράκλειτος ἐκ μυρίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλιακῶν.

Διογένης ὁ Στωικὸς ἐκ πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσούτων, ὅσος ἦν ὁ καθ' Ἡράκλειτον ἐνιαυτός.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περιωδευκὼς ἐν τοῖς προτέροις ἐν ἐπιτομῇ τὸν περὶ τῶν οὐρανίων λόγον (σελήνη δ' αὐτῶν τὸ μεθόριον), τρέψομαι ἐν τῷ τρίτῳ πρὸς τὰ μετάρσια· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης καθήκοντα μέχρι πρὸς τὴν θέσιν τῆς γῆς, ἥντινα κέντρου τάξιν ἐπέχειν τῇ περιοχῇ τῆς σφαίρας νενομίκασιν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν.

α. Περὶ τοῦ γαλαξίου κύκλου. G 74

1 Κύκλος ἐστὶ νεφελοειδὴς ἐν μὲν τῷ ἀέρι διὰ παντὸς φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκόχροιαν γαλαξίας ὀνομαζόμενος.

2 Τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν ἔφασαν ἀστέρος εἶναι διάκαυσιν ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἕδρας, δι' οὗ δὲ περιέδραμε χωρίου κυκλοτερῶς αὐτὸ καταφλέξαντος ἐπὶ τοῦ κατὰ Φαέθοντα

Περὶ γάλακτος.

Κύκλος ἐστὶ νεφελοειδὴς ἐν μὲν τῷ ἀέρι διὰ παντὸς φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκόχροιαν ὀνομαζόμενος γαλαξίας.

Τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν ἔφασαν ἀστέρος εἶναι διάκαυσιν ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἕδρας, δι' οὗ δὲ περιέδραμε χωρίου κυκλοτερῶς αὐτὸ περιφλέξαντος ἐπὶ τοῦ κατὰ

4 ἐτῶν B || 5 ὁ ante ἐνιαυτός E || 6 ἑπτακισχιλίων om. E || 18 τοῦ GA: om. BC || 24 τῆς οἰκείας B || 25 περιέδραμε G: ἐπέδραμε (A)BC || 25 φαέθοντα BC: φαέθοντος A

3 ταύτας A: corr. Heeren cf. Cic. d. n. d. II 20 51 Alcin. epit. c. 14

11 περὶ γάλακτος A: vulgo περὶ γαλαξίου sed cf. ind. supra p. 271

TESTIMONIA PLUTARCHI

1 2 **Pseudo-Aristot.** erotoapocris. [cf. Prol. p. 31] εἶναι δὲ κάτω περὶ τὴν [κατοπτρικὴν] φαντασίαν ὁ ἥλιος αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἴριδος καὶ ἐπὶ τῶν νεφελῶν συμβαίνει cf. p. 365a 3—6.

PLUTARCHI EPIT. III 1

ἐμπρησμοῦ. οἱ δὲ τὸν ἡλιακὸν ταύτῃ φασὶ κατ' ἀρχὰς γεγονέναι δρόμον. τινὲς δὲ κατοπτρικὴν εἶναι φαντασίαν τοῦ ἡλίου τὰς αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος καὶ ἐπὶ τῶν νεφῶν συμβαίνει.

3 Μητρόδωρος διὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου· τοῦτον γὰρ εἶναι τὸν ἡλιακὸν κύκλον.

4 Παρμενίδης τὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ ἀραιοῦ μῖγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσαι χρῶμα.

5 Ἀναξαγόρας τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τόδε τὸ μέρος ἵστασθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γινόμενος μὴ πάντα περιφωτίζῃ.

6 Δημόκριτος πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων ἀλλήλοις συναυγασμὸν διὰ τὴν πύκνωσιν.

7 Ἀριστοτέλης ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς ἔξαψιν πολλῆς τε καὶ συνεχοῦς· καὶ οὕτω κόμην πυρὸς ὑπὸ τὸν αἰθέρα κατωτέρω τῶν πλανητῶν.

STOBAEI ECL. I 27 1

Φαέθοντα ἐμπρησμοῦ· οἱ δὲ τὸν ἡλιακὸν ταύτῃ φασὶ κατ' ἀρχὰς γεγονέναι δρόμον. τινὲς δὲ κατοπτρικὴν εἶναι φαντασίαν τοῦ ἡλίου τὰς αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος, ὅπερ κἀπὶ τῆς ἴριδος ἐπὶ τῶν νεφῶν συμβαίνει.

Μητρόδωρος διὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου, τοῦτον γὰρ εἶναι ἡλιακὸν κύκλον.

Παρμενίδης τὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ τὸ τοῦ ἀραιοῦ μῖγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσαι χρῶμα.

Ἀναξαγόρας τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τόδε τὸ μέρος ἵστασθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γενόμενος μὴ πάντα περιφωτίζῃ.

⟨Δημόκριτος⟩ πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων ἀλλήλοις διὰ τὴν πύκνωσιν συναυγασμόν.

Ἀριστοτέλης ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς ἔξαψιν πολλῆς τε καὶ συνεχοῦς. τὸν γὰρ κύκλον ἐν ᾧ δοκεῖ θεωρεῖσθαι μέγιστον ὄντα, πλήρη τῶν μεγίστων ὑπάρχειν καὶ λαμπροτάτων ἄστρων καὶ ἔτι τῶν σποράδων καλουμένων, ὥστε διὰ ταῦτα συνεχῶς πλείστην περὶ τοῦτον ἀθροίζεσθαι τὸν τόπον τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμίασιν καὶ ποιεῖν τὴν τοῦ γάλακτος φαντασίαν.

---

3 καὶ κατοπτρικὴν B || 10 τοῦ κενοῦ καὶ B || 13 de § 5 cf. Prol. p. 138 || 14 τόδε G: τοῦτο (A)BC || 15 ἐπὶ τὴν A || γινόμενος ὁ ἥλιος B || 16 περιφωτίζη G: φωτίζῃ (A)C: φωτίζη B (ει above) || 17 καὶ om. A || 23 κόσμην A || ὑπὸ τὴν A || 24 quae addit G οἱ Στωικοὶ τοῦ αἰθερίου πυρὸς ἀραιότητα ἀνώτερον τῶν πλανητῶν ex §§ 7. 8 conflata videntur. cf. Prol. 15

TESTIMONIA PLUTARCHI

4 **Pseudo-Aristot.** l. c. τὸ πικνὸν [sic] γαλακτοειδῆ ἀποτελεῖ χρῶμα.

5 **Idem** l. c. γίνεται δὲ ὅταν νεφῶν ἐμποδιζόντων (nescio unde) καὶ μὴ δύνασθαι τὸν ἥλιον στάντα [sic] φωτίζειν.

1 φαέθοντος F. deest locus in C: Φαέθοντα Meineke cf. Ar. meteor. I 8 345a 15 κατὰ τὴν λεγομένην ἐπὶ Φαέθοντος φθοράν || οἱ δὲ Oenopides Chius cf. Prol. p. 230

15 ὅταν περὶ A: corr. Heeren

17 Δημόκριτος addidit Canter. cf. Prol. p. 230.

22 cum τὸν γὰρ — φαντασίαν [v. 30] cum Plutarcho non consentiat et ad verbum fere ex Aristot.meteor. I 8 p. 346a 19 excerptum sit, Arianum existimo. cf. Prol. p. 75[2]

8 Ποσειδώνιος πυρὸς σύστασιν ἄστρου μὲν μανωτέραν, αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν.

β. Περὶ κομητῶν καὶ διαττόντων καὶ δοκίδων. G 75

1 Τῶν ἀπὸ Πυθαγόρου τινὲς μὲν ἀστέρα φασὶν εἶναι τὸν κομήτην τῶν οὐκ ἀεὶ φαινομένων, διά τινος δὲ ὡρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως εἰς τὸν ἥλιον παραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν.

2 Ἀναξαγόρας Δημόκριτος σύνοδον ἀστέρων δυεῖν ἢ καὶ πλειόνων κατὰ συναυγασμόν.

3 Ἀριστοτέλης τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύστασιν.

4 Στράτων ἄστρου φῶς περιληφθὲν νέφει πυκνῷ καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίνεται.

5 Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς νέφος μετάρσιον ὑπὸ μεταρσίου φωτὸς καταυγαζόμενον. ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν ἅλω δοκίδα κίονα καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις, καθάπερ ἀμέλει πάν-

2 μὲν λαμπρότερον (A)BC: corr. Beck e Stob.: in mrg. C rubr. additae coniecturae ἀραιότερον ἀμαυρότερον cf. Prol. p. 37 || πυκνοτέραν (C): πυκνότερον (A)B || 11 εἰς AB: πρὸς GC || παραπλησίαν GAB: παραπλησίως C || 13 de § 2 cf. Prol. p. 138 || 14 δυεῖν BC: δυοῖν A || 16 τῆς ξηρᾶς ἐκ τῆς γῆς G: τὴν ἐκ τῆς ξηρᾶς AC: ἐκ τῆς ξηρᾶς B || 22 ὑπὸ τοῦ B || 24 ἄλλο C

Ποσειδώνιος πυρὸς σύστασιν ἄστρου μὲν μανωτέραν, αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν.

Περὶ κομητῶν καὶ διαττόντων καὶ τῶν τοιούτων.

Τῶν Πυθαγορείων τινὲς μὲν ἀστέρα φασὶν εἶναι τὸν κομήτην τῶν οὐχ αἰεὶ μὲν φαινομένων, διὰ δέ τινος διωρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως εἰς τὸν ἥλιον παραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν.

Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος σύνοδον ἀστέρων δυοῖν ἢ καὶ πλειόνων κατὰ συναυγασμόν.

Ἀριστοτέλης τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύστασιν· κομήτας δέ, ὅταν ἐπὶ πλέον ἐξαφθῇ καὶ πρὸς πλείονα διαμένῃ χρόνον, τοῦ μὲν ἀστέρος φαινομένου κάτωθεν, τῆς δὲ κόμης ἄνωθεν ἐπιλαμπούσης· πωγωνίας δέ, ὅταν ἔμπαλιν ὁ μὲν ἀστὴρ ἄνωθεν θεωρῆται, ἡ δὲ κόμη κάτωθεν, παρεχομένη τῷ σχήματι πώγωνος ἔμφασιν.

Στράτων ἄστρου φῶς περιληφθὲν νέφει πυκνῷ καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίγνεται.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς νέφος μετάρσιον ὑπὸ μεταρσίου φωτὸς καταυγαζόμενον. ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν δοκίδας κίονα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ, καθάπερ ἀμέλει πάντες

11 εἰς A: πρὸς codd. rec. et vulgo
17 κομήτας δὲ κτλ. (exspectes καὶ κομήτας μὲν) fortasse Ario tribuenda sunt. cf. Prol. p. 75[2]

τες οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταυτὶ γίνεσθαι σχηματισμούς.

Ἐπιγένης πνεύματος ἀναφορὰν 6 γεωμιγοῦς πεπυρωμένου.

Βόηθος ἀέρος ἀνημμένου φαντα- 7 σίαν.

Διογένης ἀστέρας εἶναι τοὺς κο- 8 μήτας.

Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους 9 διάττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι, διὸ καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι.

Μητρόδωρος τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ 10 ἡλίου βιαίαν ἔμπτωσιν πολλάκις σπινθηρίζειν.

Ξενοφάνης πάντα τὰ τοιαῦτα νε- 11 φῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ κινήματα.

γ. Περὶ βροντῶν ἀστραπῶν κεραυνῶν πρηστήρων τε καὶ τυφώνων. G. 76

Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος 1 ταυτὶ πάντα συμβαίνειν· ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιασάμενον ἐκπέσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ κουφότητι, τότε ἡ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον, ἡ δὲ διαστολὴ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ.

οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταῦτα γίγνεσθαι σχηματισμούς.

Ἐπιγένης πνεύματος ἀναφορὰν γεωμιγοῦς πεπυρωμένου.

Βόηθος ἀέρος ἀνημμένου φαντασίαν.

Διογένης ἀστέρας εἶναι τοὺς κομήτας.

Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους διάττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι, διὸ καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι.

Μητρόδωρος τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου βίαιον ἔμπτωσιν πολλάκις σπινθηρίζειν.

Ξενοφάνης πάντα τὰ τοιαῦτα νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ κινήματα.

Περὶ βροντῶν ἀστραπῶν κεραυνῶν πρηστήρων τυφώνων.

Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος ταῦτ' εἶπε συμβαίνειν· ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιασάμενον ἐκπέσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ κουφότητι, τόθ' ἡ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον, ἡ δὲ διαστολὴ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ.

---

1 τοὺς om. B || 2 ταύτῃ ABC: correxit corrector Vossiani cf. v. 24 || 4 πνεύματος—βόηθος om. C || 5 γεομιγοῦς A || πεπυκνωμένου B || 6 ἀνημμένου B, mrg. rubr. C cf. Prol. p. 37: ἀνειμένου (A)C || 10 de § 9 cf. Prol. p. 138 || 11 τοῦ om. B || 13 σβέννυσθαι GB: κατασβέννυσθαι (A)C || 15 ἔμπωσιν A || πολλάκις G: om. (A)BC || 17 νεφῶν GABC: τῶν νεφῶν vulgo || 18 κινήματα ἢ συστήματα A: recte BC cf. G. brevius excerptum videtur ex νεφῶν πεπυρωμένων ἃ συνίσταται [cf. II 20 3] ἢ κινεῖται [cf. II 18 1 III 3 6]. Zeller coni. ἢ πιλήματα || 21 τε AB: om. C || 26 καὶ GAB: καὶ τῇ C

2 ταῦτα γίγνεσθαι A: transposuit Heeren
3 ἀναφορᾷ A: correxi; cf. etiam III 7 4
4 γαιομιγοῦς A: corr. Meineke cf. II 30 1
10 σπινθήρων C: σπινθῆρος F; cf. Prol. p. 201
15 σφιντήρησιν A
17 ἢ (F): ἢ καὶ C
22 de §§ 1. 2 cf. Prol. p. 136 sq.
23 συμβαίνει A. fortasse ταῦτ' εἶπε ex ταυτὶ πάντα corruptum

Μητρόδωρος ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν θραύσει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ, τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάζει, τῇ δὲ ὀξύτητι τῆς φορᾶς προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα κεραυνοβολεῖ, τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀσθένειαν εἰς πρηστῆρα περιίστησιν.

Ἀναξαγόρας ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ (τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες), τῷ μὲν ψόφῳ τὴν βροντὴν ἀποτελεῖ, τῷ δὲ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νεφώδους χρώματι τὴν ἀστραπήν, τῷ δὲ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φωτὸς τὸν κεραυνόν, τῷ δὲ πολυσωματωτέρῳ πυρὶ τὸν τυφῶνα, τῷ δὲ νεφελομιγεῖ τὸν πρηστῆρα.

---

2 Ἀναξιμένης ταὐτὰ τούτῳ προστιθεὶς τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἥτις σχιζομένη ταῖς κώπαις παραστίλβει.

3 Μητρόδωρος ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν συνθραύσει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ, τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάζει, τῇ δ' ὀξύτητι τῆς φορᾶς προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα κεραυνοβολεῖ, τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀσθένειαν εἰς πρηστῆρα περιίστησιν.

4 Ἀναξαγόρας, ὅταν ⟨τὸ⟩ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ (τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες), τῷ μὲν ψόφῳ βροντὴν ἀποτελεῖ, τῷ δὲ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νέφους χρώματι τὴν ἀστραπήν, τῷ δὲ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φωτὸς τὸν κεραυνόν, τῷ δὲ πολυσωματωτέρῳ πυρὶ τὸν τυφῶνα, τῷ δὲ νεφελομιγεῖ τὸν πρηστῆρα.

5 Ἀρχέλαος ταὐτὸ λέγει παρατιθεὶς τὸ τῶν διαπύρων λίθων καθιεμένων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ πάθος.

6 Ξενοφάνης ἀστραπὰς γίνεσθαι λαμπρυνομένων τῶν νεφῶν κατὰ τὴν κίνησιν.

7 Ἐμπεδοκλῆς ἔμπτωσιν φωτὸς εἰς νέφος ἐξείργοντος τὸν ἀνθεστῶτα ἀέρα, οὗ τὴν μὲν σβέσιν καὶ τὴν θραῦσιν κτύπον ἀπεργάζεσθαι, τὴν δὲ λάμψιν ἀστραπήν, κεραυνὸν δὲ τὸν τῆς ἀστραπῆς τόνον.

8 Διογένης ἔμπτωσιν πυρὸς εἰς νέφος ὑγρόν, βροντὴν μὲν τῇ σβέσει

---

1 εἰς om. B || 2 τὸ πνεῦμα B || 5 προλαμβάνον C || 14 de § 4 cf. Prol. p. 139 || 11 τὸ post εἰς om. C || 14 παρὰ—νεφώδους tamquam ex § 1 repetitum seclusit Beck || μελανίαν τοῦ χρώματα [ex χρώματος ead. m. corr.] τοῦ νέφους τὴν ἀστραπήν B: recte (A)C || 18 νεφελομιγεῖ B: νεφελοειδεῖ GAC cf. Prol. p. 35

1 ταῦτα τοῦτο A: corr. Heeren
7 σεισμῷ A: corr. Heeren
13 τὸ addidit Meineke
20 πολὺ σωματωτέρῳ C: πολυσωμάτῳ F
22 τοῦτο A: corr. Heeren
34 ἐμπύρωσιν A: corr. Canter

ποιοῦν, τῇ δὲ λαμπηδόνι τὴν ἀστραπήν. συναιτιᾶται δὲ καὶ τὸ πνεῦμα.

9 Ἡράκλειτος βροντὴν μὲν κατὰ συστροφὰς ἀνέμων καὶ νεφῶν καὶ ἐμπτώσεις πνευμάτων εἰς τὰ νέφη, ἀστραπὰς δὲ κατὰ τὰς τῶν ἀναθυμιωμένων ἐξάψεις, πρηστῆρας δὲ κατὰ νεφῶν ἐμπρήσεις καὶ σβέσεις.

10 Λεύκιππος πυρὸς ἐναποληφθέντος νέφεσι παχυτάτοις ἔκπτωσιν ἰσχυρὰν βροντὴν ἀποτελεῖν ἀποφαίνεται.

11 Δημόκριτος βροντὴν μὲν ἐκ συγκρίματος ἀνωμάλου τὸ περιειληφὸς αὐτὸ νέφος πρὸς τὴν κάτω φορὰν ἐκβιαζομένου· ἀστραπὴν δὲ σύγκρουσιν νεφῶν, ὑφ' ἧς τὰ γεννητικὰ τοῦ πυρὸς διὰ τῶν πολυκένων ἀραιωμάτων ταῖς παρατρίψεσιν εἰς τὸ αὐτὸ συναλιζόμενα διηθεῖται· κεραυνὸν δέ, ὅταν ἐκ καθαρωτέρων καὶ λεπτοτέρων ὁμαλωτέρων τε καὶ 'πυκναρμόνων', καθάπερ αὐτὸς γράφει, γεννητικῶν τοῦ πυρὸς ἡ φορὰ βιάζηται· πρηστῆρα δέ, ὅταν πολυκενώτερα συγκρίματα πυρὸς ἐν πολυκένοις κατασχεθέντα χώραις καὶ περιοχαῖς ὑμένων ἰδίων σωματοποιούμενα τῷ πολυμιγεῖ τὴν ἐπὶ τὸ βάθος ὁρμὴν λάβῃ.

Οἱ Στωικοὶ βροντὴν μὲν συγκρουσμὸν νεφῶν, ἀστραπὴν δ' ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως, κεραυνὸν δὲ σφοδροτέραν ἔλλαμψιν, πρηστῆρα δὲ νωχελεστέραν.

12 Οἱ Στωικοὶ βροντὴν μὲν προσκρουσμὸν νεφῶν, ἀστραπὴν δὲ ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως, κεραυνὸν δὲ σφοδροτέραν ἔκλαμψιν, πρηστῆρα δὲ νωθεστέραν.

13 Χρύσιππος ἀστραπὴν ἔξαψιν νεφῶν ἐκτριβομένων ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, βροντὴν δ' εἶναι τὸν τούτων ψόφον· ἅμα δὲ γίνεσθαι ἐν τῷ ἀέρι βροντήν τε καὶ ἀστραπήν, πρότερον δὲ τῆς ἀστραπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ τῆς ἀκοῆς ὀξυτέραν

6 θυμιωμένων A: corr. Schuster cf. II 6 3 || 15 σύγκρασιν A: correxi cf. Diog. X 101 || 23 βιώσηται A: correxi. βιάσηται scripserat Gaisford || 28 βάρος A: correxi

Ἀριστοτέλης ἐξ ἀναθυμιάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηρᾶς. ὅταν οὖν ἐντύχῃ μὲν τῇ ὑγρᾷ, παραβιάζηται δὲ τὴν ἔξοδον, τῇ μὲν παρατρίψει καὶ τῇ ῥήξει τὸν ψόφον τῆς βροντῆς γίνεσθαι, τῇ δὲ ἐξάψει τῆς ξηρότητος τὴν ἀστραπήν.

πρηστῆρας δὲ καὶ τυφῶνας τῷ πλεονασμῷ τῆς ὕλης, ἣν ἑκάτερος αὐτῶν ἐφέλκεται, θερμοτέραν μὲν ὁ πρηστήρ, παχυτέραν δὲ ὁ τυφών.

δ. Περὶ νεφῶν ὑετῶν χιόνων χαλαζῶν. G 77

Ἀναξιμένης νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος, μᾶλλον δὲ ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὄμβρους, χιόνα δ᾽ ἐπειδὰν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῇ, χάλαζαν δὲ ὅταν συμπεριληφθῇ τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν.

2 καὶ ταῦτα B || τῆς om. B || 3 παραβιάζηται BC: παραβιάζεται A cf. G || 8 Plutarchus Stratonis opinionem continuat Aristoteli cf. Prol. p. 64 || 10 ἐφέλκεται G: συνεφέλκεται (A)BC || 13 χαλαζῶν (A)C: καὶ χαλαζῶν B || 15 ἐπὶ πλεῖον G: ὅτι πλεῖστον (A)BC || 17 χιόνα et χάλαζαν ab Aëtio mutata sunt cf. Prol. p. 136 || 18 χάλαζα A || 19 ὅταν τι G || τι ὑγρῷ AC: τῷ ὑγρῷ GB: correxi e Stob. || 20 πνεύματι G(A)C: πνεῦμα τί B: correxi e Stob.

εἶναι τὴν ὅρασιν· ὅταν δ᾽ ἡ τοῦ πνεύματος φορὰ σφοδροτέρα γένηται καὶ πυρώδης, κεραυνὸν ἀποτελεῖσθαι· ὅταν δὲ ἄθρουν ἐκπέσῃ τὸ πνεῦμα καὶ ἧττον πεπυρωμένον, πρηστῆρα γίνεσθαι· ὅταν δ᾽ ἔτι ἧττον ᾖ πεπυρωμένον τὸ πνεῦμα, τυφῶνα.

14 Ἀριστοτέλης ἐξ ἀναθυμιάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηρᾶς. ὅταν οὖν ἐντύχῃ μὲν τῇ ὑγρᾷ, παραβιάζηται δὲ τὴν ἔξοδον, τῇ μὲν παρατρίψει καὶ τῇ ῥήξει τὸν ψόφον, τῇ δ᾽ ἐξάψει τῆς ξηρότητος τὴν ἀστραπὴν παρίστησι.

15 Στράτων θερμοῦ ψυχρῷ παρείξαντος, ὅταν ἐκβιασθὲν τύχῃ, τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι, βροντὴν μὲν ἀπορρήξει, φάει δ᾽ ἀστραπήν, τάχει δὲ κεραυνόν, πρηστῆρας δὲ καὶ τυφῶνας τῷ πλεονασμῷ τῷ τῆς ὕλης, ἣν ἑκάτερος αὐτῶν ἐφέλκεται, θερμοτέραν μὲν ὁ πρηστήρ, παχυτέραν δὲ ὁ τυφών.

Περὶ νεφῶν ὁμίχλης ὑετῶν δρόσου χιόνος πάχνης χαλάζης. D N 6.

1 Ἀναξιμένης νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος, μᾶλλον δ᾽ ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὄμβρους, χιόνα δὲ ἐπειδὰν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῇ, χάλαζαν δ᾽ ὅταν συμπεριληφθῇ τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν.

10 παραβιβάζηται A: corr. Heeren
13 ἐμφάσει A: corr. Heeren
22 ταχυτέραν A: corr. cod. Vaticanus
23 Stobaei codicibus mutilatis assumpsi Io. Damascenum (IV p. 151 Mein.)
29 χιόνα et χάλαζαν sedem mutarunt cf. infra § 5 p. 371b 25 et Prol. p. 136

Stobaeus:

2 Ἀναξαγόρας νέφη μὲν καὶ χιόνα παραπλησίως, χάλαζαν δ' ὅταν ἀπὸ τῶν παγέντων νεφῶν προωσθῇ τινα πρὸς τὴν γῆν ἤδη ταῖς καταφοραῖς ἀποψυχρούμενα. στρογγυλοῦσθαι ***

Plutarchus: Μητρόδωρος ἀπὸ τῆς ὑδατώδους ἀναφορᾶς συνίστασθαι τὰ νέφη.

Stobaeus: 3 Μητρόδωρος ἀπὸ τῆς ὑδατώδους ἀναφορᾶς ὑπὸ τοῦ ἀέρος συνίστασθαι τὰ νέφη.

4 Ξενοφάνης ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος ὡς ἀρχικῆς αἰτίας τἀν τοῖς μεταρσίοις συμβαίνειν. ἀνελκομένου γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης τοῦ ὑγροῦ τὸ γλυκὺ διὰ τὴν λεπτομέρειαν διακρινόμενον νέφη τε συνιστάνειν ὁμιχλούμενον καὶ καταστάζειν ὄμβρους ὑπὸ πιλήσεως καὶ διατμίζειν τὰ πνεύματα. γράφει γὰρ διαρρήδην·

πηγὴ δ' ἐστὶ θάλασσ' ὕδατος.

Plutarchus: Ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἀπὸ τῶν ἀτόμων· στρογγυλαίνεσθαι δὲ τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλασμένον.

Stobaeus: 5 Ἐπίκουρος ἀπὸ τῶν ἀτόμων. στρογγυλαίνεσθαι τὴν χάλαζαν ⟨καὶ⟩ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλασμένον.

καὶ πνεῦμα μὲν ἀποτελεῖν παρῶσαν τὰ νέφη, ὄμβρους δὲ διαχέαν, χάλαζαν δὲ πιλῆσαν, χιόνας δὲ συμπεριλαβόμενόν τι τοῦ ἀερώδους.

Plutarchus:

ε. Περὶ ἴριδος. G 78

Τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ'

Stobaeus:

Περὶ ἴριδος.

1 Τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ'

---

3 ἀτόμων G cf. Stob.: ἀτμῶν (A)BC. excerpta videntur qualia exstant apud Laert. X 99 νέφη γίνεσθαι . . . παρὰ περιπλοκὰς ἀλληλούχων ἀτόμων

4 δὲ om. G

6 ὑποπεπλασμένον recte AB: ὑποπεπλησμένον C [Prol. p. 37]: ἀποπεπληγμένον in suo exemplari legisse videtur G et coniecit Reiske. ὑποκεκλασμένον Beck, συμπεπιλημένον corrector Voss., *compactilem* Budaeus. cf. Prol. p. 54

7 de 5 1—9 dixi Prol. p. 60

5 στρογγυλοῦται D: correxi. supplet Meineke δὲ ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς || 7 ἐπὶ τοῦ D: correxi || 9 in ἀπὸ prima littera rubricatori relicta rec. m. ὑπὸ supplevit || 10 κἀν τοῖς D: corr. Karsten || 14 νέφη τὸ D: corr. Karsten || 18 fr. 11 Karst. θάλασσα D || 19 ἀτόμων sic D || 20 τὴν θάλασσαν τὸν ὑετὸν D || 22 ὑποπεπλάσμενον sic D cf. Prol. p. 54. sequitur Ἐμπεδοκλῆς ἔμπτωσιν φωτὸς εἰς νέφος, quod ex c. 3 7 delatum est || 23 intercidisse Ἀριστοτέλης τὸ ξηρὸν καὶ καπνῶδές φησι ante πνεῦμα coniecit Karsten (sequitur enim Ar. Didym. fr. 11), at possunt haec Epicurea esse cf. Diog. X 99 νέφη γίνεσθαι . . . καὶ παρὰ πιλήσεις ἀέρος καὶ πνευμάτων συνώσεις. 107 χιόνα . . συντελεῖσθαι . . . ὑπὸ πνεύματος φορᾶς.

ὑπόστασιν γίνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν ἰδίαν οὐκ ἔχοντα ὑπόστασιν· αὐτίκα γοῦν πλεόντων ἡμῶν ἡ ἤπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ· ἔστιν οὖν κατ' ἔμφασιν ἡ ἶρις.

Πλάτων φησὶ Θαύμαντος αὐτὴν 2 γενεαλογῆσαι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ θαυμάσαι ταύτην. Ὅμηρος·

ἠύτε πορφυρέην ἶριν θνητοῖσι τανύσσει.

διὸ καὶ ἐμυθεύσαντό τινες αὐτὴν ταύρου κεφαλὴν ἔχουσαν ἀναρροφεῖν τοὺς ποταμούς.

Πῶς οὖν γίνεται ἶρις; ὁρῶμεν δὴ κατὰ 3 γραμμὰς ἢ κατ' εὐθείας ἢ κατὰ καμπύλας ἢ κατ' ἀνακλωμένας, γραμμὰς [ἀδήλους] λόγῳ θεωρητὰς καὶ ἀσωμάτους. κατὰ μὲν οὖν εὐθείας ὁρῶμεν τὰ 4 ἐν ἀέρι καὶ τὰ διὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων, λεπτομερῆ γὰρ ταῦτα πάντα. καμπύλας δὲ γραμμὰς καθ' 5 ὕδατος βλέπομεν γινομένας· κάμπτεται γὰρ ἡ ὄψις βίᾳ διὰ τὴν πυκνοτέραν τοῦ ὕδατος ὕλην· διὸ καὶ τὴν κώπην ἐν τῇ θαλάσσῃ μακρόθεν καμπτομένην ὁρῶμεν. τρίτος τρόπος τοῦ βλέπειν 6 τὰ ἀνακλώμενα ὡς τὰ κατοπτρικά· ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἴριδος πάθος τοιοῦτον. δεῖ γὰρ ἐπινοῆσαι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἶτα ἐκ τούτου κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ῥανίδας νοτιζούσας. ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γένηται εἰς δυσμάς, ἀνάγκη πᾶσα ἶριν ἄντικρυς ἡλίου φαίνεσθαι· τότε ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ῥανίσιν ἀνακλᾶται,

ὑπόστασιν γίνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν ἰδίαν οὐκ ἔχοντα ὑπόστασιν· αὐτίκα γοῦν πλεόντων ἡμῶν ἡ ἤπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ. ἔστιν οὖν κατ' ἔμφασιν ἡ ἶρις.

Πλάτων φησὶ Θαύμαντος αὐτὴν γενεαλογῆσαι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ θαυμάσαι ταύτην. Ὅμηρος

ἠύτε πορφυρέην νεφέλην θνητοῖσι τανύσσει.

καὶ ἐμυθεύσαντό τινες αὐτὴν ταύρου κεφαλὴν ἔχουσαν ἀναρροφεῖν τοὺς ποταμούς.

Πῶς οὖν γίγνεται; ὁρῶμεν δὴ κατὰ γραμμὰς ἢ κατ' εὐθείας ἢ κατὰ καμπύλας ἢ κατ' ἀνακλωμένας, γραμμὰς δὲ λόγῳ θεωρητὰς καὶ ἀσωμάτους. κατὰ μὲν οὖν εὐθείας ὁρῶμεν τὰ ἐν ἀέρι καὶ τὰ διὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων, λεπτομερῆ γὰρ ταῦτα πάντα. καμπύλας δὲ γραμμὰς καθ' ὕδατος βλέπομεν· κάμπτεται γὰρ ἡ ὄψις βίᾳ διὰ τὴν πυκνοτέραν τοῦ ὕδατος ὕλην· διὸ καὶ τὴν κώπην ἐν τῇ θαλάσσῃ μακρόθεν καμπτομένην βλέπομεν. τρίτος τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ ἀνακλώμενα ὡς τὰ κατοπτρικά. ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἴριδος πάθος τοιοῦτον· δεῖ γὰρ ἐπινοῆσαι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἶτα ἐκ τούτου κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ῥανίδας νοτιζούσας. ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γένηται ἐν δυσμαῖς, ἀνάγκη πᾶσα ἶριν ἄντικρυς ἡλίου φαίνεσθαι· τότε γὰρ ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ῥανίσιν ἀνα-

---

6 φησὶν ἐκ B || θαύματος AB: recte C cf. Plat. Theaet. p. 155 D || 8 Ὅμηρος P 547 || 11 τινες Pythagoreos intellegit Lobeck Aglaoph. 895, o. sed distat Ael. V 4 IV 17 || 14 οὖν AB: γοῦν C || 17 ἀδήλους delevi || 27 ἀνακτώμενα A || 31 ἐκ τούτου G: ἐκ τοῦ (A)C: om. B || 33 εἰς δυσμάς (A)BC: ἐν δυσμῇ G || πᾶσα AB: πᾶσαν GC || 34 τότε G: ὅτε (A)BC

1 οἷον γίνεται A: transposuit Heeren

6 θαυμαστῶς A: corr. Canter

9 ἦντε F [om. haec C] || νεφέλην F: ἶριν Homerus cf. Plut. || θνητῆσι τανύσει F

17 δὲ λέγω vulgo: correxi ex Plut. potuit etiam post λέγω addi λόγῳ

33 πᾶσαν F: corr. Heeren cf. Io. Gottl. Schneider ecl. phys. I 400

ὥστε γίνεσθαι τὴν ἶριν. εἰσὶ δὲ αἱ 7
ῥανίδες οὐ σχήματος μορφαί, ἀλλὰ
χρώματος. καὶ ἔχει τὸ μὲν πρῶτον
φοινικοῦν, τὸ δὲ δεύτερον ἁλουργὲς
καὶ πορφυροῦν, τὸ δὲ τρίτον κυανοῦν
καὶ πράσινον. μήποτε τὸ μὲν 8
φοινικοῦν, ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ ἡλίου
προσπεσοῦσα καὶ ἡ ἀκραιφνὴς λαμπηδὼν ἀνακλωμένη ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ
φοινικοῦν τὸ χρῶμα· τὸ δὲ δεύτερον
μέρος ἐπιθολούμενον καὶ ἐκλυόμενον
μᾶλλον τῆς λαμπηδόνος διὰ τὰς ῥανίδας ἁλουργές· ἄνεσις γὰρ τοῦ ἐρυθροῦ
τοῦτο. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπιθολούμενον
τὸ δροσίζον εἰς τὸ πράσινον μεταβάλλει. ἔστιν οὖν τοῦτο δοκιμάσαι δι' 9
ἔργων· εἰ γάρ τις ἄντικρυς τῶν ἡλίου
ἀκτίνων λάβῃ ὕδωρ καὶ πυτίσῃ, αἱ
δὲ ῥανίδες ἀνάκλασιν πρὸς τὸν ἥλιον
λάβωσιν, εὑρήσει ἐγγιγνομένην ἶριν·
καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν.

Ἀναξιμένης ἶριν γίνεσθαι κατ' 10
αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ
παχεῖ καὶ μέλανι παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν διακόπτειν ἐπισυνισταμένας αὐτῷ.

Ἀναξαγόρας ἀνάκλασιν ἀπὸ νέ- 11
φους πυκνοῦ τῆς ἡλιακῆς περιφεγγείας,

7 κλᾶται, ὥστε γίγνεσθαι τὴν ἶριν. εἰσὶ
δὲ αἱ ῥανίδες οὐ σχήματος μορφαί,
ἀλλὰ χρώματος. καὶ ἔχει τὸ μὲν
πρῶτον φοινικοῦν, τὸ δὲ δεύτερον
ἁλουργὲς καὶ πορφυροῦν, τὸ δὲ τρίτον
8 κυανοῦν καὶ πράσινον. μήποτε τὸ
φοινίκινον, ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ ἡλίου
προσπεσοῦσα καὶ ἡ λαμπηδὼν ἀκραιφνὴς ἀνακλωμένη ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ
φοινίκειον χρῶμα· τὸ δεύτερον μέρος
ἐπιθολούμενον καὶ ἐκκαιόμενον μᾶλλον
τῆς λαμπηδόνος διὰ τὰς ῥανίδας
ἁλουργές . . . .
. . . .
τὸ δροσίζον εἰς τὸ πράσινον μετα-
9 βάλλει. ἔστι δὲ τοῦτο δοκιμάσαι δι'
ἔργων· εἰ γάρ τις ἀντικρὺ στὰς τοῦ
ἡλίου λάβῃ ὕδωρ καὶ πυτίσῃ, αἱ
δὲ ῥανίδες ἀνάκλασιν πρὸς τὸν ἥλιον
λάβωσιν, εὑρήσει γινομένην ἶριν.
καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν.

---

2 μορφαί G: μορφή (A)BC || 5 κυανοῦν G: κυάνεον (A)BC || 6 μήποτε G: μήποτ' οὖν (A)BC || 10 φοινικοῦν G: φοινίκεον (A)BC || 14 μᾶλλον GB: πάλιν (A)C cf. Prol. p. 35 || 15 δροσίζον G: διορίζον (A)BC mire consentientes cum Stob. || 15 τὸ post εἰς om. B || 17 ἄντικρυς AB: ἀντικρύ C || 17 τοῦ ἡλίου om. ἀκτίνων G || 18 πιτύσει AB cf. G: πτύσῃ C: correxi || 20 ἐγγιγνομένην G: γινομένην (A)BC || 24 ἀνταυγασμὸν G, sed cf. Schol. Arat. p. 136, 40 B. ἡνίκα ἂν ἐπιπέσωσιν αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ εἰς παχὺν καὶ πυκνὸν ἀέρα cf. Prol. p. 231. 137 || 26 διακόπτειν GAB: διακόψαι C || 29 περιφεγγίας AB

3 χρώματος μορφαὶ ἀλλὰ σχήματος F: corr. Heeren || 6 μήποτε F: μήποτ' οὖν ex Plut. vulg. addidit Heeren || 7 τὸ φοινίκινον F: τὸ μὲν φοινίκεον Heeren || 10 φοινίκειον F: φοινίκεον Heeren: φοινικοῦν ut antea Meineke || τὸ δὲ Heeren || 13. 14 intercidit versus quem ex Plut. expleas || 15 διορίζον F casu consentiens cum Plut. codd. || 16 διορίσαι F mendoso verbo huc ex superiore versu translato: restitui Plutarcheum δοκιμάσαι || διεῖργον F: corr. Heeren || 18 πυτίσοι F: correxi. vulgo πτύσῃ. εἰ cum coniunctivo noli mutare || 20 εὕρῃ εἰς γινομένην F: fortasse latet εὑρήσει ἐγγινομένην. vulgo εὑρήσει εἰσγιγνομένην [sic] || 21 τὴν ante ἶριν invito codice Heeren

κατaντικρὺ δὲ τοῦ κατοπτρίζοντος αὐτὴν ἀστέρος διὰ παντὸς ἵστασθαι. παραπλησίως δὲ αἰτιολογεῖται τὰ καλούμενα παρήλια, γινόμενα δὲ κατὰ τὸν Πόντον.

Μητρόδωρος ὅταν διὰ νεφῶν 12
ἥλιος διαλάμψῃ, τὸ μὲν νέφος κυανίζειν, τὴν δ' αὐγὴν ἐρυθραίνεσθαι.

ϛ. Περὶ ῥάβδων.

Τὰ κατὰ τὰς ῥάβδους καὶ ἀνθηλίους συμβαίνοντα μίξει τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως ὑπάρχει, τῶν μὲν νεφῶν ὁρωμένων, οὐ κατ' οἰκεῖον δὲ χρῶμα, ἀλλ' ἕτερον ὅπερ κατὰ ἔμφασιν φαίνεται. ἐν δὲ τούτοις πᾶσι τά τε κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπίκτητα ὅμοια συμβαίνει πάθη.

ζ. Περὶ ἀνέμων. G 79

Περὶ ἀνέμων.

Ἀναξίμανδρος ἄνεμον εἶναι ῥύσιν 1
ἀέρος τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου κινουμένων ἢ τηκομένων.

Οἱ Στωικοὶ πᾶν πνεῦμα ἀέρος 2
εἶναι ῥύσιν, ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλλάττουσαν· οἷον τὸν ἀπὸ τοῦ ζόφου καὶ τῆς

---

2 αὐτὴν [scil. ἶριν] AB: αὐτὸν C: αὐτὸ sc. νέφος coniecerat Reiske || 3 αἰτιολογεῖται AB cf. III 2 5 et schol. Arat. p. 137, 4B. [Prol. p. 231]: φυσιολογεῖται C || 5 τὸν om. B || Πόντον cf. Arist. meteor. III 2 p. 372a 15 || 7 ὁ ἥλιος B || 9 de hoc capite dixi Prol. p. 60 || 12 ὑπάρχει B: ὑπάρχειν AC || 14 κατὰ ἔμφασιν B cf. c. 5 1: κατὰ τὴν ἔμφασιν (A)C || 16 τὰ ἐπίκτητα AB: κατ' ἐπίκτησιν C || scribe ὁμοίως aut ὅμοια εἶναι || 20—22 τὴν λεπτοτάτην — ὑγροτάτην — κινουμένην ἢ τηκομένην B || 25 παραλλάττουσαν C: παραλλάττουσιν (A)B || 26 τὸν G: om. (A)BC || ἀπό τε ζόφου B

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 1 **Achill.** p. 157 E Ἀναξίμανδρος τοίνυν ῥύσιν ἀέρος τὸν ἄνεμον εἶπε.

δύσεως ζέφυρον, τὸν ⟨δὲ⟩ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου ἀπηλιώτην, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν ἄρκτων βορέαν, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν νοτίων λίβα.

Μητρόδωρος ὑδατώδους ἀναθυμιάσεως διὰ τὴν ἡλιακὴν ἔκκαυσιν γίνεσθαι ὁρμὴν πνευμάτων † θείων· τοὺς δὲ ἐτησίας πνεῖν τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις παχυνθέντος ἀέρος ὑποχωροῦντι τῷ ἡλίῳ κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν ἐπισυρρέοντος. 3

4 Ἀριστοτέλης τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τὴν πρώτην ἀναφοράν· γίνεσθαι δέ ποτε τῇ ξηρᾷ πρὸς τὴν ὑγρὰν μῖξιν. πνεῦμα μὲν ἐκ πολλῶν συνιουσῶν ἀναθυμιάσεων, τὸν γὰρ ἄνεμον μὲν εἶναι ξηρᾶς ἀναδόσεως πλῆθος κινούμενον περὶ γῆν· τοὺς δ' ἐκνεφίας ἀνέμους, ὅταν ἀθρόον καὶ πυκνὸν φερόμενον εἰς ἑαυτὸ τὸ πλέον ἀναλύσῃ τοῦ νέφους τῇ σφοδρότητι τῆς ῥύμης. τὸ γὰρ τάχος τῆς ἐκκρίσεως ποιεῖν τὴν τοῦ πνεύματος ἰσχύν.

η̄. Περὶ χειμῶνος καὶ θέρους. G 80

Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ χειμῶνα μὲν γίνεσθαι τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω βιαζομένου, θερείαν δὲ τοῦ 1

Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ χειμῶνα μὲν γίνεσθαι τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει εἰς τὸ ἀνωτέρω βιαζομένου, θερείαν δὲ τοῦ

1 τὸν G: om. (A)BC || δὲ addidi || 2 καὶ GC: om. AB || δὲ v. 2 et 3 om. G || 3 βορέαν GAB: εἶναι βορέαν C || 5 ἐξ ὑδατώδους B || 7 θείων corruptum. Beck tentat θοῶν vel πνευματώδη, Reiske ὁμοίαν. veri similius scribes θερμῶν vel ἀθρόων cf. Laert. X 104. [Arist.] d. mund. p. 394 b 8 || 8 ἐτησίας G(A)C: ἐτησίους B || πρὸς ταῖς GB: πρὸς τοῖς (A)C || 11 ἐπισυρρέοντας (A)BC: correxi || 16 θερείαν (A)BC: θέρος G et mrg. C pr. man. cf. Prol. p. 37

1 cum ventorum origo v. 7 iteretur, Aëtii et Arii Didymi excerpta coaluisse puto. certe τὸν γὰρ ἄνεμον μὲν non recte cum antecedentibus coniungitur. accedit quod venti definitio accurate descripta est ex meteorol. II 4 p. 361 a 30 et ἐκνεφίας ex III 1 p. 370 b 7, quem locum excerpta Arii fr. 12 continuant. cf. Prol. p. 75[2]

7 περὶ F cf. Arist. l. c. p. 361 a 31: ἐπὶ C

14 § 1 in c. 8 περὶ χρόνου servatur

TESTIMONIA PLUTARCHI

7 3 **Achill.** l. c. τινὲς δὲ ἀναθυμίασιν ἀέρος.

πυρός, ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάζηται.

Περιγεγραμμένων δέ μοι τῶν μεταρσίων ἐφοδευθήσεται καὶ τὰ πρόσγεια. 2

θ. Περὶ γῆς. G 81
E XV 55 1—5

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ μίαν εἶναι τὴν γῆν. 1

Ἱκέτης ὁ Πυθαγόρειος δύο, ταύτην καὶ τὴν ἀντίχθονα. 2

Οἱ Στωικοὶ τὴν γῆν μίαν καὶ πεπερασμένην. 3

Ξενοφάνης ἐκ τοῦ κατωτέρω μέρους εἰς ἄπειρον [μέρος] ἐρριζῶσθαι, ἐξ ἀέρος δὲ καὶ πυρὸς συμπαγῆναι. 4

Μητρόδωρος τὴν μὲν γῆν ὑπόστασιν εἶναι καὶ τρύγα τοῦ ὕδατος, τὸν δὲ ἥλιον τοῦ ἀέρος. 5

ι. Περὶ σχήματος γῆς. G 82
E XV 56 1—5

Θαλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν σφαιροειδῆ τὴν γῆν. 1

Ἀναξίμανδρος λίθῳ κίονι τὴν γῆν προσφερῆ· τῶν ἐπιπέδων * * * * * * 2

1 βιάζηται BC: βιάζεται GA || 3 de § 2 cf. Prol. p. 60. 183 || προγεγραμμένων Reiske || 6 περὶ γῆς EG: περὶ γῆς καὶ τίς ἡ ταύτης οὐσία καὶ πόσαι AB: περὶ γῆς καὶ τίς ˘ἡ οὐσία αὐτῆς καὶ πόση C || 8 de § 1 cf. Prol. p. 181 || 10 οἰκέτης C cf. E[cFG] || αὐτὴν E || 12 μίαν εἶναι πεπερασμένην C sed εἶναι rubrica deletum || 14 de § 4 cf. Prol. p. 140 || κατωτέρω B: κάτω C: κατωτέρου (A) || 15 μ̣έρος EAB: βάθος C: delevi cf. 11 2 et Arist. d. cael. II 13 p. 294a21 || 16 ἐξ ἀέρος κτλ. Xenocrati tribuenda coniecerat Brandis. at cf. Ritter I 479, Zeller I[4] 497[8] || παγῆναι E || 20 γῆς om. A ind. || 22 καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν om. E: Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ G || 24 λίθῳ κίονι sic EG(A)BC cf. Prol. p. 133. 218 || τὴν γῆν C: τῇ γῇ AB om. E cf. G || 25 de lacuna explenda cf. Prol. p. 219

πυρός, ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάζηται.

Περὶ γῆς εἰ μία καὶ πεπερασμένη καὶ ποίου μεγέθους.

Περὶ σχήματος γῆς.

1 κατώτερον A: corr. Meineke
3 εἰ μία καὶ πεπερασμένη refertur ad III 9 3. 4. caput περὶ μεγέθους γῆς inter c. 9 et 10 omissum est a Plutarcho. cf. Prol. p. 62

Ἀναξιμένης τραπεζοειδῆ. 3

Λεύκιππος τυμπανοειδῆ. 4

Δημόκριτος δισκοειδῆ μὲν τῷ 5
πλάτει, κοίλην δὲ τῷ μέσῳ.

ια. Περὶ θέσεως γῆς. G 83
E XV 57 1—4

Περὶ θέσεως αὐτῆς.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω τὴν γῆν μέσην. 1

Ξενοφάνης πρώτην, εἰς ἄπειρον 2
γὰρ ἐρριζῶσθαι.

Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ μὲν 3
πῦρ μέσον (τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ παντὸς ἑστίαν), δευτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα, τρίτην δὲ τὴν οἰκουμένην γῆν ἐξ ἐναντίας κειμένην τε καὶ περιφερομένην τῇ ἀντίχθονι· παρ' ὃ καὶ μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῇδε τοὺς ἐν ἐκείνῃ.

Παρμενίδης πρῶτος ἀφώρισε τῆς 4
γῆς τοὺς οἰκουμένους τόπους ὑπὸ ταῖς δυσὶ ζώναις ταῖς τροπικαῖς.

ιβ. Περὶ ἐγκλίσεως γῆς.

Λεύκιππος παρεκπεσεῖν τὴν γῆν 1
εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη διὰ τὴν ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς ἀραιότητα, ἅτε δὴ πεπηγότων τῶν βορείων διὰ τὸ κατεψῦχθαι τοῖς κρυμοῖς, τῶν δὲ ἀντιθέτων πεπυρωμένων.

Δημόκριτος διὰ τὸ ἀσθενέστερον 2
εἶναι τὸ μεσημβρινὸν τοῦ περιέχοντος, αὐξομένην τὴν γῆν κατὰ τοῦτο ἐγκλιθῆναι· τὰ γὰρ βόρεια ἄκρατα, τὰ δὲ μεσημβρινὰ κέκραται· ὅθεν κατὰ τοῦτο

---

3 μὲν om. E || 4 τῷ μέσῳ E cf. G: τὸ μέσον (A)BC || 5 γῆς G(A)BC: τῆς γῆς E || 7 de § 1 cf. Prol. p. 133 || 9 γὰρ E: om. G(A)BC || 13 τὴν οἰκουμένην γῆν E[CFG]: τὴν οἰκουμένην G: ἣν οἰκοῦμεν γῆν (A)BC || 16 ὑπὸ ταῖς A || ἐν ante τῇδε om. B || 18 § 4 pertinet ad c. 14, quo relegavit Beck. cf. Prol. p. 62: testantur falsum ordinem EG(A)BC || 21 intercidit hoc c. in EG servato tamen titulo in E cf. Prol. p. 7 || 30 αὐξανομένην B

βεβάρηται, ὅπου περισσή ἐστι τοῖς καρποῖς καὶ τῇ αὔξῃ.

ιγ. Περὶ κινήσεως γῆς. G 84 E XV 58 1—4

Πότερα μένει ἡ γῆ ἢ κινεῖται.

Οἱ μὲν ἄλλοι μένειν τὴν γῆν. 1

Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος κύκλῳ περιφέρεσθαι περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύκλον λοξὸν ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ καὶ σελήνῃ. 2

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς καὶ Ἔκφαντος ὁ Πυθαγόρειος κινοῦσι μὲν τὴν γῆν, οὐ μήν γε μεταβατικῶς, ἀλλὰ τρεπτικῶς, τροχοῦ δίκην ἐνηξονισμένην, ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον. 3

Δημόκριτος κατ' ἀρχὰς μὲν πλάζεσθαι τὴν γῆν διά τε μικρότητα καὶ κουφότητα, πυκνωθεῖσαν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ βαρυνθεῖσαν καταστῆναι. 4

ιδ. Περὶ διαιρέσεως γῆς. G 85

Πυθαγόρας τὴν γῆν ἀναλόγως τῇ τοῦ παντὸς σφαίρᾳ διῃρῆσθαι εἰς πέντε ζώνας, ἀρκτικὴν ἀνταρκτικὴν θερινὴν 1

2 αὔξῃ AB: αὐξήσει C || 3 inscripsit περὶ ἐγκλίσεως γῆς E cf. Prol. p. 7 || 8 κύκλου λοξοῦ E(A)BC: corr. Reiske. de re cf. Schiaparelli i precursori di Copern. p. 5[11] || 12 ἀλλὰ τρεπτικῶς E[CDFG]: ἀλλὰ τροπικῶς E [vulg. ante Gaisf.]: om. (A)BC || 13 τροχοῦ EABC: τροχοῦ δὲ vulgo || ἐνιζωνισμένην A: ἐνιζομένην C: ἐνι spatio IV litt. relicto B: ἐν ἄξονι στρεφομένην E: correxit Reiske cf. Prol. p. 8 || 16 Δημόκριτος om., sed φησὶν ὁ δημόκριτος post γῆν v. 17 collocant (A)BC: restitui ex E || 17 κουφότητα καὶ μικρότητα B || 20 addunt titulo καὶ πόσαι εἰσὶν αὐτῆς ζῶναι A ind., B [item transposito αὐτῆς post ζῶναι A context.]: πόσαι [om. καὶ] αὐτῆς εἰσι ζῶναι C: supplemento caret G || 21 de Aëtii fide cf. Prol. p. 181 || παντὸς G: παντὸς οὐρανοῦ (A)BC || 23 ἀρκτικὴν ἀνταρκτικὴν G: om. ἀνταρκτικὴν AB: post χειμερινήν transponit C. sed hoc loco aequales zonae binae

χειμερινὴν ἰσημερινήν, ὧν ἡ † μέση τὸ μέσον τῆς γῆς ὁρίζει παρ' αὐτὸ τοῦτο διακεκαυμένη καλουμένη· ἡ δὲ οἰκητή ἐστιν [ἡ μέση τῆς θερινῆς καὶ χειμερινῆς] εὔκρατός τις οὖσα * * * *

ιε. Περὶ σεισμῶν γῆς. G 86 — Περὶ σεισμῶν γῆς.

1 Θαλῆς μὲν καὶ Δημόκριτος ὕδατι τὴν αἰτίαν τῶν σεισμῶν προσάπτουσιν.

2 Οἱ δὲ Στωικοί φασι· σεισμός ἐστι τὸ ἐν τῇ γῇ ὑγρὸν εἰς ἀέρα διακρινόμενον καὶ ἐκπῖπτον.

3 Ἀναξιμένης ξηρότητα καὶ ὑγρότητα τῆς γῆς αἰτίαν τῶν σεισμῶν, ὧν τὴν μὲν αὐχμοὶ γεννῶσι, τὴν δὲ ἐπομβρίαι.

4 Ἀναξαγόρας ἀέρος ὑποδύσει τῇ μὲν πυκνότητι τῆς ἐπιφανείας προσπίπτοντος, τῷ δὲ ἔκκρισιν λαβεῖν μὴ δύνασθαι τρόμῳ τὸ περιέχον κραδαίνοντος.

5 Ἀριστοτέλης διὰ τὴν τοῦ ψυχροῦ πανταχόθεν ἀντιπερίστασιν κάτωθεν -

comprehenduntur (aliter II 12), quas singularis numerus copulatas significat cf. v. 3 || 1 ἰσημερινὴν χειμερινὴν desiderabat Reiske || μέση G(A)BC: scribendum videtur μὲν quod utique desideratur || 3 ἡ δὲ sc. θερινὴ καὶ χειμερινή || 4 οἰκητή GAB: οἰκητήριον C || ἡ μέση — χειμερινῆς glossema iudico ad ἡ μὲν v. 1 (inde hoc in μέση corruptum arbitror) adscriptum || 5 intercidit sententia talis: ἡ δὲ ἀρκτικὴ καὶ ἀνταρκτικὴ ἀοίκητός ἐστιν ὑπὸ κρύους. recte huc rettulit Beck c. 11 4 cf. Prol. p. 62 || 14 de § 3 cf. Prol. p. 137 || καὶ ἀραιότητα (A)BC. corr. Galeni Charteriana cf. Arist. meteor. III 7 p. 365b6, 21 || 18 de § 4 cf. Prol. p. 139 || 18 ὑποδύσει ABC: ἀποδύσει ante Reiskeum || 20 τὸ δὲ A | ἔκκρισιν cf. Aristot. meteor. III 1 p. 370b3 || 21 κραδαίνοντος C: κραδαίνεσθαι B: κερδαίνεσθαι A || 23 § 5 iusto brevius excerpta. post ψυχροῦ Reiske τῷ πυρὶ vel τῷ θερμῷ desiderat

καὶ ἄνωθεν αὐτῇ περιστάντος· τὸ γὰρ θερμὸν ἀνωτέρω γενέσθαι σπεύδει ἅτε δὴ κοῦφον ὄν· διὰ τοῦτο ἐν ἀπολήψει γινομένης τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τῇ σφηνώσει καὶ τοῖς ἀνθελιγμοῖς διαταράττεσθαι.

Μητρόδωρος μηδὲν ἐν τῷ οἰκείῳ 6 τόπῳ σῶμα κινεῖσθαι, εἰ μή τις προώσειεν ἢ καθελκύσειε κατ' ἐνέργειαν· διὸ μηδὲ τὴν γῆν ἅτε δὴ κειμένην φυσικῶς κινεῖσθαι, τόπους δέ τινας αὐτῆς νοστεῖν † τοῖς ἄλλοις.

Παρμενίδης Δημόκριτος διὰ 7 τὸ πανταχόθεν ἴσον ἀφεστῶσαν μένειν ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας οὐκ ἔχουσαν αἰτίαν δι' ἣν δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειεν ἄν, διὰ τοῦτο μόνον μὲν κραδαίνεσθαι, μὴ κινεῖσθαι δέ.

Ἀναξιμένης διὰ τὸ πλάτος ἐπο- 8 χεῖσθαι τῷ ἀέρι.

Οἱ δέ φασιν ἐφ' ὕδατος, καθάπερ 9 τὰ πλαταμώδη καὶ σανιδώδη ἐπὶ τῶν ὑδάτων· διὰ τοῦτο κινεῖσθαι.

Πλάτων πάσης μὲν κινήσεως ἓξ 10 εἶναι περιστάσεις, ἄνω καὶ κάτω, ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ θάτερα, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. κατ' οὐδεμίαν δὲ τούτων ἐνδέχεσθαι τὴν γῆν κινεῖσθαι,* ἐν τῷ πανταχόθεν κατωτάτω κειμένην μένειν μὲν ἀκίνητον μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον

Πλάτων πάσης κινήσεως ἓξ εἶναι περιστάσεις, ἄνω καὶ κάτω, ἐπὶ δεξιὰ καὶ θάτερα, πρόσθεν καὶ ὄπισθεν. κατ' οὐδεμίαν ⟨δὲ⟩ τούτων ἐνδέχεσθαι τὴν γῆν κινεῖσθαι,* ἐν τῷ πανταχόθεν ἰσωτάτῳ κειμένην μένειν ἀκίνητον ἅτε δὴ μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον

---

1 αὐτῇ (A)BC scil. τῇ γῇ: αὐτοῦ G: αὐτῷ Reiske || 3 ἀπολήψει AC cf. Laert. X 105: ἀπολείψει GBC || 5 ἀντελιγμοῖς G(A)BC || 9 προώσειεν Duebner: προσώσειεν (A)BC || 12 νοστεῖν C: νοσεῖν AB: utique scribendum ὑπονοστεῖν ut Arist. met. II 7 p. 365b12. Diogen. II 9 alii. aliud mendum latet in τοῖς ἄλλοις. tentavi τῷ σάλῳ cf. infra p. 381a2 || 13 de § 7 cf. Prol. p. 142 || 16 ἐκεῖ B || 19 de § 8 cf. Prol. p. 136 || 21 ἐφ' ὕδατος scil. ἐποχεῖσθαι || 22 πλατταμώδη AB cf. Aristot. hist. an. V 16 p. 548a 26: πλατανώδη C || 23 διὰ τοῦτο κινεῖσθαι om. B || 25 καὶ AB: om. C || 28 post κινεῖσθαι in Aëtio videtur ἀλλ' intercidisse || 29 κατωτάτην (A)BC: correxi, aliter Stob. μένειν μὲν οὖν Duebner

1 c. περὶ ἀνέμων haec § vulgo falso attribuitur

2 καὶ καθ' ἕτερα A: corr. Canter

4 δὲ addidit Heeren

5 post κινεῖσθαι videtur antiquitus ἀλλ' scriptum fuisse

6 ἰσωτάτῳ non genuinum est cf. Plut. || μένειν μὲν οὖν coni. Heeren

εἰς τὸ ῥέψαι μᾶλλον. τόπους δ' αὐτῆς κατ' ἀραιότητα σαλεύεσθαι.

Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι μὲν ὑπὸ πάχους ἀέρος τοῦ ὑποκειμένου ὑδατώδους ὄντος ἀνακρουομένην αὐτὴν καὶ οἷον ὑποτυπτομένην κινεῖσθαι· ἐνδέχεσθαι δὲ καὶ σηραγγώδη τοῖς κατωτέρω μέρεσι καθεστῶσαν ὑπὸ τοῦ διασπειρομένου πνεύματος εἰς τὰς ἀντροειδεῖς κοιλότητας ἐμπίπτοντος σαλεύεσθαι. 11

ἐς τὸ ῥέψαι μᾶλλον, τόπους δὲ αὐτῆς κατ' ἀραιότητα σαλεύεσθαι.

ιϛ. Περὶ θαλάσσης πῶς συνέστη καὶ πῶς ἐστι πικρά. G 87 E XV 59 1—6

Ἀναξίμανδρος τὴν θάλασσάν φησιν εἶναι τῆς πρώτης ὑγρασίας λείψανον, ἧς τὸ μὲν πλεῖον μέρος ἀνεξήρανε τὸ πῦρ, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν διὰ τὴν ἔκκαυσιν μετέβαλεν. 1

Ἀναξαγόρας τοῦ κατ' ἀρχὴν λιμνάζοντος ὑγροῦ περικαέντος ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς περιφορᾶς καὶ τοῦ †λιπαροῦ ἐξατμισθέντος εἰς ἁλυκίδα καὶ πικρίαν τὸ λοιπὸν ὑποστῆναι. 2

Ἐμπεδοκλῆς ἱδρῶτα τῆς γῆς ἐκκαιομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν. 3

Ἀντιφῶν ἱδρῶτα τοῦ θερμοῦ, ἐξ 4

Περὶ θαλάττης πῶς συνέστη καὶ πῶς ἐστι πικρά. D Θ 1

---

1 ῥέψαι AB: ῥέπειν C cf. ad Stob. || 3 πάχους AB: τοῦ πάχους C: τοῦ transposuit post πάχους Reiske || 4 τοῦ post ἀέρος om. Duebner || 5 αὐτὴν C: δι' αὐτὴν A: ὑπ' αὐτοῦ B || 10 ἐμπίπτοντος ABC: ἐμπίπτοντας vulgo || 13 συνέστηκε A ind. || 17 πλεῖον CEA: πλεῖστον GB || ἐξήρανε B || 19 μετέβαλεν scil. εἰς πικρόν cf. Theophrast. phys. op. fr. 23 || 20 ἀρχὰς E || 22 λιπαροῦ susp. Roeper Philol. VII 635 qui λεπτομεροῦς coniecit. ipse tentabam λεπτοτέρου cf. III 4 4 || 26 ἐκκαιόμενον B || 27 ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν E (πίλωσιν CFG): ἐπιπόλαιον πλῆσιν AB: ἐπιπόλαιον πλύσιν C, cf. Aristot. meteor. II 3 357b 5. Eusebium recte defendunt Karsten et Zeller || 28 τοῦ E: om. (A)BC

1 ἐς τὸ ῥέψαι μᾶλλον haud scio an immerito addubitaverim Prol. p. 54. nam similiter absolute dictum est ῥέπειν μᾶλλον Arist. d. cael. IV 5 p. 312b24 et mech. 33 p. 858a21

οὗ τὸ περιληφθὲν ὑγρὸν ἀπεκρίθη τῷ καθεψηθῆναι † παραλυχίσασα, ὅπερ ἐπὶ παντὸς ἱδρῶτος συμβαίνει.

Μητρόδωρος διὰ τὸ διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς μετειληφέναι τοῦ περὶ αὐτὴν πάχους καθάπερ τὰ διὰ τῆς τέφρας ὑλιζόμενα. 5

Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος τοῦ στοιχειώδους ὕδατος τὸ μὲν ἐξ ἀέρος κατὰ περίψυξιν συνιστάμενον γλυκὺ γίνεσθαι, τὸ δ' ἀπὸ γῆς κατὰ περίκαυσιν καὶ ἐκπύρωσιν ἀναθυμιώμενον ἁλμυρόν. 6

ιζ. Πῶς ἀμπώτιδες γίνονται καὶ πλήμμυραι. G 88

Πῶς ἄμπωτις καὶ πλήμμυραι γίνονται. D A 38

Ἀριστοτέλης Ἡρακλείδης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινοῦντος καὶ συμπεριφέροντος· ὑφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν προωθουμένην ἀνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν καὶ κατασκευάζειν τὴν πλήμμυραν, καταληγόντων δ' ἀντιπερισπωμένην ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν. 1

Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινοῦντος καὶ περιφέροντος· ὑφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν προωθουμένην ἀνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν καὶ κατασκευάζειν τὴν πλήμμυραν, καταληγόντων δ' ἀντιπερισπωμένην ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν.

2 ⟨Δικαίαρχος⟩ ὁ Μεσσήνιος ἡλίῳ καὐτὸς τὴν αἰτίαν ἀνατίθησι, καθ' οὓς μὲν ἂν τόπους γένηται τῆς γῆς πλημμύροντι τὰ πελάγη, ἐξ ὧν δ'

1 περιληφθὲν C: περιλειφθὲν EAB || ὑπεκρίθη B || 2 καθεψηθῆναι E: κατεψηθῆναι (A)BC || παραλυχίσασα EAB: παρακυλίσασα C: παραλυχίσαντα Xylander, παραλυχίσαν corrector Vossiani cf. Prol. p. 82². debebant certe παραλυχισθῆναι, sed etiam τοῦ θερμοῦ vix sanum est || 4 διὰ τὸ διηθεῖσθαι EAB: τὸ διηθεῖσαν C || 14 αἱ ἀμπώτιδες A || 15 αἱ πλημμύραι B || 16 ἡρακλείδης AB: ἡράκλειτος C || 17 τὰ GB: τὰ γὰρ (A)C || 19 ἐμβαλλόντων C: ἐμβαλόντων G(A)B || προωθουμένων B || 21 κατασκευάζειν G: παρασκευάζειν (A)BC

1 in Stobaeo exstant solae §§ 1 et 5. ceterae ex Dam. accessere [IV p. 244, 5—245, 6 Mein.] || 3 de Aristotele cf. V. Rose Ar. pseud. p. 604 || 5 περιφέροντος AD: vulgo συμπεριφέροντος || 6 μὲν καὶ A: καὶ om. D || 12 . . . ήνιος ὁ μεσήνιος tribus litteris primis rubricatori relictis D. apparet nomine oblitterato μεσήνιος in archetypi margine repetitum fuisse. in lemmate explendo in idem incidi, quod Meineke proposuit. Dicaearchus etiam IV 2 7 et V 1 4 magistrum subsequitur || 15 πλημμυροῦντι D: correxi cf. IV 1 7 et Cobeti Miscell. p. 218. πλημμύρειν

Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης τῇ πληρώσει τῆς σελήνης τὰς πλημμύρας γίνεσθαι, τῇ δὲ μειώσει τὰς ἀμπώτιδας.

Πλάτων ἐπὶ τὴν αἰώραν φέρεται τῶν ὑδάτων· εἶναι γάρ τινα αἰώραν διά τινος [στομίου] τρήματος περιφέρουσαν παλίρροιαν, ὑφ' ἧς ἀντικυμαίνεσθαι τὰ πελάγη.

Τίμαιος τοὺς ἐμβάλλοντας ποταμοὺς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν διὰ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς αἰτιᾶται, προωθοῦντας μὲν ταῖς ἐφόδοις [καὶ πλήμμυραν ποιοῦντας], ὑφέλκοντας δὲ ταῖς ἀναπαύλαις [καὶ ἀμπώτιδας κατασκευάζοντας].

Σέλευκος ὁ μαθηματικός, κινῶν καὶ οὗτος τὴν γῆν, ἀντικόπτειν αὐτῆς τῇ δίνῃ φησὶ καὶ τῇ κινήσει τὴν περιστροφὴν τῆς σελήνης· τοῦ δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων ἀντιπερισπωμένου πνεύματος καὶ ἐμπίπτοντος εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος κατὰ λόγον αὐτῷ συγκυκᾶσθαι τὴν θάλασσαν.

ἂν τύχῃ παραποστὰς ὑποσυνέλκοντι. ταῦτα δὲ συμβαίνειν περὶ τὰς ἑῴας καὶ τὰς μεσημβρινὰς ἐκκλίσεις.

3 Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης τῇ πληρώσει τῆς σελήνης καὶ τῇ μειώσει τὰς ἑκατέρου τούτων αἰτίας ἀνατίθησιν.

4 Ποσειδώνιος ὑπὸ μὲν τῆς σελήνης κινεῖσθαι τοὺς ἀνέμους, ὑπὸ δὲ τούτων τὰ πελάγη, ἐν οἷς τὰ προειρημένα γίγνεσθαι πάθη.

5 Πλάτων ἐπὶ τὴν αἰώραν φέρεται τῶν ὑδάτων. εἶναι γάρ τινα φυσικὴν αἰώραν διά τινος ἐγγείου τρήματος περιφέρουσαν τὴν παλίρροιαν, ὑφ' ἧς ἀντικυμαίνεσθαι τὰ πελάγη.

6 Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης τοὺς ἐμβάλλοντας ποταμοὺς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν διὰ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς αἰτιᾶται προωθοῦντας μὲν ταῖς ἐφόδοις, ὑφέλκοντας δὲ ταῖς ἀναπαύλαις.

7 Κράτης ὁ γραμματικὸς τὸν ἀντισπασμὸν τῆς θαλάσσης αἰτιᾶται.

8 Ἀπολλόδωρος ὁ Κερκυραῖος τὰς ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ παλιρροίας.

9 Σέλευκος ὁ μαθηματικὸς ἀντιγεγραφὼς Κράτητι, κινῶν καὐτὸς τὴν γῆν, ἀντικόπτειν αὐτῆς τῷ δίνῳ φησὶ τὴν περιστροφὴν τῆς σελήνης. τοῦ δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων ἀντιπερισπωμένου πνεύματος καὶ ἐμπίπτοντος εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος κατὰ λόγον οὕτω συγκυμαίνεσθαι τὴν θάλασσαν.

---

5 et 6 αἰώραν B: ἐώραν (A)C || φέρεται ABC: φέρεσθαι vulgo

7 στομίου glossema quo genuinum ἐγγείου extrusum est

13 impeditior structura Plutarchi additamenta καὶ—ποιοῦντας et καὶ κατασκευάζοντας prodit cf. Prol. p. 65

transitive ap. Orphic. Arg. 492. Philo d. mund. opif. 11 p. 8 et 27 M. itaque frustra Meineke πλημμυρεῖν ποιοῦντι || 1 τύχης D || 2 παρὰ D: περὶ corr. Meineke || 4 καθέας ὁ μασαλιήτης D: corr. Gaisford || 33 οὕτω D quod emendare nolui

ιη. Περὶ ἅλω.

Ἡ δὲ ἅλως οὑτωσὶ ἀποτελεῖται. 1 μεταξὺ τῆς σελήνης ἤ τινος ἄλλου ἄστρου καὶ τῆς ὄψεως ἀὴρ παχὺς καὶ ὁμιχλώδης ἵσταται· εἶτα ἐν τούτῳ τῆς ὄψεως κατακλωμένης καὶ εὐρυνομένης κᾆθ' οὕτω τῷ κύκλῳ τοῦ ἄστρου προσπιπτούσης, κατὰ τὴν ἔξω περιφέρειαν κύκλος δοκεῖ περὶ τὸ ἄστρον φαίνεσθαι [ὃς κύκλος φαινόμενος ἅλως καλεῖται, ὅτι ἐστὶν ἅλῳ προσεοικώς], ἐκεῖ δοκοῦντος τοῦ φάσματος γίνεσθαι, ἔνθα συνέπεσε τὸ πάθος τῆς ὄψεως.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περιωδευμένων δὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν διαβήσομαι πρὸς τὰ κατὰ μέρος.

α. Περὶ Νείλου ἀναβάσεως. G 89

Θαλῆς τοὺς ἐτησίας ἀνέμους οἴε- 1 ται πνέοντας τῇ Αἰγύπτῳ ἀντιπροσώπους ἐπαίρειν τοῦ Νείλου τὸν ὄγκον διὰ τὸ τὰς ἐκροὰς αὐτοῦ τῇ παροιδήσει τοῦ ἀντιπαρήκοντος πελάγους ἀνακόπτεσθαι.

---

1 ἅλω C: ἅλως A: ἅλωνος B || de III 18 cf. Prol. p. 60 sq. || οὑτωσὶν C || 8 ὅτι (A)C: ὅ B || 11 ἅλῳ scripsi: ἅλω AB: ἅλως C || προσεοικώς B: προσεχῶς (A)C. cum sententia ex B restituta cf. Senec. Qu. N. I 2 2: *Graeci areas vocaverunt quia fere terendis frugibus destinata loca rotunda sunt.* similiter coniecerat Reiske: ὅτι ἐστὶν ἅλωτι προσφερής. indicavi Plutarchi parenthesin, quia ἐκεῖ—ὄψεως cum φαίνεσθαι cohaeret || 12 φαντάσματος B || 13 ἔνθα νῦν ἔπεσε τὸ πάχος (A)BC: corr. Reiske || 16 de prooemio cf. Prol. p. 56 || 17 de IV 1 cf. Prol. p. 61. 226 sqq. || 20 ἐτησίας AC: ἐτησίους GB cf. supra p. 375a8 || 23 παροιδήσει ABC: παρεισδύσει vulgo

2 Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἔξω θαλάσσης γλυκείας κατ' αὐτὸν οὔσης νομίζει πληροῦσθαι τὸν ποταμόν.

3 Ἀναξαγόρας ἐκ τῆς χιόνος τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τηκομένης μὲν τῷ θέρει, ψυχομένης δὲ τῷ χειμῶνι.

4 Δημόκριτος τῆς χιόνος τῆς ἐν τοῖς πρὸς ἄρκτον μέρεσιν ὑπὸ θερινὰς τροπὰς ἀναλυομένης τε καὶ διαχεομένης νέφη μὲν ἐκ τῶν ἀτμῶν πιλοῦσθαι· τούτων δὲ συνελαυνομένων πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἀνέμων ἀποτελεῖσθαι ῥαγδαίους ὄμβρους, ὑφ' ὧν ἀναπίμπλασθαι τάς τε λίμνας καὶ τὸν Νεῖλον ποταμόν.

5 Ἡρόδοτος ὁ συγγραφεὺς ἴσον μὲν ἐκ τῶν πηγῶν φέρεσθαι χειμῶνος καὶ θέρους, φαίνεσθαι δὲ ἐλάττονα τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ πλησίον ἰόντα τὸν ἥλιον τῆς Αἰγύπτου ἐξατμίζειν τὰ νάματα.

6 Ἔφορος ὁ ἱστοριογράφος κατὰ θέρος φησὶν ἀναχαλᾶσθαι τὴν ὅλην Αἴγυπτον καὶ οἱονεὶ ἐξιδροῦν τὸ πολὺ νᾶμα. συνδίδωσι δ' αὐτῇ καὶ ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Λιβύη παρὰ τὸ ἀραιὸν καὶ ὑπόψαμμον.

---

1 τῆς ἔσω θαλάσσης male Reiske. cf. anon. Flor. post Athen. II [t. I p. 131, 18 Mein.] Senec. Qu. N. IV 22 || 3 κατ' αὐτὸν (A)B scil. Euthymenem: κατ' αὐτὴν C || 5 ἀναξιμένης B, at cf. Prol. p. 138. 227 || 6 τῇ om. A || μὲν G: μὲν ἐν (A)BC || 12 τούτων — 15 ἀναπίμπλασθαι om. B || συνελαυνομένων G cf. anon. Florentin. p. 131,12 συνωθουμένων δὲ τῶν νεφῶν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν Λιβύην ὄμβρον γίνεσθαι πολύν: ἀνελαυνομένων A: ἀπελαυνομένων C || 13 Αἴγυπτον error est. scribendum erat Αἰθιοπίαν cf. anon. Flor. p. 131, 13 et Diodor. I 39 3 || 16 λίμνας cf. Prol. p. 226 || 16 τὸν νεῖλον τὸν ποταμόν B || 22 ὄντα G, at cf. Diodori I 38 8 φερόμενον || 25 ἀναχαλᾶσθαι cf. Schol. Apoll. Rhod. p. 495, 33 M. χαλωμένη ἡ γῆ

7 Εὔδοξος τοὺς ἱερεῖς φησι λέγειν τὰ ὄμβρια τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν ἀντιπερίστασιν τῶν ὡρῶν· ὅταν γὰρ ἡμῖν ᾖ θέρος τοῖς ὑπὸ τὸν θερινὸν τροπικὸν οἰκοῦσι, τότε τοῖς ὑπὸ τὸν χειμερινὸν τροπικὸν ἀντοίκοις χειμών ἐστιν, ἐξ ὧν τὸ πλημμῦρον ὕδωρ καταρρήγνυται.

β. Περὶ ψυχῆς.

1 Θαλῆς ἀπεφήνατο πρῶτος τὴν ψυχὴν φύσιν ἀεικίνητον ἢ αὐτοκίνητον.

3 Πυθαγόρας ἀριθμὸν ἑαυτὸν κινοῦντα, τὸν δ' ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ νοῦ παραλαμβάνει.

5 Πλάτων οὐσίαν νοητήν, ἐξ ἑαυτῆς κινητήν, κατ' ἀριθμὸν ἐναρμόνιον κινουμένην.

2 καὶ τὴν (A)BC: correxit Roeper conl. Procl. ad Plat. Tim. I p. 37. adde Diodor. I 40 2

3 παρ' ἡμῖν (A)BC: correxi. Roeper γὰρ ante παρ' addi iusserat

4 ᾖ C: εἴη (A)B cf. Prol. p. 37

7 πλημμῦρον B: πλημμύρον A: πλημμυροῦν C

17 κινητήν C: κινητικήν AB, at cf. Theodoret. || κατ' ἀριθμὸν (A)C: κατὰ ῥυθμὸν B

Περὶ ψυχῆς.

1 Θαλῆς ἀπεφήνατο πρῶτος τὴν ψυχὴν ἀεικίνητον ἢ αὐτοκίνητον.

2 Ἀλκμαίων φύσιν αὐτοκίνητον κατ' ἀίδιον κίνησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἀθάνατον αὐτὴν καὶ προσεμφερῆ τοῖς θεοῖς ὑπολαμβάνει.

3 Πυθαγόρας ἀριθμὸν αὐτὸν κινοῦντα, τὸν δὲ ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ νοῦ παραλαμβάνει.

4 Ὁμοίως δὲ καὶ Ξενοκράτης.

6 θείοις A: correxi cf. Arist. d. an. I 2 p. 405a 30

8 αὐτὴν A: corr. Heeren

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 1 **Theodoret.** graec. aff. cur. V 17 Θαλῆς τοίνυν κέκληκε τὴν ψυχὴν ἀκίνητον [l. ἀεικίνητον] φύσιν. **Nemes.** d. nat. hom. 2 p. 28 Antv. 68 Matth. Θαλῆς μὲν γὰρ πρῶτος τὴν ψυχὴν ἔφησεν ἀεικίνητον καὶ αὐτοκίνητον.

2 **Theodoret.** l. c. Ἀλκμὰν δὲ αὐτὴν αὐτοκίνητον εἴρηκεν.

3. 4 **Idem.** l. c. ὁ δέ γε Πυθαγόρας ἀριθμὸν ἑαυτὸν κινοῦντα. ξυνεφώνησε δὲ τῷ λόγῳ καὶ Ξενοκράτης. **Nemes.** l. c. Πυθαγόρας δὲ ἀριθμὸν ἑαυτὸν κινοῦντα. idem p. 44 A. 102 M. Πυθαγόρας ... τὴν ψυχὴν ἀριθμὸν ἑαυτὸν κινοῦντα, ᾧ καὶ Ξενοκράτης ἠκολούθησεν.

5 **Theodoret.** l. c. ὁ δὲ Πλάτων οὐσίαν νοητήν, ἐξ ἑαυτῆς κινητήν. **Nemes.** l. c. Πλάτων δὲ οὐσίαν νοητὴν ἐξ ἑαυτῆς κινητὴν κατὰ ἀριθμὸν ἐναρμόνιον.

PLUTARCHI EPIT. IV 2. 3

6 Ἀριστοτέλης ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ, ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος· τὴν δὲ ἐντελέχειαν ἀκουστέον ἀντὶ τῆς ἐνεργείας.

7 Δικαίαρχος ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων.

8 Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρὸς συγγυμνασίαν τῶν αἰσθήσεων.

γ. Εἰ σῶμα ἡ ψυχὴ καὶ τίς ἡ οὐσία αὐτῆς.

1 Οὗτοι πάντες οἱ προτεταγμένοι ἀσώματον τὴν ψυχὴν ὑποτίθενται, φύσιν λέγοντες αὐτοκίνητον καὶ οὐσίαν νοητὴν καὶ τοῦ φυσικοῦ, ὀργανικοῦ, ζωὴν ἔχοντος ἐντελέχειαν.

2 Οἱ δ' ἀπὸ Ἀναξαγόρου ἀεροειδῆ, ἔλεγον δὲ καὶ σῶμα.

11 § 1 breviter ex prioris cap. §§ 1. 5. 6 comprehensa proximis opponitur cf. Prol. p. 184

13 φύσει (A)BC: correxi cum Reiskeo ex c. 2 1 et 2

14 ὀργάνου B

16 οἱ ἀπὸ Ἀναξαγόρου minus accurate dictum notat Krische p. 168

17 τε (A)BC: correxi. ἔλεγον — σῶμα num Aëtiana sint dubito cf. Theodoret. et Stob.

STOBAEI ECL. I 49 [41] 1

6 Ἀριστοτέλης ἐνδελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ, ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος· τὴν δὲ ἐντελέχειαν ἀκουστέον ἀντὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐνεργείας.

7 Δικαίαρχος ἁρμονίαν τῶν τεττάρων στοιχείων.

8 Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρὸς συγγυμνασίαν τῶν αἰσθήσεων.

2 Ἀναξιμένης Ἀναξαγόρας Ἀρχέλαος Διογένης ἀερώδη.

1 ἐνδελέχειαν sic hoc loco A

4 τοῦ εἴδους καὶ omiserunt Plutarchus et Theodoretus, sed petita haec sunt ex eodem capite (d. anim. II 1 p. 412ᵃ 10), unde definitio ἐντελεχείας cf. ibid. p. 412ᵃ 27

11 Διογένης abundare videtur cf. § 8 et Theodor.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

2 6 Theodoret. V 17 ὁ δὲ Σταγειρίτης ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. ἐντελέχειαν δὲ τὴν ἐνέργειαν κέκληκε. **Nemes.** p. 28 A. 68 M. Ἀριστοτέλης δὲ ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος.

7 Theodoret. V 18 Κλέαρχος [sic] δὲ τῶν τεσσάρων εἶναι στοιχείων τὴν ἁρμονίαν. **Nemes.** l. c. Δείναρχος [sic hic et p. 29 et 35 A.] δὲ ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀντὶ τοῦ κρᾶσιν καὶ συμφωνίαν τῶν στοιχείων. οὐ γὰρ τὴν ἐκ τῶν φθόγγων συνισταμένην, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ σώματι θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν καὶ ξηρῶν ἐναρμόνιον κρᾶσιν καὶ συμφωνίαν βούλεται λέγειν.

3 2 Theodoret. l. c. Ἀναξιμένης δὲ καὶ Ἀναξίμανδρος καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Ἀρχέλαος ἀερώδη τῆς ψυχῆς τὴν φύσιν εἰρήκασιν.

PLUTARCHI EPIT. IV 3

Οἱ Στωικοὶ πνεῦμα θερμόν.

Δημόκριτος πυρῶδες σύγκριμα ἐκ τῶν λόγῳ θεωρητῶν, σφαιρικὰς μὲν ἐχόντων τὰς ἰδέας, πυρίνην δὲ τὴν δύναμιν, ὅπερ σῶμα εἶναι.

Ἐπίκουρος κρᾶμα ἐκ τεττάρων, ἐκ ποιοῦ πυρώδους, ἐκ ποιοῦ ἀερώδους, ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ, ἐκ τε-

7 πυρώδους in marg. γρ γεώδους B: γε πυρώδους A: πυρώδους C cf. Prol. p.35

STOBAEI ECL. I 49 [41] 1

3 Οἱ Στωικοὶ πνεῦμα νοερόν, θερμόν.

4 Παρμενίδης δὲ καὶ Ἵππασος πυρώδη.

5 Δημόκριτος πυρῶδες σύγκριμα ἐκ τῶν λόγῳ θεωρητῶν, σφαιρικὰς μὲν ἐχόντων τὰς ἰδέας, πυρίνην δὲ τὴν δύναμιν, ὅπερ σῶμα εἶναι.

6 Ἡρακλείδης φωτοειδῆ τὴν ψυχὴν ὡρίσατο.

7 Λεύκιππος ἐκ πυρὸς εἶναι τὴν ψυχήν.

8 Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἐξ ἀέρος τὴν ψυχήν.

9 Ἵππων ἐξ ὕδατος τὴν ψυχήν.

10 Ξέναρχος ὁ Περιπατητικὸς καί τινες ἕτεροι τῆς αὐτῆς αἱρέσεως τὴν κατὰ τὸ εἶδος τελειότητα καὶ ἐντελέχειαν καθ' ἑαυτὴν οὖσαν ἅμα καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντεταγμένην.

11 Ἐπίκουρος κρᾶμα ἐκ τεττάρων, ἐκ ποιοῦ πυρώδους, ἐκ ποιοῦ ἀερώδους, ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ, ἐκ τετάρ-

3 καὶ πήγασος A [πήγαθος C]: corr. Heeren || 6 λόγων θεωρικῶν A corr. Canter || 13 ἀέρος εἶναι cod. August. || 16 cf. Prol. p. 184 sq.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

§ 3 **Theodoret.** V 18 οἱ δέ γε Στωικοὶ πνευματικὴν πλείστου μετέχουσαν τοῦ θερμοῦ. **Nemes.** p. 28 A. 67 M. οἱ μὲν γὰρ Στωικοὶ πνεῦμα λέγουσιν αὐτὴν ἔνθερμον καὶ διάπυρον.

4 **Theodoret.** l. c. Παρμενίδης δὲ καὶ Ἵππασος καὶ Ἡράκλειτος πυρώδη ταύτην κεκλήκασιν.

5 **Nemes.** l. c. post § 9 Δημόκριτος δὲ πῦρ. τὰ γὰρ σφαιροειδῆ σχήματα τῶν ἀτόμων συγκρινόμενα πῦρ τε καὶ ἀὴρ ψυχὴν ἀποτελεῖν [ἀποτελεῖ Dresdens. 1 cf. Prol. p. 49²]

6 **Theodoret.** l. c. ὁ δὲ Ἡρακλείδης φωτοειδῆ.

9 **Nemes.** l. c. Ἵππων δὲ ὁ φιλόσοφος ὕδωρ.

11 **Theodoret.** l. c. Ἐπίκουρος δὲ ὁ Νεοκλέους τεττάρων τινῶν ποιοτήτων κρᾶμα, πυρώδους καὶ ἀερώδους καὶ πνευματικοῦ καὶ τετάρτου τινὸς ἀκατονομάστου.

τάρτου τινὸς ἀκατονομάστου, ὃ ἦν αὐτῷ αἰσθητικόν.

Ἡράκλειτος τὴν μὲν τοῦ κόσμου 12 ψυχὴν ἀναθυμίασιν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ὑγρῶν, τὴν δὲ ἐν τοῖς ζῴοις ἀπὸ τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως, ὁμογενῆ.

13

14

δ. Περὶ μερῶν τῆς ψυχῆς.

E XV 60 1—4

Πυθαγόρας Πλάτων κατὰ μὲν 1 τὸν ἀνωτάτω λόγον διμερῆ τὴν ψυχήν,

του τινὸς ἀκατονομάστου· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ τὸ αἰσθητικόν· ὧν τὸ μὲν πνεῦμα κίνησιν, τὸν δὲ ἀέρα ἠρεμίαν, τὸ δὲ θερμὸν τὴν φαινομένην θερμότητα τοῦ σώματος, τὸ δ' ἀκατονόμαστον τὴν ἐν ἡμῖν ἐμποιεῖν αἴσθησιν· ἐν οὐδενὶ γὰρ τῶν ὀνομαζομένων στοιχείων εἶναι αἴσθησιν.

---

7 cf. Prol. p. 210[2].
8 τῆς E: om. (A)BC

2 αὐτῇ A: corr. Heeren
6 ἐμποιεῖ A: corr. Heeren

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

12 **Nemes.** 28 A. p. 67 M. Ἡράκλειτος δὲ τὴν μὲν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἀναθυμίασιν ἐκ τῶν ὑγρῶν, τὴν δὲ ἐν τοῖς ζῴοις ἀπό τε τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως ὁμογενῆ πεφυκέναι.

13 **Theodoret.** V 18 ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς μῖγμα ἐξ αἰθερώδους καὶ ἀερώδους οὐσίας.

14 **Idem** l. c. Κριτίας δὲ ἐξ αἵματος εἶπε καὶ ἐξ ὑγροῦ [postrema fortasse ad § 9 pertinent]. καὶ ἄλλοι δὲ (l. δὴ) [αὖ] ἄλλα ληρήκασιν ἐναντία. **Nemes.** l. c. ante § 9 Κριτίας δὲ αἷμα.

4 **Theodoret.** V 19 καὶ μέντοι καὶ περὶ τὴν ταύτης διαίρεσιν πλείστη γε τούτοις γεγένηται διαμάχη.

1 **Idem** l. c. Πυθαγόρας μὲν γὰρ καὶ Πλάτων διμερῆ ταύτην εἰρήκασι καὶ τὸ μὲν αὐτῆς εἶναι λογικὸν τὸ δὲ ἄλογον. διχῇ δὲ [αὖ πάλιν] τὸ ἄλογον ἔτεμον. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ θυμικὸν εἶναι τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν. Prol. p. 205.

2 **Idem** l. c. ὁ δὲ Ξενοκράτης (καὶ ταῦτα τρίτος ἀπὸ Πλάτωνος ὤν, Σπευσίππου γὰρ τοῦ Πλάτωνος ἀδελφιδοῦ γεγένηται φοιτητής) τὸ μὲν αἰσθητικὸν [εἶναι] τῆς ψυχῆς ἔφη, τὸ δὲ

τὸ μὲν γὰρ ἔχειν λογικόν, τὸ δε ἄλογον·
κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς καὶ ἀκριβὲς
τριμερῆ· τὸ γὰρ ἄλογον διαιροῦσιν εἴς
τε τὸ θυμικὸν καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν.

2

3

Οἱ Στωικοὶ ἐξ ὀκτὼ μερῶν φασι 4
συνεστάναι, πέντε μὲν τῶν αἰσθητικῶν
ὁρατικοῦ ἀκουστικοῦ ὀσφραντικοῦ
γευστικοῦ ἁπτικοῦ, ἕκτου δὲ φωνητικοῦ,
ἑβδόμου δὲ σπερματικοῦ, ὀγδόου
δὲ αὐτοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ, ἀφ' οὗ
ταῦτα πάντα ἐπιτέταται διὰ τῶν
οἰκείων ὀργάνων προσφερῶς ταῖς τοῦ
πολύποδος πλεκτάναις.

5

Δημόκριτος Ἐπίκουρος διμερῆ 6
τὴν ψυχήν, τὸ μὲν λογικὸν ἔχουσαν
ἐν τῷ θώρακι καθιδρυμένον, τὸ δὲ
ἄλογον καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ
σώματος διεσπαρμένον.

Ὁ δὲ Δημόκριτος πάντα μετέ- 7
χειν φησὶ ψυχῆς ποιᾶς, καὶ τὰ νεκρὰ
τῶν σωμάτων, διότι ἀεὶ διαφανῶς
τινος θερμοῦ καὶ αἰσθητικοῦ μετέχει
τοῦ πλείονος διαπνεομένου.

---

1 ἔχειν E: ἔχει (A)BC || 4 τε om. B || τὸ post καὶ om. B || 5 § 4 tetigi Prol. p. 205 || φασι om. E || 7 ὀσφραντικοῦ (post ὁρατικοῦ) E: ὀσφρατικοῦ B: ὀσφρητικοῦ (A)C || 8 ἐκ τούτου δὲ B || 9 δὲ post ἑβδόμου et ὀγδόου E: om. (A)BC || 11 πάντα post τέτακται collocat E || ἐπιτέτακται (A)BC: τέτακται E: correxit Zeller cf. IV 8 1 21 2—4 || 12 τοῦ om. E[CFG] || 14 Democritus male videtur a Plutarcho additus cf. 5 1 || 20 φησὶ (A)BC: φύσει E || 21 διότι ἀφανῶς E vix recte. signa enim sunt *comarum et ungium crementa* cf. Tertull. d. anim. c. 51 vide Hermae vol. XIII p. 4

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

λογικόν. cf. Prol. p. 46.

3 **Theodoret.** V 20 ὁ δὲ Νικομάχου πέντε εἶναι ταύτης ἔφησεν ἐνεργείας τὴν ὀρεκτικὴν τὴν θρεπτικὴν τὴν αἰσθητικὴν τὴν μεταβατικὴν τὴν διανοητικήν. [cf. Prol. p. 46. 205]

4 **Idem** l. c. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτον οἱ Στωικοὶ τὸν ἀριθμὸν ἔστερξαν. ἐξ ὀκτὼ γὰρ μερῶν ἔφασαν τὴν ψυχὴν συνεστάναι, τῆς ὀπτικῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς ἀκουστικῆς καὶ τῆς ὀσφραντικῆς καὶ τῆς γευστικῆς καὶ τῆς ἁπτικῆς. ἕκτον δὲ τὸ φωνητικὸν ἔφασαν καὶ τὸ σπερματικὸν ἕβδομον καὶ τὸ ἡγεμονικὸν ὄγδοον, ὑφ' οὗ τούτων ἕκαστον ἐνεργεῖται. 21 εἶπον δὲ αὐτὴν καὶ ταῖς τοῦ πολύποδος ἐοικέναι πλεκτάναις.

5 **Idem** l. c. οἱ δέ γε Πυθαγόρου διάδοχοι ἐκ πέντε στοιχείων τὸ σῶμα κραθῆναι φάντες (τοῖς γὰρ τέσσαρσι συνέταξαν τὸ αἰθέριον) ἰσαρίθμους εἶναι ἔφασαν τούτοις καὶ τῆς ψυχῆς τὰς δυνάμεις. καὶ ταύτας ὠνομάκασι νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην καὶ δόξαν καὶ αἴσθησιν.

ε. Περὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ.

E XV 61 1—10

Πλάτων Δημόκριτος ἐν ὅλῃ τῇ κεφαλῇ. 1

Στράτων ἐν μεσοφρύῳ. 2

Ἐρασίστρατος περὶ τὴν μήνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου, ἣν ἐπικρανίδα λέγει. 3

Ἡρόφιλος ἐν τῇ τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίᾳ, ἥτις ἐστὶ καὶ βάσις. 4

Παρμενίδης καὶ Ἐπίκουρος ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι. 5

Οἱ Στωικοὶ πάντες ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ἢ τῷ περὶ τὴν καρδίαν πνεύματι. 6

Διογένης ἐν τῇ ἀρτηριακῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας, ἥτις ἐστὶ πνευματική. 7

Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει. οἱ δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς καρδίας, οἱ δὲ ἐν τῷ περικαρδίῳ ὑμένι, οἱ δὲ ἐν τῷ διαφράγματι. 8

Τῶν νεωτέρων τινὲς διήκειν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι τοῦ διαφράγματος. 9

Πυθαγόρας τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ 10

1 περὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ E: τί [τίς (A)?] τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν καὶ ἐν τίνι ἐστίν [θεωρεῖται B] (A)BC. de toto c. 5 cf. Prol. p. 203. 207 sqq. || 3 ἐν ἐγκεφάλῳ Theodoret. vide Democr. π. ἀνθρ. φύσ. fr. 6 cf. Prol. p. 203. 207 || 7 ἐπικρανίδα cf. Prol. p. 208 sq. || 9 καὶ om. E || 10 παρμενίδης καὶ ἐπίκουρος B: καὶ ἐπίκουρος post θώρακι ponunt (A)C: item (om. καὶ) E. olim margini adscriptum esse videtur || 13 ἢ — πνεύματι om. E || περὶ τὴν καρδίαν A: περὶ καρδίαν BC || 12 cf. Prol. p. 204[1] || 16 ἐστὶ EBC: ἐστὶ καὶ (A) || 18 συστάσει om. E[CDEFG]: κοιλίᾳ E[B] || de sententiae forma cf. Prol. p. 222 || οἱ δὲ — διαφράγματι cf. Theodoret. || οἱ δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς καρδίας om. E: οἱ δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ — ὑμένι om. B || 19 περικαρδίῳ EA: περὶ καρδίαν C || 20 post διαφράγματι addit τῶν νεφρῶν E[c et Steph. mss.] || 21 τινὲς EABC: δέ τινες vulgo || 23 de Pythagora cf. Prol. p. 204. 207

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

5 Theodoret. V 22 ὅσα δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ χώρας διηνέχθησαν πρὸς ἀλλήλους ῥᾴδιον διαγνῶναι.

1 **Idem** l. c. Ἱπποκράτης μὲν γὰρ καὶ Δημόκριτος καὶ Πλάτων ἐν ἐγκεφάλῳ τοῦτο ἱδρῦσθαι εἰρήκασιν. cf. Prol. p. 203

2 **Idem** l. c. ὁ δὲ Στράτων ἐν μεσοφρύῳ.

3 **Idem** l. c. Ἐρασίστρατος δὲ ὁ ἰατρὸς περὶ τὴν τοῦ ἐγκεφάλου μήνιγγα ἣν καὶ ἐπικρανίδα λέγει.

4 **Idem** l. c. Ἡρόφιλος δὲ ἐν τῇ τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίᾳ.

5 **Idem** l. c. Παρμενίδης δὲ καὶ Ἐπίκουρος ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι.

6. 8 **Idem** l. c. Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Ἀριστοκλῆς [corruptum cf. Prol. p. 204[1] vulgo Ἀριστοτέλης cf. Zeller II 2, 374[2]] καὶ τῶν Στωικῶν ἡ ξυμμορία τὴν καρδίαν ἀπεκλήρωσαν τούτῳ. καὶ τούτων δ' αὖ πάλιν οἱ μὲν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας, οἱ δὲ ἐν τῷ αἵματι. καὶ οἱ μὲν ἐν τῷ περικαρδίῳ ὑμένι, οἱ δὲ ἐν τῷ διαφράγματι.

τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλήν.

11 Πυθαγόρας Ἀναξαγόρας Πλάτων Ξενοκράτης Κλεάνθης θύραθεν εἰσκρίνεσθαι τὸν νοῦν.

12 Παρμενίδης καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος ταὐτὸν νοῦν καὶ ψυχήν, καθ' οὓς οὐδὲν ἂν εἴη ζῷον ἄλογον κυρίως.

ϛ. Περὶ κινήσεως ψυχῆς.

1 Πλάτων ἀεικίνητον μὲν τὴν ψυχήν, τὸν δὲ νοῦν ἀκίνητον τῆς μεταβατικῆς κινήσεως.

2 Ἀριστοτέλης ἀκίνητον τὴν ψυχὴν πάσης κινήσεως προηγουμένην, τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχειν καθάπερ τὰ εἴδη τῶν σωμάτων.

Περὶ κινήσεως ψυχῆς.

Πλάτων [ἄφθαρτον καὶ] ἀεικίνητον.

Ἀριστοτέλης ἀκίνητον τὴν ψυχὴν πάσης κινήσεως προηγουμένην, τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχειν καθάπερ τὰ σχήματα καὶ τὰ πέρατα καὶ καθάπαξ τὰ περὶ τοῖς σώμασιν εἴδη.

ζ. Περὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς.

1 Πυθαγόρας Πλάτων ἄφθαρτον εἶναι τὴν ψυχήν.

2 *ἐξιοῦσαν γὰρ εἰς τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές.

---

4 μὲν ABC: om. vulgo

5 ἀκίνητον πάσης ex v. 5 C

8 προηγουμένην A cf. Iustin: προηγουμένης BC

15 Heracliti lemma intercidit cf. Theodor.|| ὁμογενές cf. IV 3 12

1 dubium num hoc capitulum ad c. 5 referendum sit. ceterum cf. Krische p. 84

5 νοῦς καὶ ψυχή A: correxi. de sententia cf. Prol. p. 142. 222

9 Stob., qui titulos quoque cc. 6. 7 coniunxit περὶ κινήσεως καὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς, ex 7 1 ἄφθαρτον καὶ addidit.

15 περὶ τὰ σώματα desidero ut IV 8 9, nisi forte παρὰ insolitum et ipsum rescriptum mavis

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

6 1 **[Iustin.]** coh. ad gent. c. 6 fortasse respexit. καὶ ὁ μὲν (Πλάτων) ἀεικίνητον αὐτὴν εἶναι λέγει.

2 **Idem** l. c. Ἀριστοτέλης δὲ ἀκίνητον αὐτὴν εἶναί φησιν ἁπάσης κινήσεως προηγουμένην.

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

7 1 **Theodoret.** V 23 καὶ Πυθαγόρας μὲν καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Διογένης καὶ Πλάτων καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ξενοκράτης ἄφθαρτον εἶναι τὴν ψυχὴν ἀπεφήναντο.

2 **Idem** l. c. ὁ δὲ Ἡράκλειτος τὰς ἀπαλλαττομένας τοῦ σώματος εἰς τὴν τοῦ παντὸς ἀναχωρεῖν ψυχὴν ἔφησεν οἷα δὴ ὁμογενῆ τε οὖσαν καὶ ὁμοούσιον.

Οἱ Στωικοὶ ἐξιοῦσαν ἐκ τῶν σω- 3
μάτων ὑποφέρεσθαι *** τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ** [ἅμα τοῖς συγκρίμασι γίνεσθαι] (ταύτην δὲ εἶναι τῶν ἀπαιδεύτων), τὴν δὲ ἰσχυροτέραν (οἵα ἐστὶ περὶ τοὺς σοφούς) καὶ μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος φθαρ- 4
τὴν τῷ σώματι συνδιαφθειρομένην.

Πυθαγόρας Πλάτων τὸ μὲν λο- 5
γικὸν ἄφθαρτον, καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν †οὐ θεὸν ἀλλ' ἔργον τοῦ ἀιδίου θεοῦ ὑπάρχειν, τὸ δὲ ἄλογον φθαρτόν.

6

7

8

8. Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν. G 90

Οἱ Στωικοὶ ὁρίζονται οὕτως τὴν 1
αἴσθησιν· αἴσθησίς ἐστιν ἀντίληψις

Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν. D A 27

Οἱ Στωικοὶ ὁρίζονται οὕτως τὴν αἴσθησιν· αἴσθησίς ἐστιν ἀντίληψις

---

1 ἐκ AB: om. C || 2 hiatum indicavit Reiske explens ἐφ' ᾧ. sed gravius vulnus latet. ad Theodoreti exemplar haec propono: ἐξιοῦσαν ἐκ τῶν σωμάτων οὔπω φθείρεσθαι, ⟨ἀλλ' ἐπιδιαμένειν τινὰς χρόνους καθ' αὑτήν. καὶ⟩ τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ⟨ἐπ' ὀλίγον⟩ (ταύτην δὲ εἶναι τῶν ἀπαιδεύτων), τὴν δὲ ἰσχυροτέραν κτλ. cf. Ar. Didym. fr. 39. Tertull. d. an. 54 [Prol. 205] Diog. VII 157 || ἅμα τοῖς συγκρίμασι γίνεσθαι [sic AB: γενέσθαι C] tanquam aliena ab hoc loco notavi. fieri potest ut σώμασι in συγκρίμασι lateat cf. v. 1 et 9 || 6 περὶ (A)C: παρὰ B || καὶ om. B || 12 pro οὐ θεὸν ἀλλ' conicio ἀθάνατον || 13 corollarium quod Theodoreti excerptis adnexum est §§ 6—8 a Plutarcho non respicitur fortasse quia similia V 26 tractantur || 14 αἰσθήσεως G: αἰσθήσεων (A)BC quod contra Stobaei Galenique consensum commendare non debebam Prol. p. 114 [1] || 17 ἀντίληψις αἰσθητηρίου (A)BC: ἀ. αἰσθητοῦ δι' αἰσθητηρίου Beck Galeno abusus. sed αἰσθητοῦ abundat cf. Laert. VII 51

1 in Stobaeo servantur § 3. 6, cetera completa ex I. Dam. [IV p. 232, 7—234,11 Mein.]

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

3 **Theodoret.** V 23 οἱ δὲ Στωικοὶ τὰς χωριζομένας τῶν σωμάτων ψυχὰς διαρκεῖν μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ζῆν ἔφασαν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ἐπ' ὀλίγον, τὴν δέ γε ἰσχυροτέραν μέχρι τῆς τοῦ παντὸς ἐκπυρώσεως.

4 **Idem** V 24 Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ Ἀριστοτέλης φθαρτὴν εἶναι ταύτην ἀνέδην εἰρήκασι.

5 **Idem** l. c. Πλάτων δὲ καὶ Πυθαγόρας τὸ μὲν λογικὸν αὐτῆς ἄφθαρτον εἶναι, φθαρτὸν δὲ τὸ ἄλογον.

6 **Idem** l. c. καὶ ὁ μὲν Πλάτων καὶ τὰ φυτὰ ζῷα κέκληκε τοῦ τρίτου γε [?] τῆς ψυχῆς εἴδους τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μόνον μετέχοντα.

7 **Idem** l. c. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης ζῷα μὲν αὐτὰ εἰπεῖν οὐκ ἠνέσχετο (τὸ γὰρ δὴ τῆς αἰσθητικῆς μετέχον ψυχῆς τοῦτο καλεῖσθαι ζῷον ἠξίωσε) τῆς φυτικῆς μέντοι καὶ θρεπτικῆς ψυχῆς μετέχειν ὑπέλαβε τὰ φυτά.

8 **Idem** l. c. ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν λόγον οἱ τῆς Ποικίλης οὐ προσεδέξαντο τὴν γάρ τοι φυτικὴν δύναμιν καλεῖν ψυχὴν οὐκ ἠνέσχοντο.

8 1 **Nemes.** p. 77 A. 176 M. καλεῖται δὲ

PLUTARCHI EPIT. IV 8

⟨δι'⟩ αἰσθητηρίου ἢ κατάληψις. πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἴσθησις· ἥ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ φαντασία ἡ καταληπτικὴ δι' αἰσθητηρίου γίνονται καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν, *ἀφ' οὗ πάλιν αἰσθητήρια* λέγεται πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα.

2 Ἐπίκουρος· τὸ μόριόν ἐστιν ἡ αἴσθησις, ἥτις ἐστὶν ἡ δύναμις, καὶ τὸ ἐπαίσθημα, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνέργημα· ὥστε διχῶς παρ' αὐτῷ λέγεσθαι, αἴσθησιν μὲν τὴν δύναμιν, αἰσθητὸν δὲ τὸ ἐνέργημα.

3 Πλάτων τὴν αἴσθησιν ἀποφαίνεται ψυχῆς καὶ σώματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός· ἡ μὲν γὰρ δύναμις ψυχῆς, τὸ δ' ὄργανον σώματος· ἄμφω δὲ διὰ φαντασίας ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν γίνεται.

STOBAEI ECL. I 50 [42] 1

δι' αἰσθητηρίου ⟨ἢ⟩ κατάληψις. πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἴσθησις· ἥ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ φαντασία καταληπτικὰ δι' αἰσθητηρίου γίνονται καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν *ἀφ' οὗ πάλιν αἰσθητήρια* λέγονται τὰ πνεύματα τὰ νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα.

2 Ἐπίκουρος· τὸ μόριόν ἐστιν ἡ αἴσθησις, ἥτις ἐστὶ δύναμις, καὶ τὸ ἐπαίσθημα, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνέργημα. ὥστε διχῶς παρ' αὐτῷ λέγεσθαι, αἴσθησιν μὲν τὴν δύναμιν, αἰσθητὸν δὲ τὸ ἐνέργημα.

3 Πλάτων τὴν αἴσθησιν ἀποφαίνεται ψυχῆς καὶ σώματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός. ἡ μὲν γὰρ δύναμις ψυχῆς, τὸ δὲ ὄργανον σώματος, ἄμφω δὲ διὰ φαντασίας ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν.

4 Κατὰ τοὺς Περιπατητικοὺς τετραχῶς· ἐξ οὗ τὸ ἡγεμονικόν, δι' οὗ τὸ ὄργανον καὶ αἰσθητήριον, καθ' ὃ ἡ ἐνέργεια καὶ ⟨οὗ⟩ ἕνεκα τὸ αἰσθητόν.

5 Λεύκιππος Δημόκριτος τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς νοήσεις ἑτεροιώσεις εἶναι τοῦ σώματος.

---

2 γίνεται B || 4 φαντασία ἡ (A)BC cf. Sext. adv. math. VII 402 sq.: om. ἡ G || 6 τὸ ἡγεμονικὸν G: τὸ ὄγδοον ἡγεμονικόν (A)BC || 6 post ἀφ' οὗ interpolant (A)BC συνίσταται. dixi de hoc loco antiqua labe affecto Proleg. p. 55 || πάλιν δὲ (A)BC: δὲ ut antea συνίσταται ignorat G aliter ariolans: ἀφ' οὗ πᾶσα αἰσθητὴ βία [ex αἰσθητήρια!] γίγνεται. πάλιν τὰ πνεύματα κτλ. || 8 τεταμένα C cl. G: τεταγμένα AB || 9 μόριον i. e. αἰσθητήριον || 11 ὅπερ vulgo: ὅθεν ABC || 12 ὥστε — 14 ἐνέργημα om. pr. A || αὐτῷ B: αὐτοῦ C || 13 αἰσθητὸν B: αἰσθητικὸν C || 17 γὰρ om. B || 19 φαντασίαν (A)BC: corr. Reiske || 20 γίνεται (A)B: γίνονται C

1 ἢ om. initio versus D || 4 voluitne καταληπτικαὶ Stob.? || 6 ἀφ' οὗ συνίσταται. πάλιν δ' Meineke. cf. Prol. p. 55 || 19 διὲν D

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

πολλάκις αἴσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἔστι δὲ αἴσθησις ἀντίληψις τῶν αἰσθητῶν . . . διὸ καὶ οὕτως ὁρίζονται τὴν αἴσθησιν· πνεῦμα νοερὸν ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένον. ἔτι δὲ καὶ οὕτω· δύναμιν ψυχῆς ἀντιληπτικὴν τῶν αἰσθητῶν· αἰσθητήριον δὲ ὄργανον τῆς ἀντιλήψεως τῶν αἰσθητῶν. cf. Prol. p. 55.

3 **Nemes.** p. 77 A. p. 176 M. Πλάτων δὲ τὴν αἴσθησιν λέγει ψυχῆς καὶ σώματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός. ἡ γὰρ δύναμις ψυχῆς, τὸ δὲ ὄργανον σώματος, ἄμφω δὲ διὰ φαντασίας ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν.

Λεύκιππος Δημόκριτος τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν νόησιν γίνεσθαι εἰδώλων ἔξωθεν προσιόντων· μηδενὶ γὰρ ἐπιβάλλειν μηδετέραν χωρὶς τοῦ προσπίπτοντος εἰδώλου.

6 Ἀριστοτέλης τὴν αἴσθησιν ἑτεροίωσιν αἰσθητοῦ καὶ μεσότητα. κοινὴν δὲ αἴσθησιν τὴν τῶν συνθέτων εἰδῶν κριτικήν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλλουσιν αἱ ἁπλαῖ τὰς ἰδίας ἑκάστη φαντασίας, ἐν ᾗ τὸ μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον οἷον σχήματος καὶ κινήσεως σώματος, ἐν μεθορίῳ τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου μνήμης καὶ νοῦ μετέχουσα διατείνουσα καὶ ἐπὶ τὰ ἄλογα τῶν ζῴων, καθ' ὃ ποσὴν διανοίας ἀναλογίαν ἔχει. κοινὰ δ' ἐστὶν ὄψεως μὲν καὶ ἁφῆς σχῆμα, ὄψεως δὲ καὶ ἀκοῆς διάστημα, πασῶν δὲ κίνησις καὶ μέγεθος καὶ ἀριθμός.

7 Οἱ Στωικοὶ τήνδε τὴν κοινὴν αἴσθησιν ἐντὸς ἁφὴν προσαγορεύουσι, καθ' ἣν καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀντιλαμβανόμεθα.

8 Οἱ Στωικοὶ σωμάτων τὰς αἰσθήσεις.

9 Οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τῶν περὶ τὰ σώματα ἀσωμάτων λόγων ἅπερ ἤδη σχήματα προσαγορεύουσιν.

10 Λεύκιππος Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν νόησιν γίνεσθαι εἰδώλων ἔξωθεν προσιόντων. μηδενὶ γὰρ ἐπιβάλλειν μηδετέραν χωρὶς τοῦ προσπίπτοντος.

11 Οἱ ἄλλοι εἰδῶν ἢ σχημάτων † ἑτε-

---

1 § 1 praeter D etiam C servavit: om. F || 2 post μεσότητα lacunam indicavit Meineke. sed deest nihil cf. Aristot. d. an. II 11 p. 424a 4, v. Prol. p. 215. κοινὴν — κινήσεως v. 8 iteratur in Placitis IV 10 2, unde menda D emendantur, quae memoria digna non sunt || 20 ἡ [rubr.] στωικοὶ D || 21 οἱ [rubr.] ἀπὸ τῶν ἀρχαίων. mendum subest. num οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ut audiatur γίγνεσθαι τὰς αἰσθήσεις? cf. Prol. p. 185 || 30 plura corrupta sunt. certum videtur ἑτεροιώσει, ἐν ψυχῇ τυπώσει Stoicorum cf. Sext. VII 229. Diog. VII 50. Philo de gi-

ροίωσιν ἐν πάσῃ τυπώσει, ἀπορροίαις πάντα μᾶλλον ἢ εἰδώλοις.

12 Οἱ Στωικοὶ πᾶσαν αἴσθησιν εἶναι συγκατάθεσιν καὶ κατάληψιν.

13 Οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ μὴ εἶναι τὰς αἰσθήσεις μήτε καταλήψεις μήτε συγκαταθέσεις.

14 Οἱ Περιπατητικοὶ οὐκ ἄνευ μὲν συγκαταθέσεως τὰς αἰσθήσεις, οὐ μέντοι συγκαταθέσεις.

θ. Εἰ ἀληθεῖς αἱ αἰσθήσεις καὶ φαντασίαι. G 91

Οἱ Στωικοὶ τὰς μὲν αἰσθήσεις ἀληθεῖς, τῶν δὲ φαντασιῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς.

Ἐπίκουρος πᾶσαν αἴσθησιν καὶ πᾶσαν φαντασίαν ἀληθῆ, τῶν δὲ δοξῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς· καὶ ἡ μὲν αἴσθησις, μοναχῶς ψευδοποιεῖται κατὰ νοητά, ἡ δὲ φαντασία διχῶς· καὶ γὰρ αἰσθητῶν ἐστι φαντασία καὶ νοητῶν.

Εἰ ἀληθεῖς αἱ αἰσθήσεις. D A 27

1 Πυθαγόρας Ἐμπεδοκλῆς Ξενοφάνης Παρμενίδης Ζήνων Μέλισσος Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Μητρόδωρος Πρωταγόρας Πλάτων ψευδεῖς εἶναι τὰς αἰσθήσεις.

2 Οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὑγιεῖς μέν, ὅτι δι' αὐτῶν οἴονται λαβεῖν ἀληθινὰς φαντασίας, οὐ μὴν ἀκριβεῖς.

3 Ἀριστοτέλης τὴν αἴσθησιν μὴ πλανᾶσθαι περὶ τὸ ἴδιον, περὶ δὲ τὸ συμβεβηκός.

4 Οἱ Στωικοὶ τὰς μὲν αἰσθήσεις ἀληθεῖς, τῶν δὲ φαντασιῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς.

5 Ἐπίκουρος πᾶσαν αἴσθησιν καὶ πᾶσαν φαντασίαν ἀληθῆ, τῶν δὲ δοξῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς· καὶ ἡ μὲν αἴσθησις μοναχῶς ψευδοποιεῖται κατὰ νοητά, ἡ δὲ φαντασία διχῶς· [νοεῖται] καὶ γὰρ αἰσθητῶν ἐστι φαντασία καὶ νοητῶν.

---

1 καὶ AB: καὶ αἱ C cf. G || 10 καὶ τὰ νοήματα G: τὰ κατὰ νοητά B: τὰ κατὰ τὰ νοητά (A)C

gant. 9. Plut. comm. notit. 47. quid in πάντα μᾶλλον lateat, nescio || 5 Ἀκαδημαϊκοὶ cf. Prol. p. 185 || 11 servantur in Stob. §§ 3. 10, cetera ex I. Dam. [IV p. 234, 12—236,16] completa || 12 de § 1 cf. Prol. p. 142 || 20 de § 3 cf. Arist. d. anim. II 6 v. Prol. p. 215 || 29 ψευδοποιεῖ τὰ D || 31 νοεῖται fortasse ex correcto olim ποιεῖται super ψευδοποιεῖ τὰ ortum || 31. 32 αἰσθητόν et νοητόν D

Ἐμπεδοκλῆς Ἡρακλείδης παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἑκάστῃ ἁρμόζοντος.

6 Παρμενίδης Ἐμπεδοκλῆς Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Ἐπίκουρος Ἡρακλείδης παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἑκάστου ἑκάστῃ ἐναρμόττοντος.

7 Οἱ Περιπατητικοὶ παρὰ τὰς δυνάμεις τῶν αἰσθητηρίων.

8 Οἱ μὲν ἄλλοι φύσει τὰ αἰσθητά, Λεύκιππος δὲ Δημόκριτος καὶ Διογένης νόμῳ, τοῦτο δ' ἐστὶ δόξῃ καὶ πάθεσι τοῖς ἡμετέροις. μηδὲν δ' εἶναι ἀληθὲς μηδὲ καταληπτὸν ἐκτὸς τῶν πρώτων στοιχείων ἀτόμων καὶ κενοῦ. ταῦτα γὰρ εἶναι μόνα φύσει, τὰ δ' ἐκ τούτων θέσει καὶ τάξει καὶ σχήματι διαφέροντα ἀλλήλων συμβεβηκότα.

9 Οἱ τὰ ἄτομα καὶ τὰ ὁμοιομερῆ καὶ οἱ τὰ ἀμερῆ καὶ τὰ ἐλάχιστα πάντ' ἐν πᾶσι τὰ αἰσθητὰ ἀναμεμῖχθαι καὶ μηδὲν αὐτῶν εἰλικρινὲς ὑπάρχειν, παρὰ δὲ τὰς ἐπικρατείας ὀνομάζεσθαι τοῖον ἢ τοῖον καὶ παρὰ τὴν πολυαύγειαν.

10 Πυθαγόρας Πλάτων καθαρὸν ἕκαστον εἶναι τῶν αἰσθητῶν ἐξ ἑκάστου στοιχείου προερχόμενον. πρὸς μὲν οὖν τὴν ὅρασιν τὸ αἰθερῶδες πεφυκέναι, πρὸς δὲ τὴν ἀκοὴν τὸ πνευματικόν, πρὸς δὲ τὴν ὄσφρησιν τὸ πυρῶδες, πρὸς δὲ τὴν γεῦσιν τὸ ὑγρόν, πρὸς δὲ τὴν ἁφὴν τὸ γεῶδες.

11 Ἐπίκουρος τῶν αἰσθητῶν ἡδονὰς ἤδη καὶ τὰς λύπας.

---

1 § 6 ad aliud c. referendum esse dixit Corsinus. sed generaliores etiam Stobaei sunt §§ 6—20, ut continuari magis c. 8 quam 9 videatur

4 ἑκάστης C

6 ἀναρμόττοντος D: correxi cf. I 15 3 et ad Theophr. d. sens. § 9 || 24 νομίζεσθαι Meineke || 26 Πλάτων FD: καὶ ante Πλάτων addit C || καθόλου pro καθαρὸν volebat Roeth || 28 προσερχόμενον AD: correxi || 29 mutari iussit Roeth αἰθερῶθες cum πνευματικόν, πνευματικόν cum πυρῶδες, πυρῶδες cum αἰθερῶδες, at cf. Aristot. de sensu 2 p. 438b16 Stoici ap. Nemes. p. 76 A. Zeller II 2, 418[4] III 2, 121[3]

12 Οἱ Περιπατητικοὶ τῶν νοητῶν. οὐ γὰρ πᾶσι φαίνεται τὰ αὐτὰ ἡδέα τε καὶ λυπηρὰ καθάπερ λευκά τε καὶ μέλανα.

13 Χρύσιππος τὸ μὲν γενικὸν ἡδὺ νοητόν, τὸ δὲ εἰδικὸν καὶ προσπῖπτον ἤδη αἰσθητόν.

14 Παρμενίδης Ἐμπεδοκλῆς ἐλλείψει τροφῆς τὴν ὄρεξιν * * *

15 Ἐμπεδοκλῆς τὰς ἡδονὰς γίνεσθαι τοῖς μὲν ὁμοίοις ⟨ἐκ⟩ τῶν ὁμοίων, κατὰ δὲ τὸ ἐλλεῖπον πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν, ὥστε τῷ ἐλλείποντι ἡ ὄρεξις τοῦ ὁμοίου. τὰς δ' ἀλγηδόνας τοῖς ἐναντίοις, ἠλλοτριῶσθαι γὰρ πρὸς ἄλληλα ὅσα διαφέρει κατά τε τὴν σύγκρισιν καὶ τὴν τῶν στοιχείων κρᾶσιν.

16 Ἀναξαγόρας πᾶσαν αἴσθησιν μετὰ πόνου. Ἄλλοι ἐπιγίγνεσθαι ἤτοι ἡδονὴν ἢ πόνους * * συμπεφυκέναι.

17 Οἱ Στωικοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει καταληπτικὸν ἀπὸ τοῦ εἴδους τεκμηριωδῶς.

18 Οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ λόγῳ γνώριμον.

19 Ἐπίκουρος σοφῷ μόνῳ τὸν σοφόν * * *

20 Δημόκριτος ⟨καὶ⟩ τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων αἰσθάνεσθαι.

---

6 προσπῖπτον ἡδὺ coniecit Petersen. sed cf. Prol. p. 185 || 11 τῶν ὁμοίων inclusit Karsten. ἐκ addidit Meineke. cf. Theophrast. d. sens. 8 (ἐκ τῶν ἀντικειμένων) 9. 16 infra V 28. Prol. p. 222 || 15 ἢ ἀλλοτριοῦσθαι D: corr. Meineke. ἢ incluserat Karsten || 16 ἄλλα D: corr. Karsten || 20 intercidisse οὐ μέντοι coniecit Meineke, qui lacunam indicavit || 22 καταληπτὸν D: correxi cf. Sext. adv. mathem. XI 75 || 24 λόγων D: correxi, opp. αἰσθήσει || 25 laceris et fortasse corruptis verbis conferri potest Cicer. Lucull. 14 45 *Epicurus .... dixitque sapientis esse opinionem* [δόξα] *a perspicuitate* [ἐνάργεια] *seiungere.* cf. tamen etiam Diog. IX 20 || 27 cf. IV 4 7 unde καὶ addidi

PLUTARCHI EPIT. IV 10

ι. Πόσαι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις.

1 Οἱ Στωικοὶ πέντε τὰς εἰδικὰς αἰσθήσεις, ὅρασιν ἀκοὴν ὄσφρησιν γεῦσιν ἁφήν.

2 Ἀριστοτέλης ἕκτην μὲν οὐ λέγει, κοινὴν δὲ αἴσθησιν τὴν τῶν συνθέτων εἰδῶν κριτικήν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλλουσιν αἱ ἁπλαῖ τὰς ἰδίας ἑκάστη φαντασίας· ἐν ᾗ τὸ μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον οἱονεὶ σχήματος καὶ κινήσεως [δείκνυται].

4 Δημόκριτος πλείους εἶναι αἰσθήσεις, περὶ τὰ ἄλογα ζῷα καὶ περὶ τοὺς σοφοὺς καὶ περὶ τοὺς θεούς.

STOBAEI ECL. I 51 [43] 1

Πόσαι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις. D A 28.

1 Οἱ Στωικοὶ πέντε τὰς εἰδικὰς αἰσθήσεις, ὅρασιν ἀκοὴν ὄσφρησιν γεῦσιν ἁφήν.

2 Ἀριστοτέλης ἕκτην μὲν οὐ λέγει, κοινὴν δὲ αἴσθησιν τῶν συνθέτων εἰδῶν κριτικήν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλλουσιν αἱ ἁπλαῖ τὰς ἰδίας ἑκάστη φαντασίας· ἐν ᾗ τὸ μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, οἱονεὶ σχήματος καὶ κινήσεως.

3 † Ἀπελλῆς πλείους αἰσθήσεις εἶναι, περὶ τὰ ἄλογα ζῷα ... (?)

4 Δημόκριτος πλείους εἶναι αἰσθήσεις, περὶ τὰ ἄλογα ζῷα καὶ περὶ τοὺς σοφοὺς καὶ περὶ τοὺς θεούς.

5 Δημόκριτος πλείους μὲν εἶναι τὰς αἰσθήσεις τῶν αἰσθητῶν, τῷ δὲ μὴ † ἀναλογίζειν τὰ αἰσθητὰ τῷ πλήθει λανθάνειν.

6 Οἱ δὲ ἄλλοι παρίσους.

---

1 αἱ om. B || εἰσὶν post αἰσθήσεις A ind.
2 εἰδικὰς AB: ἰδικάς C
11 δείκνυται a Plutarcho profectum cf. Stob.
14 σοφοὺς καὶ περὶ τοὺς θεούς AB: θεοὺς καὶ σοφούς C

---

1 Stobaeus § 2 servavit, cetera accesserunt ex I. Dam. [p. 237, 7—15 233, 20—25] || 3 ἰδικὰς D: corr. Meineke || 6 ἕκτον AD: corr. Heeren || 7 κοινὴν — κινήσεως iterum et plenius quidem excerptum est IV 8 6, unde hunc locum invito scriptore [cf. Plut.] supplevit Heeren || 13 πελλῆς [prima rubricatori relicta] D: vereor ne Ἀπελλῆς κτλ. nihil sit nisi Ἀριστοτέλης lemma errore praefixum insequentis paragraphi 4 iterato primo versui (cf. ad p. 371b 22) nam §§ 3. 5 alienum in locum ex pristina sede post 2 et 4 delatae sunt || 16 περὶ ut IV 7 3, cf. Dionys. de compos. verb. 18 τοσαύτη περὶ αὐτὸν ἦν ἀναισθησία. sensum Zellero [I [4]817 [5]] rectius explicavit Krische p. 154 cf. c. 11 5 || 21 ἀναλογίζειν insolenter activa forma, ergo ἀναλογεῖν scribendum esset, si cetera plana essent. cf. Zeller I [4]817 [4] intellego haec: *sensuum affectiones plures sunt perceptis, sed cum percepta multitudini (affectionum) non respondeant, illae non omnes adgnoscuntur*

ια. Πῶς γίνεται ἡ αἴσθησις καὶ ἡ ἔννοια καὶ ὁ κατὰ ἐνδιάθεσιν λόγος. G 92

1 Οἱ Στωικοί φασιν· ὅταν γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ὥςπερ χάρτην εὔεργον εἰς ἀπογραφήν· εἰς τοῦτο μίαν ἑκάστην τῶν ἐννοιῶν ἐναπογράφεται.

2 Πρῶτος δὲ ὁ τῆς ἀναγραφῆς τρόπος ὁ διὰ τῶν αἰσθήσεων. αἰσθόμενοι γάρ τινος οἷον λευκοῦ ἀπελθόντος αὐτοῦ μνήμην ἔχουσιν· ὅταν δὲ ὁμοειδεῖς πολλαὶ μνῆμαι γένωνται, τότε φαμὲν ἔχειν ἐμπειρίαν· ἐμπειρία γάρ ἐστι τὸ τῶν ὁμοειδῶν φαντασιῶν πλῆθος.

3 Τῶν δὲ ἐννοιῶν αἱ μὲν φυσικῶς γίνονται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους καὶ ἀνεπιτεχνήτως, αἱ δὲ ἤδη δι' ἡμετέρας διδασκαλίας καὶ ἐπιμελείας· αὗται μὲν οὖν ἔννοιαι καλοῦνται μόνον, ἐκεῖναι δὲ καὶ προλήψεις.

4 Ὁ δὲ λόγος, καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοὶ ἐκ τῶν προλήψεων συμπληροῦσθαι λέγεται κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα. ἔστι δ' ἐννόημα φάντασμα διανοίας λογικοῦ ζῴου· τὸ γὰρ φάντασμα ἐπειδὰν λογικῇ προσπίπτῃ ψυχῇ, τότε ἐννόημα καλεῖται εἰληφὸς τοὔνομα παρὰ τοῦ νοῦ.

1 de c. 11 dixi Prol. p. 61 || 2 διάθεσιν G(A)BC: corr. Wyttenbach || 6 χάρτην ἐνεργὸν G: χαρτίον ἐνεργὸν AB: χάρτης ἐνεργῶν C: correxi. χάρτην νεουργὸν Reiske || 8 ἀπογράφεται B || 10 αἰσθανόμενοι (A)BC: correxi || 11 τινος B: τινες (A)C || 14 φαμὲν GAB: φασὶν C || 15 φαντασιῶν G: om. (A)BC, ἐννοιῶν coniecerat Reiske || 17 φυσικῶς G: φυσικαὶ (A)BC || εἰρημένους scil. μνήμην καὶ ἐμπειρίαν. sed cf. Zeller III 1, 67^{4} || 22 μόνον vulgo: μόναι GABC || 25 κατὰ τὴν πρώτην (A)B: κατὰ τὴν τὴν πρώτην C: κατὰ τὴν δευτέραν Ritter-Preller coni. Diog. VII 55 || 26 δὲ νόημα (A)BC: cf. G: correxi cf. Diog. VII 61 || 30 τὸν νοῦν (A)BC: correxi

Διόπερ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ὅσα προσπίπτει, φαντάσματα μόνον ἐστίν· ὅσα δὲ ἡμῖν καὶ τοῖς θεοῖς, ταῦτα καὶ φαντάσματα κατὰ γένος καὶ ἐννοήματα κατ' εἶδος· ὥςπερ τὰ δηνάρια καὶ οἱ στατῆρες αὐτὰ μὲν καθ' αὑτὰ ὑπάρχει δηνάρια ⟨καὶ⟩ στατῆρες· ἐὰν δὲ εἰς πλοίων δοθῇ μίσθωσιν, τηνικαῦτα πρὸς τῷ δηνάρια εἶναι καὶ ναῦλα λέγεται.

ιβ. Τίνι διαφέρει φαντασία φανταστὸν φανταστικὸν φάντασμα. G 93

Περὶ φαντασίας καὶ κριτηρίου.

Χρύσιππος διαφέρειν ἀλλήλων φησὶ τέτταρα ταῦτα. φαντασία μὲν οὖν ἐστι πάθος ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενον, ἐνδεικνύμενον ἐν αὑτῷ καὶ τὸ πεποιηκός· οἷον ἐπειδὰν δι' ὄψεως θεωρῶμεν τὸ λευκόν, ἔστι πάθος τὸ ἐγγεγενημένον διὰ τῆς ὁράσεως ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ⟨κατὰ⟩ τοῦτο τὸ πάθος εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι ὑπόκειται λευκὸν κινοῦν ἡμᾶς· ὁμοίως καὶ διὰ τῆς ἁφῆς καὶ τῆς ὀσφρήσεως.

1 ἀλόγοις GB: ἀλλοίοις A: ἄλλοις C || οὐ προσπίπτει (A)BC: ex οὗ quod om. G ὅσα correxi || 2 quae post προσπίπτει ABC interpolata habent φαντάσματα, ὅσα δὲ καὶ τοῖς θεοῖς καὶ ἡμῖν γε om. G || φαντάσματα μόνον — 3 ταῦτα om. A || 3 καὶ τοῖς θεοῖς G: om. BC || 5 δηνάρια cf. Prol. p. 101 || 7 ὑπάρχειν C || καὶ om. ABC || 8 εἰ δ' B || πλοίων AB: πλοίου C || 10 λέγεται (A)B: λέγονται C || 11 inscribit G περὶ φαντασιῶν fortasse rectius. dixi de hoc c. Prol. p. 61 || φανταστὸν om. B cont., habet ind.: φαντασία φανταστικὸν καὶ φανταστικὸν pr. C, sed deletis vocis secundae ιχ litteris itemque καὶ || 15 addit G post ταῦτα· φαντασίαν φανταστὸν φανταστικὸν φάντασμα cf. Nemes. || μὲν οὖν om. C || 17 ἐν αὑτῷ AB: αὐτό τε GC sed cf. Nemesii codd. || 19 τι λευκόν coni. Reiske || 21 κατὰ addidit Wyttenbach || τὸ post τοῦτο deletum malebat Reiske || 23 ὁμοίως post ἁφῆς B || ἐπὶ τῆς ἁφῆς coni. Wyttenbach, sed cf. 20 διὰ τῆς ὁράσεως

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

12 Nemes. p. 75 Antv. 171 Matth. Φανταστικὸν μὲν οὖν ἐστι δύναμις τῆς ἀλόγου ψυχῆς διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἐνεργοῦσα· φανταστὸν δὲ τὸ τῇ φαντασίᾳ ὑποπῖπτον ὡς αἰσθήσει αἰσθητόν· φαντασία δέ ἐστι πάθος τῆς ἀλόγου ψυχῆς ὑπὸ φανταστοῦ τινος γινόμενον· φάντασμα δὲ πάθος διάκενον ἐν τοῖς ἀλόγοις τῆς ψυχῆς μέρεσιν ἀπ' οὐδενὸς φανταστοῦ γινόμενον.

1 Idem p. 76 A. 172 M. οἱ δὲ Στωικοὶ τέσσαρα ταῦτά φασι φαντασίαν φανταστὸν φανταστικὸν φάντασμα, φαντασίαν μὲν λέγοντες τὸ πάθος τῆς ψυχῆς τὸ ἐνδεικνύμενον ἐν ἑαυτῷ [sic codd. Dresd. 1. Monac. 1, τὸ ἐν ἑαυτῷ ante ἐνδεικνύμενον August. 1. 3, vulgo αὐτό τε] καὶ τὸ πεποιηκὸς φανταστόν. ὅταν γὰρ λευκὸν ἴδωμεν, ἐγγίνεταί τι πάθος τῇ ψυχῇ ἐκ τῆς λήψεως αὐτοῦ. ὡς γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις ἐγγίνεται πάθος, ὅταν αἰσθάνηται, οὕτω καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, ὅταν ἐννοήσῃ· εἰκόνα γὰρ ἐν ἑαυτῇ δέχεται τοῦ νοητοῦ.

2 Εἴρηται δὲ ἡ φαντασία ἀπὸ τοῦ φωτός· καθάπερ γὰρ τὸ φῶς αὐτὸ δείκνυσι καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ ἡ φαντασία δείκνυσιν ἑαυτὴν καὶ τὸ πεποιηκὸς αὐτήν.

3 Φανταστὸν δὲ τὸ ποιοῦν τὴν φαντασίαν· οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ πᾶν ὅ τι ἂν δύνηται κινεῖν τὴν ψυχήν, τοῦτ' ἔστι φανταστόν.

4 Φανταστικὸν δέ ἐστι διάκενος ἑλκυσμός, πάθος ἐν τῇ ψυχῇ ἀπ' οὐδενὸς φανταστοῦ γινόμενον καθάπερ ἐπὶ τοῦ σκιαμαχοῦντος καὶ κενοῖς ἐπιφέροντος τὰς χεῖρας· τῇ γὰρ φαντασίᾳ ὑπόκειταί τι φανταστόν, τῷ δὲ φανταστικῷ οὐδέν.

5 Φάντασμα δέ ἐστιν, ἐφ' ὃ ἑλκόμεθα κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμόν· ταῦτα δὲ γίνεται ἐπὶ τῶν μελαγχολώντων καὶ μεμηνότων· ὁ γοῦν τραγικὸς Ὀρέστης ὅταν λέγῃ

ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ 'πίσειέ μοι
τὰς αἱματωποὺς καὶ δρακοντώδεις κόρας·
αὗται γάρ, αὗται πλησίον θρώσκουσί μου,

λέγει μὲν αὐτὰ ὡς μεμηνώς, ὁρᾷ δὲ οὐδέν, ἀλλὰ δοκεῖ μόνον·

6 Διὸ καί φησιν αὐτῷ Ἠλέκτρα

μέν', ὦ ταλαίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις,
ὁρᾷς γὰρ οὐδέν, ὧν δοκεῖς σάφ' εἰδέναι,

ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ Θεοκλύμενος.

1 ἡ AB: om. GC || μὲν post φαντασία add. B || 2 αὐτὸ ABC || 8 δύνηται C: δύναται AB cf. Nemes. ὅτι δύναται || 13 κενὰς (A)BC: correxit Reiske || 14 τὰς C: om. AB || 15 τὸ δὲ φανταστικὸν B || 21 τραγικὸς Eur. Or. 255—259 || 22 ὦ μῆτερ om. B || 25 γὰρ αὗται B || 30 ἀτρέμας B || 34 Ὁμήρῳ υ 350

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

12 3 **Nemes.** p. 173 **M.** φανταστὸν δὲ τὸ πεποιηκὸς τὴν φαντασίαν αἰσθητόν, οἷον τὸ λευκὸν καὶ πᾶν ὅτι [ὃ alii codd.] δύναται κινεῖν τὴν ψυχήν.

4 **Idem** l. c. φανταστικὸν δὲ τὸν διάκενον διελκυσμὸν ἄνευ φανταστοῦ.

5 **Idem** l. c. φάντασμα δὲ ᾧ ἐφελκόμεθα κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμόν ὡς ἐπὶ τῶν μεμηνότων καὶ μελαγχολώντων.

ιγ. Περὶ ὁράσεως, πῶς ὁρῶμεν. G 94.

1 Δημόκριτος Ἐπίκουρος κατὰ εἰδώλων εἴσκρισιν οἴονται τὸ ὁρατικὸν συμβαίνειν.

2 Καὶ κατά τινων ἀκτίνων ἔκκρισιν μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν.

5 Ἐμπεδοκλῆς τοῖς εἰδώλοις τὰς ἀκτῖνας ἀνέμιξε προσαγορεύσας τὸ γιγνόμενον ἀκτινείδωλον συνθέτως.

Περὶ ὁράσεως. D 0 14

1 Λεύκιππος Δημόκριτος Ἐπίκουρος κατὰ εἰδώλων εἴσκρισιν οἴονται τὸ ὁρατικὸν συμβαίνειν πάθος.

2 Καὶ κατά τινων ἀκτίνων ἔκκρισιν μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν.

Τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τινες κατά τινων ⟨ἀκτίνων⟩ ἔκχυσιν μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν.

3 Ποσειδώνιος γοῦν αὐτὴν σύμφυσιν ὀνομάζει.

4 Ἐμπεδοκλῆς καὶ πρὸς τὸ διὰ τῶν ἀκτίνων καὶ πρὸς τὸ διὰ τῶν εἰδώλων ἐκδοχὰς παρέχεται. πλείους δὲ πρὸς ⟨τὸ⟩ δεύτερον. τὰς γὰρ ἀπορροίας ἀποδέχεται.

5 Ἑστιαῖος ὁ Περίνθιος τοῖς εἰδώλοις τὰς ἀκτῖνας ἀνέμιξε προσαγορεύσας τὸ γιγνόμενον ἀκτινείδωλον.

6 Τιμαγόρας εἷς τῶν παραχαραξάντων ἐν συχνοῖς τὴν Ἐπικούρειον αἵρεσιν ἀντὶ τῶν εἰδώλων ταῖς ἀπορροίαις χρῆται.

7 Στράτων χρώματά φησιν ἀπὸ τῶν σωμάτων φέρεσθαι συγχρῴζοντ' αὐτοῖς τὸν μεταξὺ ἀέρα.

---

1 ὁράσεως AB: ὁράσεως καὶ C || 2 εἴσκρισιν G: εἰσκρίσεις (A)BC || 3 οἴονται G: ᾤοντο (A)BC || 5 καὶ ABC: ἕτεροι interpolat G et vulgo cf. Prol. p. 55 || 5 ἔκχυσιν G: εἴσκρισιν (A)BC ex v. 3 repetitum: correxi cf. § 11 || 8 de lemmate cf. Prol. p. 64 || 9 ἀκτῖνας εἰδώλου (A)BC: correxi. ἀκτῖνας ἐξ εἰδώλων Reiske, εἰδωλάκτινας (!) Karsten || συνθέτως AC: συνθέτους (ω) B

1 omnia praeter § 11 ex uno Damasc. petita [p. 172, 16 – 174, 5 M.] || 5 dixi de antiqua dittographia Proleg. p. 55 || ἔγχρισιν D: correxi || 9 ἀκτίνων post τινων intercidit in D || ἔκχυσιν retinui, quamquam glossema videtur ut in Gal. [cf. Plut. § 2] similiter Plut. V 12 3 ἐκχύσεις superscribit cod. B, qui habet ἐκκρίσεις in contextu || 12 γοῦν cf. Prol. p. 185[1] || 17 δεύ (τρ) D unde τὸ δεύτερον scripsi || 20 προσέμιξε D (sed προσ in litura)ex insequ. vocabulo transvectum. reduxi Plut. lectionem || 21 ἀκτὶν' εἰδώλων D: corr. Meineke || 22 (δ)ιμαγόρας (initiali rubr.) D cf. Prol. p. 100[1]. 185 || 23 τὸ ἐπικούρειον D || 27 (ἀ)τράτων (rubr. in.) D || συγχροΐζοντ' D || αὐτοῖς coni. Meineke

Ἵππαρχος ἀκτῖνάς φησιν ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας τοῖς πέρασιν αὐτῶν οἷον χειρῶν ἐπαφαῖς περικαθαπτούσας τοῖς ἐκτὸς σώμασι τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὁρατικὸν ἀποδιδόναι.

Πλάτων κατὰ συναύγειαν, τοῦ μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὁμογενῆ ἀέρα, τοῦ δὲ ἀπὸ [μὲν] τῶν σωμάτων φερομένου, ⟨τοῦ δὲ περὶ⟩ τὸν μεταξὺ ἀέρα εὐδιάχυτον ὄντα καὶ εὔτρεπτον συνεκτεινομένου τῷ πυρώδει τῆς ὄψεως. αὕτη λέγεται Πλατωνικὴ συναύγεια.

2 ἑκατέρου G: ἑκατέρων (A)BC || 3 αὑτῶν (A)BC: correxi cf. Nemes || 4 περικαθαπτούσαις G(A)BC: corr. Reiske || 10 τοῦ δ' — 12 ἀέρα om. B || ἀπὸ μὲν AC: μὲν om. vulgo || 11 ἀντιφερομένου ex Stob. Wyttenbach || τοῦ δὲ περὶ ex Stob. additum om. (A)C cuius loco ἀπορρεῖν conflictum ex ἀπορρέοντος v. 9 insertum est || τὸν δὲ μεταξὺ (A)C restituit haec ex Stob. Wyttenbach || 13 συνεκτείνοντος (A)BC: correxit Wyttenbach cf. Stob. et Nemes.

TESTIMONIA PLUTARCHI

13 11 **Psell.** d. omn. doctr. c. 81 ἡ ὅρασις γίνεται, ὅταν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν φῶς ἐκφερόμενον συναντήσῃ τῷ ἀπὸ τῶν σωμάτων συρρέοντι, ὅπερ ὁ Πλάτων ὀνομάζει συναύγειαν.

8 Ἀρισταγόρας σχήματα συνδιατυποῦντά πως αὐτοῖς τὸν ἀέρα.

9 Ἵππαρχος ⟨ἀκτῖνας⟩ ἀφ' ἑκατέρου φησὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας τοῖς πέρασιν αὐτῶν οἱονεὶ χειρῶν ἐπαφαῖς περικαθαπτούσας τοῖς ἐκτὸς σώμασι τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὁρατικὸν ἀναδιδόναι.

10 Ἔνιοι καὶ Πυθαγόραν τῇ δόξῃ ταύτῃ συνεπιγράφουσιν ἅτε δὴ βεβαιωτὴν τῶν μαθημάτων καὶ πρὸς τούτῳ Παρμενίδην ἐμφαίνοντα τοῦτο διὰ τῶν ποιημάτων.

11 Πλάτων συναύγειαν, τοῦ μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὁμογενῆ ἀέρα, τοῦ δὲ ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀντιφερομένου, τοῦ δὲ περὶ τὸν μεταξὺ ἀέρα εὐδιάχυτον ὄντα καὶ εὔτρεπτον συνεντεινομένου τῷ πυρώδει τῆς ὄψεως. αὕτη λέγεται Πλατωνικὴ συναύγεια.

12 Ἀλκμαίων κατὰ τὴν τοῦ διαφανοῦς ἀντίληψιν.

3 ἀκτῖνας om. D || 5 αὑτῶν D || 6 περικαθαπτούσας sic recte D || 9 cf. Prol. p. 70 || 11 τοῦτο D || 12 τοῦτο D: ταὐτὸ Meineke || 14 post Πλάτων om. Stobaeus κατὰ cf. Plut. Nemes. || 21 ταύτῃ DA || 23 ἀντίλαμψιν conieci Prol. p. 223. sequitur Aristotelium cf. Ar. Didym. fr. 17

ALIORUM EX AETIO EXCERPTA

13 9 **Nemes.** p. 78 A. 178 M. Ἵππαρχος δέ φησιν ἀκτῖνας ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας τοῖς πέρασιν ἑαυτῶν καθάπερ χειρῶν ἐπαφαῖς καθαπτούσας τοῖς ἐκτὸς σώμασι τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὁρατικὸν ἀναδιδόναι.

11 **Idem** p. 79 A. 180 M. post geometrarum Epicureorum Aristotelis placita cf. Prol. p. 48[a] Πλάτων δὲ κατὰ συναύγειαν, τοῦ μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὁμογενῆ ἀέρα, τοῦ δὲ ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀντιφερομένου, τοῦ δὲ περὶ τὸν μεταξὺ ἀέρα εὐδιάχυτον ὄντα καὶ εὔτρεπτον συνεκτεινομένου τῷ πυροειδεῖ τῆς ὄψεως.

ιδ. Περὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων. G 95

1 Ἐμπεδοκλῆς κατὰ ἀπορροίας τὰς συνισταμένας μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κατόπτρου, τελειουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ ἐκκρινομένου ἐκ τοῦ κατόπτρου πυρώδους καὶ τὸν προκείμενον ἀέρα, εἰς ὃν φέρεται τὰ ῥεύματα, συμμεταφέροντος.

2 Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάσεις γίνεσθαι κατ' εἰδώλων ὑποστάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀφ' ἡμῶν, συνίστασθαι δὲ ἐπὶ τοῦ κατόπτρου κατὰ ἀντιπεριστροφήν.

3 Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου κατ' ἀνταναχλάσεις τῆς ὄψεως. φέρεσθαι μὲν γὰρ τὴν ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν χαλκόν, ἐντυχοῦσαν δὲ πυκνῷ καὶ λείῳ πληχθεῖσαν ὑποστρέφειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτὴν ὅμοιόν τι πάσχουσαν τῇ ἐκτάσει τῆς χειρὸς καὶ τῇ ἐπὶ τὸν ὦμον ἀντεπιστροφῇ.

4 Δύναταί τις πᾶσι τούτοις τοῖς κεφαλαίοις χρῆσθαι ἐπὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν.

Περὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων. D O 14

1 Ἐμπεδοκλῆς κατ' ἀπορροίας τὰς συνισταμένας μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κατόπτρου, πιλουμένας δ' ὑπὸ τοῦ ἐκκρινομένου ἐκ τοῦ κατόπτρου πυρώδους καὶ τὸν προκείμενον ἀέρα, εἰς ὃν φέρεται τὰ ῥεύματα, συμμεταφέροντος.

2 Λεύκιππος Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάσεις γίνεσθαι κατ' εἰδώλων ἐμφάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀφ' ἡμῶν, συνίστασθαι δὲ ἐπὶ τοῦ κατόπτρου κατ' ἀντεπιστροφήν.

3 Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ τῶν μαθηματικῶν κατ' ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως. φέρεσθαι μὲν γὰρ τὴν ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν χαλκόν, ἐντυχοῦσαν δὲ πυκνῷ καὶ λείῳ πληχθεῖσαν ὑποστρέφειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτὴν ὅμοιόν τι πάσχουσαν τῇ ἐκτάσει τῆς χειρὸς καὶ τῇ ἐπὶ τὸν ὦμον ἀντεπιστροφῇ.

4 Δύναται δέ τις πᾶσι τούτοις τοῖς κεφαλαίοις χρήσασθαι ἐπὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν.

ιε. Εἰ ὁρατὸν τὸ σκότος. G 96

1 Σφαῖρος ὁ Στωικὸς ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος. ἐκ γὰρ τῆς ὁράσεως προχεῖσθαί τινα εἰς αὐτὸ αὐγήν.

2 Οἱ Στωικοὶ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος. ἐκ γὰρ τῆς ὁράσεως προχεῖσθαί τινα

2 Οἱ Στωικοὶ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος. ἐκ γὰρ τῆς ὁράσεως προχεῖσθαί τινα

---

3 ἀπορροίας μὲν (A)BC: transposuit μὲν post συνισταμένας Reiske || 4 ἐμφανείας B || 5 τελειουμένας sive Plutarchi sive librarii errorem mire defendebat Karsten Emp. p. 489 || ἀπὸ B || 12 ὑποστάσεις (A)BC: ἐπιστάσεις G cf. Stob. || 14 κατὰ GABC: κατὰ τὴν vulgo || ἀντιστροφήν G || 18 ἐντυχοῦσαν G: στείχουσαν (A)BC || 20 πάσχουσαν C: πάσχουσα AB || 23 πᾶσι τούτοις C: τούτοις πᾶσι B: τούτοις ante χρῆσθαι A || 28 περικεῖσθαι (A)BC: corr. Reiske

3 omnia servantur in I. Dam. p. 174, 6—23 || de § 1 cf. Prol. p. 222 || 6 ἐκ D: ἀπὸ vulgo || 8 συντρέφοντος D: correxi ex Plut. || 11 ἐνστάσεις coni. Meineke cf. 13 2 at v. Theophr. d. sens. 51 || 18 τεταγμένην D: corr. Meineke || 22 τῆς — ἀντεπιστροφῆς D: corr. Meineke || 24 ἐπὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν h. e. ad illustrandum augendumque caput 13 || 26 §§ 1—3 continuat 14 4 nullo inter posito titulo D || 28 αὐτήν D

εἰς αὐτὸ αὐγήν· καὶ οὐ ψεύδεται ἡ ὅρασις· βλέπεται γὰρ ταῖς ἀληθείαις, ὅτι ἐστὶ σκότος.

3 Χρύσιππος κατὰ τὴν συνέντασιν τοῦ μεταξὺ ἀέρος ὁρᾶν ἡμᾶς, νυγέντος μὲν ὑπὸ τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης διήκει, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν περικείμενον ἀέρα ἐπιβολὴν ἐντείνοντος αὐτὸν κωνοειδῶς, ὅταν ᾖ ὁμογενὴς ὁ ἀήρ. προχέονται δὲ ἐκ τῆς ὄψεως ἀκτῖνες πύριναι, οὐχὶ μέλαιναι καὶ ὁμιχλώδεις· διόπερ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος.

ιϛ. Περὶ ἀκοῆς. G 97

1 Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι κατὰ πρόσπτωσιν πνεύματος τῷ χονδρώδει, ὅπερ φησὶν ἐξηρτῆσθαι ἐντὸς τοῦ ὠτὸς κώδωνος δίκην αἰωρούμενον καὶ τυπτόμενον.

2 Ἀλκμαίων ἀκούειν ἡμᾶς τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος εἰσβολήν· πάντα γὰρ τὰ κενὰ ἠχεῖ.

3 Διογένης τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου.

4 Πλάτων καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρα· τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὰ ἡγεμονικὰ καὶ γίνεσθαι τῆς ἀκοῆς τὴν αἴσθησιν.

8 μετὰ δὲ (A)BC: corr. Meziriac || 9 τὸν παρακείμενον (A)BC: correxi cf. p. 409a 13 || 17 πνεύματι (ex πνεύματος corr.) B || χονδρώδει G: χρονιώδει AB: χοχλιώδει C cf. Prol. p. 222 sq. || 21 de §§ 2. 3 cf. Prol. p. 223 || 24 εἰσβολήν G: ἐμβολήν (A)BC Psellus || ἠχεῖν G

TESTIMONIA PLUTARCHI

16 2. **Psell.** d. omn. doctr. 81 ἀκούομεν δὲ τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐμβολήν.

ἐπ' αὐτὸ αὐγήν. καὶ οὐ ψεύδεται ἡ ὅρασις· βλέπεται γὰρ ταῖς ἀληθείαις, ὅτι ἐστὶ σκότος.

Χρύσιππος κατὰ συνέντασιν [τὰ ὄντα] τοῦ μεταξὺ ἀέρος ὁρᾶν ἡμᾶς, νυγέντος μὲν ὑπὸ τοῦ ὀπτικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης διήκει, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν περικείμενον ἀέρα ἐπιβολὴν ἐντείνοντος αὐτὸν κωνοειδῶς, ὅταν ᾖ ὁμογενὴς ὁ ἀήρ. προχέονται δ' ἐκ τῆς ὄψεως ἀκτῖνες πύριναι, οὐχὶ μέλαιναι καὶ ὁμιχλώδεις· διόπερ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος.

Περὶ ἀκοῆς. D A 30

Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι κατὰ τὴν πρόσπτωσιν πνεύματος τῷ χόνδρῳ, ὅνπερ φησὶν ἐξηρτῆσθαι ἐντὸς τοῦ ὠτὸς κώδωνος δίκην αἰωρούμενον καὶ τυπτόμενον.

Ἀλκμαίων ἀκούειν ἡμᾶς τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος εἰσβολήν. πάντα γὰρ τὰ κοῖλα ἠχεῖ.

Διογένης τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου.

Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρα, τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὰ ἡγεμονικὰ καὶ γίγνεσθαι τῆς ἀκοῆς τὴν αἴσθησιν.

4 κατὰ τὴν vulgo || τὰ ὄντα fuerit olim τῷ ὄντι ad ταῖς ἀληθείαις v. 2 adscriptum || 6 νυγέντες D || 15 § 4 in Stobaeo exstat, cetera ex Dam. [p. 238, 9—20] suppleta || 17 καὶ τὴν D: corr. Meineke || πρόπτωσιν D: correxi || 23 διηθοῦν D: corr. Meineke || 28 ἡ rubr. D: οἱ Gaisford

ιζ. Περὶ ὀσφρήσεως. G 98

1 Ἀλκμαίων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶναι τὸ ἡγεμονικόν· τούτῳ οὖν ὀσφραίνεσθαι ἕλκοντι διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς.

2 Ἐμπεδοκλῆς ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύμονος συνεισκρίνεσθαι τὴν ὀδμήν· ὅταν γοῦν ἡ ἀναπνοὴ βαρεῖα γίνηται, κατὰ τραχύτητα μὴ συναισθάνεσθαι, ὡς ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων.

ιη. Περὶ γεύσεως. G 99

1 Ἀλκμαίων τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ χλιαρῷ τῷ ἐν τῇ γλώττῃ πρὸς τῇ μαλακότητι διακρίνεσθαι τοὺς χυμούς.

2 Διογένης τῇ ἀραιότητι τῆς γλώττης καὶ τῇ μαλακότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας διαχεῖσθαι τοὺς χυμοὺς ἑλκομένους ἐπὶ τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικὸν καθάπερ ἀπὸ σπογγιᾶς.

ιθ. Περὶ φωνῆς. G 100

1 Πλάτων τὴν φωνὴν ὁρίζεται πνεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας

Περὶ ὀσφρήσεως. D Ο 16.

Ἀλκμαίων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶναι τὸ ἡγεμονικόν, τούτῳ οὖν ὀσφραίνεσθαι ἕλκοντι διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς.

Ἐμπεδοκλῆς ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύμονος συνεισκρίνεσθαι τὴν ὀσμήν. ὅταν γοῦν ἡ ἀναπνοὴ βαρεῖα γένηται κατὰ τραχύτητα μὴ συναισθάνεσθαι ὡς ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων.

Περι γεύσεως. D Γ 12

Περὶ φωνῆς.

Πλάτων τὴν φωνὴν ὁρίζεται πνεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας καὶ

2 de §§ 1. 2 cf. Prol. p. 223 || 3 γοῦν B || 8 γίνηται BC: γένηται (A) || τραχύτητα (A)C: τρ παχύτητα B: παχύτητα explicat *poris obstructis* Karsten Emp. p. 482 [282] || 8 συναισθάνεσθαι vulgo: συναισθέσθαι AB: αἰσθάνεσθαι C || 12 de §§ 1. 2 cf. Prol. p. 223 || τῶ χλιαρῶ καὶ τῶ ὑγρῶ ἐν τῆ γλώσση B || 14 διακρίνεσθαι — 15 ἀραιότητι om. A || 18 χυμοὺς BC: χυλοὺς (A)

1 in Stob. reliquiae nullae, in Damasc. p. 176, 5—12 M.

7 πνοή D: correxi

8 παχύτητα D cf. Plut.: correxi

12 Stobaei titulus cc. 19—21 comprehendit

TESTIMONIA PLUTARCHI

17 1 Psell. d. omnif. doctr. c. 81 ὀσφραίνομεν δὲ τῷ ἡγεμονικῷ τῷ ὄντι ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἕλκοντι δὲ διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς.

18 2 Idem l. c. γεύομεν δὲ τῇ ἀραιότητι τῆς γλώττης καὶ τῇ μαλακότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας τὴν φύσιν.

19 1 Idem l. c. ἡ δὲ φωντὴ πνεῦμά ἐστι διὰ τοῦ στόματος ἀπὸ διανοίας ἠγμένον.

ἠγμένον καὶ πληγὴν ὑπὸ ἀέρος δι' ὤτων καὶ ἐγκεφάλου καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς διαδιδομένην. λέγεται δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων φωνὴ καὶ τῶν ἀψύχων ὡς χρεμετισμοὶ καὶ ψόφοι· κυρίως δὲ φωνὴ ἡ ἔναρθρός ἐστιν ὡς φωτίζουσα τὸ νοούμενον.

2 Ἐπίκουρος τὴν φωνὴν εἶναι ῥεῦμα ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῶν φωνούντων ἢ ἠχούντων ἢ ψοφούντων· τοῦτο δὲ τὸ ῥεῦμα εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι θραύσματα· ὁμοιοσχήμονα δὲ λέγεται τὰ στρογγύλα τοῖς στρογγύλοις καὶ σκαληνὰ καὶ τρίγωνα τοῖς ὁμοιογενέσι· τούτων δ' ἐμπιπτόντων ταῖς ἀκοαῖς ἀποτελεῖσθαι τὴν αἴσθησιν τῆς φωνῆς· φανερὸν δὲ τοῦτο γίνεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσκῶν ἐκρεόντων καὶ τῶν ἐμφυσώντων κναφέων τοῖς ἱματίοις.

3 Δημόκριτος καὶ τὸν ἀέρα φησὶν εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι σώματα, καὶ συγκαλινδεῖσθαι τοῖς ἐκ τῆς φωνῆς θραύσμασι.

'κολοιὸς γὰρ παρὰ κολοιὸν ἱζάνει'

καὶ

'ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.'

καὶ γὰρ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς αἱ ὅμοιαι ψῆφοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους ὁρῶνται, κατ' ἄλλο μὲν αἱ σφαιροειδεῖς,

πληγὴν ὑπ' ἀέρος δι' ὤτων καὶ ἐγκεφάλου καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς διαδιδομένην. λέγεται δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων φωνὴ καὶ τῶν ἀψύχων ὡς χρεμετισμοὶ καὶ ψόφοι. κυρίως δὲ φωνὴ ἔναρθρός ἐστιν, ἔστι γὰρ φωτίζουσα τὸ νοούμενον.

---

1 προηγμένον coni. Reiske || 3 καὶ C: καὶ ἡ AB || 9 ῥεῦμα i. e. ῥεῦμ' ἀτόμων Democriti ap. Gell. V 15 || 19 ἐμφυσώντων AB: ἐκφυσώντων C || dubitavit de his exemplis I. G. Schneider Ecl. phys. II 257. sed illustrantur τὰ ὁμοιοσχήμονα θραύσματα cf. Senec. Qu. N. I 3 2 Placit. III 5 9 || 22 post σώματα repetunt vulgo ὁμοιοσχήμονα—στρογγύλοις ex v. 13: recte pergunt ABC || 25 cf. Arist. Eth. magn. II 11 p. 1208^b 9 || 27 ὡς αἰεὶ AB: om. ὡς C cf. Hom. ρ 218 || 31 κατ' ἄλλον bis Reiske, sed cf. Burchard Democrit. d. sensib. p. 10

3 λέγεται κτλ. non iam ad Platonem pertinent

κατ' ἄλλο δὲ αἱ ἐπιμήκεις· καὶ ἐπὶ τῶν κοσκινευόντων δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναλίζεται τὰ ὁμοιοσχήμονα, ὥστε χωρὶς εἶναι τοὺς κυάμους καὶ ἐρεβίνθους. ἔχοι δ' ἄν τις πρὸς τούτους εἰπεῖν· πῶς ὀλίγα θραύσματα πνεύματος μυρίανδρον ἐκπληροῖ θέατρον;

Οἱ δὲ **Στωικοί** φασι τὸν ἀέρα μὴ 4
συγκεῖσθαι ἐκ θραυσμάτων, ἀλλὰ συνεχῆ δι' ὅλου, μηδὲν κενὸν ἔχοντα· ἐπειδὰν δὲ πληγῇ πνεύματι, κυματοῦται κατὰ κύκλους ὀρθοὺς εἰς ἄπειρον, ἕως πληρώσῃ τὸν περικείμενον ἀέρα, ὡς ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας τῆς πληγείσης λίθῳ. καὶ αὕτη μὲν κυκλικῶς κινεῖται, ὁ δ' ἀὴρ σφαιρικῶς.

Ἀναξαγόρας τὴν φωνὴν γίνεσθαι 5
πνεύματος ἀντιπεσόντος μὲν στερεμνίῳ ἀέρι, τῇ δ' ὑποστροφῇ τῆς πλήξεως μέχρι τῶν ἀκοῶν προσενεχθέντος· καθὸ καὶ τὴν λεγομένην ἠχὼ γίνεσθαι.

x̄. Εἰ ἀσώματος ἡ φωνὴ καὶ πῶς ἠχὼ γίνεται. G 101

Εἰ ἀσώματος ἡ φωνή.

Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης ἀσώματον. οὐ γὰρ τὸν ἀέρα, 1
ἀλλὰ τὸ σχῆμα τὸ περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ ποιὰν πλῆξιν γίνεσθαι φωνήν· πᾶσα δὲ ἐπιφάνεια ἀσώματος· συγκινεῖται μὲν γὰρ τοῖς σώμασιν, αὐτὴ δὲ ἀσώματος πάντως

1 αἱ ἐπιμήκεις C: om. AB spatio relicto, cf. Sextus adv. mathem. VII 117 || 2 κοσκινευομένων suadebat Burchard ex Sexti l. c. || δὲ ἐπὶ C: δ' om. AB || συναλίζεται AC: συναυλίζεται B || 5 τούτους C: τούτοις (A)B || 9 θραυμάτων C || συνεχῆ εἶναι vulgo: εἶναι om. GABC || 12 κυματοῦται GAC: κυματοῦσθαι vulgo, at cf. v. 15: κυκλοῦται B || ὀρθοὺς suspectum om. G cf. Diog. VII 158 || 13 πληρώσει B cf. G || 17 Anaximandro haec tribuit G, Archelao Diog. II 17 || 31 αὕτη A || πάντως ABC: παντός vulgo

καθέστηκεν· ὥσπερ ἐπὶ τῆς καμπτομένης ῥάβδου ἡ μὲν ἐπιφάνεια οὐδὲν πάσχει, ἡ δὲ ὕλη ἐστὶν ἡ καμπτομένη.

Οἱ δὲ Στωικοὶ σῶμα τὴν φωνήν· 2 πᾶν γὰρ τὸ δρῶν ἢ καὶ ποιοῦν σῶμα· ἡ δὲ φωνὴ ποιεῖ καὶ δρᾷ· ἀκούομεν γὰρ αὐτῆς καὶ αἰσθανόμεθα προσπιπτούσης τῇ ἀκοῇ καὶ ἐκτυπούσης καθάπερ δακτυλίου εἰς κηρόν. ἔτι πᾶν τὸ κινοῦν καὶ ἐνοχλοῦν σῶμά ἐστι· κινεῖ δὲ ἡμᾶς ἡ εὐμουσία, ἐνοχλεῖ δὲ ἡ ἀμουσία. ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον σῶμά ἐστι· κινεῖται δὲ ἡ φωνὴ καὶ προσπίπτει εἰς τοὺς λείους τόπους καὶ ἀντανακλᾶται καθάπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς βαλλομένης εἰς τοῖχον· ἐν γοῦν ταῖς κατ' Αἴγυπτον πυραμίσιν ἔνδον μία φωνὴ ῥηγνυμένη τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἤχους ἀπεργάζεται.

κα. Πόθεν αἰσθητικὴ γίνεται ἡ ψυχὴ καὶ τί αὐτῆς τὸ ἡγεμονικόν. G 102

Τί αὐτῆς τὸ ἡγεμονικόν.

Οἱ Στωικοί φασιν εἶναι τῆς ψυχῆς ἀνώτατον μέρος τὸ ἡγεμονικόν, τὸ ποιοῦν τὰς φαντασίας καὶ συγκαταθέσεις καὶ αἰσθήσεις καὶ ὁρμάς· καὶ τοῦτο λογισμὸν καλοῦσιν. 1

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἑπτὰ μέρη 2 ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἐκπεφυκότα καὶ ἐκτεινόμενα εἰς τὸ σῶμα καθάπερ αἱ ἀπὸ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι· τῶν δὲ ἑπτὰ μερῶν τῆς ψυχῆς πέντε μέν

5 de § 2 dixi Prol. p. 178 || 6 δρῶν G: δρώμενον (A)BC || 10 δακτυλίου AB: δακτύλιον C || 15 προσπίπτει AB: ἐμπίπτει C || 19 μία φωνὴ ABC: ordine inverso vulgo || 20 ἤχους (A)BC: an ἠχοὺς? cf. titulus || 23 καὶ τί αὐτῆς τὸ ἡγεμονικόν (A)B: καὶ τί τὸ ταύτης ἡγ. C || 27 καὶ A: καὶ τὰς BC || 31 ἐστὶ GAB: εἰσὶ C

εἰσι τὰ αἰσθητήρια, ὅρασις ὄσφρησις ἀκοὴ γεῦσις καὶ ἁφή.

Ὧν ἡ μὲν ὅρασις ἐστὶ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὀφθαλ- 3
μῶν, ἀκοὴ δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὤτων, ὄσφρησις δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι μυκτήρων [λεπτῦνον], γεῦσις δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι γλώττης, ἁφὴ δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ἐπιφανείας εἰς θίξιν εὐαίσθητον τῶν προσπιπτόντων.

Τῶν δὲ λοιπῶν τὸ μὲν λέγεται σπέρμα, 4
ὅπερ καὶ αὐτὸ πνεῦμά ἐστι διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῶν παραστατῶν· τὸ δὲ 'φωνᾶεν' ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος εἰρημένον, ὃ καὶ φωνὴν καλοῦσιν, ἔστι πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι φάρυγγος καὶ γλώττης καὶ τῶν οἰκείων ὀργάνων. αὐτὸ δὲ τὸ ἡγεμονικὸν ὥσπερ ἐν κόσμῳ * κατοικεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαιροειδεῖ κεφαλῇ.

κβ. Περὶ ἀναπνοῆς. G 103

Περὶ ἀναπνοῆς. D A 53

Ἐμπεδοκλῆς τὴν πρώτην ἀνα- 1
πνοὴν τοῦ [πρώτου] ζῴου γίνεσθαι τῆς ⟨μὲν⟩ ἐν τοῖς βρέφεσιν ὑγρασίας ἀποχώρησιν λαμβανούσης, πρὸς δὲ τὸ

4 ἀπὸ — v. 5 διατεῖνον om. B || 6 τοῦ om. C || 8 μυκτήρων — 10 μέχρι om. B || λεπτῦνον ut interpolatum seclusit Beck cum Reiskeo. si scribas λεπτὸν ὄν, interpolandi ratio pateat || 11 τοῦ B om. AC || 13 τῶν B ut Reiske coniecit: om. (A)C || 15 τὸ μὲν G: ὃ μὲν ABC || ὅπερ G(A)C: ὃ B || 20 μέχρι BC: ἕως A cf. Prol. p. 34 || 22 post κόσμῳ addiderim ἥλιος, quod compendiose scriptum facile intercidit. cf. II 4 16 Laert. VII 139. minus placet additum θεός cl. Lactant. opif. c. 16 || 27 πρώτου explicat ἀρτιγενοῦς schol. B. sed rectius induxit Karsten conlato V 15 3 || γενέσθαι (A)BC: correxi ex V 15 3 || 28 μὲν addidi ex V 15 3

1 Stobaei titulus cc. 22 et 23 comprehendit

παραχενωθὲν ἐπεισόδου [τῆς ἔξωθεν] τοῦ ἐκτὸς ἀερώδους γινομένης εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἤδη τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ τῇ πρὸς τὸ ἐκτὸς ὁρμῇ τὸ ἀερῶδες ὑπαναθλίβοντος τὴν ἐκπνοήν, τῇ δ' εἰς τὸ ἐκτὸς ἀνθυποχωρήσει τῷ ἀερώδει τὴν ἀντεπείσοδον παρεχομένου τὴν εἰσπνοήν. τὴν δὲ νῦν κατέχουσαν φερομένου τοῦ αἵματος ὡς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὸ ἀερῶδες διὰ τῶν ῥινῶν ταῖς ἑαυτοῦ ἐπιρροίαις ἀναθλίβοντος κατὰ τὴν ἐκχώρησιν αὐτοῦ γίνεσθαι τὴν ἐκπνοήν, παλινδρομοῦντος δὲ καὶ τοῦ ἀέρος ἀντεπεισιόντος εἰς τὰ διὰ τοῦ αἵματος ἀραιώματα τὴν εἰσπνοήν. ὑπομιμνήσκει δὲ τὸ ἐπὶ τῆς κλεψύδρας.

Ἀσκληπιάδης τὸν μὲν πνεύμονα 2
χώνης δίκην συνίστησιν, αἰτίαν δὲ τῆς ἀναπνοῆς τὴν ἐν τῷ θώρακι λεπτομέρειαν ὑποτίθεται, πρὸς ἣν τὸν ἔξωθεν ἀέρα ῥεῖν τε καὶ φέρεσθαι παχυμερῆ ὄντα, πάλιν δὲ ἀπωθεῖσθαι μηκέτι τοῦ θώρακος οἵου τε ὄντος μήτ' ἐπεισδέχεσθαι μήθ' ὑποστέγειν· ὑπολειπομένου δέ τινος ἐν τῷ θώρακι λεπτομεροῦς ἀεὶ βραχέος (οὐ γὰρ ἅπαν ἐκκρίνεται), πρὸς τοῦτο πάλιν τὸ εἴσω ὑπομένον ⟨τὴν⟩ βαρύτητα τοῦ ἐκτὸς ἀντεπεισφέρεσθαι· ταῦτα

1 τῆς ἔξωθεν ut interpolatum inclusi cf. V 15 3 || 7 τὸ om. A || 10 τοῦ ὕδατος B || 13 καὶ τὴν (A)BC: emend. corrector Vossiani || ἐγχώρησιν B || 15 ἀντεπεισιόντος AB. ἀντεπεισαχθέντος vulgo || 17 ὑπομιμνήσκει δὲ αὐτὸ (A)BC: correxi. ὑ. δ' αὐτῷ τὸ ἐπὶ volebat Reiske || 18 κλεψύδρας cf. v. 295 Stein || 26 ἐπιδέχεσθαι A || μήθ' ὑστερεῖν ABC: restitui e G || 30 εἴσω BC: ἴσω (A) || 29 ἐκκρίνεσθαι G || 30 βαρύτητα τοῦ (A)C: βαρύτητας τὰς B: addidi τὴν cf. G. βραχύ τι con. Meziriac, sed cf. v. 23 παχυμερῆ ὄντα || 31 ἀντεπεισφέρεσθαι A: ἀντεπεισφέρεται B (sed corr. ex ἀντεπεισφέρεσθαι) et C cf. G

δὲ ταῖς σικύαις ἀπεικάζει· τὴν δὲ κατὰ προαίρεσιν ἀναπνοὴν γίνεσθαί φησι συναγομένων τῶν ἐν τῷ πνεύμονι λεπτοτάτων πόρων καὶ τῶν βραγχίων στενουμένων· τῇ γὰρ ἡμετέρᾳ ταῦθ' ὑπακούει προαιρέσει.

Ἡρόφιλος δυνάμεις ἀπολείπει 3
περὶ τὰ σώματα τὰς κινητικὰς ἐν νεύροις ἐν ἀρτηρίαις ἐν μυσί· τὸν οὖν πνεύμονα νομίζει πρῶτον ὀρέγεσθαι διαστολῆς τε καὶ συστολῆς φυσικῶς. [εἶτα δὲ καὶ τἆλλα·] ἐνέργειαν μὲν οὖν εἶναι τοῦ πνεύμονος τὴν ἔξωθεν τοῦ πνεύματος ὁλκήν. ὑπὸ δὲ τῆς πληρώσεως τῆς θύραθεν γινομένης ἐφέλκεται· παρακειμένως δὲ διὰ τὴν δευτέραν ὄρεξιν ἐφ' αὑτὸν ὁ θώραξ τὸ πνεῦμα μετοχετεύει, πληρωθεὶς δὲ καὶ μηκέτι ἐφέλκεσθαι δυνάμενος, πάλιν εἰς τὸν πνεύμονα τὸ περιττὸν ἀντιμεταρρεῖ, δι' οὗ πρὸς τὰ ἐκτὸς τὰ τῆς ἀποκρίσεως γίνεται τῶν σωματικῶν μερῶν ἀντιπασχόντων ἀλλήλοις. ὅτε μὲν γὰρ διαστολή, ⟨ὅτε δὲ συστολὴ⟩ γίνεται πνεύμονος, ταῖς ἀλλήλων ἀντιμεταλήψεσι πληρώσεώς

1 de cucurbitarum exemplo cf. Chrysippus ap. Achill. p. 126 E Petav. || δὴ AB || ἀπεικάζει G vulgo: παρεικάζει (A)BC || 4 βραγχίων (A): βραγχέων BC: βρογχίων corrector Vossian. cf. ind. Aristot. p. 142b 22, 143b 36 || 6 ὑπακούειν G || 8 τὰς neglegit G. num αὐτὰς *(sponte)* cf. φυσικῶς v. 11 et V 15 5 || 10 μόνον ὀρέγεσθαι (A)BC: προορέγεσθαι G: correxi. opponitur θώρακος δευτέρα ὄρεξις v. 17 || 12 εἶτα δὴ τὰ ἄλλα B: εἶτα δὲ καὶ τἆλλα C: δὲ — 14 πνεύματος om. A: delevi εἶτα δὲ καὶ τἆλλα omissa a G scribente φυσικὴν ἐνέργειαν. — καὶ τἆλλα a librario breviata esse coni. Meziriac. τἆλλα ἐνεργεῖν Beck || μὲν οὖν G: οὖν om. (A)BC || 16 ἐφέλκεσθαι G qui addit μὴ δυνάμενον εἰς τὸν θώρακα τὸ περιττὸν ἀναπέμπειν || 17 ἐφ' ἑαυτὸν B: ἐπ' αὐτὸν (A)C || 18 μετοχετεύει B idemque Reiske coniecerat. de A mihi non constat: μετοχετεύων C || 21 ἀντιμεταρρεῖ cf. p. 414a 6 || 24 addidi ὅτε δὲ συστολή || 25 πνεύματος B

τε καὶ κενώσεως γινομένης· ὡς τέτταρας μὲν γίνεσθαι κινήσεις περὶ τὸν πνεύμονα· τὴν μὲν πρώτην καθ' ἣν ἔξωθεν ἀέρα δέχεται, τὴν δὲ δευτέραν καθ' ἣν τοῦθ' ὅπερ ἐδέξατο θύραθεν ἐντὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν θώρακα μεταρρεῖ, τὴν δὲ τρίτην καθ' ἣν τὸ ἀπὸ τοῦ θώρακος συστελλόμενον αὖθις εἰς αὐτὸν ἐκδέχεται, τὴν δὲ τετάρτην καθ' ἣν τὸ ἐξ ὑποστροφῆς ἐν αὐτῷ γινόμενον θύραζε ἐξερᾷ. τούτων δὲ τῶν κινήσεων δύο μὲν εἶναι διαστολάς, τήν τε ἔξωθεν τήν τε ἀπὸ τοῦ θώρακος· δύο δὲ συστολάς, τὴν μὲν ὅταν ὁ θώραξ ἐφ' αὐτὸν τὸ πνευματικὸν ἑλκύσῃ, τὴν δὲ ὅταν αὐτὸς εἰς τὸν ἐκτὸς ἀέρα ἀποκρίνῃ· δύο γὰρ μόναι γίνονται περὶ τὸν θώρακα· διαστολὴ μὲν ὅταν ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ἐφέλκηται, συστολὴ δὲ ὅταν τούτῳ πάλιν ἀνταποδιδῷ.

κγ. Περὶ παθῶν σωματικῶν καὶ εἰ συναλγεῖ τούτοις ἡ ψυχή. G 104

Περὶ παθῶν. D A 53

Οἱ Στωικοὶ τὰ μὲν πάθη ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, τὰς δὲ αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ. 1

Ἐπίκουρος καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν ἀπαθές. 2

2 μὲν delevit Reiske, at cf. δὲ v. 12 || 6 αὑτοῦ vulgo: αὐτοῦ ABC || 6 μεταρρεῖν A || 9 αὑτὸν (A)C: τὸν αὐτὸν B: correxi || 10 ἣν AB: ἣν καὶ C || 11 γινόμενον C: γενόμενον AB || 15 ὁ om A || ὑπ' αὐτὸν BC: ὑπ' αὐτὸ A: correxi cf. p. 413a 17 || 17 ἐκτὸς AB cf. p. 413a 21: κόλπον mire C || 21 ταὐτὸ AB: αὐτὸ C: correxi || 22 σωματικῶν — 24 ψυχή recte omisisse videtur G || 23 τούτοις A cont., B: αὐτοῖς A ind.: τούτῳ C || 26 τὰς δὲ — 29 τόποις om. B || 30 τὸ δὲ G cf. v. 26: τὸ γὰρ (A)BC || ἀπαθές errorem demonstrat Zeller III 1, 386[9] male intellecta videntur qualia docet Lucret. III 252 — 257 cf. Prol. p. 219 sq.

Στράτων καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ, οὐκ ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις συνίστασθαι. ἐν γὰρ ταύτῃ κεῖσθαι τὴν ὑπομονήν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἀλγεινῶν [καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνδρείων καὶ δειλῶν.] 3

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

α. Περὶ μαντικῆς. G 105

Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὴν μαντικὴν εἰσάγουσι κατὰ τὸ ἔνθεον ὅπερ ἐστὶν ἐνθεαστικόν [κατὰ θειότητα τῆς ψυχῆς, ὅπερ εἶπεν ἐνθουσιαστικόν] καὶ τὸ ὀνειροπολικόν. οὗτοι τὰ πλεῖστα μέρη τῆς μαντικῆς ἐγκρίνουσι. 1

Ξενοφάνης καὶ Ἐπίκουρος ἀναιροῦσι τὴν μαντικήν. 2

Πυθαγόρας δὲ μόνον τὸ θυτικὸν οὐκ ἐγκρίνει. 3

Περὶ μαντικῆς.

4 τούτῳ coni. Zeller II 2, 743[4]. sed videtur contracta sententia, qualem tradit [Plutarch.] utr. an. an corp. sitli bid. I 4 Στράτων ὁ φυσικὸς οὐ μόνον τὰς ἐπιθυμίας ἀλλὰ καὶ τὰς λύπας, οὐδὲ τοὺς φόβους καὶ τοὺς φθόνους καὶ τὰς ἐπιχαιρεκακίας, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ ὀδύνας [sic Wyttenbach et Duebner, antea ἡδονάς] καὶ ἀλγηδόνας καὶ ὅλως πᾶσαν αἴσθησιν ἐν τῇ ψυχῇ συνίστασθαι . . . || 4 κεῖσθαι BC: [cf. Prol. p. 37]: κινεῖσθαι (A) || 6 καὶ—δειλῶν ut variam priorum lectionem inclusi, neglexit ea G || τῶν AB: om. C || 9 de c. 1 cf. Prol. p. 224 || 11 μαντικὴν εἶναι λέγουσι B, sed εἰσάγουσι super ἐγκρίνουσι v. 15 || 12 ἐνθεαστικόν G: ἐνθουσιαστικόν (A)BC || κατὰ—ἐνθουσιαστικόν paraphrasis ante G in contextum irrepsit || 14 post ὀνειροπολικόν addit G καὶ τὸ ἀστρονομικὸν καὶ τὸ ὀρνεοσκοπικόν. at refertur Platonis doctrina (Tim. p. 71 E). iam οὗτοι sunt Stoici cf. Prol. p. 63 sq. || 20 οὐχ om. C

1 de Stobaei c. cf. Prol. p. 61

Ἀριστοτέλης καὶ Δικαίαρχος 4
τὸ κατ' ἐνθουσιασμὸν μόνον παρεισάγουσι καὶ τοὺς ὀνείρους, ἀθάνατον μὲν εἶναι οὐ νομίζοντες τὴν ψυχήν, θείου δέ τινος μετέχειν αὐτήν.

β. Πῶς ὄνειροι γίνονται. G 106

Δημόκριτος τοὺς ὀνείρους γί- 1
νεσθαι κατὰ τὰς τῶν εἰδώλων παραστάσεις.

Στράτων ἀλόγῳ φύσει τῆς δια- 2
νοίας ἐν τοῖς ὕπνοις αἰσθητικωτέρας μέν πως γινομένης, παρ' αὐτὸ δὲ τοῦτο τῷ γνωστικῷ κινουμένης.

Ἡρόφιλος τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν 3
θεοπέμπτους κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, τοὺς δὲ φυσικοὺς ἀνειδωλοποιουμένης ψυχῆς τὸ συμφέρον αὐτῇ καὶ τὸ πάντως ἐσόμενον, τοὺς δὲ † συγκραματικοὺς [ἐκ τοῦ αὐτομάτου] κατ' εἰδώλων πρόσπτωσιν, ὅταν ἃ βουλόμεθα βλέπωμεν ὡς ἐπὶ τῶν τὰς ἐρωμένας ὁρώντων ἐν ὕπνῳ γίνεται.

---

12 παρ' αὐτῷ δὲ τούτῳ BC: παρ' αὐτὸ τοῦτο δὲ (A): δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο G || 13 γνωστικῆς γινομένης G. τοῦ γνωστικοῦ γινομένου coni. Beck, γνωστικῶς κινουμένης Reiske, οὐ γνωστικῶς κινουμένης ego. cf. Zeller II 2, 745[5] (memorabile scholion in B: ἐκ τοῦ νοὸς μὴ μεταβαινούσης). || 14 τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν GAB: τοὺς ὀνείρους τοὺς C || 15 θεοπέμπτους G cf. Arist. de divinat. 2 p. 463b 13: θεοπνεύστους (A)BC cf. Prol. p. 15 || 18 πάντως G: πρὸς τούτοις (A)BC || συγκραματικοὺς (A)BC: συγκριματικοὺς G: συγκρουματικούς Reiske, συγκυρματικούς Wyttenbach. conicio πνευματικοὺς ex V 15 5 || 19 ἐκ τοῦ αὐτομάτου induxi ut ad explicandum alterum genus v. 16—18 additum cf. p. 423a 13 || 22 ἐρώντων G: ἐχόντων B: ἔχειν (A)C corrector Vossiani cf. Aristot. de somn. 2 p. 460b5. βλεπόντων Reiske || γίνονται vulgo

γ. Τίς ἡ οὐσία σπέρματος. G 107

1 Ἀριστοτέλης· σπέρμα ἐστὶ τὸ δυνάμενον κινεῖν ἐν ἑαυτῷ εἰς τὸ ἀποτελέσαι τι τοιοῦτον, οἷόν ἐστι τὸ ἐξ οὗ συνεκρίθη.

2 Πυθαγόρας ἀφρὸν τοῦ χρηστοτάτου αἵματος τὸ σπέρμα, περίττωμα τῆς τροφῆς ὥσπερ [τὸ] αἷμα καὶ μυελόν.

3 Ἀλκμαίων ἐγκεφάλου μέρος.

4 Πλάτων μυελοῦ τοῦ νωτιαίου ἀπόρροιαν.

5 Ἐπίκουρος ψυχῆς καὶ σώματος ἀπόσπασμα.

6 Δημόκριτος ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν οἷον ὀστῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν.

δ. Εἰ σῶμα τὸ σπέρμα. G 108

Εἰ σῶμα τὸ σπέρμα. D Γ 10

1 Λεύκιππος καὶ Ζήνων σῶμα· ψυχῆς γὰρ εἶναι ἀπόσπασμα.

2 Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης ἀσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ σπέρματος ὥσπερ νοῦν τὸν κινοῦντα, σωματικὴν δὲ τὴν ὕλην τὴν προχεομένην.

---

1 σπέρματος G(A): τοῦ σπέρματος BC || 2 Ἀριστοτέλης cf. de gen. anim. IV 1 p. 766b 12 cf. Prol. p. 215 || 5 συνεκρίθη G(A)B: desideres ἀπεκρίθη cf. Diog. VII 158, ind. Aristot. p. 693 b 7, infra V 11 2 || 7 περίττωμα GC [cf. Prol. p. 37]: περίττευμα AB || 8 τὸ inclusi || 10 de § 3 et 6 cf. Prol. p. 190 || 16 μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν B: μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν [cf. G] ἰνῶν (A)C: correxi e G cf. Prol. p. 15 || 20 ψυχῆς γὰρ εἶναι ⟨καὶ σώματος⟩ coniecit Reiske conl. V 11 3 sed cf. Diog. VII 158 et Arii Didym. fr. 39 τὸ δὲ σπέρμα φησὶν ὁ Ζήνων εἶναι ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος πνεῦμα μεθ' ὑγροῦ ψυχῆς μέρος καὶ ἀπόσπασμα. neque γὰρ addubitandum cum ψυχὴν Stoicis corpus esse constet ex IV 3 3

Στράτων καὶ Δημόκριτος καὶ 3 τὴν δύναμιν σῶμα· πνευματικὴ γάρ.

ε. Εἰ καὶ αἱ θήλειαι προΐενται σπέρμα. G 109

Εἰ καὶ θήλεα προΐενται σπέρμα. I. Dam. Γ 10

Πυθαγόρας Ἐπίκουρος Δημό- 1
κριτος καὶ τὸ θῆλυ προΐεσθαι σπέρμα· ἔχει γὰρ παραστάτας ἀπεστραμμένους· διὰ τοῦτο καὶ ὄρεξιν ἔχει περὶ τὰς χρήσεις.

Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων ὕλην 2
μὲν ὑγρὰν προΐεσθαι οἱονεὶ ἀπὸ τῆς συγγυμνασίας ἱδρῶτας, οὐ μὴν σπέρμα πεπτικόν.

Ἵππων προΐεσθαι μὲν σπέρμα τὰς 3
θηλείας οὐχ ἥκιστα τῶν ἀρρένων, μὴ μέντοι εἰς ζῳογονίαν τοῦτο συμβάλλεσθαι διὰ τὸ ἐκτὸς πίπτειν τῆς ὑστέρας· ὅθεν ἐνίας προΐεσθαι πολλάκις δίχα τῶν ἀνδρῶν σπέρμα καὶ μάλιστα τὰς χηρευούσας· καὶ εἶναι τὰ μὲν ὀστᾶ παρὰ τοῦ ἄρρενος, τὰς δὲ σάρκας παρὰ τῆς θηλείας.

ϛ. Πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται. G 110

Περὶ συλλήψεως. D Γ 10

Ἀριστοτέλης τὰς μὲν συλλήψεις 1
γίνεσθαι προανελκομένης μὲν ὑπὸ τῆς

---

1 κατὰ δύναμιν G: καὶ κατὰ δύναμιν Reiske cf. Zeller II 2 734 [3] || 2 πνευματικὴν γὰρ veri similiter Wyttenbach, πνευματικὸν δὲ Reiske. cf. Zeller II 2 734[3] 745[2] || 3 καὶ om. A ind. || 5 de §§ 1. 3 cf. Prol. p. 190 || 7 ἀπεστραμμένους GAB quod coniecerat Menage ad Diog. VII 159: ἀπεστραμμένως C || 8 ἴσχει A || περὶ GAB: παρὰ C || 12 σπέρμα πεπτικόν GA: σπέρμα παππικόν B: σπερμαντικήν C || 14 § 3 totam om. C || 15 ἧττον maluit Reiske at cf. ind. Aristot. p. 312a 50. Kuehner gr. gr. § 349b || 16 μέντοι AB: μέντοι γ' vulgo || 18 ἐνίας scripsi cf. 9 1: ὀλίγας (A)B: οὐκ ὀλίγας Wyttenbach || 19 post πολλάκις exciderit καὶ || 20 τὰς μάλιστα (A)B: transposuit Wyttenbach

---

TESTIMONIA PLUTARCHI

6 Psellus de omn. doctr. c. 83 πῶς αἱ

καθάρσεως τῆς μήτρας, τῶν δὲ καταμηνίων συνεπισπωμένων ἀπὸ τοῦ παντὸς ὄγκου μέρος τι τοῦ καθαροῦ αἵματος, ᾧ συμβαίνειν τὸν τοῦ ἄρρενος γόνον· μὴ γίνεσθαι δὲ τὰς κυήσεις παρ' ἀκαθαρσίαν τῆς μήτρας ἢ ἐμπνευμάτωσιν ἢ φόβον ἢ λύπην ἢ ἀσθένειαν τῶν γυναικῶν ἢ δι' ἀτονίαν τῶν ἀνδρῶν.

ζ̄. Πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα. G 111

Ἐμπεδοκλῆς ἄρρενα καὶ θήλεα γίνεσθαι παρὰ θερμότητα καὶ ψυχρότητα· ὅθεν ἱστορεῖται τοὺς μὲν πρώτους ἄρρενας πρὸς ἀνατολῇ καὶ μεσημβρίᾳ γεγενῆσθαι μᾶλλον ἐκ τῆς γῆς, τὰς δὲ θηλείας πρὸς ταῖς ἄρκτοις. 1

Παρμενίδης ἀντιστρόφως· τὰ μὲν πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἄρρενα βλαστῆσαι (τοῦ γὰρ πυκνοῦ μετέχειν πλείονος), τὰ δὲ πρὸς ταῖς μεσημβρίαις θήλεα παρὰ τὴν ἀραιότητα. 2

Ἱππῶναξ παρὰ τὸ συνεστὸς ἢ καὶ ἰσχυρὸν ⟨ἢ⟩ παρὰ τὸ ῥευστικόν τε καὶ καὶ ἀσθενέστερον σπέρμα. 3

4 ὡς συμβαίνειν G(A)BC: corr. Reiske || 8 ἢ δι' ἀσθένειαν A || 10 γεννᾶται AB: γίνεται G cf. Psellus l. c. c. 111: γεννῶνται C || 21 μετέχειν G: μετέχει ABC || 22 ταῖς om. B || 24 Ἱππῶναξ hic et § 7 in exemplari invenit Aëtius: recte Hippon apud Censorin. d. d. nat. c. 7 cf. Prol. p. 191 || 24 συνεστὼς (A)BC: συνεστός scripsi. cf. Arist. d. gen. anim. IV 1 p. 765b3. fortasse τε καὶ ἰσχυρόν || 25 ἢ ante παρὰ om. libri; videtur in v. 24 ante καὶ delatum. quominus καὶ ἰσχυρὸν et τε καὶ ἀσθενέστερον ut interpretamenta recidantur, obstat Ionum in ea re sollemnis usus cf. Hippocr. VI p. 502 VII p. 470. 478 L. || ῥευστὸν B

TESTIMONIA PLUTARCHI

συλλήψεις γίνονται . . . τῶν καταμηνίων συνεπισπωμένων ἀπὸ παντὸς ὄγκου μέρος τι τοῦ καθαροῦ αἵματος.

Πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα. D Γ 10

Ἀναξαγόρας Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά· εἰ δ' ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς, γίνεσθαι θήλεα. 4

Λεωφάνης οὗ μέμνηται Ἀριστοτέλης, τὰ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ διδύμου, τὰ δὲ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ. 5

Λεύκιππος διὰ τὴν παραλλαγὴν τῶν μορίων, καθ' ἣν ὁ μὲν καυλόν, ἡ δὲ μήτραν ἔχει· τοσοῦτον γὰρ μόνον λέγει.

Δημόκριτος τὰ μὲν κοινὰ μέρη ἐξ ὁποτέρου ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἰδιάζοντα [καὶ] κατ' ἐπικράτειαν. 6

Ἱππῶναξ εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσειεν ἄρρεν, εἰ δ' ἡ τροφὴ θῆλυ. 7

η̄. Πῶς τέρατα γίνεται. G 112

Ἐμπεδοκλῆς τέρατα γίνεσθαι παρὰ πλεονασμὸν σπέρματος ἢ παρ' ἔλλειψιν ἢ παρὰ τὴν τῆς κινήσεως ταραχὴν ἢ παρὰ τὴν εἰς πλείω διαίρεσιν ἢ παρὰ τὸ ἀπονεύειν. οὕτω προειληφὼς φαίνεται σχεδόν τι πάσας τὰς αἰτιολογίας. 1

Λεωφάνης

Πῶς τέρατα γίνεται. D Γ 10

1 de § 4 dixi Prol. p. 139. 189. 191 sq. || 2 εἰς τὰ μέρη τῆς μήτρας τὰ δεξιά B || 5 ἐναλλαγεῖ A: ἐναλλαγῆ B: ἐναλλαγῇ C: correxi cf. v. 17 || 5 γίνεσθαι AB: γενέσθαι C: γίνεται vulgo || 6 θήλεα vix sanum cf. Prol. p. 194 || 7 Λεωφάνης C cf. Aristot. d. an. gen. IV 1 p. 765ᵃ 25 cf. Schneideri Theophr. t. IV p. 126: λεοφάνης A: λεοφανίας B || 8 τοῦ ante δεξιοῦ om. B || 9 τοῦ ante ἀριστεροῦ AB: om. C || 12 γὰρ om. C || μέσον λέγει B || 16 καὶ induxit Reiske cf. Prol. p. 191 || 17 κρατήσειεν AB cf. v. 5: κρατήσει C || 19 πῶς ἄρρενα A ind. || 23 ταραχὴν G: ἀρχὴν (A)BC quod frustra Karsten Emp. p. 473* defendebat || 26 ἀπολογίας (A)BC: correxit Reiske

1 lemma Λεωφάνους servavit index Photii 167 p. 114ᵇ 8

2 Στράτων παρὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαίρεσιν ἢ μετάθεσιν ἢ ἐμπνευμάτωσιν.

3 Τῶν ἰατρῶν τινες παρὰ τὸ διαστρέφεσθαι τότε τὴν μήτραν ἐμπνευματουμένην.

θ. Διὰ τί πολλάκις γυνὴ συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει G 113

Διὰ τί πολλάκις γυνὴ συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει. D Γ 10

1 Διοκλῆς ὁ ἰατρὸς ἢ παρὰ τὸ μηδ' ὅλως ἐνίας σπέρμα προΐεσθαι ἢ παρὰ τὸ ἔλαττον τοῦ δέοντος ἢ διὰ τὸ τοιοῦτον, ἐν ᾧ τὸ ζῳοποιητικὸν οὐκ ἔστιν, ἢ διὰ θερμασίας ἢ ψύξεως ἢ ὑγρασίας ἢ ξηρότητος ἔνδειαν ἢ κατὰ παράλυσιν τῶν μορίων.

2 Οἱ δὲ Στωικοὶ κατὰ λοξότητα τοῦ καυλοῦ μὴ δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν ἢ παρὰ τὸ ἀσύμμετρον τῶν μορίων ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας.

3 Ἐρασίστρατος παρὰ τὴν μήτραν ὅταν τύλους ἔχῃ καὶ σαρκώσεις ἢ ἀραιοτέρα ᾖ τοῦ κατὰ φύσιν ἢ μικροτέρα.

ι. Πῶς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεται. G 114

Πῶς δίδυμα γίνεται καὶ τρίδυμα. D Γ 10

1 Ἐμπεδοκλῆς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεσθαι κατὰ πλεονασμὸν καὶ περισχισμὸν τοῦ σπέρματος.

2 Ἀσκληπιάδης παρὰ τὴν τῶν

1 πρόθεσιν A || 2 ἐμπνευμάτωσιν G cf. v. 4 et p. 419a 7: πνευμάτωσιν (A)BC || 6 πολλάκις γυνὴ G: γυνὴ [ἡ γυνὴ C] πολλάκις ABC Psellus c. 112: γυνὴ ἡ πολλάκις vulgo || 9 ἐνίας om. B || σπέρματα C || προσίεσθαι Wyttenbach; sed agitur de muliebri semine || 11 ζωοποιητὸν B || 15 de lemmate dubito. immo κατὰ — 18 μήτρας § 1 continuanda videntur cf. 13 2 14 2 || 19 περὶ B || 20 σαρκώδεις B: σαρκώδης AC: σάρκας G: emendavi ex c. 13 1 || 21 εὐρυτέρα G at cf. 13 1 || ᾖ C: om AB || 25 de § 1 cf. Prol. p. 194 sq.

σπερμάτων διαφορὰν ὥσπερ τὰς κριθὰς τὰς διστίχους καὶ τρίστιχους· εἶναι γὰρ σπέρματα γονιμώτατα.

Ἐρασίστρατος διὰ τὰς ἐπισυλλήψεις ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων· ὅταν γὰρ ἡ μήτρα ᾖ κεκαθαρμένη, τότε ἐπισύλληψιν δέχεσθαι. 3

Οἱ Στωικοὶ παρὰ τοὺς ἐν τῇ μήτρᾳ τόπους, ὅταν γὰρ εἰς πρῶτον καὶ δεύτερον ἐμπέσῃ σπέρμα, τότε γίνεσθαι τὰς ἐπισυλλήψεις καὶ τὰ δίδυμα καὶ τὰ τρίδυμα. 4

ια. Πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων. G 115

Πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις ἢ τῶν προγόνων. D Γ 10

Ἐμπεδοκλῆς ὁμοιότητας γίνεσθαι κατ' ἐπικράτειαν τῶν σπερματικῶν γόνων, ἀνομοιότητας δὲ τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμασίας ἐξατμισθείσης. 1

Παρμενίδης ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς μήτρας ὁ γόνος ἀποκριθῇ τοῖς πατράσιν, ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ταῖς μητράσιν. 2

Οἱ Στωικοὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὅλου καὶ τῆς ψυχῆς φέρεσθαι τὰ σπέρματα καὶ [τὰς ὁμοιότητας] ἀνα- 3

1 σπερμάτων GC: σωμάτων (A)B || 2 τὰς G: om. (A)BC || 4 ἐπισυλλήψεις G: συλλήψεις (A)BC || 6 εἴη (A)BC: correxi || 7 ἐπὶ σύλληψιν ἔρχεται (A)BC: correxi postquam δέχεται corrector Voss. cf. Prol. p. 39 invenit || 8 τῇ AB: om. C || 9 γὰρ AB: om. C || 9 εἰς om. G || 10 τὸ σπέρμα G || 11 καὶ διδύμους καὶ τριδύμους G unde iam corrector Voss. καὶ δίδυμα inseruerat: καὶ τὰ δίδυμα om. (A)BC || 14 αἱ ὁμοιώσεις AB: αἱ om. GC || ἢ τῶν A ind. || 16 ὁμοιότητας BC cf. v. 26 et p. 423a 25: ὁμοιότητα G(A) || 17 ἐπικράτειαν cf. Prol. p. 192 sq. || 18 ἀνομοιότητας (A)BC: ἀνομοιότητα G || τοῖς σπέρμασι B || 19 θεραπείας A || 20 cf. Prol. p. 193 || 26 τὰς ὁμοιότητας BC: τὰς ἀνομοιότητας A: τὰς ὁμοιομερείας G: seclusit Beck, fortasse varia lectio est olim v. 16 adscripta

πλάττεσθαι ἐκ τῶν αὐτῶν γενῶν τοὺς τύπους καὶ τοὺς χαρακτῆρας, ὥσπερ ἂν εἰ ζῳγράφον ἀπὸ τῶν ὁμοίων χρωμάτων εἰκόνα τοῦ βλεπομένου.

Προΐεσθαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα· κἂν μὲν ἐπικρατήσῃ τὸ τῆς γυναικὸς ὅμοιον εἶναι τὸ γεννώμενον τῇ μητρί, ἐὰν δὲ τὸ τοῦ ἀνδρὸς τῷ πατρί. 4

ιβ. Πῶς ἄλλοις γίνονται ὅμοιοι οἱ γεννώμενοι καὶ οὐ τοῖς γονεῦσιν. G 116

Πῶς ἄλλοις ὅμοιοι γίνονται οἱ γεννώμενοι καὶ οὐ τοῖς γονεῦσιν. D Γ 10

Οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν τυχικῶς καὶ αὐτομάτως [ἐκ τοῦ], ὅταν διαψυχθῇ τὸ σπέρμα καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ τῆς γυναικός, ἀνόμοια γίνεσθαι τὰ παιδία. 1

Ἐμπεδοκλῆς τῇ κατὰ τὴν σύλληψιν φαντασίᾳ τῆς γυναικὸς μορφοῦσθαι τὰ βρέφη· πολλάκις γὰρ ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων ἠράσθησαν γυναῖκες καὶ ὅμοια τούτοις ἀπέτεκον. 2

Οἱ Στωικοὶ συμπαθείᾳ τῆς διανοίας * κατὰ ῥευμάτων εἰσκρίσεις καὶ ἀκτίνων † οὐκ εἰδώλων γίνεσθαι τὰς ἄλλων ὁμοιότητας. 3

---

1 καὶ τῶν B || γενῶν vix sanum. tentabam γόνων cf. p. 422a 18. 21 vel μερῶν || 2 τὰς C || 3 τῶν GAB: om. C || 5 προΐεσθαι — πατρί non sunt Stoicorum cf. Laert. VII 159. Censor. 5 4 [Prol. p. 190] || 8 πατρί B: ἀνδρί AC || 10 οἱ γεννώμενοι A ind. cf. G: om. BC || 13 ἐκ τοῦ reliquum est ex glossemate ἐκ τοῦ αὐτομάτου cf. G et p. 416a 19 || 14 διαψυχθῇ C: διαψυχῇ A: διαψυγῇ GB || 17 τὴν om. B || 19 γοῦν ex γὰρ correct. B || ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων GAB: εἰκόνων καὶ ἀνδριάντων C || 23 proxima non Stoicorum, sed Empedoclis [cf. IV 13 4 14 1] vel Democriteorum videntur || 24 οὐκ εἰδώλων om. G et Wyttenbach. conicias ἢ καὶ εἰδώλων || ἀλλήλων (A)BC: om. G: correxi cf. v. 9 et p. 422a 13. 14

ιγ. Πῶς στεῖραι γίνονται αἱ γυναῖκες καὶ ἄγονοι οἱ ἄνδρες. G 117

Περὶ στειρῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν. D Γ 10

Οἱ ἰατροὶ στείρας γίνεσθαι παρὰ τὴν μήτραν, ἢ παρὰ τὸ πυκνοτέραν εἶναι ἢ παρὰ τὸ ἀραιοτέραν ἢ παρὰ τὸ σκληροτέραν ἢ παρά τινας ἐπιπωρώσεις ἢ σαρκώσεις ἢ παρὰ μικροθυμίαν ἢ παρ' ἀτροφίαν ἢ παρὰ καχεξίαν ἢ παρὰ τὸ διαστρέφεσθαι τὸν σχηματισμὸν ἢ διὰ παρασπασμόν. 1

Διοκλῆς ἀγόνους τοὺς ἄνδρας ἢ παρὰ τὸ μηδ' ὅλως ἐνίους σπέρμα προΐεσθαι ἢ παρὰ τὸ ἔλαττον τοῦ δέοντος ἢ παρὰ τὸ ἄγονον εἶναι τὸ σπέρμα ἢ κατὰ παράλυσιν τῶν μορίων ἢ κατὰ λοξότητα τοῦ καυλοῦ μὴ δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν ἢ παρὰ τὸ ἀσύμμετρον τῶν μορίων πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας. 2

Οἱ Στωικοὶ αἰτιῶνται τὰς ἀσυμφύλους εἰς ἑκάτερον τῶν πλησιαζόντων δυνάμεις τε καὶ ποιότητας, αἷς ὅταν συμβῇ χωρισθῆναι μὲν ἀπ' ἀλλήλων, συνελθεῖν δὲ ἑτέροις ὁμοφύλοις, συγκραθῆναι τὸ κατὰ φύσιν καὶ βρέφος τελεσιουργεῖσθαι. 3

ιδ. Διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραι. G 118

Διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραί. D Γ 10

Ἀλκμαίων τῶν ἡμιόνων τοὺς μὲν ἄρρενας ἀγόνους παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς θορῆς ἢ ψυχρότητα· τὰς δὲ 1

1 αἱ γυναῖκες et 3 οἱ ἄνδρες AB: articulis carent GC || 4 ἰατροὶ v. Erasistratum c. 9 3 || 26 συνεκράθη C: συνεκρατήθη (A)B: correxi || τὸ κατὰ φύσιν paulo aliter 9 3 || 27 τελεσιουργεῖται (A)BC: correxi. ἐτελεσιουργεῖτο Reiske || 32 τοῦ θοροῦ B || ὅ ἐστι σπέρματος post θορῆς om. G: interpolant (A)BC cf. ad p. 425a 2 || καὶ ψυχρότητα G: καὶ om. (A)BC: correxi

θηλείας παρὰ τὸ μὴ 'ἀναχάσκειν' τὰς
μήτρας· οὕτω γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν.

Ἐμπεδοκλῆς διὰ τὴν σμικρότητα 2
καὶ ταπεινότητα καὶ στενότητα τῆς
μήτρας κατεστραμμένως προσπεφυ-
κυίας τῇ γαστρὶ μήτε τοῦ σπέρματος
εὐθυβολοῦντος εἰς αὐτήν, μήτε, εἰ καὶ
φθάσειεν, αὐτῆς ἐκδεχομένης.

Διοκλῆς δὲ μαρτυρεῖ αὐτῷ λέγων· 3
ἐν ταῖς ἀνατομαῖς πολλάκις ἑωράκαμεν
τοιαύτην μήτραν τῶν ἡμιόνων· καὶ
ἐνδέχεσθαι διὰ τὰς τοιαύτας αἰτίας
καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι στείρας.

ιε. Εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον. G 119 | Εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον. D Γ 10

Πλάτων ζῷον τὸ ἔμβρυον· καὶ 1
γὰρ κινεῖσθαι ἐν τῇ γαστρὶ καὶ τρέ-
φεσθαι καὶ αὔξεσθαι.

Οἱ Στωικοὶ μέρος εἶναι αὐτὸ τῆς 2
γαστρός, οὐ ζῷον· ὥσπερ γὰρ τοὺς
καρποὺς μέρη τῶν φυτῶν ὄντας πε-
παινομένους ἀπορρεῖν, οὕτω καὶ τὸ
ἔμβρυον.

Ἐμπεδοκλῆς [μὴ] εἶναι μὲν ζῷον 3
τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἄπνουν ὑπάρχειν ἐν
τῇ γαστρί· πρώτην δὲ ἀναπνοὴν τοῦ
ζῴου γίνεσθαι κατὰ τὴν ἀποκύησιν
τῆς μὲν ἐν τοῖς βρέφεσιν ὑγρασίας

---

2 ὅ ἐστιν ἀναστομοῦσθαι post μήτρας neglexit G: interpolant (A)BC || 3 Empedoclis lemma conlato Arist. de gen. II 8 p. 747ᵃ 25 sq. merito suspectum iudicat Karsten Emp. p. 469. conicit Διοκλῆς olim ex § 2 [an ad αὐτὸς v. 2 ?] adscriptum fuisse itaque διὰ τὴν — ἐκδεχομένης Alcmaeoni continuat. at obstare videtur singularis τῆς μήτρας || 5 ἀπεστραμμένως G || 8 ἐκδεχομένης αὐτῆς C || 9 αὐτῷ μαρτυρεῖ B || 12 τὰς GB: om. (A)C || 17 καὶ αὔξεσθαι. οἱ Στωικοὶ G: καὶ οἱ στωικοὶ A: οἱ στωικοὶ (om. καὶ αὔξεσθαι) BC || 21 ἀπορρεῖν (A)C: ἀπορρεῖ B || 23 μὴ (A)BC: delevi, ante ἔμπνουν transposuit Karsten || 24 ἄπνουν G: ἔμπνουν (A)BC || 25 πρώτην AG cf. IV 22 3: πρῶτα B: πρώτως C || 27 περὶ τοῖς G: sed cf. IV 22 1

ἀποχώρησιν λαμβανούσης, πρὸς δε τὸ παρακενωθὲν ἐπεισόδου τοῦ ἐκτὸς ἀερώδους γινομένης εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων.

Διογένης γεννᾶσθαι μὲν τὰ βρέφη 4 ἄψυχα, ἐν θερμασίᾳ δέ· ὅθεν τὸ ἔμφυτον θερμὸν εὐθέως προχυθέντος τοῦ βρέφους τὸ ψυχρὸν εἰς τὸν πνεύμονα ἐφέλκεσθαι.

Ἡρόφιλος κίνησιν ἀπολείπει φυ- 5 σικὴν τοῖς ἐμβρύοις, οὐ πνευματικήν· τῆς δὲ κινήσεως αἴτια νεῦρα· τότε δὲ ζῷα γίνεσθαι, ὅταν προχυθέντα προσλάβῃ τι τοῦ ἀέρος.

ις. Πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα. G 120

Πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα. D Γ 10

Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὸ ἔμ- 1 βρυον ἐν τῇ μήτρᾳ διὰ τοῦ στόματος τρέφεσθαι. ὅθεν εὐθέως γεννηθὲν ἐπὶ τὸν μαστὸν φέρεσθαι τῷ στόματι· εἶναι γὰρ καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ θηλάς τινας καὶ στόματα, δι' ὧν τρέφεσθαι·

Οἱ Στωικοὶ διὰ τοῦ χορίου καὶ 2 τοῦ ὀμφαλοῦ· ὅθεν τοῦτον εὐθέως ἀποδεῖν τὰς μαιουμένας καὶ ἀνευρύγειν τὸ στόμα, ἵνα ἑτέρα γένηται ἡ μελέτη τῆς τροφῆς.

Ἀλκμαίων δι' ὅλου τοῦ σώματος 3 τρέφεσθαι· ἀναλαμβάνειν γὰρ αὐτῷ

3 γενομένης (A)BC: correxi conl. IV 22 1 et G || 6 fortasse ἐνθερμανθέντα δέ cf. G || 7 εὐθέως δὲ B || 8 τὸ ψυχρὸν G: om. (A)BC cf. fr. 6 p. 60 Panz. Zeller I⁴ 247⁵ || 9 ἐφέλκεσθαι G: ἐφέλκεται (A)BC || 10 ἀπολείπ" B || φυσικὴν cf. ad IV 22 3 || 13 προσχυθέντα A || 15 πόθεν C || τὰ ἔμβρυα τρέφεται B || 20 φέρεσθαι G: φέρεται (A)BC || 21 γὰρ GB: γάρ τινας C: γάρ τινα A || 22 τινὰς (A)BC || τρέφεσθαι G: τρέφεται corr. ex τρέφονται B: τρέφονται (A)C cf. Prol. p. 50 || 23 τοῦ om. C || de sententia cf. Prol. p. 191 || 26 ἑτέρα post ἵνα AB: post τροφῆς C || 29 αὐτῷ vulgo: αὐτὸ ABC

ὥσπερ σπογγιᾷ τὰ ἀπὸ τῆς τροφῆς θρεπτικά.

ιζ. Τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί. G 121

Τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί. D Γ 10

Οἱ Στωικοὶ ἅμα ὅλον γίγνεσθαι. 1

Ἀριστοτέλης πρῶτον τὴν ὀσφὺν 2
ὡς τρόπιν νεώς.

Ἀλκμαίων τὴν κεφαλήν, ἐν ᾗ 3
ἐστι τὸ ἡγεμονικόν.

Οἱ ἰατροὶ τὴν καρδίαν, ἐν ᾗ αἱ 4
φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι.

Οἱ δὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ 5
ποδός.

Ἄλλοι δὲ τὸν ὀμφαλόν. 6

ιη. Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα γόνιμα. G 122

Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα γόνιμα. D Γ 10

Ἐμπεδοκλῆς ὅτε ἐγεννᾶτο τὸ τῶν 1
ἀνθρώπων γένος ἐκ τῆς γῆς, τοσαύτην γενέσθαι τῷ μήκει τοῦ χρόνου διὰ τὸ βραδυπορεῖν τὸν ἥλιον τὴν ἡμέραν, ὁπόση νῦν ἐστιν ἡ δεκάμηνος· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, τοσαύτην γενέσθαι τὴν ἡμέραν, ὁπόση νῦν ἐστιν ἡ ἑπτάμηνος· διὰ τοῦτο καὶ τὰ δεκάμηνα καὶ τὰ ἑπτάμηνα, τῆς φύσεως τοῦ κόσμου οὕτω μεμελετηκυίας, αὔξεσθαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, * * * † ᾗ τίθεται νυκτὶ τὸ βρέφος.

1 σπογγιά AB: σπογγιάν C || 5 ἅμα ὅλον G: τοῖς πολλοῖς ABC quod relictum videtur ex aliquo scholio τοῖς πολλοῖς συμφώνως. cf. Prol. p. 190. ceterum cf. Galen. IV 674 Kuehn. || 6 de Aëtii errore cf. Prol. p. 190[2]. 198 || 8 de § 3 cf. Prol. p. 190[1] || 10 αἱ φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι B: φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι A: om. articulis C || 14 ἄλλοι Democritus cf. Prol. p. 190 || 15 τὰ om. A ind. || ἑπταμηναῖα A || 17 τὸ τῶν AB: τὸ om. C || 21 ὅση B || 24 καὶ διὰ B || post δεκάμηνα addit γόνιμα ex titulo B || 27 hiatum per complures deinceps versus pertinentem, quem iam G invenit, indicavi, explere nolui. ᾗ τίκτεται νῦν [debebat νυνὶ] τὸ

2 Τίμαιος δὲ οὐ *** † δώδεκα μῆνάς φησιν, ἐννέα δὲ νομίζεσθαι παρὰ τὰς ἐπισχέσεις τῶν μηνιαίων *** τὰ πρὸ τῆς συλλήψεως· οὕτω καὶ τὰ ἑπτάμηνα νομίζεσθαι, οὐκ ὄντα ἑπτάμηνα· † ἔγνω τε γὰρ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν πόσαι καθάρσεως.

3 Πόλυβος Διοκλῆς οἱ Ἐμπειρικοὶ καὶ τὸν ὄγδοον μῆνά φασι γόνιμον, ἀτονώτερον δέ πως τῷ πολλάκις διὰ τὴν ἀτονίαν πολλοὺς φθείρεσθαι· καθολικώτερον δὲ μηδένα βούλεσθαι τὰ ὀκτάμηνα τρέφειν, γεγενῆσθαι δὲ πολλοὺς ὀκταμηνιαίους ἄνδρας.

4 Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ Ἱπποκράτης φασίν, ἐὰν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησί, τότε προκύπτειν καὶ γεννᾶσθαι γόνιμα· ἐὰν δὲ προκύψῃ μέν, μὴ τρέφηται δὲ ἀσθενοῦντος τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτῷ γεγενῆσθαι τὸ κύημα, τότε ἔμβρυον ἄτροφον εἶναι· ἐὰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ, προκῦψαν τότε ὁλόκληρόν ἐστι.

βρέφος Xylander, τε καὶ νυκτὶ τὸ βρέφος Wyttenbach, τῇ τότε καὶ νυκτὶ τὸ βρέφος Reiske. vulgatam defendere audebat Karsten Emp. p. 476 || 1 οὐ δώδεκα AB cf. G: οὐ δέκα C || 3 τὰ πρὸ τῆς συλλήψεως G: τῆς πρώτης συλλήψεως (A)BC: τῶν πρὸ τῆς σ. frustra mrg. cod. Voss. || 6 ἔγνω τε AC: ἐγνώκατε B: ἐνίοτε Meziriac. ἠγνόηται corr. Vossian. cf. Prol. p. 39. num γίνονται? cf. G δυναμένης τῆς μήτρας εἰς καταμήνια καὶ μετὰ σύλληψιν || 7 πόσαι (A)BC: scripserim πόσαι, Wyttenbach πως αἱ || καθάρσεως (A)BC: καθάρσεις recte Wyttenbach || 9 ἴσασι (A)BC: corr. Gustavus Iacob || 16 de § 4 cf. Prol. p. 195 || ὁ ἱπποκράτης A || φασὶν (ex φησιν corr.) B: φησὶν AC cf. G || πληρωθῇ B || 19 προκύπτει C || γεγεννῆσθαι (A)BC: correxi || 22 αὐτὸν B: αὐτὴν (A)C: αὐτῇ Reiske: correxi cf. p. 429a 10 || τὸ χρῖμα (A)C [cf. Prol. p. 37]: τὸ ἔκκριμα B: τὸ κύημα Xylander ex manuscr. suo protulit || 23 εἰ δὲ B

4 Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Ἱπποκράτην φασίν, ἐὰν μὲν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησί, τότε προκύπτειν καὶ γεννᾶσθαι γόνιμα· ἐὰν δὲ προκύψῃ μέν, μὴ τρέφηται δὲ ἀσθενήσαντος [δὲ] τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτῷ γενέσθαι τὸ ἔμβρυον, ἄτροφον εἶναι· ἐὰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ, προκῦψαν τότε ὁλόκληρόν ἐστι.

3 ἡ ἡμέρα A: corr. Canter
5 τρέφηται F: στρέφηται C
6 δὲ inclusit Heeren
7 αὐτὸ A: αὐτῷ corr. Heeren τὸ κύημα [τὸ κῦμα Meineke] add. ex Plut. Heeren, tum vero etiam τότε ἔμβρυον corrigendum erat. sed intellegitur Stobaei, quam distinxi, lectio

Πόλυβος ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο καὶ ἥμισυ ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ γόνιμα· εἶναι γὰρ ἑξάμηνα, ὅτι καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τροπῶν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι· λέγεσθαι δὲ ἑπταμηνιαῖα, ὅτι τὰς ἐλλειπούσας ἡμέρας τούτου τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ἑπτὰ προσλαμβάνεσθαι· τὰ δὲ ὀκταμηνιαῖα μὴ ζῆν, ὅταν προκύψῃ μὲν τῆς μήτρας τὸ βρέφος, ἐπὶ πλέον δὲ ὁ ὀμφαλὸς βασανισθῇ· ἄτροφον γὰρ γίνεσθαι † ὡς τοῦ τρέφοντος αἴτιος. 5

Οἱ δὲ μαθηματικοὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας ἀσυνδέτους φασὶν εἶναι πάσης γενέσεως, τοὺς δὲ ἑπτὰ συνδετικούς· τὰ δὲ ἀσύνδετα ζῴδιά ἐστιν, ἐὰν τῶν οἰκοδεσποτούντων ἀστέρων τυγχάνῃ· ἐὰν γάρ τις τούτων τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον κληρώσῃ, δυστυχεῖς καὶ ἀχρόνους σημαίνει· ἀσύνδετα δ' ἐστὶ ζῴδια ὀκτὼ ἀριθμούμενα, οἷον κριὸς πρὸς σκορπίον ἀσύνδετος, ταῦρος πρὸς τοξότην ἀσύνδετος, δίδυμοι πρὸς αἰγόκερων, καρκίνος πρὸς ὑδροχόον, λέων πρὸς ἰχθύας, παρθένος πρὸς κριόν, ⟨ζυγὸς πρὸς ταῦρον⟩· διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἑπτάμηνα ὄντα καὶ δεκάμηνα γόνιμα εἶναι· τὰ δὲ ὀκτάμηνα διὰ τὸ ἀσύνδετον τοῦ κόσμου φθείρεσθαι. 6

7 Εὐρυφῶν ὁ ἰατρός . . .

---

1 de Polybo cf. Rose A. ps. p. 386 || ἐν ἑ. ὀ. δ. ἡμέραις γίνεσθαι γόνιμα τὰ ἔμβρυα G || 2 καὶ om. B || 3 ἑξάμηνον (A)BC: correxi || 6 ἑπταμηνιαίους (A)BC: correxi || 6 ὅταν (A)BC: corr. Beck cf. v. 3: διὰ τὸ corr. Vossian. || 8 ὀκτωμηνιαῖα B || 11 ἄτροφον γὰρ γίνεσθαι G: ἄτροφος γὰρ γίνεται (A)BC || 12 ὡς — αἴτιος nisi glossema iudices corrige ὡς τούτου τρέφοντος αὐτό || αἴτιος GBC: αἶνος A || 14 φασὶν post μῆνας A || 16 ἀσύνθετα hic et postea A || G paulo clarius: τὰ δὲ ἀσύνδετα ζῴδια ἔχειν τοὺς οἰκοδεσποτοῦντας φαύλους τῶν ἀστέρων, sed cf. Prol. p. 196[2] || 19 κληρώσῃ G: κληρώσηται (A)BC || 20 εἰσι B || 26 ζυγὸς πρὸς ταῦρον addidi cf. G || 29 an τοῦ κύκλου?

1 lemma addidi ex Stobaei indice Photiano p. 115ᵇ 10B. propter Censorinum cf. Prol. p. 195. Euryphontis tamen etiam ecl. I 8 40 p. 248H. apparet apophthegma quod om. F

ιθ. Περὶ ζῴων γενέσεως, πῶς ἐγένοντο ζῷα καὶ εἰ φθαρτά. G 123

Περὶ ζῴων γενέσεως, πῶς ἐγένοντο ζῷα καὶ εἰ φθαρτά. D Γ 10

Καθ' οὓς μὲν γενητὸς ὁ κόσμος, γενητὰ τὰ ζῷα καὶ φθαρτά εἰσιν. 1

Οἱ περὶ Ἐπίκουρον καθ' οὓς ἀγένητος, ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀλλήλων γεννᾶσθαι τὰ ζῷα· μέρη γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου ταῦτα. 2

Ὡς καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης· 3

θνῄσκει δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων
διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλο
μορφὰς ἑτέρας ἀπέδειξεν.

Ἀναξίμανδρος ἐν ὑγρῷ γεννηθῆναι τὰ πρῶτα ζῷα φλοιοῖς περιεχόμενα ἀκανθώδεσι, προβαινούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἀποβαίνειν ἐπὶ τὸ ξηρότερον καὶ περιρρηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ ἐπ' ὀλίγον χρόνον μεταβιῶναι. 4

Ἐμπεδοκλῆς τὰς πρώτας γενέσεις τῶν ζῴων καὶ φυτῶν μηδαμῶς ὁλοκλήρους γενέσθαι, ἀσυμφυέσι δὲ τοῖς μορίοις διεζευγμένας, τὰς δὲ δευτέρας συμφυομένων τῶν μερῶν εἰδωλοφανεῖς, τὰς δὲ τρίτας τῶν ὁλοφυῶν, τὰς δὲ τετάρτας οὐκέτι ἐκ τῶν ὁμοίων οἷον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος, 5

7 ἀγένητος B cf. G: ἀγένητα AC || τῶν ἀλλήλων B || 9 ταῦτα G: τούτου (A)BC || 10 cf. Prol. p. 94. 172. 190 || 12 διδάσκει B || δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων G: om. (A)BC || 13 διακρινόμενον G: μεταμισγόμενα AB: μεταμειβόμενα C || πρὸς ἄλλο G (A)BC: cf. codd. [Philon.] d. mund. incorr. p. 221, 3. 230, 8. 274, 1 Bern.: poetae restituendum puto πρὸς ἄλλου cf. Clem. Strom. VI p. 750 P. Nauckii F. T. p. 499 || 14 ἑτέρας G: om. (A)BC || ἐπέδειξεν G: ἔδειξεν (A)BC: correxi || 15 de §§ 4. 5 cf. Prol. p. 135. 189 Zeller Abh. d. K. Akad. d. W. 1878, 114 sqq. || 24 τοῖς om. B || 27 ἀλληλοφυῶν (A)BC: correxi post Karstenium || τετάρτας BC: τέτταρας (A) || 28 ὁμοίων (A)BC: οἰκείων Reiske. an στοιχείων? || καὶ om. B

ἀλλὰ δι' ἀλλήλων ἤδη, τοῖς μὲν πυκνωθείσης [τοῖς δὲ καί· τοῖς ζώοις] τῆς τροφῆς, τοῖς δὲ καὶ τῆς εὐμορφίας τῶν γυναικῶν ἐπερεθισμὸν τοῦ σπερματικοῦ κινήματος ἐμποιησάσης. τῶν δὲ ζῴων πάντων τὰ γένη διακριθῆναι διὰ τὰς ποιὰς κράσεις· † τὰ μὲν οἰκειότερα εἰς τὸ ὕδωρ τὴν ὁρμὴν ἔχειν, τὰ δὲ εἰς ἀέρα ἀναπνεῖν, ἕως ἂν πυρῶδες ἔχῃ τὸ πλέον, τὰ δὲ βαρύτερα ἐπὶ τὴν γῆν, τὰ δὲ ἰσόμοιρα τῇ κράσει πᾶσι τοῖς θώραξι πεφωνηκέναι.

---

1 εἴδη B || τῆς μὲν πυρωθείσης τοῖς δὲ καὶ τοῖς ζώοις τροφῆς τοῖς δὲ καὶ τῆς εὐμορφίας τῶν γυναικῶν A: τοῖς μὲν πυκνωθείσης τοῖς δὲ καὶ τοῖς ζώοις, τροφῆς· τοῖς δὲ καὶ τῆς τῶν γυναικῶν B: τῆς μὲν, πυκνωθείσης. τῆς δὲ, καὶ τοῖς ζώοις τροφῆς. τοῖς δὲ, τῆς εὐμορφίας τῶν γυναικῶν C: scholium inclusi || 7 hic locus pessime est inquinatus, ut Karsten non de animalium generibus, sed corporum membris olim dictum fuisse suspicetur. Emped. p. 488 [185]. cf. Cramer a. O. III 184, 25. certe distribuendi ratio Empedocliae contraria videtur cf. Theophr. d. caus. pl. II 22, 2. ego conlato Diodor. I 7 [Tzetz. in Iliad. p. 56 sqq. Herm.] et Vitruv. I 7 talia refingo: τὰ μὲν ⟨ὑγρὰ⟩ οἰκειότερον [ὑγρότερα Reiske, οἰκειοτέραν Duebner] εἰς τὸ ὕδωρ τὴν ὁρμὴν ἔχειν [ἔχει BC], τὰ δ' εἰς ἀέρα ἀναπτῆναι [ἀναπνεῖν (A)BC: ἄνω βλέπειν Zeller, ἀναΐσσειν Karsten] ὅσ' ἂν [ὡς ἂν B] πυρῶδες ἔχῃ τὸ [τὸ AC, cf. p. 419 a 21: om. B: τι vulgo] πλέον, τὰ δὲ βαρύτερα κτλ. . . . πᾶσι τοῖς χωρίοις [sic Wyttenbach, πᾶσι τοῖς τόποις Reiske] σύμφωνα εἶναι [συμπεφωνηκέναι Reiske, συμπεφυκέναι Wyttenbach, πεφυκέναι cod. Petavii]. sed incerta omnia, cum oblitteratae litterae librariorum somniis utcunque completae sint. cf. c. prox. initium || 13 addit Galenus Δημόκριτος γεγενημένα εἶναι τὰ ζῷα συστάσει εἰ δὲ ἓν ἄστρον (?) πρῶτον τοῦ ὑγροῦ ζωογονοῦντα [l. ζῳογονοῦντος]. cf. Prol. p. 16. 189

PLUTARCHI EPIT. V 20

κ̄. Πόσα γένη ζῴων καὶ εἰ πάντα αἰσθητὰ καὶ λογικά. G 124

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης τεσσαρα γένη ζῴων φασί, χερσαῖα ἔνυδρα πτηνὰ οὐράνια· καὶ γὰρ τὰ ἄστρα ζῷα λέγεσθαι * καὶ κόσμον καὶ τῶν γηίνων * ζῷον λογικὸν ἀθάνατον. 1

Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὰ οὐράνια . . . 2

Ἀναξαγόρας πάντα τὰ ζῷα λόγον ἔχειν τὸν ἐνεργητικόν, τὸν δ' οἱονεὶ νοῦν μὴ ἔχειν τὸν † παθητικόν, τὸν λεγόμενον τοῦ νοῦ ἑρμηνέα. 3

Πυθαγόρας Πλάτων λογικὰς μὲν εἶναι καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων καλουμένων τὰς ψυχάς, οὐ μὴν λογικῶς ἐνεργούσας παρὰ τὴν δυσκρασίαν τῶν σωμάτων καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὸ φραστικόν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πιθήκων καὶ τῶν κυνῶν· νοοῦσι μὲν γὰρ οὗτοι, οὐ φράζουσι δέ. 4

Διογένης μετέχειν μὲν αὐτὰ τοῦ νοητοῦ καὶ ἀέρος, διὰ δὲ τὸ τὰ μὲν πυκνότητι, τὰ δὲ πλεονασμῷ τῆς ὑγρα- 5

STOBAEI ECL. I 43 [37] 1

Πόσα γένη ζῴων καὶ εἰ πάντα λογικὰ καὶ αἰσθητά. D Γ 11

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης τέτταρα γένη ζῴων, χερσαῖα ἔνυδρα πτηνὰ οὐράνια. καὶ γὰρ τὰ ἄστρα ζῷα λέγεσθαι * τὸν κόσμον καὶ τὸν * ἔνθεον, ζῷον λογικὸν ἀθάνατον.

---

4 Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης G: ἔστι πραγματεία Ἀριστοτέλους [ἀριστο superscr. τλ B] ἐν ᾗ (A)BC. dixi de interpolatione Prol. p. 143 || 5 φησί (A)BC: correxi cf. G || 7 ἄστρα G: om. (A)BC || καὶ κόσμον B: καὶ κόσμων (A)C: καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος G || καὶ τῶν γηίνων (A)C: καὶ τὴν γηίνην B: om. G Stobaeana KAITONENΘN̄ mixta cum interpolatis latere videntur cf. ad Stob. ex cuius lectione Wyttenbach τὸν θεὸν corruptis τῶν γηίνων substituit; sed cf. Bernays Die Dial. d. Arist. p. 167 || 10 lacunam indicavit Zeller, deest οὐκ ἐγκρίνει vel μὴ λογικὰ εἶναι || 11 τὰ AB: om. C || 13 παθητικόν corruptum est. v. Zeller I [4] 905 [4] intellegendus videtur Stoicorum προφορικὸς λόγος cf. Heracl. allegor. p. 142 M. v. § 4 || 19 καὶ τὸ C cf. G: καὶ τῷ AB || 21 νοοῦσι G: λαλοῦσι (A)BC || 24 καὶ ἀέρος om. B: τοῦ νοητικοῦ ἀέρος verisimiliter Wyttenbach cf. αἰσθητικοῦ πνεύματος 24 4

6 τὸν κόσμον καὶ τὸν [τὸ C] ἔνθεον A: Aëtii exemplar vitiosum ita corrigam ⟨καὶ⟩ [cf. Plut.] τὸν κόσμον καὐτὸν ἔνθεον: καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον ἔνθεον praeiverat Heeren

σίας*, μήτε διανοεῖσθαι μήτε αἰσθάνεσθαι, προσφερῶς δὲ αὐτὰ διακεῖσθαι τοῖς μεμηνόσι παρεπταικότος τοῦ ἡγεμονικοῦ.

κα. Ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα. G 125

Ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα. D Γ 11

Ἐμπεδοκλῆς ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἄρχεσθαι τῆς διαρθρώσεως ἀπὸ ἕκτης καὶ τριακοστῆς, τελειοῦσθαι δὲ τοῖς μορίοις ἀπὸ πεντηκοστῆς μιᾶς δεούσης. 1

Ἀσκληπιάδης ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων διὰ τὸ θερμότερα εἶναι τὴν διάρθρωσιν γίνεσθαι ἀπὸ ἕκτης καὶ εἰκοστῆς, πολλάκις δὲ καὶ ἐνδοτέρω· τελειοῦσθαι δ' ἐντὸς τῆς πεντηκοστῆς ⟨τοῖς⟩ μορίοις· ἐπὶ δὲ τῶν θηλυκῶν ἐν διμήνῳ διαρθροῦσθαι, ἐν τετραμήνῳ δὲ τελειοῦσθαι διὰ τὸ ἐνδεῖν τοῦ θερμοῦ· τὰ δὲ τῶν ἀλόγων ζῴων ὁλοτελῆ παρὰ τὰς συγκράσεις τῶν στοιχείων. 2

---

1 intercidit verbum velut ἐμποδίζεσθαι (Reiske) vel χρῆσθαι (Wyttenbach) || 3 παρεπεπταικότος A || 6 ἐν AB: ἐν τῇ C || 9 ἀπὸ CB Psellus: ἀπὸ τῆς GA || 10 ἐπὶ coni. Usener || 13 θερμότατα (A)BC Psellus: correxi cf. G || 15 πολλάκις AB: πολλὰς C || ἐν δευτέρω [compend.] B || 16 πληροῦσθαι G(A)BC: correxi cf. v. 9 et 19 || ἐν τοῖς τῆς πεντηκοστῆς μορίοις [ὁρίοις B] (A)BC: emendavit Reiske || 17 θηλέων G || 21 πρὸς τὰς B

TESTIMONIA PLUTARCHI

21 1 **Psell.** d. omn. doctr. c. 86 [alt. part.] μορφοῦται δὲ τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα ἀπὸ ἕκτης καὶ τριακοστῆς ἡμέρας, τελειοῦται δὲ τοῖς μορίοις ἀπὸ τῆς πεντηκοστῆς.

2 **Idem** l. c. Ἱπποκράτης [sic] δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων διὰ τὸ θερμότατα εἶναι τὴν διάρθρωσιν γίνεσθαι ἀπὸ τῆς ἕκτης καὶ εἰκοστῆς, ἐπὶ δὲ τῶν θηλυκῶν ἐν διμήνῳ μὲν διαρθροῦσθαι, ἐν τετραμήνῳ δὲ τελειοῦσθαι λέγει.

κβ. Ἐκ ποίων συνίσταται στοιχείων ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μορίων. G 126

Ἐκ ποίων στοιχείων ἕκαστον συνίσταται τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μερῶν. D Γ 11

Ἐμπεδοκλῆς τὰς μὲν σάρκας γεννᾶσθαι ἐκ τῶν ἴσων τῇ κράσει τεττάρων στοιχείων, τὰ δὲ νεῦρα πυρὸς καὶ γῆς τῶν διπλασίων μιχθέντων, τοὺς δὲ ὄνυχας τοῖς ζῴοις γεννᾶσθαι τῶν νεύρων καθ' ὃ τῷ ἀέρι συνέτυχε περιψυχθέντων, ὀστᾶ δὲ δυεῖν μὲν ὕδατος καὶ τῶν ἴσων γῆς, τεττάρων δὲ πυρὸς †γῆς τούτων συγκραθέντων μερῶν. ἱδρῶτα ⟨δὲ⟩ καὶ δάκρυον γίνεσθαι τοῦ αἵματος τηκομένου καὶ παρὰ τὸ λεπτύνεσθαι διαχεομένου. 1

κγ. Πότε ἄρχεται ὁ ἄνθρωπος τῆς τελειότητος. G 127

Πότε ἄρχεται ἄνθρωπος τῆς τελειότητος. D Γ 11

Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ ἄρχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους τῆς τελει- 1

1 ποίων GABC: πόσων vulgo || συνίσταται post στοιχείων G || 5 ἴσων Wyttenbach: ἔσω (A)C: αἱμάτων interpolavit B. fort. κατ' ἰσοκράτειαν τῶν [τῶν habet B] τεττάρων στ. cf. G || 6 πυρὸς om. B spatio relicto || 6 καὶ G: om. (A)BC || 7 τὰ διπλασίονα μιχθέντα (A)BC: correxi ex G qui pro τῶν legit ὕδατος. ⟨ἐκ⟩ πυρὸς ⟨καὶ⟩ γῆς ⟨οἷς ὕδατος⟩ τὰ διπλασίονα μιχθέντα Duebner || 9 περιψυχθέντων (A)C cf. G: ψυγέντων B cf. p. 437a 3 || 10 δὲ δοκεῖ μὲν (A)BC: emendavit Wyttenbach || 11 καὶ τῆς ἔσω γῆς (A)BC: correxi Wyttenbachium et alios secutus cf. Karsten. Emped. p. 451 193 || 12 γῆς τούτων corrupta. ⟨καὶ⟩ γῆς τοσούτων scripsit Duebner. fortasse ut ex γῆς τεττάρων v. 11 repetita delenda || 13 δὲ addidi || 14 τηκομένου τοῦ αἵματος G: τοῦ σωματικοῦ οὗτος AB: τοῦ σωματικοῦ οὕτως C: restitui Galeni lectionem, propius tamen a litterulis abesset τακέντος || καὶ παρὰ τὸ λεπτύνεσθαι διαχεομένου addit G: om. (A)BC cf. Prol. p. 16 || 16 c. 24 ante 23 ponit C rectum ordinem servant GAB || πότε G: πότε καὶ πῶς (A)BC || 18 de Heraclito cf. fr. 87 ed. Bywat. || 19 τῆς GB: om. (A)C

ότητος περὶ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα, περὶ ἣν ὁ σπερματικὸς κινεῖται ὀρρός. καὶ γὰρ τὰ δένδρα ἄρχεται τότε τελειότητος, ὅταν ἄρχηται γεννᾶν τὰ σπέρματα, [ἀτελῆ δέ ἐστιν ἄωρα καὶ ἄκαρπα ὄντα· τέλειος οὖν τότε ἄνθρωπος]· περὶ δὲ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα ἔννοια γίνεται καλοῦ τε καὶ κακοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

κδ. Πῶς ὕπνος γίνεται καὶ θάνατος. G 128

Περὶ ὕπνου καὶ θανάτου.

Ἀλκμαίων ἀναχωρήσει τοῦ αἵματος εἰς τὰς αἱμόρρους φλέβας ὕπνον γίνεσθαί φησι, τὴν δὲ ἐξέγερσιν διάχυσιν, τὴν δὲ παντελῆ ἀναχώρησιν θάνατον. 1

Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν ὕπνον κατάψυξιν τοῦ ἐν τῷ αἵματι θερμοῦ σύμμετρον γίνεσθαι, τὴν δὲ παντελῆ θάνατον. 2

2 κινεῖται G cf. p. 431a 5:. κρίνεται (A)BC: ἐκκρίνεται Meziriac. || ὀρρός BC: ὀρός pr. A: πόρος G || 3 καὶ γὰρ τὰ G: τὰ γὰρ (A)BC || 5 intrusa interpolatione lemma Ἀριστοτέλης, quod testatur G, intercidisse videtur cf. Arist. d. hist. anim. VIII 1 p. 581a 12 || ἐστιν B: ἐστι καὶ (A)C || ἄωρα (A)C: ἄγονα B || alterum καὶ del. A alt. man. et Duebner || 7 G Ἀριστοτέλης δὲ κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα. at cf. Aristot. 544b 26, 581a 13, 1335b 34 || 9 διδασκαλίας ἀρχή G qui addit ἕτεροι δὲ νομίζουσι τελειοῦσθαι ἡμᾶς τῇ τρίτῃ ἑβδομάδι, ὅταν καὶ γένεια σχῶμεν καὶ τῇ ἰσχύι χρώμεθα cf. Bergk ad Solon. fr. 27 P.L.G.[3] p. 431 Theodor. Priscian. ex Diocle ut videtur [Octav. Horat. ed. Argent. 1532] p. 107, Censorin. d. d. n. 7 2—4 || 10 καὶ GB: ἢ (A)C || post θάνατος addunt τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ σώματος AC: carent dittographia (cf. c. 25) GB || 13 ὁμόρους ABC: corr. Reiske cf. G αἱμορροούσας || 17 κατάψυξιν CG: κατὰ ψύξιν A: καταψύξει B || 18 σύμμετρον G: συμμέτρῳ ABC || 19 τὸν ὕπνον ante γίνεσθαι add. AC || τὴν δὲ παντελῆ G: ἢ παντελῆ [παντελεῖ C] AC: τῇ δὲ ἀσυμμέτρῳ καὶ παντελεῖ interpolat B

3 Διογένης εἰ ἐπὶ πᾶν τὸ αἷμα διαχεόμενον πληρώσει μὲν τὰς φλέβας, τὸν δὲ ἐν αὐταῖς περιεχόμενον ἀέρα ὤσει εἰς τὰ στέρνα καὶ τὴν ὑποκειμένην γαστέρα, ὕπνον γίγνεσθαι καὶ θερμότερον ὑπάρχειν τὸν θώρακα· ἐὰν δὲ ἅπαν τὸ ἀερῶδες ἐκ τῶν φλεβῶν ἐκλίπῃ, θάνατον συντυγχάνειν.

4 Πλάτων οἱ Στωικοὶ τὸν μὲν ὕπνον γίνεσθαι ἀνέσει τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, οὐ κατὰ ἀναχαλασμὸν καθάπερ †ἐπὶ τῆς γῆς, φερομένου δὲ ὡς ἐπὶ τὸ ἡγεμονικὸν μεσόφρυον· ὅταν δὲ παντελὴς γένηται ἡ ἄνεσις τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, τότε γίγνεσθαι θάνατον.

κε̄. Ποτέρου ἐστὶν ὕπνος καὶ θάνατος, ψυχῆς ἢ σώματος. G 129

1 Ἀριστοτέλης κοινὸν μὲν τὸν ὕπνον σώματος καὶ ψυχῆς. αἴτιον δ' αὐτοῦ τὸ ἀναθυμιαθὲν ὑγρὸν ἀπὸ τοῦ

---

1 fort. ἐὰν — πληρώσῃ — ὤσῃ || 2 μὲν om. B || 3 αὐτοῖς (A)BC: corr. Beck || περιχεόμενον B || 5 γεγενῆσθαι (A)BC: correxi itemque v. 15 || 7 εἰ δὲ B || 8 ἐκλίπῃ C: ἐκλείπῃ A: ἐκλείπει B || συντυγχάνειν AB: τυγχάνειν C || 9 Στράτων probabiliter coni. Corsinus propter μεσόφρυον v. 13 cf. IV 5 2 et Tertull. d. anim. 43 [Prol. p. 205] || 12 ἐπὶ τῆς γῆς corruptum. mire Corsinus ἐπιπολῆς, mirabilius Reiske οὐ κατακεχαλασμένου κάθάπερ ἐπὶ πηγήν. fuit cum placeret ἐπὶ τῆς μέθης. comparatur somnus et ebrietas etiam Hippocr. d. vent. c. 14 [VI 112 L.] cf. Theophr. d. sens. § 44. at fortasse philosophi nomen intercidit. Ἐπιγένης [cf. III 2 6] coniec. Usener || φερομένου B: φερόμενος AC || 13 ὡς om. B || ἢ μεσόφρυον coni. Corsinus || 14 παντελὴς G: παντελῶς (A)BC || 17 ποτέρου C cf G: ὁποτέρου (A)BC || ἢ θάνατος (A)BC: correxi || 20 de §§ 1. 2. 4. cf. Prol. p. 205 || 21 αἴτιον δὲ G: ἔστι δ' αἴτιον (vera et falsa lectione copulata) B: ἔστι δ' AC || αὐτοῦ GAC: αὐτ̂ B: αὐτῷ vulgo

θώρακος εἰς τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τόπους ἐκ τῆς ὑποκειμένης τροφῆς ἢ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ καταψυχθὲν θερμόν, τὸν δὲ θάνατον εἶναι παντελῆ κατάψυξιν· θάνατον δὲ εἶναι μόνου [τοῦ] σώματος, οὐ ψυχῆς· [ταύτης γὰρ οὐχ ὑπάρχει θάνατος].

Ἀναξαγόρας κατὰ κόπον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας γίνεσθαι τὸν ὕπνον· σωματικὸν γὰρ εἶναι τὸ πάθος, οὐ ψυχικόν· εἶναι δὲ καὶ ψυχῆς θάνατον τὸν διαχωρισμόν. 2

Λεύκιππος † οὐ μόνον σώματος γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκκρίσει τοῦ λεπτομεροῦς πλείονι τῆς εἰσκρίσεως τοῦ ψυχικοῦ θερμοῦ, τὸν ⟨δὲ⟩ πλεονασμὸν αἴτιον θανάτου· ταῦτα δὲ εἶναι πάθη σώματος, οὐ ψυχῆς. 3

Ἐμπεδοκλῆς τὸν θάνατον γίγνεσθαι διαχωρισμὸν τοῦ πυρώδους * * * ἐξ ὧν ἡ σύγκρισις τῷ ἀνθρώπῳ συνεστάθη· ὥστε κατὰ τοῦτο κοινὸν εἶναι 4

---

1 θώρακος ex σώματος corr. B || εἰς (A)B: καὶ C: cf. Prol. p. 37 || 2 ἐκ τῆς GB: καὶ τῆς (A)C || τροφῆς ἢ B: τροφῆς spatio unius vel duorum vocabulorum relicto A, ἢ om. C || 3 καταψυχθὲν (A): περιψυχθὲν B: παραψυχθὲν C || 5 τοῦ delevi || 6 ταύτης—θάνατος etiam propter directam orationem suspecta recidi || 8 de § 2 cf. Prol. p. 205 || δὲ post Ἀναξαγόρας C: om. δὲ GAB || κατὰ κόπον G: om. (A)BC || 10 τὸ om. B || 13 οὐ κόπῳ coni. Reiske. scriberem τὸν ὕπνον σώματος γ., nisi obstaret ἀλλά || τοῦ σώματος B || 14 κράσει ABC: correxi cum Heimsoethio [Democr. d. an. doctr. p. 5] cf. Arist. de resp. 4. de anima I 2 || 15 ἐκκράσεως AC: κράσεως B: correxi cf. IV 13 1 17 2 ἐγκρίσεως Heimsoeth. || 16 δὲ addidi: πλεονασμόν sc. τῆς ἐκκρίσεως || 17 αἴτιον AB: αἰτίαν C || 19 γεγενῆσθαι (A)BC: correxi || 21 addidit Reiske καὶ γεώδους || ἐξ ὧν (A)C: ἐξ οὗ B || τῷ ἀνθρώπῳ C: τῶν ἄνω A: om. B || 22 fortasse κατὰ τοῦτον cf. IV 1 2 κατ' αὐτόν

τὸν θάνατον σώματος καὶ ψυχῆς· ὕπνον δὲ γίνεσθαι διαχωρισμὸν τοῦ πυρώδους.

κς. Πῶς ηὐξήθη τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα. G 130

1 Πλάτων Θαλῆς καὶ τὰ φυτὰ ἔμψυχα ζῷα· φανερὸν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι καὶ ἐντεταμένους ἔχειν τοὺς κλάδους καὶ ἐν ταῖς ἐπαναγωγαῖς εἴκειν καὶ πάλιν σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι· ὥστε καὶ συνέλκειν βάρη.

2 Ἀριστοτέλης ἔμψυχα μέν, οὐ μὴν ζῷα· τὰ γὰρ ζῷα ὁρμητικὰ εἶναι καὶ αἰσθητικά, ἔνια δὲ καὶ λογικά.

3 Οἱ Στωικοὶ δὲ καὶ Ἐπικούρειοι οὐκ ἔμψυχα· τινὰ γὰρ ψυχῆς ὁρμητικῆς εἶναι καὶ ἐπιθυμητικῆς, τινὰ δὲ καὶ λογικῆς· τὰ δὲ φυτὰ αὐτομάτως πως κινεῖσθαι, οὐ διὰ ψυχῆς.

4 Ἐμπεδοκλῆς πρῶτα τὰ δένδρα τῶν ζῴων ἐκ γῆς ἀναφῦναί φησι, πρὶν τὸν ἥλιον † περιαπλωθῆναι καὶ

Πῶς ηὐξήθη τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα.

Πλάτων Θαλῆς τὰ φυτὰ ἔμψυχα ζῷα. φανερὸν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι καὶ ἐντεταμένους ἔχειν τοὺς κλάδους καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς εἴκειν καὶ πάλιν σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι, ὥστε καὶ συνανέλκειν βάρη.

Ἀριστοτέλης ἔμψυχα μέν, οὐ μὴν ζῷα. τὰ γὰρ ζῷα ὁρμητικὰ εἶναι καὶ αἰσθητικά, ἔνια δὲ καὶ λογικά.

1 τὸν om. B || 2 διαχωρισμόν τινα vulgo || 6 Θαλῆς G: Ἐμπεδοκλῆς (A)BC cf. Prol. p. 15 || 7 ζῷα G: καὶ ζῷα (A)BC | δὲ om. B || 10 εἴκειν B et pr. C in marg.: ἥκειν GAC || σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι G: σπονδιὸς ἀναχαλασθὲν AC: post lacunam VIII litterarum ἀναχαλασθὲν B || 11 συνέλκειν βάρη G: συντελεῖν om. βάρη (A)BC || 12 οὐ μὲν AB: οὐ μὲν καὶ C || 14 ἔνια δὲ G: δὲ (om. ἔνια) BC: ἔνια δὲ om. (A) || λογικὰ om. B spatio VII litt. relicto || 15 καὶ οἱ C || 18 αὐτομάτῳ A || 19 γεγενῆσθαι G(A)BC: correxi. κεκινῆσθαι Gassendi || 21 τὰ δένδρα τῶν ζώων ABC cf. G: τῶν ζώων τὰ δένδρα vulgo || 22 ἀναφῦναι G: ἀναδῦναι (A)BC || 23 περιαπλωθῆναι frustra ut poeticum tuentur Sturz et Karsten. sed

3 Πλάτων Θαλῆς F: πλάτων καὶ θάλης C
5 ἐκτεταμένους Beckii est perversa coniectura. ἀνατεταμένους coni. Karsten. immo de intentione ac vigore arborum velut nervis praeditarum agitur

TESTIMONIA PLUTARCHI

26 4 Tzetz. in Hesiod. op. p. 66 Bas. p. 40 a Heins. . . κἂν Ἐμπεδοκλῆς καὶ πρὸ τοῦ ἁπλωθῆναι τὸν ἥλιόν φησι φυτὰ γενέσθαι καὶ ζῷα.

πρὶν ἡμέραν καὶ νύκτα διακριθῆναι· διὰ δὲ συμμετρίαν τῆς κράσεως τὸν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος περιέχειν λόγον· αὔξεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ θερμοῦ διαιρόμενα, ὥστε γῆς εἶναι μέρη, καθάπερ καὶ τὰ ἔμβρυα τὰ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μήτρας μέρη· τοὺς δὲ καρποὺς περιττώματα εἶναι τοῦ ἐν τοῖς φυτοῖς ὕδατος καὶ πυρός· καὶ τὰ μὲν ἐλλιπὲς ἔχοντα τὸ ὑγρὸν ἐξικμαζομένου αὐτοῦ τῷ θέρει φυλλορροεῖν, τὰ δὲ πλεῖον, παραμένειν ὥςπερ ἐπὶ τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλαίας καὶ τοῦ φοίνικος· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χυμῶν † παραλλαγὰς τῆς πολυμερείας καὶ τῶν φυτῶν γίνεσθαι διαφορὰς ἐχόντων τὰς ἀπὸ τοῦ τρέφοντος ὁμοιομερείας ὥςπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· οὐ γὰρ αἱ διαφοραὶ τούτων χρηστὸν τὸν οἶνον

ἀπλόω et comp. poetarum nemini nisi Babrio posterioribusque epicis, pedestrium scriptorum nulli fere ante Dioscoridem, multis Antoninorum aetatis et post usurpatum. hic vero omnino ineptum. περιπολεῖν legisse videtur G: περιχυχλωθῆναι verisimiliter Reiske || 2 καὶ διὰ (om. δὲ) B || συμμετρίας (A)BC: correxi. fortasse ἀσυμμετρίαν v. V 7 1 cf. G ⟨τῆς⟩ συμμετρίας Duebner. de placito cf. Karsten p. 462 || 4 ὑπὸ G: ἀπὸ (A)BC || 5 διαιρούμενα G: διαιρουμένου (A)C: ἀραιουμένου B: scripsi διαιρόμενα *in altum elatas*. Karsten διαραιουμένου '*se diffundentis*' vel διαραινομένου || γῆν B || 8 περιττώματα G: περιττεύματα (A)BC || τοῦ G: om. (A)BC || 12 πλείονα (A)BC: corr. Wyttenbach cf. G qui addit ἀεὶ φύλλοις τεθηλότα cf. Plut. Qu. conviv. III 2 8 || 15 proxima corrupta sunt. G: τὰς διαφορὰς τῶν χυμῶν παραλλαγὰς γίγνεσθαι τῆς πολυμερείας καὶ τῶν φυτῶν διαφόρως ἑλκόντων τὰς ἀπὸ τοῦ τρέφοντος ὁμοιομερείας quae sana duco, si mutes: παραλλαγὰς γίγνεσθαι γηίνης πολυμερείας et διαφόρους cf. Alex. ad Arist. d. sens. p. 144, 4 Thur. || 16 φυτῶν G: αἰτίων AC: χυμῶν B || 16 διαφορὰς ABC || 17 τρέφοντος GC cf. p. 440a 1: τρέφεσθαι AB || 19 χρηστικὸν (A)BC: χρηστὸν τὸν correxi

ποιοῦσιν, ἀλλ' αἱ τοῦ τρέφοντος ἐδάφους.

κζ. Περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως.

Περὶ τροφῆς.

Ἐμπεδοκλῆς τρέφεσθαι μὲν τὰ ζῷα διὰ τὴν ὑπόστασιν τοῦ οἰκείου, αὔξεσθαι δὲ διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ θερμοῦ, μειοῦσθαι δὲ καὶ φθίνειν διὰ τὴν ἔκλειψιν ἑκατέρων· τοὺς δὲ νῦν ἀνθρώπους τοῖς πρώτοις συμβαλλομένους βρεφῶν ἐπέχειν τάξιν. 1

Ἀναξαγόρας τρέφεσθαι μὲν . . 2

. . . .
. . . .

κη. Πόθεν αἱ ὀρέξεις γίνονται τοῖς ζῴοις καὶ αἱ ἡδοναί.

Περὶ ὀρέξεως τῶν ζῴων.

Ἐμπεδοκλῆς τὰς μὲν ὀρέξεις γίνεσθαι τοῖς ζῴοις κατὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἀποτελούντων ἕκαστον στοιχείων, τὰς δὲ ἡδονὰς ἐξ † ὑγροῦ καὶ τὰς τῶν κινδύνων καὶ ὁμοίων κινήσεις, τὰς δὲ ὀχλήσεις καὶ τὰς 1

. . . .

1 ἀλλ' ἐκ τοῦ τρέφεσθαι (A)BC: corr. Wyttenbach cf. G; αἱ (servato ἐκ) Duebner

5 οἰκείου ὑγροῦ coni. Usener

11 tantum exstat in AB e lacuna quam vacuo spatio duorum versuum indicavit A, sesquialterius B: Ἀναξαγόρας—μὲν om. C

15 αἱ ante ἡδοναὶ A [ind., in cont. totum caput excidit], CB: αἱ om. vulgo

18 ἕκαστος C

19 corrupta archetypo oblitterato vix restitui possunt. de re cf. IV 9 15. Karsten tentat τὰς δὲ ἡδονὰς ἐξεργάζεσθαι κατὰ τὰς τῶν οἰκείων καὶ ὁμοίων κινήσεις, τὰς δ' ὀχλήσεις καὶ τὰς ἀλγηδόνας τοῖς ἐναντίοις. Schneider Theophr. II 617 τὰς δὲ ἡδονὰς διὰ τὰς τῶν ὁμοίων κινήσεις, τὰς δ' ὀχλήσεις διὰ τὰς τῶν ἐναντίων. propius a traditis abessent haec: τὰς δὲ ἡδονὰς ἐξ οἰκείου κατὰ τὰς τῶν συγγενῶν καὶ ὁμοίων κράσεις, τὰς κτλ.

21 spatium sesquialterius versus relinquunt BC

κθ. Πῶς γίνεται πυρετὸς καὶ εἰ ἐπιγέννημά ἐστιν. G 131

1 Ἐρασίστρατος ὁρίζεται τὸν πυρετὸν οὕτως· πυρετός ἐστι κίνημα αἵματος παρεμπεπτωκότος εἰς τὰ τοῦ πνεύματος ἀγγεῖα ἀπροαιρέτως γινόμενον· καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάττης, ὅταν μηδὲν αὐτὴν κινῇ, ἠρεμεῖ, ἀνέμου δὲ ἐμπνέοντος βιαίου παρὰ φύσιν, τότε ἐξ ὅλης κυκλεῖται, οὕτω καὶ ἐν τῷ σώματι ὅταν κινηθῇ τὸ αἷμα, τότε ἐμπίπτει μὲν εἰς τὰ ἀγγεῖα τῶν πνευμάτων, πυρούμενον δὲ θερμαίνει τὸ ὅλον σῶμα· ἀρέσκει δὲ αὐτῷ καὶ ἐπιγέννημα εἶναι ὁ πυρετὸς . . .

. . . .

2 Διοκλῆς δέ φησιν· ὄψις ἀδήλων τὰ φαινόμενα· ἔστι δὲ, οἷς φαινομένοις ὁρᾶται ὁ πυρετὸς ἐπιγενόμενος, τραύματα καὶ φλεγμοναὶ καὶ βουβῶνες.

3 Ἡρόφιλός φησιν ἐνίοτε μηδεμιᾶς αἰτίας προηγησαμένης πυρέττειν τινάς.

---

1 πυρετὸς AB: ὁ πυρετὸς C

3 πυρετός ἐστι om. C cf. G

5 παρεμπεπτωκότος G: παρεμπεπτωκὸς (A)BC

8 post αὐτὴν add. πνεῦμα G

10 κυκλεῖται vix sanum. immo κυκᾶται

14 ὅλον τὸ C

15 ὁ πυρετὸς nisi cum proximis cohaesisse credis, corrige τὸν πυρετόν || lacunam sesquialterius versus indicat A, unius vocabuli B: nullam C

17 ὄψις AB: ὄψεις C. sed cf. Sext. P. H. I 138 adv. math. III 23. 58. VII 374

18 ἐπὶ δὲ τοῖς φαινομένοις (A)BC: correxi Reiskeum secutus qui ἔστι δ' ἐφ' οἷς φ. praeiverat

19 ἐπιγενόμενος post ὁρᾶται B

20 post ἐπιγενόμενος addi iussit οἷά ἐστι corrector Vossiani || βουβῶνος B

22 § 3 addidi ex G cf. Prol. p. 3q.: om. ABC sed A duos versus vacuos relinquit, B [b]essem, C nihil

λ. Περὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ γήρως. G 132. 133

Ἀλκμαίων τῆς μὲν ὑγείας εἶναι συνεκτικὴν τὴν ἰσονομίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ ξηροῦ ψυχροῦ θερμοῦ πικροῦ γλυκέος καὶ τῶν λοιπῶν, τὴν δ' ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν νόσου ποιητικήν· φθοροποιὸν γὰρ ἑκατέρου μοναρχίαν. καὶ νόσον συμπίπτειν ὡς μὲν ὑφ' οὗ ὑπερβολῇ θερμότητος ἢ ψυχρότητος, ὡς δὲ ἐξ οὗ διὰ πλῆθος † οἷον ἢ ἔνδειαν, ὡς δ' ἐν οἷς ἢ αἷμα ⟨ἢ⟩ μυελὸν ἢ ἐγκέφαλον· † ἐν γὰρ τούτοις ποτὲ κἀκ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν

Ἀλκμαίων ἔφη τῆς μὲν ὑγιείας εἶναι συνεκτικὴν τὴν ἰσονομίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ ξηροῦ θερμοῦ πικροῦ γλυκέος καὶ τῶν λοιπῶν, τὴν δ' ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν νόσου παρασκευαστικὴν εἶναι. λέγει δὲ τὰς νόσους συμπίπτειν ὡς μὲν ὑφ' οὗ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος ἢ ξηρότητος, ὡς δὲ ἐξ οὗ διὰ πλῆθος τροφῆς ἢ ἔνδειαν, ὡς δὲ ἐν οἷς αἷμα ἢ μυελὸν ἢ ἐγκέφαλον. γίνεσθαι δέ ποτε καὶ ὑπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν ὑδάτων ποιῶν ἢ χώρας ἢ κό-

1 c. 15 descripsit Psellus in Solut. div. quaest. [Prol. p. 30], quae hic adnoto. infra excerpta ex omnif. doctr. adposui || 4 τὴν Psell.: om. (A)BC || 5 θερμοῦ post ψυχροῦ Psell.: post ὑγροῦ (A)BC || 8 an ἑκατέρων ut p. 440a 8? || μοναρχίαν Psell. μοναρχία (A)C: μοναρ with χ' above B || 9 νόσον συμπίπτειν Psell.: νόσων αἰτία (A)BC || 10 ὑφέξω ABC i. e. ὑφ' ἧς [post interpolatum αἰτία v. 9 corruptum] commixta vera lectione ἐξ οὗ quae ad corruptum ἐξ ἧς v. 11 pertinebat: ὑφέξιν Psellus: ὑφ' ἧς vulgo: correxi ὑφ' οὗ || ὑπερβολῇ B: ὑπερβολὴ (A)C Psellus cf. Prol. p. 31 || 11 καὶ ψυχρότητος Psell. || ἐξῆς A: ἐξῆς BC: ἕξις Psell.: correxi || πλῆθος οἷον ἡ ἔνδεια Psell.: πλῆθος ἢ ἔνδειαν (A)BC: οἷον post ἐν οἷς transferendum probabiliter coniecit Usener cf. ad Stob. — ποιῶν ex p. 443a 4 [cf. Prol. p. 223] non reficies || 12 ὡς δὲ ἐνίοις C || ἢ αἷμα AB Psell.: om. ἢ C || 13 ἢ μυελὸν scripsi: ἐνδέον Psell. (A)BC || ἐγκέφαλον Psell.: ἐγκέφαλος ABC || ἐν γὰρ — 443a 2 παραπλησίων addidi ex Psello: om. (A)BC || ἐν γὰρ τούτοις non expedio. ἔτι πρὸς τούτοις Usener || 14 καὶ τῶν ἔσωθεν ἔτι

1 § 1 vv. 1—6 εἶναι ex Floril. t. 101 2
6 λέγει — p. 443b 2 ex Flor. t. 100 25
10 nisi post οἷς οἷου addis [cf. ad Plut.], casus vv. αἷμα et cet. corrigendus est

TESTIMONIA PLUTARCHI

30 1 **Psellus** d. omnif. doctr. c. 86 [cf. supra] περὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ γήρως. Ὑγείας αἴτιον καὶ συνεκτικὸν ἡ τῶν δυνάμεων ἰσονομία θερμότητος ψυχρότητος ὑγρότητος ξηρότητος, ὅταν δὲ τούτων ἓν καταδυνατεύσῃ, τῶν ἄλλων ἡ νόσος γίνεται.

ὑδάτων ποιῶν ἢ χώρας ἢ τόπων ⟨ἢ⟩ ἀνάγκης ἢ τῶν τούτοις παραπλησίων. τὴν δὲ ὑγείαν τὴν σύμμετρον τῶν ποιῶν κρᾶσιν.

2 Διοκλῆς πλείστας τῶν νόσων δι' ἀνωμαλίαν τῶν ἐν τῷ σώματι στοιχείων καὶ τοῦ καταστήματος.

3 Ἐρασίστρατος τὰς νόσους διὰ πλῆθος τροφῆς καὶ ἀπεψίας καὶ φθοράν, τὴν δὲ εὐταξίαν καὶ αὐτάρκειαν εἶναι ὑγείας περιποιητικά.

5 Οἱ Στωικοὶ συμφώνως τὸ γῆρας γίγνεσθαι διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἔλλειψιν. οἱ γὰρ αὐτὸ πλέον ἔχοντες [τὸ θερμὸν] ἐπὶ πλεῖον γηρῶσιν.

6 Ἀσκληπιάδης Αἰθίοπάς φησι ταχέως γηράσκειν ἐτῶν τριάκοντα διὰ τὸ ὑπερθερμαίνεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου διαφλεχθέντας· τοὺς

πων ἢ ἀνάγκης ἢ τῶν τούτοις παραπλησίων.

2 Διοκλῆς τὰς πλείστας τῶν νόσων δι' ἀνωμαλίαν ἔλεγε τίκτεσθαι.

3 Ἐρασίστρατος ἔλεγε 'πλῆθος καὶ διαφθορὰ τἀνωτάτω αἴτια.'

4 Παρμενίδης γῆρας γίνεσθαι παρὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ὑπόλειψιν.

ὑδάτων φυτῶν Psell.: correxi || 2 ἢ post τόπων addidi || ὑγείαν τὴν Psell. (A)B: τὴν ante κρᾶσιν C || 5 Διοκλῆς Psell. AB: Διοκλῆς δὲ C || 6 τῷ GAB: om. Psell. C sed cf. infra testim. 2 || 9 φθορᾶς Ps. (A)BC: corr. Usener ex St. || 11 ὑγείαν (A)BC: τροφῆς ex v. 9 Psellus: correxi ex testim. 3 || 12 συμφώνως pertinet ad § 4 || συμφώνως post γεγενῆσθαι Psell. || 13 γεγενῆσθαι Psell. (A)BC: correxi || pro ἔλλειψιν ὑπονόστησιν G cf. Poll. on. Π 21 at cf. § 4 || 14 αὐτοὶ Psell. (A)BC: correxi cf. 431a10. 439a12. αὐτοῦ Duebner qui inclusit τὸ θερμόν || 15 ἐπὶ πλέον B || 17 ἔτη τριάκοντα Psell. AB: correxi ex p. 444a1 *(intra* xxx *annos)*: ἔτει τριακοστῷ C cf. G quod immerito laudavi Prol. p. 12. 31 || 18 ὑποθερμένεσθαι A || 19 ὑπὸ Psell. GB: ἀπὸ (A)C || τοὺς δὲ G: om. Psell. (A)BC

3 § 2. 3 ex Flor. t. 100 26. 27
7 § 4 ex Flor. t. 115 29

TESTIMONIA PLUTARCHI

30 2 excerpsit **Psellus** d. omnif. doctr. c. 86 αἱ δὲ πλεῖσται τῶν νόσων δι' ἀνωμαλίαν τῶν ἐν τῷ σώματι στοιχείων γίνονται.

3 **Idem** l. c. ἐπεισάγονται δὲ αἱ νόσοι τῷ σώματι καὶ διὰ πλήθους [sic] τροφῶν καὶ δι' ἀπεψίας καὶ φθορᾶς, ἡ δὲ εὐταξία καὶ ἡ αὐτάρκεια ὑγείας περιποιητικά.

δὲ ἐν Βρεττανίᾳ ἑκατὸν εἴκοσιν ἐτῶν γηρᾶν διὰ τὸ κατεψύχθαι μὲν τοὺς τόπους, ἐν ἑαυτοῖς δὲ στέγειν τὸ πυρῶδες· τὰ μὲν γάρ εἰσιν ἀραιότερα τῶν Αἰθιόπων τὰ σώματα διὰ τὸ ἀναχαλᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἄρκτων πυκνά, διὰ τοῦτο καὶ πολυχρόνια.

---

1 δὲ post Βρεττανίᾳ inseruit Psell. || ἐτῶν ante ἑκατὸν Psell.

4 τὰ σώματα Psell. B: τὰ om. AC. fortasse ex G restituendum τὰ μὲν γὰρ τῶν Αἰθιόπων σώματά εἰσιν ἀραιότερα

6 post τὰ δὲ addit Psell. τῶν Βρετανῶν || ὑπὸ G: ἀπὸ Psell. (A)BC || 7 πυκνὰ explicat Psellus ἢ ἐστεγανωμένα cf. Prol. p. 30[2] || καὶ G Psell.: οὖν καὶ (A)BC || 8 subscribit τέλος τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων βιβλίου ε̄. Εὐτυχῶς A: περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις βιβλίον ε΄ C

ΑΡΕΙΟΥ ΔΙΔΥΜΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ ΦΥΣΙΚΑ

Sigla Eusebii Stobaeique codicum et ceterae notae fere eaedem sunt quae in Aëtio.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΕΙΟΥ ΔΙΔΥΜΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ

1

Euseb. P. E. XI 23 3—6. Stob. ecl. eth. I 12 p. 330H.

Περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν ὧδέ διεξήρχετο, τῶν κατὰ φύσιν αἰσθητῶν κατὰ γένος ὡρισμένα τινὰ παραδείγματα φάμενος εἶναι τὰς ἰδέας, ὧν τὰς ἐπιστήμας γίγνεσθαι καὶ τοὺς ὅρους· παρὰ πάντας γὰρ ἀνθρώπους ἄνθρωπόν τινα νοεῖσθαι καὶ παρὰ πάντας ἵππους ἵππον καὶ κοινῶς παρὰ πάντα ζῷα ζῷον ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον· ὃν τρόπον δὲ σφραγῖδος μιᾶς ἐκμαγεῖα γίνεσθαι πολλὰ καὶ συχνὰς εἰκόνας ἑνὸς ἀνδρός, οὕτως καὶ μιᾶς ἑκάστης ἰδέας αἰσθητῶν σωμάτων φύσεις παμπληθεῖς, τῆς μὲν ἀνθρώπων ἀνθρώπους ἅπαντας, ⟨τῆς δὲ ἵππων ἵππους ἅπαντας,⟩ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν. εἶναι δὲ τὴν ἰδέαν ἀίδιον οὐσίαν, αἰτίαν καὶ ἀρχὴν τοῦ ἕκαστον εἶναι τοιοῦτον, οἷα ἐστὶν αὐτή. καθάπερ οὖν τὰ κατὰ μέρος ὥσπερ ἀρχέτυπα τῶν αἰσθητῶν προηγεῖσθαι σωμάτων, οὕτως τὴν πάσας ἐν ἑαυτῇ περιέχουσαν καλλίστην καὶ τελειοτάτην οὐσίαν ὑπάρχειν τοῦδε παράδειγμα τοῦ κόσμου· πρὸς γὰρ ταύτην ἀφομοιωθέντα ὑπὸ τοῦ δημιουργήσαντος αὐτὸν ἀπειργάσθαι θεοῦ κατὰ πρόνοιαν ἐκ τῆς πάσης οὐσίας.

Alcinoi epit. Plut. dogm. c. 12.

Ἐπεὶ γὰρ τῶν κατὰ φύσιν αἰσθητῶν καὶ κατὰ μέρος ὡρισμένα τινὰ δεῖ παραδείγματα εἶναι τὰς ἰδέας, ὧν καὶ τὰς ἐπιστήμας γίνεσθαι καὶ τοὺς ὅρους (παρὰ πάντας γὰρ ἀνθρώπους ἄνθρωπόν τινα νοεῖσθαι καὶ παρὰ πάντας ἵππους ἵππον καὶ κοινῶς παρὰ τὰ ζῷα ζῷον ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον· ὃν τρόπον σφραγῖδος μιᾶς ἐκμαγεῖα γίνεται πολλὰ καὶ ἑνὸς ἀνδρὸς εἰκόνες μυρίαι ἐπὶ μυρίαις τῆς ἰδέας οὔσης αἰτίας ἀρχὴν τοῦ εἶναι ἕκαστον τοιοῦτον οἷον αὐτὴ ὑπάρχει), ἀναγκαῖον καὶ τὸ κάλλιστον κατασκεύασμα τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδημιουργῆσθαι πρός τινα ἰδέαν κόσμου ἀποβλέποντος παράδειγμα ὑπάρχουσαν τοῦδε τοῦ κόσμου ὡς ἂν ἀπεικονισμένου ἀπ' ἐκείνης πρὸς ἣν ἀφομοιωθέντα ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ αὐτὸν ἀπειργάσθαι κατὰ θαυμαστοτάτην πρόνοιαν καὶ δίαιταν ἐλθόντος ἐπὶ τὸ δημιουργεῖν τὸν κόσμον διότι ἀγαθὸς ἦν. ἐκ τῆς πάσης οὖν ὕλης αὐτὸν ἐδημιούργει.

Euseb. praemittit XI 23 2 hunc indicem: τὴν δὲ τῶν εἰρημένων διάνοιαν ἐκ τῶν Διδύμῳ Περὶ τῶν ἀρεσκόντων Πλάτωνι συντεταγμένων ἐκθήσομαι· γράφει δὲ οὕτως· Stobaei editores lemma adponunt Πλάτων, sed deest in A. dixi de hoc fr. Prol. p. 73 II 74 VI

1 περὶ — διεξήρχετο om. E || 2 κατὰ μέρος Alcin. cf. v. 19 || 4 ὧν Eus. Alc.: ἀφ' ὧν Stob. || 8 παρὰ τὰ ζῷα E St. Alc.: correxit Meineke || 10 γίνεσθαι E: γενέσθαι St.: γίνεται Alc. || 11 οὕτως καὶ St.: οὕτως ἐκ E || 14 τῆς – ἅπαντας om. St. E: explevit Meineke || 19 αὐτή St. Alc.: αὕτη E || 21 προηγεῖσθαι infinitivus ut v. 10 quo offensus St. addidit συμβέβηκε || 21 πᾶσαν E[CDFGI] || 23 οὖσαν E St.: corr. Stob. cod. Aug. || τοῦδε — οὐσίας om. Stob. || b 22 ἐκ τῆς πάσης οὖν ὕλης αὐτὸν ἐδημιούργει vulgo (Angelic. C 1, 7): πάσης αὐτὸν ὕλης οὖν ἐδημιούργει Vindob. 314

2

Stob. Ecl. I 11 4 p. 320 sq. H.

Ἀριστοτέλους. Ἐπειδὴ δ' ἡ μὲν φύσις κατ' ἐπίνοιαν ἀρχή τίς ἐστι κινήσεως καὶ στάσεως, οὔτε δὴ κινούμενον ἡ ὕλη κατὰ τὸν ἴδιον λόγον οὔτε τὸ εἶδος. ἡ μὲν γὰρ ἀνείδεος, τὸ δὲ εἶδος ἀεί, καὶ ἡ μὲν οὐ σῶμα, σωματικὴ δέ, τὸ δὲ καθάπαξ ἀσώματον. οὐ σῶμα δὲ τὴν ὕλην φασίν, [οὐχ] οὐ μόνον ὅτι ἐστερῆσθαι δοκεῖ τῶν περὶ σῶμα διαστάσεων, ἀλλ' ὅτι καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολείπεται κατὰ τὸν ἴδιον λόγον, ἃ τοῖς σώμασιν ὑπάρχει, σχήματος χρώματος βαρύτητος κουφότητος, ὅλως πάσης ποιότητος καὶ ποσότητος. εἰ γὰρ τούτων μετεῖχε, τῶν ποιῶν ⟨ἂν⟩ ἦν καὶ ποσῶν· οὐ μετειληφυῖα δὲ, κατὰ λόγον σῶμα μὲν οὐκ ἂν εἴη, σωματικὴ δὲ διὰ τὸ πάσαις ὥσπερ ἐκμαγεῖον ὑποκεῖσθαι ταῖς ποιότησιν· ὃν τρόπον γὰρ τὸ εἶδος τῆς ὕλης ἀφαιρεθὲν ἀσώματον εἶναι τυγχάνει, οὕτως καὶ τὴν ὕλην τοῦ εἴδους χωρισθέντος οὐ σῶμα. δεῖν γὰρ ἀμφοῖν τῆς συνόδου πρὸς τὴν τοῦ σώματος ὑπόστασιν.

3

Stob. Ecl. I 12 p. 328 sq. H.

Ταύτας δὲ τὰς ἀρχὰς ποτὲ μὲν εἶναί φησιν Ἀριστοτέλης δύο, τήν τε ὕλην καὶ τὸ εἶδος, ὃ καὶ μορφὴν καλεῖ καὶ ἐντελέχειαν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ οὐσίαν τὴν κατὰ τὸν λόγον, καὶ ἐνέργειαν· οὕτως αὐτῷ πλούσιόν τε καὶ πολυώνυμόν ἐστι τὸ εἶδος. τοσοῦτον μὲν οὖν διαφέρειν τὸ εἶδος τῆς μορφῆς, ὅτι τὸ μέν ἐστι διῆκον διὰ βάθους, ἡ δ' ἐπιπολαῖος· καὶ ἡ μὲν παραπλήσιος λευκότητι ⟨τῇ⟩ κατὰ τὴν ζῳγραφίαν, τὸ δ' εἰδοποιεῖ τὴν τοῦ γάλακτος οὐσίαν· ταὐτὸν δ' εἶδος λέγεται καθ' ὅσον τὸ μὲν εἰδοποιεῖ τὸ δὲ διαμορφοῖ τὴν ὕλην. ἐντελέχειαν ⟨δ'⟩ αὐτὸ προσεῖπεν ἤτοι διὰ τὸ ἐνδελεχῶς ὑπάρχειν ἢ ὅτι τῶν μετεχόντων αὐτοῦ ἕκαστον παρέχεται τέλειον· ὁ γὰρ χαλκὸς ἀνδριὰς οὐδέπω πλὴν ὅτι μὴ δυνάμει, διαπλασθεὶς δὲ καὶ τὴν πρόσφορον λαβὼν μορφὴν ἐντελεχείᾳ λέγεται· τότε γὰρ ἀπείληφε τὸ τέλος. τὸ δὲ τί ἦν εἶναι προσηγόρευσε παρὰ τὸ τῶν ὄντων ἐπιφέρειν ἑκάστῳ τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν. οὐσίαν δὲ τὴν κατὰ τὸν λόγον ὅτι διαλλάττει τῆς κατὰ τὴν ὕλην, ὡς ἀνδριὰς χαλκοῦ καὶ Θηρίκλειον ἀργυροῦ καὶ τῶν ἀγαλμάτων ὁτιοῦν λίθου· τὸ γὰρ ᾧ περιττεύει ταῦτα τῆς ὕλης, ἐξ ἧς δεδημιούργηται, τοῦτ' ἔστιν ἡ κατὰ τὸν λόγον οὐσία. ἐνέργειαν δὲ ἐκάλεσεν ὅτι τῶν ὄντων οὐθὲν ἂν ἐνεργεῖν ἐδύνατο μὴ πρότερον εἰδοποιηθέν.

1 de auctore Ario dixi Prol. p. 73 sq. II V VI VII || 3 τὸ εἶδος F: κατὰ τὸ εἶδος C || 4 οὐχ ὅτι οὐ μόνον A: corr. Usener || 8 ἂν add. Meineke || κατὰ τὸν C || 10 εἶναι Ario condonabis

13 de Ario auctore dixi Prol. p. 73 sq. I II IV VI VII || 15 πολυώνυμον cf. Arius de Platone ecl. eth. 6 3 p. 68 et 4 p. 82 Πλάτων πολύφωνος ὤν, οὐχ ὡς τινες οἴονται πολύδοξος || τοσοῦτον apogr. VA, τοσούτῳ (F)C || 17 ἐπιπολαίως A: corr. Gaisford || τῇ add. Usener || 18 τὸ δὲ δὴ περὶ τὴν τοῦ A: correxi || 19 τὸ μὲν—τὸ δὲ *et*—*et* || δ' addidit Heeren || 20 ἐνδελεχῶς sic A || 22 μορφὴν ἐντελέχεια C: τροφὴν ἐνδελέχεια F || 26 γὰρ ὃ A: correxi. articulus ante relativum hac aetate non infrequens || 28 ἐδύνατο F: ἀδύνατο C

4

Stob. ecl. I 17 p. 368. 370 H.

Ἀριστοτέλους καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ. Τὰ μὲν σώματα φασὶ θρυπτόμενα κατὰ μικρὰ μόρια παρατίθεσθαι ἀλλήλοις, † τοὺς δ' ἀσωμάτους λόγους, εἴ τινές εἰσι λόγοι, συγκρίνασθαι.

5

Stob. ecl. I 14 1 p. 342. 344 H.

(Ἀριστοτέλους) Τῶν δὲ ἁπλῶν σωμάτων εἶναι τὰς ποιότητας ἁπλᾶς, διαιρεῖσθαι δὲ εἰς ἄπειρον τὰ μεγέθη καὶ τὰ μέγεθος ἔχοντα. ταῦτα δὲ καὶ συνεχῆ καλεῖσθαι· μεγέθη δὲ εἶναι μῆκος πλάτος βάθος, τὰ δ' ἔχοντα μέγεθος ἐξ ὑπάρχειν σῶμα τόπον ἐπιφάνειαν γραμμὴν κίνησιν χρόνον· ἐπιφάνειαν δ' εἶναι σώματος πέρας δυσὶν ὁριζομένην διαστάσεσι· γραμμὴν δὲ τὸ τῆς ἐπιφανείας πέρας κατὰ μίαν διάστασιν· σῶμα δὴ τοίνυν ἐστὶ ⟨τὸ⟩ τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τὸν τόπον εἰσὶν αὗται, προσθετέον τό τε μετ' ἀντερείσεως καὶ τὸ μὴ δεχόμενον ἕτερον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον σῶμα· πληρωτικὸν γὰρ εἶναι τοῦ τόπου τὸ σῶμα, καθάπερ καὶ τὸν τόπον τοῦ σώματος δεκτικόν. ποιεῖν δὲ καὶ πάσχειν τὰ σώματα ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσι· κατὰ γὰρ τὰς ἐν ταύταις διαφορὰς ἀποτελεῖσθαι τάς τε τῶν δραστικῶν καὶ τὰς τῶν παθητικῶν φύσεις.

6

Stob. ecl. I 8 40 p. 252 H.

Ἀριστοτέλους. Τὸν δὲ χρόνον ἀριθμὸν εἶναι κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, οὔτ' ἀρχὴν ἔχοντα οὔτε τελευτήν, ἀλλ' ἀεὶ ὄντα καὶ ἀεὶ γιγνόμενον, εἶναι δὲ συνεχῆ καὶ διαιρετόν· λαμβάνεσθαι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕστερον, ὅρον δ' ὑπάρχειν ἑκατέρων τὸ νῦν· τοῦτο γὰρ νοεῖσθαι τοῦ μὲν προτέρου πέρας, τοῦ δὲ μέλλοντος ἀρχήν.

---

1 de fr. 4 origine Ariana dixi Prol. p. 74 sq. VI VIII || 1 ἀριστοτέλους καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ F: sequor C || 2 καὶ τὰ μικρὰ A: correxi cf. Aristot. d. gen. et int. I 10 p. 328ᵃ 12 || λόγους cf. Meineke add. p. CCIX. Stoicorum utitur λόγοις σπερματικοῖς ut Ocell. Luc. II 5 λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων cf. infr. v. 13. p. 457, 12. 458, 2. 459, 7 et fr. 38 || οἵ τινες A: corr. cod. Augustanus || εἴ τινές εἰσι λόγοι inclusit Heeren || 3 συγκρίνεσθαι coni. Meineke, sed desidero praeterea τοῖς δ' ἀσωμάτοις λόγοις

4 fragm. 5 interpositum est Aëtianis cf. ad Plac. I 12 p. 310ᵇ 28. sed illic quaestio de simplicibus corporibus non praeparata est in prioribus. praeterea capitulorum reliquorum similitudo explicatam hanc definitionum expositionem [cf. de cael. I 1] excludit. cf. Prol. p. 75 VIII || 9 τὸ addidi

15 Arii origo unde cognoscatur dixi Prol. p. 73 sq. II V VI || ἀριστοτέλους in marg. F: om. C. in contextu ante (τ)ὸν lacuna 7 litter. || definitio petita est ex Phys. IV 11 p. 220ᵃ 24 cf. ib. v. 4. 5 || 17 δὴ A: corr. Heeren || παρ' αὐτοῦ A: corr. Heeren

7

Stob. ecl. I 8 40 p. 252. 254 H.

Οἱ Ἀριστοτελικοὶ τὸν χρόνον ἀριθμὸν τῶν κατὰ τὸ νῦν ἀφοριζομένων κινήσεων, τὸ δὲ νῦν εἶναι μονάδα στάσεως ἐν κινήσει, κίνησιν δ' οὐκ εἶναι τὸν χρόνον, οὐ μὴν ⟨ἄνευ⟩ κινήσεως· λέγεσθαι γὰρ κίνησιν βραδεῖαν καὶ ταχεῖαν, οὐκ ἔτι δὲ χρόνον, ἀλλὰ πολὺν καὶ ὀλίγον. ἔτι τὸ μὲν πλεῖον καὶ τοὔλαττον ἀριθμῷ κρίνεσθαι, χρόνῳ δὲ τὴν πλείω καὶ ἐλάττω κίνησιν. οὐκ ἄρα κίνησις ὁ χρόνος, οὐ μὴν κινήσεως κεχωρισμένος· ἀριθμὸν γὰρ εἶναι κινήσεως συνεχῆ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον.

8

Stob. ecl. I 24 p. 512 H.

(Ἀριστοτέλους) Πάντα δὲ κινεῖσθαι, τὰ μὲν πρὸς ἡμῶν καλούμενα πλανήτας ὑπὸ τὸν ζῳδιακὸν κύκλον λοξὸν ὄντα καὶ τῶν τροπικῶν ἐφαπτόμενον, τὰ δὲ ἀπλανῆ ἀπὸ τοῦ αἰεὶ φανεροῦ παρήκοντα μέχρι τοῦ ἀφανοῦς· οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῶν τῆς γῆς εἶναι μείζονα.

9

Stob. ecl. I 22 1 p. 486 H.

(Ἀριστοτέλους) Περιέχεσθαι δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦ αἰθέρος, ἔνθα τὰ θεῖα διανενεμημένα κατὰ σφαίρας ἵδρυται τῶν λεγομένων ἀπλανῶν τε καὶ πλανωμένων ἀστέρων. ὅσας δὲ εἶναι τὰς σφαίρας, τοσούτους ὑπάρχειν καὶ τοὺς κινοῦντας θεοὺς ταύτας, ὧν μέγιστον τὸν πάσας περιέχοντα, ζῷον ὄντα λογικὸν καὶ μακάριον, συνεκτικὸν καὶ προνοητικὸν τῶν οὐρανίων. συνεστάναι δὲ τὰ ἄστρα καὶ τὸν οὐρανὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος, τοῦτον δὲ οὔτε βαρὺν οὔτε κοῦφον, οὔτε γενητὸν οὔτε φθαρτόν, οὔτε αὐξόμενον οὔτε μειούμενον ἐς ἀεὶ διαμένειν ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον πεπερασμένον καὶ σφαιροειδῆ καὶ ἔμψυχον κινούμενον περὶ τὸ μέσον ἐγκυκλίως.

10

Stob. ecl. I 25 3 p. 534—538 H.

Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτης οὐσίας τὸν ἥλιον. πυροῦσθαι δὲ τὸν ἀέρα καὶ σφόδρα γίνεσθαι θερμὸν ἀνίσχοντός τε τοῦ ἡλίου καὶ πλησιάζοντος ἡμῖν οὐ διὰ

1 de fr. 7 cf. Prol. p. 74 VI || τὰ νῦν A: corr. Heeren || 3 ἄνευ add. Heeren ex Aristot. Phys. IV 10 p. 218b 18. 21 || 5 χρόνος δὲ A: corr. Heeren || οὐκ ἄρα concludit Arius cf. fr. 5

8 fr. 8 sequitur post Aëtii II 17 5 a quo cur diversum sit dixi Prol. p. 73 sq. II VII

12 fr. 9 sequitur post Aëtii Pl. II 7 5 cf. Prol. p. 73 sqq. II V VII VIII || ταῦτα IV elementa || 16 συντακτικὸν (τα litterae erasae F): συνακτικόν C: restituit cod. August. Stoicam vocem cf. [Arist.] d. mundo 6 p. 397b 9 || 16 συνεστάναι — ἐγκυκλίως repetitur in Stob. p. 502 H. post Aëtii Pl. II 11 3. cf. Prol. p. 215 sq. priore loco ἢ φθαρτόν legitur

21 fr. 10 Ario vindicavi Prol. p. 73 sq. I VI VII

τὸ πύρινον εἶναι τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀέρα παράτριψιν, ὑποβεβλημένον αὐτοῦ τῇ φορᾷ καὶ περικείμενον· οὔτε δὲ τὸν ἥλιον οὔτε τῶν ἄλλων ἄστρων ὁτιοῦν πῦρ εἶναι· σφαιροειδῆ μὲν γὰρ τούτων τὰ σχήματα, πυρὸς δὲ ἐκτός· οὔτε γὰρ τὴν περὶ τὸ μέσον οἰκείαν εἶναι κίνησιν πυρός, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τοῦ μέσου, οὔτε τὴν τῆς αὐξήσεως τῶν ζῴων καὶ φυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ τὴν τῆς φθορᾶς· οὐδὲ τὴν καθ' ἑαυτὸ διαμονήν, τὸ γὰρ πῦρ ἀχώριστον εἶναι τῆς ὕλης. ἐκ πέμπτης ἄρα τινὸς καὶ διαφερούσης τοῦ πυρὸς οὐσίας τόν τε οὐρανὸν ὑπάρχειν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα. καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἡμέραν ἀπεργάζεσθαι ὑπὲρ γῆν ἰόντα, νύκτα δὲ χωρήσαντα ὑπὸ γῆν. καὶ τοῦ μὲν ἑτέρου τῶν τροπικῶν ἐφαψάμενον βραχυτάτην ποιεῖν τὴν ἡμέραν, μακροτάτην δὲ τὴν νύκτα· θατέρου δὲ ἀνάπαλιν· τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ἰόντα τε καὶ ἀπιόντα· διαθεῖν δὲ τὸν ἴδιον ⟨ἐν⟩ ἐνιαυτῷ κύκλον. ἔκλειψιν δὲ τοῦ ἡλίου φαίνεσθαι σελήνης ὑποδραμούσης ὑπὸ τὸν αὐτοῦ κύκλον καὶ ταῖς ἡμετέραις ὄψεσιν ἀντιφραττούσης, προσγειοτάτην γὰρ εἶναι τῶν ἄλλων ἄστρων· ὁπότ' οὖν κατὰ διάμετρον ὑπ' αὐτὸν γένοιτο, ταῖς προσπιπτούσαις ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν γῆν ἀκτῖσιν ἐπιπροσθεῖν, ὥστε τοσοῦτον τόπον ἀφώτιστον ἀπεργάζεσθαι τῆς γῆς, ὁπόσον ἂν αὐτῆς ἐπίσχῃ τὸ σκίασμα· παρ' ὃ καὶ μήτε κατὰ πᾶν κλίμα τῆς γῆς μήτε κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν μήτε ἐπὶ πολὺν ἄγαν τόπον διατείνειν τὸ τῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως πάθος.

11

Stob. ecl. I 31 [servavit I. Dam. N 6 p. 152, 7—153, 28 Mein.]

(Ἀριστοτέλους) Ἐκ δὲ τῆς ὑγρᾶς καὶ ἀτμώδους ὑετούς τε καὶ δρόσους καὶ πάχνας ὁμίχλας τε καὶ νέφη καὶ χιόνας καὶ χαλάζας· ὑετοὺς μὲν γίνεσθαι τῆς ἀναδιδομένης ἀπὸ τῆς γῆς ἀτμίδος τοῖς ἄνω τόποις συνισταμένης κατὰ πύκνωσιν καὶ τρεπομένης εἰς ὕδωρ, εἶτα φερομένης ἀθρόως ἐπὶ γῆν διὰ τὴν ἀπόλειψιν τοῦ ἀναγαγόντος αὐτὴν θερμοῦ, σκεδασθείσης δ' εἰς μικρὰ μόρια καλεῖσθαι ψεκάδας, πρὸ τοῦ δὲ μετεωρισθῆναι σφόδρα κατενεχθείσης διὰ τὴν τοῦ ἀναγαγόντος αὐτὴν πυρὸς ὀλιγότητα προσονομάζεσθαι δρόσον καὶ πάχνην· πάχνην μὲν ὅταν παγῇ πρὶν εἰς ὕδωρ συγκριθῆναι (γίνεσθαι δὲ χειμῶνος καὶ ἐν τόποις μᾶλλον χειμερινοῖς), δρόσον δ' ὅταν τὸ συνιστάμενον ὑγρὸν νύκτωρ ψυχθὲν ἅμα τοῖς ὄρθροις ἐπὶ γῆν ἐπιφέρηται. διὸ καὶ πλείστην πίπτειν δρόσον καὶ πάχνην περὶ τὰ ἕλη καὶ τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ μάλιστα περὶ τοὺς ἐναύλους καὶ κοίλους τῶν τόπων· ἀνάγεσθαί τε γὰρ πλεῖστον ὑγρὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων χωρίων καὶ καταψύχεσθαι μᾶλλον.

Τὴν δ' ἀθρόαν ἀνάδοσιν λέγεσθαι τῆς ἀτμίδος ἐπὶ μικρὸν μὲν παχυνθεῖσαν ὁμίχλην οἷον ἀραιὰν καὶ ἄγονον ὕδατος νεφέλην, ὡς ἂν προσυνισταμένην ταύτης

2 παραχείμενον A: corr. Usener || 3 διὰ τὸν A: corr. man. rec. in F || 6 ἑαυτὰ A: corr. Usener || 8 ἡμέρας A: correxi cf. Arist. top. VI 5 p. 142 b 3 || 12 ἐν addidit Heeren || 13 τὸν αὐτὸν A: corr. Heeren || ἀντιπραττούσης A: corr. Bake cf. Arist. p. 367 b 23 et 1515 a 23 || 15 προπιπτούσαις A: correxi itemque Kontos Athenaei VI 101

19 de hoc fr. cf. Prol. p. 73 sq. I II III VI IX et ad p. 371 b 23. Aristotelis nomen intercidit. excerpta sunt ex meteor. I 9 sq. || 25 πυρὸς αὐτὴν D: corr. Meineke cf. Arist. l. c. p. 347 a 14 qui habet ἀνάγοντος || 29 ἐνύλους D: corr. Meineke || 32 ἔτι D || 33 cf. Aristot. p. 346 b 33 et d. mund. p. 394 a 19

καὶ προδιαλυομένην καὶ σημεῖον οὖσαν εὐδίας, τὴν δὲ μετεωρισθεῖσαν ἐπὶ πλεῖον καὶ συγκριθεῖσαν νεφέλην. πάντα δὲ περὶ γῆν ταῦτα γίνεσθαι διὰ τὸ μὴ πόρρω τὴν ἀτμίδα μετεωρίζεσθαι κατισχύειν. ἐν γοῦν τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσιν οὐδὲν γίνεσθαι τούτων. αἴτιον ⟨δ'⟩ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν κοίλων ἀνάγεται καὶ ἐφύδρων ἡ ἀτμίς τόπων· ὥστε καθάπερ φορτίον πλεῖον φέρουσαν ἢ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀνάγουσαν θερμότητα μὴ δύνασθαι μετεωρίζειν ἐπὶ πολὺν ἄγαν τόπον, ἀλλ' ἐγγὺς οὖσαν ἔτι τῆς γῆς μεθιέναι πάλιν ἐπ' αὐτήν.

Ἐκ δὲ τοῦ περὶ τὰ νέφη τόπου τρία φοιτᾶν σώματα πρὸς ἡμᾶς, ὕδωρ καὶ χιόνα καὶ χάλαζαν. ὧν δύο μὲν ἀναλογίας ἔχειν πρὸς ἄλληλα παρὰ τὸ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας γίνεσθαι τοῖς κάτω διαφέροντα τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι. χιόνα γὰρ καὶ πάχνην εἶναι ταὐτὸν καὶ ὑετὸν καὶ δρόσον, ἀλλὰ τὸ μὲν πολύ, τὸ δ' ὀλίγον· τὸν μὲν γὰρ ὑετὸν ἐκ πολλῆς ἀτμίδος γίνεσθαι ψυχομένης, τὴν δὲ δρόσον ἐξ ὀλίγης, ἐφήμερον γὰρ αὐτῆς ὑπάρχειν τὴν σύστασιν. ὁμοίως χιόνα καὶ πάχνην· χιόνα μὲν γὰρ εἶναι πῆξιν νέφους, ἀτμίδος δὲ τὴν πάχνην. διὸ ἢ χώρας ἢ ὥρας ψυχρᾶς σημεῖον γίνεσθαι τὴν χιόνα· χαλάζας δὲ κατὰ τοὐναντίον ἐν ταῖς εὐδιεινοτέραις συμβαίνειν χώραις ἢ ὥραις. θέρους γοῦν μάλιστα καὶ μετοπώρου γίνεσθαι, χειμῶνος δὲ ὀλιγάκις καὶ ὅταν ἧττον ᾖ ψῦχος. εἶναι δὲ τὴν χάλαζαν τοῦ καταφερομένου πῆξιν ἐκ τῶν νεφῶν ὕδατος. ἐκ δὲ τῆς ξηρᾶς καὶ καπνώδους πόρρω διατεινούσης καὶ μετεωριζομένης, ὡς καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις διὰ τῆς ἐπιφορᾶς τῶν οὐρανίων ἐμπίπρασθαι, τῶν πρότερον εἰρημένων ἕκαστον ἀποτελεῖσθαι.

12

Stob. ecl. I 29 1 p. 598—602 H.

Ἀριστοτέλης. Τυφῶνας δ' ὅταν ἐκνεφίας δινούμενος καταφέρηται. τὸ γὰρ πνεῦμα κωλυόμενον μὲν εἰς ὀρθὸν ἰέναι παρ' ἀντίπνοιαν ἢ ψῦχος ἢ πάχος ἤ τινα ἄλλην αἰτίαν, ἐλαυνόμενον δ' ὑπὸ τοῦ κατόπιν ἐπεισιόντος ἀναστρέφειν εἰλούμενον ἐν τῷ νέφει κύκλῳ καὶ συγκατάγειν ἐπὶ γῆν ἑαυτῷ τὸ νέφος· εἶθ' ὅτῳ ἂν ἐντύχῃ φερόμενον σφοδρῶς ἀναρπάζειν καὶ πάλιν ἀπορρίπτειν, τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ πάθος οἷον ἐκνεφίαν ἄπεπτον. πρηστῆρας δ', ὅταν βιαίως κατιὸν ἐκπυρωθῇ τὸ πνεῦμα κατὰ τὴν φοράν, συνεμπίπρασθαι γὰρ τὸν ἀέρα πυρώσει χρωματιζόμενον, διὸ καὶ νυκτὸς ἐκλάμπειν· ἀναρπάζειν δὲ καὶ περιτρέπειν ὁμοίως καὶ τούτους, ὥσπερ πυρώδεις ὄντας τυφῶνας. κεραυνὸν δ', ὅταν πολὺ καὶ λεπτὸν περιληφθὲν ἐν τοῖς νέφεσι πνεῦμα πυρωθὲν ἐκθλιφθῇ καὶ μετ' ἰσχυρᾶς ἐπὶ γῆν

4 δ' add. Meineke || 5 ἄγουσαν D: corr. Meineke ex Arist. p. 347a32 || 6 μετεωρίζεσθαι D: corr. idem ex eod. l. c. || 8 in proximis Ar. meteor. I 11 ad verbum plerumque excerptum || 9 ἔχει D: corr. Meineke || 10 ταῖς κάτω D: corr. Meineke || 12 τὸ μὲν D || 15 καὶ χώρας D: correxi ex Arist. p. 347b24 || 18 Arius transitum fecisse videtur ad caput de fulminibus etc. Stobaeus autem Aëtii ordinem secutus verba inepte immutavit

22 Arianae originis indicia collegi Prol. p. 73 sqq. I II III VI IX || Ἀριστοτέλους malim || τυφῶνας A: vulgo τυφῶνα || δ' C et cod. August.: μὲν (F)? || κάτω φέρηται malit Heeren ex Aristot. meteor. III 1 p. 370b33 || 24 ἀναστρέφει vulgo: correxi || 25 συγκατάγει vulgo: correxi || 27 ἐκνεφίαν F: ἐκνεφίας C cf. Aristot. l. c. p. 371a3 || 29 τε καὶ A: correxi || 31 ἐκληφθῇ F: ἐκλυφθῇ C: ἐκθλιβῇ Aristot. l. c. p. 371a18: corr. Heeren

κατασκήψῃ φορᾶς, ἐὰν μὲν ᾖ πάνυ λεπτὸν καὶ διὰ τοῦτ' οὐκ ἐπικαῖον, ἀργῆτα λέγεσθαι κατὰ τοὺς ποιητάς, ἐὰν δ' ἧττον ἐπικαῖον, ψολόεντα. τὸν μὲν γὰρ διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι φερόμενον οἴχεσθαι διὰ τάχους, ὡς μηδ' ἐπιμελᾶναί τι τῶν ὑποκειμένων· τὸν δὲ οἷον καὶ βραδύτερον ἐπιχρῶσαι μὲν ὥσπερ ἀπ' αἰθάλου, παρενεχθῆναι δὲ μηδὲν ἀφανίσαντα. διὸ καὶ τὰ μὲν ἀντιτυπήσαντα φλέγεσθαι, τὰ δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀραιότητας ὑποδεξάμενα μηδὲν πάσχειν. ἤδη γοῦν ἀσπίδος πληγείσης ταχῆναι μὲν τὸ χάλκωμα, τὸ δὲ ξύλον μηδὲν παθεῖν, φθάσαντος τοῦ πνεύματος διὰ τὴν τῆς ὕλης μανότητα πρὸ τῆς καύσεως διεκδραμεῖν· καὶ δι' ἱματίων ὁμοίως διελθὸν οὐ κατέκαυσεν, ἀλλ' οἷον τρῦχος ἐποίησε. περὶ μὲν οὖν τούτων διετάττετο οὕτως.

13

Stob. ecl. I 36 [33] p. 628 - 634 H.

Ἀριστοτέλης φησὶ σεισμοὺς γίνεσθαι καὶ μυκήματα καὶ χάσματα τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως εἰς τὰς ἀραιότητας κατὰ τῆς γῆς ῥυείσης καὶ κατὰ τὰς ἀθρόας ἐμπτώσεις τρόμους καὶ βρασμοὺς περὶ αὐτὴν ἀπεργαζομένης. ὡς γὰρ ὁρμήσασαν ἔξω τὴν ἀναθυμίασιν ἄνεμον ποιεῖν σφοδρόν, οὕτως εἴσω καθειρχθεῖσαν τῇ ῥύμῃ τῆς φορᾶς διακραδαίνειν τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ἀποληφθῇ. συνέχεσθαι ⟨δὲ⟩ τὴν δύναμιν ταύτην ἐν τῇ γῇ διά τε πύκνωσιν τῆς ἐπιφανείας καὶ διὰ κατάψυξιν καὶ διὰ ξηρασίαν. ὅθεν καὶ νηνεμίας οὔσης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεσθαι τοὺς σεισμοὺς τῆς τῶν ἀνέμων ὁρμῆς εἴσω τραπείσης· καὶ νυκτὸς μᾶλλον διὰ τὴν ψῦξιν καὶ περὶ τὸν ὄρθρον· τοὺς γὰρ ἀνέμους τότε τῆς πνοῆς ἄρχεσθαι, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἀποστρέφειν ⟨τὸ⟩ κατὰ τὴν ἀναθυμίασιν ἀνιὸν πνεῦμα· καὶ τῆς ἡμέρας ἔστιν ὅτε περὶ μεσημβρίαν. τὸν γὰρ ἥλιον τῆς ἀναθυμιάσεως ἐπικρατοῦντα κατακλείειν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἔαρος καὶ μετοπώρου μᾶλλον, ἀνωμάλους γὰρ ταύτας εἶναι τὰς ὥρας· τὸ γὰρ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα, τὸ μὲν διὰ τὸν πάγον, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀλέαν ἀκίνητον ποιεῖν τὸν ἀέρα διὰ τὸ τὸ μὲν ἄγαν εἶναι ξηρόν, τὸν δὲ ἄγαν ψυχρόν· καὶ ἐν τοῖς αὐχμοῖς, ὅτε μάλιστα πνευματώδης ὁ ἀήρ· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸν αὐχμόν, ξηρᾶς πλῆθος ἀναθυμιάσεως. ἀπελαυνομένης οὖν τῆς ἀτμίδος εἰς τὴν γῆν καὶ καθειργνυμένης σφυγμὸν γίνεσθαι περὶ αὐτὴν καὶ τρόμον καὶ ἐν ταῖς ἐπομβρίαις ἐπιφραττομένης ὑπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ ψυχροῦ τῆς γῆς καὶ τῆς ἐντὸς ἀναθυμιάσεως αὐξομένης ὑπὸ τῶν ὑετῶν καὶ πυκνουμένης, ὥστε κατὰ τὴν πρόσπτωσιν ἰσχυρῶς κινεῖν καὶ σείειν, καὶ ἐν τοῖς ὑπάντρους καὶ σομφοὺς ἔχουσι τοὺς κάτω τόπους ἢ καὶ παρακειμένην ῥοώδη θάλατταν διὰ τὸ θύραθεν πλεῖον ὑποδέχεσθαι πνεῦμα καὶ διὰ τὸ τὴν θάλατταν προσπίπτουσαν ἀπωθεῖν εἰς τὴν

---

1 τούτου καὶ ἐπικαῖον F: οὐκ ἐπικάων Aristot. l. c. || 2 ποιητάς Hom. Θ 133 et saepius || ψολόεντα ut ω 539 || τὸν Usener: τὸ A || 4 οἱ κατὰ βαρύτερον A: corr. Heeren. cf. Aristot. l. c. p. 371 a 23 || ὥστ' A: correxi || 9 κατέκαυσε: flectitur oratio ut p. 458, 24 || 10 cum clausula cf. ecl. eth. II 6 p. 68, 3 M.

11 de fr. 13 dixi Prol. p. 73 sqq. I III VII IX || 12 καὶ τῆς γῆς A: correxi cf. p. 454, 18 || 15 ἀπολειφθῇ A: correxi cf. Aët. III 15 5 ἐν ἀπολήψει || δὲ addidit Heeren || 18 ἀνέμων τροπῆς A: corr. Heeren conl. Arist. meteor. II 8 p. 366 a 7 || 20 τὸ addidi cf. p. 454, 1 || 23 τὸ γὰρ Arist. p. 366 b 4: τὸ μὲν A: τὸ μὲν γὰρ Heeren || 24 διὰ τὸ τὸν A || τὸ δὲ Arist. l. c. || 25 Arist. l. c. p. 366 b 7 || 30 πρόπτωσιν A: correxi cf. Arist. p. 366 b 14 et Theophr. d. vent. 21 || 32 διὰ τὸ F: τὸ om. C vulgo

γῆν τὸ πεφυκὸς ἀπ' αὐτῆς ἀποπνεῖν πνεῦμα καὶ σκεδάννυσθαι. περὶ γοῦν τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Ἀχαιίαν καὶ τῆς Εὐβοίας τὰς κοιλάδας πολλοὺς καὶ μεγάλους γίνεσθαι σεισμούς. ὡς γὰρ ὑφ' ἡμῶν πολλάκις τὸ διαπνεόμενον ἔξω πνεῦμα παλινδρομῆσαν εἴσω, παλμὸν παρέχει καὶ σφυγμὸν ἐν τοῖς σώμασιν, οὕτω τὸ περιληφθὲν ἐν τῇ γῇ κατὰ τὴν κίνησιν κλονούμενον περὶ τοὺς πόρους καὶ διεγκοπτόμενον σπασμοὺς καὶ σεισμοὺς ἀποτελεῖν. συμβαίνειν δὲ καὶ τὰ μυκήματα ποτὲ μὲν μετὰ σεισμῶν, ποτὲ δὲ καὶ χωρίς, τοῦ πνεύματος ἠχοῦντος, ὥστ' ἐξακούεσθαι ψόφον τινὰ καὶ βόμβον ἐπὶ μήκιστον, ὁπότε διὰ τῶν σηράγγων διαυλοδρομεῖ παρατριβόμενον μηδ' ἐξιόν. τὰ δὲ χάσματα μετὰ σεισμῶν· ἤδη γοῦν τινας σεισμοὺς μὴ πρότερον λῆξαι πρὶν ἢ διαρραγῆναι τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἐγένοντο, βιασαμένου τοῦ περιληφθέντος πνεύματος περὶ τὴν ἔξοδον ὥσπερ ἐκνεφίου τινὸς ἀνέμου, καθάπερ καὶ τὸν περὶ τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν καὶ τὸν ἔτι πρότερον γενόμενον περὶ τὴν Ἱερὰν καλουμένην Αἰόλου νῆσον. ἐν ταύταις γὰρ ὑπὸ σεισμῶν οἰδήματα τῆς γῆς γενέσθαι μεγάλα, καὶ ταῦτα διαρραγέντα πολὺν ἄνεμον ἐκπεφυσηκέναι καὶ φέψαλον, ὥστε κατατεφρῶσαι πλησίον οὖσαν τὴν τῶν Λιπαραίων πόλιν. τὰς δὲ ποντίους λεγομένας νήσους ἧττον σείεσθαι τῶν προσγείων διὰ τὸ καταψύχεσθαι τῷ πλήθει τῆς θαλάττης τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμίασιν. τεκμήριον δ' εἶναι τοῦ ῥεῖν ὑπὸ τὴν γῆν τὸ πνεῦμα πρῶτον μὲν †ἀπὸ τοῦ ἐν οἷς γίνεται προσημαίνειν ἠχοῦντος, εἶτα τὸ περὶ τὸν ἥλιον πάθος· ἀμαυρότερον γὰρ καὶ ἀχλυώδη φαίνεσθαι χωρὶς νέφους, ὑπονοστεῖν ἀρχομένου τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γῆν τοῦ λεπτύνοντος τὸν ἀέρα καὶ διακρίνοντος. πρός τε τούτοις τὸ πρὸ τῶν ὀρθρίων σεισμῶν νηνεμίαν γίνεσθαι καὶ ψῦχος· τὴν μὲν γὰρ ξυμβαίνειν διὰ τὴν εἴσω τῶν ἀνέμων μετάρροιαν, τὸ δὲ διὰ τὴν τῆς θερμῆς ἀναθυμιάσεως ἀπουσίαν. καὶ περὶ μὲν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὴν γῆν παθημάτων ἐπὶ τοσοῦτον.

14

Stob. ecl. I 30 2 p. 616—622 H.

Ἀριστοτέλους. Ἅλω δὲ καὶ ἴριδας καὶ παρήλιον καὶ ῥάβδους καὶ τἆλλα τὰ κατὰ τὰς ἐμφάσεις ὑπὸ μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας γίνεσθαι (πάντα γὰρ εἶναι ταῦτα τῆς ὄψεως ἀνάκλασιν), διαφέρειν δὲ τοῖς τόποις καὶ ἀφ' ὧν καὶ ὡς ἔχει συμβαίνειν τὴν ἀνάκλασιν. ἅλω μὲν οὖν καὶ περὶ ἥλιον φαίνεσθαι καὶ περὶ σελήνην καὶ καθόλου περὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἄστρων καὶ οὐθὲν ἧττον ἡμέρας ἢ νυκτὸς καὶ περὶ μεσημβρίαν ἢ δείλην· ἕωθεν δ' ἐλαττονάκις καὶ περὶ δύσιν. συμβαίνειν δ', ὅταν διὰ τοῦ πέριξ ἀέρος ἀχλυώδους ὄντος ἐπιλάμπηται τὸ φῶς αὐτῶν, ὥσθ'

3 fortasse ἐφ' ἡμῶν || 5 περιληφθὲν A: περιλειφθὲν corr. F || ἀνακοπτόμενον coni. Usener || συμβαίνει A: correxi || 8 σηράγγων F: συρίγγων C vid. [Arist.] d. mund. p. 395b31 || 10 ἐγένετο A: corr. Vatic. et Aug. || 11 περιληφθέντος F: περιλειφθέντος C || 14 γίνεσθαι A: correxi || 15 λιπάρων A: correctum ex Ar. p. 367a6 || 16 σείεσθαι C: γενέσθαι F || 18 μὲν τὸ τοὺς τόπους ἐν οἷς γ. π. ἠχοῦντας ci. Usener cf. Ar. p. 367a14 || 22 αἰθρίων A: correxi ex Ar. p. 367a21 || 24 de clausula cf. Prol. p. 73 III 26 lemma in mrg. A. de Ario auctore dixi Prol. p. 73 sqq. I II V IX cf. Arist. meteor. III 2 sq. unde pleraque corr. Heeren || 28 τρόποις Arist. p. 372a19 || nonne ὡς ἔοικε? || 29 παρήλιον A || 30 καὶ νυκτὸς A: corr. Vatic. || 31 ἔλαττον πολλάκις καὶ A: corr. ex Ar. p. 371b26 || συμβαίνει A: correxi

ὅλον ὁρᾶσθαι τὸν κύκλον· περιφανῆ γὰρ εἶναι καὶ σφαιρικὴν κατὰ τὴν ἔμφασιν τὴν ἅλω. ταύτης δὲ τὴν μὲν ἐπιμένουσαν ὑετὸν σημαίνειν, τὴν δὲ διασπασθεῖσαν πνεῦμα, τὴν δὲ μαραινομένην εὐδίαν. ἶριν δὲ περὶ μόνον ἥλιον καὶ σελήνην συνίστασθαι, γίνεσθαι δὲ καὶ νύκτωρ, ὀλιγάκις δὲ καὶ πάνυ διὰ πολλοῦ. κύκλον δὲ μηδέποτε φαίνεσθαι τῆς ἴριδος μηδὲ μεῖζον ἡμικυκλίου τμῆμα. ποικίλην δ' ἔχειν τὴν ἔμφασιν διὰ τὸ κατὰ τὴν τῆς ὄψεως ἀνάκλασιν φοινικοῦν καὶ πράσινον καὶ ἁλουργὸν προσπίπτειν ἀπ' αὐτῆς χρῶμα. φοινικοῦν μέν, ὅτι τὸ λαμπρὸν ἐν μέλανι καὶ διὰ μέλανος ὁρώμενον τοιαύτην ἀποτελεῖ χρόαν. τοῖς γοῦν θεωμένοις τὸν ἥλιον δι' ὁμίχλης ἢ διὰ καπνοῦ δοκεῖν ἐρυθρὸν εἶναι· καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χλωρῶν ξύλων φλόγα πεφοινιγμένην διὰ τὸ πολὺν αὐτῇ καταμεμῖχθαι καπνόν. κατὰ τοῦτο δὴ καὶ τὴν ἐξωτάτω καὶ μείζονα περιφέρειαν τῆς ἴριδος ἐμφαίνειν τὸ φοινικοῦν· διὰ γὰρ μέλανος τοῦ νέφους ἀνακλωμένην τὴν ὄψιν πρὸς λαμπρότατον ὄντα τὸν ἥλιον ἀντιλαμβάνεσθαι τοιοῦδε χρώματος. τὴν δὲ δευτέραν καὶ τρίτην περιφέρειαν διὰ τὴν τῆς ὄψεως ἀσθένειαν τό τε πράσινον καὶ τὸ ἁλουργὲς ἐμφαίνειν. τὸ δ' ὅλον εἶναι τὴν ἶριν ἔμφασιν ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης ἐν νέφει κοίλῳ καὶ δεδροσισμένῳ κατὰ κύκλου περιφέρειαν ὁρωμένην. γίνεσθαι δ' ἔστιν ὅτε διπλῆν, ὡς τὴν ἑτέραν ἀμαυροτέραν φαίνεσθαι καὶ διὰ παντὸς ἐξ ἐναντίας ἱσταμένην τῇ προτέρᾳ καὶ τῇ θέσει τῶν χρωμάτων ἀντεστραμμένην. παρηλίους δὲ καὶ ῥάβδους γίνεσθαι μὲν ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οὐδὲ μὴν ὁμοίως ἔχοντος τοῦ νέφους. ὅταν γὰρ ἀχλυῶδες ᾖ καὶ ὁμαλές, πρὸς δὲ τούτοις ὑδατῶδες καὶ πυκνόν, ὡς ἀπὸ χαλκοῦ [κατόπτρου] λείου κλώμενην πρὸς τὸν ἥλιον τὴν ὄψιν λευκοῦ ποιεῖν φαντασίαν. παραπλήσιον γὰρ ἡλίῳ κατά τε τὴν χρόαν καὶ τὸ σχῆμα φαίνεσθαι τὸν παρήλιον. τὴν μὲν γὰρ ὁμαλότητα τοῦ νέφους αἰτίαν εἶναι τοῦ χρώματος, τὴν δ' ἀνάκλασιν τῆς ὄψεως τῆς τοῦ ἡλίου, διὰ τῆς ἀχλυώδους ἐμφάσεως προσπίπτουσαν ἀθρόως πρὸς πεπυκνωμένον ὥσπερ ἔνοπτρον οὐδέπω μὲν ὂν ὕδωρ, ἐγγὺς δ' ὑπάρχον τῆς πρὸς ὕδωρ μεταβολῆς· διὸ καὶ σημεῖον ὕδατος εἶναι τὸν παρήλιον· καὶ μᾶλλόν γε τὸν νότιον τοῦ βορείου παρὰ τὸ μᾶλλον μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ τὸν νότιον ἀέρα τοῦ πρὸς ἄρκτον. γίνεσθαι δὲ περί τε [τὰς] ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου καὶ περὶ δύσεις οὐκ ἄνωθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν πλαγίων, καθάπερ καὶ τὰς ῥάβδους. εἶναι δὲ [διὰ] τὰς καλουμένας ῥάβδους ἰριοειδεῖς εὐθείας ἐμφάσεις περὶ τὸν ἀέρα συνισταμένας δι' ἀνωμαλίαν τῶν ἐνοπτριζόντων νεφῶν.

15

Stob. ecl. I 51 [43] 1 p. 1108H. [I. Dam. A 28 p. 237, 16—21 M.]

Ἀριστοτέλους. Τὸ δὲ αἰσθητικόν, ὃ δὴ κοινῶς ἁπάντων τῶν ζῴων ἴδιον (αἰσθήσει γὰρ διαφέρειν τὸ ζῷον τοῦ φυτοῦ), πενταπλοῦν ἐοικέναι. τοῦτο γὰρ τὸ

8 μέλαν A: μέλανος Aristot. l. c. p. 374a3 || τούτους γοῦν θεωμένους F: recte C || 9 ἢ καὶ τὴν C: ἢ τὴν F: ἢ delevi || 10 πολὺν A cf. Arist. 374a6: vulgo παχὺν ex apographis || 11 ἐμφαίνει A: corr. Heeren || 15 εἶναι τὴν C: om. F || 17 ἱσταμένην C: ἱστάμενον F et similiter v. 18 ἀντεστραμμένον || 19 οὔτε A: corr. Meineke || 20 ἀπὸ A: vulgo ὑπὸ || κατόπτρου delevi || 21 κλωμένου F: κλώμενον C: correxi cf. Arist. p. 377b21 ὥσπερ ἀπὸ χαλκοῦ λείου κλωμένης (τῆς ὄψεως) || 28 τὰς del. Meineke || 29 δὲ διὰ F: truncatus C

32 Ἀριστοτέλους F in marg.: ἀριστοτέ D: om. C cf. Prol. p. 74[1]. praeterea p. 73 sqq. II VI VII || τὸ δὴ AD: correxi || τῶν om. D

μὲν ὅρασιν τὸ δ' ἀκοὴν τὸ δ' ὄσφρησιν τὸ δὲ γεῦσιν τὸ δ' ἁφήν. ὑπάρχειν δέ τινα καὶ σύνθετον αἴσθησιν, ἐν ᾗ τό τε φανταστικὸν πᾶν γίνεσθαι καὶ ⟨τὸ⟩ μνημονευτικὸν καὶ τὸ δοξαστικόν, ὅπερ οὖν οὐδ' ἄμοιρον τοῦ νοῦ τυγχάνει. αἰσθάνεσθαι δ' ἡμᾶς παθούσης τι τῆς αἰσθήσεως.

16

Stob. ecl. I 58 [47] p. 1114 H.

Ἀριστοτέλης. Φαντασίαν δ' εἶναι πάθος τι καὶ κίνησιν τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως, ὠνομάσθαι δ' ἀπὸ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, τῆς ὁράσεως· τὸ ⟨γὰρ⟩ φαίνεσθαι παρὰ τὸ φάος ἔχειν τὴν ἐπίρρησιν· τοῦτο δ' οἰκεῖον εἶναι τῆς ὄψεως. διατείνειν δὲ ⟨εἰς⟩ πάσας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς διανοητικὰς κινήσεις, καὶ γὰρ ταύτας ὁμωνύμως λέγεσθαι φαντασίας. κριτήρια δ' εἶναι τῆς τούτων γνώσεως τόν τε νοῦν καὶ τὴν αἴσθησιν, τὸν μὲν τῶν νοητῶν, τὴν δὲ τῶν αἰσθητῶν. οὔτε γὰρ τὸ καθόλου δύναιτ' ἂν αἴσθησις ἐπικρίνειν οὔτε τὸ καθ' ἕκαστον νοῦς, πάντα δ' ἐκ τούτων συνεστάναι καὶ διὰ τούτων.

17

Stob. ecl. I 52 [44] 1 p. 1110 H. [I. Dam. O 14 p. 173, 19 M.]

Ἀριστοτέλης ὁρᾶν ἡμᾶς κατὰ κίνησιν τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς. διαφανὲς δὲ οὐ μόνον εἶναι τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ καί τινα τῶν συνισταμένων ποθέν, οἷον ὕαλον καὶ κρύσταλλον καί τινας τῶν λαμπρῶν λίθων. ἀκούειν δὲ κατ' ἐνέργειαν τοῦ μεταξὺ διηχοῦς. διηχὲς δ' εἶναι καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ καί τινα τῶν συγκριμάτων.

I. Dam. O 16 (p. 176, 14 M.)

Ἀριστοτέλης ὀσφραίνεσθαι τοῦ μεταξὺ σώματος ἀναπιμπλαμένου τῶν ὀσφραντῶν.

Stob. ecl. I 55 [45] 4 p. 1112 H!

Ἀριστοτέλης γεύεσθαι διὰ τοῦ μεταξὺ τῶν γευστῶν ὑγρῶν.

Stob. ecl. I 55 [45] 7 p. 1112 H.

Ἀριστοτέλης. ἅπτεσθαι δὲ διὰ τοῦ μεταξὺ σώματος τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἁπτοῦ. τὸ δὴ τοιοῦτον ⟨ἢ τὸν⟩ ἀέρα ἢ τὸ ὕδωρ ὑπάρχειν ἢ ἐκ τούτων τι κοινόν. λανθάνειν δὲ ἐπί τε τῆς γεύσεως καὶ τῆς ἁφῆς διὰ τὸ μὴ διὰ μακροῦ γίνεσθαι

2 τὸ post καὶ om. AD: addidit Heeren || 3 ἄμοιρον FD: ἄμοιρα C vulgo

5 de fr. 16 cf. Prol. p. 73 II || scribendum erat lemma Ἀριστοτέλους || 6 γὰρ addidi. τῷ φ. Heeren || 7 μὲν εἶναι Heeren || 8 εἰς addidit Heeren || 9 cf. cum his Alcin. is. c. 4 extr. || 11 αἰσθήσεις A: corr. Heeren

13 fr. 17 Ario tribui Prol. p. 73 sqq. II VI cf. p. 76. unum fuisse olim caput, deinde a Stobaeo discerptum non solum dicendi tenor sed etiam δὲ v. 15 et 21 servatum et capitulum de auditu v. 15 male continuatum (collocandum c. 53 [44]) probat. in Aëtio c. περὶ ἁφῆς, quantum ex Plutarcho conicere licet, defuit || 16 διεχοῦς AD: correxi cf. Plut. Symp. VIII p. 721 B διηχὲς δὲ—οἷός ἐστι παρ' ἡμῖν ὁ ἀὴρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ καὶ πῦρ || τοῦ μεταξὺ διεχοῦς A: om. D || 18 σώματος: praeter aera intellegitur aqua cf. Arist. p. 443a 2 || 21 καὶ τὸ ἀπὸ τούτου A: scripsi τοῦ ἁπτοῦ, Heeren τοῦ ἁπτομένου || 22 ἢ τὸν addidi cf. v. 14. 16 || 23 λανθάνειν τε A: corr. Heeren

καθάπερ ἐπὶ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀκουστῶν καὶ ὀσφραντῶν. τοῦ δὲ κινητικοῦ κατὰ τόπον, ὃ δὴ προσείπομεν ὁρμητικόν, τὸ πρῶτον κινοῦν καὶ ἐν ἡμῖν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἀκίνητον εἶναι.

18

Stob. ecl. I 13 1 p. 336. 338 H. [I. Dam. A 29 p. 238, 6 M.]

Αἴτιον δ' ὁ Ζήνων φησὶν εἶναι δι' ὅ, οὗ δ' αἴτιον συμβεβηκός· καὶ τὸ μὲν αἴτιον σῶμα, οὗ δ' αἴτιον κατηγόρημα· ἀδύνατον δ' εἶναι τὸ μὲν αἴτιον παρεῖναι, οὗ δέ ἐστιν αἴτιον μὴ ὑπάρχειν. τὸ δὲ λεγόμενον τοιαύτην ἔχει δύναμιν· αἴτιόν ἐστι δι' ὃ γίνεταί τι, οἷον διὰ τὴν φρόνησιν γίνεται τὸ φρονεῖν καὶ διὰ τὴν ψυχὴν γίνεται τὸ ζῆν καὶ διὰ τὴν σωφροσύνην γίνεται τὸ σωφρονεῖν. ἀδύνατον γὰρ εἶναι σωφροσύνης περί τινα οὔσης μὴ σωφρονεῖν ἢ ψυχῆς μὴ ζῆν ἢ φρονήσεως μὴ φρονεῖν.

Χρύσιππος αἴτιον εἶναι λέγει δι' ὅ. καὶ τὸ μὲν αἴτιον ὂν καὶ σῶμα καὶ [αἴτιον] ὅ τι· οὗ δὲ αἴτιον διά τι. αἰτίαν δ' εἶναι λόγον αἰτίου ἢ λόγον τὸν περὶ τοῦ αἰτίου ὡς αἰτίου.

Ποσειδώνιος δὲ οὕτως· αἴτιον δ' ἐστί τινος, δι' ὃ ἐκεῖνο, ἢ τὸ πρῶτον ποιοῦν ἢ τὸ ἀρχηγὸν ποιήσεως· καὶ τὸ μὲν αἴτιον ὂν καὶ σῶμα, οὗ δ' αἴτιον οὔτε ὂν οὔτε σῶμα, ἀλλὰ συμβεβηκὸς καὶ κατηγόρημα.

19

Stob. ecl. I 14 1 p. 350. 352 H.

Σῶμά ἐστι τὸ τριχῇ διαστατόν, πλάτει βάθει μήκει· ταῦτα δὲ πλεοναχῶς λέγεσθαι, ὁτὲ μὲν γὰρ μῆκος εἶναι [λέγεσθαι] τὸ μέγιστον διάστημα τοῦ σώματος, ὁτὲ δὲ μόνον τὸ κάτωθεν ἄνω· καὶ πλάτος ὁτὲ ⟨μὲν⟩ τὸ δεύτερον διάστημα, ὁτὲ δὲ τὸ ἐκ δεξιᾶς καὶ ἐξ εὐωνύμου. καὶ βάθος ὁτὲ μὲν †καὶ εἰς ἑαυτὸ διάστημα, ὁτὲ δὲ τὸ πρόσω καὶ ὀπίσω· κατὰ μὲν τὸν πρότερον λόγον οὔτε τῶν σφαιρῶν οὔτε τῶν τετραγώνων καὶ τῶν ὁμοίων οὐδὲν τῶν διαστημάτων τούτων ἐχόντων, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον παντὸς σώματος τὰς τρεῖς ἔχοντος διαστάσεις διὰ τὸ κατὰ πᾶσαν θέσιν ὑπὸ τὸν λόγον τοῦτον πίπτειν αὐτό.

20

Stob. ecl. I 11 5 p. 322. 324 H.

Ζήνωνος. Οὐσίαν δὲ εἶναι τὴν τῶν ὄντων πάντων πρώτην ὕλην, ταύτην δὲ πᾶσαν ἀίδιον καὶ οὔτε πλείω γινομένην οὔτε ἐλάττω· τὰ δὲ μέρη ταύτης

---

1 νικητικοῦ F: κινητοῦ C: correxi cf. Arist. d. an. III 10 p. 433 a 13 || 2 ὃν δὴ A: correxi

4 fr. 18 tangitur in Proleg. p. 73 sqq. II IV VI VII X || 8 γίνεται om. D || 12 καὶ αἴτιον A: καὶ αἴτιον μὲν D: αἴτιον inclusit Heeren || διὰ τί AD: corr. Heeren

17 Stoicorum definitionem [Laert. VII 135 Sext. adv. math. I 21 IX 367 P. H. III 39] Ario tribui cf. Prol. p. 74 VI VII || num σῶμα εἶναι? || πλέον ἄλλως F: ἄλλως om. C: corr. Heeren || 18 λέγεσθαι delevi dittographiam || 19 μὲν om. A || 20 καὶ F: om. C: τὸ ἐλάχιστον δ. Usener || 21 πρῶτον A: corr. Usener, cum Arius hac neglegentia non videatur usus esse cf. p. 458, 22 || 24 τοῦτο A: corr. cod. Aug.

25 de fr. 20 cf. Prol. p. 73 sqq. II IV V VI VII || lemma in mrg. A || ὄντων C: πρώτων F

οὐκ ἀεὶ ταὐτὰ διαμένειν, ἀλλὰ διαιρεῖσθαι καὶ συγχεῖσθαι. διὰ ταύτης δὲ διαθεῖν τὸν τοῦ παντὸς λόγον, ὃν ἔνιοι εἱμαρμένην καλοῦσιν, οἷόν περ καὶ ἐν τῇ γονῇ τὸ σπέρμα.

Χρυσίππου Στωικοῦ. Τῶν κατὰ ποιότητα ὑφισταμένων πρώτην ὕλην· ταύτην δὲ ἀΐδιον, οὔτε αὔξησιν οὔτε μείωσιν ὑπομένουσαν, διαίρεσιν δὲ καὶ σύγχυσιν ἐπιδεχομένην κατὰ μέρη, ὥστε φθορὰς γίνεσθαι ἐκ τῶν μερῶν εἴς τινα, οὐ κατὰ διαίρεσιν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τῇ συγχύσει τινῶν γινομένων ἔκ τινος.

Ἔφησε δὲ ὁ Ποσειδώνιος τὴν τῶν ὅλων οὐσίαν καὶ ὕλην ἄποιον καὶ ἄμορφον εἶναι, καθ' ὅσον οὐδὲν ἀποτεταγμένον ἴδιον ἔχει σχῆμα οὐδὲ ποιότητα καθ' αὑτήν· ἀεὶ δ' ἔν τινι σχήματι καὶ ποιότητι εἶναι. διαφέρειν δὲ τὴν οὐσίαν τῆς ὕλης τὴν οὖσαν κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἐπινοίᾳ μόνον.

21

Stob. ecl. I 10 16 p. 312—316 H.

Χρυσίππου. Περὶ δὲ τῶν ἐκ τῆς οὐσίας στοιχείων τοιαῦτά τινα ἀποφαίνεται τῷ τῆς αἱρέσεως ἡγεμόνι Ζήνωνι κατακολουθῶν, τέτταρα λέγων εἶναι στοιχεῖα, . . . καὶ φυτὰ καὶ τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ εἰς ταῦτα διαλύεσθαι. τὸ δὲ ⟨πῦρ⟩ κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖον λέγεσθαι διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ πρώτου τὰ λοιπὰ συνίστασθαι κατὰ μεταβολὴν καὶ εἰς αὐτὸ ἔσχατον πάντα χεόμενα διαλύεσθαι. τοῦτο δὲ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὴν εἰς ἄλλο χύσιν ἢ ἀνάλυσιν. συνίστασθαι δ' ἐξ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ καὶ χεόμενα εἰς τοῦτο ἔσχατον τελευτᾶν· παρ' ὃ καὶ στοιχεῖον λέγεσθαι, ὃ πρῶτον ἕστηκεν οὕτως, ὥστε σύστασιν διδόναι ἀφ' αὑτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν χύσιν καὶ διάλυσιν δέχεσθαι εἰς αὐτό. κατὰ μὲν τὸν λόγον τοῦτον αὐτοτελῶς λεγομένου τοῦ πυρὸς στοιχείου, οὐ μετ' ἄλλου γάρ· κατὰ δὲ τὸν πρότερον καὶ μετ' ἄλλων συστατικὸν εἶναι, πρώτης μὲν γινομένης τῆς ἐκ πυρὸς κατὰ σύστασιν εἰς ἀέρα μεταβολῆς, δευτέρας δ' ἀπὸ τούτου εἰς ὕδωρ, τρίτης δ' ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ ἀνάλογον συνισταμένου τοῦ ὕδατος εἰς γῆν. πάλιν δ' ἀπὸ ταύτης διαλυομένης καὶ διαχεομένης πρώτη μὲν γίνεται χύσις εἰς ὕδωρ, δευτέρα δ' ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα, τρίτη δὲ καὶ ἐσχάτη εἰς πῦρ. λέγεσθαι ⟨δὲ⟩ πῦρ τὸ πυρῶδες πᾶν καὶ ἀέρα τὸ ἀερῶδες καὶ ὁμοίως τὰ λοιπά. τριχῶς δὲ λεγομένου κατὰ Χρύσιππον τοῦ στοιχείου, καθ' ἕνα μὲν τρόπον τοῦ πυρὸς διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ συνίστασθαι κατὰ μεταβολὴν καὶ εἰς αὐτὸ λαμβάνειν τὴν ἀνάλυσιν· καθ' ἕτερον δέ, καθ' ὃ λέγεται τὰ τέτταρα στοιχεῖα πῦρ ἀὴρ ὕδωρ γῆ (ἐπεὶ διὰ τούτων τινὸς ἢ τινῶν ἢ καὶ πάντων τὰ λοιπὰ συνέστηκε, διὰ μὲν τῶν

2 εἱμαρμένην cf. Diog. VII 149. 136 || καὶ A: omissum ab Heerenio et insequentibus editoribus || 4 lemma in mrg. A || 7 suspicor κατ' ἀνάλυσιν ἢ σύγχυσιν cf. infra v. 17. 20 || interponuntur Aëtii Plac. I 9 6. 7 || 8 (Π)οσειδωνίου mrg. F || 10 κατ' αὐτήν A: correxi || 11 τὴν οὖσαν temere seclusit Heeren

12 de fr. 21 vide Prol. p. 73 sqq. I II V VI X || 14 lacunam sic expleas: πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, ἐξ ὧν συνίστασθαι πάντα καὶ ζῷα cf. v. 15 et 16, alii aliter || 15 πῦρ Heeren addidit cf. v. 28. ceterum cf. Laert. VII 136 || 19 ἀπ' αὐτοῦ et v. 20 εἰς αὐτό ante Meinekeum || 21 οὐ μετ' ἄλλου γὰρ post πρότερον A: transposuit Heeren. an οὐ μετ' ἄλλου γίγνεσθαι? tum v. 20 κατὰ μὲν οὖν scribes || 24 δ' ἔστι A: corr. Heeren || 25 cf. ad p. 453, 9 || 26 δεύτερον A: corr. Meineke || δὲ add. Heeren

τεττάρων, ὡς τὰ ζῷα καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πάντα συγκρίματα, διὰ δυοῖν δέ, ὡς ἡ σελήνη διὰ πυρὸς καὶ ἀέρος συνέστηκε, δι' ἑνὸς δέ, ὡς ὁ ἥλιος· διὰ πυρὸς γὰρ μόνου, ὁ γὰρ ἥλιος πῦρ ἐστιν εἰλικρινές)· κατὰ τρίτον λόγον λέγεται στοιχεῖον εἶναι ὃ πρῶτον συνέστηκεν οὕτως, ὥστε γένεσιν διδόναι ἀφ' αὑτοῦ ὁδῷ μέχρι τέλους καὶ ἐξ ἐκείνου τὴν ἀνάλυσιν δέχεσθαι εἰς ἑαυτὸ τῇ ὁμοίᾳ ὁδῷ. γεγονέναι δ' ἔφησε καὶ τοιαύτας ἀποδόσεις περὶ στοιχείου, ὡς ἔστι τό τε δι' αὑτοῦ εὐκινητότατον καὶ ἡ ἀρχὴ ⟨καὶ ὁ⟩ λόγος καὶ ἡ ἀΐδιος δύναμις φύσιν ἔχουσα τοιαύτην, ὥστε † γῆν τε κινεῖν κάτω πρὸς γῆν τὴν τροφήν, καὶ ἀπὸ τῆς τροφῆς ἄνω πάντῃ κύκλῳ, εἰς αὑτήν τε πάντα καταναλίσκουσα καὶ τὸ αὑτῆς πάλιν ἀποκαθιστᾶσα τεταγμένως καὶ ὁδῷ.

22

Stob. ecl. I 19 3 p. 404. 406 H.

Χρυσίππου. Κίνησιν δέ φησιν εἶναι ὁ Χρύσιππος μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ ὅλῳ ἢ μέρει, ἢ μεταλλαγὴν ἐκ τόπου ἢ καθ' ὅλον ἢ κατὰ μέρος. καὶ ἄλλως· κίνησιν ⟨μὲν⟩ μεταλλαγὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα, φορὰν δὲ μετέωρον κίνησιν ὀξεῖαν, μονὴν δὲ τὸ μὲν οἷον ἀκινησίαν σώματος, τὸ δ' οἷον σώματος σχέσιν κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως νῦν τε καὶ πρότερον. πολλαχῶς δὲ λέγεσθαι τὴν κίνησιν καὶ τὴν μονήν, διὸ καὶ πολλοὺς καθ' ἕκαστον σημαινόμενον ἀποδίδοσθαι ὅρους. τὰς δὲ πρώτας κινήσεις εἶναι δύο, τήν τε εὐθεῖαν καὶ τὴν καμπύλην· διὰ τούτων δὲ πολλαχῶς μιγνυμένων γίνεσθαι πολλὰς κινήσεις καὶ διαφερούσας.

23

Stob. ecl. I 19 4 p. 406. 408 H.

Ζήνωνος. Τῶν δ' ἐν τῷ κόσμῳ πάντων τῶν κατ' ἰδίαν ἕξιν συνεστώτων τὰ μέρη τὴν φορὰν ἔχειν εἰς τὸ τοῦ ὅλου μέσον, ὁμοίως δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου, διόπερ ὀρθῶς λέγεσθαι πάντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ κόσμου τὴν φορὰν ἔχειν, μάλιστα δὲ τὰ βάρος ἔχοντα· ταὐτὸν δ' αἴτιον εἶναι καὶ τῆς τοῦ κόσμου μονῆς ἐν ἀπείρῳ κενῷ καὶ τῆς γῆς παραπλησίως ἐν τῷ κόσμῳ περὶ τὸ τούτου κέντρον καθιδρυμένης ἰσοκρατῶς. οὐ πάντως δὲ σῶμα βάρος ἔχειν, ἀλλ' ἀβαρῆ εἶναι ἀέρα καὶ πῦρ· τείνεσθαι δὲ καὶ ταῦτά πως ἐπὶ τὸ τῆς ὅλης σφαίρας τοῦ κόσμου μέσον, τὴν δὲ σύστασιν πρὸς τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι. φύσει γὰρ ἀνώφοιτα ταῦτ' εἶναι διὰ τὸ μηδενὸς μετέχειν βάρους· παραπλησίως

---

3 δὲ post τρίτον addebat Meineke || 4 ἀπ' αὐτοῦ A: corr. Meineke || 7 εὐκινητότατον cf. p. 465,9 || καὶ ὁ deest in libris || 8 extrema corrupta sunt. suadeo: ὥστε πάντων ποιεῖν κάτω πρὸς γῆν τὴν τροπήν, [τροπὴν invenit Usener], καὶ ἀπὸ γῆς τροπὴν [sic Usener] ἄνω πάντῃ κύκλῳ [cf. fr. 31 p. 466, 16], εἰς αὑτήν τε πάντα καταναλίσκουσα καὶ ἀφ' ἑαυτῆς [fuit κἀπὸ αὑτῆς, sic Usener] πάλιν κτλ.

11 fr. 22. 23 cohaerent, fr. 24 falso in libris interpositis Platonis duobus locis sequitur cf. Prol. p. 73 sq. II IV V VI X || 13 μὲν addidi || μετεώρου A: correxi cf. fr. 23. ἐκ μετεώρου Meineke

19 τῶν post πάντων delet Usener || 23 τῇ γῇ A: corr. Heeren || 25 γίνεσθαι A: correxi. nam etsi fugiunt aer ignisque terrae medium, servant tamen illam directionem contraria petentes. κινεῖσθαι Meineke || 27 ἀνώφυτα F: ἄνω τὰ φυτὰ C: corr. Canterus

δὲ τούτοις οὐδ' αὐτόν φασι τὸν κόσμον βάρος ἔχειν διὰ τὸ τὴν ὅλην αὐτοῦ σύστασιν ἔκ τε τῶν βάρος ἐχόντων στοιχείων εἶναι καὶ ἐκ τῶν ἀβαρῶν, τὴν δ' ὅλην γῆν καθ' ἑαυτὴν μὲν ἔχειν ἀρέσκει βάρος, παρὰ δὲ τὴν θέσιν διὰ τὸ τὴν μέσην ἔχειν χώραν (πρὸς δὲ τὸ μέσον εἶναι τὴν φορὰν τοῖς τοιούτοις σώμασιν) ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου μένειν.

24

Stob. ecl. I 19 7 p. 408. 410 H.

Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ κίνησιν εἶναι μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα ἢ ὅλῳ ἢ [τοῖς] μέρεσι, σχέσιν δὲ συνοχὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα καὶ τὸ ἴσχεσθαι τοιοῦτο· γένη δὲ κινήσεως εἶναι πρῶτα δύο, τήν τε κατ' εὐθεῖαν καὶ τὴν ἐγκύκλιον. τούτων δὲ εἴδη γίνεσθαι πλείονα. περὶ τὸ αὐτὸ δὲ κινήσεις γίνεσθαι πολλὰς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οἷον περιπατεῖν καὶ τρέχειν μὴ ἐκβαίνοντα τὸν ἀσώματον τόπον, καὶ ἅμα κινεῖσθαι τήν τε ἐπ' εὐθεῖαν καὶ τὴν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὴν ἔμπροσθεν καὶ τὴν ὄπισθεν καὶ τὴν εἰς δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν καὶ ἐγκύκλιον καὶ ταχέως ἅμα καὶ βραδέως, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων καὶ τῶν ὁμοίως τούτοις διακειμένων συντυγχάνειν. ὥσπερ δὲ παντὸς σώματος ἐλέγομεν μέρος εἶναι σῶμα καὶ πάσης ἐπιφανείας ἐπιφάνειαν καὶ πάσης γραμμῆς γραμμὴν καὶ παντὸς τόπου τόπον καὶ παντὸς χρόνου χρόνον, οὕτως καὶ πάσης κινήσεως κίνησιν εἶναι ῥητέον καὶ πάσης σχέσεως σχέσιν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

25

Stob. ecl. I 18 4 p. 390—394 H.

Τόπον δ' εἶναι ὁ Χρύσιππος ἀπεφαίνετο τὸ κατεχόμενον δι' ὅλου ὑπὸ ὄντος ἢ τὸ οἷόν ⟨τε⟩ κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος καὶ δι' ὅλου κατεχόμενον εἴτε ὑπὸ τινὸς ⟨εἴτε⟩ ὑπὸ τινῶν. ἐὰν δὲ τοῦ οἵου τε κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος τὶ μὲν κατέχηται, τὶ δὲ μή, τὸ ὅλον ⟨οὔτε⟩ κενὸν ἔσεσθαι οὔτε τόπον, ἕτερον δέ τι οὐκ ὠνομασμένον· τὸ μὲν γὰρ κενὸν τοῖς κενοῖς ἀγγείοις λέγεσθαι παραπλησίως, τὸν δὲ τόπον τοῖς πλήρεσι· χώραν δὲ πότερον τὸ μεῖζον οἷόν τε κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος καὶ οἷον μεῖζον ἀγγεῖον σώματος ἢ τὸ χωροῦν μεῖζον σῶμα; τὸ μὲν οὖν κενὸν ἄπειρον εἶναι λέγεσθαι· τὸ γὰρ ἐκτὸς τοῦ κόσμου τοιοῦτ' εἶναι· τὸν δὲ τόπον πεπερασμένον διὰ τὸ μηδὲν σῶμα ἄπειρον εἶναι. καθάπερ δὲ τὸ σωματικὸν πεπερασμένον εἶναι, οὕτως τὸ ἀσώματον ἄπειρον· ὅ τε γὰρ χρόνος ἄπειρος καὶ τὸ κενόν. ὥσπερ γὰρ

7 τοῖς delevi || 8 τοιοῦτον cod. August. num ⟨κατὰ⟩ τὸ αὐτό? cf. p. 459, 14 || 9 ἔγκυκλον A: corr. Heeren || 11 ἀσώματον vix sanum. an τὸν αὐτὸν? || καὶ ἅμα F: ἢ ἅμα C || 14 οὖν τυγχάνειν A: corr. Meineke || fortasse λέγομεν cf. p. 461, 11

18 de fr. 25 dixi Prol. p. 73 sqq. II IV VI VII X || 19 addidi τε cf. v. 20 et Sextus Emp. Pyrrh. Hyp. III 124. οἱ Στωικοί φασι κενὸν μὲν εἶναι τὸ οἷόν τε ὑπὸ ὄντος κατέχεσθαι μὴ κατεχόμενον δέ, ἢ διάστημα ἔρημον σώματος, ἢ διάστημα ἀκαθεκτούμενον ὑπὸ σώματος, τόπον δὲ διάστημα ὑπὸ ὄντος κατεχόμενον καὶ ἐξισαζόμενον τῷ κατέχοντι αὐτόν, νῦν ὂν καλοῦντες τὸ σῶμα, χώραν δὲ διάστημα κατὰ μέν τι κατεχόμενον ὑπὸ σώματος κατὰ δέ τι ἀκαθεκτούμενον, ἐνίων χώραν εἰπόντων εἶναι τὸν τόπον τοῦ μεγάλου σώματος || 20 εἴτε addidit Heeren || 21 οὔτε addidit Canterus in latinis || ἔσται οὔτε τόπος A: corr. Usener || 22 κενοῖς αἰτίοις A: corr. Canterus itemque αἴτιον v. 24

τὸ μηδὲν οὐδέν ἐστι πέρας, οὕτως οὐδὲ τοῦ μηδενός, οἷόν ἐστι τὸ κενόν. κατὰ γὰρ τὴν αὑτοῦ ὑπόστασιν ἄπειρόν ἐστι, περατοῦται δ' αὖ τοῦτο ἐκπληρούμενον· τοῦ δὲ πληροῦντος ἀρθέντος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ νοῆσαι πέρας.

26

Stob. ecl. I 8 40 42 p. 254. 256—262 H.

Ζήνων ἔφησε χρόνον εἶναι κινήσεως διάστημα, τοῦτο δὲ καὶ μέτρον καὶ κριτήριον τάχους τε καὶ βραδύτητος, ὅπως ἔχει * * * κατὰ τοῦτον δὲ γίνεσθαι τὰ γινόμενα καὶ τὰ περαινόμενα ἅπαντα καὶ τὰ ὄντα εἶναι.

Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ οὕτως ὁρίζεται τὸν χρόνον· χρόνος δ' ἐστὶ τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως διάστημα, οὕτως δ' ἐστὶν ἄπειρος ὡς ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἄπειρος λέγεται εἶναι· τὸ μὲν γάρ ἐστιν αὐτοῦ παρεληλυθὸς τὸ δὲ ἐνεστηκὸς τὸ δὲ μέλλον. ἐνεστάναι δὲ τὸν πάντα χρόνον, ὡς τὸν ἐνιαυτὸν ἐνεστηκέναι λέγομεν, κατὰ μείζονα περιγραφήν, καὶ ὑπάρχειν ὁ πᾶς χρόνος λέγεται οὐδενὸς αὐτοῦ τῶν μερῶν ὑπάρχοντος ἀπαρτιζόντως.

Ποσειδώνιος· τὰ μέν ἐστι κατὰ πᾶν ἄπειρα, ὡς ὁ σύμπας χρόνος· τὰ δὲ κατά τι, ὡς ὁ παρεληλυθὼς χρόνος καὶ ὁ μέλλων· κατὰ γὰρ τὸν παρόντα μόνον ἑκάτερος πεπέρανται. τὸν δὲ χρόνον οὕτως ὁρίζεται, διάστημα κινήσεως ἢ μέτρον τάχους τε καὶ βραδύτητος, ὅπως ἔχει τὸ ἐπινοούμενον· ⟨καὶ⟩ κατὰ τὸ πότε τοῦ χρόνου τὸν μὲν εἶναι παρεληλυθότα, τὸν δὲ μέλλοντα, τὸν δὲ παρόντα, ὃς ἔκ τινος μέρους τοῦ παρεληλυθότος καὶ τοῦ μέλλοντος περὶ τὸν διορισμὸν αὐτὸν συνέστηκε· τὸν δὲ διορισμὸν σημειώδη εἶναι. τὸ δὲ νῦν καὶ τὰ ὅμοια ἐν πλάτει χρόνον καὶ οὐχὶ κατ' ἀπαρτισμὸν νοεῖσθαι. λέγεσθαι δὲ τὸ νῦν καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον πρὸς αἴσθησιν χρόνον περὶ τὸν διορισμὸν τοῦ μέλλοντος καὶ παρεληλυθότος συνιστάμενον.

Ὁ δὲ Χρύσιππος χρόνον εἶναι κινήσεως διάστημα, καθ' ὅ ποτε λέγεται μέτρον τάχους τε καὶ βραδύτητος, ἢ τὸ παρακολουθοῦν διάστημα τῇ τοῦ κόσμου κινήσει· καὶ κατὰ μὲν τὸν χρόνον κινεῖσθαί τε ἕκαστα καὶ εἶναι· εἰ μὴ ἄρα διττὸς λέγεται ὁ χρόνος, καθάπερ ἥ τε γῆ καὶ ἡ θάλαττα καὶ τὸ κενὸν τά τε ὅλα καὶ τὰ μέρη τὰ αὐτῶν. ὥσπερ δὲ τὸ κενὸν πᾶν ἄπειρον εἶναι πάντῃ, καὶ τὸν χρόνον πάντα ἄπειρον εἶναι ἐφ' ἑκάτερα· καὶ γὰρ τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα ἄπειρον εἶναι. ἐκφανέστατα δὲ τοῦτο λέγει, ὅτι οὐθεὶς ὅλως ἐνίσταται χρόνος· ἐπεὶ γὰρ εἰς ἄπειρον ἡ τομὴ τῶν συνεχόντων ἐστί, κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην καὶ πᾶς χρόνος εἰς ἄπειρον ἔχει τὴν τομήν· ὥστε μηθένα κατ' ἀπαρτισμὸν ἐνεστάναι χρόνον, ἀλλὰ κατὰ πλάτος λέγεσθαι. μόνον δὲ ὑπάρχειν φησὶ τὸν ἐνεστῶτα, τὸν

---

1 οὐδὲ ἓν F: ἓν (οὐδὲ om.) C || οὕτως δὲ A: corr. Usener. οὕτως καὶ Vat. et Aug. || 2 τὴν αὐτοῦ vulgo: correxi.

4 de fr. 26 cf. Prol. p. 73 sqq. I VI VII X || lemmata Ζήνωνος Ἀπολλοδώρου Ποσειδωνίου Χρυσίππου in marg. iterata sunt. post εἶναι v. 6 interponitur Hermae locus || 5 post ἔχει hiat oratio cf. v. 16 || 12 ἀπαρτίζοντος A: corr. Heeren || 15 ἑκατέροις πεπέρασται A: correxi || 16 καί πως [καὶ πῶς C] ἔχει τὸν ἐπινοούμενον A: corr. Heeren || καὶ addidi || 19 χρόνου A: corr. Usener. seclusit Heeren || 23 καθ' ὃν A: corr. Heeren || 24 idem repetitur a Stobaeo p. 250 H. post Aët. I 22 2 μέτρον βραδύτητος ἢ τάχους εἶπε Χρύσιππος || 29 ἐκφανέστατα A: ἐμφανέστατα cod. Aug. || ὅλος A: corr. cod. Aug. || 32 φησὶ C: φασὶ F

δὲ παρῳχημένον καὶ τὸν μέλλοντα ὑφεστάναι μέν, ὑπάρχειν δὲ οὐδαμῶς, εἰ μὴ ὡς καὶ κατηγορήματα ὑπάρχειν λέγεται μόνα τὰ συμβεβηκότα, οἷον τὸ περιπατεῖν ὑπάρχει μοι ὅτε περιπατῶ, ὅτε δὲ κατακέκλιμαι ἢ κάθημαι οὐχ ὑπάρχει . . .

. . . .

Ἔαρ δὲ ἔτους ὥραν κεκραμένην ἐκ χειμῶνος ἀπολήγοντος καὶ θέρους ἀρχομένου, ἢ τὴν μετὰ χειμῶνα ὥραν πρὸ θέρους. θέρος δὲ ὥραν ἔτους τὴν μάλιστ' ὑφ' ἡλίου διακεκαυμένην. μετόπωρον δὲ ὥραν ἔτους τὴν μετὰ θέρος μὲν πρὸ χειμῶνος δέ, κεκραμένην. χειμῶνα δὲ ὥραν ἔτους τὴν μάλιστα κατεψυγμένην, ἢ τὸν περὶ γῆν ἀέρα κατεψυγμένον. γίνεσθαι δὲ ἰσημερίας δύο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν καὶ τροπὰς δύο· ἰσημερίας μὲν ὅταν ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα ἴσαι ὦσι, τούτων δὲ τὴν μὲν ἔαρι γίνεσθαι, τὴν δὲ μετοπώρῳ· τῶν δὲ τροπῶν τὰς μὲν θέρους, τὰς δὲ χειμῶνος.

27

Stob. ecl. I 17 et 20 7 p. 432—438 H.

Ποσειδώνιος δὲ φθορὰς καὶ γενέσεις τέτταρας εἶναί φησιν ἐκ τῶν ὄντων εἰς τὰ ὄντα γιγνομένας. τὴν μὲν γὰρ ἐκ τῶν οὐκ ὄντων καὶ τὴν εἰς ⟨τὰ⟩ οὐκ ὄντα, καθάπερ εἴπομεν πρόσθεν, ἀπέγνωσαν ἀνύπαρκτον οὖσαν. τῶν δ' εἰς ⟨τὰ⟩ ὄντα γινομένων μεταβολῶν τὴν μὲν εἶναι κατὰ διαίρεσιν, τὴν δὲ κατ' ἀλλοίωσιν, τὴν δὲ κατὰ σύγχυσιν, τὴν δ' ἐξ ὅλων, λεγομένην δὲ κατ' ἀνάλυσιν. τούτων δὲ τὴν κατ' ἀλλοίωσιν περὶ τὴν οὐσίαν γίγνεσθαι, τὰς δὲ ἄλλας τρεῖς περὶ τοὺς ποιοὺς λεγομένους τοὺς ἐπὶ τῆς οὐσίας γιγνομένους. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τὰς γενέσεις συμβαίνειν. τὴν γὰρ οὐσίαν οὔτ' αὔξεσθαι οὔτε μειοῦσθαι κατὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαίρεσιν, ἀλλὰ μόνον ἀλλοιοῦσθαι, καθάπερ ἐπ' ἀριθμῶν καὶ μέτρων [καὶ] συμβαίνειν. ἐπὶ ⟨δὲ⟩ τῶν ἰδίως ποιῶν οἷον Δίωνος καὶ Θέωνος καὶ αὐξήσεις καὶ μειώσεις γίνεσθαι. διὸ καὶ παραμένειν τὴν ἑκάστου ποιότητα [τὰ] ἀπὸ τῆς γενέσεως μέχρι τῆς ἀναιρέσεως, ⟨ὡς⟩ ἐπὶ τῶν ἀναίρεσιν ἐπιδεχομένων ζῴων καὶ φυτῶν καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων. ἐπὶ δὲ τῶν ἰδίως ποιῶν φασι δύο εἶναι τὰ δεκτικὰ μόρια, τὸ μέν τι κατὰ τὴν τῆς οὐσίας ὑπόστασιν, τὸ δέ ⟨τι⟩ κατὰ τὴν τοῦ ποιοῦ. τοῦτο γάρ, ὡς πολλάκις ἐλέγομεν, τὴν αὔξησιν καὶ τὴν μείωσιν ἐπι-

1 ὑφεστάναι F: ἐφεστάναι C sed cf. Chrysippus Plut. d. comm. not. 41 8 p. 1081 F τὸ μὲν παρῳχημένον τοῦ χρόνου καὶ τὸ μέλλον οὐχ ὑπάρχειν ἀλλ' ὑφεστηκέναι, μόνον δὲ ὑπάρχειν τὸ ἐνεστηκός || εἰ μὴ Canterus in latinis: εἰσὶν A || 2 λέγεται μόνον (opp. ὄντως ὑπάρχει) coni. Usener || 4 omisit Stobaeus nonnulla || 7 ἀφ' ἡλίου A: corr. Meineke || 9 τὴν περὶ γῆν ἀέρα κατεψυγμένην A: correxi ex Diog. VII 151 χειμῶνα μὲν εἶναί φασι τὸν ὑπὲρ γῆς [cf. Aët. III 8 1] ἀέρα κατεψυγμένον: Heeren ἢ τῷ περὶ γῆν ἀέρι κατεψυγμένην quod parum distat a priore definitione

13 fr. 27 bis excerptum est: primum c. 17 post fr. 28 tum c. 20 7 inde ab initio usque ad ἀνάλυσιν v. 17. ceterum cf. Prol. p. 73 sq. I II VI || additur Ποσειδωνίου in mrg. || 14 et 15 τὰ addidi || 15 ἀπέσωσαν A c. 20: ἀπέγνωσαν c. 17: correxi. intelleguntur Stoici cf. v. 25. ἀπέγνω ὡσὰν Usener. ἀπέγνωσεν Heeren || 17 δὲ δι' ὅλων Meineke || post λεγομένων om. δὲ C || 20 τὴν δὲ A: corr. Heeren || πρόθεσιν ante Heerenium || 21 καθάπερ — συμβαίνειν post ἀφαίρεσιν ponam || καὶ συμβαίνειν ἐπὶ τῶν ἰδέως A: corr. Heeren || 23 τὰ del. Heeren || 24 ὡς addidit Heeren || 24 ἐπιδεχομένων F: δεχομένων C || 25 φασὶ A cf. ad v. 15. δύο μὲν εἶναί φησι sine causa Heeren || 26 τι post δὲ addidit Heeren || 27 τοῦ ποιητοῦ τὸ γὰρ A: correxit Canterus || λέγομεν A: corr. Meineke

δέχεσθαι· μὴ εἶναι δὲ ταὐτὸν τό τε ποιὸν ἰδίως καὶ τὴν οὐσίαν [δ] ἐξ ἧς ἔστι τοῦτο, μὴ μέντοι γε μηδ' ἕτερον, ἀλλὰ μόνον οὐ ταὐτόν διὰ τὸ καὶ μέρος εἶναι τῆς οὐσίας καὶ τὸν αὐτὸν ἐπέχειν τόπον, τὰ δ' ἕτερα τινῶν λεγόμενα δεῖν καὶ τόπῳ κεχωρίσθαι καὶ μηδ' ἐν μέρει θεωρεῖσθαι.

Τὸ δὲ μὴ εἶναι ταὐτὸ τό τε κατὰ τὸ ἰδίως ποιὸν καὶ τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν, δῆλον εἶναί φησιν ὁ Μνήσαρχος· ἀναγκαῖον γὰρ τοῖς αὐτοῖς ταὐτὰ συμβεβηκέναι. εἰ γάρ τις πλάσας ἵππον λόγου χάριν συνθλάσειεν, ἔπειτα κύνα ποιήσειεν, εὐλόγως ἂν ἡμᾶς ἰδόντας εἰπεῖν, ὅτι τοῦτ' οὐκ ἦν πάλαι, νῦν δ' ἐστίν· ὥσθ' ἕτερον εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ποιοῦ λεγόμενον τό τε [καὶ] ἐπὶ τῆς οὐσίας. καθόλου νομίζειν τοὺς αὐτοὺς ἡμᾶς εἶναι ταῖς οὐσίαις ἀπίθανον εἶναι φαίνεται· πολλάκις γὰρ συμβαίνει τὴν μὲν οὐσίαν ὑπάρχειν πρὸ τῆς γενέσεως εἰ τύχοι τῆς Σωκράτους, τὸν δὲ Σωκράτην μηδέπω ὑπάρχειν, καὶ μετὰ τὴν τοῦ Σωκράτους ἀναίρεσιν ὑπομένειν μὲν τὴν οὐσίαν, αὐτὸν δὲ μηκέτ' εἶναι.

28

Stob. ecl. I 17 p. 374—378 H.

Χρύσιππος δὲ τοιοῦτόν τι διεβεβαιοῦτο· εἶναι τὸ ὂν πνεῦμα κινοῦν ἑαυτὸ πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἐξ αὑτοῦ, ἢ πνεῦμα ἑαυτὸ κινοῦν πρόσω καὶ ὀπίσω· πνεῦμα δὲ εἴληπται διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἀέρα εἶναι κινούμενον· ἀνάλογον δὲ γίνεσθαι κἀπὶ τοῦ αἰθέρος, ὥστε καὶ εἰς κοινὸν λόγον πεσεῖν αὐτά. ἡ τοιαύτη δὲ κίνησις κατὰ μόνους γίνεται τοὺς νομίζοντας τὴν οὐσίαν πᾶσαν μεταβολὴν ἐπιδέχεσθαι καὶ σύγχυσιν καὶ σύστασιν καὶ σύμμιξιν καὶ σύμφυσιν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. διαφέρειν γὰρ ἀρέσκει τοῖς ἀπὸ τῆς Στωικῆς αἱρέσεως παράθεσιν μῖξιν κρᾶσιν σύγχυσιν· παράθεσιν μὲν γὰρ εἶναι σωμάτων συναφὴν κατὰ τὰς ἐπιφανείας, ὡς ἐπὶ τῶν σωρῶν ὁρῶμεν, ἐν οἷς πυροί τε καὶ κριθαὶ καὶ φακοὶ καὶ εἴ τινα τούτοις ἄλλα παραπλήσια περιέχεται, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν ψήφων καὶ ἄμμων· μῖξιν δ' εἶναι δύο ἢ καὶ πλειόνων σωμάτων ἀντιπαρέκτασιν δι' ὅλων, ὑπομενουσῶν τῶν συμφυῶν περὶ αὐτὰ ποιοτήτων, ὡς ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἔχει καὶ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου· ἐπὶ τούτων γὰρ ⟨δι'⟩ ὅλων γίνεσθαι τῶν σωμάτων τὴν ἀντιπαρέκτασιν. ὁμοίως δὲ κἀπὶ τῶν ἐν ἡμῖν ψυχῶν ἔχει· δι' ὅλων γὰρ τῶν σωμάτων ἡμῶν ἀντιπαρεκτείνουσιν· ἀρέσκει γὰρ αὐτοῖς σῶμα διὰ σώματος ἀντιπαρήκειν. κρᾶσιν δ' εἶναι λέγουσι δύο ἢ καὶ πλειόνων σωμάτων ὑγρῶν δι' ὅλων ἀντιπαρέκτασιν τῶν περὶ αὐτὰ ποιοτήτων ὑπομενουσῶν. ⟨καὶ⟩ τὴν μὲν μῖξιν καὶ ἐπὶ ξηρῶν γίγνεσθαι σωμάτων, οἷον πυρὸς καὶ σιδήρου ψυχῆς τε καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν σώματος, τὴν δὲ κρᾶσιν ἐπὶ μόνων φασὶ γίνεσθαι τῶν ὑγρῶν·

---

1 εἶναί τε A: correxi || 8 delevit Heeren || 3 τὴν οὐσίαν A: corr. cod. Vat. || 4 τόπων F || 6 ταῦτα ante Heerenium || 9 τὸ δὲ καὶ A: corr. Heeren qui post καθόλου addit οὖν || 12 τὴν τῆς A: correxi

13 de hoc fr. dixi Prol. p. 73 sqq. ι ιι vι || 16 κἀπὶ τοῦ scripsi cf. v. 27: κἄπειτα A || 19 χύσιν A: corr. Heeren || 22 σιρῶν coni. Meineke, sed cf. Philo de confus. lingu. 37 p. 433 M. μῖξις μὲν οὖν σωμάτων διαφερόντων ἐστὶν οὐκ ἐν κόσμῳ παράθεσις. ὥσπερ ἂν εἴ τις σωρὸν ποιήσει κριθὰς καὶ πυροὺς καὶ ὀρόβους καὶ ἄλλα τὰ [l. ἀλλ' ἄττα] εἴδη τῶν σπαρτῶν εἰς ταὐτὸν εἰσενεγκών || 26 δι' ὅλων ex v. 24. 27. 29 Meineke: ὅλον C: ὅλου F || 27 ἔχειν probabiliter Usener || 30 καὶ addidit Meineke, οὖν post μὲν Heeren

συνεκφαίνεσθαι γὰρ ἐκ τῆς κράσεως τὴν ἑκάστου τῶν συγκραθέντων ὑγρῶν ποιότητα οἷον οἴνου μέλιτος ὕδατος ὄξους τῶν παραπλησίων. ὅτι δ' ἐπὶ τοιούτων κράσεων διαμένουσιν αἱ ποιότητες τῶν συγκραθέντων, πρόδηλον ἐκ τοῦ πολλάκις ἐξ ἐπιμηχανήσεως ἀποχωρίζεσθαι ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων. ἐὰν γοῦν σπόγγον ἠλαιωμένον καθῇ τις εἰς οἶνον ὕδατι κεκραμένον, ἀποχωρίσει τὸ ὕδωρ τοῦ οἴνου ἀναδραμόντος τοῦ ὕδατος εἰς τὸν σπόγγον. τὴν δὲ σύγχυσιν δύο ⟨ἢ⟩ καὶ πλειόνων ποιοτήτων περὶ τὰ σώματα μεταβολὴν εἰς ἑτέρας διαφερούσης τούτων ποιότητος γένεσιν, ὡς ἐπὶ τῆς συνθέσεως ἔχει τῶν μύρων καὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων.

29

Euseb. P. E. XV 15 1—9

Ὁποίαν δόξαν ἐπάγονται οἱ Στωικοὶ περὶ τοῦ θεοῦ καὶ περὶ συστάσεως τοῦ παντὸς ἀπὸ τῶν Ἀρείου Διδύμου.

Ὅλον δὲ τὸν κόσμον σὺν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι προσαγορεύουσι θεόν· τοῦτον
δὲ ἕνα μόνον εἶναί φασι καὶ πεπερασμένον καὶ ζῷον καὶ ἀίδιον καὶ θεόν. ἐν γὰρ
τούτῳ πάντα περιέχεσθαι τὰ σώματα, κενὸν δὲ μηδὲν ὑπάρχειν ἐν αὐτῷ. τὸ γὰρ
ἐκ πάσης τῆς οὐσίας ποιὸν προσαγορεύεσθαι ⟨κόσμον καὶ⟩ τὸ κατὰ τὴν διακό-
2 σμησιν τὴν τοιαύτην διάταξιν ἔχον. διὸ κατὰ μὲν τὴν προτέραν ἀπόδοσιν ἀίδιον
τὸν κόσμον εἶναί φασι, κατὰ δὲ τὴν διακόσμησιν γενητὸν καὶ μεταβλητὸν κατὰ
3 περιόδους ἀπείρους γεγονυίας τε καὶ ἐσομένας. καὶ τὸ μὲν ἐκ τῆς πάσης οὐσίας
ποιὸν κόσμον ἀίδιον εἶναι καὶ θεόν· λέγεσθαι δὲ κόσμον ⟨καὶ⟩ σύστημα ἐξ οὐ-
ρανοῦ καὶ ἀέρος καὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς φύσεων· λέγεσθαι δὲ
κόσμον καὶ τὸ οἰκητήριον θεῶν καὶ ἀνθρώπων ⟨ἢ τὸν ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων⟩
4 καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γενομένων συνεστῶτα. ὃν γὰρ τρόπον πόλις λέγεται
διχῶς τό τε οἰκητήριον καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐνοικούντων σὺν τοῖς πολίταις σύστημα,
οὕτω καὶ ὁ κόσμος οἱονεὶ πόλις ἐστὶν ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων συνεστῶσα, τῶν
5 μὲν θεῶν τὴν ἡγεμονίαν ἐχόντων, τῶν δ' ἀνθρώπων ὑποτεταγμένων. κοινωνίαν
δ' ὑπάρχειν πρὸς ἀλλήλους διὰ τὸ λόγου μετέχειν, ὅς ἐστι φύσει νόμος· τὰ δ'
ἄλλα πάντα γεγονέναι τούτων ἕνεκα. οἷς ἀκολούθως νομιστέον προνοεῖν τῶν ἀν-
θρώπων τὸν τὰ ὅλα διοικοῦντα θεόν, εὐεργετικὸν ὄντα καὶ χρηστὸν καὶ φιλάν-
6 θρωπον δίκαιόν τε καὶ πάσας ἔχοντα τὰς ἀρετάς. διὸ δὴ καί Ζεὺς λέγεται ὁ

1 τῶν κράσεων cod. Vatic. secutus Meineke || 4 οὖν A: corr. Meineke || ἐλαιούμενον A: corr. Meineke. cf. Philo l. c. σπόγγῳ γὰρ ἐλαιωμένῳ [l. ἠλαιωμένῳ] τὸ μὲν ὕδωρ ἀναλαμβάνεσθαι, τὸν δὲ οἶνον ὑπολείπεσθαι || 6 ἢ ex p. 463, 29 add. Meineke || 7 ἑτέρας C: ἑτέραν F || 8 φαρμάκων: accuratius Philo l. c. ὡς ἐπὶ τῆς ἐν ἰατρικῇ τετραφαρμάκου συντέτευχε

9 titulum capitis praefixi ex capitum indice Eusebiano. de forma cf. Prol. p. 73 sq. I II IV. quod in Eus. XV 14 praecedit caput περὶ τῆς τῶν Στωικῶν φιλοσοφίας ὅπως τε ὁ Ζήνων τὸν περὶ ἀρχῶν ἀπεδίδου λόγον. ἀπὸ τοῦ ζ' περὶ φιλοσοφίας Ἀριστοκλέους Ario Didymo adscribit Wyttenbach lexic. Plutarch. Π 354. sed obstat indicis accurata adnotatio || 14 καὶ addidit Heine coll. Diog. VII 137. 138. praefixi κόσμον || 18 καὶ ante σύστημα add. Heine. cf. Diog. l. c. et Diodorus ap. Achill. p. 129 B [Prol. p. 20] || 20 quae homoeoteleuto interciderant ex § 4 conlatis Diogenis et Diodori locis citatis [Prol. p. 20, n. 2. 3] restitui cf. fr. 31 || 21 συνεστῶτα libri, quod editorum inscitia vulgo omittitur

κόσμος, ἐπειδὴ τοῦ ζῆν αἴτιος ἡμῖν ἐστι. καθ' ὅσον δὲ εἱρομένῳ λόγῳ πάντα διοικεῖ ἀπαραβάτως ἐξ ἀϊδίου, προσονομάζεσθαι εἱμαρμένην· Ἀδράστειαν δέ, ὅτι οὐδὲν ἔστιν αὐτὸν ἀποδιδράσκειν· πρόνοιαν δ', ὅτι πρὸς τὸ χρήσιμον οἰκονομεῖ ἕκαστα.

Ἡγεμονικὸν δὲ τοῦ κόσμου Κλεάνθει μὲν ἤρεσε τὸν ἥλιον εἶναι διὰ τὸ 7
μέγιστον τῶν ἄστρων ὑπάρχειν καὶ πλεῖστα συμβάλλεσθαι πρὸς τὴν τῶν ὅλων
διοίκησιν, ἡμέραν καὶ ἐνιαυτὸν ποιοῦντα καὶ τὰς ἄλλας ὥρας. τισὶ δὲ τῶν 8
ἀπὸ τῆς αἱρέσεως ἔδοξε γῆν τὸ ἡγεμονικὸν εἶναι τοῦ κόσμου. Χρυσίππῳ δὲ
τὸν αἰθέρα τὸν καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον ἅτε πάντων εὐκινητότατον ὄντα
καὶ τὴν ὅλην περιάγοντα τοῦ κόσμου φοράν.

Ταῦτα μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Ἐπιτομῆς Ἀρείου Διδύμου προκείσθω. 9

30

Stob. ecl. I 1 [2] 26 p. 48H.

Χρυσίππου. Ζεὺς μὲν οὖν φαίνεται ὠνομάσθαι ἀπὸ τοῦ πᾶσι δεδωκέναι τὸ ζῆν· Δία δὲ αὐτὸν λέγουσιν, ὅτι πάντων ἐστὶν αἴτιος καὶ δι' αὐτὸν πάντα.

31

Stob. ecl. I 21 5 p. 444—448H.

Κόσμον δ' εἶναί φησιν ὁ Χρύσιππος σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων ἢ τὸ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων σύστημα καὶ ἐκ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων. λέγεται δ' ἑτέρως κόσμος ὁ θεός, καθ' ὃν ἡ διακόσμησις γίνεται καὶ τελειοῦται· τοῦ δὲ κατὰ τὴν διακόσμησιν λεγομένου κόσμου τὸ μὲν εἶναι περιφερόμενον περὶ τὸ μέσον, τὸ δ' ὑπομένον· περιφερόμενον μὲν τὸν αἰθέρα, ὑπομένον δὲ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ὑγρὰ καὶ τὸν ἀέρα. τὸ γὰρ τῆς πάσης οὐσίας πυκνότατον ὑπέρεισμα πάντων εἶναι κατὰ φύσιν, ὅνπερ τρόπον ἐν ζῴῳ τὰ ὀστέα, τοῦτο δὲ καλεῖσθαι γῆν. περὶ δὲ ταύτην τὸ ὕδωρ περικεχύσθαι σφαιρικῶς, ὁμαλωτέραν τὴν ἰσχὺν διειληχός. τῆς γὰρ γῆς ἐξοχάς τινας ἐχούσης ἀνωμάλους διὰ τοῦ ὕδατος ἐς ὕψος ἀνηκούσας, ταύτας μὲν νήσους καλεῖσθαι, τούτων δὲ τὰς ἐπὶ πλεῖον διηκούσας ἠπείρους προσηγορεῦσθαι ὑπ' ἀγνοίας τοῦ περιέχεσθαι καὶ ταύτας πελάγεσι μεγάλοις. ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος τὸν ἀέρα ἐξῆφθαι καθάπερ ἐξα-

3 οὐδ' ἔστιν CFG || 7 τισὶ κτλ. mirum est Posidonii sententiam (Laert. VII 139) non recenseri. sed fortasse γῆν v. 8 errore pro οὐρανόν positum || τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως notandum, quia ex Stoicorum sectae uberiore disputatione ea excerpta esse inde probatur cf. p. 458, 13. alioqui τῆς Στωικῆς αἱρέσεως vel τῆς τούτων αἱρέσεως dicendum erat.

12 huc rettuli propter affinitatem cum fr. 29 p. 464, 28 cf. Prol. p. 74 v

14 haec Chrysippi opinio conferenda est cum generaliore Stoicorum (fr. 29) ex Posidonio repetenda. ceterum simillimum est [Arist.] de mund. c. 2 cf. Prol. p. 77. de forma cf. p. 73 sq. I II IV X || 16 δ' ἕτερος F: δεύτερος C: correxi cf. [Arist.] d. mund. 2 p. 391 b 10 || 18 μὲν τὸν Canter: καὶ τὸν A || 22 τὴν χύσιν Usener. num τὴν φύσιν? || 23 ταύτας δὲ νήσους A: corr. Meineke. τὰς μὲν—τούτων, τὰς δὲ Usener

τμισθέντα καὶ περικεχύσθαι σφαιρικῶς, ἐκ δὲ τούτου τὸν αἰθέρα ἀραιότατον ὄντα καὶ εἱλικρινέστατον. τὸν μὲν οὖν κατὰ τὴν διακόσμησιν λεγόμενον κόσμον εἰς ταύτας διακεκρίσθαι τὰς φύσεις, τὸ δὲ περιφερόμενον αὐτῷ ἐγκυκλίως αἰθέρα εἶναι, ἐν ᾧ τὰ ἄστρα καθίδρυται τά τε ἀπλανῆ καὶ τὰ πλανώμενα, θεῖα τὴν φύσιν ὄντα καὶ ἔμψυχα καὶ διοικούμενα κατὰ τὴν πρόνοιαν. τῶν μὲν οὖν ἀπλανῶν ἄστρων ἀκατάληπτον εἶναι τὸ πλῆθος, τὰ δὲ πλανώμενα ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν εἶναι· πάντα δὲ τὰ πλανώμενα ταπεινότερα τῶν ἀπλανῶν. τετάχθαι δὲ τὰ μὲν ἀπλανῆ ἐπὶ μιᾶς ἐπιφανείας, ὡς καὶ ὁρᾶται· τὰ δὲ πλανώμενα ἐπ' ἄλλης καὶ ἄλλης σφαίρας· περιέχεσθαι δὲ πάσας τὰς τῶν πλανωμένων ὑπὸ τῆς τῶν ἀπλανῶν σφαίρας. τῶν δὲ πλανωμένων ὑψηλοτάτην εἶναι μετὰ τὴν ⟨τῶν⟩ ἀπλανῶν τὴν τοῦ Κρόνου, μετὰ δὲ ταύτην τὴν τοῦ Διός, εἶτα τὴν τοῦ Ἄρεος, ἐφεξῆς δὲ τὴν τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ μετ' αὐτὴν τὴν τῆς Ἀφροδίτης, εἶτα τὴν τοῦ ἡλίου, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν τῆς σελήνης πλησιάζουσαν τῷ ἀέρι. διὸ καὶ ἀερωδεστέραν φαίνεσθαι καὶ μάλιστα διατείνειν τὴν ἀπ' αὐτῆς δύναμιν εἰς τὰ περίγεια. ὑπὸ δὲ τὴν σελήνην τὴν τοῦ † ὑπ' αὐτοῦ φερομένου ἀέρος, εἶτα τὴν ⟨τοῦ⟩ ὕδατος, τελευταίαν δὲ τὴν τῆς γῆς περὶ τὸ μέσον σημεῖον τοῦ κόσμου κειμένης, ὃ δὴ τοῦ παντός ἐστι κάτω, ἄνω δὲ τὸ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ κύκλῳ πάντῃ.

32

Stob. ecl. I 24 p. 518. 520 H.

Ἄστρον δὲ εἶναί φησιν ὁ Ποσειδώνιος σῶμα θεῖον ἐξ αἰθέρος συνεστηκός, λαμπρὸν καὶ πυρῶδες, οὐδέποτε στάσιν ἔχον, ἀλλ' αἰεὶ φερόμενον ἐγκυκλίως· ἰδίως δὲ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἄστρα λέγεσθαι· διαφέρειν δὲ ἀστέρα ἄστρου· εἰ μὲν γάρ τίς ἐστιν ἀστήρ, καὶ ἄστρον ὀνομασθήσεται δεόντως, οὐ μὴν ἀνάπαλιν.

Ἀνατολὴν δ' εἶναί φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς Φυσικαῖς τέχναις ὑπεροχὴν ἄστρου ὑπὲρ γῆς, δύσιν δὲ κρύψιν ἄστρου ὑπὸ γῆν. γίνεσθαι δ' ἅμα τῶν αὐτῶν ἀνατολὴν καὶ δύσιν πρὸς ἄλλους τε καὶ ἄλλους. ἐπιτολὴν δ' ἄστρου ἅμα ἡλίῳ ἀνατολήν, δύσιν δὲ τὴν ἅμα ἡλίῳ δύσιν. διχῶς γὰρ λέγεσθαι δύσιν· τὴν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολήν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐπιτολήν. κυνὸς δ' ἐπιτολὴν ἅμα ἡλίῳ κυνὸς ἀνατολήν, δύσιν δὲ κυνὸς ἅμα ἡλίῳ κυνὸς ἀπόκρυψιν ὑπὸ γῆν. τὸν δ' ὅμοιον λόγον εἶναι καὶ ἐπὶ τῆς πλειάδος.

---

1 σφαιρικῶς post ἐξατμισθέντα A: transposui, nisi tamen ex p. 465, 21 insertum est || ὄντα καὶ Meineke: τε καὶ A || 3 αὐτοῦ F: αὐτοὺς C: corr. Meineke, qui alias ὑπερφερόμενον αὐτοῦ scripserat || 4 καθιδρῦσθαι Usener || 6 ἀστέρων A: corr. Meineke || 8 τὰ δὲ πλανώμενα ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν εἶναι πάντα δὲ τὰ πλανώμενα om. FC: accesserunt ex cod. Parisino, sed is perverso loco verba olim omissa ante θεῖα v. 4 inculcavit. transposui. violentius Meineke Parisini ordine servato ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν εἶναι et ταπεινότερα τῶν ἀπλανῶν vices mutare iubebat || 8 ἀπ' ἄλλης A: corr. Heeren || 9 φορᾶς A: correxi || 10 τῶν addidit Meineke || 15 ὑπ' αὐτοῦ φερομένου non intellego. suspicor ἐπὶ ταὐτοῦ φερομένου ut oppositus sit ὁ περιφερόμενος αἰθήρ supra p. 465, 18 cf. Plut. de Stoic. repugn. 42 p. 1053 E || τοῦ addidi || 16 κειμένην A: corr. Heeren

18 de fr. 32 cf. Prol. p. 73 sq. II IV VI. de Posidonii definitione cf. Prol. p. 19 || 23 δὲ καὶ κρύψιν C: δὲ κρίσιν F || 27 δύσιν δὲ κυνὸς sic F: ἀνατολὴν — κυνὸς om. C || εἰς γῆν A: corr. Meineke

Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ θεῶν Πυθαγορείαν εἶναι τὴν περὶ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι φωσφόρον τε καὶ ἕσπερον δόξαν.

33

Stob. ecl. I 25 3 p. 538. 540 H.

Ζήνων τὸν ἥλιόν φησι καὶ τὴν σελήνην καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων ἕκαστον εἶναι νοερὸν καὶ φρόνιμον, πύρινον ⟨δὲ⟩ πυρὸς τεχνικοῦ. δύο γὰρ γένη πυρός, τὸ μὲν ἄτεχνον καὶ μεταβάλλον εἰς ἑαυτὸ τὴν τροφήν, τὸ δὲ τεχνικὸν αὐξητικόν τε καὶ τηρητικόν, οἷον ἐν τοῖς φυτοῖς ἐστι καὶ ζῴοις, ὃ δὴ φύσις ἐστὶ καὶ ψυχή· τοιούτου δὴ πυρὸς εἶναι τὴν τῶν ἄστρων οὐσίαν. τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην δύο φορὰς φέρεσθαι, τὴν μὲν ὑπὸ τοῦ κόσμου ἀπ' ἀνατολῆς ἐπ' ἀνατολήν, τὴν δὲ ἐναντίαν τῷ κόσμῳ, ζῴδιον ἐκ ζῳδίου μεταβαίνοντας. τὰς δ' ἐκλείψεις τούτων γίγνεσθαι διαφόρως, ἡλίου μὲν περὶ τὰς συνόδους, σελήνης δὲ περὶ τὰς πανσελήνους. γίνεσθαι δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τὰς ἐκλείψεις καὶ μείζους καὶ ἐλάττους.

Χρύσιππος τὸν ἥλιον εἶναι τὸ ἀθροισθὲν ἔξαμμα νοερὸν ἐκ τοῦ τῆς θαλάσσης ἀναθυμιάματος, σφαιροειδῆ δὲ εἶναι τῷ σχήματι.

34

Stob. ecl. I 26

Ζήνων τὴν σελήνην ἔφησεν ἄστρον νοερὸν καὶ φρόνιμον, πύρινον δὲ πυρὸς τεχνικοῦ.

Κλεάνθης πυροειδῆ τὴν σελήνην, πιλοειδῆ δὲ τῷ σχήματι.

Χρύσιππος τὸ ἀθροισθὲν ἔξαμμα μετὰ τὸν ἥλιον νοερὸν ἐκ τοῦ ἀπὸ τῶν ποτίμων ὑδάτων ἀναθυμιάματος· διὸ καὶ τούτοις τρέφεσθαι. σφαιροειδῆ δὲ εἶναι. μῆνα δὲ καλεῖσθαι τὴν τοῦ δρόμου αὐτῆς περίοδον. μεὶς δ' ἐστί, φησί, τὸ φαινόμενον τῆς σελήνης πρὸς ἡμᾶς, ἢ σελήνη μέρος ἔχουσα φαινόμενον πρὸς ἡμᾶς.

---

1 cf. Muelleri FHG I 428 || τὸ περὶ A: corr. Heeren. τὸ delevit Heyne

3 fr. 33 cf. Prol. p. 73 sq. VI VII || 4 καὶ ante πύρινον addi iussit Heeren || πύρινον πῦρ ὡς τεχνικοῦ C: πῦρ ὡς τεχνικοῦ F: corr. Heeren, inserui δὲ ex v. 14, unde simul Bakei Posidon. p. 66 dubitatio de πύρινον tollitur || 6 διατηρητικόν Usener || 9 μεταβαίνοντας ζῴδιον insolenter dictum. Theon in simili re addit εἰς ut e. g. astr. p. 204 M. εἰς τὰ προηγούμενα τῶν ζῳδίων μεταβαίνει. Vita Pyth. apud Phot. p. 440a13 τὸν ἥλιον ... μεταβαίνειν ἀπὸ ζῳδίου ἐπὶ ζῴδιον || 10 διαφόρους A: corr. Usener || 11 μείζους A: corr. cod. Aug. || 13 sequitur Εὐριπίδης πῦρ εἶναι τὸν ἥλιον. λέγει γοῦν ἐν Φοινίσσαις 'ἥλιε θοαῖς ἵπποισιν εἱλίσσων φλόγα', ἐν δὲ Φαέθοντι 'θερμὴ δ' ἄνακτος φλὸξ ὑπερτέλλουσα γῆς'. quod fortasse ex Chrysippo transtulerat Arius, ex Ario Stobaeus cf. Prol. p. 76

14 sequitur Zenonis et Cleanthis opinio post Plac. II 25 7 Chrysippi post II 25 5, ubi cum Posidonio Stoici plerique comprehenduntur: μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος [εἶναι τὴν σελήνην] quod ab Ariano fr. 33 discrepat, cui est huius simillima forma cf. Prol. p. 74 VII || 16 πηλοειδῆ A: corr. Heeren. κωνοειδῆ frustra suasit Krische || 19 σελήνην καὶ μῆνα idem dicit Chrysippus ap. Philodem. d. piet. p. 79 G. || 20 an ἔχουσα ⟨τὸ⟩?

35

Stob. ecl. I 31 [I. Dam. N 6 p. 153, 30 M.]

Χρύσιππος ἔφησε τὴν ὁμίχλην νέφος διακεχυμένον ἢ ἀέρα πάχος ἔχοντα, δρόσον δὲ ἐξ ὁμίχλης καταφερόμενον ὑγρόν, ὑετὸν δὲ φορὰν ὕδατος ἐκ νεφῶν, ὄμβρον δὲ λάβρου ὕδατος καὶ πολλοῦ ἐκ νεφῶν φοράν, χάλαζαν δὲ ὑετοῦ πεπηγότος διάθρυψιν, χιόνα δὲ νέφος πεπηγὸς ἢ νέφους πῆξιν, τὸ δ' ἐπὶ τῆς γῆς πεπηγὸς ὕδωρ κρύσταλλον, πάχνην δὲ δρόσον πεπηγυῖαν.

36

Euseb. P. E. XV 18 1—3

Ὅπως οἱ Στωικοὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐκπυρώσεως δοξάζουσιν.

Ἀρέσκει δὲ τοῖς πρεσβυτάτοις τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἐξαιθεροῦσθαι πάντα κατὰ περιόδους τινὰς τὰς μεγίστας εἰς πῦρ αἰθερῶδες ἀναλυομένων πάντων.

Καὶ ἑξῆς ἐπάγει·

2 Ἐκ τούτων δὲ δῆλον, ὅτι Χρύσιππος ἐπὶ τῆς οὐσίας οὐ ταύτην παρείληφε τὴν σύγχυσιν (ἀδύνατον γάρ), ἀλλὰ τὴν ἀντὶ τῆς μεταβολῆς λεγομένην· οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου κατὰ περιόδους τὰς μεγίστας γινομένης φθορᾶς κυρίως παραλαμβάνουσι τὴν φθορὰν οἱ τὴν εἰς πῦρ ἀνάλυσιν τῶν ὅλων δογματίζοντες, ἣν δὴ καλοῦσιν ἐκπύρωσιν· ἀλλ' ἀντὶ τῆς κατὰ φύσιν μεταβολῆς χρῶνται τῇ προσηγορίᾳ τῆς φθορᾶς.
3 ἀρέσκει γὰρ τοῖς Στωικοῖς φιλοσόφοις τὴν ὅλην οὐσίαν εἰς πῦρ μεταβάλλειν οἷον εἰς σπέρμα, καὶ πάλιν ἐκ τούτου αὐτὴν ἀποτελεῖσθαι τὴν διακόσμησιν, οἷα τὸ πρότερον ἦν. καὶ τοῦτο τὸ δόγμα

Stob. I 20 1 p. 414. 416 H.

Ζήνωνι καὶ Κλεάνθει καὶ Χρυσίππῳ ἀρέσκει τὴν οὐσίαν μεταβάλλειν οἷον εἰς σπέρμα τὸ πῦρ, καὶ πάλιν ἐκ τούτου τοιαύτην ἀποτελεῖσθαι τὴν διακόσμησιν, οἷα πρότερον ἦν.

---

1 de fr. 35 cf. Prol. p. 74 VI. v. Laertius VII 153 || 5 κρύσταλλ superscr. ο D

6 de lemmate cf. Prol. p. 47 ¹, ubi Eusebium erroris immerito incusavi. nam praestans ille codex C, quem inspexi, f. 347ʳ διδύμου margini iuxta c. 18 initium adscriptum habet. titulum ὅπως — δοξάζουσιν ut fieri solet in codd. praefixi || 13 quae Eusebius his verbis praeteriit, suppleri possunt ex fr. 28 || 19 τῆς μεγίστης libri: recepi vulgatam ante Gaisfordium lectionem cf. v. 10 || 28 αὐτὴν: verum servavit Stob. τοιαύτην

ᵇ25 Stob. interposuit inter Plac. I 24 3 et II 4 12. de lemmatis forma dixi Prol. p. 74 ¹. in mrg. (Ζ)ήνωνος καὶ ἑτέρων et ad p. 469, 7 (Π)αναιτίου στωικοῦ || 27 εἰς τὸ πῦρ Heeren male

τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως οἱ πρῶτοι καὶ πρεσβύτατοι προσήκαντο, Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρύσιππος. τὸν μὲν γὰρ τούτου μαθητὴν καὶ διάδοχον τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκπυρώσεως τῶν ὅλων.

Παναίτιος πιθανωτέραν εἶναι νομίζει καὶ μᾶλλον ἀρέσκουσαν αὐτῷ τὴν ἀιδιότητα τοῦ κόσμου ἢ τὴν τῶν ὅλων εἰς πῦρ μεταβολήν.

37

Euseb. P. E. XV 19 1—3

Ὅπως δοξάζουσιν οἱ Στωικοὶ περὶ τῆς παλιγγενεσίας τῶν ὅλων.

Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ προελθὼν ὁ κοινὸς λόγος καὶ ⟨ἡ⟩ κοινὴ φύσις μείζων καὶ πλείων γενομένη τέλος ἀναξηράνασα πάντα καὶ εἰς ἑαυτὴν ἀναλαβοῦσα ἐν τῇ πάσῃ οὐσίᾳ γίνεται ἐπανελθοῦσα εἰς τὸν πρῶτον ῥηθέντα λόγον καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν ἐκείνην τὴν ποιοῦσαν ἐνιαυτὸν τὸν μέγιστον, καθ' ὃν ἀπ' αὐτῆς μόνης εἰς αὐτὴν πάλιν γίνεται ἡ ἀποκατάστασις. ἐπανελθοῦσα δὲ διὰ τάξιν, ἀφ' οἵας δια- 2
κοσμεῖν ὡσαύτως ἤρξατο, κατὰ λόγον πάλιν τὴν αὐτὴν διεξαγωγὴν ποιεῖται τῶν τοιούτων περιόδων ἐξ ἀιδίου γινομένων ἀκαταπαύστως. οὔτε γὰρ τῆς οὐσίας ἀρχὴν κἀνάπαυσιν οἷόν τε γίνεσθαι οὔτε τοῦ διοικοῦντος αὐτήν. οὐσίαν τε γὰρ τοῖς 3
γινομένοις ὑφεστάναι δεῖ, πεφυκυῖαν ἀναδέχεσθαι τὰς μεταβολὰς πάσας, καὶ τὸ δημιουργῆσαν ἐξ αὐτῆς. οἷα γὰρ ἐφ' ἡμῶν τίς ἐστι φύσις δημιουργοῦσα τοιούτου τινὸς κατ' ἀνάγκην ὄντος καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἀγενήτου *. γενέσεως γὰρ ἀρχὴν οὐχ οἷόν τε εἶναι ἐπὶ τῆς φύσεως ταύτης. ὃν τρόπον δ' ἀγένητός ἐστι, καὶ ἀναιρεθῆναι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὴν οὔτε αὐτῆς ἐξ αὐτῆς οὔτε ἔξωθέν τινος ἀναιρήσοντος αὐτήν.

38

Stob. I 17 p. 370. 372 H.

Ζήνωνα δὲ οὕτως ἀποφαίνεσθαι διαρρήδην· τοιαύτην δὲ δεήσει εἶναι ἐν περιόδῳ τὴν τοῦ ὅλου διακόσμησιν ἐκ τῆς οὐσίας· ὅταν ἐκ πυρὸς τροπὴ εἰς ὕδωρ

---

7 εἶναί φησι coni. Lynden, ἐμφανίζει Usener || 11 fr. 37 cum priore arte cohaeret || ὅπως — ὅλων praefixi cf. ad 468, 6 || 12 ἡ addidi || 14 post γίνεται excidisse aliquid suspicatus est Lipsius. sed cf. Zeller III 1, 140[6] || 14 κατάστασιν dubitanter coni. Zeller || 16 ἐπανελθεῖν CFG: deest locus in B || 18 τῆς αἰτίας ἀρχὴν καὶ πᾶσιν B: τῆς ἀρχῆς αἰτίαν καὶ πᾶσιν C et ceteri ut videtur: correxi insequentis enuntiati sententia ductus || 19 αὐτὰ vulgo: correxi cf. v. 20 τὸ δημιουργῆσαν ἐξ αὐτῆς || 21 δημιουργῆσον Usener || 22 nisi plura interciderunt, scribendum videtur ἀγενήτου κἂν τῷ κόσμῳ ἐνδέοι

26 de fr. 38 cf. Prol. p. 73 sq. II VI || ζήνωνα — ἀποφαίνεσθαι F: Ζήνων — ἀποφαίνεται C || 27 ante τὴν addiderim τινὶ || τροπῇ A: unde τραπῇ (deleto γένηται) coniecit Meineke coll. Laert. VII 142 γίνεσθαι δὲ τὸν κόσμον, ὅταν ἐκ πυρὸς ἡ οὐσία τραπῇ δι' ἀέρος εἰς ὑγρόν,

δι' ἀέρος γένηται, τὸ μέν τι ὑφίστασθαι καὶ γῆν συνίστασθαι, [καὶ] ἐκ τοῦ λοιποῦ δὲ τὸ μὲν διαμένειν ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ ἀτμιζομένου ἀέρα γίνεσθαι, ἔκ τινος δὲ τοῦ ἀέρος πῦρ ἐξάπτειν· τὴν δὲ μῖξιν ⟨καὶ⟩ κρᾶσιν γίνεσθαι τῇ εἰς ἄλληλα τῶν στοιχείων μεταβολῇ σώματος ὅλου δι' ὅλου τινὸς ἑτέρου διερχομένου.

Κλεάνθης δὲ οὕτω πώς φησιν· ἐκφλογισθέντος τοῦ παντὸς συνίζειν τὸ μέσον αὐτοῦ πρῶτον, εἶτα τὰ ἐχόμενα ἀποσβέννυσθαι δι' ὅλου. τοῦ δὲ παντὸς ἐξυγρανθέντος τὸ ἔσχατον τοῦ πυρὸς ἀντιτυπήσαντος αὐτῷ τοῦ μέσου τρέπεσθαι πάλιν εἰς τοὐναντίον, εἶθ' οὕτω τρεπόμενον ἄνω φησὶν αὔξεσθαι καὶ ἄρχεσθαι διακοσμεῖν τὸ ὅλον καὶ τοιαύτην περίοδον αἰεὶ καὶ διακόσμησιν ποιουμένου τὸν ἐν τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ τόνον μὴ παύεσθαι. ὥσπερ γὰρ ἑνός τινος τὰ μέρη πάντα φύεται ἐκ σπερμάτων ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις, οὕτω καὶ τοῦ ὅλου τὰ μέρη, ὧν καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ὄντα τυγχάνει, ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις φύεται. καὶ ὥσπερ τινὲς λόγοι τῶν μερῶν εἰς σπέρμα συνιόντες μίγνυνται καὶ αὖθις διακρίνονται γενομένων τῶν μερῶν, οὕτως ἐξ ἑνός τε πάντα γίνεσθαι καὶ ἐκ πάντων [εἰς] ἓν συγκρίνεσθαι ὁδῷ καὶ συμφώνως διεξιούσης τῆς περιόδου.

39

Euseb. P. E. XV 20 1—7

Ὅπως οἱ αὐτοὶ περὶ ψυχῆς δοξάζουσιν.

Τὸ δὲ σπέρμα φησὶν ὁ Ζήνων εἶναι, ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος, πνεῦμα μεθ' ὑγροῦ, ψυχῆς μέρος καὶ ἀπόσπασμα καὶ τοῦ σπέρματος τοῦ τῶν προγόνων κέρασμα καὶ μῖγμα τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν συνεληλυθός· ἔχον γὰρ τοὺς λόγους τῷ ὅλῳ τοὺς αὐτοὺς τοῦτο, ὅταν ἀφεθῇ εἰς τὴν μήτραν, συλληφθὲν ὑπ' ἄλλου πνεύματος, μέρος ψυχῆς τῆς τοῦ θήλεος καὶ συμφυὲς γενόμενον, κρυφθέν τε φύσει κινούμενον καὶ ἀναρριπιζόμενον ὑπ' ἐκείνου, προσλαμβάνον ἀεὶ [εἰς] τὸ ὑγρὸν καὶ αὐξόμενον ἐξ αὑτοῦ.

2 Καὶ μετὰ βραχέα ἐπιλέγει·

Περὶ δὲ ψυχῆς Κλεάνθης μὲν τὰ Ζήνωνος δόγματα παρατιθέμενος πρὸς

εἶτα τὸ παχυμερὲς αὐτοῦ συστὰν ἀποτελεσθῇ γῆ, τὸ δὲ λεπτομερὲς ἐξαραιωθῇ [sic BF] καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλέον λεπτυνθὲν πῦρ ἀπογεννήσῃ, εἶτα κατὰ μῖξιν ἐκ τούτων φυτά τε καὶ ζῷα καὶ τὰ ἄλλα γένη || 1 καὶ delevit Heeren || 2 λεπτυνθέντα δὲ τὸν ἀέρα ci. Usener || 3 ἐξάπτειν Meineke. an ἐξάπτεσθαι cf. p. 425,28? || καὶ addidi || 7 ἐξυγρανθέντος cf. Theoph. de lap. 10 || 8 τρεπόμενον C: τρεπομένου F || 9 τοσαύτην A: corr. Meineke || τοῦ — τόνου A: corr. Meineke. de tenore Cleanthis cf. Zeller III 1, 137[3] et 108[4] || 14 γεινομένων F: γινομένων C: γενομένων Meineke || ἑνός τι A: corr. Heeren || 15 εἰς inclusit Meineke cf. Heraclit. ap. [Arist.] d. mund. 5 p. 396b19

16 addidi titulum ex indice capitum. continuatur fr. 37. excerpsit ex Eus. Theodoret. gr. affect. cur. V 25 [cf. Prol. p. 47 [1]]. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς ὁ τῆσδε τῆς αἱρέσεως ἡγησάμενος τοιάδε περὶ ψυχῆς δοξάζειν τοὺς οἰκείους ἐδίδαξε φοιτητάς· 'τὸν γάρ τοι ἀνθρώπινον θορὸν ὑγρὸν ὄντα καὶ μετέχοντα πνεύματος τῆς ψυχῆς ἔφησεν εἶναι μέρος τε καὶ ἀπόσπασμα καὶ τοῦ τῶν προγόνων σπέρματος κέρασμά τε καὶ μῖγμα ἐξ ἁπάντων τῶν τῆς ψυχῆς μορίων συναθροισθέν.' cf. Herm. Trism. fr. ap. Stob. ecl. I p. 740 H. p. 203, 22 M. || 19 συνεληλυθότος CFG || 21 κρυφθέν CDFG: κρυφέν vulgo: conicio κερασθέν τε φύσει cf. Laert. VII 159 Aët. V 13 3. κρύφα ἐπισχύει Usener || 22 εἰς delevi || 23 αὐξόμενον CFG: αὐξάνον vulgo || ἑαυτοῦ vulgo: correxi

σύγκρισιν τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους φυσικούς φησιν, ὅτι Ζήνων τὴν ψυχὴν λέγει
αἰσθητικὴν ἀναθυμίασιν, καθάπερ Ἡράκλειτος. βουλόμενος γὰρ ἐμφανίσαι, ὅτι
αἱ ψυχαὶ ἀναθυμιώμεναι νοεραὶ ἀεὶ γίνονται, εἴκασεν αὐτὰς τοῖς ποταμοῖς λέγων
οὕτως ʻποταμοῖσι τοῖσιν αὐτοῖσιν ἐμβαίνουσιν ἕτερα καὶ ἕτερα ὕδατα ἐπιρρεῖ· καὶ
ψυχαὶ δὲ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιῶνται.ʼ ἀναθυμίασιν μὲν οὖν ὁμοίως τῷ 3
Ἡρακλείτῳ τὴν ψυχὴν ἀποφαίνει Ζήνων, αἰσθητικὴν δὲ αὐτὴν εἶναι διὰ τοῦτο
λέγει, ὅτι τυποῦσθαί τε δύναται [τὸ μέγεθος] τὸ μέρος τὸ ἡγούμενον αὐτῆς ἀπὸ
τῶν ὄντων καὶ ὑπαρχόντων διὰ τῶν αἰσθητηρίων καὶ παραδέχεσθαι τὰς τυπώσεις.
ταῦτα γὰρ ἴδια ψυχῆς ἐστι.ʼ

Καὶ μεθ᾽ ἕτερα· 4

Εἶναι δὲ ψυχὴν ἐν τῷ ὅλῳ φασίν, ὃ καλοῦσιν αἰθέρα καὶ ἀέρα κύκλῳ †περὶ
τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ ἐκ τούτων ἀναθυμιάσεις· τὰς δὲ λοιπὰς ψυχὰς προσ-
πεφυκέναι ταύτῃ, ὅσαι τε ἐν ζῴοις εἰσὶ καὶ ὅσαι ἐν τῷ περιέχοντι· διαμένειν
γὰρ ἐκεῖ τὰς τῶν ἀποθανόντων ψυχάς. ἔνιοι δὲ τὴν μὲν τοῦ ὅλου ἀίδιον, τὰς δὲ 5
λοιπὰς συμμίγνυσθαι ἐπὶ τελευτῇ εἰς ἐκείνην. ἔχειν δὲ πᾶσαν ψυχὴν ἡγεμονικόν
τι ἐν αὐτῇ, ὃ δὴ ζωὴ καὶ αἴσθησίς ἐστι καὶ ὁρμή.

Καὶ ἔτι μετ᾽ ὀλίγα· 6

Τὴν δὲ ψυχὴν γενητήν τε καὶ φθαρτὴν λέγουσιν. οὐκ εὐθὺς δὲ τοῦ σώ-
ματος ἀπαλλαγεῖσαν φθείρεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπιμένειν τινὰς χρόνους καθ᾽ ἑαυτήν· τὴν
μὲν τῶν σπουδαίων μέχρι τῆς εἰς πῦρ ἀναλύσεως τῶν πάντων, τὴν δὲ τῶν
ἀφρόνων πρὸς ποσούς τινας χρόνους. τὸ δὲ διαμένειν τὰς ψυχὰς οὕτως λέγουσιν, 7
ὅτι διαμένομεν ἡμεῖς ψυχαὶ γενομένοι τοῦ σώματος χωρισθέντες καὶ εἰς ἐλάττω
μεταβαλόντες οὐσίαν τὴν τῆς ψυχῆς, τὰς δὲ τῶν ἀφρόνων καὶ ἀλόγων ζῴων
ψυχὰς συναπόλλυσθαι τοῖς σώμασι.

Τοιαῦτα καὶ τὰ τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας δόγματα ἀπὸ τῶν Ἐπιτομῶν Ἀρείου Διδύμου 8
συνειλεγμένα.

---

2 αἴσθησιν ἢ ἀναθυμίασιν vulgo: corr. Wellmann cf. v. 6 || 3 similitudinis gratia ἕτεραι ἀεὶ exspectes cf. Arist. d. anim. I 2 p. 405 a 27, sed cf. Sext. VII 129 || 4 τοῖσι αὐτοῖσι Bywater Heracliti fr. 42, qui extrema καὶ ψυχαὶ δὲ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιῶνται Zenoni tribuit Heracliti verba libere citanti et accommodanti || 5 δὲ testantur CDFG || 7 γε δύναται vulgo: correxi || τὸ μέγεθος variam lectionem esse intellexit Vigerus || 8 ὑπαρχόντων cf. Laert. VII 46. Sext. adv. math. VII 402 || num περιέχεσθαι? || 9 ἐστι om. C || 11 cum αἰθέρα et ἀέρα articulum ante γῆν suspectum reddant, corruptis verbis substituo περιέχοντας γῆν καὶ θάλασσαν καὶ ἐκ τούτων ἀναθυμιασθέντας || 13 ὅσαι ἐν τῷ περιέχοντι i. e. mortuorum hominum animae. ad hunc Arii locum spectat Tertulliani de anima c. 55 iocus, quode confidentius indicare debebam Prol. p. 86 [1] || 14 γὰρ ἔτι CF: de ceteris non constat: correxi ἐκεῖ i. e. in aere. nam ἄλογα ζῷα cum corpore una animam amittunt cf. v. 23 || 18 Theodoret. l. c. 26 οὗ δὴ χάριν αὐτὴν καὶ φθαρτὴν προσηγόρευσεν. Νουμήνιος δὲ ὁ Πυθαγόρειος [de hoc errore cf. Prol. p. 47 [1]] πρὸς τούτους ἀποτεινόμενος ἔφη· τὴν δὲ ψυχὴν γενητήν τε καὶ φθαρτὴν λέγουσιν. οὐκ εὐθὺς δὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν φθείρεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπιμένειν τινὰς χρόνους καθ᾽ ἑαυτήν· τὴν μὲν τῶν σπουδαίων μέχρι τῆς εἰς πῦρ ἀναλύσεως τῶν πάντων, τὴν δὲ τῶν ἀφρόνων πρὸς ποιούς τινας χρόνους || 22 γενόμενοι vulgata: γινόμενοι cod. G Gaisford: γενόμεναι CDF || χωρισθέντος libri: correxi || εἰς ἔλαττον DE: οὐκ ἔλαττον CFG || 23 μεταβαλόντος vulgo: correxi || ἀλλοίων CFG

40

Stob. I 12 p. 332 H.

Ζήνωνος. Τὰ ἐννοήματα φασὶ μήτε τινὰ εἶναι μήτε ποιά, ὡσανεὶ δὲ τινὰ καὶ ὡσανεὶ ποιὰ φαντάσματα ψυχῆς· ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἰδέας προσαγορεύεσθαι. τῶν γὰρ κατὰ τὰ ἐννοήματα ὑποπιπτόντων εἶναι τὰς ἰδέας, οἷον ἀνθρώπων ἵππων, κοινότερον εἰπεῖν πάντων τῶν ζῴων καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσων λέγουσιν ἰδέας εἶναι. ταύτας δὲ οἱ Στωικοὶ φιλόσοφοι φασὶν ἀνυπάρκτους εἶναι, καὶ τῶν μὲν ἐννοημάτων μετέχειν ἡμᾶς, τῶν δὲ πτώσεων, ἃς δὴ προσηγορίας καλοῦσι, τυγχάνειν

---

1 sequitur post Arii fr. 1 cf. Prol. p. 74 IV V VI || lemma marg. adscripsit F: om. C. fortasse scribendum Ζήνωνος καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ cf. οἱ Στωικοὶ φιλόσοφοι v. 5 et Aëtii Plac. I 10 4 οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Στωικοὶ ἐννοήματα ἡμέτερα τὰς ἰδέας ἔφασαν [minus accurate Ario, sed cf. Syrian. p. 892 b 22 Us.] || φασὶ F: φησί C cf. v. 5 et ad p. 462, 15 || 2 ὡσανεί-ποι A: corr. Iacobs || 3 ἀνθρώπων ἵππων utitur eodem exemplo quo in fr. 1 || 4 εἶπε A: corr. Meineke || 5 ταῦτα A: corr. Meineke cum Zellero || 7 ultima aut vitiosa aut hiulca esse iudicavit Zeller III 1, 71 [3]. Heeren mire: τῶν δὲ περιπτώσεων — τυγχάνειν ⟨καὶ τὰς ἀλόγους ψυχάς⟩. intellego: *notitiae* [cf. Cic. de fin. III 10 33] *rerum rationi nostrae insitae sunt, nomina fartuito obveniunt.* paulo aliter Prantl Gesch. d. Log. I 420 [63]

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΞΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΙΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ

Simplicii in Aristot. physic. codicum sigla cf. Prol. p. 104[1]

D Laur. 85 2 membr. s. XI vel XII } ab H. Vitellio conlati
E Marcian. 229 bombyc. s. XIII }
Ea eiusdem codicis ff. 402r—407v 416r—418v, ubi iterantur ff. 5a46 —10a18, varietas a Vitellio notata
B Laur. 85 1 bombyc. s. XIV, Brandisio O[ceanus]. huius non plenam adnotare licuit discrepantiam
F Marc. 227 bombyc. XII vel XIII a Vitellio conlatus
H Ambros. E 4 inf. chart. s. XV ad nonnullos locos inspectus
a Aldina Fr. Asulani editio Venet. 1526

Diductis litteris Theophrastea a citantium vel explicantium scriptorum verbis distinxi cf. Prol. p. 104

ΕΚ ΤΩΝ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΞΩΝ

1

Simplic. in phys. f. 6^r 18—31.

Τῶν δὲ μίαν καὶ κινουμένην λεγόντων τὴν ἀρχήν, οὓς καὶ φυσικοὺς ἰδίως καλεῖ (Aristoteles), οἱ μὲν πεπερασμένην αὐτήν φασιν, ὥσπερ Θαλῆς μὲν Ἐξαμύου Μιλήσιος καὶ Ἵππων, ὃς δοκεῖ καὶ ἄθεος γεγονέναι, ὕδωρ ἔλεγον τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν φαινομένων κατὰ τὴν αἴσθησιν εἰς τοῦτο προαχθέντες· καὶ γὰρ τὸ θερμὸν τῷ ὑγρῷ ζῇ καὶ τὰ νεκρούμενα ξηραίνεται καὶ τὰ σπέρματα πάντων ὑγρὰ καὶ ἡ τροφὴ πᾶσα χυλώδης· ἐξ οὗ δέ ἐστιν ἕκαστα, τούτῳ καὶ τρέφεσθαι πέφυκε· τὸ δὲ ὕδωρ ἀρχὴ τῆς ὑγρᾶς φύσεώς ἐστι καὶ συνεκτικὸν πάντων· διὸ πάντων ἀρχὴν ὑπέλαβον εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν ἐφ' ὕδατος ἀπεφήναντο κεῖσθαι. Θαλῆς δὲ πρῶτος παραδέδοται τὴν περὶ φύσεως ἱστορίαν τοῖς Ἕλλησιν ἐκφῆναι, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων προγεγονότων, ὡς καὶ Θεοφράστῳ δοκεῖ, αὐτὸς δὲ πολὺ διενεγκὼν ἐκείνων ὡς ἀποκρύψαι πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ· λέγεται δὲ ἐν γραφαῖς μηδὲν καταλιπεῖν πλὴν τῆς καλουμένης Ναυτικῆς ἀστρολογίας. Ἵππασος δὲ ὁ Μεταποντῖνος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἓν καὶ οὗτοι καὶ κινούμενον καὶ πεπερασμένον, ἀλλὰ πῦρ ἐποίησαν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ πυρὸς ποιοῦσι τὰ ὄντα πυκνώσει καὶ μανώσει καὶ διαλύουσι πάλιν εἰς πῦρ ὡς ταύτης μιᾶς οὔσης φύσεως τῆς ὑποκειμένης· πυρὸς γὰρ ἀμοιβὴν εἶναί φησιν Ἡράκλειτος πάντα·

1 μὴ μίαν pr. D || τὴν ἀρχὴν DE: τὴν om. *a* || 3 ἐξαμύου FH: ἐκ σάμου BDE: ἐκσάδου E^a: ἐξαμίου *a* || 4 ἔλεγε E [recte E^a]. Theophrastus Aristotel. metaph. A 3 p. 983^b 20—27 amplificat. ex illo pendet Aëtius I 3 1 cf. Prol. p. 220 || 6 ἡ τροφὴ EE^a: om. ceteri || 8 συνεκτική H. vox recenter dicta. cf. Krische p. 36[1] qui praeter v. 11 nihil Theophrasti esse credit. τῆς τῶν ὅλων συνεκτικῆς est apud Stoicissantem Pseudarist. d. mund. 6 p. 397^b9 et Arium fr. 9 p. 450, 16 cf. Prol. p. 75 VIII || 9 ὑπέλαβεν DE || ἐφ' ὕδατος—κεῖσθαι Arist l. c. et de cael. II 13 p. 294^a29 cf. Prol. p. 225 || 11 ἄλλων cf. Arist. met. l. c. p. 983^b30 [Zeller Abh. d. Berl. Akad. d. Wiss. h.-phil. 1877, 151] Aët. I 3 2. Eudem. ap. Dam. de princ. p. 382. altius originem repetiit Theophrastus apud schol. Apoll. Rhod. II 1248 p. 447, 3—6 K. Θεόφραστος δὲ τὸν Προμηθέα φησὶ σοφὸν γενόμενον μεταδοῦναι πρῶτον τοῖς ἀνθρώποις φιλοσοφίας καὶ διαδοθῆναι τὸν μῦθον ὡς ἄρα πυρὸς μεταδοίη || 11 ὡς καὶ τῷ Θεοφράστῳ δοκεῖ DEE_a. sed cf. Simpl. f. 5^r 21 || 14 Ναυτικῆς ἀστρολογίας cf. Laert. I 23. 34 Plut. Pyth. orac. 18 p. 402 F. Zeller I^4 174[1]. Theophrastus haud scio an Simplicio fortius dubitaverit || Hippasum Heraclito coniunxit Aristoteles l. c. Sext. Pyrrh. H. III 30. adv. math. X 312 Aët. I 3 11 Diog. VIII 84 cf. Prol. p. 168 || 16 ἐποίησαν τὴν DEE^a: ἐποιήσαντο (om. τὴν) B: ἐποιήσαντο *a*F, sed cf. ποιοῦσι et p. 476, 1; 478, 21 itemque in fr. de sens. constanter || ὄντα ex πάντα corr. E^a cf. Simpl. f. 111^b 4 ἔλεγε γὰρ Ἡράκλειτος ἐκ πυρὸς πεπερασμένου πάντα εἶναι καὶ εἰς τοῦτο πάντα ἀναλύεσθαι v. Prol. p. 179 || 17 φύσει B || 18 πυρὸς—ἡράκλειτος $BDEEF^aH$: πυρὸς γὰρ ἀμοιβὴν εἶναί φασιν *a* || πάντα. ποιεῖ δὲ καὶ BDE: πάντα ποιεῖ, καὶ *a*F: τὰ πάντα coni. Schleiermacher ut Diog. IX 8 [Prol. p. 164] Heracl. alleg. 43 πυρὸς γὰρ δὴ κατὰ τὸν φυσικὸν Ἡράκλειτον ἀμοιβῇ τὰ πάντα γίνεται, uberior Eus. compend. P. E. XIV 3 [Prol. p. 169]

ποιεῖ δὲ καὶ τάξιν τινὰ καὶ χρόνον ὡρισμένον τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς κατά τινα εἱμαρμένην ἀνάγκην.

2

Simplic. in phys. f. 6r 36—54.

Τῶν δὲ ἓν καὶ κινούμενον καὶ ἄπειρον λεγόντων Ἀναξίμανδρος μὲν Πραξιάδου Μιλήσιος Θαλοῦ γενόμενος διάδοχος καὶ μαθητὴς ἀρχήν τε καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον, πρῶτος τοῦτο τοὔνομα κομίσας τῆς ἀρχῆς· λέγει δὲ αὐτὴν μήτε ὕδωρ μήτε ἄλλο τι τῶν καλουμένων εἶναι στοιχείων, ἀλλ' ἑτέραν τινὰ φύσιν ἄπειρον, ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους· ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεών, διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν, ποιητικωτέροις οὕτως ὀνόμασιν αὐτὰ λέγων. δῆλον δὲ ὅτι τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων οὗτος θεασάμενος οὐκ ἠξίωσεν ἕν τι τούτων ὑποκείμενον ποιῆσαι, ἀλλά τι ἄλλο παρὰ ταῦτα. οὗτος δὲ οὐκ ἀλλοιουμένου τοῦ στοιχείου τὴν γένεσιν ποιεῖ, ἀλλ' ἀποκρινομένων τῶν ἐναντίων διὰ τῆς ἀιδίου κινήσεως. διὸ καὶ τοῖς περὶ Ἀναξαγόραν τοῦτον ὁ Ἀριστοτέλης συνέταξεν. Ἀναξιμένης δὲ Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἑταῖρος γεγονὼς Ἀναξιμάνδρου μίαν μὲν καὶ αὐτὸς τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἄπειρόν φησιν, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐκ ἀόριστον δὲ ὥσπερ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ὡρισμένην,

1 καὶ ante χρόνον aF: παρὰ E: περὶ BD. sed cf. Diog. VIII 84 Ἵππασος . . . ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμος μεταβολῆς || 2 ἀνάγκην glossema nunc putat Usener

4 διάδοχος καὶ μαθητής Simplicio videtur deberi successionum scriptorum morem secuto. Theophrasto licuit dicere Θαλοῦ πολίτης καὶ ἑταῖρος cf. Simplic. d. cael. p. 273b39 Karst. p. 514a26 Br. Cic. Lucull. 37 118 [Prol. p. 119] || repetit Simplicius Theophrasteum locum aliis verbis infra f. 32v 10 οὐδὲ κατὰ ἀλλοίωσιν τοῦ ὑποκειμένου τὰς γενέσεις ἀποδιδόασιν, ἀλλὰ κατὰ ἔκκρισιν. ἐνούσας γὰρ τὰς ἐναντιότητας ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἀπείρῳ ὄντι σώματι [sic DEF: ἀσώματι a] ἐκκρίνεσθαί φησιν Ἀναξίμανδρος πρῶτος αὐτὸς ἀρχὴν ὀνομάσας τὸ ὑποκείμενον. cf. Hippol. 6 2 [Prol. p. 133] || 5 πρῶτον B || αὐτὸ τοὔνομα scripsit Usener ex alterius Simpliciani loci lectione αὐτὸς || καὶ μίσας B unde noli καινίσας cf. Arist. p. 159b30, 1096a17 || 6 λέγει δ' aF: λέγει δὲ καὶ DE || τι om. a || cum Theophrasto comparandus Arist. Phys. III 4 p. 203a16 οἱ δὲ περὶ φύσεως ἅπαντες ἀεὶ ὑποτιθέασιν ἑτέραν τινὰ φύσιν τῷ ἀπείρῳ τῶν λεγομένων στοιχείων οἷον ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ τὸ μεταξὺ τούτων cf. Prol. p. 180[1] || 7 pro εἶναι scripsit νυνὶ Usener || φύσιν κτλ. cf. Hippol. 6 1 φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους Plut. Stromat. 2 Aët. I 3 3 [Prol. p. 133]. Theophrasti eiusdem loci breviorem memoriam servavit Simplic. infra f. 9v 3 Ἀναξίμανδρος ὁ Πραξιάδου Μιλήσιος ἄπειρόν τινα φύσιν ἄλλην οὖσαν τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀρχὴν ἔθετο, ἧς τὴν ἀίδιον κίνησιν αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν οὐρανῶν [οὐνῶν Ea: ἀνων DEF: ὄντων a] γενέσεως ἔλεγε [Prol. p. 133] || 9 ταὐτά Schleiermacher || κατὰ om. E || 10 δίκην καὶ τίσιν BDEEa: τίσιν καὶ δίκην aF || ἀλλήλοις om. a || 11 οὕτως DEEa: om. reliqui. de hoc loco cf. Prol. p. 219 || 13 παρ' αὐτὰ Ea || 14 cf. adnotata ad vv. 5 et 7 || 17 καὶ αὐτὸς BDEEaF: om. a: καὶ οὗτος scripsit Usener. sed cf. Simpl. f. 9v 5 et de cael. p. 303b10 Karst. || 18 ὥσπερ ἐκεῖνος inclusit Usener || ἀόριστον Theophrasti propria de Anaximandri ἀπείρῳ praedicatio cf. Luetze ueber das ΑΠΕΙΡΟΝ Anaximanders p. 72 sqq. || ἀλλὰ BDEEa: ἀλλὰ καὶ aF

ἀέρα λέγων αὐτήν· διαφέρειν δὲ μανότητι καὶ πυκνότητι κατὰ τὰς οὐσίας, καὶ ἀραιούμενον μὲν πῦρ γίνεσθαι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἶτα νέφος, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, εἶτα γῆν, εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων· κίνησιν δὲ καὶ οὗτος ἀίδιον ποιεῖ, δι' ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι. καὶ Διογένης δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης σχεδὸν νεώτατος γεγονὼς τῶν περὶ ταῦτα σχολασάντων τὰ μὲν πλεῖστα συμπεφορημένως γέγραφε τὰ μὲν κατὰ Ἀναξαγόραν, τὰ δὲ κατὰ Λεύκιππον λέγων· τὴν δὲ τοῦ παντὸς φύσιν ἀέρα καὶ οὗτός φησιν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀίδιον, ἐξ οὗ πυκνουμένου καὶ μανουμένου καὶ μεταβάλλοντος τοῖς πάθεσι τὴν τῶν ἄλλων γίνεσθαι μορφήν. καὶ ταῦτα μὲν Θεόφραστος ἱστορεῖ περὶ τοῦ Διογένους.

3

Simplic. in phys. f. 6ᵛ 4—18.

Τῶν δὲ πλείους λεγόντων οἱ μὲν πεπερασμένας, οἱ δὲ ἀπείρους ἔθεντο τῷ πλήθει τὰς ἀρχάς, καὶ τῶν πεπερασμένας οἱ μὲν δύο ὡς Παρμενίδης ἐν τοῖς πρὸς δόξαν πῦρ καὶ γῆν (ἢ μᾶλλον φῶς καὶ σκότος), ἢ ὡς οἱ Στωικοὶ θεὸν καὶ ὕλην οὐχ ὡς στοιχεῖον δηλονότι τὸν θεὸν λέγοντες, ἀλλ' ὡς τὸ μὲν ποιοῦν, τὸ δὲ πάσχον, οἱ δὲ τρεῖς ὡς ὕλην καὶ τὰ ἐναντία Ἀριστοτέλης, οἱ δὲ τέσσαρας ὡς Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος οὐ πολὺ κατόπιν τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονώς, Παρμενίδου δὲ ζηλωτὴς καὶ πλησιαστὴς καὶ ἔτι μᾶλλον τῶν Πυθαγορείων·

1 διαφέρειν aE[a]F: διαφέρει DE || eadem repetit Simplic. infra f. 32ʳ 46 Ἀναξιμένης ἀραιούμενον μὲν τὸν ἀέρα πῦρ γίνεσθαί φησι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἶτα νέφος, εἶτα ἔτι μᾶλλον ὕδωρ, εἶτα γῆν, εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλ' ἐκ τούτων. ἐπὶ γὰρ τούτου μόνου [πρώτου emendavit Usener Prol. p. 164[2]] Θεόφραστος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τὴν μάνωσιν εἴρηκε καὶ τὴν [τὴν om. D] πύκνωσιν. idem f. 9ᵛ 5 post ea quae supra ad v. 5 attuli: καὶ Ἀναξιμένης δὲ [ὁ add. aF] Εὐρυστράτου Μιλήσιος καὶ αὐτὸς ἀρχὴν ἔθετο μίαν [μίαν ἔθετο aF] καὶ ἄπειρον, ἀέρα ταύτην λέγων, ἐξ οὗ ἀραιουμένου καὶ πυκνουμένου τὰ ἄλλα γίνεσθαι cf. Hippol. 7 3 [Prol. p. 135] et Cic. Lucull. 37 118 [Prol. p. 119] || 2 διαιρούμενον vulgo: correxi ex Simpl. f. 9ᵛ 6 || 4 καὶ οὗτος ut Anaximander cf. p. 477, 15 Prol. p. 135 || 5 Anaximeni Diogenem adiungit Theophrastus Aristotelis exemplo Met. A 3 p. 984ᵃ 5 || 5 σχεδὸν nam νεώτατος est Archelaus fr. 4 cf. Krische p. 166 || 6 συμπεφορημένως vulgo: συμπεφορημένος BE[a] voce Platonica [Leg. 805 E 693 A Phaedr. 253 E Phil. 64 E] etiam Epicurus ad *eclecticam* rationem significandam usus est cf. Gomperz Sitzungsber. d. Wien. Akad. ph.-h. Cl. LXXXIII p. 6 v. Prol. p. 81[4] || 7 γέγραφε aBE[a]F: ἔγραφε DE || 9 πυκνουμένου καὶ μανουμένου cf. Diog. IX 57 τόν τ' ἀέρα πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων

13 ὡς DEE[a]: ὥσπερ ceteri || Παρμενίδης cf. fr. 6 || 14 ἢ μᾶλλον BDEE[a]F: μᾶλλον δὲ a || φῶς om. E || 16 ὡς delevit post τρεῖς et inseruit post τὰ ἐναντία Torstrik || τῶν ante πυθαγορείων addit D || 17 κατόπιν Aristoteli vox ignota, usurpata a Theophrasto H. pl. VII 13 7 εὐθὺς κατόπιν || 18 ζηλωτὴς καὶ πλησιαστὴς (πλησιστὴς E) DEE[a]: πλ. κ. ζ. aF || cf. Diog. VIII 55 ὁ δὲ Θεόφραστος Παρμενίδου φησὶ ζηλωτὴν αὐτὸν [Empedoclem] γενέσθαι καὶ μιμητὴν ἐν τοῖς ποιήμασι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐν ἔπεσι τὸν περὶ φύσεως λόγον ἐξενεγκεῖν || καὶ ἔτι μᾶλλον aDEE[a]: μᾶλλον δὲ BF || τῶν DEE[a]: om. aF || narratio de Pythagoreorum disciplina a Theophrasto aut aliena est (cf. Krische p. 117) aut certe immutata redditur a Simplicio, velut Alcidamantis similis relatio a Laertio l. c. 56

οὗτος δὲ τὰ μὲν σωματικὰ στοιχεῖα ποιεῖ τέτταρα, πῦρ καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ καὶ γῆν ἀίδια μὲν ὄντα, μεταβάλλοντα δὲ πλήθει καὶ ὀλιγότητι κατὰ τὴν σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, τὰς δὲ κυρίως ἀρχὰς ὑφ' ὧν κινεῖται ταῦτα φιλίαν καὶ νεῖκος· δεῖ γὰρ διατελεῖν ἐναλλὰξ κινούμενα τὰ στοιχεῖα ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς φιλίας συγκρινόμενα, ποτὲ δὲ ὑπὸ τοῦ νείκους διακρινόμενα· ὥστε καὶ ἓξ εἶναι κατ' αὐτὸν τὰς ἀρχάς· καὶ γὰρ ὅπου μὲν ποιητικὴν δίδωσι δύναμιν τῷ νείκει καὶ τῇ φιλίᾳ, ὅταν λέγῃ

ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα
ἄλλοτε δ' αὖ δίχα πάντα φορεύμενα νείκεος ἔχθει·

ποτὲ δὲ τοῖς τέσσαρσιν ὡς ἰσόστοιχα συντάττει καὶ ταῦτα, ὅταν λέγῃ

τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον' ἐξ ἑνὸς εἶναι
πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ ἠέρος ἄπλετον ὕψος
νεῖκός τ' οὐλόμενον δίχα τῶν ἀτάλαντον ἕκαστον
καὶ φιλότης ἐν τοῖσιν ἴση μῆκός τε πλάτος τε.

4

Simplic. in phys. f. 6^{v}37—7^{r}3.

Τῶν δὲ ἀπείρους τῷ πλήθει λεγόντων οἱ μὲν ἁπλᾶς ἔλεγον καὶ ὁμογενεῖς, οἱ δὲ συνθέτους καὶ ἀνομογενεῖς καὶ ἐναντίας, κατὰ δὲ τὸ ἐπικρατοῦν χαρακτηριζομένας. Ἀναξαγόρας μὲν γὰρ Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος κοινωνήσας τῆς Ἀναξιμένους φιλοσοφίας πρῶτος μετέστησε τὰς περὶ τῶν ἀρχῶν δόξας καὶ τὴν ἐλλείπουσαν αἰτίαν ἀνεπλήρωσε τὰς μὲν σωματικὰς ἀπείρους ποιήσας· πάντα γὰρ τὰ ὁμοιομερῆ οἷον ὕδωρ ἢ πῦρ ἢ χρυσὸν ἀγένητα μὲν εἶναι καὶ ἄφθαρτα, φαίνεσθαι δὲ γινόμενα καὶ ἀπολλύμενα συγκρίσει καὶ διακρίσει μόνον, πάντων μὲν ἐν πᾶσιν ἐνόντων, ἑκάστου δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῷ χαρακτηριζομένου· χρυσὸς γὰρ φαίνεται ἐκεῖνο ἐν ᾧ πολὺ χρυσίον ἔνι

1 οὕτως D || cf. Placit. I 3 20 Ἐμπεδοκλῆς . . . τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, δύο δ' ἀρχικὰς δυνάμεις φιλίαν τε καὶ νεῖκος ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτική, τὸ δὲ διαιρετικόν cf. Diog. VIII 76 || καὶ ante ὕδωρ om. DE || 2 μεταβάλλοντα δὲ post ὀλιγότητι libri: transposuit Usener || 6 ἓξ cf. Sext. adv. math. X 317 [Prol. 93^{2}] || κατὰ τοῦτον E^{a} || 9 Emped. vv. 67. 68 St. Sext. l. c. IX 10 || ἓν ἅπαντα DEE^{a}: ἕνα πάντα BF: ἕνα κόσμον Simplic. f. 8^{r}4 || 10 φορούμενα Simplic. f. 8^{r}4 || νείκεος ἔχθει BDEE^{a}: νεῖκος ἔχει aF || 11 ποτὲ DEE^{a}: τοτὲ aF(B) || συντάττει BDE^{a}F: τάττει aE || ταυτὰ F || 12 v. 77—80 St. || τοτὲ Usener: τότε BDEE^{a}F: ἄλλοτε a || πλέον' a: πλέον superscripto α DEE^{a}F || 13 ἠέρος aFE^{a}: ἀέρος DE: αἰθέρος Clemens || 14 ἀπάλαιστον ἑκάστῳ coni. Usener, sufficit ἀτάλαντον ἑκάστῳ: ἀτάλαντον ἁπάντῃ (? ἅπαντι) Sext. adv. math. X 317 || 15 μετὰ τοῖσιν ἴσον Sextus

16 καὶ DEE^{a} pr. F: καὶ μὴ a sec. F || 17 οἱ δὲ — ἀνομογενεῖς DEE^{a} (qui ἀνομοιογενεῖς in ἀνομοιομερεῖς correxit): om. aF || δὲ post κατὰ DEE^{a}F: post ἐπικρατοῦν a || 18 ὀγησιβούλου DE || 20 μὲν molestius refertur ad τῆς δὲ κινήσεως p. 479, 7 || 21 ἀνομοιομερῆ E^{a} || haec si modo Theophrastea sunt, ex Aristot. metaphys. I 3 p. 984^{a}11 sumpta: Ἀναξαγόρας — ἀπείρους εἶναί φησι τὰς ἀρχάς. σχεδὸν γὰρ ἅπαντα τὰ ὁμοιομερῆ καθάπερ ὕδωρ ἢ πῦρ οὕτω γίγνεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαί φησι συγκρίσει καὶ διακρίσει μόνον, ἄλλως δ' οὔτε γίγνεσθαι οὔτ' ἀπόλλυσθαι ἀλλὰ διαμένειν ἀίδια || 23 ἐνόντων Usener: ὄντων codd. || 24 χαρακτηριζομένας DE || χρυσός κτλ. hinc Simplicii excerpta fortasse propius ad Theophrasti exemplum accedunt || πολὺ DEE^{a}F: πολὺ τὸ a || ἔστι DEF: om. a: correxi

καίτοι πάντων ἐνόντων. λέγει γοῦν Ἀναξαγόρας ὅτι 'ἐν παντὶ παντὸς μοῖρα ἔνεστι' καὶ 'ὅτων πλεῖστα ἔνι ταῦτα ἐνδηλότατα ἓν ἕκαστον ἔστι καὶ ἦν'. καὶ ταῦτά φησιν ὁ Θεόφραστος παραπλησίως τῷ Ἀναξιμάνδρῳ λέγειν τὸν Αναξαγόραν· ἐκεῖνος γάρ φησιν ἐν τῇ διακρίσει τοῦ ἀπείρου τὰ συγγενῆ φέρεσθαι πρὸς ἄλληλα καὶ ὅτι μὲν ἐν τῷ παντὶ χρυσὸς ἐνῆν γίνεσθαι χρυσόν, ὅτι δὲ γῆ γῆν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὡς οὐ γινομένων, ἀλλ' ἐνυπαρχόντων πρότερον. τῆς δὲ κινήσεως καὶ τῆς γενέσεως αἴτιον ἐπέστησε τὸν νοῦν ὁ Ἀναξαγόρας, ὑφ' οὗ διακρινόμενα τούς τε κόσμους καὶ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ἐγέννησεν. 'καὶ οὕτω μὲν οὖν' φησί 'λαμβανόντων δόξειεν ἂν ποιεῖν τὰς μὲν ὑλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους, ὥσπερ εἴρηται, τὴν δὲ τῆς κινήσεως καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν μίαν. εἰ δέ τις τὴν μῖξιν τῶν ἁπάντων ὑπολάβοι μίαν εἶναι φύσιν ἀόριστον καὶ κατ' εἶδος καὶ κατὰ μέγεθος, ὅπερ ἂν δόξειε βούλεσθαι λέγειν, συμβαίνει δύο τὰς ἀρχὰς αὐτὸν λέγειν τήν τε τοῦ ἀπείρου φύσιν καὶ τὸν νοῦν, ὥστε πάντως φαίνεται τὰ σωματικὰ στοιχεῖα παραπλησίως ποιῶν Ἀναξιμάνδρῳ'.

Καὶ Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος, ᾧ καὶ Σωκράτη συγγεγονέναι φασίν, Ἀναξαγόρου γενομένῳ μαθητῇ ἐν μὲν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου καὶ

---

1 λέγει cf. Anax. fr. 7 Schaub. ἐν παντὶ παντὸς μοῖρα ἔνεστι et fr. 8 et 12 quod fr. Theophrastus alio loco respexit cf. Simplic. in phys. f. 35 v 28 (fr. 26 Us.): εἰπόντος τοῦ Ἀναξαγόρου ὅτι οὔτε τοῦ σμικροῦ ἐστι τοὐλάχιστον ἀλλὰ τὸ ἔλασσον ἀεὶ οὔτε τὸ μέγιστον, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ λέξις τοῦ Ἀναξαγόρου δηλοῖ καὶ μέντοι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ Ἀναξαγόρου δευτέρῳ τάδε γράφων 'ἔπειτα τὸ διὰ τοῦτο λέγειν πάντα ἐν παντί, διότι καὶ ἐν μεγέθει καὶ ἐν σμικρότητι ἄπειρα καὶ οὔτε τὸ ἐλάχιστον οὔτε τὸ μέγιστον ἔστι λαβεῖν, οὐχ ἱκανὸν πρὸς πίστιν'. || 2 ὅτω libri cf. f. 33 v 45: ὅτων Usener conl. Arist. Phys. I 4 p. 187 b 6: ὅτου δὲ πλεῖστον ἕκαστον ἔχει, τοῦτο δοκεῖν εἶναι τὴν φύσιν τοῦ πράγματος. cf. Theophr. d. sens. 67 || 4 ἐκεῖνος vulgo Anaximander intellegitur, Zeller I[4] 193[3] rectius Anaxagoram significari putat, cf. Kern Beitr. z. Darst. d. Philos. d. Xenoph. p. 11[***] Luetze p. 69 || 5 ἐνῆν Usener: ἦν codd. || 6 γίνεσθαι aE[a]F: γινέσθω D: γενέσθω E || 7 ἐνυπαρχόντων E[a] cf. Arist. p. 187 a 37: ὑπαρχόντων ceteri || 9 ἐγέννησε FBE[a] (sed ε ex αν corr.): ἐγέννησαν aDE || 10 Theophrasti ipsa verba melius iteravit Simplicius f. 33 r 39, cuius loci scripturam exhibui, unde quae in priore loco discrepant S notantur. citatur autem Theophrastus f. 33 hoc modo: καὶ Θεόφραστος δὲ τὸν Ἀναξίμανδρον εἰς τὸν Ἀναξαγόραν συνωθῶν (ita DEF: συνηθῶν a) καὶ οὕτως ἐκλαμβάνει τὰ ὑπὸ (τοῦ add. a: om. DEF) Ἀναξαγόρου λεγόμενα ὡς δύνασθαι μίαν αὐτὸν (αὐτοῦ D) φύσιν λέγειν τὸ ὑποκείμενον. γράφει δὲ οὕτως ἐν τῇ Φυσικῇ ἱστορίᾳ 'οὕτω μὲν οὖν λαμβανόντων. . . . Ἀναξιμάνδρῳ' || μέν φησι S || δόξειεν ἂν ὁ Ἀναξαγόρας τὰς μὲν ὑλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ποιεῖν, τὴν δὲ S || 11 ὥσπερ [sic DEF] εἴρηται om. S. cf. p. 478, 20 || 12 μίαν τὸν νοῦν S || 13 haec transtulit Theophrastus ex Ar. Metaph. I 8 p. 989 b 17. συμβαίνει λέγειν αὐτῷ (Anaxagorae) τὰς ἀρχὰς τό τε ἕν (τοῦτο γὰρ ἁπλοῦν καὶ ἀμιγές) καὶ θάτερον οἷον τίθεμεν τὸ ἀόριστον πρὶν ὁρισθῆναι καὶ μετασχεῖν εἴδους τινός, ὥστε λέγεται μὲν οὔτ' ὀρθῶς οὔτε σαφῶς, βούλεται μέντοι τι παραπλήσιον τοῖς τε ὕστερον λέγουσι κτλ. [Zeller Abh. d. Berl. Ak. d. W. h.-ph. 1877 p. 152, Luetze l. c. p. 53[7]] || τὴν ἁπάντων E || 13 καὶ κατ' εἶδος DEF et S: καὶ om. a || ὅπερ — λέγειν om. S || 14 αὐτὸν S[aE[a]F]: αὐτῶν S[DE]: αὐτῷ Simpl. f. 33 r 43 || τε f. 33 r 43 et S[DEE[a]F]: om. S[a] || 15 πάντως om. S || 16 ἀναξίμανδρος F || 17 ἀρχαίλαος δὲ E[a] || σωκράτει EE[a] || συγγεγονέναι DE[a]F: γεγονέναι E: συγγεγόναι a

τοῖς ἄλλοις πειρᾶταί τι φέρειν ἴδιον, τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς αὐτὰς ἀποδίδωσιν ἅς περ Ἀναξαγόρας. οὗτοι μὲν οὖν ἀπείρους τῷ πλήθει καὶ ἀνομογενεῖς τὰς ἀρχὰς λέγουσι τὰς ὁμοιομερείας τιθέντες ἀρχάς.

5

Simplic. in phys. f. 5^{v}54—6^{r}18.

Μίαν δὲ τὴν ἀρχὴν ἤτοι ἓν τὸ ὂν καὶ πᾶν καὶ οὔτε πεπερασμένον οὔτε ἄπειρον οὔτε κινούμενον οὔτε ἠρεμοῦν Ξενοφάνη τὸν Κολοφώνιον τὸν Παρμενίδου διδάσκαλον ὑποτίθεσθαί φησιν ὁ Θεόφραστος ὁμολογῶν ἑτέρας εἶναι μᾶλλον ἢ τῆς περὶ φύσεως ἱστορίας τὴν μνήμην τῆς τούτου δόξης. τὸ γὰρ ἓν τοῦτο καὶ πᾶν τὸν θεὸν ἔλεγεν ὁ Ξενοφάνης· ὃν ἕνα μὲν δείκνυσιν ἐκ τοῦ πάντων κράτιστον εἶναι· πλειόνων γάρ, φησίν, ὄντων ὁμοίως ὑπάρχειν ἀνάγκη πᾶσι τὸ κρατεῖν· τὸ δὲ πάντων κράτιστον καὶ ἄριστον θεός. ἀγένητον δὲ ἐδείκνυεν ἐκ τοῦ δεῖν τὸ γινόμενον ἢ ἐξ ὁμοίου ἢ ἐξ ἀνομοίου γίγνεσθαι· ἀλλὰ τὸ μὲν ὅμοιον ἀπαθές φησιν ὑπὸ τοῦ ὁμοίου· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον γεννᾶν ἢ γεννᾶσθαι προσήκει τὸ ὅμοιον ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ ἐξ ἀνομοίου γίνοιτο, ἔσται τὸ ὂν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. καὶ οὕτως ἀγένητον καὶ ἀίδιον ἐδείκνυ. οὔτε δὲ ἄπειρον οὔτε πεπερασμένον εἶναι, διότι ἄπειρον μὲν τὸ μὴ ὂν ὡς οὔτε ἀρχὴν ἔχον οὔτε μέσον οὔτε τέλος· περαίνειν δὲ πρὸς ἄλληλα τὰ πλείω. παραπλησίως δὲ καὶ τὴν κίνησιν ἀφαιρεῖ καὶ τὴν ἠρεμίαν· ἀκίνητον μὲν γὰρ εἶναι τὸ

---

1 φέρειν ἴδιον cf. ad Theophr. d. sens. 37 || Theophrastea haec esse apparet ex Hippol. 9 ι οὗτος ἔφη τὴν μῖξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρᾳ τάς τε ἀρχὰς ὡσαύτως || ἀποδίδωσιν DEE^{a}F ut coniecerat Usener: δίδωσιν *a* || 2 οὗτοι μὲν κτλ. cf. Zeller I^4 927^1

4 de hoc fr. cf. Prol. p. 109 sqq. || 7 cf. scholiasta anonymus Physicorum in cod. Paris. 1947 f. 1^v, qui Simpliciana circumscribit καὶ ἔστι καὶ αὕτη ἡ δόξα οὐ περὶ τῶν φυσικῶν, ἀλλὰ περὶ τοῦ θεοῦ cf. Prol. l. c. || 8 τὸ γὰρ ἓν κτλ. ex Aristotelis similitudine ad v. 1—3 rettuli Prol. p. 111 intellegens: *omnis naturam non clare distinxit Xenophanes. nam in dei fere nomine acquievit.* vix recte. immo ad parenthesin ὁμολογῶν κτλ. pertinere Kernio concedere debebam Prol. p. 111^1. Simplicius certe ipse Theophrastea ita cepit. sed de origine insequentium verborum ὃν κτλ. nihil inde praeiudicatur || 9 cf. [Arist.] d. MXG 3 p. 977^{a}23: εἰ δ' ἔστιν ὁ θεὸς ἁπάντων κράτιστον, ἕνα φησὶν αὐτὸν προσήκειν εἶναι. εἰ γὰρ δύο ἢ ἔτι πλείους εἶεν οὐκ ἂν ἔτι κράτιστον καὶ βέλτιστον αὐτὸν εἶναι πάντων. ἕκαστος γὰρ ἂν θεὸς τῶν πολλῶν ὅμοιος ὢν τοιοῦτος εἴη. τοῦτο γὰρ θεὸν καὶ θεοῦ δύναμιν εἶναι κρατεῖν, ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι, καὶ πάντων κράτιστον εἶναι || 10 ὁμοίως *a*DE: ἀνομοία F || ὑπάρχειν ἀνάγκη DEE^a: ἀνάγκη ὑπάρχειν *a*F || cf. [Arist.] p. 977^{a}15: ἀνάγκη γὰρ ἤτοι ἐξ ὁμοίου ἢ ἐξ ἀνομοίου γενέσθαι τὸ γιγνόμενον. δυνατὸν δὲ οὐδέτερον· οὔτε γὰρ ὅμοιον ὑφ' ὁμοίου προσήκειν τεκνωθῆναι μᾶλλον ἢ τεκνῶσαι. ταῦτα γὰρ ἅπαντα τοῖς γε ἴσοις καὶ ὁμοίοις οὐχ ὑπάρχειν πρὸς ἄλληλα. οὔτ' ἂν ἐξ ἀνομοίου τἀνόμοιον γενέσθαι . . . τὸ οὐκ ὂν ἐξ ὄντος ἂν γενέσθαι, ὅπερ ἀδύνατον. ἀίδιον μὲν οὖν διὰ ταῦτα εἶναι τὸν θεόν || 11 ἐξ bis *a*E^{a}F: alt. om. DE || 13 cf. [Ar.] p. 977^{b}2 ἀίδιον δ' ὄντα καὶ ἕνα καὶ σφαιροειδῆ οὔτ' ἄπειρον οὔτε πεπεράνθαι. ἄπειρον τὸ μὴ ὂν εἶναι. τοῦτο γὰρ οὔτε μέσον οὔτ' ἀρχὴν καὶ τέλος οὔτ' ἄλλο μέρος οὐδὲν ἔχειν . . . οἷον δὲ τὸ μὴ ὄν, οὐκ ἂν εἶναι τὸ ὄν. περαίνειν δὲ πρὸς ἄλληλα, εἰ πλείω εἴη || 14 ἐδείκνυ *a*EE^{a}F: ἐδείκνυν D || 15 καὶ ante οὔτε δὲ inseruit *a* || 16 οὔτε μέσον οὔτε BDEE^a: μήτε μέσον μήτε *a*F || 17 cf. [Ar.] p. 977^{b}8 τὸ δὴ τοιοῦτον ὂν ἓν . . . οὔτε κινεῖσθαι οὔτε κινητὸν εἶναι. ἀκίνητον μὲν γὰρ εἶναι τὸ μὴ ὄν. οὔτε γὰρ ἂν

μὴ ὄν· οὔτε γὰρ ἂν εἰς αὐτὸ ἕτερον οὔτε αὐτὸ πρὸς ἄλλο ἐλθεῖν· κινεῖσθαι δὲ τὰ πλείω τοῦ ἑνός· ἕτερον γὰρ εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, ὥστε καὶ ὅταν ἐν ταὐτῷ μένειν λέγῃ καὶ μὴ κινεῖσθαι

ἀεὶ δ' ἐν ταὐτῷ μίμνει κινούμενον οὐδέν
οὐδὲ μετέρχεσθαί μιν ἐπιπρέπει ἄλλοτε ἄλλῃ,

οὐ κατὰ τὴν ἠρεμίαν τὴν ἀντικειμένην τῇ κινήσει μένειν αὐτό φησιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπὸ κινήσεως καὶ ἠρεμίας ἐξῃρημένην μονήν. Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ὡς ἄπειρον καὶ ἀκίνητον λέγοντος αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ Περὶ θεῶν ἀπομνημονεύει. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς πεπερασμένον αὐτὸ καὶ σφαιροειδές. ἀλλ' ὅτι μὲν οὔτε ἄπειρον οὔτε πεπερασμένον αὐτὸ δείκνυσιν, ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον, πεπερασμένον δὲ καὶ σφαιροειδὲς αὐτὸ διὰ τὸ πανταχόθεν ὅμοιον λέγει· καὶ πάντα νοεῖν δέ φησιν αὐτὸ λέγων

ἀλλ' ἀπάνευθε πόνοιο νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει.

5a

Galen. in Hippocr. d. nat. hom. XV 25K.

Κακῶς δὲ καὶ τῶν ἐξηγητῶν ἔνιοι κατεψεύσαντο Ξενοφάνους ὥσπερ καὶ Σαβῖνος ὡδί πως γράψας αὐτοῖς ὀνόμασιν· 'οὔτε γὰρ πάμπαν ἀέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον ὥσπερ Ἀναξιμένης, οὔτε ὕδωρ ὡς Θαλῆς, οὔτε γῆν ὥς ἔν τινι Ξενοφάνης'· οὐδαμόθεν γὰρ εὑρίσκεται ὁ Ξενοφάνης ἀποφηνάμενος οὕτως. ἀλλὰ καὶ ὁ Σαβῖνος αὐτὸς εὔδηλός ἐστιν ἐκ τῶν αὐτοῦ καταψευδόμενος, οὐχ ὑπ' ἀγνοίας ἐσφαλμένος. ἢ πάντως ἂν ὀνομαστὶ προσέγραψε τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ταῦτα ἀπεφήνατο. νῦν δ' οὕτως ἔγραψεν 'οὔτε γῆν ὥς ἔν τινι Ξενοφάνης'. καὶ Θεόφραστος δ'

εἰς αὐτὸ ἕτερον οὔτ' ἐκεῖνο εἰς ἄλλο ἐλθεῖν. κινεῖσθαι δὲ τὰ πλείω ὄντα ἑνός· ἕτερον γὰρ εἰς ἕτερον δεῖν κινεῖσθαι || 3 μεταβάλλει codd.: corr. Usener post Karstenium || 4 Xenoph. fr. 4 p. 38 Karst. || μίμνει BDEE$_a$: μένει *a*F || κινούμενος E^aF || 5 μιν ἐπιπρέπει BDE^a: μιν ἐπιτρέπῃ E: μὴν ἐπεὶ πρέπει *a*F || 6 αὐτό BDE: αὐτόν *a*E^aF || 7 μονήν DEE^a: μόνον D Brandisii: om *a*F. || 9 Alexandri opinionem quam dicit S., Theophrastus si non probasse certe attulisse videtur [Prol. p. 112], unde Hippolytus Philos. 14 2 φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀίδιον καὶ ἕνα καὶ ὅμοιον πάντῃ καὶ πεπερασμένον καὶ σφαιροειδῆ Gal. H. phil. c. 7 εἶναι πάντα ἓν καὶ τοῦτο ὑπάρχειν θεὸν πεπερασμένον λογικὸν ἀμετάβλητον, ex eodem libro Sext. P. H. I 225 ἓν εἶναι τὸ πᾶν καὶ τὸν θεὸν συμφυῆ τοῖς πᾶσιν, εἶναι δὲ σφαιροειδῆ καὶ ἀπαθῆ καὶ ἀμετάβλητον καὶ λογικόν, Cic. Lucull. 37 118 unum esse omnia neque id esse mutabile et id esse deum neque natum umquam et sempiternum conglobata figura. Placit. I 3 12 (Theod.) ἓν εἶναι τὸ πᾶν . . . σφαιροειδὲς καὶ πεπερασμένον, οὐ γενητὸν ἀλλ' ἀίδιον καὶ πάμπαν ἀκίνητον. cf. de Parmen. Theophr. fr. 6 || 12 λέγειν DEE^aFH: correxit *a* cf. Prol. p. 112 || νοεῖν δὲ DEE^aFH: δὲ νοεῖν *a* || αὐτὸ DE: αὐτὸν *a*E^aF || 13 fr. 3 K. cf. praeter locos memoratos Diog. IX 19 σύμπαντά τ' εἶναι νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ἀίδιον et Timonis fr. 40 W.

14 Galenus captiosius Sabinum, qui sophista fuit sub Hadriano, vellicare videtur. scilicet constare ex terra homines neque Xenophanes neque Theophrastus de illo locutus adseverasse videtur, sed ortos ex terra haud dubie innuerat cf. Xenoph. fr. 8 ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ et fr. 9 πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα. neque Theophrastus haec non memoravit, unde Hippol. Philos. 14 6 et Aët. I 3 12

ἂν ἐν ταῖς τῶν φυσικῶν δοξῶν ἐπιτομαῖς τὴν Ξενοφάνους δόξαν, εἴπερ οὕτως εἶχεν, ἐγεγράφει. καί σοι πάρεστιν εἰ χαίροις τῇ περὶ τούτων ἱστορίᾳ τὰς τοῦ Θεοφράστου βίβλους ἀναγνῶναι, καθ' ἃς τὴν ἐπιτομὴν ἐποιήσατο τῶν φυσικῶν δοξῶν.

6

Alexander in metaph. p. 24, 5 Bon.

Περὶ Παρμενίδου καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τῶν φυσικῶν οὕτως λέγει·

Τούτῳ δ' ἐπιγενόμενος Παρμενίδης Πύρητος ὁ Ἐλεάτης — λέγει δὲ καὶ Ξενοφάνην — ἐπ' ἀμφοτέρας ἦλθε τὰς ὁδούς. καὶ γὰρ ὡς ἀίδιόν ἐστι τὸ πᾶν ἀποφαίνεται καὶ γένεσιν ἀποδιδόναι πειρᾶται τῶν ὄντων οὐχ ὁμοίως περὶ ἀμφοτέρων δοξάζων, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν μὲν ἓν τὸ πᾶν καὶ ἀγένητον καὶ σφαιροειδὲς ὑπολαμβάνων, κατὰ δόξαν δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ γένεσιν ἀποδοῦναι τῶν φαινομένων δύο ποιῶν τὰς ἀρχὰς πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν ὡς ὕλην, τὸ δ' ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν.

6a

Laertius Diogenes IX 21. 22

Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης (τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι), ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ . . .

πρῶτος δ' οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι. δύο τ' εἶναι στοιχεῖα, πῦρ καὶ γῆν· καὶ τὸ μὲν δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν, τὴν δ' ὕλης. 22 γένεσίν τ' ἀνθρώπων ἐξ ἰλύος πρῶτον γενέσθαι. † αὐτὸν δ' ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, ἐξ ὧν τὰ

---

1 '*non epitomen Theophrastei libri sed hunc ipsum quippe qui* ἐπιτομὴν φυσικῶν δοξῶν *continuerit respici nemo non videbit.*' Usener Anal. p. 28 cf. V. Rose de Ar. libr. ord. p. 86

5 de fr. 6 cf. Prol. p. 113 || 7 de Aristotelis Metaphysicorum similitudine [I 5 p. 986 b 27 sqq.] cf. Zeller Abhandl. d. Akad. d. W. l. c. p. 153 || 8 καὶ delendum aut λέγει δὴ Ξ. corrigendum || 10 cf. Hippol. 11 καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης [vide Prol. p. 146] ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται ἀίδιόν τε καὶ ἀγένητον καὶ σφαιροειδές, οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν. Plut. Strom. 5 Aët. Plac. I 3 18 [Theodor.] qui versum 59 K. 65 St. addunt. cf. Cicer. Luc. 37 118 Euseb. XV 3 6. idem locus ab Alexandro ad phys. I 2 excerptus servatur a Simplic. in phys. f. 9 a 1 ὁμολογεῖ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μὲν τοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἅπερ ἐστὶ περὶ τοῦ νοητοῦ ὄντος τὸν Παρμενίδην ἓν τὸ ὂν καὶ ἀκίνητον καὶ ἀγένητον [καὶ ἀγένητον post ἀκίνητον DEF cf. fr. 8: post ὂν E a: om. a] λέγειν, κατὰ δὲ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν καὶ τὰ φαινόμενα, φησί, [sic E a: φασὶ DE: om. aF] φυσιολογῶν οὔτε ἓν ἔτι [om. a] λέγων εἶναι τὸ ὂν οὔτε ἀγένητον, ἀρχὰς τῶν γινομένων ὑπέθετο πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην ὑποτιθείς, τὸ δὲ πῦρ ὡς ποιητικὸν αἴτιον. καὶ ὀνομάζει, φησί, τὸ μὲν πῦρ φῶς, τὴν δὲ γῆν σκότος || 13 τὴν μὲν scripsi: τὸ μὲν vulgo

14 de fr. 6 a [fr. 24. 25 Us.] cf. Prol. p. 103. 142. 146. 166 sqq. || 17 πρῶτος δ' οὗτος cf. fr. 17 Aët. III 15 7 || 19 ἡλίου F et Froben.: *limo* Aldobr. || 20 αἴτια scripsi Prol. p. 142. 166 cf. p. 483, 20: αὐτὸν libri: αὐτῶν Wyttenbach, ταὐτὸν Usener recte, si γένεσίν τ' — γενέσθαι post συνεστάναι p. 483, 1 olim collocata fuisse sumas.

πάντα συνεστάναι. καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ταὐτὸν εἶναι, καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα. δισσήν τ' ἔφη εἶναι τὴν φιλοσοφίαν τὴν μὲν κατ' ἀλήθειαν, τὴν δὲ κατὰ δόξαν. διὸ καὶ φησί που·

χρεὼ δέ σε πάντα πυθέσθαι
ἠμὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεμὲς ἦτορ
ἠδὲ βροτῶν δόξας, τῆς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής.

7

Simplicius in phys. f. 25r16

Ὡς ὁ Ἀλέξανδρος ἱστορεῖ, ὁ μὲν Θεόφραστος οὕτως ἐκτίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς ἱστορίας (de Parmenide)·

Τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὂν οὐδέν, ἓν ἄρα τὸ ὄν.

8

Simplicius in phys. f. 7r6—26.

Λεύκιππος δὲ ὁ Ἐλεάτης ἢ Μιλήσιος — ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται περὶ αὐτοῦ — κοινωνήσας Παρμενίδῃ τῆς φιλοσοφίας οὐ τὴν αὐτὴν ἐβάδισε Παρμενίδῃ καὶ Ξενοφάνει περὶ τῶν ὄντων ὁδόν, ἀλλ' ὡς δοκεῖ τὴν ἐναντίαν· ἐκείνων γὰρ ἓν καὶ ἀκίνητον καὶ ἀγένητον καὶ πεπερασμένον ποιούντων τὸ πᾶν καὶ τὸ μὴ ὂν μηδὲ ζητεῖν συγχωρούντων, οὗτος ἄπειρα καὶ ἀεὶ κινούμενα ὑπέθετο στοιχεῖα τὰς ἀτόμους, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς σχημάτων ἄπειρον τὸ πλῆθος διὰ τὸ μηδὲν μᾶλλον τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον εἶναι [ταύτην γὰρ] καὶ γένεσιν καὶ μεταβολὴν ἀδιάλειπτον ἐν τοῖς οὖσι θεωρῶν· ἔτι δὲ οὐδὲν μᾶλλον τὸ ὂν ἢ τὸ μὴ ὂν ὑπάρχειν καὶ αἴτια ὁμοίως εἶναι τοῖς γινομένοις ἄμφω· τὴν γὰρ τῶν ἀτόμων οὐσίαν ναστὴν καὶ πλήρη ὑποτιθέμενος ὂν ἔλεγεν εἶναι καὶ ἐν τῷ κενῷ φέρεσθαι ὅπερ μὴ ὂν ἐκάλει καὶ οὐκ

1 καὶ κτλ. cf. fr. de sens. 4 || 2 καὶ om. Burbon. 253 || 6 εὐφεγγέος Procl. in Tim. p. 105 || 7 ἔνι libri: corr. Huebner || 8 cf. Simplic. in ph. f. 29r 32 ὡς δὲ Θεόφραστος προήγαγε τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐκ ὄν, τὸ οὐκ ὂν οὐδέν. cf. f. 25v 15, Io. Philop. in phys. quat. b 4v. Theophrastus redit ad Aristot. Met. I 5 p. 986b28 παρὰ γὰρ τὸ ὂν τὸ μὴ ὂν οὐθὲν ἀξιῶν εἶναι, ἐξ ἀνάγκης ἓν οἴεται εἶναι τὸ ὂν καὶ ἄλλο οὐθέν. [Zeller Abh. d. Ak. l. c. p. 153].

11 cf. Hipp. Phil. 12 1 Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν ἀλλά φησιν ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεὶ κινούμενα καὶ γένεσιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὖσαν· στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν. cf. Diog. IX 30 qui ipse Zenonis magisterium testatur, unde post Ξενοφάνει olim additum fuisse Zenonem conicias || 15 ἐπιχειρούντων olim Usener || 16 τὰ στοιχεῖα aF: τὰ om. DEEa || 18 ταύτην γὰρ DEEaF: ταύτην a: delevi librarii errorem qui in inferiorem locum simillimum p. 484, 13 oculis delatus initium descripsit || 19 ἀδιάλειπτον E || οὐδὲν DEaE: οὐ ἓν F: οὐ a || cf. Arist. A 4, 985b8 διὸ καὶ οὐθὲν μᾶλλον τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος εἶναί φασιν, ὅτι οὐδὲ τὸ κενὸν τοῦ σώματος [τοῦ κενοῦ τὸ σῶμα Schwegler], αἴτια δὲ τῶν ὄντων ταῦτα ὡς ὕλην. Euseb. XIV 3 7 || 20 cf. Theophrast. metaph. 7 p. 316, 21 Br. || 22 cf. Hippol. Phil. 13 2 (Democrit.) ἔλεγε δὲ ὡς ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ. cf. Euseb. l. l. || φέρεσθαι καὶ ὅπερ EaF

ἔλαττον τοῦ ὄντος εἶναί φησι. παραπλησίως δὲ καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης ἀρχὰς ἔθετο τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν, ὧν τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὂν ἐκάλει· ὡς ⟨γὰρ⟩ ὕλην τοῖς οὖσι τὰς ἀτόμους ὑποτιθέντες τὰ λοιπὰ γεννῶσι ταῖς διαφοραῖς αὐτῶν· τρεῖς δέ εἰσιν αὗται· ῥυσμὸς τροπὴ διαθιγή, ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν σχῆμα καὶ τάξις καὶ θέσις· πεφυκέναι γὰρ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου κινεῖσθαι καὶ φέρεσθαι τὰ συγγενῆ πρὸς ἄλληλα καὶ τῶν σχημάτων ἕκαστον εἰς ἑτέραν ἐγκοσμούμενον σύγκρισιν ἄλλην ποιεῖν διάθεσιν· ὥστε εὐλόγως ἀπείρων οὐσῶν τῶν ἀρχῶν πάντα τὰ πάθη καὶ τὰς οὐσίας ἀποδώσειν ἐπηγγέλλοντο ὑφ' οὗ τέ τι γίνεται καὶ πῶς· διὸ καί φασι μόνοις τοῖς ἄπειρα ποιοῦσι τὰ στοιχεῖα πάντα συμβαίνειν κατὰ λόγον. καὶ τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις σχημάτων ἄπειρον τὸ πλῆθός φασι διὰ τὸ μηθὲν μᾶλλον τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον εἶναι. ταύτην γὰρ αὐτοὶ τῆς ἀπειρίας αἰτίαν ἀποδιδόασιν. καὶ Μητρόδωρος δὲ ὁ Χῖος ἀρχὰς σχεδόν τι τὰς αὐτὰς τοῖς περὶ Δημόκριτον ποιεῖ τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενὸν τὰς πρώτας αἰτίας ὑποθέμενος, ὧν τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὂν εἶναι· περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἰδίαν τινὰ ποιεῖται τὴν μέθοδον. αὕτη μὲν ἡ σύντομος περίληψις τῶν ἱστορημένων περὶ ἀρχῶν οὐ κατὰ χρόνους ἀναγραφεῖσα, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς δόξης συγγένειαν.

9

Simplic. in phys. f. 6ᵛ20—25

Ὁ μέντοι Θεόφραστος τοὺς ἄλλους προϊστορήσας 'Τούτοις' φησίν 'ἐπιγενόμενος Πλάτων τῇ μὲν δόξῃ καὶ τῇ δυνάμει πρότερος τοῖς δὲ χρόνοις ὕστερος καὶ τὴν πλείστην πραγματείαν περὶ τῆς πρώτης φιλοσοφίας ποιησάμενος ἐπέδωκεν ἑαυτὸν καὶ τοῖς φαινομένοις

1 haec cum Metaphys. A 985b 5 sq. ita consentiunt, ut inde a S. translata crederem nisi similia exstarent apud Hippolytum 13 2 et comp. Euseb. P. E. XIV 3 7—9 [cf. Prol. p. 169]. contra de ceteris ὡς γὰρ ὕλην κτλ. accurate Aristoteli respondentibus nihil affirmo. tripartitis differentiis addit μέγεθος Theophrastus d. sens. 60 τὰ μὲν τοῖς μεγέθεσι, τὰ δὲ τοῖς σχήμασιν, ἔνια δὲ τάξει καὶ θέσει διορίζει. cf. Arist. Phys. III 4 p. 203b1 de cael. III 4 p. 303a15 || 2 ἀρχὰς aEaF: τὰς ἀρχὰς DE || 3 ὡς γὰρ a: ὡς (om. γὰρ) BDEEaF: suspicor καὶ ὕλην || 4 γεννῶσι γὰρ ταῖς B || 5 καὶ θέσις παὶ τάξις DEEa: recte a(F) cf. Metaph. l. c. vide Democr. apud Sext. adv. math. VII 117. 118 || 7 ἐκκοσμούμενον codd.: corr. Usener et Torstrik || 10 τέ τι DEFEa: τι om. a || 11 συμβαίνει E || καὶ — 13 ἀποδιδόασιν cf. 483, 17 sqq. || 13 τὴν αἴτιαν aEaF: τὴν om. DE || 13 cf. Eus. XIV 19 9 τὸν μὲν οὖν Μητρόδωρον Δημοκρίτου ἔφασαν ἀκηκοέναι, ἀρχὰς δὲ ἀποφήνασθαι τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν, ὧν τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ μὴ ὂν εἶναι. cf. Prol. p. 170 || 14 σχεδόν τι DEEaF: τι om. a || 17 cf. Prol. 104[4] || ἱστορουμένων a || 18 κατὰ τὴν aEa: τὴν DEF

19 τούτοις ἐπιγενόμενος ut Arist. met. I 6 p. 987a29 μετὰ δὲ τὰς εἰρημένας φιλοσοφίας ἡ Πλάτωνος ἐπεγένετο πραγματεία τὰ μὲν πολλὰ τούτοις ἀκολουθοῦσα, τὰ δὲ καὶ ἴδια παρὰ τὴν τῶν Ἰταλικῶν ἔχουσα φιλοσοφίαν cf. Zeller Abh. d. Ak. l. c. p. 154 v. Prol. p. 104[2] || 20 τῇ μὲν — ὕστερος cf. Arist. l. c. p. 984a11 || 22 τοῖς φαινομένοις ut Arist. de part. an. I 1 p. 639b8 δεῖ καὶ τὸν φυσικὸν τὰ φαινόμενα πρῶτον . . . θεωρήσαντα . . . ἔπειθ' οὕτω λέγειν τὸ διὰ τί καὶ τὰς αἰτίας cf. Theophrast. fr. XVIII p. 164,7 Wimm.

ἁψάμενος τῆς περὶ φύσεως ἱστορίας, ἐν ᾗ δύο τὰς ἀρχὰς βούλεται ποιεῖν τὸ μὲν ὑποκείμενον ὡς ὕλην ὃ προσαγορεύει πανδεχές, τὸ δὲ ὡς αἴτιον καὶ κινοῦν ὃ περιάπτει τῇ τοῦ θεοῦ καὶ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ δυνάμει'. ὁ μέντοι Ἀλέξανδρος ὡς τρεῖς λέγοντος τὰς ἀρχὰς ἀπομνημονεύει τὴν ὕλην καὶ τὸ ποιοῦν καὶ τὸ παράδειγμα.

10

Proclus in Timaeum p. 176 Basil. 416 Schneider

Καὶ τῶν παλαιῶν τινες ἐπέπληξαν τῷ Πλάτωνι λέγοντες ὡς 'οὐκ ὀρθῶς ἀρχὴν ἀρχῆς ἐπιζητεῖ καὶ γένεσιν ἀγενήτου πράγματος· εἰ γὰρ καὶ τῶν πρώτων τὰ αἴτια ζητήσομεν καὶ τῶν αὐθυποστάτων γενέσεις ἐπινοήσομεν, εἰς ἄπειρον προϊόντες λησόμεθα καὶ τέλος οὐδὲν ἔχον τῆς θεωρίας· ὥσπερ γὰρ ὁ πάντα ἀποδεικτὰ νενομικὼς αὐτὴν μάλιστα τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρεῖ, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ πάντων αἰτίας ἐπιζητῶν ἄρδην ἀνατρέπει τὰ ὄντα πάντα καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν τὴν ἀπό τινος ὡρισμένης ἀρχῆς προϊοῦσαν'. τοιαῦτα μὲν ὁ Θεόφραστος ἐπιτιμᾷ τῷ Πλάτωνι περὶ τῆσδε τῆς ψυχογονίας οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πάντων λέγων δεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖν τὸ διὰ τί· γελοῖον γάρ φησιν ἀπορεῖν, διὰ τί καίει τὸ πῦρ [καὶ διὰ τί πῦρ] καὶ διὰ τί ψύχει ἡ χιών.

11

Taurus ap. Philopon. adv. Procl. VI 8. 27

Καὶ Θεόφραστος μέντοι ἐν τῷ Περὶ τῶν φυσικῶν δοξῶν κατὰ Πλάτωνά φησι γενητὸν τὸν κόσμον καὶ οὕτω ποιεῖται τὰς ἐνστάσεις, παρεμφαίνει δὲ ὅτι ἴσως σαφηνείας χάριν γενητὸν αὐτὸν ὑποτίθεται.

Idem l. c. VI 21. 27.

Ὁ δὲ Θεόφραστος εἰπὼν ὅτι 'τάχ' ἂν γενητὸν λέγοι σαφηνείας

---

1 τὰς om. B || Theophrastus profectus videtur a Metaph. A 6 p. 988 a 7 Πλάτων ... δυοῖν αἰτίαιν μόνον κέχρηται τῇ τε τοῦ τί ἐστι καὶ τῇ κατὰ τὴν ὕλην ... καὶ τίς ἡ ὕλη ἡ ὑποκειμένη ... ἔτι δὲ τὴν τοῦ εὖ καὶ τοῦ κακῶς αἰτίαν τοῖς στοιχείοις ἀπέδωκεν ἑκατέροις ἑκατέραν κτλ. || 2 ὡς ὑποκείμενον τὴν ὕλην coni. Torstrik || πανδεχές Tim. p. 51 A cf. Aristot. p. 329 a 14 et 306 b 19. e Theophrasto pendet Cic. Lucull. 37 118 || 3 θεοῦ DEE a: θείου aF || τῇ τοῦ ἀγαθοῦ aEE aF: τοῦ ἀγαθοῦ D

6 cf. Procl. in Tim. p. 177 Bas. 418 Schneid. ὁ μὲν Θεόφραστος εἰκότως ἀρχὴν κινήσεως τὴν ψυχὴν εἰπὼν οὐδὲ ἄλλο πρὸ αὐτῆς ὑποθέμενος ἀρχῆς οὐκ οἴεται δεῖν ἀρχὴν ἐπιζητεῖν· ἔμψυχον γὰρ καὶ αὐτὸς δίδωσι τὸν οὐρανὸν κτλ. || 9 sqq. cf. Theophr. metaphys. 8 p. 319, 8 cf. Usener Mus. Rh. XVI 260 || ἔχοντες coniecit Usener || 16 καὶ διὰ τί πῦρ delevi manifestam dittographiam

17 cf. [Philo] de incorrupt. mund. p. 490, 13 Mang. 224, 1 Bern. τινὲς δ' οἴονται σοφιζόμενοι κατὰ Πλάτωνα γενητὸν λέγεσθαι τὸν κόσμον οὐ τῷ λαβεῖν γενέσεως ἀρχήν, ἀλλὰ τῷ εἴπερ ἐγίγνετο μὴ ἂν ἑτέρως ἢ τὸν εἰρημένον συστῆναι τρόπον ἢ διὰ τὸ ἐν γενέσει καὶ μεταβολῇ τὰ μέρη θεωρεῖσθαι || 20 Theophrastus pendet ab Aristot. d. cael. I 10 p. 279 b 32 ἣν δέ τινες βοήθειαν ἐπιχειροῦσι φέρειν ἑαυτοῖς τῶν λεγόντων ἄφθαρτον μὲν εἶναι, γενόμενον δέ, οὐκ ἔστιν ἀληθής. ὁμοίως γάρ φασι τοῖς τὰ διαγράμματα γράφουσι καὶ σφᾶς εἰρηκέναι περὶ τῆς γενέσεως, οὐχ ὡς γενομένου ποτέ,

χάριν, ὡς καὶ τοῖς διαγράμμασι παρακολουθοῦμεν γινομένοις' φησί· 'πλὴν ἴσως ἡ γένεσις οὐχ ὁμοίως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν διαγραμμάτων'.

12

[Philo] περὶ ἀφθαρσίας κόσμου cc. 23—27 p. 510, 11—516, 20 Mang. 264, 3—276, 7 Bern.

23 Θεόφραστος μέντοι φησὶ τοὺς γένεσιν καὶ φθορὰν τοῦ κόσμου κατηγοροῦντας ὑπὸ τεττάρων ἀπατηθῆναι τῶν μεγίστων, γῆς ἀνωμαλίας, θαλάττης ἀναχωρήσεως, ἑκάστου τῶν τοῦ ὅλου μερῶν διαλύσεως, χερσαίων φθορᾶς κατὰ γένη ζῴων. κατασκευάζειν δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὕτως· 'εἰ μὴ γενέσεως ἀρχὴν ἔλαβεν ἡ γῆ, μέρος ὑπανεστὸς οὐδὲν ἂν ἔτι αὐτῆς ἑωρᾶτο, χθαμαλὰ δ' ἤδη τὰ ὄρη πάντ' ἐγεγένητο καὶ οἱ γεωλόφοι πάντες ἰσόπεδοι τῇ πεδιάδι· τοσούτων γὰρ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὄμβρων ἐξ ἀιδίου φερομένων εἰκὸς ἦν τῶν διηρμένων πρὸς ὕψος τὰ μὲν χειμάρροις ἀπερρῆχθαι, τὰ δ' ὑπονοστήσαντα κεχαλάσθαι, πάντα δὲ διὰ πάντων ἤδη λελειάνθαι· νυνὶ δὲ συνεχεῖς ἀνωμαλίαι καὶ παμπόλλων ὀρῶν αἱ πρὸς αἰθέριον ὕψος ὑπερβολαὶ μηνύματ' ἐστὶ τοῦ τὴν γῆν μὴ ἀίδιον εἶναι· πάλαι γάρ, ὡς ἔφην, ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ ταῖς ἐπομβρίαις ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα πᾶσ' ἂν λεωφόρος ἐγεγένητο. πέφυκε γὰρ ἡ ὕδατος φύσις καὶ μάλιστα ἀφ' ὑψηλοτάτων καταράττουσα τὰ μὲν ἐξωθεῖν τῇ βίᾳ, τὰ δὲ τῷ συνεχεῖ τῶν ψεκάδων κολάπτουσα κοιλαίνειν ὑπεργάζεσθαί τε τὴν σκληρόγεων καὶ λιθωδεστάτην δρυκτήρων οὐκ ἔλαττον'. 'καὶ μὴν ἥ γε θάλασσα' φασίν 'ἤδη μεμείωται· μάρτυρες δ' αἱ νήσων εὐδοκιμώταται Ῥόδος τε καὶ Δῆλος· αὗται γὰρ τὸ μὲν παλαιὸν ἠφανισμέναι κατὰ τῆς θαλάττης ἐδεδύκεσαν ἐπικλυζόμεναι, χρόνῳ δ' ὕστερον· ἐλαττουμένης ἠρέμα κατ' ὀλίγον ἀνίσχουσαι διεφάνησαν, ὡς αἱ περὶ αὐτῶν ἀναγραφεῖσαι μηνύουσιν ἱστορίαι· τὴν δὲ Δῆλον καὶ Ἀνάφην ὠνόμασαν δι' ἀμφοτέρων ὀνομάτων πιστούμενοι τὸ λεγόμενον, ἐπειδὴ γὰρ ἀναφανεῖσα δήλη ἐγένετο ἀδηλουμένη καὶ ἀφανὴς οὖσα τὸ πάλαι. πρὸς δὲ τούτοις μεγάλων πελαγῶν μεγάλους κόλπους καὶ βαθεῖς ἀναξηρανθέντας ἠπειρῶσθαι καὶ γεγενῆσθαι τῆς παρακειμένης χώρας μοῖραν οὐ λυπρὰν σπειρομένους καὶ φυτευομένους, οἷς σημεῖ' ἄττα τῆς παλαιᾶς ἐναπολελεῖφθαι θαλαττώσεως ψηφῖδάς τε καὶ κόγχας καὶ ὅσα ὁμοιότροπα πρὸς αἰγιαλοὺς εἴωθεν ἀποβράττεσθαι. διὸ καὶ Πίνδαρος ἐπὶ τῆς Δήλου φησί·

ἀλλὰ διδασκαλίας χάριν ὡς μᾶλλον γνωριζόντων ὥσπερ τὸ διάγραμμα γιγνόμενον θεασαμένους. τοῦτο δ' ἐστὶν . . . οὐ τὸ αὐτό. Xenocratem et Speusippum eam explicationem invenisse Simplicius ad h. l. testatur p. 488b 15 Br. cf. p. 489a 8 Br., quos Crantor et Eudorus secuti sunt. cf. Zeller II, 1[3] 666[2] || 2 καὶ om. altero loco c. 27

3 de fragm. 12 cf. Prol. p. 106 sqq. || 2 γῆς a[ldinum Philonis de mundo excerptorum exemplum Venet. 1497 f. 233 sqq. cf. Prol. p. 108[2] Bernays die Dial. d. Arist. p. 165]: τῆς M(ediceus) || 6 κατασκευάζει aM: corr. Usener || 7 ὑπανεστὼς a: ὑπαναστῇ M: ὑπανεστηκὸς Bernays sed cf. p. 491, 2 || ὄρη πάντα M: ὄρη πάντων a unde πάντως Mangey || 9 ἐνιαυτῶν M || διηρμένων a: διηρημένων M || πρὸς M: εἰς a || 13 πᾶσα λεωφόρος aM: correxi itemque Buecheler Mus. Rh. XXXII 441 || 14 ἐγεγένητο a vulgo cf. v. 8: ἐγένετο M || 15 τῷ συνεχεῖ a vulgo: τῇ συνεχεῖ M unde τῇ συνεχείᾳ corrigebat Buecheler || 21 Ἀναφὴν vulgo: ἀναγράφειν M || de hoc loco cf. Prol. p. 108 || 22 ἐπειδὴ γὰρ M: ἐπειδὴ vulgo cf. ad Theophr. d. sens. § 23 || δήλη praeter morem hiat || 23 μεγάλων a: μεγάλην M: immerito otiosum indicatur cf. p. 489, 25. λόγος vel ὁμολογοῦσι corrigit Buecheler || 25 σημεῖα τὰ aM corr. Bernays || 27 Πίνδαρος fr. 64 [87] Bergk.

Χαῖρ', ὦ θεοδμάτα, λιπαροπλοκάμου
παίδεσσι Λατοῦς ἱμεροέστατον ἔρνος,
Πόντου θύγατερ, χθονὸς εὐρείας ἀκίνητον τέρας· ἅν τε βροτοί
Δᾶλον κικλήσκουσιν, μάκαρες δ' ἐν Ὀλύμπῳ τηλέφαντον κυανέας χθονὸς ἄστρον.

θυγατέρα γὰρ Πόντου τὴν Δῆλον εἴρηκε τὸ λεχθὲν αἰνιττόμενος. εἰ δὴ μειοῦται ἡ θάλαττα, μειωθήσεται μὲν ἡ γῆ, μακραῖς δ' ἐνιαυτῶν περιόδοις καὶ εἰς ἅπαν ἑκάτερον στοιχεῖον ἀναλωθήσεται, δαπανηθήσεται ⟨δὲ⟩ καὶ ὁ σύμπας ἀὴρ ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐλαττούμενος, ἀποκριθήσεται δὲ πάντ' εἰς μίαν οὐσίαν τὴν πυρός.'

9 Πρὸς δὲ τὴν τοῦ τρίτου κεφαλαίου κατασκευὴν χρῶνται λόγῳ τοιῷδε· 'φθείρεται πάντως ἐκεῖνο, οὗ πάντα τὰ μέρη φθαρτά ἐστι, τοῦ δὲ κόσμου πάντα τὰ μέρη 24 φθαρτά ἐστι, φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος ἐστίν. ὃ δ' ὑπερεθέμεθα, νῦν ἐπισκεπτέον. ποῖον μέρος τῆς γῆς, ἵν' ἀπὸ ταύτης ἀρξώμεθα, μεῖζον ἢ ἔλαττον, οὐ χρόνῳ διαλυθήσεται; λίθων οἱ κραταιότατοι ἆρ' οὐ μυδῶσι καὶ σήπονται κατὰ τὴν ἕξεως ἀσθένειαν — ἡ δ' ἐστὶ πνευματικὸς τόνος, δεσμὸς οὐκ ἄρρηκτος, ἀλλὰ μόνον δυσδιάλυτος — θρυπτόμενοι καὶ ῥέοντες εἰς λεπτὴν τὸ πρῶτον ἀναλύονται κόνιν; [εἶθ' ὕστερον δαπανηθέντες ἐξαναλύονται] τί δέ; εἰ μὴ πρὸς ἀνέμων ῥιπίζοιτο τὸ ὕδωρ, ἀκίνητον ἐαθὲν οὐχ ὑφ' ἡσυχίας νεκροῦται; μεταβάλλει γοῦν καὶ δυσωδέστατον γίνεται οἷα ψυχὴν ἀφῃρημένον ζῷον. αἵ γε μὴν ἀέρος φθοραὶ παντί τῳ δῆλαι· νοσεῖν γὰρ καὶ φθίνειν καὶ τρόπον τιν' ἀποθνήσκειν πέφυκεν. ἐπεὶ τί ἄν τις μὴ στοχαζόμενος ὀνομάτων εὐπρεπείας ἀλλὰ τἀληθοῦς, εἴποι λοιμὸν εἶναι πλὴν ἀέρος θάνατον τὸ οἰκεῖον πάθος ἀναχέοντος ἐπὶ φθορᾷ πάντων ὅσα ψυχῆς μεμοίραται; τί χρὴ μακρηγορεῖν περὶ πυρός; ἀτροφῆσαν γὰρ αὐτίκα σβέννυται χωλόν, ᾗ φασιν οἱ ποιηταί, γεγονὸς ἐξ ἑαυτοῦ. διὸ σκηριπτόμενον ὀρθοῦται κατὰ τὴν τῆς ἀναφθείσης ὕλης νομήν, ἐξαναλωθείσης δ' ἀφανίζεται. τὸ παραπλήσιον μέντοι καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰνδικὴν δράκοντάς φασι πάσχειν. ἀνέρποντας γὰρ ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν ζῴων, ἐλέφαντας, περὶ νῶτα καὶ νηδὺν ἅπασαν εἱλεῖσθαι, φλέβα δ' ἣν ἂν τύχῃ διελόντας ἐμπίνειν τοῦ αἵματος, ἀπλήστως ἐπισπωμένους βιαίῳ πνεύματι καὶ συντόνῳ ῥοίζῳ. μέχρι μὲν οὖν τινὸς ἐξαναλουμένους ἐκείνους ἀντέχειν ὑπ' ἀμηχανίας ἀνασκιρτῶντας καὶ τῇ προνομαίᾳ τὴν πλευρὰν τύπτοντας ὡς καθιξομένους τῶν δρακόντων, εἶτ' ἀεὶ κενουμένου τοῦ ζωτικοῦ πηδᾶν μὲν μηκέτι δύνασθαι, κραδαινομένους δ' ἑστάναι, μικρὸν δ' ὕστερον καὶ τῶν σκελῶν ἐξασθενησάντων κατασεισθέντας ὑπὸ λιφαιμίας ἀποψύχειν· πεσόντας δὲ τοὺς αἰτίους τοῦ

---

1 θεοδμήτα M || 2 παιδὸς vulgo: παῖδ' οἱ M: corr. Boeckh. fortasse variaverat scriptor παίδοιν metri immemor || 4 κικλήσκοισιν Bergk || μάκαρες vulgo: μάκαρ M || τηλέφατον ante Bergkium || 5 δὴ M cf. p. 488, 8: δὲ a vulgo || 7 δὲ vulgo: om. aM || τὴν πυρὸς a: τοῦ πυρός M: τὴν τοῦ πυρός Usener cf. p. 250, 10 Bern. || 9 χρῶνται a vulgo: χρᾶται M unde χρῆται Bernays || 10 οὗ πάντα τὰ a: τὰ om. M || 11 φθαρτός ἄρα καὶ ὁ κόσμος (om. ἐστίν) a cf. Laert. VII 141 φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος || 12 ταὐτοῦ a cf. p. 488, 19 || διαλυθήσεται a: διαλύσεται M: || 13 κραταιότατοι a: κράτιστοι M || 15 εἶθ' — ἐξαναλύονται a vulgo: om. M cf. Buecheler Mus. Rh. XXXII 442 || 16 τί δ' aM: ἔτι δὲ vulgo || 17 καὶ aM: καὶ τὸ vulgo || 18 δῆλον ante Bernaysium || 19 ἀποθνήσκων M || 20 στοχαζόμενος a vulgo: στοχασάμενος M || 23 κατὰ τὸν M || 24 μονήν aM: correxit Usener || de fabulae quae sequitur auctore dixi Prol. p. 108 || 26 τῶν M: om. vulgo || 29 καθιξομένους vulgo: καθεξομένους M

θανάτου συναπολλύναι τρόπῳ τοιῷδε· μηκέτ' ἔχοντες τροφὴν οἱ δράκοντες, ὃν περιέθεσαν δεσμὸν ἐπιχειροῦσιν ἐκλύειν ἀπαλλαγὴν ἤδη ποθοῦντες. ὑπὸ δὲ τοῦ βάρους τῶν ἐλεφάντων θλιβόμενοι πιεζοῦνται, καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπειδὰν τύχῃ στέριφον ⟨ὂν⟩ καὶ λιθῶδες τὸ ἔδαφος· ἰλυσπώμενοι γὰρ καὶ πάντα ποιοῦντες εἰς διάλυσιν ὑπὸ τῆς τοῦ πιέσαντος βίας πεδηθέντες ἑαυτοὺς πολυτρόπως ἐν ἀμηχάνοις καὶ ἀπόροις γυμνάσαντες ἐξασθενοῦσι, ⟨καὶ⟩ καθάπερ οἱ καταλευσθέντες ἢ τείχους αἰφνίδιον ἐπενεχθέντος προκαταληφθέντες, οὐδ' ὅσον ἀναχῦψαι δυνάμενοι πνιγῇ τελευτῶσιν. εἰ δὴ τῶν μερῶν ἕκαστον τοῦ κόσμου φθορὰν ὑπομένει, δηλονότι καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν παγεὶς κόσμος ἄφθαρτος οὐχ ἔσται. τὸν δὲ τέταρτον καὶ λοιπὸν λόγον ἀκριβωτέον ὧδέ φασιν· 'εἰ ὁ κόσμος ἀίδιος ἦν, ἦν ἂν καὶ τὰ ζῷα ἀίδια καὶ πολύ γε μᾶλλον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ὅσῳ καὶ τῶν ἄλλων ἄμεινον. ἀλλὰ καὶ ὀψίγονον φανῆναι τοῖς βουλομένοις ἐρευνᾶν τὰ φύσεως· εἰκὸς γάρ, μᾶλλον δ' ἀναγκαῖον ἀνθρώποις συνυπάρξαι τὰς τέχνας ὡς ἂν ἰσήλικας, οὐ μόνον ὅτι λογικῇ φύσει τὸ ἐμμέθοδον οἰκεῖον, ἀλλὰ καὶ ὅτι ζῆν ἄνευ τούτων οὐκ ἔστιν· ἴδωμεν οὖν τοὺς ἑκάστων χρόνους ἀλογήσαντες τῶν ἐπιτραγῳδουμένων θεοῖς μύθων * * * εἰ μὴ ἀίδιος ἄνθρωπος, οὐδ' ἄλλο τι ζῷον, ὥστ' οὐδ' αἱ δεδεγμέναι ταῦτα χῶραι, γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ. ἐξ ὧν τὸ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον δῆλόν ἐστιν'.

25 Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τὴν τοσαύτην εὑρεσιλογίαν ἀπαντῆσαι, μή τις τῶν ἀπειροτέρων ἐνδοὺς ὑπαχθῇ· καὶ ἀρκτέον γε τῆς ἀντιρρήσεως, ἀφ' οὗ καὶ τῆς ἀπάτης οἱ σοφισταί· 'ἀνωμαλίας οὐκέτ' ἐχρῆν εἶναι τῆς γῆς, εἴπερ ἀίδιος ἦν ὁ κόσμος'. διὰ τί, ὦ γενναῖοι; φήσουσι γὰρ ἕτεροι παρελθόντες, ὅτι δένδρων οὐδὲν αἱ φύσεις τῶν ὀρῶν διαφέρουσιν, ἀλλὰ καθάπερ ἐκεῖναι καιροῖς μέν τισι φυλλορροεῖ, καιροῖς δὲ πάλιν ἀνηβᾷ, — διὸ καὶ τὸ ποιητικὸν εὖ εἴρηται 'φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη' — τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ὀρῶν τὰ μὲν ἀποθραύεται μέρη, τὰ δὲ προσφύεται. μακροῖς δὲ χρόνοις ἡ πρόσφυσις καθίσταται γνώριμος, διότι τὰ μὲν δένδρα ὠκυτέρᾳ χρώμενα τῇ φύσει θᾶττον καταλαμβανομένην ἔχει τὴν ἐπίδοσιν, τὰ δὲ ὄρη βραδυτέρᾳ, διὸ καὶ τὰς ἐκφύσεις αὐτῶν αἰσθητὰς ὅτι μὴ χρόνῳ μακρῷ μόλις εἶναι συμβέβηκεν. ἐοίκασί γε τὸν τρόπον τῆς γενέσεως αὐτῶν ἀγνοεῖν, ἐπεὶ κἂν ἴσως αἰδεσθέντες ἡσύχασαν. φθόνος δ' οὐδεὶς ἀναδιδάσκειν. ἔστι δ' οὔτε νέον τὸ λεγόμενον οὔτε ῥῆμαθ' ἡμῶν, ἀλλὰ παλαιὰ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς οὐδὲν ἀδιερεύνητον τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀναγκαίων ἀπολέλειπται. ὅταν τὸ καταχεκλεισμένον

3 πιεζοῦνται M: πιέζονται vulgo || 4 ὂν addidi || 6 γυμνώσαντες M || καὶ add. Bernays || 7 ἐπενεχθέντος M: ὑπενεχθέντος vulgo || 8 πνιγῇ vulgo: τῇ γῇ M || 10 ὧδέ φασιν a vulgo: ὧδε. φασὶν M Bernays || 11 τὸ τῶν a: τῶν M || 12 φανήσεται coni. Usener. num κἂν — φανείη? || 13 συνυπάρξας M || τὰς φύσεις a: φυσικῶς addebat post φύσεως Bernays || 14 φύσει τὸ vulgo: φύσει τε M: τὸ post ἐμμέθοδον traiecit a || 14 ἔστιν aM: ἔνεστιν vulgo || 15 ἀλογήσαντες vulgo: ἀναλογίσαντες a: ἀμελήσαντες M || '*deesse quibus* εὑρημάτων *tempora explicata erant vidit Mangey*' Usener cf. Bernays Theophr. ueber die Froemmigk. p. 47 || εἰ δὲ μὴ coni. Zeller || 16 οὐδ' a: οὐ M || 17 τὸν φθαρτὸν εἶναι κόσμον M || 18 εὑρεσιλογίαν a: εὑρησιλογίαν M || 20 ἀνωμαλίας M: τὰς a vulgo || 23 Hom. Z 147 || 25 ἀποθραύεται a: ἐπιθράβεται M || 28 βραχυτέρα aM: βραδυτέρᾳ vulgo. βραδύτερα Bernays || μόλις a vulgo: μόγις M at cf. p. 489, 10. 490, 27 || 29 γε τὸν M: τε τὸν a fortasse δὲ τὸν || 30 οὔτε νέον aM: οὔτε τι νέον vulgo || 31 τὸ λεγόμενον a: τῶν λεγόμενων M || οὐ ῥῆμαθ' ἡμῶν M: οὔθ' ἡμέτερον ῥῆμα a || παλαιῶν καὶ σοφῶν a

ἐν τῇ γῇ πυρῶδες ἄνω τῇ τοῦ πυρὸς ἐλαύνηται φυσικῇ δυνάμει, πρὸς τὸν οἰκεῖον τόπον στείχει, κἂν τινος λάβηται βραχείας ἀναπνοῆς, ἄνω μὲν συνανασπᾷ πολλὴν τῆς γεώδους οὐσίας, ὅσην ἂν οἷόν τ' ᾖ, ἔξω δ' ἐπιγενόμενον φέρεται βραδύτερον, ἡ δὲ μέχρι πολλοῦ συμπαρελθεῖν βιασθεῖσα πρὸς μήκιστον ἀρθεῖσ' ὕψος στέλλεται κορυφουμένη καὶ πρὸς ὀξεῖαν ἀποτελευτᾷ κορυφὴν τὸ πυρὸς σχῆμα μιμουμένη. γίνεται γὰρ τοῦ κουφοτάτου καὶ βαρυτάτου τότε, τῶν φύσει ἀντιπάλων, ἀναγκαία συρραξάντων διαμάχη πρὸς τὴν οἰκείαν ἑκατέρου χώραν ἐπειγομένου καὶ πρὸς τὸ βιαζόμενον ἀντιτείνοντος· τὸ μὲν δὴ πῦρ συνανέλκον ⟨τὴν⟩ γῆν ὑπὸ τοῦ περὶ αὐτὴν νευστικοῦ βρίθειν ἀναγκάζεται, ἡ δὲ γῆ κατωτάτω ταλαντεύουσα τῷ τοῦ πυρὸς ἀνωφοίτῳ συνεπελαφρισθεῖσα μετέωρος ἐξαίρεται καὶ κρατηθεῖσα μόλις ὑπὸ δυνατωρέρας τῆς ἐπικουφιζούσης ἰσχύος ἄνω πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς ἕδραν ὠθεῖται κἀνίσταται. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ μὴ τὰ ὄρη ταῖς τῶν ὑετῶν φοραῖς ἐξανήλωται τῆς συνεχούσης αὐτὰ δυνάμεως, ὑφ' ἧς καὶ διανίσταται μάλα παγίως καὶ κραταιῶς ἐνειλημμένης; λυθέντος γὰρ δεσμοῦ τοῦ συνέχοντος εἰκὸς ἦν διαλυθῆναι καὶ πρὸς ὕδατος σκεδασθῆναι, δυνάμει δὲ σφιγγόμενα τῇ τοῦ πυρὸς στεγανώτερον πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν φορὰς ἀντέχειν. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν λελέχθω περὶ τοῦ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς γῆς πίστιν οὐχ εἶναι γενέσεως καὶ φθορᾶς κόσμου.

Πρὸς δὲ τὸ ἀπὸ τῆς μειώσεως τῆς θαλάσσης ἐπιχειρηθὲν ἐκεῖνο δεόντως ἂν 26
λέγοιτο· μὴ τὰς ἀνασχούσας νήσους αὐτὸ μόνον ἀεὶ μηδ' εἴ τινες ἀποτομαὶ κατακλυζόμεναι τοῖς πάλαι χρόνοις αὖθις ἠπειρώθησαν, σκοπεῖτε. φυσιολογίας γὰρ ἀντίπαλον φιλονεικία τριπόθητον ἡγουμένης ἀλήθειαν ἰχνηλατεῖν. ἀλλὰ πολυπραγμονεῖτε καὶ τοὐναντίον, ὅσαι μὲν ἐν ἠπείροις οὐ παράλιοι μόνον, ἀλλὰ καὶ μεσόγειοι μοῖραι κατεπόθησαν, ὅση δὲ χέρσος θαλαττωθεῖσα μυριοφόροις ναυσὶν ἐμπλεῖται. ⟨ἢ⟩ τὴν περὶ τὸν ἱερώτατον Σικελικὸν πορθμὸν ᾀδομένην ἱστορίαν ἀγνοεῖτε; τὸ ⟨μὲν⟩ παλαιὸν ⟨ἦν⟩ ἤπειρος Ἰταλίᾳ Σικελία συνάπτουσα, μεγάλων δὲ τῶν παρ' ἑκάτερα πελαγῶν βιαίοις πνεύμασιν ἐξ ἐναντίας ἐπιδραμόντων ἡ μεθόριος ἐπεκλύσθη καὶ ἀνερράγη, παρ' ἣν καὶ πόλις ἐπώνυμος τοῦ πάθους Ῥήγιον κτισθεῖσ' ὠνομάσθη. καὶ τοὐναντίον οὗ προσεδόκησεν ἄν τις ἀπέβη. συνεζεύχθη μὲν γὰρ τὰ τέως διεστῶτα πελάγη κατὰ τὴν σύρρυσιν ἑνωθέντα, ἡ δ' ἡνωμένη γῆ τῷ μεθορίῳ πορθμῷ διεζεύχθη, παρ' ὃν ἤπειρος οὖσα Σικελία νῆσος ἐβιάσθη

1 ἄνω *a*: ἄνωθεν M || 2 πολλὴν *a*M: πολὺ vulgo || 3 ὅσην M: ὅσον *a* || ἂν *a*: ἂν εἰ M: ἂν ἀεὶ Bernays || ᾖν M || ἡ δ' ἔξωθεν Bernays || ἐπιγενόμενον *a*M: ἐπιγενομένου Buecheler ceteris servatis || φέρεσθαι βραχυτέραν *a*M: corr. Bernays || 4 ἡ δὲ scripsi sc. γεώδης οὐσία: ἢ καὶ M: ἢ (om. καὶ) *a* || 5 στέλλεται M: συστέλλεται *a* || κορυφουμένη *a*M: ἀποκορυφουμένη vulgo. an delendum? || 7 συρραξάντων *a*M: συρρηξάντων vulgo || 8 πρὸς τὸ βιαζόμενον vulgo: τὸ βιαζόμενον *a*M || τὴν addidi || 12 καὶ ἵσταται vulgo: correxi || ταῖς τῶν *a*: τῶν M || 14 λυθέντος *a*: λυθέντα M || 15 στεγανώτερον *a*: στεγανώτερα M || 16 ἀντέχειν *a*: ἀντέχει M || 19 μόνον εἰ μηδέ τινες M: μόνον ἀλλὰ καὶ εἰ μηδ' εἴ τινες *a*: corr. Bernays || 20 τοῖς πάλαι *a*: τὸ πάλαι M vulgo || σκοπεῖν χρή *a* || 21 φιλονεικίας M || ἰχνηλατήσειν *a* || 22 πολυπραγμονεῖται *a*: πολυπραγμονεῖν ἐστι M: corr. Mangey. πολυπραγμονεῖτ' ἔτι Buecheler || 23 μοῖραι *a*: μοῖρας M || 24 τὴν περὶ M: ἡ περὶ *a*: quae coniunxi scribens ἢ τὴν περὶ || fortasse εὐρύτατον || 24 ᾀδομένη ἱστορία *a* || 25 ἀγνοεῖται παρ' οὐδενὸς τῶν ἐλλογίμων interpolat *a* || τὸ παλαιὸν ἠπείρῳ vulgo: correxi cf. p. 486, 18. τὸ πάλαι μὲν ἦν ἤπειρος praeiverat Buecheler || Σικελίαν vulgo: correxi cf. v. 30. positura hiatus Σικελία Ἰταλίᾳ vitatur || 25 συνάπτουσα M: προσάπτουσα *a*: συνάπτουσαν vulgo || 28 οὗ *a*M: ἢ vulgo || 29 ἀπέβη *a*: ἐπέβη M

γενέσθαι. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας λόγος τῆς θαλάττης ὑπερσχούσης ἠφανίσθαι πόλεις καταποθείσας, ἐπεὶ καὶ κατὰ Πελοπόννησόν φασι τρεῖς,

Αἴγειραν Βοῦράν τε καὶ ὑψηλὴν Ἑλίκειαν
τείχεσιν, ἥ τάχ' ἔμελλε περὶ βρύα μύρια φύσειν,

εὐδαίμονας τὸ πάλαι γενομένας πολλῇ τοῦ πελάγους ἐπικλυσθῆναι φορᾷ. ἡ δ' Ἀτλαντὶς νῆσος, 'ἅμα Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζων', ἥ φησιν ἐν Τιμαίῳ Πλάτων, 'ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ νυκτὶ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων δῦσα κατὰ τῆς θαλάσσης ἐξαίφνης ἠφανίσθη', γενομένη πέλαγος οὐ πλωτόν, ἀλλὰ βαραθρῶδες. οὐδὲν οὖν εἰς τὸ φθείρεσθαι τὸν κόσμον ἡ πλασθεῖσα τῷ λόγῳ μείωσις τῆς θαλάττης συνεργεῖ· φαίνεται γὰρ ὧν μὲν ἐξαναχωροῦσα, τὰ δ' ἐπικλύζουσα. ἐχρῆν δὲ μὴ θάτερον τῶν γινομένων, ἀλλὰ συνάμφω θεωροῦντας ἐπικρίνειν, ἐπεὶ κἂν τοῖς περὶ βίον ἀμφισβητήμασιν ὁ νόμιμος δικαστὴς πρὶν καὶ τῶν ἀντιδίκων ἀκοῦσαι, γνώμην οὐχ ἀποφανεῖται.

27 Καὶ μὴν ὁ τρίτος λόγος ἐξ ἑαυτοῦ διελέγχεται μὴ ὑγιῶς ἐρωτηθείς, ἀπὸ τῆς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ φάσεως. οὐ γὰρ δήπουθεν οὗ πάντα τὰ μέρη φθείρεται, φθαρτόν ἐστιν ἐκεῖνο, ἀλλ' οὗ πάντα τὰ μέρη ἅμα καὶ ἐν ταὐτῷ ἀθρόα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον· ἐπεὶ καὶ ἄκρον ἀποκοπείς τις δάκτυλον ζῆν οὐ κεκώλυται, εἰ δὲ τὴν κοινωνίαν τῶν μερῶν καὶ μελῶν πᾶσαν, αὐτίκα τελευτήσει. τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον, εἰ μὲν συλλήβδην ἁπαξάπαντα τὰ στοιχεῖα ὑφ' ἕνα καιρὸν ἠφανίζετο, φάσκειν ἐνδέχεσθαι τὸν κόσμον φθορὰν ἦν ἀναγκαῖον. εἰ δ' ἕκαστον ἰδίᾳ πρὸς τὴν τοῦ γείτονος μεταβάλλει φύσιν, ἀθανατίζεται μᾶλλον ἢ φθείρεται κατὰ τὸ φιλοσοφηθὲν ὑπὸ τοῦ τραγικοῦ·

θνῄσκει δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων
διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλο
μορφὴν ἑτέραν ἀπέδειξεν.

παντελής γε μὴν εὐήθεια τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν τεχνῶν ἐξετάζεσθαι. τῇ γὰρ περὶ τὸν λόγον ἀτοπίᾳ τις ἀκολουθήσας νέον τὸν κόσμον ἀποφανεῖ κομιδῇ μόλις πρὸ χιλίων παγέντα ἐνιαυτῶν, ἐπεὶ καὶ οὓς παρειλήφαμεν τῶν ἐπιστημῶν εὑρετὰς τὸν λεχθέντ' τῶν ἐνιαυτῶν ἀριθμὸν οὐχ ὑπερβάλλουσιν. εἰ δὲ δὴ καὶ λεκτέον τὰς τέχνας ἰσήλικας ἀνθρώπων γένει, μεθ' ἱστορίας φυσικῆς, ἀλλ' οὐκ ἀπερισκέπτως καὶ ῥαθύμως λεκτέον. ἡ δ' ἱστορία τί; φθοραὶ τῶν κατὰ γῆν οὐκ ἀθρόων ἁπάντων ἀλλὰ τῶν πλείστων δυσὶ ταῖς μεγίσταις αἰτίαις ἀνατίθενται, πυρὸς καὶ ὕδατος ἀλέκτοις φοραῖς. κατασκήπτειν δ' ἑκατέραν ἐν μέρει φασὶν ἐν πάνυ μακραῖς ἐτῶν περιόδοις. ὅταν μὲν οὖν ἐμπρησμὸς καταλαμβάνῃ, ῥεῦμ' αἰθερίου πυρὸς ἄνωθεν ἐκχεόμενον πολλαχῇ σκεδάννυσθαι μεγάλα κλίματα τῆς οἰκουμένης ἐπιτρέχον· ὅταν δὲ κατακλυσμός, ἅπασαν τὴν ὕδατος [κατομβρίαν]

1 ὑπερσχούσης M: ὑπερεχούσης a vulgo: ὑπερχεούσης Scaliger || 5 πολλῇ ex πολλοῦ corr. a: πολὺ M || 6 Τιμαίῳ p. 24 E 25 C || 10 τῆς θαλάττης a: τῇ θαλάττῃ M || num τῶν μὲν? || 12 βίον ἀμφισβητήμασιν a: βίων ἀμφισαντήμασιν M || 12 πρὶν καὶ scripsi: πρὶν παρὰ a: πρὶν περὶ M: περί delebat Buecheler, ἑκατέρου coni. Usener || 15 τὰ μέρη φθείρεται a: τὰ om. M || 17 καὶ M vulgo: κἂν a || 19 δέχεσθαι coni. Usener || 21 μᾶλλον μᾶλλον φθείρεται M || τραγικοῦ Eurip. fr. 836 N. || poetae restituendum puto πρὸς ἄλλου, Bernays πρὸς ἄλλῳ cf. Aët. Pl. V 19 3 || 25 cf. Aug. civ. d. XII 10. 11 || 30 τί vulgo: τίς aM Bernays || 33 ὅταν M: ὅτε a || ἐμπρησμὸς vulgo: ἐμπρησμοῖς a: ἔμπρησις M || καταλαμβάνει aM: corr. M pr. man. || 35 ὅταν M: ὅτε a || 35 κατομβρίαν M vulgo: om. a. addidit qui subiectum κατα-

κατασύρειν φύσιν αὐθιγενῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων οὐ πλημμυρούντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καθεστὸς προσυπερβαλλόντων τῆς ἐπιβάσεως καὶ τὰς ὄχθας ἢ τῇ βίᾳ παραρρηγνύντων ἢ ὑπερπηδώντων ἀναβάσει τῇ πρὸς μήκιστον ὕψος· ὅθεν ὑπερβλύσαντας εἰς τὴν παρακειμένην ἀναχεῖσθαι πεδιάδα, τὴν δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰς μεγάλας λίμνας διανέμεσθαι πρὸς τὰ κοιλότερα ἀεὶ τοῦ ὕδατος συνίζοντος, αὖθις δ' ἐπιρρέοντος καὶ τοὺς μεθορίους ἰσθμοὺς κατακλύζοντος, οἷς διεκρίνοντο αἱ λίμναι, εἰς μέγεθος ἀχανοῦς πελάγους κατὰ τὴν πολλῶν ἕνωσιν ἀποκρίνεσθαι. πρὸς δὲ μαχομένων δυνάμεων ἐν μέρει τοὺς ἐν ἐναντίοις οἰκοῦντας τόποις ἀπόλλυσθαι, πυρὶ μὲν τοὺς ἐν ὄρεσι καὶ γεωλόφοις καὶ δυσύδροις χωρίοις ἅτ' οὐκ ἔχοντας φύσει πυρὸς ἀμυντήριον ἄφθονον ὕδωρ· ἔμπαλιν δ' ὕδατι τοὺς παρὰ ποταμοῖς ἢ λίμναις ἢ θαλάττῃ. γειτόνων γὰρ ἅπτεσθαι φιλεῖ τὰ κακὰ πρώτων ἢ καὶ μόνων. κατὰ δὴ τοὺς λεχθέντας τρόπους δίχα μυρίων ἄλλων βραχυτέρων φθειρομένου τοῦ πλείστου μέρους ἀνθρώπων ἐπιλείπειν ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰς τέχνας· δίχα γὰρ τοῦ μεθοδεύοντος οὐκ εἶναι καθ' αὑτὴν ἰδεῖν τὴν ἐπιστήμην. ἐπειδὰν δ' αἱ μὲν κοιναὶ νόσοι χαλάσωσιν, ἄρξηται δ' ἀνηβᾶν καὶ βλαστάνειν τὸ γένος ἐκ τῶν μὴ προκαταληφθέντων τοῖς ἐπιβρίσασι δεινοῖς, ἄρχεσθαι καὶ τὰς τέχνας πάλιν συνίστασθαι, οὐ τότε πρῶτον γενομένας, ἀλλὰ τῇ μειώσει τῶν ἐχόντων ὑποσπανισθείσας.

13

Simplicius in Ar. de caelo p. 510ᵃ41 Brand. 252ᵇ40 Karsten

Δημόκριτος δέ, ὡς Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς ἱστορεῖ, ὡς ἰδιωτικῶς ἀποδιδόντων τῶν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα αἰτιολογούντων ἐπὶ τὰς ἀτόμους ἀνέβη.

14

Galenus de elementis sec. Hippocratem I 9 vol. I p. 486 Kuehn.

Ὅσα γὰρ ἄλλα ταῖς ἀπαθῆ μὲν τὴν οὐσίαν ὑποτιθεμέναις αἱρέσεσι παραπλεκούσαις δὲ τὸ κενὸν ἐναντιοῦται τὰ μὲν ὑπὸ Ἀριστοτέλους τε καὶ Θεοφράστου λέλεκται, τὰ δὲ κτλ.

κλυσμόν vulgari opinor voce explicare studebat. tuebatur vocem Buecheler l. c. p. 443. omnino cf. supra p. 486, 14 || 1 κατασύρει a: κατασύρῃ M: corr. Buecheler || ποταμῶν καὶ χειμάρρων hoc ordine aM || 2 προσυπερβαλλόντων a: προσεπιβαλλόντων M || 3 ὑπερποδώντων M || 4 ὑπερβλήσαντες M || 5 πελάγους vulgo (deficit a): πελάγη M, unde μεγέθους ἀχανοῦς πελάγη coni. Buecheler. sed poscitur singularis propter sententiam, et πέλαγος ἀχανές tritum est velut Plutarcho || 7 πολλῶν M: τῶν πολλῶν vulgo || 8 τοὺς ἐναντίοις M || οἰκοῦντα M || 10 φύσει recte vulgo: φησί M: φυσικόν Buecheler || περὶ M || 11 φιλεῖ M: φιλεῖν vulgo || 12 ἢ γε μόνων vulgo: ἡγουμένων M: correxi || 13 ἐπιλιπεῖν aM: corr. Buecheler || 14 τὴν a vulgo: om. M || 16 μὴ προκαταλειφθέντων M: προσκαταλειφθέντων a: recte vulgo || 17 ἀνίστασθαι a || 17 οὐ τότε Buecheler: οὐ τὸ a: οὔτε M

19 eadem similiter Simplicius l. c. p. 511ᵃ23. 515ᵃ25 Br.

15

Simplicius in phys. f. 165r48—50.

Ἄδηλον οὖν καὶ τὸ τί ἐστιν, εἴπερ οἱ μὲν τὴν τοῦ ὅλου κίνησιν καὶ περιφορὰν τὸν χρόνον εἶναί φασιν, ὡς τὸν Πλάτωνα νομίζουσιν ὅ τε Εὔδημος καὶ ὁ Θεόφραστος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος.

16

Aëtius de Placitis II 20 3 [p. 348, 10]

Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων εἶναι τὸν ἥλιον . . . Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς γέγραφεν, ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον.

17

Laertius Diogenes VIII 48

Τοῦτον (Pythagoram) ὁ Φαβωρῖνός φησιν . . . . . . καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον καὶ τὴν γῆν στρογγύλην· ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην.

18

Cicero Luculli 39 123

Hicetas Syracusius, ut ait Theophrastus, caelum solem lunam stellas supera denique omnia stare censet neque praeter terram rem ullam in mundo moveri: quae cum circum axem se

---

1 cf. Aristot. phys. IV 10 p. 218a 33 οἱ μὲν γὰρ τὴν τοῦ ὅλου κίνησιν εἶναί φασιν, οἱ δὲ τὴν σφαῖραν αὐτήν. καίτοι τῆς περιφορᾶς καὶ τὸ μέρος χρόνος τίς ἐστι, περιφορά δέ γε οὔ Platon. defin. p. 411 B χρόνος ἡλίου κίνησις μέτρον φορᾶς. ex Theophrasto pendent Aëtii Placita I 22 1 Πλάτων οὐσίαν χρόνου τὴν τοῦ οὐρανοῦ κίνησιν || 2 χρόνον εἶναί φασιν *a*EF: εἶναι om. Par. 1907 et Usener

4 Stobaei culpa Theophrasti testimonium tamquam nova opinio recensetur. ἢ ὡς Θεόφραστος coniecit Usener || e Theophrasto fluxit Hippol. 14 3 τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροιζομένων γίνεσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, item Plut. Strom. 4 φησὶ δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐκ μικρῶν καὶ πλειόνων πυριδίων ἀθροίζεσθαι cf. Prol. p. 220 || 5 μὲν ante ἐκ Plut.: ante τῶν Stob.

7 Laert. IX 21 (Parmen.) πρῶτος δ' οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι . . . . καθ' ἃ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς κτλ. hinc patet Theophrasti opinionem non referendam esse etiam ad τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον quod placuit I. H. Vossio Krit. Blaetter u. geogr. Abh. p. 148. eadem lis est de Vespero Laert. VIII 14 πρῶτόν τε (φασὶ Πυθαγόραν) Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν ὥς φησι Παρμενίδης [corr. οἱ δέ φασι Παρμενίδην sive ὡς δέ φησι Φαβωρῖνος Παρμενίδης Karsten], ubi conl. Plac. II 15 7 Laertii sive Favorini ore Theophrastum loqui suspicor cf. ad fr. 18

9 cf. Prol. p. 121 Laert. VIII 85 (Philolaus) καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον πρῶτος εἶπεν, οἱ δ' Ἱκέταν τὸν Συρακόσιόν φασιν Plac. III 13 2. 3 ubi post Philolaum Heraclides Ponticus et Ecphantus nominantur, quem ex ore magistri Hicetae hanc doctrinam vulgasse coniecit Boeckh Kosm. Syst. d. Plat. 122. cf. Schiaparelli I precursori di Cop. p. 10 30

summa celeritate convertat et torqueat, eadem effici omnia quae si stante terra caelum moveretur.

19

Aëtius de Plac. II 29 7

Ἀναξαγόρας ὥς φησι Θεόφραστος (ἐκλείπειν τὴν σελήνην) καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης ἔσθ' ὅτε σωμάτων ἐπιπροσθούντων.

20

Proclus in Tim. p. 138 Basil. 328 Schneid.

'Ἧ γὰρ μόνος ἢ μάλιστα Πλάτων τῇ ἀπὸ τοῦ προνοοῦντος αἰτίᾳ κατεχρήσατο' φησὶν ὁ Θεόφραστος τοῦτό γε καλῶς αὐτῷ μαρτυρῶν.

21

Taurus ap. Philop. adv. Procl. XIII 15 (I 8ᵛ)

Ὁ δημιουργὸς ἤρχετο τῆς συστάσεως τοῦ κόσμου ἐκ πυρὸς καὶ γῆς. δεῖ δὲ τὸ γενησόμενον σωματοειδὲς ἀντιτυπικὸν εἶναι καὶ ὁρατόν . . . Θεόφραστός φησιν 'εἰ τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ἁπτὸν ἐκ γῆς καὶ πυρός ἐστι, τὰ ἄστρα καὶ ὁ οὐρανὸς ἔσται ἐκ τούτων· οὐκ ἔστι δέ'. ταῦτα λέγει εἰσάγων τὸ πέμπτον σῶμα τὸ κυκλοφορητικόν.

---

2 *quae si* Manutius: *quasi* libri || 3 fr. 19 omissum in Useneri sylloge typothetae culpa cf. Prol. 138. 217 || plenius Theophrastum transcripsit Hippolytus 8 9 ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης || 6 κατεχρήσατο sc. ut ἕνα εἶναι τὸν κόσμον probaret

7 ex eodem, unde Taurus, Theophrasti loco fluxit Procli mentio ad Plat. Tim. (p. 31 B) III p. 140 sq. Bas. νῦν δὲ λέγωμεν ὡς ἐπεὶ διαστατός ἐστιν ὁ κόσμος καὶ αἰσθήσει ληπτός, διά τε ὁράσεως γνωρίζεται καὶ ἁφῆς, ὡς μὲν ὅλος δι' ὅλου φωτὸς πεπληρωμένος ὁρατὸς ὤν, ὡς δὲ στερεὸς ἁπτὸς ὑπάρχων. ἐξαρκεῖ γὰρ αὐτῷ διὰ τῶνδε τῶν αἰσθήσεων πάντα τὰ αἰσθητὰ περιλαβεῖν. καὶ ἔστιν . . . . . . ἐναντία ταῦτα, τὸ ὁρατὸν καὶ ⟨τὸ⟩ ἁπτόν· ταῦτα γὰρ ὡς πλεῖστον ἀφεστῶτα καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐναντία· καὶ [141] γὰρ αἰσθητὰ ἄμφω καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ κοινὸν γένος, καὶ πλεῖστον ἀφέστηκεν, εἴπερ τὸ μὲν ἀμέσως αἰσθητόν, τὸ δὲ οὐκ ἀμέσως. εἰ δὲ ζητοίη μὲν τὰ ἐν μεταβλητοῖς ἐναντία τῶν στοιχείων, οὐ τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ἐροῦμεν, μάλιστα γὰρ τὸ ὕδωρ σβέννυσι τὸ πῦρ. καὶ ἔστιν ἑκάτερος τῶν λόγων ἀληθής· κοινὸν γὰρ ἀμφοῖν τὸ ἐν τοῖς ἄκροις τιθέναι τὴν ἐναντίωσιν, καὶ ταύτῃ συμφωνοῦσιν αἱ αἱρέσεις, ὡς μὲν ἐν αἰσθητοῖς τῷ πυρὶ τῆς γῆς ἐναντίας οὔσης, ὡς δὲ ἐν τοῖς μεταβλητοῖς τῷ πυρὶ τοῦ ὕδατος. διὸ καὶ αὐτὸς τῷ ἁπτῷ τὸ ὁρατὸν ἀντέθηκεν [ᾗ] αἰσθητὰ τὰ στοιχεῖα λαμβάνων, ὡς ἂν μή πω τὴν μεταβολὴν αὐτῶν ἐπισκοπῶν, καθ' ἣν μᾶλλον ἠναντίωται τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς. καὶ οὐχ ὡς οἴεται Θεόφραστος, ἀτελής ἐστιν ὁ λόγος· ἀπορεῖ γὰρ οὕτως· τί δή ποτε πυρὸς μὲν ἴδιον εἶπε τὸ ὁρατὸν καὶ γῆς τὸ ἁπτόν, τῶν δὲ λοιπῶν στοιχείων οὐδέν. λέγωμεν δὴ οὖν πρὸς αὐτόν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁρῶμεν τὸν κόσμον καὶ ἁπτόμεθα αὐτοῦ, γευόμεθα δὲ ἢ ἀκούομεν αὐτοῦ ἢ ὀσφραινόμεθα οὐκέτι κτλ. ceterum si quinti corporis mentionem in ipso Theophrasti loco explanatam invenerat Taurus, vereor ut ad Opiniones Usener (qui Procli locum indicavit) recte hoc fragmentum rettulerit, a quibus Peripateticae doctrinae expositio fere exclusa erat

22

Plutarchus quaest. Platon. VIII 1 p. 1006 c

Θεόφραστος δὲ καὶ προσιστορεῖ τῷ Πλάτωνι πρεσβυτέρῳ γενομένῳ μεταμέλειν ὡς οὐ προσήκουσαν ἀποδόντι τῇ γῇ τὴν μέσην χώραν τοῦ παντός.

23

Alexander in Meteora f. 91^{r} vol. I 268 Id.

Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν (physicorum) ὑπόλειμμα λέγουσιν εἶναι τὴν θάλασσαν τῆς πρώτης ὑγρότητος· ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ περὶ τὴν γῆν τόπου τὰ πρῶτα τῆς ὑγρότητος ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐξατμίζεσθαι καὶ γίνεσθαι [τὰ] πνεύματά τε ἐξ αὐτοῦ καὶ τροπὰς ἡλίου τε καὶ σελήνης, ὡς διὰ τὰς ἀτμίδας ταύτας καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις κἀκείνων τὰς τροπὰς ποιουμένων, ἔνθα ἡ ταύτης αὐτοῖς χορηγία γίνεται περὶ ταῦτα τρεπομένων· τὸ δέ τι αὐτῆς ὑπολειφθὲν ἐν τοῖς κοίλοις τόποις θάλατταν εἶναι· διὸ καὶ ἐλάττω γίνεσθαι ξηραινομένην ἑκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τέλος ἔσεσθαί ποτε ξηράν. ταύτης τῆς δόξης ἐγένοντο, ὡς ἱστορεῖ ὁ Θεόφραστος,

---

1 cf. Plutarch. Num. c. 11 de Pythagoreis τὴν δὲ γῆν οὔτε ἀκίνητον οὔτε ἐν μέσῳ τῆς περιφορᾶς οὖσαν ἀλλὰ κύκλῳ περὶ τὸ πῦρ αἰωρουμένην οὐ τῶν τιμιωτάτων οὐδὲ τῶν πρώτων τοῦ κόσμου ὑπάρχειν. ταῦτα δὲ καὶ Πλάτωνά φασι πρεσβύτην γενόμενον διανενοῆσθαι περὶ τῆς γῆς ὡς ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ καθεστώσης, τὴν δὲ μέσην καὶ κυριωτάτην ἑτέρῳ τινὶ κρείττονι προσήκουσαν [scil. igni centrali]. Theophrasto fidem denegant Martin Etud. II 91 et Boeckh Kosm. Syst. 144 sq. Academicorum potius pythagorissantium hanc opinionem esse rati. cf. Aristot. d. cael. II 13 p. $293^{a}27$ πολλοῖς δ' ἂν καὶ ἑτέροις συνδόξειε (praeter Pythagoreos) μὴ δεῖν τῇ γῇ τὴν τοῦ μέσου χώραν ἀποδιδόναι . . . τῷ γὰρ τιμιωτάτῳ οἴονται προσήκειν τὴν τιμιωτάτην ὑπάρχειν χώραν . . ὥστ' ἐκ τούτων ἀναλογιζόμενοι οὐκ οἴονται ἐπὶ τοῦ μέσου κεῖσθαι τῆς σφαίρας αὐτήν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πῦρ.

4 operae pretium erit Aristoteleum exemplum conferre, cuius pleraque paraphrasis esse videntur (quid praeterea certo Theophrasti iudicem, litteris distinxi): Aristot. Meteor II 2 p. $355^{a}21$ τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ τούτοις ἄλογον καὶ τοῖς φάσκουσι τὸ πρῶτον ὑγρᾶς οὔσης καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένου ἀέρα γενέσθαι καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν αὐξηθῆναι καὶ τοῦτον πνεύματά τε παρέχεσθαι καὶ τὰς τροπὰς αὐτοῦ ποιεῖν. p. $353^{b}5$ οἱ δὲ σοφώτεροι τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ποιοῦσιν αὐτῆς γένεσιν. εἶναι γὰρ τὸ πρῶτον ὑγρὸν ἅπαντα τὸν περὶ τὴν γῆν τόπον, ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου ξηραινόμενον τὸ μὲν διατμίσαν πνεύματα καὶ τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης φασὶ ποιεῖν, τὸ δὲ λειφθὲν θάλατταν εἶναι. διὸ καὶ ἐλάττω γίνεσθαι ξηραινομένην οἴονται καὶ τέλος ἔσεσθαί ποτε πᾶσαν ξηράν. ἔνιοι δ' αὐτῶν θερμαινομένης φασὶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς γῆς οἷον ἱδρῶτα γίγνεσθαι διὸ καὶ ἁλμυρὰν εἶναι. καὶ γὰρ ὁ ἱδρὼς ἁλμυρός. οἱ δὲ τῆς ἁλμυρότητος αἰτίαν τὴν γῆν εἶναί φασιν. καθάπερ γὰρ τὸ διὰ τῆς τέφρας ἠθούμενον ἁλμυρὸν γίνεται τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ταύτην ἁλμυρὰν εἶναι μιχθείσης αὐτῇ τοιαύτης γῆς || 6 τὰ delevi cf. Ar. ll. cc. || ἐξ αὐτῆς probabiliter Usener sed cf. Ar. l. c. καὶ τοῦτον || 7 ταύτης malim. de Anaximandro cf. Hippolyt. 6 7 ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων ἀτμῶν τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετὸν δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῶν ὑφ' ἥλιον [?] || 8 ἔνθεν coni. Usener || 9 cf. Placit. III 16 1 Ἀναξίμανδρος τὴν θάλασσάν φησιν εἶναι τῆς πρώτης ὑγρασίας λείψανον, ἧς τὸ μὲν πλεῖον μέρος ἀνεξήρανε τὸ πῦρ, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν διὰ τὴν ἔκκαυσιν μετέβαλεν

Ἀναξίμανδρός τε καὶ Διογένης. Διογένης δὲ καὶ τῆς ἁλμυρότητος ταύτην αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀνάγοντος τοῦ ἡλίου τὸ γλυκὺ τὸ καταλειπόμενον καὶ ὑπομένον ἁλμυρὸν εἶναι συμβαίνει. οἱ δέ τινές φασιν οἷον ἱδρῶτά τινα τῆς γῆς εἶναι τὴν θάλασσαν· θερμαινομένην γὰρ αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ταύτην ἀφιέναι τὴν ὑγρότητα· διὸ καὶ ἁλμυρὰν αὐτὴν εἶναι· τοιοῦτος γὰρ ὁ ἱδρώς· ταύτης τῆς δόξης Ἐμπεδοκλῆς γέγονε. τρίτη δὲ δόξα περὶ θαλάττης ἐστίν, ὡς ἄρα τὸ ὕδωρ τὸ διὰ τῆς γῆς διηθούμενον καὶ διαπλῦνον αὐτὴν ἁλμυρὸν γίνεται τῷ ἔχειν τὴν γῆν τοιούτους χυμοὺς ἐν αὐτῇ, οὗ σημεῖον ἐποιοῦντο τὸ καὶ ἅλας ὀρύττεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ νίτρα, εἶναι δὲ καὶ ὀξεῖς χυμοὺς πολλαχοῦ τῆς γῆς. ταύτης πάλιν τῆς δόξης ἐγένοντο Ἀναξαγόρας τε καὶ Μητρόδωρος.

---

6 cf. Plac. III 16 3 Ἐμπεδοκλῆς ἱδρῶτα τῆς γῆς ἐκκαιομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου cf. ibid. III 16 4 Heraclitum testatur Olympiodorus in meteor. f. 35r ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὧν εἷς ὑπῆρχεν Ἡράκλειτος ὅτι ἱδρὼς ὑπάρχει τῆς γῆς ἡ θάλασσα καὶ ὥσπερ ὁ τῶν ζῴων ἱδρὼς περίττωμα ὑπάρχων τοῦ σώματος ἁλμυρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὁ τῆς γῆς ἱδρὼς περίττωμα ταύτης ὑπάρχων ἁλμυρὸς ὑπάρχει καὶ οὕτως ἐστὶν ἡ θάλασσα ἁλμυρά || 8 χειμοὺς ed.: correxi || cf. Placit. III 16 5 Μητρόδωρος διὰ τὸ διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς μετειληφέναι (τὴν θάλασσαν) τοῦ περὶ αὐτὴν πάχους καθάπερ τὰ διὰ τῆς τέφρας ὑλιζόμενα [cf. Aristot. l. c. p. 353b 15] et Hippolyt. 14 4. Anaxagoreae similem memoriam repetit de Archelao Diogenes II 17 τὴν δὲ θάλατταν ἐν τοῖς κοίλοις διὰ τῆς γῆς ἠθουμένην συνεστάναι

Sequuntur in Useneri sylloge p. 42sq. quae aliter ordinavi haec:

FRAGMENTA ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΞΩΝ ΕΠΙΤΟΜΗΣ

fr. 24 = p. 482, 14—16 } fr. 6a
fr. 25[1] = p. 482, 17—483, 3 } fr. 6a

FRAGMENTUM LIBRORUM II ΠΕΡΙ ΑΝΑΞΑΓΟΡΟΥ

fr. 26 = adnot. ad fr. 4 p. 479, 1

INCERTA

fr. 27, fr. 28, fr. 29 = Prol. p. 143[1]

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΞΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΙΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Codicum sigla

P Parisinus 1921 chart. s. XIV quadr. [0,29×0,21] f. 297[r] sqq. a nobis conlatus. distinguuntur duae manus pr. P et sec. P

F Laurentianus LXXXVII 20 bombyc. s. XIV, quadr. f. 147[r] sqq. a Hier. Vitellio excussus. distinguuntur item pr. F et sec. F

SUPPLEMENTUM DE CODICIBUS

Quae de Laurentiano ab Hieronymo Vitellio professore Florentino edoctus sum cum ad Prolegomena [p. 115—117] adhibere mihi non licuerit, nunc quae necessario retractanda sunt proferam. feliciter contigit, ut simul alter Theophrasti codex P Academiae Berolinensis rogatu nuperrime in nostrum usum Parisiis huc transferretur. itaque cum Vitellius, quae est illius in codicibus excutiendis scientia et experientia, non solum verba scriptoris diligenter cum F contulisset, sed etiam librariorum discrepantiam distinxisset (nam pr. F codicem exaravit, recentior sec. F, quode infra, correxit), quin etiam incredibili labore litteras in extremis versibus vel evanidas vel superducto atramento refectas indi-

casset, facili mihi postea negotio codicis P varietatem apice tenus cum illius imagine comparare licuit. Brandisius enim accuratius sane P quam F excusserat. sed praeterquam quod non ita paucas lectiones probas prorsus neglexit (ut § 17 οὔτ' ἄλλοις, § 18 τὰ δὲ μέλανα, § 20 ἐναρμόττον, § 22 ἀλλὰ δεῖ, § 54 τοῖς ἀλλόχρωσιν, § 60 πειραθῶμεν), librarios non certo semper discrevit. scripsit enim pr. P (s. XIV) non modo contextum, sed etiam partim eorum, quae in margine suppleta sunt velut § 1. 2 φέρεται πρὸς τὸ ὅμοιον κτλ., sec. P recentior (s. XV?) lacunas explevit (cf. § 21), argumenta margini applicavit, emendationes hic illic versiculis superscripsit. tertiam manum semel in hac codicis parte animadverti, quae f. 279 r, ubi incipit fragmentum, θεοφράστου περὶ αἰσθήσεων margini summo adscripsit. antea pr. P rubro eundem titulum paulo infra exaraverat.

Ex codicibus PF denuo conlatis quid de ipsorum necessitudine iudicandum sit, planum iam ac compertum est. omnino enim multo sunt similiores sibi, quam ex Brandisii apparatu conici potuit. nam utrimque § 80 ἔστιν ὁρᾶν δὲ et τοὺς πόρους et εἶναι τῶν λευκῶν, § 70 τὸ ὑγιαῖνον τοῦ κάμνοντος exstat: clara habet P, oblitterata sed tamen ut vera pelluceant F. etiam § 21 μᾶλλον ἂν αἰσθάνοιντο τῶν ὀσμῶν uterque pariter omittit, quae sec. P haud scio an ex ingenio recte suppleverit. nam locupletiore manuscripto alias hunc usum esse non vidi. ergo cum summus sit illorum consensus, Camotium Vossianumque ex F descriptos, sed evanidis litteris egregie lusos esse apparet. incredibilis igitur illa corruptio, qua motus supra F longo intervallo a P distare dixeram, in apographa potius cadit infeliciter alucinantia. PF autem gemelli sunt et ut P fere praestat, ita ne alterius quidem auxilio tuto careas. velut § 8 γὰρ post τὸν αὐτὸν servavit F, omisit P, § 79 ἐκ μεγάλων γὰρ — οὐ περιφερεῖς bis lapsus est P, recta tenuit F, § 77 αὐτὸ leviter vitiatum unus F exhibet. hinc cernitur frustra esse qui F ex P descriptum esse credant. contra sec. F aut ipso P aut eius apographo sine dubio usus est. ita § 54 ubi ἐπεὶ τό τε F habet, sec. F illius lectionem τό γε super versum addidit, itemque § 64 ἀντίθησι (verum est ἀνατίθησι) ad illius exemplar perperam correxit ἀντιτίθησι. nec felicius in fine libelli, quis P δὲ post δεῖται omittat, sec. F punctis suppositis verum delevit. apographa modo pr. F modo sec. F ut libuit sequuntur. quod de apographorum origine supra significaveram, id nunc comperta codicis F vera forma tam certum est, ut brevibus esse nobis liceat. nam quod ex iteratis § 2 verbis τῇ ἀπορροίᾳ — πρὸς τὸ ὅμοιον effeceram, ad Camotium quidem et Vossianum nihil valet, qui F hoc loco accuratissime descripserunt — Brandisius incredibili modo lapsus est —, sed ad archetypum codicum PF parentem. huic igitur quam dedi explicatio adhibenda erit. nihilo minus per commune exemplum ex F manasse recte suspicatus eram. nam ut minuta mittam velut compendia utrimque inepte explicata vel coniecturas pariter receptas: oblitteratos codicis F apices quod eodem modo uterque idque absurdissime plerumque supplevit, id nisi per traducem explicari non potest. neque enim Camotianum exemplum ex Vossiano vel hoc ex illo descriptum est. exemplar vero illud num forte inter vulgares quales p. 117 recensui codices inveniretur, quaerere supersedi. nam teneo etiam nunc, quod supra dixi, in PF omnem libelli salutem esse positam. quod Stephano fidebam p. 118 Laurentianum se inspexisse neganti [epistul. dedicat. ad Victorium p. II], haud scio an nimis fuerim credulus. unum certe locum, quem Camotii Vossianique exemplar propter homoeoteleuton omisit § 75 δὲ τὰ παχύτερον καὶ ἔλαττον διὸ καὶ ἧττον εἶναι θερμὰ τὰ ἐρυθρότερα, ex F supplevisse videtur. nam si P cognitum habuisset, cur nec memoravit in epistula nec adhibuit ad emendandum?

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ.

Περὶ δ' αἰσθήσεως αἱ μὲν πολλαὶ καὶ καθόλου δόξαι δύ' εἰσίν· οἱ μὲν 1
γὰρ τῷ ὁμοίῳ ποιοῦσιν, οἱ δὲ τῷ ἐναντίῳ. Παρμενίδης μὲν καὶ Ἐμπε-
δοκλῆς καὶ Πλάτων τῷ ὁμοίῳ, οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Ἡράκλειτον
τῷ ἐναντίῳ. τὸ δὲ πιθανὸν ἔλαβον οἱ μὲν ὅτι τῶν ἄλλων τε τὰ πλεῖστα τῇ
ὁμοιότητι θεωρεῖται καὶ ὅτι σύμφυτόν ἐστι πᾶσι τοῖς ζῴοις τὰ συγγενῆ γνω-
ρίζειν, ἔτι δ' ὡς τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι τῇ ἀπορροίᾳ γίνεται, τὸ δ' ὅμοιον φέ-
ρεται πρὸς τὸ ὅμοιον. οἱ δὲ τὴν αἴσθησιν ὑπολαμβάνοντες ἐν ἀλλοιώσει 2
γίνεσθαι καὶ τὸ μὲν ὅμοιον ἀπαθὲς ὑπὸ τοῦ ὁμοίου, τὸ δ' ἐναντίον παθητικόν,
τούτῳ προσέθεσαν τὴν γνώμην· ἐπιμαρτυρεῖν δὲ οἴονται καὶ τὸ περὶ τὴν ἀφὴν
συμβαῖνον· τὸ γὰρ ὁμοίως τῇ σαρκὶ θερμὸν ἢ ψυχρὸν οὐ ποιεῖν αἴσθησιν.
καθόλου μὲν οὖν περὶ αἰσθήσεως αὗται παραδέδονται δόξαι. περὶ ἑκάστης δὲ
τῶν κατὰ μέρος οἱ μὲν ἄλλοι σχεδὸν ἀπολείπουσιν, Ἐμπεδοκλῆς δὲ πειρᾶται
καὶ ταύτας ἀνάγειν εἰς τὴν ὁμοιότητα. [παρμενίδου] Παρμενίδης μὲν 3
γὰρ ὅλως οὐδὲν ἀφώρικεν ἀλλὰ μόνον ὅτι δυοῖν ὄντοιν στοιχείοιν κατὰ τὸ
ὑπερβάλλον ἐστὶν ἡ γνῶσις. ἐὰν γὰρ ὑπεραίρῃ τὸ θερμὸν ἢ τὸ ψυχρόν, ἄλλην
γίνεσθαι τὴν διάνοιαν, βελτίω δὲ καὶ καθαρωτέραν τὴν διὰ τὸ θερμόν· οὐ
μὴν ἀλλὰ καὶ ταύτην δεῖσθαί τινος συμμετρίας·

ὡς γὰρ ἑκάστοτε — φησίν — ἔχει κρᾶσιν μελέων πολυπλάγκτων,
τὼς νόος ἀνθρώποισι παρέστηκεν· τὸ γὰρ αὐτό
ἔστιν ὅπερ φρονέει μελέων φύσις ἀνθρώποισι
καὶ πᾶσιν καὶ παντί· τὸ γὰρ πλέον ἐστὶ νόημα.

τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν ὡς ταὐτὸ λέγει, διὸ καὶ τὴν μνήμην καὶ 4
τὴν λήθην ἀπὸ τούτων γίνεσθαι διὰ τῆς κράσεως· ἂν δ' ἰσάζωσι τῇ μίξει,

titulus † θεοφράστου περὶ αἰσθήσεων † PF cf. Prol. p. 114[1] sed περὶ αἰσθήσεως in fine libelli F || 1 δ' om. Camotius || δύ' εἰσιν PF: vulgo δύο εἰσίν || ποιοῦνται Wimmer cf. Prol. p. 118[1] || 3 καὶ Δημόκριτον malit Philippson, sed ille neutram sectam sequitur cf. § 49, rectius de Clidemo cogites quode v. § 38 || 5 ζώοις P cf. Ar. Anal. post. II 19 p. 99b 35: αἰσθητοῖς in loco rescripto [cf. p. 497] F. videtur ex αἰσθητικοῖς, quod est interpretantis, ortum cf. Ar. categ. 7 p. 8a 7 || 6 pr. P post τὸ δ' ὅμοιον v. 6, quae vocabula sunt extrema quarti versiculi f. 279r in mrg. continuat eadem manu φέρεται πρὸς τὸ ὅμοιον οἱ δὲ τὴν αἴσθησιν ὑπολαμβάνοντες ἐν ἀλλοιώσει γίνεσθαι τῇ ἀπορροία γίνεται. τὸ δ' ὅμοιον, tum habet quintus contextus versiculus φέρεται. πρὸς τὸ ὅμοιον. καὶ τὸ μὲν ὅμοιον [v. 8] κτλ.: iterata eadem in cont. F || 8 ἀπαθὲς P: ἅπαντες F || παθητικὸν P: παθητικῶν pr. F eadem manu correctum || 9 τούτῳ sc. τῷ ἐναντίῳ cf. v. 4 || προσέθεσαν offendit Schneiderum, qui προσέθεντο desiderat || ἐπιμαρτυρεῖν δὲ P: ἐπιμαρτυροῦν rescriptum F || 10 οὐ ποιεῖ P: ποιεῖ F: corr. Schneider || 13 παρμενίδου ante παρμενίδης iterant PF || 14 δυοῖν F: δυσὶ P || 18 Parmenid. v. 145—148 Karst. 149—152 Stein. || ἑκάστοτε PF cf. Arist. Metaph. Γ 5 p. 1009b 22 codd. SBbCb: ἑκάστῳ Camotius: ἕκαστος Aristoteles vulgatus et Alexander || ἔχειν PF || κράσιν PF Aristoteles: κρᾶσις verisimiliter Stephanus || 19 παρέστηκε PF || 21 πᾶσι PF || 22 cf. p. 483, 1 || 24 τούτων explicat Karsten p. 267 τῶν στοιχείων, immo ἀπὸ τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ φρονεῖν

πότερον ἔσται φρονεῖν ἢ οὔ, καὶ τίς ἡ διάθεσις, οὐδὲν ἔτι διώριχεν. ὅτι δὲ
καὶ τῷ ἐναντίῳ καθ' αὑτὸ ποιεῖ τὴν αἴσθησιν φανερόν, ἐν οἷς φησι τὸν
νεκρὸν φωτὸς μὲν καὶ θερμοῦ καὶ φωνῆς οὐκ αἰσθάνεσθαι διὰ τὴν ἔκλειψιν
τοῦ πυρός, ψυχροῦ δὲ καὶ σιωπῆς καὶ τῶν ἐναντίων αἰσθάνεσθαι, καὶ ὅλως
δὲ πᾶν τὸ ὂν ἔχειν τινὰ γνῶσιν. οὕτω μὲν οὖν αὐτὸς ἔοικεν ἀποτέμνεσθαι
τῇ φάσει τὰ συμβαίνοντα δυσχερῆ διὰ τὴν ὑπόληψιν.

5 Πλάτων δὲ ἐπὶ πλέον μὲν ἧπται τῶν κατὰ μέρος, οὐ μὴν εἴρηκέ
γε περὶ ἁπασῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ ἀκοῆς καὶ ὄψεως. καὶ τὴν μὲν ὄψιν
ποιεῖ πυρός (διὸ καὶ τὸ χρῶμα φλόγα τιν' ἀπὸ τῶν σωμάτων σύμμετρα
μόρια τῇ ὄψει ἔχουσαν), ὡς ἀπορροῆς τε γινομένης καὶ δέον συναρμόττειν
ἀλλήλοις ἐξιοῦσαν μέχρι τινὸς συμφύεσθαι τῇ ἀπορροῇ καὶ οὕτως ὁρᾶν ἡμᾶς·
ὥσπερ ἂν εἰς τὸ μέσον τιθεὶς τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τῶν τε φασκόντων προσ-
πίπτειν τὴν ὄψιν καὶ τῶν φέρεσθαι πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὁρατῶν.
6 ἀκοὴν δὲ διὰ τῆς φωνῆς ὁρίζεται· φωνὴν γὰρ εἶναι πληγὴν ὑπ' ἀέρος
ἐγκεφάλου καὶ αἵματος δι' ὤτων μέχρι ψυχῆς, τὴν δ' ὑπὸ ταύτης κίνησιν
ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ἥπατος ἀκοήν. περὶ δὲ ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως καὶ
ἁφῆς ὅλως οὐδὲν εἴρηκεν, οὐδὲ εἰ παρὰ ταύτας ἄλλαι τινές εἰσιν, ἀλλὰ
μᾶλλον ἀκριβολογεῖται περὶ τῶν αἰσθητῶν.

7 Ἐμπεδοκλῆς δὲ περὶ ἁπασῶν ὁμοίως λέγει καί φησι τῷ ἐναρμόττειν
εἰς τοὺς πόρους τοὺς ἑκάστης αἰσθάνεσθαι· διὸ καὶ οὐ δύνασθαι τὰ ἀλλή-
λων κρίνειν, ὅτι τῶν μὲν εὐρύτεροί πως, τῶν δὲ στενώτεροι τυγχάνουσιν οἱ
πόροι πρὸς τὸ αἰσθητόν, ὡς τὰ μὲν οὐχ ἁπτόμενα διευτονεῖν, τὰ δ' ὅλως
εἰσελθεῖν οὐ δύνασθαι. πειρᾶται δὲ καὶ τὴν ὄψιν λέγειν, ποία τίς ἐστι·
καί φησι τὸ μὲν ἐντὸς αὐτῆς εἶναι πῦρ ⟨καὶ ὕδωρ⟩, τὸ δὲ περὶ αὐτὸ γῆν καὶ
ἀέρα, δι' ὧν διιέναι λεπτὸν ὂν καθάπερ τὸ ἐν τοῖς λαμπτῆρσι φῶς. τοὺς
δὲ πόρους ἐναλλὰξ κεῖσθαι τοῦ τε πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος, ὧν τοῖς μὲν τοῦ
πυρὸς τὰ λευκά, τοῖς δὲ τοῦ ὕδατος τὰ μέλανα γνωρίζειν· ἐναρμόττειν γὰρ
ἑκατέροις ἑκάτερα. φέρεσθαι δὲ τὰ χρώματα πρὸς τὴν ὄψιν διὰ τὴν ἀπορ-
8 ροήν. συγκεῖσθαι δ' οὐχ ὁμοίως, * * * τὰς δ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων,

2 τῷ ἐναντίῳ ex prioribus facile intellegitur τῷ ψυχρῷ. non probo qui τῷ ἑτέρῳ aut τοῦ ἐναντίου commendent || 6 τὰ συμβαίνοντα δυσχερῆ etiam Simplic. in Epict. p. 41,53 Did. || 7 τοῖς κατὰ PF: corr. Stephanus || 9 τὴν ἀπὸ PF: corr. Usener. εἶναι ἀπὸ Stephanus ex § 86 cf. Plat. Tim. p. 67c || 10 γινομένης PF [ης breviavit sec. F, quid pr. F scripserit non iam apparet] || 10 δεόν οὖν ἁρμόττειν PF: correxi. συναρμόττειν convenit Platonicae συναυγείᾳ cf. Aët. IV 13 11, ἐναρμόττειν Empedocli cf. ad § 9. ceterum cf. Arist. de sens. p. 438a27 et Alexander ad h. l. p. 59 Thurot || 14 Plato Tim. p. 67B τὴν δι' ὤτων ὑπ' ἀέρος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς πληγὴν διαδιδομένην || 15 ἀπὸ ταύτης PF: ὑπὸ ταύτης Plato l. c. || 17 παρὰ P: περὶ F || 20 τὰ ἀλλήλων cf. p. 503,26. 512,15 Arist. p. 417a3 || 21 πως scripsi: πρὸς PF: ὄντες Wimmer, at participio huic scriptori non opus est cf. ind. Arist. p. 778b5 || 22 διευτονεῖν *pristinum in permeando impetum servare.* διεκπνεῖν coni. Usener cf. Arist. p. 394b35 || 24 καὶ φησὶ P: γὰρ φησὶ rescr. F || καὶ ὕδωρ inserui post πῦρ || 25 διιὸν PF: corr. Wimmer || 28 ἑκατέραις ἑκάτερα PF: corr. Schneider || 29 lacunam Schneider explebat τὰς ὄψεις ἀλλὰ τὰς μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν. ego sic: ἀλλὰ τὰς μὲν ἐκ τῶν ὁμοίων i. e. *si bene temperata est ignis aquaeque mixtio, illo clara, hac obscura propter mutuam similitudinem conspiciuntur; at invicem igne praegravante fit obscuris, aqua nimia claris aptior visus.* cf. Aët. Plac. IV 19 5.

καὶ ταῖς μὲν ἐν μέσῳ, ταῖς δ' ἐκτὸς εἶναι τὸ πῦρ, διὸ καὶ τῶν ζῴων τὰ μὲν ἐν ἡμέρᾳ, τὰ δὲ νύκτωρ μᾶλλον ὀξυωπεῖν· ὅσα μὲν πυρὸς ἔλαττον ἔχει μεθ' ἡμέραν· ἐπανισοῦσθαι γὰρ αὐτοῖς τὸ ἐντὸς φῶς ὑπὸ τοῦ ἐκτός· ὅσα δὲ τοῦ ἐναντίου νύκτωρ· ἐπαναπληροῦσθαι γὰρ καὶ τούτοις τὸ ἐνδεές. ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις ⟨ἐναντίως⟩ ἑκάτερον· ἀμβλυωπεῖν μὲν γὰρ καὶ οἷς ὑπερέχει τὸ πῦρ, ἐπεὶ αὐξηθὲν ἔτι μεθ' ἡμέραν ἐπιπλάττειν καὶ καταλαμβάνειν τοὺς τοῦ ὕδατος πόρους· οἷς δὲ τὸ ὕδωρ, ταὐτὸ τοῦτο γίνεσθαι νύκτωρ· καταλαμβάνεσθαι γὰρ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος. *** ἕως ἂν τοῖς μὲν ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν φωτὸς ἀποκριθῇ τὸ ὕδωρ, τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ ἀέρος τὸ πῦρ· ἑκατέρων γὰρ ἴασιν εἶναι τὸ ἐναντίον. ἄριστα δὲ κεχρᾶσθαι καὶ βελτίστην εἶναι τὴν ἐξ ἀμφοῖν ἴσων συγκειμένην. καὶ περὶ μὲν ὄψεως σχεδὸν ταῦτα λέγει. 9 τὴν δ' ἀκοὴν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν γίνεσθαι ψόφων. ὅταν γὰρ ὑπὸ τῆς φωνῆς κινηθῇ, ἠχεῖν ἐντός· ὥσπερ γὰρ εἶναι κώδωνα † τῶν ἴσων ἤχων τὴν ἀκοὴν ἣν προσαγορεύει σάρκινον † ὄζον· κινουμένην δὲ παίειν τὸν ἀέρα πρὸς

Arist. d. gen. an. V 1 p. 779b 16. Philopon. ad h. l. p. 105B Plat. Tim. p. 45c. cum verbis, quae suppleo, cf. §§ 4. 17 et 31 δοκεῖ γὰρ ἡ ἀλλοίωσις οὐχ ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἶναι || 2 ἐν ἡμέρα P: ἥμερα rescr. F: μεθ' ἡμέραν Stephanus || 3 αὐτῷ PF: corr. Schneider || 5 τοῖς delevit Usener || ἐναντίως addidi cf. p. 502, 17. 507, 28 || v. 5 apponitur signum ⁘ in F, quo scholion hoc in marg. inf. f. 147v referendum est ⁘ ὀξυωπεῖ. ἀμβλυωπεῖ. ἐν ἡμέρα. ἔλαττον πῦρ ἔχει: πλέον πῦρ ἔχει. ἐν ἡμέρα. ἐν νυκτί. ἔλαττον ὕδωρ ἔχει πλέον ὕδωρ ἔχει ἐν νυκτί ∴ pristina scholii forma haec fuisse videtur:

ἐν ἡμέρᾳ — ἔλαττον ὕδωρ ἔχει }
ἐν νυκτί — πλέον ὕδωρ ἔχει } ἀμβλυωπεῖ
ἐν ἡμέρα — ἔλαττον πῦρ ἔχει }
ἐν νυκτί — πλέον πῦρ ἔχει } ὀξυωπεῖ

6 ἐπαυξηθὲν PF: corr. Usener. ἐπαυξηθὲν γὰρ Schneider. at post verbum compositum langueret ἔτι || 7 ὧν δὲ PF: corr. Schneider || 8 γίγνεσθαι δὲ ταῦτα suppl. Usener || 9 ἀέρος cf. p. 503, 15 respondet τῷ ἐντὸς ὕδατι. epicorum usu usurpatum ἀήρ a Theophrasto ex Empedocle servatum videtur || 11 συγκειμένων PF: corr. Stephanus || 12 ἔσωθεν coni. Karsten cf. § 21. at sonus proficiscitur (ἀπὸ) ab externis sonis, qui intus illisi ad cerebrum propagantur || 13 κινηθὲν ἠχεῖ F: κινηθὲν ἠχῇ P: corr. Schneider. conieci ψόφων, ὅταν ὁ ἀὴρ ὑπὸ τῆς φωνῆς κινηθεὶς ἠχῇ ἐντός cf. Priscian. metaphras. Theophrast. d. sens. 35. 36 Aët. Plac. IV 16 1 Arist. d. anima II 8 p. 419b 34 || 13 τῶν ἴσων ἤχων PF (nisi quod hic η in ἤχων ex ι correctum est): τῶν ἔσω ἤχων Schneider post Sturzii εἴσω, quae intellegi nequeunt. suspicor κώδωνά τιν' ἔσω ἠχοῦντα τὴν ἀκοήν cf. § 21 τῶν μὲν γὰρ ἔξω δι' ἐκεῖνον [sc. κώδωνα] ἀκούομεν, ἐκείνου δὲ ψοφοῦντος διὰ τί. praecedit ἔνδον ποιήσαντα ψόφον ὥσπερ κώδωνος. ipsum κώδωνα Zeller I[4] 724[2] tubam interpretatus est cf. Problem. 33 14 p. 963a 1 ἔστι γὰρ ἡ διὰ τῶν ῥινῶν διάλεκτος γινομένη, ὅταν τὸ ἄνω τῆς ῥινὸς εἰς τὸν οὐρανόν, ᾗ συντέτρηται, κοῖλον γένηται. ὥσπερ κώδων γὰρ ὑπηχεῖ τοῦ κάτωθεν στενοῦ ὄντος. tintinnabulum interpretatus est Theophrasteum Aëtius IV 16 1 fortasse rectius. nam auris si tubae similis, (intus angustior, extra patentior) ad sonos foras mittendos, quam intus propagandos aptior esset. Theophrasto autem cartilago velut tintinnabulum illisa sonum edere et quoquoversus mittere videtur cf. Prol. p. 222 || 14 ὄζον [Emped. v. 315 Stein.] non dubitandum quin corruptum sit. nam cum omnino nulla sit similitudo auris ramique — neque enim Hesiodi πέντοζος (manus) oper. 744 neque Hippocratis de nat. inf. 19 [VII p. 506. 510 Littr.] ὀζοῦσθαι et διοζοῦσθαι apte comparabis — tum hic ineptissima esset vox, ubi de interiore auris forma agitur. αὐλὸν tentabat Wimmer. mihi σάρκινον ὀστοῦν, quo nihil melius τὸ χονδρῶδες Aëtii circumscribit, veri simile videtur cf. § 28 || κινου-

τὰ στερεὰ καὶ ποιεῖν ἦχον. ὄσφρησιν δὲ γίνεσθαι τῇ ἀναπνοῇ· διὸ καὶ μάλιστα ὀσφραίνεσθαι τούτους, οἷς σφοδροτάτη τοῦ ἄσθματος ἡ κίνησις· ὀσμὴν δὲ πλείστην ἀπὸ τῶν λεπτῶν καὶ τῶν κούφων ἀπορρεῖν. περὶ δὲ γεύσεως καὶ ἀφῆς οὐ διορίζεται καθ' ἑκατέραν οὔτε πῶς οὔτε δι' ἃ γίγνονται, πλὴν τὸ κοινὸν ὅτι τῷ ἐναρμόττειν τοῖς πόροις αἴσθησίς ἐστιν· ἥδεσθαι δὲ τοῖς ὁμοίοις κατά τε † μόρια καὶ τὴν κρᾶσιν, λυπεῖσθαι δὲ τοῖς ἐναντίοις.

10 ὡσαύτως δὲ λέγει καὶ περὶ φρονήσεως καὶ ἀγνοίας. τὸ μὲν γὰρ φρονεῖν εἶναι τοῖς ὁμοίοις, τὸ δ' ἀγνοεῖν τοῖς ἀνομοίοις, ὡς ἢ ταὐτὸν ἢ παραπλήσιον ὂν τῇ αἰσθήσει τὴν φρόνησιν. διαριθμησάμενος γὰρ ὡς ἕκαστον ἑκάστῳ γνωρίζομεν ἐπὶ τέλει προσέθηκεν ὡς

ἐκ τούτων ⟨γὰρ⟩ πάντα πεπήγασιν ἁρμοσθέντα
καὶ τούτοις φρονέουσι καὶ ἥδοντ' ἠδ' ἀνιῶνται.

διὸ καὶ τῷ αἵματι μάλιστα φρονεῖν· ἐν τούτῳ γὰρ μάλιστα κεκρᾶσθαί † ἐστι

11 τὰ στοιχεῖα τῶν μερῶν. ὅσοις μὲν οὖν ἴσα καὶ παραπλήσια μέμικται καὶ μὴ διὰ πολλοῦ μηδ' αὖ μικρὰ μηδ' ὑπερβάλλοντα τῷ μεγέθει, τούτους φρονιμωτάτους εἶναι καὶ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἀκριβεστάτους, κατὰ λόγον δὲ καὶ τοὺς ἐγγυτάτω τούτων, ὅσοις δ' ἐναντίως, ἀφρονεστάτους. καὶ ὧν μὲν μανὰ καὶ ἀραιὰ κεῖται τὰ στοιχεῖα, νωθροὺς καὶ ἐπιπόνους· ὧν δὲ πυκνὰ καὶ κατὰ μικρὰ τεθραυσμένα, τοὺς δὲ τοιούτους ὀξέως φερομένους καὶ πολλοῖς ἐπιβαλλομένους ὀλίγα ἐπιτελεῖν διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς τοῦ αἵματος φορᾶς. οἷς δὲ καθ' ἕν τι μόριον ἡ μέση κρᾶσίς ἐστι, ταύτῃ σοφοὺς ἑκάστους εἶναι· διὸ τοὺς μὲν ῥήτορας ἀγαθούς, τοὺς δὲ τεχνίτας, ὡς τοῖς μὲν ἐν ταῖς χερσί, τοῖς δὲ ἐν τῇ γλώττῃ τὴν κρᾶσιν οὖσαν· ὁμοίως δ' ἔχειν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας δυνάμεις.

12 Ἐμπεδοκλῆς μὲν οὖν οὕτως οἴεται καὶ τὴν αἴσθησιν γίνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἐξ ὧν λέγει πρῶτον μέν, τί διοίσει τὰ ἔμψυχα πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν ἄλλων. ἐναρμόττει γὰρ καὶ τοῖς τῶν ἀψύχων πόροις· ὅλως γὰρ ποιεῖ τὴν μῖξιν τῇ συμμετρίᾳ τῶν πόρων·

μένην vix sanum. nam ipse auditus aere illisus τὰ στερεά significat. ergo veterum de audiendo placitis adpositum magis rescribendum κινούμενον cf. § 29. 41 Priscian. paraphr. 35 sqq. Aët. IV 16 3. 4 Aristot. d. anima II 8 p. 419b 34. 420a 9 || 4 ἑτέραν PF: corr. Schneider. idem valeret κατ' οὐθετέραν || 5 τῷ συναρμόττειν τοὺς πόρους F et (nisi quod τὸ habet) P: correxi cf. § 35 τῷ γὰρ ἐναρμόττειν τοῖς πόροις ποιεῖ τὴν αἴσθησιν praeterea §§ 7. 12. 14. 15. 20. 35. 90. Aët. I 15 3 IV 9 6 [Prol. p. 222] Epicur. apud Laert. X 49 cf. id. III 69. ἐναρμόττειν Theophr. d. caus. pl. VI 5 4 restituas pro Urbinatis εἰς ἁρμόττειν v. Alex. in Arist. d. sensu p. 50,4 Thur. || 6 κατὰ ⟨τά⟩ τε Philippson. tento κατὰ τὰ στοιχεῖα || 11 Emped. vv. 324. 325 K. 336. 337 St. || γὰρ addidit Karsten: lacunam XIV litterarum indicat P: om. in mrg. ζήτει notato F || 12 ἥδοντ' ἠδ' Karsten: ἥδονται καὶ PF. ἄδονται καὶ Stephanus || 13 τοῦτο pr. F || ἐστι delevit Mullach cf. § 28 p. 507,18. πάντα coni. Usener conl. p. 506,9 ἐξ ἁπάντων ἐστὶ τῶν στοιχείων et p. 507,18 || 16 μερῶν sc. corporis cf. v. 21 et § 24 p. 506, 13 διὰ τὴν ἐν τοῖς μορίοις τοῦ αἵματος σύγκρασιν || 19 τεθραυσμένα sic PF || ὀξεῖς φερομένους F: ὀξέα [i. e. ὀξεῖς καὶ] φερομένους P: corr. Wimmer || 20 πολλὰ PF: corr. Wimmer || 21 ἡ μέση P pr. F: ἣ sec. F || 22 in mrg. adposuit notam σῆ F || 23 γλώσση PF || 25 in mrg. summo f. 148r notavit ἔλεγχος τοῦ ἐμπεδοκλέους pr. F || 26 μὲν F: om. P || 27 πρὸς τῷ PF: corr. Schneider

διόπερ ἔλαιον μὲν καὶ ὕδωρ οὐ μίγνυσθαι, τὰ δὲ ἄλλα ὑγρὰ καὶ περὶ ὅσων δὴ καταριθμεῖται τὰς ἰδίας κράσεις. ὥστε πάντα τε αἰσθήσεται καὶ ταὐτὸ ἔσται μῖξις καὶ αἴσθησις καὶ αὔξησις· πάντα γὰρ ποιεῖ τῇ συμμετρίᾳ τῶν πόρων, ἐὰν μὴ προσθῇ τινα διαφοράν.

13 ἔπειτα ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐμψύχοις τί μᾶλλον αἰσθήσεται τὸ ἐν τῷ ζῴῳ πῦρ ἢ τὸ ἐκτός, εἴπερ ἐναρμόττουσιν ἀλλήλοις· ὑπάρχει γὰρ καὶ ἡ συμμετρία καὶ τὸ ὅμοιον. ἔτι δὲ ἀνάγκη διαφοράν τινα ἔχειν, εἴπερ αὐτὸ μὲν μὴ δύναται συμπληροῦν τοὺς πόρους, τὸ δ' ἔξωθεν ἐπεισιόν· ὥστ' εἰ ὅμοιον ἦν πάντῃ καὶ πάντως, οὐκ ἂν ἦν αἴσθησις. ἔτι δὲ πότερον οἱ πόροι κενοὶ ἢ πλήρεις; εἰ μὲν γὰρ κενοί, συμβαίνει διαφωνεῖν ἑαυτῷ, φησὶ γὰρ ὅλως οὐκ εἶναι κενόν· εἰ δὲ πλήρεις, ἀεὶ ἂν αἰσθάνοιτο τὰ ζῷα· δῆλον γὰρ ὡς ἐναρμόττει, καθάπερ φησί, τὸ ὅμοιον.

14 καίτοι κἂν αὐτὸ τοῦτό τις διαπορήσειεν, εἰ δυνατόν ἐστι τηλικαῦτα μεγέθη γενέσθαι τῶν ἑτερογενῶν, ὥστ' ἐναρμόττειν, ἄλλως τε κἂν συμβαίνῃ, καθάπερ φησί, τὰς ὄψεις ὧν ἀσύμμετρος ἡ κρᾶσις ὁτὲ μὲν ὑπὸ τοῦ πυρός, ὁτὲ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἐμπλαττομένων τῶν πόρων ἀμαυροῦσθαι. εἰ δ' οὖν ἐστι καὶ τούτων συμμετρία καὶ πλήρεις οἱ πόροι τῶν μὴ συγγενῶν, πῶς, ὅταν αἰσθάνηται, καὶ ποῦ ταῦτα ὑπεξέρχεται; δεῖ γάρ τινα ἀποδοῦναι μεταβολήν. ὥστε πάντως ἔχει δυσκολίαν· ἢ γὰρ κενὸν ἀνάγκη ποιεῖν, ἢ ἀεὶ τὰ ζῷα αἰσθάνεσθαι πάντων, ἢ τὸ μὴ συγγενὲς ἁρμόττειν οὐ ποιοῦν αἴσθησιν οὐδ' ἔχον μεταβολὴν οἰκείαν τοῖς ἐμποιοῦσιν.

15 ἔτι δὲ εἰ καὶ μὴ ἐναρμόττοι τὸ ὅμοιον, ἀλλὰ μόνον ἅπτοιτο, καθ' ὁτιοῦν εὔλογον αἴσθησιν γίνεσθαι· δυοῖν γὰρ τούτοιν ἀποδίδωσι τὴν γνῶσιν τῷ τε ὁμοίῳ καὶ τῇ ἁφῇ, διὸ καὶ τὸ 'ἁρμόττειν' εἴρηκεν· ὥστ' εἰ τὸ ἔλαττον ἅψαιτο τῶν μειζόνων, εἴη ἂν αἴσθησις. ὅλως τε κατά γε ἐκεῖνον ἀφαιρεῖται καὶ τὸ ὅμοιον, ἀλλὰ ἡ συμμετρία μόνον ἱκανόν. διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ αἰσθάνεσθαί φησιν ἀλλήλων, ὅτι τοὺς πόρους ἀσυμμέτρους ἔχουσιν· εἰ δ' ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον τὸ ἀπορρέον, οὐδὲν ἔτι προσαφώρισεν. ὥστε ἢ οὐ τῷ ὁμοίῳ ἡ αἴσθησις ἢ οὐ διά τινα ἀσυμμετρίαν οὐ κρίνουσιν, ἁπάσας ⟨τ'⟩ ἀνάγκη τὰς αἰσθήσεις καὶ πάντα τὰ αἰσθητὰ τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν.

16 ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν ἡδονὴν καὶ λύπην ὁμολογουμένως ἀποδίδωσιν ἥδεσθαι μὲν ποιῶν τοῖς ὁμοίοις, λυπεῖσθαι δὲ τοῖς ἐναντίοις· 'ἐχθρὰ'

---

1 ἔλαιον in mrg. iteravit sec. P || καὶ περὶ ὅσων non tango. καὶ πάντα περὶ volebat Philippson || 4 τοῖς super vers. add. pr. F || 7 δὲ καὶ Camotius || 10 ἑαυτῷ subpallidum F || 12 καίτοι P: καί τϊ F || 13 γίνεσθαι Schneider || τῶν F: om. P || 14 κἂν συμβαίνῃ Schneider: καὶ συμβαίνει: καί συμβαίνει Wimmer || φασί PF: corr. Schneider || 14 ἀσύμμετρος ἡ P: ἡ σύμμετρος ἡ rescr. F || ὁτὲ P: ὅτε F itemque 15 || 17 τῶν μὲν PF: corr. Schneider || 18 ἔχειν PF: corr. Stephanus || 19 ἁρμόττειν PF: suspicor hunc sibi constitisse scriptorem ἐναρμόττειν ut v. 11 et 21 usurpantem cf. ad § 9. simplex verbum poetam decet cf. infra v. 21 vel Platonem Menon. p. 76 c || 20 ἔχον ex ἔχων ut videtur correctum F || 21 ἐναρμόττει PF: corr. Stephanus || 21 ὁτοιοῦν F || 22 τό τε rescr. F: corr. sec. F || 23 suspicor καὶ τοῦτο vel καὶ τότε. nam proprius usus verbi ἁρμόττειν ab hoc loco alienus || ὥτ' F || 24 ὅλως τε PF: ὅλως δὲ Schneider || ἀναιρεῖται coni. Schneider || 25 μόνη ἱκανή coni. Schneider at cf. ind. Aristot. p. 484 a 51. 59 || 26 αἰσθάνεται PF: correxi cf. § 7. αἰσθάνονται Stephanus || 28 οὗ κρίνουσιν PF: corr. Schneider || τ' addidit Usener || 30 ὁμολογομένως F || ἐχθρὰ sic P et rescriptum F: ἔχθεα Cam. cf. Emped. vv. 331.

γὰρ εἶναι, διότι

'πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων διέχουσι . . .
γέννῃ τε κράσει ⟨τε⟩ καὶ εἴδεσιν ἐκμακτοῖσιν.'

αἰσθήσεις γάρ τινας ἢ μετ' αἰσθήσεως ποιοῦσι τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν λύπην, ὥστε οὐχ ἅπασι γίνεται τοῖς ὁμοίοις. ἔτι εἰ τὰ συγγενῆ μάλιστα ποιεῖ τὴν ἡδονὴν ἐν τῇ ἁφῇ, καθάπερ φησί, τὰ σύμφυτα μάλιστ' ἂν ἥδοιτο καὶ ὅλως αἰσθάνοιτο· διὰ τῶν αὐτῶν γὰρ ποιεῖ τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν ἡδονήν.

17 καίτοι πολλάκις αἰσθανόμενοι λυπούμεθα κατ' αὐτὴν τὴν αἴσθησιν, ὡς ⟨δ'⟩ Ἀναξαγόρας φησίν, ἀεί· πᾶσαν γὰρ αἴσθησιν εἶναι μετὰ λύπης. ἔτι δ' ἐν ταῖς κατὰ μέρος· συμβαίνει γὰρ τῷ ὁμοίῳ γίνεσθαι τὴν γνῶσιν· τὴν γὰρ ὄψιν ὅταν ἐκ πυρὸς καὶ τοῦ ἐναντίου συστήσῃ, τὸ μὲν λευκὸν καὶ τὸ μέλαν δύναιτ' ἂν τοῖς ὁμοίοις γνωρίζειν, τὸ δὲ φαιὸν καὶ τἆλλα χρώματα τὰ μικτὰ πῶς; οὔτε γὰρ τοῖς τοῦ πυρὸς οὔτε τοῖς τοῦ ὕδατος πόροις οὔτ' ἄλλοις

18 ποιεῖ κοινοῖς ἐξ ἀμφοῖν· ὁρῶμεν δ' οὐδὲν ἧττον ταῦτα τῶν ἁπλῶν. ἀτόπως δὲ καὶ ὅτι τὰ μὲν ἡμέρας, τὰ δὲ νύκτωρ μᾶλλον ὁρᾷ· τὸ γὰρ ἔλαττον πῦρ ὑπὸ τοῦ πλείονος φθείρεται, διὸ καὶ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ὅλως τὸ καθαρὸν οὐ δυνάμεθ' ἀντιβλέπειν. ὥστε ὅσοις ἐνδεέστερον τὸ φῶς, ἧττον ἐχρῆν ὁρᾶν μεθ' ἡμέραν· ἢ εἴπερ τὸ ὅμοιον συναύξει, καθάπερ φησί, τὸ δὲ ἐναντίον φθείρει καὶ κωλύει, τὰ μὲν λευκὰ μᾶλλον ἐχρῆν ὁρᾶν ἅπαντας μεθ' ἡμέραν καὶ ὅσοις ἔλαττον καὶ ὅσοις πλεῖον τὸ φῶς, τὰ δὲ μέλανα νύκτωρ. νῦν δὲ πάντες ἅπαντα μεθ' ἡμέραν μᾶλλον ὁρῶσι πλὴν ὀλίγων ζῴων· τούτοις δ' εὔλογον τοῦτ' ἰσχύειν τὸ οἰκεῖον πῦρ, ὥσπερ ἔνια καὶ τῇ

19 χρόᾳ διαλάμπει μᾶλλον τῆς νυκτός. ἔτι δ' οἷς ἡ κρᾶσις ἐξ ἴσων, ἀνάγκη συναύξεσθαι κατὰ μέρος ἑκάτερον· ὥστ' εἰ πλεονάζον κωλύει θάτερον ὁρᾶν, ἁπάντων ἂν εἴη παραπλησία πως ἡ διάθεσις. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ὄψεως πάθη χαλεπώτερον ἔσται διελεῖν. τὰ δὲ περὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις πῶς κρίνωμεν τῷ ὁμοίῳ; τὸ γὰρ ὅμοιον ἀόριστον. οὔτε γὰρ ψόφῳ τὸν ψόφον οὔτ' ὀσμῇ τὴν ὀσμὴν οὔτε τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμογενέσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν τοῖς ἐναντίοις. ἀπαθῆ γὰρ δεῖ τὴν αἴσθησιν προσάγειν· ἤχου δὲ ἐνόντος ἐν ὠσὶν ἢ χυλῶν ἐν γεύσει καὶ ὀσμῆς ἐν ὀσφρήσει κωφότεραι

---

332 K. 191. 192 St. Simplic. in phys. f. 34 v 2 ἔχθρα [sic aF: ἔργα DE. δὲ add. Karsten] πλεῖστον [transp. post ἀλλήλων Stein] ἀπ' [sic DEF] ἀλλήλων διέχουσι μάλιστα [διέχουσιν ἄμικτα Karst.] γέννῃ τε κρίσει [DEF: κράσει a] τε καὶ εἴδεσιν ἐκμακτοῖσι || διὸ PF: corr. Usener || 3 γένει τε καὶ κράσει καὶ εἴδεσιν PF: corr. Karsten, qui γέννᾳ commendat p. 200 || 4 αἰσθήσει γάρ τινι coni. Wimmer || ποιοῦσι: simul intellegitur Anaxagoras cf. v. 9 || 5 ὥσγε rescr. F || ἅπασα coni. Schneider || fuit qui ἔτι δ' mallet, sed cf. p. 506, 8 || 8 δ' addidit Wimmer || 9 λύπης sic PF || 10 κατὰ μέγεθος PF: corr. Schneider || γὰρ iteratum ut p. 501, 12. 510, 15 || 13 ἄλλοις PF: vulgo ἄλλους || 14 κοινοὺς PF: correxi. nam μικτοὶ πόροι μικτοῖς χρώμασι conveniunt || 14 ἀτόπως PF: 'nisi λέγει intellegatur, malim ἄτοπον' Schneider. num ἔχει audiendum est cf. ad p. 526, 14? || 15 ὁρᾷ PF: ὁρῶμεν Camot. || 18 ἢ correctum ex nescio quo P || 20 τὰ δὲ μέλανα P itemque (sed μελανὰ) F: καὶ τὰ μέλανα Camot. vulgo || 23 διαλάμπειν PF: corr. Stephanus || 24 συναύξασθαι ead. m. corr. F || 26 num ἔστι διελεῖν ut p. 505, 3? || 27 κρίνομεν PF cf. p. 505, 4: corr. Stephanus || 29 εὐπαθῆ malis at cf. Arist. p. 429 a 15 sqq. [index Bonitz. p. 72 a 38] || δεῖ P: δὴ F || 30 χιλῶν P sec. F: χειλῶν pr. F || κοφώτεραι pr. F

πᾶσαι γίνονται ⟨καὶ⟩ μᾶλλον ὅσῳ ἂν πλήρεις ὦσι τῶν ὁμοίων, εἰ μή τις λεχθείη
περὶ τούτων διορισμός. ἔτι δὲ τὸ περὶ τὴν ἀπορροήν, καίπερ οὐχ 20
ἱκανῶς λεγόμενον περὶ μὲν τὰς ἄλλας ὅμως ἔστι πως ὑπολαβεῖν, περὶ δὲ
τὴν ἁφὴν καὶ γεῦσιν οὐ ῥᾴδιον. πῶς γὰρ τῇ ἀπορροῇ κρίνωμεν ἢ πῶς
ἐναρμόττον τοῖς πόροις τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον; μόνου γὰρ δοκεῖ τῶν στοι-
χείων τοῦ πυρὸς ἀπορρεῖν, ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενός. ἔτι δ' εἰ ἡ φθίσις
διὰ τὴν ἀπορροήν, ᾧπερ χρῆται κοινοτάτῳ σημείῳ, συμβαίνει δὲ καὶ τὰς
ὀσμὰς ἀπορροῇ γίνεσθαι, τὰ πλείστην ἔχοντα ὀσμὴν τάχιστ' ἐχρῆν φθεί-
ρεσθαι. νῦν δὲ σχεδὸν ἐναντίως ἔχει· τὰ γὰρ ὀσμωδέστατα τῶν φυτῶν καὶ
τῶν ἄλλων ἐστὶ χρονιώτατα. συμβαίνει δὲ καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας ὅλως μὴ
εἶναι αἴσθησιν ἢ ἧττον διὰ τὸ συγκρίνεσθαι τότε καὶ μὴ ἀπορρεῖν.

ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν ἀκοὴν ὅταν ἀποδῷ τοῖς ἔσωθεν γίνεσθαι ψόφοις, ἄτοπον 21
τὸ οἴεσθαι δῆλον εἶναι πῶς ἀκούουσιν, ἔνδον ποιήσαντα ψόφον ὥσπερ κώ-
δωνος. τῶν μὲν γὰρ ἔξω δι' ἐκεῖνον ἀκούομεν, ἐκείνου δὲ ψοφοῦντος διὰ
τί; τοῦτο γὰρ αὐτὸ λείπεται ζητεῖν. ἀτόπως δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν ὄσφρησιν
εἴρηκεν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ κοινὴν αἰτίαν ἀπέδωκεν· ἔνια μὲν γὰρ ὅλως
οὐδ' ἀναπνέει τῶν ὀσφραινομένων. ἔπειτα τὸ μάλιστα ὀσφραίνεσθαι τοὺς
πλεῖστον ἐπισπωμένους εὔηθες· οὐδὲν γὰρ ὄφελος μὴ ὑγιαινούσης ἢ μὴ
ἀνεῳγμένης πως τῆς αἰσθήσεως. πολλοῖς δὲ συμβαίνει πεπηρῶσθαι καὶ
ὅλως μηδὲν αἰσθάνεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ δύσπνοοι καὶ οἱ πονοῦντες
καὶ οἱ καθεύδοντες μᾶλλον ἂν αἰσθάνοιντο τῶν ὀσμῶν· τὸν πλεῖστον γὰρ
ἕλκουσιν ἀέρα. νῦν δὲ συμβαίνει τοὐναντίον. οὐ γὰρ ἴσως καθ' 22
αὑτὸ τὸ ἀναπνεῖν αἴτιον τῆς ὀσφρήσεως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὡς ἔκ τε
τῶν ἄλλων ζῴων μαρτυρεῖται καὶ διὰ τῶν εἰρημένων παθῶν· ὁ δ' ὡς
ταύτης οὔσης τῆς αἰτίας καὶ ἐπὶ τέλει πάλιν εἴρηκεν ὥσπερ ἐπισημαινόμενος

ὧδε μὲν οὖν πνοιῆς τε λελόγχασι πάντα καὶ ὀσμῶν.

---

1 καὶ μᾶλλον ὅσῳ ἂν scripsi. nam ὅσῳ non sequente μᾶλλον Aristoteleus est mos [cf. ind. Bonitzii p. 453a 42] nec minus probe μᾶλλον comparativum excipit. v. Vahlen ad poet.[2] 127 sq. cf. p. 507, 2 ὁρᾶν . . . τῷ διαφανεῖ . . . καὶ ὅσῳ ἂν καθαρώτερον ᾖ μᾶλλον. ὅσῳ μᾶλλον ἂν collocaverat Schneider || εἰ μὴ κτλ. referenda sunt ad πᾶσαι cf. p. 503, 3 sq. || 2 τὰ περὶ F || 4 κρίνομεν PF: corr. Stephanus cf. p. 504, 27 || 5 ἐναρμόττον P: ἐναρμόττειν F: vulgo ἐναρμόττει ex Schneideri coniectura. sed audiendum κρίνομεν || 7 συμβαίνειν PF: scripsi συμβαίνει δὲ. deleverat συμβαίνειν Wimmer || 8 φθείρειν PF: corr. Schneider φθίνειν simul proponens. sed cf. p. 508, 21 || 10 φιλία Empedoclea opponi videtur τῇ φθίσει v. 6, quod intellexit Philippson. hinc συγκρίνεσθαι v. 11 explicandum cf. Arist. p. 333b 12. 984a 10 || 12 ἔσωθεν cf. § 9 || 13 πῶς sic PF || ποιήσαντα PF sc. Empedoclem, qui audiendus est in infinitivo οἴεσθαι. ποιήσαντος Wimmer || 14 κώδωνας PF: corr. Sturz cf. § 9 || δι' ἐκεῖνα PF: δι' ἐκεῖνον Schneider, puta κώδωνα: δι' ἐκείνου Usener || ἀκούωμεν pr. F || ἐκεῖνο (?) pr. F || 15 τί; τὸ γὰρ PF: corr. Wimmer || ὄσφρησις sec. P in mrg. || 17 ἀναπνεῖ corrigebat Schneider || 19 ἀνεγνωσμένης P (superscripta ωγ m. sec.): ἀνεγνωσμένης F || 19 πεπληρῶσθαι PF: corr. Coray || 21 καθεύδοντες . . . . νοσμῶν lacuna extremo versu relicta pr. P, quam explevit sec. P: καθεύδοντες extremo versu, νοσμῶν initio proximi nulla lacuna indicata, sed in mrg. eadem manu ζή(τει) F cf. p. 498, 15 || 24 ὃ δ' PF || 26 πνοῆς τε PF: corr. Stephanus

οὐκ ἀληθὲς ⟨δὲ⟩ οὐδὲ τὸ μάλιστα ὀσφραίνεσθαι τῶν κούφων, ἀλλὰ δεῖ καὶ
ὀσμὴν ἐνυπάρχειν. ὁ γὰρ ἀὴρ καὶ τὸ πῦρ κουφότατα μέν, οὐ ποιοῦσι δὲ
23 αἴσθησιν ὀσμῆς. ὡσαύτως δ' ἄν τις καὶ περὶ τὴν φρόνησιν ἀπορή-
σειεν, εἰ γὰρ τῶν αὐτῶν ποιεῖ καὶ τὴν αἴσθησιν. καὶ γὰρ ἅπαντα μεθέξει
τοῦ φρονεῖν. καὶ ἅμα πῶς ἐνδέχεται καὶ ἐν ἀλλοιώσει καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου
γίνεσθαι τὸ φρονεῖν; τὸ γὰρ ὅμοιον οὐκ ἀλλοιοῦται τῷ ὁμοίῳ. τὸ δὲ δὴ
τῷ αἵματι φρονεῖν καὶ παντελῶς ἄτοπον· πολλὰ γὰρ τῶν ζῴων ἄναιμα,
τῶν δὲ ἐναίμων τὰ περὶ τὰς αἰσθήσεις ἀναιμότατα τῶν μερῶν. ἔτι καὶ
ὀστοῦν καὶ θρὶξ αἰσθάνοιτ' ἄν, ἐπεὶ οὖν ἐξ ἁπάντων ἐστὶ τῶν στοιχείων.
καὶ συμβαίνει ταὐτὸ εἶναι τὸ φρονεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ ἥδεσθαι καὶ ⟨τὸ⟩
λυπεῖσθαι καὶ [τὸ] ἀγνοεῖν· ἄμφω γὰρ ποιεῖ τοῖς ἀνομοίοις. ὥσθ' ἅμα
24 τῷ μὲν ἀγνοεῖν ἔδει γίνεσθαι λύπην, τῷ δὲ φρονεῖν ἡδονήν. ἄτοπον
δὲ καὶ τὸ τὰς δυνάμεις ἑκάστοις ἐγγίνεσθαι διὰ τὴν ἐν τοῖς μορίοις τοῦ
αἵματος σύγκρασιν, ὡς ἢ τὴν γλῶτταν αἰτίαν τοῦ εὖ λέγειν ⟨οὖσαν ἢ⟩ τὰς
χεῖρας τοῦ δημιουργεῖν, ἀλλ' οὐκ ὀργάνου τάξιν ἔχοντα. διὸ καὶ μᾶλλον ἄν
τις ἀποδοίη τῇ μορφῇ τὴν αἰτίαν ἢ τῇ κράσει τοῦ αἵματος, ἣ χωρὶς διανοίας
ἐστίν· οὕτως γὰρ ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων. Ἐμπεδοκλῆς μὲν οὖν
ἔοικεν ἐν πολλοῖς διαμαρτάνειν.
25 Τῶν δὲ μὴ τῷ ὁμοίῳ ποιούντων τὴν αἴσθησιν Ἀλκμαίων μὲν πρῶτον
ἀφορίζει τὴν πρὸς τὰ ζῷα διαφοράν. ἄνθρωπον γάρ φησι τῶν ἄλλων δια-
φέρειν ὅτι μόνος ξυνίησι, τὰ δ' ἄλλα αἰσθάνεται μὲν οὐ ξυνίησι δέ, ὡς
ἕτερον ὂν τὸ φρονεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι, καὶ οὐ, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς,
ταὐτόν. ἔπειτα περὶ ἑκάστης λέγει. ἀκούειν μὲν οὖν φησι τοῖς ὠσίν, διότι
κενὸν ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχει· τοῦτο γὰρ ἠχεῖν. φθέγγεσθαι δὲ τῷ κοίλῳ, τὸν
ἀέρα δ' ἀντηχεῖν. ὀσφραίνεσθαι δὲ ῥισὶν ἅμα τῷ ἀναπνεῖν ἀνάγοντα τὸ
πνεῦμα πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. γλώττῃ δὲ τοὺς χυμοὺς κρίνειν· χλιαρὰν γὰρ
οὖσαν καὶ μαλακὴν τήκειν τῇ θερμότητι· δέχεσθαι δὲ καὶ διαδιδόναι διὰ
26 τὴν μανότητα καὶ ἁπαλότητα. ὀφθαλμοὺς δὲ ὁρᾶν διὰ τοῦ πέριξ

1 ἀληθές. οὐδὲ PF: corr. Schneider || τὸ μάλιστα (τὸ et μαλ rescripta) F || δεῖ P: δὴ F || 3 φρόνησις in mrg. sec. P || 4 εἴπερ τῶν αὐτῶν olim conieci, genetivum ut πυρός p. 500, 9 explicans. nunc εἰ γὰρ teneo Vahleni ad Ar. poet. [Berol. 1874] p. 115 exemplis motus. εἴ γ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν Usener, ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν vel εἰ διὰ τῶν αὐτῶν [cf. § 70] Schneider, εἴ γε τὴν αὐτὴν Coray || 4 ἅπαντα μεθέξει κτλ. dubitant Schneider et Philippson. at cf. Arist. d. anim. III 3 p. 427b 6 || 8 δὲ ἀναίμων PF: corr. Schneider || 9 ἐπεὶ γοῦν Wimmer. Usener ἐπεὶ ὁμοίως sc. αἵματι cf. p. 502, 13 || 10 τοῦτο PF: ταυτὸν Stephanus || τὸ ante λυπεῖσθαι addidit Schneider || 11 τὸ ante ἀγνοεῖν delevit Wimmer || ὥσθ' P: ὥστ' F || 12 τὸ δὲ φρονεῖν pr. F || 14 ὡς ἢ PF: ὡς εἶναι Usener. ὡσεὶ Stephanus || οὖσαν ἢ addidi cf. p. 502, 23 || 16 ἃ χωρὶς ante Schneiderum || 18 ἐν πολλοῖς sic PF || 19 ἀλκμαίων in mrg. sec. P || 20 ἀφωρίζει pr. F || 21 μόνον PF: corr. post Zellerum I. Klein quaest. Nigid. p. 26, VIII || 24 ἐνυπάρχει F: ὑπάρχει P || τοῦτο F: τούτῳ P. conicio τοῦτο γὰρ ἠχοῦν [cf. Plac. IV 17 2] φθέγγεσθαι διὰ τὸ κοῖλον, aliter Prol. p. 223 || 25 ἀνάγοντας coni. Usener conl. § 38 || 27 δεδέχθαι δὲ καὶ διδόναι PF: corr. Schneider || 28 καὶ ἁπαλότητα corr. Wimmer cf. § 40. 43: τῆς ἁπαλότητος PF || fuit qui ὀφθαλμοῖς mallet. sed cf. Ar. d. sens. p. 438a 4 hist. an. X 1 p. 633b 20. ego propter sequentia ὀφθαλμὸν exspecto ||

ὕδατος· ὅτι δ' ἔχει πῦρ δῆλον εἶναι, πληγέντος γὰρ ἐκλάμπειν. ὁρᾶν δὲ τῷ στίλβοντι καὶ τῷ διαφανεῖ, ὅταν ἀντιφαίνῃ, καὶ ὅσῳ ἂν καθαρώτερον ᾖ μᾶλλον. ἁπάσας δὲ τὰς αἰσθήσεις συνηρτῆσθαί πως πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, διὸ καὶ πηροῦσθαι κινουμένου καὶ μεταλλάττοντος τὴν χώραν· ἐπιλαμβάνειν γὰρ τοὺς πόρους, δι' ὧν αἱ αἰσθήσεις. περὶ δὲ ἁφῆς οὐκ εἴρηκεν οὔτε πῶς οὔτε τίνι γίνεται. [ἀλλ'] Ἀλκμαίων μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀφώρικεν.

27 Ἀναξαγόρας δὲ γίνεσθαι μὲν τοῖς ἐναντίοις· τὸ γὰρ ὅμοιον ἀπαθὲς ὑπὸ τοῦ ὁμοίου. καθ' ἑκάστην δ' ἰδίᾳ πειρᾶται διαριθμεῖν. ὁρᾶν μὲν γὰρ τῇ ἐμφάσει τῆς κόρης, οὐκ ἐμφαίνεσθαι δὲ εἰς τὸ ὁμόχρων, ἀλλ' εἰς τὸ διάφορον. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς μεθ' ἡμέραν, ἐνίοις δὲ νύκτωρ εἶναι τὸ ἀλλόχρων, διὸ ὀξυωπεῖν τότε. ἁπλῶς δὲ τὴν νύκτα μᾶλλον ὁμόχρων εἶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἐμφαίνεσθαι δὲ μεθ' ἡμέραν, ὅτι τὸ φῶς συναίτιον τῆς ἐμφάσεως· τὴν δὲ χρόαν τὴν κρατοῦσαν μᾶλλον εἰς τὴν ἑτέραν ἐμφαίνεσθαι [εἰς].

28 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὴν ἁφὴν καὶ τὴν γεῦσιν κρίνειν· τὸ γὰρ ὁμοίως θερμὸν καὶ ψυχρὸν οὔτε θερμαίνειν οὔτε ψύχειν πλησιάζον οὐδὲ δὴ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ὀξὺ δι' αὐτῶν γνωρίζειν, ἀλλὰ τῷ μὲν θερμῷ τὸ ψυχρόν, τῷ δ' ἁλμυρῷ τὸ πότιμον, τῷ δ' ὀξεῖ τὸ γλυκὺ κατὰ τὴν ἔλλειψιν τὴν ἑκάστου· πάντα γὰρ ἐνυπάρχειν † ἐστὶν ἐν ἡμῖν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὀσφραίνεσθαι καὶ ἀκούειν τὸ μὲν ἅμα τῇ ἀναπνοῇ, τὸ δὲ τῷ διικνεῖσθαι τὸν ψόφον ἄχρι τοῦ ἐγκεφάλου· τὸ γὰρ περιέχον ὀστοῦν εἶναι κοῖλον, εἰς ὃ ἐμπίπτειν τὸν ψόφον.

29 ἅπασαν δ' αἴσθησιν μετὰ λύπης, ὅπερ ἂν δόξειεν ἀκόλουθον εἶναι τῇ ὑποθέσει· πᾶν γὰρ τὸ ἀνόμοιον ἁπτόμενον πόνον παρέχει. φανερὸν δὲ τοῦτο τῷ τε τοῦ χρόνου πλήθει καὶ τῇ τῶν αἰσθητῶν ὑπερβολῇ. τά τε γὰρ λαμπρὰ χρώματα καὶ τοὺς ὑπερβάλλοντας ψόφους λύπην ἐμποιεῖν καὶ οὐ πολὺν χρόνον δύνασθαι τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν. αἰσθητικώτερα δὲ τὰ μείζω ζῷα καὶ ἁπλῶς εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος τὴν αἴσθησιν. ὅσα μὲν γὰρ μεγάλους καὶ καθαροὺς καὶ λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, μεγάλα τε καὶ πόρρωθεν ὁρᾶν, ὅσα δὲ μικρούς, ἐναντίως.

30 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀκοῆς. τὰ μὲν γὰρ μεγάλα τῶν μεγάλων καὶ τῶν πόρρωθεν ἀκούειν, τὰ δ' ἐλάττω λανθάνειν, τὰ δὲ μικρὰ τῶν μικρῶν καὶ τῶν ἐγγύς. καὶ ἐπὶ τῆς ὀσφρήσεως ὁμοίως· ὄζειν μὲν γὰρ μᾶλλον τὸν λεπτὸν ἀέρα, θερμαινόμενον μὲν γὰρ καὶ μανούμενον ὄζειν. ἀναπνέον δὲ τὸ μὲν μέγα ζῷον ἅμα τῷ μανῷ καὶ τὸ πυκνὸν ἕλκειν, τὸ δὲ μικρὸν

---

2 ὅσον ἂν PF: corr. Schneider || καθαρότατον pr. F || ἢ PF || 4 πληροῦσθαι PF: corr. Coray || ἐπιλαμβάνειν sc. τὸν ἐγκέφαλον. ἐπιλαμβάνεσθαι Wimmer || 5 περὶ δὲ ἁφῆς οὐκ εἰ in litura pr. P || 6 ἀλλ' [i. e. ἀλκ (μ superscr.) in contextum falso receptum, velut sec. P ἀλκμαῖ in mrg. habet cf. p. 499,13] PF: induxit Stephanus || ἀκμαίων PF || 8 δὲ διαπειρᾶται PF: corr. Wimmer || 9 ἐμφαίνεσθαι pr. F (κ sec. m. superscripto): ἐκφαίνεσθαι P || ὁμόχρουν hoc loco PF, alias fere ὁμόχρων et sim. quod constanter scripsi || 11 διὸ ὀξυωπεῖν τότε Schneider: διοξυωπεῖν δὲ PF: delevit Philippson | 13 ἐπιφάσεως PF: corr. Schneider || 14 εἰς seclusit Philippson || 16 οὐδὲ δεῖ PF: corr. Stephanus || 18 ἐστὶν secl. Philippson. πάντῃ Usener cf. p. 502,13 || 23 τοῦ χρόνου Schneider coni. § 32: τοῦ ὕπνου PF || 27 αἴσθησιν ⟨τῶν αἰσθητηρίων⟩ ex § 34 veri similiter scripsit Schneider || 28 μικροὺς sic PF || 29 τῶν μεγάλων habent PF || 32 μανούμενον sic PF || 33 fort. καὶ τὸν πυκνόν itemque p. 508,1 αὐτὸν τὸν μανὸν cf. p. 509,16

αὐτὸ τὸ μανόν, διὸ καὶ τὰ μεγάλα μᾶλλον αἰσθάνεσθαι. καὶ γὰρ τὴν ὀσμὴν
ἐγγὺς εἶναι μᾶλλον ἢ πόρρω διὰ τὸ πυκνοτέραν εἶναι, σκεδαννυμένην δὲ
ἀσθενῆ. σχεδὸν δὲ ὡς εἰπεῖν οὐχ αἰσθάνεσθαι τὰ μὲν μεγάλα τῆς λεπτῆς
[ἀέρος], τὰ δὲ μικρὰ τῆς πυκνῆς.
31 Τὸ μὲν οὖν τοῖς ἐναντίοις ποιεῖν τὴν αἴσθησιν ἔχει τινὰ λόγον, ὥσπερ
ἐλέχθη· δοκεῖ γὰρ ἡ ἀλλοίωσις οὐχ ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐναν-
τίων εἶναι. καίτοι καὶ τοῦτο δεῖται πίστεως, εἰ ἀλλοίωσις ἡ αἴσθησις εἴ
τε τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου κριτικόν. τὸ δὲ μετὰ λύπης ἅπασαν εἶναι
[ψεῦδος] οὔτ' ἐκ τῆς χρήσεως ὁμολογεῖται, τὰ μὲν ⟨γὰρ⟩ μεθ' ἡδονῆς τὰ
δὲ πλεῖστα ἄνευ λύπης ἐστίν, οὔτ' ἐκ τῶν εὐλόγων. ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις
κατὰ φύσιν, οὐδὲν δὲ τῶν φύσει βίᾳ καὶ μετὰ λύπης, ἀλλὰ μᾶλλον μεθ'
ἡδονῆς, ὅπερ καὶ φαίνεται συμβαῖνον. τὰ γὰρ πλείω καὶ πλεονάκις ἡδόμεθα
καὶ αὐτὸ δὲ τὸ αἰσθάνεσθαι χωρὶς τῆς περὶ ἕκαστον ἐπιθυμίας διώκομεν.
32 ἔτι δ' ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ καὶ λύπη γίνεται διὰ τῆς αἰσθήσεως, ἅπαν δὲ φύσει
πρὸς τὸ βέλτιόν ἐστι, καθάπερ ἡ ἐπιστήμη, μᾶλλον ἂν εἴη μεθ' ἡδονῆς ἢ
μετὰ λύπης. ἁπλῶς δ' εἴπερ μηδὲ τὸ διανοεῖσθαι μετὰ λύπης, οὐδὲ τὸ
αἰσθάνεσθαι· τὸν αὐτὸν γὰρ ἔχει λόγον ἑκάτερον πρὸς τὴν αὐτὴν χρείαν.
ἀλλὰ μὴν οὐδὲ αἱ τῶν αἰσθητῶν ὑπερβολαὶ καὶ τὸ τοῦ χρόνου πλῆθος
οὐδὲν σημεῖον ὡς μετὰ λύπης ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἐν συμμετρίᾳ τινὶ
καὶ κράσει πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἡ αἴσθησις. διόπερ ἴσως τὸ μὲν ἐλλεῖπον
33 ἀναίσθητον, τὸ δ' ὑπερβάλλον λύπην τε ποιεῖ καὶ φθείρει. συμβαίνει
τοίνυν τὸ κατὰ φύσιν ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν σκοπεῖν· ἡ γὰρ ὑπερβολὴ παρὰ
φύσιν. ἐπεὶ τό γε ἀπ' ἐνίων καὶ ἐνίοτε λυπεῖσθαι, καθάπερ καὶ ἥδεσθαι,
φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον· ὥστ' οὐδὲν μᾶλλον διά γε τοῦτο μετὰ λύπης
ἢ μεθ' ἡδονῆς ἐστιν, ἀλλ' ἴσως μετ' οὐδετέρου κατά γε τὸ ἀληθές· οὐδὲ
γὰρ ἂν δύναιτο κρίνειν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ διάνοια συνεχῶς οὖσα μετὰ λύπης
ἢ ἡδονῆς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπὸ μικρᾶς ἀρχῆς ἐφ' ὅλην μετήνεγκε τὴν
34 αἴσθησιν. ὅταν δὲ λέγῃ τὰ μείζω μᾶλλον αἰσθάνεσθαι καὶ ἁπλῶς

---

2 nisi intercidit velut ἰσχυρὰν post μᾶλλον cf. p. 509,26, legendum κρῖναι μᾶλλον || πυκνότερα PF: corr. Camotius || 4 ἀέρος glossema ex p. 507, 32 fictum delevi. immo audiendum ὀσμῆς, quod substituebat Philippson || 6 ἐλέχθη §§ 1. 2 || 7 καίτοι P: καίτι F || ἡ ἀλλοίωσις PF: corr. Schneider || 8 εἴ τε Schneider: οὔτε PF || 9 ψεῦδος seclusit Wimmer || τῆς κρίσεως Stephanus || 10 ἐκ τῶν εὐλόγων vix sanum. aut ἐκ τῶν λόγων scribes aut quod Usenerus proposuit ἔστι τῶν εὐλόγων || 11 τῇ PF: corr. Schneider || 12 τὰ γὰρ πλείω καὶ πλεονάκις cf. v. 23 ἀπ' ἐνίων καὶ ἐνίοτε || 13 αὐτοὶ PF: corr. Schneider || χωρὶς κτλ. cf. Arist. metaph. A 1 πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει. σημεῖον δ' ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις· καὶ γὰρ χωρὶς τῆς χρείας ἀγαπῶνται δι' αὑτάς. ἐπιθυμίαν dicit χρείαν (cf. v. 17), nam ἐπιθυμία est ἔνδεια cf. Probl. p. $930^{a}27$ || 15 καθάπερ ἡ ἐπιστήμη PF: om. Vossianus et delevit Schneider: scripserim καθάπερ καὶ ἡ ἐπιστήμη sc. φύσει πρὸς τὸ βέλτιόν ἐστιν. quid sit ἐπιστήμη docet Ar. de anima II 5 p. $417^{b}22$ τῶν καθ' ἕκαστον ἡ κατ' ἐνέργειαν αἴσθησις, ἡ δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου. . . . διὸ νοῆσαι μὲν ἐπ' αὐτῷ ὁπόταν βούληται, αἰσθάνεσθαι δ' οὐκ ἐπ' αὐτῷ. hinc διανοεῖσθαι et αἰσθάνεσθαι opposita in proximis vv. 16. 27 || ἐπιστήμη in mrg. iterat sec. P || 17 γὰρ F: om. P || intellegerem αὑτοῦ: *ad proprium utriusque usum.* nam et cum cogitat et sentit aliquis, voluptate quadam perfunditur || 19 οὐδὲ ἐν PF || 20 καὶ πράξει PF: corr. Coray || 28 λέγη P: λέγει sed corr. pr. F

κατὰ τὸ μέγεθος τῶν αἰσθητηρίων εἶναι τὴν αἴσθησιν, τὸ μὲν αὐτῶν ἔχει
τινὰ ἀπορίαν, οἷον πότερον τὰ μικρὰ μᾶλλον ἢ τὰ μεγάλα τῶν ζῴων
αἰσθητικά· δόξειε γὰρ ἂν ἀκριβεστέρας αἰσθήσεως εἶναι τὰ μικρὰ μὴ λαν-
θάνειν, καὶ ἅμα τὸ τὰ ἐλάττω δυνάμενον καὶ τὰ μείζω κρίνειν οὐκ ἄλογον.
ἅμα δὲ καὶ δοκεῖ περὶ ἐνίας αἰσθήσεις βέλτιον ἔχειν τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων,
ὥστε ταύτῃ μὲν χείρων ἡ τῶν μειζόνων αἴσθησις. εἰ δ' αὖ φαίνεται 35
καὶ πολλὰ λανθάνειν τὰ μικρά [τῶν μειζόνων οἷον οἱ ψόφοι, χρώματα],
βελτίων ἡ τῶν μειζόνων· ἅμα δὲ καὶ εὔλογον, ὥσπερ καὶ τὴν ὅλην τοῦ
σώματος κρᾶσιν, ὁμοίως ἔχειν καὶ τὰ περὶ τὰς αἰσθήσεις. τοῦτο μὲν οὖν,
ὥσπερ ἐλέχθη, διαπορήσειεν ἄν τις, εἰ ἄρα καὶ δεῖ λέγειν οὕτως· οὐ γὰρ
ἐν τοῖς ὁμοίοις γένεσιν ἀφώρισται κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κυριώτατα ἴσως
ἡ τοῦ σώματος διάθεσίς τε καὶ κρᾶσις. τὸ δὲ πρὸς τὰ μεγέθη τὴν
συμμετρίαν ἀποδιδόναι τῶν αἰσθητῶν ἔοικεν ὁμοίως λέγειν Ἐμπεδοκλεῖ·
τῷ γὰρ ἐναρμόττειν τοῖς πόροις ποιεῖ τὴν αἴσθησιν. πλὴν ἐπὶ τῆς ὀσφρή-
σεως ἴδιον συμβαίνει δυσχερές· ὄζειν μὲν γάρ φησι τὸν λεπτὸν ἀέρα μᾶλλον,
ὀσφραίνεσθαι δὲ ἀκριβέστερον ὅσα τὸν πυκνὸν ἢ τὸν μανὸν ἕλκει.

περὶ δὲ τῆς ἐμφάσεως κοινή τίς ἐστιν ἡ δόξα· σχεδὸν γὰρ οἱ πολλοὶ τὸ 36
ὁρᾶν οὕτως ὑπολαμβάνουσι διὰ τὴν γινομένην ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔμφασιν.
τοῦτο δὲ οὐκέτι συνεῖδον ὡς οὔτε τὰ μεγέθη σύμμετρα τὰ ὁρώμενα τοῖς
ἐμφαινομένοις οὔτε ἐμφαίνεσθαι πολλὰ ἅμα καὶ τἀναντία δυνατόν, ἔτι δὲ
κίνησις καὶ διάστημα καὶ μέγεθος ὁρατὰ μέν, ἔμφασιν δὲ οὐ ποιοῦσιν.
ἐνίοις δὲ τῶν ζῴων οὐδὲν ἐμφαίνεται, καθάπερ τοῖς σκληροφθάλμοις καὶ
τοῖς ἐνύδροις. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀψύχων διά γε τοῦτο πολλὰ ἂν ὁρῷεν· καὶ
γὰρ ἐν ὕδατι καὶ χαλκῷ καὶ ἑτέροις πολλοῖς ἐστιν ἀνάκλασις. φησὶ 37
δὲ καὶ αὐτὸς ἐμφαίνεσθαι μὲν εἰς ἄλληλα ⟨τὰ⟩ χρώματα, μᾶλλον δὲ τὸ
ἰσχυρὸν εἰς τὸ ἀσθενές· ὥστε ἑκάτερον μὲν ἐχρῆν ὁρᾶν, μᾶλλον δὲ ⟨τὸ⟩
μέλαν καὶ ὅλως ⟨τὸ⟩ ἀσθενέστερον. διὸ καὶ τὴν ὄψιν ὁμόχρων ποιεῖ τῇ
νυκτὶ καὶ τὸ φῶς αἴτιον τῆς ἐμφάσεως. καίτοι πρῶτον μὲν τὸ φῶς ὁρῶμεν
αὐτὸ δι' οὐδεμιᾶς ἐμφάσεως, ἔπειτα οὐδὲν ἧττον τὰ μέλανα τῶν λευκῶν
οὐκ ἔχει φῶς. ἔτι δὲ κἂν τοῖς ἄλλοις ἀεὶ τὴν ἔμφασιν ὁρῶμεν εἰς τὸ
λαμπρότερον καὶ καθαρώτερον γινομένην, ὥσπερ καὶ αὐτὸς λέγει τοὺς ὑμένας
τῶν ὀμμάτων λεπτοὺς εἶναι καὶ λαμπρούς. τιθέασι δὲ καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν
οἱ πολλοὶ πυρός, ⟨ὡς⟩ τούτου τὰς χρόας μετεχούσας μᾶλλον. Ἀναξαγόρας

1 ἔχειν PF: corr. Vossianus et Camotius || 3 δόξει PF: corr. Stephanus || 4 ἅμα τὰ τῷ pr. F || 5 ἔνια PF: corr. Stephanus. πρὸς ἐνίας coni. Usener || 7 τῶν μειζόνων delevit Schneider. οἷον—χρώματα delevit Philippson || 10 καὶ δεῖ sic PF cf. Vahlen ad Aristot. Poet. [Berol. 1874] p. 176 || 11 κυριωτέρα non necessarium est || 14 τὸ γὰρ PF: corr. Philippson || 16 ἢ τὸν μικρὸν PF: corr. Wimmer cf. § 30 p. 507, 33 et 508, 1 || 18 ἔμφασις in mrg. sec. P || 22 οὐδὲν φαίνεται PF: corr. Schneider: οὐδ' ἐμφαίνεται Wimmer || 23 ἐνύδροις P: ἐνύγροις F || 25 τὰ addidit Schneider || δὲ τοῖς F: δὲ τεῖς sic pr. P || 26 τὸ ante μέλαν et ἀσθενέστερον addidit Schneider || 30 κἂν scripsi: γ' ἐν vulgo cf. G. Mueller de Theophr. dicendi gen. [Arnstadt 1874] p. 27 || 33 ὡς addidi || ταύτης PF: correxit Usener cf. [Aristot.] de col. p. 791b8. καὶ ταύτης τῆς φύσεως τὰς χρόας μετεχούσας μᾶλλον Schneider || τῆς χρόας P: τῆς χρείας ead. m. corr. pr. F: corr. Schneider

μὲν οὖν, ὥσπερ ἐλέχθη, κοινήν τινα ταύτην καὶ παλαιὰν δόξαν ἀναφέρει.
πλὴν ἰδίως ἐπὶ πάσαις λέγει ταῖς αἰσθήσεσι καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ ὄψει, διότι
τὸ μέγα αἰσθανόμενόν ἐστιν, οὐ δηλοῖ δὲ τὰς σωματικωτέρας αἰσθήσεις.
38 Κλείδημος δὲ μόνος ἰδίως εἴρηκε περὶ τῆς ὄψεως· αἰσθάνεσθαι
γάρ φησι τοῖς ὀφθαλμοῖς μόνον ὅτι διαφανεῖς· ταῖς ⟨δ'⟩ ἀκοαῖς, ὅτι ἐμπίπτων
ὁ ἀὴρ κινεῖ· ταῖς δὲ ῥισὶν ἐφελκομένους τὸν ἀέρα, τοῦτον γὰρ ἀναμίγνυσθαι·
τῇ δὲ γλώσσῃ τοὺς χυμοὺς καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν διὰ τὸ σομφὴν
εἶναι· τῷ δὲ ἄλλῳ σώματι παρὰ μὲν ταῦτ' οὐθέν, αὐτῶν δὲ τούτων καὶ
τὸ θερμὸν καὶ τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ ἐναντία· μόνον δὲ τὰς ἀκοὰς αὐτὰς μὲν
οὐδὲν κρίνειν, εἰς δὲ τὸν νοῦν διαπέμπειν, οὐχ ὥσπερ Ἀναξαγόρας ἀρχὴν
ποιεῖ πάντων τὸν νοῦν.
39 Διογένης δ' ὥσπερ τὸ ζῆν καὶ τὸ φρονεῖν τῷ ἀέρι καὶ τὰς αἰσθήσεις
ἀνάπτει· διὸ καὶ δόξειεν ἂν τῷ ὁμοίῳ ποιεῖν (οὐδὲ γὰρ τὸ ποιεῖν εἶναι
καὶ πάσχειν, εἰ μὴ πάντα ἦν ἐξ ἑνός)· τὴν μὲν ὄσφρησιν τῷ περὶ τὸν
ἐγκέφαλον ἀέρι· τοῦτον γὰρ ἄθρουν εἶναι καὶ σύμμετρον τῇ ὀσμῇ· τὸν γὰρ
ἐγκέφαλον αὐτὸν μανὸν καὶ ⟨τὰ⟩ φλεβία, λεπτότατον δ' ἐν οἷς ἡ διάθεσις ἀσύμ-
μετρος, καὶ οὐ μίγνυσθαι ταῖς ὀσμαῖς· ὡς εἴ τις εἴη τῇ κράσει σύμμετρος,
40 δῆλον ὡς αἰσθανόμενον ἄν. τὴν δ' ἀκοήν, ὅταν ὁ ἐν τοῖς ὠσὶν ἀὴρ
κινηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔξω διαδῷ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. τὴν δὲ ὄψιν [ὁρᾶν] ἐμ-
φαινομένων εἰς τὴν κόρην, ταύτην δὲ μιγνυμένην τῷ ἐντὸς ἀέρι ποιεῖν
αἴσθησιν· σημεῖον δέ· ἐὰν γὰρ φλεγμασία γένηται τῶν φλεβῶν, οὐ μίγνυ-
σθαι τῷ ἐντὸς οὐδ' ὁρᾶν ὁμοίως τῆς ἐμφάσεως οὔσης. τὴν δὲ γεῦσιν τῇ
γλώττῃ διὰ τὸ μανὸν καὶ ἁπαλόν. περὶ δὲ ἁφῆς οὐδὲν ἀφώρισεν, οὔτε
πῶς οὔτε τίνων ἐστίν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πειρᾶται λέγειν, διὰ τί συμβαίνει
41 τὰς αἰσθήσεις ἀκριβεστέρας εἶναι καὶ τῶν ποίων. ὄσφρησιν μὲν οὖν
ὀξυτάτην οἷς ἐλάχιστος ἀὴρ ἐν τῇ κεφαλῇ, τάχιστα γὰρ μίγνυσθαι· καὶ

1 ἐλέχθη p. 509,17 || 2 ἴδιον PF: correxi cf. § 38 50. 55. τι φέρειν ἴδιον dixit supra p. 480, 1 || διὰ τί coni. Schneider, at διότι idem quod ὅτι propter vocalem praecedentem usurpatum ut p. 519,11. 522,11 cf. Vahlen Sitzungsb. d. Wien. Ak. hist.-phil. Kl. vol. XXXVIII p. 58 || 3 τὸ μέγα scripsi cf. § 29 sqq.: τὸ μὲν PF || σωματικωτάτας PF: correxi itemque Usenerus. intellegitur velut tactus, quem verbo stringit § 28 || 4 κλείδιμος P itemque in mrg. sec. P || μόνος ante ἰδίως om. Vossianus at cf. Arist. p. 323b10 || 5 μόνον i. e. αἰσθάνεσθαι διὰ τοῦτο μόνον: μὲν corrigebat Wimmer || δ' addidit Stephanus || 6 ἐφελκόμενος PF: corr. Schneider || 9 scripserim τὸ ὑγρὸν, si cetera sana || 9 μόνον: nam qui praecedunt sensus ipsi iudicium ferunt || 11 ποιῶν Wimmer, at cf. Vahlen ad poët.[2] p. 229 || 12 διογένης in mrg. iterat sec. P || 13 parenthesim significavi. utitur Aristotelis verbis de gen. et corr. I 6 p. 322b13 || 15 ὀσμῇ Schneider IV p. 523: ἀκοῇ PF: ἀναπνοῇ falso alias Schneider || γὰρ post τὸν om. Stephanus || 16 μόνον καὶ φλεβία PF: correxi || λεπτότατον sc. ἀέρα εἶναι. tentabam φλεβία λεπτά, ἧττον δὲ οἷς cf. § 41. Arist. de sens. p. 458a7 || 16 θέσις PF: restitui ex usu Theophrasti cf. §§ 4. 19. 35. 64. d. caus. pl. VI 5 4 || 17 καὶ οὐ PF: fortasse ὡς οὐ || 18 δῆλον PF: δεῖλον pr. F in mrg. || 19 ὁρᾶν del. Usener || δ' ἀκοὴν — 19 διαδῷ om. pr. F; add. in mrg. sec. m. || διαδῶ sic PF || 20 ἐμφαινομένην PF: corr. Wimmer || ταύτην— ἐὰν v. 21 om. pr. F, add. in mrg. sec. F || 21 μίγνυσι PF: corr. Wimmer || 22 οὐχ ὁρᾶν PF: correxi || ὁμοίως F: ὁμοίας P || 23 οὔτε πῶς οὔτε τίνων ἐστιν iteravit, sed idem delevit pr. F || 26 ἧς PF: corr. Schneider || 26 ἥκιστα γὰρ PF: correxi cf. p. 511, 1. minus placet ἥδιστα

πρὸς τούτοις ἐὰν ἕλκῃ διὰ μακροτέρου καὶ στενωτέρου, θᾶττον γὰρ οὕτω κρίνεσθαι· διόπερ ἔνια τῶν ζῴων ὀσφραντικώτερα τῶν ἀνθρώπων εἶναι· οὐ μὴν ἀλλὰ συμμέτρου γε οὔσης τῆς ὀσμῆς τῷ ἀέρι πρὸς τὴν κρᾶσιν μάλιστα ἂν αἰσθάνεσθαι τὸν ἄνθρωπον. ἀκούειν δ' ὀξύτατα, ὧν αἵ τε φλέβες λεπταὶ καθάπερ† τῇ αἰσθήσει καὶ τῇ ἀκοῇ τέτρηται βραχὺ καὶ λεπτὸν καὶ ἰθὺ καὶ πρὸς τούτοις τὸ οὖς ὀρθὸν ἔχει καὶ μέγα· κινούμενον γὰρ τὸν ἐν τοῖς ὠσὶν ἀέρα κινεῖν τὸν ἐντός. ἐὰν δὲ εὐρυτέρα ᾖ, κινουμένου τοῦ ἀέρος ἦχον εἶναι καὶ τὸν ψόφον ἄναρθρον διὰ τὸ μὴ προσπίπτειν πρὸς ἠρεμοῦν.
42 ὁρᾶν δ' ὀξύτατα, ὅσα τε τὸν ἀέρα καὶ τὰς φλέβας ἔχει λεπτάς, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ὅσα τὸν ὀφθαλμὸν λαμπρότατον. μάλιστα δ' ἐμφαίνεσθαι τὸ ἐναντίον χρῶμα· διὸ τοὺς μελανοφθάλμους μεθ' ἡμέραν καὶ τὰ λαμπρὰ μᾶλλον ὁρᾶν, τοὺς δ' ἐναντίους νύκτωρ. ὅτι δὲ ὁ ἐντὸς ἀὴρ αἰσθάνεται μικρὸν ὢν μόριον τοῦ θεοῦ, σημεῖον εἶναι, διότι πολλάκις πρὸς ἄλλα τὸν νοῦν ἔχοντες οὔθ' ὁρῶμεν οὔτ' ἀκούομεν.
43 ἡδονὴν δὲ καὶ λύπην γίνεσθαι τόνδε τὸν τρόπον. ὅταν μὲν πολὺς ὁ ἀὴρ μίσγηται τῷ αἵματι καὶ κουφίζῃ κατὰ φύσιν ὢν καὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα διεξιών, ἡδονήν· ὅταν δὲ παρὰ φύσιν καὶ μὴ μίσγηται συνιζάνοντος τοῦ αἵματος καὶ ἀσθενεστέρου καὶ πυκνοτέρου γινομένου, λύπην. ὁμοίως καὶ θάρσος καὶ ὑγίειαν καὶ τἀναντία. κριτικώτατον δὲ ἡδονῆς τὴν γλῶτταν· ἁπαλώτατον γὰρ εἶναι καὶ μανὸν καὶ τὰς φλέβας ἁπάσας ἀνήκειν εἰς αὐτήν· διὸ σημεῖά τε πλεῖστα τοῖς κάμνουσιν ἐπ' αὐτῆς εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τὰ χρώματα μηνύειν· ὁπόσα γὰρ ἂν ᾖ καὶ ὁποῖα, τοσαῦτα ἐμφαίνεσθαι. τὴν μὲν οὖν αἴσθησιν οὕτω καὶ διὰ τοῦτο γίνεσθαι.
44 φρονεῖν δ', ὥσπερ ἐλέχθη, τῷ ἀέρι καθαρῷ καὶ ξηρῷ· κωλύειν γὰρ τὴν ἰκμάδα τὸν νοῦν· διὸ καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις καὶ ἐν ταῖς μέθαις καὶ ἐν ταῖς πλησμοναῖς ἧττον φρονεῖν. ὅτι δὲ ἡ ὑγρότης ἀφαιρεῖται τὸν νοῦν, σημεῖον, διότι τὰ ἄλλα ζῷα χείρω τὴν διάνοιαν· ἀναπνεῖν τε γὰρ τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀέρα καὶ τροφὴν ὑγροτέραν προσφέρεσθαι. τοὺς δὲ ὄρνιθας ἀναπνεῖν μὲν καθαρόν, φύσιν δὲ ὁμοίαν ἔχειν τοῖς ἰχθύσι· καὶ γὰρ τὴν σάρκα στιφράν, καὶ τὸ πνεῦμα οὐ διιέναι διὰ παντός, ἀλλὰ ἑστάναι περὶ τὴν κοιλίαν. διὸ τὴν μὲν τροφὴν ταχὺ πέττειν, αὐτὸ δ' ἄφρον εἶναι. συμβάλλεσθαι δέ τι πρὸς τῇ τροφῇ καὶ τὸ στόμα

1 στενωτέρου P: στενοτέρου F || 5 corrupta verba varie tentata: καὶ τὸ περὶ τῇ αἰσθήσει Philippson, αἱ παρὰ τῇ αἰσθήσει καὶ ἡ ἀκοή Wimmer. dubitanter propono καθάπερ τῇ ὀσφρήσει κτλ., ubi post καὶ v. 6 facile cogitando suppleas ἃ cf. v. 9 || 7 εὐρυτέρα sc. ἡ ἀκοή || ᾖ F: ἢ P || 8 quid differat ἦχος et φθόγγος docet Theo Smyrn. p. 50, 14 Hill. cf. Arist. d. anima II 8 p. 420^{a} 15 || τὸν post καὶ delebat Schneider || 9 ὀξύτατον PF: corr. Stephanus || 10 τὸν ὀφθαλμὸν P: τῶν ὀφθαλμῶν F || 11 διὸ PF cf. p. 10, 17: δι' ὃ vulgo || 13 ὢν P: ὃν F || θεοῦ P: θῦ F. θυμοῦ Schneider || 13 διὸ PF: correxi cf. v. 26 et § 68 || 15 μίσγυται pr. F || 16 κουφίζει pr. F || 17 μίσγνυται pr. F || συνισάζοντος PF: corr. Schneider || 18 θάρσος F: θράσος F || 21 αὐτοῖς PF: corr. Stephanus || 22 ὁπόσα sc. χρώματα cf. Arist. probl. 34 6 p. 964^{a} 4 || 23 ἐλέχθη § 39 || 25 ἔτι δὲ PF: corr. Schneider || 26 δ' ὅτι PF: correxi cf. p. 15, 27 || διαπνεῖν PF: corr. Schneider ex v. 27 || 29 σάρκα ϛρυφνὰν PF: corr. Coray. carnis densitas illis aerem intus arcet nec evaporare sinit || 30 ἱστάναι PF: corr. Schneider || 31 δ' ἔτι PF: correxi. audiendum πρὸς τὸ ἄφρον εἶναι || σῶμα pr. F, quae eadem manus correxit et in mrg. στόμα scripsit

καὶ τὴν γλῶτταν· οὐ γὰρ δύνασθαι συνεῖναι ἀλλήλων. τὰ δὲ φυτὰ διὰ
τὸ μὴ εἶναι κοῖλα μηδὲ ἀναδέχεσθαι τὸν ἀέρα παντελῶς ἀφῃρῆσθαι τὸ
45 φρονεῖν. ταὐτὸν δ' αἴτιον εἶναι καὶ ὅτι τὰ παιδία ἄφρονα. πολὺ
γὰρ ἔχειν τὸ ὑγρόν, ὥστε μὴ δύνασθαι διὰ παντὸς διιέναι τοῦ σώματος,
ἀλλὰ ἐκκρίνεσθαι περὶ τὰ στήθη, διὸ νωθῆ τε εἶναι καὶ ἄφρονα. ὀργίλα
δὲ καὶ ὅλως ὀξύρροπα καὶ εὐμετάπτωτα διὰ τὸ ἐκ μικρῶν κρίνεσθαι τὸν
ἀέρα πολύν· ὅπερ καὶ τῆς λήθης αἴτιον εἶναι· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἰέναι διὰ
παντὸς τοῦ σώματος οὐ δύνασθαι συνεῖναι· σημεῖον δέ· καὶ γὰρ τοῖς ἀνα-
μιμνησκομένοις τὴν ἀπορίαν εἶναι περὶ τὸ στῆθος, ὅταν δὲ εὕρωσιν, 'δ ι α-
σ κ ί δ ν α σ θ α ι' καὶ ἀνακουφίζεσθαι τῆς λύπης.
46 Δ ι ο γ έ ν η ς μὲν οὖν πάντα βουλόμενος ἀνάπτειν τῷ ἀέρι πολλῶν ἀπο-
λείπεται πρὸς πίστιν. οὔτε γὰρ τὴν αἴσθησιν οὔτε τὴν φρόνησιν ἴδιον ποιεῖ
τῶν ἐμψύχων. ἴσως γὰρ καὶ ἀέρα τοιοῦτον καὶ κρᾶσιν καὶ συμμετρίαν
ἐνδέχεται πανταχοῦ καὶ πᾶσιν ὑπάρχειν, εἰ δὲ μή, τοῦτο αὐτὸ λεκτέον.
ἔτι δὲ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς διαφόροις αἰσθήσεσιν, ὥστε ἐνδέχεσθαι τὰ τῆς
ὄψεως τὴν ἀκοὴν κρίνειν καὶ ἅπερ ἡμεῖς τῇ ὀσφρήσει, ταῦτα ἄλλο τι ζῷον
ἑτέρᾳ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν ἔχειν κρᾶσιν· ὥστε καὶ τῇ περὶ τὸν θώρακα
ἀναπνοῇ κρίνειν τότε τὰς ὀσμάς· ἐνδέχεται γὰρ ἐνίοτε σύμμετρον εἶναι
47 ταύταις. εὐήθη δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ὄψιν, ὡς τῷ ἀέρι τῷ ἐντὸς
ὁρῶμεν· ἀλλὰ ἐλέγχει μέν πως τοὺς τὴν ἔμφασιν ποιοῦντας, οὐ μὴν
αὐτὸς λέγει τὴν αἰτίαν. ἔπειτα τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι καὶ ἥδεσθαι καὶ
φρονεῖν τῇ τε ἀναπνοῇ καὶ τῇ μίξει τοῦ αἵματος ἀποδίδωσι. πολλὰ δὲ
τῶν ζῴων τὰ μὲν ἄναιμα, τὰ δὲ ὅλως οὐκ ἀναπνεῖ· καὶ εἰ δεῖ διὰ παντὸς
τοῦ σώματος διιέναι τὴν ἀναπνοήν, ἀλλὰ ⟨μὴ⟩ μορίων τινῶν (μικροῦ γὰρ
ἕνεκα τοῦτ' ἔστιν), οὐθὲν ἂν κωλύοι διά γε τοῦτο καὶ τὰ πάντα καὶ με-
μνῆσθαι καὶ φρονεῖν. *** ἔτι δὲ εἰ καὶ τοῦτο συνέβαινεν, οὐκ ἂν ἦν ἐμ-
ποδών. οὐ γὰρ ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσιν ὁ νοῦς, οἷον ἐν τοῖς σκέλεσι καὶ τοῖς
ποσίν, ἀλλὰ ἐν ὡρισμένοις, δι' ὧν καὶ οἱ ἐν ἡλικίᾳ καὶ μέμνηνται καὶ

1 συνεῖναι PF: συνιέναι Schneider at cf. v. 8 || 2 ἀναιρεῖσθαι PF: corr. Schneider || 4 διιέναι, sed in mrg. corr. pr. F. puta aerem cf. v. 7. 24 p. 511, 29 || τοῦ σώματος — 5 ἄφρονα om. pr. F; add. et inter versus et in mrg. sec. F || 6 κινεῖσθαι P: oblitterata post τὸ habet F: correxi cf. v. 5 et p. 511, 2. ἐν μικρῷ κινεῖσθαι coni. Schneider || 8 συνεῖναι P: καὶ συνεῖναι F: συνιέναι Schneider || 9 διασκίδνασθαι sc. aera. servavit Ionicam formam cf. § 55. 56 || 13 τῶν ὄψεων PF: τῶν ἐμψύχων scripsit Wimmer cf. § 12 || τὸν αὐτὸν cf. v. 17 non necessarium est || 15 ἔτι δὲ sc. ἐνδέχεται τὸν τοιοῦτον ἀέρα ὑπάρχειν || 16 ὥσπερ PF: correxi. nam et διὰ τὸ τὴν αὐτὴν κρᾶσιν et proximum exemplum sensuum promiscuum usum probari docet || 17 ἕτερα PF: scripsi ἑτέρᾳ sc. αἰσθήσει cf. v. 15 || τῇ P: τὸ F || 18 τότε fuit qui ποτε corrigere vellet. sed intellege: *si verum esset eodem aeris genere omnia sentiri* cf. p. 505, 11 || 19 εὐηθὲς Stephanus et τὸ περὶ Schneider cf. § 48 || ἀστέρι F sed στέρι rescriptum || 20 ἐλέγχομέν πως PF: corr. Stephanus || 22 τῇ τε Wimmer: ἔτι δέ PF || 23 καὶ εἰ δεῖ P pr. F: καὶ δεῖ rescr. F || 24 addidi μή. verte: *et si respirationem necesse est per totum corpus, non per partes tantum permeare* velut per nares (*nam parum hoc efficitur* velut olfactus) *tamen per hoc vel omnia* animalia *cogitare nihil est quod prohibeat.* iam vero causa intercidit velut οὐθὲν γὰρ ἂν κωλύοι διὰ παντὸς ἀναπνεῖν || 25 κωλύει F: κωλύῃ P: corr. Stephanus || 28 ὡρισμέναις PF: corr. Camotius (ὡρισμαίνοις Vossianus) || οἱ P: ἡ F

φρονοῦσιν. εὔηθες δὲ καὶ τὸ τοὺς ἀνθρώπους διαφέρειν τῷ καθα- 48
ρώτερον ἀναπνεῖν, ἀλλ' οὐ τὴν φύσιν, καθάπερ καὶ τὰ ἔμψυχα τῶν ἀψύχων. ἐχρῆν γὰρ εὐθὺς μεταλλάξαντα τόπον διαφέρειν τῷ φρονεῖν καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ τοὺς ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἐμφρονεστέρους εἶναι, τῶν πάντων δὲ μάλιστα τοὺς ὄρνιθας· οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡ τῆς σαρκὸς διαφέρει φύσις, ὅσον ἡ τοῦ ἀέρος καθαριότης. ἔτι δὲ τὰ φυτὰ μὴ φρονεῖν διὰ τὸ μὴ ἔχειν κενόν. οἷς δ' ἐνυπάρχει, ταῦτα πάντα φρονεῖν. Διογένης μὲν οὖν, ὥσπερ εἴπομεν, ἅπαντα προθυμούμενος ἀνάγειν εἰς τὴν ἀρχὴν πολλὰ διαμαρτάνει τῶν εὐλόγων.

Δημόκριτος δὲ περὶ μὲν αἰσθήσεως οὐ διορίζει, πότερα τοῖς ἐναντίοις 49
ἢ τοῖς ὁμοίοις ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ ⟨τῷ⟩ ἀλλοιοῦσθαι ποιεῖ τὸ αἰσθάνεσθαι, δόξειεν ἂν τοῖς διαφόροις· οὐ γὰρ ἀλλοιοῦται τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου· πάλιν δ' ⟨εἰ⟩ τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι καὶ ἁπλῶς ἀλλοιοῦσθαι ⟨τῷ⟩ πάσχειν, ἀδύνατον δέ, φησί, τὰ μὴ ταὐτὰ πάσχειν, ἀλλὰ κἂν ἕτερα ὄντα ποιῇ οὐχ ⟨ᾗ⟩ ἕτερα ἀλλ' ᾗ ταὐτόν τι ὑπάρχει, τοῖς ὁμοίοις. διὸ περὶ μὲν τούτων ἀμφοτέρως ἔστιν ὑπολαβεῖν. περὶ ἑκάστης δ' ἤδη αὐτῶν ἐν μέρει πειρᾶται
λέγειν. ὁρᾶν μὲν οὖν ποιεῖ τῇ ἐμφάσει· ταύτην δὲ ἰδίως λέγει· τὴν 50
γὰρ ἔμφασιν οὐκ εὐθὺς ἐν τῇ κόρῃ γίνεσθαι, ἀλλὰ τὸν ἀέρα τὸν μεταξὺ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὁρωμένου τυποῦσθαι συστελλόμενον ὑπὸ τοῦ ὁρωμένου καὶ τοῦ ὁρῶντος· ἅπαντος γὰρ ἀεὶ γίνεσθαί τινα ἀπορροήν· ἔπειτα τοῦτον στερεὸν ὄντα καὶ ἀλλόχρων ἐμφαίνεσθαι τοῖς ὄμμασιν ὑγροῖς. καὶ τὸ μὲν πυκνὸν οὐ δέχεσθαι, τὸ δὲ ὑγρὸν διιέναι. διὸ καὶ τοὺς ὑγροὺς τῶν σκληρῶν ὀφθαλμῶν ἀμείνους εἶναι πρὸς τὸ ὁρᾶν, εἰ ὁ μὲν ἔξω χιτὼν ὡς λεπτότατος καὶ πυκνότατος εἴη, τὰ δ' ἐντὸς ὡς μάλιστα σομφὰ καὶ κενὰ πυκνῆς καὶ στιφρᾶς σαρκός, ἔτι δὲ ἰκμάδος παχείας τε καὶ λιπαρᾶς, καὶ αἱ φλέβες ⟨αἱ⟩ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς εὐθεῖαι καὶ ἄνικμοι, ὡς 'ὁμοιοσχημονεῖν' τοῖς ἀποτυπουμένοις. τὰ γὰρ ὁμόφυλα μάλιστα ἕκαστον γνωρίζειν.

Πρῶτον μὲν οὖν ἄτοπος ἡ ἀποτύπωσις ἡ ἐν τῷ ἀέρι. δεῖ γὰρ ἔχειν 51
πυκνότητα καὶ μὴ 'θρύπτεσθαι' τὸ τυπούμενον, ὥσπερ καὶ αὐτὸς λέγει

1 τὸ καὶ PF: transposuit Wimmer || τῷ P: τὸ F || 3 τὸ φρονεῖν PF: corr. Stephanus || 4 ἐμφανεστέρους P: ἐμφαινεστέρους F: corr. Schneider || fortasse τῶν ⟨κάτω⟩, πάντων || 7 post φρονεῖν Theophrasti refutatio intercidisse videtur || 8 εἴπομεν § 46 || 10 δημόκριτος in mrg. iterat sec. P || 11 ᾗ μὲν γὰρ coni. Schneider || τῷ addidit Camotius: om. PF Vossianus || 13 εἰ addidit Wimmer || πάλιν δὲ τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀλλοιοῦσθαι ἢ πάσχειν μὴ ὄντα ταὐτὰ ἀδύνατόν φησιν εἶναι volebat Burchard || ἁπλῶς τὸ ἀλλοιοῦσθαι λέγει πάσχειν coni. Schneider || τῷ addidit Philippson || 14 φησί, τῷ P: φησί, τὸ F: corr. Zeller || ἀλλὰ καὶ ἕτερα ὄντα ποιεῖν οὐχ ἕτερα, ἀλλ' ἢ ταυτόν τι πάσχει, PF: correctum ex Arist. de gen. et corr. I 7 p. 323b 13 ἀλλὰ κἂν ἕτερα ὄντα ποιῇ τι εἰς ἄλληλα, οὐχ ᾗ ἕτερα ἀλλ' ᾗ ταὐτόν τι ὑπάρχει κτλ. || 15 διὰ PF: corr. Camotius. δι' ἃ Vossianus || 16 ὑπολαμβάνειν Schneider || αὐτῶν Mullach: τῶν PF: τούτων Burchard || 19 an στελλόμενον ἀπὸ τ. ὁ. κατὰ τοῦ ὁ.? || 23 λεπτώτατος pr. F || 25 ἰσχυρᾶς σαρκός PF: corr. Usener || αἱ addidi || 26 καὶ μὴ εὐσχημονεῖν FP: correxi ὡς ὁμοιοσχημονεῖν. Schneider καὶ ὁμοιοσχημονοῖεν. verbum est Democriteum cf. Placit. IV 19 3 v. Prol. p. 219. καὶ μὴ ἐνοχλοῖεν coni. Burchard || 29 θρύπτεσθαι Democriteum verbum cf. Placit. l. c. Prol. l. c. || τὸ πυκνούμενον PF: corr. Zeller. non conferri debent p. 514, 6 et 26

παραβάλλων τοιαύτην εἶναι· τὴν ἐντύπωσιν, οἷον εἰ ἐκμάξειας εἰς κηρόν. ἔπειτα μᾶλλον ἐν ὕδατι τυποῦσθαι δυνατόν, ὅσῳ πυκνότερον· ἧττον δὲ ὁρᾶται, καίτοι προσῆκε μᾶλλον. ὅλως δὲ ἀπορροὴν ποιοῦντα τῆς μορφῆς, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ τῶν εἰδῶν, τί δεῖ τὴν ἀποτύπωσιν ποιεῖν; αὐτὰ γὰρ
52 ἐμφαίνεται τὰ εἴδωλα. εἰ δὲ δὴ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὁ ἀὴρ ἀπομάττεται καθάπερ κηρὸς ὠθούμενος καὶ πυκνούμενος, πῶς καὶ ποία τις ἡ ἔμφασις γίνεται; δῆλον γὰρ ὡς ἐπὶ προσώπου ⟨ὁ⟩ τύπος ἔσται τῷ ὁρωμένῳ καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις. τοιούτου δ' ὄντος ἀδύνατον ἐξ ἐναντίας ἔμφασιν γίνεσθαι μὴ στραφέντος τοῦ τύπου. τοῦτο δ' ὑπὸ τίνος ἔσται καὶ πῶς, δεικτέον· οὐχ οἷόν τε γὰρ ἄλλως γίνεσθαι τὸ ὁρᾶν. ἔπειτα ὅταν ὁρᾶται πλείονα κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, πῶς ἐν τῷ αὐτῷ ἀέρι πλείους ἔσονται τύποι; καὶ πάλιν πῶς ἀλλήλους ὁρᾶν ἐνδέχεται; τοὺς γὰρ τύπους ἀνάγκη συμβάλλειν ἑαυτοῖς, ἑκάτερον ἀντιπρόσωπον ὄντα ἀφ' ὧν ἐστιν. ὥστε
53 τοῦτο ζήτησιν ἔχει. καὶ πρὸς τούτῳ διὰ τί ποτε ἕκαστος αὐτὸς αὑτὸν οὐχ ὁρᾷ; καθάπερ γὰρ τοῖς τῶν πέλας ὄμμασιν, οἱ τύποι καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἐμφαίνοιντ' ἄν, ἄλλως τε εἰ καὶ εὐθὺς ἀντιπρόσωποι κεῖνται καὶ ταὐτὸ συμβαίνει πάθος ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἠχοῦς. ἀνακλᾶσθαι γάρ φησι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν φθεγξάμενον τὴν φωνήν. ὅλως δὲ ἄτοπος ἡ τοῦ ἀέρος τύπωσις. ἀνάγκη γὰρ ἐξ ὧν λέγει πάντα ἐναποτυποῦσθαι τὰ σώματα καὶ πολλὰ ἐναλλάττειν, ὃ καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ἐμπόδιον ἂν εἴη καὶ ἄλλως οὐκ εὔλογον. ἔτι δὲ εἴπερ ἡ τύπωσις διαμένει, καὶ μὴ φανερῶν [ὄντων] μηδὲ πλησίον ὄντων τῶν σωμάτων ἐχρῆν ὁρᾶν εἰ καὶ μὴ νύκτωρ, ἀλλὰ μεθ' ἡμέραν. καίτοι τούς γε τύπους οὐχ ἧττον εἰκὸς διαμένειν νυκτός, ὅσῳ ἐμ-
54 ψυχρότερος ὁ ἀήρ. ἀλλ' ἴσως τὴν ἔμφασιν ὁ ἥλιος ποιεῖ καὶ τὸ φῶς ὥσπερ * ἐπιφέρων ἐπὶ τὴν ὄψιν, καθάπερ ἔοικε βούλεσθαι λέγειν· ἐπεὶ τό γε τὸν ἥλιον ἀπωθοῦντα ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀποπληττόμενον πυκνοῦν τὸν ἀέρα, καθάπερ φησίν, ἄτοπον· διακρίνειν γὰρ πέφυκε μᾶλλον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μὴ μόνον τοῖς ὄμμασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι μεταδιδόναι τῆς αἰσθήσεως· φησὶ γὰρ διὰ τοῦτο κενότητα καὶ ὑγρότητα ἔχειν δεῖν τὸν ὀφθαλμόν, ἵν' ἐπὶ πλέον δέχηται καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι παραδιδῷ. ἄλογον δὲ καὶ τὸ μάλιστα μὲν ὁρᾶν φάναι τὰ ὁμόφυλα, τὴν δὲ ἔμφασιν ποιεῖν τοῖς ἀλλόχρωσιν ὡς οὐκ ἐμφαινομένων τῶν ὁμοίων. τὰ δὲ μεγέθη καὶ

1 εἰς σκληρόν PF: corr. Burchard cf. v. 6 || 3 ὁρᾶσθαι PF: corr. Wimmer || 4 εἰδῶν tuetur Mullach Democr. fragm. p. 135. de citandi forma cf. p. 525, 4: εἰδώλων Schneider || τί δὴ τὴν ἀποτύπωσιν ποιεῖ, αὐτῶ γὰρ ἐμφαίνει τῶ τὰ εἴδωλα P rescr. F: corr. Schneider || 6 τίς PF (sed oblitteratum) || 7 ὁ addidit Schneider || 13 ἂν πρόσωπον PF: corr. Stephanus || ὄντα recte PF: ὄντας Camotius || 15 καίτοιγε αὐτῶν PF: correxi. καὶ τοῖς αὐτῶν praeiverat Schneider || 16 εἰ καὶ cf. G. Mueller l. c. p. 39. Aristot. p. 511b12 || 17 ἐπὶ — 18 φθεγξάμενον om., sed in mrg. add. pr. F || 20 ἐναλάττειν F et sic saepius || 21 post διαμένει distinxi, vulgo post σωμάτων. καίτοι breviter dictum '*atqui noctu quoque fieri potest, nam etc.*' || ὄντων post φανερῶν delevit Schneider || 23 ἐμψυχότερος PF: corr. Wimmer || 24 καὶ post ποιεῖ PF: om. Voss. Camot. || 25 hiatum supplere nequivi || 26 τό γε P, sec. F: τό τε pr. F || τὸν ὅτι ἀπαθοῦντα sic PF: corr. Schneider || ἀποπλαττόμενον PF: corr Usener conl. Ar. probl. 11 7 p. 899b44 || πυκνὸν PF: corr. Schneider || 31 τὴν P: τὸν (?) F || 32 τοῖς P: τοῖς δ' F || ὁμοίως PF: corr. Vossianus

τὰ διαστήματα πῶς ἐμφαίνεται, καίπερ ἐπιχειρήσας λέγειν οὐκ ἀποδίδωσιν.
περὶ μὲν οὖν ὄψεως ἰδίως ἔνια βουλόμενος λέγειν πλείω παραδίδωσι ζήτησιν. 55
τὴν δ' ἀκοὴν παραπλησίως ποιεῖ τοῖς ἄλλοις. εἰς γὰρ τὸ κενὸν ἐμπίπτοντα
τὸν ἀέρα κίνησιν ἐμποιεῖν· πλὴν ὅτι κατὰ πᾶν μὲν ὁμοίως τὸ σῶμα εἰσιέναι,
μάλιστα δὲ καὶ πλεῖστον διὰ τῶν ὤτων, ὅτι διὰ πλείστου τε κενοῦ διέρ-
χεται καὶ ἥκιστα 'διαμίμνει'. διὸ καὶ κατὰ μὲν τὸ ἄλλο σῶμα οὐκ
αἰσθάνεσθαι, ταύτῃ δὲ μόνον. ὅταν δὲ ἐντὸς γένηται, 'σκίδνασθαι' διὰ τὸ
τάχος· τὴν γὰρ φωνὴν εἶναι πυκνουμένου τοῦ ἀέρος καὶ μετὰ βίας εἰσιόντος.
ὥσπερ οὖν ἐκτὸς ποιεῖ τῇ ἀφῇ τὴν αἴσθησιν, οὕτω καὶ ἐντός. ὀξύ- 56
τατα δ' ἀκούειν, εἰ ὁ μὲν ἔξω χιτὼν εἴη πυκνός, τὰ δὲ φλεβία κενὰ καὶ
ὡς μάλιστα ἄνικμα καὶ εὔτρητα κατά τε τὸ ἄλλο σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν
καὶ τὰς ἀκοάς, ἔτι δὲ τὰ ὀστᾶ πυκνὰ καὶ ὁ ἐγκέφαλος εὔκρατος καὶ τὸ
περὶ αὐτὸν ὡς ξηρότατον· ἀθρόον γὰρ ἂν οὕτως εἰσιέναι τὴν φωνὴν ἅτε
διὰ πολλοῦ κενοῦ καὶ ἀνίκμου καὶ εὐτρήτου εἰσιοῦσαν καὶ ταχὺ 'σκίδνασθαι'
καὶ ὁμαλῶς κατὰ τὸ σῶμα καὶ οὐ διεκπίπτειν ἔξω. τὸ μὲν οὖν ἀσα- 57
φῶς ἀφορίζειν ὁμοίως ἔχει τοῖς ἄλλοις. ἄτοπον δὲ καὶ ἴδιον ⟨τὸ⟩ κατὰ
πᾶν τὸ σῶμα τὸν ψόφον εἰσιέναι, καὶ ὅταν εἰσέλθῃ διὰ τῆς ἀκοῆς, δια-
χεῖσθαι κατὰ πᾶν, ὥσπερ οὐ ταῖς ἀκοαῖς, ἀλλ' ὅλῳ τῷ σώματι τὴν
αἴσθησιν οὖσαν. οὐ γὰρ κἂν συμπάσχῃ τι τῇ ἀκοῇ, διὰ τοῦτο καὶ αἰσθά-
νεται. πάσαις γὰρ τοῦτό γε ὁμοίως ποιεῖ, καὶ οὐ μόνον ταῖς αἰσθήσεσιν,
ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ. καὶ περὶ μὲν ὄψεως καὶ ἀκοῆς οὕτως ἀποδίδωσι,
τὰς δὲ ἄλλας αἰσθήσεις σχεδὸν ὁμοίως ποιεῖ τοῖς πλείστοις. περὶ 58
δὲ τοῦ φρονεῖν ἐπὶ τοσοῦτον εἴρηκεν, ὅτι γίνεται συμμέτρως ἐχούσης τῆς
ψυχῆς κατὰ τὴν κρᾶσιν· ἐὰν δὲ περίθερμός τις ἢ περίψυχρος γένηται,
μεταλλάττειν φησί. διὸ καὶ τοὺς παλαιοὺς καλῶς τοῦθ' ὑπολαβεῖν, ὅτι
ἐστὶν 'ἀλλοφρονεῖν'. ὥστε φανερόν, ὅτι τῇ κράσει τοῦ σώματος ποιεῖ τὸ
φρονεῖν, ὅπερ ἴσως αὐτῷ καὶ κατὰ λόγον ἐστὶ σῶμα ποιοῦντι τὴν ψυχήν.

---

1 φαίνεται PF: corr. Philippson || οὐκ Schneider: πῶς PF || 4 post πλὴν add. μὲν statim deletum F || 6 διαμίμνει FP: διαμένει Camotius. servata est vox Democritea cf. p. 513,26 et 29. similiter σκίδνασθαί vv. 7. 14 cf. p. 512, 10 Proleg. p. 219 || 8 διὰ τὸ τάχος PF: διὰ τάχους Mullach conl. § 56 v. 14 ταχὺ σκίδνασθαι. πανταχόσε Usener cf. v. 18 || 8 τυπτομένου coni. Burchard cf. Gell. N. A. V 15: θρυπτομένου Papencordt conl. Placit. IV 19 3 || 9 οὕτω τῇ ἀκοῇ ἐντός coni. Schneider. fortasse recte || ὀξύτατον vulgo: correxi || 11 ἄνικμα P: ἔνικμα pr. F (κ iteravit super versum sec. m.) || κατὰ δὲ PF || 12 τὰ ὀστᾶ P: τὰ oblitt. F || 13 ξυρότατον F || ἂν PF: om. Voss. Camot. || 15 οὐδὲ ἐκπίπτειν PF: correxi cf. Theophr. d. ign. 17. Aristot. probl. 14 14 p. 910a 17 et 14 16 p. 910b 5 ἀραιοῦ γὰρ ὄντος αὐτοῖς τοῦ σώματος τὸ θερμὸν αὐτῶν ἔξω διεκπίπτει || 15 σαφῶς PF: correxi. οὐ σαφῶς coni. Wimmer || 16 καὶ δι' ὧν PF: καὶ ἴδιον Zeller cf. Theophr. de odor. 62 θαυμαστὸν δὲ καὶ ἴδιον τὸ συμπάσχειν κτλ.: τὸ ἴδιον Wimmer: καὶ ἄδηλον Mullach. καὶ δι' ὤτων Burchard || τὸ addidi || 19 οὐ γὰρ Schneider: εἰ γὰρ PF || καὶ συμπάσχει PF: correxi. εἰ καὶ συμπάσχει Schneider || καὶ αἰσθάνεσθαι PF: corr. Schneider. οὐκ αἰσθάνεται servato in protasi εἰ Wimmer || 20 ὁμοίως πρόσεστιν, οὐ Usener || 22 ὁμοίως PF: ὁμοίας Stephanus || ποιοῖ rescr. F || 24 ψυχῆς μετὰ τὴν κίνησιν PF: correxit Schneider cf. v. 26 et p. 516, 16. 17: vulgatum frustra tuentur Philippson, Heimsoeth d. anim. doctr. p. 11, Mullach p. 345, Zeller I⁴ 821 ¹ || 25 διότι PF: correxi || 26 ἀλλοφρονεῖν PF. cf. Arist. de anima I 2 p. 404a 27 metaph. Γ 5 p. 1009b 30 [La Roche hom. Textcrit. p. 31] || 27 αὐτὸ pr. F

αἱ μὲν οὖν περὶ αἰσθήσεως καὶ τοῦ φρονεῖν δόξαι σχεδὸν αὗται καὶ τοσαῦται τυγχάνουσιν οὖσαι [παρὰ] τῶν πρότερον.

59 Περὶ δὲ τῶν αἰσθητῶν, τίς ἡ φύσις καὶ ποῖον ἕκαστόν ἐστιν, οἱ μὲν
ἄλλοι παραλείπουσιν. τῶν μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἁφὴν περὶ βαρέος καὶ κούφου
καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ λέγουσιν, οἷον ὅτι τὸ μὲν μανὸν καὶ λεπτὸν θερμόν,
τὸ δὲ πυκνὸν καὶ παχὺ ψυχρόν, ὥσπερ Ἀναξαγόρας διαιρεῖ τὸν ἀέρα καὶ
τὸν αἰθέρα· σχεδὸν δὲ καὶ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κοῦφον τοῖς αὐτοῖς καὶ ἔτι
ταῖς ἄνω καὶ κάτω φοραῖς, καὶ πρὸς τούτοις περί τε φωνῆς ὅτι κίνησις
τοῦ ἀέρος, καὶ περὶ ὀσμῆς ὅτι ἀπορροή τις. Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ περὶ
τῶν χρωμάτων καὶ ὅτι τὸ μὲν λευκὸν τοῦ πυρός, τὸ δὲ μέλαν τοῦ
ὕδατος. οἱ δὲ ἄλλοι τοσοῦτον μόνον, ὅτι τό τε λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἀρχαί,
τὰ δ' ἄλλα μιγνυμένων γίνεται τούτων. καὶ γὰρ Ἀναξαγόρας ἁπλῶς
60 εἴρηκε περὶ αὐτῶν. Δημόκριτος δὲ καὶ Πλάτων ἐπὶ πλεῖστόν εἰσιν
ἡμμένοι, καθ' ἕκαστον γὰρ ἀφορίζουσι, πλὴν ὁ μὲν οὐκ ἀποστερῶν τῶν
αἰσθητῶν τὴν φύσιν, Δημόκριτος δὲ πάντα πάθη τῆς αἰσθήσεως ποιῶν.
ποτέρως μὲν οὖν ἔχει τἀληθές, οὐκ ἂν εἴη λόγος. ἐφ' ὅσον δὲ ἑκάτερος
ἧπται καὶ πῶς ἀφώρικε, πειραθῶμεν ἀποδοῦναι πρότερον εἰπόντες τὴν
ὅλην ἔφοδον ἑκατέρου. Δημόκριτος μὲν οὖν οὐχ ὁμοίως λέγει περὶ πάντων, ἀλλὰ τὰ μὲν τοῖς μεγέθεσι, τὰ δὲ τοῖς σχήμασιν, ἔνια δὲ τάξει καὶ
θέσει διορίζει. Πλάτων δὲ σχεδὸν ἅπαντα πρὸς τὰ πάθη καὶ τὴν αἴσθησιν ἀποδίδωσιν. ὥστε δόξειεν ἂν ἑκάτερος ἐναντίως τῇ ὑποθέσει λέ-
61 γειν. ὁ μὲν γὰρ πάθη ποιῶν τῆς αἰσθήσεως καθ' αὑτὰ διορίζει
τὴν φύσιν· ὁ δὲ καθ' αὑτὰ ποιῶν ταῖς οὐσίαις πρὸς τὰ πάθη τῆς αἰσθήσεως
ἀποδίδωσι.

Βαρὺ μὲν οὖν καὶ κοῦφον τῷ μεγέθει διαιρεῖ Δημόκριτος. εἰ γὰρ
διακριθείη καθ' ἓν ἕκαστον, εἰ καὶ κατὰ σχῆμα διαφέροι [διαφέρει], σταθμοῦ
ἂν ἐπὶ μεγέθει τὴν φύσιν ἔχειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔν γε τοῖς μικτοῖς κουφότερον μὲν εἶναι τὸ πλέον ἔχον κενόν, βαρύτερον δὲ τὸ ἔλαττον. ἐν ἐνίοις
62 μὲν οὕτως εἴρηκεν. ἐν ἄλλοις δὲ κοῦφον εἶναί φησιν ἁπλῶς τὸ
λεπτόν. παραπλησίως δὲ καὶ περὶ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ. σκληρὸν μὲν
γὰρ εἶναι τὸ πυκνόν, μαλακὸν δὲ τὸ μανόν, καὶ τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον

2 περὶ pr. F: παρὰ P sec. F: del. Usener cf. v. 3. παρὰ τοῖς πρότερον Wimmer || 3 περὶ αἰσθητῶν in mrg. sec. P || 4 γὰρ περὶ P pr. F: corr. eadem pr. F || 7 ἐπὶ ταῖς PF: corr. Schneider || 8 καὶ πρὸς F: πρὸς (om. καὶ) P || φων͂^ (φωνῶν) PF: correxi || 10 καὶ *et is quidem*. opponuntur οἱ δὲ ἄλλοι v. 11 || 14 οἱμμένοι pr. F: ἡ superscr. sec. F: recte P || τῶν PF: om. Stephanus || 15 ποιῶν P: πονῶν pr. F: ποτῶν sec. F || 16 νῦν addidit post εἴη Schneider, sed cf. Arist. p. 1006 a 23, b 6 || 17 πειραθῶμεν P: πειρασθῶμεν F || 18 mrg. adscripsit δημόκριτος sec. P || ἑκατέρην statim corr. pr. F || 22 et 23 καθ' αὑτὰ P: καθαυτὰ sic F || 22 διωρίζει pr. F || 25 διαιρεῖν PF: corr. Stephanus || 26 διακριθῇ vulgo: correxi. opponuntur τὰ μικτά v. 27 || καθ' ἓν ἕκαστον scripsi: ἔνθεν ἕκαστον PF: ἓν ἕκαστον Mullach. ἓν μὲν ἕκαστον Burchard. de re cf. Arist. d. cael. IV 2 p. 308 b 35 || διαφέρει PF: om. Vossianus || σταθμὸν PF: corr. Papencordt || 27 pro τὴν φύσιν, quod utique scribendum erat τινὰ φύσιν cf. p. 520, 3, rescripsit Preller τὴν κρίσιν, Usener coni. τὴν διαφοράν || 28 ἂν εἶναι PF: corr. Usener || 29 num μὲν οὖν? || 31 μᾶλλον δὲ PF: μᾶλλόν τε Stephanus

καὶ † μάλιστα κατὰ λόγον. διαφέρειν δέ τι τὴν θέσιν καὶ τὴν ἐναπόληψιν τῶν κενῶν τοῦ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ καὶ βαρέος καὶ κούφου. διὸ σκληρότερον μὲν εἶναι σίδηρον, βαρύτερον δὲ μόλυβδον· τὸν μὲν γὰρ σίδηρον ἀνωμάλως συγκεῖσθαι καὶ τὸ κενὸν ἔχειν πολλαχῇ καὶ κατὰ μεγάλα, πεπυκνῶσθαι δὲ κατὰ ἔνια, ἁπλῶς δὲ πλέον ἔχειν κενόν. τὸν δὲ μόλυβδον ἔλαττον ἔχοντα κενὸν ὁμαλῶς συγκεῖσθαι ⟨καὶ⟩ κατὰ πᾶν ὁμοίως, διὸ βαρύτερον μέν, μαλακώτερον δ' εἶναι τοῦ σιδήρου. περὶ μὲν ⟨οὖν⟩ βαρέος καὶ κούφου 63 καὶ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ ἐν τούτοις ἀφορίζει. τῶν δὲ ἄλλων αἰσθητῶν οὐδενὸς εἶναι φύσιν, ἀλλὰ πάντα πάθη τῆς αἰσθήσεως ἀλλοιουμένης, ἐξ ἧς γίνεσθαι τὴν φαντασίαν. οὐδὲ γὰρ τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ φύσιν ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸ σχῆμα 'μεταπῖπτον' ἐργάζεσθαι καὶ τὴν ἡμετέραν ἀλλοίωσιν· ὅ τι γὰρ ἂν ἄθρουν ᾖ, τοῦτ' ἐνισχύειν ἑκάστῳ, τὸ δ' εἰς μακρὰ διανενεμημένον ἀναίσθητον εἶναι. σημεῖον δ' ὡς οὐκ εἰσὶ φύσει τὸ μὴ ταὐτὰ πᾶσι φαίνεσθαι τοῖς ζῴοις, ἀλλ' ὃ ἡμῖν γλυκύ, τοῦτ' ἄλλοις πικρὸν καὶ ἑτέροις ὀξὺ καὶ ἄλλοις δριμὺ τοῖς δὲ στρυφνὸν καὶ τὰ ἄλλα δ' ὡσαύτως. ἔτι δ' αὐτοὺς μεταβάλλειν τῇ κράσει κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ἡλικίας· ᾗ 64 καὶ φανερόν, ὡς ἡ διάθεσις αἰτία τῆς φαντασίας. ἁπλῶς μὲν οὖν περὶ τῶν αἰσθητῶν οὕτω δεῖν ὑπολαμβάνειν. οὐ μὴν ἀλλ' ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα καὶ ταῦτα ἀνατίθησι τοῖς σχήμασι· πλὴν οὐχ ἁπάντων ἀποδίδωσι τὰς μορφάς, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν χυλῶν καὶ τῶν χρωμάτων καὶ τούτων ἀκριβέστερον διορίζει τὰ περὶ τοὺς χυλοὺς ἀναφέρων τὴν φαντασίαν πρὸς ἄνθρωπον. τὸν μὲν οὖν ὀξὺν εἶναι τῷ σχήματι γωνοειδῆ τε καὶ πολυκαμπῆ καὶ μικρὸν 65 καὶ λεπτόν. διὰ γὰρ τὴν δριμύτητα ταχὺ καὶ πάντῃ διαδύεσθαι, τραχὺν δ' ὄντα καὶ γωνοειδῆ συνάγειν καὶ συσπᾶν, διὸ καὶ θερμαίνειν τὸ σῶμα κενότητας ἐμποιοῦντα· μάλιστα γὰρ θερμαίνεσθαι τὸ πλεῖστον ἔχον κενόν. τὸν δὲ γλυκὺν ἐκ περιφερῶν συγκεῖσθαι σχημάτων ⟨καὶ⟩ οὐκ ἄγαν μικρῶν,

1 μάλιστα ⟨καὶ ἥκιστα⟩ coni. Burchard, qui pergit κενὸν ἔχον. fortasse καὶ τὰ λοιπὰ cf. v. 15 p. 525, 2 || δ' ἔτι Schneider, at cf. p. 521, 14 || ἐναπόλειψιν PF: corr. Papencordt conl. § 74 || 2 τοῦ ante σκληροῦ suspectum cf. v. 7 || τοῦ ante βαρέος addebat Philippson || 3 μόλιβδον P pr. F itemque infra v. 5 || ἀνωμάλως P: ἀνωμαλῶς pr. F || 4 post μεγάλα distinxi || πεπυκνῶσθαι καὶ [καὶ compend.] κατὰ PF: correxi. similiter dictum κατὰ μικρὸν *parvo intervallo* p. 521, 7 || 6 καὶ addidi ante κατὰ cf. p. 521, 8. an καὶ κατὰ πᾶν ὁμοίως πεπυκνῶσθαι? similiter Schneider καὶ κατὰ πᾶν ὁμοίως πυκνόν cf. Arist. meteor. III 6 p. 377b 16 ἀὴρ ὁμαλὸς καὶ πυκνὸς ὁμοίως. Philippson addi iussit μανόν || 7 τοῦ extr. v. delevit, tum initio alterius iteravit P || οὖν addidit Schneider || 11 μεταπῖπτον cf. Democritus apud Sext. VII 136 || 12 ἀθροῦν (sic pr. F) ἦ F: ἄθρουν ᾖ P || τοῦτ' Stephanus: τοῦ PF || εἰς μακρὰ PF *in longa spatia dispersum*: εἰς μικρὰ Schneider || 13 τὸ F: τῷ P || ταῦτα PF: ταὐτὰ correxit Vossianus || 15 δρυμὺ pr. F || στυφνόν F || 16 τῇ κρίσει PF: corr. Schneider: τὴν κρίσιν volebat cum Papencordtio Mullach || κ̀ τὰ πάθη P: καὶ τὰ πάθη F: corr. Papencordt. scriptum fuit κτὰ τὰ πάθη || ἢ καὶ PF: corr. Stephanus || 19 ταῦτα sc. τὰ πάθη || ἀντίθησι pr. F: ἀντιτίθησι sec. F: corr. Stephanus || 20 μᾶλλον PF: malim μόνων || 21 χυλοὺς F: χυλοὺς in litura (ex χυμοὺς opinor corr.) P || 22 οὖν om. Stephanus || τῷ ὄμματι P et rescriptum F: corr. Coray || 22 et 24 γωνοειδῆ P: γωνυοειδῆ pr. F: γωνιοειδῆ sec. F. servavi praesertim in Democriteis γωνοειδῆ ut ex γῶνος [cf. Hesych. s. v. γῶνορ et γῶνος] probe formatum cf. Theophr. d. caus. pl. VI 1 6 10 3 || 23 διαδύνεσθαι P pr. F: corr. sec. F || 26 καὶ addidi

διὸ καὶ διαχεῖν ὅλως τὸ σῶμα καὶ οὐ βιαίως, καὶ οὐ ταχὺ πάντα περαίνειν·
τοὺς ⟨δ'⟩ ἄλλους ταράττειν, ὅτι διαδύνων πλανᾷ τὰ ἄλλα καὶ ὑγραίνει·
ὑγραινόμενα δὲ καὶ ἐκ τῆς τάξεως κινούμενα συρρεῖν εἰς τὴν κοιλίαν· ταύτην
66 γὰρ εὐπορώτατον εἶναι διὰ τὸ πλεῖστον ἐνεῖναι κενόν. τὸν δὲ
στρυφνὸν ἐκ μεγάλων σχημάτων καὶ πολυγωνίων καὶ περιφερὲς ἥκιστ'
ἐχόντων· ταῦτα γὰρ ὅταν εἰς τὰ σώματα ἔλθῃ, ἐπιτυφλοῦν ἐμπλάττοντα τὰ
φλεβία καὶ κωλύειν συρρεῖν, διὸ καὶ τὰς κοιλίας ἱστάναι. τὸν δὲ πικρὸν
ἐκ μικρῶν καὶ λείων καὶ περιφερῶν, τὴν περιφέρειαν εἰληχότα καὶ καμπὰς
ἔχουσαν· διὸ καὶ γλισχρὸν εἶναι καὶ κολλώδη. ἁλμυρὸν δὲ τὸν ἐκ μεγάλων
καὶ οὐ περιφερῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐνίων καὶ σκαληνῶν, διὸ οὐδὲ πολυκαμπῶν
(βούλεται δὲ σκαληνὰ λέγειν, ἅπερ παράλλαξιν ἔχει πρὸς ἄλληλα καὶ συμ-
πλοκήν)· μεγάλων μέν, ὅτι ἡ ἁλμυρὶς ἐπιπολάζει· μικρὰ γὰρ ὄντα καὶ
τυπτόμενα τοῖς περιέχουσι μίγνυσθαι ἂν τῷ παντί· οὐ περιφερῶν δ', ὅτι τὸ
μὲν ἁλμυρὸν τραχύ, τὸ δὲ περιφερὲς λεῖον· [οὐ] σκαληνῶν δὲ διὰ τὸ μὴ
67 περιπλάττεσθαι, διὸ ψαφαρὸν εἶναι. τὸν δὲ δριμὺν μικρὸν καὶ περι-
φερῆ καὶ γωνιοειδῆ, σκαληνὸν δὲ οὐκ ἔχειν. τὸν μὲν γὰρ δριμὺν πολυ-
γώνιον ποιεῖν τῇ τραχύτητι θερμαίνειν καὶ διαχεῖν. [διὰ τὸ μικρὸν εἶναι καὶ
περιφερῆ καὶ † ἀγωνιοειδῆ] καὶ γὰρ τὸ γωνιοειδὲς εἶναι τοιοῦτον. ὡσαύτως
δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἑκάστου δυνάμεις ἀποδίδωσιν ἀνάγων εἰς τὰ σχήματα.
ἁπάντων δὲ τῶν σχημάτων οὐδὲν ἀκέραιον εἶναι καὶ ἀμιγὲς τοῖς ἄλλοις,
ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πολλὰ εἶναι καὶ τὸν αὐτὸν ἔχειν λείου καὶ τραχέος καὶ

1 fortasse διαχεῖν λείως cf. Theophr. l. c. VI 1 5 Plut. p. 1122A 1087E || σῶμα sic P itemque sed paene evanidum F || οὐ ante ταχὺ delebat Schneider sed cf. p. 517, 23 || 2 δ' addidit Schneider || ἄλλους cf. Theophr. l. c. τὰ δ' αὖ συνεστῶτα διαχαλᾷ unde addas καὶ || 3 ⟨ἐς⟩ ταύτην coni. Usener || 4 διὰ τοῦτο πλεῖστον εἶναι PF: correxi. nempe vitium διὰ τοῦ superscripto τὸ correcturus erat archetypi librarius. διὰ τὸ ταύτης πλεῖστον εἶναι Schneider || 6 ἐπιτυφλοῦν P: item F sed ἐπι postea refectum, τυφλοῦν paene evanidum || 7 τὸν δὲ πι . . . . ἐκ μικρῶν F κρὸν litteris prorsus oblitteratis || 8 τὴν [partim obscuratum] περιφέρειαν — 10 περιφερῶν in cont. omissa, in summo mrg. addidit pr. F || εἴληχ$^{\tau\alpha}$ P: εἰλημμέν$^{\alpha}$ (α super ν scriptum nunc evanuit) F: correxit ut pleraque Burchard cum Philippsone || καὶ καμπὰς ἔχουσαν sic PF i. e. πολυκαμπῆ cf. v. 10. καίπερ καμπὰς ἔ. Burchard || 9 γλίσχρων P: γλισχρῶν F || καὶ κολλώδη F: κολλώδη (καὶ extr. v. omisso) P || ἁλμυροὶ δὲ τῷ PF: ἁλμυρὸν δὲ τὸν non respondet ceteris, unde τὸν δὲ ἁλμυρὸν desideres, sed cf. Theophr. d. caus. pl. VI 1 6 || 10 ἐξ ἐνίων Burchard || καὶ σκαληνῶν scripsi: μὲν σκαληνῶν PF || πολυκαμπῶν sic P et obscurato accentu F || 13 μίγνυσθαι ἂν sic PF || τῷ παντί P: ἐν (sic) τῷ παντί (sed τῷ evanidum) F || 14 οὐ σκαληνὸν PF: corr. Philippson || δὲ διὰ paene evanida F || 15 μικρὰ sc. σχήματα coniecit Usener || 16 καὶ γωνιοειδῆ PF, sed καὶ evanidum in F || 17 proxima alicubi labem traxerunt. intellegerem haec: τὸν μὲν γὰρ δριμὺν πολυγώνιον ὄντα τῇ τραχύτητι θερμαίνειν καὶ διαχεῖν [cf. p. 517, 23]. insequentia διὰ — ἀγωνιοειδῆ huc non pertinent cf. ad. v. 18 || 18 καὶ ἀγωνιοειδῆ PF || post τοιοῦτον intercidit, quale Theophrastus de caus. pl. VI 1 6 definit λιπαρὸν δὲ τὸν λεπτὸν καὶ στρογγύλον καὶ μικρόν. unde haud scio an residua sint falso vv. 17. 18, inserta sic conformanda: ⟨τὸν δὲ⟩ λιπαρὸν μικρὸν εἶναι καὶ περιφερῆ καὶ οὐ γωνιοειδῆ. de forma cf. v. 15. 16 || 20 ἀμιγῆ PF: corr. Vossianus Camotius. τοῖς ἄλλοις ut Mor. Magn. p. 1204a38 τὸ δ' ἀγαθὸν ἀμιγές ἐστι τοῖς φαύλοις cf. top. III 5 p. 119a27 sqq. || 21 post ἑκάστῳ addebat χυλῷ Philippson, quod cogitando facile suppleas || πολλοὺς PF: corr. Wimmer || desideres μετέχειν, sed vide ne audiendum sit σχήματα

περιφεροῦς καὶ ὀξέος καὶ τῶν λοιπῶν. οὗ δ' ἂν ἐνῇ πλεῖστον, τοῦτο μάλιστα ἐνισχύειν πρός τε τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν δύναμιν. ἔτι δὲ εἰς ὁποίαν ἕξιν ἂν εἰσέλθῃ, διαφέρειν [γὰρ] οὐκ ὀλίγον. καὶ διὰ τοῦτο τὸ αὐτὸ τἀναντία καὶ τἀναντία τὸ αὐτὸ πάθος ποιεῖν ἐνίοτε.

68 καὶ περὶ μὲν τῶν χυλῶν οὕτως ἀφώρικεν· ἄτοπον δ' ἂν φανείη πρῶτον μὲν τὸ μὴ πάντων ὁμοίως ἀποδοῦναι τὰς αἰτίας, ἀλλὰ βαρὺ μὲν καὶ κοῦφον καὶ μαλακὸν καὶ σκληρὸν καὶ μεγέθει καὶ σμικρότητι καὶ τῷ μανῷ καὶ πυκνῷ, θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν καὶ τὰ ἄλλα τοῖς σχήμασιν *. ἔπειτα βαρέος μὲν καὶ κούφου καὶ σκληροῦ καὶ μαλακοῦ καθ' αὑτὰ ποιεῖν φύσεις (μέγεθος μὲν γὰρ καὶ σμικρότης καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ μανὸν οὐ πρὸς ἕτερόν ἐστι), θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν καὶ τὰ ἄλλα πρὸς τὴν αἴσθησιν, καὶ ταῦτα πολλάκις λέγοντα, διότι τοῦ χυλοῦ τὸ σχῆμα σφαιροειδές.

69 ὅλως δὲ μέγιστον ἐναντίωμα καὶ κοινὸν ἐπὶ πάντων, ἅμα μὲν πάθη ποιεῖν τῆς αἰσθήσεως, ἅμα δὲ τοῖς σχήμασι διορίζειν, καὶ τὸ αὐτὸ φαίνεσθαι τοῖς μὲν πικρόν, τοῖς δὲ γλυκύ, τοῖς δ' ἄλλως. οὔτε γὰρ οἷόν ⟨τε⟩ τὸ σχῆμα πάθος εἶναι οὔτε ταὐτὸν τοῖς μὲν σφαιροειδές, τοῖς δ' ἄλλως. ἀνάγκη δ' [εἴπερ] ἴσως, εἴπερ τοῖς μὲν γλυκύ, τοῖς δὲ πικρόν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἡμετέρας ἕξεις μεταβάλλειν τὰς μορφάς. ἁπλῶς δὲ τὸ μὲν σχῆμα καθ' αὑτό ἐστι, τὸ δὲ γλυκὺ καὶ ὅλως τὸ αἰσθητὸν πρὸς ἄλλο καὶ ἐν ἄλλοις, ὥς φησιν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ πᾶσιν ἀξιοῦν ταὐτὸ φαίνεσθαι τῶν αὐτῶν αἰσθανομένοις καὶ τούτων τὴν ἀλήθειαν ἐλέγχειν, καὶ ταῦτα εἰρηκότα πρότερον τὸ τοῖς ἀνομοίως διακειμένοις ἀνόμοια φαίνεσθαι καὶ πάλιν τὸ μηθὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου τυγχάνειν τῆς ἀληθείας.

70 εἰκὸς γὰρ τὸ βέλτιον τοῦ χείρονος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τοῦ κάμνοντος· κατὰ φύσιν γὰρ μᾶλλον. ἔτι δὲ εἴπερ μὴ ἔστι φύσις τῶν αἰσθητῶν διὰ τὸ μὴ ταὐτὰ πᾶσι φαίνεσθαι, δῆλον ὡς οὐδὲ τῶν ζῴων οὐδὲ τῶν ἄλλων σωμάτων· οὐδὲ γὰρ περὶ τούτων ὁμοδοξοῦσι. καίτοι εἰ μὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν γίνεται πᾶσι τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν, ἀλλ' ἥ γε φύσις τοῦ πικροῦ καὶ τοῦ γλυκέος ἡ αὐτὴ φαίνεται πᾶσιν. ὅπερ καὶ αὐτὸς ἂν δόξειεν ἐπιμαρτυρεῖν. πῶς γὰρ ἂν τὸ ἡμῖν πικρὸν ἄλλοις ἦν γλυκὺ καὶ στρυφνόν, εἰ μή τις ἦν ὡρισμένη

---

1 ὀξέως pr. F || οὗ δ' pr. F: ὧ δ' P sec. F: corr. Wimmer || ἔνι PF: corr. Wimmer || 2 ἂν post ὁποίαν transposuit Usener || 3 εἰσέλθῃ sec. F: εἰσέλθοι P (pr. F?) || γὰρ seclusit Schneider, qui καὶ τοῦτο διὰ quod habent libri transposuit || 6 βαρὺ Philippson: δριμὺ PF || 7 σκληρότητι PF: corr. Wimmer cf. v. 9 || 8 post σχήμασιν intercidisse vidit Schneider velut διορίζειν cf. v. 13 p. 516, 19. 520, 11 || 10 θερμῶν δὲ καὶ ψυχρῶν καὶ τῶν ἄλλων PF: corr. Usener sc. ποιεῖν || 11 χυμοῦ PF: corr. Schneider || 12 ὅλως videtur ex ὅλος corr. F || 14 ἄλλοις PF: correxi cf. v. 16 || 15 οἷον οὔτε γὰρ PF: correxi. οὐχ οἷόν τε γὰρ Schneider || 16 ἄλλως P: ἄλλοις F || εἴπερ ἴσως εἴπερ PF: corr. Stephanus. εἴπερ ὡς εἶπεν Wimmer, qui post πικρὸν v. 17 lacunam signavit. immo intellege: *si forma varietatem facit, alii aliter sentire non possunt et si maxime possunt, eundem tamen eosdem semper tenere sensum necesse est* || 18 τὸ super δὲ F || 19 ἄτοπον sic PF || 20 τούτῳ coni. Coray || 21 τούτοις ἀνομοίως P: τούτοις ἀνομοίοις F: corr. Wimmer || ὅμοια PF: corr. Coray || φαίνεται PF: corr. Stephanus || 23 τὸ ὑγιαῖνον τοῦ κάμνοντος P itemque F, sed καὶ τὸ ὑγ prorsus oblitterata || 26 καὶ διὰ τῶν αὐτῶν P itemque F sed obliterata διὰ τῶ || 27 τοῦ ante γλύκεος F sed evanidum: om. P || 28 πῶς P: oblitteratum F

71 φύσις αὐτῶν; ἔτι δὲ ποιεῖ σαφέστερον, ἐν οἷς φησι γίνεσθαι μὲν ἕκαστον καὶ εἶναι κατ' ἀλήθειαν, ἰδίως δ' ἐπὶ πικροῦ 'μοῖραν ἔχειν συνέσεως'. ὥστε διά τε τούτων ἐναντίον ἂν φανείη τὸ μὴ ποιεῖν φύσιν τινὰ τῶν αἰσθητῶν καὶ πρὸς τούτοις, ὅπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, ὅταν σχῆμα μὲν ἀποδιδῷ τῆς † οὐσίας ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων, μὴ εἶναι δὲ λέγῃ φύσιν· ἢ γὰρ οὐδενὸς ὅλως ἢ καὶ τούτων ἔσται τῆς αὐτῆς γε ὑπαρχούσης αἰτίας. ἔτι δὲ τὸ θερμόν τε καὶ ψυχρόν, ἅπερ ἀρχὰς τιθέασιν, εἰκὸς ἔχειν τινὰ φύσιν, εἰ δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα. νῦν δὲ σκληροῦ μὲν καὶ μαλακοῦ καὶ βαρέος καὶ κούφου ποιεῖ τιν' οὐσίαν, ἅπερ οὐχ ἧττον ἔδοξε λέγεσθαι πρὸς ἡμᾶς, θερμοῦ δὲ καὶ ψυχροῦ καὶ τῶν ἄλλων οὐδενός. καίτοι τό γε βαρὺ καὶ κοῦφον ὅταν διορίζῃ τοῖς μεγέθεσιν, ἀνάγκη τὰ ἁπλᾶ πάντα τὴν αὐτὴν ἔχειν ὁρμὴν τῆς φορᾶς, ὥστε μιᾶς τινος ἂν ὕλης εἴη καὶ τῆς αὐτῆς

72 φύσεως. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἔοικε συνηκολουθηκέναι τοῖς ποιοῦσιν ὅλως τὸ φρονεῖν κατὰ τὴν ἀλλοίωσιν, ἥπερ ἐστὶν ἀρχαιοτάτη δόξα. πάντες γὰρ οἱ παλαιοὶ καὶ [οἱ] ποιηταὶ καὶ σοφοὶ κατὰ τὴν διάθεσιν ἀποδιδόασι τὸ φρονεῖν. τῶν δὲ χυλῶν ἑκάστῳ τὸ σχῆμα ἀποδίδωσι πρὸς τὴν δύναμιν ἀφομοιῶν τὴν ἐν τοῖς πάθεσιν· ὅπερ οὐ μόνον ἐξ ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ἔδει συμβαίνειν ἄλλως τε καὶ εἰ πάθη τούτων ἐστίν. οὐ γὰρ πᾶν τὸ σφαιροειδὲς οὐδὲ τὰ ἄλλα σχήματα τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν, ὥστε κατὰ τὸ [κάτω] ὑποκείμενον ἔδει διορίζειν, πότερον ἐξ ὁμοίων ἢ ἐξ ἀνομοίων ἐστὶ καὶ πῶς ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀλλοίωσις γίνεται, καὶ πρὸς τούτοις ὁμοίως ἐπὶ πάντων ἀποδοῦναι τῶν διὰ τῆς ἁφῆς καὶ μὴ μόνον τὰ περὶ γεῦσιν. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἤτοι διαφοράν τινα ἔχει πρὸς τοὺς χυλούς,

73 ἣν ἔδει διελεῖν, ἢ καὶ παρεῖται δυνατὸν ὂν ὁμοίως εἰπεῖν. τῶν δὲ χρωμάτων ἁπλᾶ μὲν λέγει τέτταρα. λευκὸν μὲν οὖν εἶναι τὸ λεῖον. ὃ γὰρ

---

1 Zeller coni. φησὶ τὸ φαινόμενον ἑκάστῳ, sed audiendum ἕκαστον ὃ αἰσθανόμεθα cf. γίνεται p. 519, 26 || 2 πικροῦ Schneider cf. p. 519, 29: μικροῦ PF || ἔχει P: ἔχῃ F: corr. Stephanus. verte: *nominatim autem de amaro nos habere notitiam convenientem.* Democriteum συνιέναι in similibus est ap. Sext. VII 136 || 3 τε Schneider: τι PF || ἂν φαίη Brandis in schedis || 4 post αἰσθητῶν audias τοῖς ἄλλοθι λεγομένοις || 5 οὐσία cum idem sit ac φύσις cf. v. 9, hic stare nequit. θερμασίας veri similiter coniecit Usener, qui ὅπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον refert ad p. 516, 15. 517, 10 sqq. 519, 7. 10 || λέγει F || 7 τιθέασιν ad alios philosophos ut Parmenidem referendum videtur || 9 τὴν οὐσίαν PF: correxi cf. v. 3 φύσιν τινά, v. 7 τινὰ φύσιν || ὅπερ PF: corr. Schneider || 11 διορίζει F || 12 φορᾶς sic PF: Theophr. atomos puras intellegere videtur ut Arist. d. cael. III 1 p. 303a 25 cf. supra p. 516, 25 sq. Zeller I[4] 778[1]. τὸν αὐτὸν ἔχειν ὅρον τῆς μορφῆς vel τῆς διαφορᾶς Wimmer || 13 ἀλλὰ κτλ. cf. p. 517, 16 sq. 9 sq. 515, 23 sq. || 15 οἱ delevi || 16 τὸ φρονεῖν P pr. F: περιφρονεῖν renovator F || ἀποδιδόασι PF: corr. Schneider || 17 ἀφομοιῶν F: ἀφομοιοῦν P || τοῖς ἐν τοῖς P pr. F: τῆς ἐν τοῖς sec. F: corr. Schneider || 20 ὥστε καὶ τὸ κάτω [κά P] κείμενον FP (τ supra): correxi ὥστε καὶ τὸ ὑποκείμενον Schneider, ὥστε καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον Wimmer. scilicet κατὰ compendiose super καὶ scriptum praepositionem ὑπὸ expulit || 21 ἀνομοίων scripsi: ἀμφοῖν PF || 22 τὰ περὶ γεῦσιν non sana sunt. ἐπὶ τῶν περὶ γεῦσιν voluerat Schneider, satis erat τῶν περὶ γεῦσιν. sed proxima non congruunt, ut τὰ περὶ γεῦσιν δηλῶσαι. ταῦτα γὰρ [sc. τὰ διὰ τῆς ἁφῆς] corrigere malim || 24 ἣν P sec. F: ἢ pr. F || εἰ καὶ Stephanus || παρεῖται PF: παρεῖναι [sc. τὴν διαφοράν] Schneider

ἂν μὴ τραχὺ μηδ' ἐπισκιάζῃ μηδὲ δυσδίοδον ᾖ, τοιοῦτον πᾶν λαμπρὸν εἶναι. δεῖ δὲ καὶ εὐθύτρυπα καὶ διαυγῆ τὰ λαμπρὰ εἶναι. τὰ μὲν οὖν σκληρὰ τῶν λευκῶν ἐκ τοιούτων σχημάτων συγκεῖσθαι οἷον ἡ ἐντὸς πλὰξ τῶν κογχυλίων· οὕτω γὰρ ἂν ἄσκια καὶ εὐαγῆ καὶ εὐθύπορα εἶναι. τὰ ⟨δὲ⟩ ψαθυρὰ καὶ εὔθρυπτα ἐκ περιφερῶν μὲν λοξῶν δὲ τῇ θέσει πρὸς ἄλληλα καὶ κατὰ δύο συζεύξει, τὴν δ' ὅλην τάξιν ἔχειν ὅτι μάλιστα ὁμοίαν. τοιούτων δ' ὄντων ψαθυρὰ μὲν εἶναι, διότι κατὰ μικρὸν ἡ σύναψις· εὔθρυπτα δ', ὅτι ὁμοίως κεῖνται· ἄσκια δέ, διότι λεῖα καὶ πλατέα· λευκότερα δ' ἀλλήλων τῷ τὰ σχήματα τὰ εἰρημένα καὶ ἀκριβέστερα καὶ ἀμιγέστερα εἶναι καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν θέσιν ἔχειν μᾶλλον τὴν εἰρημένην. τὸ μὲν 74
οὖν λευκὸν ἐκ τοιούτων εἶναι σχημάτων. τὸ δὲ μέλαν ἐκ τῶν ἐναντίων, ἐκ τραχέων καὶ σκαληνῶν καὶ ἀνομοίων· οὕτω γὰρ ἂν σκιάζειν καὶ οὐκ εὐθεῖς εἶναι τοὺς πόρους οὐδ' εὐδιόδους. ἔτι δὲ τὰς ἀπορροίας νωθεῖς καὶ ταραχώδεις· διαφέρειν γάρ τι καὶ τὴν ἀπορροὴν τῷ ποιὰν εἶναι πρὸς τὴν φαντασίαν, ἣν γίνεσθαι διὰ τὴν ἐναπόληψιν τοῦ ἀέρος ἀλλοίαν.

ἐρυθρὸν δ' ἐξ οἵωνπερ καὶ τὸ θερμόν, πλὴν ἐκ μειζόνων. ἐὰν γὰρ αἱ 75
συγκρίσεις ὦσι μείζους ὁμοίων ὄντων τῶν σχημάτων μᾶλλον ἐρυθρὸν εἶναι. σημεῖον δ' ὅτι ἐκ τοιούτων τὸ ἐρυθρόν· ἡμᾶς τε γὰρ θερμαινομένους ἐρυθραίνεσθαι καὶ τὰ ἄλλα τὰ πυρούμενα, μέχρις ἂν οὗ ἔχῃ τὸ τοῦ πυροειδοῦς. ἐρυθρότερα δὲ τὰ ἐκ μεγάλων ὄντα σχημάτων. οἷον τὴν φλόγα καὶ τὸν ἄνθρακα τῶν χλωρῶν ξύλων ἢ τῶν αὔων, καὶ τὸν σίδηρον δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ πυρούμενα· λαμπρότατα μὲν γὰρ εἶναι τὰ πλεῖστον ἔχοντα καὶ λεπτότατον πῦρ, ἐρυθρότερα δὲ τὰ παχύτερον καὶ ἔλαττον. διὸ καὶ ἧττον εἶναι θερμὰ τὰ ἐρυθρότερα· θερμὸν [μὲν] γὰρ τὸ λεπτόν. τὸ δὲ χλωρὸν ἐκ τοῦ στερεοῦ καὶ τοῦ κενοῦ συνεστάναι † μεγάλων ἐξ ἀμφοῖν, τῇ θέσει δὲ καὶ τάξει αὐτῶν τὴν χρόαν. τὰ μὲν οὖν ἁπλᾶ χρώματα τούτοις 76
κεχρῆσθαι τοις σχήμασιν· ἕκαστον δὲ καθαρώτερον, ὅσῳ ἂν ἐξ ἀμιγεστέρων

1 ἀποσκιάζῃ PF: corr. Schneider || ᾖ Burchard: τι PF || 2 δεῖ P et oblitteratum F || εὐρύτρυπα PF: corr. Schneider cf. v. 4. 13 || 4 ἂν ἄσκια sic PF || δὲ addidit Schneider cf. § 79 || 6 καὶ τὰ δύο PF: correxit Usener || συζεύξεις PF: correxi. vulgo ex Stephani coniectura καὶ τὰς δύο συζεύξεις || 8 ἀλλήλοις PF: correxi. intellege σκληρά et ψαθυρά cf. § 79. ἄλλα ἄλλων Wimmer, πρὸς ἄλληλα post θέσιν v. 10 collocavit Schneider || 12 ἂν sic PF || num ἐπισκιάζειν cf. § 73. 79. 80? || εὐθεῖς sec. F (? pr. F): εὐθὺς P || 13 εὐδϊ ...... ἔτι P: εὐδί. ἔτι F: corr. Vossian. Camotius || 14 τὸ ποιὰν PF: corr. Stephanus || 16 οἵωνπερ ὁ τὸ F: οἵων περὶ τὸ P: correxi || 17 συγκρίσεις cf. Arist. de gen. et corr. II 2 p. 329b26 θερμὸν γάρ ἐστι τὸ συγκρῖνον τὰ ὁμογενῆ (τὸ γὰρ διακρίνειν ὅπερ φασὶ ποιεῖν τὸ πῦρ [cf. p. 524, 21] συγκρίνειν ἐστὶ τὰ ὁμόφυλα). συγκρίσεις p. 522, 6 aliud
αι
significat || 18 θερμαινομένους F || 19 μέχρις κτλ. suspecta cf. G. Mueller l. c. p. 60. an μέχρι ἂν συνέχῃ τὸ τοῦ πυρὸς εἶδος? || 21 καὶ — 22 πυρούμενα immerito suspectavit Philippson || 22 τὰ post ἄλλα superscr. F || 23 παχύτερα PF: corr. Stephanus || 24 μὲν PF: delevit Camotius Vossianus || 25 post συνεστάναι hiare existimavit orationem Wimmer, ἐκ μεγάλων δ' ἀμφοῖν Mullach, at cf. p. 524, 8. fortasse μεμιγμένων δὲ ἀμφοῖν τῇ θέσει καὶ τάξει αὐτῶν [? σχημάτων] τὴν χρόαν sc. συνεστάναι || τῇ θέσει δὲ καὶ τάξει PF: τῇ θέσει καὶ τῇ τάξει vulgo e Schneideri coniectura || 26 post τὴν χρόαν Mullach γίγνεσθαι supplevit

ᾖ. τὰ δὲ ἄλλα κατὰ τὴν τούτων μῖξιν· οἷον τὸ μὲν χρυσοειδὲς καὶ τὸ τοῦ
χαλκοῦ καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐκ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ ἐρυθροῦ· τὸ μὲν γὰρ
λαμπρὸν ἔχειν ἐκ τοῦ λευκοῦ, τὸ δὲ ὑπέρυθρον ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ· πίπτειν
γὰρ εἰς τὰ κενὰ τοῦ λευκοῦ τῇ μίξει τὸ ἐρυθρόν. ἐὰν δὲ προστεθῇ τούτοις
τὸ χλωρόν, γίνεσθαι τὸ κάλλιστον χρῶμα, δεῖν δὲ μικρὰς τοῦ χλωροῦ τὰς
συγκρίσεις εἶναι· μεγάλας γὰρ οὐχ οἷόν τε συγκειμένων οὕτω τοῦ λευκοῦ
καὶ τοῦ ἐρυθροῦ. διαφόρους δὲ ἔσεσθαι τὰς χρόας τῷ πλέον καὶ ἔλαττον
77 λαμβάνειν. τὸ δὲ πορφυροῦν ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ ἐρυθροῦ,
πλείστην μὲν μοῖραν ἔχοντος τοῦ ἐρυθροῦ, μακρὰν δὲ τοῦ μέλανος, μέσην
δὲ τοῦ λευκοῦ· διὸ καὶ ἡδὺ φαίνεσθαι πρὸς τὴν αἴσθησιν. ὅτι μὲν οὖν τὸ
μέλαν καὶ τὸ ἐρυθρὸν αὐτῷ ἐνυπάρχει, φανερὸν εἶναι τῇ ὄψει, διότι δὲ τὸ
λευκόν, τὸ λαμπρὸν καὶ διαυγὲς σημαίνειν· ταῦτα γὰρ ποιεῖν τὸ λευκόν.
τὴν δ' ἴσατιν ἐκ μέλανος σφόδρα καὶ χλωροῦ, πλείονα δὲ μοῖραν ἔχειν τοῦ
μέλανος· τὸ δὲ πράσινον ἐκ πορφυροῦ καὶ τῆς ἰσάτιδος, ἢ ἐκ χλωροῦ καὶ
πορφυροειδοῦς. τὸ γὰρ θεῖον εἶναι τοιοῦτον καὶ μετέχειν τοῦ λαμπροῦ. τὸ
δὲ κυανοῦν ἐξ ἰσάτιδος καὶ πυρώδους, σχημάτων δὲ περιφερῶν καὶ βελονο-
78 ειδῶν, ὅπως τὸ στίλβον τῷ μέλανι ἐνῇ. τὸ δὲ καρύινον ἐκ χλωροῦ
καὶ κυανοειδοῦς. ἐὰν δὲ † χλωρὸν μιχθῇ, φλογοειδὲς γίνεσθαι, τὸ γὰρ ἄσκιον
καὶ μελανόχρων ἐξείργεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ τὸ ἐρυθρὸν τῷ λευκῷ μιχθὲν
⟨τὸ⟩ χλωρὸν ποιεῖν εὐαγὲς καὶ οὐ μέλαν· διὸ καὶ τὰ φυόμενα χλωρὰ τὸ
πρῶτον εἶναι πρὸ τοῦ θερμανθῆναι καὶ † διαχεῖσθαι. καὶ πλήθει μὲν
τοσούτων ἐπιμέμνηται χρωμάτων, ἄπειρα δὲ εἶναι καὶ τὰ χρώματα καὶ τοὺς
χυλοὺς κατὰ τὰς μίξεις, ἐάν τις τὰ μὲν ἀφαιρῇ, τὰ δὲ προστιθῇ, καὶ τῶν
μὲν ἔλαττον μίσγῃ, τῶν δὲ πλεῖον. οὐθὲν γὰρ ὅμοιον ἔσεσθαι θάτερον
θατέρῳ.

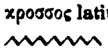
79 Πρῶτον μὲν οὖν τὸ πλείους ἀποδοῦναι τὰς ἀρχὰς ἔχει τινὰ ἀπορίαν·
οἱ γὰρ ἄλλοι τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ὡς τούτων ἁπλῶν ὄντων μόνων.
ἔπειτα τὸ μὴ πᾶσι τοῖς λευκοῖς μίαν ποιῆσαι τὴν μορφήν, ἀλλ' ἑτέραν

---

3 ἔχει PF: corr. Camotius || ἀπὸ τοῦ θερμοῦ PF: corr. Burchard | 5 δεῖ PF: corr. Schneider || 7 διαφοραῖς PF: corr. Stephanus || 9 μακρὰν pr. PF: μικρὰν (ι superscr.) sec. P. at atri permultum inesse elucet ex v. 11 || μέσην F i. e. *mediocrem*: μέσον P || 11 αὐτῷ F paene evanidum: om. P || 13 πλείονα P: πλοίω sic F || 15 sulphuris exemplum vix quadrare vidit Burchard ante τὸ γὰρ excidisse quaedam suspicatus. cum eis quae addit ἐκ χλωροῦ καὶ πορφυροειδοῦς subviridem colorem distinguat, conicio τὸν γὰρ ἰὸν *aeruginem*, in quam splendor certe cadit || 16 βελωνοειδῶν P || 18 suspicor ἐὰν δὲ καὶ λαμπρὸν μιχθῇ, φλογοειδὲς γίνεσθαι (τοῦτο γὰρ ἄσκιον) καὶ τὸ μελανόχρων ἐξείγρεσθαι vel τῷ γὰρ ἀσκίῳ τὸ μελ. ἐξείργεσθαι cf. p. 523, 9. πλέον post χλωρὸν additum volebat Schneider; τὸ γὰρ κατάσκιον Mullach || τὸ γὰρ—ἐξείργεσθαι om. primo P, tum errore animadverso syllabae γί, quae est in fine versus, νεσθαι τὸ γὰρ ἄσκιον καὶ μελανόχρων in mrg. continuavit, ἐξείργ autem erasa littera ν (ex γίνεσθαι residua) syllabae εσθαι praefixit || 20 τὸ post μιχθὲν add. Burchard || 21 διαχεῖσθαι frustra tuetur Mullach p. 355. an διακαίεσθαι? || 22 τοσοῦτον ἐπιμέμικται PF: corr. Schneider || καὶ τὰ χρώματα P: τὰ χρώματα F || 23 καὶ τὰς pr. F || 24 μίσγειν PF: corr. Schneider | 25 θατέρου PF: om. Vossian.: corr. Schneider || 26 τὰς ἀρχὰς cf. § 59 τότε λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἀρχαί cf. Prol. p. 222[1] || 27 ἁπλῶν sic PF || 28 τὸ μὲν pr. PF: corr. eadem pr. F

τοῖς σκληροῖς καὶ τοῖς ψαθυροῖς. εἰ γὰρ εἰκὸς ἄλλην αἰτίαν εἶναι τοῖς διαφόροις κατὰ τὴν ἁφήν, οὐ δἂν ἔτι τὸ σχῆμα αἴτιον εἴη τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ θέσις· ἐνδέχεται γὰρ καὶ τὰ περιφερῆ καὶ ἁπλῶς πάντα ἐπισκιάζειν ἑαυτοῖς. σημεῖον δέ· καὶ γὰρ αὐτὸς ταύτην φέρει τὴν πίστιν, ὅσα τῶν λείων μέλανα φαίνεται· διὰ γὰρ τὴν σύμφυσιν καὶ τὴν τάξιν ὡς τὴν αὐτὴν ἔχοντα τῷ μέλανι φαίνεσθαι τοιαῦτα. καὶ πάλιν ὅσα λευκὰ τῶν τραχέων· ἐκ μεγάλων γὰρ εἶναι ταῦτα καὶ τὰς συνδέσεις οὐ περιφερεῖς, ἀλλὰ 'π ρ ο κ ρ ό σ σ α ς' καὶ τῶν σχημάτων τὰς μορφὰς ἀγνυμένας, ὥσπερ ἡ ἀνάβασις καὶ τὰ πρὸ τῶν τειχῶν ἔχει χώματα· τοιοῦτον γὰρ ὂν ἄσκιον εἶναι καὶ οὐ κωλύεσθαι τὸ λαμπρόν.

80 πρὸς δὲ τούτοις πῶς λέγει καὶ ζῴων τὸ λευκὸν ἐνίων γίνεσθαι μέλαν, εἰ τεθείησαν οὕτως, ὥστ' ἐπισκιάζειν; ὅλως δὲ τοῦ διαφανοῦς καὶ τοῦ λαμπροῦ μᾶλλον ἔοικε τὴν φύσιν ἢ τοῦ λευκοῦ λέγειν. τὸ γὰρ εὐδίοπτον εἶναι καὶ μὴ ἐπαλλάττειν τοὺς πόρους τοῦ διαφανοῦς· † ἐπὶ πόσα δὲ λευκὰ τοῦ διαφανοῦς. ἔτι δὲ τὸ μὲν εὐθεῖς εἶναι τῶν λευκῶν τοὺς πόρους, τῶν δὲ μελάνων ἐπαλλάττειν, ὡς εἰσιούσης τῆς φύσεως ὑπολαβεῖν ἔστιν· ὁρᾶν δέ φησι διὰ τὴν ἀπορροὴν καὶ τὴν ἔμφασιν τὴν εἰς τὴν ὄψιν· εἰ δὲ τοῦτό ἐστι, τί διοίσει τοὺς πόρους κεῖσθαι κατ' ἀλλήλους ἢ ἐπαλλάττειν; οὐδὲ τὴν ἀπορροὴν ἀπὸ τοῦ κενοῦ πως γίνεσθαι ῥᾴδιον ὑπολαβεῖν· ὥστε λεκτέον τούτου τὴν αἰτίαν. ἔοικε γὰρ ἀπὸ

1 οὐ γὰρ PF: correxi || 2 οὐδ' ἂν ἔτι PF cf. Usener jahrb. f. cl. phil. 1878, 66: οὐκ ἂν εἴποις Wimmer || 2 εἴη scripsi: εἶναι PF || φορᾶς PF: corr. Mullach || 3 τὴν θέσιν post Schneiderum Wimmer || 7 μεγάλων F: μεγάλου P || 7 οὐ περιφερεῖς F: ὑπερφερεῖς P || 8 προκόσσας PF: corr. Stephanus. servavit Theophrastus Democriteam glossam, ac ne proxima quidem multum a Democriteis verbis recedere videntur. προκρόσσας ἔρυσαν Homerus Ξ 35 dixerat de navibus uno semicirculari ordine in litore positis, ita ut altera super alteram exstaret pinnarum instar murorum quas M 258. 444 κρόσσας nominat ab Aristarcho vel pinnas vel scalas explicatas cf. Lehrs Aristarch. p. 231** Hesych. s. v. κρόσσας. Homerum imitatur Herodotus VII 188, ubi Stein neque Herodotum neque Aristarchum recte interpretatur. Democrito πρόκροσσος latius patet, ut pinnae in hanc figuram continuatae significentur neque minus recte χῶμα propter vallorum formam, quam ἡ ἀνάβασις [i. e. scalae cf. Plato rep. VII 515 E Plut. Rom. 20] propter ἀναβαθμῶν ascensum [cf. Herodot. II 125] vel circum cratera Argolicum γρυπῶν κεφαλαὶ apud Herodot. IV 152 πρόκροσσοι dicantur. quare non erat cur Mullach v. 8. 9 ὥσπερ ἀναβαθμίδας [debebat saltem ἀναβαθμοὺς] τὰ πρὸ κτλ. coniceret || μιγνυμένας PF: correxi. nam cum μιγνύμεναι sint cuiusvis generis formae, μορφαὶ ἀγνύμεναι Democrito erant eae, quae copulatae non directam sed velut *fractam* lineam efficerent velut Herodot. I 185 ὡς ὅ τε ποταμὸς βραδύτερος εἴη περὶ καμπὰς πολλὰς ἀ γ ν ύ μ ε ν ο ς. similiter Romani velut Quintil. I 6 44 *comam in gradus frangere* de cincinnis quales videas in Messalinae, Iuliae Domnae, Mammaeae imaginibus (Visconti Iconogr. rom. pl. 28, 48, 52) || 9 σώματα PF: correxi post Mullachium || 10 τοῦ λαμπροῦ PF: corr. Schneider || 11 ζῴων Usener coni. Arist. de gen. an. V 5 p. 785 a 21: ἐξ ὧν PF || 13 ἀπαλλάττειν PF: corr. Schneider || 14 ἐπὶ — διαφανοῦς seclusit Wimmer. nisi truncatum est enuntiatum, suspicor τοῦ διαφανοῦς ἐστι. πρῶτα δὲ τὰ λευκὰ τοῦ διαφανοῦς cf. p. 524, 4 || 15 εἶναι τῶν λευκῶν P: item sed valde oblitter. F || ἐπαλάττειν ut saepius F || 16 φάσεως coni. Philippson, ὄψεως Usener. at opponuntur φύσις χρώματων et ἀπορροή || ἔστιν ὁρᾶν δὲ P: prorsus evanuerunt F || φασὶ PF: corr. Schneider || 17 τοὺς πόρους P: item sed oblitterata F || 18 πως [non πῶς] γίνεσθαι P: πως [clarum] γίνεσθαι vel γενέσθαι [obscurum] F: fort. πῶς γίνεται cf. p. 524, 2

τοῦ φωτὸς ἢ ἀπὸ ἄλλου τινὸς ποιεῖν τὸ λευκόν. [διὸ καὶ τὴν παχύτητα
81 τοῦ ἀέρος αἰτιᾶται πρὸς τὸ φαίνεσθαι μέλαν.] ἔτι δὲ πῶς τὸ μέλαν
ἀποδίδωσιν, οὐ ῥᾴδιον καταμαθεῖν· ἡ σκιὰ γὰρ μέλαν τι καὶ ἐπιπρόσθησίς
ἐστι τοῦ λευκοῦ· διὸ πρῶτον τὸ λευκὸν τὴν φύσιν. ἅμα δὲ οὐ μόνον τὸ
ἐπισκιάζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν παχύτητα τοῦ ἀέρος καὶ τῆς εἰσιούσης ἀπορροῆς
αἰτιᾶται καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ. πότερον δὲ ταῦτα συμβαίνει διὰ
τὸ μὴ εὐδίοπτον ἢ καὶ ἄλλῳ γίνοιτ' ἂν καὶ ποίῳ [ἢ μέλαν], οὐ διασαφεῖ.
82 ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τοῦ χλωροῦ μὴ ἀποδοῦναι μορφήν, ἀλλὰ μόνον ἐκ τοῦ
στερεοῦ καὶ τοῦ κενοῦ ποιεῖν. κοινὰ γὰρ ταῦτά γε πάντων καὶ ἐξ ὁποίων οὖν ἔσται σχημάτων. χρῆν δ' ὥσπερ κἀν τοῖς ἄλλοις ἴδιόν τι ποιῆσαι, καὶ εἰ μὲν ἐναντίον τῷ ἐρυθρῷ, καθάπερ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, τὴν ἐναντίαν ἔχειν μορφήν· εἰ δὲ μὴ ἐναντίον, αὐτὸ τοῦτ' ἄν τις θαυμάσειεν, ὅτι τὰς ἀρχὰς οὐκ ἐναντίας ποιεῖ· δοκεῖ γὰρ ἐν πᾶσιν οὕτω. μάλιστα δ' ἐχρῆν τοῦτο διακριβοῦν, ποῖα τῶν χρωμάτων ἁπλᾶ καὶ διὰ τί τὰ μὲν σύνθετα, τὰ δὲ ἀσύνθετα· πλείστη γὰρ ἀπορία περὶ τῶν ἀρχῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως χαλεπόν. ἐπεὶ καὶ τῶν χυμῶν εἴ τις δύναιτο τοὺς ἁπλοῦς ἀποδοῦναι, μᾶλλον ἂν ὅδε λέγοι. περὶ δὲ ὀσμῆς προσαφορίζειν παρῆκεν πλὴν τοσοῦτον, ὅτι τὸ λεπτὸν ἀπορρέον ἀπὸ τῶν βαρέων ποιεῖ τὴν ὀδμήν. ποῖον δέ τι τὴν φύσιν ὂν ὑπὸ τίνος πάσχει, οὐκέτι προσέθηκεν, ὅπερ ἴσως ἦν
83 κυριώτατον. Δημόκριτος μὲν οὖν οὕτως ἔνια παραλείπει.

Πλάτων δὲ θερμὸν μὲν εἶναί φησι τὸ διακρῖνον δι' ὀξύτητα τῶν γωνιῶν· ψυχρὸν δὲ ὅταν δι' ὑγρότητα ἐκκρίνοντα τὰ ἐλάττω καὶ μὴ δυνάμενα εἰσιέναι τὰ μείζω κύκλῳ περιωθῇ· τῇ γὰρ μάχῃ τρόμον καὶ τῷ πάθει ῥῖγος εἶναι ὄνομα. σκληρὸν ⟨δέ⟩, ᾧ ἂν ἡ σὰρξ ὑπείκῃ, μαλακὸν δέ, ὃ ἂν τῇ σαρκί, καὶ πρὸς ἄλληλα ὁμοίως. ὑπείκειν δὲ τὸ μικρὰν ἔχον βάσιν. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον τῷ μὲν ἄνω καὶ κάτω διορίζειν οὐ δεῖν, οὐ γὰρ εἶναι τοιούτων φύσιν· ἀλλὰ κοῦφον μὲν εἶναι τὸ εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον ῥᾳδίως ἑλκόμενον, βαρὺ δὲ τὸ χαλεπῶς. τραχὺ δὲ καὶ λεῖον ὡς ἱκανῶς

---

1 διό—μέλαν removi cf. v. 5 || 2 αἰτιᾶσθαι PF: corr. Schneider || ὡς PF: corr. Usener: οἷς Wimmer || 7 ἄλλως vulgo: correxi || ἢ μέλαν PF: induxi. τὸ μέλαν coni. Wimmer. ἢ μέλανι Stephanus || 8 τό, τὸ χλωρὸν PF: corr. Schneider. τὸ χλωρῶν Stephanus || 9 ταῦτα τε PF: corr. Camot. Voss. ταὐτά τε Wimmer || 10 καὶ τοῖς vulgo: correxi || 11 ἐναντίῳ PF: corr. Schneider || 12 ἔχει PF: correxi || εἰ δ' ἢ μὴ PF: correxi. εἰ δ' εἴη μὴ Schneider || 13 ἐναντία PF: corr. Schneider || ἐν πᾶσιν P: ἐκ πᾶσιν F: suspicor ἅπασιν || 15 ἀπειρία PF: corr. Camotius || 16 ἁπλ . . σ pr. F, sed eadem in mrg. ἁπλοὺς || 17 εἴρηκέ γε PF: παρῆκεν Schneider. προσαφορίζει ⟨σχεδὸν ὁμοίως τοῖς πλείστοις. οὐδὲν γὰρ ἴδιον⟩ εἴρηκέ γε Mullach, quod ultimum utique εἴρηκεν scribendum erat. ceterum cf. Theophr. de odor. 64 || 18 τῶν θερμῶν Usener. τῶν παχέων Mullach || ὀδμὴν PF. servavi ut Democriteum || 19 ὥσπερ ἴσως PF: corr. Stephanus || 20 ὅπως ἔνια PF: corr. Stephanus || 21 Plato Tim. p. 61 E τὴν λεπτότητα τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν ὀξύτητα || 22 ibid. p. 62 A τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα, τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα ἕδρας ἐνδῦναι ξυνωθοῦντα ἡμῶν τὸ νοτερὸν — τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη. unde Schneider τὰ ὑγρὰ τοῦ σώματος pro δι' ὑγρότητα, Wimmer simplicius τῆς ὑγρότητος. sed omnia sana sunt || καὶ μὴ δυνάμενα bis F || 23 περιωθῇ F: περιωθεῖ P || τῷ πάχει PF: corr. Schneider || 24 ῥῆγος PF || δὲ om. PF: corr. Schneider || 26 cf. Plato l. c. p. 63 E

ὄντα φανερὰ παραλείπει καὶ οὐ λέγει. ἡδὺ δὲ καὶ λυπηρόν, τὸ μὲν 84
εἰς φύσιν ἀθρόον πάθος, τὸ δὲ παρὰ φύσιν καὶ βίᾳ [λυπηρόν], τὰ δὲ μέσα
καὶ ἀναίσθητα ἀνὰ λόγον. διὸ καὶ κατὰ τὸ ὁρᾶν οὐκ εἶναι λύπην οὐδ'
ἡδονὴν τῇ διακρίσει καὶ συγκρίσει. περὶ δὲ χυμῶν ἐν μὲν τοῖς περὶ ὕδατος
τέτταρα λέγει ὕδατος εἴδη· ἐν χυλοῖς μὲν οἶνον ὀπὸν ἔλαιον μέλι, ἐν δὲ
τοῖς πάθεσι τὸν γεώδη χυμόν· καὶ διὰ ταῦτα συνάγοντα τοὺς χυμοὺς καὶ
συγκρίνοντα τὰ μὲν τραχύτερα στρυφνὰ εἶναι, τὰ δὲ ἧττον αὐστηρά. τὸ δὲ
ῥυπτικὸν τῶν πόρων καὶ ἀποκαθαρτικὸν ἁλμυρόν· τὸ δὲ σφόδρα ῥυπτικόν,
ὥστε καὶ ἐκτήκειν, πικρόν. τὰ δὲ θερμαινόμενα καὶ ἄνω φερόμενα καὶ δια-
κρίνοντα δριμέα· τὰ δὲ κυκῶντα ὀξέα· τὰ δὲ σὺν τῇ ὑγρότητι τῇ ἐν τῇ
γλώττῃ καὶ διαχυτικὰ καὶ συστατικὰ εἰς τὴν φύσιν γλυκέα. τὰς δὲ 85
ὀσμὰς εἴδη μὲν οὐκ ἔχειν, ἀλλὰ τῷ λυπηρῷ καὶ ἡδεῖ διαφέρειν. εἶναι δὲ
τὴν ὀσμὴν ὕδατος μὲν λεπτότερον, ἀέρος δὲ παχύτερον. σημεῖον δὲ ὅτι
ὅταν ἐπιφράξαντες ἀνασπῶσιν, ἄνευ ὀσμῆς τὸ πνεῦμα εἰσέρχεται· διὸ καθά-
περ καπνὸν καὶ ὁμίχλην εἶναι τῶν σωμάτων ἀόρατον. εἶναι δὲ καπνὸν
μὲν μεταβολὴν ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα, ὁμίχλην δὲ τὴν ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ.
φωνὴν δὲ εἶναι πληγὴν ὑπὸ ἀέρος ἐγκεφάλου καὶ αἵματος δι' ὤτων μέχρι
ψυχῆς· ὀξεῖαν δὲ καὶ βαρεῖαν τὴν ταχεῖαν καὶ βραδεῖαν· συμφωνεῖν δ', ὅταν
ἡ ἀρχὴ τῆς βραδείας ὁμοία ᾖ τῇ τελευτῇ τῆς ταχείας. τὸ δὲ χρῶμα 86
φλόγα εἶναι ἀπὸ τῶν σωμάτων σύμμετρα μόρια ἔχουσαν τῇ ὄψει· λευκὸν
μὲν τὸ διακριτικόν, μέλαν δὲ τὸ συγκριτικὸν ἀνὰ λόγον [δὲ] τοῖς περὶ τὴν
σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν γλῶσσαν στρυφνοῖς καὶ δρι-
μέσι, λαμπρὸν δὲ τὸ πυρῶδες λευκόν, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων· ἐν οἷς δὲ
λόγοις, οὐδ' εἴ τις εἰδείη χρῆναι λέγειν φησίν, ὧν οὐκ ἔχομεν εἰκότα λόγον
ἢ ἀναγκαῖον· οὐδ' εἰ πειρωμένῳ μὴ γίγνοιτο, οὐθὲν ἄτοπον, ἀλλὰ τὸν
θεὸν δύνασθαι τοῦτο δρᾶν. ἃ μὲν οὖν εἴρηκε καὶ πῶς ἀφώρικε, σχεδὸν
ταῦτά ἐστιν.

Ἄτοπον δὲ καὶ τοῦτο· πρῶτον μὲν τὸ μὴ πάντα ὁμοίως ἀποδοῦναι 87
μηδὲ ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους. ὁρίσας γὰρ τὸ θερμὸν σχήματι τὸ ψυχρὸν

---

1 ἡδὺ δὲ καὶ αὐστηρὸν PF: correxi cf. infra v. 12. correxit ante me is qui λυπηρόν margini addidit, unde extremae periodo v. 2 additum est cf. Plato l. c. p. 64 D. τὸ μὲν παρὰ φύσιν καὶ βίαιον γιγνόμενον ἀθρόον παρ' ἡμῖν πάθος ἀλγεινόν, τὸ δ' εἰς φύσιν ἀπιὸν πάλιν ἀθρόον ἡδύ, τὸ δὲ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἀναίσθητον, τὸ δ' ἐναντίον τούτοις ἐναντίως || post μέσα addidit αἰσθητὰ Usener || εἰς φύσιν sic PF || 3 οὐθ' ἡδονήν PF: correxi || 4 ἐν τοῖς περὶ ὕδατος i. e. Tim. p. 60 AB || 5 ἐν δὲ τοῖς πάθεσι p. 65 D || 6 post χυμόν hiatum significavit Wimmer. sed Theophrasto eximia in Platone excerpendo brevitas. accuratius excerpsit [Tim. p. 65 c sq.] de caus. pl. VI 1 4. 5 || τὰ post ταῦτα addebat Philippson || pro χυμοὺς coni. πόρους ex § 89 Philippson || 9 ἐκτήκειν F: συντήκειν P: ἀποτήκειν de caus. pl. et Plato || 9 ἀναφερόμενα PF: ἄνω φερόμενα ex Platone et Th. c. plant. scripsit Philippson || 10 τῇ post ὑγρότητι rescr. F: om. P || 11 γλώσσῃ PF || 15 ἢ ὁμίχλην corrigi iussit Philippson e Platone p. 66 E, sed cf. p. 526, 27 sq. || ἀόρατον om. Vossianus haud recte || 16 τὸ ἐξ ἀέρος PF: corr. Stephanus || 21 δὲ delevi || 23 τὸ ἀερῶδες PF: corr. Schneider || 24 οὐδέ τις PF: corr. Schneider cf. Plat. Tim. p. 68 B || 24 εἰκότα Schneider: εἰκατὰ PF cf. εἰληχότα p. 518, 8 || 25 πειρωμένων e coniectura Stephanus, at cf. Tim. p. 68 D εἰ δέ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον λαμβάνοι || οὐθὲν P: οὐδὲν pr. F || 26 καί πως coni. Usener || 28 καὶ τούτου PF: correxi. alioqui καὶ langueret

οὐχ ὡσαύτως ἀπέδωκεν. ἔπειτ' εἰ μαλακὸν τὸ ὑπεῖκον, φανερὸν ὅτι
τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ πῦρ ἐστι μαλακά· φησὶ γὰρ ὑπείκειν τὸ μικρὰν
ἔχον βάσιν, ὥστε τὸ πῦρ ἂν εἴη μαλακώτατον. δοκεῖ δὲ τούτων οὐθὲν
οὐδ' ὅλως τὸ μὴ ἀντιμεθιστάμενον εἶναι μαλακόν, ἀλλὰ τὸ εἰς τὸ βάθος
88 ὑπεῖκον ἄνευ μεταστάσεως. ἔτι δὲ τὸ βαρὺ καὶ κοῦφον οὐχ
ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν γεωδῶν ἀφώρικε· τούτων γὰρ δοκεῖ τὸ μὲν
βαρὺ χαλεπῶς, τὸ δὲ κοῦφον ῥᾷον ἄγεσθαι πρὸς ἀλλότριον τόπον· τὸ δὲ
πῦρ καὶ ὁ ἀὴρ ταῖς εἰς τοὺς οἰκείους τόπους φοραῖς κοῦφα καὶ ἔστι καὶ
δοκεῖ. διόπερ οὐκ ἔσται τὸ μὲν ἔλαττον τῶν ὁμογενῶν ἔχον βαρύ, τὸ δὲ
πλεῖον κοῦφον· τὸ μὲν γὰρ πῦρ ὅσῳ ἂν ᾖ πλεῖον, κουφότερον, ἀλλ' ἄνω
μὲν τιθεμένου τοῦ πυρὸς ἐφαρμόσουσιν οἱ λόγοι καὶ οὗτος κἀκεῖνος, ἐνταῦθα
δ' οὐδέτερος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἄνωθεν γὰρ δεῦρο θᾶττον
οἰσθήσεται τὸ πλέον. ὥστε οὐχ ἁπλῶς ἡ γῆ καὶ τὸ πῦρ ἐστι τὸ μὲν βαρὺ
τὸ δὲ κοῦφον, ἀλλ' ἑκάτερον πρὸς τὸν τόπον· οὐδ' ὁμοίως ἐνταῦθα
καὶ τὸ γεῶδες, ἀλλ' ἀνάπαλιν· ἐνταῦθα μὲν τὸ ἔλαττον, ἐκεῖ δὲ τὸ
89 πλέον ἔχον τῶν ὁμογενῶν κουφότερον. ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνει
διὰ τὸ μὴ ἁπλῶς περὶ κούφου καὶ βαρέος, ἀλλὰ περὶ τοῦ γεώδους ἀφορίζειν. τῶν δὲ χυλῶν τὰς μὲν φύσεις οὐ λέγει τίς ἕκαστος, εἰ ἄρα τέσσαρες αἱ πᾶσαι διαφοραί, τὰ δὲ πάθη τὰ συμβαίνοντα ἀπ' αὐτῶν δηλοῖ. συνάγειν γὰρ τοὺς πόρους τὸ στρυφνὸν ἢ στυπτικὸν καὶ καθαίρειν τὸ ἁλμυρόν, ὅπερ πάθος ἐστὶν ἡμέτερον· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα. ζητοῦμεν δὲ τὴν οὐσίαν μᾶλλον καὶ διὰ τί ταῦτα δρῶσιν, ἐπεὶ τά γε πάθη θεωροῦμεν.

90 ἀπορήσειε δ' ἄν τις καὶ περὶ τῶν ὀσμητῶν εἰ ἔστιν εἴδη· καὶ γὰρ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἡδοναῖς διαφέρουσιν, ὥσπερ οἱ χυλοί. καὶ ἅμα δόξειεν ἂν ὁμοίως ἔχειν ἐπὶ πάντων. περὶ δὲ τῆς ὀσμῆς ὅτι μὲν ἀπορροή τίς ἐστι καὶ ἀνάπνευσις τοῦ ἀέρος, σχεδὸν ὁμολογεῖται. τὸ δὲ ἀφομοιοῦν καπνῷ καὶ ὁμίχλῃ ταὐτά τε λέγειν οὐκ ἀληθές. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς φαίνεται ποιεῖν·

1 οὐσαύτως pr. F || ἔπειτ' εἰ scripsi: ἐπεί τι PF. ἐπεὶ δὲ Schneider || ὑπείκ" (i. e. ὑπείκειν) PF: corr. Schneider || 2 ἐστι Schneider errore omisit || 3 μαλακότατον pr. F || 4 οὐθ' ὅλως PF: correxi || vulgatur Schneideri coniectura τὸ μὴ μένον ἀλλὰ μεθιστάμενον. at subest Aristotelea definitio [Meteorol. IV 4 p. 382a11] σκληρὸν μὲν τὸ μὴ ὑπεῖκον εἰς αὑτὸ κατὰ τὸ ἐπίπεδον, μαλακὸν δὲ τὸ ὑπεῖκον τῷ μὴ ἀντιπεριίστασθαι, τὸ γὰρ ὕδωρ οὐ μαλακόν· οὐ γὰρ ὑπείκει τῇ θλίψει τὸ ἐπίπεδον εἰς βάθος ἀλλ' ἀντιπεριίσταται. synonyma sunt ἀντιπεριίστασθαι et ἀντιμεθίστασθαι cf. Ar. p. 888a24 || 5 ὑπεῖκον sec. P sec. F: ὑπείκων pr. P pr. F || ἔστι δὲ PF: corr. Schneider || 7 πρὸς ἀλλότριον P: πρὸς τὸν ἀλλότριον F || 9 ἔλαττον post τὸ δὲ PF et πλεῖον post τὸ μὲν transposuit Philippson. at ignis exemplo istam legem non usquequaque valere docet cf. Arist. d. caelo IV 2, quem locum omnino respexit Theophrastus || 10 ὅσον ἂν ᾖ πλησίον PF: corr. Philippson ex Arist. l. c. p. 308b18 || 11 καὶ οὗτος κἀκεῖνος scil. τοῦ πλείονος καὶ ἐλάττονος cf. v. 9 || ἐνταῦθα sc. τιθεμένου τοῦ πυρός. ἐντεῦθεν ci. Philippson || 12 ὡσαύτως negationem desiderabat Philippson. audi: ἐφαρμόσουσιν οἱ λόγοι. nam eadem est terrae ratio conversa tantummodo directione || 13 οἰσθήσεται sic PF || 14 ὁμοίως sc. ἔχει cf. Vahlen symb. ad Arist. poet. IV 411 || fortasse ἐνταῦθα κἀκεῖ τὸ γ. || 16 συμβαίνει P: συμ . αι . . oblitteratum F || 17 γεώδους supple κούφου καὶ βαρέος cf. v. 6 || 19 δηλοῖ γὰρ συνάγειν καὶ τοὺς PF: transposuit Schneider || 25 μὲν F et super versum pr. P || 26 ὁμολογεῖται PF: ὁμολογοῦσιν nescio unde Schneider. ὡμολόγηται Vossianus || 27 ταῦτα δὲ PF: corr. Coray

τὸν μὲν γὰρ ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα, τὴν δ' ὀμίχλην ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ λέγει μεταβάλλειν. καίτοι δοκεῖ γ' ἀνάπαλιν ἔχειν ἐπὶ τῆς ὀμίχλης, διὸ καὶ παύεται τὰ ὕδατα γινομένης ὀμίχλης. ἐνδεεστέρως ⟨δὲ⟩ καὶ ὁ τῆς φωνῆς 91
εἴρηται λόγος· οὔτε γὰρ κοινὸς ἅπασι τοῖς ζῴοις ἐστὶν οὔτε τὴν αἰτίαν λέγει τῆς αἰσθήσεως βουλόμενος. ἔτι δὲ οὐ τὸν ψόφον καὶ τὴν φωνήν, ἀλλὰ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν ἔοικεν ἀφορίζειν. περὶ δὲ χρωμάτων σχεδὸν ὁμοίως Ἐμπεδοκλεῖ λέγει· τὸ γὰρ σύμμετρα ἔχειν μόρια τῇ ὄψει τῷ τοῖς πόροις ἐναρμόττειν ἐστίν *. ἄτοπον δὲ τὸ μόνην ταύτην ἀποδιδόναι τῶν αἰσθήσεων· ἔτι δὲ τὸ ἁπλῶς τὸ χρῶμα φλόγα λέγειν· τὸ μὲν γὰρ λευκὸν ἔχει τινὰ ὁμοιότητα, τὸ δὲ μέλαν ἐναντίον ἂν φανείη. τὴν δὲ τῶν ἄλλων μῖξιν † τὸ ἀφαιρεῖν ὅλως οὐχ ἐνδέχεται ἀποδοῦναι ταῖς αἰτίαις, δεῖται δέ τινος λόγου καὶ πίστεως.

---

1 τὸν Coray: τὸ PF || 2 γ' P, ex δ' corr. pr. F || 3 γινομένης sic PF: γενομένης Stephanus || δὲ addidit Schneider || 4 κοινῶς PF: corr. Schneider || 5 βουλόμενος cf. p. 515, 2 || 7 τῷ τοῖς PF: τὸ τοῖς Stephanus. sed post ἐστίν intercidit ταὐτό vel ἴσον || 9 ἔχει sic PF || 10 extrema corrupta sunt. respicitur Platonica doctrina § 86. inter alia haec possunt cogitari: τὴν δὲ τῶν ἄλλων μῖξιν οὔτ' ἀναιρεῖν ὅλως [sc. ἐνδέχεται] οὔτ' ἐνδέχεται ἀποδοῦναι κτλ. || ταῖς αἰτίαις distat ab ὁρισμῷ ἀποδοῦναι Arist. Top. I 14 p. 105b26 sim., ergo rescribendum τὰς αἰτίας || 11 δὲ pr. F: del. punctis sec. F: om. P || 12 subscribit F † τέλος περὶ αἰσθήσε͛ [i. e. αἰσθήσεως] θεοφράστου †

CICERONIS ET PHILODEMI

EX LIBRO I DE DEORUM NATURA · EX LIBRO I DE PIETATE

PHILOSOPHORUM DE DEIS OPINIONES

COMPARATAE

NOTARUM IN CICERONE INDEX

Codicum sigla sunt Baiteriana

𝔄	codices omnes
A	Leidensis Vossianus 84 s. XI
B	Leidensis Vossianus 86 s. XII
C	Leidensis N. Heinsii 118 s. XII
E	Erlangensis n. 38
P	Palatinus n. 1519 perantiquus
M	Minucii Felicis in Octavio 19 4—15 excerpta unde Lactant. Inst. I 5 16—23 hausit
Aug.	Augustini in epist. 118 23—25 [Venet. 1729 tom. I p. 338sq.] ex §§ 26. 27 addita paraphrasi excerpta

SUPPLEMENTUM DE PHILODEMO

Cum de eis, quae supra p. 122¹ significavi, Gomperzium nuper per litterarum occasionem adirem, tam officiose mihi petenti satisfecit, ut si gravissima quaeque ex illius epistula hic excerpsero gratiam me a lecturis initurum esse certo confidam: . . . '*Dass Philodems Schrift* περὶ εὐσεβείας *aus zwei Haupttheilen, einem kritischen und einem dogmatischen besteht, habe ich eingesehen und konnte Jedermann einsehen. Dass diese zwei Theile aber auch eigentliche Buecher seien, dies konnte man allenfalls wegen des leeren Raumes auf f. 22 vermuthen. Die Gewissheit, dass es sich wirklich so verhaelt, gab mir erst die Untersuchung des Originals (Januar 1867), in welchem das Titelblatt auf jenes f. 22 unmittelbar folgt. Denn es kann ja jenes f. 22 mit seiner Ankuen-*

digung einer sofort folgenden Fortsetzung καιρὸς ἂν εἴη — αὐτοῦ παραγράφειν [p 89,19—23 G.] *nicht Schluss des ganzen Werkes sein, so dass nichts uebrig bleibt als die Annahme, hier habe* e i n *Buch abgeschlossen. Die Moeglichkeit nun, dass das Werk mehr als zwei Buecher ausgemacht habe, laesst sich nicht geradezu ausschliessen, hat aber gar keine positiven Indicien fuer sich, so dass man wohl Recht thun wird, an Stelle meiner* z w e i *Hauptt h e i l e kuenftig die Buecher A und B zu setzen. (Dass jene so wohl erhaltene Columnenreihe vor f. 22 das Schlussstueck einer Rolle bildete, haette man freilich auch schon darum vermuthen koennen, weil die Schlusspartieen, d. h. die innersten Theile eines Papyrus durchweg die besterhaltenen sind, aus naheliegenden Gruenden.) Dass aber das A, welches die Buchnummer bezeichnete, auf dem Titelblatte nicht mehr zu sehen ist, ja schon zu Hayter's Zeit nicht zu sehen war, kann uns nicht Wunder nehmen. Nebenbei, jetzt ist von* Φιλοδήμου περὶ εὐσεβείας *nur mehr zu sehen (oder war 1867 zu sehen)*

ϕ

ΠΕΡΙ

obgleich das Ι *in der Ausgabe obliterirt erscheint und mit Puncten gezeichnet ist ebenso wie* ΙΛΟΔΗΜΟΥ *und* ΕΥϹΕΒΕΙΑϹ. *Von alle dem ist im Original gar nichts mehr zu sehen, nec vola nec vestigium. Es ist, wie mir damals auch die Zeichner versicherten, eine nur auf (richtiger) C o n j e c t u r beruhende Ergaenzung. Was in Hayter's Zeit von jenem Titel erhalten war, erfaehrt man aus dessen Observations upon a Review of the Herculanensia London 1810, — einer Schrift, die recht selten geworden ist ... Ich setze darum her, was man daselbst p. 4—5 ueber diese Frage liest: „There is a mutilated* Φ, *with the undoubted appearances of obliteration six times repeated after such* Φ . . . . . . *Under this* Φ *and these adjoining obliterations there is a* Π, *three similar signs of obliteration, and a broken* Θ, *a similar sign of obliteration, a remnant of* ω *and another similar sign of obliteration. This fragment, wich is only a part of a work* Περὶ Εὐσεβείας *and wich does nothing more than enumerate, in fact, the opinions of other philosophers concerning the Gods, justified me, I thought, in giving the supplementary title*

Φαιδροῦ
Περὶ Θεῶν."

[*Was Hayter sah, war also wohl*

Φ

Π . . . Ε . Ϲ

obgleich es unbegreiflich ist, dass er ΠΕΡΙ *nicht vollstaendig gesehen hat. Nach diesen Resten begreift man nun auch die durch Erinnerung an Cicero de natura deorum an die Hand gegebene Ergaenzung* π(ερὶ) φ(ύ)σ(εως θεῶν), *wie Murr und nach ihm Petersen, dieser S. 9 unter Ablehnung des Gedankens, dass dies eine blosse conjecturale Ergaenzung sei, die Schrift betiteln.*] *Hayter faehrt fort: „This fragment was not found in the same bundle of papyri, which contained the work of Philodemus, and only six letters were wanting after* ϕ, *not nine. Besides, the style of this fragment is extremely different from all the works of Philodemus.* [at cf. H. Sauppii comm. de Philod. libr. qui fuit de pietate Gott. 1864 p. 4] *Not only to myself, but to the copyist, and to the abbot Foti, the mutilated letters and the vacancies of obliteration appeared to be as I have represented them, after viewing them, each of us repeatedly, in different lights of different apartments." Dass die Schrift trotz alle dem — und in manchen dieser Behauptungen liegt der Eigensinn, der sie eingab, klar zu Tage — das Werk Philodems ist, steht Ihnen wohl so fest wie mir. Doch sollte man sich nicht einbilden, dass dies urkundlich bezeugt ist, wozu das Titelblatt der Neapolitaner leicht verleiten konnte. Es ist und bleibt eine, wenn auch im hoechsten Grad wahrscheinliche, Vermuthung.*
hinc corrigas velim, quae de titulo confidentius posueram p. 122, 3.

X 25

Thales enim Milesius, qui primus de talibus rebus quaesivit, aquam dixit esse initium rerum, deum autem eam mentem, quae ex aqua cuncta fingeret. si di possunt esse sine sensu et mente, cur aquae * * * adiunxit, si ipsa mens constare potest vacans corpore? Anaximandri autem opinio est nativos esse deos longis intervallis orientis occidentisque, eosque innumerabilis esse mundos. sed nos deum nisi sempiternum intellegere qui possumus?

Post Anaximenes aëra de- 26 um statuit eumque gigni

c. 3[d] . . . οἴετ(αι . . . . . p. 65 G.
τὸ)ν ἀέρα θεὸ(ν εἶνα

6 *si* E: *sic* ABC cf. ad v. 8 || 7 *mentem* B[1] || *et motu* coni. Ernestius || 8 hiantem orationem sic refecit Lambinus *sine sensu, cur mentem aquae, cur aquam menti adiunxit*, Baiter *sine sensu et mente, mentem cur aquae adiunxit? menti autem cur aquam adiunxit*, Schoemann *sine sensu et mente, cur aquae mentem, menti autem cur aquam adiunxit*, Madvig *si di possunt esse sine sensu et mente* transposuit, ut parenthesis fiat, post *nativos esse deos* [v. 12], Stamm *si dii possunt esse sine sensu et* ⟨*corpore*⟩ *mentem cur aquae adiunxit* [*si ipsa — corpore*], Davis *sic dii possunt esse sine sensu. at* [A. Becker *sed*] *mentem cur aquae adiunxit si — corpore*, Wyttenbach *si aqua potest esse sine sensu et mente, cur menti aquam adiunxit, si mens ipsa constare potest vacans corpore, cur ei aquam adiunxit.* verum nondum inventum est || *adiunxit* om. C || *sicuti ipsa* C || 18 *eumque gigni* testatur Aug. *(gigni aerem)*: *eumque non gigni* coni. Roeth Epicureae refutationis immemor. *eumque gignere* Ritter H. Phil. I[1] 215[1] idem peccans. postea Ciceronis inscitiam accusare maluit. rectius dicturum fuisse eum *ex eoque omnia gigni* monet Schoemann

4 *deum—fingeret*: cf. Aët. Plac. I 7 11 Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον ἅμα καὶ δαιμόνων πλῆρες· διήκειν δὲ καὶ διὰ τοῦ στοιχειώδους ὑγροῦ δύναμιν θείαν κινητικὴν αὐτοῦ. sed cf. Prol. p. 125. 128 || 11 *nativos—mundos*: cf. Aët. I 7 12 Ἀναξίμανδρος ἀπεφήνατο τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς θεούς et I 3 3 γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους καὶ πάλιν φθείρεσθαι || *longis intervallis orientis occidentisque* a Cicerone perverse addita putat Krische, sed cf. Zeller I[4] 213[4] || 17 *Anaximenes aera deum statuit*: cf. Aët. I 7 13 Ἀναξιμένης τὸν ἀέρα (θεὸν ἀπεφήνατο) || 18 *eumque gigni*: hoc fraudulenter conflatum videtur ex talibus, qualia praebet Hippol. Philos. 7 1 ἀέρα ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι [cf. Prol. p. 123, 33]. indidem Philodemea c. 3[d] 5—8 supra utcunque refecta sunt

esseque inmensum et infinitum et semper in motu, quasi aut aër sine ulla forma deus esse possit, cum praesertim deum non modo aliqua, sed pulcherrima specie deceat esse, aut non omne, quod ortum sit, mortalitas consequatur.

XI. Inde Anaxagoras, qui accepit ab Anaximene disciplinam, primus omnium rerum discriptionem et modum mentis infinitae vi ac ratione designari et confici voluit: in quo non vidit neque motum sensu iunctum et continentem infinito ullum esse posse, neque sensum omnino, quo non tota natura pulsa sentiret. Deinde si mentem istam quasi animal aliquod esse voluit, erit aliquid interius, ex quo illud animal nominetur. quid autem interius mente? cingatur igitur corpore externo. quod quoniam 27 non placet, aperta simplexque mens nulla re adiuncta, qua

ι,?) ὃς θεωρεῖτ(αι? . . .
. . . ἐστερη(μένος τ-
ῆς αἰσ)θήσεως, (ἐξ οὗ?
πάντ)α τὰ γενόμ(ενα
καὶ τ)ὰ γινόμενα καὶ
τὰ ἐσ)όμεν(α) καὶ

c. 4a . . ον γεγονέναι τε p. 66 G.
κ)αὶ εἶναι κα(ὶ ἔσ)εσ-
θα)ι καὶ πάντ(ων) ἄρ-
χειν) καὶ κρατ(εῖ)ν. καὶ
νο)ῦν ἄπειρα ὄντα
τὰ-μείγμ[εν]ατα σύμ-
παντα διακοσμῆ(σαι

12 *discriptionem* AB: *discrepationem* C: *descriptionem* EM Aug. || *modum* Aug. 𝔄, quod tuentur Krische Lengnick Hirzel Untersuchungen z. Cic. phil. Schr. I p. 94: *motum* Rigaltius (cf. M *metus* et Lact. *infinitam mentem, quae per se ipsam moveatur*) || 13 *viae ratione* AB || 14 *dissignari* AB || 16 *sensu* AC: *sensui* Aug.: *sensus* corr. in *sensui* B || *vinctum* C || *et incontinentem* 𝔄 || 17 *infinito* ABE Aug. (qui explicat *et continentem i. e. continua copulatione adhaerentem infinito i. e. infinitae rei*): *in infinito* C || 19 *tota* Aug. (explicat *ad hoc autem dixit totam naturam sentire, ut ille quasi auferret quod ait mentem infinitam. quomodo enim tota sentit, si infinita est?*): *ipsa* 𝔄: *ipsius natura* coni. Schoemann cf. Hirzel p. 94 || 21 *esse voluit* Aug. E: *voluit esse* vulgo || 24 *cingitur* Aug. || 27 *qua* Aug.: *quae* 𝔄

1 *immensum*: cf. [Plut.] Strom. 3 τῷ μὲν μεγέθει ἄπειρον || *infinitum* i. e. ἀόριστον error est Ciceronis cf. Theophr. fr. 2 p. 476, 18 || 2 *semper in motu* i. e. ἀεικίνητον cf. Theophr. l. c. p. 477, 4 κίνησιν δὲ καὶ οὗτος ἀίδιον ποιεῖ, δι' ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι || 11 *omnium rerum discriptionem et modum*: Philodemea c. 4a 3. 4 πάντων ἄρχειν καὶ κρατεῖν ex Anaxag. fr. 6 πάντων νόος κρατέει. καὶ τῆς περιχωρήσιος τῆς συμπάσης νόος ἐκράτησε [Schorn p. 27] sumpta sunt, priora ex fr. 8 καὶ ὁκοῖα ἦν καὶ ὁκόσα νῦν ἔστι καὶ [ὁποῖα] ἔσται πάντα διεκόσμησε νόος || 26 *aperta simplexque mens* spectare videtur ad Anaxagorae νοῦν ἀμιγῆ ἁπλοῦν καθαρόν. cum Philodemi v. 5—7 parum similitudinis. hic materiam infinitam dicit, Cicero mentem, fortasse librarii errore ἄπειρον ὄντα deceptus. cf. Hirzel p. 97. Prol. p. 125

sentire possit, fugere intelligentiae nostrae vim et notionem videtur. **Crotoniates autem Alcmaeo**, qui soli et lunae reliquisque sideribus animoque praeterea divinitatem dedit, non sensit sese mortalibus rebus immortalitatem dare.

Nam Pythagoras, qui censuit animum esse per naturam rerum omnem intentum et commeantem, ex quo nostri animi carperentur, non vidit distractione humanorum animorum discerpi et lacerari deum et, cum miseri animi essent, quod plerisque contingeret, tum dei partem esse miseram: quod fieri non potest. cur autem 28 quicquam ignoraret animus ho-

c. 4b . . . . (Πυθαγόρου δ' αὐτοῦ γ' οὐδέν φασί τινε(ς εἶναι τῶν ἀνα(φερομένων παρὰ . . . p. 66 G.

---

9 *Pythagorae deus est animus* M, inde *deum* addidit ante *animum* Bake || 11 *omnem* AB: *omnium* CE || 13 *caperentur* legisse videtur M cf. Lactantius || 14 *detractione* coni. Ruhnken

4 *soli — divinitatem dedit*: cf. Aristot. d. anim. I 2 p. 405a30 φησὶ γὰρ (Alcmaeo) αὐτὴν ἀθάνατον εἶναι διὰ τὸ ἐοικέναι τοῖς ἀθανάτοις, τοῦτο δ' ὑπάρχειν αὐτῇ ὡς ἀεὶ κινουμένῃ· κινεῖσθαι γὰρ καὶ τὰ θεῖα πάντα συνεχῶς ἀεί, σελήνην ἥλιον τοὺς ἀστέρας καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον Aët. Plac. IV 2 2 Ἀλκμαίων [τὴν ψυχὴν] φύσιν αὐτοκίνητον κατ' ἀίδιον κίνησιν καὶ διὰ τοῦτο ἀθάνατον αὐτὴν καὶ προσεμφερῆ τοῖς θείοις ὑπολαμβάνει. v. Boethum ap. Eus. XI 28 9 Diog. VIII 83. cf. Clement. protr. p. 58 P. Prol. p. 130 || 10 *animum — commeantem*: cf. Sext. adv. math. IX 127 de Pythagoreis: ἓν γὰρ ὑπάρχειν πνεῦμα τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου διῆκον ψυχῆς τρόπον || 13 *carperentur* cf. Alexand. Polyh. ap. Laert. VIII 28 ἀθάνατόν τ' εἶναι αὐτήν (τὴν ψυχήν), ἐπειδήπερ καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀπέσπασται ἀθάνατόν ἐστι Cicero Tusc. V 13 38 *humanus autem animus decerptus ex mente divina*. Cato M. 21 78. Stoicorum formulas adgnovit Krische p. 80. cf. Laert. VII 143. Upton. ad Epictet. I 14 6 II 8 11 Gataker ad Antonin. II 1 p. 58 [cf. Anton. II 4] v. Prol. p. 128 || **Philodemi** c. 4b illustratur a Diog. VIII 6 unde fortasse restituendum παρὰ τρία *nihil praeter tria scripta*

minis, si esset deus? quo modo porro deus iste, si nihil esset nisi animus, aut infixus aut infusus esset in mundo?

Tum Xenophanes, qui mente adiuncta omne praeterea quod esset infinitum, deum voluit esse, de ipsa mente item reprehenditur, ut ceteri, de infinitate autem vehementius, in qua nihil neque sentiens neque coniunctum potest esse.

Nam Parmenides quidem commenticium quiddam coronae simile efficit (στεφάνην appellat), continente ardore lucis orbem, qui cingat caelum, quem appellat deum, in quo neque figuram divinam neque sensum quisquam suspicari potest, multaque eiusdem ⟨modi⟩ monstra; quippe qui bel-

c. 4d .... αὐτὰς ἀ(λη)θεῖς p. 67 G.
.... τὰς δόξ(ας ..
. μηδ)ὲν? γινώσκειν

8 Παρμενείδης δὲ
* * *

c. 5a ἔ)οικ(ε δ)ὴ τόν p. 68 G.
τε πρ(ῶ)το(ν θ)εὸν ἄ-
ψυχον ποι(ε)ῖν τ(ούς
τε γεννωμένους ὑ-
πὸ τούτου τὰ μὲν

2 *deus esset, si nihil esset* C || 8 *noluit* C || 9 *reprehenderetur* AC: *reprehenderet* corr. in *reprehenditur* B || 15 *conventicium* 𝔄 || 16 *simile* E: *similem* ABC: *similitudinem* P || *effecit* P || στεφάνην Werferus: *stephane* A[1]: *stephane* C: *stefanen* A[2]: *istefanen* B: *stephanen* EP || 17 *continentem ardorem* 𝔄: corr. Davis. illud potest servari si proxima *orbem qui cingit caelum* tanquam interpolatum [cf. II 40 101] induxeris. in his enim inest maximus error || 18 *cingit* 𝔄 defensum a Krischeo: corr. Ernesti || 23 *modi* addidit Heindorf

6 *mente adiuncta* et *omne* discerni explicavit Krische, propter Epicurei refutationem opinor. aliter Schoemann qui *praeterea quod* idem valere quod *praeterquam quod* persuadebat [jahrb. f. kl. Phil. CXI 635]. desidero *unum* cf. Gal. H. Phil. 7 Ξενοφάνην . . . εἶναι πάντα ἓν καὶ τοῦτο ὑπάρχειν θεὸν πεπερασμένον λογικὸν ἀμετάβλητον CXI 685] Sext. Pyrrh. Hypot. I 225 Aët. Placit. I 3 12 [Theodor.] Hippolyt. 14 2 || 7 *infinitum* Xen. deum nemo novit nisi Nicolaus Dam. περὶ θεῶν cf. p. 481, 7 || Philodemea c. 4d 5—7 quae Parmenideis praecedunt ad Xenoph. de sensibus doctrinam pertinere videntur cf. Zeller I[4] 503[2] || 16 στεφάνην—*caelum*: male expressit graeca qualia compilavit Aëtius Plac. II 7 117 || *continente ardore lucis* contrarium esse videtur illius μικταῖς ἄλλαις ἐκ φωτὸς καὶ σκότους || 23 *bellum—revocet* ad Empedoclem nonnulli rettulerunt. sed cf. Krische p. 111. Karsten Parm. p. 119 ubi addas Cram. Anecd. Paris. I 388 || Philodemea c. 5a 1—7 τὸν—ἄνθρωπον Sauppe ad Parmenidem rettulit

lum, qui discordiam, qui cupiditatem ceteraque generis eiusdem ad deum revocet, quae vel morbo vel somno vel oblivione vel vetustate delentur, eademque de sideribus, quae reprehensa in alio iam in hoc omittantur.

αὐτὰ τοῖς πάθεσιν τοῖς περὶ ἄνθρω(πον

XII Empedocles autem multa 29
alia peccans in deorum opinione turpissume labitur. Quattuor enim naturas, ex quibus omnia constare censet, divinas esse vult, quas et nasci et extingui perspicuum est et sensu omni carere.

Nec vero Protagoras, qui sese negat omnino de deis habere quod liqueat, sint, non sint qualesve sint, quicquam videtur de natura deorum suspicari.

c. 22 ἢ τοὺς ἄγνωστον (εἴ τινές εἰσι θε(οί) λέγ(οντας ἢ ποῖοί τινές ε(ἰσιν, κτλ. p. 89, 1 G.

Quid? Democritus, qui tum imagines earumque circumitus in deorum numero re-

c. 5d οὐ φαίνεται δ' ἐμοὶ Δημόκριτος ὥσπερ ἔνιοι τὸν p. 69 G.

---

3 *revocat* 𝔄: corr. Orelli || 7 *iam in alio* Orelli || 13 *censet* et *vult* sedes mutare iussit Orelli || 14 *nasci extinguique* (*que* m. rec.) C || 19 *habere* om. ACP || 21 *videatur* (sed expuncta *a* litt.) B || 24 *eorumque* 𝔄 || *numerum* Lambinus

11 *quattuor*—14 *vult*: cf. Aët. Plac. I 7 28 λέγει δὲ (Emped.) καὶ τὰ στοιχεῖα θεοὺς καὶ τὸ μῖγμα τούτων τὸν κόσμον Arist. d. gen. et con. II 6 p. 333 b 21 || 10 *sint non sint qualesve sint*: duplex exstat opinionis forma: brevior, qualis ap. Plat. Theaet. p. 162 D ὡς εἰσὶν ἢ ὡς οὐκ εἰσίν Cic. de deor. nat. I 23 63. 42 117 Diog. IX 51 Suid. s. v. Πρωταγόρας Philostr. V. S. I 10, amplior altera his additis ἢ ὁποῖοί τινές εἰσιν, quam testatur Timo sillogr. fr. 49 W. Sext. adv. math. IX 55 Theophil. ad Autol. III 7 Val. Max. I 1 ext. 7 Euseb. P. E. XIV 3. XII 19 [= Theodor. gr. aff. c. II 113] Cicero h. l. et Philodemus, cuius fr. [c. 22] ex libri I epilogo petitum est cf. Prol. p. 123 || 23 similia de Democriti opinione profert infra I 43 120 *mihi quidem etiam Democritus, vir magnus in primis cuius fontibus Epicurus hortulos suos irrigavit, nutare videtur in natura deorum. tum enim censet imagines divi-*

fert, tum illam naturam, quae imagines fundat ac mittat, tum scientiam intellegentiamque nostram, nonne in maximo errore versatur? cum idem omnino, quia nihil semper suo statu maneat, neget esse quicquam sempiternum, nonne deum omnino ita tollit, ut nullam opinionem eius reliquam faciat?

Quid? aër, quo Diogenes Apolloniates utitur deo, quem sensum habere potest aut quam formam dei?

c. 6b . . . . Διο(γένης ἐπαι(νεῖ) τὸν Ὅμηρον, ὡς (οὐ) μυθικ(ῶς ἀλλ' ἀληθῶς (ὑ)πὲρ τ(οῦ θείου διειλε(γ)μένον. τὸν ἀέρα γὰρ αὐτὸν Δία νομίζειν φησίν, ἐπειδὴ πᾶν εἰδέναι τὸν Δία λέγει καί p. 70 G.

---

3 *sententiam* 𝔄

nitate praeditas inesse in universitate rerum, tum principia mentis, quae sint in eodem universo, deos esse dicit, tum animantes imagines, quae vel prodesse nobis soleant vel nocere, tum ingentis quasdam imagines tantasque, ut universum mundum conplectantur extrinsecus. cf. Sextus adv. mathem. IX 19. Prol. p. 130 || 3 *scientiam intellegentiamque nostram* cf. Plac. I 7 16 Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδῆ || 5 de Vellei iudicio cf. Prol. p. 125 || 12 *aër quo Diogenes A. utitur deo* cf. Augustin. d. civ. D. VIII 2 *Diogenes . . . aerem quidem dixit rerum esse materiam de qua omnia fierent, sed eum esse compotem divinae rationis, sine qua nihil ex eo fieri posset* [Prol. p 174] Theophr. d. sens. 42 [p. 511,12] ὅτι δὲ ὁ ἐντὸς ἀὴρ αἰσθάνεται μικρὸν ὢν μόριον τοῦ θεοῦ cf. Arist. Phys. III 4 p. 203b11 || de Philodemi c. 6b iniquius iudicavit Lengnick p. 26. sed non inepte conferri potuit Diogenis τὸ πολλὰ εἰδὸς [Simplic. in phys. fr. 33a21] et Homeri Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς ω 88 cf. hymn. 4,322 ἄφθιτα εἰδώς

Iam de Platonis inconstantia 30
longum est dicere, qui in Timaeo patrem huius mundi nominari neget posse, in Legum autem libris quid sit omnino deus, anquiri oportere non censeat. quod vero sine corpore ullo deum vult esse, [ut Graeci dicunt, ἀσώματον], id quale esse possit, intellegi non potest: careat enim sensu necesse est, careat etiam prudentia, careat voluptate: quae omnia una cum deorum notione conprehendimus. idem et in Timaeo dicit et in Legibus et mundum deum esse et caelum et astra et terram et animos et eos, quos maiorum institutis accepimus, quae et per se sunt falsa perspicue et inter se vehementer repugnantia.

Atque etiam Xenophon paucioribus verbis eadem fere peccat. facit enim in is, quae a Socrate dicta rettulit, So- 31

c. 6d 2 ἐν τοῖς Ξ)ενοφῶ(ντος p. 71 G.
ἀπομνη)μον(εύμ)α[ι]
σιν οὐχ) δρᾶσθ(αί) φη-
σιν τοῦ) θεοῦ (τὴ)ν

---

6 *oportere nos* C || 9 *ut Graeci dicunt* ἀσώματον induxit Heindorf: tuentur Klotz Schoemann C. F. W. Mueller || 25 *in his* 𝔄: *in iis* vulgo

2 *in Timaeo*: p. 28 c τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν cf. Ciceron. version. c. 2 || 4 *in Legum autem libris*: VII p. 821 A τὸν μέγιστον θεὸν καὶ ὅλον τὸν κόσμον φαμὲν [sc. vulgo] οὔτε ζητεῖν δεῖν οὔτε πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας ἐρευνῶντας. hunc locum Tullianus Velleius in contrarium vertit || 8 *sine corpore*: ἀσώματον Diog. III 77 V 32 Hippol. 19 3 Aristocles Eus. XV 14 1 Galeni H. ph. c. 16. Seneca ap. August. C. D. VI 10 Apulei. d. d. Pl. I 572 Alcin. isag. 10 p. 166 H. Plato ipse deum ἀσώματον non nominavit cf. Prol. p. 128 || 15 *in Timaeo*: saepe ut p. 34 B 40 AD 41 A 68 E 92 C || 16 *in Legibus*: VII 22 p. 821, X p. 886 D 896 sq. || 18 *animos*: Plato non θεόν, sed θεῖον nominavit Tim. p. 41 c

cratem disputantem, formam dei quaeri non oportere, eundemque et solem et animum deum dicere, et modo unum, tum autem plures deos: quae sunt isdem in erratis fere, quibus ea, quae de Platone dicimus.

μορφὴν) ἀλλὰ τἄργα
...... ὅμως εἶναι

c. 7a (ἀ- p. 72 G.
φαν(εῖς) .... κε-
3 ρα(υνὸν κ)αὶ πνεύμα-
τ(α

* * *

XIII Atque etiam Antisthenes 32 in eo libro, qui Physicus inscribitur, popularis deos multos, naturalem unum esse dicens tollit vim et naturam deorum.

Nec multo secus Speusippus Platonem avunculum subsequens et vim quandam dicens, qua omnia regantur,

29 .... π)αρ' Ἀντισ-
30 θένει δ' ἐν μὲν (τ)ῷ
Φυσικῷ λέγεται τὸ
κατὰ νόμον εἶναι
πολλοὺς θεούς, κα-
τὰ δὲ φύσιν ἕν(α).

* * *

c. 7b ψυχὰς τῶν κα(λῶ)ν (κά-

4 *deum* m. sec. sed antiqua superscr. A || 8 *dicimus* 𝔄: *diximus* cod. Monacensis

1 *formam — oportere*: Xenoph. Memor. IV 3 13. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω καὶ σὺ γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένῃς, ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεούς. cf. Prol. p. 124 || 3 *solem* per fraudem ex his extorsit l. c. § 14 ἐννόει δ' ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν. de solis divinitate nihil perspicue dixit X. neque *animum deum*, immo τοῦ θείου μετέχειν || 4 *modo unum, tum autem plures deos*: § 13 ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων et antea οἱ θεοί || Philodemus c. 7a 1—4 etiam accuratius excerpit [Prol. p. 124¹] Xenophontis § 14 καὶ τοὺς ὑπηρέτας δὲ τῶν θεῶν εὑρήσεις ἀφανεῖς ὄντας. κεραυνός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται δῆλον, ... ὁρᾶται δ' οὔτ' ἐπιὼν οὔτε κατασκήψας οὔτε ἀπιών. καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν κτλ. || 17 *vim quandam*: Aët. Plac. I 7 20 Σπεύσιππος τὸν νοῦν οὔτε τῷ ἑνὶ οὔτε τῷ ἀγαθῷ τὸν αὐτόν, ἰδιοφυῆ δὲ [θεὸν εἶπεν] cf. Arist. metaph. XII 7 p. 1072b31 || Philodemea c. 7b 4—8 cum sint ante Aristotelem, ad Speusippum

eamque animalem, evellere ex animis conatur cognitionem deorum.

Aristotelesque in tertio De 33 philosophia libro multa turbat, a magistro non [Platone] dissentiens. modo enim menti tribuit omnem divinitatem, modo mundum ipsum deum dicit esse, modo alium quendam praeficit mundo eique eas partis tribuit, ut replicatione quadam mundi motum regat atque tueatur, tum caeli ardorem deum di-

γαθῶν θείας λέ(γ)ω(ν δυνάμεις, πολὺ (δὲ καταδεεστέρας καὶ ἐλλειπούσα(ς). παρ' Ἀριστοτέλει δ' ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ φιλοσοφίας

4 ***Aristoteles quoque*** Orelli || 6 ***magistro uno Platone dissentiens*** 𝔄: delevi interpretamentum. ***non*** post ***Platone*** vulgo inserunt Manutium secuti, ***magistro suo Platone*** ex Rhedigerano Baiter Schoemann C. F. W. Mueller

spectare possunt qui etiam bestiis aeternam mentem adscribit cf. Olympiod. schol. in Phaed. p. 98, 12 Finckh: οἱ δὲ μέχρι τῆς ἀλογίας (ἀπαθανατίζουσιν) ὡς τῶν μὲν παλαιῶν Ξενοκράτης καὶ Σπεύσιππος. cf. de Xenocrate Clem. Strom. V p. 590 P. || 4 ***Aristoteles in tertio De philosophia*** fr. 21 p. 1477b18 cf. V. Rose Ar. Pseud. p. 45. ex Cicerone pendet Clem. protr. p. 58 cf. Prol. p. 131 || 7 ***menti tribuit omnem divinitatem***: cf. Ar. metaph. p. 1074b15 τὰ δὲ περὶ τὸν νοῦν ἔχει τινὰς ἀπορίας. δοκεῖ μὲν γὰρ εἶναι τῶν φαινομένων θειότατον cf. Plat. Leg. X p. 897 B | 9 ***mundum ipsum***: cf. [Philo] de incorr. mund. p. 222, 13 Bern. (Arist. fr. 17 p. 1477a10) δεινὴν δὲ ἀθεότητα κατεγίνωσκε τῶν τὰ ἐναντία διεξιόντων, οἳ τῶν χειροκμήτων οὐδὲν ᾠήθησαν διαφέρειν τοσοῦτον ὁρατὸν θεὸν ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὸ ἄλλο τῶν πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν ὡς ἀληθῶς περιέχοντα πάνθειον cf. de caelo II 1 p. 284a4 Aët. Plac. V 20 1 Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης . . . τὸν κόσμον καὐτὸν ἔνθεον ζῷον λογικὸν ἀθάνατον || 10 ***modo alium — tueatur***: cf. Plac. I 7 32 Ἀριστοτέλης τὸν μὲν ἀνωτάτω θεὸν εἶδος χωριστόν, ὁμοίως Πλάτωνι, ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός, ἥτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα . . . κινούμενον κυκλοφορικῶς || 12 ***replicatione quadam mundi*** graeco respondent τῇ τοῦ παντὸς ἀνειλίξει quod est apud Platonem Politic. p. 270 D || 15 ***caeli ardorem***: originationem ἀπὸ τοῦ αἴθειν sequitur,

cit esse, non intellegens caelum mundi esse partem, quem alio loco ipse designarit deum. quo modo autem caeli divinus ille sensus in celeritate tanta conservari potest? ubi deinde illi tot di, si numeramus etiam caelum deum? cum autem sine corpore idem vult esse deum, omni illum sensu privat, etiam prudentia. quo porro modo [mundus] moveri carens corpore aut quo modo semper se movens esse quietus et beatus potest?

Nec vero eius condiscipulus 34
Xenocrates in hoc genere prudentior, cuius in libris, qui sunt De natura deorum, nulla species divina describitur. deos enim octo esse dicit: quinque eos, qui in stellis vagis nominantur, unum, qui ex omnibus sideribus, quae infixa caelo sunt, ex dispersis quasi membris simplex sit putandus deus, septimum Solem adiungit octavamque Lunam: qui quo

---

3 ante *quo modo* popularium deorum mentionem excidisse putavit Heindorf, astrorum divinitatis Schoemann || 11 *quo porro modo mundus moveri* 𝔄: *quo modo porro moveri* Heindorf deleto glossemate ut intellegatur deus v. 9. *deus moveri* Schuetz, *mundum movere* Ernesti || 13 *se* om. P et Wyttenbach τὸ πρῶτον κινοῦν Aristotelium restituturus || 17 *prudentior* BEP: *prudentior est* AC (*est* in A rasurae superscr. m. sec.) || 18 *sunt in natura* ACEP || 24 *sint* ABCP || 28 *octavumque* nonnulli codices

aliam ipse Aristoteles de caelo I 3 p. 270b 22 αἰθέρα προσωνόμασαν τὸν ἀνωτάτω τόπον ἀπὸ τοῦ θεῖν ἀεὶ cf. Cic. de deor. nat. II 15 41 et crebro || 8 *sine corpore*: cf. d. cael. I 9 p. 279a 16 ἔξω δὲ τοῦ οὐρανοῦ δέδεικται, ὅτι οὔτ' ἔστιν οὔτε ἐνδέχεται γενέσθαι σῶμα || 13 *semper se movens*: Epicurei opinio est, ut antea *moveri*. videlicet Aristotelis τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον non adgnovit || 17 *in libris qui sunt De natura deorum*: Diog. IV 13 in libr. ind. Περὶ θεῶν α β̄ || 20 *deos —lunam*: cf. Clem. Protr. p. 58 P. Ξενοκράτης Καλχηδόνιος, οὗτος ἑπτὰ μὲν θεοὺς τοὺς πλανήτας, ὄγδοον δὲ τὸν ἐκ πάντων αὐτῶν [cf. Prol. p. 130[1]] συνεστῶτα κόσμον αἰνίττεται Aët. Plac. I 7 30 θεὸν δὲ εἶναι καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρας πυρώδεις ὀλυμπίους θεούς

sensu beati esse possint, intellegi non potest.

Ex eadem Platonis schola Ponticus Heraclides puerilibus fabulis refersit libros, et tum [modo] mundum *deum*, tum mentem divinam esse putat, errantibus etiam stellis divinitatem tribuit sensuque deum privat et eius formam mutabilem esse vult, eodemque in libro rursus terram et caelum refert in deos.

Nec vero Theophrasti in- 35
constantia ferenda est: modo enim menti divinum tribuit principatum, modo caelo, tum autem signis sideribusque caelestibus.

Nec audiendus eius auditor Strato, is qui physicus appellatur, qui omnem vim divinam in natura sitam esse censet, quae causas gignendi augendi minuendi habeat, sed careat omni sensu et figura.

---

1 *possunt* A || 5 *et tum modo mundum* E: *et tamen modo mundum* ABCP: corr. Manutius. *et* [*tamen*] *modo mundum* Orelli, *et tum .... modo mundum* Klotz || 6 *deum* addidit Walker et Krische cf. p. 543, 19: om. 𝔄 || 8 *etiam* superscr. sec. m. sed vetere A: *autem* E || 19 *que caelestibus* om. B || 21 his B: his C || 24 *gignendi augendi minuendi* 𝔄: *gignendi et minuendi* Lactantius de ira 10 1: *immutandique* addunt Orelli et Krische || 26 *omni et sensu* B

9 *sensu — mutabilem esse* affinxit Heraclidi Cicero ex Epicurei mente cf. Krische p. 335. Prol. p. 124 || 15 *modo — caelo*: Clem. Protr. l. c. ὁ δὲ Ἐρέσιος ἐκεῖνος Θεόφραστος ὁ Ἀριστοτέλους γνώριμος πῇ μὲν οὐρανόν, πῇ δὲ πνεῦμα τὸν θεὸν ὑπονοεῖ || 18 *signis — caelestibus* cf. Theophr. de piet. ap. Porphyr. de abst. II 5 τοὺς φαινομένους οὐρανίους θεούς || 23 *in natura*: cf. Cic. Lucull. 38 121 (Strato) *negat opera deorum se uti ad fabricandum mundum. quaecumque sint docet omnia effecta esse natura* || 26 *careat omni sensu*: cf. Seneca ap. Augustin. de C. D. VI 10 (*Strato*) ... *fecit deum* ... *sine animo.* Plut. adv. Colot. 14 p. 1115 B τελευτῶν [Strato] τὸν κόσμον αὐτὸν οὐ ζῷον εἶναί φησι τὸ δὲ κατὰ φύσιν ἕπεσθαι τῷ κατὰ τύχην. ἀρχὴν γὰρ ἐνδιδόναι τὸ αὐτόματον, εἶτα

XIV Zeno autem, ut iam ad vestros, Balbe, veniam, naturalem legem divinam esse censet eamque vim obtinere recta imperantem prohibentemque contraria. quam legem quo modo efficiat animantem intellegere non possumus. deum autem animantem certe volumus esse. atque hic idem alio loco aethera deum dicit, si intellegi potest nihil sentiens deus, qui numquam nobis occurrit neque in precibus neque in optatis neque in votis. aliis autem libris rationem quandam per omnem naturam rerum pertinentem vi divina esse adfectam putat. idem astris hoc idem tribuit, tum annis, mensibus annorumque mutationibus. cum vero Hesiodi Theogoniam [id est originem deorum] interpretatur, tollit omnino usitatas perceptasque cognitiones 36

c. 8 δεῖ τὴν (δ)ύναμιν, οὖσαν συνα(π)τικὴν οἰκε(ί)ως τῶν μερῶ(ν πρὸ(ς ἄ)λληλα καὶ ἐκ . . . . ων, τὴν δ' ἀνατολὴ)ν ἡ(λί)ου καὶ κύκλησιν) ἢ περίοδ(ο)ν p. 74 G.

5 *prohibentem* (om. *que*) E at cf. de leg. I 6 18 || 16 *quandam rationem* C || *omnium* 𝔄: correxit cod. Glogaviensis || 18 *ut divina esse* AC: *ut divinā esse* B: *ut divinā sit* E: corr. Manutius et cod. Glogaviensis || *adfectam* delebat Schoemann. *praeditam* dubitanter Iwan Mueller cf. Lact. I 5 20 [cf. Cic. Lucull. 41 126]. *ac fatali* Brieger || 22 *id est originem deorum* seclusit Manutius || 24 *insitas praeceptasque* Lambinus cf. II § 91

οὕτω περαίνεσθαι τῶν φυσικῶν παθῶν ἕκαστον. cf. Max. Tyr. 1 17 6 || 3 *legem — contraria*: cf. Arius Did. ap. Stob. ecl. II p. 191 = flor. t. 46 12 τόν τε νόμον σπουδαῖον εἶναί φασι λόγον ὀρθὸν ὄντα προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. cf. Cic. de deor. n. II 31 78 de leg. I 6 18 12 33 II 4 8. 10 Diog. VII 88 Chrysippus in Digg. I t. 3, 12 alii apud Villoissonem theol. phys. Stoic. [post Osanni Cornut.] p. 473 || 11 *aethera*: Cic. Lucull. 41 126: *Zenoni et reliquis fere Stoicis aether videtur summus deus mente praeditus qua omnia regantur.* Tertull. adv. Marc. I 13 *Zeno aërem et aetherem* (deos pronuntiavit cf. Prol. p. 129[1]) || 20 *annis mensibus annorumque mutationibus*: similia in Philodemo pellucent, cuius Stoica frustula c. 8 dubitanter ad Zenonem refero || 22 *Hesiodi Theogoniam*: cf. C. Wachsmuth comm. I de Zenone et Cleanthe [Gott. 1874] p. 11 Krische p. 394 sqq.

deorum. neque enim Iovem neque Iunonem neque Vestam neque quemquam, qui ita appelletur, in deorum habet numero, sed rebus inanimis atque mutis per quandam significationem haec docet tributa nomina.

Cuius discipuli Aristonis 37 non minus magno in errore sententiast, qui neque formam dei intellegi posse censeat neque in deis sensum esse dicat dubitetque omnino, deus animans necne sit.

Cleanthes autem, qui Zenonem audivit una cum eo, quem proxime nominavi, tum ipsum mundum deum dicit esse, tum totius naturae menti atque animo tribuit hoc nomen, tum ultimum et altissimum atque undique circumfusum et extremum omnia cingentem atque conplexum ardorem, qui aether nominetur, certissimum deum iudicat. idemque quasi delirans in is libris, quos scripsit contra voluptatem,

c. 8 31 τ(οὺ)ς p. 74 G.
δὲ ὀρθοὺς (λόγ)ους καὶ
σπουδαίας διαθέ-
34 σεις Διοσκούρους

4 *appelletur* AEP: *apelletur* B: *appellatur* C || 10 *sententias* A[1]BE: *sentias* C: vulgo *sententia est* quod habet A[2] || 19 *deum mundum* 𝔄 || 26 *qui ether* (littera post *qui* erasa) A: *quia aether* CP || 29 *in his* 𝔄 cf. p. 537, 25 || 30 *voluntatem* BCEP

11 *formam — sit*: Epicureum iudicium perspexit Krische. cf. Prol. p. 124. Stoicorum erat μὴ εἶναι ἀνθρωπόμορφον cf. Diog. VII 147 Philodem. d. piet. p. 79, 12. 82, 26 G. cf. Villoison l. c. p. 461 sqq. || 20 *totius—animo*: Aët. Plac. I 7 17 Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν || 22 *ultimum —iudicat*: Diog. VII 137 ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ, ὃ δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι, ἐν ᾧ πρώτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι, εἶτα τὴν τῶν πλανωμένων || 28 *idemque etc.* male confusa esse docet Krische p. 429. cf. II 15 41 45 117 Lucull. 41 126 || 30 *contra voluptatem*: i. e. περὶ ἡδονῆς Diog. VII 87. 175 Clem. Str. II p. 499 P.

tum fingit formam quandam et speciem deorum, tum divinitatem omnem tribuit astris, tum nihil ratione censet esse divinius. ita fit ut deus ille, quem mente noscimus atque in animi notione tanquam in vestigio volumus reponere, nusquam prorsus appareat.

XV At Persaeus, eiusdem Zenonis auditor, eos *dicit* esse habitos deos, a quibus magna utilitas ad vitae cultum esset inventa, ipsasque res utiles et salutares deorum esse vocabulis nuncupatas, ut ne hoc quidem diceret illa inventa esse deorum, sed ipsa divina. quo quid absurdius quam aut res sordidas atque deformis deorum honore adficere aut homines iam morte deletos reponere in deos, quorum omnis cultus esset futurus in luctu? 38

c. 9 11 λόγον ἡγούμ(ενον τῶν p. 75 G.
ἐν (τ)ῷ κόσ(μῳ . . . . .

28 . . . Περσα(ῖος δὲ) δῆ-
λός ἐστιν . . . .
30 ον . . . . (ἀφανί-
ζω(ν)? τὸ (δ)αιμόνιο(ν
ἢ μηθὲ(ν ὑπ)ὲρ αὐ-
τοῦ γινώσκων, ὅταν
ἐν τῷ Περὶ θεῶν μὴ
c. 10 1 ἀπί)θανα λέγῃ p. 77 G.
φαίνεσθαι τὰ περὶ (τοῦ)
τὰ τρέφοντα καὶ ὠ-
φελοῦν(τ)α θεοὺς νε-
5 νομίσ(θα)ι καὶ τετει-
μῆσθ(αι) πρῶτ(ο)ν ὑ-
πὸ (Προ)δίκου γεγραμ-
μένα, μ(ε)τὰ δὲ ταῦ-
τα τού(ς εὑρ)όντας
10 ἢ τροφὰς ἢ (σ)κέπας
ἢ τὰς ἄλλας τέχνας
ὡς Δ)ήμητρα (κ)αὶ Δι-
όνυσον) καὶ τού(ς

* * *

c. 11 1 καλε)ῖν? εἰς τὴν προ- p. 77 G.
εδρίαν, οὕτως ἐπε(ὶ
πα(ρ)αδέδονταί τινες
μ)ὲ(ν? ἀ)γαθοὶ καὶ εὐερ-
5 γετ(ι)κ(ο)ί, κελεύσειν

---

10 *perseus* ACE || 11 *dicit* om. 𝔄: *dixit* Schoemann: 'fortasse neutro opus est' C. F. W. Mueller. *esse ait habitos* Klotz || 13 *magna aliqua magna* B

4 *astris*: cf. Plut. d. comm. not. 31 p. 1075 B Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης ἐμπεπληκότες ὡς ἔπος εἰπεῖν τῷ λόγῳ θεῶν τὸν οὐρανὸν τὴν γῆν τὸν ἀέρα τὴν θάλατταν || 10 de Persaei opinione praeter Philodemum cf. de deor. nat. II 23 60—63 Plut. d. Is. c. 40. 66 Menander ap. Stob. fl. t. 56 3 cf. Prol. p. 123 || Philodemea c. 9. 10 tractavi Herm. XIII 1 sq.

Iam vero Chrysippus, qui 39 Stoicorum somniorum vaferrumus habetur interpres, magnam turbam congregat ignotorum deorum atque ita ignotorum, ut eos ne coniectura quidem informare possimus, cum mens nostra quidvis videatur cogitatione posse depingere. ait enim vim divinam in ratione esse positam et in universae naturae animo atque mente, ipsumque mundum deum dicit esse et eius animi fusionem universam, tum eius ipsius principatum, qui in mente et ratione versetur, communemque rerum naturam [universam atque omnia continentem] tum fatalem † umbram et necessitatem rerum futurarum, ignem praeterea et eum, quem ante dixi, aethera, tum ea, quae natura fluerent atque manarent, ut et aquam et terram et aëra:

5 *ignoratorum* B || *nec* ABC || 7 *mens* om. C || 10 *in* om. C || 13 *animi infusionem* (*in* superscr. eadem m.) B || 18 *universam atque omnia continentem* delevi ut ex p. 546a 2. 3 interpolata: *universitatemque omnia cont.* Heindorf || 20 *umbram* 𝔄: *vim* cod. Eliensis, *vim ipsam* Klotz, *normam* Madvig, *veritatem* Heindorf, μοῖραν, *libram*, *vitae arbitram* alii. fortasse super *fatalem necessitatem* glossema scriptum fuit *veritatem rerum futurarum* ex p. 546a 20 sqq. || 24 *manerent* (priori *e* superscr. *a*) C || 25 *et* post *ut* inclusit Orelli: *ut aquam et aera,*

c. 11 τιμ)ᾶν α(ὐ)τοὺς θ(υ)σία)ις τοιαύταις, αὐτὸς δ') οὐκ εὔξεσθαι τοῖς θεο(ῖς)· δωρεὰν γὰρ α)ἰ(τεῖν? μ)ηθὲν διειλ(ηφό)τα περὶ αὐτῶν οὐ πε(ίσειν?) ἑαυτόν. ἀλλὰ μὴν κ)αὶ Χρύσ(ι)ππος . . . . p. 77 G.

. . . ἐν μὲ)ν τῷ πρώτῳ Περὶ θεῶ)ν Δία φησὶν εἶναι τὸ)ν ἅπαντ(α διοικοῦ)ντα λόγον κ(αὶ τὴν) τοῦ ὅλου ψυχὴ(ν κα)ὶ τῇ τούτου μ(ετοχ)ῇ πάντα ζῆν)? . . . . καὶ τοὺς λίθους, (δ)ιὸ καὶ Ζῆνα καλε(ῖσ)θαι, Δία δ' (ὅ)τι (πάν)των αἴτ(ι)ος (καὶ κύριο(ς?)· τόν τε κόσμον ἔμψ(υ)χον εἶναι καὶ θεὸ(ν κ)αὶ τὸ ἡ(γεμονικὸν (κ)αὶ τὴν ὅ(λου ψ)υχ(ὴ)ν καὶ (πρόνο)ιαν? ὀν(ομάζεσθαι τὸν Δία καὶ τὴν κοινὴν πάντων

c. 12 φύσιν καὶ εἱμαρμ(ένην καὶ ἀνά(γ)κην. καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι p. 79 G.

9 *in ratione*: cf. Philod. c. 11, 17 || 10 *in universae naturae animo atque mente*: cf. ibid. c. 11, 19. 30 || 12 *ipsumque mundum*: cf. ibid. c. 11, 26. 15, 2—4 Arius Did. fr. 31 || 13 *et eius animi fusionem universam* non exstat in Philodemo cf. Prol. p. 126 || 15 *principatum*: cf. ibid. c. 11, 28 Diog. VII 139 || 17 *communemque rerum naturam*: cf. ibid. c. 11, 32 — 12, 1 || 19 *fatalem* . . *necessitatem* c. 12, 1. 2 || 21 *ignem* non exstat apud Phil. || 23 *aethera* ibid. c. 12, 24 sed aliis coniunctum || *ea quae* — 25 *aera* non exstant in Philod.

solem, lunam, sidera universitatemque rerum, qua omnia continerentur, atque etiam homines eos, qui immortalitatem essent consecuti.

40 Idemque disputat aethera esse eum, quem homines Iovem appellarent, quique aër per maria manaret, eum esse Neptunum, terramque eam esse, quae Ceres diceretur, similique ratione persequitur vocabula reliquorum deorum. idemque etiam legis perpetuae et aeternae vim, quae quasi dux vitae et magistra officiorum sit, Iovem dicit esse eandemque fatalem necessitatem appellat, sempiternam

καὶ εὐνομίαν καὶ δίκην (κ)αὶ ὁμόνοιαν κα(ὶ ε)ἰρ(ή)νην καὶ τὸ παρ(α)πλήσιον πᾶν. καὶ μὴ εἶναι θεοὺς ἄρρενας μηδὲ θηλείας, ὡς μηδ(ὲ) πόλεις μηδ' ἀρ(ε)τάς, ὀ)νομάζεσθαι δὲ μόνον ἀρρενικῶς καὶ θηλ)υ(κ)ῶς ταὐτὰ ὄντα, καθάπερ σελήνην κα(ὶ μῆ)να. καὶ τὸν Ἄρη κατὰ τ)οῦ πο(λ)έμου τε(τάχθ)αι καὶ τῆς τά(ξεως) καὶ ἀν(τ)ιτάξ(εως. Ἥ)φαιστον δὲ πῦ(ρ εἶν)αι, καὶ Κρόνον μὲν τὸ)ν τοῦ ῥεύ(μ)ατος ῥ(όο)ν, Ῥέαν δὲ τὴν γῆν, Δία δὲ τὸν αἰθέρα· τοὺς δὲ τὸν Ἀπόλλω[ι] κα(ὶ) τὴν Δήμητρα γ(ῆ)ν ἢ τὸ ἐν αὐτῇ πνεῦμα. καὶ παιδαριωδῶς λέγεσθαι καὶ γράφεσθαι κα[ε]ὶ πλάτ(τ)εσθαι (θεοὺ)ς ἀνθρ(ωποειδεῖς, ὃν τρόπον καὶ πόλεις καὶ ποταμοὺς καὶ τόπους καὶ πά-
c. 13 θ(η· κ)αὶ Δία μὲ(ν εἶ)να p. 80G.

---

tum solem lunam sidera terram Heindorf et similiter Brieger. sed intellegenda est elementorum vicissitudo cf. Cic. d. nat. d. II 33 34 Arius Did. fr. 38 p. 469, 27 sqq. Cornut. c. 3. aethera quem modo nominavit, hic omisit Tullius || 2 *qua omnia continerentur* susp. Schoemann, cf. supra ad p. 545 a 18 || 10 *maneret* C || 16 *leges* corr. in *legis* AB || *et* om. C

1 *solem* — 5 *consecuti*: cf. Phil. c. 13, 9—16 || 7 *aethera* — 9 *Iovem*: cf. Philod. 12, 24. 13, 1. 2 uterque locus a Cicerone conflatus || 9 *quique aer* — *Neptunum*: cf. Phil. 13, 4 || 11 *terramque* — *Ceres*: cf. ibid. 12, 26 cf. Plut. d. Is. c. 40 || 16 *legis* — *vim*: cf. Phil. 13, 13 cf. Prol. p. 126 || 20 *fatalem necessitatem* cf. p. 545 a 20 || 21 *sempiternam* — *veritatem* omisit Philodemus cf. Aristocles ap. Eus. XV 14 2 τὴν δὲ τούτων [causarum] ἐπιπλοκὴν καὶ ἀκολουθίαν εἱμαρμένην καὶ ἐπιστήμην καὶ ἀλήθειαν καὶ νόμον εἶναι τῶν ὄντων ἀδιάδραστόν τινα καὶ ἄφυκτον

rerum futurarum veritatem: quorum nihil tale est, ut in eo vis divina inesse videatur.

41 Et haec quidem in primo libro De natura deorum, in secundo autem volt Orphei, Musaei, Hesiodi Homerique fabellas accommodare ad ea, quae ipse primo libro de deis immortalibus dixerat, ut etiam veterrimi poëtae, qui haec ne suspicati quidem sunt, Stoici fuisse videantur.

ι τὸν πε)ρὶ τὴν (γῆ)ν ἀέρα, (τ)ὸ⟨ν⟩ δὲ σκο(τει)νὸν Ἅιδ(ην), τὸν δὲ διὰ τῆς γῆ(ς κ)αὶ θαλάτ(τ)ης Πο(σ(ειδῶ). καὶ το(ὺς) ἄλλου(ς δ)ὲ θεοὺς ἀψύχοις ὡς καὶ τούτους συνοικειοῖ· καὶ τὸν ἥλ(ιόν (τε) καὶ τὴ(ν) σελήνην καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέ(ρ)ας θεοὺς οἴεται καὶ τὸν νόμον. κα(ὶ ἀν)θρώπους εἰς θεο(ύ)ς φησι με(τ)αβαλεῖ(ν). ἐν δὲ τῷ δευτέ(ρῳ) τά τ(ε) εἰς Ὀρφέα (καὶ Μ)ουσαῖον ἀναφε(ρόμ)ε(ν)α καὶ (τ)ὰ παρ' (Ὁ)μήρῳ καὶ Ἡσιόδ(ῳ) καὶ Εὐρι(π)ίδῃ κ[ι]αὶ ποιηταῖς ἄλλοις, (ὡ)ς κα(ὶ) Κλεάνθης, (π)ειρᾶτα(ι συ)νοικειοῦ(ν) ταῖς δόξαις αὐτῶ(ν). ἅπαντά (τ') ἐστὶν αἰθήρ, ὁ αὐ(τ)ὸς ὢν καὶ πατὴρ καὶ υἱός, (ὡς) κἀν τῷ πρώτῳ μὴ μάχεσθαι τὸ τὴν Ῥέ-

c. 14 α)ν καὶ μητέρα (τοῦ Διὸς εἶναι καὶ θ(υγατέρα. τὰς δ' αὐτὰς πο(ι)εῖται σ(υ)νοικειώσε)ις κἀν τῷ Περὶ Χ)αρίτων, (ἐν ᾧ τ)ὸν Δία νόμον φησί⟨ν⟩ εἶναι καὶ τὰς Χάριτας τὰς ἡμετέ(ρ)ας κα- p. 81 G.

10 *dixerit* 𝔄: *dixerat* Ernesti || 12 *sunt* Ernesti: *sint* 𝔄 defensum ab Heindorfio C. F. W. Muellero

5 *in secundo — dixerat*: cf. Philod. c. 13, 16—29 || 8 *accommodare* apud Philodemum est συνοικειοῦν cf. c. 13, 9. 24 14, 4. 17 15, 7 17, 7 3a7 (p. 64 G)

ταρχὰς κα(ὶ) τὰς ἀνταπ(ο)δόσεις τῶν εὐε(ργ)εσιῶ(ν). τὰ παραπλήσια δὲ κἀν τοῖς Περὶ φύσεως γράφει, μεθ' ὧν εἴ(παμε(ν?) καὶ τοῖς Ἡρακλ(εί)του συνοικειῶν. κ(αὶ δ)ὴ? κἀν τῷ πρ(ώτ(ω)ι τὴν νύκτα θεάν φησιν (εἶναι πρωτίστην. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τὸ(ν) κ(όσμον ἕνα τῶν φ(ρονίμ(ω)ν, συνπολειτευόμενον θεοῖς καὶ ἀνθρώποις καὶ τὸν πόλεμ(ον) καὶ τὸν Δία τὸν α(ὐ)τὸν εἶναι, καθάπ(ε)ρ· καὶ τὸν Ἡράκλειτον λέγειν· ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ καὶ λόγους ἐ-

c. 15 ρωτᾷ περὶ τοῦ (τ)ὸν κόσμον ζῷον εἶναι καὶ λογικὸν καὶ φρονοῦν καὶ θεόν. κἀ(ν τοῖς Περὶ προνοίας μέντοι (τ)ὰς αὐτὰς ἐκτίθησ(ι)ν συνοικειώσεις τῇ ψυχῇ τοῦ παντὸς καὶ τὰ τῶν θεῶν ὀ(ν)όματα ἐφαρμόττει τῆς δρειμύτητος ἀπολαύων ἀκοπιάτως. Δ(ι)ογένης δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τ(ὸ)ν p. 82 G.

Quem Diogenes Babylonius consequens in eo libro, qui inscribitur De Minerva, partum

3 *partu iovis ortuque* ACP

1 *Diogenes—fabula*: cf. Phil. c. 15, 14 sqq. Chrysippus apud Galen. de Plac. Hipp. et Plat. p. 349—353 K. 317—323 Mueller

Iovis ortumque virginis ad physiologiam traducens diiungit a fabula.

κ(όσ)μον γράφει τῷ Δ(ὶ τ)ὸν αὐτὸν ὑπάρχει)ν ἢ περιέχε(ιν τὸ)ν Δία κ(αθ)άπε(ρ ἄνθρωπ(ον ψ)υχή(ν· καὶ τὸ(ν ἥλι)ον μ(ὲν Ἀπόλλ(ω, τ)ὴν δ(ὲ σελήνη(ν Ἄρ)τ(ε)μι(ν· καὶ π(αι)δ(αριῶ)δες εἶν(αι θε(ο)ὺς ἀ(ν)θρωποε(ιδεῖς λ(έγει)ν καὶ ἀδύνατον. (εἶ)ν(αί) τε τοῦ Διὸς τὸ μὲν εἰς τὴν θάλατταν διατετα(κ)ὸς Ποσειδῶνα, τὸ δ' εἰς τὴν γῆν Δήμητρα, τὸ δ' εἰς τ)ὸν ἀέρα Ἥραν, κα-

c. 16 θάπερ κ(αὶ τὸν Πλάτωνα λέγειν, ὥσ(τ' ἐὰν πολλάκις 'ἀήρ' (λ)έγῃ τις ἐρεῖν 'Ἥ(ρα'· τὸ δ' εἰς τὸ(ν) α⟨ἰθ⟩έρα Ἀθηνᾶν· τοῦτο γὰρ λέ(γε)σθαι τὸ 'ἐκ τῆς (κεφαλῆς' καὶ 'Ζεὺς ἄρρην Ζεὺς θῆλυς'· τινὰς δὲ τῶν Στωικῶν φάσκειν, ὅτι τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ κ(εφαλῇ· φρόνησιν γὰ(ρ εἶναι, διὸ καὶ Μῆτιν καλεῖσθαι· Χρύσιππον δ' ἐν τῷ στήθ)ει τὸ ἡγεμονικὸν ε)ἶναι κἀκεῖ τὴ(ν Ἀθ)ηνᾶν γεγονένα(ι φρόνησιν οὖσαν, τῷ δ)ὲ τ(ὴ)ν φωνὴν ἐκ τῆς (κ)εφαλῆς ἐκκρίνεσθαι (λ)έγειν ἐκ τῆς κ)εφα(λ)ῆς, ὑπὸ δὲ Ἡ- p. 83 G.

2 *deiungit* 𝔄: corr. Orelli

φ)αίσ(του, δι)ότι τ(έχνη(ι γί)νεθ' ἡ φρόνησις, καὶ Ἀθηνᾶν μὲν ο(ἷ)ον Ἀθ(ρη)νᾶν εἰρῆσθαι, (Τριτω)νίδα δὲ καὶ Τρ(ιτογέν)ειαν διὰ τὸ τὴν φρόνησιν ἐκ τριῶν συνεστηκέναι λόγων,

c. 17 p. 84 G.

τῶ(ν) φ(υσικῶ)ν καὶ τῶ(ν ἠ)θικῶ(ν κ)αὶ τῶν λογικῶν. καὶ τὰς ἄλλας δ' αὐτ(ῆς προσ)ηγορ(ίας καὶ τὰ φορή[ι]ματα μάλα καταχρύσως τῇ φρονήσει συνοικειοῖ κτλ.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ᾱ. ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

NOTARUM INDEX

T	codex Taurinensis C I 10 s. XVI
B	codex Barberinus IV 78 [C 304] s. XV vel XVI
L	codex Laurentianus IX 32 s. XIV
O	codex Ottobonianus 194 s. XVI
C	codices praeter notatos ceteri
Cedr.	Cedreni in hist. compend. I p. 275sqq. Bonn. excerpta

De titulo Philosophumenon dixi p. 144, de codicibus p. 155, de Cedreno p. 156

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

Προοίμιον

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ Τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς φιλοσόφοις καὶ τίνες οὗτοι καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς καὶ τίνες οὗτοι καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς Πυθαγόρας Ἐμπεδοκλῆς Ἡράκλειτος Ἀναξίμανδρος Ἀναξιμένης Ἀναξαγόρας Ἀρχέλαος Παρμενίδης Λεύκιππος Δημόκριτος Ξενοφάνης Ἔκφαντος Ἵππων.

Ἠθικοὶ Σωκράτης Ἀρχελάου μαθητὴς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτους μαθητής· οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν.

Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητής· οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεστήσατο. Στωικοὶ δὲ Χρύσιππος Ζήνων.

Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχείρησεν, Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος (οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει), Βραχμᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Δρυΐδαι οἱ ἐν Κελτοῖς καὶ Ἡσίοδος.

Οὐδένα μῦθον τῶν παρ' Ἕλλησι νενομισμένων παραιτητέον. πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύστατα αὐτῶν δόγματα ἡγητέον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἱρετικῶν μανίαν, οἳ διὰ τὸ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἑαυτῶν μυστήρια ἐνομίσθησαν πολλοῖς θεὸν σέβειν· ὧν καὶ πάλαι μετρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἁδρομερῶς ἐλέγξαντες, μηδὲν ἄξιον ἡγησάμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὅπως δι' αἰνιγμάτων ἡμῶν ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς αἰσχυνθέντες, μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπόντες ἀθέους ἐπιδείξωμεν, παύσωνταί [τι] τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθεμίτου ἐπιχειρήσεως. ἀλλ' ἐπεὶ ὁρῶ μὴ δυσωπουμένους αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν ἐπιείκειαν μηδὲ λογιζομένους, ὡς θεὸς μακροθυμεῖ ὑπ' αὐτῶν βλασφημούμενος, ὅπως ἢ αἰδεσθέντες μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμείναντες δικαίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρόειμι δείξων αὐτῶν τὰ ἀπόρρητα μυστήρια, ἃ τοῖς μυουμένοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παραδιδόασιν οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸν τοιοῦτον δουλώσωνται χρόνῳ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄντως θεὸν κατασκευάσαντες καὶ περιεργίᾳ γλιχόμενον τῆς ἐπαγγελίας ἴδωσι. καὶ τότε δοκιμάσαντες δέσμιον εἶναι τῆς ἁμαρτίας μυοῦσι τὸ τέλειον τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὅρκοις δήσαντες μήτε ἐξειπεῖν μήτε τῷ τυχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁμοίως δουλωθείη, οὗ μόνον παραδοθέντος οὐκ ἔτι ὅρκος ἀναγκαῖος ἦν. ὁ γὰρ ὑπομείνας παθεῖν

καὶ παραλαβεῖν τὰ τέλεια αὐτῶν μυστήρια ἱκανῶς αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρός τε τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ πρὸς τὸ ἑτέροις μὴ ἐξειπεῖν ἔσται δεδεμένος. εἰ γὰρ ἐξείποι τινὶ ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα, οὔτε ἐν ἀνθρώποις λογισθήσεται οὔτε τὸ φῶς ὁρᾶν ἄξιος ἡγηθήσεται, εἰ καὶ ἄλογα ὄντα (?) τοιοῦτον ἀνόμημα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. ἀλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος εἰς μέγαν βυθὸν διηγήσεως ἐμβῆναι, οὐχ ἡγούμεθα σιγᾶν, ἀλλὰ τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτὸν ἐκτιθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν. δοκεῖ δέ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσται λόγος, μὴ καμεῖν. οὐδὲ γὰρ μικράν τινα βοήθειαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείψομεν πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερῶς πάντων ὁρώντων τὰ κρύφια αὐτῶν καὶ ἄρρητα ὄργια, ἃ ταμιευόμενοι μόνοις τοῖς μύσταις παραδιδόασιν. ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει ἢ τὸ ἐν ἐκκλησίᾳ παραδοθὲν ἅγιον πνεῦμα, οὗ τυχόντες πρότεροι οἱ ἀπόστολοι μετέδοσαν τοῖς ὀρθῶς πεπιστευκόσιν· ὧν ἡμεῖς διάδοχοι τυγχάνοντες τῆς τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς ἐκκλησίας λελογισμένοι οὐκ ὀφθαλμῷ νυστάζομεν οὐδὲ λόγον ὀρθὸν σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ πάσῃ ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἄξια ἀξίως θεῷ τῷ εὐεργέτῃ ἀνταποδιδόναι πειρώμενοι καὶ οὐδὲ οὕτως κατ' ἀξίαν ἀνταμειβόμενοι, πλὴν ἐν οἷς πεπιστεύμεθα μὴ ἀτονοῦντες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες καὶ ὅσα παρέξει τὸ ἅγιον πνεῦμα πᾶσιν ἀφθόνως κοινωνοῦντες· οὐ μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχου εἰς φανερὸν ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἡ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς τοῦ πατρὸς χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώποις διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ γραμμάτων ἐμμαρτυρούμενοι ἀνεπαισχύντως κηρύσσομεν. ἵνα οὖν, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, ἀθέους αὐτοὺς ἐπιδείξωμεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γεγένηται καὶ ὅτι μηθὲν ἐξ ἁγίων γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχείρησαν ἢ τινος ἁγίου διαδοχὴν φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὥρμησαν, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς τὰ δοξαζόμενα ἀρχὴν μὲν ἐκ τῆς Ἑλλήνων σοφίας λαβόντα, ἐκ δογμάτων φιλοσοφουμένων καὶ μυστηρίων ἐπικεχειρημένων (?) καὶ ἀστρολόγων ῥεμβομένων· δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους τὰ δόξαντα τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφοις ἐπιδεῖξαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὄντα τούτων παλαιότερα καὶ πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα συμβαλεῖν ἑκάστην αἵρεσιν ἑκάστῳ, ὡς τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἐπιβαλόμενος ὁ πρωτοστάτης τῆς αἱρέσεως ἐπλεονέκτησε [λαβόμενος] τὰς ἀρχὰς καὶ ἐκ τούτων ἐπὶ τὰ χείρονα ὁρμηθεὶς ⟨τὸ⟩ δόγμα συνεστήσατο. ἔστι μὲν οὖν πόνου μεστὸν τὸ ἐπιχειρούμενον καὶ πολλῆς δεόμενον ἱστορίας· ἀλλὰ οὐκ ἐνδεήσομεν· ὕστερον γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλὺν πόνον στεφάνου τυχόντα ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης σάλον κερδάναντα ἢ γεωργὸν μετὰ ἱδρῶτα προσώπου καρπῶν ἀπολαύσαντα ἢ προφήτην μετὰ ὀνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις ὁρῶντα τὰ λαληθέντα ἀποβαίνοντα. ἀρξάμενοι τοίνυν ἐροῦμεν, τίνες οἱ παρ' Ἕλλησι πρῶτον φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. τούτων γὰρ μάλιστα γεγένηνται κλεψίλογοι οἱ τῶν αἱρέσεων πρωτοστατήσαντες, ὡς μετέπειτα ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμβολῇ ἐπιδείξομεν. ἑκάστῳ δὲ τῶν προαρξαμένων τὰ ἴδια ἀποδιδόντες γυμνοὺς καὶ ἀσχήμονας τοὺς αἱρεσιάρχας παραστήσομεν.

1 Λέγεται Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν πρῶτον ἐπικε-
χειρηκέναι φιλοσοφίαν φυσικήν. οὗτος ἔφη ἀρχὴν τοῦ παντὸς εἶναι καὶ τέλος
τὸ ὕδωρ. ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ πάντα συνίστασθαι πηγνυμένου καὶ πάλιν 2
διανιεμένου ἐπιφέρεσθαί τε αὐτῷ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ καὶ σεισμοὺς καὶ πνευμά-
των συστροφὰς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνεσθαι. καὶ τὰ πάντα φέρεσθαί 3
τε καὶ ῥεῖν τῇ τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς γενέσεως αὐτῶν φύσει συμφε-
ρόμενα. θεὸν δὲ τοῦτ' εἶναι, τὸ μήτε ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχον. οὗτος 4
περὶ τὸν τῶν ἄστρων λόγον καὶ τὴν ζήτησιν ἀσχοληθεὶς Ἕλλησι ταύτης
τῆς μαθήσεως αἴτιος πρῶτος γίνεται, ὃς ἀποβλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὰ ἄνω ἐπιμελῶς κατανοεῖν λέγων εἰς φρέαρ ἐνέπεσεν, ᾧ ἐγγελῶσά τις
θεραπαινὶς Θρᾶττα τοὔνομα ἔφη· τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος εἰδέναι
τὰ ἐν ποσὶν οὐκ εἶδεν. ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον.

2 Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν αὐτῶν χρόνων, ἧς
ἦρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέγουσιν. ἣν Ἰταλικὴν προσηγόρευσαν
διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν φεύγοντα Πολυκράτην τὸν Σαμίων τύραννον οἰκῆσαι
πόλιν τῆς Ἰταλίας κἀκεῖ τὸν βίον πληρῶσαι. οὗ τὴν αἵρεσιν οἱ διαδεξά-
μενοι οὐ πολὺ διήνεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονήματος. καὶ αὐτὸς δὲ περὶ 2
φυσικῶν ζητήσας ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν ⟨καὶ
ἀριθμητικήν⟩. καὶ οὕτως μονάδα μὲν εἶναι ἀπεφήνατο τὸν θεόν, ἀριθμοῦ δὲ
φύσιν περιέργως καταμαθὼν μελῳδεῖν ἔφη τὸν κόσμον καὶ ἁρμονίᾳ
συγκεῖσθαι καὶ τῶν ἑπτὰ ἄστρων πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ῥυθμὸν καὶ
μέλος ἀνήγαγεν. θαυμάσας δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὅλων ἠξίωσε τὰ πρῶτα 3
σιγᾶν τοὺς μαθητὰς οἱονεὶ μύστας τοῦ παντὸς εἰς τὸν κόσμον ἥκοντας·
εἶτα ἐπειδὰν αὐτοῖς ἱκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξῃ μετεῖναι καὶ δυ-

1 superscripsit B ἀρχὴ τῆς πρώτης βίβλου τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου || excerpsit Cedr. πρὸ τούτου (Pythagoras) δὲ γέγονε Θαλῆς, ὃς ἐπικεχείρηκε φιλοσοφίαν φυσικήν, ἀρχὴν τοῦ παντὸς καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι φήσας καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι· ἀφ' ὧν καὶ τοὺς σεισμοὺς καὶ πνευμάτων συστροφὰς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνεσθαι || 2 τὴν ἀρχὴν B || 3 τὸ ὕδωρ B: τι ὕδωρ C || 4 τι αὐτῷ B || 5 συστροφὰς Cedr. cf. Eratosth. catast. 22 Polyb. III 74 5: στροφάς vulgo || ἄστρων Cedr. cf. Apulei. Flor. IV 18 *ventorum flatus stellarum meatus*: ἀέρων libri || γίνεσθαι Cedr.: om. libri || φύεσθαι libri: corr. Roeper || 7 θεὸν libri: θεῖον veri similiter corr. Gottingenses conl. Clement. Strom. V p. 704P. ἐρωτηθείς γέ τοι ὁ Θαλῆς, τί ἐστι τὸ θεῖον· 'τὸ μήτε ἀρχὴν ἔφη μήτε τέλος ἔχον' similiter Diog. I 35 τί τὸ θεῖον, 'τὸ μήτε ἀρχὴν ἔχον μήτε τελευτήν'. at cf. Stob. ecl. I 1 [2 29] Θαλῆς ἐρωτηθείς, τί πρεσβύτατον τῶν ὄντων, ἀπεκρίνατο 'θεός· ἀγένητον γάρ' Plut. Sap. conv. c. 9. apophthegmatis forma in Hippolyteis etiamnunc pellucet cf. Prol. p. 145, 19 Zeller I[4] 178[1] || 10 λέγων om. B: *iactans* Wolfius. θέλων Gronovius. Menagius κατανοῶν om. λέγων || ὃν C: om. B: ᾧ Wolfius: ὅτ' Roeper || 11 Θρᾶττα οὖσα Heumannus et Richter || εἰδέναι Roeper coll. Plat. Theaetet. p. 174A cf. Diog. I 34 σύ γὰρ ὦ Θαλῆ τὰ ἐν ποσὶν οὐ δυνάμενος ἰδεῖν τὰ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴει γνώσεσθαι: ἰδεῖν libri || 12 τὸ ἐν ποσὶν B || εἶδεν Richter: οἶδεν libri || 13 Ἔτι B || 15 Σάμιον vulgo: corr. Roeper || 18 φύσεως B || καὶ ἀριθμητικὴν post Wolfium add. Roeper cf. Nicomach. arithm. isag. I 3 7 Theol. arithm. 4 p. 17 Ast || 19 καὶ οὗτος coni. Roeper || 20 καθ' ἁρμονίαν Roeper cf. infra p. 557, 14 Diog. VIII 33 Sext. Pyrrh. Hypot. III 155 || 21 ἄστρων BT: ἀστέρων C || 22 ἤγαγεν vulgo: corr. Roeper || 23 τὸν οἶκον coni. Usener, an τὸ ὁμακόειον?

νατῶς περὶ ἄστρων καὶ φύσεως φιλοσοφήσωσι, καθαροὺς κρίνας τότε
4 κελεύει φθέγγεσθαι. οὗτος τοὺς μαθητὰς διεῖλε καὶ τοὺς μὲν ἐσω-
τερικούς, τοὺς δὲ ἐξωτερικοὺς ἐκάλεσεν. τοῖς μὲν γὰρ τὰ τελεώτερα μαθήματα
5 ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετριώτερα. ἐφήψατο δὲ καὶ μαγικῆς, ὥς φασι,
καὶ φυσιογνωμονικὴν αὐτὸς ἐξεῦρεν. ἀριθμούς τε καὶ μέτρα ὑποθέμενος
ἔλεγεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀριθμητικῆς τὴν φιλοσοφίαν κατὰ σύνθεσιν περιέχειν
τόνδε τὸν τρόπον.
6 Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἀόριστον ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν
ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἄπειρον δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμοὺς κατὰ τὸ
πλῆθος. τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ἡ πρώτη μονάς,
ἥτις ἐστὶ μονὰς ἄρσην γεννῶσα πατρικῶς πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμούς.
δεύτερον ἡ δυὰς θῆλυς ἀριθμός, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος ὑπὸ τῶν ἀριθμη-
7 τικῶν καλεῖται. τρίτον ἡ τριὰς ἀριθμὸς ἄρσην, οὗτος καὶ περισσὸς
ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται καλεῖσθαι. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ
τετρὰς θῆλυς ἀριθμός, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος καλεῖται, ὅτι θῆλύς ἐστιν.
8 γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀριθ-
μὸς δ' ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς συνέστηκεν
ἀριθμὸς ἡ δεκάς. τὸ γὰρ ἓν δύο τρία τέσσαρα γίνεται δέκα, ἐὰν ἑκάστῳ
9 τῶν ἀριθμῶν φυλάσσηται κατ' οὐσίαν τὸ οἰκεῖον ὄνομα. ταύτην ὁ Πυ-
θαγόρας ἔφη ἱερὰν τετρακτὺν 'πηγὴν ἀενάου φύσεως ῥιζώματα ἔχουσαν'
ἐν ἑαυτῇ καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ πάντας ἔχειν τοὺς ἀριθμοὺς τὴν ἀρχήν.
ὁ γὰρ ἕνδεκα καὶ ὁ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ἐκ τοῦ δέκα
μετέχουσι. ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται
10 μέρη ἀριθμὸς μονὰς δύναμις κύβος. ὧν καὶ ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς
γένεσιν αὐξήσεως γίνονται κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀποτελοῦσαι·
ὅταν γὰρ δύναμις αὐτὴ ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῇ, γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν

4 τοῖς μὲν γὰρ B: τοῖς δὲ C || 5 φυσιογνωμονικὴν B: φύσιογονικήν C cf. Roeper p. 521 de physiognomonia Pythagoreorum cf. Rose Anecd. gr. I 72 || αὐτὸς mutabat Roeper πρῶτος coniciens. πρῶτος αὐτός Gottingenses. at Hippolyto illud proprium cf. 4 2 24 2 || ἀριθμούς τινας libri: correxit Usener || 6 λέγων libri: corr. Usener || τὴν ante φιλοσοφίαν addidi ex Hippol. IV 51 p. 126 Gott., ubi hoc caput partim iteratur. discrepantiam designo H cf. Prol. p. 145 || φιλοσοφίαν HB: φιλοσοφίας C || 8 πρῶτος om. H | ἀρχή et v. 9 κατὰ τὸ πλῆθος glossemata iudicat Usener || ἐστὶν ἓν libri: ἓν omisit H, delevit Roeper || ἀόριστον ἀκατάληπτον HB: ἀόριστος ἀκατάληπτος C || 10 ὑπόθεσιν pr. L || 12 ὑπὸ τῶν ἀριθμῶν L || 14 ἀριθμητικῶν H: ἀριθμῶν libri || νενομοτέθηται edd. ante Roeperum fortasse Gronovii errore || ἐφ' ἅπασι H || 16 ἀπὸ τοῦ H || 17 ἀόριστος H: ἀόριστον libri || 18 ὁ τρίτος B || 19 φυλάσσηται BT cf. H: φυλάσσεται C || ὄνομα τὸ οἰκεῖον H || in L adscripta est paraphrasis: διὰ τοῦτο γὰρ καὶ δεκὰς εἴρηται οἱονεὶ δοχὰς ἡ δεχομένη πάντα ἀριθμόν· ὑπὲρ γὰρ τὴν δεκάδα ἕτερος οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς ἀλλ' ἀναδιπλασιάζονται οἱ ἀριθμοί || 20 τετρακτήν B || ἀένναον φύσιν (om. πηγὴν) T || φύσεως H: φύσεως ὡς libri || 21 τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς H || ὁ post καὶ om. H || 22 ἀπὸ τῶν δέκα λαμβάνουσι H || 24 μέρη non mathematico sensu accipiendum esse (cf. Aët. Plac. I 3 8) monet Roeper, qui cetera quoque non accurate reddita esse demonstrat. utique μονὰς ἀριθμὸς δύναμις κύβος collocandum fuit et hic et infra p. 557, 3 sed cf. H || οἷς ἐπιπλοκαὶ H || 26 αὐτὴ H: αὐτὴν libri || κυβισθῇ B: κυβιστῇ vulgo ante Roeperum: κυβισθήσεται H

δὲ δύναμις ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκυβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον,
γέγονε κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς, ἐξ ὧν ἡ τῶν γι-
νομένων γένεσις γίνεται, ἑπτά· ἀριθμὸν μονάδα δύναμιν κύβον δυναμο-
δύναμιν δυναμόκυβον κυβόκυβον.
Οὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ ἔλεγεν ἑαυτὸν 11
πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὔ-
φορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἑρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρον Δήλιον,
πέμπτον Πυθαγόραν. Διόδωρος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Ἀριστόξενος ὁ 12
μουσικός φασι πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν
δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν αἴτια, πατέρα καὶ μητέρα·
καὶ πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμὸν
ξηρὸν κοῦφον ταχύ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρὸν ὑγρὸν βαρὺ βραδύ· ἐκ δὲ
τούτων πάντα τὸν κόσμον συνεστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἄρρενος. εἶναι δὲ 13
τὸν κόσμον φησὶν κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιεῖσθαι
τὴν περίοδον ἐναρμόνιον. περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων
τάδε φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν
δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνιέναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι
δὲ ὕδωρ· τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, θερμὸν καὶ ψυχρόν· διὸ
καὶ τούτων οὐδὲν ἀναιρεῖν οὐδὲ μιαίνειν φησὶ τὴν ψυχήν· ἔστι γὰρ ταῦτα
οὐσία τῶν πάντων. κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν αἰτίᾳ 14
τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκέναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων
συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συνσεσημμένης γενέσθαι τὸν κύαμον.
τούτου δὲ τεκμήριόν φησιν, εἴ τις καταμασησάμενος λεῖον τὸν κύαμον
καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινά (τοῦτον γὰρ εὐθέως ἀντιλήψεσθαι),
προσφέρειν ἀνθρωπίνου γόνου ὀσμήν. σαφέστερον δὲ εἶναι καὶ ἕτερον παρά- 15
δειγμα λέγει, εἰ ἀνθοῦντος τοῦ κυάμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος
αὐτοῦ καὶ καταθέντες εἰς χύτραν ταύτην τε καταχρίσαντες εἰς γῆν κατο-
ρύξαιμεν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνακαλύψαιμεν, ἴδοιμεν ⟨ἂν⟩ αὐτὸ
εἶδος ἔχον τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχύνην γυναικός, μετὰ δὲ ταῦτα κα-
τανοούμενον παιδίου κεφαλὴν συμπεφυκυῖαν.
Οὗτος ἐν Κρότωνι τῆς Ἰταλίας ἅμα τοῖς μαθηταῖς ἐμπυρισθεὶς διεφθάρη. 16

---

1 γέγονε δυναμόκυβος ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον H: om. libri || 6 θαλλίδην (θαλλήδην B) libri: corr. La Croze cf. Porphyr. V. P. 45 Heraclid. Pont. ap. Laert. VIII 4 || ἔφοιβον B: ἔφορβον C: corr. Wolfius || 7 σάμειον B || 8 Diodorus Eretriensis ignotus est. Εὔδωρος ὁ Ἀλεξανδρεύς vel ὁ διαιρέτης (!) ariolatus est Roeper || 9 ζαρέταν B || 10 αὐτῷ B: αὐτὸ C || 13 πάντων libri: corr. Roeper || 14 φησὶν L: φύσιν BTO: Wolf φασίν: τὴν τοῦ κόσμου φύσιν Roeper || καὶ μουσικὴν libri: corr. Gottingenses cf. p. 555, 20 || 18 θερμὸν τοῦ ψυχροῦ Roeper || 19 οὐδὲ B || ἀναιρεῖ vix recte Roeper || 22 συνεσταμένη T || συνσεσημμένης BC: συνσεσεμμένης: συννενημένης falso Cruice || 23 καταμασησάμενος λεῖον i. e. λεάνας τοῖς ὀδοῦσι Porphyr. V. P. 44 qui ex Diogene [i. e. Antonio Diogene cf. G. Wolff de Porphyr. ex orac. philos. p. 16. E. Rohde Gr. Rom. p. 255 not.] compilasse videtur quem Lydus d. mens. p. 68, 23 B. testatur || λῖον B || 24 κατεσθίη B || τοῦτο—ἀντιλήψεται vulgo: correxi || 25 προσφέρειν T: προσφέρει C || ὀσμὴν B cf. Hippol. VII p. 364, 92 Gott.: ὀδμήν C || 28 ἀνεκαλύψαιμεν B || ἂν addidit Cruice || 29 κατανοοῦμεν Usener || 31 κρότονι B

ἔθος δὲ τοῦτο ἦν παρ' αὐτῷ, ἐπειδὰν προσίῃ τις μαθητευσόμενος, πιπράσκειν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ ἀργύριον κατατιθέναι ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ· καὶ ὑπέμενε σιωπῶν ὁτὲ μὲν ἔτη τρία ὁτὲ δὲ πέντε καὶ μανθάνων. αὖθις δὲ λυθεὶς ἐμίσγετο τοῖς ἑτέροις καὶ παρέμενε μαθητὴς καὶ συνειστιᾶτο ἅμα, εἰ δ' οὔ, ἀπελάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεβάλ-
17 λετο. οἱ μὲν οὖν ἐσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ ἕτεροι Πυθαγορισταί. τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφυγόντες τὸν ἐμπρησμὸν Λῦσις ἦν καὶ Ἄρχιππος καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου οἰκέτης Ζάμολξις, ὃς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Δρυΐδας λέγεται διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσο-
18 φίαν. τοὺς δὲ ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν μαθεῖν, ὃς καταπλαγεὶς τῇ τῶν ἱερέων ἀξιοπίστῳ καὶ φαντασιώδει καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένῃ σοφίᾳ μιμησάμενος ὁμοίως καὶ αὐτὸς σιγᾶν προσέταττεν καὶ ἐν ἀδύτοις καταγείοις ἠρεμεῖν ἐποίει μανθάνοντα.

3 Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαιμόνων φύσεως εἶπε πολλά, ὡς ἀναστρέφονται διοικοῦντες τὰ κατὰ τὴν γῆν, ὄντες πλεῖστοι. οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν ἔφη καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν θεὸν καὶ συνεστάναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθήσεσθαι· ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωικοὶ συντίθενται δόγματι,
2 ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. μάλιστα δὲ πάντων συγκατατίθεται τῇ μετενσωματώσει οὕτως εἰπών·

ἤτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε κόρη τε
θαμνός τ' οἰωνός τε καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπορος ἰχθύς.

3 οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῷα μεταλλάττειν εἶπε τὰς ψυχάς. καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη ἑαυτὸν Εὔφορβον γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντα φάσκων ἐπιγινώσκειν τὴν ἀσπίδα. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

4 Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος ὁ Ἐφέσιος τὰ πάντα ἔκλαιεν ἄγνοιαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἐλεῶν δὲ τὸν τῶν θνητῶν βίον. αὐτὸν μὲν γὰρ ἔφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους
2 ἀνθρώπους οὐδέν. καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ

1 προσείη B: προσῄει C: correxi post Cruiceum || μαθητευθησόμενος B. activo utitur Hippol. IX 17 p. 470, 75. 23 p. 478, 66, sed IX 25, p. 482, 11 τοῖς προσιοῦσι μαθητεύεσθαι || 3 Πυθαγόρα B: Πυθαγόρῃ C || ὑπέμεινε vulgo: correxi || πάντι pro πέντε B || 4 μανθάνειν ante Wolfium || λυθὲν ἐμίσγετο τῷ τῶν ἑτέρων T. nolis ἑταίροις || εἰ δ' οὖν Cruice || 5 συνεστιᾶτο B || ἀπεβάλετο T. cf. IX 24 p. 480 Gott. || 8 ζάμετος B || οἳ καὶ L || 13 προσέταττεν B: προσέταξεν C || ἐν ἀδυνάτος || T καταγείοις Roeper: κατάγων libri || ἐρημεῖν Roeper || μανθάνοντας Gottingenses || 14 περὶ Ἐμπεδοκλέους superscribit B || 16 οὗτος — 23 ψυχάς liberius exc. Cedr. || 18 ᾧ Cedr.: ὡς libri || δόγματι om. Cedr. || 21 v. 380—381 Karsten, 384—385 Stein || Cedr. post interpolatum ex Suida (s. v. Ἐμπεδοκλῆς) versum pergit ἤτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγενόμην κόρη τε καὶ θὴρ καὶ θάμνος καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπνοος ἰχθὺς [καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς hoc ex Suida] || ἐγενόμην B || 22 ἐξαλλὸς B || 23 μεταλάττειν B || 24 τούτου ὢν Roeper at cf. Prol. p. 145 || ἔφορβον BT || τὸν περὶ Roeper || 25 οὖν addidi ex T: om. C || 27 περὶ Ἡρακλείτου superscribit B || 28 ἐλεῶν δὴ Roeper. cf. Prol. p. 256 || 29 αὐτὸν C: τὸν T: corr. Roeper cf. Procl. in Plat. Tim. p. 106 Ἡράκλειτος μὲν ἑαυτὸν πάντα εἰδέναι λέγων πάντας τοὺς ἄλλους ἀνεπιστήμονας ποιεῖ

ἐφθέγξατο, στάσιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἁπάντων ἀρχὴν εἶναι καὶ πῦρ
νοερὸν τὸν θεὸν συμφέρεσθαί τε τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ ἑστάναι.
καὶ ὥσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς τόπον ἔφη κακῶν μεστὸν 3
εἶναι καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ φθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου τα-
θέντα, περαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν, ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην
παντὸς ὄντος τόπου, οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλείτῳ ἔδοξεν.

5 Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι φυσικοί, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν μηδὲν τῶν προειρημένων ἀπεμφαινούσας. ἀλλ' ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γεγένηται ἡ σχολὴ πολλοί τε οἱ μετέπειτα φυσικοὶ ἐξ αὐτῆς γεγένηνται ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως τοῦ παντὸς διηγούμενοι, [καὶ] δοκεῖ ἡμῖν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν, καὶ ταῦτα ἐξειπόντας ἐλθεῖν ἐπί τε τὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν φιλοσοφίαν, ὧν ἦρξαν Σωκράτης μὲν ἠθικῆς, Ἀριστοτέλης δὲ διαλεκτικῆς.

6 Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατής. Ἀναξίμανδρος
Πραξιάδου Μιλήσιος. οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου,
ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους. ταύτην δ'
ἀίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω, ἣν καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. λέγει δὲ
χρόνον ὡς ὡρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς.
οὗτος μὲν οὖν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον πρῶτος 2
τοὔνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς. πρὸς δὲ τούτῳ κίνησιν ἀίδιον εἶναι, ἐν ᾗ
συμβαίνειν γίνεσθαι τοὺς οὐρανούς. τὴν δὲ γῆν εἶναι μετέωρον ὑπὸ μη- 3
δενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν. τὸ
δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρόν, στρογγύλον κίονι λίθῳ παραπλήσιον. τῶν δὲ ἐπι-
πέδων ᾧ μὲν ἐπιβεβήκαμεν, ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι 4
κύκλον πυρός, ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περιληφθέντα δ'

2 ἐμφέρεσθαι ante Roeperum || τε om. B || ἑστάναι. fortius distinxi || ἡμᾶς BT paraphr. L: ἡμῶν L || 4 μέχρι μὲν T: μέχρι δὲ C || 6 τόπου. graviore distinctione sublata enuntiata coniunxi || 7 ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτεροι φυσικὰς δόξας καὶ αὐτοὶ γράψαντες μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, ἃς οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα γραφῇ παραδοῦναι Cedr. || 8 ἀπεμφαινούσας cf. Hippol. V 11 p. 176, 65 Gott. || ἐπὶ B || 10 αὐτῶν libri: corr. Usener || καὶ delevi. propter insequentes accusativos ἐκθεμένους et ἐξειπόντας proposueram Prol. p. 145[1] δοκεῖ νῦν cf. p. 554, 30. nunc dubito, sed δοκεῖ ἡμᾶς ἐκτεθεῖσθαι p. 112, 32 et 128, 17 ex p. 398, 90. 410, 29. 492, 59 corrigenda sunt || 12 ἐξειπόντα B || 13 ἠθικὴν — διαλεκτικήν B || 15 περὶ ἀναξιμάνδρου superscr. B || 16 οὗτος—18 κόσμους, 22 γῆν—24 παραπλήσιον, § 4—7 exc. Cedr. || 17 ἐξ ἧς B: ἐξῆς C: ἀφ' ἧς Cedr. || γενέσθαι Cedr. || τὸν ἐν αὐτοῖς κόσμον Cedr. libri: corr. Ritter cf. Theophr. fr. 2 p. 476, 8 [Prol. p. 133] || 18 ἀίδιον cf. ad p. 476, 7 || ἣν om. Cedr. || 20 οὗτος μὲν οὖν αὐχὴν T: οὗτος μὲν ἀρχὴν om. οὖν C || 21 τούτων BT || 22 συμβαίνει libri: corr. Roeper || τοὺς ἀνθρώπους B || μηδενὸς Cedr. T: οὐδενὸς C || 23 δὲ διὰ Cedr.: διὰ (om. δὲ) libri || ἀπόστασιν libri: ὑπόσχεσιν Cedr. qui ex Suida [s. v. Ἀναξίμανδρος p. 351 a 5 Bernh.] addit καὶ κεῖσθαι ταύτην μὲν [l. ἐν] μεσαιτάτῳ || 24 ὑγρὸν στρογγύλον Cedr. libri: corr. Roeper. ὑπάρχειν στρογγύλον Mullach. τροχὸν στρογγύλον Roeth cf. Prol. p. 218 || χίονι λίθῳ libri: χιονῶδες λίθῳ Cedr.: corr. Wolfius cf. Prol. l. c. || 25 ᾧ μὲν vulgo: ὃ μὲν B: ὃν O? || ὃ δὴ B: ὁ μὲν δὲ O? || τὸ δὲ ἄστρα B || γενέσθαι Cedr. || 26 κύκλον πυρός Cedr. libri: κύκλον ἀέρος Roeper, sed excerptum videtur, quale est in Aët. II 20 1 25 1 πλήρη πυρός

ὑπὸ ἀέρος. ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι πόρους τινὰς αὐλώδεις, καθ' οὓς φαίνεται τὰ
ἄστρα· διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι.
5 τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ μειουμένην παρὰ
τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἄνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἑπτα-
καιεικοσιπλασίονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατω-
6 τάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. τὰ δὲ ζῷα γίνεσθαι * *
ἐξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τὸν δὲ ἄνθρωπον ἑτέρῳ ζῴῳ γεγονέναι, τού-
7 τεστιν ἰχθύι, παραπλήσιον κατ' ἀρχάς. ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων
ἀτμῶν τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετὸν
δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς †ἐκ τῶν ὑφ' ἥλιον ἀναδιδομένης· ἀστραπὰς δέ, ὅταν
ἄνεμος ἐμπίπτων διιστᾷ τὰς νεφέλας. οὗτος ἐγένετο κατὰ ἔτος τρίτον τῆς
τεσσαρακοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος.

7 Ἀναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐρυστράτου, ἀέρα
ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ
ἐσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτου ἀπογό-
2 νων. τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἀέρος τοιοῦτον· ὅταν μὲν ὁμαλώτατος ᾖ, ὄψει
ἄδηλον, δηλοῦσθαι δὲ τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ νοτερῷ καὶ τῷ
κινουμένῳ. κινεῖσθαι δὲ ἀεί· οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει, εἰ μὴ
3 κινοῖτο. πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν
γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῇ, πῦρ γίνεσθαι, ἀνέμους δὲ πάλιν εἶναι ἀέρα
πυκνούμενον, ἐξ ἀέρος ⟨δὲ⟩ νέφος ἀποτελεῖσθαι κατὰ τὴν πίλησιν, ἔτι
δὲ μᾶλλον ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον πυκνωθέντα γῆν καὶ εἰς τὸ μάλιστα

1 πύρους τινὰς αὐρώδεις Cedr.: τόπους τινὰς ἀερώδεις libri: correxi Prol. p. 204 || φαίνεται libri: φαίνονται Cedr. φαίνεσθαι verisimiliter Usener || 3 παρὰ Cedr. T: κατὰ C || 4 ἑπτακαιεικοσιπλασίονα Cedr.: ἑπτακαιεικοσαπλασίονα BC: ἑπτακοσιεικοσαπλασίονα Roeper || 5 τοῦ τῆς σελήνης Roeth. σελήνης tuetur Teichmueller Stud. z. Gesch. d. Begr. p. 17. Zeller I[4] 207 cf. Prol. p. 68[2]. errore compilatoris pro γῆς scriptum censet Gruppeum secutus Roeper. non plene descripta mihi videntur talia ἑπτακαιεικοσιπλασίονα ⟨τῆς γῆς, ἐννεακαιδεκαπλασίονα δὲ τὸν⟩ τῆς σελήνης. lunam etiam in proximis desideres cf. Aët. Plac. II 15 6 Ἀναξίμανδρος . . . ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι, μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην, ὑπὸ δὲ αὐτοὺς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων καὶ τοὺς πλανήτας. antiquum errorem odoratur Roeper p. 609. καὶ ἀνωτέρω (sc. τῆς σελήνης) μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, ἀνωτάτω δὲ κτλ. coni. Roeth II 1 p. 15 || 5 ἥλιον Cedr. libri: ἡλίου coni. Roeper || 6 ζῴδια Cedr. || γίνεσθαι ἐν ὑγρῷ ἐξατμιζομένῳ conl. Aët. V 19 4 coni. Cruice. fortasse γίνεσθαι ἐξ ὑγροῦ ἐξατμιζομένου cf. Prol. p. 189 || 7 τὸν ἥλιον B || 8 ἰχθεἰι sed ultima ι cancellata B || 9 ἐκ τοῦ ἀέρος Cedr. || ἀθρηθῶσι T || ὑετοὺς Cedr. fortasse rectius || 10 ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἐκ τῶν ὑφ' ἥλιον ἀναδιδουμένης Cedr.: ἐκ γῆς [τῆς T] ἀναδιδομένης ἐκ τῶν ὑφ' ἥλιον libri. pro ἐκ τῶν ὑφ' ἥλιον corrupto coni. ἐκ τῶν νεφελῶν Gottingenses. sensui satisfaceret ἐκ [ἀπὸ?] γῆς ὑφ' ἡλίου cf. Arius Did. fr. 11 p. 451, 20 Theophr. fr. 23 p. 494, 6 Diog. IX 19 Aët. III 4 4 || 11 ἐκπίπτων διίστησι Cedr. || 13 Ἀναξιμήνης B || ἀέρα — 15 γίνεσθαι exc. Cedr. || 14 καὶ post γινόμενα Cedr.: om. libri || 15 τούτου C: τούτων T non recte defensum a Wolfio Roepero Schneidewino || 16 ἦν ὄψει, εὔδηλον T || 17 ψυχῷ, mrg. ψυχιῷ B || τὸ νοτερὸν B || 18 κινεῖσθαι κτλ. cf. Theophr. fr. 2 p. 477,4 || 19 πικνούμενον B. de toto hoc loco cf. Theophr. l. c. p. 477, 1 sqq. || φέρεσθαι T || ὅταν δὲ libri: corr. Roeper || 20 ἀνέμους Zeller cf. Theophr. l. c. [Prol. p. 135]: μέσως vulgo || δὲ πάλιν Roeper: δ' ἐπὰν libri || εἶναι scripsi: εἰς libri || 21 δὲ addidi || ἀποτελεσθῇ libri: corr. Roeper || πήλλησιν T: πόλησιν C: corr. Salvinius || 22 ἐπὶ πλεῖον cf. §§ 7. 8 addiderim δὲ

[πυκνότατον] λίθους. ὥστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναντία εἶναι θερμόν
τε καὶ ψυχρόν. τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην, 4
ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύρινα
ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι διὰ πλάτος. γεγονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς 5
διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι,
ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι. εἶναι δὲ καὶ
γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμπεριφερομένας ἐκείνοις. οὐ 6
κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ
γῆν, ὡσπερεὶ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πιλίον. κρύπτεσθαί
τε τὸν ἥλιον οὐχ ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων
μερῶν σκεπόμενον καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην ἀπόστασιν.
τὰ δὲ ἄστρα μὴ θερμαίνειν διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως. ἀνέμους 7
δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν †ἐκπεπυκνωμένος ὁ ἀὴρ ἀραιωθεὶς φέρηται· συνελθόντος
δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον παχυνθέντος νέφη γεννᾶσθαι καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μετα-
βάλλειν. χάλαζαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερό-
μενον παγῇ· χιόνα δέ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβῃ·
ἀστραπὴν δ', ὅταν τὰ νέφη διιστῆται βίᾳ πνευμάτων· τούτων γὰρ δι- 8
σταμένων λαμπρὰν καὶ πυρώδη γίνεσθαι τὴν αὐγήν. ἶριν δὲ γεννᾶσθαι
τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεστῶτα πιπτουσῶν· σεισμὸν δὲ τῆς γῆς
ἐπὶ πλεῖον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. ταῦτα μὲν οὖν 9
Ἀναξιμένης. οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης
ὀλυμπιάδος.

8 Μετὰ τοῦτον γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος.
οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν
δὲ ὕλην γινομένην. ὄντων γὰρ πάντων ὁμοῦ, νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν.
τὰς δ' ὑλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὑπάρχειν, † καὶ τὰς σμικροτέρας αὐτῶν ἄπειρα
λέγει. κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπό τε νοῦ κινούμενα συνελ- 2

1 πυκνότατον B: vulgo πυκνώτατον. delevi || 2 τὴν δὲ — 7 ἐκείνοις exc. Cedr. || εἶναι om. Cedr.: habent BO quos omittere falso adnotant Gottingenses || 3 δὲ ἥλιον Cedr. || πάντα — 4 ἄστρα om. T || πάντα γὰρ libri: γὰρ om. Cedr. || ἐπιχεῖσθαι O || 4 διὰ τὸ πλάτος. γέγονε Cedr. || 6 ἐκ — συνίστασθαι om. Cedr. || 7 συμπεριφερομένας Cedr. cf. p. 562, 16: συμφερομένας libri || 9 στέφεται B || πηλεῖον T: πιλεῖον C: corr. Menagius || 10 τε om. B || 11 μερῶν: fuit cum mallem ὀρῶν. similiter παραφράζει L: ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ὀρῶν. at intellege partes septemtrionales cf. Aristot. Meteor. II 1 p. 354 a 28 τὸν ἥλιον μὴ φέρεσθαι ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν καὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀφανίζεσθαι δὲ καὶ ποιεῖν νύκτα διὰ τὸ ὑψηλὴν εἶναι πρὸς ἄρκτον τὴν γῆν || 13 ἐκπεπυκνωμένος BC: ἐκπεπυκνωμένης T: ἐκπεπυκνωμένος vix explices *densitate privatus* ut ἐξυγρανθέντος p. 470, 7 nec simul ἀραιωθεὶς ferri potest. ὅταν εἰς πεπυκνωμένον ἀὴρ coni. Usener cf. p. 563, 3. || ἀρθεὶς Zeller || συνελθόντα libri: corr. Zeller || 14 παχυθέντα vulgo: παχυθέντος Zeller. παχυνθέντα Salvinius || 17 διίσταται libri || 21 πρῶτον: verum est τρίτον cf. Mus. Rh. XXXI 27 || 23 περὶ ἀναξαγόρου superscribit B || ἡγησιφόντου T || κλυζομένιος B || 24 τὴν τοῦ παντὸς B || vv. 24. 25 Suidae flosculo intexuit Cedr. || 25 ὁμοφυῶν ὁ Cedr. || 26 ὑπάρχειν καὶ πλῆθος καὶ σμικρότητα. καὶ τὰ σμικρότερα γὰρ ἄπειρα λέγει Gottingenses conl. Simpl. in phys. f. 33 v 17 cf. Arist. de gen. I 8 p. 325 a 30 unde veri similius talia rescribes καὶ κατὰ τὴν σμικρότητα αὐτῶν ἄπειρα λέγει || 27 ὑπό τε Usener: ὑπὸ τοῦ vulgo

θεῖν [τε] τὰ ὅμοια. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν κεκοσμῆσθαι ὑπὸ τῆς ἐγκυ-
κλίου κινήσεως. τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὑγρὸν καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ
πάντα τὰ βαρέα συνελθεῖν ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστῆναι·
τὰ δ' ἀντικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ
3 * * * κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὁρμῆσαι. τὴν δὲ γῆν τῷ σχήματι
πλατεῖαν εἶναι καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι
κενόν· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀέρα ἰσχυρότατον ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν.
4 τῶν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρξαι, † τά τε ἐν αὐτῇ ὕδατα
ἐξατμισθέντα ὑποστάντα οὕτως γεγονέναι καὶ ἀπὸ τῶν καταρρευσάντων πο-
5 ταμῶν. τοὺς δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν ὄμβρων λαμβάνειν τὴν
ὑπόστασιν καὶ ἐξ ὑδάτων τῶν ἐν τῇ γῇ. εἶναι γὰρ αὐτὴν κοίλην καὶ ἔχειν
ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλώμασιν. τὸν δὲ Νεῖλον αὔξεσθαι κατὰ τὸ θέρος κατα-
φερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν ἐν † τοῖς ἄρκτοις χιόνων.
6 ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ πάντα τὰ ἄστρα λίθους εἶναι ἐμπύρους συμ-
περιληφθέντας ὑπὸ τῆς αἰθέρος περιφορᾶς. εἶναι δ' ὑποκάτω τῶν ἄστρων
7 ἥλιον καὶ σελήνην ⟨καὶ⟩ σώματά τινα συμπεριφερόμενα, ἡμῖν ἀόρατα. τῆς
δὲ θερμότητος μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν ἄστρων διὰ τὸ μακρὰν εἶναι [καὶ διὰ]
τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς· ἔτι δὲ οὐχ ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χώραν
ἔχειν ψυχροτέραν. εἶναι δὲ τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ ἡλίου πλησιώτερον
8 ἡμῶν. ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. τὸ δὲ
φῶς τὴν σελήνην μὴ ἴδιον ἔχειν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. τὴν δὲ τῶν ἄστρων
9 περιφορὰν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι. ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντι-
φραττούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς
νουμηνίαις σελήνης ἀντιφραττούσης. τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ ἥλιον καὶ
σελήνην ἀπωθουμένους ὑπὸ τοῦ ἀέρος. σελήνην δὲ πολλάκις τρέπεσθαι διὰ
10 τὸ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. οὗτος ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ
τὰς ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς. ἔφη δὲ γηίνην εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν τε
ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας. τὸν δὲ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς

1 τε BTC: δὲ L: del. Usener || νοῦν ante οὐρανόν B statim deletum || 3 fortasse πάντως cf. Aët. Placit. I 4 2 ὅσα μείζονα ἦν καὶ βαρύτατα πάντως, ὑπεκάθιζεν || βαρεῖα libri: corr. Salvinius || 5 ⟨μανὸν καὶ πάντως τὰ⟩ κοῦφα explet Usener || 7 τοῦτο Usener: τὸ vulgo || ἐπεχουμένην T || 8 ὑπάρξαι ⟨ἀρχήν⟩ Wolfius: ἐξατμισθέντα εἶτα ὑποστάντα οὕτως γεγονέναι καὶ τὰ τῶν La Croze: ἐξατμισθέντων ⟨ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων⟩ ὑποστάντα Roeper: minus displiceant haec: ⟨ἔκ⟩ τε τῶν ἐν αὐτῇ [sc. terra] ὑδάτων, ⟨ὧν⟩ ἐξατμισθέντων ⟨τὰ⟩ ὑποστάντα κάτω γενονέναι, καὶ ἀπὸ τῶν καταρρευσάντων ποταμῶν. cf. Aet. Plac. III 16 2 Laert. II 8 Arist. Meteor. II 1 p. 353b7. Theophr. fr. 23 p. 495, 2 || 11 ἐξ αὐτῶν libri: corr. Roeper | 13 pronum est corrigere ἐν ταῖς ἄρκτοις. sed desideramus ἐν τοῖς Αἰθιοπικοῖς cf. Diodor. I 38 Aët. Plac. IV 1 3 Senec. Qu. N. IV 2, nisi Anaxagorae sententia liberius redditur ut ἐν τοῖς νοτίοις vel ἀντοίκοις. hoc Roepero potissimum probatur. cf. Apoll. Rhod. schol. IV 269. Aët.. Plac. IV 1 7 || 14 ἐμπύρους ἐμπυρισθέντας probabiliter Usener cf. Aët. II 13 3 || 16 ἥλιον καὶ σελήνην libri: ἥλιον καὶ σελήνην καὶ Brandis cf. Prol. p. 138: ἡλίῳ καὶ σελήνῃ Roeper. ἡλίου καὶ σελήνης la Croce || 17 μακρὸν B: μακρὰν C: μικρά Roeper || καὶ διὰ Gottingenses removerunt cf. 7 6 || 20 πελοπόνησον B || 22 σελήνην ⟨πανσέληνον⟩ propter ταῖς νουμηνίαις v. 23 coni. Usener || 23 cf. Theophr. fr. 19 p. 493,3 | 25 ἀποθουμένης BL || 26 τὰς περὶ B || 28 αὐτῇ vulgo || τῶν τε B: τόν τε C: corr. Roeper

τῶν ἄστρων τῶν μὴ καταλαμπομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τοὺς δὲ μεταβαίνοντας
ἀστέρας ὡσεὶ σπινθῆρας ἀφαλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου.
ἀνέμους δὲ γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν 11
ἐκκαιομένων πρὸς τὸν πόλον ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. βροντὰς δὲ
καὶ ἀστραπὰς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπίπτοντος εἰς τὰ νέφη. σεισμοὺς 12
δὲ γίνεσθαι τοῦ ἄνωθεν ἀέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπίπτοντος· τούτου γὰρ
κινουμένου καὶ τὴν ὀχουμένην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. ζῷα δὲ τὴν
μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων· καὶ ἄρρενας
μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιοῖς
μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῇ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τοὐναντίον. οὗτος 13
ἤκμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγδόης ὀλυμπιάδος, καθ' ὃν καιρὸν
καὶ Πλάτωνα λέγουσι γεγενῆσθαι. τοῦτον λέγουσι καὶ προγνωστικὸν γεγονέναι.

9 Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Ἀπολλοδώρου. οὗτος
ἔφη τὴν μῖξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρᾳ τάς τε ἀρχὰς ὡσαύτως· οὗτος
δὲ τῷ νῷ ἐνυπάρχειν τι εὐθέως μῖγμα. εἶναι δ' ἀρχὰς τῆς κινή- 2
σεως * ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ μὲν
θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἠρεμεῖν. τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον
ῥεῖν, ἐν ᾧ [καὶ] κατακαιόμενον ἀέρα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὧν τὸν μὲν ἄνω
φέρεσθαι, τὴν δὲ ὑφίστασθαι κάτω. τὴν μὲν οὖν γῆν ἠρεμεῖν καὶ 3
γενέσθαι διὰ ταῦτα, κεῖσθαι δ' ἐν μέσῳ οὐδὲν μέρος οὖσαν, ὡς εἰπεῖν, τοῦ
παντός, * * * ἐκδεδομένον ἐκ τῆς πυρώσεως, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποκαιομένου
τὴν τῶν ἀστέρων εἶναι φύσιν, ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον, δεύτερον δὲ σελήνην,
τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω. ἐπικλιθῆναι δὲ τὸν 4
οὐρανόν φησι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι φῶς καὶ τόν [τε]
ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ καὶ τὴν γῆν ξηράν. λίμνην γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον,
ἅτε κύκλῳ μὲν οὖσαν ὑψηλήν, μέσον δὲ κοίλην. σημεῖον δὲ φέρει τῆς

1 καταλαμβανομένων vulgari vitio [cf. Gal. H. Ph. c. 59. 70] libri: corr. Gronovius cum Menagio cf. Laert. II 9 καὶ τὸν γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τῶν ὑπὸ φωτὸς ἡλιακοῦ μὴ καταλαμπομένων ἄστρων || 2 ὥσπερ B || ἀφαλομένους B || 3 post ἡλίου errore repetit ex v. 1 τοὺς δὲ μ. ἀστέρας B statim punctis deleta || 4 ἀνταποφερομένων veri similiter Usener || βροντὰς δὲ B ut Roeper flagitaverat: βροντάς τε C || 5 ἐμπίπτοντος B ut Schaubach correxerat: ἐκπίπτοντος C || 8 ἐν ὑγρῷ cf. Aët. Plac. V 19 4: fortasse ἐξ ὑγροῦ cf. Laert. l. c. ζῷα γενέσθαι ἐξ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καὶ γεώδους, ὕστερον δὲ ἐξ ἀλλήλων || γενέσθαι C: γεννᾶσθαι B || 10 θήλεια B || οὗτος—γεγενῆσθαι liberius repetivit Cedr. || 11 ἤκμασεν Cedr. libri: olim fuisse ἐτελεύτησε vel simile demonstratum est Mus. Rh. XXXI 28 || 14 οὗτος — ὡσαύτως exc. Cedr. || 15 ὁμοίως cf. Theophr. fr. 4 p. 480,1 || 16 corrupto loco ita succurram: εἶναι δὲ ⟨δύο⟩ ἀρχὰς τῆς κινήσεως ⟨ἃς⟩ ἀποκρίνεσθαι cf. Diog. II 16: ἀρχὴν volebat Roeper: ἀποκρινόμενα Brandis: τὸ ἀποκρίνεσθαι Ritter || 19 ῥεῖν vulgo: ῥηνῶν B || καὶ seclusit Roeper || τὸν μὲν — τὴν δὲ Roeper: τὸ μὲν — τὸ δέ libri || 20 καὶ delebat Roeper || 22 lacunam indicavit Roeper intercidisse ratus τὸν δὲ ἀέρα περιέχειν τὰ πάντα. τὸν δὲ ἀέρα κρατεῖν τοῦ παντός cf. Anaxag. fr. 6 ad p. 532, 12 || 24 ἐπικριθῆναι postea correctum L || 25 τε seclusi || 27 μέσον BO cf. p. 566,18: μέσου C || σειμεῖον B sed η super σει positum, alterum ει in litura

κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος οὐχ ἅμα ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὅπερ ἔδει
5 συμβαίνειν, εἴπερ ἦν ὁμαλή. περὶ δὲ ζῴων φησίν, ὅτι θερμαινομένης
τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν
ἐμίσγετο, ἀνεφαίνετο τά τε ἄλλα ζῷα πολλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἅπαντα τὴν
αὐτὴν δίαιταν ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλύος τρεφόμενα (ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια)· ὕστερον
6 δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις συνέστη. καὶ διεκρίθησαν ἄνθρωποι
ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ ἡγεμόνας καὶ νόμους καὶ τέχνας καὶ πόλεις καὶ τὰ
ἄλλα συνέστησαν. νοῦν δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζῴοις ὁμοίως. χρῆ-
σθαι γὰρ ἕκαστον καὶ τῶν ζῴων τῷ νῷ τὸ μὲν βραδυτέρως, τὸ δὲ
ταχυτέρως.

10 Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θάλητος ἕως Ἀρχελάου
διέμεινε· τούτου γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι
διαφόρους δόξας προενεγκάμενοι περί τε τοῦ θείου καὶ τῆς τοῦ παντὸς
φύσεως. ὧν εἰ πάσας τὰς δόξας ἐβουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἂν ὕλην
2 βιβλίων ἔδει κατασκευάζειν. ὧν δὲ ἔδει μάλιστα ἐπ' ὀνόματος ὄντων
καὶ ὡς εἰπεῖν κορυφαίων πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασι γενομένων
ἀφορμὰς δεδωκότων πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντες ἐπὶ τὰ ἑξῆς
ὁρμήσομεν.

11 Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἓν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται ἀΐδιόν τε
καὶ ἀγένητον καὶ σφαιροειδές, οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν,
πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ
πῦρ ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν· τὸν ⟨δὲ⟩ κόσμον ἔφη φθείρεσθαι, ᾧ δὲ τρόπῳ,
2 οὐκ εἶπεν. ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν ἀΐδιον εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γενόμενον
καὶ σφαιροειδὲς καὶ ὅμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τόπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀκίνητον καὶ
πεπερασμένον.

12 Λεύκιππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διετήρησεν,
ἀλλά φησιν ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεὶ κινούμενα καὶ γένεσιν καὶ μεταβολὴν
2 συνεχῶς οὖσαν. στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν. κόσμους
δὲ γίνεσθαι λέγει· ὅταν εἰς μέγα κενὸν ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῇ πολλὰ

---

1 ἀνωτέλλει B || 2 περὶ—6 καὶ ἡ ἐ. ἀ. γένεσις ἐπηκολούθησεν exc. Cedr. || 3 κάτω μέρει Cedr., ut Ritter coniecerat: κατὰ μέρος libri || 4 τά τε ἄλλα ζῷα καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὕστερον δὲ αὐτοῖς κτλ. Cedr.: τά τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνόμοια πάντα κτλ. inepte libri || 5 ἰλέως B || 6 συνέστη TO: ἀνέστη C: ἐπηκολούθησεν Cedr. || 8 λέγειν B || χρήσεσθαι B: χρήσασθαι C: corr. Zeller || 9 τῶν σωμάτων ὅσῳ [ὅσα B] libri: τῶν ζῴων τῷ νοῆσαι Usener. τῷ σώματι ὁμοίως coni. Ritter, ἕκαστον σῶμα τῷ νόῳ (del. καὶ τῶν) Cruice || 11 τί μὲν B || θαίητος B || 13 προσενεγκάμενοι libri: corr. Roeper cf. p. 232, 15 Gott. || 14 ἐβουλεύμεθα B || 15 Roeper mutabat τῶν δὲ μάλιστα — κορυφαίων γενομένων πᾶσι ἀφορμὰς δεδωκότων κτλ. || 16 γονίμους ἀφορμὰς coni. Usener || 18 ὁρμήσωμεν libri: corr. Wolfius || 19 καὶ Παρμενίδης cf. Theophr. fr. 6 p. 482, 81 Prol. p. 146 || 20 ἐκφεύγει mavult Roeper || 22 δὲ addidi || 24 τύπον libri: corr. Brandis || 26 τὴν αὐτοῦ δόξαν Menagius, at cf. Theophr. fr. 8 p. 483, 12 || 27 τὰ πάντα post εἶναι addidit Cruice ex Diog. IX 30 || 28 συνεχῆ malim, ut ἀδιάλειπτον apud Theophr. l. c. p. 483,69 || 29 γενέσθαι libri: corr. Roeper cf. Diog. IX 31 [Prol. p. 143], unde οὕτως post λέγει addidit. δὲ ⟨ὧδε⟩ coni. Usener || μετάκοινον libri: corr. Roeper conl. Laertii l. c. φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα παντοῖα τοῖς σχήμασιν εἰς μέγα κενόν, ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζεσθαι μίαν, καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια.

σώματα καὶ συρρυῇ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχήμονα
καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων ἀστέρας γίνεσθαι, αὔξειν
δὲ καὶ φθίνειν διά τινα ἀνάγκην. τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν.
13 Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημόκριτος
Δαμασίππου Ἀβδηρίτης πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδοῖς καὶ
ἱερεῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀστρολόγοις καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις. λέγει 2
δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων πλήρους καὶ κενοῦ, τὸ μὲν πλῆρες
λέγων ὄν, τὸ δὲ κενὸν οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν
τῷ κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι κόσμους καὶ μεγέθει διαφέροντας ἐν τισὶ δὲ
μὴ εἶναι ἥλιον μηδὲ σελήνην, ἐν τισὶ δὲ μείζω τῶν παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τισὶ
πλείω. εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ διαστήματα, καὶ τῇ μὲν 3
πλείους, τῇ δὲ ἐλάττους, καὶ τοὺς μὲν αὔξεσθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ
φθίνειν, καὶ τῇ μὲν γίνεσθαι, τῇ δὲ λείπειν. φθείρεσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ'
ἀλλήλων προσπίπτοντας. εἶναι δὲ ἐνίους κόσμους ἐρήμους ζῴων καὶ φυτῶν
καὶ παντὸς ὑγροῦ. τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον τὴν γῆν τῶν 4
ἄστρων γενέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα
τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας. τοὺς δὲ πλανήτας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος.
ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἕως ἂν μηκέτι δύνηται ἔξωθέν τι προσλαμβάνειν.
οὗτος ἐγέλα πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις.
14 Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. οὗτος ἕως
Κύρου διέμεινεν. οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων εἰπὼν οὕτως·

εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχῃ τετελεσμένον εἰπών,
αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθείρεται οὐδὲ κινεῖται καὶ ὅτι ἓν τὸ 2
πᾶν ἐστιν ἔξω μεταβολῆς. φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀίδιον καὶ ἕνα καὶ
ὅμοιον πάντῃ καὶ πεπερασμένον καὶ σφαιροειδῆ καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰ-
σθητικόν. τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροιζομένων γίνεσθαι 3
καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὴν δὲ γῆν ἄπειρον εἶναι καὶ μήτε ὑπ' ἀέρος μήτε
ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. καὶ ἀπείρους ἡλίους εἶναι καὶ σελήνας, τὰ
δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. οὗτος τὴν θάλασσαν ἁλμυρὰν ἔφη διὰ τὸ 4
πολλὰ μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ Μητρόδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ

---

similiter § 30 τούς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπτόντων καὶ ἀλλήλοις περιπλεκομένων, ἔκ τε τῆς κινήσεως .... γίνεσθαι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν || 1 ἀρρυεῖ B || 2 περιπλεχθέντων εἰς ἕτερα libri: correxi ex Diog. l. c. cf. Theophr. metaph. p. 155, 23 W. similiter corruptum. τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα Roeper, εἰς ἓν σύστημα Zeller || 3 τὴν libri: τινα corr. Roeper coll. Diog. IX 32 κατά τινα ἀνάγκην ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ cf. Prol. p. 165 || 5 αὐδήριτης libri cf. Prol. p. 234 || συμβάλλων B || 6 καὶ ἀστρολόγοις vulgo: καὶ om. B || λέγοι T || 7 πλήρους καὶ κενοῦ delebat Usener, sed cf. p. 571,27 || cum § 2 cf. Theophr. fr. 8 p. 484,2. 483,22 || 10 μείζω et 11 πλείω recte, cum diversi generis ἥλιος et σελήνη comprehendantur: μείζους et πλείους Roeper || 13 ἐκλείπειν Ritter || 21 πρῶτος cf. Prol. p. 148 || 22 Karsten fragm. XIV p. 51 || 25 δὲ τοῦτο θεὸν εἶναι Karsten, sed cf. Roeper p. 617 || 26 οὐ πεπερασμένον Wolfius cum Fabricio, sed cf. ad Theophr. fr. 5 p. 481,9 || 31 σύρειν ἐν ἑαυτῇ male Roeper || 31 de Metrodori mentione cf. Prol. p. 153 || an διὰ τὸ διὰ τῆς γῆς cf. p. 495, 7

5 διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γίνεσθαι ἁλμυράν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὄρεσιν εὑρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὑρῆσθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου,
6 ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπάντων θαλασσίων. ταῦτα δέ φησι γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πηλῷ ξηρανθῆναι. ἀναιρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἄρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ ταύτην πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι μεταβολήν.

15 Ἔκφαντός τις Συρακούσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων λαβεῖν γνῶσιν, ὁρίζει δὲ ὡς νομίζει· τὰ μὲν πρῶτα ἀδιαίρετα εἶναι σώματα καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος σχῆμα δύναμιν, ἐξ
2 ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὡρισμένον καὶ τοῦτο ἄπειρον. κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. τούτου μὲν οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ὃ καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας δυνάμεως γεγονέναι. τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς ἀνατολήν.

16 Ἵππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ πῦρ. γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι τὴν τοῦ γεννήσαντος
2 δύναμιν συστῆσαί τε τὸν κόσμον. τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον λέγει, ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ τὸ σπέρμα εἶναι, ⟨κατὰ⟩ τὸ φαινόμενον ἡμῖν, ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

17 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. διὸ δοκεῖ λοιπὸν αὐτάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἠθικὸν μάλιστα προετίμησαν.

---

2 γενέσθαι δοξάζει Cruice. γενέσθαι λέγει Roeper || ὑπὸ B et Karsten: ἀπὸ C cf. Roeper p. 618 || 3 μέσω B || 4 κόγχα B || 5 ἀφύης Gronovius: δάφνης libri || 6 μελίτῳ libri: corr. Karsten || συμπάντων τῶν B || ἐπηλώθησαν BT: ἀπηλάθησαν O: ἐπελάθησαν L || 7 πυλῷ B || 9 ἄρχεσθαι scil. τὴν γῆν cf. p. 565,30. fuit qui coniceret ἀρχὴν ἔσεσθαι || τοῦτο vulgo: correxi. Karsten οὕτω || 10 καταβάλλειν libri: καταβολὴν Roeper. correxi conlato Aristot. Meteorol. I 14 p. 352a 17 qui Xenophanem respicere videtur. μεταβάλλειν 'vitio typographi' Wolfius itemque Karsten || 11.12 haec paraphrasis L ita capit: ὅτι καὶ Ἔκφαντος μὴ εἶναι γνῶσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν ἐδόξασεν, ἀλλ' ἕκαστος ὁρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. fortasse ὁρίζειν δὲ, ὡς νομίζεται cf. Sext. adv. math. VII 135 de Democrito ὅπερ ἔστι, νομίζεται μὲν εἶναι· καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά, οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα, ἀλλὰ τὰ ἄτομα μόνον καὶ τὸ κενόν || 14 καὶ ταὐτὸ ἄπειρον [cf. Diodorus Cronus apud Aët. Plac. I 3 27] vel καὶ οὐκ ἄπειρον Roeper. hoc probatum Zellero I [4] 459 [2]. veri similius Gottingensium ὡρισμένων κατὰ τοῦτο, ἄπειρον || 16 τοῦ μὲν οὖν τ. κ. εἰδέναι ἰδεῖν libri: corr. Roeper || 17 θείας Gottingenses: μιᾶς libri || 18 ἐν μέσῳ Zeller, sed cf. p. 563,27 || 18 ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὴν coni. Zeller || 20 δὲ ῥηγεῖνος B || 21 γεννώμενον libri: corr. Roeper || κατανικῆσαι T: κατανικῆσαν C || 22 δὲ τὸν B || 23 λέγει Zeller: ἔχειν libri: ἔφη εἶναι Roeper || καὶ παρὰ corr. Bakhuizen van den Brink || κατὰ addidi || 24 γίνεσθαι ex γενέσθαι correctum B || 25 παρατεθηκέναι B

18 Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ ἀκροατής·
ὃς τὸ γνῶθι σαυτὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συστήσας ἔσχε πάντων
τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲ σύγγραμμα κατα-
λιπών. ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος 2
συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον μίξας ὁμοῦ φυσικὴν ἠθικὴν διαλεκτικήν. ἃ δὲ
ὁ Πλάτων ὁρίζεται ταῦτα.

19 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα·
θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον
αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ,
ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ
κόσμος, πυρὸς ἀέρος γῆς ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα
καλούμενα, ζῷά τε καὶ φυτὰ συνεστηκέναι. τὸ δὲ παράδειγμα τὴν 2
διάνοιαν τοῦ θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέαν καλεῖ οἷον εἰκόνισμά τι, ᾧ προσέχων
ἐν τῇ ψυχῇ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει. τὸν μὲν θεόν φησιν 3
ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτὸν εἶναι· τὴν
δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν
οὖσαν καὶ ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα.
τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ θεῷ, ταύτῃ καὶ ἀγέ- 4
νητον τὸν κόσμον. ἐκ γὰρ αὐτῆς συνεστάναι φησὶν αὐτόν. τῷ δὲ ἀγενήτῳ
ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. ᾗ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιο-
τήτων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑποτίθεται, ταύτῃ καὶ γενητὸν καὶ φθαρτόν.
τινὲς δὲ τῶν Πλατωνικῶν ἀμφότερα ἔμιξαν χρησάμενοι παραδείγματι 5
τοιούτῳ· ὅτι ὥσπερ ἅμαξα δύναται ἀεὶ διαμένειν ἄφθαρτος κατὰ μέρος
ἐπισκευαζομένη, κἂν τὰ μέρη φθείρηται ἑκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὁλόκληρος ἀεὶ
μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν ἀεὶ [καὶ] φθείρεται,
ἐπισκευαζομένων ⟨δὲ⟩ καὶ ἀντανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων ἀίδιος μένει.
τὸν δὲ θεὸν οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, ὡς 6
λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· ‘ὁ μὲν δὴ θεός, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν
τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων’. οὕτως ἕνα αὐτὸν

1 ὁ δὲ Σωκράτης μαθητὴς Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ. ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς κτλ. liberius exc. Cedr. || 3 μαθημάτων B || αὐτὸς δὲ B || μηδὲ libri: μηδὲν Roeper || 5 διαλλεκτικὴν B || 6 ὁρίζεται libri: ὁρίζει, ἐστὶ Roeper || 9 πᾶσαν libri: πᾶσιν Cedr. ut Roeper emendaverat cf. 20 1 || ἣν δὲ καὶ solus L unde ἣν δὴ καὶ volebat Roeper || 11 συγκρώματα T || 13 διάνιαν B: διάνοιαν C: ἔννοιαν Cedr. || ἰδέαν Cedr. Gronovius: ἰδέας libri || εἰκόνισμά τι Cedr.: εἰκονίσματι libri || ᾧ addidi ex Cedreno, quod Roeper ante οἷον suppleverat || ᾧ προσέχων, φησιν, ὁ θεὸς τ. π. ἐδημιούργησε. καὶ [fort. recte] τὸν μὲν κτλ. Cedr. || 15 καὶ ἄφθαρτον fortasse vere addidit post ἀνείδεον Cedr. || ante ἀνδράσι habet ἀνθρώποις sed statim expunctum B || 16 οὔπω B || 17 πιοτήτας T || 18 ταύτην libri: corr. Gottingenses cf. v. 21, omisit Cedr. || 19 ἐκ γὰρ αὐτοῦ ante Roeperum. ἐκ γὰρ τῆς ὕλης Cedr. || 20 ἀκουλουθεῖν B: ἀκολουθεῖ Cedr. || 21 ταύτην T cf. v. 18 || 22 ἀμφοτέρως T || 24 ἐπισκιαζομένη L || 25 μὲν ἀεὶ Usener: μένει libri: μὲν εἰ Roeper || καὶ delevit Usener || φθείροντα T || 26 ἐπισκιαζομένων BT || δὲ ante καὶ addidit Roeper || 28 Νόμοις IV p. 715 E unde δὴ pro δὲ codicum correctum || 29 ὄντων Cedr. T: om. C || ἔγει errore calami Roeper, iteraverunt Gottingenses et Cruice. Cedr. plenius excerpsit ex Suida II 2 p. 299,18 sqq. B

5 διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γίνεσθαι ἁλμυράν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὄρεσιν εὑρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὑρῆσθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου,
6 ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπάντων θαλασσίων. ταῦτα δέ φησι γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πηλῷ ξηρανθῆναι. ἀναιρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἄρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ ταύτην πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι μεταβολήν.

15 Ἔκφαντός τις Συρακούσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων λαβεῖν γνῶσιν, ὁρίζει δὲ ὡς νομίζει· τὰ μὲν πρῶτα ἀδιαίρετα εἶναι σώματα καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος σχῆμα δύναμιν, ἐξ
2 ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὡρισμένον καὶ τοῦτο ἄπειρον. κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. τούτου μὲν οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ὃ καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας δυνάμεως γεγονέναι. τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς ἀνατολήν.

16 Ἵππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ πῦρ. γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι τὴν τοῦ γεννήσαντος
2 δύναμιν συστῆσαί τε τὸν κόσμον. τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον λέγει, ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ τὸ σπέρμα εἶναι, ⟨κατὰ⟩ τὸ φαινόμενον ἡμῖν, ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

17 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. διὸ δοκεῖ λοιπὸν αὐτάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἠθικὸν μάλιστα προετίμησαν.

---

2 γενέσθαι δοξάζει Cruice. γενέσθαι λέγει Roeper || ὑπὸ B et Karsten: ἀπὸ C cf. Roeper p. 618 || 3 μέσω B || 4 κόγχα B || 5 ἀφύης Gronovius: δάφνης libri || 6 μελίτῳ libri: corr. Karsten || συμπάντων τῶν B || ἐπηλώθησαν BT: ἀπηλάθησαν O: ἐπελάθησαν L || 7 πυλῷ B || 9 ἄρχεσθαι scil. τὴν γῆν cf. p. 565,30. fuit qui coniceret ἀρχὴν ἔσεσθαι || τοῦτο vulgo: correxi. Karsten οὕτω || 10 καταβάλλειν libri: καταβολήν Roeper. correxi conlato Aristot. Meteorol. I 14 p. 352a17 qui Xenophanem respicere videtur. μεταβάλλειν 'vitio typographi' Wolfius itemque Karsten || 11.12 haec paraphrasis L ita capit: ὅτι καὶ Ἔκφαντος μὴ εἶναι γνῶσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν ἐδόξασεν, ἀλλ' | ἕκαστος ὁρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. fortasse ὁρίζειν δέ, ὡς νομίζεται cf. Sext. adv. math. VII 135 de Democrito ὅπερ ἔστι, νομίζεται μὲν εἶναι· καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά, οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα, ἀλλὰ τὰ ἄτομα μόνον καὶ τὸ κενόν || 14 καὶ ταὐτὸ ἄπειρον [cf. Diodorus Cronus apud Aët. Plac. I 3 27] vel καὶ οὐκ ἄπειρον Roeper. hoc probatum Zellero I[4] 459[2]. veri similius Gottingensium ὡρισμένων κατὰ τοῦτο, ἄπειρον || 16 τοῦ μὲν οὖν τ. κ. εἰδέναι ἰδεῖν libri: corr. Roeper || 17 θείας Gottingenses: μιᾶς libri || 18 ἐν μέσῳ Zeller, sed cf. p. 563,27 || 18 ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὴν coni. Zeller || 20 δὲ ῥηγεῖνος B || 21 γεννώμενον libri: corr. Roeper || κατανικῆσαι T: κατανικῆσαν C || 22 δὲ τὸν B || 23 λέγει Zeller: ἔχειν libri: ἔφη εἶναι Roeper || καὶ παρὰ corr. Bakhuizen van den Brink || κατὰ addidi || 24 γίνεσθαι ex γενέσθαι correctum B || 25 παρατεθηκέναι B

18 Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ ἀκροατής·
ὃς τὸ γνῶθι σαυτὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συστήσας ἔσχε πάντων
τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲ σύγγραμμα κατα-
λιπών. ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος 2
συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον μίξας ὁμοῦ φυσικὴν ἠθικὴν διαλεκτικήν. ἃ δὲ
ὁ Πλάτων ὁρίζεται ταῦτα.

19 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα·
θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον
αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ,
ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ
κόσμος, πυρὸς ἀέρος γῆς ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα
καλούμενα, ζῷά τε καὶ φυτὰ συνεστηκέναι. τὸ δὲ παράδειγμα τὴν 2
διάνοιαν τοῦ θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέαν καλεῖ οἷον εἰκόνισμά τι, ᾧ προσέχων
ἐν τῇ ψυχῇ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει. τὸν μὲν θεόν φησιν 3
ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτὸν εἶναι· τὴν
δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν
οὖσαν καὶ ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα.
τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ θεῷ, ταύτῃ καὶ ἀγέ- 4
νητον τὸν κόσμον. ἐκ γὰρ αὐτῆς συνεστάναι φησὶν αὐτόν. τῷ δὲ ἀγενήτῳ
ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. ᾗ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιο-
τήτων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑποτίθεται, ταύτῃ καὶ γενητὸν καὶ φθαρτόν.
τινὲς δὲ τῶν Πλατωνικῶν ἀμφότερα ἔμιξαν χρησάμενοι παραδείγματι 5
τοιούτῳ· ὅτι ὥσπερ ἅμαξα δύναται ἀεὶ διαμένειν ἄφθαρτος κατὰ μέρος
ἐπισκευαζομένη, κἂν τὰ μέρη φθείρηται ἑκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὁλόκληρος ἀεὶ
μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν ἀεὶ [καὶ] φθείρεται,
ἐπισκευαζομένων ⟨δὲ⟩ καὶ ἀντανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων ἀίδιος μένει.
τὸν δὲ θεὸν οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, ὡς 6
λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· ‘ὁ μὲν δὴ θεός, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν
τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων’. οὕτως ἕνα αὐτὸν

---

1 ὁ δὲ Σωκράτης μαθητὴς Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ. ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς κτλ. liberius exc. Cedr. || 3 μαθημάτων B || αὐτὸς δὲ B || μηδὲ libri: μηδὲν Roeper || 5 διαλλεκτικὴν B || 6 ὁρίζεται libri: ὁρίζει, ἐστὶ Roeper || 9 πᾶσαν libri: πᾶσιν Cedr. ut Roeper emendaverat cf. 20 1 || ἣν δὲ καὶ solus L unde ἣν δὴ καὶ volebat Roeper || 11 συγκρώματα T || 13 διάνιαν B: διάνοιαν C: ἔννοιαν Cedr. || ἰδέαν Cedr. Gronovius: ἰδέας libri || εἰκόνισμά τι Cedr.: εἰκονίσματι libri || ᾧ addidi ex Cedreno, quod Roeper ante οἷον suppleverat || ᾧ προσέχων, φησιν, ὁ θεὸς τ. π. ἐδημιούργησε. καὶ [fort. recte] τὸν μὲν κτλ. Cedr. || 15 καὶ ἄφθαρτον fortasse vere addidit post ἀνείδεον Cedr. || ante ἀνδράσι habet ἀνθρώποις sed statim expunctum B || 16 οὔπω B || 17 πιοτήτας T || 18 ταύτην libri: corr. Gottingenses cf. v. 21, omisit Cedr. || 19 ἐκ γὰρ αὐτοῦ ante Roeperum. ἐκ γὰρ τῆς ὕλης Cedr. || 20 ἀκουλουθεῖν B: ἀκολουθεῖ Cedr. || 21 ταύτην T cf. v. 18 || 22 ἀμφοτέρως T || 24 ἐπισκιαζομένη L || 25 μὲν ἀεὶ Usener: μένει libri: μὲν εἰ Roeper || καὶ delevit Usener || φθείροντα T || 26 ἐπισκιαζομένων BT || δὲ ante καὶ addidit Roeper || 28 Νόμοις IV p. 715 E unde δὴ pro δὲ codicum correctum || 29 ὄντων Cedr. T: om. C || ἔχει errore calami Roeper, iteraverunt Gottingenses et Cruice. Cedr. plenius excerpsit ex Suida II 2 p. 299,18 sqq. B

5 διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γίνεσθαι ἁλμυράν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν
τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ
λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὄρεσιν
εὑρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὑρῆσθαι
τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου,
6 ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπάντων θαλασσίων. ταῦτα δέ φησι γενέσθαι,
ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πηλῷ ξηρανθῆναι. ἀναι-
ρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα εἰς τὴν θά-
λασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἄρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ ταύτην πᾶσι
τοῖς κόσμοις γίνεσθαι μεταβολήν.

15 Ἔκφαντός τις Συρακούσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων
λαβεῖν γνῶσιν, ὁρίζει δὲ ὡς νομίζει· τὰ μὲν πρῶτα ἀδιαίρετα εἶναι σώ-
ματα καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος σχῆμα δύναμιν, ἐξ
2 ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὡρισμένον καὶ
τοῦτο ἄπειρον. κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς,
ἀλλ' ὑπὸ θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. τούτου μὲν
οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ὃ καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας δυνάμεως γε-
γονέναι. τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὑτῆς κέντρον ὡς
πρὸς ἀνατολήν.

16 Ἵππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ
πῦρ. γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι τὴν τοῦ γεννήσαντος
2 δύναμιν συστῆσαί τε τὸν κόσμον. τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον
λέγει, ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ τὸ σπέρμα εἶναι, ⟨κατὰ⟩ τὸ φαινόμενον ἡμῖν,
ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

17 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. διὸ δοκεῖ λοιπὸν
αὐτάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ
Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἠθικὸν μάλιστα προετίμησαν.

---

2 γενέσθαι δοξάζει Cruice. γενέσθαι λέγει Roeper || ὑπὸ B et Karsten: ἀπὸ C cf. Roeper p. 618 || 3 μέσω B || 4 κόγχα B || 5 ἀφύης Gronovius: δάφνης libri || 6 μελίτῳ libri: corr. Karsten || συμπάντων τῶν B || ἐπηλώθησαν BT: ἀπηλάθησαν O: ἐπελάθησαν L || 7 πυλῷ B || 9 ἄρχεσθαι scil. τὴν γῆν cf. p. 565,30. fuit qui coniceret ἀρχὴν ἔσεσθαι || τοῦτο vulgo: correxi. Karsten οὕτω || 10 καταβάλλειν libri: καταβολήν Roeper. correxi conlato Aristot. Meteorol. I 14 p. 352 a 17 qui Xenophanem respicere videtur. μεταβάλλειν 'vitio typographi' Wolfius itemque Karsten || 11.12 haec paraphrasis L ita capit: ὅτι καὶ Ἔκφαντος μὴ εἶναι γνῶσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν ἐδόξασεν, ἀλλ' | ἕκαστος ὁρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. fortasse ὁρίζειν δέ, ὡς νομίζεται cf. Sext. adv. math. VII 135 de Democrito ὅπερ ἔστι, νομίζεται μὲν εἶναι· καὶ δοξάζεται τὰ αἰσθητά, οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ταῦτα. ἀλλὰ τὰ ἄτομα μόνον καὶ τὸ κενόν || 14 καὶ ταὐτὸ ἄπειρον [cf. Diodorus Cronus apud Aët. Plac. I 3 27] vel καὶ οὐκ ἄπειρον Roeper. hoc probatum Zellero I [4] 459 [2]. veri similius Gottingensium ὡρισμένων κατὰ τοῦτο, ἄπειρον || 16 τοῦ μὲν οὖν τ. κ. εἰδέναι ἰδεῖν libri: corr. Roeper || 17 θείας Gottingenses: μιᾶς libri || 18 ἐν μέσῳ Zeller, sed cf. p. 563,27 || 18 ἀπὸ δύσεως πρὸς ἀνατολὴν coni. Zeller || 20 δὲ ῥηγεῖνος B || 21 γεννώμενον libri: corr. Roeper || κατανικῆσαι T: κατανικῆσαν C || 22 δὲ τὸν B || 23 λέγει Zeller: ἔχειν libri: ἔφη εἶναι Roeper || καὶ παρὰ corr. Bakhuizen van den Brink || κατὰ addidi || 24 γίνεσθαι ex γενέσθαι correctum B || 25 παρατεθηκέναι B

18 Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ ἀκροατής·
ὃς τὸ γνῶθι σαυτὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συστήσας ἔσχε πάντων
τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲ σύγγραμμα κατα-
λιπών. ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος 2
συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον μίξας ὁμοῦ φυσικὴν ἠθικὴν διαλεκτικήν. ἃ δὲ
ὁ Πλάτων ὁρίζεται ταῦτα.

19 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα·
θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τόδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον
αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ,
ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ
κόσμος, πυρὸς ἀέρος γῆς ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα
καλούμενα, ζῷά τε καὶ φυτὰ συνεστηκέναι. τὸ δὲ παράδειγμα τὴν 2
διάνοιαν τοῦ θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέαν καλεῖ οἷον εἰκόνισμά τι, ᾧ προσέχων
ἐν τῇ ψυχῇ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει. τὸν μὲν θεόν φησιν 3
ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνοις σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτὸν εἶναι· τὴν
δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν
οὖσαν καὶ ἄποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα.
τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ θεῷ, ταύτῃ καὶ ἀγέ- 4
νητον τὸν κόσμον. ἐκ γὰρ αὐτῆς συνεστάναι φησὶν αὐτόν. τῷ δὲ ἀγενήτῳ
ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἄφθαρτον. ᾗ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιο-
τήτων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑποτίθεται, ταύτῃ καὶ γενητὸν καὶ φθαρτόν.
τινὲς δὲ τῶν Πλατωνικῶν ἀμφότερα ἔμιξαν χρησάμενοι παραδείγματι 5
τοιούτῳ· ὅτι ὥσπερ ἅμαξα δύναται ἀεὶ διαμένειν ἄφθαρτος κατὰ μέρος
ἐπισκευαζομένη, κἂν τὰ μέρη φθείρηται ἑκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὁλόκληρος ἀεὶ
μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν ἀεὶ [καὶ] φθείρεται,
ἐπισκευαζομένων ⟨δὲ⟩ καὶ ἀντανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων ἀΐδιος μένει.
τὸν δὲ θεὸν οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, ὡς 6
λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· ‘ὁ μὲν δὴ θεός, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν
τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχων’. οὕτως ἕνα αὐτὸν

---

1 ὁ δὲ Σωκράτης μαθητὴς Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ. ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς κτλ. liberius exc. Cedr. || 3 μαθημάτων B || αὐτὸς δὲ B || μηδὲ libri: μηδὲν Roeper || 5 διαλλεκτικὴν B || 6 ὁρίζεται libri: ὁρίζει, ἐστὶ Roeper || 9 πᾶσαν libri: πᾶσιν Cedr. ut Roeper emendaverat cf. 20 1 || ἣν δὲ καὶ solus L unde ἣν δὴ καὶ volebat Roeper || 11 συγκρώματα T || 13 διάνιαν B: διάνοιαν C: ἔννοιαν Cedr. || ἰδέαν Cedr. Gronovius: ἰδέας libri || εἰκόνισμά τι Cedr.: εἰκονίσματι libri || ᾧ addidi ex Cedreno, quod Roeper ante οἷον suppleverat || ᾧ προσέχων, φησιν, ὁ θεὸς τ. π. ἐδημιούργησε. καὶ [fort. recte] τὸν μὲν κτλ. Cedr. || 15 καὶ ἄφθαρτον fortasse vere addidit post ἀνείδεον Cedr. || ante ἀνδράσι habet ἀνθρώποις sed statim expunctum B || 16 οὔπω B || 17 πιοτήτας T || 18 ταύτην libri: corr. Gottingenses cf. v. 21, omisit Cedr. || 19 ἐκ γὰρ αὐτοῦ ante Roeperum. ἐκ γὰρ τῆς ὕλης Cedr. || 20 ἀκουλουθεῖν B: ἀκολουθεῖ Cedr. || 21 ταύτην T cf. v. 18 || 22 ἀμφοτέρως T || 24 ἐπισκιαζομένη L || 25 μὲν ἀεὶ Usener: μένει libri: μὲν εἰ Roeper || καὶ delevit Usener || φθείροντα T || 26 ἐπισκιαζομένων BT || δὲ ante καὶ addidit Roeper || 28 Νόμοις IV p. 715 E unde δὴ pro δὲ codicum correctum || 29 ὄντων Cedr. T: om. C || ἔχει errore calami Roeper, iteraverunt Gottingenses et Cruice. Cedr. plenius excerpsit ex Suida II 2 p. 299,18 sqq. B

7 τὸν διὰ πάντων κεχωρηκότα ἀποφαίνεται. οἱ δὲ καὶ πολλοὺς ἀορίστους,
ὅταν λέγῃ· 'θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ'. οἱ δὲ καὶ
ὡρισμένους, ὅταν λέγῃ· 'ὁ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα
8 ἐλαύνων' καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. οἱ δὲ
συστήσασθαι μὲν αὐτὸν θεοὺς γενητοὺς καὶ διὰ μὲν τὸ γεγενῆσθαι πάντως
αὐτοὺς φθαρῆναι ἀνάγκην ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ ἀθανάτους
εἶναι, ἐν ᾧ προσθεὶς λέγει· 'θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ,
ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος', ὡς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θέλει, ῥᾳδίως λυθησόμενα.
9 δαιμόνων δὲ φύσεις ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἶναί φησιν αὐτῶν,
10 τοὺς δὲ φαύλους. καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μέν φασιν αὐτὸν ἀγένητον λέγειν
καὶ ἄφθαρτον, ὅταν λέγῃ· 'ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἀθάνατον'
καὶ ὅταν αὐτοκίνητον αὐτὴν ἀποδεικνύῃ καὶ ἀρχὴν κινήσεως. οἱ δὲ γενητὴν
μέν, ἄφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν. οἱ δὲ σύνθετον καὶ γενητὴν
καὶ φθαρτήν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς ὑποτίθεσθαι καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν
11 αὐγοειδές, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν ἀνάγκην ἔχειν φθαρῆναι. οἱ δὲ
ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγοντες μάλιστα ἐκείνοις ἰσχυρίζονται, ⟨ἐν⟩ ὅσοις καὶ
κρίσεις φησὶν εἶναι μετὰ τελευτὴν καὶ ἐν Ἅιδου δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν
ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολούθων δικῶν.
12 τινὲς μὲν οὖν φασι καὶ μετενσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολογεῖν καὶ μεταβαίνειν
τὰς ψυχὰς ὡρισμένας οὔσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἑκάστην
καὶ κατά τινας περιόδους ὡρισμένας ἀναπέμπεσθαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον
13 πάλιν πεῖραν παρεξομένας τῆς ἑαυτῶν προαιρέσεως. οἱ δὲ οὔ, ἀλλὰ
τόπον λαγχάνειν κατ' ἀξίαν ἑκάστην, καὶ χρῶνται μαρτυρίῳ, ὅτι φησὶ μετὰ
Διός τινας εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων θεῶν συμπεριπολοῦντας τῶν ἀγαθῶν
ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίοις, ὅσοι πονηρὰ καὶ ἄδικα
14 παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξειργασμένοι. φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν
ἄμεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔμμεσα, τὰ δὲ μέσα τῶν πραγμάτων. ἐγρήγορσιν μὲν
καὶ ὕπνον ἄμεσα καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἔμμεσα δὲ οἷον ἀγαθὰ καὶ κακά· καὶ
15 μέσα, οἷον τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν ἤ τι ἄλλο χρῶμα. ἀγαθὰ

1 ἀορίστους Cedr.: ἀορίστως libri || 2 θεοὶ Plato Tim. 41 A, Cedr.: θεὸς et hic et infra v 7 libri cf. [Philo] de incorrupt. mund. p. 223, 10 Bern. || 2 ὧν Cedr.: om. libri || 3 λέγῃ Phaedr. 246 E ubi nostra exempla ἡγεμὼν post μέγας exhibent. etiam Plutarchus p. 1102E omiserunt et [Iust.] coh. adv. gent. 31 cf. Krische de Pl. Phaedr. p. 58 || πτηνῶν B || 4 γενεαλογῇ Tim p. 40 E || 5 συστήσας δὲ τὸν ἕνα θεὸν εἰσάγει καὶ θεοὺς γεννητοὺς Cedr. || μὲν οὖν θεοὺς T || καὶ διὰ μὲν τοῦ γεγενῆσθαι αὐτοὺς πάντως ἀνάγκην ἔχειν καὶ φθαρῆναι Cedr. || 6 ἀθανάτους πάλιν εἶναι Cedr. || 7 θεὸς libri cf. v. 2 || 8 γε μὴ ἐθέλοντος Plato || 9 παραδέχεται Cedr. p. 280, 15 || 10 αὐτῶν ante Wolfium (distat Cedr.) || 11 καὶ ante ἀθάνατον Cedr. || 12 γεννητὴν καὶ ἄφθαρτον Cedr. || 13 γεννητὴν καὶ φθαρτὴν καὶ πάλιν ἀθάνατον Cedr.: ὑποτίθεσθαι BT: ὑποτίθεται C || 14 κρατῆρα Tim. 41 D || 15 πᾶν om. B || ἀνάγκην εἶναι T cf. v. 6 || 16 ἐκεῖνοι ἰσχυρίζονται ὅσοι libri: corr. Roeper, ἐν add. Usener || 17 κρίσιν Cedr. || φησὶν Cedr. Roeper: φασὶν libri || μετὰ τὴν τελευτὴν Cedr. || δικαστήριον Cedr. || 18 τῶν ἀκολούθων Cedr. || 19 μεταβάλλειν O || ὡρισμένας οὔσας ἄλλας om. Cedr. || 20 καὶ ἀξίαν B || ἑκάστην Phaedon. 113 E: ἑκάστης Cedr.: ἑκάστῃ libri || 21 εἰς Cedr. B: ἐς C || 23 ἑκάστῃ vulgo cf. v. 20 (deest Cedr.) || φασὶ ante Wolfium || 24 μετὰ τῶν ἄλλων Cedr. || 25 αἰωνιαίως O: αἰωνίαις C: αἰωνίοις Miller || 27 λέγει L || 29 ὅτι ἄλλο T

δὲ μόνα κυρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχήν, τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ
τὰ ἐκτὸς οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθά, ἀλλὰ λεγόμενα ἀγαθά, πολλαχοῦ δὲ καὶ
μέσα ὠνομακέναι αὐτά· εἶναι γὰρ αὐτοῖς καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρῆσθαι.
τὰς μὲν οὖν ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητας εἶναί φησι, κατὰ δὲ οὐσίαν 16
μεσότητας· τιμιώτερον [μὲν] γὰρ οὐδὲν ἀρετῆς. τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν
ἢ ἐνδέον εἰς κακίαν τελευτᾶν· οἷον τέσσαράς φησιν εἶναι ἀρετὰς φρόνησιν
σωφροσύνην δικαιοσύνην ἀνδρείαν· τούτων ἑκάστῃ παρακολουθεῖν δύο
κακίας καθ' ὑπερβολὴν καὶ μείωσιν, οἷον τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην
κατὰ μείωσιν, πανουργίαν δὲ καθ' ὑπερβολήν, τῇ δὲ σωφροσύνῃ ἀκολασίαν
κατὰ μείωσιν, σκαιότητα καθ' ὑπερβολήν, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ μειονεξίαν κατὰ
μείωσιν, πλεονεξίαν καθ' ὑπερβολήν, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ δειλίαν κατὰ μείωσιν,
θρασύτητα καθ' ὑπερβολήν. ταύτας δὲ ἐγγενομένας τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπῳ
ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. τὴν δὲ 17
εὐδαιμονίαν εἶναί φησιν ὁμοίωσιν θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. τὴν δὲ ὁμοίωσιν
τῷ θεῷ, ὅταν τις ὅσιός τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως. τέλος
γὰρ τοῦτο τῆς ἄκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὑποτίθεται. λέγει δὲ ἀντ- 18
ακολουθεῖν τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοειδεῖς εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντι-
οῦσθαι ἀλλήλαις. τὰς δὲ κακίας πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντα-
κολουθεῖν, ποτὲ δὲ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. εἱμαρμένην δέ φησιν εἶναι, 19
οὐ μὴν πάντα καθ' εἱμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναί τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, ἐν
οἷς φησιν 'αἰτία ἑλομένου, θεὸς ἀναίτιος' καί 'θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε'.
οὕτω τὸ καθ' εἱμαρμένην οἶδε καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν· ἀκούσια 20
δέ φησιν εἶναι τὰ ἁμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλλιστον τῶν ἐν ἡμῖν, ὅπερ
ἐστὶν ἡ ψυχή, οὐκ ἄν τινα τὸ κακὸν παραδέξασθαι, τοῦτ' ἔστι τὴν ἀδικίαν·
κατὰ ἄγνοιαν δὲ καὶ σφάλμα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλόν τι ποιεῖν, ἐπὶ
τὸ κακὸν ἔρχεσθαι. καὶ λέξις τούτου ἐμφανεστάτη ἐστὶν ἐν τῇ 21
Πολιτείᾳ, ἐν ᾗ φησι 'πάλιν δ' αὖ τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς
ἡ κακία· πῶς οὖν δή τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἱροῖτ' ἄν; ἥττων ὃς ἂν ᾖ,
φατέ, τῶν ἡδονῶν. οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἑκούσιον;
ὥστε ἐκ παντὸς λόγου τό γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἱρεῖ'. ἀντι- 22
τίθεται δέ τις αὐτῷ πρὸς τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκουσίως ἁμαρ-
τάνουσιν; ὁ δὲ λέγει, ἵνα τε αὐτὸς ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῇ κακίας καὶ κό-
λασιν ὑπόσχῃ. τὸ γὰρ κόλασιν ὑποσχεῖν οὐ κακὸν εἶναι, ἀλλὰ ἀγαθόν,

2 οὐκ ἔστι T || 4 φασὶ ante Wolfium || 5 μὲν delevit Cruice. totum colon melius ponetur post φησι v. 4 || 6 φασὶν ante Roeperum || 8 ἀφροσύνη BL || 9 ἀκολασία B || 10 τῇ δὲ — 11 ὑπερβολήν om. B || δικαιοσύνῃ πλεονεξίαν T || 12 θρασύτητα B: σκαιότητα superscripto θρᾶσος L: θράσος C || 14 φησὶν Theaet. p. 176 A || 15 ὅσιος τις L || 17 ἀλλήλους B || 18 ἀλλήλοις B || 19 δέ φησιν Cedr.: φασὶν (om. δὲ) libri || οὐ μέντοι Cedr. || 21 φησιν Rep. X 617 E || αἰτίαν T || ἀναιτίαν T || 21 ὅδε Plato Phaedr. 248 c: οἱ δὲ libri. ὅδε. εἰ δὲ Cruice || οἶδε Cruice: οἱ δὲ libri || 26 falsus est Hippolytus, nam est in Clitophonte p. 407 D || 27 πάλιν δ' αὐτῷ ἅματε λέγειν libri || 28 πᾶς B || ἢ τῶν ὅσα δή φατε libri || 29 ἑκούσιον (post νικᾶν) ex ἀκούσιον corr. B || 30 ἄδικον T || ὁ λόγος αἱρεῖ Plato: λόγος ἐρεῖ libri || λόγος ἐρεῖ ἀντιτίθεται inter ἀκούσιον et εἴπερ supra iterat B || 31 τοῦτο BT: τούτῳ C || λέγει incertum quem locum respiciat cf. Gorg. 478 E Republ. IX 591 A Leg. XI 934 A Prot. 324 B || 32 ὅτι om. B

εἴπερ μέλλει κάθαρσις τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα μηδὲν ἁμαρτάνωσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἄνθρωποι, ἀλλὰ φυλάσσωνται τὴν τοιαύτην πλάνην.
23 κακοῦ δὲ φύσιν οὔτε ὑπὸ θεοῦ γενέσθαι οὔτε καθ' αὑτὴν ὑπόστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ' ἐναντίωσιν καὶ παρακολούθησιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. ὁ μὲν οὖν Πλάτων, καθὼς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐφιλοσόφησεν.

20 Ἀριστοτέλης τούτου γενόμενος ἀκροατὴς εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγεν καὶ λογικώτερος ἐγένετο τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεβηκός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννέα· ποσὸν ποιὸν πρός τι ποῦ πότε ἔχειν κεῖσθαι
2 ποιεῖν πάσχειν· τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἷον θεὸν ἄνθρωπον καὶ ἕκαστον τῶν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ ὑποπεσεῖν δυναμένων. περὶ δὲ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται τὸ μὲν ποιόν, οἷον λευκὸν μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἷον δίπηχυ τρίπηχυ· τὸ δὲ πρός τι, οἷον πατὴρ υἱός· τὸ δὲ ποῦ, οἷον Ἀθήνησι Μεγαροῖ· τὸ δὲ πότε, οἷον ἐπὶ τῆς δεκάτης ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, οἷον κεκτῆσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, οἷον γράφειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ κεῖσθαι,
3 οἷον κατακεῖσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, οἷον τύπτεσθαι. ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότητα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος. καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτωνι σύμφωνός ἐστι πλὴν
4 τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ταύτην ἐναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι, ὃ ὑποτίθεται εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρὸς καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος λεπτότερον, οἷον πνεῦμα.
5 ὁ μὲν οὖν Πλάτων μόνα ἀγαθὰ ὄντως τὰ περὶ ψυχὴν εἶναί φησιν καὶ ἀρκεῖν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγένειαν τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφόν, ἐὰν μὴ παρῇ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτός, ἅ ἐστι κάλλος ἰσχὺς εὐαισθησία ἀρτιότης· τὰ δὲ ἐκτὸς πλοῦτος εὐγένεια δόξα δύναμις εἰρήνη φιλία. τὰ δὲ ἐντὸς περὶ ψυχήν, καθὼς καὶ Πλάτωνι ἔδοξε, φρόνησιν σωφροσύνην δι-
6 καιοσύνην ἀνδρείαν. τὰ δὲ κακά φησι καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπὲρ δὲ σελήνην μηκέτι. τὴν δὲ ψυχὴν τὴν μὲν ὅλου τοῦ κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον ἀίδιον, τὴν δὲ καθ' ἕκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφα-

2 μηδὲ libri: corr. Gottingenses || 3 κακοῦ δὲ φύσιν vulgo: κακὸν δέ φησιν B || 4 παρακολούθωσιν L || γενήσεσθαι T || 5 ὁ μὲν—6 προείπομεν om. B || 6 κατὰ πάντα del. Usener || 8 libere exc. c. 10 Cedr. || 10 καὶ ante οὐσίαν sed deletum B || οἷον τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός Cedr. || 10 μίαν τοῖς πᾶσιν Cedr. || 12 ἄνθρωπον καὶ ζῷον, περὶ ἃ καὶ τὰ σ. Cedr. || 15 Ἀθήνησι Μεγάροις Cedr.: ἀθήνησιν μεγάροισιν C: μεγάροισιν. ἀθήνησιν B: corr. Roeper || 17 τὸ δὲ κεῖσθαι — κατακεῖσθαι collocandum erat post κεκτῆσθαι v 17 in Cedr. ordo est ποιεῖν — πάσχειν, ἔχειν — κεῖσθαι || 21 ψυχῆς Cedr. et Menage: ψυχήν libri || 22 ταῦτα αὐτὴν συναφανίζεσθαι Cedr. || 23 ὃ BC: ᾧ L || 25 μὲν αὖ Roeper || 29 ἐρρωμένη φίλων libri: corr. Roeper ex Ario Didymo ap. Stob. ecl. II 6 p. 274 H. || 33 τοῦ μὲν ὅλου libri: corr. Roeper. ψυχὴν ὅλου τοῦ κόσμου Cedr.

νίζεσθαι. οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκείῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς 7
ἐφιλοσόφει, ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ. ἐκτήσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ
τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τῆς στοᾶς,
Στωικοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου.
ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες ἐν τῷ Λυκείῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ
ἐκλήθησαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

21 Στωικοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν
ηὔξησαν καὶ σχεδὸν ὅροις περιέλαβον ὁμόδοξοι γενόμενοι ὅ τε Χρύσιππος
καὶ Ζήνων, οἳ ὑπέθεντο καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν θεὸν τῶν πάντων, σῶμα
ὄντα τὸ καθαρώτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ.
καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἱμαρμένην εἶναι πάντα διεβεβαιώσαντο παραδείγματι 2
χρησάμενοι τοιούτῳ, ὅτι ὥσπερ ὀχήματος ἐὰν ᾖ ἐξηρτημένος κύων, ἐὰν
μὲν βούληται ἕπεσθαι, καὶ ἕλκεται καὶ ἕπεται, ποιῶν καὶ τὸ αὐτεξούσιον
μετὰ τῆς ἀνάγκης [οἷον τῆς εἱμαρμένης]· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἕπεσθαι, πάντως
ἀναγκασθήσεται· τὸ αὐτὸ δήπου καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν.
τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι, σῶμα δέ, καὶ γενέσθαι ἐκ 3
τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχήν. ὁμολογοῦσι δὲ καὶ μετενσωμάτωσιν γίνεσθαι ὡρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν.
προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ἔσεσθαι καὶ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τούτου οἱ 4
μὲν παντός, οἱ δὲ μέρους, καὶ κατὰ μέρος δὲ αὐτὸν καθαίρεσθαι λέγουσιν·
καὶ σχεδὸν τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἑτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν κάθαρσιν ὀνομάζουσιν. σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν 5
χωρεῖν, ἀλλὰ † ἀνάστασιν εἶναι καὶ πεπληρῶσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι
κενόν. ταῦτα καὶ οἱ Στωικοί.

22 Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν ἔθετο. ἀρχὰς μὲν
τῶν ὅλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν, κενὸν μὲν οἷον τόπον τῶν ἐσομένων,
ἀτόμους δὲ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τὰ πάντα. ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθουσῶν 2

---

1 cf. Prol. p. 246 || 5 γὰρ καὶ T || 7 περὶ στωικῶν superscr. B || οἱ δὲ στοικοὶ T || 9 ὑπέθεντο — 11 διεβεβαιώσαντο adiuncta § 3 breviavit Cedr. || 10 δὲ δίκην T || 11 πάντα T: τὰ πάντα (om. εἶναι) Cedr.: πάντῃ C vulgo || 13 ἕπεσθαι καὶ μὴ ἕλκεται καὶ ἕπεται ἑκὼν καὶ κτλ. Menage, unde vulgo ἑκὼν ante ποιῶν legebatur. Roeper ἑκὼν deleto ποιῶν suadebat || οἷον τῆς εἱμαρμένης seclusit Roeper || 14 pro his paraphrasin hanc servat T: ἐὰν δὲ μὴ βούληται, πάντως ἕλκεσθαι αὐτὸν ἀνάγκῃ. οὕτως καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐὰν μὴ ἕποιντο [l. μὲν ἕπωνται] τῇ εἱμαρμένῃ, δοκοῦσιν αὐτεξούσιον [l. αὐτεξούσιοι] εἶναι σωζομένου καὶ τοῦ λόγου τῆς εἱμαρμένης, ἐὰν δὲ μὴ βούλωνται ἕπεσθαι, πάντως ἀναγκασθήσονται εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν cf. Cleanthes apud Epict. ench. 52 || 16 εἰσελθεῖν suspectum. ἐλθεῖν Usener || 17 τὴν σελήνην λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι, σῶμα δὲ λέγουσι γενέσθαι Cedr.: τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσιν [λέγουσι μὲν C] ἀθάνατον, εἶναι δὲ σῶμα καὶ γενέσθαι BC. λέγουσι μένειν μετὰ θάνατον Roeper || 19 καὶ μὴ ἐνσωμάτωσιν T || de metempsychosi Stoicorum cf. ad Epiphan. p. 587,19 et Gal. H. ph. c. 23 p. 256 || 20 ἐμπύρωσιν O || 22 καθάρσιον libri: corr. Roeper || 23 δι' ἀσωμάτου La Croce || μὴ χωρεῖν vulgo: corr. Gottingenses || 24 ἀνάστασιν nihili est. ἀνάκλασιν Ritteri, ἀντίστασιν Salvinii vix meliora. ἀντίτασιν Usener. conicio ἀντιπαρέκτασιν cf. Alex. Aphrod. d. mixt. 142ᵃ m. Arius Did. fr 28 p. 463, 24 Diog. VII 151. || 25 καινόν T || 27 οἷον τὸν τόπον Cedr. || δὲ om. Cedr. || 28 συνελθόντων libri: correxit Roeper confirmatum a Cedreno

γενέσθαι καὶ τὸν θεὸν καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ζῷα
καὶ ἄλλα, ὡς μηδὲν μήτε γίνεσθαι μήτε συνεστάναι, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων
εἴη. τὰς δὲ ἀτόμους τὰ λεπτομερέστατα σώμαθ', ὧν οὐκ ἂν γένοιτο
κέντρον οὐδὲ σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία, ἔφη εἶναι· διὸ καὶ
3 ἀτόμους αὐτὰς ὠνόμασε. τὸν δὲ θεὸν ὁμολογῶν εἶναι ἀίδιον καὶ
ἄφθαρτόν φησι μηδενὸς προνοεῖν, καὶ ὅλως πρόνοιαν μὴ εἶναι μηδὲ εἱμαρ-
μένην, ἀλλὰ πάντα αὐτοματισμῷ γίνεσθαι. καθῆσθαι γὰρ τὸν θεὸν ἐν τοῖς
μετακοσμίοις οὕτω καλουμένοις ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γάρ τι τοῦ κόσμου οἰκη-
τήριον τοῦ θεοῦ ἔθετο εἶναι λεγόμενον τὰ μετακόσμια, ἥδεσθαί τε καὶ
ἡσυχάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ καὶ οὔτε αὐτὸν πράγματα ἔχειν οὔτε
4 ἄλλῳ παρέχειν. ᾧ ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν πε-
ποίηται λόγον λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας εἶναι ἡδονήν. ἄλλοι δὲ ἄλλως
τὸ ὄνομα τῆς ἡδονῆς ἐξέλαβον· οἱ μὲν γὰρ τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας,
5 οἱ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονήν. τὰς δὲ ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων
λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ συγγεννᾶσθαι αὐτοῖς τίθεται. αἷμα
γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὗ ἐξελθόντος ἢ τραπέντος ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἄνθρωπον,
ᾧ ἀκόλουθεῖ μήτε κρίσεις εἶναι ἐν Ἅιδου μήτε δικαστήρια, ὡς ὅ τι ἂν
δράσῃ τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ διαλάθῃ ἀνεύθυνον εἶναι παντελῶς. οὕτως
οὖν καὶ Ἐπίκουρος.

23 Ἄλλη δὲ αἵρεσις φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδημαϊκὴ διὰ τὸ ἐν τῇ
Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς αὐτοὺς ποιεῖσθαι, ὧν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ
Πυρρώνειοι ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἁπάντων πρῶτος
εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν.
2 οὐδὲν γὰρ εἶναι οὔτε τῶν νοητῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς
ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. ῥευστήν τε εἶναι τὴν οὐσίαν πᾶσαν καὶ μεταβλητὴν καὶ
3 μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μένειν. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι
μὴ δεῖν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδενὸς ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπιχειρήσαντας

---

1 στοιχεῖα καὶ Cedr.: στοιχεῖα T: στοιχεῖα πάντα καὶ C || πάντα habet ante τὰ ἐν αὐτοῖς (om. καὶ ζῷα καὶ ἄλλα) Cedr.: στοιχεῖα καὶ τοὺς κόσμους καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα non recte coniecit Roeper || 2 μήτε post μηδὲν addidi ex Cedr. || γενέσθαι Cedr. || μηδὲ B || ἑστάναι Cedr. || 3 εἴη libri: ἦν Cedr. || ἀτόμους δὲ λέγουσι τὸ λεπτομερέστερον καὶ μεθ' ὧν Cedr.: τὰς δ. ἀ. τὸ λεπτομερέστατον καὶ μεθ' οὗ libri: corr. Usener. ἐφ' οὗ vel καθ' οὗ ceteris servatis Roeper || 7 αὐτοματισμῷ Cedr.: αὐτοματισμὸν T: κατὰ αὐτοματισμὸν C vulgo || καθεῖσθαι B oblitteratum || 8 καλούμενον BT: καλουμένου C: corr. Gronovius || 10 ἔν τε L || οὔτε αὐτὸν πρᾶγμα ἔχειν οὔτε ἄλλῳ T: οὔτε αὐτὸς βούλεται πράγματα ἔχειν οὔτε ἄλλῳ Cedr.: μήτε αὐτὸν πράγματα ἔχειν μήτε ἄλλοις C vulgo, sed cf. Epicuri verba (Diog. X 139) τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτ' αὐτὸ πράγματ' ἔχει οὔτ' ἄλλῳ παρέχει || 11 ᾧ T: οἷς C sed cf. v. 17 || τῶν om. B || 12 τέλος αὐτοῖς εἶναι T || 13 κατὰ ἔθνη τὰς ἐπιθυμίας libri: τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας e Cedr. correxi. antea κατ' αἴσθησιν Roeper, κατενόησαν Gottingenses tentaverant || 15 γεννᾶσθαι T || αἷμα Cedr. et libri: manifestus Hippolyti error. ἄθροισμα rescripturo (cf. Epicur. ap Diog. X 65 διαλυομένου τοῦ ὅλου ἀθροίσματος ἡ ψυχὴ διασπείρεται) vel σῶμα obstat τραπέντος v. 16 || 17 ὧν ὅτι libri: corr. Roeper || 19 καὶ ὁ B || 20 Cedr. ante c. 23 inserit caput de Sextis et Pyrrhonibus nugarum plenum || ἀκαδαμαϊκὴ B || 22 πυρρώνιοι libri || ἐπεκλήθησαν Cedr. || ἁπάντων Cedr. libri: πάντων B || 24 οὔτε νοητὸν οὔτε αἰσθητὸν ἀληθές Cedr.

ἐᾶν. οἱ δὲ τὸ ⟨οὐ⟩ μᾶλλον προσέθεσαν λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ εἶναι ἢ ἄλλο τι. οὐ μέντοι ἀπεφήναντο αὐτὸ ⟨τὸ⟩ τί ἐστιν, ἀλλὰ τὸ τοιόνδε.

24 Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἵρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς
Βραχμάναις, οἳ βίον μὲν αὐτάρκη προβάλλονται, ἐμψύχων δὲ καὶ τῶν διὰ
πυρὸς βρωμάτων πάντων ἀπέχονται, ἀκροδρύοις ἀρκούμενοι μηδὲ αὐτὰ
ταῦτα τρυγῶντες, ἀλλὰ τὰ πίπτοντα εἰς τὴν γῆν βαστάζοντες ζῶσιν, ὕδωρ
ποταμοῦ † Ταγαβενὰ πίνοντες. διαβιοῦσι δὲ γυμνοί, τὸ σῶμα ἔνδυμα 2
τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονέναι λέγοντες. οὗτοι τὸν θεὸν φῶς εἶναι λέ-
γουσιν οὐχ ὁποῖόν τις ὁρᾷ οὐδ' οἷον ἥλιος καὶ πῦρ, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς ὁ
θεὸς λόγος, οὐχ ὁ ἔναρθρος, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώσεως, δι' οὗ τὰ κρυπτὰ τῆς
φύσεως μυστήρια ὁρᾶται σοφοῖς. τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὅ φασι λόγον [τὸν
θεόν], αὐτοὺς μόνους εἰδέναι Βραχμᾶνες λέγουσι διὰ τὸ ἀπορρῖψαι μόνους
τὴν κενοδοξίαν, ὅς ἐστι χιτὼν τῆς ψυχῆς ἔσχατος. οὗτοι θανάτου 3
καταφρονοῦσιν· ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ θεὸν δοξάζουσι, καθὼς προείπομεν, ὕμνους
τε ἀναπέμπουσιν. οὔτε δὲ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς οὔτε τέκνα εἰσίν. οἱ 4
δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίου ὀρεχθέντες ἐκ τῆς ἀντιπέραν χώρας τοῦ ποταμοῦ
διαπεράσαντες ἐκεῖσε ἐναπομένουσιν, ἀναστρέφοντες μηκέτι· καὶ αὐτοὶ δὲ
Βραχμᾶνες καλοῦνται. βίον δὲ οὐχ ὁμοίως διάγουσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυ-
ναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧνπερ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννῶσιν.
τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὃν θεὸν ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι περικείμενόν 5
τε σῶμα ἔξωθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἴ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔνδυμα φορεῖ,
ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περίκειται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. πό-
λεμον δὲ εἶναι ἐν τῷ περικειμένῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμᾶνες λέγουσι
[καὶ πλῆρες εἶναι πολέμων αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομίκασι], πρὸς ὃ ὡς πρὸς
πολεμίους παρατεταγμένοι μάχονται, καθὼς προδεδηλώκαμεν. πάντας 6
δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμαλώτους εἶναι τῶν ἰδίων συγγενῶν πολεμίων,
γαστρὸς καὶ αἰδοίων λαιμοῦ ὀργῆς χαρᾶς λύπης ἐπιθυμίας καὶ τῶν
ὁμοίων· μόνος δὲ πρὸς τὸν θεὸν χωρεῖ ὁ κατὰ τούτων ἐγείρας τρόπαιον.

---

1 οὐ add. Roeper || λέγοντες τὸ μᾶλλον libri: corr. Roeper || πῦρ πῦρ B (si recte conlatum est): alterum πῦρ om. C quod add. Roeper, potnit etiam τι πῦρ εἶναι || 2 τὸ antl τί add. Roeper cf. Sext. P. H. I 19 sqq. adv. math. VII 197 || 3 φιλοσοφουμένη B: φιλοσοφουμένων C cf. libri titulus Φιλοσοφούμενα || φιλοσοφουμένων τις Βραχμᾶνες coni. Usener || 4 βραχμέναις B || 6 ἐν τῇ γῇ T quam elegantiam ab Hippolyto alienam credo || 7 Γάγγου ἐπιπίνοντες Roeper || 8 οὗτοι Roeper: αὐτοὶ libri || 9 ὁρᾷ ὁ δ' ὁποῖον ἥλιος ἢ πῦρ T || 11 φύσεως T: γνώσεως C || μυστήριον T || τὸν θεὸν ut ex v. 10 inlatum delevi || 12 βραχμάνας B (et C ut videtur): corr. Roeper || 13 ὅ libri: corr. Roeper. ἣ Wolfius || 14 ὀνομάζουσι libri: correxi e Cedr. p. 268, 2 γυμνῶς διαζῶντες ἀεὶ τὸν θεὸν δοξάζουσι (cetera ibi ex Suida descripta sunt) cf. Arr. anab. VII 3: ᾄδουσι δὲ ἰδίᾳ κτλ. Gottingenses. ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φῶς τὸν θεὸν ὀνομάζουσι Roeper || προείπομεν fortasse § 2 respicitur || 15 τέκνα εἰσίν scripsi: τεκνοῦσιν libri || 17 διαπεράσαντες B: διαπερήσαντες C || nonne ἐκεῖ συναπομένουσιν? || 18 βίον vulgo: βίῳ BL || 20 Roeper tentabat: ἀσώματον εἶναι—φορεῖ ⟨ὁρᾶσθαι⟩, ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περίκειται, ⟨οὐκέτι⟩ ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. sed deus φῶς est (v. 8), qui cum corpus, quo lucis splendor obscuratur, exuit oculis percipi potest. cf. Bhaga Vedam apud Villoissonem de Stoic. theol. p. 461 || 21 τὸ σῶμα non necessarium videtur || 22 πόλεμον cf. p. 574,2 || 24 καὶ—νενομίκασι induxit Roeper, qui πολεμίων rescripsit || 28 μόνος γε B

7 διὸ Δάνδαμιν μέν, πρὸς ὃν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν εἰσῆλθεν, ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι Βραχμᾶνες θεολογοῦσι· Καλλάνου δὲ καταφέρονται ὡς ἀσεβῶς ἀποστατήσαντος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας. ἀποθέμενοι δὲ Βραχμᾶνες τὸ σῶμα ὥσπερ ἐξ ὕδατος ἰχθύες ἀνακύψαντες εἰς ἀέρα καθαρὸν ὁρῶσι τὸν ἥλιον.

25 Δρυΐδαι οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφίᾳ κατ' ἄκρον ἐγκύψαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκήσεως Ζαμόλξιδος δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρᾳκός· ὃς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευτὴν ἐκεῖ χωρήσας
2 αἴτιος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο. τούτους Κελτοὶ ὡς προφήτας καὶ προγνωστικοὺς δοξάζουσιν διὰ τὸ ἐκ ψήφων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτοῖς τινα, ἧς καὶ αὐτῆς τέχνης τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτων τινὲς αἱρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. χρῶνται δὲ Δρυΐδαι καὶ μαγείαις.

26 Ἡσίοδος δὲ ὁ ποιητὴς καὶ αὐτὸς περὶ φύσεως οὕτω λέγει ἀκηκοέναι παρὰ Μουσῶν. Διὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. ἐννέα γὰρ νύκτας ὁμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως συνευνηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Διός, ἐννέα ταύτας τὴν Μνημοσύνην συλλαβεῖν ἐν μιᾷ
2 γαστρί, ἐφ' ἑκάστης νυκτὸς ὑποδεξαμένην μίαν. καλέσας οὖν τὰς ἐννέα Μούσας ἀπὸ τῆς Πιερίας, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδαχθῆναι παρεκάλει,

108 . . . . . ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο
καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος οἴδμά τε πόντου
110 ἄστρα τε λαμπετόωντα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
112 ὡς στέφανον δάσσαντο καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
ἠδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὄλυμπον.
ταῦτά μοι Μοῦσαι, φησίν, ἔσπετε . . .
115 ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἔπειθ' ὅ τι περ πρῶτον γένετ' αὐτῶν.
ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ

---

1 διὸ δάνδαμιν BC: δὶς δάμιν T || νενικηκότα ex νενηκηκότα corr. B || 2 καλάνου libri, sed cf. Usener ad Comm. Luc. p. 104, 19 || 3 ἀσεβοῦς T || ἀποστήσαντος BO || 4 ἐξ ὕδατος om. T || 6 περὶ δρυΐδων τῶν ἐν Κελτοῖς superscribit B || 7 τῆς αἱρέσεως malim || 8 ζαμέτριδος B: ζαμάλξιδος L || Θρᾳκός Gottingenses: θρακίου libri || 9 γεγένηται T || καίτοι ὡς B || 11 αὐτοῖς C: αὐτοὺς O quod praeferebat Roeper || 12 οὐ σιωπήσομεν scilicet IV 51 p. 124 Gott. || 13 μαγείαις B: μαγίαις C || 16 ἀδιαλείπτως T: om. C || 19 ὑποδεξαμένης libri: corr. Wolfius || 22 Hesiod. theog. 108 εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα κτλ. — 139. || 23 ἀπείρητος B || οἴδματι θύων Hesiodi edd. || 24 λεπτόεντα BT: λεπτέοντα O: λεπτήεντα L: corr. ex Hesiodo || post hunc versum omittitur Hesiodi οἵτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ δωτῆρες ἐάων || 25 ὥς τ' ἄφενος Hesiodus || δάσαντο libri || 26 ἔσπετε vulgo. versus Hesiodi sunt ταῦτά μοι ἔσπετε μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι | ἐξ ἀρχῆς καὶ εἴπαθ' ὅτι πρῶτον γένετ' αὐτῶν. cum antiquitus dubitaretur (cf. schol. ταῦτα δύο ἔπη ὁ Σέλευκος ἀθετεῖ, οἱ δὲ περὶ Ἀρίσταρχον τὸ 'ἐξ ἀρχῆς' μόνον λέγουσιν [sc. ἀθετεῖσθαι]) nihil mutavi || 28 ἔπειτα libri || 29 μὲν γὰρ BL quod fortasse reliquum est ex altera recensione μὲν γὰρ πρῶτα χάος κτλ. quam sequitur Sextus P. H. III 121 || χέος B || 30 γαῖα BL

ἀθανάτων, οἵ ἔχουσι κάρην νιφόεντος Ὀλύμπου,
Τάρταρά τ' ἠνεμόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης
120 ἠδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων
δαμνᾷ τ' ἐν στήθεσφι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο.
124 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
126 Γαῖα δέ τοι πρώτη μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
ὄφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
γείνατο δ' οὔρεα μακρὰ θεὰ χαρίεντας ἐναύλους
130 Νυμφέων, αἳ ναίουσι κατ' οὔρεα βησσήεντα.
ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον
Πόντον ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου, αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην
Κοῖόν τε Κρεῖόν θ' Ὑπερίονά τ' Ἰαπετόν τε
135 Θείαν τε Ῥεῖάν τε Θέμιν τε Μνημοσύνην τε
Φοίβην τε χρυσοστέφανον Τηθύν τ' ἐρατεινήν·
τοὺς δὲ μεθ' ὁπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
δεινότατος παίδων, θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
139 γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.

καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ Γίγαντας, ὕστερον δέ που ἐκ τῆς Ῥέας γεγονέναι τὸν Δία.

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ γενέσεως ταῦτα, καθὼς ἐξεθέμεθα ⟨ἀκολούθως⟩ τῇ αὐτῶν δόξῃ, ἐξεῖπον. οἱ δὲ πάντες κάτω τοῦ θείου χωρήσαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων οὐσίαν ἠσχολήθησαν

1 κάρη Hesiodus || νιφόεντος sic libri || 2 ἠερόεντα Hesiodus || εὐρυοδίης L: εὐρωδίης BOT || 3 ἔρως BL || ὡς B || 5 δαμνᾶτε BLT cf. Hesiodi cod. O [Vat. 915]: δαμνᾷ τ' Salvinius et G. Hermann. δάμναται vulgo. δαμνὰς Schoemann, Flach || στήθεσσι Hesiodus || 6 ἐγένετο L: ἐγίνετο B || v. 125 οὓς τέκε κυσσαμένη Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα omiserunt etiam alii || 8 πρώτη μὲν O: πρῶτα μὲν BL: πρῶτον μὲν Hesiodi codd., πρώτιστον schol. ad Pind. Nem. VI 1 || ἐγίνατο B || 9 ἀστερόενθ' ἵνα μιν Hesiodus: ἀστερόεντα δύναμιν libri || καλύπειν libri || 10 ὄφρ' εἴη Hesiodus: ὄφρ' ἔνι B: ὄφρα ἔη C || μακάρεσι B || 11 θεῶν Hesiodus: ὅσα libri sub qua lectione latere θεὰ i. e. Γαῖα perspexit Usener. hac scilicet coniectura (feliciore sane ea quam G. Hermann temptaverat θεᾶν) versum subditicium 130 tolerabilem reddebant veteres grammatici || 12 νυμφαίων BC: νυμφάων L ut Hesiodi codd. nonnulli || νέουσι B || βησήεντα B || 13 ἠδὲ libri || ἀτούγετοι B || θύων BT ut Hesiodi cod. O || 15 οὖν ὦ εὐνηθῆσα B || 16 ὑπερῆον' ἐτ' ἰάπετόντε B: ὑπερήονα L quoque || 17 θία τ' ἐρείαν LT: θεά τί ἐρείαν B || 18 τε om. libri || τηθήν B || 19 μεθ' ὁπλότατος Hesiodus: μεθ' ὑκρότατος libri, unde vulgo μετ' ἀκρότατος efficiunt || Κρόνος om. sed ad marg. add. B || ἀγκυλομήτις libri || 21 γίνατο B || ἦτον B || 21 Γίγαντες confusi cum Titanibus cf. Lobecki Aglaophamus p. 463, 9 || 23 ῥῆας B || 24—29 excerpsit Cedr. p. 284, 6—13. sed et huius et librorum discrepantiam adscribere supersedeo

τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προκρίναντες, τὸν δὲ θεὸν τούτων καὶ δημιουργὸν μὴ ἐπιγνόντες.

Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἕλληνας φιλοσοφεῖν ἐπικεχειρηκότων δόξας ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι νομίζω, παρ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες οἱ αἱρετικοὶ τὰ μετ' οὐ πολὺ ῥηθησόμενα ἐπεχείρησαν. δοκεῖ δὲ πρότερον ἐκθεμένους τὰ μυστικὰ καὶ ὅσα περιέργως περὶ ἄστρα τινὲς ἢ μεγέθη ἐφαντάσθησαν, εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς τερατολογεῖν νομίζονται ⟨τοῖς⟩ πολλοῖς· ἔπειτα ἀκολούθως τὰ ὑπ' αὐτῶν (?) ἀδρανῆ δόγματα φανερώσομεν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΟΝ

EUSEBII CODICUM SIGLA

A	Parisinus 451 s. X [a. 914 scriptus]	ab I. Brunsio in meum usum denuo accuratissime conlati, ut de codicum cognatione certius iudicari possit
B	Paris. 465 s. XIII exeuntis [nam librarius Longinus subscriptus est, qui idem Parisinum 443 anno 1272 exaravit, quam notitiam cum Brunsio Carolus Graux benigne communicavit]	
C	Paris. 466 s. XIV exeuntis [s. XV mihi videbatur]	
D	Paris. 467 recens	
E	Paris. 468 recens	
F	Laurent. VI 6 s. XV	ex Gaisfordii apparatu
G	Laurent. VI 9 s. XIV [a. 1344 scriptus]	
H	Marc. 343 s. XI e Dindorfii specimine [Praef. p. VI sqq.]	

ΕΚ ΤΩΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ

Euseb. P. E. I 7 16 τούτῳ δ' ἂν εὕροις συμφώνους καὶ τοὺς πλείστους τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσόφων, ὧν ἐγώ σοι τὰς περὶ ἀρχῶν δόξας καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαστάσεις καὶ διαφωνίας ἐκ στοχασμῶν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ καταλήψεως ὁρμηθείσας ἀπὸ τῶν Πλουτάρχου Στρωματέων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκθήσομαι.

1 Θάλητα πρῶτον πάντων φασὶν ἀρχὴν τῶν ὅλων ὑποστήσασθαι τὸ ὕδωρ. ἐξ αὐτοῦ γὰρ εἶναι τὰ πάντα καὶ εἰς αὐτὸ χωρεῖν.

2 Μεθ' ὃν Ἀναξίμανδρον Θάλητος ἑταῖρον γενόμενον τὸ ἄπειρον φάναι τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἔχειν τῆς τοῦ παντὸς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς, ἐξ οὗ δή φησι τούς τε οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι καὶ καθόλου τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους. ἀπεφήνατο δὲ τὴν φθορὰν γίνεσθαι καὶ πολὺ πρότερον τὴν γένεσιν ἐξ ἀπείρου αἰῶνος ἀνακυκλουμένων πάντων αὐτῶν. ὑπάρχειν δέ φησι τῷ μὲν σχήματι τὴν γῆν κυλινδροειδῆ, ἔχειν δὲ τοσοῦτον βάθος, ὅσον ἂν εἴη τρίτον πρὸς τὸ πλάτος. φησὶ δὲ τὸ ἐκ τοῦ ἀιδίου γόνιμον θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦδε τοῦ κόσμου ἀποκριθῆναι καί τινα ἐκ τούτου φλογὸς σφαῖραν περιφυῆναι τῷ περὶ τὴν γῆν ἀέρι ὡς τῷ δένδρῳ φλοιόν. ἧστινος ἀπορραγείσης καὶ εἴς τινας ἀποκλεισθείσης κύκλους ὑποστῆναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας. ἔτι φησίν, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐξ ἀλλοειδῶν ζῴων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ τὰ μὲν ἄλλα δι' ἑαυτῶν ταχὺ νέμεσθαι, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχρονίου δεῖσθαι τιθηνήσεως· διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ ἄν ποτε τοιοῦτον ὄντα διασωθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἀναξίμανδρος.

3 Ἀναξιμένην δέ φασι τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν τὸν ἀέρα εἰπεῖν, καὶ τοῦτον εἶναι τῷ μὲν μεγέθει ἄπειρον, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὡρισμένον· γεννᾶσθαί τε πάντα κατά τινα πύκνωσιν τούτου καὶ πάλιν ἀραίωσιν. τήν γε

---

2 ὧν ἐγὼ in litura A || 3 καὶ post διαστάσεις om. E || διαφορὰς ἐκ B || ἀλλ' οὐκ ἀπὸ καταλήψεως om. B || 4 στρωματέον D || 5 πλουτάρχου in m. C || θάλητος in m. A || φασὶ C || 7 αναξιμανδρου in m. A. de § 2 cf. Prol. p. 133 || ἕτερον pr. A || . . ληтος II litteris deletis B || 9 δή om. D || φασὶ A || τούς (ante τε) ex τὸ alt. m. corr. A || 10 δὲ τὴν, sed ὲ τ in litura ab alt. m. script. A || 13 τρίτον om. CFG || πρὸς τὸ fort. ex πρὸ δ corr. A || δὲ τοῦ ἐκ τοῦ C. fortasse δέ τι ἐκ τοῦ || γόνυμον C. γονίμου θερμόν τε καὶ ψυχρὸν coni. Mullach F. Ph. G. I 238 (12) || 15 περιφῦναι Vigerus et Wyttenbach || ὡς sed ς altera m. scr. A || 16 ἧστινος vulgo: ἧς A || εἴς τινος D || τινας sed τ in lit. A || 17 ὅτι super versum pr. [?] manu A || κατ' ἀρχὰς om. A margini nota ÷ adposita: κατ' ἀρχὰς testantur H ceteri, sed ἔτι φησί, ὅτι κατ' ἀρχὰς in lit. C || 18 ἐγενήθη E || τοῦ sed ο in lit. A || δι' αὑτῶν A || 19 δὲ τὸν sed ὲ τ in litura manu alt. A || 21 αναξιμένους in mrg. A. de § 3 cf. Prol. p. 135 sq. || 22 τῷ μὲν γένει libri: corr. Zeller conl. Simpl. in phys. f. 5v 45 καὶ πρὸς Ἀναξίμανδρον καὶ Ἀναξιμένην ἁρμόζει ἓν μέν, ἄπειρον δὲ τῷ μεγέθει τὸ στοιχεῖον ὑποτιθεμένους || 23 γεννᾶσθαι δὲ E: γεννᾶσθαι περὶ F

μὴν κίνησιν ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν· πιλουμένου δὲ τοῦ ἀέρος πρώτην γεγενῆσθαι λέγει τὴν γῆν πλατεῖαν μάλα· διὸ καὶ κατὰ λόγον αὐτὴν ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι· καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἐκ γῆς ἔχειν. ἀποφαίνεται γοῦν τὸν ἥλιον γῆν, διὰ δὲ τὴν ὀξεῖαν κίνησιν καὶ μάλ' ἱκανῶς θερμότητα [κίνησιν] λαβεῖν.

4 Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος ἰδίαν τινὰ ὁδὸν πεπορευμένος καὶ παρηλλαχυῖαν πάντας τοὺς προειρημένους οὔτε γένεσιν οὔτε φθορὰν ἀπολείπει, ἀλλ' εἶναι λέγει τὸ πᾶν ἀεὶ ὅμοιον. εἰ γὰρ γίγνοιτο τοῦτο, φησίν, ἀναγκαῖον πρὸ τούτου μὴ εἶναι· τὸ μὴ ὂν δὲ οὐκ ἂν γένοιτο οὐδ' ἂν τὸ μὴ ὂν ποιήσαι τι οὔτε ὑπὸ τοῦ μὴ ὄντος γένοιτ' ἄν τι. ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις ψευδεῖς καὶ καθόλου σὺν αὐταῖς καὶ αὐτὸν τὸν λόγον διαβάλλει. ἀποφαίνεται δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καταφερομένην συνεχῶς καὶ κατ' ὀλίγον τὴν γῆν εἰς τὴν θάλασσαν χωρεῖν. φησὶ δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐκ μικρῶν καὶ πλειόνων πυριδίων ἀθροίζεσθαι. ἀποφαίνεται δὲ καὶ περὶ θεῶν ὡς οὐδεμιᾶς ἡγεμονίας ἐν αὐτοῖς οὔσης· οὐ γὰρ ὅσιον δεσπόζεσθαί τινα τῶν θεῶν· ἐπιδεῖσθαί τε μηδενὸς αὐτῶν μηδένα μηδ' ὅλως· ἀκούειν δὲ καὶ ὁρᾶν καθόλου καὶ μὴ κατὰ μέρος. ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὴν γῆν ἄπειρον εἶναι καὶ κατὰ πᾶν μέρος μὴ περιέχεσθαι ὑπὸ ἀέρος· γίνεσθαι δὲ ἅπαντα ἐκ γῆς· τὸν δὲ ἥλιόν φησι καὶ τὰ ἄστρα ἐκ τῶν νεφῶν γίνεσθαι.

5 Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης ὁ ἑταῖρος Ξενοφάνους ἅμα μὲν καὶ τῶν τούτου δοξῶν ἀντεποιήσατο, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐναντίαν ἐνεχείρησεν στάσιν. ἀίδιον μὲν γὰρ τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον ἀποφαίνεται καὶ κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν· εἶναι γὰρ αὐτὸ

μοῦνον μουνογενές τε καὶ ἀτρεμὲς ἠδ' ἀγένητον·

---

1 πιλουμένου libri, etiam H: ἀπλουμένου A || δὲ τοῦ A, sed ἐ τ correcta || πρῶτον F || γενέσθαι BE || 2 λέγειν Gaisford, a quo discrepantes dicit solos DF λέγει exhibere. sed λέγει a Brunsio etiam in AC adnotatur, in BDE silentio confirmatur || μάλα ADH: μᾶλλον BCFG: μᾶλλον (μάλα superscr.) E || τῷ ἀέρι sic ABCDEFG: ἀέρι alii || 3 τὴν . . μήνην B (post τὴν lit.) || 4 ἐκ γῆς ἔχειν BCDE(FG)H: ἔχειν ἐκ γῆς A || δὲ τὴν (ἐ τ in litura) A || 5 ἱκανῶς libri: εἰκότως Toup || θερμοτητα (τα deletum, τος superscr.) D: θερμοτάτην ceteri cf. λαμπροτάτην p. 581,13. θερμότητος Usener || κίνησιν in mrg. D: delevit Zeller || 6 ξενοφάνους in mrg. A. cf. Prol. p. 140 || 8 post λέγει littera erasa E || πᾶν ἀεὶ ὅμοιον vulgo, etiam H: πᾶν· ἀνόμοιον A: πᾶν· ὅμοιον D || de proximis cf. Prol. p. 111 || 9 πρὸς τούτου D || γένοιτο vulgo H: γένοιτο θῦ (θεοῦ) A || ποιῆσαί τι ABCDE || 12 περὶ θεῶν post δὲ καὶ iteratum ex v. 14, sed circumpunctum B || εἰς τὴν (sed τ in litura) A || 13 φησὶ — 18 ἐκ γῆς om. B || πυρίων libri (υ in litura D): corr. Toup cf. Prol. p. 158[1] || 14 ἡγεμονίας vulgo et H: om. A || post ἐν αὐτοῖς in mrg. ἀρχῆς quo omissum ἡγεμονίας suppleturus erat A || 15 ἐπιδεῖσθαι τὲ μηδὲν αὐτῶν C || 16 ἀκούειν τε καὶ A || καθόλον C || 17 conicio καὶ ⟨τὸ⟩ κάτω πᾶν μ. cf. Aët. III 9, 4. 11, 2. μὴ post καὶ transposuerunt Brandis Karsten || 18 ἐκ τῆς γῆς C || φασὶ CFG || 20 παρμενίδου in mrg. A: παρμενίδους in mrg. C. de § 5 cf. Prol. p. 141 || ὁ ἑταῖρος DE: ἑταῖρος ABC ceteri || 21 ἐνεχείρησεν (ut p. 581, 5 διηπόρησεν, 9 ἐστιν) A: ἐνεχείρησε DH: ἐνεχείρισε CFG: ἐνεχειρίσατο E || 22 ἀποφαίνεται (sed οφαίνεται in litura sec. m.) A ceteri: ἀποφαίνεσθαι E || ἀκίνητον ABE: ἀεικίνητον CDFG || καὶ ante κατὰ delerim || 23 γὰρ αὐτὸ in lit. sec. m. A || 24 μόνον (sed μον in lit. m. sec.) A et E || μονογενές CEFG: μουνογενογενὲς D || ἀγέ.νητον B: ἀγέννητον D ....

γένεσιν δὲ τῶν καθ' ὑπόληψιν ψευδῆ δοκούντων εἶναι, καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐκβάλλει ἐκ τῆς ἀληθείας. φησὶ δέ, ὅτι εἴ τι παρὰ τὸ ὂν ὑπάρχει, τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν· τὸ δὲ μὴ ὂν ἐν τοῖς ὅλοις οὐκ ἔστιν. οὕτως οὖν τὸ ὂν ἀγένητον ἀπολείπει· λέγει δὲ τὴν γῆν τοῦ πυκνοῦ καταρρυέντος ἀέρος γεγονέναι.

6 Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης ἴδιον μὲν οὐδὲν ἐξέθετο, διηπόρησεν δὲ περὶ τούτων ἐπὶ πλεῖον.

7 Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης ὑπεστήσατο τὸ πᾶν ἄπειρον διὰ τὸ μηδαμῶς ὑπό τινος αὐτὸ δεδημιουργῆσθαι. ἔτι δὲ καὶ ἀμετάβλητον αὐτὸ λέγει. καὶ καθόλου οἷον πᾶν ἐστιν, ῥητῶς ἐκτίθεται· μηδεμίαν ἀρχὴν ἔχειν τὰς αἰτίας τῶν νῦν γιγνομένων, ἄνωθεν δ' ὅλως ἐξ ἀπείρου χρόνου προκατέχεσθαι τῇ ἀνάγκῃ πάνθ' ἁπλῶς τὰ γεγονότα καὶ ἐόντα καὶ ἐσόμενα. ἡλίου δὲ καὶ σελήνης γένεσίν φησιν· κατ' ἰδίαν φέρεσθαι ταῦτα μηδέπω τὸ παράπαν ἔχοντα θερμὴν φύσιν μηδὲ μὴν καθόλου λαμπρότητα, τοὐναντίον δὲ ἐξωμοιωμένην τῇ περὶ τὴν γῆν φύσει. γεγονέναι γὰρ ἑκάτερον τούτων πρότερον ἔτι κατ' ἰδίαν ὑποβολήν τινα κόσμου, ὕστερον δὲ μεγεθοποιουμένου τοῦ περὶ τὸν ἥλιον κύκλου ἐναποληφθῆναι ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ.

8 Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος τὸν περὶ θεῶν τῦφον πειρᾶται καταστέλλειν. ἀλλὰ καὶ οὐθέν, φησίν, γίγνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὅτι τὸ πᾶν ἀεὶ τοιοῦτον ἦν καὶ ἔσται τοιοῦτον, ὅτι οὐδὲν ξένον ἐν τῷ παντὶ ἀποτελεῖται παρὰ τὸν ἤδη γεγενημένον χρόνον ἄπειρον, ὅτι πᾶν ἐστι σῶμα καὶ οὐ μόνον ἀμετάβλητον, ἀλλὰ καὶ ἄπειρον. ὅτι τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡδονή.

9 Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος τέλος ἀγαθῶν τὴν ἡδονήν, κακῶν δὲ τὴν

---

1 δὲ (ὲ in lit.) A || τῶν (sed τ m. sec.) A et E: τὴν D: om. CFG. cf. Theophr. fr. 6 p. 482, 11 κατὰ δόξαν δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ γένεσιν ἀποδοῦναι τῶν φαινομένων || 2 ὅτι om. AH || εἴ τε A || 3 οὕτω om. οὖν E || οὖν τὸν ἀγένητον AH || ἀγέ.νητον B: ἀγέννητον D || δὲ (ὲ in litura) A || 4 πυκνοῦ καὶ C || 5. 6 om. B || ζηνωνος in mrg. A || δὲ om. E || ἐλάτης (sed m. sec. ε superscr.) A: ἐνέατης C || οὐθὲν ἔθετο C || 6 πλέον Dindorf || 7 δημοκρίτου in mrg. A || ὁ ABCDE(FG): δὲ ὁ H || αὐδηρίτης CD et m. sec. B || 8 αὐτὸ ante ὑπό τινος posuit D || δεδημιουργεῖσθαι E: δεδημιουργῆσθαι (ι ex η corr.) D || ἔτι— ἐκτίθεται om. F || ἀμετάκλητον E || 9 καὶ— ἐκτίθεται om. B || ἐκτίθεσθαι E || 10 γιγνωμένων C || 11 καὶ ἐόντα BCDEFG: om. AH. servavi Democriteam formam cf. ad Theophr. fr. de sens. p. 515, 6. 517, 11 alias || ἡλίου τε CFG || 12 μηδέπω sc. *initio* cf. Zeller I[4] 801[1], ubi addas quae contra Leucippum [cf. Prol. p. 143] vel Democritum opinor disputat Epicurus Laertii X 90 || τὰ παρ' ἅπαν H: τοπαράπαν sec. B et E || 13 λαμπροτάτην libri: correxi || ἐξομοιομένην E: ἐξ ὁμοιωμένην D || 14 γεγονέναι AE: γέγονε BCDFG || pro ὑποβολήν F || ὑποβολήν τινα κόσμου repetit ex v. 12 φέρεσθαι B || 16 ἐναποληφθῆναι (η in lit.) A: ἐναπολειφθῆναι BE: ἐν ἀπολειφθῆναι C: ἐναπολειφθῆναι (ει ex η) D || 17 ἐπικούρου νεοκλέους ἀθηναῖος in mrg. A: ἐπικούρου in mrg. C. de §§ 8. 9 cf. Prol. p. 158 || τῦφον m. sec. ex τύφον corr. B: τύφον CD || 18 οὐθέν φησιν A: οὐθέν φησι BE: οὐδέν φησι CD(FG) || γίγνεται A: γίνεται BCDE(FG) || τὸ ante πᾶν om. A || 19 οὐδὲ CD || ἀποτελεῖται ἐν τῷ παντὶ E || 20 γεγενημένων E || 21 ante ἡδονή addiderim ἡ cf. v. 9 Euseb. P. E. XIV 20 13 [Prol. p. 158[2]] || 22 αριστίππου in mrg. A || κακῶν δὲ τὴν (ὲ τ m. sec. in lit.) A

ἀλγηδόνα. τὴν δὲ ἄλλην φυσιολογίαν περιγράφει μόνον ὠφέλιμον εἶναι λέγων τὸ ζητεῖν,

ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

10 Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος στοιχεῖα τέσσαρα πῦρ ὕδωρ αἰθέρα γαῖαν. αἰτίαν δὲ τούτων φιλίαν καὶ νεῖκος. ἐκ πρώτης φησὶ τῆς τῶν στοιχείων κράσεως ἀποκριθέντα τὸν ἀέρα περιχυθῆναι κύκλῳ· μετὰ δὲ τὸν ἀέρα τὸ πῦρ ἐκδραμὸν καὶ οὐκ ἔχον ἑτέραν χώραν ἄνω ἐκτρέχειν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν ἀέρα πάγου. εἶναι δὲ κύκλῳ περὶ τὴν γῆν φερόμενα δύο ἡμισφαίρια, τὸ μὲν καθόλου πυρός, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ἀέρος καὶ ὀλίγου πυρός, ὅπερ οἴεται τὴν νύκτα εἶναι. τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς κινήσεως συμβῆναι ἀπὸ τοῦ τετυχηκέναι κατὰ τὸν ἀθροισμὸν ἐπιβρίσαντος τοῦ πυρός. ὁ δὲ ἥλιος τὴν φύσιν οὐκ ἔστι πῦρ, ἀλλὰ τοῦ πυρὸς ἀντανάκλασις ὁμοία τῇ ἀφ' ὕδατος γινομένῃ. σελήνην δέ φησιν συστῆναι καθ' ἑαυτὴν ἐκ τοῦ ἀποληφθέντος ἀέρος ὑπὸ τοῦ πυρός· τοῦτον γὰρ παγῆναι καθάπερ καὶ τὴν χάλαζαν· τὸ δὲ φῶς αὐτὴν ἔχειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. τὸ δὲ ἡγεμονικὸν οὔτε ἐν κεφαλῇ οὔτε ἐν θώρακι, ἀλλ' ἐν αἵματι· ὅθεν καθ' ὅ τι ἂν μέρος τοῦ σώματος πλεῖον ᾖ παρεσπαρμένον [τὸ ἡγεμονικὸν οἴεται], κατ' ἐκεῖνο προτερεῖν τοὺς ἀνθρώπους.

11 Μητρόδωρος ὁ Χῖος ἀίδιον εἶναί φησι τὸ πᾶν, ὅτι εἰ ἦν γενητόν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἂν ἦν· ἄπειρον δέ, ὅτι ἀίδιον, οὐ γὰρ ἔχειν ἀρχὴν ὅθεν ἤρξατο οὐδὲ πέρας οὐδὲ τελευτήν· ἀλλ' οὐδὲ κινήσεως μετέχειν τὸ πᾶν. κινεῖσθαι γὰρ ἀδύνατον μὴ μεθιστάμενον· μεθίστασθαι δὲ ἀναγκαῖον ἤτοι εἰς πλῆρες ἢ εἰς κενόν. * * * πυκνούμενον δὲ τὸν ἀέρα ποιεῖν· νεφέλας, εἶτα ὕδωρ, ὃ καὶ κατιὸν ἐπὶ τὸν ἥλιον σβεννύναι αὐτόν· καὶ πάλιν ἀραιούμενον ἐξάπτεσθαι. χρόνῳ δὲ πήγνυσθαι τῷ ξηρῷ ἥλιον καὶ ποιεῖν ἐκ τοῦ λαμπροῦ ὕδατος ἀστέρας, νύκτα τε καὶ ἡμέραν ἐκ τῆς σβέσεως καὶ ἐξάψεως καὶ καθόλου τὰς ἐκλείψεις ἀποτελεῖν.

---

1 ὠφέλιμον μόνον H || μόνον ex μόνω corr. pr. B || εἶναι om. CFG || 3 ὅττι A: ὅτι BCDE || τἀγαθὸν C || τε om. CDG || τέτακται C || 4 ἐμπεδοκλέους mrg. A || στυχία D || 5 δὲ
ει
τούτων (ἑ τ in litura m. sec.) A || 5 νῖκος A || ἐκ ex ἐν m. sec. corr. B || 6 δὲ τον (τ in lit. m. sec.) A || 7 ἔκδρομον AH: ἐκδρα. μ`` B || περὶ τὸν ABDE: ὑπὲρ τὸν CFG || 8 κύκλῳ περὶ τὴν γῆν AE: κύκλω περὶ γῆν BCFG: περὶ γῆν κύκλω D || ἡμισσφαίρια B || 10 τῆς m. rec. ex τὴν corr. A || τετυχέναι F || κατὰ ἀθροισμὸν ἐπιβήσαντος F: κατὰ ἀριθμὸν ἐπιβρήσαντος C || 11 τῇ φύσει H: τὴν super φύσιν pr. B || ἔστι τὸ πῦρ H || 13 φησιν A: φησι BDE: om. CFG || καὶ καθ' AH || ἀποληφθέντος BFG: ἀπολειφθέντος ACDE at cf. Karsten Emped. p. 432 || 14 αὐτῆς H || ἔχειν AH: σχεῖν ceteri || 15 τὸ λογιστικὸν δὲ mrg. adscripsit A || τῇ κεφαλῇ et τῷ θώρακι CFG || 16 πλεῖον AD: om. BCFGE || ᾖ AD: ᾗ E: ἡ m. sec. ex ῄ corr. B: ἢ C || 16 παρεσπαρμένον ADE: παρεσπασμένον B: παρασπασμένον CDFG || 16 τὸ ἡγεμονικὸν οἴεται induxi. τὸ αἷμα Vigerus || 18 μητροδώρου in mrg. A || εἶναι om. F || 19 pro ὅτι habet ὁ χίος E || εἶχεν A || 20 οὐδὲ τελευτήν (ὲ τ m. sec.) A || κινῆσθαι D || 21 ἀδύνατον (δύνα in lit.) E ||
ε
22 πλήρης pr. AH sed corr. sec. A || καινὸν D: καινὸν H || intercidisse quaedam vidit Zeller I⁴ 858⁴ || δὲ τὸν (ὲ τ in lit. sec. m.) A || ἀέρα CFG cf. Aët. III 9 5: αἰθέρα (ἰθέ in litura) A: αἰθέρα BDE || ἐπὶ τὸ ὕδωρ AH || 23 κατιὼν E. κατιὸν non intellego, nisi forte Metrodorum credis solem lunamque sub nubium regione conlocasse. etiam proxima inscite concepta sunt || 24 χρόνω sed τῷ ξηρῷ BE

12 Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ὑφίσταται στοιχεῖον· κινεῖσθαι δὲ τὰ πάντα ἀπείρους τε εἶναι τοὺς κόσμους. κοσμοποιεῖ δὲ οὕτως· ὅτι τοῦ παντὸς κινουμένου καὶ ᾗ μὲν ἀραιοῦ ᾗ δὲ πυκνοῦ γινομένου, ὅπου συνεχύρησεν τὸ πυκνὸν συστροφὴν ποιῆσαι καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὰ ⟨δὲ⟩ κουφότατα τὴν ἄνω τάξιν λαβόντα τὸν ἥλιον ἀποτελέσαι.

1 διογένους τοῦ ἀπολλωνιάτου in mrg. A. de Diogene cf. Prol. p. 144 || ἀπολλωνίτης B || ὑφίστασθαι D: ὑφίστασθαι (τ supra) E || κινῆσθαι D || δὲ τὰ (ὲ τ in lit. m. sec.) ABE: τὲ τὰ CFG: τε κατὰ D || 2 κοσμοποιεῖν AH || τοῦ post ὅτι om. E || 3 γινομένου ABE: γενομένου CDFG || συνεχύρησεν A: συνεχύρησε BCE: συνεχήρησε D || 4 συστροφὴν sc. πνευμάτων καὶ νεφελῶν cf. ad p. 555, 5. sed vide ne scribendum sit συστραφὲν γῆν || 5 δὲ addidi || ἄνω (ω in litura) E || λαμβάνοντα H

EPIPHANII VARIA DE GRAECORUM SECTIS EXCERPTA

I

Ἑλλήνων διαφοραί.

Πυθαγόρειοι εἴτ' οὖν Περιπατητικοί. Τὴν μονάδα καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ τὸ κωλύειν θύεσθαι τοῖς δῆθεν θεοῖς Πυθαγόρας ἐδογμάτισεν, ἐμψύχων τε μὴ μεταλαμβάνειν, ἀπὸ οἴνου δὲ ἐγκρατεύεσθαι. διώριζεν δὲ ἅμα τὰ ἀπὸ σελήνης [καὶ] ἄνω ἀθάνατα λέγων, τὰ δὲ ὑποκάτω θνητά, μεταγγισμούς τε ψυχῶν ἀπὸ σωμάτων εἰς σώματα ἄχρι ζῴων καὶ κνωδάλων. σιωπὴν δὲ ἅμα ἀσκεῖν ἐπὶ χρόνον πέντε ἐτῶν ἐδίδασκε. τὸ τελευταῖον δὲ ἑαυτὸν θεὸν ὠνόμασεν.

Πλατωνικοὶ θεὸν καὶ ὕλην καὶ εἶδος καὶ τὸν κόσμον γενητὸν καὶ φθαρτὸν ὑπάρχειν, τὴν ψυχὴν δὲ ἀγένητον καὶ ἀθάνατον καὶ θείαν. εἶναι δὲ αὐτῆς τρία μέρη, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. τὰς δὲ γυναῖκας κοινὰς τοῖς πᾶσι γίνεσθαι καὶ μηδένα μίαν ἔχειν γαμετὴν ἰδίαν, ἀλλὰ τοὺς θέλοντας ταῖς βουλομέναις συνεῖναι. μεταγγισμὸν δὲ ὡσαύτως ψυχῶν εἰς σώματα διάφορα ἄχρι κνωδάλων. ὁμοῦ δὲ καὶ θεοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς πολλοὺς ἐδογμάτισαν.

Στωικοὶ σῶμα τὸ πᾶν δογματίζοντες καὶ τὸν αἰσθητὸν τοῦτον κόσμον θεὸν νομίζοντες. τινὲς δὲ ἐκ τῆς τοῦ πυρὸς οὐσίας τὴν φύσιν ἔχειν αὐτὸν ἀπεφήναντο. καὶ τὸν μὲν θεὸν νοῦν ὁρίζουσι καὶ ὡς ψυχὴν παντὸς τοῦ ὄντος κύτους οὐρανοῦ καὶ γῆς, σῶμα δὲ αὐτοῦ τὸ πᾶν, ὡς ἔφην, καὶ ὀφθαλμοὺς τοὺς φωστῆρας. τὴν δὲ σάρκα πάντων ἀπόλλυσθαι καὶ τὴν ψυχὴν πάντων μεταγγίζεσθαι ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα.

Excerpsi ex prooemio ad Acacium et Paulum dato t. I [p. 10]D Pet., I 1 p. 18 Oehleri, I p. 274, 30—275, 29 Dindorfii. hinc descripsit I. Damasc. d. haer. I p. 77 Lequieni. eadem paulo mutata repetuntur in anacephal. II p. 132 B Petav. [II 1 p. 546 Oehler. I p. 234, 4—32 Dind.]. prooem. A, anaceph. B significo, I. Damasc. D || 2 εἴτ' οὖν AB [p. 127 B Pet.] cf. Epitome I p. 345 Dind.: ἤγουν B [p. 129 B Pet.]: ἤτοι D: ἢ B [p. 132 B Pet.]. de Pythagoreorum cum Peripateticis nexu cf. Prol. p. 152 || τὴν post καὶ om. AD || τοῖς δῆθεν om. B || 3 Πυθαγόρας omisit et δογματίζοντες B || τε μὴ A: τε om. BD (qui ἢ pro μὴ scribit) || 4 ἀπὸ τοῦ οἴνου om. δὲ D || διώριζον B || ἅμα om. D || τὰ om. B || 5 καὶ ἄνω BD: καὶ τὰ ἄνω A: corr. A. Iahn || λέγων AD: λέγοντες B || 6 σιωπὴν — 7 ἑαυτὸν reddit B sic: σιωπῶν δὲ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἑαυτόν . . . || 7 χρόνῳ D || ὠνόμαζεν D || 8 δὲ θεὸν B || δὲ post τὴν B sed cf. p. 591, 18 || 10 λογιστικὸν D || θυμικὸν καὶ AD cf. p. 591, 19: καὶ om. B || 11 δεῖν post πᾶσι addidit G. Dindorf ex p. 591, 20 || μίαν om. D: ἰδίᾳ μίαν ἔχειν γαμετὴν variavit infra p. 591, 21 || ἀλλ' αὐτοὺς θέλοντας B || 12 εἰς σώματα διάφορα A: εἰς σώματα D: εἰς σωμάτων διαφορὰς B || 13 ὁμοίως δὲ B || πολλοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς D || post πολλοὺς add. καὶ αὐτοὶ B || ἐδογμάτισε A || 15 τὸν post τοῦτον om. D || 16 δὲ om. B || τὴν φύσιν αὐτῶν ὁρίζουσι B || 17 νοῦν δογματίζουσι B || ὡς καὶ D || 19 πάντων om. D || de doctrina cf. Hippolyt. I 21 3 p. 571, 18 Prol. p. 175, ubi Posidonii non memor eram, qui animas non nasci, sed divinitus in corpora tamquam hospites insinuari voluit cf. Lactant. Inst. III 18 Senec. ep. 120 14. 15. 18 [v. Corssen de Posidonio Ciceronis in I Tusc. et Somn. Scip. auctore Bonn 1878 p. 25. 30 sq.] Galen. H. ph. 24 p. 256. hinc fortasse ut apud Lactantium Pythagoreorum Stoicorumque confusio || μεταγγίζεσθαι et μεταγγισμὸν v. 12. 588, 8. 22 cf. Prol. p. 175, 28 || 20 σωμάτων εἰς σώματα D

Ἐπικούρειοι ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα ὁμοιομερῆ τε καὶ ἄπειρα τὴν ἀρχὴν εἶναι τῶν πάντων ὑπεστήσαντο, καὶ τέλος εἶναι εὐδαιμονίας τὴν ἡδονὴν ἐδογμάτισαν, καὶ μήτε θεὸν μήτε πρόνοιαν τὰ πράγματα διοικεῖν.

II

I 1 p. 45—50 Oehl. I p. 291, 13—295, 9 Dind.

I p. 12 A Pet. 5 Καὶ Στωικοὶ μὲν φρονοῦσι περὶ θεότητος τοῦτο φάσκοντες εἶναι νοῦν τὸν θεὸν καὶ παντὸς τοῦ ὁρωμένου κύτους οὐρανοῦ τέ φημι καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐν σώματι ψυχήν. μερίζουσι δὲ οἱ αὐτοὶ τὴν μίαν θεότητα εἰς B πολλὰς μερικὰς οὐσίας εἰς ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα εἰς ψυχὴν καὶ ἀέρα καὶ τὰ ἄλλα, μεταγγισμούς τε ψυχῶν καὶ μετενσωματώσεις ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα ⟨καὶ⟩ καθαιρομένας σωμάτων ἠδ' αὖ πάλιν εἰσδυούσας καὶ ἀνάπαλιν γεννωμένας. διὰ πολλῆς αὐτῶν πλάνης ταύτην τὴν ἀσέβειαν παρυφαίνουσι, μέρος δὲ θεοῦ καὶ ἀθάνατον τὴν ψυχὴν ἡγοῦνται. ἔσχον δὲ Ζήνωνα ἀρχηγὸν τῆς Στοᾶς, περὶ οὗ πολὺς θρυλεῖται λόγος. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἔφασαν Κλεάνθους τινὸς τοῦ ἀπὸ Τύρου ὁρμωμένου, ἄλλοι δὲ φάσκουσιν αὐτὸν Κιτιέα C τῆς Κύπρου νησιώτην, ἐν Ῥώμῃ δὲ βεβιωκέναι χρόνον, ὕστερον δὲ ἐν Ἀθήναις προστησάμενον τοῦτο τὸ δόγμα ἐν τῇ Στοᾷ οὕτω καλουμένῃ. τινὲς δέ φασι δύο Ζήνωνας εἶναι τόν τε Ἐλεάτην καὶ τὸν προειρημένον. ὅμως οἱ ἀμφότεροι ἴσως ἐδογμάτισαν, εἰ καὶ δύο εἶεν. φάσκει οὖν καὶ οὗτος τὴν ὕλην σύγχρονον καλῶν τῷ θεῷ ἴσα ταῖς ἄλλαις αἱρέσεσιν εἱμαρμένην τε εἶναι καὶ γένεσιν, ἐξ ἧς τὰ πάντα διοικεῖται καὶ πάσχει.

p. 14 A Pet. 6 Ἀλλὰ ταῦτα πρὸς Ζήνωνα καὶ τοὺς Στωικούς μοι λελέχθω. Πλάτων δὲ ἅμα καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν αὐτῶν φερόμενος τῇ μετενσωματώσει καὶ μεταγγισμῷ τῶν ψυχῶν καὶ πολυθείαις καὶ ταῖς ἄλλαις εἰδωλολατρίαις καὶ δεισιδαιμονίαις οὐ τῇ ὕλῃ πάντῃ ἴσως κατὰ Ζήνωνα καὶ τοὺς Στωικοὺς B ἐφρόνησεν. οἶδε γὰρ αὐτὸς θεόν, τὰ δὲ γεγενήμενα πάντα ἐκ τοῦ ὄντος θεοῦ γεγενῆσθαι. εἶναι δὲ πρῶτον αἴτιον καὶ δεύτερον καὶ τρίτον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον αἴτιον θεόν, τὸ δὲ δεύτερον αἴτιον ἐκ θεοῦ γεγενῆσθαί τινας δυνάμεις, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ τῶν δυνάμεων γεγενῆσθαι τὴν ὕλην. φάσκει γὰρ οὕτως· οὐρανὸς ἅμα χρόνῳ γεγένηται, ὁμοῦ ἄρα καὶ λυθήσεται τὰ πρότερα ἑαυτοῦ τὰ περὶ ὕλης ἀνασκευάσας. εἶπε γάρ ποτε καὶ σύγχρονον εἶναι τῷ θεῷ τὴν ὕλην.

C 7 Πρὸ δὲ τούτου Πυθαγόρας καὶ οἱ Περιπατητικὴν ἐπαγγελλόμενοι χαρακτηρίζουσιν ἕνα θεόν, φιλοσοφίαις δὲ ἄλλαις καὶ τοῖς φιλοσοφουμένοις

1 ἄτομά τε D || καὶ post σώματα add. B || τε om. D || 2 εἶναι om. B || τῶν πάντων om. D || εὐδαίμονα B || 3 τὰ πάντα B || 5 καὶ παντὸς Dindorf cf. p. 587, 17: ἢ παντὸς vulgo || 6 ψυχή libri: corr. Oehler || 7 num ἄστρα καὶ? || 9 καὶ addidit Oehler || ἠδ' αὖ tuetur Dindorf I p. 405 cf. p. 589, 8 || 12 Κλεάνθου libri. de his nugis cf. Prol. p. 175 || 15 τοῦτο V(enetus): τουτὶ vulgo || 16 ὅμως vulgo: ὁμοίως V || 17 ἴσως V cf. d. 590, 20 Prol. p. 175: οὕτως vulgo || 18 καλεῖν vulgo: corr. Oehler || 21 μετὰ τῶν V: κατὰ τῶν vulgo || 24 γεγενημένα V: γενόμενα vulgo || ὄντως Epit. p. 346, 8 Dind. || 25 ante εἶναι iterant ex v. 26 τινας δυνάμεις vulgo: om. V || de causis cf. Prol. p. 175 || 28 ὁμοῦ γὰρ libri: corr. A. Iahn || 29 σύγχρονον cf. Hippol. 19 4 p. 567, 18 || περιπατητικοὶ et χαρακτηρίζειν vulgo: recte V, ut videtur, sed proxima non praestiterim

προσανέχουσι. τὰ ἴσα μὲν τούτοις πάλιν τὰ τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀσεβεστάτης, τῶν ψυχῶν ἀπαθανατισμούς τε καὶ μετενσωματώσεις καὶ σωμάτων φθοράς, αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀγορεύουσιν. οὗτος δὲ τέλος ἐν τῇ Μηδίᾳ D τὸν βίον καταστρέφει, σῶμα δὲ λέγει εἶναι τὸν θεὸν τοῦτ' ἔστιν οὐρανόν, ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ ἄλλα ὥσπερ ἐν ἀνθρώπῳ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα καὶ τὰ κατ' οὐρανὸν στοιχεῖα.

8 Ἐπίκουρος δὲ καθεξῆς μετὰ τούτους ἀπρονοησίαν τῷ κόσμῳ εἰσηγήσατο· ἐξ ἀτόμων δὲ συνεστάναι τὰ πάντα ἠδ' αὖ πάλιν εἰς ἄτομα χωρεῖν καὶ ἐξ αὐτοματισμοῦ | εἶναι τὰ ὅλα καὶ τὸν κόσμον ὑφεστάναι ἀεὶ γεννώσης p. 15 A Pet. τῆς φύσεως ἠδ' αὖ πάλιν δαπανωμένης καὶ ἐξ αὐτῆς πάλιν ἐπιγινομένης, μηδέποτε δὲ ληγούσης ἀφ' ἑαυτῆς φυομένης καὶ εἰς ἑαυτὴν συντριβομένης. εἶναι δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ᾠοῦ δίκην τὸ σύμπαν, τὸ δὲ πνεῦμα δρακοντοειδῶς περὶ τὸ ᾠὸν ὡς στέφανον ἢ ὡς ζώνην περισφίγγειν τότε τὴν φύσιν. θελῆσαν δὲ βιασμῷ τινι † καιρῷ περισσοτέρῳ σφίγξαι τὴν πᾶσαν ὕλην εἴτ' οὖν φύσιν τῶν πάντων, οὕτω διχάσαι μὲν τὰ ὄντα εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια καὶ λοιπὸν ἐκ τούτου τὰ ἄτομα διακεκρίσθαι. τὰ μὲν γὰρ κοῦφα καὶ λεπτότερα τῆς πάσης φύσεως ἐπιπολάσαι ἄνω τοῦτ' ἔστι φῶς καὶ αἰθέρα καὶ τὸ λεπτότατον τοῦ πνεύματος, τὰ δὲ βαρύτατα καὶ σκυβαλώδη κάτω νενευκέναι τοῦτ' ἔστι γῆν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ξηρὸν καὶ ἡ ὑγρὰ τῶν ὑδάτων οὐσία, τὰ δὲ ὅλα ἀφ' ἑαυτῶν κινεῖσθαι καὶ δι' ἑαυτῶν ἐν τῇ περιδινήσει τοῦ πόλου καὶ τῶν ἄστρων, ὡς ἀπὸ τοῦ δρακοντοειδοῦς ἔτι τὰ πάντα ἐλαύνεσθαι πνεύματος.

III

II 1 p. 496 Oehl. III p. 562, 19 Dind.

1 Αὐτὸς γὰρ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος εἷς ὢν τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἀρχέγονον p. 1086 D Pet. πάντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ· ἐξ ὕδατος γάρ φησι τὰ πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάλιν ἀναλύεσθαι.

2 Ἀναξίμανδρος ὁ τοῦ Πραξιάδου καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τὸ ἄπειρον ἀρχὴν ἁπάντων ἔφησεν εἶναι· ἐκ τούτου γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸ τὰ πάντα ἀναλύεσθαι.

3 Ἀναξιμένης ὁ τοῦ Εὐρυστάτου καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τὸν ἀέρα τοῦ παντὸς ἀρχὴν εἶναι λέγει καὶ ἐκ τούτου τὰ πάντα.

4 Ἀναξαγόρας ὁ τοῦ Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν πάντων τὰς ὁμοιομερείας ἔφησεν εἶναι.

---

3 τέλος V: τέλειος vulgo. τελέως coniecerat Petavius || Μηδίᾳ ex latinis *inedia vitam finiisse* explicavit Oehler cf. Prol. p. 175 || 7 μετὰ τούτους ex V accessit || 12 δρακοντοειδῶς cf. v. 21 et Strabo IX 16 p. 424 περὶ τοῦ ποταμοῦ λέγει καὶ τῆς ῥύσεως ὡς ῥέοι — σκολιῶς καὶ δρακοντοειδῶς. || 13 περισφίγγειν τότε τὴν φύσιν ne Epiphanium quidem credo scripsisse. num περιιὸν σφίγγειν τούτου τὴν φύσιν? || 14 καιρῷ om. Epitome p. 347, 6 Dind.: fortasse καὶ σῷ cf. Arist. de caelo IV 6 p. 313b5 || περισσοτέρῳ Epitome: περισσοτέρως vulgo || 14 ἤτοι τὴν φύσιν πάντων Epitome || 15 τούτων Epit. || 16 λεπτότατα Epit. || 19 ἐφ' ἑαυτῶν Epit. || 20 ὑπὸ Epit. || 28 Εὐρυστάτου ut Stobaei codd. Plac. I 3 4

p. 1087 A Pet. 5 Ἀρχέλαος ὁ Ἀπολλοδώρου, κατὰ δέ τινας Μίλτωνος, Ἀθηναῖος δὲ ἦν φυσικός, ἐκ γῆς τὰ πάντα λέγει γεγενῆσθαι. αὕτη γὰρ ἀρχὴ τῶν ὅλων ἐστίν, ὥς φησι.

6 Σωκράτης † ὁ τοῦ ἐλμάγλου ἢ Σωφρονίσκου καὶ Φαιναρέτης τῆς μαίας ὁ ἠθικὸς τὰ καθ' ἑαυτὸν ἔλεγε μόνον δεῖν περιεργάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, πλείονα δὲ μή.

7 Φερεκύδης καὶ αὐτὸς γῆν φησι πρὸ πάντων γεγενῆσθαι.

8 Πυθαγόρας ὁ Σάμιος Μνησάρχου υἱὸς θεὸν ἔφη εἶναι τὴν μονάδα καὶ δίχα ταύτης μηδὲν γεγενῆσθαι. ἔλεγε δὲ μὴ δεῖν θύειν τοῖς θεοῖς ζῷα B μηδὲ μὴν ἐσθίειν τι τῶν ἐμψύχων μηδὲ κυάμους μηδὲ οἶνον πίνειν τοὺς σοφούς. ἔλεγε δὲ τὰ ἀπὸ σελήνης κάτω παθητὰ εἶναι πάντα, τὰ δὲ ὑπεράνω τῆς σελήνης ἀπαθῆ εἶναι. ἔλεγε δὲ καὶ μεταβαίνειν τὴν ψυχὴν εἰς πολλὰ ζῷα. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ σιωπᾶν ἐπὶ πενταετῆ χρόνον καὶ τὸ τελευταῖον θεὸν ἑαυτὸν ἐπωνόμασε.

9 Ξενοφάνης ὁ τοῦ Ὀρθομένους Κολοφώνιος ἐκ γῆς καὶ ὕδατος ἔφη τὰ πάντα γίνεσθαι. εἶναι δὲ τὰ πάντα ὡς ἔφη οὐδὲν ἀληθές. οὕτως τὸ C ἀτρεκὲς ἄδηλον, δόκησις δὲ ἐπὶ πᾶσι τέτυκται μάλιστα τῶν ἀφανέων.

10 Παρμενίδης ὁ τοῦ Πύρητος τὸ γένος Ἐλεάτης καὶ αὐτὸς τὸ ἄπειρον ἔλεγεν ἀρχὴν τῶν πάντων.

11 Ζήνων ὁ Ἐλεάτης ὁ ἐριστικὸς ἴσα τῷ ἑτέρῳ Ζήνωνι καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον λέγει καὶ μηδένα τόπον κενὸν εἶναι. καὶ λέγει οὕτως· τὸ κινούμενον ἤτοι ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται ἢ ἐν ᾧ οὐκ ἔστι. καὶ οὔτε ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται οὔτε ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν· οὐκ ἄρα τι κινεῖται.

D 12 Μέλισσος ὁ τοῦ Ἰθαγένους Σάμιος τὸ γένος ἓν τὸ πᾶν ἔφη εἶναι, μηδὲν δὲ βέβαιον ὑπάρχειν τῇ φύσει, ἀλλὰ πάντα εἶναι φθαρτὰ ἐν δυνάμει.

13 Λεύκιππος ὁ Μιλήσιος, κατὰ δέ τινας Ἐλεάτης, καὶ οὗτος ἐριστικός. ἐν ἀπείρῳ καὶ οὗτος τὸ πᾶν ἔφη εἶναι, κατὰ φαντασίαν δὲ καὶ δόκησιν τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ μηδὲν κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλ' οὕτω φαίνεσθαι κατὰ τὴν ἐν τῷ ὕδατι κώπην.

p. 1088 A Pet. 14 Δημόκριτος ὁ τοῦ Δαμασίππου Ἀβδηρίτης τὸν κόσμον ἄπειρον ἔφη καὶ ὑπὲρ κενοῦ κεῖσθαι. ἔφη δὲ καὶ ἓν τέλος εἶναι τῶν πάντων καὶ εὐθυμίαν τὸ κράτιστον εἶναι, τὰς δὲ λύπας ὅρους κακίας. καὶ τὸ δοκοῦν δίκαιον οὐκ εἶναι δίκαιον, ἄδικον δὲ τὸ ἐναντίον τῆς φύσεως. ἐπίνοιαν γὰρ κακὴν τοὺς νόμους ἔλεγε καί· οὐ χρὴ νόμοις πειθαρχεῖν τὸν σοφόν, ἀλλὰ ἐλευθερίως ζῆν.

15 Μητρόδωρος ὁ Χῖος ἔφη μηδένα μηδὲν ἐπίστασθαι, ἀλλὰ ταῦτα, B ἃ δοκοῦμεν γινώσκειν, ἀκριβῶς οὐκ ἐπιστάμεθα οὐδὲ ταῖς αἰσθήσεσι δεῖ προσέχειν· δοκήσει γάρ ἐστι τὰ πάντα.

---

1 ἀρχαίλαος libri cf. Prol. p. 177 || verum est Μίδωνος aut Μύδωνος || 4 corruptum ex Σωφρονίσκου τοῦ ἑρμογλύφου cf. Prol. p. 176 || 5 δεῖ vulgo: corr. Dindorf || 10 μήτε κυάμους μήτε οἶνον vulgo: corr. Dindorf || 15 ὀρθουμένου σκολοφώνιος I(enensis): ὀρθουμένου κολ. vulgo. de doctrina cf. Prol. p. 177 || 18 de Parmenide cf. Prol. p. 177 || 20 de Zenone cf. supra p. 588, 15 || 26 de Leucippo cf. Prol. p. 177 || 32 καὶ τὸ δοκοῦν κτλ. cf. Prol. p. 177[2] || 34 χρῆναι coni. Dindorf, sed cf. infra v. 36

16 Πρωταγόρας ὁ τοῦ Μενάνδρου Ἀβδηρίτης ἔφη μὴ θεοὺς εἶναι μηδὲ ὅλως θεὸν ὑπάρχειν.

17 Διογένης ὁ Σμυρναῖος, κατὰ δέ τινας Κυρηναῖος, τὰ αὐτὰ τῷ Πρωταγόρᾳ ἐδόξασε.

18 Πύρρων ἀπὸ Ἤλιδος τῶν ἄλλων σοφῶν τὰ δόγματα συναγαγὼν πάντα ἀντιθέσεις αὐτοῖς ἔγραψεν ἀνατρέπων τὰς δόξας αὐτῶν καὶ οὐδενὶ δόγματι ἠρέσκετο.

19 Ἐμπεδοκλῆς ὁ τοῦ Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα τέτταρα πρωτόγονα εἰσέφερε στοιχεῖα καὶ ἔλεγεν ἔχθραν ὑπάρχειν C πρῶτον τῶν στοιχείων. κεχώριστο γάρ, φησί, τὸ πρότερον, νῦν δὲ συνήνωται, ὡς λέγει, φιλωθέντα ἀλλήλοις. δύο οὖν εἰσι κατ' αὐτὸν ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις ἔχθρα καὶ φιλία, ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτικὴ ἡ δὲ διαχωριστική.

20 Ἡράκλειτος ὁ τοῦ Βλέσωνος Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἔλεγε τὰ πάντα εἶναι καὶ εἰς πῦρ πάλιν ἀναλύεσθαι.

21 Πρόδικος τὰ τέσσαρα στοιχεῖα θεοὺς καλεῖ εἶτα ἥλιον καὶ σελήνην. ἐκ γὰρ τούτων πᾶσι τὸ ζωτικὸν ἔλεγεν ὑπάρχειν.

22 Πλάτων Ἀθηναῖος θεὸν ἔλεγε καὶ ὕλην εἶναι καὶ εἶδος, τὸν κόσμον D δὲ γενητὸν καὶ φθαρτὸν ὑπάρχειν, τὴν ψυχὴν δὲ ἀγένητον καὶ ἀθάνατον καὶ θείαν λέγει. εἶναι δὲ αὐτῆς τρία μέρη, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. ἔλεγε δὲ τοὺς γάμους καὶ τὰς γυναῖκας δεῖν κοινὰς τοῖς πᾶσι γίνεσθαι καὶ μηδένα ἰδίᾳ μίαν ἔχειν γαμετήν, ἀλλὰ τοὺς θέλοντας ταῖς βουλομέναις συνεῖναι.

23 Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος. οὗτος γαστρίμαργος ὢν καὶ φιλήδονος p. 1089 A Pet. τέλος ἔφη τῆς ψυχῆς τὴν ἡδονὴν καί· ὅστις ἥδεται, εὐδαίμων οὗτος, ὁ δὲ μηδ' ὅλως ἡδόμενος τρισάθλιος καὶ κακοδαίμων, ὥς φησι.

24 Θεόδωρος ὁ ἄθεος ἐπικληθεὶς ἔφη λῆρον εἶναι τοὺς περὶ τοῦ θεοῦ λόγους. ᾤετο γὰρ μὴ εἶναι θεῖον καὶ τούτου ἕνεκεν προὐτρέπετο πάντας κλέπτειν ἐπιορκεῖν ἁρπάζειν καὶ μὴ ὑπεραποθνήσκειν πατρίδος. ἔλεγε γὰρ μίαν πατρίδα εἶναι τὸν κόσμον καὶ ἀγαθὸν μόνον ἔλεγε τὸν εὐδαιμονοῦντα, φεύγειν δὲ τὸν δυστυχοῦντα, κἂν ᾖ σοφός, καὶ αἱρετὸν εἶναι τὸν ἄφρονα πλούσιον B ὄντα καὶ ἀπεχθῆ.

25 Ἡγησίας Κυρηναῖος. οὗτος ἔφη μήτε φιλίας μήτε χάριτας εἶναι· μὴ ὑπάρχειν γὰρ αὐτὰς ἔλεγεν, ἀλλὰ χρῄζων τις ἔδωκε χάριν ἢ κρεῖττόν τι παθὼν εὐεργετεῖ. ἔλεγε δὲ καὶ τῷ φαύλῳ ἀνδρὶ λυσιτελὲς τὸ ζῆν, τῷ δὲ σοφῷ τὸ ἀποθανεῖν, ὥς τινας ἐκ τούτου πεισιθάνατον αὐτὸν καλέσαι.

26 Ἀντισθένης ὁ ἐκ Θράττης μητρὸς αὐτὸς δὲ Ἀθηναῖος, τὸ πρῶτον Σωκρατικὸς ἔπειτα κυνικὸς ἔφησε μὴ χρῆναι τὰ κακὰ ζηλοτυπεῖν ἑτέρων [ἢ τὰ παρ' ἀλλήλοις αἰσχρά]· τὰ δὲ τείχη τῶν πόλεων εἶναι σφαλερὰ πρὸς τὸν C ἔσω προδότην, ἀσάλευτα δὲ τὰ τῆς ψυχῆς τείχη καὶ ἄρραγῆ.

1 Μενάνδρου: immo Μαιανδρίου || 3 Σμυρναῖος κτλ. cf. Prol. p. 177 || 11 φιλωθέντα coni. A. Iahn || 13 de Heraclito cf. Prol. p. 177 || 15 τις τέσσαρα vulgo: correxi || 17 cum Platone cf. p. 587, 8. 588, 20 || 20 δεῖ libri || 22 de Cyrenaicis cf. Prol. p. 177 || 24 φασι vulgo: correxi cf. p. 592, 29 || 28 possis φευκτόν: φαῦλον Zeller || 30 ἀπειθῆ vulgo: correxi. ἀπαθῆ Zeller || 33 ἑτέρων Cornarius *non licere aliorum turpia sectari*: ἕτερον vulgo. proxima interpreti reddidi, qui pro ἀλλήλοις scripsisse videtur ἄλλοις

27 Διογένης ὁ κυνικὸς ἀπὸ Σινώπης τῆς κατὰ τὸν Πόντον πόλεως τὰ πάντα Ἀντισθένει συνῆν. ἔφησε τὸ ἀγαθὸν οἰκεῖον παντὶ σοφῷ εἶναι, τὰ δ' ἄλλα πάντα οὐδὲν ἢ φλυαρίας ὑπάρχειν.

28 Κράτης ἀπὸ Θηβῶν τῶν Βοιωτικῶν καὶ αὐτὸς κυνικὸς ἔλεγεν ἐλευθερίας εἶναι τὴν ἀκτημοσύνην.

D 29 Ἀρκεσίλαος ἔφασκε τῷ θεῷ ἐφικτὸν εἶναι μόνῳ τὸ ἀληθές, ἀνθρώπῳ δὲ οὔ.

30 Καρνεάδης τὰ αὐτὰ τῷ Ἀρκεσιλάῳ ἐδόξασεν.

31 Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου κατὰ μέν τινας Μακεδὼν ἀπὸ Σταγείρων, ὡς δὲ ἔνιοι Θρᾷξ ἦν τὸ γένος. ἔλεγε δὲ δύο ἀρχὰς εἶναι, θεὸν καὶ ὕλην, καὶ τὰ μὲν ὑπεράνω τῆς σελήνης θείας προνοίας τυγχάνειν, τὰ δὲ κάτωθεν τῆς σελήνης ἀπρονόητα ὑπάρχειν καὶ φορᾷ τινι ἀλόγῳ φέρεσθαι ὡς
p. 1090 A Pet. ἔτυχεν. εἶναι δὲ λέγει δύο κόσμους | τὸν ἄνω καὶ τὸν κάτω, καὶ τὸν μὲν ἄνω ἄφθαρτον, τὸν δὲ κάτω φθαρτόν. καὶ τὴν ψυχὴν ἐνδελέχειαν σώματος λέγει.

32 Θεόφραστος Ἐρέσιος τὰ αὐτὰ Ἀριστοτέλει ἐδόξασε.

33 Στράτων ἐκ Λαμψάκου τὴν θερμὴν οὐσίαν ἔλεγεν αἰτίαν πάντων ὑπάρχειν. ἄπειρα δὲ ἔλεγεν εἶναι τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ πᾶν ζῷον ἔλεγε νοῦ δεκτικὸν εἶναι.

34 Πραξιφάνης Ῥόδιος τὰ αὐτὰ τῷ Θεοφράστῳ ἐδόξασε.

B 35 Κριτόλαος ὁ Φασηλίτης τὰ αὐτὰ τῷ Ἀριστοτέλει ἐδόξασε.

36 Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ὁ Στωικὸς ἔφη μὴ δεῖν θεοῖς οἰκοδομεῖν ἱερά, ἀλλ' ἔχειν τὸ θεῖον ἐν μόνῳ τῷ νῷ, μᾶλλον δὲ θεὸν ἡγεῖσθαι τὸν νοῦν. ἔστι γὰρ ἀθάνατος. τοὺς δὲ τελευτῶντας ζῴοις παραβάλλειν χρῆναι ἢ πυρί. καὶ τοῖς παιδικοῖς χρῆσθαι ἀκωλύτως. ἔλεγε δὲ πάντα διήκειν τὸ θεῖον. τὰς δὲ αἰτίας τῶν πραγμάτων πῇ μὲν ἐφ' ἡμῖν, πῇ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τοῦτ' ἔστι τὰ μὲν τῶν πραγμάτων ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἔλεγε δὲ καὶ μετὰ χω-
C ρισμὸν τοῦ σώματος * * * καὶ ἐκάλει τὴν ψυχὴν πολυχρόνιον πνεῦμα, οὐ μὴν δὲ ἄφθαρτον δι' ὅλου ἔλεγεν αὐτὴν εἶναι. ἐκδαπανᾶται γὰρ ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου εἰς τὸ ἀφανές, ὥς φησι.

37 Κλεάνθης τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν λέγει εἶναι τὰς ἡδονὰς καὶ ἄνθρωπον ἐκάλει μόνην τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς θεοὺς μυστικὰ σχήματα ἔλεγεν εἶναι καὶ κλήσεις ἱερὰς καὶ δᾳδοῦχον ἔφασκεν εἶναι τὸν ἥλιον καὶ τὸν κόσμον μύστας καὶ τοὺς κατόχους τῶν θείων τελετὰς ἔλεγε.

38 Περσαῖος τὰ αὐτὰ Ζήνωνι ἐδογμάτισε.

---

2 οἰστὸν libri: corr. Zeller II³ 257⁵ || 4 ἐλευθερίαν suadebat A. Iahn || 6 μόνον vulgo: correxi || 9 cum Aristotele cf. p. 587, 2 588, 30 || 15 Ἐφέσιος libri: corr. Menagius || 16 ϛρατωνι I: στρατωνίων ed. Basil.: Στράτων ὢν vulgo sed cf. § 18. 28. de placitis cf. Prol. p. 177 || 17 possis τὰ μεγέθη sed cf. Zeller II 2³ 914³ || ἔλεγεν οὐ δεκτικὸν vulgo: correxit Zeller. *vim opinandi habere* vertendo praeiverat Cornarius || 24 διήκειν Rhedigeranus: vulgo διοικεῖν cf. Krische p. 382 || 27 intercidit τινὰ χρόνον διαμένειν τὴν ψυχήν, similiter A. Iahn || 29 voluitne τὸ ἀχανές? || 31 Lobeck Aglaopham. p. 62. 130 [o] coniecit κόσμον τελεστήριον καὶ τοὺς κατόχους τῶν θείων μύστας, A. Iahn κόσμον ἱερὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους μύστας καὶ τοὺς κατόχους τῶν θείων τελεστάς: mihi μυστήριον et τελεστὰς rescriptis cetera stare videntur cf. Dio Chrysost. XII p. 387 Reisk. Plut. de tranqu. 20 p. 477 CD || 34 Περσεὺς libri

39 Χρύσιππος ὁ Σολεὺς νόμους ἔγραψεν οὐ θεμιτούς. ἔλεγε γὰρ δεῖν μίγνυσθαι ταῖς μητράσι τοὺς παῖδας, τοῖς δὲ πατράσι τὰς θυγατέρας. εἰς δὲ τὰ ἄλλα συνεφώνησε Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ. πρὸς τούτοις δὲ ἔλεγε καὶ ἀνθρωποβορεῖν. ἔλεγε δὲ τὸ τέλος τῶν πάντων τὸ ἡδυπαθὲς εἶναι. p. 1090 D Pet.

40 Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἔλεγε τὰ σύμπαντα συνίστασθαι ἐξ ἡδονῆς.

41 Παναίτιος ὁ Ῥόδιος τὸν κόσμον ἔλεγεν ἀθάνατον καὶ ἀγήρω καὶ τῆς μαντείας κατ' οὐδὲν ἐπεστρέφετο καὶ τὰ περὶ θεῶν λεγόμενα | ἀνῄρει. ἔλεγε γὰρ φλήναφον εἶναι τὸν περὶ θεοῦ λόγον. p. 1091 A Pet.

42 Ποσειδώνιος Ἀπαμεὺς ἔλεγε τὸ μέγιστον ἐν ἀνθρώποις ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον καὶ ὑγείαν.

43 Ἀθηνόδωρος Ταρσεὺς τὰ αὐτὰ Χρυσίππῳ ἐδόξασε καὶ τὰ αὐτὰ Ζήνωνι ἐδογμάτισεν.

44 Ἐπίκουρος ὁ Νεοκλέους ἐν Ἀθήναις τραφεὶς φιλήδονον βίον μετῆλθε καὶ οὐκ ἠρυθρία γυναιξὶ συνὼν δημοσίᾳ ἀκολάστοις, καθ' ἃ πρῴην περὶ αὐτοῦ εἴπομεν. πάλιν ἔλεγε μὴ εἶναι θεούς, ἀλλ' ἢ μόνον τύχην διοικεῖν τὰ πάντα καὶ μηδὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ βίῳ ἑκούσιον μήτε μάθησιν μήτε ἀπαι- B δευσίαν μήτε ἄλλο μηδέν, ἀλλὰ πάντα ἀκούσια γίνεσθαι πᾶσι. καὶ οὐ χρὴ ψέγειν τινά, ὥς φησιν, οὐδὲ ἐπαινεῖν· οὐ γὰρ ἑκόντες ταῦτα ὑφίστανται. ἔλεγε δὲ μὴ δεῖν φοβηθῆναι τὸν θάνατον. διεβεβαιοῦτο δέ, ὡς ἤδη ἔφην, καὶ ἐξ ἀτόμων τὸ πᾶν τὴν σύστασιν ἔχειν καὶ τὸν κόσμον ἐν ἀπείρῳ εἶναι.

---

4 τὸ ἀπαθὲς Gataker Adv. misc. p. 814, nisi transponenda sint ἔλεγε — εἶναι post ἡδονῆς v. 5 cf. Prol. p. 177 || 6 ἀγήρω Scaliger: ἀτρήρω libri || 7 θεῶν vulgo: θεὸν Rhedigeranus: cf. p. 591, l. 2 || 9 cf. Prol. p. 177 || 14 μεθ' ἃ vulgo: correxi || 15 καὶ μηδὲν κτλ. cf. Prol. p. 177

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

SIGLORUM EXPLICATIO

A	codex Laurentianus LXXIV 3	cf. Prol. p. 234
B	codex Laurentianus LVIII 2	
N	Nicolai Regini versio latina ad cc. 1—55 excerpta cf. Prol. p. 235	
D	priorum capitum editio nostra Bonnensis 1870	

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1

Τῶν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφησάντων φυσιολογεῖν μόνον προελομένων καὶ p. 222 ed. Kuehn. τοῦτο τέλος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας πεποιημένων ἐπιγεγονὼς πολλοῖς ὕστερον χρόνοις Σωκράτης τοῦτο μὲν ἀνέφικτον ἔφησεν ἀνθρώποις ὑπάρχειν (τῶν γὰρ ἀδήλων κατάληψιν βεβαίαν [εἶναι] λαβεῖν τῶν χαλεπωτάτων | ἐνόμισε), 223 τὸ δὲ ζητεῖν, ὅπως ἄμεινον διάγοι τις καὶ τῶν μὲν κακῶν ἀποτραπείη, τῶν δὲ καλῶν ὡς πλείστων μετάσχοι, τοῦτο μᾶλλον συνοίσειν. καὶ τοῦτο νομίσας χρησιμώτερον τῆς μὲν φυσιολογίας ἠμέληκεν ὡς οὐ πάνυ τι πρὸς τὸν χρηστὸν βίον συμβαλλομένης, ἠθικὴν δέ τινα διάθεσιν ἐπινενοηκὼς διαγνωστικὴν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν αἰσχρῶν τε καὶ καλῶν δικαίων τε καὶ τῶν ἐναντίων, τοὺς προνοουμένους ταύτης πάντων ἀπηλλάχθαι τῶν ἀλυσιτελῶν ἡγεῖτο ῥᾳδίως. [διὸ προσεπάγει τῇ φιλοσοφίᾳ τὸ ἠθικόν, καθ' ὃ συνέστησε τὴν προαίρεσιν τῶν κάλλιστα ζῆν πεισθησομένων.] κατιδὼν δὲ ὅτι δεήσει τοὺς τούτων προστησομένους εὐπειθείας μετέχειν, τοῦτο δ' ἂν ὑπάρξειεν, εἰ λόγοις διαλεκτικοῖς φαίνοιντο πρὸς τοὺς προσιόντας καλῶς κεχρημένοι, καὶ τὴν διαλεκτικὴν [δύναμιν, δι' ἧς πείθονται ταχέως] ἐπινενόηκεν, ὡς ἀπαλλαξόμεθα τῶν βλαβερῶν, ἐπελευσόμεθα δὲ ἐπὶ τὰ πάντως ὠφελεῖν πεφυκότα. ὥστε διὰ τὸν Σωκράτην γενέσθαι τρι-

1 Γαληνοῦ περὶ φιλοσόφου ἱστορίας A: Γαληνοῦ περὶ φιλοσόφων ἱστορίας BN cf. Prol. p. 258. 340n[b]2 || 2 φιλοσόφων B ab ipso librario correctum || προελουμένων B || 3 κατ' αὐτοὺς B: κατ' αὐτ^ A || περιπεποιημένων BN || πολλ^ A: πολλῶς compendiose B || 4 οὖ[τ] A: τοῦτο BN || φησιν AB: correxit censor Lipsiensis [Litter. Centralbl. 1871 p. 990] || ὑπάρχειν ἀνθρώποις B || 5 εἶναι ABN (A compend.): delevit D: *putavit esse* N unde εἶναι ἐνόμισε Charleriana || 6 διάγοι A: διάγη B: ⟨ἂν⟩ διάγοι D || ἀποτραπείη B: ἀποτραπ^ A || 7 μετασχεῖν AB: *participet* N || συνοίσειν B: συνοίσει A || καὶ τοῦτο — ῥᾳδίως interpolatori tribuit D || 8 ἠμέλησε B || 9 χρήσιμον ABN: corr. Usener cf. c. 24 p. 614, 16 || 10 διαγνωστικ^ A: διαγνωστικήν τε B: *dinoscitivam* N: omiserunt edd. ante D || δικαίων ABN. compendium in A ab ed. princ. τιμίων lectum est || 11 τοὺς [superscripto $\overline{οις}$ compendiose] προνοουμένους [item $\overline{οις}$ superscripto] B: *eos qui de ipsa curant* N: τοῖς προνοου[μν'] A || ταύτης B: ταύ[τ] A || 12 ῥᾳδίως retinui: ῥᾴδιον Usener servato τοῖς προνοουμένοις || διὸ — πεισθησομένων induxit H. S(auppe) [philol. anzeig. 1871 p. 166] cf. Prol. p. 244. καὶ (v. 7) — ῥᾳδίως (12) deleverat D || προσεπάγη B || 13 πεισθησομένων quid sit nescio. an προνοησαμένων? || 14 τοὺς τούτων προστησομένους B: τῶν τούτων προστησομένων A unde τὸν — προστησόμενον effecerant. τούτων dicit τοὺς προνοουμένους ταύτης || εὐπαθείας AN: εὐθείας B || μετασχεῖν B || 15 κακῶς A || 16 δύναμιν — ταχέως delevi cf. Prol. p. 244 || 17 ἐπινενοηκὼς ἀπαλλαξόμεθα AB: correxi. ὡς legisse videtur N *ut eripiantur a nocivis.* δύναμιν ἐπινενόηκεν δι' ἧς πεισθέντες ταχέως ἀπαλλαξόμεθα D || 18 ὠφελεῖν AN: ὠφελῇ B || *per ipsum Socratem* N

224 μερῆ τὴν φιλοσοφίαν πρότερον ἐπὶ τοῖς φυσικοῖς | μόνοις ὁρίζεσθαι δοκοῦσαν.

2

Ταῦτα μὲν οὖν ἐχρῆν προειπεῖν, ἵνα ἔκ τινος ἀρχῆς ποιησώμεθα τὸν περὶ φιλοσοφίας λόγον· προὐθέμεθα δὲ διαλεχθῆναι περὶ τούτων οὐδὲν μὲν ἴδιον εὑρηκότες, τὰ δὲ παρὰ τοῖς προτέροις σποράδην εἰρημένα συναγαγόντες, σαφῶς τε καὶ συντόμως σπουδάσαντες περὶ τούτων διαλεχθῆναι, ἵνα οἱ φιλομαθεῖς τούτοις προεντυγχάνοντες μὴ δέοιντο τῶν ἐξηγουμένων, ἀλλὰ δι' ἑαυτῶν γιγνώσκοιεν τὰ καθ' ἕκαστα τῶν εἰρημένων σαφέστερον. ἀσφαλέστερον δὲ πειρώμεθα περὶ τούτων εἰπεῖν τὰ σοφιστικὰ καὶ πάνυ κεκοσμημένα τῶν διαλεκτικῶν παρεληλυθότες. οὐ γὰρ ἐπιδείξεως ἕνεκα προὐστησάμεθα τὴν περὶ τούτων σπουδήν, ἀλλὰ χρηστὰ τὰ ἤθη ποιῆσαι βουληθέντες τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λαβεῖν τι χρήσιμον προεγνωκόσι καὶ νομίσαντες φιλοσοφεῖν οὐ μόνον τοὺς τὰ τριβώνια περιημμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ⟨τὴν⟩ πρόοδον μὲν τοῖς πολλοῖς ὁμοίαν ἐνστησαμένους, τὴν δὲ διάνοιαν φιλοσοφωτέραν ἔχειν σπουδάσαντας. ἁπλουστέρως δέ, ὅσα παρὰ τῶν πεπαιδευκότων
225 ἡμᾶς ἀκηκόαμεν καὶ δι' ἀναγνωσμάτων ἐμάθομεν, νῦν συνά|γειν ἐπιχειρήσομεν, ἵνα ἐξ ἁπάντων ἔχῃ τις γιγνώσκειν, πόθεν τε φιλοσοφία πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας παρελήλυθε, καὶ τίνες οἱ ταύτην εἰσαγαγόντες καὶ τοὺς δοκοῦντας κατὰ τὴν παιδείαν διενηνοχέναι τῶν ἐπὶ ταῦτα τετραμμένων.

3

Ἔστι τοίνυν ὁ πρῶτος ὑπὸ τῶν πλείστων ὑπειλημμένος τὸν φιλόσοφον

---

1 δοκοῦσα A: δοκοῦσι B || 4 ἀρχ^ A: ἀρχὴν BN || 5 φιλοσοφίας A: φιλοσόφων B: *de philosophiis* N || προθέμεθα A. de hoc loco cf. Prol. p. 242. 257 || τούτων BN: τούτ A cf. v. 7. 10. 12 || 6 ἴδιον A: ὧδι B: *his* N || σποράδην ABN: casu omissum in ed. princ. || συνάγοντες AB: corr. Charterius || 7 σαφῶς—διαλεχθῆναι interpretem sapiunt, σπουδάσαντες — διαλεχθῆναι inclusit D || περὶ πάντων τούτων B cf. N: περὶ τούτου A || 9 σαφέστερον ut variam lectionem vocis ἀσφαλέστερον induxit D. utrumque om. N || 10 τούτων BN: A ut v. 5 || κεκομψευμένα coni. Usener || 11 προὐστησόμεθα A. de hoc loco cf. Prol. p. 242. 253 || 12 περὶ τούτου (AB): *de his* N || χρηστοήθη AB: om. N: corr. D || 13 ἐγνωκόσιν BN || καὶ scripsi: οἱ ABN: [οἱ] D || 14 τὴν addidi || 15 πρόοδον ὁμοίαν τοῖς πολλοῖς B. cf. de Hypatia Suidas p. 1314ª 17 B. περιβαλλομένη δὲ τρίβωνα ἡ γυνὴ καὶ διὰ μέσου τοῦ ἄστεος ποιουμένη τὰς προόδους ἐξηγεῖτο δημοσίᾳ τοῖς ἀκροᾶσθαι βουλομένοις κτλ. Prol. p. 254 || ἄνοιαν B || φιλοσοφωτέραν B et comp. A (sic Usener): φιλοσοφωτάτην ante D || 16 σπουδάσαντες AB || φασίν. ἁπλουστέρους B || 17 συνεισάγειν B || ἐπιχειρήσαμεν A: ἐπιχειρησόμεθα B: *coligemus* N: correxi || 18 τις B: τι A || πόθεν — εἰσάγοντες tituli instar proximis praefigit B || 19 εἰς B: μὲν εἰς A || παρεληλύθη B || εἰσάγοντες B || καὶ τοὺς—τετραμμένων interpolata dixit D et sane om. B, sed habet N quamquam et ipse πόθεν κτλ. tituli loco exhibet cf. Sauppe l. c. p. 167 || 20 intercidisse discipulorum successionumque mentionem opinatus est D, sed hoc τοὺς δοκοῦντας—τετραμμένων haud obscure significat

21 c. 3 v. 22—p. 600,13 libere et inepte breviavit Ioannes Italus [saec. XI exeuntis] sive potius eius quidam auditor in quaest. et sol. cod. Marc. 265 [s. XV], unde breviuscule haec excerpsit Th. Waitz [Ar. Organ. I 14]: μετὰ δὴ τούτους [Thalem et Anaximandrum] Ἀναξαγόρας ἐπιγεγονὼς ὁ φιλόσοφος καὶ τὴν

τρόπον εἰς τοὺς Ἴωνας † εἰσηγμένος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, δι' ὃν καὶ τὴν κατ' ἐκεῖνον φιλοσοφίαν Ἰωνικὴν ἅπαντες ὀνομάζουσιν. τούτου δὲ γνώριμος Ἀναξίμανδρος γεγονὼς ὁμοίως φιλοσοφῶν γέγονε καὶ τὸν Ἀναξιμένην μετὰ ταῦτα ζηλωτὴν εἶναι τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως πεποιηκὼς Ἀναξαγόρου καθηγητὴν γενέσθαι παρεσκεύασεν. οὗτος δὲ τὴν Μίλητον ἀπολελοιπὼς ἧκεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ Ἀρχέλαον τὸν Ἀθηναῖον πρῶτον εἰς φιλοσοφίαν παρώρμη|σεν. οὗπερ Σωκράτης ἀκροατὴς καταστὰς πολλοῖς καὶ τῶν 226 ὕστερον γεγονότων καὶ τῶν κατ' αὐτὸν αἴτιος τοῦ φιλοσοφεῖν εἰλικρινῶς γέγονε καὶ τοὺς ἐπιγενομένους σχεδὸν ἅπαντας ὡς εἰπεῖν φιλοσοφίας ἐπιθυμητὰς ἀπέφηνε. τῶν δὲ Σωκρατικῶν πολλῶν γεγονότων ἀναγκαῖόν ἐστι νῦν μόνον ποιήσασθαι μνήμην τῶν διαδοχὴν καταλελοιπότων. Πλάτων τοίνυν μάλιστα διενηνοχὼς τῶν ἄλλων ⟨τῶν⟩ ἐπὶ φιλοσοφίαν ἐλθόντων, ὡς ἂν φαίη τις, ἀνεπίφθονον τὴν Σωκρατικὴν μαρτυρίαν παρεσχηκὼς τῆς ἀρχαίας λεγομένης ἀκαδημίας κατῆρξε [διαβεβοημένος]. Σπεύσιππος μὲν οὖν χρόνον τινὰ βραχὺν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως διαμεμενηκώς, ἀρθριτικοῖς δὲ νοσήμασι περιπεσὼν Ξενοκράτην ἀντ' αὐτοῦ κατέστησε τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων ἐξηγητήν. μετὰ δὲ τοῦτον Πολέμων † ἐπεὶ καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τοὺς λόγους τοῦ Πλάτωνος καὶ Κράντορος γέγονε καθηγητής, εἰς ὃν κατέληξεν ἡ ἀρχαία ἀκαδημία. τοῦ δὲ Κράντορος ἀκουστὴς ἦν Ἀρκεσίλαος, ὃς τὴν μέσην ἀκαδημίαν ἐπινενόηκεν, ἥτις μέχρις

Μίλητον καταλιπὼν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὥρμησε καὶ Ἀρχαιόλαόν [l. Ἀρχέλαόν] τινα Ἀθηναῖον ὄντα εἰς τὸν αὐτὸν τῆς φιλοσοφίας ζῆλον ἐνέβαλεν, ὃν δὴ καὶ Σωκράτης διδάσκαλον ἐσχηκὼς πολλοὺς τῶν κατ' ἐκεῖνο χρόνου ὑπερηκόντισε . . . μεθ' ὃν [Platonem] καὶ Σπεύσιππος εἶτα Ξενοκράτης ἀντ' αὐτοῦ ταχέως τὸν βίον παρελθόντος τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων γέγονεν ἐξηγητής, εἶτα Πολέμων καὶ Κάντωρ [sic], εἰς ὃν ἡ ἀρχαία κατέληξεν Ἀκαδημία καὶ ὃς τὴν μέσην Ἀκαδημίαν ἐξεῦρεν, οὗ δὴ καὶ Καρνεάδης ἀκροατής . . . μετὰ δὲ τούτους Κλειτόμαχος γέγονε φιλόσοφος καὶ Φίλων καὶ Ἀντίοχος . . . μετὰ δὲ τούτους [Cleanthem et Chrysippum] Διογένης καὶ [cf. ad p. 600, 10] Βαβυλώνιος καὶ Ἀντίπατρος καὶ πρὸς τούτοις Ποσειδώνιος καὶ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος || πρῶτον B || *physicum modum* N || 1 εἰσηγμένος AB: πρῶτος—ὑπειλημμένος uncis inclusit D, Sauppe hoc reiecto εἰσηγήσασθαι proposuit, censor Lipsiensis εἰσηχέναι, quod ceteris praestat cf. εἰσαγαγόντες p. 598, 18 et p. 610, 3. 4 || 2 φιλοσοφίαν ab Usenero emendatum confirmant BN: σοφίαν A || δὲ om. B || 3 ὅμοιος B || 4 αὐτοῦ A: τοιαύτης B: *istius* N || 5 καθηγητὴν AN: μαθητὴν B || 6 τὸν ante ἀρχέλαον AB: transp. D || 7 καταστὰς πολλοῖς B quod coniecerat Usener: κατὰ τὰς πολ῀ A: *discipulus factus multorum* N || 9 τοὺς om. B || 11 νῦν om. BN || μόνων ci. Usener || τῶν κατὰ διαδοχὴν λελοιπότων AB: corr. Usener. *qui per successionem disce(p)taverunt* N || 12 διενηνοχὴ B || ⟨τῶν⟩ inseruit Sauppe || ἐλθὼν AB: corr. Usener || 13 ἀνεπίφθονον τὴν B: ἂν ἐπίφθονον (om. τὴν) A || 14 κατήρξατο B || διαβεβοημένος glossema vocis διενηνοχὼς v. 12 notavit D cf. Prol. p. 244. διαβεβοημένης censor Lips. qui relictum id ex additis aliquot ad ἀκαδημίας verbis existimabat || 15 αὐτοῦ B: αὐτῆς A: *in hac* N || προαιρέσεως B cf. supra v. 4 || ἀρθριτικοὺς B || 16 νοσεῖ extremo, νοσήμασι incipiente versu A || πεσὼν B || 17 Πολέμωνα BN || ἐπεὶ καὶ ἦν αὐτὸς A: ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἦν B: καὶ ἦν δ^τος (sc. quartus scholae moderator) interpolatum duxit Usener, unde Sauppe Πολέμων [ἐπεὶ] καθῆκει [δ^τος], censor Lips. Πολέμων ἐπορεύθη καὶ αὐτός, Buecheler ἐπῄει καὶ αὐτὸς. tento ἐπεκλίθη aut ἐπεκλήθη καὶ αὐτὸς || 18 Κράτητος καὶ ante Κράντορος in codd. omissum esse veri simile cf. Prol. p. 244 || κράντορος B: κραν^τς hic et 19 A || γέγονε — 19 Κράντορος om. BN || καθηγητικός A || 20 ἀρκεσίλαος ὃς B ut coni. D: ἀργεσίλαος om. ὃς A || ἀκαδημίαν ἐπινενόηκεν ὅστις μέχρι σιγῆς ἐπινενόηκε A:

Ἡγησίνου ἐπιμεμένηκεν. τούτου δὲ Καρνεάδης κατέστη διάδοχος, ⟨ὃς⟩
227 τῆς νέας | ἀκαδημίας τὰς ἀρχὰς συνεώρακεν· ἧς Κλειτόμαχος μετέσχεν.
εἰσὶ δὲ πρὸς ταύταις πάσαις ἀκαδημίαι δύο νεώτεραι, ὧν τῆς μὲν προτέρας προέστη Φίλων, Ἀντίοχος δὲ τῆς ἐφεξῆς. ἡγοῦμαι δὲ τῶν Σωκρατικῶν Ἀντισθένην πάνυ πολλῶν γενομένων οὐδενὸς ἥσσονα εἶναι [καταδεέστερος δὲ], ὃς τὴν Κυνικὴν εἰς τὸν βίον παρήγαγεν. οὗ Διογένης γέγονε ζηλωτὴς προσομοιωθεὶς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα. τούτου δὲ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἀκήκοεν, ὃς τὴν Στωικὴν φιλοσοφίαν ἐξεῦρεν. οὗ μετειλήφει τῶν λόγων Κλεάνθης. καὶ τούτου Χρύσιππος ἀκροώμενος τὴν ὁμοίαν ἀγωγὴν μετελήλυθε. τοῦ δὲ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατὴς γεγονὼς Ἀντιπάτρου καθηγητὴς γέγονε. τούτου δὲ Ποσειδώνιος ἠκροᾶτο. Ἀρίστιππος δὲ Κυρηναῖος ὢν τῆς Σωκρατικῆς ἀκροάσεως μετέσχεν, ἀφ' οὗ τὴν Κυρηναϊκὴν φιλοσοφίαν ἔγνωμεν. ἀλλ' οὐδὲ τῶν Μεγαρικῶν Εὐκλείδην δίκαιον παριδεῖν, ὃς τῶν Σωκρατικῶν οὐδενὸς δεύτερος τὴν διάνοιαν γέγονεν,
228 ἢ Στίλπωνα τὸν Μεγαρικὸν τὸν τῶν αὐτῶν δο|γμάτων εὑρετὴν ὑποληφθέντα. τοῦτον δὲ Μενέδημος ὁ Ἐρετριεὺς διεδέδεκτο, ἀφ' οὗ Ἐρετρικὴ ⟨ἡ⟩ φιλοσοφία ἐπικέκληται. Φαίδωνα ⟨δὲ⟩ τὸν Ἠλεῖον οὐδεὶς ἠγνόησε τῶν Σωκρατικῶν εἰς πρῶτα ἥκειν ὑπειλημμένον * * *

Ἀριστοτέλης δὲ Πλάτωνι πάνυ πολὺν χρόνον συνδιαγεγονὼς δόγμασιν ἑτέροις ἑαυτὸν προσνενέμηκεν. ὅσπερ Θεόφραστον προεστήσατο τῆς κατ'

ἀκαδημίαν μέχρι σιγῆς ἐπινενόηκε B (μέχρι σιγῆς non vertit N): correxi Prol. p. 245 cf. Mus. Rh. XXXI 47 [1]. ex Galeni exemplo Bonnensi ἐπέσχηκε protulit D, unde μετὰ σιγῆς ἐπέσχηκε τὴν γνώμην censor Lips. || 1 καρνιάδης A || ⟨ὃς⟩ addidit D || 2 τῆς μέσης BN || τὰς ἀρχὰς δὲ B *cuius principia* N || συνεώρακεν i. e. *constituit* posteriorum usu || ἧς scripsi cf. v. 12. vide Sexti P. H. I 220 et Euseb. XIV 4 16: ὁ AB: οὗ edd. || μετέσχεν A: μετασχὼν B || 3 ταύταις πᾶσαι B: ταύτας πάσας A || νεώταται AB: corr. Usener || 4 τὸν σωκρατικὸν ABN || 5 ἥσσονα εἶναι
o o
καταδεέστερος δὲ B: ἴσ ἦν καταδεέστερ δὲ A: καταδεέστερος δὲ (cf. infra v. 14 BN) delevi || 6 τὴν νίκην AB: *et litem* N || εἰσήγαγεν
θ′ ●
B || 7 προσομοιω A itemque προσομοιωθεὶς B quod tueor cf. v. 9 τ. ὁμοίαν ἀγωγὴν μετελήλυθε || ἠκηκόει B || 8 ὅς τινὰ AB || τὸν λόγον A || 10 διογένους AB || γεγονὼς A: γέγονεν B || 11 καθηγητὴς B: καθηγητικὸς A || γέγονε om. B, sed cf. p. 599, 13 || δὲ Ποσειδώνιος ἠκροᾶτο om. B: habent AN || 12 δὲ A: ὁ B || ὢν A: ὃς BN || 13 ἔγνωμεν A: ἔσχομεν BN || τῶν μεγαρικῶν εὐεκτικὴν δίκαιον παρεῖδεν A: τὴν μεγαρικὴν παριδεῖν δίκαιον B: *megaricam dyalecticam est praetervidendum* N: correxi. τῶν Μεγαρικῶν ἐριστικὴν cf. p. 604, 15 Charterius, cui τὴν ante ἐριστικὴν addebat D. noli τὸν Μεγαρικὸν scribere || 14 ὃς B: ὡς A || δεύτερος τὴν διάνοιαν γεγονὼς A: καταδεέστερος γέγονεν BN cf. supra v. 5 || 15 ἧς τίλπν A: εἰς ςίλπωνα B || τὸν τῶν B: τῶν A || εὑρετὴν πεμφθέντα B: εὑρετὴς ἦν A: correxi. de ὑποληφθέντα cf. Prol. p. 257. Usenero
τ
placuerat αἱρετιστήν || 16 τοῦτον B: τοὺ A || δὲ AN: ὃν B || παρμενίδης ABN: corr. I. Camerarius || διέδεκτο AB: correxi. *huic... successit* N. τούτῳ — διείλεκτο Usenerus || 17 ἡ add. Gomperz || ἐπιδέδεικται BN || φαίδρονα A || δὲ addidi || ἥλιον A || 18 πρῶτα B: πρώτους A || ὑπηλεμμένων A || ὑπειλημμένον B: manca est oratio quia huc Anaxarchi successionem inepte inferserunt codices, cui suum dedi locum p. 601, 13. 14 cf. Prol. . p. 243 || 19 πλάτωνι B: πλάτωνος A || δόγμασιν A: δόγμα BN || 20 ὅνπερ AN: οὗπερ B || κατὰ τῶν AB: καθ' αὑτὸν D cf. N *in heresi sua*, sed in eiusmodi periphrasibus reflexivum numquam admittitur

αὐτὸν αἱρέσεως καὶ τὸν Στράτωνα προήγαγεν εἰς ἴδιόν τινα χαρακτῆρα
φυσιολογίας * * *

[εἰσὶ δὲ τῶν γεννικωτέρων φιλοσόφων ἴνδικες δύο, τινὲς μὲν Ἰταλιῶται, | 229
ὧν Πυθαγόρας εὑρετὴς γεγένηται, καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσας]
* * * ταύτης δὲ λέγεται κατάρξαι Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἀπορητικῆς
μᾶλλον ἢ δογματικῆς τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκούσης. μετὰ δὲ τοῦτον τοῖς
αὐτοῦ βουλήμασιν εὐαρεστηθεὶς καὶ Παρμενίδης οὐ τῶν ἀφανεστέρων
ἐπιβεβηκέναι δοκεῖ. Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης τῆς ἐριστικῆς φιλοσοφίας
ἀρχηγὸς μνημονεύεται γεγονώς. τούτου δὲ Λεύκιππος ὁ Ἀβδηρίτης ἀκου-
στὴς τὴν τῶν ἀτόμων εὕρεσιν ἐπινενόηκε πρῶτος. Δημόκριτος δὲ παρ'
αὐτοῦ τὸ δόγμα παρειληφὼς μᾶλλον ἐκράτυνεν. οὗ Πρωταγόρας ὁ Ἀ-
βδηρίτης ζηλωτής, ὃς καὶ συστάτης τῶν κατὰ φιλοσοφίαν τεχνῶν * * *

* * * οὗπερ Ἀνάξαρχος ὁ Ἀβδηρίτης τῶν λόγων εἰς μίμησιν ἀφι- 228
κόμενος τῷ Πύρρωνι καθηγήσατο Σκεπτικῆς ὢν φιλοσοφίας * * *

* * * Ἐπίκουρος δὲ κατολιγωρήσας, ὥς τινες ὑπειλήφασι, τῆς κατὰ
φιλοσοφίαν σεμνότητος ἐπί τινα τρόπον κατελήλυθεν οὐ πάνυ παρὰ τοῖς
ἀκριβέσι τῶν φιλοσόφων εὐδοκιμηκότα. τούτου δὲ Μητρόδωρος ἠκρο-
ᾶτο * * *

4 πῶς τὴν φιλοσοφίαν ὥρισαν.

Ὡρίσθη δὲ τῶν φιλοσοφιῶν ἡ μὲν ἐξ ἀνδρὸς ὥσπερ ἡ κατ' Ἐπί- 229

---

1 προσήγαγεν ABN: corr. D || τινα om. B || 2 φυσιολογίας B: φυσιολο (with γ' written above; item explicandum) A || sequitur in codd. Epicuri et Metrodori mentio extremo cap. v. 15—18 a me adiuncta || 3 cum ἴνδικες (sic AB cf. Labbaei gloss. iur. p. 13) alienum est huic scriptori tum ordo successionum discrepat, quare εἰσὶ—ἀκμάσας damnavit Usener cf. Prol. p. 243 || γενικωτέρων AB: λογικωτέρων Brandis Mus. Rhen. III 1829 p. 110 || μὲν A: δὲ B || 4 γεγένηται A: γέγονε B || 5 ξενοφάντης AB || ἀποριτικῆς et δογματικῆς AB: ἀπορητικὸς—δογματικὸς—δοκῶν (similiter N) D || 6 τῆς ante τοῖς add. B || δοκοῦσι AB: correxi || 7 οὐ AB: ὃς D. at Galenus acquievisse Xenophanis ἀκαταληψίᾳ nec obscuriora tetigisse Parmenidem dicit cf. Epiphan. supra p. 590, 17 || 8 ἀποβεβηκέναι AB: ex exemplo Bonn. corr. D || 9 ὁ B: om. A || 11 προταγόρας AB: *pitagoras* N || 12 ὃς B: οὗ A || καὶ συστάτης τῶν κατὰ φιλοσοφίαν τέχνην A: συνεστήσατο τὴν τῆς φιλοσοφίας τέχνην B: *qui dixit philosophiam artem* N || 13 secuntur capitula ea, quae falso p. 600, 18. 601, 2 inserta iam aptiorem in ordinem reduxi cf. Clem. Strom. I 14 p. 353 P. . . . Δημοκρίτου δὲ ἀκουσταὶ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος, οὗ Διογένης ὁ Σμυρναῖος, οὗ Ἀνάξαρχος, τούτου δὲ Πύρρων, οὗ Ναυσιφάνης· τούτου φασὶν ἔνιοι μαθητὴν Ἐπίκουρον γενέσθαι. cf. Eus. P. E. XIV 17 16 [Prol. p. 244] || ἀναξαγόρας ABN: corr. Panzerbieter Seebod. Annal. Suppl. V 216 || 14 ὢν A: ὄντι BN. utrum rectius sit, propter lacunam dubium. delebat D || 16 μετελήλυθεν AB: correxi. nam μετέρχεσθαι praepositioni coniunctum neque huius scriptoris [cf. p. 600, 9. 604, 17] neque ceterorum mori convenit cf. p. 593, 13. de Epicuri reprehensione cf. Prol. p. 245 sq. || 17 εὐδοκιμηκότα A comp.: εὐδοκιμώτατον B

19 titulum habent BN: om. A. de c. 4 cf. Prol. p. 246 || 20 ὡρίσθη A: ὡρίσαντο B: *nominantur* N: ὠνομάσθη D verisimiliter, etsi non longe abest Simplic. in Epict. p. 41, 52 Did. τὸν τοιοῦτον ἰατρὸν σέβει . . . καὶ εὐεργέτην ὁρίζεται || τὴν φιλοσοφίαν B || ἡ μὲν—ὥσπερ ἡ om. B || εἰ κατ' ἐπικουρίαν A: κατ' ἐπίκουρον B: fortasse in A lectione latet κατ'

230 χουρον· ⟨ἡ δὲ⟩ | ἐκ τέλους [καὶ δόγματος] ὥσπερ ἡ Εὐδαιμονική· ὁ γὰρ Ἀνάξαρχος τέλος τῆς κατ' αὐτὸν ἀγωγῆς τὴν εὐδαιμονίαν ἔλεγεν. ἡ δὲ ἐξ ἐνεργείας ὡς ἡ Περιπατητική· τὸν γὰρ Ἀριστοτέλη κατὰ τοὺς περιπάτους συνουσίας πρὸς ὁμιλητὰς ποιούμενον τῆς ἐπωνυμίας ταύτης κατηξιωκέναι τὴν κατ' αὐτὸν φιλοσοφίαν. ἡ δὲ δι' ἔνστασιν ὡς ἡ Κυνική [διαλεκτική]. ἡ δ' ἀπὸ τόπου ὡς ἡ Στωικὴ καὶ Ἀκαδημαϊκή. ἡ δὲ ἀπὸ διαθέσεως ὡς ἡ Σκεπτική. ἡ δὲ ἐξ ἀνδρὸς καὶ πόλεως καὶ δόγματος ὡς ἡ κατὰ Ἀρίστιππον Ἀριστιππικὴ μὲν ἀπὸ τοῦ εὑρηκότος, Κυρηναϊκὴ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἧς ἐκεῖνος μετεῖχεν, ἡδονικὴ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς κατ' αὐτὸν φιλοσοφίας· τὸν γὰρ Ἀρίστιππον τῇ ἡδονῇ προσκεκλίσθαι μᾶλλον.

231 [περὶ τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας. τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας τῶν ὕστερον γεγονότων τινὲς ὑπενόησαν προτετάχθαι ἡγούμενοι δεῖν τοὺς μέλλοντας ἀκριβῶς φιλοσοφεῖν μὴ πρότερον τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἢ τί τῶν ὄντων ἕκαστόν ἐστι γιγνώσκειν.]

5

Οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν τὴν φιλοσοφίαν εἶναι δύναμιν γνωστικὴν καὶ περιποιητικὴν ἀρίστου βίου, ἄριστον βίον εἰπόντες τὸ ζῆν ἕκαστον κατ' ἀρετήν, οἱ δὲ ἄσκησιν ἀνθρώποις [ἀρίστης ζωῆς] ἐπιτηδείας τέχνης ὡρίσαντο, ἄσκησιν

⟨Ἐπίκουρον⟩ Ἐπικουρεία || 1 post Ἐπίκουρον συμβέβηκεν interpolavit A ex scholastica adnotatione olim ad v. 5. ἐξ ἐνεργείας delatum cf. Simplic. in Ar. cat. f. 1 ε Bas. ἡ ἀπὸ συμβεβηκυίας ἐνεργείας. cf. schol. Aristot. p. 23b43. 35a42: συμβέβηκεν om. B || 1 ⟨ἡ δὲ⟩ add. D || καὶ δόγματος induxit D conl. schol. Arist. p. 23b25. 35b6 || 2 ἀγωγῆς B ut emendaverat Zeller H. Ph. I³ 780: εὐαγω (i. e. εὐαγωγίας) A: ἀναγωγῆς Fabricius ad Sext. Emp. VII 48 || 3 ἐνεργείας ὡρίσθη ὥσπερ B || τὸν γὰρ Ἀριστοτέλη testantur AB cf. v. 10 || 4 ποιούμενον B: ποιούμενος A || 5 κατηξιωκέναι B: κατηξίωκε A || post φιλοσοφίαν add. φασίν B || ἡ δὲ B: αἱ δὲ A || ἡ κυνικὴ B: εἰκονικὴ A || 6 διαλεκτική A: hic om. BN || ἡ δ' ἀπὸ χώρας ὡς ἡ διαλεκτική ἡ δὲ ἀπὸ τόπου B: *quidam vero a terra vel a loco: sicut stoici* N, unde duplex enucleatur interpretis interpolatio, una διαλεκτική, altero ἀπὸ χώρας ad τόπου referenda || ἡ ante Στωικὴ om. A || ἀκαδημιακή B || αἱ δὲ ἀπὸ διαθέσεως A || ἡ ante Σκεπτικὴ B: om. A || 7 αἱ δὲ A || καὶ πόλεως B ut scripserat D: om. A || 8 Ἀριστιππιακὴ B: om. A: Ἀριστίππειος [conl. Demetr. de eloc. 296] addiderat D. de forma Ἀριστιππική cf. Mus. Rhen. XXVIII 339 || κυνηνατική A || 10 τὴν ἡδονὴν προσκεκλεῖσθαι AB (τ' ἡδον' A): corr. I. Bernays cf. πρόσκλισιν p. 604, 3. τὴν ἡδονὴν προηρῆσθαι Heimsoeth, τ. ἡδονὴν προβεβλῆσθαι Sauppe || 11 μᾶλλον vix sanum. suspicor μόνον. ὁμολογοῦσι Usener || post μᾶλλον sequitur τινὲς ὑπενόησαν quod infra collocavit v. 13 D ex coniectura Useneri, qui intellexit proximum capitulum περὶ—γιγνώσκειν (12—15) ex scholastico usu additum inde in continuam scripturam irrepsisse, cuius rei transposita illa vocabula testimonio esse || 12 τῆς φιλοσοφίας om. B || 13 τινὲς ὑπενόησαν cf. ad v. 11. vide Sext. Pyrrh. Hyp. II 13 || 15 πρὶν εἴ τι B: πρὶν ὅτι A: corr. censor Lips. || τί τῶν ὄντων ἕκαστον cf. p. 603, 9 || τῶν ὄντων Usener: τούτων A: τούτου B

17 διαγνωστικὴν coni. Usener cf. p. 597, 10. 606, 8 || 19 ἀρίστης ζωῆς interpolata ex interpretatione ἀρίστου βίου v. 18 AB: omisit ἀρίστης ζωῆς N cf. Plut. Plac. ph. I prooem. 3 p. 273, 11 οἱ μὲν οὖν Στωικοὶ—τὴν δὲ φιλοσοφίαν ἄσκησιν ἐπιτηδείου τέχνης Prol. p. 244

μὲν τὴν φιλοσοφίαν εἰπόντες, ἐπιτηδείαν δὲ τέχνην τὴν σοφίαν ὀνομάσαντες, ἥ τίς ἐστι κατάληψις θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων. εἰσὶ δ' οἳ θεωρητικὴν ἕξιν αἱρετῶν καὶ φευκτῶν ὑπέλαβον χρῆναι μᾶλλον ὀνομάσαι [δὲ] αὐτήν, αἱρετὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ φήσαντες εἶναι, φευκτὰ δὲ τὰ κακά, καὶ ἀγαθὸν τὸ δι' ἑαυτοῦ αἱρετὸν ὠφελείας τῷ μετιόντι γιγνόμενον αἴτιον, κακὸν δὲ τὸ δι' ἑαυτοῦ ἐκκλινόμενον βλάβης καθιστάμενον αἴτιον.

6 πόσα μέρη τῆς φιλοσοφίας. 232

Μέρη δὲ τῆς φιλοσοφίας κατὰ τοὺς πλείστους ἀκριβεστάτους εἶναι δοκοῦντας τρία παρειλήφαμεν, τό τε λογικὸν δι' οὗ καταμανθάνομεν, τί τῶν ὄντων ἕκαστον κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ συμβεβηκός, καὶ τὰς διαφορὰς τούτων πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τοιαῦτα γινώσκομεν· καὶ τὸ φυσικὸν δι' οὗπερ ἔστι καθορᾶν, τίς ἡ αἰτία τοῦ τάξει προϊέναι τῶν οὐρανίων τὴν κίνησιν ὅσα φέρεσθαι δοκεῖ, καὶ τίνες αὐτῶν ταχυτῆτες ἢ βραδυτῆτες πρὸς ἄλληλα καὶ ὅσα τούτων ἐστὶν ὅμοια. καὶ τρίτον τὸ πάντων ἀναγκαιότατον καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι χρησιμώτατον τὸ ἠθικόν, δι' οὗ μανθάνομεν ἀλλήλοις ὁμιλεῖν καὶ συμβάλλειν προσηνῶς, καὶ τοὺς μὲν θρασυτάτους ὑπερορᾶν οὐ μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ γελῶντες καὶ ἐλεοῦντες, τοὺς δὲ σπουδαιοτάτους καὶ ἐπιεικεστάτους στέργειν, ὡς τούτων μὲν τὸν βίον ῥᾴονα καὶ βελτίους τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐντεύξεις ποιουμένων, ἐκείνων δὲ τὸ ἦθος δυσπρόσοδον καὶ παντάπασιν ἀνομίλητον τὸν βίον ἀπεργαζομένων.

7 περὶ αἱρέσεων. 233

Τὴν αἵρεσιν ὑπολαμβάνουσί τινες εἰρῆσθαι τριχῶς, κοινῶς καὶ ἰδίως

---

1 εἰπόντες Usener: πάντες A: om. BN || δὲ om. A || νομίσαντες ABN: corr. Usener || 2 τε B: om. A, sed cf. Plut. l. c. || εἰς δὲ A: εἰς δὲ τὴν B: *quidam vero* N cf. Prol. p. 236: corr. Usener || 3 ὠνόμασαν δὲ AB: ὀνομάσαι δὲ Charterius: ὠνομάσθαι Usener || 4 καὶ D: τὸ AB || 6 cf. p. 611, 8 αἴτιον ἡγήσαντο καθεστάναι

7 titulum praebent BN: om. A. de c. 6 cf. Prol. p. 246 || 8 πλείστοις censor Lips.; fort. πλείστους καὶ ut vertit N, sed cf. p. 612, 10 || ἀκριβέστατα B || δοκοῦντα B || 9 τί BN: τ̄ (τὴν) A || 10 καὶ ante κατὰ B (inseruerat D): om. A || 11 καὶ τὸ scripsit D: ἧς (i. e. ῡ, = δεύτερον, olim ut fieri solet mrg. adscr.) καὶ B: τὸ (om. καὶ) A || 12 τίς ἡ αἰτία A: τὴν αἰτίαν B || προσιέναι B || 13 φαίνεσθαι AB: corr. Usener cf. Cobeti V. L.[2] 121 || τίνες—ταχυτῆτες ἢ βραδυτῆτες AN: τίνα—ταχύτατα ἢ βραδύτατα B || 17 καὶ γελῶντες A: γελῶντες B: *spernere et non odire: sed misereri* N cf. Prol. p. 255 sq. || 17 δὲ om. B || 18 στέργοντες AB: στέργειν ὡς scripsi. infinitivum suaserat censor Lips. || τοῦτον B || μὲν οὖν τὸν B || ῥᾴον ἀσκεῖν AB: corr. Usener || βέλτιον AB: corr. cens. Lips. inclusit Usener || 19 post ἐντεύξεις add. ἀγαθὰς A quod om. B damnaveratque censor Lips. || ποιούμενον B || δισπρόδοδον A: δυσπρόοδον B || 20 ἀπεργαζόμενον B

21 περὶ αἱρέσεως AB: *de heresibus* N. de c. 7 cf. Prol. p. 246 || 22 in B τὴν αἵρεσιν — 604, 4 ἀναφερόντων hic omissa et superscripto titulo περὶ αἱρέσεως extremo capiti post ἀπείρου addita sunt. adscriptae tamen sunt litterae ᾱ et β̄ quibus verus ordo qui in N quoque apparet indicaretur || καὶ ante ἰδίως om. B

καὶ ἰδιαίτατα. κοινῶς μὲν τὴν τινὶ πράγματι τῶν κατὰ τὸν βίον συγκατάθεσιν, ἰδίως δὲ τὴν ἐν τέχνῃ, ἰδιαίτατα δὲ τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ· κατ' ἔννοιαν δὲ τὴν αἵρεσιν εἶναι πρόσκλισιν δογμάτων πολλῶν πρὸς ἄλληλα συμφώνων ἢ πρὸς ἓν τέλος ἀναφερόντων. τέσσαρας δὲ εἶναι ταύτας γενικωτάτας νομίζουσιν οἱ περὶ τούτων διειληφότες, μίαν μὲν τὴν δογματικὴν τὴν πολλοῖς συγκατατιθεμένην καὶ βεβαιω⟨τικήν, δευ⟩τέραν δὲ τὴν σκεπτικὴν τὴν περὶ πάντων ζητητικήν. πρὸς δὲ τούτοις εἶναι τρίτην τὴν ἐριστικὴν τὴν διὰ σοφισμάτων νικᾶν ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἐσπουδακυῖαν· σοφίσματα δὲ τὰ τοιαῦτα νομίζουσιν, οἷον 'ὅπερ εἰμὶ ἐγὼ οὐκ εἶ σύ, ἄνθρωπος δέ εἰμι, σὺ ἄρα οὐκ ἄνθρωπος,' καὶ τοὺς τοιούτους μειρακιώδεις λόγους καὶ ἐριστικούς. μικτὴν δ' αἵρεσιν προσειρήκασι τὴν τισὶ μὲν δόγμασι συγκατατιθεμένην, περὶ
234 πολλῶν δ' ἠπορηκυῖαν καὶ μὴ πάντα διεξιοῦσαν συγ|καταθετικῶς. εἶναι δὲ δογματικοὺς * * * καὶ † τοῖς Ἐπικούρῳ προορισμένοις, σκεπτικοὺς δὲ Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην καὶ Ἀνάξαρχον τὸν Ἀβδηρίτην καὶ τὸν ἄγαν ἠκριβωκέναι τὴν ἀπορητικὴν ὑποληφθέντα Πύρρωνα. ἐριστικοὺς δὲ κεκλήκασιν Εὐκλείδην καὶ Μενέδημον καὶ Κλεινόμαχον. τοὺς δὲ τὴν μικτὴν αἵρεσιν μετεληλυθότας ὑπάρχειν Ξενοφάνην μὲν περὶ πάντων ἠπορηκότα, δογματίσαντα δὲ μόνον τὸ εἶναι πάντα ἓν καὶ τοῦτο ὑπάρχειν θεὸν πεπερασμένον λογικὸν ἀμετάβλητον, τὸν δὲ Δημόκριτον ὁμοίως περὶ μὲν τῶν ἄλλων μηδενὸς ἀποφηνάμενον, ἓν δόγμα δὲ καταλελοιπότα τὸ περὶ τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ ἀπείρου.

---

1 μὲν τοῖς τινι A: μέν τινι (om. τοῖς) B: corr. D conlato Sext. Emp. Pyrrh. H. I 16 || συγκατάθεσιν B: σύνθεσιν A || 2 τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ BN: τὴν φιλοσοφίαν A || cf. Ps. Gal. def. med. XIX p. 352 K. || 3 πρόσκλησιν (sic) A: προσκλήκασι B: corr. I. Camerarius || σύμφωνον AB: corr. D || 4 ἢ Usener: εἶναι A: οὖσαν B || ἀναφέρων A: ἀναφέροντα B: corr. Ald. Ven. 1525 || ante τέσσαρας superscripsit B πόσαι αἱρέσεις β̄ cf. supra ad p. 603, 22 || εἶναι ταύτας B: εἰσὶν οἱ τὰς A || 5 οἱ περὶ τούτων διειληφότες om. N, cancellis saepserat D qui cum Usenero τέσσαρας δὲ ἐκεῖνοι τὰς γ. scripserat || τούτου B || τὴν post μὲν om. B || 6 κατατιθεμένην AB: corr. Usener conlatis Sexti Pyrrh. H. locis p. 5, 25; 9, 15; 21, 19. 23 Bekk. cf. infra v. 11. 12 || βεβαιοτέραν δὲ τὴν B: βεβαιοτέραν τὴν A: correxerunt D et Usener || 7 τρίτην εἶναι B || ἐριστικὴν A cf. p. 601, 8: σοφιστικὴν BN || 8 ταῖς ζητήσεσιν BN: ταῖς νικήσεσιν A unde τοῖς νείκεσιν legebatur || τὰ post δὲ B ut suppleverat D: om. A || 9 νομίζουσιν ABN: ὀνομάζουσιν D ut simul ἐριστικοὺς (v. 10) defendatur || 10 καὶ ante ἐριστικούς inclusit D: rectius ambas voces secludes. afferuntur enim haec ἐριστικῆς v. 7 exempla || 11 προειρήκασι B || μὲν om. B || συγκατατιθεμένην B: κατατιθεμένην A || 12 μὴ κατὰ πάντα B || 13 δογματικοὺς B: δογματικὴν A || interciderunt aliorum dogmaticorum nomina || καὶ τοῖς ἐπικούρῳ προορισμένοις A: καὶ τοὺς ἐπικούρους προσορισμένους B: *dogmaticos vero esse epicureos* N. quid subsit nescio || 15 σκεπτικοὺς δὴ A || ἀποληφθέντα A: ἀπολειφθέντα B: corr. D || 16 μενέδημον B: μενίδημον A || κλειτόμαχον B: κλυτόμαχον: corr. Gomperz cf. Nietsche Mus. Rh. XXV 222 || τὴν μικτὴν AB ut coni. D: antea κατὰ μικτὴν ||
τ′
17 ξενοφάνην B: ξενοφαν A || παρὰ B || ἠπορηκότα A: ἠπορηκότι B || 18 δογματίσαντα cf. Sext. P. H. I 225 || τὸ εἶναι B: ὁ εἶναι A || 20 ἔνδειγμα AB: *unum dogma* N cf. Prol. p. 236: correxerat Usener ||
α
καταλέλοιπ A: καταλελοιπέναι B: corr. D || τῶν om. B || 21 post ἀπείρου secuntur in B περὶ αἱρέσεως: ⁓ τὴν αἵρεσιν — ἀναφερόντων vide ad p. 603, 22

8 τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας.

Ἀρχὴ δὲ λέγεται τριχῶς· ἡ μὲν ὡς αἰτιώδης, ἡ δὲ ὡς ἐν τρόπῳ συστάσεως, ἡ δὲ ἀποδείξεως. αἰτιώδης μὲν οὖν ἐστιν ἀρχή, ὅταν ζητήσωμεν, τί ποτ' ἐστὶ τὸ πεποιηκὸς | εἰς ἐπίνοιαν τοὺς πρώτους ἐλθεῖν φιλοσοφίας. 235 ἐν τρόπῳ δὲ συστάσεως, ὅταν ζητήσωμεν ποῖον μέρος πρῶτον [ἐκ] τῆς τέχνης συνέστηκεν· ἀποδείξεως δέ, ὅταν τὰ ὑφ' ἡμῶν κατασκευαζόμενα ἀποδεικνύωμεν. αἰτία δὲ φιλοσοφίας εὑρέσεώς ἐστι κατὰ Ξενοκράτη τὸ ταραχῶδες ἐν τῷ βίῳ καταπαῦσαι τῶν πραγμάτων.

9 περὶ σημείου. [cf. Sext. P. H. II 100sq.]

Σημεῖον τοίνυν οἱ μὲν διαλεκτικοί φασιν ἀξίωμα ἐν ὑγιεῖ συνημμένῳ προκαθηγούμενον ἐκκαλυπτικὸν τοῦ λήγοντος. τῶν δὲ σημείων τὰ μέν ἐστιν ἐνδεικτικά τὰ δὲ ὑπομνηστικά· ὑπομνηστικὸν μὲν οὖν ἐστιν, ὅπερ συμπαρατηρηθὲν τῷ σημειωτῷ ἅμα ⟨τῷ⟩ φανῆναι τὸ σημεῖον καὶ τοῦ σημειωτοῦ εἰς γνῶσιν ἡμᾶς ἄγει, ὁποῖόν ἐστιν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ· τοῦτον γὰρ ἰδόντες εὐθὺς γινώσκομεν, ὅτι ἐκ πυρὸς | γεγονώς ἐστιν. ἐνδεικτικὸν δέ ἐστι σημεῖον 236 τὸ μὴ πρότερον συμπαρατηρηθὲν τῷ σημειωτῷ, οὗ δὲ φανέντος εἰς γνῶσιν ἀφικόμεθα τοῦ σημειωτοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῆς γάλα ἐχούσης εὐθὺς γινώσκομεν, ὅτι τετοκυῖά ἐστιν.

10 περὶ συλλογισμοῦ. 236

Συλλογισμὸς δέ ἐστι λόγος διδομένων ἀποκρίσεων παρὰ τῶν διαλεγομένων συνάγων συμπέρασμα ἀπροσδόκητον ὡς ἐν τῇ Πολιτείᾳ παρὰ Πλάτωνι. τοῦ γὰρ Θρασυμάχου, εἰρηκότος ὅτι τὸ δίκαιόν ἐστι ⟨τὸ⟩ τοῦ κρείττονος

2 δὲ om. B || 3 ἡ ἀποδείξεως B || 5 μέρος BN: μέρος ἐστὶ A || post πρῶτον A exhibet ὃ rec. man. superscriptum || ἐκ AB: om. N. τῆς τέχνης intellegenda est philosophia || 6 ἀποδείξει AB male intellecto compendio || 7 ἀποδείκνυμεν AB: corr. D || μὲν ἰσωκράτη AB: correxi ex versione N *secundum zenocratem* (Charter. κατὰ μὲν Ξενοκράτη). D scripserat μὲν Σωκράτη ex Useneri coniectura. de neutro constat. cum sententia cf. Krische Theol. 320 Prol. p. 236. 246 || 8 καταπαύσας A

9 de c. 9 cf. Prol. p. 246 || 10 διαλεκτικοὶ B: διάλεκτοι A || ἀξίωμα AN: om. B || συνημμένον καὶ ἡγούμενον AB: corr. Prantl Gesch. d. Log. I 609 || 11 ἐκκαλυπτικὸν B: ἐγκαταληπτικὸν AN || 12 συμπαρατεθεικε [sic] A: συμπαρατίθεται B: corr. D || 13 τὸ σημεῖον τῷ ἅμα φανῆναι A: τῷ σημείῳ τὸ ἅμα φανῆναι B: ex Sexto l. c. corr. D || σημείου τοῦ AB: corr. D ubi otiose ἀδηλουμένου additum || 14 ἀγαγεῖν AB: correxi ἤγαγεν D || τοῦ ante καπνοῦ om. B || τοῦτο B || 15 γεγονότος AB: corr. Charterius: recte N || 16 ὃ μὴ ABN: corr. D || συμπαρατηρηθὲν B ut coniecerat D: παρατηρηθὲν A || τοῦ σημείου τοῦ διαφανέντος AB: corr. D || 17 τοῦ σημείου AB: recte N ut coni. D || 18 signum ex lacte habet Sext. P. H. II 106

19 de c. 10 cf. Prol. p. 247 || 20 παρὰ (sic) A: περὶ B || 21 συνάγων B: συναγωγῶν A || Πλάτωνι rep. p. 338 c cf. Strabo I 18 p. 11 || 22 τὸ om. AB

συμφέρον ⟨συνάγει ὁ Σωκράτης, ὅτι καὶ δίκαιόν ἐστι τὸ μὴ συμφέρον⟩ αὐτοῖς προστάττουσι ποιεῖν.

11 περὶ ὅρου.

Ὅρος δέ ἐστι λόγος σύντομος εἰς γνῶσιν ἡμᾶς ἄγων ἑκάστου πράγματος
237 ἢ λόγος διὰ βραχείας ὑπομνήσεως ἐμ|φανὲς ἡμῖν ἀπεργαζόμενος τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα· τῶν δὲ ὅρων οἱ μέν εἰσιν οὐσιώδεις, οἱ δὲ ἐννοηματικοί.

239

12 περὶ κριτηρίου. [cf. Sext. P. H. II 14. 15]

Κριτήριόν ἐστι πράγματος διαγνωστικὴ κατανόησις. κριτήριον δέ ἐστι διττόν· τό τε ᾧ χρώμενοι βιοῦμεν καὶ τὸ περὶ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας. λέγεται δὲ τὸ κριτήριον τριχῶς, κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα.

238

13 περὶ ἀληθοῦς. [cf. Sext. P. H. II 81 sq.]

Ἀληθές ἐστι τὸ ἀντικείμενόν τινι. διηλλαγμένον δὲ τὸ ἀληθὲς τῆς ἀληθείας τριχῶς οὐσίᾳ συστάσει δυνάμει. οὐσίᾳ μέν, ἐπειδὴ τὸ ἀληθὲς ἀσώματόν ἐστιν (ἀξίωμα γάρ ἐστι καὶ λεκτόν), ἡ δὲ ἀλήθεια σῶμά ἐστιν· ἐπιστήμη γὰρ πάντων ἐστὶν ἀληθῶν, ἡ δὲ ἐπιστήμη πως ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν πνεῦμα εἶναι δοκεῖ, ὅπερ σωματοφυὲς μάλιστα ἂν εἰκότως δοκοίη. συστάσει δὲ διήλλακται ταῦτα τῷ τὸ μὲν ἀληθὲς ἁπλοῦν εἶναι, οἷον 'ἐγὼ διαλέγομαι', τὴν ⟨δ'⟩ ἀλήθειαν ἡμῖν εὑρῆσθαι περιληπτικὴν οὖσαν πάντων ἀληθῶν. δυνάμει δὲ ἐξήλλακται τῷ τὸ μὲν ἀληθὲς καὶ φαύλῳ τινὶ ἐπιγίνεσθαι (λέγει γάρ ποτε ἀληθῶς καὶ ὁ μὴ πάνυ ἐσπουδασμένος), τὴν δὲ ἀλήθειαν μόνοις ἔντροφον εἶναι τοῖς σπουδαίοις [τρόποις].

---

1 συμφέρον A: συμφέρει B || συνάγει — συμφέρον explevit D nisi quod ἐστὶν ἀσύμφορα scripsit || 2 αὐτ῀ A: αὐτὸ B: corr. D

3 de c. 11 cf. Prol. p. 247 || 4 δὲ AN: om. B

7 de c. 12 cf. Prol. p. 247 || 8 πράγματος AN: πραγμάτων B || κριτήριον AN: κριτικὸν B || βιῶμεν AB || post ἰδίως add. καὶ B

11 de c. 13 cf. Prol. p. 247 || 12 ἐστὶν τὸ B: ἐστι καὶ A || 15 ἀληθῶν: Sextus addit ἀποφαντική || ἡ B: om. A || πῶς ἡγεμονικόν ἐστι tituli instar pinxit A: πῶς ἔχον Sextus || 16 σωματοφυῆ A: σωματοποιεῖ B: corr. Charterius || 17 δοκοίη B: δοκῇ A || ἡ σύστασις δὲ AB || διήλλακται A: διήλλεκται B || ταῦτα A: τούτων B || τῷ B: τὸ A || ἁπλοῦν D: δῆλον AB || 18 δ' inseruit D || ἡμεῖς εὑρεῖσθαι A: ὑμεῖς εὑρῆτε B: corr. D || 19 πάντων ἀγαθῶν A: ἀληθῶν πάντων B: corr. D || 21 μόνην AB: corr. D || τοῖς σπουδαίοις τρόποις B: τοῖς τρόπον Σ (εἶναι) σπουδαίοις A unde D effecerat τοῖς παράπαν οὖσι σπουδαίοις. inclusi τρόποις vel τρόπον εἶναι, quod ἔντροφον vocis glossema esse ipsa varietate positurae arguitur. nempe ἐν τρόποις εἶναι τοῖς σπουδαίοις correctum volebat interpolator

14 περὶ διαιρέσεως.

Τὴν διαίρεσιν ὑπολαμβάνουσι χωρισμὸν εἶναι τῶν συνεληλυθότων εἰς ἕν. διαιρεῖσθαι δὲ νομίζουσιν ὀνόματα εἰς σημαινόμενα καὶ ὅλον εἰς [μέρος καὶ] μέρη καὶ γένη εἰς εἴδη καὶ * * * † διαφορὰς εἰς τὸ καθ' ἕκαστον καὶ εἰς συμβεβηκότα.

15 περὶ ἀποδεικτικῆς. [cf. Sext. P. H. II 157] 239

Ἐπειδὴ δοκεῖ τῷ λογικῷ μέρει τῆς φιλοσοφίας προσήκειν ὁ περὶ τῶν ἀναποδείκτων λόγος, εὔλογόν ἐστι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. ἀναποδείκτους καλοῦσι συλλογισμοὺς τοὺς διὰ τὰς . . . . τὴν ἀπόδειξιν ἢ οὐ δεομένους ἑτέρου μηνύματος. εἰσὶ δὲ οἵδε· ⟨πρῶτος⟩ ὁ ἐκ συνημμένου καὶ ἡγουμένου τὸ λῆγον ἐπιφέρων, οἷον '⟨εἰ⟩ ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν· ⟨ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἄρα ἔστιν⟩'. δεύτερος δὲ ὁ ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἐπιφέρων, οἷον '⟨εἰ⟩ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ⟨οὐκ ἔστι δὲ φῶς, οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν⟩'. τρίτος δὲ ὁ ἐξ ἀποφατικοῦ συμπλοκῆς καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἐπιφέρων, οἷον 'οὐχὶ καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ νὺξ ἔστιν· ⟨ἡμέρα δὲ ἔστιν, οὐκ ἄρα νὺξ ἔστιν⟩'. τέταρτος δὲ ὁ ἐκ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ⟨ἐπεζευγμένων τὸ⟩ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἐπιφέρων, οἷον 'ἤτοι νῦν ἡμέρα ἔστιν ⟨ἢ⟩ νύξ [οὐκ] ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα, οὐκ ἄρα νὺξ ἔστι.' πέμπτος ὁ ⟨ἐκ⟩ διεζευγμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ [τοῦ ἀντικειμένου] τὸ λοιπὸν ἐπι-

---

1 cum c. 14 cf. Sext. P. H. II 213 Alcinoi [immo Albini] isag. c. 5 p. 156 extr. Herm., Bekkeri Anecd. p. 679, 8 sq. vide Prol. p. 247 || 2 τὴν om. B || 3 ὀνομά τε A || σημαινόμενα sic ABN || μέρος καὶ μέρη καὶ B: μερικὰ μέρη κακὰ A: delevit dittographiam cens. Lips. itemque N || 4 εἰς εἴδη καὶ BN: ἰδικὰ A || τὸ om. B || 5 εἰς τὰ συμβεβηκότα B. pro mutilatis et turbatis proposuit D: καὶ εἶδος εἰς τὸ καθ' ἕκαστον καὶ ὁμώνυμον εἰς διαφορὰς καὶ οὐσίαν εἰς συμβεβηκότα

6 cc. 16. 17. 18. 19 et 15, quae in codd. hoc ordine post c. 35 delata sunt, suo loco reddidit D cf. Prol. p. 243 || de c. 15 cf. Prol. p. 247 || 7 τῶν ἀναποδείκτων sic A: τῆς ἀποδεικτικῆς B || 8 τούτων A: τούτου B || 9 καλοῦσι B: καλῶ A || post τὰς novem litterarum spatium vacat in A: διὰ τὰς ἀποδείξεις μὴ δεομένους κτλ. B: desiderat D τοὺς δι' αὑτῶν συνάγοντας τὴν ἀπόδειξιν || 10 πρῶτος om. AB || ὁ ἐκ Charterius: οὐκ ἐκ AB || καὶ corr. D: τοῦ AB || 11 λῆγον B: λόγον δ A || ἐπιφέρ ν [om. ω] B || ⟨εἰ⟩ add. D || φῶς ἄρα ἐστὶν B || ⟨ἀλλὰ μὴν — 12 ἄρα ἔστιν⟩ add. D || 12 ἐξ ἀνημμένου B: ἐξ ἀνημένου A: corr. D || 13 λήγοντος τὸν A || οἷον — 14 ἡμέρα ἔστιν⟩' om. B || ⟨εἰ⟩ add. D || 14 ⟨οὐκ ἔστι — ἔστιν⟩' add. D || δὲ om. B || ἀποφαντικοῦ A: ἀποφατικῆς B ut Diogenes VII 80: correxi e Sexto || 15 τῶν ἐκ τῆς συμπλοκῆς ut habet Sextus corrigebat D || 16 οἷον B: om. A: || καὶ post οὐχὶ delebat D || ⟨ἡμέρα — 17 ἔστιν⟩ add. D || 17 δὲ om. B || ὁ B: om. A || τῶν ἀντικειμένων AB: ⟨ἐπεζευγμένων τὸ⟩ inseruit D || 18 ἐπιφέρει B || οἷον B: om. A || εἰ τοίνυν AB: correxi || ⟨ἢ⟩ add. D || οὐκ post νύξ delevit D || 19 ἡμέρα οὐκ ἔστι, νύξ ἄρα ἔστιν A: item om. ἔστιν B: corr. D || ὁ διεζευγμένος AB: corr. Charterius || 20 τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ etiam Diog. l. c. [Prol. p. 247]: τῶν ἐπεζευγμένων Sextus || τοῦ ἀντικειμένου del. D || τὸ λοιπὸν B: τοῦ λοιποῦ B

φέρων, οἷον ‘ἢ ἡμέρα ἔστιν ⟨ἢ⟩ νὺξ ἔστιν· ἀλλὰ μὴν νὺξ οὐκ ἔστιν, ἡμέρα ἄρα ἔστιν.’

240 **16 περὶ τοῦ φυσικοῦ.**

Ὅσα μὲν εἰκὸς ἦν περὶ τῶν συντελούντων εἰς τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν, [ἐν] ἑτέρωθι διῆλθον διὰ πλειόνων. ἐνταῦθα δὲ ἡμεῖς συντομώτατα περὶ τούτων διαλεχθέντες ἐν συμμετρίᾳ καὶ ἐπὶ τὰ φυσικώτερα χωρήσομεν. καὶ περὶ τούτων εἰ λέγοι τοῖς πᾶσι ῥᾳδίως ἐπιτιμῶντες * * * μὴ πάνυ δυσχεραίνειν, καὶ περὶ τούτου δυνατοὶ εἶναι νομίζομεν λέγειν τι. σπουδάζοντες γὰρ ἐγνωκέναι ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνεπίφθονον εἶναι νομίζομεν ἐμφανῆ καθιστάναι καὶ τοῖς πρῶτα μαθοῦσιν οὕτως ἂν ὑπολάβοιμεν διὰ ῥᾳστώνης ὑπάρχειν, ἀπὸ τούτων τὰ προτέλεια τῶν κατὰ φιλοσοφίαν λαμβάνοντας. τῶν οὖν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν τε δραστικῶν καὶ τῶν ὑλικῶν ἠργμένων τῆς φυσικῆς πραγματείας, ταὐτὰ ἡμῖν εἰκότως διανοηθέντες ἁρμόττειν, νομίζομεν ἀπὸ τούτων ⟨τὴν⟩ ἀρχὴν ποιεῖσθαι τῶν λόγων. εἰρηκότων τοίνυν ἐκείνων, ὡς τὸ πάντων δραστικώτατον αἴτιον τῶν ὄντων
241 καὶ γινομένων ἐστὶ θεός, | καὶ νῦν ὁμοίως ἡμῖν ποιητέον. Πλάτων μὲν οὖν καὶ Ζήνων ὁ Στωικὸς περὶ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ διεληλυθότες οὐχ ὁμοίως περὶ ταύτης διενοήθησαν, ἀλλ’ ὁ μὲν Πλάτων θεὸν ἀσώματον, Ζήνων δὲ σῶμα, περὶ τῆς μορφῆς μηδὲν εἰρηκότες. Ἐπίκουρος δὲ ἀν-

---

1 οἷον εἰ B: εἰ om. A: correxi || alterum ἢ add. D || μὲν νὺξ B: μὴν ἡ νὺξ A || 2 ἄρα ἔστιν D: οὐκ ἔστιν AB

3 de c. 16 cf. Prol. p. 248 || περὶ τοῦ φυσικοῦ A: περὶ τοῦ φυσικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας B et N qui addit *in qua tangitur de deo et de mundo* || 5 ἐν ἑτέρωθι B: item ἐν ἑτέρω (θ superscr.) A (unde ἐν ἑτέρῳ λόγῳ eliciebat censor Lips.): *in aliis* N: ἐν inclusit Usener cf. Prol. p. 242 sq. || ἐνταῦθα δὲ ἡμεῖς BN: ἡμεῖς δὲ omisso ἐνταῦθα A || 6 ἐν συμμετρίᾳ καὶ B: συμμετρίᾳ μὲν A cf. Prol. p. 242 [1] || καὶ ἐπὶ τὸ φυσικὸν μέρος coni. Usener || 7 χωρήσομεν om. A || καὶ περὶ τούτων εἰ λέγοι om. BN. καὶ—εἰ λέγοιεν οἱ τοῖς πᾶσι ῥᾳδίως ἐπιτιμῶντες ἡμῖν πάνυ κτλ. tentavit Usener. τοὺς πᾶσι ῥᾳδίως ἐπιτιμῶντας coni. cens. Lips. || 8 δυνατὸν AB: corr. D || λέγειν—νομίζομεν ex B accesserunt: in A omissa sunt propter νομίζομεν iteratum || 9 σπουδάζομεν B: corr. Usener || ἀνεπίφθονον cf. p. 599, 13 || 10 καθιστάναι om. B quia ὑπάρχειν ἀπό τε τῶν τὰ πρῶτα τῶν κατὰ φιλοσοφίαν ex v. 11 post ἐμφανῆ transvecta sunt || interpunxi post καθιστάναι, vulgo post μαθοῦσιν || πρῶτα A: πρῶτον B || ὑπολάβοιμεν B: ὑπολάβωμεν A: ὑπολαμβάνομεν D || 11 ῥαστώνης B: ῥαστώ superscripto ν A || ὑπάρχειν—φιλοσοφίαν hic om. possuit v. 10 B || φυσιολογίαν perperam D || 12 λαμβάνοντες A: περὶ τούτων διαλαμβάνοντες B: corr. Usener || τῶν οὖν scripsi: τοίνυν AB || πρότερον om. B || quae secuntur cf. cum Sexti Pyrrh. H. III 1 [Prol. p. 248] || τῶν τε D: τε καὶ AB || 13 αἰτίων ante ἠργμένων add. B || ἡγμένων A || ταὐτὰ correxi: τούτοις AB. ὡσαύτως voluerat Usener || εἰκότως cf. p. 606, 16 || 14 distinxi post ἁρμόττειν, D post διανοηθέντες || νομίζομεν αἱ πρὸ τού ἀρ (τ χ̀ superscr.) A: νομίζομεν καὶ πρὸ τούτου ἀρχὴν B: corr. Usener. de νομίζομεν — ποιεῖσθαι cf. Prol. p. 257 || 15 ὡς D: πρὸς AB || 16 ἐστὶ θεός A: τὸν θεὸν εἶναι B || καὶ νῦν μοι ὡς ἡμῖν ποιητής A: correxi: οὕτω καὶ νῦν ἡμῖν ποιητέον B: *a quo mundus excogitatus est* N, similiter D καὶ κόσμου ὡς εἰπεῖν ποιητής || 17 οὐχ ὁμοίως B (ut coni. D): ὠ κόσμου A || 18 περὶ ταύτης AB (ut coni. D): vulgo παρὰ ταῦτα || 19 περὶ δὲ μορφῆς A: περὶ μορφῆς δὲ B: corr. D

θρωπόμορφον τοῦτον ὑπέλαβεν. Οἱ Στωικοὶ δὲ ἰδίαν μὲν ἰδέαν οὐκ ἔχειν διηνεκῶς, πνεῦμα δὲ πυρῶδες ὁμοιούμενον πᾶσι ῥᾳδίως, οἷς ἂν προσρυῇ. τόπον δὲ κρατεῖν ὡρισμένον καὶ κινεῖσθαι μεταβατικῶς μόνον Ἐπίκουρος αὐτὸν εἰπεῖν ἐπεχείρησεν. οἱ δὲ Στωικοὶ ἔμφυτον μὲν ἐπὶ πάντων διήκειν, ὁμοιούμενον δὲ ἑκάστῳ κινούμενον καὶ μεταλλάττον. προνοεῖν τε τῶν ἀρχομένων κατ' ἀρετὴν οἱ Στωικοὶ [διοικητικὸν] τὸν θεὸν εἰρήκασι. μηδενὸς δὲ τῶν ἁπάντων ἐπιμέλειαν ἔχειν Ἐπίκουρος διισχυρίζεται λέγων τὸ μακάριον καὶ ἀδιάφθαρτον οὔτ' αὐτὸ πράγματα ἔχειν οὔθ' ἑτέρῳ παρ|έχειν. 242
ἀγαθὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις τὸν θεὸν διατελεῖν Πλάτων ὑπείληφεν καὶ πάντων συλλήβδην τῶν κατὰ τὸν βίον καθηγητικὸν † οὐκ ἄλλον νενόμικεν.

17

Τὸν κόσμον οἱ μὲν γενητὸν εἶναι νομίσαντες τὸν θεὸν ἔφασαν γενονέναι τούτου δημιουργόν. ἀλλ' οἱ μὲν γενητὸν εἶναι συγκεχωρηκότες οὐχ ὁμοίως περὶ τοῦ τέλους κεκρίκασιν. ἀλλὰ Πλάτων μὲν ἀνώλεθρον εἶναι νομίζει καὶ ἀθάνατον διὰ τὴν εὐτεχνίαν τοῦ πεποιηκότος. Στωικοὶ δὲ φθορᾶς ἐπιδεκτικὸν εἶναι ⟨καὶ⟩ διὰ πυρὸς γίνεσθαι τούτου τὴν μεταβολὴν εἰς τὸ ἄπειρον χεομένου κατά τινα χρόνον τῆς ὕλης ἀναπαυομένης καὶ τῆς ἐνεργείας λῆξιν λαμβανούσης. αὖθις δὲ τῶν ὄντων ἀνανεουμένων ἐκ πυρὸς καὶ μεταβαλλόντων κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν τῶν ἄλλων στοιχείων φύσιν καὶ πάλιν συγκρινομένων καὶ σωματοποιουμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν πάντων

2 προερρύη A: προαιροίη B: corr. D || 3 κρατεῖ B || μόνον scripsi: μὲν A: om. B cf. p. 615, 9 || 4 εἰπεῖν om. B || δὲ post Στωικοί B || ἐμφύτως δὲ ἐπὶ τὸ διήκειν B || διὰ πάντων veri similiter Charterius || 5 μεταλλάττειν AB: correxi, cf. Aët. I 6 1 7 19 || ἀρχομένων dilucide AB cf. Sext. P. H. III 5: legebatur ἀπτομένων cf. Prol. p. 248 || 6 διηγητικὸν AB: corr. Charterius. delevi. ἀρετήν. οὗτοι καθηγητικὸν coni. Usener || 7 δὲ ἰσχυρίζεται AB: corr. Usener qui post εἰρήκασι distinxit || λέγων A: λέγειν B || Sextus ἄφθαρτον || 8 αὐτῷ B || ἔχειν om. B || οὐδ' B || 9 παρέχον B || ἀγαθὸν vulgo prioribus continuatur et post διατελεῖν interpungitur || διατελεῖν τὸν θεὸν Πλάτων δ' B: recte A || ὑπείληφεν A: ὑπείληφε B || 10 καθηγητικὸν A: καθηγητὴν B || οὐκ ἄλλον corruptum: οὐδ' ἄλλον αἴτιον νενόμικε amicus censoris Lips., καθηγητικὸν καλῶν Bernays. ipse καθηγητικὸν καὶ αἴτιον verum existimo expressum ex Plat. ep. VI 323 D καὶ τὸν τῶν πάντων θεὸν ἡγεμόνα τῶν τε ὄντων καὶ τῶν μελλόντων τοῦ τε ἡγεμόνος καὶ αἰτίου πατέρα κύριον ἐπομνύντας. καθηγητικός scriptori a Galeno excerpto proprium (cf. p. 611, 6 τὴν ἀρχὴν καθηγητικὴν πάντων εἶναι νομίζουσιν) || νενόμικε B: νενέμηκεν A

11 c. 17 continuant priori capiti AB cf. Prol. p. 249 || 12 νομίσαντες — 13 εἶναι om. B || 13 ἄλλοι μὲν A: corr. D || οὐχ ὁμοίως B: οὐκ ὁμοῖς A || 14 μὲν om. B || ἀνώλεθρον αὐτὸν εἶναι B || 15 οἱ στωικοὶ B || 16 καὶ add. ed Ven. 1525 || εἰς ἄπειρον B || 17 καὶ τινα ABN: corr. D ex exemplo Bonn. || ἀναπαυομένης vix sanum. potest fuisse ἀναχαιδ(ο)μένης sive ἀναλυομένης || τῆς ἐπι (γ′) A: ταῖς ἐπιγαίαις B: correxi cf. Antonin. IX 21 ἐνεργείας ἀπόληξις [ibid. βίου λῆξις] || 18 λῆξιν A: λῆψιν B || ἀνανευομένων AB: *renovari* N: corr. D ex exemplo Bonn. || 19 μεταβάλλον AB: corr. Charterius || κατ' ἀρχὰς (*statim?*) vix aptum. desidero ἐξ ἀρχῆς (*denuo*), cf. p. 614, 14. ἀπ' ἀρχῆς coni. Usener || πάλιν A: πάντα B || 20 συγκρινόμενον καὶ σωματοποιούμενον A: συγκρινόμενα καὶ σωματοποιούμενα B: corr. Charterius || καὶ τῶν πάντων B: καὶ τὰ πάντα A

ἐκ νέας κοσμοποιουμένων. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὑπολαμβάνοντες εἶναι τὸν θεὸν τῶν ἁπάντων δημιουργὸν αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν τῶν γιγνομένων προσάπτειν ἐπικεχειρήκασι. Πλάτων δὲ καὶ τὰς ἰδέας εἰσήγαγεν, αἷς ἴσα
243 μὲν ἀπεργάσασθαι δύναται· εἰσά|γουσι δὲ καὶ τὴν ἄποιον ὕλην, ὅσοι οὐκ ἂν ἴσα τὰ καθ' ἕκαστα συντελεῖσθαι διδόασιν, ἀλλὰ † ταύτης τε ὑπ' αὐτῆς τὰ ἀποτελέσματα γίγνεσθαι.

18

Καὶ περὶ μὲν τῆς δραστικῆς αἰτίας ἐπὶ τοσοῦτον. διεξελθεῖν δ' ἂν εἴη καιρὸς καὶ περὶ τῆς ὑλικῆς. οἱ φυσικοὶ περὶ ταύτης εἰπόντες εἶναι μὲν ἀρχὴν ὑλικὴν ἅπαντες ὁμοίως δεδώκασιν, οὐ μὴν ἅπαντες εἶναι τὴν αὐτήν. ἀλλὰ Φερεκύδης μὲν ὁ Ἀσσύριος γῆν εἶναι ταύτην ἐνόμισε, Θαλῆς δὲ ὕδωρ, Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ ἄπειρον, Ἀναξιμένης δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα, πῦρ δὲ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος, Ξενοφάνης δ' ὁ Κολοφώνιος γῆν καὶ ὕδωρ. Ἵππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος πῦρ καὶ ὕδωρ, Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χῖος πῦρ καὶ ἀέρα, Ὀνομάκριτος δὲ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς γῆν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ, οἱ Στωικοὶ δὲ τέσσαρα στοιχεῖα γῆν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα, Ἀριστοτέλης δὲ τούτοις προσέθηκε καὶ τὸ κυκλοφορητικὸν σῶμα. Ἐμπεδοκλῆς δὲ τέτταρσι στοιχείοις προσήγαγε ⟨φιλίαν καὶ νεῖκος⟩, τῶν μὲν τεσσάρων στοιχείων ὑλικῶν ὄντων ⟨καὶ⟩ τῆς φιλίας
244 ταῦτα συγκρινούσης, τοῦ δὲ νεί|κους διαλύοντος καὶ διακρίνοντος· Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος τὰς ἀτόμους ἀρχὰς πάντων νομίζουσιν, Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμους ὄγκους τὰς ἀρχὰς ὑποτίθενται τῶν ὅλων, Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος τὰς

---

1 ἐκ νέας A: ἐκ νέου B || κοσμοποιουμένων B: κοσμοποιούμενον A || πάντες A: om. BN || 2 τῶν ἁπάντων B: τὸν ἁπάντων A || 3 ἐπιχειρήκασι AB: corr. Charterius || πλάτων ed. princ.: πάντων A: πάντα B: *alii* N || εἰσήγαγεν A: εἰσήγαγον B || εἰς ὅσα μὲν AB: corr. Usener || 4 ὕλην ὡς οὐκ ἄνισα AB: corr. Usener || 5 ἕκαστα A: ἑαυτὰ B || ταύτης τε ὑπ' αὐτῆς A: ταῦτά τε ὑπ' αὐτοῦ B: ταύτης τε καὶ ὑπ' αὐτῆς coni. Usener

7 cum c. 18 cf. Sext. P. H. III 30—32. cf. Prol. p. 249 || 8 δραστικῆς διεξελθεῖν ἂν εἴη καιρός. οἱ φυσικοὶ κτλ. A: cetera accesserunt ex B || 9 οἱ κυνικοὶ A: corr. D || οἱ φυσικοὶ — εἰπόντες interiecto titulo περὶ τοῦ ὑλικοῦ αἰτίου om. B || 11 ἀσύριος AN: ἀσύραος B. eodem errore vocatur Assyrius ap. August. Ep. 3 ad Volusianum. de forma et commutatione huius nominis cf. Noeldeke Herm. V 443 || 12 τὸ ἀὴρ A: corr. Charterius. τὸ ἄπειρον — 12 Ἀναξιμένης δὲ om. B || 13 ὑπασίας BN: ἱππείας A || μεταπόντιος A: πόντιος BN || 14 post πῦρ καὶ ὕδωρ add. καὶ ἀέρα (statim expunctum) A: om. δ B || 15 οἰνοπί A ita scriptum ut οἰνοπίων (quod habent edd. et B) legi possit: *Imopion* N || ὁ [om. B] δημόκριτος δὲ ἐν τοῖς σοφικοῖς ABN nisi quod B σοφιστικοῖς effinxit, quod ante D in edd. quoque legebatur || 16 ὕδωρ A: ὕδωρ καὶ ἀέρα ex v. 17 B: *aerem* ignis loco nominat N || 16 κυκλοφορητικὸν Sextus cf. p. 618, 21: κυκλοφορικὸν AB || 18 τέτρασι A || φιλίαν καὶ νεῖκος add. Charterius || 19 μὲν om. B || καὶ add. D || φιλοσοφίας B || 20 συγκρινούσης ταῦτα B || 21 ἀρχὰς εἶναι BN || 22 post καὶ add. ὁ A || ἀνόρμους AB || ὅρους B || 23 ὑποτίθενται B: ὑποτιθέντες A || τῶν ὅρων A: τῶν ὡρῶν B: corr. ex Bonn.

ὁμοιομερείας, Διόδωρος δὲ ὁ Κρόνος ἐπικεκλημένος ἀμερῆ καὶ ἐλάχιστα σώματα, Πυθαγόρας δὲ τοὺς ἀριθμούς, οἱ μαθηματικοὶ δὲ τὰ πέρατα τῶν σωμάτων, Στράτων δὲ ὁ φυσικὸς προσωνομασμένος τὰς ποιότητας.

19

Ἀρχὴν δὲ καὶ αἰτίαν τινὲς μὲν ᾠήθησαν μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, τινὲς δὲ τὴν ἀρχὴν καθηγητικὴν πάντων εἶναι νομίζουσιν οὐκ αἰτίαν οὖσαν τοῦ παντὸς ἀποτελέσματος. τὸ δὲ ἐν ἑκάστῳ πρῶτον εἶναι δοκοῦν τὸ αἴτιον ἡγήσαντο καθεστάναι, δι' ὃ γίγνεται τὰ ἀποτελέσματα. αἴτια δὲ ὑπέθεντο τέσσαρα· προκαταρκτικόν, ὃ πεποιηκὸς | παραμεμένηκεν, καὶ ⟨συν- 245
εκτικόν⟩, οὗ παρόντος τὸ ἀποτέλεσμα πάρεστι καὶ πεπαυμένου παρενήλλακται καὶ αὐξομένου εἰς ἐπίδοσιν πρόεισι καὶ μειουμένου ἐλαττοῦται, ⟨τὸ δὲ⟩ συναίτιον ὑπάρχειν ἔφασαν, ὃ τὴν ἴσην δύναμιν συμβάλλεται πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ὡς ἐπὶ τῶν ἀροτικῶν βοῶν, συνεργὸν δὲ δοκεῖ τὸ μικρὰν ῥοπὴν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα εἰσάγον ὡς ἐπὶ δυοῖν δοκὸν ἅμα φερόντων δυσκόλως καὶ ῥᾷον οἰσόντων, εἰ τρίτος ἐπιγίνοιτο συνδιακουφίζων.

20 περὶ φύσεως. [Partim ex Plut. pl. phil. I 1 2 et 30 2] 246

Φύσιν τινὲς εἶναι λέγουσι πνεῦμα ἔντεχνον ὁδοποιητικόν. ἄλλοι δὲ τὴν τῶν σωμάτων σύγκρισιν εἶναι καὶ διάκρισιν τὴν φύσιν ὑπολαμβάνουσιν. Ἀριστοτέλης δὲ ἀρχὴν κινήσεως καὶ ἠρεμίας εἴρηκεν, ὡς πρῶτόν ἐστι, καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκὸς γεγενῆσθαι νομίζει. φυσικὰ δὲ εἶναι λέγει τὰ περὶ τὸν ἀέρα, φυτὰ ζῷα καὶ τὰ τοιαῦτα.

---

2 τοὺς ἀριθμοὺς B: τοῦ ἀριθμοῦ A || οἱ B: om. A || 3 προωνομασμένας AN: προωνόμασε B: corr. D

4 inscribit B περὶ ἀρχῆς καὶ αἰτίας || 5 μὲν om. B || ἀλλήλων B: ἄλλων A || 6 τινὲς μὲν AB: corr. I. Camerarius || 7 ἐπιτελέσματος· τῷ δὲ AB: corr. D || ἐν ἑκάστω A: ἑκάστω B || δοκοῦν om. B || 8 καθεστᾶναι ἡγήσαντο B: ἡγήσατο καθιστάναι A || αἰτίας AB || quae sequuntur in Sexto l. c. III 15. 16 similiter compilata sunt unde plurima correxit D || 9 τέσσαρας AB || εἰ καταρκτικὴν B: εἰ καταρκτικός A || ὁ πεποιηκὼς A: ὅπερ πεποιηκός B || συνεκτικὸν add. D || 10 οὗ B: οὐ A || πεπαυμένου A: πεπαυμένον B || 11 αὐξομένου A: αὐξανόμενον B || ἢ ἐλάττω τὲ A: ἐλάττοσε B: fortasse ἠλάττωται cf. παρενήλλακται || τὸ δὲ add. D || 12 ἔφασαν ὑπάρχειν ὃ B: ὑπ. ἔφασαν ἀπὸ A || 13 συρεργεῖν A || 14 ἐπὶ δυοῖν δοκὸν B: ἐπιδεῖν δοκεῖν compendiose A || ἀμφοτέροιν ὁ A: ἀμφο τ' ἢ B: ἅμα corr. D, φερόντων Heimsoeth || καὶ A: ἢ B || 15 οἰσόντων A: οἴσονται B || ἢ τρίτος ἐπιγείνετο (sic) A: καὶ τρίτος ἐπήγετο B: corr. Usener

17 τινὲς Stoici cf. Diog. VII 156 || λέγουσι B: λέγουσ A || 18 σύγκρισιν Aldina 1525: εἴσκρισιν AB cf. p. 610, 20 et Anaxagorae sententia apud Plut. I 30 2 p. 326, 22 || 19 ἀρχὴν B: ἀρχήν τε A || καὶ ἠρεμίας B: om. A || εἴρηκεν ex ἠρεμίας ἐν corruptum dixit D ut scribendum esset cum Plut. I 1 2 ἐν ᾧ πρώτως κτλ. || 20 νομίζων AB: corr. D || δὲ om. B || ante λέγει est δοκεῖ statim deletum B || τὰ περὶ B: τ (τὴν) παρὰ A

245 **21** περὶ διαφορᾶς στοιχείων καὶ ἀρχῆς. [Plut. I 2]

Τῶν ἀπὸ Ἰωνίας φιλοσόφων οὐδὲν διαλλάττειν αὐτὰ νομιζόντων
Πλάτων πλεῖστον διενηνοχέναι ταῦτα κέκρικε τῆς ἀρχῆς. καὶ γὰρ οὐδὲν
εἶναι πρότερον, ἀφ' οὗ γεννᾶσθαι ταύτην. συμβέβηκεν δὲ στοιχείων
προτέραν εἶναί τιν' ἀειδῆ καὶ ἄμορφον οὐσίαν, ἣν οἱ μὲν ἄποιον ὕλην, οἱ
246 δὲ ἐντελέχειαν καὶ στέρησιν ὀνομάζουσιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν | στοιχεῖα εἶναι
σύνθετα καὶ ἀποτελέσματα, τὴν δ' ἀρχὴν οὐδέτερον τούτων ὑπάρχειν. ὥστ'
εἰκότως ὁ Πλάτων τὴν ἐν τούτοις παραλλαγὴν κατειληφὼς ἀποφαίνεται.

22 περὶ κινήσεως. [cf. Sext. P. H. III 64sqq.]

Τὴν κίνησιν σχεδὸν τῶν φιλοσόφων πάντες οἱ ἀκριβέστατοι γίνεσθαι
νομίζουσιν. εἶναι γὰρ τὴν μὲν τοπικὴν μετάβασιν, ὅταν ἀπὸ τόπου εἰς
247 τόπον ἕτερον φαίνηταί ⟨τι⟩ μετα|βαῖνον, τὴν δὲ φυσικήν, ὅταν ᾖ ἕτερον ἐξ
ἑτέρου γιγνόμενον, ἀποφαίνονταί τινες. τρίτον δὲ τὴν γένεσιν, ὅταν ἐξ οὐκ
ὄντων γένηταί τι. τὴν δὲ φθοράν, ὅταν ἐξ ὄντος πρὸς τὸ μὴ εἶναι καθιστῆται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀπογιγνομένων ζῴων, τὴν δ' αὐξητικήν, ὅταν ἀπὸ βραχέος τι πρὸς τὸ μεῖζον προίῃ. τὴν δὲ μειωτικήν, ὅταν ἐκ μείζονος βραχύνηταί τι καὶ πρὸς τὸ ἔλαττον μεθαρμόζηται.

23 περὶ σωμάτων. [cf. Sext. P. H. III 38sqq.]

Σῶμα τινῶν ὑπολαβόντων τὸ οἷόν τε ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἕτεροι τὸ τριχῇ διαστατὸν μετὰ ἀντιτυπίας τὸ σῶμα καθεστάναι φασίν. εἶναι μὲν γὰρ σημεῖον, οὗ μέρος οὐδέν, ἐπιφάνειαν δὲ τὸ μήκους καὶ πλάτους μετέχον, τοῦτο δὲ

2 τῆς ἰωνίας A || οὐδεὶς διαλλάττει αὐτὰ νομίζει, Πλάτων δὲ B: sequor A || 3 διενηνοχέναι ταῦτα B: διενήνοχεν ἀλλὰ ταῦτα A || τῆς ἀρχῆς B: τῆς μὲν ἀρχῆς A || 4 ἀφ' ἧς AB: corr. D || ταύτην comp. A: ταῦτα B || post συμβέβηκεν (sic AB) distinxit et add. τῶν D || 5 πρότεραν A: πρότερον B || τιν' Usener: τὴν AB || ἀειδῆ A: ἄδηλον B || ὕλην B: ὕλην εἶναι A, ὕλην, ἔνιοι δὲ coniecerat Usener || 6 εἶναι corr. D: εἰ μὲν A: οἱ μὲν B || 7 οὐδετέραν AB: corr. Sauppe || 8 παραλλαγὴν A: πᾶσαν ἀλλαγὴν B

11 εἶναι D: εἶ A: ἢ B || μὲν A: om. B || ἀπὸ τούτου — 13 γένεσιν ὅταν om. BN || 12 τι add. D || μεταβαίνων A || ὅταν εἰς A: corr. D || 14 γένηται τις. τὴν διαφθορὰν A: γένηταί τι. τὴν δὲ φύσεως B: corr. D || καθίσταται AB: corr. D || 15 ὅταν B: om. A || 16 προίεται AB: *procedit* N: correxi cf. p. 611, 11 || 17 βραχύνηται A: βραχύνεται B || πρὸς τὸ sic AB || μεθαρμόζηται B: μεθαρμόζεται A

18 σωμάτων A cf. Plutarch. de Plac. I 12 p. 318a 8: σώματος B || 19 τὸ εἴτε ποιεῖν εἴτε πάσχειν AB quod B addito δυνάμενον suo marte interpolavit cf. Sext. l. c. *in quo est agere et pati* N: corr. D || Sextus adv. phys. I 366 Stoicis et Pythagoreis hanc definitionem tribuit || 20 τὸ A cf. p. 611, 7: om. B || definitio geometrarum est cf. Euclid. el. I def. 1—5. Cic. Acad. pr. II 116 Heron. defin. 2. 3. 9. p. 7sq. Hultsch. Laert. VII 135 || 21 post οὐδὲν in Sexto est: γραμμὴν δὲ μῆκος ἀπλατές, unde Sauppe γραμμὴν δὲ τὸ μῆκος μὲν ἔχον, πλάτος δὲ οὐδέν intercidisse suspicatur || ἐπιφάνεια AB: recte N || μήκους καὶ πλάτους μετέχον A: μῆκος καὶ πλάτος ἔχον B

ὁπόταν καὶ βάθος προσλάβῃ, σῶμα νομίζουσιν εἶναι. τινὲς δὲ τὰ πέρατα σώματα εἶναι ὑπειλήφασιν.

24 περὶ ψυχῆς. 254

Πολλὴν μὲν ἔστιν εὑρεῖν παρὰ τοῖς προτέροις ἀντίρρησιν περὶ τῆς ψυχῆς γενομένην, ἀλλ' ὅμως ἵνα μὴ τὸν τῆς εἰσαγωγῆς τρόπον ὑπερβαίνειν δοκῶμεν, τὰ πᾶσιν εἰρημένα περὶ ταύτης διεξιόντες, ὅσα τοῖς ὀνομαστοτάτοις εἰρῆσθαι περὶ ταύτης νομίζομεν, ὡς ἐν βραχέσι πειρώμεθα λέγειν. ψυχὴν τοίνυν οἱ μὲν πνεῦμα παντὶ τῷ σώματι περιχείμενον ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἧττον νομίζουσιν εἶναι (οὗτοι δὲ οἱ περὶ τὸν Ἀσκληπιάδην εἰσίν), ἄλλοι δὲ δύναμιν δι' ἧς ζῶμεν. οἱ δὲ κινήσεως ἀρχὴν πάντων τῶν γινομένων τε καὶ τῶν ὄντων. Ἐπίκουρος δὲ τὸν ἐφελκόμενον ἔξωθεν ἀέρα διὰ τῆς εἰσπνοῆς τὴν ψυχὴν ὑπέλαβεν. τὴν δὲ οὐσίαν αὐτῆς οἱ μὲν ἀσώματον ἔφασαν, ὡς Πλάτων, οἱ δὲ σῶμα † συγκινοῦν, ὡς Ζήνων καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ. πνεῦμα γὰρ εἶναι ταύτην ὑπενόησαν καὶ οὗτοι. θνητὴν μὲν ψυχὴν ὁ Ἐπίκουρος | καὶ Δικαίαρχος φήθησαν, ἀθάνατον δὲ Πλάτων 255 καὶ οἱ Στωικοί. ἀλλ' ὁ Πλάτων ἀεικίνητον καὶ οὐδέποτε διαφθαρησομένην. οἱ Στωικοὶ δὲ καθ' ἑκάστην τοῦ κόσμου μεταβολὴν διαμένειν ἀθάνατον, ἕως ἂν ⟨ᾖ⟩ ἡ τοῦ κόσμου μεταβολὴ συστᾶσα * * * καὶ ταύτην τυχεῖν διαφθαρῆναι. τοῖς δὲ σώμασι συνδεῖσθαι νομίζουσιν οἱ μὲν αὐτοφυεῖς † ἠχούσας ἐγκρατεῖς οὔσας [ὥστε ταύτας πασχούσας τῷ ἐπιθυμεῖν]

1 καὶ βάθος scripsi: μέγεθος BN: μεγέθους A 4 μὲν οὖν B || 5 ἵνα BN (ut coni. D): εἶναι A cf. Prol. p. 242 ¹ || 6 δοκῶμεν BN (ut corr. D): δοκεῖν μὲν A || τὰ πᾶσιν AN: πάντα τὰ B || 7 νομίζουσιν B || πειρώμεθα A: πειράσομαι B: *conabimur* N || 8 περικείμενον B i. e. *totum corpus circumdans*: παρακείμενον A: παρεγκείμενον D || 9 εἶναι νομίζουσιν B || 10 πάντων τῶν B et compend. A || 11 ἔξωθεν AN: om. B || 12 εἰσπνοῆς A: ἀναπνοῆς B || αὐτῆς B: *anime* N: ταύτην A || αἰσώματον A || 13 σῶμα συγκινοῦν B: *corpus simul secum movens* N: σώματα κινεῖν A: sententia non certa ratione restitui potest. Wachsmuth ex N coni: σῶμα σώματα ἅμα κινοῦν, similiter Usener σῶμα τὰ σώματα κινοῦν. tentabam etiam σῶμα αὐτὸ κινοῦν secundum Plat. Phaedr. p. 245 c (ψυχὴ) τὸ αὐτὸ κινοῦν, sive σῶμα ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον cf. Ps. Gal. def. med. 30 κατὰ δὲ τοὺς Στωικοὺς σῶμα λεπτομερὲς ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον. Cleanthis erat σῶμα σώματι (συμπάσχει) Cleanth. fragm. coll. Wachsmuth p. 13. cf. Iamblich. ap. Stob. ecl. I p. 870 H. τὸ συγκεκραμένον τοῖς σώμασιν ὥσπερ οἱ Στωικοὶ λέγουσιν. || 15 ὁ D: ὡς ABN || δίαρχος AB: *Diocles* N: corr. I. Camerarius collato Cic. Tusc. I 31 77. plane eodem modo Dicaearchi nomen deformatum est p. 639, 27 || post δὲ add. ὡς B || 18 ᾖ addidit D potest tamen verbum una cum ceteris lacuna post συστᾶσα absumptum esse || συστᾶσα A: συμβᾶσα B || 19 τυχὸν AB: *tunc autem et hanc contingere corrumpi* N unde huic scriptori talia tribuas: τότε καὶ ταύτην τυχεῖν διαφθαρῆναι. cf. Didym. fr. 39 p. 471, 20 et Plut. n. posse suaviter c. 31 p. 1107 c οἱ τὰς ψυχὰς ἀνωλέθρους εἶναι διανοούμενοι καὶ ἀφθάρτους ἢ μακράς τινας χρόνων περιόδους νῦν μὲν ἐν τῇ γῇ νῦν δ' ἐν οὐρανῷ περιπολούσας, ἄχρις οὗ συνδιαλυθῶσι τῷ κόσμῳ μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης εἰς πῦρ νοερὸν ἀναφθεῖσαι || συνδεῖσθαι cf. Bernays Dialog. d. Arist. p. 24. 144 || 20 ἠχούσας BN: ἤχουσιν A: fortasse καὶ ἐχούσας. καὶ κινήσεως putabat D || ὥστε — ἐπιθυμεῖν tanquam periphrasis initium recidi. ὥστε ταὐτὰ πασχούσας τῷ ⟨σώματι⟩ ἐπιθυμεῖν tentabat D

ἡδονῶν τῶν διὰ τῶν σωμάτων αὐταῖς προσγινομένων. οἱ δὲ κατὰ θεὸν ἐγγίνεσθαι τοῖς σώμασι βουλόμενοι μηδὲν τῶν στοιχείων ἀργὸν μηδὲ ζῴου ἄμοιρον εἶναι διὰ τέλους. ἐξαμαρτάνειν δὲ τὰς ψυχὰς οἱ μὲν αὐτεξουσίους οὔσας καὶ διὰ τὰς σφετέρας ἐπιθυμίας ἐπὶ τὸ πλημμελὲς τρεπομένας· τῶν ἡδέων γὰρ οὔσας ὀρεκτικὰς διὰ τὴν σωμάτων κακὴν ἕξιν μηδὲν διωθεῖσθαι τὰς φαυλοτάτας τῶν ἀτοπωτάτων εἶναι νομιζομένων. οἱ δὲ καθ' εἱμαρμένην πάντα συμβαίνειν νομίσαντες καὶ τὴν ψυχὴν ἀπροαιρέτως τοῖς πλημμελήμασι περιπίπτειν ὑπολαμβάνουσι. διδόναι δὲ δίκην τὰς πονηροτέρας
256 τῶν σωμάτων ἀπαλλαττομένας ὁ Πλάτων οἴεται καὶ τὰς | ἄμεινον βεβιωκυίας εἰς θεὸν ἀναπέμπεσθαι καὶ τοῖς ἄστροις ἐγκαταλέγεσθαι. Στωικοὶ δὲ τούτων οὐδὲν προσίενται, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀποχωρισθῶσι τῶν σωμάτων φασὶ τὰς ἀκρατεστέρας καὶ τῶν ἡδέων ἐπιθυμητικὰς αὖθις [ἐφιεμένας τῶν διὰ τῶν σωμάτων ἡδονῶν προσγιγνομένων] ἐγκαταδύεσθαι πάλιν τοῖς σώμασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ μηδέποτε παύεσθαι τούτοις περιπιπτούσας, ἕως ἂν παιδεύσεως τῆς προσηκούσης τύχωσι καὶ τῶν καλῶν εἰς γνῶσιν ἀφικόμεναι χρηστὸν ἕλωνται βίον. καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος καθ' αὐτὰς † διαφανεῖς σπουδαίων δεομένων ἰδέας μετελθούσας τὰς ἀγαθὰς καὶ μετὰ ταῦτα διὰ παντὸς οὔσας ταῖς πάλαι οὕτω διακειμέναις.

---

2 βουλόμενοι A: βουλομένων B || ἀργὸν AB i. e. *sine animae motu*, nisi ἄψυχον praestat || ἔξω ὃν ἄμοιρον A: ἔξω ὧν ἄμεινον B: correxi (ζῷον praeiverat Usener) cf. Alcinoi [rectius Albini] isag. 15 εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δαίμονες . . . καθ' ἕκαστον τῶν στοιχείων . . . ὡς μηδὲν κόσμου μέρος ψυχῆς ἄμοιρον εἶναι μηδὲ ζῴου κρείττονος θνητῆς φύσεως Achill. isag. p. 134 A Pet. ἄτοπον δὲ τὸ κρεῖττον πάντων τῶν στοιχείων ζῴων ἄμοιρον εἰπεῖν v. Aët. de Plac. IV 20 1 et Hipp. I 22 2 p. 572, 1 || 3 αὐτεξουσίους B: αὐτεξουσίας A || 5 διὰ τὴν $\overset{τ}{\text{τού}}$ κατέξιν A: διὰ τὴν $\overset{τ}{\text{τού}}$ κάθεξιν B: *propter horum adeptionem* N (qui διὰ τὴν τούτων μέθεξιν legisse videtur): σωμάτων scripsi, κακὴν ἕξιν corr. Usener cf. Posidon. ap. Gal. de Plac. Hipp. et Plat. p. 442, 7 sqq. inprimis 14 ὡς τῶν παθητικῶν κινήσεων τῆς ψυχῆς ἑπομένων ἀεὶ τῇ διαθέσει τοῦ σώματος || 5 διωθεῖσθαι A: διαδεῖσθαι B: *non verentur* [μηδὲν αἰδεῖσθαι?] N: sensus: *animas iucunda expetentes propter malum corporum habitum pravissimam quamque nihil eorum quae absurdissima iudicantur reicere.* διωθεῖσθαι cf. Plutarch de virt. moral. 6 p. 446 B Plat. epistul. 13 p. 363 B || φαυλότητας B || 7 νομίσαντες συμβαίνειν B cf. v. 8 || 8 περιπίπτειν ὑπολαμβάνουσι AN: ἐπισυμβαίνειν νομίζουσι B ex v. 7 correcta lectione || πονηροτέρας A: πονηροτάτας B || 9 βεβιωκυίας A: βεβιωμένας B || 10 οἱ ante Στωικοὶ add. B sed cf. p. 615, 3. 6 || 11 προίενται A: προιέντες B || 12 ἐφιεμένας — προσγιγνομένων delevi. explicatur τῶν ἡδέων ἐπιθυμητικὰς iteratis partim verbis v. 1 || ἐφιεμένας BN: ἠμφιεσμένας A: αὖθις ἠμφιεσμένας ut ad ἐγκαταδύεσθαι πάλιν (v. 13 cf. p. 588,8) adscripta delevit D || 13 τῶν A: om. B et edd. praeter D || 14 τούτοις sic B et (comp.) A || 17 καθ' αὐτὰς διαφανεῖς om. B lacuna novem litt. indicata: διαφανεῖς — δεομένων om. N: fortasse καθ' αὐτὰς διὰ παντὸς σπουδαίας διαμένειν cf. Plat. Phaedr. p. 67 C 79 D 81 A 65 C αὐτὴ καθ' αὑτήν, quod Posidonius Stoicis immiscuit cf. Sext. IX 73 καὶ καθ' αὑτὰς δὲ διαμένουσι v. Corssen l. c. p. 15. 45. sed possunt alia cogitari velut Usener proposuit βίον (v. 16), σπουδαίων δὲ ἀνθρώπων [ἀνων] ἰδέας μετελθούσας τὰς ἀγαθάς [καὶ] μετὰ τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος καθ' αὑτὰς διαγίνεσθαι [καὶ μετὰ ταῦτα] κτλ. || 18 putabam καὶ κατὰ ταὐτὰ || 18 οὔσας τὰς πάλιν οὕτω διακειμένας A: οὔσας τοῖς πᾶσιν διακειμένας BN: correxit Usener, nisi quod συνούσας suadebat cf. Seneca ad Marc. consol. c. 25: *pessima eius et ipsi molestissima istic iacent ossa cineresque, non magis illius partes*

εἶναι δὲ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς Πλάτων μὲν τρία νενόμικε λογικὸν θυμικὸν
ἐπιθυμητικόν. Ἀριστοτέλης δὲ προσήγαγε καὶ τὸ φυσικόν τε καὶ τὸ ζω-
τικόν. Στωικοὶ δὲ τέσσαρα μέρη τῆς ψυχῆς εἶναί φασι λογικὸν αἰσθητικὸν
φωνητικὸν σπερματικόν· τινὲς δὲ τὴν ψυχὴν ἁπλῆν καὶ ἀμερῆ τυγχάνειν
εἰρήκασιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνουσιν ἢ φρόνησιν ὑπάρχειν,
ἣν καὶ νοῦν καὶ νόησιν | προσειρήκασι. Μνήσαρχος δὲ τὴν Στωικῶν 257
ὑπόληψιν ἐπικρίνων τὸ φωνητικὸν ⟨καὶ⟩ τὸ σπερματικὸν περιεῖλεν οἰηθεὶς
τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως ταῦτα μετέχειν, μέρη δὲ τῆς ψυχῆς ᾠήθη
μόνον τὸ λογικὸν καὶ τὸ αἰσθητικόν, ᾧ καὶ μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν
εὐλόγως.

25 Περὶ ἰδέας. [Plut. I 10 1. 3. 4. 5] 248

Ἰδέα ἐστὶν οὐσία ἀσώματος, αὐτὴ μὲν ὑφεστῶσα καθ' αὑτήν, εἰκονίζουσα δὲ τὰς ἀμόρφους ὕλας καὶ αἰτία γιγνομένη. Πλάτων δὲ συγχωρεῖ, ὅσον δυνατόν, τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις ζητεῖν περὶ τοῦ θεοῦ. Ἀριστοτέλης δὲ εἴδη μὲν καὶ ἰδέας ἀπέλιπεν, οὐ μὴν κεχωρισμένας τῆς ὕλης· οἱ δὲ Στωικοὶ ἐννοήματα ἡμέτερα τὰς ἰδέας εἶναι νομίζουσιν.

26 Περὶ ἐλαχίστων. [Plut. I 13 1. 2] 257

Τῶν τεσσάρων στοιχείων πράγματα βαρύτατα οἷον στοιχεῖα ἀπὸ στοιχείων ἢ ψήγματα νομίζουσιν εἶναί τινες τὰ λεγόμενα ἐλάχιστα. Ἡράκλειτος δὲ εἰσάγει ταῦτα νοήσει μόνον ληπτά.

27 Περὶ χρωμάτων. [Plut. I 15 1. 2. 3. 4. 6. 7] 257

Χρῶμά ἐστι ποιότης σώματος ὁρατή. Οἱ Πυθαγόρειοι δὲ χροιὰν καὶ χρῶμα ἐκάλουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. Ἐμπεδοκλῆς δὲ

---

quam vestes aliaque tegumenta corporum. integer ille nihilque in terris relinquens fugit et totus excessit paulumque supra nos commoratus dum expurgatur et inhaerentia vitia situmque omnem mortalis aevi excutit, deinde ad excelsa sublatus inter felices currit animas etc. || 2 τε om. B fort. recte || 3 οἱ Στωικοὶ B || τέσσαρα: vulgo τὸ αἰσθητικόν in quinque sensus dividitur, unde octo numerantur || 4 ἁπλῆν B: ἁπλῆ A || 6 προειρήκασι AB || μενέμαχος B: μενέπαχος A: corr. D. Mnesarchi magister Panaetius similem statuerat opinionem cf. Nemes. d. nat. hom. p. 212 M. cf. Prol. p. 281 || τὴν D: τῶν AB || 7 ὑπόκρισιν (om. ἐπικρίνων) B: recte A || καὶ add. D || σωματικὸν AB: corr. Charterius || 8 ᾠήθη μόνον scripsi: ᾠήθημεν A: ᾠήθησαν B || 9 ὧν καὶ AB: corr. D

12 οὐσία σώματος A: σώματος οὐσία B: recte N || ὑφεστῶσα μὲν αὐτὴ B || καθ' ἑαυτὴν B: κατ' αὐτὴν A || 14 τοῦ om. B || 15 τῇ τῆς A || 16 οἱ στωικοὶ δὲ B || post νομίζουσιν B addit καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ Πλατωνικοί: ~

18 voluitne πρίσματα βραχύτατα cf. Plut? || ἀπὸ στοιχείου B || 19 ψήματα A || τὸ λεγόμενον A || 20 δὲ om. A

22 ποιότης σώματος ὁρατόν A: ποιότης δραστή BN || οὐδὲ χροιὰν A: δὲ οὐ χρῶμα (om. χροιὰν καὶ) B: recte N

τὸ τοῖς πόροις τῆς ὄψεως * * * * * * ἀπ' αὐτῶν σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὄψιν. Ζήνων δὲ ὁ Στωικὸς τὰ χρώματα ἐπίχρωσιν τῆς ὕλης ὑπέλαβεν. οἱ δὲ ἀπὸ Πυθαγόρου τὰ γένη τῶν χρωμάτων λευκόν τε καὶ μέλαν καὶ ἐρυθρὸν νομίζουσιν, τὰς δ' ἄλλας διαφορὰς παρὰ τὰς ποιὰς μίξεις τῶν στοιχείων, τὰς δὲ τῶν ζῴων παρὰ τὰς τῶν τόπων καὶ τῶν ἀέρων.

248 **28 Περὶ σχημάτων.** [Plut. I 14 1]

Σχῆμά ἐστιν ἐπιφάνεια καὶ περιγραφὴ καὶ πέρας σώματος.

258 **29 Περὶ μίξεως.** [Plut. I 17 1. 2. 3. 4]

Οἱ μὲν παλαιότεροι τὰς τῶν στοιχείων ⟨μίξεις⟩ κατ' ἀλλοίωσιν ἤτοι κρᾶσιν ᾠήθησαν γίγνεσθαι, οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον κατὰ παράθεσιν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἐκ μικροτάτων οἴεται τὰ στοιχεῖα συγκρίνειν. Πλάτων δὲ τὰ μὲν τρία εἶναι * εἰς ἄλληλα λέγει, τὴν δὲ γῆν ἀμετάβλητον μόνην.

258 **30 Περὶ κενοῦ.** [Plut. I 18 1. 3. 5. 6]

Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ οἱ φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος ἐν τῷ κόσμῳ κενὸν εἶναι λέγουσιν. Λεύκιππος δὲ καὶ Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος τὰ μὲν ἄτομα ἄπειρα τῷ πλήθει, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον τῷ μεγέθει. Οἱ Στωικοὶ δὲ ἐντὸς μὲν τοῦ κόσμου κενὸν οὐδὲν εἶναι νομίζουσιν, ἔξωθεν δ' αὐτοῦ ἄπειρον. Ἀριστοτέλης δὲ τοσοῦτον εἶναι κενὸν ἔξω τοῦ οὐρανοῦ, ὥστ' ἀναπνεῖν εἰς αὐτὸ τὸν οὐρανόν. ἔνδοθεν γὰρ εἶναι τόπον πύρινον.

259 **31 Περὶ χώρας.** [Plut. I 20 1]

Οἱ Στωικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι διαλλάττειν τὸν τόπον τῆς χώρας ἐνόμισαν. τὸν μὲν γὰρ τόπον ὑπὸ σώματος κατὰ μέν τι κατέχεσθαι, κατὰ δέ τι οὐδαμῶς.

---

1 τὸ τοὺς πόρους τῆς ὄψεως ἀπατῶν B: τοῖς τρόποις τῆς ὄψεως ἀπ' αὐτῶν A: intercidit versus unus cum Platonis lemmate || 2 ἔχουσα A: ἔχον B || τὰ τρήματα ἐπὶ χρωσι A: τὰ τρίμματα ἐπίχρωσιν B || 3 ὑπέλαβε B: ὑπολαβεῖν A || 5 ποιὰς om. B

8 παραγραφὴ A || σωμάτων A

10 μίξεις om. AB: habet N cf. Prol. p. 236 || 12 μικροτάτου B || οἴεται ex Plut. ὄγχων vel Galenus vel librarius corrupit || 13 συγκρίνει Plut. || τρία B: ποιὰ A || post εἶναι intercidit τρεπτά || τὴν δὲ τρίτην B

16 οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου cf. Prol. p. 13 || 18 ἀπερά (τ superscr.) πλήθει A: ἄπειρα τῇ ὕλῃ B (recte N) || 21 αὐτὸν A

23 ἐπικούριοι ut solet A: ἐπίκουροι B || 24 σωμάτων A || 25 οὐδαμῶς εἶεν τὸ πᾶν om. c. 32 titulo A: οὐδαμῶς εἶναι (comp.) ἐν ᾧ τὸ πᾶν: ficto novo c. 32 titulo περὶ κόσμου B

32 Εἰ ἓν τὸ πᾶν. [Plut. I 5 1. 2. 3] 249

Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἕνα κόσμον εἰρήκασι καὶ τοῦτον σωματικόν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ κόσμον ἕνα, οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι κόσμον, ἀλλὰ μικρόν τι τοῦ παντὸς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀργὴν ὕλην. Πλάτων δὲ κόσμον ἕνα φησὶ καὶ ἓν τὸ πᾶν εἶναι γενητόν * * * ἐὰν μὴ πάντα περιέχῃ, ⟨ἐκ⟩ τοῦ μὴ ἔσεσθαι ὅμοιον τῷ παραδείγματι τοῦτ' ἔστι τῷ θνητῷ κόσμῳ, ἐὰν μὴ μονογενὴς ᾖ, ⟨ἐκ⟩ τοῦ μὴ ἔσεσθαι αἰώνιον, εἰ τὸ ἐλλιπές τι ἔχει.

33 Πῶς συνέστηκεν ὁ κόσμος. [Plut. I 4 1] 250

Συνέστηκε τοίνυν ὁ κόσμος περικεκλεισμένως ἐσχηματισμένος τὸν τρόπον τοῦτον, τῶν βαρυτάτων σωμάτων ⟨εἰς τὸ⟩ κάτω, τῶν δὲ κουφοτάτων εἰς τὸ ἄνω φερομένων, ⟨τῶν⟩ δὲ πέριξ ἐκ τούτων συνηρμοσμένων.

34 Πόθεν ἔχομεν ἔννοιαν θεῶν. [Plut. I 6 1. 2. 7. 8] 252

Ὁρίζονται τὸν θεὸν οἱ Στωικοὶ πνεῦμα νοητὸν οὐκ ἔχον μορφήν, μεταβαλλόμενον δὲ εἰς ὃ βούλεται. ἔχομεν δὲ | ἔννοιαν τούτου ἐκ τοῦ 253 κάλλους καὶ μεγέθους τῶν φαινομένων αὐτοῦ δημιουργημάτων. οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν εἰκῇ γεγένηται, ἀλλ' ὑπὸ δημιουργοῦ σοφοῦ. ὅθεν Εὐριπίδης εἶπεν· 'ἀστέρες δ' ἐν οὐρανῷ ποίκιλμα τέκτονος σοφοῦ'. ἐλάβομεν δὲ ἔννοιαν ἐκ τοῦ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀστέρων τὴν ὑπόγειον φορὰν ἐνεχθέντας ὁμοίους ἀνατέλλειν τοῖς χρώμασι καὶ τοῖς σχήμασιν, ἴσους δὲ καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ κατὰ τόπους τοὺς αὐτοὺς καὶ χρόνους.

35 Περὶ θεοῦ. [Plut. I 7 1. 2. 5. 6 11. 12. 16. 17. 18. 31. 32. 33] 250

Ὅσα κατ' ἀρχὰς περὶ θεοῦ λέγοντες παρολελοίπαμεν, ταῦτα νῦν ἐροῦμεν.

---

3 τὸν κόσμον A || 5 ἐν τῶ πᾶν A || post γενητὸν incertum, quale commentum Galeni interciderit || παράσχῃ B || ἐκ om. AB || 6 ὁμοῦ ὂν τῷ παραδείγματι A: ὁμοῦ ὄντα παραδείγματα B || 7 μονωγενήσῃ A: μόνον γεννήσει B || ἐκ om. AB || ἄνω ἢ AB: ut incertum est num αἰώνιον εἰ subsit, ita totius loci condicio dubia || ἔχειν AB

8 inscr. om. B || 9 περικεκλεισμένος ABN || ἐσχηματισμένον A || 10 τῶν βαρυτάτων (εἰς τὸ κάτω om.) A: τὰ βαρύτατα κάτω B || τὰ δὲ κοῦφα τῶν εἰς τὸ ἄνω A: τὰ κοῦφα ἄνω B || 11 ⟨τῶν⟩ om. AB

12 c. 34 inscr περὶ θεοῦ καὶ πῶς θεοῦ ἔννοιαν ἔσχομεν B qui insequens caput eadem inscriptione comprehendit || 14 μεταβάλλομεν A || 15 τῶν δρωμένων A || 17 ποικίλματα B || 18 καὶ post ἥλιον om. A || τοῖς λοιποῖς A || τῶν ἀστέρων τὴν ὑπόγειον (comp.) φθορὰν ἐνεχθέντας A: ἀστέρας τὴν ἀπόγυον φορὰν ἀνεχθέντες B (recte N) || 19 ὁμοίως AB || τοῖς σώμασι καὶ τοῖς σχήμασιν, εἰσὶ δὲ ABN || 20 καὶ ante κατὰ om. B || 21 χρόνους παραθεοῦ BN: cf. v. 22

22 hoc caput continuant priori BN cf. ad v. 21 || 22 κατ' ἀρχὴν B: respicit c. 16 p. 608, 16 sqq. cf. Prol. p. 243 || λέγονται B

τοὺς μὲν τῶν πρότερον πεφιλοσοφηκότων εὕροιμεν ⟨ἂν⟩ θεοὺς ἠγνοηκότας,
ὥσπερ Διαγόραν τὸν Μήλιον καὶ Θεόδωρον τὸν Κυρηναῖον καὶ Εὐή-
μερον τὸν Τεγεάτην· οὐ γὰρ εἶναι θεοὺς εἰπεῖν τετολμήκασιν. ἔοικε δὲ
ταύτην τὴν ὑπόληψιν Εὐριπίδης † ἐπὶ θεοὺς διὰ δέος τῶν Ἀρεοπαγιτῶν
ἐκκαλυμένον τοῦτο δι' ἕξιν ὑφίστασθαι. Ἀναξαγόρας δὲ τὸν θεὸν ἐπὶ
251 τὸ διατεταχέναι τὸν κόσμον παρειληφὼς ἑστηκότα τὰ σώ|ματα κατ' ἀρχὰς
διακεκοσμηκέναι φησί, νοῦν δ' εἶναι τὸν πεποιηκότα ταῦτα ὑπέλαβεν.
Πλάτων δὲ οὐχ ἑστηκότα ταῦτα ὑπέθετο, ἀτάκτως δὲ κινούμενα ὑπὸ τοῦ
θεοῦ εἰς τάξιν ἦχθαι καὶ τοῦ προσήκοντος μετειληφέναι. Θαλῆς δὲ νοῦν
τοῦ κόσμου τὸν θεὸν ἡγήσατο. Ἀναξίμανδρος δὲ τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς
θεοὺς εἶναι νομίζει. Δημόκριτος δὲ νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ τὴν τοῦ
κόσμου ψυχὴν ὑπολαμβάνει. Πυθαγόρας δὲ τῶν ἀρχῶν τὴν μονάδα θεὸν
καὶ τὸ ἀγαθὸν ᾠήθη, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ἑνὸς φύσις, αὐτὸς ὁ νοῦς. τὴν δ'
ἀόριστον δυάδα μόνην τὸ κακόν, περὶ ἣν ἐστιν ὁ ὁρατὸς κόσμος. καὶ
Πλάτωνι μὲν τοῦτο δοκεῖ τὸν θεὸν ἀμιγῆ πάσης ὕλης καὶ μηδενὶ παθητῷ
συμπεπλεγμένον. Ἀριστοτέλης δὲ τὸν ἀνωτάτω θεὸν εἶδος χωριστὸν
ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός· ὅθεν ἐστὶν αἰθέριον σῶμα τὸ μέ-
γιστον ὑπ' αὐτοῦ νομιζόμενον, διῃρημένον κατὰ τὰς σφαίρας [διαιρέσεις] τῇ
μὲν φύσει ἡμῶν συναφεῖς, τῷ δὲ λόγῳ κεχωρισμένας· ὥστ' εἶναι ζῷον
252 σύνθετον ἐκ σώματος καὶ θεότητος καὶ τὸ μὲν * αἰθέριον, | κινούμενον,
κυκλοφορητικόν, τὴν δὲ ψυχὴν λόγον ἀκίνητον, αἴτιον τῆς κινήσεως κατ'
ἐνέργειαν. Οἱ Στωικοὶ δὲ τὸν θεὸν πῦρ ἔντεχνον ἢ πνεῦμα νομίζουσιν,
ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ κόσμου γένεσιν, ἐμπεριειληφὸς πάντας τοὺς σπερματικοὺς
λόγους, καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίνεσθαι, καὶ διήκειν δι' ὅλου
τοῦ κόσμου τὰς προσηγορίας μεταλαμβάνον [τε] κατὰ τὰς τῆς ὕλης δι' ἧς κε-
χώρηκε παραλλάξεις. θεοὺς δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν γῆν

1 τοὺς μὲν τῶν προτέρων φιλοσοφηκότων εὕροιμεν A: τοὺς τὸ πρότερον φιλοσοφήσαντας εὕρομεν B: correxi addito ἂν || 2 ὡς περιαγόραν τὸν ἥλιον A: ὥσπερ ἀγόραν τὸν ἤδιον BN: correxi || εὐῆρον τὸν αἰγεάτην B || ἔοικε δὲ ταύτης τῆς ὑπολήψεως Εὐριππίδης ἐπὶ θεοῖς δ' ἴδε τῶν ἀρεοπαγιτῶν ἐκκαλυμ' (superscr. ο) τοῦτο δι' ἕξιν ὑφίστασθαι A: ἔοικε ταύτην τὴν ὑπόληψιν εὐριπίδης ἐπὶ θεούς· δεῖ δὲ τὸν ἀρεοπαγήτην ἐκκαλούμενον τοῦτο δι' ἕξιν ὑφίστασθαι B: suspicor talia ἔοικε δὲ ταύτην τὴν ὑπόληψιν Εὐρ. περὶ θεοῦ διὰ δ. τ. Ἀ. ἐγκεκαλυμμένος τὴν αὐτοῦ δόξαν ὑφίστασθαι || 5 ἀγορὰν δὲ τῶν θεῶν AB: correxi || 6 διατετακέναι AB: correxi || παρειληφό (superscripsit τ) A: παρειληφότα B || ἔστι κατὰ A: ἔτι κατὰ B: corr. Usener || ἀρχὴν B || 7 φησὶν οὐδ' εἶναι AB: correxi || 8 οὐ κεκληκότα A: οὐ κε.... B || ὑπέλαβε repetitum ex v. 7 B || τοῦ ante θεοῦ om. B || 9 μετέλαβε B || 10 δὲ καὶ B || ἀπείρους νοῦς (ex οὐ͞νοὺς corruptum) ABN || 11 σφαιροειδῆ B || 12 τῶν ἀρχόντων μονάδα A || 13 εἴ τις ἐστὶν εἴτινος ἐστὶν ἢ τοῦ ἑνὸς φύσις A [εἴτινος ἐστὶν est varia lectio textui inlata]: εἴ τινος ἐστὶν ἡ τοῦ ἑνὸς φύσις B || 14 μόνην postquam δαι praecedente δα syllaba omissum est ex δαίμονα fictum || ἀόρατος B || 15 μὲν om. A || παθητῷ ex πάθει τῷ correctum B πάθει A || 16 ἀνώτατον B || εἰδὼς B || ἐπιβεβηκός A || 17 ἐστὶν om. B || μέγιστον AB depravatum ex Plut. πέμπτον || 18 σφετέρας διαιρέσεις A: αὐτοῦ διαιρέσεις B || συναφθεῖς AB || 19 κεχωρισμένος B: κεχωρισμένον A || 20 intercidit σῶμα || 21 λόγω B || 22 οἱ et δὲ om. A || 23 ἐνπεριειληφὼς A || σωματικοὺς AB || 24 καθ' ὡς B || μεταλαμβάνον τε B: μεταλαμβάνων τε A || 25 κεχώρισται πάσας ἀλλάξεις B || 26 δὲ om. B || καὶ τὸν κόσμον habet loco καὶ τὴν γῆν B

εἶναι νομίζουσιν, τὸ δὲ ἀνώτατον πάντων τὸν νοῦν εἶναι, τὸν θεόν. Ἐπίκουρος δὲ ἀνθρωποειδεῖς εἶναι τοὺς θεούς, λόγῳ δὲ πάντας θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως· ὁ δὲ αὐτὸς τέτταρας φύσεις κατὰ γένος ἀφθάρτους * * * ὁμοιότητας. αὗται λέγονται καὶ ὁμοιομέρειαι καὶ στοιχεῖα τῷ αὐτῷ.

36 Περὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων. [Plut. I 8 2. 3] 253

Θαλῆς μὲν καὶ Πλάτων καὶ Πυθαγόρας καὶ πρὸς τούτοις οἱ Στωικοὶ γιγνώσκουσιν ὁμοίους εἶναι καὶ τούτους οὐσίας ψυχικάς. τοὺς δ' ἥρωας ψυχὰς κεχωρισμένας τῶν σωμάτων, τὰς μὲν ἀγαθὰς τῶν τὸν βίον διαγαγόντων ἄριστα ἀνθρώπων, κακὰς δὲ τῶν πονηρῶν. Ἐπίκουρος δὲ οὐδέτερον τούτων συγκεχώρηκεν.

37 Περὶ χρόνου. [Plut. I 21 1. 2. 3] 259

Τὸν χρόνον εἶναι Πυθαγόρας ὑπείληφε τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος. Πλάτων δὲ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως. Ἐρατοσθένης δὲ τὴν τοῦ κόσμου πορείαν.

38 Περὶ οὐσίας χρόνου. [Plut. I 22 7. 1. 8. 9] 260

Τοῦ δὲ χρόνου τὴν οὐσίαν οἱ Στωικοὶ ἡλίου τὴν κίνησιν νομίζουσιν. Πλάτων δὲ τὴν πορείαν τούτου. καὶ τινὲς μὲν ἀγένητον τὸν χρόνον εἶναι, Πλάτων δὲ γενητόν.

39 Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. [Plut. I 24 1. 2. 3]

Οἱ περὶ Μέλισσον καὶ Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην καὶ Παρμενίδην γένεσιν καὶ φθορὰν ἀνῃρήκασιν ἀκίνητον εἶναι τὸ πᾶν ὑπολαβόντες. Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι κατὰ συναθροισμὸν τῶν λεπτομερῶν σωμάτων κοσμοποιοῦσι συγκρίσεις μὲν καὶ διακρίσεις εἰσάγουσι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς οὐκ οἰκείως. οὐ γὰρ κατὰ ποιὰν ἀλλοίωσιν, ἀλλὰ κατὰ παράθεσιν καὶ συναθροισμὸν γίνεσθαι τὰ πάντα νομίζουσιν. Πυθαγόρας δὲ καὶ

---

1 ἐπίκουροι BN || 2 λέγω δὴ πάντες θεωρητοὺς A: λέγουσι πάντας καὶ θεωρητοὺς B || 3 λεπτομερῆ B || οὗτος B: οὕτω A: correxi || 4 intercidit τάσδε τὰ ἄτομα τὸ κενὸν τὸ ἄπειρον τὰς | ἀφθάρτους
τ′ μ′
ὁμοιοτα αὐτῶ λέγονται καὶ ὁμοιο A: ἄφθαρτον ὁμοιότητα αὐτὰ λέγονται καὶ ὁμοιομερῆ B || 5 καὶ τῶ αὐτῶ AB

8 γιγνώσκουσιν om. B || ὁμοίους AB: num δαίμονας? || οὐσίαις φυσικαῖς AB || 9 τὰς μὲν ἀγαθὰς om. B || 10 διαγόντων B || 11 οὐδετέρους A || εἶναι post τούτων inserit A

14 δὲ ante τὴν om. B || 16 titulus deest BN || 17 δὲ om. A || 18 ταύτην A

22 εἰρήκασιν AB || 23 λεπτῶν A || 24 σύγκρισιν μὲν καὶ διάκρισιν AB sed vera lectio latet in διακρίσεις καὶ quod mox errore post γενέσεις δὲ καὶ in AB iteratur || 25 φθορά A

ὅσοι παθητὴν ⟨τὴν⟩ ὕλην ὑποτίθενται, κυρίως γένεσιν καὶ φθορὰν λέγουσι γίγνεσθαι· ἐκ γὰρ ἀλλοιώσεως καὶ τροπῆς στοιχείων καὶ διαλύσεως * * *

261 **40 Περὶ ἀνάγκης.** [Plut. I 25 1. 2. 3. 5]

Τὴν ἀνάγκην Θαλῆς ἰσχυροτάτην εἶναί φησι. κρατεῖν γὰρ αὐτὴν τοῦ παντός. Πυθαγόρας δὲ καὶ περικεῖσθαι τῷ κόσμῳ τὴν ἀνάγκην ὑπολαμβάνει. Παρμενίδης δὲ καὶ Δημόκριτος πάντα κατὰ ἀνάγκην συμβαίνειν εἰρήκασιν· εἶναι δὲ τὴν αὐτὴν εἱμαρμένην καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν. Πλάτων δὲ τὰ μὲν εἰς πρόνοιαν, τὰ δὲ εἰς ἀνάγκην ἀνάγεται.

41 ⟨Περὶ⟩ τῆς οὐσίας. [Plut. I 26 1. 2. 3]

Τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στοιχείων αἰτίαν χρηστικὴν τὴν ἀνάγκην Ἐμπεδοκλῆς ἡγεῖται. Δημόκριτος δὲ τὴν ἀντιτυπίαν καὶ φορὰν καὶ πληγὴν τῆς ὕλης. Πλάτων δὲ ὁτὲ μὲν τὴν ὕλην, ὁτὲ δὲ τὴν τοῦ ποιοῦντος πρὸς αὐτὴν σχέσιν.

42 Περὶ εἱμαρμένης. [Plut. I 28 1. 2. 3. 4. 5]

Ἡράκλειτος οὐσίαν εἱμαρμένης λόγον διὰ παντὸς διήκοντα. ἡ δὲ
262 εἱμαρμένη ἐστὶ τὸ αἰθέριον σῶμα, σπέρμα τῆς | τῶν πάντων γενέσεως. Πλάτων λόγον ἢ νόμον ἀίδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως. Χρύσιππος δύναμιν πνευματικήν, τάξιν τοῦ παντὸς διοικητικήν. καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ὅροις λέγει τὴν εἱμαρμένην, καθ' ἣν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε, τὰ δὲ γινόμενα γίνεται, τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται. οἱ δὲ ἄλλοι Στωικοὶ εἱρμόν. Ποσειδώνιος δὲ τρίτον ἀπὸ Διός· πρῶτον γὰρ εἶναι τὸν Δία, εἶτα τὴν φύσιν, εἶτα τὴν εἱμαρμένην.

43 Περὶ τύχης. [Plut. I 29 1. 7]

Πλάτων αἰτίαν ἐν προαιρετικοῖς κατὰ συμβεβηκὸς παρακολούθημα. |
263 Ἀναξαγόρας δὲ καὶ οἱ Στωικοὶ αἰτίαν ἄδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ. καὶ τὰ μὲν εἶναι κατὰ ἀνάγκην, τὰ δὲ καθ' εἱμαρμένην, τὰ δὲ κατὰ προαίρεσιν, τὰ δὲ κατὰ τύχην, τὰ ⟨δὲ⟩ κατὰ τὸ αὐτόματον.

---

1 τὴν om. AB || 2 ἐκ γὰρ Plut.: καὶ περὶ A. καὶ —διαλύσεως om. B || intercidit ταῦτα γίγνεσθαι 5 περιθεὶς A [comp.] B || ὑπολαμβάνειν A || 8 ἀνέχεσθαι AB 9 περὶ om. AB qui continuant hoc caput || 12 ὁτὲ μὲν om. B || τὴν ὕλην ποτὲ μὲν ...... [spatium VI litter.] ποτὲ δὲ τοῦ B 16 τῆς πάντων γενέσεως. αὐτὴν εἶναι ὁ B || 17 λόγον scripsi: λέγειν AB || νόμον δι' ὃν AB || 19 λέγειν A || 21 τρίτος B || μὲν εἶναι B 24 προαιρετικῷ B || 25 ἀνθρωπίνων A: ἀνθρωπίνοις B || λογισμοῖς B || 27 τὰ δὲ καθ' εἱμαρμένην om. BN || 28 δὲ addidi

44 Περὶ κόσμου. [Plut. II 1 1. 2. 3. 7]

Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως. Θαλῆς ἕνα τὸν κόσμον. Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὁ τούτου καθηγητὴς Λεύκιππος ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ κενῷ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου. Οἱ Στωικοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· τὸ μὲν γὰρ ἅπαν εἶναι σὺν τῷ κενῷ ἀπείρῳ, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ εἶναι * * * τὸ ὅλον καὶ ⟨τὸν⟩ κόσμον.

45 Περὶ σχήματος. [Plut. II 2 1. 3] 264

Οἱ μὲν Στωικοὶ τὸν κόσμον σφαιροειδῆ, ἄλλοι κωνοειδῆ, ἄλλοι κυκλοειδῆ. Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι τούτων ἕκαστον.

46 Εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος. [Plut. II 3 1. 2. 4]

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχόν τε τὸν κόσμον καὶ προνοίᾳ διοικούμενον. Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος ὅσοι τὸ αὐτόματον εἰσάγουσιν, οὐδέτερον τούτων συγχωροῦσι, φύσει δέ τινι ἀλόγῳ διοικεῖσθαι. Ἀριστοτέλης οὔτε ἔμψυχον εἶναι ὅλον δι' ὅλου ⟨οὔτε⟩ αἰσθητὸν οὔτε προνοίᾳ διοικούμενον. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τούτων πάντων μετέχειν. σφαίρας γὰρ περιέχειν ἐμψύχους καὶ ζωτικούς, τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς τούτων μετειληφέναι μήτε προηγουμένως μήτε κατὰ συμβεβηκός.

47 Εἰ ἄφθαρτος ὁ κόσμος. [Plut. II 4 1. 2. 10. 12] 265

Τὸν Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα ὑπὸ θεοῦ γεγονέναι τὸν κόσμον καὶ πάντας τοὺς διαδεδεγμένους τούτους ὑπολαμβάνειν εἰρήκασιν. καὶ εἶναι μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει φθαρτόν, αἰσθητὸν γὰρ ὑπάρχειν, οὐ μὴν φθαρησόμενον προνοίᾳ τοῦ πεποιηκότος. Ἐπίκουρος δὲ καὶ οἱ Στωικοὶ φθαρτὸν νομίζουσιν, ὅτι γενητός. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος παθητὸν καὶ φθαρτόν, ἐν ᾧ καὶ περίγεια.

---

3 τῆς ἑαυτοῦ B || θαλάσσης A || 4 τούτων B (*eius* N) || 4 Λεύκιππος pro Metrodoro est inventum Galeni || 5 δὲ om. A || 6 διαφέρουσι τὸ πῦρ B || 7 ἀπόρῳ A: ἀπόσω B || 8 τὸ ὅλον Plut.: πόλον AB || τὸν om. AB

9 inscr. om. BN || 10 τὸν om. B || σφαιροειδεῖ A || ἄλλοι κωνοειδῆ om. BN || κ.ν.ειδῆ A || 11 κυκλοειδῆ cf. Prol. p. 13 || ἐνδέχεται ABN || ἐνδέχεται usque ad Ἐπίκουρος v. 14 bis scripsit A

12 inscr. om. BN || 13 τε om. B || 15 φύσει δὲ γίνεται ἀλλ' ὅπερ AB || οὐ τὸν ἔμψυχον A: ἔμψυχον (οὔτε om.) BN || 16 post ὅλου om. οὔτε AB || αἰσθητὸν οὔτε A: αἰσθητὸν ὄντα B || 17 τούτου πάντα B || 18 περὶ γῆν A || 19 συμβεβηκῶς A

20 inscr. om. B (habet N) || 21 πυθαγόρα τε A || 22 διαδεδειγμένους B || 23 γὰρ om. A || 25 νομίζουσιν εἶναι καὶ γεννητόν BN || δὲ om. A || 26 ἐνὸν καὶ περίγεια A: om. B

265 48 Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος. [Plut. II 5 1. 2. 3]

Ἀριστοτέλης· εἰ τρέφεται, φθαρήσεσθαι νενόμικεν, οὐδέτερον δὲ τούτων τῷ κόσμῳ συμβεβηκέναι. Πλάτων ἐκ τοῦ φθίνοντος κατὰ μεταβολὴν τρέφεσθαι τοῦτόν φησιν. Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος διττὴν εἶναι τὴν τροφὴν ὑπέλαβεν· τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δ' ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περὶ τοὺς ἀστέρας ἀποχεομένου.

266 49 Ἀπὸ ποίου στοιχείου ἦρκται ὁ θεὸς κοσμοποιεῖν. [Plut. II 6 1—6]

Οἱ φυσικοὶ ἀπὸ γῆς ἦρχθαι λέγουσιν αὐτὸν καθάπερ ἀπὸ κέντρου. Πυθαγόρας δὲ ἀπὸ πυρός. Διοκλῆς τὸν μὲν αἰθέρα πρῶτον διακριθῆναί φησι, δεύτερον δὲ πῦρ, ἐφ' ᾧ γῆν ἐξενηνέχθαι, εἶτα ὕδωρ, ἐξ οὗ ἀναθυμιαθῆναι τὸν ἀέρα. γενέσθαι δὲ τὸν μὲν οὐρανὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸν δὲ ἥλιον ἐκ τοῦ πυρός. Πλάτων δὲ ὁρατὸν γεγονέναι τὸν κόσμον, ὃν γίγνεσθαι πρὸς παράδειγμα τοῦ νοητοῦ. τοῦ δὲ ὁρατοῦ προτέραν μὲν τὴν ψυχήν, μετ' αὐτὴν δὲ τὸ σωματοειδὲς γεγονέναι ἐκ τοῦ πυρὸς μὲν καὶ γῆς πρῶτον, ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος δεύτερον. Πυθαγόρας σώματα τῶν στερεῶν φήθη, ἅπερ καλεῖ μαθηματικά. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ κύβου γεγονέναι τὴν γῆν φησιν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου * * * τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν. Πλάτων δὲ συμφέρεται καὶ ἐν τούτοις τῷ Πυθαγόρᾳ.

267 50 Περὶ τάξεως τοῦ κόσμου. [Plut. II 7 1. 4. 6]

Παρμενίδης στεφάνους εἶναι πεπλεγμένους πρὸς ἀλλήλους τὸν μὲν ἐκ τοῦ ἀραιοῦ, τὸν δὲ ἐκ τοῦ πυκνοῦ· καὶ τὸ περιέχον δὲ τὸ πᾶν στοιχεῖον δίκην στεφάνου στερεοῦ εἶναι, πρῶτον πῦρ, εἶτα αἰθέρα, μεθ' ὃν ἀέρα μεθ' ὃν ὕδωρ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ μὴ διὰ παντὸς ἑστῶτας μηδὲ ὡρισμένους τόπους τῶν στοιχείων ὑπείληφεν, ἀλλὰ πάντα τῶν ἄλλων ἀντιλαμβάνειν.

---

1 tit. om. B || 2 φθαρήσεται B || 3 τούτω A: om. B || κατὰ A: τὴν B || 4 φησίν οἱ πυθαγόριοι B || τὴν om. A || 5 ὑπέλαβον B || σεληνικοῦ A || 6 ὑπεχομένως B: ὑπερχόμενον A

7 ἀπὸ—8 οἱ φυσικοὶ om. B (tit. est in N) || 8 αὐτὸν καθάπερ οἱ . . . . πυθαγόρας B || 9 διοκλῆς ABN pro Ἐμπεδοκλῆς nescio cuius errore || μὲν τὸν αἰθέρα B || 10 γῆ ἐξενήνεκται A || 11 ἀέρα A: αἰθέρα BN || 12 ἥλιον] πλεῖον A: πλείονα B || ἣν γίγνηται A || 13 προτέραν B: πρότερον A || 14 μετὰ δὲ τὸ A || τοῦ σώματος τὸ εἶδος AB || 15 δὲ om. B || ante σώματα fortasse ε' intercidit || 16 κύκλου BN || 17 φασί A || ἐκταέδρου B: ὀκτέδρου A || 18 δὲ om. B || 19 καὶ om. B || τούτω A

20 ξεως A: titulum om. B || 21 τὴν μὲν ἐκ τοῦ A (unde fortasse olim στεφάνας—πεπλεγμένας lectum concludas): τὸν ὑετοῦ B || 22 ἀραιὸν B || τὴν δὲ A || 23 στεροῦ A || πρώτω πυρὶ μεθ' οὗ αἰθέρα εἶτα ἀέρα μεθ' οὗ ὕδωρ A: recte nisi quod μεθ' οὗ ἀέρα καὶ ὕδωρ B || 24 μὴ A: μηδὲ B || ἑστῶτας εἶναι A || 25 ὑπέλαβε B || πάντ' A: πάντων τῶν B || ἄλλων AB || ἀντιλαμβάνειν A: ὑπολαμβάνειν B

51 Τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον κλιθῆναι. [Plut. II 8 1. 2] 268

Διογένης καὶ Ἀναξαγόρας μετὰ τὸ συστῆναι τὸν κόσμον καὶ τὰ ζῷα ἐκ τῆς γῆς συμφῦναι, τὸν κόσμον ἐκ τοῦ αὐτομάτου εἰς τὸ μεσημβρινὸν κλιθῆναι ἴσως ὑπὸ προνοίας, ἵνα τινὰ μὲν ἀοίκητα γένηται, τινὰ δὲ οἰκητὰ κατὰ ψῦξιν καὶ ἐκπύρωσιν. Ἐμπεδοκλῆς τοῦ πυρὸς εἴξαντος τῇ τοῦ ἡλίου ὁρμῇ ἐπικλῖναι τὰς ἄρκτους καὶ τὰ μὲν βόρεια ὑψωθῆναι, τὰ δὲ νότια ταπεινωθῆναι.

52 Περὶ τοῦ ἐκτός. [Plut. II 9 1. 2. 4] 268

* * * ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου, εἰς ὃ ἀναπνεῖν τὸν κόσμον καὶ ἐξ οὗ. οἱ δὲ Στωικοὶ εἰς ὃ ἀναπνεῖν μόνον. Πλάτων δὲ μήτε ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου μήτε ἐντὸς κενόν, ἐκτός δὲ μικρόν τι εἰς ὃ ἀναπνεῖν.

53 Τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου. [Plut. II 10 1. 2] 269

Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου ἔφασαν εἶναι τὰ ἑῷα, ἀφ' ὧν ἀρχὴν εἶναι τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ δὲ τὰ ἑσπέρια. Ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τῶν θερινῶν τροπικῶν, ἀριστερὰ δὲ τὰ κατὰ τῶν χειμερινῶν.

54 Περὶ οὐρανοῦ. [Plut. II 11 1. 2. 3—5] 269

Ἀναξιμένης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτην γῆν εἶναι. Ἐμπεδοκλῆς δὲ στερέμνιον ὑπάρχειν τὸν οὐρανὸν οἴεται ἐξ ἀέρος παγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυσταλλοειδοῦς, τό τε πυρῶδες καὶ τὸ ἀερῶδες ἑκάτερα τὰ ἡμισφαίρια περιέχειν. Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος πύρινον εἶναι τὸν οὐρανὸν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ συνεστῶτα.

55 Περὶ διαιρέσεως οὐρανοῦ. [Plut. II 12 1. 2] 269

Θαλῆς [τὸν οὐρανὸν οὐ] μεμερίσθαι τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν εἰς κύκλους τινὰς | προσαγορευομένας ζώνας, καλεῖσθαι δὲ αὐτῶν τὸν μὲν ἀρκτικὸν καὶ ἀει- 270

---

1 ἡ om. A || τοῦ τοῦτον κοῖλον B || κληθῆναι AB || 2 Διογένης δὲ B || 3 ζῷα om. B || συμφῆναι B || τοῦ κόσμου AB || 4 κριθῆναι [ρ corr. ex λ] A et B || 5 ἐμπεδοκλῆς δὲ B || τῇ τοῦ πλείου AB || 6 τὰς B: τοὺς A || μὲν om. B

8 inscr. om. B (hab. N) || 9 εἶθ' ἀναπνεῖν A: εἴς τ' ἀναπνεῖν B || post οὗ spatium v litter. relinquit B || 10 itemque 11 εἶθ' ἀναπνεῖν A: εἴσ τ' ἀναπνεῖν B || μήτε ἐκ τοῦ A || 11 μικρόν fort. ἄπειρον || τι om. B

12 inscr. om. B (habet N) || 14 ἔφησαν B || εἶναι om. B

19 τὸν οὐρανὸν ὑπάρχειν B || καὶ ὑπὸ BN || 21 ἐκ A: δὲ BN

23 διαίρεσις οὐρανοῦ omisso περὶ B || 24 τὸν οὐρανόν interpolatum est, quo intruso καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ excidisse videtur, unde οὐ ante μεμερίσθαι in codd. servatum est || τὰς τ. π. σφαίρας A || κυκλοειδῆ compendiose A || 25 αὐτὸν A || ἀφανῆ AB

φανῆ, τὸν δὲ τροπικὸν θερινόν, τὸν δὲ χειμερινὸν τροπικόν * * * ἀφανῆ. λοξὸν δὲ τοῖς τρισὶ μέσον τὸν καλουμένον ζῳδιακὸν ὑποβεβλῆσθαι. Πυθαγόρας δὲ πρῶτος ἐπινενοηκέναι λέγεται τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, ἣν Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ὡς ἐπίνοιαν ἰδίαν σφετερίζεται.

270 **56** Τίς ἡ οὐσία τῶν πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν. [Plut. II 13 1.2.3.12.14.15.16]

Θαλῆς ὑπολαμβάνει γεώδη μὲν εἶναι τὰ ἄστρα, ἔμπυρα δέ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ πύρινα μόνα. Ἀναξαγόρας δὲ τὸν περικείμενον αἰθέρα ἀέρα πύρινον ψήθη, τῇ δὲ εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτραν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ καταφλέξαντα ταύτην ἠστεριχέναι. Διογένης δὲ κισηροειδῆ τὰ ἄστρα λέγει, διάπνοιαν ⟨δ'⟩ αὐτὰ νοεῖται κόσμου. Πλάτων δὲ ἐκ μὲν τοῦ
271 πλείστου μέρους πυρίνους εἶναι | τοὺς ἀστέρας ὑπολαμβάνει, μετέχοντας δὲ τῶν ἄλλων στοιχείων κόλλης τρόπον. Ξενοφάνης δὲ ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων συνεστάναι τοὺς ἀστέρας ἡγεῖται, σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναζωπυρεῖσθαι νύκτωρ καθάπερ τοὺς ἄνθρακας. τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις. Ἡρακλείδης δὲ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον εἶναι νομίζουσι γῆν περιέχοντα καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ ἀέρι. ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν ἐνίοις Ὀρφικοῖς φέρεσθαι λέγουσι κοσμοποιοῦσι τῶν ἀστέρων ἕκαστον. Ἐπίκουρος δὲ οὐδὲν ἀπογιγνώσκει τούτων ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου.

56a ⟨Περὶ σχήματων ἀστέρων.⟩ [Plut. II 14 1.2.3]

Οἱ Στωικοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἀστέρας καθάπερ τὸν κόσμον οἴονται καὶ ἥλιον καὶ σελήνην. Κλεάνθης κωνοειδεῖς. Ἀναξιμένης ἥλιον δίκην καταπεπηγέναι τῷ κρυσταλλοειδεῖ. Ἔνιοι πέταλα πύρινα νομίζουσιν εἶναι ὥσπερ ζῳγραφήματα τοὺς ἀστέρας.

272 **57** Περὶ τάξεως. [Plut. II 15 1.3.4.5.6]

Ξενοφάνης κατ' ἐπιφάνειαν οἴεται κινεῖσθαι τοὺς ἀστέρας. Δημό-

---

1 χειμερινὸν A: ἰσημερινόν B || 2 τρισὶ μέρος τὸν κόσμον ἐν ᾧ ζωδιακὸν B: κόσμον (pro καλούμενον) etiam A: recte N || 3 πρῶτον B || λέγεται δὲ A || οἰωπίδης AB || ἰδεῖν AB || σφετερίζεσθαι B || hucusque N interpretationis selectam varietatem adnotavi

5 ἡ om. A || 6 Θαλῆς μὲν B || 8 τῇ δὲ — 10 νοεῖται κόσμου om. B || περιλύσεως A || 9 ταῦτα comp. A || ἱστοριωκέναι A || 10 δ' om. A || νοητῶν κόσμον A || μὲν ἐκ μὲν B || 12 κόλλης] κο^μ' A: κόσμου B || 14 ἡμέραν ἡγεῖται A || καθάπερ καὶ B || 16 κοινὸν AB || εἶναι B: εἶπε A || 17 ἀπύρῳ B || ἐν ἐνίους ὀρφικούς B || 18 οὐδὲν ἀπογιγνώσκειν ἐπίκουρος τούτων A: recte B nisi quod οὐδὲν omittit

20 inscriptio deest AB fort. consilio scriptoris || 21 οἴονται ὁ ἥλιον A: οἴονται τὸν ἥλιον B || 22 τὴν σελήνην B || κλεάνθος κωνοειδῆ B || δίκη A || 23 καταπεπηγέναι B: καταπεπῆχθαι A || καὶ χρυσταλοειδεῖ A: καὶ χρυσταλλοειδεῖς B || 24 ὅσπερ A

25 inscript. et 26 Ξενοφάνης—ἀστέρας om. B

κριτος τὰ μὲν ἀπλανῆ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς πλανήτας, ἐφ' οἷς ἥλιον καὶ σελήνην. Πλάτων ⟨μετὰ⟩ τοὺς ἀπλανεῖς πρῶτον λέγει φαίνεσθαι ⟨τὸν⟩ τοῦ Κρόνου, δεύτερον φαέθοντα ⟨τὸν⟩ τοῦ Διός, τρίτον πυρόεντα τὸν τοῦ Ἄρεως, τέταρτον φωσφόρον τὸν τῆς Ἀφροδίτης, πέμπτον στίλβοντα τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἕκτον ἥλιον, ἕβδομον σελήνην. τῶν μαθηματικῶν τινες μὲν, ὡς Πλάτων, τινὲς δὲ μέσον πάντων τὸν ἥλιον, μετὰ δ' αὐτὸν τὴν σελήνην.

58 Περὶ τῆς τῶν ἀστέρων κινήσεως. [Plut. II 16 1. 2. 7]

Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος καὶ Κλεάνθης ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς φέρεσθαι τοὺς ἀστέρας νομίζουσιν. Ἀλκμαίων καὶ οἱ μαθη-
ματικοὶ τοὺς ἀστέρας τοὺς πλανήτας ἀπὸ | δυσμῶν εἰς ἀνατολὰς ἀντιφέ- 273
ρεσθαι τῷ ἡλίῳ. Πλάτων καὶ οἱ μαθηματικοὶ ἰσοδρόμους εἶναι τὸν ἥλιον, τὸν φωσφόρον, τὸν στίλβοντα.

59 Πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες. [Plut. II 17 1]

Μητρόδωρος ἅπαντας τοὺς ἀστέρας τοὺς ἀπλανεῖς ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσλάμπεσθαι.

60 Περὶ τῶν Διοσκούρων. [Plut. II 18 1. 2]

Ξενοφάνης τοὺς ἐπὶ τῶν πλοίων φαινομένους οἷον ἀστέρας νεφέλια
εἶναι κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν περιλάμποντα. | Μητρόδωρος τῶν ὁρώντων 274
ὀφθαλμῶν μετὰ δέους στιλβηδόνας εἶναι.

61 Περὶ ἐπισημασίας. [Plut. II 19 1]

Πλάτων τὰς ἐπισημασίας τὰς χειμερινὰς καὶ τὰς θερινὰς κατὰ τὰς τῶν ἀστέρων ἐπιτολὰς γίνεσθαι.

62 Περὶ ἡλίου. [Plut. II 20 1. 2. 4. 6. 12. 13. 14]

Ἀναξίμανδρος τὸν κύκλον αὐτοῦ εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλασίονα τῆς
γῆς ἁρματείῳ τροχῷ τὴν ἁψῖδα παραπλησίως | ἔχοντα, κοίλην καὶ πλήρη 275

1 ἀφανῆ AB ut saepius || 2 ἥλιος καὶ σελήνη A || μετὰ om. AB || πρῶτον B: om. A || λέγων A || 3 τὸν bis ante τοῦ om. AB || κριοῦ B || φάθοντα A: φαέθοντος B || 4 ἀέρος A || 5 ἡλίου A || σελήνης AB || μέν τινὲς B || 6 τινὲς δὲ om. B

9 ἀνατολῆς B || 9. 10 φέρεσθαι εἰς δυσμὰς B || 11 ἀνταναφέρεσθαι τὸν ἥλιον πρῶτον καὶ οἱ μαθ. A: φέρεσθαι τὸν ἥλιον πρῶτον καὶ οἱ μαθ. B || 12 εἰσόδρομον εἶναι τῷ ἡλίῳ B

16 προσλαμβάνεσθαι AB

17 διοσκόρων A || 18 νεφέλην A || 19 περιλάμποντα B: περιλάμποντας A [cf. Euseb.] || 20 μετὰ δέους om. B || στιλβιδόνα A

τ'

21 ἐπισημασιῶν B || 26 ἅμαρ A: ἁρμωτία B

πυρὸς κατὰ μέρος διὰ στενοῦ τὸ πῦρ ὡς δι' αὐλοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐκπέμπεσθαι. Οἱ Στωικοὶ ἄναμμα νοερὸν ἐκ θαλάσσης. Πλάτων ἐκ πλείστου πυρός. Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος καὶ Μητρόδωρος πέτρον ἢ μύδρον διάπυρον. Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ δεχόμενον τοῦ ἐκ κόσμου πυρὸς τὴν εὐαγίαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς, ὥστε τρεῖς εἶναι ἐν τῷ ἡλίῳ διαφοράς· τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες, τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυροειδές, τρίτον τὴν ἀπὸ τούτου ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς. Ἐμπε-
276 δοκλῆς δύο ἡλίους, τὸ μὲν ἄριστον ἡμισφαίριον, | τὸ δὲ φαινόμενον ἀνταύγειαν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ. Ἐπίκουρος γήινον κύκλωμα, κισηροειδῆ καὶ σπογγοειδῆ ταῖς κατατρήσεσιν ἐνημμένον. Ἡράκλειτος ἄναμμα, ἐν μὲν ταῖς ἀνατολαῖς τὴν ἔξαψιν ἔχοντα, τὴν δὲ σβέσιν ἐν ταῖς δυσμαῖς.

63 Περὶ μεγέθους ἡλίου. [Plut. II 21 1. 3. 5]

Ἀναξίμανδρος τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ, τὸν δὲ πόλον ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει ἑπτάκις καὶ εἰκοσαπλασίονα τῆς γῆς. Ἀναξαγόρας πολυπλάσιον τῆς γῆς. Ἐπίκουρος τοιοῦτον, οἷος φαίνεται, ἢ μικρῷ μεῖζον ἢ ἐλάττω.

277 64 Περὶ σχήματος ἡλίου. [Plut. II 23 1. 2. 3. 6]

Ἀναξιμένης πλατὺν εἶναι τὸν ἥλιον οἴεται ὥσπερ οἷον πέταλον. Ἡράκλειτος φακοειδῆ ὑπόκυρτον. Οἱ Στωικοὶ ὥσπερ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἄστρα. Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα.

65 Περὶ τροπῶν ἡλίου. [Plut. II 22 1. 2. 3. 4. 5]

Ἀναξιμένης ὑπὸ πεπυκνωμένου ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεῖσθαι τὰ ἄστρα. Ἀναξαγόρας ἀπὸ τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἀέρος * * * τῆς πυκνώσεως ἰσχυρότερον ποιεῖ. Ἐμπεδοκλῆς ὑπὸ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σφαίρας κωλυόμενον μέχρι παντὸς εὐθυπορεῖν καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων εἰργόμενον. Διογένης ὑπὸ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψύχους σβέν-

---

2 νάμα A: πνεῦμα B || 3 μέτρον ἀμυδρὸν AB || 4 φιλόλογος B || γαλαγοειδῆ B || 5 εὐαγίαν cf. Iambl. protr. p. 360 K. || 5 ἐν om. B || 6 ἀπὸ τοῦ A: ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ B || 7 ἀνάκλυσιν A || 8 ἄνταυ$^{\tau'}$ A: ἀντ' αὐτοῦ B || 9 γῆς ἴδιον AB || 10 κατατρώσεσιν B || 11 ἄναμα A: ἀνάμματα B || ἔχοντα sic AB ut ad ἥλιον referatur cf. κισηροειδῆ καὶ σπογγοειδῆ (sic AB) v. 9

15 εἰκοσαπλασίω A || Ἀναξαγόρας—γῆς om. B || 16 πολυπλάσιον A: πολλαπλασίονα B || μικρὰ B || 17 μεῖζον A: μείζονα B || ἢ ἐλάττω A: om. B

20 ὑπὲρ τὸν B || 21 δέχεσθαι A: δέχεται B. sed δέχεσθαι falso loco post ἀντιτύπου v. 23 || τὰ προειρημένα om. B

23 ἀντιτύπου δέχεσθαι B || 24 ταῖς om. B || Plutarchea ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ casu interciderunt || 25 αὐ$^{\tau\frown}$ A || 26 εὐθυδρομεῖν B || ὑπὸ τὸν τροπικὸν κύκλον A || 27 θερμοτάτη B

νυσθαι. Οἱ Στωικοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης τροφῆς διιέναι τὸν ἥλιον· ὠκεανὸν δὲ καὶ τὴν θάλασσαν παρέχειν τῷ ἡλίῳ τροφὴν τὴν αὐτοῦ ὑγρότητα ἔχουσαν ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γεώδη ἀναθυμίασιν.

66 Περὶ ἐκλείψεως ἡλίου. [Plut. II 24 1. 2. 4. 5] 278

Θαλῆς πρῶτος εἶπεν ἐκλείπειν τὸν ἥλιον τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης κατὰ κάθετον οὔσης φύσει γεώδους. Ἀναξίμανδρος τοῦ στόματος τῆς τοῦ πυρὸς διεκπνοῆς ἀποκλειομένου. Ξενοφάνης κατὰ σβέσιν τὴν ἔκλειψιν γίνεσθαι, ἕτερον δὲ πάλιν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐξάπτεσθαι. παρεισήγαγε δὲ καὶ ἔκλειψιν ἐντελῆ, ὥστε τὴν ἡμέραν ἀφανῆ εἶναι. Ἀρίσταρχος κατὰ τῆς γῆς σκιάζεσθαι τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου.

67 Περὶ σελήνης. [Plut. II 25 1. 4. 5. 6. 9] 279

Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἑκκαιδεκαπλασίονα τῆς γῆς. Ξενοφάνης δὲ εἶναι νέφος πεπυρωμένον. οἱ Στωικοὶ μικτὴν εἶναι τὴν σελήνην ἐκ πυρὸς καὶ γεώδους ᾠήθησαν. Πλάτων ἐκ πλείονος πυρός. Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

67a ⟨Περὶ μεγέθους.⟩ [Plut. II 26 1. 2]

Οἱ Στωικοὶ μείζονα τῆς γῆς νομίζουσι τὴν σελήνην ὡς καὶ τὸν ἥλιον. Παρμενίδης ἴσην τῷ ἡλίῳ καὶ ἐξ αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

68 Περὶ σχήματος. [Plut. II 27 1. 2. 3] 280

Οἱ Στωικοὶ τὴν σελήνην σφαιροειδῆ ὡς καὶ τὸν ἥλιον νομίζουσιν. Ἡράκλειτος δὲ σκαφοειδῆ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ δισκοειδῆ, ἄλλοι δὲ κυλινδροειδῆ. Σχηματίζεται δὲ ἡ σελήνη ἑπταχῶς· ὅτε γὰρ τίκτεται, δοκεῖ φαίνεσθαι μηνοειδής, ⟨εἶτα⟩ διχότομος, εἶτ' ἀμφίκυρτος, εἶτα πανσέληνος, εἶτα πάλιν ἐπαναχωροῦσα αὖθις γίνεται ἀμφίκυρτος, εἶτα διχότομος καὶ τὸ ὕστερον μηνοειδής, εἶτ' ἀφανὴς κατὰ τὴν καινήν. πλεῖστος γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος. λέγεται τοῦτον σχηματίζεσθαι τὸν τρόπον σκιαζούσης ἑκάστοτε τῆς γῆς πρῶτον μὲν κατὰ τὸ μόριον ἑαυτῆς, ποτὲ δὲ κατὰ τὸ παντελὲς ὑπορρεούσης τῆς σελήνης εἰς τὸ κοῖλον τῆς γῆς.

---

1 διιέναι A || 2 παρέχοντα τῶδε τροφὴν B || 3 αὐτοῦ ante ὑγρότητα A: om. B. sententiam non adsequor

5 πρῶτον AB || 6 Ἀναξίμανδρος — ἀποκλειομένου om. B || 7 πυρὸς διήκειν εἰς ἀποκλινομένου A || 9 ἐντελῶς B || 10 ὑπὸ γῆς B

12 ἐκκαιδεκαπλασίονα AB || 14 ἐκ om. B: εἰς A || 15 διὰ πυρὸς AB || ἔχων A || πεδία καὶ ὄρη om. B: πάσδια καὶ ὄρη A || 17 titulum om. AB

20 tit. om. B || 21 ὡς om. B || 23 τίκτεσθαι (supra scripto ται) φαίνεσθαι δοκεῖ B || 24 ⟨εἶτα⟩ om. AB || 28 κατὰ τὸ B: τὸ om. A || ὑπορεούσης B: ἀπορρεούσης A || 29 fort. εἰς τὸν κῶνον sc. umbrae

281 **69 Περὶ φωτισμοῦ σελήνης.** [Plut. II 28 1. 5]

Ἀναξίμανδρος ἴδιον ἔχειν αὐτὴν φῶς εἴρηκεν, ἀραιότερον δέ πως. Θαλῆς δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην.

70 Περὶ ἐκλείψεως σελήνης. [Plut. II 29 1. 4. 6]

Ἀναξίμανδρος μὲν ὑπέλαβε τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐμφραττομένου τὴν σελήνην ἐκλείπειν. | τῶν Πυθαγορείων δέ τινες κατ' ἀνταύγειαν καὶ ἀντίφραξιν τῆς τε γῆς καὶ τῆς ἀντίχθονος. Πλάτων δὲ καὶ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Στωικοὶ ἔτι δὲ καὶ οἱ μαθηματικοὶ τὰς μὲν μηνιαίας * συνοδεύουσαν αὐτὴν τῷ ἡλίῳ καὶ περιλαμπομένην ποιεῖσθαι, τὰς δὲ ἐκλείψεις σκιαζομένην ὑπὸ τῆς γῆς.

282 **71 Διὰ τί γεώδης φαίνεται ἡ σελήνη.** [Plut. II 30 1. 2]

Οἱ Πυθαγόρειοι γεώδη φαίνεσθαι τὴν σελήνην οἴονται διὰ τὸ περιοικεῖσθαι ταύτην ὑπὸ μειζόνων ζῴων καὶ φυτῶν καὶ καλλιόνων. εἶναι γὰρ πεντεκαιδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῷα τῇ δυνάμει μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα· καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην εἶναι τῷ μήκει. Ἀναξαγόρας ἀνωμαλότητα τοῦ συγκρίματος διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες· παρα-
283 μεμῖχθαι δὲ τῷ πυρώ|δει τὸ ζοφῶδες.

72 Περὶ τῶν διαστημάτων τῆς σελήνης. [Plut. II 31 1. 2. 3]

Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἤπερ ἀπὸ τῆς γῆς. οἱ μαθηματικοὶ ὀκτωκαιδεκαπλάσιον. Ἐρατοσθένης τὸν ἥλιον ἀπέχειν τῆς γῆς σταδίων μυριάδας τρεῖς καὶ ὀκτάκις μυριάδας, τὴν δὲ σελήνην τῆς γῆς ἀπέχειν σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα ὀκτώ.

73 Περὶ ἐνιαυτοῦ. [Plut. II 32 1. 2. 3. 4]

Ἐνιαυτὸς μὲν ⟨Κρόνου⟩ ἐστὶν ἐτῶν τριάκοντα, Διὸς δώδεκα, Ἄρεος δέκα πέντε μηνῶν· σελήνης ἡμέραι τριάκοντα· τοσοῦτος γὰρ ὁ τέλειος. τὸν
284 δὲ μέ|γαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ὀκταετηρίδα τίθενται, οἱ δὲ ἐννεακαιδεκαετηρίδα.

---

2 ἀριστερὸν δὲ πῶς AB

4 σελήνης om. A || 5 τοῦ ante περὶ om. B || 6 κατὰ αὐτάγγειαν A || 7 τε om. B || 9 deest ἀποκρύψεις || συνοδεύουσα τῷ ἡλίῳ B || περιλαμβανομένην A: περιλαμβανομένη B || 10 σκιαζομένη B || ὑπὸ τὴν γῆν A

14 πεντεκαιδεκαπλάσια B: πεντεκαιδεκαπλασίονα A || αὐτὴν B || περιττώμα (τ) κοινὸν A: περίττωμά τι κοινὸν B || 15 ἀποκρίναντα AB || 16 περιμεμίχθαι A

18 τῶν om. B || 19 ὅπερ ἀπὸ γῆς B || 20 ὀκτωκαιδεκαπλασίονα B

24 Κρόνου om. AB || τριά . . . . . διαδώδεκα B || ἄρεως A || 25 τοσοῦτον AB || 26 αἱ μὲν B || ὀκταετηρί (δ) AB || πεῖθον (τ) A: ἐπείθοντο B || αἱ δὲ B || ἐννεακαιδέκα AB

ἕτεροι δὲ ἐν τοῖς ἑξήκοντα ἑνὸς ⟨δέουσιν⟩. Ἡράκλειτος ἐκ μυρίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλιακῶν. Διογένης ἐκ πέντε καὶ * * * ἑπτά. * * * † καὶ τῶν κέντρων καὶ τῆς σφαίρας τὴν γῆν νομίζουσι.

74 Περὶ τοῦ γαλαξίου κύκλου. [Plut. III 1 1—8]

Ὁ γαλαξίας κύκλος ἐστὶ νεφελοειδὴς ἐν μὲν τῷ ἀέρι διὰ παντὸς φαινόμενος, διὰ ⟨δὲ⟩ τὴν λευκόχροιαν ὀνομαζόμενος γαλαξίας. καὶ τῶν Πυθαγορείων τινὲς ἀστέρος εἶναι διάκαυσιν ἐκπεσόντος ἐκ τῆς ἰδίας ἕδρας, δι' οὗ περιέδραμε χωρίου γλαφυρώτερον αὐτὸ περικαύσαντος ἐπὶ τοῦ κατὰ Φαέθοντα ἐμπρησμοῦ [διὰ τῆς ἐκείνου παρόδου]. οἱ δὲ τὴν ἡλιακὴν ταύτῃ φασὶ κατ' ἀρχὰς γεγονέναι δίοδον. τινὲς δὲ τοῦτο μικρὰν εἶναι φαντασίαν τοῦ πλείονος οὐρανίου πυρὸς | πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς αὐγὰς ἀνακλῶντος· 285
ὅπερ ἐπὶ τῶν τῆς ἴριδος νεφῶν συμβαίνειν εἴωθεν. Μητρόδωρος διὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τῆς δρόσου μῖγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελεῖν χρῶμα. Ἀναξαγόρας τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τόδε τὸ μέρος ἵστασθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος μὴ πάντα περιφωτίζῃ. Δημόκριτος παρὰ πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων εἶναι. Ἀριστοτέλης ὡσπερεὶ κόμην πυρὸς ὑπὸ τὸν ἀέρα καὶ τὸν τόπον πλανητῶν φαίνεσθαι. Οἱ Στωικοὶ τοῦ αἰθερίου πυρὸς ἀραιότητα ἀνώτερον τῶν πλανητῶν. Ποσειδώνιος πυρὸς σύστασιν.

75 Περὶ κομητῶν καὶ διαττόντων ἀστέρων. [Plut. III 2 1—5. 8—11]

Ἀπὸ Πυθαγόρου τινὲς μὲν ἀστέρα φασὶν εἶναι τὸν κομήτην τῶν οὐχ ἀεὶ μενόντων, διά τινος δὲ ὡρισμένου | χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων. 286

---

1 ἑνὸς—ἑπτὰ om. A || δέουσιν deest etiam in B || 2 ἑπτά reliquum est ex eis quae interierunt [cf. p. 364ᵃ3—7] ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσούτων ὅσων ὁ κατὰ Ἡράκλειτον ἐνιαυτός· ἄλλοι δὲ δι' ἑπτακισχιλίων ἑπτακοσίων ἑβδομήκοντα ἑπτά || 3 haec in AB corrupta supersunt ex Plutarchi libri tertii prooemio, cuius haec verba p. 364ᵃ15—17 latent: τῆς γῆς, ἥντινα κέντρου τάξιν ἐπέχειν τῇ περιοχῇ τῆς σφαίρας νενομίκασιν

4 κύκλου om. A || 5 γαλάξιος AB || 6 δὲ om. AB || καὶ A: οἱ B || 7 ἀστέρων AB qui compendia hic non recte semper explicarunt || ἐκπεσόν (superscr. τ) A: ἐκπεσόντων B || 8 οὗ περίδραμε A: οὗπερ ἔδραμον B || αὐτὰ B: αὐτῶν A || περικαύσαντα AB || ἐπὶ τοῦ A: ἐν τῷ τοῦ B || 9 φαέθοντα A: φαέθοντος B || τὴν ἐκείνου πάροδον B: induxi glossema cf. v. 12 || γῆν ἡλιακὴν AB || ταύτην B: ταῦτα A || 10 δὲ καὶ B || 11 αὐτὰς A || ἀνακλῶντα AB || 12 ὅπερ—εἴωθεν om. B || μιτροδίων B || 13 versu intercepto (τοῦτον—πυκνοῦ καὶ p. 365ᵃ8—10) ex ἀραιοῦ effictum est δρόσου || τὰ γαλακτοειδῆ ἀποτελεῖν σχήματα B: recte (nisi quod ἀποτελεῖ) A || 14 τόδε om. B: δὲ A || 15 ὑπὸ γῆν B || περιφωτίζει A || 16 περὶ AB || μικρῶν πολλῶν B || ἑτέρων AB || συμφωτιζόμενον B || 17 καὶ τὸν A: καὶ B || τρόπον AB || 18 οἱ Στωικοὶ—πλανητῶν deest in Plut. cf. Prol. p. 15 || 19 τάσιν AB

20 κομήτου A || διαττόντων B: ἀτολίτων A i. e. ᾀττόντων quod perinde dici potuit cf. p. 630, 7 et Ach. is. in Ar. phaen. p. 158 D οἱ δὲ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετερχόμενοι καλοῦνται ᾄττοντες καὶ διᾴττοντες || 21 ἀπὸ om. A || τῶν κομητῶν AB || 22 ὁρισμένου A: περιορισμένου B || ἀνατέλων A: ἀνατέλλων B

ἄλλοι δὲ ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον παραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν. Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος σύνοδον ἀστέρων δυοῖν ἢ καὶ πλειόνων κατὰ συναυγασμόν. Ἀριστοτέλης δὲ τῆς ξηρᾶς ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιάσεως διὰ τὴν ἔμπυρον ἐπίτασιν. Στράτων ἄστρου φῶς [πεπληρωμένον] περιληφθὲν ψυχῇ τινι. Διογένης σημεῖον ἐπὶ τοῦ † σημ^ ἐπισφαλῶς τινος εἶναι τοὺς κομήτας. Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους ᾄττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς σπινθῆρος δίκην καταφέρεσθαι καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι. Μητρόδωρος τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου
287 ἔμπτωσιν ὡς βέλος πολλάκις σπινθηρίζειν. Ξενοφά|νης τὰ τοιαῦτα νεφῶν πεπυρωμένων σύστημα ἢ κίνημα εἶναι.

76 Περὶ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν. [Plut. III 3 1. 3. 4. 12. 14. 15]

Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος ὑπιόντος, ὅταν περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιαζόμενον ἐκπέσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ κουφότητι, τότε ἡ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον ἀποτελεῖ, ἡ δὲ διαστολὴ μελανίαν τοῦ νέφους. Μητρόδωρος ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν θραύσει τὸν κτύπον ποιεῖ, τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάζει, τῇ δ' ὀξύτητι τῆς φορᾶς προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα κεραυνοβολεῖ. τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀσθένειαν εἰς πρηστῆρα περιίστησιν. Ἀναξαγόρας δὲ ὅταν τὸ θερμὸν εἰς ψυχρὸν ἐμπέσῃ (τοῦτο δέ ἐστιν αἰθέριον μέρος ⟨εἰς⟩
288 ἀερῶδες), τῷ μὲν ζόφῳ μελανίαν ἀποτελεῖ, τῷ | δὲ χρώματι τοῦ νεφώδους τὴν ἀστραπήν, τῷ δὲ πλήθει τοῦ φωτὸς τὸν κεραυνόν, τῷ δὲ πολυσωματωτέρῳ πυρὶ τὸν τυφῶνα, τῷ δὲ νεφώδει τὸν πρηστῆρα. Οἱ Στωικοὶ βροντὴν μὲν κρουσμὸν νεφῶν, τὴν δὲ ἀστραπὴν ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως, κεραυνὸν δὲ σφοδροτέραν ἔλλαμψιν, πρηστῆρα δὲ νωχελεστέραν. Ἀριστοτέλης δὲ ἐξ ἀναθυμιάσεως πάντα τὰ τοιαῦτα συμβαίνειν· ὅταν οὖν ἐντύχῃ τῇ ὑγρᾷ, παραβιάζεται τὴν ἔξοδον, καὶ τῇ μὲν παρατρίψει καὶ τῇ ῥήξει τὸν ψόφον τῆς βροντῆς γίνεσθαι, τῇ δ' ἐξάψει τῆς ξηρότητος τὴν ἀστραπήν, πρηστῆρα δὲ καὶ τυφῶνα πλεονασμῷ τῆς ὕλης, ἣν ἑκάτερος αὐτῶν ἐφέλκεται· θερμότερος μὲν ὁ πρηστήρ, παχύτερος δὲ ὁ τυφών.

---

1 ἀνάκλησιν A || παραπλησίως || 2 κατοπτικαῖς B || 4 ἔμπυρον A: ἔπυρον B || ἐπίτασιν A: om. B spatio sex litt. relicto. Plut. διάπυρον σύστασιν || 5 πεπληρωμένον proximae vocis interpretamentum inclusi || ψυχῇ: apud Plut. νέφει πυκνῷ || sic A: Διογένης σημεῖον .... καὶ ἐπισφαλοῦς τινὸς εἶναι τ. κ. B, quae quid sibi velint non expedio || 7 ἅπτοντας AB || 9 ἔμπρησιν AB || βέλη B || σπινθηρίζει A

12 περιληφθῇ B || 13 ἐμπέσῃ AB || λεπτομερεῖ B || παχύτητι ante κουφότητι cuius varia lectio est B || ἡ μέρηξις A || 15 πυκνοτάτης B || 16 χρεσμῷ B || ὀξυτάτι B || 17 προσλαμβάνων B: προλαμβάνον A || 18 ἐμπρηστᾶ περὶ γῆς (π. γ. om. B) AB || 19 ἢ ψυχρὸν AB || εἰς addidi || 20 ζόφῳ AB: ψόφῳ τὴν βροντὴν ἀποτελεῖ Plut. p. 368a13. μελανίαν ad proxima pertinet, ubi Plut. τῷ δὲ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νεφώδους χρώματι || 21 νέφους B || τὸ δὲ πολυσωματωτέρῳ (comp.) A: τῷ δὲ πολυσωματικῷ B || 22 νέφει B || οἱ om. A || 23 ἐκ — 24 ἔλλαμψιν om. A || 24 νωχελέστερον A || 25 πάντη ταῦτα B || 28 πλεονασμ^ A

77 Περὶ νεφῶν καὶ χιόνων. [Plut. III 4 1. 3. 5]

Ἀναξιμένης ἔφη συμβαίνειν παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος, μᾶλλον δὲ ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὄμβρους, [γίγνεσθαι] χιόνα δέ, ἐπειδὰν τὸ καταφερόμενον | ὕδωρ παγῇ ὑπὸ ψύξεως, χάλαζαν δέ, ὅταν τι 289
περισυλληφθῇ τῷ ὑγρῷ πνευματικόν. Μητρόδωρος ἀπὸ τῆς ὑδατώδους ἀναφορᾶς συνίστασθαι τὰ νέφη. Ἐπίκουρος ἀπὸ τῶν ἀτόμων. στρογγυλοῦσθαι τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν γίγνεσθαι ἀπὸ τῆς μακροτέρας φορᾶς διὰ τοῦ ἀέρος συμβαινούσης ἀποπληττόμενον.

78 Περὶ ἴριδος. [Plut. III 5 1. 3—10. 12]

Τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ' ὑπόστασιν γίγνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν οὐκ ἔχοντα σύστασιν ἰδίαν, ὥσπερ ὅταν καμπύλας γραμμὰς ὁρῶμεν, τὰ δὲ κατὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων (λεπτομερῆ γὰρ ταῦτα πάντα) καὶ καμπύλας δὲ γραμμάς, ὥσπερ τὰ καθ' ὕδατος | ὁρᾶται· κάμπτεται γὰρ πρὸς τὴν πυκνοτέραν τοῦ ὕδατος ὕλην ἡ 290
ὄψις. διὸ τὴν κώπην ἐν τῇ θαλάττῃ ὁρῶμεν κεκλασμένην. τρίτος δὲ τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ ἀνακλώμενα ὥσπερ τὰ κάτοπτρα. ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἴριδος εἶδος τοιοῦτον. ⟨δεῖ⟩ γὰρ ἐπινοῆσαι τὴν ἀναθυμίασιν τὴν ὑγρὰν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἶτα ἐκ τούτου κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ῥανίδας δροσιζούσας μετιοῦσαν· ὅταν ὁ ἥλιος γένηται ἐν δυσμῇ (ἀνάγκη γὰρ πᾶσαν ἶριν ἄντικρυς τοῦ ἡλίου γίγνεσθαι), τότε ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ῥανίσιν ἀνακλᾶται, ὥστε συμβαίνειν τὴν ἶριν. εἰσὶ δὲ αἱ ῥανίδες οὐ σχήματος μορφαί ἀλλὰ χρώματα φαίνεται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἔχει φοινικοῦν, τὸ δὲ δεύτερον ἁλουργὲς καὶ πορφυρίζον, τὸ δὲ τρίτον κυανοῦν καὶ πράσινον. μήποτε τὸ μὲν φοινικοῦν, ὅταν ἡ λαμπρότης τοῦ πυρὸς προσπεσοῦσα ἀνακλᾷ τὸ χρῶμα. τὸ δὲ δεύτερον μέρος ἐπιθολούμενον καὶ ἐκλυόμενον μᾶλλον τῆς λαμπηδόνος διὰ τὰς ῥανίδας ἁλουργὲς | δοκεῖ. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ δροσίζον μεταβάλ- 291
λεται. ἔστι γὰρ τοῦτο δοκιμάσαι δι' ἔργων· εἰ γάρ τις εἰς τὸ ἀντικρὺ τοῦ ἡλίου λάβῃ ὕδωρ καὶ † πιτύι, αἱ δὲ ῥανίδες ἀνάκλασιν λάβωσι πρὸς τὸν ἥλιον, εὑρήσει ἐγγιγνομένην ἶριν. καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὡς

---

1 περὶ νεφελῶν καὶ χιόνος A || 2 ἔφη AB: Plut. νέφη || 3 συναχθέντος B || ἐκ τοῦ θλίβεσθαι B || γίγνεσθαι videtur ad v. 2 referendum, ubi Plut. γίνεται pro συμβαίνειν habet || 4 κάτω φερόμενον B || χάλαζαν Plut.: πάλιν A: om. lacuna quattuor litt. indicata B || δὲ om. B || 5 παρασυληφθέντα A: τὶ περιληφθῇ B || τῶ ὑγρῶ πνεύματι καὶ A: τῶν ὑγρῶν πνευμάτων B || 6 στρογγυλᾶσθαι B: στρογγύλεσθαι A || 7 γίγνεσθαι δ' B

12 κέρατα B || 13 λεπτομερεῖ B || ταῦτα—14 γὰρ om. B || 14 πυκνότητα B || ὕλη B || 15 κάπην ὁρῶμεν ἐν B || ὁρῶμεν post θαλάττῃ om. B || 16 ἔστι τοῦτο τῆς A: εἰσι τοῦτο τῆς B || 17 εἶδος A: ἴδιον B || δεῖ om., cetera mire corrupta: γὰρ εἰπεῖν ὅσαι [ὅσα B] τὴν ἀναθυμίασιν τὴν ὑγρὰν εἰς νέφος μεταβάλλουσι κτλ. AB || 19 μειούαν B || ὁ om. A || δυσμῷ B || πῶς ἂν A: πωσ B || 22 χρώματος φαίνονται B || φοινικ̃ A || γὰρ om. B || 25 δὲ om. B || 27 τοῦ ἡλίου om. B || 28 πιτύι A: πιτὶν B cf. Plut. codd. AB || 28 λάβοιεν A || εὑρήσειεν γιγνομένην AB || 29 ὀφθαλμοὶ τῶνδε τοῦτο B

ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν. Ἀναξιμένης δὲ ἶριν γίγνεσθαι νομίζει κατ' ἀνταυγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν διακόπτειν ἐπισυνισταμένας αὐτῷ. Μητρόδωρος δὲ ὅταν διὰ νεφῶν ὁ ἥλιος διαλάμψῃ, τὸ μὲν νέφος κυανίζειν, τὴν δ' αὐγὴν ἐρυθραίνεσθαί φησιν.

292 79. Περὶ ἀνέμων. [Plut. III 7 1. 2. 3]

Ἀναξίμανδρος οἴεται ἄνεμον εἶναι λύσιν ἀέρος τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τηκομένων ἢ κινουμένων. Οἱ Στωικοὶ πνεῦμα ἀέρος εἶναι λέγουσιν, ἡγοῦνταί τε τὸν τόπον παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλλάττειν, οἷον τὸν ἀπὸ ζόφου καὶ τῆς δύσεως ζέφυρον ὠνόμαζον, τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου ἀπηλιώτην, τὸν ἀπὸ τῶν ἄρκτων βορέαν, τὸν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας νότον. Μητρόδωρος δὲ ὑδάτων ἀναθυμίασιν διὰ τὴν ἡλιακὴν ἔκκαυσιν γίγνεσθαι ὁρμὴν πνευμάτων· τοὺς δὲ ἐτησίας πνεῖν τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις παχυνθέντος * * τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν θερινὴν τροπήν.

293 80 Περὶ χειμῶνος καὶ θέρους. [Plut. III 8 1]

Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ χειμῶνα μὲν γίγνεσθαι τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον βιαζομένου, θέρος δὲ τοῦ πυρός, ὅταν εἰς τὸ κάτω βιάζηται.

81 Περὶ γῆς. [Plut. III 9 1. 2. 3. 5]

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ μίαν εἶναι τὴν γῆν ὑπολαμβάνουσιν. Τῶν δὲ Πυθαγορείων τινὲς καὶ ταύτην εἶναι καὶ τὴν ἀντίχθονά φασιν. Οἱ Στωικοὶ δὲ γῆν εἶναι μίαν καὶ πεπερασμένην. Μητρόδωρος δὲ τὴν γῆν ὑπόστασιν εἶναι καὶ οἱονεὶ τρύγα τοῦ ἀέρος νομίζει, τὸν δὲ ἥλιον τοῦ πυρός.

82 Περὶ σχήματος γῆς. [Plut. III 10 1. 2. 3. 4. 5]

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν νομίζουσιν. Ἀναξί-

---

1 ἀποβλέπωσιν B || νομίζειν A || 2 ἡλίου A: ὅτι B || νέφη .πυκνῶς A || 3 πέρας A || ἐπισυνιστάμενος αὐτόν A: ἐπιστάμενος αὐτός B || 4 κιανίζει A: κυανίζει B || 5 τὴν δὲ γῆν B

7 ἀναξιμένης B || λεπτωτάτων ἐν ἑαυτῷ B: λεπτοτάτων ἐν αὐτῇ A || 8 τικτομένου A || κινουμένου A: κηρουμένων B || οἱ om. A || 9 ἡγοῦντες τὸν B || παραλλαγὰς A: ἀλλαγὲς B || fuit verisimiliter εἶναι ῥύσιν ἡγοῦνται ταῖς ⟨δὲ?⟩ τῶν τόπων κτλ. || τὰς A: τὰ B || 10 τὸ ἀπὸ AB || 11 τοῦ om. B || τοῦ ἄρκτου βορράν B || 12 τῆς om. B || 13 ἔκλυσιν AB || 14 ἐτησίους B || τοὺς πρὸ A || τοῖς ἄρκτοις B || παχυθέντος B || 15 ἀέρος, ὑποχωροῦντος intercidisse videtur

18 εἰς τοὺς B || τῶν πυρός B || 19 βιάζεται AB cf. Plut. cod. A

21 πρὸ αὐτοῦ AB || 22 καὶ ante τὴν om. B || 24 τρύγαν A

25 σχημάτων A || περὶ θέσεως τῆς σχήματος γῆς inductis θέσεως τῆς B

μανδρος δὲ λίθῳ κίονι τῇ περιφερείᾳ | ἐκ τῶν ἐπιπέδων. Ἀναξιμένης 294
τραπεζοειδῆ. Λεύκιππος τυμπανοειδῆ τῷ πλάτει, κοίλην δὲ τῷ μεγέθει.

83 Περὶ θέσεως γῆς. [Plut. III 11 1. 2. 3. 4]

Οἱ ἀπὸ Θαλοῦς μέσην τὴν γῆν οἴονται εἶναι. Ξενοφάνης πρῶτον τὴν γῆν εἰς ἄπειρον ἐρριζῶσθαι. Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ μὲν πῦρ μέσον. τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ παντὸς αἰτίαν, ἑτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα. τρίτην δὲ τὴν οἰκουμένην ἐξ ἐναντίας κειμένην καὶ περιφερομένην τῇ ἀντίχθονι. Παρμενίδης [ὁ] πρῶτος ὥρισε τοὺς οἰκουμένους τόπους ὑπὸ τὰς δύο ζώνας τροπικὰς εἶναι τὴν γῆν.

84 Περὶ κινήσεως γῆς. [Plut. III 13 1. 2. 3] 295

Οἱ μὲν ἄλλοι μένειν τὴν γῆν ὑπολαμβάνουσιν. Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος κύκλῳ περιφέρεσθαι. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς κινητὴν τὴν γῆν, ὡρισμένην ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κίνημα.

85 Περὶ διαιρέσεως γῆς. [Plut. III 14] 296

Τῶν Πυθαγορείων τινὲς τὴν γῆν ἀναλόγως διῃρῆσθαι τῇ τοῦ παντὸς σφαίρᾳ εἰς πέντε ζώνας, ἀρκτικὴν ἀνταρκτικὴν θερινὴν * * ὧν ἡ μέση τὸ μέσον τῆς γῆς ὁρίζεται διακεκαυμένης, ἡ δὲ οἰκητή ἐστι μέση τῆς θερινῆς καὶ τῆς χειμερινῆς εὔκρατος οὖσα.

86 Περὶ σεισμῶν γῆς. [Plut. III 15 1. 2. 5. 10]

Θαλῆς καὶ Δημόκριτος ὕδατι τὴν αἰτίαν τῶν σεισμῶν προσάπτουσιν. Οἱ Στωικοὶ σεισμὸν εἶναι λέγουσι τὸ ἐκ τῆς γῆς ὑγρὸν εἰς ἀέρα διακρινόμενον καὶ ἐκπῖπτον. Ἀριστοτέλης δὲ | διὰ τὴν τοῦ ψυχροῦ πανταχόθεν 297
ἀντιπερίστασιν κάτωθεν καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ περιστάντος· τὸ γὰρ θερμὸν ἀνωτέρω γενέσθαι σπεύδει, ἅτε δὴ κοῦφον ⟨ὄν⟩. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἀπολείψει γινόμενον τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως τῇ ἀντισπάσει καὶ τοῖς ἀνθελιγμοῖς τὸν σεισμὸν ποιεῖ. Πλάτων δὲ ἀκίνητον μὲν εἶναι τὴν γῆν ὑποτίθεται,

---

1 κλῶνι B || 2 post τυμπανειδῆ intercidit Δημόκριτος δισκοειδῆ
3 γῆς om. A || 4 θαλοῦς B: θαλῶς A || φιλόκαλος B || 6 αἰτίαν B: αἴτιον A cf. Prol. p. 13 || ἕτερον B || 7 τρίτον B || 8 ὁ πρῶτος AB || ὁρίσας AB || 9 τῆς γῆς Plut.
11 φιλόκαλος B || 12 πόντιος AB || 13 δὲ τὴν B: utrumque om. A || ὡρισμένην reliquum esse videtur ab ἐνηξονισμένην || ἀνατολήν A
15 ἀναλόγως om. B || διηρεῖσθαι [διαιρεῖσθαι B] τῆς τοῦ παντὸς σφαίρας AB || 16 χειμερινήν ἰσημερινήν librariorum socordia intercidit || 16 ὧν . . . . . τῷ μέσῳ [spatio v litt. relicto] B || 16 μέση τε θερινοῦ καὶ χειμερινοῦ B
20 ὕδασι B || 23 ἀντιπαράστασιν B || 24 ὂν om. AB || ἀπολείψει A: ἀπαλείψει B || 25 γενόμενον A || ἀναθυμιάσεως . . . . τὸν σεισμὸν B || ἀντιλογισμοῖς A || 26 ποιεῖν B || δὲ om. A

κατὰ δέ τινας τόπους αὐτῆς τοὺς σεισμοὺς συμβαίνειν τοῦ πνεύματος ἐναποκλεισθέντος.

298 87 Περὶ θαλάττης διὰ τί ἁλμυρά ἐστιν. [Plut. III 16 1. 3. 6]

Ἀναξίμανδρος εἶναί φησι τὴν θάλασσαν τῆς προτέρας ὑγρασίας τὸ
λείψανον, ἧς τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ἀνεξηραμμένον γλυκύ, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν
299 διὰ τὴν ἔκκαυσιν μετέβαλεν. Ἐμπεδοκλῆς | ἱδρῶτα γῆς καιομένης ὑπὸ
τοῦ ἡλίου. Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος τοῦ στοιχειώδους ὕδατος τὸ μὲν ἐξ ἀέρος
κατὰ περίψυξιν ὑποσυνιστάμενον γλυκὺ γίγνεσθαι, τὸ δὲ κατὰ περίκαυσιν
καὶ ἔκπυρον ἀναθυμίασιν ἁλμυρὸν εἶναι.

88 Πῶς ἀμπώτιδες γίνονται καὶ πλημμυρίαι. [Plut. III 17 1. 3. 6]

Ἀριστοτέλης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινεῖσθαι
καὶ περιφέρεσθαι, ὑφ' ὧν ἐμβαλόντων ἐνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν
καὶ κατασκευάζειν τὰς πλημμυρίας, ληγόντων δὲ ἀντιπερισπωμένην ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν. Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης τῇ πληρώσει τῆς σελήνης τὰς πλημμυρίας γίνεσθαι, τῇ δὲ ἐκλείψει τὰς ἀμπώτιδας. Τιμόθεος τοὺς ἐμβάλλοντας ποταμοὺς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν διὰ τῆς
300 Κελτικῆς ὀρεινῆς αἰτιᾶται προωθοῦντας μὲν τὰς | ἐφόδους καὶ πλημμυρίαν
ποιοῦντας, ληγόντων δὲ τὰς ἀμπώτιδας γίγνεσθαι.

89 Περὶ ἀναβάσεως τοῦ Νείλου. [Plut. IV 1 1—5]

Θαλῆς τοὺς ἐτησίους ἀνέμους αἰτιᾶται πνέοντας τῇ Αἰγύπτῳ * καὶ τῇ παροιδήσει τοῦ ἀντιπαρήκοντος πελάγους ἀντικόπτεσθαι καὶ πληροῦσθαι τὸν Νεῖλον. Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἔξωθεν θαλάττης πλημμυρεῖν τὸν ποταμὸν οἴεται. Ἀναξαγόρας ἐκ τῆς χιόνος τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τηκομένης μὲν τῷ θέρει, ψυχομένης δὲ τῷ χειμῶνι. Δημόκριτος χιόνος τῆς ⟨ἐν⟩ τοῖς προσαρκτικοῖς μέρεσιν ὑπὸ θερινὰς τροπὰς ἀναλυομένης νέφη ἐκ τῶν ἀτμῶν πληροῦσθαι καὶ συνελαυνόμενα πρὸς τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἀνέμων ἀποτελεῖν ῥαγδαίους ὄμβρους, ὑφ' ὧν ἐγείρεσθαι τὸν Νεῖλον. Ἡρόδοτος ἴσον μὲν

....

1 αὐτῶν B || σεισμοὺς γεγονέναι συμβαίνει A || τοῦ om. B

5 τὰ μὲν πλεῖστα μέρη B || μέρος om. A || 6 μετέλαβε man. rec. in marg. corr. B || καιομένην B || 7 ὕδατος οὐ μὴν AB || 8 ὑποσυνισταμένου AB || περίθραυσιν AB

10 περὶ ἀμπωτίδων καὶ πλημμυριῶν B || 12 φέρεσθαι B || ὑφ' om. A: ἐφ' B || 12 ἐνιδεῖν B || 13 λήγοντα B || ὑποβαῖνον A || 14 εὐθυμένης B. Plutarcho Πυθέας cf. v. 22 [Prol. p. 13] || μασαλεώτης AB ut solent || 15 γίνεσθαι om. A || δὲ om. B || 16 Τιμόθεος Plutarcho audit Τίμαιος || 17 ὀρινῆς A cf. Prol. p. 238: ὀνειρῆς B || αἰτιᾶται post Ἀτλαντικὴν (v. 16) ponit B || 18 ληγούσης B

19 τοῦ om. B || 20 ante καὶ hiat oratio cf. Plut. || 22 ἔξωθεν om. B || 25 χιόνος τοῖς πρὸς ἀρκτικοῖς B: χιόνος τῆς πρὸς τοῖς ἀρκτικοῖς A || 27 καὶ τὴν Αἴγυπτον om. B || 28 ἀγείρεσθαι B || τὸν ὄμβρον AB || καὶ ἴσον B

φέρεσθαι ⟨θέρους⟩ καὶ χειμῶνος ἐκ | τῶν πηγῶν, φαίνεσθαι δὲ ἐλάττονα 301
τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ πλησίον ὄντα τὸν ἥλιον τῆς
Αἰγύπτου ἐξατμίζειν τὰ νάματα.

90 Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητοῦ. [Plut. IV 8 1. 3. 10]

Κατὰ τοὺς Στωικοὺς αἴσθησίς ἐστιν ἀντίληψις αἰσθητοῦ· ἀντίληψις
δὲ πολλαχῶς λέγεται. ἥ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ
ἡ | φαντασία καταληπτικὴ καὶ αἰσθητικὴ καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ 302
πᾶσα αἰσθητὴ βία γίγνεται. πάλιν τὰ πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ
ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἀνατεταμένα. Πλάτων τὴν αἴσθησιν ἀποφαίνεται ψυχῆς
καὶ σώματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός· ἡ μὲν γὰρ δύναμις ψυχῆς, τὰ δὲ
ὄργανα σώματος. ἄμφω δὲ συνελθόντα ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἔξωθεν.
Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος τὴν αἴσθησιν εἰδώλων πρόσθεν προσιόντων.

91 Εἰ ἀληθὴς ἡ αἴσθησις καὶ ἡ φαντασία. [Plut. IV 9 4. 5]

Οἱ Στωικοὶ τὰς αἰσθήσεις μὲν ἀληθεῖς, τῶν δὲ φαντασιῶν τὰς μὲν
ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς· | καὶ αἱ μὲν αἰσθήσεις μοναχῶς ψευδοποιοῦνται καὶ 303
τὰ νοήματα διττῶς. καὶ γὰρ αἰσθητῶν ἐστι φαντασία καὶ νοητῶν.

92 Πῶς γίνεται ἡ αἴσθησις καὶ ἡ νόησις καὶ ὁ κατὰ διάθεσιν λογισμός. [Plut. IV 11 1—5] 304

Οἱ Στωικοί φασιν· ὅταν ἄνθρωπος γένηται, ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὥσπερ χάρτην εὔεργον εἰς ἀπογραφήν· εἰς τοῦτο οὖν μία ἑκάστη τῶν διανοιῶν αἰσθήσεις ἐναπογράφει τῆς αὐτοῦ φαντασίας. ὅταν δὲ ὁμοειδεῖς πολλαὶ μνῆμαι φαντασιῶν γένωνται, τότε φαμὲν ἔχειν ⟨ἐμπειρίαν⟩. ἐμπειρία γάρ ἐστιν ὁμοειδῶν φαντασιῶν πλῆθος. τῶν δ' ἐννοιῶν ⟨αἱ⟩ μὲν φυσικῶς γίγνονται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους καὶ οὐ τεχνικῶς, αἱ δὲ δι' ἡμετέρας ἐπιμελείας καὶ διδασκαλίας. αὗται δὲ καὶ ἔννοιαι καλοῦνται μόναι

1 θέρους intercidit || 2 τῇ αἰγύπτῳ B

5 ἀντίλειψις δὲ πολλάκις B || 6 γὰρ om. B || 7 αἰσθητῶν om. καὶ A || 8 πᾶσα om. A || αἰσθητὰ A cf. Prol. p. 55 || πάλιν— 9 ἀνατετάμενα om. B || 9 ἀναφαίνεται AB || τῆς ψυχῆς τὰ δὲ ὀργανικὰ σώματα κοινωνία πρὸς τὰ ἐκτός· ἄμφω δὲ κτλ. B || 10 κοινωνία A || 11 τὸν ἔξωθεν A: καὶ τῶν ἔξωθεν B || 12 πρόσθεν om. B

15 post ψευδεῖς intercidit Epicuri sententia Ἐπίκουρος—ψευδεῖς || 16 καὶ παρ' AB || ἐστι — νοητῶν om. B lacuna III litt. indicata, tum λείπει || φαντασίας A

17 παράθεσιν B || 19 ἔχειν B || 20 αὐτοῦ τῆς ψυχῆς B || εὔεργον B: ..εργ [sic] A || ἐκ τοῦ τὸν νοῦν A: ἐκ τούτων οὖν B || 21 αἰσθήσεως A: αἰσθήσει B || ἐν ἀπογραφῇ B: ἐν ἀπογραφὴν A || αὐτοῦ AB || 22 ὁμοειδῆ B || πολλὴ μνήμη [compendio utrumque terminatur] γίγνεται ὅταν A: πολλῶν μνήμης φαντασιῶν γένηται τότε B || ἔχειν om. B || ἐμπειρίαν om. AB || 23 φαντασιῶν om. B || τῶν δ' ἐνίων φυσικῶς μὲν A: .... τῶν ....ρίων φυσικῶς μὲν B || 24 καὶ om. B || τεχνικῶς, οὐδὲν δὲ ἡμετέραν ἐπιμέλειαν A: τεχνικῶς οὐ δι' ἡμετέραν ἐπιμέλειαν || 25 καὶ αἱ διδασκαλίαι A: om. B spatio XVII litter. relicto || καὶ post δὲ om. B

καὶ προλήψεις· ὁ δὲ λόγος, καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοί, ἐκ τῶν προ-
λήψεων συμπληροῦσθαι μὲν λέγεται κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα. τοῦτο
γάρ ἐστι νόημα φαντασίας, διάνοια λογικοῦ ζῴου. τὸ γὰρ φάντασμα ἐπειδὰν
305 λο|γικῇ προσπίπτῃ ψυχῇ, ἐννόημα καλεῖται εἰληφὸς τοὔνομα παρὰ τοῦ νοῦ·
διόπερ ὅσα τοῖς ἀλόγοις ζῴοις προσπίπτει, φαντάσματα μόνον ἐστίν, ὅσα δὲ
ἡμῖν καὶ τοῖς θεοῖς, ταῦτα κατὰ γένος καὶ κατ' εἶδος νοήματα.

93 Περὶ φαντασιῶν. [Plut. IV 12 1—6]

Χρύσιππός φησι διαφέρειν ἀλλήλων τέτταρα ταῦτα φαντασίαν φαν-
ταστὸν φανταστικὸν φάντασμα. φαντασία μὲν οὖν ἐστι πάθος ἐν τῇ ψυχῇ
γινόμενον καὶ ἐνδεικνύμενον αὑτό τε καὶ τὸ πεποιηκός· οἷον ἐπειδὰν ἴδωμεν
τὸ λευκόν, ὅ ἐστι πάθος, ἐγένετο τῇ ψυχῇ ἐναλλακτικὸν τοῦ πεπονθότος·
εἴρηται δὲ φαντασία ἐκ τοῦ φαίνεσθαι αὐτήν τε καὶ τὸ πεποιηκός, ὅπερ
306 ἐστὶ φανταστόν· | οἷον τὸ λευκὸν καὶ εἴ τι ἄλλο διὰ τῶν αἰσθήσεων δύναται
κινεῖν τὴν ψυχὴν φανταστόν ἐστι, φανταστικὸν δὲ διάκενος ἑλκυσμὸς πάθος
ἐν ψυχῇ ἀπ' οὐδενὸς φανταστοῦ ⟨ὡς⟩ σκιομαχοῦντος. φάντασμα δέ ἐστιν
ἐφ' ὃ ἑλκόμεθα κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμόν· ταῦτα δὲ γίνεται
ἐπὶ τῶν μελαγχολώντων ὥσπερ ἐπὶ Ὀρέστου καὶ τοῦ παρ' Ὁμήρῳ Θεο-
κλυμένου.

94 Περὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν. [Plut. IV 13 1. 2. (5.) 9. 11]

Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος κατ' εἰδώλων εἴσκρισιν οἴονται τὸ
307 ὁρᾶν συμβαίνειν. ἕτεροι κατ' ἀκτίνων ἔκχυσιν, μετὰ | ⟨τὴν πρὸς⟩ τὸ προ-
κείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστραφείσης τῆς ὄψεως. Ἐμπεδοκλῆς τοῖς εἰ-
δώλοις τὰς ἀκτῖνάς φησιν ἐφ' ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένου τοῖς
πέρασιν αὐτῶν οἷον χειρῶν ἐπαφαῖς περικαθαπτούσαις τοῖς ἐκτὸς σώμασι
τὴν αἴσθησιν πρὸς τὸ ὁρᾶν προσάγειν. Πλάτων κατὰ συναυγασμὸν τοῦ
ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὅμοιον ἀέρα.

95 Περὶ κατόπτρων [Plut. IV 14 2. 3]

308 Δη|μόκριτος καὶ Ἐπίκουρος τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάσεις γίνεσθαι

---

1 τῶν πληρώσεων AB || 2 λέγεται A: ἄγεται B || 4 ἐννοήματος δεῖται εἰληφὸς B: item A nisi quod εἰληφότος habet || νοός B || 5 μό-γον B: μόνα A || 6 ταῦτα scripsi: τοῖς A: καὶ τοῖς B || κατ' om. B

8 τὰ τέτταρα B || 11 ἐναλακτικὸν A: om. B || 13 φανταστικόν B || ἄλλο ἐστὶ B || δύνασθαι B || 14 φανταστὸν δὲ B || διάκινος ἑλκύσματος A: διακενῶς, ἑλκύσματος B || 15 ἀφ' B || ὡς addidi omissum inter οὗ σ || σκιομαχοῦντος A: σκιο . . . . spatio octo litterarum servato B || 16 ἐφ' ᾧ A || κατὰ τὸ B || φανταστικὸν διελκυσμόν AB || 17 μελαγχολικόντων A: μελαγχολικῶντος superscripto τ̂ B || θεοκλυμένους B: θεοκλύμου A

21 τὴν πρὸς om. AB || 22 ἔνστασιν πάλιν om. B lacuna octo litterarum indicata || ἀποστραφείσης B || 23 nihil muto cf. Plut. § 9 || 25 προσάγει B || συμμυγασμὸν B || 26 ἀπορρέοντα B

27 κατόπτρων B: κατόπτρου A || 28 κατοπτικὰς B

κατ' εἰδώλων ἐπιστάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀφ' ἡμῶν, συνίστασθαι δὲ ἐπὶ τοῦ κατόπτρου κατὰ ἀντιστροφήν. οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου κατὰ τὰς ἀντανακλάσεις τῆς ὄψεως. φέρεσθαι μὲν γὰρ τὴν ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν χαλκόν, ἐντυχοῦσαν δὲ πυκνῷ καὶ λείῳ πληγεῖσαν ὑποστρέφειν.

96 Εἰ ὁρατὸν τὸ σκότος. [Plut. IV 15 2. 3]

Οἱ Στωικοὶ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος ὑπολαμβάνουσιν· ἐκ γὰρ τῆς ὄψεως ἐξικνεῖσθαι εἰς ⟨αὐτὸ⟩ αὐγήν. καὶ οὐ ψεύδεται ἡ ὅρασις· βλέπεται γὰρ ὑπ' αὐτῆς τὸ σκότος, προέρχονται δὲ ἐκ τῆς ὄψεως ἀκτῖνες ὁμιχλώδεις· Τὸ μὲν σκότος συνάγει πως καὶ συγκρίνει τὴν ὅρασιν καὶ ἀμβλύνει, τὸ δὲ φῶς διακρίνει καὶ ποδηγεῖ τὴν ὅρασιν ἡμῶν ἐπὶ τὰ ὁρατὰ διὰ τοῦ μεταξὺ ἀέρος. διὰ τοῦτο μὴ ὁρᾶν ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει ἀλλ' αὐτὸ μόνον | τὸ σκότος. 309

97 Περὶ ἀκοῆς. [Plut. IV 16 1. 2. 3. 5]

Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀκοὴν γίγνεσθαι κατὰ ἔμπτωσιν τῶν πνευμάτων τῷ χονδρώδει, ὅπερ φησὶν ἐξηρτῆσθαι ἐκ τοῦ ὠτὸς κώδωνος τρόπον αἰωρούμενον καὶ τυπτόμενον. Ἀλκμαίων ἀκούειν ἡμᾶς φησι τῷ κενῷ τοῦ ὠτός. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ περιηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος εἰσβολήν· πάντα γὰρ τὰ κενὰ ἠχεῖν. Διογένης τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου. Πλάτων πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρα, τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν καὶ γίνεσθαι τῆς ἀκοῆς τὴν αἴσθησιν.

98 Περὶ ὀσφρήσεως. [Plut. IV 17 1. 2] 310

Ἀλκμαίων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ φησὶν εἶναι τὸ ἡγεμονικόν· τούτῳ οὖν ὀσφραίνεσθαι ἕλκοντος διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς. Ἐμπεδοκλῆς ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύμονος συνεκκρίνεσθαι ὥσπερ ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων.

99 Περὶ γεύσεως. [Plut. IV 18 1. 2]

Ἀλκμαίων οἴεται τῷ ὑγρῷ τῷ ἐν τῇ γλώττῃ κρίνεσθαι τοὺς χυμούς.

---

1 μὲν om. B || ὑφ' AB || 2 οἷον ἐπὶ Π. AB || 3 ὄψιν om. B || τεταγμένην B || 4 πυκνῶς καὶ πάλιν πληγεῖσαν A: πυκνῶς καλεῖν πληγῆσαν B

7 αὐτὸ om. AB || 8 αὐτήν AB || 9 de Galeni additamento dixi Prol. p. 16 || συνάπτει corr. corrector Voss. ad Plutarchi locum cf. Prol. p. 38 || 9 συγκινεῖ AB: συγκρίνει corrector Voss. || 10 διὰ τὸ AB: correxit corrector Voss. || 11 τῷ om. B

13 πτῶσιν B || 14 χόνδρῳ δι' AB || φήσω A: om. sed lacuna decem litt. indicata B || 14 ὠτὸς ὡς τρόπον A: χρωτός κῶλον ὀςρότροπον B || 15 τυπούμενον B || τὸ κενὸν B: τὸ καινὸν A || δὲ τοῦ B || 17 τῆς om. A || 18 τυπουμένου B

21 ἀκ A || τούτου A: τοῦτο B || 22 ἕλκοντος A: ἕλκον B || διοκλῆς B || 23 πνεύματος corr. ex πνεύμονος B post quae adduntur καὶ τοῦ σώματος B

26 τὸ ὑγρὸν A: item post in τῶ ὑγρῶ correctum B || τὸ ἐν A

Διογένης τῇ ἀραιότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς διὰ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας διαχεῖσθαι τοὺς χυμοὺς ἑλκομένους εἰς τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικὸν καθάπερ ἀπὸ σπογγιᾶς.

100 Περὶ φωνῆς. [Plut. IV 19 1. 4]

Πλάτων φωνὴν ὁρίζεται πνεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας ἠγμένον
311 καὶ πληγὴν ἀέρος διὰ τῶν ὤτων ἐγκε|φάλῳ καὶ στόματι μέχρι ψυχῆς δια-
312 διδομένην. | Οἱ δὲ Στωικοί φασι τὸν ἀέρα μὴ συγκεῖσθαι ἀπὸ θραυσμάτων, ἀλλὰ συνεχῆ δι' ὅλου μηδὲ κενόν· ἐπειδὰν πληγῇ τῷ πνεύματι, κυματοῦται κατὰ κύκλους εἰς ἄπειρον, ἕως πληρώσῃ τὸν περικείμενον ἀέρα, ὡς τῆς κολυμβήθρας τῆς πληγείσης λίθῳ 'κινουμένης καὶ κυκλοειδῶς καὶ σφαιροειδῶς· Ἀναξίμανδρος τὴν φωνὴν γίνεσθαι πνεύματος ἐμπεσόντος μὲν στερεμνίῳ ἀέρι, τῇ δ' ὑποστροφῇ τῆς πλήξεως μέχρι τῶν ἀκοῶν προσενεχθόντος, καθὸ καὶ τὴν λεγομένην ἠχὼ γίγνεσθαι.

101 Εἰ ἀσώματος ἡ φωνὴ καὶ πῶς ἦχος γίνεται. [Plut. IV 20 1. 2]

Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἀσώματον εἶναι τὴν φωνὴν ὑπολαμβάνουσιν. οὐ γὰρ τὸν ἀέρα, τὸ δὲ περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν
313 ἐπιφάνειαν κατὰ ποιὰν πληγὴν γίνεσθαι φωνήν. | Οἱ δὲ Στωικοὶ σῶμα εἶναι τὴν φωνήν. πᾶν γὰρ τὸ δρῶν ἢ ποιοῦν σῶμα εἶναι· καὶ γὰρ ἡ φωνὴ καὶ δρᾷ καὶ ποιεῖ, ἀκούομεν γὰρ αὐτῆς καὶ αἰσθανόμεθα προσπιπτούσης· πᾶν τὸ κινοῦν καὶ ἐνοχλοῦν σῶμά ἐστιν· κηλεῖ δὲ ἡμᾶς εὔμουσος φωνή.

102 Πόθεν αἰσθητικὴ γίνεται ἡ ψυχή. [Plut. IV 21 1—4]

Οἱ Στωικοί φασιν εἶναι τῆς ψυχῆς μέρος ἀνώτατον τὸ ἡγεμονικόν, |
314 ἀπὸ δὲ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐστί τινα τείνοντα ἐπὶ τὰ ἄλλα μέρη τῆς ψυχῆς, ἃ ποιεῖ τὴν αἴσθησιν ἐνεργεῖν· διόπερ ὅρασιν λέγουσι πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέχρι ὀφθαλμῶν, ἀκοὴν δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῶν ὤτων· τῶν δὲ λοιπῶν τὸ μὲν σπερματικόν, ὅπερ καὶ αὐτὸ πνεῦμά ἐστι, διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ * * * * * φωνητικόν, ὅπερ ἐστὶ τὸ

---

1 καὶ ἀποσυνάπτειν B || 2 φλέβας καὶ A || 3 ὑπὸ A

6 πληγὴν ἢ μέρος A: πληγῆς ἢ μέρος B || τῶν τῶ ἐγκεφάλω A || διαδιδομένης A: διαδιδόμενον B || 7 δὲ om. B || τὸν ἀέρα μὴ A: τὰ ἐν αὐτῇ B || θραύσματος AB || 8 ἅμα AB || τοῦ πνεύματος AB || 9 πληρώσει A: πληρῶς B || 10 τῆς [om. A] πληγῆς AB || 11 μὲν om. A || 12 προσενεχθόντων A

15 ἀριστοτέλης B || 16 τῶ δὲ A || παρὰ τῷ ἀέρα B: περὶ τῶ ἀέρι A || 17 γίνεσθαι πληγὴν τὴν B || δὲ om. B || 18 δρὸν ἢ ποιοῦν B: ποιοῦν καὶ δρὸν A || καὶ γὰρ καὶ ἡ A || 19 καὶ δρᾷ καὶ om. B || ποιεῖ, σῶμα ἄρα B || 20 κηλεῖ δὲ — φωνή om. B: καλῶς ἡμᾶς ɔεμνούσ'' φωνή A

21 ψυχή correxi: φωνή AB simili errore ac Porphyr. V. Pyth. 26, 16 N. || 22 μέρος τὸ A || 24 ἐνέργειαν B || ἀπὸ τοῦ B || 25 τῶν ὀφθαλμῶν B || ἀκοὴ A || τοῦ om. A || 26 καὶ μέχρι B || 27 τοῦ om. B | omissa sunt haec: μέχρι τῶν παραστατῶν, τὸ δὲ AB || ὅπερ — p. 639,1 ἡγεμονικοῦ om. B

πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέχρι φάρυγγος καὶ γλώττης, | αὐτὸ δὲ τὸ 316
ἡγεμονικὸν εἶναι ἐν τῇ σφαιροειδεῖ κεφαλῇ.

103 Περὶ ἀναπνοῆς. [Plut. IV 22 2. 3] 317

Ἀσκληπιάδης αἰτίαν τῆς ἀναπνοῆς εἶναί φησι τὴν ἐν τῷ θώρακι λεπτομέρειαν, πρὸς ἣν τὸν ἔξωθεν ἀέρα ῥεῖν τε καὶ καθαίρεσθαι παχυμερῆ ὄντα, πάλιν δὲ ἀπωθεῖσθαι μηκέτι τοῦ θώρακος τοιοῦτόν τι ὑποστέγοντος. ὑπολειπομένου δέ τινος ἐν τῷ σώματι ὑπὸ λεπτομεροῦς ἀεὶ βραχέος (οὐ γὰρ ἅπαν ἐκκρίνεσθαι) καὶ πρὸς τοῦτο | πάλιν τὸ ὑποκείμενον ἡ βαρύτης 318
τοῦ ἐκτὸς ἀντεπιφέρεται· ταῦτα δὲ σικύαις ἀπεικάζει. τὴν δὲ κατὰ προαίρεσιν ἀναπνοὴν γίνεσθαι συναγομένων τῶν ἐν τῷ πνεύμονι πόρων· ταῦτα γὰρ τῇ ἡμετέρᾳ προαιρέσει ὑπακούειν. Ἡρόφιλος δὲ δύναμιν ἀπολείπει περὶ τὰ σώματα κινητικὴν ἐν νεύροις καὶ ἐν ἀρτηρίαις καὶ μυσί· τὸν οὖν πνεύμονα νομίζει προορέγεσθαι διαστολῆς τε καὶ συστολῆς. φυσικὴν ἐνέργειαν μὲν οὖν εἶναι τοῦ πνεύμονος τὴν ἔξωθεν τοῦ πνεύματος ὁλκήν, ὑπὸ δὲ τῆς πληρώσεως τῆς ἔξωθεν γιγνομένης ἐφέλκεσθαι μὴ δυνάμενον εἰς τὸν θώρακα τὸ περιττὸν ἀναπέμπειν, τὸν δὲ εἰς τὸν ἔξωθεν ἀέρα ἀπωθεῖν.

104 Περὶ παθῶν. [Plut. IV 23 1. 2] 319

Ἐπίκουρος τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν ἀπαθὲς εἶναι νομίζει. Στράτων δὲ καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ, οὐχ ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, συνίστασθαι | * τῶν δεινῶν καὶ τῶν ἀλγεινῶν τὴν ἐνέργειαν. 320

105 Περὶ μαντικῆς. [Plut. V 1 1. 2. 3]

Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὴν μαντικὴν εἰσάγουσι· καὶ γὰρ θεόπεμπτον εἶναι, ὅπερ ἐστὶν ἐνθεαστικὸν καὶ κατὰ τὸ θειότατον τῆς ψυχῆς, ὅπερ ἐστὶν ἐνθουσιαστικόν, καὶ τὸ ὀνειροπολικὸν καὶ τὸ ἀστρονομικὸν καὶ τὸ ὀρνεοσκοπικόν. Ξενοφάνης καὶ Ἐπίκουρος ἀναιροῦσι τὴν μαντικήν. Πυθαγόρας δὲ μόνον τὸ θυτικὸν οὐκ ἐγκρίνει. Ἀριστοτέλης καὶ Δικαίαρχος τοὺς ὀνείρους εἰσάγουσιν, ἀθάνατον μὲν τὴν ψυχὴν οὐ νομίζοντες, θείου δέ τινος μετέχειν.

---

1 post γλώττης repetit compend. ττης A

4 αἰτίας B || 5 καθέρεσθαι B. Plut. καὶ φέρεσθαι || 6 ὑποστέγον A || 8 ἐκκλίνεσθαι B || 9 ἐντὸς AB || ταῦτα δὲ .. ικταις [lacuna duarum litterarum relicta post δὲ] A: ταῦτα ἰκταῖς B || 10 ἀπηνῆ AB || 11 ὑπακούει B || δύναμιν om. B || ἀπολείπειν A || 12 γοῦν B || 13 προορέγεσθαι B: προσορέγεσθαι A cf. ad p. 413a10 || διὰ πολλ^ A || in φυσικὴν latet φυσικῶς· cf. p. 413a11 || 14 μὲν συνεῖναι AB || ὁλκὴν τοῦ πνεύματος B || ἀπὸ B || 15 γιγνόμενον AB

19 δὲ post τὸ om. B || 23 καὶ τὴν A || 24 ὥσπερ A || 25 ὀνειροπολιτικὸν B || 26 ὀρνιονοσκοπικόν B || 27 δὲ om. A || πυτικὸν AB || οὐχ ἐνειρήνει A: spat. VIII litter. rel. B || ἀριστοτέλης δὲ A || δίαρχος AB ut p. 613,15 || 28 νομίζονται B

320 **106** Πῶς οἱ ὄνειροι γίνονται. [Plut. V 2 1. 2. 3]

Δημόκριτος ὀνείρους γίνεσθαι κατὰ τὰς τῶν εἰδώλων παρατηρήσεις.
321 Στράτων· ἄλλη τις φύσις τῆς διανοίας ἐν | τοῖς ὕπνοις αἰσθητικωτέρας μὲν
τῆς ψυχῆς γινομένης, δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο γνωστικῆς γινομένης. Ἡρόφιλος
τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν θεοπέμπτους κατ' ἀνάγκην γίγνεσθαι, τοὺς δὲ φυ-
σικοὺς εἰδωλοποιουμένης τῆς ψυχῆς τὸ συμφέρον αὐτῇ καὶ τὸ πάντως ἐσό-
μενον· τοὺς δὲ συγκριματικοὺς αὐτομάτως κατ' εἰδώλων πρόσπτωσιν, ὅταν ἃ
βουλόμεθα βλέπωμεν· * φιλούντων γίγνεται τὰς ἐρωμένας ἐρώντων ἐν ὕπνοις.

107 Περὶ οὐσίας σπέρματος. [Plut. V 3 1. 2. 3. 4. 5. 6]

Ἀριστοτέλης σπέρμα εἶναί φησι * * * κινεῖν ἑαυτὸ πρὸς τὸ ἀπο-
τελέσαι τὸ τοιοῦτον, οἷόν ἐστιν ἐξ οὗ συνεκρίθη. Πυθαγόρας ἀφρὸν τοῦ
χρηστοτάτου αἵματος ἢ περίττωμα τῆς τροφῆς. Ἀλκμαίων ἐγκεφάλου
322 μέρος. Πλάτων τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἀπόρροιαν. | Ἐπίκουρος ψυχῆς καὶ
σώματος ἀπόσπασμα. Δημόκριτος ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυ-
ριωτάτων μερῶν οἷον τῶν σαρκικῶν ὀστῶν ἰνῶν.

108 Εἰ σῶμα τὸ σπέρμα. [Plut. V 4 1. 2. 3]

Λεύκιππος καὶ Ζήνων σῶμα εἶναι· ψυχῆς γὰρ εἶναι ἀπόσπασμα. Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἀσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ σπέρματος, σωματικὴν δὲ ὕλην τὴν προχεομένην. Στράτων καὶ Δημόκριτος κατὰ δύναμιν εἶναι σωματικήν.

109 Εἰ καὶ αἱ θήλειαι προΐενται σπέρμα. [Plut. V 5 1. 2]

Πυθαγόρας καὶ Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος καὶ τὸ θῆλυ προΐεσθαι σπέρμα· ἔχει γὰρ παραστάτας ἀπεστραμμένους. διὰ τοῦτο ὀρεκτικῶς ἔχει περὶ τὰς χρήσεις. Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων καὶ ὕλην μὲν ὑγρὰν προΐεσθαι καὶ ἀπὸ τῆς γυμνασίας ἱδρῶτας, οὐ μὴν σπέρμα πεπτικόν.

---

3 αἰσθητικωτέρα B || 4 δι' αὐτοῦ δὲ τούτου γνωστικὴ γινομένη B || 5 γίγνεσθαι κατ' ἀνάγκην B || 6 καὶ—7 αὐτομάτως om. A || 7 αὐτὸν ὅτι κατ' εἰδώλων ἐστὶ B: κατ' εἰδώλωσιν supra scripto super ωσ ea nota qua etiam ἐστὶ breviari solet A || ὅταν ἀπολλύμεθα βλέπομεν AB: in proximis intercidisse videtur ⟨ὡς ἐπὶ τῶν⟩ φιλούντων κτλ. || 8 γίγνεσθαι B || εἰς ὕπνους A

10 aut scribendum τὸ δυνάμενον κινεῖν aut τὸ κινοῦν || κινεῖν — τοιοῦτον om. B qui lac. IX litt. indicat || δ' αὐτὸ A || 11 τὸν A ἀφρῶ A || 12 τι τῆς B || 15 σαρκινῶν A

17 γὰρ εἶναι om. B || 19 δὲ—20 σωματικήν om. A || ὕλην τὴν παρεχομένην B

21 αἱ om. A || 23 γὰρ καὶ B || ἀποστρεμμένους AB || διὰ τότε ἠρεκτικῶς B || 25 ἱδρῶτος B

110 Πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται. [Plut. V 6] 323

Ἀριστοτέλης ὑπολαμβάνει τὰς συλλήψεις γίγνεσθαι προελκομένης ὑπὸ τῆς καθάρσεως τῆς μήτρας, τῶν δὲ καταμηνίων ἐπισπωμένων ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος μέρος τι τοῦ καθαροῦ αἵματος, ὡς συμβαίνειν τὸν τοῦ ἄρρενος γόνον. μὴ γίγνεσθαι τὰς κυήσεις παρ' ἀκαθαρσίαν μήτρας ἢ ἐμπνευμάτωσιν ἢ φόβον ἢ λύπην ἢ ἀσθένειαν τῶν γυναικῶν ἢ δι' ἀτονίαν τῶν ἀνδρῶν.

111 Πῶς ἄρρενα γίνεται καὶ θήλεα. [Plut. V 7 1. 2. 7] 324

Ἐμπεδοκλῆς οἴεται καὶ Ἀσκληπιάδης ἄρρενα καὶ θήλεα γίγνεσθαι παρὰ θερμότητα καὶ ψυχρότητα· ὅθεν ἱστορεῖται τοὺς μὲν πρώτους ἄρρενας ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ μεσεμβρίας γίγνεσθαι ἐκ τῆς γῆς, τὰ δὲ θήλεα πρὸς ταῖς ἄρκτοις. Παρμενίδης δ' ἀντιστρέφει, πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἄρρενα γίγνεσθαι, τοῦ ⟨γὰρ⟩ πυκνοῦ μετέχειν πλείονος, τὰς δὲ πρὸς τὰς μεσημβρίας δι' ἀραιότητα. | Ἱππῶναξ δὲ εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσειεν, ἄρρεν, εἰ δὲ ἡ ὕλη, 325
θῆλυ.

112 Πῶς τέρατα γίνεται. [Plut. V 8 1. 2. 3]

Ἐμπεδοκλῆς νομίζει σπέρματος ἔλλειμα παρὰ τὴν τῆς κινήσεως ταραχὴν ἢ παρὰ τὴν εἰς πλείω διαίρεσιν ἢ παρὰ ἀπόπνευσιν τέρατα γίγνεσθαι. Στράτων παρὰ πρόσθεσιν ἢ ἐμπνευμάτωσιν. Τῶν ἰατρῶν δέ τινες παρὰ τὸ διεστράφθαι τὴν μήτραν ἐμπνευματουμένην.

113 Διὰ τί πολλάκις γυνὴ συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει. [Plut. V 9 1—3]

Διοκλῆς ὁ ἰατρὸς παρὰ θερμασίαν ἢ παρὰ ψῦξιν ἢ ὑγρασίαν ἢ ξηρότητα ἢ πλεονασμὸν ἢ ἔνδειαν ἢ παράλυσιν τῶν μορίων. Οἱ Στωικοὶ παρὰ λοξότητα τοῦ | μορίου μὴ δυναμένου εὐθυβολεῖν τὸν γόνον, ἢ διὰ τὸ 326

2 προελκομένης — 5 γίγνεσθαι om. A || προελκομένου B || 3 τῆς μηνιαίας B || 4 συμβαίνει B || 5 τόνον B || μίγνεσθαι .... μὴ γίγνεσθαι τὰς κτλ. post μίγνεσθαι, quod est insequentium vocum corrupta scriptura, exstat lacuna quattuor litterarum B || κυήσεις A: κινήσεις B || περὶ καθαρσίαν AB || 6 ἀσέλγειαν B || ἀτόνειαν B: ἀγωνίαν A

8 καὶ θήλεα γίνεται B: γίνονται καὶ θήλεα A || 9 ἐμπεδοκλῆς οἴεται καὶ ἀ. A ex qua verborum collocatione Asclepiadem [ex c. 114] postea additum esse probabile est: ἐμπεδ. καὶ ἀσκλ. οἴονται B || ἄρρενα καὶ θήλεα A: ordine mutato B || 10 πρὸς B || θερμότητος καὶ ψυχρότητος A || ἱστόρηται B || τοὺς μὲν πρὸς τοὺς AB || 11 ἐκ om. B || 12 τοῖς bis B || 13 post τοῦ om. γὰρ AB || τοῦ πλείστου μετέχειν πλείονος AB || 14 τὴν μεσημβρίαν A

16 γίνονται A || 17 σπέρματα A || παρὰ A: περὶ B || 18 περὶ B || 19 περὶ .... ἢ ἐμπν. lacuna decem litt. relicta B || τινες δὲ A || διαστρέφθαι B || 20 ἐμπνευματωμένην A

21 γυνὴ πολλάκις B || 23 παρὰ post ἢ om. B || 25 περὶ B || τῶν μορίων B || μὴ— 642,1 ἀσύμμετρον om. B || εὐθύβο^{λ} A

ἀσύμμετρον τῶν μορίων. Ἐρασίστρατος παρὰ τὴν μήτραν, ὅταν τύλους ἔχῃ ἢ σάρκας ἢ εὐρυτέρα ἢ μικροτέρα τυγχάνῃ οὖσα.

114 Πῶς δίδυμα γίνεται. [Plut. V 10 1. 2. 3. 4]

Ἐμπεδοκλῆς οἴεται δίδυμα καὶ τρίδυμα γίγνεσθαι κατὰ πλεονασμὸν καὶ περισχισμὸν τοῦ σπέρματος. Ἀσκληπιάδης παρὰ τὴν τῶν σπερμάτων διαφορὰν ὥσπερ τὰς κριθὰς τὰς διστίχους καὶ τριστίχους. Ἐρασίστρατος διὰ τὰς ἐπισυλλήψεις γίνεσθαι. Οἱ Στωικοὶ παρὰ τοὺς ἐν τῇ μήτρᾳ τόπους· ὅταν γὰρ πρῶτον καὶ δεύτερον ἐμπέσῃ τὸ σπέρμα, τότε γίνεσθαι τὰς ἐπισυλλήψεις καὶ διδύμους καὶ τριδύμους.

327 115 Πόθεν γίνονται τῶν γονέων ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων. [Plut. V 11 1 (2) 3. 4]

Ἐμπεδοκλῆς ὁμοιότητα οἴεται γίγνεσθαι κατ' ἐπικράτειαν τῶν σπερμάτων, ἀνομοιότητα δέ, ὅταν μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν τῆς μήτρας τὸ σπέρμα ἀποκριθῇ τοῖς πατράσιν, ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ταῖς μητράσιν. Οἱ Στωικοὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὅλου καὶ τῆς ψυχῆς φέρεσθαι τὸ σπέρμα καὶ τὰς ὁμοιομερείας ἀναπλάττεσθαι ἐξ αὐτῶν τοὺς τύπους καὶ χαρακτῆρας, ὡς ζωγραφία ἀπὸ τῶν ὁμοίων χρωμάτων, ὁμοιότητα τοῦ τικτομένου. προίεσθαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα, κἂν ἐπικρατῇ ⟨τὸ⟩ τῆς γυναικός, ὅμοιόν ἐστι τῇ μητρί.

116 Πῶς ἄλλοις ὅμοια γίνεται τὰ γεννώμενα. [Plut. V 12 1. 2. 3]

Οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν τυχικῶς καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτου, ὅταν διαψυγῇ τὸ σπέρμα καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ τῆς γυναικός, ἀνόμοια γίνεσθαι. Ἐμπεδοκλῆς τῇ κατὰ τὴν σύλληψιν ὄψει τε καὶ φαντασίᾳ τῆς γυναικὸς
328 μορ|φοῦσθαι τὰ βρέφη· πολλάκις γὰρ ἀνδρίαντων καὶ εἰκόνων ἠράσθησαν καὶ ὅμοια τούτοις τετόκασιν. Οἱ Στωικοὶ κατὰ συμπάθειαν τῆς διανοίας καὶ ῥευμάτων καὶ ἀκτίνων εἴσκρισιν γίγνεσθαι τὰς ὁμοιότητας.

---

1 περὶ B || ἔχει B || 2 σάρκα A || τυγχάνει οὖσα AB

3 γίνονται A || 4 γίγνεται A: om. B || καὶ παρασχισμὸν A: om. B || 5 περὶ B || τοῦ σπέρματος B || 6 κύθρας A: κιθάρας B || 7 περὶ B || 8 ὅτε ὠ πρῶτον B || τὸ om. B || 9 τοὺς ἐπισυλλήψει διδύμους καὶ τριδύμους B

10 πόθεν γίνεται τῶν γονέων A: πῶς γίνονται γονέων B || ὁμοίωσις A || καὶ τῶν προγόνων om. B || 12 οἴεται A: εἴωθε B || τοῦ σπέρματος B || 13 ὅτε AB item 14 || 14 σπέρμα προστιθῇ AB || τοῦ om. A || 15 τοῦ om. B || τῆς om. B || 16 αὐτοῦ A || τόπους AB || 18 τὸ addidi

22 τὸ τοῦ ἀνδρὸς A: τῷ ἀνδρὶ B qui statim καὶ τῇ γυναικὶ ἀνόμοιον || 23 δὲ τῇ κατὰ τὴν σύλληψιν B || τὴν post κατὰ om. A || 24 γὰρ B: οὖν A || 25 τετόκαν AB || στωικοὶ δὲ B || 26 ῥεύματος A

117 Πῶς στεῖραι γίνονται γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἄγονοι. [Plut. V 13 1—3]

Οἱ ἰατροὶ στείρας φασὶ γίγνεσθαι παρὰ τὸ τὴν μήτραν στενωτέραν εἶναι ἢ ἀραιοτέραν ἢ διάστροφον ἔχειν τὸν σχηματισμὸν ἢ παρὰ τὸ παρέπεσθαι δυσκρασίαν μοχθηράν. Διοκλῆς δι' ἀτονίαν τῶν ἀνδρῶν ἢ διὰ τὸ μηδ' ὅλως προΐεσθαι γονὴν ἢ παρὰ τὸ ἔλαττον εἶναι τοῦ δέοντος ἢ παρὰ τὸ ἄγονον εἶναι καὶ καθάπερ ἔκλυσιν τῶν μορίων. Οἱ Στωικοὶ αἰτιῶνται τὰς συμφύτους εἰς ἑκάτερον τῶν πλησιαζόντων δυνάμεις τε καὶ ποιό|τητας. 329

118 Διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραι. [Plut. V 15 1. 2. 3]

Ἀλκμαίων τῶν ἡμιόνων τοὺς ἄρρενας ἀγόνους παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς σαρκὸς καὶ ψυχρότητα, τὰς δὲ θηλείας παρὰ τὸ ἄνω μὴ ἀνακύπτειν τὰς μήτρας. Ἐμπεδοκλῆς δὲ διὰ τὴν σμικρότητα καὶ στενότητα τῆς μήτρας ἀπεστραμμένως προσπεφυκυίας τῇ σαρκί. Διοκλῆς δὲ μαρτυρεῖ λέγων πολλάκις ἑωρακέναι τοιαύτην μήτραν ἐν ταῖς ἀνατομαῖς τῶν ἡμίονων καὶ ἐνδέχεσθαι διὰ τὰς τοιαύτας αἰτίας καὶ τὰς γυναῖκας στείρας εἶναι.

119 Εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον. [Plut. V 15 1. 2 (3. 4) 5]

Πλάτων ζῷον εἶναι τὸ ἔμβρυον ὑπείληφε· καὶ γὰρ καὶ κινεῖσθαι ἐν τῇ γαστρὶ καὶ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι. Οἱ | Στωικοὶ μέρος εἶναι γαστρὸς 330 τὸ ἔμβρυον καὶ ἄπνουν εἶναι ἐν τῇ γαστρί. πρώτην δὲ ἀναπνοὴν τοῦ ζῴου γίγνεσθαι κατὰ τὴν ἀποκύησιν τῆς μὲν περὶ τοῖς βρέφεσιν ὑγρασίας ἀποχωρούσης, τῇ δὲ ἐπεισόδῳ τοῦ ἐκτὸς ἀέρος γινομένου εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων. διὸ τίκτεσθαι μὲν τὰ βρέφη ἐνθερμανθέντος τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, εὐθέως προχυθέντος τοῦ βρέφους τὸ ψυχρὸν εἰς τὸν πνεύμονα ἐφέλκεσθαι. Ἡρόφιλος· κίνησις ἀπολείπεται φυσικὴ ἐν τοῖς ἐμβρύοις τοῦ πνευματικοῦ, τῆς δὲ κινήσεως αἴτια τὰ νεῦρα τοῦ ζῴου γίνεσθαι, ὅταν προχυθέντα προσλάβῃ τοῦ ἀέρος.

120 Πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα. [Plut. V 16 1. 2]

Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος διὰ τοῦ στόματος τρέφεσθαι· εὐθὺς | 331 γοῦν ἐπὶ τὸν μαζὸν φέρεσθαι τῷ στόματι· εἶναι γὰρ καὶ ἐν τῷ σώματι

---

1 γίνονται om. B || 2 στείραν AB || 6 αἰτιῶν A || 7 εἰ B || ἑκάτερα A

λ
9 ἀτόνους A || περὶ B || 10 θῇ A || 11 τῆς μήτρας A || Ἐμπεδοκλῆς — μήτρας om. A || 12 ἀπεστραμμένη AB || προσπεφυκυῖα B || μαρτυρῶν λέγει, om. πολλάκις B || 14 τὰς αἰτίας ταύτας A

17 τὰς πρὸς τὸ ἔμβρυον AB || 18 πρώτην B: πρῶτον A || 19 περὶ τὰ βρέφη B || 20 γινόμενον B || παραχθέντα A: παροιχθέντα B || 21 αἰτίων AB || διὸ AB: Plut. Διογένης || ἐκθερμανθέντος B || 22 εὐθὺ A || 23 διεφέλκεσθαι B || 24 αἰτιᾶται τὰ AB || 25 προσβῇ AB

28 καὶ ἐν τῷ ςόματι B

θηλὰς ἐπινενεμημένας καὶ στόματα, δι' ὧν τρέφεσθαι. Οἱ Στωικοὶ διὰ τοῦ χορίου καὶ ὀμφαλοῦ· ὅθεν τοῦτον εὐθὺς ἀποδεῖν, ἵνα διὰ τοῦ στόματος αἰσθητῶς τρέφηται.

121 Τί πρῶτον τελειοῦται τοῦ βρέφους. [Plut. V 17 1. 2. 3. 4. 5. 6]

Οἱ Στωικοὶ ἅμα ὅλον γίνεσθαι νομίζουσιν. Ἀριστοτέλης πρῶτον τὴν ὀσφὺν ὥσπερ τρόπιν νεώς. Ἀλκμαίων τὴν κεφαλήν, ἐν ᾗ ἐστι τὸ ἡγεμονικόν. Οἱ ἰατροὶ τὴν καρδίαν, ἐν ᾗ καὶ φλέβες καὶ ἀρτηρίαι· οἱ δὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ ποδός· οἱ δὲ τὸν ὀμφαλόν.

122 Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα γόνιμα. [Plut. V 18 4. 5. 6. 3. 2]

332 Ἀριστοτέλης καὶ Ἱπποκράτης οἴεται, ἐὰν πληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν
τοῖς ἑπτὰ μησί, ταύτην προκύπτειν καὶ τότε γόνιμα γίνεσθαι, ἐὰν δὲ προκύψῃ
μὲν ἡ μήτρα, † φαίνηται ἀσθενήσαντος τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτὰ
333 γίγνεσθαι * * * | ἐὰν δὲ μείνῃ ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ [ποιεῖ], προ-
κῦψαν τότε ὁλόκληρόν ἐστιν. Πόλυβος ἐν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο ἡμέραις
γίγνεσθαι γόνιμα τὰ ἔμβρυα. τὰ δὲ ὀκτάμηνα μὴ ζῆν, ὅταν προκύψῃ μὲν
τὸ βρέφος τῆς μήτρας, ἐπὶ πλέον δὲ ὁ ὀμφαλὸς βασανισθῇ διατεινόμενος·
ἄτροφον γὰρ γίνεσθαι τὸ ἔμβρυον· τοῦ τρέφοντος αἴτιος ὁ ὀμφαλός. Οἱ δὲ
μαθηματικοὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνάς φασιν ἐστερῆσθαι πάσης γενέσεως, τοὺς
δὲ ἑπτὰ συνδετικούς. τὰ δὲ ἀσύνδετα ζῴδια ἔχειν τοὺς οἰκοδεσποτοῦντας
φαύλους τῶν ἀστέρων· ἂν γάρ τις τούτων τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον κληρώσῃ,
δυστυχεῖς ἔσεσθαι σημαίνει. ἀσύνδετα δέ ἐστι ζῴδια ὀκτὼ ἀριθμούμενα·
334 κριὸς παρθένος, ἀσύνδετοι δὲ δίδυ|μοι πρὸς σκορπίον καὶ καρκίνος πρὸς
ὑδροχόον, ζυγὸς πρὸς ἰχθύας. Διοκλῆς καὶ Ἐπίκουρος καὶ τὸν ὄγδοον
μῆνα εἶναι γόνιμον, ἀτονώτερον δέ. Τίμαιος καὶ δωδεκάμηνά φησί τινα
κύεσθαι παρὰ τὴν ἐπίσχεσιν τῶν καταμηνίων τὰ πρὸ τῆς συλλήψεως, οὕτω
καὶ ἑπτάμηνα νομίζεσθαι οὐκ ὄντα προγεγενημένης τῆς συλλήψεως, δυνα-
μένης δὲ τῆς μήτρας εἰς καταμήνια καὶ μετὰ σύλληψιν.

---

1 ἐπινενοημένας AB: correxi ἐπινενεμημένας mammas dispersas per corpus || στόμα AB || 2 χωρίου AB || τοῦτο A || 3 τρέφεσθαι A

5 πρῶτον om. B || 6 ὀσφὴν et τρόπον B || 8 post ὀμφαλόν in mrg. recens legitur scholion: ὁ δὲ γαληνός αὐτὸς τὸ ἧπαρ· ἐκ τῶν θρεπτικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐμμηνίων, καθὰ φησὶν οὗτος εἰς τὸ περὶ δυσπλάσεως (!) ἐμβρύων [περὶ κυουμένων διαπλάσεως IV 658 sqq. K.]

9 ἑπταμηναῖα B: ἑπτάμηνα A || 10 ἡ μήτρα post μησί collocat B || 11 τοῦτο προκύπτει καὶ τὸ γόνιμον γίνεται A: τοὺ (superscripsit τ) προκύπτειν καὶ τότε γόνιμα γίνεσθαι B || προκύψεν ἡ B || 12 φαίνεται B. μὴ τρέφηται Plut., unde μὴ τρέ haustum videtur praecedente μήτρα || ἀσθενήσαντος B: ἀσθενήσαντα A || 13 ποιεῖ AB || προκύψαντα A || 14 πολύβιος B: τὸ λύκιος A || 15 οἷον προκύψαν AB || μὲν om. B || 16 τὸ βρέφος repetitum post βρέφος B || τε AB || ἐβασανίσθη AB || 17 γίνεσθαι B: γίνεται A || 18 ὑστερεῖσθαι B || 19 δὲ post τὰ om. B || ζῶα A || οἰκοδεσπότας B || 20 πληρώσῃ A: πληρώσει B || δυστυχής B: δυστυχῆ A || 21 haec quae secuntur confusa sunt || 23 ἰχθύν A || 24 τί (superscr. μ) A || 24. 25 κύεσθαί τινα B || παρά τε A: περί τε B || 25 τὰ πρὸ τῆς nolo mutare, cum de Plutarcho non constet

123 Πῶς ἐγένετο τὰ ζῷα καὶ εἰ φθαρτά. [Plut. V 19 1. 2. 3.]

Ἐπίκουρος· εἰ ἐγένετο ὁ κόσμος, γενητὰ καὶ τὰ ζῷα καὶ εἰ φθαρτὰ * * * γενητός, ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀλλήλων γίγνεσθαι. μέρη γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου ταῦτα, ὡς Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης· ‘θνῄσκει δ’ οὐδὲν τῶν γιγνομένων, διακρινόμενον δὲ ἄλλο πρὸς ἄλλο μορφὰς ἑτέρας ἐπέ|δειξεν’. 335
Δημόκριτος γεγενημένα εἶ|ναι τὰ ζῷα συστάσει † εἰ δὲ ἓν ἄστρον πρῶτον 336
τοῦ ὑγροῦ ζῳογονοῦντα.

124 Πόσα γένη ζῴων. [Plut. V 20 1. 4]

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης τέσσαρα εἶναι ζῴων γένη λέγουσι χερσαῖα ἔνυδρα πτηνὰ οὐράνια· καὶ γὰρ τὰ ἄστρα ζῷα εἶναι· καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος ζῷον λογικὸν ἀθάνατον. Πυθαγόρας καὶ Πλάτων λογικὰς μὲν εἶναι καὶ [τὰς] τῶν ἄλλων ζῴων τῶν ἀλόγων τὰς λεγομένας ψυχάς, οὐ μὴν λόγῳ ἐνεργεῖν διὰ τὴν δυσκρασίαν τῶν σωμάτων καὶ διὰ τὸ μὴ μετέχειν τοῦ φραστικοῦ λόγου, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πιθήκων καὶ κυνῶν· νοοῦσι μέν, οὐ δύνανται δὲ φράζειν ἃ νοοῦσιν.

125 Ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦνται τὰ βρέφη. [Plut. V 21 1] 337

Ἐμπεδοκλῆς ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἄρχεσθαι τῆς διαρθρώσεως ἀπὸ τῆς ἕκτης τριακοστῆς ἡμέρας, τελειοῦσθαι δὲ τοῖς μορίοις ἀπὸ πεντηκοστῆς μιᾶς. Ἀσκληπιάδης δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων διὰ τὸ θερμοτέραν εἶναι τὴν κρᾶσιν, τὴν διάρθρωσιν γίγνεσθαι ἀπὸ ἕκτης καὶ εἰκοστῆς, πληροῦσθαι δὲ ἀπὸ τῆς πεντηκοστῆς. τῶν δὲ θηλέων ἐν διμήνῳ γίνεσθαι τὴν διάρθρωσιν διὰ τὸ ἐνδεὲς τοῦ θερμοῦ.

126 Ἐκ ποίων στοιχείων συνίσταται ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν μορίων. [Plut. V 22]

Ἐμπεδοκλῆς τὰς μὲν σάρκας γίγνεσθαι τῇ ἰσοκρατείᾳ τῶν τεττάρων στοιχείων. τὰ δὲ νεῦρα ἐκ πυρὸς καὶ γῆς | ὕδατος διπλασίων μιχθέντων. 338

---

1 καὶ ἡ φθορά AB || 2 καὶ τὰ ζῷα γενητά A || ἡ φθορὰ A: εἰ φθαρτὰ B voluit fortasse καὶ φθαρτά, εἰ δ’ ἀγένητος || 4 θνῄσκει Plutarchus: αἴλῆσ B quod videtur ex maiuscula litterarum forma ΘΝΗCκει corruptum: ἴλις A, unde ὅλως coniecerat Nauck || 5 διακρινόμενα A || δὲ ἄλλοσε B || πρὸς ἄλλο B: πρὸς ἄλλον A || 6 συστάσει—ζῳογονοῦντα om. B: de vocabulis his sensu carentibus vid. Plut. p. 431 n. 29 Prol. 16. 16[2] 189

11 μὲν om. B || 12 τὰς delevi || τῶν ἀλόγων vera lectio mendosae τῶν ἄλλων substituenda videtur || 13 ἐνεργ^ A || τῶν φραστικῶν λόγων B

16 ζωογοῦνται τὰ βρέφη καὶ μορφοῦνται B || 17 ἐπὶ τῆς τῶν AB || διαρθώσεως om. artic. B || 18 πεντήκοντα μίας A: ν̄α B || 19 θερμότερον (λ superscr.) B || 21 θή A: θηλείων B || δίμηνα A: τετάρτῳ μηνὶ B

24 μερῶν A || 25 τῇ ἰσοκρατείᾳ ex τὴν ἰσοκράτειαν correctum B: τῆς ἰσοκρατείας A || 26 ὕδατι διπλάσιον B || μιχθεν (τ, superscr.) AB

τοὺς δὲ ὄνυχας γίγνεσθαι τοῖς ζῴοις ἐκ τῶν νεύρων, καθ' ὃ τῷ ἀέρι συνέτυχε ψυχθέντων τῶν λοιπῶν στοιχείων. ἱδρῶτα καὶ δάκρυον γίνεσθαι τηκομένου τοῦ αἵματος καὶ παρὰ τὸ λεπτύνεσθαι διαχεομένου.

127 Πότε ἄρχεται τῆς τελειότητος ὁ ἄνθρωπος. [Plut. V 23 1]

Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ ἄρχεσθαι ἡμᾶς τῆς τελειότητος περὶ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα, περὶ ἣν ὁ σπερματικὸς κινεῖται πόρος· καὶ γὰρ τὰ δένδρα τελειοῦται, ὅταν ἄρχηται καρπὸν φέρειν. Ἀριστοτέλης δὲ κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα, καθ' ἣν ἔννοια γίνεται καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν καὶ διδασκαλίας ἀρχή· Ἕτεροι δὲ νομίζουσι τελειοῦσθαι ἡμᾶς τῇ τρίτῃ ἑβδομάδι, ὅταν καὶ γένεια σχῶμεν καὶ τῇ ἰσχύι χρώμεθα.

339 **128** Πῶς ὕπνος γίνεται καὶ θάνατος. [Plut. V 24 1. 2. 4]

Ἀλκμαίων ἀναχωρήσει τοῦ αἵματος εἰς τὰς αἱμορροούσας φλέβας ὕπνον γίγνεσθαι, τὴν δὲ παντελῆ ἀναχώρησιν διὰ τῆς ψύξεως θάνατον φέρειν. Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν ὕπνον κατάψυξιν τοῦ ἐν τῷ αἵματι θερμοῦ σύμμετρον . . . ., τὴν δὲ παντελῆ θάνατον. Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὸν μὲν ὕπνον γίγνεσθαι ἀνέσει τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, ὅταν δὲ παντελὴς γένηται ἀναισθησία τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, θάνατον συμβαίνειν.

129 Πότερον ὁ ὕπνος τοῦ σώματος ἢ τῆς ψυχῆς. [Plut. V 25 1. 2]

Ἀριστοτέλης τὸν ὕπνον σώματος εἶναι καὶ ψυχῆς-αἴτιον δὲ αὐτοῦ
340 τὸ ἀναθυμιαθὲν ἀπὸ τοῦ θώραχος ὑγρὸν | εἰς τοὺς περὶ κεφαλὴν τόπους ἐκ τῆς ὑποκειμένης τροφῆς. θάνατον δὲ γίγνεσθαι διὰ τῆς παντελοῦς καταψύξεως. Ἀναξαγόρας κατὰ κόπον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας γίγνεσθαι τὸν ὕπνον· σωματικὸν γὰρ εἶναι τὸ πάθος· εἶναι δὲ καὶ τῆς ψυχῆς θάνατον κατὰ χωρισμόν.

130 Πῶς αὔξεται τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα. [Plut. V 26 1. 2. (3) 4]

Θαλῆς καὶ Πλάτων τὰ φυτὰ ἔμψυχα ζῷα· φανερὸν δὲ ἐκ τοῦ σα-
341 λεύεσθαι καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἥκειν | μετὰ βίας καὶ πάλιν σφοδρῶς

---

1 καθὸ τῷ μέρει συνέτυχε B: καθὰ τοῖς ζώοις συνέτυχε τῷ μέρει A || 2 ἱδρῶτα δὲ δάκρυ B || 3 διὰ τὸ B

5 φασι περὶ τὴν εὐδομάδα B || 7 δὲ om. A || 8 καὶ καλῶν A || καὶ post αἰσχρῶν om.
ν
A || 10 ὅτε AB || γέ A || ἀσκοῦμεν AB

11 γίνεται post θάνατος ponit B || 12 ἀναχώρησιν B || αἱμορρυούσας AB || 14 κατὰ ψύξιν A || τοῦδε ἐν B || θερμῷ AB || 15 post σύμμετρον lacunam ix litterarum indicat B. intercidit γίγνεσθαι || τὴν δὲ παντελῆ] τὴν ἐπαγγελίαν AB || 16 αἵματος B || 17 γίγνηται A

18 τοῦ σώματος ὁ ὕπνος A || 20 ἀναθυμιασθὲν AB

24 καὶ τὰ B || 26 ἥκειν AB cf. ad *Plut.*

ἀναχαλᾶσθαι, ὥστε καὶ συνέλκειν βάρη. Ἀριστοτέλης ἔμψυχα μέν, οὐ μὴν ζῷα * * * ὁρμητικὰ εἶναι καὶ αἰσθητικά, ἔνια δὲ * * * ἔμψυχα. πᾶσαν γὰρ ψυχὴν ὁρμητικὴν εἶναι * * * αὐτομάτως γεγενῆσθαι δίχα ψυχῆς. Ἐμπεδοκλῆς τὰ δένδρα πρῶτα τῶν ζῴων ἐκ τῆς γῆς ἀναφῦναι, ⟨πρὶν⟩ ἥλιον περιπολεῖν, διὰ δὲ ἀμετρίαν τῆς κράσεως τὸν τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος περιέχειν λόγον. αὔξεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ θερμοῦ διαιρούμενα, ὥστε γῆς εἶναι μέρη· καὶ γὰρ τὰ ἔμβρυα τὰ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μήτρας εἶναι μέρη. τοὺς δὲ καρποὺς περιττώματα εἶναι τοῦ ἐν τοῖς φυτοῖς ὕδατος καὶ πυρός. καὶ τὰ μὲν ἐλλιπὲς ἔχοντα | τὸ ὑγρὸν ἐξικμαζομένου τούτου τῷ θέρει 342
φυλλορροεῖ, τὰ δὲ τέλειον παραμένει ἀεὶ φύλλοις τεθηλότα ὥσπερ ἐπὶ τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλαίας. τὰς διαφορὰς τῶν χυμῶν παραλλαγὰς γίγνεσθαι τῆς πολυμερείας καὶ τῶν φυτῶν διαφόρως ἑλκόντων τὰς ἀπὸ τοῦ τρέφοντος ὁμοιομερείας ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· οὐ γὰρ αἱ διαφοραὶ τούτων ποιοῦσι τὸν οἶνον διαλλάττειν, ἀλλὰ τοῦ τρέφοντος ἐδάφους.

131 Πῶς γίνεται πυρετὸς καὶ ἐπιγίνεται. [Plut. V 29 1. 2. 3]

Ἐρασίστρατος ὁρίζεται τὸν πυρετὸν κίνημα αἵματος παρεμπεπτωκότος εἰς τὰ τοῦ πνεύματος ἀγγεῖα ἀπροαιρέτως | γινόμενον καθάπερ ἐπὶ τῆς θα- 343
λάττης, ὅταν μηδὲν αὐτὴν κινῇ πνεῦμα, ἠρεμεῖ. Διοκλῆς ἐπιγέννημα εἶναι τὸν πυρετόν· ἐπιγίνεται δὲ τραύματι καὶ βουβῶνι. Ἡρόδοτός φησιν ἐνίοτε μηδεμιᾶς αἰτίας προηγησαμένης πυρέττειν τινάς.

132 Περὶ νόσων. [Plut. V 30 2. 3]

Διοκλῆς αἰτίας πλείστας τῶν νόσων δι' ἀνωμαλίαν γίνεσθαι τῶν ἐν 344
τῷ σώματι στοιχείων καὶ τοῦ καταστήματος ἀέρος. Στράτων διὰ πλῆθος τροφῆς γίνεσθαι τὰς νόσους.

---

1 post ἀναχαλᾶσθαι lacunam XIV litt. nescio qua de caussa indicat B || βαρεῖ A || μὲν οὖν ζῶα AB. de lacunis cf. Plut. || 2 καὶ om. B || 3 ὁρμητικὴν ψυχὴν B || intercidit enuntiati aliquantum haud dubie propter homoeoteleuton ὁρμητικήν — λογικήν cf. Plut. || 4 πρῶτον B || ἐκ ζώων ἀναφύονται ὀλίγον περιπολεῖν B: τῶν ζώων ἐκ τῆς γῆς ἀναφύναι ὀλίγον περὶ πολύ A || 5 τὸν om. B || 6 ἔχειν B || τῶν ἐν τῇ γῇ θερμῶν A || 9 ἐλλειπὲς A || ἐξηκμαζομένου AB || 10 φυλλοφορεῖν B || τέλειον B quod λ πλεῖον propius est cf. Plut.: τέ A || παραμένει A || 12 διαφόρων A || τῶν τρεφόντων A || 13 τῶν om. B || 14 διαλλάττοντα A

15 πῶς πυρετὸς γίνεται inscribit B || 18 κινῇ αὐτὴν πνεῦμα A: αὐτὴν πνεῦμα κινεῖ B || 19 ἐπιγίνεται γὰρ πράγματι B || Ἡρόδοτος immo Ἡρόφιλος cf. Prol. p. 39 || ἐνίοτε om. B || 21 titulum om. B || 23 τοῦ ἀέρος B || ἀέρος. Στράτων ex nomine Ἐρασίστρατος nescio an a Galeno effictum sit. in fine capitis addit Charterius Πυθαγόρας φησὶ τὰς νόσους γίνεσθαι κτλ. quode cf. Prol. p. 240[2]

133 Περὶ γήρως. [Plut. V 30 5. 6]

Οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ ἰατροὶ παρὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ὑπονόστησιν. Ἀσκληπιάδης δέ φησι τοὺς Αἰθίοπας λέγειν γηρᾶναι διὰ τὸ [ψύχεσθαι] * τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου διαφλεγόμενα, τοὺς δὲ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ ἑκατὸν
345 εἴκοσιν ἐτῶν γηρᾶν διὰ τὸ στέγειν ἐν αὐτοῖς τὸ πυρῶδες. τὰ μὲν | γὰρ τῶν Αἰθιόπων σώματα ἀραιότερα διὰ τὸ κεχαλάσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ἄρκτον πεπυκνῶσθαι καὶ διὰ τοῦτο πολυχρόνια.

---

1 γήρους B || 2 καὶ οἱ om. B || καὶ οἱ ἰατροὶ fictum est ex Plutarchi male excerpto συμφώνως || 3 δὲ om. B || λέγειν [i. e. $\bar{\lambda}$ ἐτῶν (vel corrupte ἔτει) cf. ad Plut. locum p. 433a 17] γηρᾶν καὶ διὰ τὸ ψύχεσθαι AB nisi quod B λέγειν omisit || 3 ψύχεσθαι ex inferiore loco (cf. Plut. διὰ τὸ κατεψῦχθαι μὲν τοὺς τόπους) delatum; intercidit ὑπερθερμαίνεσθαι || 4 διαφλεγόμενον AB || 5 στέλλειν A || αὐτοὺς om. ἐν B || 7 τὸν ἄρκτον A || 7 subscribitur in A γαληνοῦ περὶ τοῦ παρ' ἱπποκράτει κώματος: —

ΕΡΜΕΙΟΥ ΔΙΑΣΥΡΜΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

NOTARUM INDEX

V Vindobonensis philos. et phil. gr. XIII Ness., XX Lamb. s. XIV vel XV
M Monacensis DXII s. XV
O Ottobonianus graec. CXCI s. XV
L Leidensis XVI Qu. 486 s. XV

ΕΡΜΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

διασυρμὸς τῶν ἔξω φιλοσόφων.

1 Παῦλος ὁ μακάριος ἀπόστολος τοῖς τὴν Ἑλλάδα τὴν Λακωνικὴν παροικοῦσι Κορινθίοις γράφων, 'ὦ ἀγαπητοί,' ἀπεφήνατο λέγων· 'ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ,' οὐκ ἀσκόπως εἰπών· δοκεῖ γάρ μοι τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι ἀπὸ τῆς τῶν ἀγγέλων ἀποστασίας. δι' ἣν αἰτίαν οὔτε σύμφωνα οὔτε ὁμόλογα οἱ φιλόσοφοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ἐκτίθενται τὰ δόγματα.

2 Οἱ μὲν γάρ φασιν αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὸ πῦρ, οἱ δὲ τὸν ἀέρα [οἱ Στωικοί], οἱ δὲ τὸν νοῦν, οἱ δὲ τὴν κίνησιν, [Ἡράκλειτος] οἱ δὲ τὴν ἀναθυμίασιν, οἱ δὲ δύναμιν ἀπὸ τῶν ἄστρων ῥέουσαν, οἱ δὲ ἀριθμὸν κινητικόν [Πυθαγόρας], οἱ δὲ ὕδωρ γονοποιόν [Ἵππων], οἱ δὲ στοιχεῖον ἀπὸ στοιχείων οἱ δὲ ἁρμονίαν [Δείναρχος], οἱ δὲ τὸ αἷμα [Κριτίας], οἱ δὲ τὸ πνεῦμα, οἱ δὲ τὴν μονάδα [Πυθαγόρας], καὶ † οἱ παλαιοὶ τὰ ἐναντία. πόσοι λόγοι περὶ τούτων, ἐπιχειρήσεις πόσαι, πόσαι δίκαι σοφιστῶν ἐριζόντων μᾶλλον ἢ τἀληθὲς εὑρισκόντων;

3 Ἀλλὰ γὰρ ἔστω· στασιάζουσι μὲν περὶ τῆς ψυχῆς * * * τὰ δὲ λοιπὰ περὶ αὐτῆς ὁμονοοῦντες ἀπεφήναντο· † καὶ ἄλλοι τὴν ἡδονὴν αὐτῆς ὁ μέν τις ἀγαθὸν καλεῖ, ὁ δέ τις κακόν, ὁ δ' αὖ μέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, τὴν δὲ φύσιν αὐτῆς, οἱ μὲν ἀθάνατόν φασιν, οἱ δὲ θνητήν, οἱ δὲ πρὸς ὀλίγον ἐπιδιαμένουσαν, οἱ δὲ ἀποθηριοῦσιν αὐτήν, οἱ δὲ εἰς ἀτόμους διαλύουσιν,

---

1 Ἑρμείου τοῦ φιλοσόφου Darmarius || 3 τὴν Ἑλλάδα — παροικοῦσι delevit cum Menzelio Otto, sed cf. Clem. Strom. VI p. 826 P. τοῖς Ἑλλαδικοῖς ἐκείνοις γράφων Κορινθίοις. τὴν Λακωνικὴν Ἑλλάδα a potiore nominat Peloponnesum. παροικοῦσι ut littoris accolis cf. Isocr. 4, 162 || 4 Κορινθίοις γράφων I 3 19 || 5 οὐκ — ἀποστασίας suspecta Menzelio, sed cf. Neander allgem. Gesch. d. chr. Relig. u. Kirche [2] t. I 2 p. 923. 1162 || 7 οὐδὲ — οὐδὲ ante Wolfium

9 οἱ μὲν — γονοποιόν ex [Iustin.] coh. ad gent. c. 7 p. 8 CD cf. Prol. p. 261 || πῦρ, οἱ δὲ Menzel: πῦρ οἷον atque δημόκριτος supra τὸ πῦρ positum VMO. inde in continuum recentiores codd. receperunt. Menzelius nomina huius capitis omnia resecuit addita a scholiasta ex Nemesii c. 2 p. 67 || οἱ Στωικοὶ om. cod. Anglic.: articulum om. L || 12. 13 οἱ δὲ δ̄ στοιχείων ἁρμονίαν Menzel, similiter οἱ δὲ τῶν τεττάρων στ. ἁ. Otto [cf. Aetii Placit. IV 2 7]. at cf. Prol p. 261 ubi στοιχεῖον πρὸ στοιχείων conieci || 13 Δείναρχος pro Δικαίαρχος, errore a scholiasta ex Nemesio p. 68 tralato || οἱ δὲ τὴν μονάδα interpolatori vindicat Menzel || καὶ ἄλλοι αὖ τὰ ἐναντία Menzel post Galeum, καὶ ἄλλοι πολλοὶ αὖ τὰ ἐναντία sive καὶ ἄλλοι πάλιν τὰ ἐναντία post Maranum Otto, quod laudo si scribatur πάλιν αὖ cf. p. 653, 7 || 15 δίκαι Usener: δὲ καὶ vulgo || σοφιστικῶν V

17 περὶ τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς Menzel: post ψυχῆς intercidisse puto τί ἐστιν || 18 ναί, ἀλλὰ coniecit Usener, οὐ μὴν ἀλλὰ Menzel, Seiler καὶ μὴν ἄλλοι cf. p. 653, 26. desidero καίτοι τ. ἡ. || 21 οἱ δὲ ἀποθηριοῦσιν Pythagorei ut apud Epiphanium III 8 p. 590, 12 μεταβαίνειν τὴν ψυχὴν εἰς πολλὰ ζῷα Porphyr. V. P. 19. sed fortasse Platonis quoque meminit (e. g. Tim. 42 c Republ. X p. 618 sq.), cuius sunt proxima.

οἱ δὲ τρὶς ἐνσωματοῦσιν, οἱ δὲ τρισχιλίων ἐτῶν περιόδους αὐτῇ ὁρίζουσιν. καὶ γὰρ οἱ μηδὲ ἑκατὸν ἔτη ζῶντες περὶ τρισχιλίων ἐτῶν μελλόντων ἐπαγγέλλονται.

4 Ταῦτα οὖν τί χρὴ καλεῖν; ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, τερατείαν ἢ ἄνοιαν ἢ μανίαν ἢ στάσιν ἢ ὁμοῦ πάντα. εἰ μὲν τἀληθὲς εὑρήκασιν, ὁμονοησάτωσαν ἢ συγκατατιθέσθωσαν, κἀγὼ τότε ἄσμενος αὐτοῖς πεισθήσομαι, εἰ δὲ ἀντισπῶσι τὴν ψυχὴν καὶ ἀνθέλκουσιν ἄλλος εἰς ἄλλην φύσιν, ἕτερος δὲ εἰς ἑτέραν οὐσίαν, ὕλην δὲ ἐξ ὕλης μεταβάλλουσιν, ὁμολογῶ ὑπεράχθεσθαι τῇ παλιρροίᾳ τῶν πραγμάτων. νῦν μὲν ἀθάνατός εἰμι καὶ γέγηθα, νῦν δ' αὖ θνητὸς γίνομαι καὶ δακρύω· ἄρτι δὲ εἰς ἀτόμους διαλύομαι, ὕδωρ γίνομαι, [καὶ] ἀὴρ γίνομαι, πῦρ γίνομαι· εἶτα μετ' ὀλίγον οὔτε ἀὴρ οὔτε πῦρ, θηρίον με ποιεῖ, ἰχθύν με ποιεῖ, πάλιν οὖν ἀδελφοὺς ἔχω δελφῖνας. ὅταν δὲ ἐμαυτὸν ἴδω, φοβοῦμαι τὸ σῶμα καὶ οὐκ οἶδα ὅπως αὐτὸ καλέσω, ἄνθρωπον ἢ κύνα ἢ λύκον ἢ ταῦρον ἢ ὄρνιν ἢ ὄφιν ἢ δράκοντα ἢ χίμαιραν· εἰς πάντα γὰρ τὰ θηρία ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων μεταβάλλομαι, χερσαῖα ἔνυδρα πτηνὰ πολύμορφα ἄγρια τιθασσὰ ἄφωνα εὔφωνα ἄλογα λογικά· νήχομαι ἵπταμαι [πέτομαι] ἕρπω θέω καθίζω. ἔτι δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ θάμνον με ποιεῖ.

5 Ὅπου τοίνυν τὴν ἀνθρώπου ψυχὴν ὁμογνωμόνως εὑρεῖν οὐχ οἷόν τε τοῖς φιλοσοφοῦσι, σχολῇ γ' ἂν περὶ τῶν θεῶν ἢ περὶ κόσμου δύναιντο τἀληθὲς ἀποφήνασθαι. καὶ γὰρ ταύτην ⟨τὴν⟩ ἀνδρείαν ἔχουσιν, ἵνα μὴ τὴν ἐμπληξίαν εἴπω. οἱ γὰρ τὴν ἰδίαν ψυχὴν εὑρεῖν οὐ δυνάμενοι, [οὐ] ζητοῦσι τὴν τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ οἱ τὸ ἴδιον σῶμα οὐκ εἰδότες τὴν τοῦ κόσμου φύσιν περιεργάζονται.

6 Πάνυ γοῦν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς φύσεως ἀνθίστανται ἀλλήλοις. ὅταν μὲν Ἀναξαγόρας παραλάβῃ με, ταῦτα παιδεύει· ἀρχὴ πάντων ὁ νοῦς καὶ οὗτος αἴτιος καὶ κύριος τῶν ὅλων καὶ παρέχει τάξιν τοῖς ἀτάκτοις καὶ κίνησιν τοῖς ἀκινήτοις καὶ διάκρισιν τοῖς μεμιγμένοις καὶ κόσμον τοῖς ἀκόσμοις. ταῦτα λέγων Ἀναξαγόρας ἐστί μοι φίλος καὶ τῷ δόγματι πείθομαι. ἀλλ' ἀνθίσταται τούτῳ Μέλισσος καὶ Παρμενίδης. ὅ γε μὴν Παρμενίδης καὶ ποιητικοῖς ἔπεσιν ἀνακηρύσσει τὴν οὐσίαν ἓν εἶναι καὶ ἀίδιον καὶ ἄπειρον καὶ ἀκίνητον καὶ πάντῃ ὅμοιον. πάλιν οὖν εἰς τοῦτο τὸ

---

1 τρισενσωματοῦσαν VMO(L)}: corr. Seiler. significatur Plato Phaedr. p. 249 A || 2 οἱ δὲ τρισχιλίων idem ibid.

5 τι ἀληθὲς vulgo: correxi cf. v. 20 et p. 651, 16 || 7 ἄλλως codices: corr. Seiler || 8 μεταβάλλουσαν VMOL: corr. Wolf || γὰρ ἄχθεσθαι codd.: corr. Menzel || 11 καὶ ante ἀήρ del. Menzel || θηρίον με ποιεῖ κτλ. cf. Aen. Gaz. p. 14. 15 [Prol. p. 262[1]] || 17 πέτομαι eiecit Menzel, ὑπερίπταμαι est p. 656, 12 || ἔστι δὲ ὁ codices: corr. Menzel. ἔστι δὲ ὅτε Wolf || 17 Ἐμπεδοκλῆς v. 380 K. 384 St. cf. p. 558, 22 Tertull. d. anima c. 32 cf. Karsten p. 274

19 τοῦ κόσμου suadet Otto || 20 τὴν add. Menzel || 21 εἰ γὰρ codices: corr. Seiler || οὐ del. Worth: Seiler ἐκζητοῦσι. Menzel ἀναζητοῦσι

25 τῶν πάντων coni. Otto cf. p. 653, 10 || 29 ἀνθίσταται VMOL: ἀνθίστανται cod. Anglicanus || τούτου codices: corr. Wolf || 30 ποιητικοῖς inducebat Worth. huic scriptori condonandum || 31 παντὶ codd.: corr. Wolf

δόγμα οὐκ οἶδ' ὅπως μεταβάλλομαι· ὁ Παρμενίδης τὸν Ἀναξαγόραν τῆς ἐμῆς ⟨γνώμης⟩ ἐξήλασεν.

7 Ἐπειδὰν δὲ ἡγήσωμαι δόγμα ἔχειν ἀκίνητον, Ἀναξιμένης ὑπολαβὼν ἀντικέκραγεν· ἀλλ' ἐγώ σοί φημι· τὸ πᾶν ἐστιν ἀήρ, καὶ οὗτος πυκνούμενος καὶ συνιστάμενος ὕδωρ καὶ γῆ γίνεται, ἀραιούμενος δὲ καὶ διαχεόμενος αἰθὴρ καὶ πῦρ, εἰς δὲ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἐπανιὼν ἀήρ [† ἀραιός, εἰ δὲ καὶ πυκνωθῇ, φησίν, ἐξαλλάσσεται]. καὶ πάλιν αὖ τούτῳ μεθαρμόζομαι καὶ τὸν Ἀναξιμένην φιλῶ.

8 Ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἄντικρυς ἕστηκεν ἐμβριμώμενος καὶ ἀπὸ τῆς Αἴτνης μέγα βοῶν· ἀρχαὶ τῶν πάντων ἔχθρα καὶ φιλία, ἡ μὲν συνάγουσα ἡ δὲ διακρίνουσα· καὶ τὸ νεῖκος αὐτῶν ποιεῖ τὰ πάντα. ὁρίζομαι δὲ αὐτὰ καὶ ὅμοια καὶ ἀνόμοια, καὶ ἄπειρα καὶ πέρας ἔχοντα, καὶ ἀίδια καὶ γινόμενα. Εὖ γε ὦ Ἐμπεδόκλεις, ἕπομαί σοι καὶ μέχρι τῶν κρατήρων τοῦ πυρός.

9 Ἀλλ' ἐπὶ θάτερα Πρωταγόρας ἑστηκὼς ἀνθέλκει με φάσκων· ὅρος καὶ κρίσις τῶν πραγμάτων ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ μὲν ὑποπίπτοντα ταῖς αἰσθήσεσιν ἔστιν πράγματα, τὰ δὲ μὴ ὑποπίπτοντα οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς εἴδεσι τῆς οὐσίας. τούτῳ τῷ λόγῳ κολακευόμενος ὑπὸ Πρωταγόρου τέρπομαι, ὅτι τὸ πᾶν ἢ τὸ πλεῖστον τῷ ἀνθρώπῳ νέμει.

10 Ἀλλαχόθεν δέ μοι Θαλῆς τὴν ἀλήθειαν νεύει ὁριζόμενος ὕδωρ τοῦ παντὸς ἀρχήν. καὶ ἐκ τοῦ ὑγροῦ τὰ πάντα συνίσταται καὶ εἰς ὑγρὸν ἀναλύεται, καὶ ἡ γῆ ἐπὶ ὕδατος ὀχεῖται. διὰ τί τοίνυν μὴ πεισθῶ Θαλῇ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν Ἰώνων; ἀλλ' ὁ πολίτης αὐτοῦ Ἀναξίμανδρος τοῦ ὑγροῦ πρεσβυτέραν ἀρχὴν εἶναι λέγει τὴν ἀίδιον κίνησιν καὶ ταύτῃ τὰ μὲν γεννᾶσθαι, τὰ δὲ φθείρεσθαι. καὶ δὴ τοίνυν πιστὸς Ἀναξίμανδρος ἔστω.

11 Καὶ μὴν οὐκ εὐδοκιμεῖ Ἀρχέλαος ἀποφαινόμενος τῶν ὅλων ἀρχὰς θερμὸν καὶ ψυχρόν; ἀλλὰ καὶ τούτῳ πάλιν ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων οὐχ ὁμολογεῖ λέγων ἀρχὰς εἶναι θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα. νῦν μὲν καὶ δὴ πέπεισμαι. πῶς γὰρ οὐ μέλλω πιστεύειν φιλοσόφῳ τῷ τὸ Διὸς ἅρμα πεποιηκότι; κατόπιν δὲ αὐτοῦ μαθητὴς Ἀριστοτέλης ἕστηκε ζηλοτυπῶν τὸν διδάσκαλον τῆς ἁρματοποιίας. οὗτος ἀρχὰς ἄλλας ὁρίζεται τὸ ποιεῖν καὶ

---

1 γνώμης ex p. 655, 4 addidit Menzel. Platonica ellipsis ut κατά γε τὴν ἐμήν et ἥ γ' ἐμὴ νικᾷ ab Ottone male excusatur

3 ἡγήσομαι ante Wolfium || 5 καὶ γῆ V: καὶ ἀὴρ ceteri libri || 6 ἀραιός—ἐξαλλάσσεται delevi periphrasin sic fere restituendam ἀραιωθεὶς δὲ καὶ πυκνωθείς, φησίν, ἐξάλλάσσεται || 7 φῆ i. e. φησίν codd.: φύσιν Wolf || 8 αὐτῷ τούτῳ V: αὐτῷ τοῦτο vulgo: corr. Menzel

9 ἐμβριμούμενος ante Menzelium || 11 καὶ τὸ νεῖκος κτλ. cf. Karsten Emped. p. 379 intercidit fortasse στοιχείων mentio ante καὶ

19 νέμει VMOL: deteriores μένει

20 μηνύει Gale. poeticum verbum non movendum est || 21 ἀρχή Menzel distinguens ante ὕδωρ || 22 πεισθῶ V: πείθω ante Seilerum || 23 πρεσβυτέρῳ ante Menzelium qui conferri iubet [Iustin.] l. l. c. 5 p. 6 B ὁ πρεσβύτατος τῶν κατ' αὐτοὺς ἁπάντων Θαλῆς || τοῦ ὑγροῦ cf. Prol. p. 263[1]

26 εὐδοκιμεῖν codd.: corr. Seiler || 27 τούτου codd.: corr. Seiler || μεγαλόφωνος ex [Iustino] coh. ad gent. c. 31 p. 30 c. indidem cetera usque ad πεποιηκότι cf. Prol. p. 262 || 29 τῷ τοῦ vulgo: correxi || 31 τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν categoriarum intempestive meminit, sed ex proximis cum Menzelio scribendum videtur τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον

τὸ πάσχειν. καὶ τὸ μὲν ποιοῦν ἀπαθὲς εἶναι τὸν αἰθέρα, τὸ δὲ πάσχον ἔχειν ποιότητας τέσσαρας, ξηρότητα ὑγρότητα θερμότητα ψυχρότητα· τῇ γὰρ τούτων εἰς ἄλληλα μεταβολῇ πάντα γίνεται καὶ φθείρεται.

12 Κεκμήκαμεν ἤδη μεταβαλλόμενοι ἄνω καὶ κάτω τοῖς δόγμασι. πλὴν ἐπί γε τῆς Ἀριστοτέλους γνώμης στήσομαι καὶ μηκέτι μοι μηδὲ εἷς λόγος ὀχλείτω. ἀλλὰ τί δῆτα πάθοιμ' ἄν; νευροσπαστοῦσι γάρ μου τὴν ψυχὴν ἀρχαιότεροι τούτων γέροντες. Φερεκύδης μὲν ἀρχὰς εἶναι λέγων Ζῆνα καὶ Χθονίην καὶ Κρόνον· Ζῆνα μὲν τὸν αἰθέρα, Χθονίην δὲ τὴν γῆν, Κρόνον δὲ τὸν χρόνον· ὁ μὲν αἰθὴρ τὸ ποιοῦν, ἡ δὲ γῆ τὸ πάσχον, ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ τὰ γινόμενα. ζηλοτυπία τοίνυν τῶν γερόντων πρὸς ἀλλήλους. ταῦτα γάρ τοι πάντα ὁ Λεύκιππος λῆρον ἡγούμενος ἀρχὰς εἶναί φησι τὰ ἄπειρα καὶ ἀεικίνητα καὶ ἐλάχιστα· καὶ τὰ μὲν λεπτομερῆ ἄνω χωρήσαντα πῦρ καὶ ἀέρα γενέσθαι, τὰ δὲ παχυμερῆ κάτω ὑποστάντα ὕδωρ καὶ γῆν.

13 Μέχρι ποῦ τὰ τοσαῦτα διδάσκομαι μηδὲν ἀληθὲς μανθάνων; πλὴν εἰ μή τί γε Δημόκριτος ἀπαλλάξει με τῆς πλάνης ἀποφαινόμενος ἀρχὰς τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὄν, καὶ τὸ μὲν ὂν πλῆρες, τὸ δὲ μὴ ὂν κενόν. τὸ δὲ πλῆρες ἐν τῷ κενῷ τροπῇ ἢ ῥυθμῷ ποιεῖ τὰ πάντα· ἴσως ἂν πεισθείην τῷ καλῷ Δημοκρίτῳ καὶ βουλοίμην ἂν σὺν αὐτῷ γελᾶν, εἰ μὴ μεταπείθοι με Ἡράκλειτος κλαίων ὁμοῦ καὶ λέγων· ἀρχὴ τῶν ὅλων τὸ πῦρ, δύο δὲ αὐτοῦ πάθη ἀραιότης καὶ πυκνότης, ἡ μὲν ποιοῦσα ἡ δὲ πάσχουσα, ἡ μὲν συγκρίνουσα ἡ δὲ διακρίνουσα. ἱκανῶς ἔχει μοι καὶ ἤδη μεθύω ταῖς τοσαύταις ἀρχαῖς.

14 Ἀλλά με παρακαλεῖ κἀκεῖθεν Ἐπίκουρος μηδαμῶς ὑβρίσαι τὸ καλὸν αὐτοῦ δόγμα τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ κενοῦ. τῇ γὰρ τούτων συμπλοκῇ πολυτρόπῳ καὶ πολυσχηματίστῳ τὰ πάντα γίνεται καὶ φθείρεται. οὐκ ἀντιλέγω σοι βέλτιστε ἀνδρῶν Ἐπίκουρε· ἀλλ' ὁ Κλεάνθης ἀπὸ τοῦ φρέατος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν καταγελᾷ σου τοῦ δόγματος καὶ αὐτὸς ἀνιμᾷ τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς θεὸν καὶ ὕλην. καὶ τὴν μὲν γῆν μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ, τὸ δὲ ὕδωρ εἰς ἀέρα, τὸν δὲ ἀέρα ⟨ἄνω⟩ φέρεσθαι, τὸ δὲ πῦρ εἰς τὰ περίγεια χωρεῖν, τὴν δὲ ψυχὴν δι' ὅλου τοῦ κόσμου διήκειν, ἧς μέρος μετέχοντας ἡμᾶς ἐμψυχοῦσθαι.

15 Τούτων τοίνυν τοσούτων ὄντων ἄλλο μοι πλῆθος ἀπὸ Λιβύης ἐπιρρεῖ, Καρνεάδης καὶ Κλειτόμαχος καὶ ὅσοι τούτων ὁμιληταὶ πάντα τὰ

---

1 τὸν αἰθέρα obelo notavit Menzel cf. v. 8 || 2 ἔχον codd.: corr. Menzel || τὰ πάντα Otto || 3 γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι Menzel, sed cf. v. 25 et p. 653, 22

4 μεταμελλόμενοι VMOL: corr. post Galeum Menzel || 5 ἔτι codd.: corr. Seiler || 6 ἐνοχλείτω Menzel || νευροκοποῦσι codd.: correxit Usener || 7 τούτου malit Menzel || μὲν sc. νευροσπαστεῖ || 10 ζηλοτυπία VM(O): ζηλοτύποι L: ζηλοτυπούντων οὖν γερόντων πρὸς ἀλλήλους, ταῦτά γέ τοι πάντα κτλ. Menzel || 11 φασι V || 12 ἀκίνητα ante Galeum cf. Hippol. ref. I 12 1 [supra p. 564, 27] ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεὶ κινούμενα Laert. IX 30

14 ποῦ MVO(L) cf. p. 656, 15: τοῦ Menzel || 17 ῥυθμῷ retinui cf. p. 314b5: ῥυσμῷ Seiler || ποιεῖν coni. Wolf, sed cf. v. 3 || 19 μὲν codd.: με corr. Seiler || 21 κἂν codd.: corr. Menzel ex Seileri versione

25 γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι Menzel, sed cf. v. 3. 17 || 26 φρέατος cf. Diog. VII 168 || 27 ἀνιμᾷ VMO: ἀνειμῶ (L?) || 28 μεταβαλεῖν vulgo: correxi || 29 ἄνω addidit Worthium secutus Menzel

33 ἐπιρρεῖ ex Platonis [Phaedr. p. 229 D] imitatione

τῶν ἄλλων δόγματα καταπατοῦντες, αὐτοὶ δὲ ἀποφαινόμενοι διαρρήδην ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα καὶ ἀεὶ τῇ ἀληθείᾳ φαντασίαν [ἀεὶ] παραχεῖσθαι ψευδῆ. τί τοίνυν πάθω τοσούτῳ χρόνῳ ταλαιπωρήσας; πῶς δέ μου τῆς γνώμης ἐκχέω τὰ τοσαῦτα δόγματα; εἰ γὰρ μηδὲν εἴη καταληπτόν, ἀλήθεια μὲν ἐξ ἀνθρώπων οἴχεται, ἡ δὲ ὑμνουμένη φιλοσοφία σκιομαχεῖ μᾶλλον ἢ τὴν τῶν ὄντων ἐπιστήμην ἔχει.

16 Ἄλλοι τοίνυν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς φυλῆς Πυθαγόρας καὶ οἱ τούτου συμφυλέται σεμνοὶ καὶ σιωπηλοὶ παραδιδόασιν ἄλλα μοι δόγματα ὥσπερ μυστήρια, καὶ τοῦτο δὴ τὸ μέγα καὶ ἀπόρρητον [τό] αὐτὸς ἔφα· ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ μονάς. ἐκ δὲ τῶν σχημάτων αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ἀριθμῶν τὰ στοιχεῖα γίνεται. καὶ τούτων ἑκάστου τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέτρον οὕτω πως ἀποφαίνεται· τὸ μὲν πῦρ ὑπὸ τεσσάρων καὶ εἴκοσι τριγώνων ὀρθογωνίων συμπληροῦται τέσσαρσιν ἰσοπλεύροις περιεχόμενον. ἕκαστον ⟨δὲ⟩ ἰσόπλευρον σύγκειται ἐκ τριγώνων ὀρθογωνίων ἕξ, ὅθεν δὴ καὶ πυραμίδι προσεικάζουσιν αὐτό. ὁ δὲ ἀὴρ ὑπὸ τεσσαράκοντα ὀκτὼ τριγώνων συμπληροῦται περιεχόμενον ἰσοπλεύροις ὀκτώ. εἰκάζεται δὲ ὀκταέδρῳ, ὃ περιέχεται ὑπὸ ὀκτὼ τριγώνων ἰσοπλεύρων, ὧν ἕκαστον εἰς ἓξ ὀρθογώνια διαιρεῖται, ὥστε γίνεσθαι τεσσαράκοντα ὀκτὼ τὰ πάντα. τὸ δὲ ὕδωρ ὑπὸ ἑκατὸν εἴκοσι ⟨τριγώνων συμπληροῦται, ἴσοις καὶ ἰσοπλεύροις εἴκοσι⟩ περιεχόμενον, εἰκάζεται δὲ εἰκοσαέδρῳ, ὃ δὴ συνέστηκεν ἐξ ἴσων καὶ ἰσοπλεύρων τριγώνων εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ αἰθὴρ συμπληροῦται δώδεκα πενταγώνοις ἰσοπλεύροις καὶ ὅμοιός ἐστι δωδεκαέδρῳ. ἡ ⟨δὲ⟩ γῆ συμπληροῦται ἐκ τριγώνων μὲν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα περιέχεται δὲ καὶ τετραγώνοις ἰσοπλεύροις ἕξ. ἔστι δὲ ὁμοία κύβῳ. ὁ γὰρ κύβος ὑπὸ ἓξ τετραγώνων περιέχεται, ὧν ἕκαστον εἰς ὀκτὼ τρίγωνα ⟨διαιρεῖται⟩, ὥστε γίνεσθαι τὰ πάντα ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα.

17 Τὸν μὲν δὴ κόσμον ὁ Πυθαγόρας μετρεῖ. ἐγὼ δὲ πάλιν ἔνθεος γενόμενος τῆς μὲν οἰκίας καὶ πατρίδος καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδίων καταφρονῶ καὶ τούτων οὐκέτι μοι μέλει. εἰς δὲ τὸν αἰθέρα αὐτὸν αὐτὸς ἀνέρχομαι καὶ τὸν πῆχυν παρὰ Πυθαγόρου λαβὼν μετρεῖν ἄρχομαι τὸ πῦρ. οὐ γὰρ ἀπόχρη μετρῶν ὁ Ζεύς, ἀλλ' ⟨εἰ⟩ μὴ καὶ τὸ μέγα ζῷον τὸ μέγα σῶμα ἡ μεγάλη ψυχὴ αὐτὸς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέλθοιμι καὶ μετρήσαιμι τὸν αἰθέρα, οἴχεται ἡ τοῦ Διὸς ἀρχή. ἐπειδὰν δὲ μετρήσω καὶ ὁ Ζεὺς παρ' ἐμοῦ μάθῃ, πόσας γωνίας ἔχει τὸ πῦρ, πάλιν ἐξ οὐρανοῦ καταβαίνω καὶ φαγὼν ἐλαίας καὶ σῦκα καὶ λάχανα τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ ὕδωρ στέλλομαι καὶ κατὰ πῆχυν καὶ δάκτυλον καὶ ἡμιδάκτυλον μετρῶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν καὶ τὸ βάθος αὐτῆς ἀναμετρῶ, ἵνα καὶ τὸν Ποσειδῶνα διδάξω, πόσης ἄρχει

2 fortasse τῇ ἀληθεῖ φαντασίᾳ || alterutrum ἀεὶ abundare vidit Seiler || 3 τοσοῦτον χρόνον Menzel: tuetur vulgatam Otto || 4 μηδέν ἐστι malit Menzel, sed cf. v. 30 || 5 σκιαμαχεῖ Menzel

9 τό· αὐτὸς ἔφη libri: correxit Otto. ἀπόρρητον αὐτὸς ἔφα τό Menzel || 14 δὲ inseruit Seiler || 19 τριγώνων — εἴκοσι inseruit secundum Worthium Otto || 21 εἴκοσι ϛ̅ δὲ κ̅ ρ̅η̅ codd.: restituit Worth || πενταγώνοις V: πενταγωνίοις vulgo || 22 δὲ addidit Menzel || 25 εἰς δ' τρίγωνα ὥστε codd.: corr. Worth || γίνεσθαι VOL: vulgo γίνεται || πάντα κ̅δ̅ codd.: corr. Worth

26 οὕτω μετρεῖ Seiler || 30 ἀλλὰ μὴ codd.: corr. Seiler || 32 δὲ πάλιν μ. deter. codd.

θαλάσσης. τὴν δὲ γῆν ἅπασαν ἡμέρᾳ μιᾷ περιέρχομαι συλλέγων αὐτῆς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέτρον καὶ τὰ σχήματα. πέπεισμαι γὰρ ὅτι τοῦ κόσμου παντὸς οὐδὲ σπιθαμὴν παρήσω τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος ὤν. οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ τῶν ἀστέρων τὸν ἀριθμὸν καὶ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν θηρίων καὶ ζυγῷ τὸν κόσμον ἱστὰς εὐκόλως τὸν σταθμὸν αὐτοῦ δύναμαι μαθεῖν.

18 Ἀμφὶ μὲν δὴ ταῦτα μέχρι νῦν ἐσπούδακεν ἡ ψυχή μου τῶν ὅλων ἄρχειν. προκύψας δέ μοί φησιν Ἐπίκουρος· σὺ μὲν δὴ κόσμον ἕνα μεμέτρηκας, ὦ φιλότης, εἰσὶ δὲ κόσμοι πολλοὶ καὶ ἄπειροι. πάλιν οὖν ἀναγκάζομαι μετρεῖν οὐρανοὺς ἄλλους αἰθέρας ἄλλους, καὶ τούτους πολλούς. ἄγε δὴ μηκέτι μέλλων ἐπισιτισάμενος ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τοὺς Ἐπικουρείους κόσμους ἀποδημήσω. τὰ μὲν οὖν πέρατα Τηθὺν καὶ Ὠκεανὸν εὐκόλως ὑπερίπταμαι. εἰσελθὼν δὲ εἰς κόσμον καινὸν [καὶ] ὥσπερ εἰς ἄλλην πόλιν μετρῶ τὰ πάντα ὀλίγαις ἡμέραις. κἀκεῖθεν ὑπερβαίνω πάλιν εἰς τρίτον κόσμον, εἶτα εἰς τέταρτον καὶ πέμπτον καὶ δέκατον καὶ ἑκατοστὸν καὶ χιλιοστὸν καὶ μέχρι ποῦ· ἤδη γάρ μοι σκότος ἀγνοίας ἀπαντᾷ καὶ ἀπάτη μέλαινα καὶ ἄπειρος πλάνη καὶ ἀτελὴς φαντασία καὶ ἀκατάληπτος ἄνοια. πλὴν τί μέλλω καὶ τὰς ἀτόμους αὐτὰς ἀριθμεῖν, ἐξ ὧν οἱ τοσοῦτοι κόσμοι γεγόνασιν, ἵνα μηδὲν ἀνεξέταστον παραλείπω μάλιστα τῶν οὕτως ἀναγκαίων καὶ ὠφελίμων, ἐξ ὧν οἶκος καὶ πόλις εὐδαιμονεῖ;

19 Ταῦτα μὲν τοίνυν διεξῆλθον βουλόμενος δεῖξαι τὴν ἐν τοῖς δόγμασιν οὖσαν αὐτῶν ἐναντιότητα καὶ ὡς εἰς ἄπειρον αὐτοῖς καὶ ἀόριστον πρόεισιν ἡ ζήτησις τῶν πραγμάτων καὶ τὸ τέλος αὐτῶν ἀτέκμαρτον καὶ ἄχρηστον, ἔργῳ μηδενὶ προδήλῳ καὶ λόγῳ σαφεῖ βεβαιούμενον.

---

1 τὴν μὲν codd.: καὶ τὴν μὲν Wolf et Menzel: correxi || παρέρχομαι ante Menzelium || 3 πάντα codd.: corr. Maranus || οἶδα κτλ. cf. oraculum Delphicum Herod. I 47 || 5 ἐπὶ ζυγῷ Wolf

7 προσκύψας codd.: corr. Seiler || 9 εἰπεῖν codd.: μετρεῖν corr. Menzel. in mentem veniebat ἐπιέναι || οὐρανοὺς πολλοὺς vulgo: correxi || 10 μέλλ' VL: μέλλων ceteri || ἐπισιτισάμενος VM: ἐπισιτιασάμενος vulgo || 11 ἀποδήμησον libri: correxi || πέρατα meminit Homeri Ξ 200 || 12 καὶ delevi || 13 εἰς γ' κόσμον sic MVOL: εἰς κόσμον ante Menzelium || 15 ἀνοίας L || ἅπαντα codd.: corr. Wolf || 16 ἄνοια VM(O)L cf. p. 652,4: vulgo ἄγνοια || 17 εἰ μέλλω codd.: correxi || καὶ Seiler: κατὰ codd. || 16 οὕτως ἀριθμεῖν L et duo codd. Marani (VO): αὐτὰς C || 19 εὐδαιμονᾷ ante Seilerum

INDICES

SCRIPTORUM SIGLA

A	Aëtii Placita
D	Arii Didymi Epitomes fragm. phys.
ThO	Theophrasti Physicorum Opinionum fragm.
ThS	eiusdem de Sensibus fragm.
C	Ciceronis de Deorum natura I ecloga
Ph	Philodemi de Pietate I ecloga
Hi	Hippolyti Philosophumena (Refutat. I)
Pl	Plutarchi qui ferebantur Stromateon fragm.
E	Epiphanii III eclogae
G	Galeni quae fertur Historia philosopha
He	Hermiae gentilium philosoph. Irrisio

Numeri uncinis inclusi priores huius editionis paginas, posteriores versiculos indicant. litterulae sublimes [a] et [b] singularum paginarum dextram laevamque partem significant, litterae n adnotationis, t testimoniorum numeros praecedunt, qui ad ipsorum (non contextus) versiculos spectant. locorum indicatorum quantumcunque spatium est, primus tantum versus notatur.

I INDEX NOMINUM

male intellectus 125 ab Heraclito allegor. scriptore cum Xenophane confusus 94, idem cum Anaxarcho G 3 (601 n b8). opinionum e Theophrasto excerptarum conspectus 137 sqq.

principia duo statuit μῖξιν ἁπάντων et νοῦν ThO 4 (479, 12) causam addidit principiis ThO 4 (478, 20) cf. A I 3 5 (280 a 6) principia materialia infinita, unam caussam motricem ThO 4 (479,10) principia homoeomerias 250 A I 3 5 (279 a 2 b 2) 478, 21 cf. n b 8 E III 4 (589, 30) G 18 (610, 23) homoeomeriae falso explicatae 174 τὰ ὁμοιομερῆ πολυσχήμονα A I 14 4 (312 b 20) causas materiales infinitas Hi 8 1 (561, 26) ThO 4 (478,20) ἄπειρα statuit propter exiguitatem Hi 8 1 (561, 26) de materia A I 9 2 (307 t b 3) terram principium statuit(?) 94 aëra densum et frigidum, aethera tenuem et calidum ThS 59 (516, 6) cf. A II 13 3 (341 a 12 b 10) doctrina de aere infinito in Laertio inversa 167 de mixtione A I 17 2 (315 a 8 b 20) omnia in omni ThO 4 (479, 1 n a 10) cuius plurima sunt, ea vere unum quodque esse ThO 4 (479, 2) in discretione ἀπείρου cognata inter se coniungi ThO 4 479, 4) ex victu simplici varia nasci A I 3 5 (279 a 6 b 4) mentem (νοῦν) principium omnium ThS 38 (510, 10) He 6 (652, 25) infinito praeposuit 129 caussam motricem perhibuit ThO 4 (479, 7) Hi 8 1 (561, 24) He 6 (652, 26) mentem apertam simplicemque C 11 27 (532 a 26) infinitam C 11 26 (532 a 13 ? cf. n b 17) omnibus mixtis ordinem fecisse Hi 8 1 (561, 25) Ph 4 a 5 (532 b 11) He 6 (652, 27) omnia ordinare I 3 5 (280 a 2 b 2) Ph 4 a 3 (532 b 10) He 6 (652, 26) mente rerum discriptionem et modum confici C 11 26 (532 a 11) caelos ceteraque discreta creari ThO 4 (479, 9) eam ordinasse res immotas A I 7 5 (299 a 19) omnia moveri et illa movente similia coire Hi 8 2 (561, 27) esse aliquod animal C 11 26 (232 a 20) e materia fabricatorem fecisse mundum 171 animum divinum omnium effectorem 173 A I 7 15 (302 a 11) qua quaeque causa fiant ignotum hominibus A I 29 7 (326 a 3 b 7, t b 1) circularem motum caelestia ordinasse Hi 8 2 (562, 1) mundum unum esse A II 1 2 (327 b 7, t b 4) mundum interire A II 4 6 (331 b 13) ortum interitumque κατὰ τὸ ποσὸν fieri A I 24 2 (320 b 20) cur mundus inclinarit A II 8 1 (337 a 4 b 26) solem lapidem igneum Hi 8 6 (562, 14) A II 20 6 (349 a 4 b 6, t b 4) qualis quantusque sit 165 Peloponneso maiorem esse Hi 8 8 (562, 20) A II 21 3 (351 a 9 b 10) aëre repulsum conversiones facere Hi 8 9 (562, 24) A II 23 2 (352 a 18 b 15) Anaxagoras fort. significatur de solis defectione A II 24 5 (354 a 15) lunam lapidem igneum Hi 8 6 (562, 14) habentem montes cet. A II 25 9 (356 a 7 b 16, t b 6) cf. 26. 165 cur terrena sit et ψευδοφανής A II 30 2 (351 a 12 b 14) Hi 8 10 (562, 27) sub sole esse collocatam Hi 8 7 (562, 19) et ab eo collustratam A II 28 5 (358 b 21) Hi 8 8 (562, 20) lunam variare frigore Hi 8 9 (562, 25) quomodo deficiat A II 29 6. 7 (360 b 14. 23) ThO 19 (493, 3) Hi 8 9 (562, 22) de corporibus sublunaribus A II 29 7 (360 b 23) Hi 8 6 (562, 15) astra lapides igneos esse Hi 8 6 (562, 14) quomodo deficiant et collustrentur primus docuit Hi 8 10 (562, 26) aethera igneum lapides e terra attractos stellas fecisse A II 13 3 (341 a 12 b 10, t b 4) astra subter terram circumferri Hi 8 8 (562, 22) ab oriente ad occidentem A II 16 1 (345 a 16 b 20) stellarum calor cur non sentiatur Hi 8 7 (562, 17) de circulo lacteo A III 1 5 (365 a 13 b 13) Hi 8 10 (562, 28) cometis A III 2 2 (366 a 13 b 13) stellis cadentibus A III 2 9 (367 a 10 b 9) 201 Hi 8 10 (563, 1) tonitru sim. A III 3 4 (368 a 10 b 13) Hi 8 11 (563, 4) 225 nubibus cet. A III 4 2 (371 b 1) ventis Hi 8 11 (563, 3) iride A III 5 11 (373 a 28) terram ex gravibus concretam subsedisse, levia aethera petiisse Hi 8 2 (562, 4) terram aëre incluso moveri A III 15 4 (379 a 18) cur suspensa in aëre vehatur Hi 8 3 (562, 7) Hi 8 12 (563, 7) terram planam Hi 8 3 (562, 5) de terrae motibus A III 15 4 (379 a 18) Hi 8 12 (563, 5) terram cavam aqua esse repletam Hi 8 5 (562, 11) mare unde ortum sit A III 16 2 (381 a 20) aqua per terram percolata amarum fieri ThO 23 (495, 7) aquae terrestres unde veniant Hi 8 3 (562, 8) fluvii H 8 5 (862, 10) de Nilo 226. 227. 228 (sexies) A IV 1 3 (385 a 5) Hi 8 5 (562, 12)

G 10 (605, 21) (ἐν τῇ Πολιτείᾳ immo Κλειτοφῶντι) Hi 19 21 (569, 26) Theaeteto Hi 19 17 (569, 14) ἐν Τιμαίῳ citatur 490,6 C 12 30 (537 a 2. 15) (excerpta Hi 19 7 (568, 2. 4) 10 (568, 14) ὁ μεγαλόφωνος A I 7 3 (299 a 10) He 11 (653, 27) cf. 17. 262 primae philosophiae praecipuam operam dedit, sed etiam historiae naturali ThO 9 (484, 21) moralem philosophiam coluit Hi 17 (566, 27) physicen ethicen dialecticen miscuit Hi 18 2 (567, 6) 19 23 (570, 6)

principium et elementa differre A I 2 1 (275 a 15 b 2) principia deum, materiam ideam A I 3 21 (287 a 17 b 1, t b 2) (Platonici) deum materiam εἶδος E I (587, 8) III 22 (591, 17) materiam causam exemplar 485, 4 deum materiam exemplar Hi 19 1 (567, 7) He 11 (653, 27) triplex αἴτιον A I 11 2 (309 a 14 b 12) cf. 175 deum primam causam, alteram vires, tertiam ex utrisque materiam E II 6 (588, 26) duo principia materiam (πανδεχές), causam (deum et bonum) ThO 9 (485, 2) materiam et deum 171 deus quid sit A I 7 31 (304 a 2 b 23) anquiri non oportere C 12 30 (537 a 3) patrem mundi nominari non posse C 12 30 (537 a 3) a sapientibus solis intellegi posse Hi 19 3 (567, 15) vel unum omnia permeantem vel plures (Iovem Urani Gaeaeque filios) dixit Hi 19 6. 7 (567, 27) unum et multos E II (588, 22. 24) (Platonici) ex uno plures E I (587, 13) deum sine corpore 128 C 12 30 (537 a 7) G 16 (608, 16) et forma Hi 19 3 (567, 14) bonum et ducem vitae G 16 (609, 10) mundum esse C 12 30 (537 a 16) mundi mentem A I 3 21 (288 a 2 b 2) animos et eos, quos maiorum institutis accepimus C 12 30 (537 a 18) caelum astra terram C 12 30 (537 a 17) ad suum exemplar mundum fecisse A I 7 4 (299 a 11) corpora turbata ordinavisse A I 7 6 (299 a 22) creatorem et gubernatorem universi Hi 19 1 (567, 8) omnia ex eo fieri E II (588, 24) Iunonem aëra esse Ph 16, 1 (549 b 19 cf. Cratyl. p. 404 c Prol. p. 90[2]) deos genitos dei voluntate aeternos Hi 19 8 (568, 6) ἐναιθέριοι, ἐναέριοι, ἔνυδροι δυνάμεις A I 7 31 (305 b 4) de daemonibus et manibus I 8 2 (307 a 9) Hi 19 9 (568, 9) idea quid sit A I 3 21 (288 a 4 b 4) 10 3 (309 a 1) D 1 (447 a 1 b 1) incorporales formas 172 exemplar esse dei cogitationem, ad cuius similitudinem omnia creavit Hi 19 2 (567, 13) G 17 (610, 8) materiam initium et deo σύγχρονον Hi 19 4 (567, 18) E II (588, 29) τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ A I 3 21 (288 a 3 b 3) δεξαμενὴν et nutricem A I 9 4 (308 b 5, t b 4, a 4) Hi 19 1 (567, 10) eam esse δυνάμει corpus, cui si accedant figurae et qualitates, corpus perfici Hi 19 3 (567, 17) inde IV elementa secerni, unde cetera συγκρίματα (animalia, plantas) Hi 19 1 (567, 11) elementa IV 251 σώματα, non στοιχεῖα dixit A I 17 4 (315 a 14) de V (vel IV) elementorum ordine A II 7 4 (336 a 8) frigidum calidumque definitur ThS 83 (524, 20) 87 (525, 29) igni esse proprium quod cerni, terrae quod tangi queat ThO 21 (493, 9. n b 12) ignem aquam aerem inter se mutari, terram immutabile A I 17 4 (315 a 14 b 27) quid grave et leve sit A I 12 2 (310 a 13 b 20) ThS 83 (524, 27) 88 (526, 5) durum et molle ThS 83 (524, 24) 87 (526 1) locus quid sit A I 19 1 (317 a 2 b 23) vacuum nusquam esse A II 9 4 (338 a 20 b 22) de motu A I 23 1 (318 a 16 b 30) III 15 10 (380 a 24) tempus quid sit A I 21 2 (318 a 4 b 6) 22 1 (318 a 9 b 11) γενητὸν κατ' ἐπίνοιαν A I 22 8 (318 a 13 b 26) universi motum et circumitum ThO 15 (492, 1) providentiam saepissime ad suam rationem adhibuit ThO 20 (493, 5) et providentiam et necessitatem statuit A I 25 5 (321 a 10 b 15) necessitas quid sit A I 26 3 (321 a 18 b 19) fatum arbitriumque hominum simul inducit A I 27 3 (322 a 5 cf. 322 a 9) Hi 19 19 (569, 19) τύχη quid sit A I 29 1 (324 a 9 b 16, t b 8) mundum unum esse A I 5 3 (291 a 19) II 1 2 (327 b 8, t b 6) haec doctrina refellitur A I 5 3 (291 a 26) νοητὸν παράδειγμα ὁρατοῦ A I 7 31 (305 b 1. 3) A II 6 4 (334 a 10 b 1) unde nutriatur A II 5 2 (333 a 4) ex materia factum 171 materia πανδεχῇ a deo sempiternum mundum factum esse 119 perspicuitatis gratia factum dixit ThO 11 (485, 19. 20) factum sed immortalem G 17 (609, 14) 198[1] num factus et inter-

gister Hi 3 8 (558, 24) 145 discipulos esotericos et exotericos distinxit Hi 2 4 (556, 2) Pythagorei fuerunt esoterici, Pythagoristae ceteri Hi 2 17 (558, 6) discipulos silere iussit Hi 2 3 (555, 22) 2 16 (558, 3) He 16 (655, 8) in hypogeis Hi 2 18 (558, 13) v annorum silentium docuit E I (587, 6) E III 8 (590, 11) ab Aegyptiis translatum Hi 2 18 (558, 12) de animae suae migrationibus quid sit fabulatus Hi 2 11 (557, 6) Euphorbum cet. se fuisse dicit 262 Hi 3 3 (558, 24) deum se nominavit E I (587, 7) E III 8 (590, 11) nihil in scriptis reliquit Ph 4 b 1 (533 b 1 cf. n b 26) quid scripserit refert Heraclides 150 Alexandriae, ubi studia Pythagoreorum diu culta, pseudepigrapha emerserunt 150 alia Iubae regi venierunt 150[1]. 187 doctrina falso adscripta vel adulterata 128. 181 Pythagorei cum Peripateticis confusi 175 E I (587, 2) II (588, 30) philosophiae nomen invenit 173 A I 3 8 (280 a 18 b 14) mathematum auctor A IV 13 10 (404 b 10) in physicis astronomiam geometriam musicam arithmeticam coniunxit Hi 2 2 (555, 17) magicae incubuit Hi 2 5 (556, 4) physiognomicen invenit Hi 2 5 (556, 5) de Pythagorica arte ex numeris vaticinandi Hi 25 2 (574, 11)

principia monada et dyada A I 3 8 (281 a 6 b 4) numeros elementa 250 vel principia 96 ab G 18 (611, 2) numeros et harmonias A I 3 8 (281 a 2 b 1) (Pythagorei) numeros initium omnium 119. 171 causam in eis ponit 172 vim maximam esse 202 eos coire 172 de IV partibus numero monade potentia cubo cet. Hi 2 9 556, 23 par impar quid valeant 96 ab monada principium arthimetices philosophiam continere Hi 2 5 (556, 6) E I (587, 2) He 16 (655, 8) monada infinitum omnes numeros, qui fieri possunt complecti Hi I 2 6 (556, 7) νοῦς cur sit μονάς A I 3 8 (282 a 16) I 7 18 (302 a 8 b 18) monada deum Hi 2 2 (555, 19) bonumque A I 7 18 (302 a 6 b 17) 96 b de monade, dyade, triade, tetrade cet. Hi 2 6 (556, 10) ἐπιστήμη cur sit dyas A I 3 8 (282 a 29) dyada daemonem malumque A I 7 18 (302 a 8 b 20) 96 b dyada = ὑλικὸν πλῆθος A I 7 18 (302 a 10 b 21) δόξα cur trias sit A I 3 8 (283 a 7) (Pythagorei) iusiurandum per tetrada A I 3 8 (282 a 7 b 1) Hi 2 9 (556, 20) *quaternationem genesin matremque omnium* 171 de decade A I 3 8 (281 a 12 b 10) Hi 2 8 (556, 16) elementa geometrica A I 3 8 (281 a 4 b 3) ex monadis figuris et numeris elementa He 16 (655, 10) elementorum quae sint figurae He 16 (655, 12) (Pythagorei) formas IV elementorum sphaericas, summi ignis cono similem A I 14 2 (312 a 11 b 14) γνώμονες 97 a αἴτια πρῶτα et κατὰ συμβεβηκός A I 11 3 (310 a 1 b 1) ideas in numeris, harmoniis, geometricis elementis A I 10 2 (309 b 3) deum νοῦν ποιητικὸν αἴτιον A I 3 8 (281 a 9 b 7) unum E II (588, 31) monada, qua omnia facta E III 8 (590, 9) corpus esse i. e. mundum, oculos astra E II (589, 5) de daemonibus et manibus I 8 2 (307 a 9) (Pythagorei) de materia A I 9 2 (307 a 22 b 8, t b 2) (οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου) corpora secabilia in infinitum A I 16 1 (314 a 1 b 30) (Pythagorei) de vacuo A I 18 6 (316 b 16 cf. a 11) extra mundum esse A II 9 1 (338 a 13 b 13) in mundo esse (?) G 30 (616, 16 cf. p. 13) tempus quid sit A I 21 1 (318 a 2 b 4) quid motus A I 23 1 (318 a 16 b 30) providentiam statuit E I (587, 2) de necessitate A I 25 2 (321 a 4 b 4, t b 1) (Pythagorei) de fato cf. 326 n b 9 universum primus κόσμον nominavit A II 1 1 (327 a 8 b 2) mundum principium materiale A I 3 8 (281 a 10 b 8) unum A II 1 2 (327 b 5, t b 4) eius harmoniam invenit Hi 2 2 (555, 20) (Pythagorei) sphaerae similem (?) A I 14 2 (312 b 14) quomodo ex v formis gignatur A II 6 5 (334 a 17 b 8) ab igne nasci coepisse A II 6 2 (333 a 20 b 20) num ortus sit A II 4 1 (330 a 15 b 16 cf. t b 3) ortum interitumque corporibus mutatis fieri A I 24 3 (320 a 22 b 29) quid dextra laevaque sit pars A II 10 1 (339 a 4 b 3) super lunam immortalia, subter mortalia E I (587, 5) E III 8 (590, 11) caelum primus κόσμον appellavit 492, 7 in v zonas divisum A II 12 1 (340 a 7 b 11 cf. 181) (Pythagorei) zodiaci obliquitatem perspexit primus A II 12 2 (340 a 21 b 25) ζῳδιακός et μεσημβρινὸς κύκλος A II 12 1 (340 a 15 b 19 cf. p. 181) primus luciferum vespe-

II INDEX VERBORUM

Hi 2 9 (556, 20) ἀ. ὕλη Xenocratis A I 3 23 (288 b 16)

ἀεροειδής v. ἀερώδης

ἀερομιγής. τὸ ἀερομιγές (σελήνης) A II 30 5 (361 a 17 b 28)

ἀερώδης (var. ἀεροειδής in libris). τὸ ἀερῶδες A II 11 2 (339 a 18 b 27) III 3 4 (368 a 12 b 15) 4 5 (371 b 25) IV 3 2 (387 a 16 b 11, t b 18) 11 (388 a 7 b 22, t b 17) ἀεροειδές (coni. ἀμαυροφανές) A II 28 3 (358 b 11) λέγεσθαι ἀέρα τὸ ἀερῶδες πᾶν Stoic. D 21 (458, 27) hinc ἀερῶδες i. q. ἀήρ A IV 22 1 (412 a 2) V 15 3 (426 a 3) 24 3 (436 a 7) ἀερωδεστέρα (σελήνη) D 31 (466, 13)

ἀέρωμα. διὰ τὰ πρόσγεια ἀερώματα τοῦ αἰθέρος (i. e. διὰ τὸ πρὸς γῇ ἀεροῦσθαι τὸν αἰθέρα) A II 30 6 (362 b 2 cf. n b 3)

ἄδεκτος ὕπνου A I 3 8 (300 a 26) ἄ. κακοῦ παντός A I 7 7 (300 a 10)

ἄδηλος A V 29 2 (441 a 17) G 1 (597, 5) ἄδηλος καὶ ἄστατος αἰτία A I 29 2 (325 a 3 b 3, t b 3) 7 (326 a 4 b 8, t b 3) ἄδηλον ὄψει Hi 7 2 (560, 16)

ἀδηλοῦν. ἀδηλουμένη καὶ ἀφανὴς οὖσα 486, 22

ἀδιαίρετος. ἀδιαίρετα A I 3 17 (285 b 6, t b 10) ἀδιαίρετα σώματα (Ecphanti) A I 3 19 (286 b 6) Hi 15 1 (566, 12)

ἀδιάλειπτος ThO 8 (483, 19) ἀδιαλείπτως Hi 26 1 (574, 12)

ἀδιάφθαρτος. ἀδιάφθαρτα (coni. ἀγένητα) A I 3 18 (285 a 4 b 9) G 16 (609, 8)

ἀδιερεύνητος 488, 3

ἀδικεῖν A I 7 2 (298 a 21) ἀ. ἀκούσιον Platonis Hi 19 21 (569, 30)

ἀδικήματα A I 7 2 (298 a 20)

ἀδικία Hi 19 20 (569, 24) διδόναι δίκην ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας Anaximandri ThO 2 (476, 10)

ἄδικος. ἄδικον τὸ ἐναντίον τῆς φύσεως Democr. E III 14 (590, 33) ἄδικα βιβλία (Callim.) A I 7 1 (298 a 6)

ἀδύνατος. ἀδύνατόν ἐστιν D 37 (469, 24) D 18 (457, 5. 8) (om. ἐστίν) A I 3 4 (278 a 19 b 15) D 36 (468, 16) ThS 48 (513, 14) ἀδύνατον λέγειν θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς Ph 15, 27 (549 b 11)

ἄδυτον. ἀδύτοις καταγείοις Hi 2 18 (558, 13)

ἀήρ. τὸν περὶ τὴν γῆν ὑγρὸν ἀέρα A II 20 15 (351 b 4) Pl 2 (579, 15) τὸν περὶ γῆν ἀέρα κατεψυγμένον D 26 (462, 9. n a 8) ἀ. γῆς ἀπόκρισις A II 7 1 (335 b 17) ἀὴρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων τὸ πυρῶδες ἐξανέθλιψε A II 13 2 (341 a 9 b 7) ἔκ τινος δὲ τοῦ ἀέρος (i. e. ex summo aëre ubi est utriusque confinium) πῦρ ἐξάπτειν (?) D 38 (470, 2) cf. He 7 (653, 6) — ὁ περὶ ἀ. D 14 (454, 32) ἀέρος ῥύσις A III 7 1 (374 a 19. 24) ἀὴρ ἀβαρής D 23 (459, 25) cf. ThS 22 (506, 2) ἀκίνητος χειμῶνος καὶ θέρους D 13 (453, 24) ἀ. ὑπομένει (αἰθέρα περιφέρεσθαι) D 31 (465, 19 cf. 466 n b 3) ἀὴρ ὁμογενής A IV 13 11 (404 a 9 b 16, t b 10) 15 3 (406 a 10 b 10) ἀέρα τὸν μεταξὺ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὁρωμένου τυποῦσθαι ThS 50 (513, 19) cf. A IV 13 11 (404 a 12 b 18, t b 12) 15 3 (406 a 5) τὸν περικείμενον ἀέρα (opp. ὁ μεταξὺ ἀήρ) Chrys. A IV 15 3 (406 a 9 b 9) ἀ. εὐδιάχυτον ὄντα καὶ εὔτρεπτον A IV 13 11 (404 a 12 b 19, t b 12) ἀ. ἀπομάττεται καθάπερ κηρός ThS 52 (514, 5) ὁ ἐκτὸς ἀήρ (opp. ὁ ἐν θώρακι) A IV 22 1 (414 a 17) ἀέρα τὸν πλεῖστον ἕλκουσιν οἱ δύσπνοοι cet. ThS 21 (505, 22) τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀέρα ἀναπνεῖν τὰ ζῷα ThS 44 (511, 27) ὄζειν μᾶλλον τὸν λεπτὸν ἀ. ThS 30 (507, 32) ἀὴρ ἐμπίπτων (sc. ταῖς ἀκοαῖς) Th 538 (510, 5) ἀὴρ ὁ ἐν τοῖς ὠσὶν κινηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔξω ThS 40 (510, 18) 41 (511, 6) ἀέρος κίνησις (φωνή) ThS 59 (516, 8) cf. A IV 16 3 (406 a 26 b 26) ποικιλίαι τῶν ἀέρων A I 15 7 (313 a 19 b 27) ἀὴρ νότιος (opp. ὁ πρὸς ἄρκτον) D 14 (455, 27) ἀέρι καθαρῷ καὶ ξηρῷ ThS 44 (511, 23) ἀὴρ καθαρώτερος A II 28 6 (359 a 7 b 7) ἀέρος καθαριότης ThS 48 (518, 6) ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου λεπτυνομένου Hi 8 11 (563, 3) ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ τὸν ἥλιον Hi 9 4 (563, 26) ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει A III 8 1 (375 a 14 b 15) ἀ. παχὺς καὶ ὁμιχλώδης A III 18 1 (384 a 4) D 35 (468, 1) ThS 80 (524, 2) 81 (524, 5) ἀήρ (i. q. nebula epicorum usu) ThS 8 (502, 9 cf. n a 23) ἀέρος φθοραί 487, 18 θάνατος 487, 21

ἀήρ Anaximenis expl. 91 ab. 170 A I 3 4 (278 a 10 b 6) II 23 1 (352 a 15 b 12) III 4 1 (370 a 15 b 27) ThO 2 (477, 1) Hi 7 1 (560, 13. 16) Pl 3 (579, 21) E III 3 (589, 28) G 18 (610, 12) He 7 (653, 4) cf. Ind. I (p. 663 b 6) γῆν ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην itemque ἄστρα Hi 7 4 (561, 2)

ἀ. πυκνούμενος ὕδωρ καὶ γῆ γίνεται, διαχεόμενος αἰθὴρ καὶ πῦρ He 7 (653, 5) Pl 3 (580, 1) cf. ThO 2 (477, 2 n a 2. 13) Hi 7 3 (560, 19) ἀέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον 481, 15 ἀέρα θεὸν εἶναι 129. 129[1] A I 7 13 (302 b 5) C 10 26 (531 a 17) Ph 2 d 2 (531 b 2) — ἀήρ Anaxagorae expl. (dist. αἰθήρ) ThS 59 (516, 6) cf. A II 13 3 (347 a 12 b 10) ἀ. στερέμνιος A IV 19 5 (409 a 18) ἀέρα ἰσχυρότατον ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν Hi 8 3 (562, 7) 12 (563, 7) (terram moveri) τοῦ ἄνωθεν ἀέρος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπίπτοντος Hi 8 12 (563, 6) — ἀήρ Archelai A I 3 6 (280 a 10 b 3) deus A I 7 14 (302 b 9) — ἀήρ Diogenis Ap. 170 A I 3 26 (289 b 5) IV 16 3 (407 a 25 b 26) ThO 2 (477, 8) S 39 (510, 12) 46 (512, 11) Pl 12 (583, 1) G 18 (610, 12) ἀὴρ νοητικός A V 20 5 (432 a 24) ὁ ἐντὸς ἀὴρ αἰσθάνεται μικρὸν ὢν μόριον τοῦ θεοῦ ThS 42 (511, 12) cf. 40 (510, 20) 47 (512, 19) ἀέρα — Διὰ νομίζειν C 12 29 (536 a 12) Ph 6 b 7 (536 b 6) ἀὴρ ἐλάχιστος ἐν τῇ κεφαλῇ ThS 41 (510, 26) τῷ περὶ τὸν ἐγκέφαλον ἀέρι ThS 39 (510, 14) — ἀὴρ ὑπὸ μὴ τριγώνων συμπληροῦται Pythagor. He 16 (655, 15) — ἀήρ Emped. i. e. Ἥρη φέρεσβιος A I 3 20 (287 a 14) ἀέρος συμπαγέντος ὑπὸ πυρός A II 11 2 (339 a 17 b 25) θερμομιγοῦς A II 20 13 (350 a 13 b 13) ἀὴρ συνεστραμμένος A II 25 15 (327 b 2) ἠέρος ἄπλετον ὕψος ThO 3 (478, 13) cf. Pl 10 (582, 6) E III 19 (591, 9) — ἀέρα ποιεῖν νεφέλας cet. Metrod. Pl 11 (582, 22) — εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι σώματα Atom. A IV 19 3 (408 a 20 cf. 12) — ἀήρ Stoicorum E II 5 (588, 7) Δία εἶναι τὸν περὶ τὴν γῆν ἀέρα, τὸν δὲ σκοτεινὸν Ἅιδην, τὸν δὲ διὰ τῆς γῆς καὶ θαλάττης Ποσειδῶ Chrys. Ph 13 1 (546, 32) ἀήρ Diog. Bab. expl. Ἥρα Ph 15, 34 (549 b 18) ἐὰν πολλάκις 'ἀήρ' λέγῃ τις ἐρεῖν Ἥρα [cf. Plat. Cratyl.] Ph 16, 2 (549 b 21)

ἀθάνατος. τὸ ἀθάνατον (dist. τὸ ἐγγὺς θανάτου) A I 7 8 (300 a 27) ἀθάνατος ψυχή A IV 2 2 (386 b 5) V 1 4 (416 a 4) Hi 19 10 (568, 11) 20 4 (570, 21) E III 22 (591, 18) G 24 (613, 15) ἀθάνατος ψυχή, σῶμα δὲ Stoicorum Hi 21 3 (571, 17) E II 5 (588, 11) ἀ. (opp. θνητός) φύσις ψυχῆς He 3 (651, 20) ἀθάνατον ζῷον (κόσμος(A V 20 1 (432 a 8) cf. G 17 (609, 15) ἀθανάτους (θεούς) Hi 19 8 (568, 6)

ἀθανατίζειν. ἀθανατίζεται (opp. φθείρεται) 490, 21

ἀθέμιτος. τῆς ἀθεμίτου γνώμης E II 7 (589, 1)

ἄθεος (Ἵππων) ThO 1 (475, 3) (Θεόδωρος) E III 24 (591, 25)

Ἀθηναῖος A I 3 6 (280 a 9) 18 (285 a 2, t b 12) 21 (287 a 17) ThO 4 (479, 17) Hi 9 1 (563, 14) Pl 8 (581, 17) E III 5 (590, 1) 22 (591, 17) 26 (591, 35) cf. 44 (593, 13) G 3 (599, 6)

ἄθραυστος (syn. ἀπαθής, ἄτομοι) A I 3 18 (286 a 9)

Ἀθρηνᾶ. Ἀθηνᾶν οἷον Ἀθρηνᾶν Chrys. Ph 16, 27 (550 b 3)

ἀθροίζειν A I 4 2 (289 a 15) III 1 7 (365 b 28) D 33 (467, 12) 34 (467, 17) Hi 6 7 (560, 8) 12 2 (564, 29) 14 3 (565, 27) τὸν ἥλιον ἐκ πυριδίων ἀθροίζεσθαι Pl 4 (580, 14)

ἀθροισμός Pl 10 (582, 11)

ἀθρόος (var. in libris ἄθρους). ἀθρόος καὶ πυκνός A III 7 4 (375 b 8) ἄθρουν ἐκπέσῃ τὸ πνεῦμα A III 3 13 (370 b 4) ThS 39 (510, 15) ἄθρουν (opp. εἰς μακρὰ διανενεμημένον) ThS 63 (517, 12) πάθος ThS 84 (525, 2) ἀθρόα ἀνάδοσις D 11 (451, 32) ἀθρόον εἰσιέναι τὴν φωνήν ThS 56 (515, 13) ἀθρόαι ἐμπτώσεις D 13 (453, 12) ἀθρόως φερομένης D 11 (451, 22) ἀθρόως προσπίπτουσαν D 14 (455, 24)

αἰγιαλός A IV 19 3 (408 a 29) D 28 (463, 23) 486, 26

αἰγόκερως zodiaci A I 6 6 (294 a 9) αἰγοκερῆι ibid. (a 10) αἰγόκερων V 18 6 (429 a 23)

Ἅιδης. ἐν ᾅδου δικαστήρια Hi 19 11 (568, 17) 22 5 (572, 17)

ἀίδιος, opp. γενητός D 29 (864, 16) He 8 (653, 12) ἀίδιον καὶ οὔτε πλείω γινομένην οὔτε ἐλάττω D 20 (457, 26 cf. 458, 5) ἐξ ἀιδίου D 29 (465, 2) 37 (469, 18) ἀίδιόν ἐστι τὸ πᾶν ThO (482, 8) Hi 11 1 (564, 19) 2 (564, 23) He 6 (652, 31) ἀίδιον (Anaximandri ἄπειρον) Hi 6 1 (559, 18) ἀίδιος οὐσία D 1 (447 a 17) ὁ κόσμος A II 5 1 (333 a 2 b 2) θεός A IV 7 5 (393 a 12) ἀίδιον πῦρ (sed περιοδικόν) A I 7 22 303 b 8) ἀ. ἀέρα ThO 2 (477, 8) λόγον — καὶ νόμον A I 28 2 (323 a 7 b 7) ἡ ἀίδιος δύναμις Chrys. D 21 (459, 7) ἀίδιος κίνησις A I 22 2 (318 b 14) 23 7 (320 a 7) IV

b24) (coni. φαντασία, dist. δόξα) Epicuri A IV 9 5 (396 a 6 b 26) (opp. ἐπαίσθημα i. e. αἰσθητόν) Epic. A IV 8 2 (394 a 10 b 11) αἰσθήσεως πάντα πάθη ποιῶν (opp. φύσεως) Democr. ThS 60 (516, 16) πρὸς τὴν αἴσθησιν (opp. καθ' αὑτά ποιεῖν φύσεις) ThS 68 (519, 11) — αἰσθ. σύνθετος Arist. D 15 (456, 2) αἰσθ. κοινή A IV 8 6 (395 b 2) — αἰσθ. κοινή Stoicis ἐντὸς ἁφή audit A IV 8 7 (395 b 17) αἴσθησις i. e. ἡγεμονικόν Stoic. D 39 (471, 16 cf. 8) — ἐκ τῶν φαινομένων κατὰ τὴν αἴσθησιν ThO 1 (475, 4) ἐπὶ τὴν αἰσθ. ἄναγειν A I 3 5 (279 a 18) αἰσθήσεως (sc. ὀσφρήσεως) μὴ ὑγιαινούσης ἢ μὴ ἀνεῳγμένης ThS 21 (505, 19) αἰσθ. ἡ κατ' ἐνέργειαν D 16 (456, 5) τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς αἰσθήσεσιν He 9 (653, 17)

περὶ αἰσθήσεως placita A IV 8 (393 a 14 b 1) ThS (499—527) A IV 3 11 (389 b 6. 8) 4 5 (390 t b 20) 11 (400 a 1) D 15 (455, 33) — αἰσθήσεις πόσαι placita A IV 10 (399 a 1 b 1) — εἰ ἀληθεῖς placita A IV 9 (396 a 1 b 11) Pl 4 (580, 10) 5 (581, 1) E III 15 (590, 36)

αἰσθητήριον A IV 8 1 (394 a 1. 5 b 1. 5, t b 6) 9 7 (397 b 8) 21 2 (411 a 1) D 39 (471, 8) ThS 34 (509, 1) 72 (520, 18)

αἰσθητικός. αἰσθητικόν πᾶσι τοῖς μορίοις Hi 14 2 (565, 26) αἰσθητικώτερος ThS 29 (507, 26) αἰσθητικωτέρας (γινομένης τῆς διανοίας) A V 2 2 (416 a 11) — αἰσθητικὴ ἡ ψυχή expl. A IV 21 (410 a 22) — αἰσθητικὴ ψυχῆς ἐνέργεια Arist. A IV 4 3 (390 t b 4) αἰσθητικὴ ψυχή (dist. φυτική καὶ θρεπτική) A IV 7 7 (393 t b 17) τὸ αἰσθητικόν πενταπλοῦν ἐοικέναι D 15 (455, 32) — αἰσθητικόν (opp. λογικόν ψυχῆς) Xenocr. Mnesarchi A IV 4 2 (389 t b 24) G 24 (615, 9) — αἰσθητικὰ μέρη Stoic. A IV 4 4 (390 a 6) G 24 (615, 3) αἰσθητικὸν πνεῦμα A V 24 4 (436 a 10. 15) αἰσθητικὴ ἀναθυμίασις (ψυχή) Zenonis D 39 (471, 2) τὸ αἰσθητικόν Epicuri A IV 3 11 (389 b 2 a 2)

αἰσχρός. αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς ἡ κακία Plat. Hi 19 21 (569, 27)

αἰσχύνη γυναικός *(pudenda)* Hi 2 15 (557, 29)

αἰτία. αἰτίαν ἔχει A I 1 2 (274 a 29) δι' ἣν αἰτίαν A I Pr. 2 (273 a 17) αἰτίαν προσάπτουσιν (ὕδατι τῶν σεισμῶν) A III 15 1 (379 a 9) ἀνατίθησι (ἡλίῳ) A III 17 2 (382 b 12) 3 (383 b 6) μηδεμιᾶς αἰτίας προηγησαμένης A V 29 3 (441 a 23) τὴν ἐλλείπουσαν αἰτίαν ἀνεπλήρωσε (Anaxagoras) ThO 4 (478, 20) αἰτίας πάντων ἐπιζητῶν ThO 10 (985, 11) τῇ ἀπὸ τοῦ προνοοῦντος αἰτίᾳ κατεχρήσατο ThO 20 (493, 5) αἰτίᾳ τοῦ — εἰρηκέναι (i. q. ἕνεκα) Hi 2 14 (557, 26)

αἰτία καὶ ἀρχή D 1 (447 a 17) (dist. ἀρχή G 19 (611, 5) μηδεμίαν ἀρχὴν ἔχειν τὰς αἰτίας τῶν νῦν γιγνομένων Democr. Pl 7 (581, 9) (dist. αἴτιον) Stoic. D 18 (457, 12) (opp. ὄργανον) ThS 24 (506, 14) οὐκ αἰτίαν μέν, τρόπον δέ τινα αἰτίας A I 29 2 (325 b 13) αἰτία χρηστική A I 26 1 (321 a 14 b 17) ἄστατος A I 29 6 (326 a 1 b 5) ὑπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν A V 30 1 (442 b 11) ἀρκτική A III 4 4 (371 b 10) τὰς αἰτίας τῶν πραγμάτων πῇ μὲν ἐφ' ἡμῖν, πῇ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν E III 36 (592, 25) αἰτία ἡ παρ' ἡμᾶς (opp. ἡ εἱμαρμένη) A I 27 3 (322 a 7) συμπλοκή vel εἱρμός αἰτιῶν Stoic. A I 27 4 (322 a 12) 28 4 (324 a 1, n a 2, t b 4) — αἰτία (syn. λόγος) Chrys. A I 28 3 (323 b 23) — αἰτίαι δ̄ Arist. (νοῦς φύσις ἀνάγκη τύχη) A I 29 2 (325 b 7) αἰτ. κατὰ συμβεβηκός A I 29 2 (325 a 1 b 1, t b 2) — αἰτία κινήσεως καὶ γενέσεως ThO 4 (479, 11) αἰτίας πρώτας ThO 8 (484, 15) τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἔχειν τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως Pl 2 (579, 8) αἰτία δραστική et ὑλική G 18 (610, 8. 9)

αἰτιολογεῖν (πωγωνίαν cet.) A III 2 5 (366 a 23 b 31) τῶν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν αἰτιολογούντων ThO 13 (491, 20) αἰτιολογεῖται (pass.) A III 5 12 (374 a 3 cf. n a 2)

αἰτιολογία A V 8 1 (420 a 26)

αἴτιος (τοῦ ποιεῖν, τοῦ πάσχειν A I 3 25 (289 a 3) μεγάλης συμφωνίας A I 6 10 (295 a 20) τῆς κινήσεως A I 7 32 (305 a 13) αἰτία τῶν οἷα ἐστὶν αὐτή (ἰδέα) A I 10 1 (308 b 17) αἴτιος πάντων ἐστίν (Ζεύς) D 30 (465, 13) πάντων αἴτιος καὶ κύριος Ph 11, 25 (545 b 20) cf. He 6 (652, 26) αἴτιον ἐπέστησε τὸν νοῦν τῆς γενέσεως ThO 4 (479, 8) αἴτια εἶναι τοῖς γινομένοις τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὄν ThO 8 (483, 20) αἴτιος πρῶτος γίνεται τῆς μαθήσεως Hi 1 4 (555, 9) αἴτιον εἶναι καὶ ὅτι τὰ παιδία ἄφρονα ThS 45 (512, 3) αἴτιον αὐτοῦ om.

ἀκραιφνής λαμπηδών A III 5 8 (373 a 8 b 8)
ἄκρατος. τὰ βόρεια ἄκρατα, τὰ δὲ μεσημβρινὰ κέκραται A III 12 2 (377 a 31)
ἀκριβής. ἀκριβεῖς αἰσθήσεις (dist. ὑγιεῖς) A IV 9 2 (396 b 19) cf. ThS 34 (509, 3) 40 (510, 25) ἀκριβεστάτους κατὰ τὰς αἰσθήσεις ThS 11 (502, 16) τοῖς ἀκριβέσι τῶν φιλοσόφων G 3 (601, 17) cf. 6 (603, 8) 22 (612, 10) ἀκριβέστερα (τὰ σχήματα) ThS 73 (521, 9) κατὰ τὸ προσεχὲς καὶ ἀκριβές A IV 4 1 (390 a 2) — ἀκριβῶς οὐκ ἐπιστάμεθα E III 15 (590, 36) ἀκριβέστερον ὀσφραίνεσθαι ThS 35 (509, 16)
ἀκριβολογεῖσθαι ThS 6 (500, 18)
ἀκριβοῦν λόγον 488, 10 τὴν ἀπορητικήν G 7 (604, 14)
ἀκροᾶσθαι (τούτου) de discipulo G 3 (600, 9. 11. 17)
ἀκρόασις Σωκρατική G 3 (600, 12) Φυσικῆς ἀκροάσεως Arist. A II 11 3 (340 b 2)
ἀκροατής Hi 6 1 (559, 15) 10 1 (564, 12) 18 1 (567, 1) 20 1 (570, 8) G 3 (599, 7. 600, 10) 24 (614, 12)
ἀκρόδρυον Hi 24 1 (573, 5)
ἄκρος δάκτυλος 490, 17 ἀ. σοφία Hi 19 17 (569, 16) ἀκροτάτη εὐφροσύνη Hi 22 3 (572, 10) κατ' ἄκρον Hi 25 1 (574, 6)
ἀκρότης. ἀκρότητες (opp. μεσότητες) Hi 19 16 (569, 4)
ἀκτημοσύνη E III 28 (592, 5)
ἀκτινείδωλον Hestiaei A IV 13 5 (403 a 10 b 21)
ἀκτίς. ἡλίου ἀκτίνων A III 5 9 (373 a 18) 10 (373 a 26) D 10 (451, 15) εἰς ὃν (ἥλιον) ἀπὸ τοῦ αἰθέρος ἀκτῖνες ἐναποστηρίζονται A II 20 10 (349 b 19) ὅρασιν εἶναι κατά τινων ἀκτίνων ἔκκρισιν A IV 13 2 (403 a 5 b 5. 9) cf. IV 13 4 (403 b 15) V 12 3 (423 a 24) ἀκτῖνας ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας A IV 13 8 (404 a 1 b 3, t b 2) ἀκτῖνες πύρινα, οὐχὶ μέλαιναι καὶ ὁμιχλώδεις A IV 15 3 (406 a 12 b 12)
ἀκωλύτως E III 3 6 (592, 24)
ἀλαζών (Callimach.) A I 7 1 (298 a 6)
ἀλγεινός A IV 23 3 (415 a 6)
ἀλγηδών (opp. ἡδονή) A IV 9 15 (398 b 14) Pl 9 (582, 1)
ἀλής *confertus*. ἀλέες ex Callim. A I 7 1 (298 a 3)
ἀλέα. τό τε φῶς καὶ τὴν ἀλέαν A II 20 12 (349 b 24, 350 t b 2) (opp. πάγος) D 13 (453, 23)
ἀλλά. ἀλλά γε A I 7 8 (300 a 26) ἀλλὰ — γε ThS 70 (519, 27) ἀλλὰ — μὲν in transitu ThS 21 (505, 12) 33 (508, 27) 72 (520, 13) ἀλλὰ μὴν in assumptionis initio A II 5 1 (333 a 1 b 1) ThS 32 (508, 18) in argumentationis progressu ThS 16 (503, 30) de ἀλλά respondente praecedenti μὲν v. μέν
ἄλεκτος 490, 32
ἀλήθεια τυφλῶσαι τὴν ἀλήθειαν A I 7 2 (298 a 23) τὴν ἀλ. ἐλέγχειν ThS 69 (519, 20) τῆς ἀλ. τυγχάνειν ThS 69 (519, 22) ταῖς ἀληθείαις A IV 15 2 (406 a 2 b 2) εἶναι κατ' ἀλήθειαν ThS 71 (520, 2) E III 13 (590, 28) — κατ' ἀλήθειαν (opp. κατὰ δόξαν τῶν πολλῶν) Parmenid. ThO 6 (482, 10) 6 a (483, 4) ἀληθείης εὐπειθέος 483, 6 τὰς αἰσθήσεις ἐκβάλλει ἐκ τῆς ἀληθείας Parm. Pl 5 (581, 2) cf. κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν Pl 5 (580, 23) — τῇ ἀληθείᾳ φαντασίαν παρακεῖσθαι ψευδῆ Academ. He 15 (655, 2) ἀλήθεια (syn. λόγος) Chrysippi A I 28 3 (323 b 23) ἀλήθεια (dist. ἀληθές) σῶμα G 13 (606, 13)
ἀληθής A IV 9 8 (397 b 13) ἀληθεῖς τὰς δόξας Ph 4 d 5 (534 b 1) ἀρχάς He 14 (654, 28) ποτέρως ἔχει τἀληθές ThS 60 (516, 16) οὐκ ἀληθές (c. infin., omisso ἐστί) ThS 22 (506, 1) 90 (526, 27) κατά γε τὸ ἀληθές ThS 33 (508, 25) ἀληθῶς λέγει G 13 (606, 20) (opp. μυθικῶς) Ph 6 b 5 (536 b 5) — ἀληθές expl. (dist. ἀλήθεια οὐσίᾳ συστάσει δύναμει) G 13 (606, 12) ἀληθὲς οὐδέν εἶναι Pyrrhonis Hi 23 2 (572, 24) cf. A IV 9 8 (397 b 13) τὰ πάντα εἶναι — οὐδὲν ἀληθές Xenophanis E III 9 (590, 16) ἐφικτὸν μόνῳ τῷ θεῷ, ἀνθρώπῳ δὲ οὔ Arces. E III 29 (592, 6)
ἀληθινός Hi 15 1 (566, 11)
ἄλλῃ. ἄλλοτε ἄλλῃ Xenoph. ThO 5 (481, 5)
ἀλληλοτυπία Democr. A I 12 6 (311 b 20)
ἀλληλουχία. τῆς τῶν σωμάτων ἀλληλουχίας A I 18 6 (317 b 16)
ἀλλοειδής Pl 2 (579, 18)
ἀλλοῖος ThS 74 (521, 15)
ἀλλοιοῦν. pass. A I 3 18 (285 a 7) ThS 23 (506, 6) ἀλλοιοῦσθαι οὐσίαν (opp. αὔξεσθαι μειοῦσθαι) Stoic. D 27 (462, 21) τῷ ἀλλοιοῦσθαι ποιεῖ τὸ αἰσθάνεσθαι Dem. ThS 49 (513, 11. 12) πάθη τῆς αἰσθήσεως ἀλλοιουμένης ThS 63 (517, 9) ἀλλοιουμένης τῆς γῆς ἐπὶ πλεῖον Hi 7 8 (561, 20) — ἀλλοιωτὴν (ὕλην) A I 9 2 (307 a 23 b 11)

ἀνανεοῦν. τῶν ὄντων ἀνανεουμένων G 17 (609, 18)

ἀναξηραίνειν A III 16 1 (381 a 17) D 37 (469, 13) 486, 24

ἀνάπαλιν D 10 (451, 11) 32 (466, 21) ThS 88 (526, 15) E II 5 (588, 9) ἀνάπαλιν ἔχειν ἐπὶ τῆς ὁμίχλης ThS 90 (527, 2)

ἀνάπαυλα (ποταμῶν) A III 17 6 (383 a 14 b 21)

ἀναπαύειν. ἀναπαυομένης (?) τῆς ὕλης G 17 (609, 17)

ἀνάπαυσις οὐσίας D 37 (469, 19)

ἀναπέμπειν. ἀναπέμπουσιν ὕμνους Hi 24 3 (573, 15) ἀναπέμπεσθαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον Hi 19 12 (568, 21) εἰς θεόν G 24 (614, 10)

ἀναπεταννύναι. τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεπταμένου A II 31 4 (363 b 10) 5 (363 b 13)

ἀναπέτεσθαι. ἀναπτῆναι A V 19 5 (431 a 19)

ἀναπιμπλάναι. A IV 1 4 (385 a 15) D 17 (456, 18)

ἀναπλάττειν. ἀναπλάττεσθαι (med.?) A V 11 3 (422 a 26)

ἀναπληροῦν. ἀναπληροῦται ἡ δεκὰς ἐκ τῆς τετράδος A I 3 8 (281 b 16) τὴν ἐλλείπουσαν αἰτίαν ἀνεπλήρωσε ThO 4 (478, 20)

ἀναπλήρωσις (opp. ἔλλειψις) A IV 9 15 (398 b 12)

ἀναπνεῖν ThS 22 (505, 23) 25 (506, 25) 30 (507, 32) 44 (511, 27) 47 (512, 23) ἀναπνεῖν καθαρόν ThS 44 (511, 28) 48 (513, 2) ἀναπνεῖν τὸν οὐρανόν Pyth. A I 18 6 (316 a 12 b 18) cf. II 9 1 (338 a 14 b 14) ἀναπνέει (sic) ThS 21 (505, 17) ἀναπνεῖν (l. ἀναπτῆναι) A V 19 5 (431 a 9)

ἀνάπνευσις τοῦ ἀέρος ThS 90 (526, 26)

ἀναπνοή (i. e. ἐκπνοή et εἰσπνοή) A IV 22 1 (411 a 26 cf. 412 a 6. 9) 17 1 (407 a 4 b 4) 2 (407 a 5 b 5) V 15 3 (425 a 25) 489, 2 ThS 9 (502, 1) 28 (507, 19) 46 (512, 18) 47 (512, 22) διὰ παντὸς σώματος ThS 47 (512, 24) βαρεῖα A IV 17 2 (407 a 7 b 7) ἀναπνοὴ πυρός i. e. ἥλιος A II 7 1 (335 b 19) — περὶ ἀναπνοῆς placita A IV 22 (411 a 25 b 1)

ἀναπόδεικτος (συλλογισμοί) Stoic. expl. G 15 (607, 8)

ἀναποδίζειν *retro ire* vel *retro computare* 51[3]

ἀναποδοῦν (?) A I 3 8 (281 a 16. 20 b 13 cf. Prol. 51. 59)

ἀνάπτειν. ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνημμένον A II 20 14 (351 a 1 b 2) III 2 7 (367 a 6 b 5) ἀνάπτει τὰς αἰσθήσεις τῷ ἀέρι ThS 39 (510, 12) cf. 46 (512, 11)

ἄναρθρος (ψόφος) ThS 41 (511, 8)

ἄναρμος. ἀνάρμους ὄγκους Asclep. G 18 (610, 22)

ἀναρπάζειν A II 13 3 (341 a 15 b 13) D 12 (452, 26. 29)

ἀναρρηγνύναι 489, 27

ἀναρροφεῖν τοὺς ποταμούς A III 5 2 (372 a 12 b 12) ἀνασκευάζειν *redarguere* E II 6 (588, 29)

ἀνασπᾶν (sc. ἀέρα) ThS 85 (525, 14)

ἀνάστασις. ἀ. τὴν ποιοῦσαν ἐνιαυτὸν τὸν μέγιστον Stoic. D 37 (469, 14) corruptum Hi 21 5 (571, 24)

ἀναστρέφειν D 12 (452, 24) Hi 24 4 (573, 17) δαίμονες ἀναστρέφονται Hi 3 1 (558, 15)

ἀνάτασις ἀφ' ἡμῶν i. e. ὕψος A II 31 4 (363 b 8)

ἀνατέλλειν A I 6 8 (295 a 3) III 2 1 (366 a 9 b 9) Hi 9 4 (564, 1)

ἀνατιθέναι ἡλίῳ τὴν αἰτίαν A III 17 2 (382 b 12) 3 (383 b 6) ἀνατίθησι ταῦτα τοῖς σχήμασι ThS 64 (517, 19)

ἀνατολή def. Chrys. D 32 (466, 22) ἀνατολάς τε καὶ δυσμάς (δύσεις) A I 6 10 (295 a 22) II 13 14 (343 a 4 b 6) 20 15 (351 b 4) D 14 (455, 28) Ph 8, 5 (542 b 5) ἀνατολή caeli regio A III 7 2 (375 a 1) V 7 1 (419 a 15) Hi 15 2 (566, 19) πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς A II 24 4 (354 a 10 b 13) ἐπ' ἀνατολάς A III 13 3 (378 a 14) ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς φέρεσθαι A II 16 1 (345 a 17 b 20) ἀπ' ἀνατολῆς ἐπ' ἀνατολὴν ἥλιον φέρεσθαι D 33 (467, 8)

ἀνατολικός. (μέρη) A II 10 1 (339 a 5 b 4)

ἀνατομή A V 14 3 (425 a 10)

ἀνατρέπειν (τὰ ὄντα) ThO 10 (485, 12) τὰς δόξας E III 18 (591, 6)

ἀνατρέχειν. ἀναδραμόντος τοῦ ὕδατος εἰς τὸν σπόγγον D 28 (464, 6) metaph. Hi 5 (559, 12) 17 (566, 26)

ἀναφαίνειν. ἀνεφαίνετο τὰ ζῷα cet. Hi 9 5 (564, 4)

ἀναφέρειν. εἰς τὸ μετέωρον ἀνεφέρετο A I 4 2 (290 a 4) ἀναφέρει παλαιὰν δόξαν ThS 37 (501, 1) ἀναφέρων τὴν φαντασίαν πρὸς ἄνθρωπον ThS 64 (517, 21) δογμάτων ἀναφερόντων πρὸς ἓν τέλος G 7

ἀνώμαλον συγκριτικόν A II 30 7 (362 b 6) συγκρίματος A III 3 11 (369 b 13) cf. II 30 2 (361 a 12 b 14) ἀνωμάλως συγκεῖσθαι ThS 62 (517, 4)

ἀνωμαλότης τοῦ συγκρίματος A II 30 2 (361 a 12 b 14)

ἀνώνυμος A II 13 9 (342 b 10)

ἀνώφοιτος (ἀὴρ καὶ πῦρ) D 23 (459, 27)

ἀξιόπιστος Hi 2 18 (558, 11)

ἄξιος γέλωτος Hi 13 4 (565, 19) κατ' ἀξίαν Hi 19 12 (568, 20)

ἀξιοῦν *credere* ThS 69 (519, 19)

ἀξίωμα logicum G 9 (605, 10) 13 (606, 19)

ἀοίκητος A II 8 1 (335 a 2 b 3)

ἀόρατος. ὑποσελήνους δαίμονας ἀοράτους A I 7 30 (304 b 13) ἀόρατα σώματα συμπεριφερόμενα ἄστροις A II 13 10 (342 b 18) Hi 8 7 (562, 16) ὁμίχλη ἀόρατος ThS 85 (525, 15) ἀοράτως ἐπερχομένων A II 24 4 (354 a 16)

ἀόριστος (opp. ὡρισμένος) ThO 2 (476, 18 cf. n b 22) Hi 19 7 (568, 1) (καὶ κατ' εἶδος καὶ κατὰ μέγεθος) ThO 4 (479, 13) ἀριθμὸς τὸ γένος ἀόριστος Hi 2 6 (556, 8) ἀόριστος δυὰς A I 3 8 (281 a 7 b 5) 7 18 (302 a 9 b 20) ἀόριστον τὸ ὅμοιον ThS 19 (504, 27)

ἀπαθής (syn. ἄθραυστος) A I 3 18 (286 a 9. 12 b 3) (αἰθήρ, opp. παθητά, πῦρ cet.) A I 7 21 (303 b 7) II 7 5 (336 a 13 b 13 (τὸ ἡγεμονικόν) A IV 23 2 (414 a 30) (οὐσία) 491, 22 (opp. παθητικόν) ThS 2 (499, 8) τὰ ὑπεράνω τῆς σελήνης ἀπαθῆ E III 8 (590, 12) (opp. ἔχειν ποιότητας) He 11 (654, 1) ἀπαθῆ τὴν αἴσθησιν *(nihil passam)* ThS 19 (504, 29 cf. n b 12)

ἀπαθανατισμός ψυχῶν E II 7 (589, 2)

ἀπαιδευσία E III 44 (593, 16)

ἀπαίδευτος (opp. σοφός) τῶν ἀπ. ψυχή Stoic. A IV 7 3 (393 a 4)

ἁπαλός ThS 40 (510, 23) 43 (511, 19)

ἀπαλλαγή G 24 (614, 16)

ἀπαλλάττειν. ἀπαλλαγεῖσαν ψυχὴν τοῦ σώματος D 39 (471, 19) G 24 (614, 9) ἀπαλλάττεσθαι κακίας Hi 19 22 (569, 22) τῶν ἀλυσιτελῶν G 1 (597, 12) τῶν βλαβερῶν G 1 (597, 17) ἀπαλλάξει με τῆς πλάνης He 13 (654, 15)

ἁπαλότης ThS 25 (506, 28)

Ἀπαμεύς E III 42 (593, 9)

ἀπάνευθε πόνοιο Xenoph. ThO 5 (481, 13)

ἀπαντᾶν. πρὸς τὴν τοσαύτην εὑρεσιλογίαν 488, 18 ἀπαντᾷ μοι σκότος ἀγνοίας He 18 (656, 15)

ἀπαξάπαντα 490, 19

ἀπαράβατος A I 28 4 (324 a 2, n a 2) ἀπαραβάτως D 29 (465, 2)

ἀπαρτίζειν. ἀπαρτιζόντως D 26 (461, 12 cf. 20)

ἀπαρτισμός. κατ' ἀπαρτισμόν (syn. ἀπαρτιζόντως, opp. ἐν πλάτει) D 26 (461, 20. 31 cf. 12)

ἅπας. quo discrimine ThS ἅπας et πᾶς usurpaverit v. s. πᾶς. — πρὸς ἅπαν (opp. πανταχόθεν) A II 10 1 (339 b 14)

ἀπάτη μέλαινα He 18 (656, 15)

ἀπεικονίζειν D 1 (447 b 17)

ἄπειρος. ἄπειρα (opp. πέρας ἔχοντα) He 8 (653, 12) κατ' ἀριθμόν (opp. ὡρισμένα κατὰ μέγεθος) A I 3 27 (289 b 8) τῷ πλήθει (opp. τῷ μεγέθει) A I 18 3 (316 a 6 b 6) 6 (317 b 20) cf. 5 4 (292 a 12 b 4) 478, 16 ἄπ. ἐν μεγέθει καὶ ἐν σμικρότητι ThO 4 (479 n a 11) ἄπ. λέγει κατὰ τὴν σμικρότητα Anaxag. Hi 8 1 (561 n b 17) τῷ μὲν μεγέθει ἄπειρον, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὡρισμένον Pl 3 (579, 22) ἄπειρα (dist. ἀπερίληπτα) A I 3 8 (282 a 19) 18 (286 a 5) ἄπ. ἐφ' ἑκάτερα D 26 (461, 28) γῆν εἰς ἄπ. ἐρριζῶσθαι A III 9 4 (376 a 15) 11 2 (377 a 8) εἰς ἄπ. διαιρεῖσθαι D 5 (449, 4) τμητὰ εἰς ἄπ. A I 16 1 (314 a 2 b 31) εἰς ἄπ. εἶναι τὴν τομήν A I 16 2 (315 b 2) D 26 (461, 30) τοὺς ἐπ' ἄπ. δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμούς Hi 2 6 (556, 9) εἰς ἄπ. προϊέναι A II 24 9 (355 a 13 b 12) ThO 10 (485, 9) He 19 (656, 21)

ἄπειρον Anaximandri A I 3 3 (277 a 8 b 5. 278 a 5 b 2) ThO 2 (476, 5) Hi 6 1 (559, 16) 2 (559, 20) Pl 1 (579, 7) E III 2 (589, 25) G 18 (610, 12) ἄπειρος ἀήρ Anaximenis ThO 2 (476, 17) Hi 7 1 (560, 14) Pl 3 (579, 22) Archelai A I 3 6 (280 a 10 b 4) Diog. Ap. A I 3 26 (289 b 5) ThO 2 (477, 8) ἄπ. τὰ μείγματα Anaxagorae Ph 4 a 6 (532 b 12 cf. ThO 4 (479, 14) τὸ ἄπειρον Parm. E III 10 (590, 18) He 6 (652, 30) Philolai, opp. πέρας A I 3 10 (283 b 2) ἄπειρα Diod. Croni A I 3 27 (289 b 7) ἄπειρον et ἄπειρα Leucippi cet. A I 7 34 (307 a 1 b 1) 12 6 (311 b 21) ThO 8 (484, 8. 11) Hi 12 1 (564, 27) E I (588, 1) G 7 (604, 21) He 12 (654, 12) ἄπειρον

(320 b 13) II 7 5 (336 a 15) οὐ προσήκουσαν τῇ γῇ χώραν ThS 47 (512, 22) — ἀποδοίη τῇ μορφῇ τὴν αἰτίαν ThS 24 (506, 16) *definire* τοῦτον τὸν ὅρον A I 3 8 (282 a 26) D 22 (459, 16) τὰς ἀρχὰς τὰς αὐτάς ThO 4 (480, 1) γένεσιν ThO 6 (482, 9. 12) τὰς οὐσίας ThO 8 (484, 9) μεταβολήν ThS 14 (503, 18) τὴν γνῶσιν (τῷ ὁμοίῳ) ThS 15 (503,22) cf. 21 (505,16) 60 (516, 17) 64 (517, 19) 68 (519, 6) 71 (520, 5) 72 (520, 15) 82 (524, 8. 16) 91 (527, 8 n b 5) — πῶς τὸ μέλαν ἀποδίδωσιν ThS 81 (524, 2) περὶ τὴν ἀκοὴν ἀποδῷ ... γίνεσθαι ThS 21 (505, 12) 47 (512, 22) τὸ αἰσθάνεσθαι τῇ ἀναπνοῇ ThS 47 (512, 22) ἑκάστῳ τὸ σχῆμα ἀποδίδωσι ThS 72 (520, 16) πρὸς τὰ μεγέθη τὴν συμμετρίαν ThS 35 (509, 12) ἅπαντα πρὸς τὰ πάθη ThS 60 (516, 20) τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὰ πάθη τῆς αἰσθήσεως ThS 61 (516, 23) — ἰδιωτικῶς ThO 13 (491, 19) οὕτως ThS 57 (515, 21) ὡσαύτως ThS 67 (518, 19) 87 (526,1) ὁμοίως ἐπὶ πάντων ThS 72 (520,22) 87 (525, 28) καίπερ ἐπιχειρήσας λέγειν οὐκ ἀποδίδωσιν ThS 54 (515, 1) ἕως ἂν σελήνη τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδῷ A II 29 4 (360 a 5 b 8) ἀποδιδόναι (l. ἀναδιδόναι) τὴν ἀντίληψιν πρὸς τὸ ὁρατικόν A IV 13 9 (404 a 6)

ἀποδιδράσκειν unde Ἀδράστεια D 29 (465, 3)

ἀπόδοσις *definitio* D 29 (464, 15) ἀποδόσεις γεγονέναι i. e. ἀποδεδόσθαι D 21 (459, 6)

ἀποθηριοῦν (ψυχήν) He 3 (651, 21)

ἀποθνῄσκειν. τὰς τῶν ἀποθανόντων ψυχάς D 39 (471, 13) τὸ ἀποθανεῖν σοφῷ λυσιτελές Hegesiae E III 25 (591, 34) ἀποθνῄσκειν τρόπον τιν' ἀέρα 487, 19

ἀποθραύειν (μέρη τῶν ὀρῶν) 488, 25

ἄποιος (ὕλη) A I 9 4 (308 a 6 b 6) D 20 (458, 8) Hi 19 3 (567, 17) G 17 (610, 4) (στοιχεῖα) A I 15 8 (314 b 3) cf. 11 (314 b 26)

ἀποκαθαρτικός ThS 84 (525, 8)

ἀποκαίειν Hi 9 3 (563, 22)

ἀποκαθιστάναι Chrysipp. D 21 (459, 9)

ἀποκαλύπτειν. ἀποκαλύψασθαι A I 7 2 (298 a 9)

ἀποκατάστασις Stoic. D 37 (469, 16)

ἀποκλείειν Pl 2 (579, 16)

ἀποκρίνειν. ἀποκριθῆναι τὸν ἥλιον ἐκ τοῦ γαλαξίου sim. A II 20 8 a (349 b 13) 30 1 (361 a 10 b 8) (ὑγρὸν τοῦ θερμοῦ) A III 16 4 (382 a 1) IV 22 3 (414 a 17) (ὁ γόνος) A V 11 2 (422 a 21) ThS 8 (501, 9) Hi 6 4 (559, 26) 7 (560, 8) οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι ἐξ ἀπείρου Anaximandri Pl 2 (579, 9 cf. 14) cf. eiusdem ἀποκρινομένων τῶν ἐναντίων διὰ τῆς ἀιδίου κινήσεως ThO 2 (476, 14) Pl 10 (582, 6) Hi 9 2 (563, 17) ἀποκριθήσεται πάντ' εἰς μίαν οὐσίαν 487, 8

ἀπόκρισις γῆς (i. e. ἀήρ) A II 7 1 (335 b 17) IV 22 3 (413 a 22) *responsum* G 10 (605, 20)

ἀποκρύπτειν. τὸ ἀποκρυπτόμενον περὶ σελήνην A II 28 4 (358 a 9 b 14) ἀποκρύψαι πάντας *obscurare fama* ThO 1 (475, 12)

ἀπόκρυψις μηνιαία σελήνης A II 29 5 (360 b 12 a 11 b 16) ὑπὸ γῆν D 32 (466, 27)

ἀποκύησις A V 15 3 (425 a 26)

ἀπολαμβάνειν *accipere* ἀπείληφε τὸ τέλος D 3 (448, 22) Hi 2 16 558, 5) *includere* D 13 (453, 15) Pl 10 (582, 13)

ἀπολείπειν (Μίλητον) G 3 (599, 5) ἄπειρον οὐθέν A I 18 6 (317 b 19) δυνάμεις ἀπολείπει περὶ τὰ σώματα A IV 22 3 (413 a 7) κίνησιν ἀπολείπει φυσικὴν τοῖς ἐμβρύοις A V 15 5 (426 a 10) cf. Pl 4 (580, 7) ἀπολείπουσιν abs. *(deficiunt)* ThS 2 (499, 12) ἀπολείπεται πολλῶν ἄλλων *(caret aliis multis)* D 2 (448, 5) ἀπολείπεται πολλῶν πρὸς πίστιν ThS 46 (512, 11)

ἀπόλειψις θερμοῦ D 11 (451, 22)

ἀπολήγειν. ἀπολήγοντος χειμῶνος D 26 (462, 5)

ἀπόληψις. ἐν ἀπολήψει γινομένης τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως A III 15 5 (380 a 3)

ἀπολίθωσις (ἁλῶν) D 14 a (Add. p. 455)

ἀπολλύναι. ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἄνθρωπον Hi 22 5 (572, 16) σάρκα πάντων E I (587, 19)

Ἀπολλωνιάτης A I 3 26 (289 b 4) ThO 2 (477, 5) Pl 12 (583, 1) G 18 (610, 13)

ἀπομάττειν. ὁ ἀὴρ καθάπερ κηρὸς ἀπομάττεται ThS 52 (514, 6) τὴν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος Hi 18 2 (567, 4)

Ἀπομνημονεύματα Xenophontis Ph 6 d 2 (547, 2)

ἀπονεύειν *deorsum inclinare* A V 8 1 (420 a 24 cf. Theophr. C. P. III 22 2)

ἀπρονοησία E II 8 (589, 7)

ἀποπαλμός. κατ' ἀποπαλμόν Epic. A I 12 5 (311 b 17)

(485, 1) ἀρχὴν ἀρχῆς ἐπιζητεῖ Plato ThO 10 (488, 6) ἅπαντα προθυμούμενος ἀνάγειν εἰς τὴν ἀρχὴν Diog. ThS 48 (513, 8) ἀρχαί Aristot. D 3 (448, 13) — ἀρχὴ λέγεται τριχῶς G 8 (605, 2) cf. A I 2 2 (275 a 24 b 11) ἀρχῆς nomen ab Anaximandro invectum ThO 2 (476, 6) Hi 6 2 (559, 21) ἀρχή dist. στοιχεῖον A I 2 (275 a 13 b 1) 26 1 (321 a 14 b 18) ἀρχήν τε καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων ThO 2 (476, 4) cf. Hi 6 2 (559, 20) (dist. αἰτία) G 19 (611, 5) ἀ. τῶν ὄντων A I 3 1 (276 a 5 b 2) 3 (277 a 8 b 4) 4 (278 a 9 b 6) 5 (279 a 1. 24 b 1. 22) 18 (285 a 3 b 7) τῶν πάντων A I 3 11 (283 a 18 b 4) 12 (284 b 10) E I (588, 2) τοῦ παντός Hi 1 1 (555, 2) 3 1 (558, 16) 8 1 (561, 24) αἱ ἀρχαὶ τῆς φύσεως He 6 (652, 24) γενέσεως A I 1 2 (275 a 7) D 37 (469, 22) Pl 3 (580, 3) ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας Arist. A I 1 1 (274 a 25) 2 (275 a 9. 10) II 10 1 (339 a 6 b 5) (κινήσεως καὶ στάσεως) D 2 (448, 1) τῆς κινήσεως Pl 10 (582, 10) Hi 9 2 (563, 16) 19 10 (568, 12) G 24 (613, 10) ἀρχαὶ ὑλικαί ThO 4 (479, 10) Hi 8 1 (561, 26) δραστικαὶ καὶ ὑλικαί G 16 (608, 12) ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις E III 19 (591, 11) ἀρχαί (τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν) ThS 59 (516, 11) τὰς ἀρχὰς οὐκ ἐναντίας ποιεῖ ThS 82 (524, 13) τὴν ἀρχὴν τῆς ἀριθμητικῆς τὴν φιλοσοφίαν περιέχειν Pyth. Hi 2 5 (556, 6)

ἀρχηγός. Ζήνωνα ἔσχον ἀρχηγὸν τῆς Στοᾶς E II 5 (588, 11) φιλοσοφίας G 3 (601, 9) τὸ ἀρχηγὸν ποιήσεως D 18 (457, 15) τῇ τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς γενέσεως αὐτῶν φύσει Hi 1 3 (555, 6)

ἀρχικός. ἀρχικὰς δυνάμεις (opp. στοιχεῖα) A I 3 20 (287 a 2)

ἀσάλευτος E III 26 (591, 38)

ἀσαφῶς ἀφορίζειν ThS 57 (515, 15)

ἀσέβεια. ἀσέβειαν παρυφαίνουσιν E II 5 (588, 10)

ἀσεβής. ἀσεβεστάτης γνώμης E II 7 (589, 1) ἀσεβῶς Hi 24 7 (574, 3)

ἀσθένεια A III 3 8 (368 a 8 b 11) τῶν γυναικῶν A V 6 1 (419 a 8) ὄψεως D 14 (455, 14)

ἀσθενεῖν. ἀσθενοῦντος τοῦ ὀμφαλοῦ A V 18 4 (428 a 21 b 6)

ἀσθενής. ἀσθενέστερος (opp. ἰσχυρότερος) A II 28 4 (358 a 12 b 17) ἀσθενέστερον τὸ μεσημβρινὸν τοῦ περιέχοντος A III 12 2 (377 a 28) (ψυχή) A IV 7 3 (393 a 3, t b 4) (σπέρμα) A V 7 3 (419 a 26) (αἷμα) ThS 43 (511, 17)

ἆσθμα. τοῦ ἄσθματος ἡ κίνησις ThS 9 (502, 2)

ἀσκεῖν σιωπήν E I (587, 6)

ἄσκησις. ἄσκησιν ἐπιτηδείου τέχνης A I Pr. 2 (273 a 14) G 5 (602, 19) *occupatio, studium* Hi 25 1 (574, 7)

ἄσκιος ThS 73 (521, 4. 8) 78 (522, 18) 79 (523, 9)

ἄσκοπος. οὐκ ἀσκόπως εἰπών He 1 (651, 5)

ἀσκός A IV 19 2 (408 a 19)

ἄσμενος πεισθήσομαι He 4 (652, 6)

ἀσπίς D 12 (453, 7) Hi 3 3 (558, 25)

Ἀσσύριος (i. e. Σύριος) G 18 (610, 11)

ἄστατος (coni. ἄδηλος) αἰτία A I 29 2 (325 a 3 b 3) 6 (326 a 1 b 5)

ἀστεῖον (opp. κίβδηλον A I 7 10 (301 a 10)

ἀστερίζειν. τούτους ἠστερικέναι (v. l. ἠστερωκέναι) A II 13 3 (341 a 16)

ἀστερόεις Arati, Hesiodi A I 6 6 (294 a 12) Hi 26 2 (575, 9)

ἀστεροῦν. τούτους ἠστερωκέναι A II 13 3 (351 b 14) v. ἀστερίζειν

ἀστερωπός (σέλας) Eurip. A I 6 7 (294 a 18)

ἀστήρ (dist. ἄστρον) D 32 (466, 20) ἀστέρων ποικιλία A I 6 2 (293 a 9) οἶδα τῶν ἀστέρων τὸν ἀριθμόν He 17 (656, 4) οἰκοδεσποτοῦντες A V 18 6 (429 a 17) φωτίζονται A II 17 saepius — ἀεὶ θέοντας A I 6 11 (296 a 8)

placita A II 13 (341 a 3 b 3) I 3 1 (276 a 21 b 13) 4 3 (290 a 17) 7 30 (304 b 12) 33 (306 a 9 b 9) II 19 (347 a 10 b 6) V 20 1 (432 a 7 b 5) D 9 (450, 16) 10 (451, 3) 31 (466, 4) 32 (466, 18) Ph 13, 12 (547, 11) Hi 1 2 (555, 5) 2 2 (555, 21) 6 4 (559, 25) 7 4 (561, 3) 5 (561, 4) 6 (561, 8. 12) 8 6 (562, 14) 7 (562, 15. 17) 8 (562, 21) 12 2 (565, 2) 13 4 (565, 15. 16) Pl 2 (579, 17) 3 (580, 3) 11 (582, 25) E II 5 (588, 7) 7 (589, 4) 8 (589, 20)

ἀστραπή (placita) A III 3 (367 a 20 b 19) Hi 6 7 (560, 10) 7 8 (561, 17)

ἀστρολογία ναυτική Thaletis ThO 1 (475, 14)

ἀστρολόγος Hi 13 1 (565, 6) astrologi imperatorum aetate gratissimi 100 sq.

ἄστρον. ἄστρα ἰδίως ἥλιον καὶ σελήνην λέγεσθαι Posid. D 32 (466, 10) sed nullo fere discrimine utroque nomine utuntur

ἀτρεμής Parmen. A I 3 13 (284 t b 16 483, 6) Pl 5 (580, 24)
ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος D 9 (450, 18) inde Ἄτροπος cf. 324 n b 2 [Cornut. c. 13]
ἀτροφεῖν 487, 22
ἀτροφία A V 13 1 (424 a 9)
ἄτροφος (ἔμβρυον) A V 18 4 (428 a 23 b 7) 5 (429 a 11)
αὐγασμὸς ἡλίου A III 5 10 (373 a 24)
αὐγή (ἡλίου) A II 20 12 (350 a 4 b 6) III 1 2 (365 a 4 b 4) 8 (366 a 2 b 2) 5 12 (374 a b) Hi 7 8 (561, 19) τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγάς Heracliti A II 28 6 (359 a 4 b 4) (ἀστραπή) Hi 7 8 (561, 18) αὐγὴν προχεῖσθαι ἐκ τῆς ὁράσεως A IV 15 1 (405 b 28) 2 (406 a 1 b 1)
αὐγοειδής (σῶμα) Hi 19 10 (568, 15)
αὐθιγενής (ποταμῶν) 491, 1
αὐθυπόστατος ThO 10 (485, 8)
αὐλὸς πρηστῆρος (i. e. ἀκροφύσιον) Anaximandri A II 20 1 (348 a 8) 25 1 (355 b 21)
αὐλώδης Hi 6 4 (560, 1) v. αὐλός
αὔξειν. αὔξεσθαι A I 3 5 (279 a 14 b 11) (opp. μειοῦσθαι) A II 4 14 (332 b 14) (κατὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαίρεσιν) D 27 (462, 20) G 19 (611, 11) (dist. ἀκμάζειν, opp. φθίνειν) Hi 13 8 (565, 12 cf. Addenda 565, 2) (τὴν γῆν) A III 12 2 (377 a 30) (τὸ ἔμβρυον) A V 15 1 (425 a 16) 18 1 (427 a 27) cf. D 39 (470, 23) (τὰ φυτά) A V 26 (438 a 4 b 1) (τὰ ζῷα) A V 27 1 (440 a 6) (ἀναθυμιάσεως) D 13 (453, 29) (τὸν Νεῖλον) Hi 8 5 (562, 12) αὔξεσθαι ἄνω D 38 (470, 8) αὐξηθὲν ἔτι ThS 8 (501, 6) — ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ηὔξησαν Hi 21 1 (571, 7)
αὔξη. περισσή ἐστι (γῆ) τοῖς καρποῖς καὶ τῇ αὔξῃ A III 12 2 (378 a 1)
αὔξησις τῶν ζῴων καὶ φυτῶν D 10 (451, 5) (placita) A V 27 (440 a 3) αὔξ. καὶ μείωσις A I 23 2 (319 b 8) D 20 (458, 5) 27 (462, 22) μῖξις, αἴσθησις, αὔξησις Emp. ThS 12 (503, 3) πρὸς γένεσιν αὐξήσεως (ἀριθμῶν) Hi 2 10 (556, 25)
αὐξητικός (πῦρ) D 33 (467, 5) (κίνησις) G 22 (612, 15)
αὖος (αὔων ξύλων, opp. χλωρῶν) ThS 75 (521, 21)
αὔρα. τὰς ἀπὸ τῶν ἀστέρων αὔρας (v. l. αὐγάς) A I 4 4 (290 a 30)
αὐστηρός ThS 84 (525, 7)
αὐτάρκεια A V 30 3 (443 a 10)
αὐτάρκης (βίος) Hi 24 1 (573, 4) αὔταρκες dist. ἄπειρον A II 9 3 (338 a 19 b 20) αὐτάρκως Hi 17 (566, 26)
αὐτεξούσιος G 24 (614, 3) τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης ποιῶν Hi 21 2 (571, 13)
αὐτίκα γοῦν in exemplo A III 5 1 (372 a 3 b 3)
αὐτοκίνητος (ψυχή) A IV 2 1 (386 a 11 b 3 t b 5) 2 2 (386 b 4, t b 4) 3 1 (387 a 13) Hi 19 10 (568, 12)
αὐτοματισμός opp. εἱμαρμένη Epic. Hi 22 3 (572, 7) E II 8 (589, 9)
αὐτόματος. τὸ αὐτόμ. dist. τύχη Arist. A I 29 3 (325 a 4 b 16) ἐκ τοῦ αὐτομάτου A II 8 1 (337 a 7 b 29) V 2 3 (416 a 19) αὐτομάτως (coni. τυχικῶς) A V 12 1 (423 a 12)
αὐτός. Σωκράτην αὐτόν (opp. τὴν οὐσίαν) D 27 (463, 13) αὐτὰ (*sua sponte*) ἐμφαίνεται τὰ εἴδωλα ThS 51 (514, 4) — αὐτὸς (i. e. *dominus*) ἔφα Pyth. He 16 (655, 9) — αὐτὸν αὑτῷ τὸν κόσμον τὸ τρέφον παρέχεσθαι A II 5 2 (333 a 4) αὐτὴ ἐξ αὑτῆς (opp. ἔξωθέν τι) D 37 (469, 25) αὐτὸς αὑτὸν ThS 53 (514, 14) cf. He 17 (655, 28) αὐτὴ ἐφ' ἑαυτήν Hi 2 10 (556, 26) — αὐτὸ τοῦτο τὴν τῆς φύσεως δύναμιν A I 1 1 (274 a 23) αὐτὸ τοῦτο ἄνθρωπον (opp. οἱ ἐπὶ μέρους) A I 3 8 (282 a 20) αὐτὸ τοῦτο ThS 14 (503, 12) 21 (505, 15) 82 (524, 12) τοῦτο αὐτό ThS 46 (512, 14) — αὐτὸ μόνον 489, 19 — μὴ εἶναι ταὐτόν ... μηδ' ἕτερον, ἀλλὰ μόνον οὐ ταὐτόν D 27 (463, 1) τοὺς αὐτοὺς ἡμᾶς εἶναι ταῖς οὐσίαις D 27 (463, 10) ὡς ἢ ταὐτὸν ἢ παραπλήσιον ὂν τῇ αἰσθήσει τὴν φρόνησιν ThS 10 (502, 8) τὰ μὴ ταὐτὰ ThS 49 (513, 14) 63 (517, 13) ταὐτὰ λέγειν syn. ἀφομοιοῦν ThS 90 (526, 26) ταὐτό ... ὥσπερ ThS 53 (514, 17) εἰς τὸ αὐτὸ A I 4 1 (289 a 12) ἐπὶ τὸ αὐτὸ A IV 19 3 (409 a 2) ἐν ταὐτῷ A I 4 2 (289 a 15) ThO 5 (481, 3. 4) ἐν ταὐτῷ ἀθρόα 490, 16 — κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως (Stoica formula) A I 27 5 (322 b 11) II 4 13 (332 b 10) D 22 (459, 14)

ἑαυτοῦ. πνεῦμα κινοῦν ἑαυτὸ πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἐξ αὑτοῦ D 28 (463, 14) καθ' αὑτὸ τὸ ὕδωρ ὑποστὰν A I 4 4 (291 a 6) ἐντελέχειαν καθ' ἑαυτὴν οὖσαν ἅμα καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντεταγμένην (τὴν ψυχήν) Peripat. A IV 3 10 (388 b 19) αὐτὰ καθ' αὑτὰ A IV 11 5 (401 a 6) ποιότητα καθ'

(492, 9) — μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον Ecphanti Hi 15 2 (566, 18) οὐ προσήκουσαν τῇ γῇ τὴν μέσην χώραν τοῦ παντός Plat. ThO 22 (494, 2) — γῆν μετεώρον Anaximandri Hi 6 3 (559, 22) — τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐγεννᾶτο ἐκ τῆς γῆς A V 18 1 (427 a 18) γεγονέναι τὰ ἄστρα ἐκ γῆς Hi 7 5 (561, 4) 13 4 (565, 16) cf. 3 (580, 1) τὴν γῆν ὑποστῆναι ἐκ τῶν βαρέων παγέντων Hi 8 2 (562, 3) cf. A I 4 3 (290 a 25) κοίλην καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλώμασιν Hi 8 5 (562, 11) κεῖσθαι ἐν μέσῳ οὐδὲν μέρος οὖσαν τοῦ παντός Archelai Hi 9 3 (563, 21) λίμνην εἶναι a sole siccatam (eiusd.) Hi 9 4 (563, 26) γῆν ἄπειρον Xenophanis Hi 14 3 (565, 28) Pl 4 (580, 17) γῆ Anaximandri expl. Pl 2 (579, 12) τὴν γῆν τοῦ πυκνοῦ καταρρυέντος ἀέρος γεγονέναι Parmen. Pl 5 (581, 4)

dea Γαῖ' εὐρύστερνος Hesiodi Hi 26 2 (574, 30) Stoicorum A I 7 33 (306 a 9 b 9) μήτηρ credita A I 6 11 (296 a 4) γῆν ἢ τὸ ἐν αὐτῇ πνεῦμα (Δήμητρα) Ph 12, 26 (546 b 22) 15, 32 (549 b 16) (Ῥέα) Chrys. Ph 12, 24 (546 b 20)

γηθεῖν. γέγηθα He 1 (652, 9)

γήϊνος (πύκνωμα) A II 20 14 (350 a 21 b 21) (σελήνην) Hi 8 10 (562, 27)

γίγνεσθαι (γίνεσθαι, γείνεσθαι). στάχυν γενηθῆναι A I 5 4 (292 a 11) γινόμενα (opp. ἀΐδια) He 8 (653, 12) τὸ γενόμενον πᾶν ἀνάγκην ἔχειν φθαρῆναι Hi 19 10 (568, 15) κατὰ τὸν χρόνον γίνεσθαι τὰ γινόμενα Zeno D 26 (461, 5) μήτε γίνεσθαι μήτε συνεστάναι Hi 22 2 (572, 2) ὡς οὐ γινομένων ἀλλ' ἐνυπαρχόντων πρότερον ThO 4 (479, 7) τὰ μὲν γεγονότα γέγονε, τὰ δὲ γινόμενα γίνεται, τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται A I 28 3 (323 a 14 b 20) πάντα τὰ γενόμενα καὶ τὰ γινόμενα καὶ τὰ ἐσόμενα Ph 3 d 8 (532 b 6) cf. 4 a 1 (532 b 7) Hi 7 1 (560, 14) Pl 7 (581, 11) τὰ γενόμενα τῆς ἀταξίας A II 7 7 (337 b 21) — ἀνωτέρω γενέσθαι A III 15 5 (380 a 2) (ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ τόπῳ) A I 12 2 (310 a 16 b 22) ὅταν ὁ ἥλιος γένηται εἰς δυσμάς (v. l. ἐν δυσμαῖς) A III 5 6 (372 a 33 b 33) ἐν τῇ πάσῃ οὐσίᾳ γίνεται i. e. *resolvitur in universam* οὐσίαν D 37 (469, 14) ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γινόμενος A III 1 5 (365 a 15 b 15) Hi 7 6 (561, 10) γενόμενος μετὰ τούτους Hi 3 1 (558, 14) — ἐγένετο *vixit* Hi 1 4 (555, 12) *natus est* Hi 6 7 (560, 11) γεγενῆσθαι *natum esse* Hi 8 13 (563, 12) ῥοβ καὶ ῾[illegible] μισυ ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ γόνιμα A V 18 5 (429 a 2) γίνεσθαι τεσσαράκοντα [illegible] πάντα He 16 (655, 18) — γείνατο Hesiod. Hi 26 2 (575, 21)

γενητός (in libris saepe γεννητός) στοιχεῖα τῶν γενητῶν A I 3 22 (288 b 11) opp. ἄφθαρτος A I 5 3 (292 a 8) 22 2 (318 b 13) II 4 1 (331 a 16 b 16) velut κόσμος A V 19 1 (430 a 4) ThO 11 (485, 19. 20) E III 22 (591, 18) γενητός κατ' ἐπίνοιαν [illegible] κατὰ χρόνον A II 4 1 (330 b 16) γενητοί *mortales* A I 6 14 (296 a 24)

γινώσκειν μηθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ Ph 9, 33 (544, 7) cf. 4 d 7 (534 b 3) γνῶθι σαυτόν Socratis Hi 18 1 (567, 2) ἀφ' οὗ τὴν Κυρηναϊκὴν φιλοσοφίαν ἔγνωμεν G 3 (600, 13)

γλισχρός ThS 66 (518, 4)

γλυκύς (ὕδωρ) A III 16 6 (382 a 10) A IV 1 2 (385 a 3) D 14 a (Add. p. 455) ThO 23 (495, 2) τὸ γλυκύ (sc. ὕδωρ θαλάσσης) A III 4 4 (371 b 13) τὸ γλυκὺ καὶ [illegible] ThS 28 (507, 16) ὃ ἡμῖν γλυκύ, τοῖς ἄλλοις πικρόν ThS 63 (517, 14) γλυκὺς χυλός expl. Democr. ThS 65 (517, 26) Plat. ThS 84 (525, 11)

γλῶττα saporum index A IV 18 1 (407 a 13) 2 (407 a 15) 21 3 (411 a 10) 4 (411 a 20) ThS 38 (510, 7) 43 (511, 19) 44 (512, 1) 84 (525, 10) 86 (525, 22) αἰτία τοῦ εὖ λέγειν ThS 24 (506, 14) cf. 11 (502, 23) 24 (506, 15) σημεῖα τοῖς κάμνουσιν ἐκ αὐτῆς ThS 43 (511, 20)

γνώμη A I 3 2 (277 a 3) 7 2 (298 a 14) τούτῳ προσέθεσαν τὴν γνώμην ThS 2 (499, 9) τῆς ἀθεμίτου γν. E II 7 (589, 1) τῆς ἐμῆς γν. ἐξήλασεν He 6 (653, 2)

γνωρίζειν saepe i. q. αἰσθάνεσθαι velut τὰ συγγενῆ ThS 1 (499, 5) 7 (500, 27) 10 (502, 10) 28 (507, 16) 50 (513, 27)

γνώριμος i. e. γνωστός A IV 9 18 (398 b 24) 488, 26 — *familiaris, discipulus* Hi 13 4 (565, 4) G 3 (599, 2)

γνῶσις (αἰσθήσεων) D 16 (456, 9) ThS 3 (499, 15) 15 (503, 22) 17 (504, 10) ἔχειν τινὰ γνῶσιν ThS 4 (500, 5) γν. ἀληθινὴν λαβεῖν Hi 15 1 (566, 12) εἰς γν. ἡμᾶς ἥκειν G 9 (605, 14) G 11 (606, 4) εἰς γν. ἀφικόμεναι G 24 (614, 15)

γνωστικός A V 2 2 (416 a 13 cf. n a 5) 5 (602, 17)

γονεύς. τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις πόθεν γίνονται (placita) A V 11 (422 a 13 b 1) 12 (423 a 10 b 2)
γονή *semen* A I 3 1 (276 a 15 b 7) V 7 7 (420 a 17) *generatio* D 20 (458, 2)
γόνιμος (σπέρματα) A V 10 2 (422 a 3) (τὰ ἑπταμηνιαῖα) A V 18 tit. (427 a 16 b 2) γόνιμα γεννᾶσθαι A V 18 4 (428 a 19 b 4) 5 (429 a 3) 6 (429 a 28) (ὄγδοος μήν) A V 18 3 (428 a 9) (ἀριθμόν) Hi 2 10 (556, 25) τὸ ἐκ τοῦ ἀιδίου γόνιμον θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ Anaximandri Pl 2 (579, 13)
γραμματικός A III 17 7 (383 b 22)
γραμμή A I 16 1 (315 b 1) 4 (315 b 11) D 5 (449, 6) 24 (460, 15) ὁρῶμεν κατὰ γραμμὰς ἢ κατ' εὐθείας ἢ κατὰ καμπύλας ἢ κατ' ἀνακλωμένας, γραμμὰς δὲ λόγῳ θεωρητὰς καὶ ἀσωμάτους A III 5 3 (372 a 14 b 14)
γονοποιός (ὕδωρ) He 2 (651, 12)
γόνος (i. e. σπέρμα) A V 6 1 (419 a 4) 9 2 (421 a 16) 13 2 (424 a 18) γόνοι σπερματικοί A V 11 1 (422 a 17) (mulieris) A V 11 2 (422 a 21) γ. ἀνθρωπίνου ὀσμήν Hi 2 14 (557, 25)
γοῦν ad exemplum rationem confirmans inducendum A I 3 8 (277 a 13 b 9) 5 (279 a 6 b 4) 27 1 (322 b 4) [340 b 2] II 19 3 (347 b 15) IV 12 5 (402 a 21) 17 2 (407 a 7 b 7) 20 3 (410 a 18) D 11 (452, 3. 16) 12 (453, 7) 13 (454, 1) 14 (455, 8) 28 (464, 4) ἤδη γοῦν D 13 (454, 9) αὐτίκα γοῦν A III 5 1 (372 a 3 b 3) — *igitur* Pl 3 (580, 4)
γράφειν. in verbis scriptoris citandis γράφει (γέγραφεν) usitatum A I 18 6 (316 b 15. 317 b 1) 27 1 (322 b 4) 30 1 (326 a 12) 20 3 (349 b 1) cf. καθάπερ αὐτὸς γράφει A III 3 4 (369 b 22) γράφει διαρρήδην A III 4 4 (371 b 17) — συμπεφορημένως γέγραφε ThO 2 (477, 6) — γράφειν exempl. categ. ποιεῖν Hi 20 2 (570, 17)
γραφή. ἐν γραφαῖς καταλιπεῖν 475, 13
γυμνός Hi 24 2 (573, 7)
γυμνοσοφισταί ἐν Ἰνδοῖς Hi 13 1 (565, 5)
γυνή A V 6 1 (419 a 8) γυναικῶν εὐμορφία A V 19 5 (431 a 3) (κοινάς Platonis) E I (587, 18) III 22 (591, 20) γυναιξὶ συνών E III 44 (593, 14) γυναῖκες στεῖραι (placita) A V 13 (424 a 1 b 1)
γυρός Hi 6 3 (559, 24 cf. p. 218)
γωνία ThS 83 (524, 22) He 17 (655, 33)
γωνιοειδής ThS 67 (518, 16. 18)
γωνοειδής ThS 65 (517, 22. 25 cf. n b 16 Hist. pl. I 10 1)

δαίειν. δάσσαντο Hesiodi Hi 26 2 (574, 25)
δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ (Eurip. immo Critiae) A I 7 2 (298 a 25) δαίμονι ῥέξαι πᾶν δυνατόν Callim. A I 7 3 (299 a 4) (syn. τὸ κακόν, opp. θεός) A I 7 18 (302 a 9) (ὑποσελήνους ἀοράτους) A I 7 30 (304 b 13) δ. κυβερνήτις A II 7 1 (335 b 15)
περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων placita A I 8 (307 a 4) 7 11 (301 b 2) 18 (302 a 9) 30 (304 b 13) 8 2 (307 a 10) II 7 1 (335 b 15) cf. I 25 3 (321 t b 5) Hi 2 13 (557, 16) 3 1 (558, 14) 19 9 (568, 9)
δαιμόνιος. τὸ δαιμόνιον (i. e. θεός) Ph 9, 31 (544 b 6)
δακρύειν He 4 (652, 10)
δάκρυον. δακρύοις τέγγει Emped. A I 3 20 (287 a 10) expl. idem A V 22 1 (434 a 13)
δακτύλιος (εἰς κηρὸν ἐκτυποῖ) A IV 20 2 (410 a 10)
δάκτυλος μέγας τοῦ ποδός A V 17 5 (427 a 12) δάκτυλον ἀποκοπείς 490, 17 κατὰ δάκτυλον μετρεῖν He 17 (655, 35)
Δαμασκηνός 481, 7
δαμνᾶ Hesiodi Hi 26 2 (575, 5)
δαπανᾶν 487, 7 δαπανωμένης (syn. συντριβομένης) E II 8 (589, 10)
δάφνη A V 26 4 (439 a 13)
δέ in apodosi bipartitae periodi ThS 11 (502, 19) τὸ δὲ δή ThS 23 (506, 6) εἰ δὲ δή ThS 52 (514, 5)
δείδειν. δεδοικὼς τὸν Ἄρειον πάγον A I 7 2 (298 a 9)
δεικνύναι. δεικτέον ThS 52 (514, 10)
δείλη D 14 (454, 31)
δειλία Hi 19 16 (569, 11)
δεῖν. ἑξήκοντα ἑνὸς δέουσιν A II 32 2 (363 a 19) πεντηκοστῆς μιᾶς δεούσης A V 21 1 (433 a 10) δεῖν ἀμφοῖν πρὸς τὴν ὑπόστασιν D 2 (448, 11) ἔδει γίνεσθαι sim. ThS 28 (506, 12) 72 (520, 18. 20. 24) δεήσει εἶναι D 38 (469, 28) ἔλαττον τοῦ δέοντος A V 9 1 (421 a 10) 13 2 (424 a 14) δέον acc. abs. ThS 5 (500, 10) — δεόντως D 32 (466, 21) δεόντως ἂν λέγοιτο 489, 18
δεῖσθαι τροφῆς A II 17 5 (346 a 16 b 21) (συμμετρίας) ThS 3 (499, 17) (πίστεως)

ThS 31 (508, 7) 91 (527, 11) τῶν ἐξηγουμένων) G 2 (598, 8)

δεινός A IV 23 3 (415a5) δεινότατος παίδων Hes. Hi 26 2 (575, 19)

δεῖξις (v. l. διάταξις) A I 10 1 (308a19, 309b1)

δεισιδαιμονία E II 6 (588, 23)

δέκα. μέχρι τῶν δέκα A I 3 8 (281a14. 17 b12. 14)

δεκάμηνος. ἡμέραν ὁπόση νῦν ἐστιν ἡ δεκάμηνος A V 18 1 (427a21) τὰ δεκάμηνα A V 18 1 (427a24) 6 (429a27)

δεκάς Pythagorea A I 3 8 (281a13 b11) Hi 2 8 (556, 18)

δεκτικός τοῦ σώματος D 5 (449, 12) δεκτικὰ μόρια D 27 (462, 26)

δελφίς He 4 (652, 12)

δέμνιον A IV 12 6 (402a31)

δένδρον A I 6 5 (293a25) ἄρχεται τελειότητος A V 23 1 (435a3) πρῶτα τῶν ζῴων Emp. A V 26 4 (438a21) δένδρων κοπέντων D 14a (Add. p. 455) περιφυῆναι ... ὡς τῷ δένδρῳ φλοιόν Anaximandri Pl 2 (579, 15)

δεξαμενή Platonis A I 9 4 (308a7 b7) 19 1 (317a4 b25) Hi 19 1 (567, 9)

δεξιός. δεξιὰ (opp. ἀριστερὰ) τοῦ κόσμου A II 10 (339a1 b1) saepius — τὸ ἐκ δεξιᾶς καὶ ἐξ εὐωνύμου D 19 (457, 20) τὴν εἰς δεξιὰν κινεῖσθαι D 24 (460, 12) δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας sim. A V 7 4. 5 (420a2. 3. 8) Hi 8 12 (563, 9)

δέος. μετὰ δέους καὶ καταπλήξεως A II 18 2 (347a8)

δεσπόζειν. οὐ γὰρ ὅσιον δεσπόζεσθαί τινα τῶν θεῶν Pl 4 (580, 15)

δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειν A III 15 7 (380a16)

δεῦτε (Callimach.) A I 7 1 (298a3)

δεύτερος οὐδενός τὴν διάνοιαν G 3 (600, 14)

δέχεσθαι. τόπους τοὺς δυναμένους δέξασθαι A I 4 2 (290a9) (τὰ σπέρματα) A I 6 11 (296a7) (τὴν ἀνταύγειαν A II 20 12 (349a9 b22, t b12) τὰς αὐγάς A II 28 6 (359a4 b4) (ἔξωθεν ἀέρα) A IV 22 3 (414a4) τὸ μὴ δεχόμενον ἕτερον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον σῶμα D 5 (449, 11) αἱ δεδεγμέναι ταῦτα χῶραι 488, 16 δ. γλῶτταν τοὺς χυμοὺς ThS 25 (506, 27) (opp. διιέναι) ThS 50 (513, 22) δ. χύσιν καὶ διάλυσιν εἰς αὐτό D 21 (458, 20 cf. 459, 5) — δέξασθαι *pro vero recipere* A I 7 8 (300a22

δή. *manifesto* ὁρῶμεν δή A III 5 3 (372a14 b14) (praecedit in protasi ἐπειδὴ) D 2 (448, 2) κατὰ τοῦτο δή D 14 (455, 16) τὸ δὴ τοιοῦτον D 17 (456, 22) τοιούτου δὴ πυρός D 33 (467, 7) διὸ δή D 29 (464, 28) — *scilicet* αἰθέρα, πέμπτον δή τι σῶμα A II 7 5 (336a13) — *igitur* (quo ad propositum reditur) A I 1 2 (275a7) δὴ τοίνυν D 5 (449, 9) — δή relativo iunctum in Ario crebrum D 15 (455, 3[illegible]) 17 (457, 2) 31 (466, 16) 33 (467, 6) 3[illegible] (468, 22) 40 (472, 6) ὅσων δή ThS 12 (503, 2) ἅτε δή Aëtianum A III 12 1 (377a24) 15 5 (380a2) 15 6 (380a10) 1[illegible] (380b7) IV 13 10 (404b10) — τὸ δὲ δή ThS 23 (506, 6) οὐδὲ δὴ ThS 28 (507, 16) εἰ δὲ δὴ ThS 52 (514, 5) — δὴ ἄν contractum οὐ δἄν ThS 79 (523, 2)

Δήλιος Hi 2 11 (557, 7)

δῆλος. δῆλον (om. ἐστί) ἐκ... A I 5 4 (292a13 b15) 6 2 (293a7) D 36 (468, 14) δῆλον εἶναι D 27 (463, 6) ThS 21 (505, 13) — δῆλον ὡς Th ut ab adverbio δηλονότι discernat eo sensu quo alii δῆλον ὅτι adhibere solet: ThS 13 (503, 11) 39 (510, 18) 52 (514, 7) 70 (519, 25)

δηλοῦν. δηλῶσαι A I 1 1 (274a20) οὐ δηλοῖ τὰς σωματικωτέρας αἰσθήσεις ThS 37 (510, 3) *apparere* intr. (cf. Ind. Arist. 174a13) A I 11 4 (310b5)

Δημήτριος (ἄρτον) A I 3 5 (279a7 cf. n a2)

δημιουργεῖν. τὰς χεῖρας αἰτίας τοῦ δ. ThS 24 (506, 15) D 3 (448, 28) — sensu Platonico D 1 (447a25 cf. b18) Hi 19 2 (567, 14) τὸ δημιουργῆσαν ἐξ οὐσίας Stoic. D 37 (469, 20) τὸ πᾶν δεδημιουργῆσθαι Pl 7 (581, 8)

δημιουργὸς θεός Philol. A II 4 (332b22) Platonis D 1 (447b18) 493, 7 Hi 19 [illegible] (558, 2) — λόγον δημιουργὸν τῶν ὄντων A I 7 22 (303b9) δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν (opp. ὕλης) ThO 6a (482, 18)

δηνάριον A IV 11 5 (401a7. 9 cf. p. 101)

δήπου Hi 21 2 (571, 15)

δῆτα. τί δῆτα He 12 (654, 6)

διά. διὰ μακροτέρου *per longius intervallum* ThS 41 (511, 1) v. s. πολύς. διά τινος ὡρισμένου χρόνου (syn. περιοδικῶς) A III 2 1 (366a8 b8) διὰ παντός *semper* A III 1 1 (364a20 b13) 5 11 (374a2) G 24 (614, 18) — δι' αὐτὸν πάντα, inde Δία Chrys.

D 30 (465, 13) διὰ τοῦ πλήθους i. q. διὰ τὸ πλῆθος A I 3 23 (288 b 17)
διαβαίνειν πρὸς τὰ κατὰ μέρος A IV Pr (384 a 17)
διαβάλλειν τὸν λόγον Pl 4 (560, 11)
διαβεβαιοῦσθαι med. τοιοῦτόν τι διεβεβαιοῦτο D 28 (463, 14) Hi 21 2 (571, 11) E III 44 (593, 19)
διαβιοῦν Hi 24 2 (573, 7)
διαβοᾶν. διαβεβοημένος G 3 (599, 14)
διάγειν (sc. τὸν βίον) G 1 (597, 6)
διαγνωστικός G 1 (597, 10) 12 (606, 8)
διάγραμμα. τοῖς διαγράμμασι παρακολουθοῦμεν γινομένοις ThO 11 (486, 1)
διαδέχεσθαι τὴν αἵρεσιν Hi 2 1 (555, 16) G 3 (600, 16)
διαδιδόναι. πληγὴν δι' ὤτων ... μέχρι ψυχῆς διαδιδομένην A IV 19 1 (408 a 3 b 2) ThS 25 (506, 27) 40 (510, 19)
διαδοχή (φιλοσοφίας) A I 3 1 (276 a 9) 7 (280 a 14 b 8) κατὰ διαδοχὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν Hi 5 (559, 11) διαδοχὴν καταλελοιπότων G 3 (599, 11)
διάδοχος τῆς σχολῆς D 36 (469, 4) 476, 4 G 3 (600, 1)
διαδύειν. ταχὺ καὶ πάντῃ διαδύεσθαι ThS 65 (517, 23)
διαδύνειν ThS 65 (518, 2)
διαζευγνύναι. γενέσεις ἀσυμφυέσι τοῖς μορίοις διεζευγμένας A V 19 5 (430 a 24) ἡ γῆ ... διεζεύχθη 489, 30 ἐκ διεζευγμένων log. G 15 (607, 17)
διαθεῖν D 10 (451, 11) 20 (458, 1)
διάθεσις (σχημάτων) ThO 8 (484, 8) (syn. κρᾶσις) ThS 4 (500, 1) 19 (504, 25) 35 (509, 12) 39 (510, 16) 64 (517, 17) 72 (520, 15) διαθέσεις σπουδαίας animae, Zenonis Ph 8, 33 (543 b 3) διάθ. ἠθική Socratis G 1 (597, 9) cf. 3 (600, 7)
διαθιγή Democr. ThO 8 (484, 5)
διάθρυψις ὑετοῦ πεπηγότος D 35 (468, 3)
διαίρειν *in altum efferre* A V 26 4 (439 a 5) τῶν διηρμένων πρὸς ὕψος 486, 9 † διῆρε (? διέκρινε) A I 3 5 (280 a 5)
διαιρεῖν *dividere* A I 6 10 (295 a 15) 12 (296 a 12) (κατὰ σφαίρας) A I 7 32 (305 a 6) (εἰς πέντε ζώνας) A III 14 1 (378 a 22) IV 4 1 (390 a 1) (ὀνόματα εἰς σημαινόμενα sim.) G 14 (607, 3) εἰς ἓξ ὀρθογώνια τρίγωνα He 16 (655, 17) (εἰς ἄπειρον) D 5 (449, 5) (coni. συγχεῖσθαι) Stoic. D 20 (458, 1 cf. 5) — *distinguere* (τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰθέρα) ThS 59 (516, 6) (τοὺς μαθητάς) Hi 2 4 (556, 2) — *exponere* (τὰ τῆς ὄψεως πάθη) ThS 19 (504, 26) (τὴν διαφοράν) ThS 72 (520, 24) — med. διελέσθαι τὴν πραγματείαν A I Pr. 1 (273 a 8) τὴν φιλοσοφίαν A I Pr. 3 (274 a 2) — διαιρετὸς χρόνος D 6 (449, 17)
διαίρεσις def. G 14 (607, 1) (ἡ εἰς πλείω) A V 8 1 (420 a 23) (οὐρανοῦ) placita A II 12 (340 a 6 b 10) (γῆς) placita A III 14 (378 a 20) — διαιρέσεις philosophiae variae 70. 81[5] διαίρεσις (opp. σύγχυσις) Stoic. D 20 (458, 5. 7) (dist. ἀλλοίωσις, ἀνάλυσις) D 27 (462, 16) (ἀτόμων) Hi 22 2 (572, 4) — *distinctio* D 26 (461, 30)
διαιρετικός (opp. ἑνωτικός) A I 3 20 (287 a 4)
δίαιτα Hi 9 5 (564, 5)
διακαίειν. διακεκαυμένος κύκλος A II 30 1 (361 b 12) (ζώνη) A III 14 1 (379 a 3) (ὥραν ἔτους) D 26 (462, 7)
διάκαυσις ἀστέρος A III 1 2 (364 a 23 b 16)
διακεῖσθαι v. διατιθέναι
διάχενος (πάθος Stoic.) A IV 12 (401 t b 7) (ἑλκυσμός Chrys.) A IV 12 4 (402 a 10, t b 5) 5 (402 a 18, t b 8)
διακόπτειν (τῷ τῆς χροιᾶς συντόνῳ τηλικαύτην ἀέρος ἀπόστασιν) A I 6 4 (293 a 21) (ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν) A III 5 10 (373 a 26)
διακοσμεῖν. διεκόσμησε (νοῦς) Anaxagorae A I 3 5 (280 a 5) 7 5 (299 a 21) 6 (300 a 2) Ph 4 a 7 (532 b 13) Hi 8 1 (561, 25) 19 1 (567, 8) D 37 (469, 16) 38 (470, 9)
διακόσμησις (coni. διάταξις τοῦ κόσμου) A II 4 13 (332 b 8. 12) D 29 (464, 14. 17) 31 (465, 16. 466, 2) 36 (468 a 28 b 28) 38 (469, 27. 470, 9)
διακραδαίνειν τοὺς τόπους (ἀναθυμίασιν) D 13 (453, 15)
διακριβοῦν ThS 82 (524, 13)
διακρίνειν *secernere* (ἄστρα) Arat. A II 19 3 (347 a 25 b 19) (ἰσθμοῖς) διεκρίνοντο αἱ λίμναι 491, 6 (καθ' ἓν ἕκαστον) ThS 61 (516, 26) (τοὺς χυμούς) A IV 18 1 (407 a 14) (ζῴων γένη) A V 19 5 (431 a 6) cf. Hi 9 6 (564, 6) (ἡμέραν καὶ νύκτα) A V 26 4 (439 a 1) (ἐκ πάντων ἕν) D 38 (470, 15) (τὸν αἰθέρα) A II 6 3 (334 a 2) (τοὺς κόσμους ὑπὸ τοῦ νοῦ) ThO 4 (479, 8) (ἄλλο πρὸς ἄλλο [l. ἄλλου]) Eurip. A V 19 3 (430 a 13) 490, 23 (ἄτομα) E II 8 (589, 16)

διάπυρος (τὰ ἄστρα) A II 13 5 (341 b 18) 6 (342 b 1) 20 6 (349 a 5 b 7, t b 7) 7 (349 b 8) (σύστασις) A III 2 3 (366 a 17 b 17) (λίθοι) A III 3 5 (368 b 23)

διαρθροῦν pass. (opp. τελειοῦσθαι τὰ ἔμβρυα) A V 21 2 (433 a 18)

διάρθρωσις (ἐμβρύων) A V 21 1 (433 a 8) 2 (433 a 14)

διαριθμεῖν ThS 27 (507, 8) διαριθμησάμενος ThS 10 (502, 9)

διαρρηγνύναι. διαρραγῆναι τοὺς τόπους D 13 (454, 10. 14)

διαρρήδην γράφει sim. A III 4 4 (371 b 17) D 38 (469, 26) He 15 (655, 1)

διασαφεῖν ThS 81 (524, 7)

διασκίδνασθαι Diog. Ap. ThS 45 (512, 9)

διασπᾶν. τὴν διασπασθεῖσαν (ἅλω, opp. ἐπιμένουσαν) D 14 (455, 2)

διασπείρειν. διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν A II 20 12 (358 a 3 b 5) διασπειρομένου πνεύματος A III 15 11 (381 a 9) τὸ ἄλογον καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ σώματος διεσπαρμένον Atom. A IV 4 6 (390 a 18)

διάστασις (περὶ σῶμα) D 2 (448, 5) τρεῖς (πλάτος βάθος μῆκος) D 19 (457, 23) ἡ κατὰ τὸ πλάτος A II 31 4 (363 b 9) κατὰ μίαν διάστ. D 5 (449, 9) — (opp. μῖξις) τῶν στοιχείων Emp. A I 30 1 (326 b 11)

διάστημα. τὸ μεταξὺ δ. τοῦ περιέχοντος καὶ τοῦ περιεχομένου A I 19 3 (317 b 28) τὸ κάτωθεν ἄνω δ. A II 10 1 (339 b 9) τὸ μεταξὺ τῶν κόσμων A II 1 8 (329 b 4) διαστήματα κόσμων ἄνισα Hi 13 3 (565, 11) κατὰ τὸ δ. τῆς ὑποκειμένης τροφῆς διέρχεσθαι τὸν ἥλιον A II 23 5 (353 a 8 b 9) (ὄψεως καὶ ἀκοῆς κοινόν) A IV 8 6 (395 b 14) (τὸ μέγιστον τοῦ σώματος) D 19 (457, 18) (κινήσεως) D 26 (461, 4. 8. 15. 23) (τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως) A I 21 2 (318 a 5 b 7) ἐκ τοσούτων διαστημάτων θεωρεῖται A I 6 4 (293 a 22) πῶς ἐμφαίνεται τὰ δ. ThS 54 (515, 1)

διαστολή (νέφους) A III 3 1 (367 a 28 b 27) — διαστολή τε καὶ συστολή A IV 22 3 (412 a 11. 413 a 24) διαστολαὶ δύο A IV 22 3 (414 a 13)

διαστρέφειν A V 8 3 (421 a 3) 13 1 (424 a 10)

διασῴζειν. (τὴν αὐτὴν διάταξιν) A II 4 13 (332 b 12) διασωθῆναι Pl 2 (579, 20)

διαταγή (i. e. διαθιγή Democr. expl. τάξις) A I 15 8 (314 b 5)

διάταξις (syn. διακόσμησις) τοῦ κόσμου A II 4 13 (332 b 12) D 29 (464, 15)

διαταράττειν A III 15 5 (380 a 5)

διατάττειν. τὸν τὰ πάντα διαταξάμενον (νοῦν) A I 3 5 (280 a 2 b 2) περὶ τούτων διετάττετο οὕτως D 12 (453, 10)

διατείνειν. (ἐπὶ τὰ ἄλογα) A IV 8 6 (395 b 10) (ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὀφθαλμῶν) A IV 21 3 (411 a 5. 7. 9. 11. 19) (ἐπὶ πολὺν τόπον δ. τὸ πάθος) D 10 (451, 18) (πόρρω) D 11 (452, 19) (εἰς πάσας τὰς αἰσθήσεις) D 16 (456, 8) (τὴν ἀπ' αὐτῆς δύναμιν εἰς τὰ περίγεια) D 31 (466, 14) Διὸς τὸ μὲν εἰς τὴν θάλατταν διατεταχὸς Ποσειδῶνα Diog. Bab. Ph 15, 29 (549 b 13)

διατελεῖν ἐναλλὰξ κινούμενα τὰ στοιχεῖα ThO 3 (478, 4) (ἀγαθόν) G 16 (609, 9)

διατηρεῖν Hi 12 1 (564, 26)

διατηρητικός 467 n a 8

διατιθέναι. ῥευστικῶς διακειμένη ἡ ὑγρὰ φύσις A I 4 4 (291 a 2) προσφερῶς διακεῖσθαι τοῖς μεμηνόσι A V 20 5 (433 a 3) τῶν ὁμοίως τούτοις διακειμένων D 24 (460, 14) cf. ThS 69 (519, 21)

διατμίζειν τὰ πνεύματα A III 4 4 (371 b 16)

διατρέχειν Hi 17 (566, 26)

διατριβή. διατριβὰς ποιεῖσθαι Hi 20 7 (571, 1) 23 1 (572, 21)

διάττοντες (placita) A III 2 (366 a 4 b 4)

διαυγάζειν A III 3 3 (368 a 4 b 8)

διαυγασμός (ἀστραπῆς) A III 3 1 (367 a 29 b 28)

διαυγής A II 25 11 (356 b 21) III 5 4 (372 a 19 b 19) ThS 73 (521, 2) 77 (522, 12)

διαυλοδρομεῖν D 13 (454, 8)

διαυλωνίζειν (τὸ πνεῦμα) D 14 a (Add. p. 455)

διαφαίνειν. διεφάνησαν *apparuerunt* 486, 20

διαφανής. τὸ διαφανές def. Arist. A I 15 10 (314 b 15) D 17 (456, 13) cf. ThS 26 (507, 2) 80 (523, 13) διαφανοῦς ἀντίληψις A IV 13 12 (404 b 22) — διαφανεῖς οἱ ὀφθαλμοί ThS 38 (510, 4) (ἥλιον) Hi 9 4 (563, 26) — διαφανῶς A IV 4 7 (390 a 21)

διαφέρειν ἀλλήλων A IV 11 1 (401 a 14) (πλεῖστον ὅσον) A I 2 2 (275 a 19) (τοσοῦτον ὅσον) ThS 48 (513, 5) (τοσοῦτον, ὅτι) D 3 (448, 16) δ. τι τὴν θέσιν ThS 62 (517, 1) δ. τι τὴν ἀπορροὴν τῷ ποιὰν

διέρχεσθαι (ἥλιον) A II 23 5 (353 a 9 b 10) (κεραυνὸς δι' ἱματίων) D 12 (453, 9) (σώματος δι' ἑτέρου) D 38 (470, 4) διὰ πλείστου κενοῦ ThS 55 (515, 5) — *exponere* διῆλθον διὰ πλειόνων G 16 (608, 5) περὶ τῆς οὐσίας G 16 (608, 17)

διευτονεῖν ThS 7 (500, 22 cf. n b 5)

διέχειν (πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων) Emp. ThS 16 (504, 2)

διηθεῖν. (ἥλιον) διηθοῦντα πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς A II 20 12 (349 a 10 b 23, t b 1) τὰ γεννητικὰ τοῦ πυρὸς διηθεῖται A III 3 11 (369 b 18) (διὰ τῆς γῆς) A III 16 5 (382 a 4) ThO 23 (495, 4) Hi 14 4 (566, 1) ὕλην διηθημένην A I 15 10 (314 b 15)

διήκειν (διὰ τοῦ ὑγροῦ δύναμιν θείαν) Stoice A I 7 11 (301 b 3) διῆκον (v. l. ἐνδιῆκον) δι' ὅλου τοῦ κόσμου A I 7 33 (306 b 5 a 5) τὸν διὰ τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα (λόγον) A I 28 1 (323 a 2 b 2) — διήκειν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι διαφράγματος A IV 5 9 (391 a 21) ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης A IV 15 3 (406 a 7 b 7) (διὰ βάθους) D 3 (448, 17) (ἐπὶ πλεῖον) D 31 (465, 24) (διὰ πάντων τὴν πρόνοιαν θεοῦ) Hi 21 1 (571, 10) διήκειν (? διοικεῖν) πάντα τὸ θεῖον E III 36 (592, 24) (ἐπὶ [? διὰ] πάντων) G 16 (609, 4) (ψυχὴν δι' ὅλου τοῦ κόσμου) He 14 (654, 30)

διηνεκῶς G 16 (609, 2)

διηχεῖν (τὸ κενόν) A IV 16 2 (406 a 23 b 23)

διηχής. τοῦ μεταξὺ διηχοῦς Arist. D 17 (456, 16 cf. Prisc. metaphr. p. 245, 1 Wimmer)

διιέναι τὸ πνεῦμα διὰ παντός ThS 44 (511, 29) (διὰ παντὸς τοῦ σώματος) ThS 45 (512, 4) 47 (512, 24) δι' ὧν διιέναι (sc. πῦρ) ThS 7 (500, 25)

διικνεῖσθαι τὸν ψόφον ἄχρι τοῦ ἐγκεφάλου ThS 28 (507, 20)

διιστάναι τὰ τέως διεστῶτα πελάγη 489, 29 διιστᾷ τὰς νεφέλας (ἄνεμος) Hi 6 7 (560, 11) cf. Hi 7 8 (561, 17) — τριχῇ διαστατόν A I 12 1 (310 a 9 b 17) G 23 (612, 19)

διισχυρίζεσθαι G 16 (609, 7)

δίκαιος (θεός) D 29 (464, 28) κατὰ τὸ δίκαιον ἀπονέμεται A I 28 3 (324 b 1) τὸ δοκοῦν δίκαιον οὐκ εἶναι δίκαιον Democr. E III 14 (590, 32) οὐδὲ δίκαιον παριδεῖν G 3 (600, 14)

δικαιοσύνη Hi 19 16 (569, 7) 20 5 (570, 30)

δικαστήριον (ἐν Ἅιδου) Hi 19 11 (568, 17) 22 5 (572, 17)

δίκη *poena* Hi 19 11 (568, 18) διδόναι δίκην καὶ τίσιν ἀλλήλοις τῆς ἀδικίας Anaximandri ThO 2 (476, 9) cf. G 24 (614, 8) — *lis* He 2 (651, 15) — δίκη dea facta A I 6 26 (296 a 21) δίκη Parmen. A I 25 3 (321 a 8 b 8, t b 5) II 7 1 (335 b 16) Chrysippi Ph 12, 4 (546 b 1)

δίκην *instar* (ἐργάτου sim.) A I 7 7 (300 a 14) 30 (304 b 8) II 4 15 (332 b 21) 7 1 (335 a 12 b 9) III 2 9 (367 a 11 b 10) 13 3 (378 a 13) IV 16 1 (406 a 19 b 19) E II 8 (589, 12)

διμερής (ψυχή) A IV 4 1 (389 a 11, t b 17) 6 (390 a 14)

δίμηνος A V 21 2 (433 a 18)

δινεῖν. δινούμενος καταφέρηται D 12 (452, 12)

δίνη. τῇ δίνῃ (v. l. τῷ δίνῳ) A III 17 9 (383 a 19 cf. b 28)

δίνησις A II 23 7 (353 b 14)

δῖνος (v. l. δίνη) A III 17 9 (383 b 28)

διοικεῖν. τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων A I 28 3 (323 b 18) cf. II 3 (319 a 10 b 11 saepius) E II 5 (588, 19) Epicur. E I (588, 3) Hi 3 1 (558, 15). vulgare apud Stoicos velut τὸν τὰ ὅλα διοικοῦντα θεόν D 29 (464, 27. 465, 2) 31 (466, 5) 37 (469, 19) Δία ... τὸν ἅπαντα διοικοῦντα λόγον Chrys. Ph 11, 17 (545, 13)

διοίκησις (ζῴων, praec. γένεσις) A II 30 8 (362, b 17) (τῶν ὅλων) D 29 (465, 7) Hi 2 3 (555, 22)

διοικητικός (τοῦ παντὸς τάξιν) A I 28 3 (323 a 10 b 11) 609, 6

διόπερ A I 6 9 (295 a 6). in ThS saepius διό, sed διόπερ 12 (503, 1) 32 (508, 20) 41 (511, 2) 88 (526, 9)

διορίζειν (τάξει καὶ θέσει) ThS 60 (516, 20) (τοῖς σχήμασι) ThS 69 (519, 13) (τοῖς μεγέθεσιν) ThS 71 (520, 11) (τῷ ἄνω καὶ κάτω) ThS 83 (524, 26) πότερον ... ἢ οὔ, καὶ τίς ἡ διάθεσις οὐδὲν ἔτι διώρικεν ThS 4 (500, 1) περὶ δὲ γεύσεως καὶ ἁφῆς οὐ διορίζεται καθ' ἑκατέρον οὔτε πῶς ... γίγνονται ThS 9 (502, 4) περὶ αἰσθήσεως, πότερα ... ἢ ThS 49 (513, 10)

διορισμός. ὁ καθ' ἕκαστα δ. Chrys. A I 28 3 (324 b 4) (σημειώδης) D 26 (461, 18. 21) εἰ μή τις λεχθείη περὶ τούτων δ. ThS 19 (505, 2)

δράκων He 4 (652, 14) κατὰ τὴν Ἰνδικὴν 487, 25

δριμύς ThS 63 (517, 15) δριμέα expl. ThS 67 (518, 15) 84 (525, 10) 86 (525, 22)

δριμύτης ThS 65 (517, 23) δρειμύτητος ἀπολαύων Ph 15, 12 (548b35)

δρόμος ἡλιακός A III 1 2 (365a2b3) δρόμου (σελήνης) περίοδον D 34 (467, 19)

δροσίζειν. τὸ δροσίζον A III 5 8 (373a15 b15) ἐν νέφει δεδροσισμένῳ D 14 (455, 15)

δρόσος (placita) A III 3 4 (370b24) D 11 (451, 19. 25) 35 (468, 2) πεπηγυῖα D 35 (468, 5)

δυάς. ἡ ἀόριστος Pythag. A I 3 8 (281a7b5. 282a29) 7 18 (302a9b20) Hi 2 6 (556, 12) Xenocr. A I 7 30 (304b2)

δύειν. ἐδεδύκεσαν κατὰ τῆς θαλάττης 486, 19 δύεται ἥλιος Hi 9 4 (564, 1)

δύναμις *potentia* Hi 20 5 (570, 29) πεντεκαιδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς (σελήνης) ζῷα τῇ δυνάμει A II 30 1 (361a6b7) σώματος δυνάμει ζωὴν ἔχοντος A IV 2 6 (387a3b3) (ἀσυμφύλους) A V 13 3 (424a21) (τῆς αὐξήσεως) D 10 (451, 5) δ. ποιητικὴν δίδωσι ThO 3 (478, 7) (συναπτικὴν τῶν μερῶν cet.) Ph 8, 1 (542, 1) (θεία) Hi 15 2 (566, 16) (πληκτική) A I 4 2 (290a5) (τῆς φύσεως) A I 1 1 (274a23) (τῶν δέκα ἐν τοῖς τέσσαρσι A I 3 8 (281a18b15) θεία (Ionicorum) A I 7 11 (302b1) 13 (302b7) κινητικὴ τῆς ὕλης (i. e. εἱμαρμένη) Zenonis A I 27 5 (322b10, tb9) cf. 28 3 (323a9b10) — (opp. ὕλη) A V 4 2 (417a22) (ἀσώματος A V 4 2 (417a22) D 5 (449, 13) — δυνάμεων ὑγροῦ ξηροῦ ψυχροῦ θερμοῦ πικροῦ γλυκέος καὶ τῶν λοιπῶν A V 30 1 (442a4b2) δυνάμεις (βαρύτητες cet.) Aristot. D 14a (Add. p. 455) δυνάμεις (χυλῶν) ThS 67 (518, 19) 72 (520, 16) (ἐναιθέριοι Platon.) A I 7 31 (305, b4) δύναμεις ἐκ θεοῦ Plat. E II 6 (588, 26) (opp. ἐνέργημα Epicuri) A IV 8 2 (394a10b11) (αἰσθήσεως) A IV 8 1 (394a3b3) ψυχῆς (opp. ὄργανον σώματος) A IV 8 3 (394a17b18) (θείας, τὰς ψυχάς Speusipp.) Ph 7 b4 (538b14) (γνωστικήν) G 5 (602, 17) (δι' ἧς ζῶμεν, ψυχήν) G 24 (613, 9) ἡ ψυχὴ δ. ἀπὸ ἄστρων ῥέουσα He 2 (651, 11) — *facultas ingenii* ThS 11 (502, 24) 24 (506, 13) — κατὰ τὰς δυνάμεις (opp. κατὰ τὰς οὐσίας) A I 3 22 (288b11) δυνάμει (opp. ἐνεργείᾳ Arist. A I 15 10 (314b19) Hi 19 3 (567, 16) cf. πάντα φθαρτὰ ἐν δυνάμει E III 12 (590, 25) (opp. ἐντελεχείᾳ) Arist. A I 16 3 (315a3b5) D 3 (448, 21) ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν μονάδα ἐν τοῖς δέκα, κατὰ δὲ δύναμιν ἐν τοῖς τέσσαρσι A I 3 8 (282a5) — ***potentia*** arithmetica Hi 2 9 (556, 24) 10 (556, 26. 557, 13) — ***auctoritas*** ThO 9 (484, 20) — ***significatio*** D 18 (457, 6)

δυναμοδύναμις Hi 2 10 (556, 26)

δυναμόκυβος Hi 2 10 (557, 1)

δυνατός. δυνατόν (om. ἐστί sequ. inf.) A I 7 3 (399a4) saepe in ThS velut 36 (509, 20) 51 (514, 2) δυνατὸν ὄν ThS 72 (520, 24) δυνατῶς Hi 2 3 (555, 24)

δυσαρεστεῖν. τῇ Πολυκρ. τυραννίδι δυσαρεστήσας A I 3 9 (283a15)

δυσδίοδος ThS 73 (521, 1)

δύσις. διχῶς λέγεσθαι D 32 (466, 25) (opp. ἀνατολή) A II 13 14 (343a5b9) D 14 (455, 28) def. Chrys. D 32 (466, 23) — περὶ δύσιν (opp. ἕωθεν) D 14 (454, 31)

δυσχολία ThS 14 (503, 18)

δυσκόλως G 19 (611, 14)

δυσκρασία τῶν σωμάτων A V 20 4 432a18)

δυσμή. ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς A III 13 3 (378a14)

δύσπνους ThS 21 (505, 20)

δυσπρόσοδος G 6 (603, 19)

δυστυχεῖν E III 24 (591, 29)

δυστυχής A V 18 6 (429a19)

δυσχεραίνειν G 16 (608, 8)

δύσυδρος (χωρία) 491, 8

δυσχερής. τὰ συμβαίνοντα δυσχερῆ ThS 4 (500, 6) 35 (509, 15) δυσχερῶς Hi 2 18 (558, 12)

δυσώδης. δυσωδέστατον 487, 17

δυτικός (μέρη) A II 10 1 (339a7b7)

δωρεά Ph 11, 4 (545b4)

ἐᾶν (opp. ἀποφαίνεσθαι) Hi 23 3 (573, 1)

ἔαρ. ἔαρος καὶ μετοπώρου D 13 (453, 22) expl. Stoic. D 26 (462, 5)

ἑαυτοῦ v. s. αὐτός p. 729b

ἑβδομάς πρώτη A IV 11 4 (400a25) δευτέρα A V 23 1 (435a1. 7)

ἔγγειος A III 17 5 (383b14)

ἐγγελᾶν. ᾧ ἐγγελῶσα Hi 1 4 (555, 10)

ἐγγίγνεσθαι. ἐγγιγνομένην ἶριν A III 5 9 (373a20 cf. nb13) πάθος τὸ ἐγγεγενημένον διὰ τῆς ὁράσεως ἐν τῇ ψυχῇ A IV

(288a8b8) 7 28 (303b23) 32 (305a3b10) 10 4 (309a5) IV 2 6 (387b4) D 2 (448, 3) (τῆς ὕλης ἀφαιρεθὲν D 2 (448, 10) (syn. μορφή, ἐντελέχεια, τί ἦν εἶναι, οὐσία ἡ κατὰ τὸν λόγον, ἐνέργεια) D 3 (448, 14) εἴδη τῶν σωμάτων (velut σχήματα, πέρατα) A IV 6 2 (392a10b15) εἴδη σύνθετα A IV 8 6 (395b3) 10 2 (399a6b7) — τὸν σοφὸν αἰσθήσει καταληπτικὸν ἀπὸ τοῦ εἴδους τεκμηριωδῶς Stoic. A IV 9 17 (398b21)

εἰδωλολατρία E II 6 (588, 22)

εἴδωλον (zodiaci) A I 6 6 (294a3) εἰδώλου A II 20 12 (350a5 cf. tb2) — εἴδωλα Atom.: εἰδώλων προσιόντων (προσπιπτόντων) A IV 8 10 (395a3. 5b27) παραστάσεις A V 2 1 (416a8) πρόσπτωσις A V 2 3 (416a19) εἴσκρισιν A IV 13 1 (403a3b3) εἰσκρίσεις A V 12 3 (423a24) φύσις A I 7 34 (306a16b15) cf. IV 13 6 (403b24) 14 2 (405a12b11) ThS 51 (514, 5) εἰδώλοις τὰς ἀκτῖνας ἀνέμιξε (ἀκτινείδωλον) Hestiaeus A IV 13 5 (403b19a8)

εἰδωλοφανής (ζῴων γενέσεις) Emped. A V 19 5 (430a26)

εἰκάζειν D 39 (471, 3) He 16 (655, 16)

εἴκειν A II 8 2 (338a5b6) V 26 1 (438a10b6)

εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε A I 6 2 (293a4)

εἰκονίζειν (ἰδίᾳ) A I 10 1 (308a17)

εἰκόνισμα Hi 19 2 (567, 13)

εἰκοσάεδρον A II 6 5 (334a22b13) He 16 (655, 20)

εἰκών τοῦ βλεπομένου A V 11 3 (423a4) εἰκόνων ἠράσθησαν γυναῖκες A V 12 2 (423a20) (αἰῶνος) Plat. A I 21 2 (318a4b6) (συχναὶ ἑνὸς ἀνδρός) D 1 (447a11b10)

εἱλεῖν. εἰλούμενον κύκλῳ D 12 (452, 25)

εἰλικρίνεια τῶν στοιχείων A II 7 7 (337b12) εἰλικρινής A IV 9 9 (397b22) D 21 (459, 3) 29 (465, 9) 31 (466, 2) — εἰλικρινῶς φιλοσοφεῖν G 3 (599, 8)

εἱμάρθαι. τὰ μὲν εἱμάρθαι (l. εἱμαρτά), τὰ δὲ ἀνειμάρθαι (l. ἀνείμαρτα) A I 27 4 (322a14) — περὶ εἱμαρμένης placita A I 27 28 (322a1b1, tb1) — praeterea Heracliti A I 7 22 (303b9) cf. εἱμαρμένην ἀνάγκην ThO 1 (476, 2) — Parmen. al. A I 25 3 (321a8b8) 4 (321b11) — (opp. ἡ παρ' ἡμᾶς αἰτία) Platonis A I 27 3 (322a5) Hi 19 19 (569, 19) — οὐκ αἰτίαν, τρόπον δέ τινα αἰτίας συμβεβηκότα πως τοῖς τῆς ἀνάγκης τεταγμένοις Arist. A I 29 2 (325b12) εἱμαρμένη Stoicorum A I 7 33 (306a4b4) D 20 (458, 2) 29 (465, 2) Ph 12, 1 (545b30) Hi 21 2 (571, 11) E II 5 (588, 18) G 24 (614, 6) — (opp. αὐτοματισμός Epic.) Hi 22 3 (572, 7) — περὶ εἱμαρμένης scripsit Chrysippus A I 28 3 (323b14)

εἶναι. κοῦφα καὶ ἔστι καὶ δοκεῖ ThS 88 (526, 8) οὐκ ἔστιν D 26 (461, 3) ἔστι πως ὑπολαβεῖν ThS 20 (505, 3 cf. 504, 26) 80 (523, 16) — εἶναι idem fere quod γίγνεσθαι velut τὸ φρονεῖν εἶναι τοῖς ὁμοίοις ThS 10 (502, 8) τὴν ὀσμὴν ἐγγὺς εἶναι μᾶλλον ἢ πόρρω ThS 30 (508, 2) ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἶναι ThS 31 (508, 6) ὁμοίως τῆς ἐμφάσεως οὔσης ThS 40 (510, 22) cf. 41 (511, 8) 55 (515, 8) — ὅλον ὂν περὶ τὴν συνοχὴν τῆς ἰδίας εὐδαιμονίας A I 7 7 (300, a10) — τοῦτο δ' ἦν i. f. q. τοῦτο δ' ἐστί A I 11 2 (309a16b14 cf. Index Aristot. p. 220a45) 12 6 (311b19) IV 3 11 (389b1 cf. a1) cf. Hi 2 8 (556, 17) — τὸ τί ἦν εἶναι Arist. D 3 (448, 14. 23) — ἀλλὰ γὰρ ἔστω He 3 (651, 17) — ἔστιν [ἔσθ'] ὅτε A II 29 7 (360b25) = ThO 19 (493, 4) D 13 (453, 20) 14 (455, 16) — εἶναι abundat G 3 (599, 4 ut γενέσθαι 599, 5) om. A I 29 4 (325b32) et saepius velut ὥστε σύμμικτον A II 25 15 (357b4) — ἐστί substantivo adiectivoque neutri generis iunctum omitti solet, si infinitivus subsequitur, v. s. δῆλον, εὔλογον, ἄλογον, εὔηθες, ἱκανόν, οἷόν τε, ἀληθές, ἀνάγκη, ὄφελος al., item post φανερόν sequente ὅτι q. v.

τὸ ὂν A I Pr. 3 (274a9) τὸ ὄντως ὂν (syn. τἀγαθόν) Plat. A I 7 31 (304a3b24) — Stoicorum (coni. σῶμα) D 18 (457, 15) 25 (460, 19) (opp. συμβεβηκός) D 18 (457, 11. 15) cf. 28 (463, 14) — πᾶν τὸ ὂν ἔχειν τινὰ γνῶσιν ThS 4 (500, 5) — (πλῆρες) Democr. ThO 8 (484, 3 cf. 10) He 13 (654, 16) ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ... τι A I 3 5 (279a4 cf. 5) τὸ μὴ ὂν Eleat. ThO 8 (483, 15) Pl 4 (580, 9) — εἴ τι παρὰ τὸ ὂν ὑπάρχει, τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν, τὸ δὴ μὴ ὂν ἐν τοῖς ὅλοις οὐκ ἔστιν Pl 5 (581, 3) — ὂν (ναστόν) et μὴ ὂν (κενόν) Leuc. ThO 8 (483, 22) οὐθέν, φησίν, γίγνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος Epicur. Pl 8 (581, 18) — ἐξ οὐκ ὄντων γίνηταί τι G 22 (612, 14) τῶν ὄντων θεωρητικός A I Pr. 3

ἐμπλάττειν. ἐμπλαττομένων τῶν πόρων ThS 14 (503, 15) ἐμπλάττοντα τὰ φλεβία ThS 66 (518, 6)
ἐμπλεῖν. ἐμπλεῖται θάλαττα 489, 23
ἔμπλεως (πυρός) A II 13 7 (342 b 4 t b 3)
ἐμπληξία. ταύτην τὴν ἀνδρείαν ἔχουσι, ἵνα μὴ τὴν ἐμπληξίαν εἴπω He 5 (652, 21)
ἐμπνεῖν. ἀνέμου ἐμπνέοντος θαλάττῃ A V 29 1 (441 a 9)
ἐμπνευματοῦν. μήτρα ἐμπνευματουμένη A V 8 3 (421 a 4)
ἐμπνευμάτωσις A V 6 1 (419 a 7) 8 2 (421 a 2)
ἐμπόδιος. ἐμπόδιον πρὸς τὴν ὄψιν ἂν εἴη ThS 53 (514, 20)
ἐμποδών. οὐκ ἂν ἦν ἐμποδὼν ThS 47 (512, 26)
ἐμποιεῖν τὴν ἐν ἡμῖν αἴσθησιν A IV 3 11 (389 a 6) ThS 14 (503, 20) (ἐπερεθισμὸν τοῦ σπερματικοῦ κινήματος) A V 19 5 (431 a 5) (λύπην) ThS 29 (507, 25) (κίνησιν ThS 55 (515, 4) (κενότητας) ThS 65 (517, 25)
ἔμπορος ἰχθύς Emp. Hi 3 2 (558, 22)
ἔμπρησις (νεφῶν) A III 3 9 (369 b 8)
ἐμπρησμός (ὁ κατὰ Φαέθοντα) A III 1 2 (364 a 26 b 19) (opp. κατακλυσμός) 490, 33 Pythagoreorum Hi 2 17 (558, 7)
ἔμπροσθεν (ὁ ἔ. αἰών) A I 7 8 (300 a 19) ἔ. καὶ ὄπισθεν A III 15 10 (380 a 26) τὴν ἔ. κινεῖσθαι D 24 (460, 12)
ἔμπτωσις (βιαία τοῦ ἡλίου εἰς τὰ νέφη) A III 2 10 (367 a 15 b 14) (φωτός vel πυρός vel πνευμάτων εἰς νέφος) A III 3 7 (368 b 28. 34) 9 (369 b 5) (ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς) D 13 (453, 12)
ἐμπυρίζειν. ἐμπυρισθεὶς διεφθάρη Hi 2 16 (557, 31)
ἔμπυρος (ἄστρα) A II 13 1 (341 a 6 b 4, t b 2) (λίθους) Hi 8 6 (562, 14)
ἐμφαίνειν (opp. ἀποκαλύψασθαι) A I 7 2 (298 a 10) διὰ τῶν ποιημάτων A IV 13 10 (404 b 12) (τὸ φοινικοῦν) D 14 (455, 11. 14) ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν ἐμφαινομένων A I 6 2 (293 a 3) ἐμφαίνεσθαι in ThS creberrimum velut 27 (507, 9. 12. 13) 36 (509, 20. 22) 37 (509, 25) 40 (510, 19) 42 (511, 10) 53 (514, 16) 54 (514, 32)
ἐμφανής G 11 (606, 5) 16 (608, 10) ἐμφανεστάτη λέξις Hi 19 21 (569, 26)
ἐμφανίζειν D 39 (471, 2)
ἔμφασις (σελήνης) A II 30 (361 a 1 b 1. 11) (κατοπτρική) A III 2 1 (366 a 12 b 12) IV 14 (405 a 1 b 1) (πώγωνος) A III 2 3 (366 b 25) (εἰδώλων) A IV 14 2 (405 a 12 b 11) velut ἶρις sim. D 14 (454, 27. 455, 1. 5) (ἡλίου) D 14 (455, 15) (ἀχλυώδης) D 14 (455, 24) (ἰριοειδεῖς εὐθείας) D 14 (455, 30) (τῆς κόρης) ThS 27 (507, 9) περὶ τῆς ἐμφάσεως κοινὴ ἡ δόξα ThS 36 (509, 17) ὁρατά μέν, ἔμφασιν δὲ οὐ ποιοῦσιν ThS 36 (509, 21) ἐμφάσεως αἴτιον τὸ φῶς ThS 37 (509, 28) ἔμφ. ὁ ἥλιος ποιεῖ ThS 54 (514, 24. 31) cf. praeterea 27 (507, 23) 47 (512, 20) 50 (513, 17) 52 (514, 7. 9) 80 (523, 16) — κατ' ἔμφασιν (opp. καθ' ὑπόστασιν) A III 5 1 (372 a 2. 5 b 2. 5) 6 (374 a 11)
ἐμφερῶς A I 27 4 (322 a 9)
ἐμφράττειν. ἐμφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν Hi 6 4 (560, 2)
ἔμφρων. ἐμφρονεστέρους ThS 48 (513, 4)
ἐμφύειν. ἐμφύεσθαι νοῦν πᾶσιν Hi 9 6 (564, 8) — ἔμφυτον θερμόν A IV 22 1 (412 a 4) V 15 4 (426 a 6) (θεός) Stoic. G 16 (609, 4)
ἐμφυσᾶν. ἐμφυσώντων κναφέων τοῖς ἱματίοις A IV 19 2 (408 a 19)
ἔμψυχος (τὸ πᾶν) A I 7 11 (301 b 2) (ὁ κόσμος, placita) A II 3 (329 a 9 b 10) Ph 11, 27 (545 b 22) (σφαῖραι, coni. ζωτικαί Arist.) A II 3 4 (330 a 9 b 12) (ζῷα) A V 26 1 (438 a 7 b 3) (αἰθήρ) D 9 (450, 19) (ἄστρα) D 31 (466, 5) — τὰ ἔμψυχα (opp. ἄψυχα) ThS 12 (502, 27) 46 (512, 12) 48 (513, 2) — ἐμψύχων ἀπέχονται Brachmanes, Pythag. Hi 24 1 (573, 4) E I (587, 3) III 8 (590, 10)
ἐμψυχοῦν. ἐμψυχοῦσθαι ἡμᾶς He 14 (654, 31)
ἐμψυχρία (opp. θερμόν) A II 4 5 (331 b 10)
ἔμψυχρος. ἐμψυχρότερος ὁ ἀήρ ThS 53 (514, 23)
ἐναέριος (δυνάμεις) A I 7 31 (305 b 5)
ἐναιθέριος (δυνάμεις Plat.) A I 7 31 (305 b 4) (θεόν i. e. νοῦν Stoic.) A I 7 33 (306 b 10)
ἔναιμος (ζῷα) ThS 23 (506, 8)
ἐναλλακτικός (σχέσις) A I 29 1 (324 b 20)
ἐναλλὰξ κεῖσθαι ThO 3 (478, 4) S 7 (500, 26)
ἐναλλάττειν. ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς A V 7 4 (420 a 5) ἐναλλάττειν intr. ThS 53 (514, 20)
ἐναντιοδρομία Heracliti A I 7 22 (303 b 10)
ἐναντίος. τὰς ἀλγηδόνας γίγεσθαι τοῖς ἐναν-

(456, 5) τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς D 17 (456, 13 cf. v. 5) ἐνεργείᾳ (opp. δυνάμει) Arist. A I 15 10 (314b19) Hi 19 3 (567, 16)

ἐνεργεῖν A V 20 4 (432a18) D 3 (448, 27) Hi 20 2 (570, 17)

ἐνέργημα (opp. δύναμις) Epicur. A IV 8 2 (394a11b12)

ἐνθεαστικός (syn. ἔνθεος A V 1 1 (415a11)

ἔνθεος. κατὰ τὸ ἔνθεον ὅπερ ἐστὶν ἐνθεαστικόν A V 1 1 (415a11) (κόσμος) A V 20 1 (432b6) ἔνθεος γενόμενος He 17 (655, 26)

ἐνθουσιασμός A V 1 4 (416a2)

ἐνθουσιαστικός [A V 1 1] 415a13

ἐνιαυτὸς ἡλιακός A II 32 3 (364a2b6) D 10 (451, 12) 29 (465, 7) — (placita) A II 32 (363a5) — μέγας def. A II 32 1 (363b22) D 37 (469, 14)

ἔνικμος D 14a (Add. p. 455)

ἔνιος. ἀπ' ἐνίων καὶ ἐνίοτε ThS 33 (508, 23) κατὰ ἔνια πεπυκνῶσθαι ThS 62 (517, 4)

ἐνίοτε A II 7 4 (336a10) ἀπ' ἐνίων καὶ ἐνίοτε ThS 33 (508, 23) 46 (512, 18)

ἐνιστάναι. ἐνεστάναι τὸν χρόνον expl. Stoic. D 26 (461, 10) (ἐνιαυτόν) D 26 (461, 10) οὐθεὶς ἐνίσταται χρόνος Chrys. D 26 (461, 29) ἐνεστηκός (syn. παρόν dist. παρεληλυθός, μέλλον) D 26 (461, 9. 14. 32) — ἐνστησάμενος *orsus* A II Pr. (327a6) τὴν πρόοδον ἐνστησαμένους G 2 (598, 15)

ἐνισχύειν ἑκάστῳ ThS 63 (517, 12) πρὸς τὴν αἴσθησιν ThS 67 (519, 1)

ἐννεακαιδεκαετηρίς A II 32 2 (363a18b27)

ἐννεακαιδεκαπλασίων A II 25 1 (355a19b15)

ἐννεάς. laus eius Porphyrio frequens 98. 99[1], sed omnino Homerica 99

ἐννόημα Stoic. A I 10 5 (309a9) def. φάντασμα διανοίας λογικοῦ ζῴου εἰληφὸς τοὔνομα παρὰ τοῦ νοῦ A IV 11 4 (400a26. 29) 5 (401a4) D 40 (472, 1)

ἐννοηματικός (ὅροι, opp. οὐσιώδεις) G 11 (606, 6)

ἔννοια. ἐλάβομεν ἔννοιαν θεοῦ A I 6 8 (294a21) cf. 6 (292a20) 6 2 (293a1) 10 (295a17) — Stoicorum A IV 11 tit. (400a2. 8) (φυσικῶς γίνονται, syn. προλήψεις) A IV 11 3 (400a17) τεχνικαί, quae ἔννοιαι καλοῦνται μόνον) A IV 9 3 (400a21) — ἔ. καλοῦ τε καὶ κακοῦ A V 23 1 (435a8) — κατ' ἔννοιαν G 7 (604, 3)

ἐνοικεῖν absol. D 29 (464, 22)

ἐνοπτρίζειν. τῶν ἐνοπτριζόντων νεφῶν D 14 (455, 31)

ἔνοπτρον A II 20 12 (350a3b4) D 14 (455, 25 cf. 20)

ἐνοῦν 489, 29

ἐνοχλοῦν (opp. κινοῦν, σῶμα) A IV 20 2 (410a11. 12)

ἔνστασις. μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν A IV 13 2 (403a6b6. 10) ἐνστάσεις ποιεῖται 485, 18 — i. q. δίαιτα G 3 (602, 5)

ἐνσωματοῦν He 3 (652, 1)

ἐνταῦθα (opp. ἄνω) ThS 88 (526, 11)

ἐντείνειν A IV 15 3 (406a10b9) ἐντεταμένους ἔχειν τοὺς κλάδους A V 26 1 (438a8b5 cf. n b2)

ἐντελέχεια Arist. etym. D 3 (448, 19) πρώτη (i. e. ψυχή) A IV 2 6 (387a1b2, tb1. 5) 3 1 (387a15) 10 (388b18) ἐντελέχεια (syn. εἶδος et ἐνέργεια) A I 2 2 (275a31) 3 22 (288a8) 16 3 (315a4b6) IV 2 6 (387a4b4, tb3) D 3 (448, 14) ἐντελεχείᾳ (opp. δυνάμει) D 3 (448, 22) ἐντελέχεια (v. l. ἐνέργεια) κινητοῦ A I 23 2 (319b3) v. ἐνδελέχεια

ἐντελής (ἔκλειψιν) A II 24 4 (354a13b15)

ἔντευξις πρὸς ἀλλήλους G 6 (603, 19)

ἔντεχνος (πνεῦμα) G 20 (611, 17)

ἐντὸς αὐτοῦ A IV 22 3 (414a6) ἡ ἐντὸς ἀναθυμίασις D 13 (453, 19) τὸ ἐντὸς ὄψεως ThS 7 (500, 24) τὸ ἐντὸς φῶς ὑπὸ τοῦ ἐκτός ThS 8 (501, 3) (ἀήρ) ThS 41 (511, 7) ἡ ἐντὸς πλάξ τῶν κοχλιῶν ThS 73 (521, 3) ἡ ἐντὸς ἁφή (Stoic. i. q. Arist. κοινὴ αἴσθησις) A IV 8 7 (395b17) τὰ ἐντὸς ἀγαθά (i. e. τὰ περὶ ψυχήν) Hi 20 5 (570, 30) — ἐντὸς γένηται ThS 55 (515, 7) — ἐντὸς τῆς πεντηκοστῆς *intra L dies* A 21 2 (433a16)

ἔντροφος. ἔντροφον εἶναι ἀλήθειαν τοῖς σπουδαίοις G 13 (606, 21)

ἐντυγχάνειν A III 3 14 (370a3b10) IV 14 3 (405a10b18) ὅτῳ ἂν ἐντύχῃ D 12 (452, 26)

ἐντύπωσις ThS 51 (514, 1)

ἔνυγρος Hi 7 7 (561, 16)

ἔνυδρος (δυνάμεις) A I 7 31 (305b6) (ζῷα) A V 20 1 (432a5b4) ThS 36 (509, 23) He 4 (652, 15)

ἐνυπάρχειν absol. ὡς οὐ γινομένων ἀλλ' ἐνυπαρχόντων ThO 4 (479, 7) ThS 22

71 (520, 7) 79 (523, 1) — ἐοικυίας νεφελοειδεῖ πλήματι A II 30 7 (362 b 11) εἰκότα λόγον ἢ ἀναγκαῖον Plat. ThS 86 (525, 24) εἰκότως A I 3 8 (282 a 30) G 16 (608, 13)

ἐπαγγέλλεσθαι. ἀποδώσειν ἐπηγγέλλοντο ThO 8 (484, 9) οἱ Περιπατητικὴν ἐπαγγελλόμενοι E II 7 (588, 29) ἐπαγγέλλονται περὶ τρισχιλίων ἐτῶν He 3 (652, 2)

ἐπαγωγή (κλάδων, v. l. ἐπαναγωγή) A V 26 1 (438 a 9 b 6)

ἐπαινεῖν Ph 6 b 2 (536, 2)

ἐπαίρειν τοῦ Νείλου τὸν ὄγκον A IV 1 1 (384 a 22) τὴν κεφαλὴν He 14 (654, 27)

ἐπαίσθημα (αἰσθήσεως ἐνέργημα, syn. αἰσθητόν Epicur.) A IV 8 2 (394 a 11 b 12)

ἐπαλλάττειν τοὺς πόρους ThS 80 (523, 13) (opp. εὐθεῖς εἶναι) ThS 80 (523, 14) (opp. κεῖσθαι κατ' ἀλλήλους) ThS 80 (523, 18)

ἐπάλληλος. στεφάνας περιπεπλεγμένας ἐπαλλήλους A II 7 1 (335 a 8 b 5)

ἐπαναγωγή κλάδων A V 26 1 (438 a 9 b 6)

ἐπαναπληροῦσθαι τὸ ἐνδεές ThS 8 (501, 4)

ἐπανέρχεσθαι. ἐπανελθοῦσα D 37 (469, 14. 16)

ἐπανιέναι εἰς τὴν αὑτοῦ φύσιν He 6 (653, 6)

ἐπανισοῦν ThS 8 (501, 3)

ἐπάνοδος τῶν ἑπτὰ πλανητῶν A II 32 2 (364 b 4)

ἐπαφή (χειρῶν) A IV 13 9 (404 a 4 b 6, t b 4)

ἐπεί c. infin. in orat. indir. saepius velut ThS 8 (501, 6) — *quoniam aliter* (omissa protasi hypothetica ex superioribus repetenda) A I 3 18 (286 a 3 cf. n a 3) ἐπεί τοί γε A I 7 3 (299 a 7) ἐπεὶ ... γε ThS 33 (508, 23) 54 (514, 26) 89 (526, 22) ἐπεὶ οὖν (?) ThS 23 (506, 9)

ἐπεισάγεσθαι A I 18 6 (317 b 2)

ἐπεισδέχεσθαι A IV 22 2 (412 a 26)

ἐπεισιέναι (κενὸν τῷ οὐρανῷ) A I 18 6 (316 b 16) τοῦ κατόπιν ἐπεισιόντος (πνεύματος) D 12 (452, 24) ἐπεισιὸν ἔξωθεν ThS 13 (503, 8)

ἐπείσοδος A IV 22 1 (412 a 1) V 15 3 (426 a 2)

ἔπειτα ThS 47 (512, 21) (om. δέ, enuntiata iungens) ThS 50 (513, 20) 52 (514, 10) praec. πρῶτον μέν ThS 13 (503, 4) 21 (505, 17) 51 (514, 2) 79 (522, 28) 87 (526, 1) v. s. πρότερος

ἐπερεθισμός τοῦ σπερματικοῦ κινήματος A V 19 5 (431 a 4)

ἐπέρχεσθαι τῷ δίσκῳ νεφῶν A II 24 5 (354 a 15 cf. n a 8) ἐπὶ τὰ ὠφελεῖν πεφυκότα G 1 (597, 17)

ἕπεσθαι Hi 21 2 (571, 13) He 8 (653, 13)

ἐπέχειν τάξιν (πατρός) A I 10 1 (309 b 1) (ἑστίας) A II 7 7 (337 b 10) (κέντρου τῇ περιοχῇ τῆς σφαίρας) A III Pr. (364 a 16) (βρεφῶν) A V 27 1 (440 a 10) τόπον D 10 (451, 16) 27 (463, 3) ἐπεχόμενον ὑπὸ σώματος A I 20 3 (317 b 34. 36) — *iudicium cohibere* D 36 (469, 5)

ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας τασσομένας A I 28 3 (323 b 25) ἐπί c. gen. in exemplis creberrimum velut ἐπ' ἀνδριάντων A I 5 3 (292 a 4) καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίγνεται A III 2 4 (366 a 19 b 27) προστιθεὶς τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης A III 3 2 (368 b 1) itemque A IV 12 5 (402 a 19) 17 2 (407 a 9 b 9) 19 4 (409 a 14) 20 1 (410 a 1) 2 (410 a 16) 22 1 (412 a 18) 23 3 (415 a 5) V 2 3 (416 a 21) 20 4 (432 a 20) 24 4 (436 a 12) 26 4 (439 a 12) D 13 (454, 3) 24 (460, 13) 28 (463, 22. 24) ThO 11 (486, 2) 29 (507, 29) 42 (511, 9) 88 (526, 22) G 19 (611, 13) singulariter καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάττης, ὅταν μηδὲν αὐτὴν κινῇ ἠρεμεῖ (sc. ἡ θάλαττα) A V 29 1 (441 a 7) ἐπὶ τῷ Arat. A I 6 6 (294 a 6. 13) ἐπί οἱ ibid. (294 a 7) ἐπὶ πᾶσι (i. e. τελευταῖον) A I 6 30 (296 a 30) D 31 (466, 12) ἄποιον μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει *quantum per ipsius naturam licet* A I 9 4 (308 a 6 b 7) cf. II 4 2 (330 a 17, 331 b 1) ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ A I 12 1 (310 a 11 b 19) — ἔκλειψιν ἡλίου ἐφ' ὅλον μῆνα A II 24 4 (354 a 12 b 14) αὐτὸν ἔπ' Arat. A I 6 6 (294 a 11)

ἐπιβαίνειν. ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός A I 7 32 (305 a 3 b 11) ᾧ ἐπιβεβήκαμεν Hi 6 3 (559, 25) τῶν ἀφανεστέρων ἐπιβεβηκέναι G 3 (601, 8)

ἐπιβάλλειν (αἴσθησιν ἢ νόησιν μηδενί) A IV 8 10 (395 a 4 b 28) ἐπιβαλλομένους (med.) πολλοῖς ὀλίγα ἐπιτελεῖν ThS 11 (502, 20)

ἐπίβασις 491, 2

ἐπιβολή (sc. νοημάτων) καθ' ἑτέρας καὶ ἑτέρας ἐπιβολάς A I 28 3 (323 b 27) ἐπιβολή πρὸς τὸν περικείμενον ἀέρα A IV 15 3 (406 a 9 b 9)

ἐπιβρίθειν. τοῖς ἐπιβρίσασι δεινοῖς 491, 16 ἐπιβρίσαντος τοῦ πυρός Pl 10 (582, 11)

ἐπίγειος A II 17 4 (346 a 14)

(559, 2) — Xenophanis ThO 5 (480, 8) Hi 14 2 (565, 25) Pl 4 (580, 14) G 7 (604, 18) — (πρῶτον, ἄψυχον, opp. τοὺς γεννωμένους ὑπὸ τούτου) Parmen. Ph 5 a 2 (534 b 6) — Emped. Hi 3 1 (558, 17) — Prodici Ph 10, 4 (544 b 13) E III 21 (591, 15) — μὴ θεοὺς εἶναι Protagor. E III 16 (591, 1) item Theodorus E III 24 (591, 26) — κατὰ νόμον εἶναι πολλοὺς θεούς, κατὰ δὲ φύσιν ἕνα Antisth. Ph 7 a 32 (538 b 10) — θεοῦ τὴν μορφὴν οὐχ ὁρᾶσθαι Xenophontis Ph 6 d 4 (537 b 3) — Platonis A I 3 21 (288 a 1 b 1) (πρῶτος opp. ἔκγονα) A I 7 31 (305 b 6) θεὸς καὶ τἀγαθόν ThO 9 (485, 3) θεός, ὕλη, παράδειγμα Hi 19 1 (567, 7) 3 (567, 14) cf. He 11 (653, 28) εἷς καὶ πολλοί Hi 19 6. 7 (567, 27) E I (587, 13) θεοὶ θεῶν Hi 19 7 (568, 2) (γενητούς) Hi 19 8 (568, 5) (ἀναίτιος) Hi 19 19 (569, 21) E I (587, 8) II 6 (588, 24) (πρῶτον αἴτιον) E II 6 (588, 26) III 22 (591, 17) G 16 (608, 9. 18) — θεὸς ἀνωτάτω Aristot. A I 7 32 (305 a 2 b 9) D 9 (450, 15) (σφαίρας κινοῦντες) D 9 (450, 14) E II (588, 31) III 31 (592, 10) — Stoicorum A I 6 1 (292 a 22) 7 33 (306 a 10 b 10) D 29 (464, 11. 19. 20) Hi 21 1 (571, 9) (θεός i. e. κόσμος) D 31 (465, 16) cf. E I (587, 16) θεῶν τὴν ἡγεμονίαν ἐχόντων, τῶν δ' ἀνθρώπων ὑποτεταγμένων D 29 (464, 24) τὸν θεὸν νοῦν ὁρίζουσι E I (587, 17) II 5 (588, 5) θεῷ σύγχρονον ὕλην E II 5 (588, 18) — θεὸς καὶ ὕλη Zenonis A I 3 25 (289 a 2 b 2, t b 3) E III 36 (592, 21) G 16 (608, 19) — θεὸς καὶ ὕλη ἀρχαί Cleanthis He 14 (654, 28) θεοὺς μυστικὰ σχήματα ἔλεγεν idem E III 37 (592, 31) — θεοὺς ἄρρενας (θηλείας) Chrysippi Ph 12, 9 (546 b 9) (κόσμος) Ph 11, 28 (545 b 24) 15, 4 (548 b 27) (ἥλιοι cet.) Ph 13, 8 (547 b 8) θεῶν ὀνόματα ἐφαρμόττει (τῇ ψυχῇ τοῦ παντός) Ph 15, 11 (548 b 34) — τὰ περὶ θεῶν λεγόμενα ἀνῄρει Posidonius E III 41 (593, 8) — θεοὶ ἀνθρωποειδεῖς Epicuri A I 7 34 (306 a 13 b 12) Hi 22 2 (572, 1) 3 (572, 5) Pl 8 (581, 17) E I (558, 3) τόπον κρατεῖν ὡρισμένον καὶ κινεῖσθαι μεταβατικῶς G 16 (609, 3) — θεὸς Brachmanum Hi 24 2 (573, 8)

θεότης. φρονοῦσι περὶ θεότητος Stoici E II 5 (588, 4) τὴν μίαν θεότητα μερίζειν εἰς ἥλιον cet. Stoic. E II 5 (588, 6)

θεραπαινίς Hi 1 4 (555, 11)

θερινός A II 19 1 (347 a 14 b 8) (τροπικὸς κύκλος) A II 10 2 (339 a 9 b 17) 12 1 (340 a 12 b 16) IV 1 7 (386 a 4) (ζώνη γῆς) A III 14 1 (378 a 23) (τροπή) A III 7 3 (375 a 10) IV 1 4 (385 a 9)

θερμαίνειν A V 29 1 (441 a 13) ThS 28 (507, 15) 30 (507, 32) 65 (517, 24. 25) 67 (518, 17) 75 (521, 18) 78 (522, 21) 84 (525, 9) Hi 7 6 (561, 12) 9 5 (564, 2)

θερμασία (τῆς ἐν τῷ σπέρματι ἐξατμισθείσης) A V 11 1 (422 a 19) (opp. ψῦξις) A V 9 1 (421 a 12) 15 4 (426 a 6 cf. n a 2) Hi 7 8 (561, 20)

θερμομιγής ἀήρ A II 20 13 (350 a 13 b 13)

θερμός (πνεῦμα) A IV 3 3 (388 a 1 b 1) θερμὸν ἔμφυτον A IV 22 1 (412 a 4) V 15 4 (426 a 7) θερμότερα ἄρρενα A V 21 2 (433 a 12) (τὸ ἐν τῷ αἵματι Emped. A V 24 2 (435 a 18) (ψυχικόν) Leuc. A V 25 3 (437 a 16) αὔξεσθαι τὰ ζῷα διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ θερμοῦ A V 27 1 (440 a 6) (τὸ ἐν τῇ γῇ) A V 26 4 (439 a 5) θερμοῦ ὑπόλειψις A V 30 4. 5 (443 a 8 b 8 a 13) θερμοῦ καὶ καπνώδους μῖξις D 14 a (Add. p. 455) θερμὴ ἀναθυμίασις Aristotelis D 13 (454, 23) τὸ θερμὸν τῷ ὑγρῷ ζῇ ThO 1 (475, 5) θερμοῦ οὐχ ὑπάρχειν φύσιν ThS 63 (517, 10) θ. τὸ λεπτόν ThS 75 (521, 24) τοῖς περὶ τὴν σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς ThS 86 (525, 22) θ. ἐμπίπτοντος εἰς τὰ νέφη Hi 8 11 (563, 5) (εἰς τὸ ψυχρόν) A III 3 4 (368 a 10 b 13) καταψυχθὲν τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ θ. A V 25 1 (437 a 3) — θερμόν, opp. ψυχρόν ThS 2 (499, 10) 28 (507, 15) 38 (510, 7) 59 (516, 5)

θερμόν τε καὶ ψυχρόν, ἅπερ ἀρχὰς τιθέασιν ThS 71 (520, 7) Anaximandri Pl 2 (579, 13) — Hipponis Hi 16 1 (566, 20) — Archelai A II 4 5 (331 b 10) Hi 9 2 (563, 16) He 11 (653, 27) Parm. ThO 6 a (482, 20) 13 (491, 20) ThS 3 (499, 15) — Platonis ThS 83 (524, 21) — Aristotelis A I 3 22 (288 b 12) — Stratonis A I 3 24 (288 b 19) E III 33 (592, 16)

θερμότης (ἀντιπίπτοντος ψύχους) A II 23 4 (353 a 5 b 6) (τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου) A III 3 3 (368 a 6 b 9) (τοῦ σώματος) A IV 3 11 (389 a 4) (opp. ψυχρότης) A V 7 1 (419 a 13) 30 1 (442 a 10 b 7) θερμότητα μὴ δύνασθαι μετεωρίζειν (ἀτμίδα) D 11 (452, 5)

b20) (διάνοιαν) ThS 3 (499, 16) (χρῶμα) ThS 76 (521, 27) (τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην ὄντος τόπου) Hi 4 3 (559, 5) καθαρώτατον σῶμα (θεός) Stoic. Hi 21 1 (571, 10) τοὺς μετέχοντας (τῶν ψυχῶν) καθαροὺς καθαρῶς A I 7 28 (303 b 28)

κάθαρσις (mulierum) A V 6 1 (419 a 1) 18 2 (428 a 7) (τῶν κακῶν) Hi 19 22 (570, 1) (τοῦ κόσμου) Stoic. Hi 21 4 (571, 20) τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἑτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν κάθαρσιν ὀνομάζουσιν Stoici Hi 21 4 (571, 21)

καθειργνύναι D 13 (453, 14. 27)

καθελκύειν A III 15 6 (380 a 9)

καθεξῆς E II 8 (589, 7)

κάθετος. κατὰ κάθετον *ad perpendiculum* A II 24 1 (353 a 22 b 18)

καθεύδειν ThS 21 (505, 21)

καθέψειν pass. (τὸ ὑγρόν) A III 16 4 (382 a 2)

καθηγεῖσθαι τῷ Πύρρωνι G 8 (601, 14)

καθηγητής A I 5 4 (292 b 1) G 3 (599, 5. 18. 600, 11)

καθηγητικός G 16 (609, 10) 19 (611, 6) addendum lexicis cf. 609 n b 1)

καθήκειν. τὰ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης καθήκοντα A III Pr. (364 a 13) — *convenire* ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις Stoic. D 38 (470, 11)

καθῆσθαι. καθήμενον (opp. ὀρθόν) A I 7 8 (299 a 9) κάθημαι (opp. περιπατῶ) D 26 (462, 8)

καθιδρύειν pass. (ἐν τῷ θώρακι) A IV 4 6 (390 a 16) (γῇ) D 23 (459, 24) (τὰ ἄστρα) D 31 (466, 4)

καθιέναι. καθιεμένων λίθων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ A III 3 5 (316 b 23) σπόγγον καθῇ τις εἰς οἶνον D 28 (464, 5)

καθίζειν He 4 (652, 17)

καθιστάναι. κατέστησε *(fecit)* ἐξηγητήν G 3 (599, 16) 16 (608, 10) καταστῆναι (opp. πλάζεσθαι) A III 13 4 (378 a 19) ἀκροατὴς καταστάς *(factus)* G 3 (599, 7. 600, 1) σηραγγώδη καθεστῶσαν (i. e. οὖσαν) A III 15 11 (381 a 8) IV 20 1 (410 a 1) καθίσταται *(fit)* 488, 26 G 5 (603, 6)

καθολικώτερον adv. A V 18 3 (428 a 12)

καθόλου φασὶ μὴ εἶναι θεούς A I 7 1 (297 a 16) D 14 (454, 30) 27 (463, 9) καθόλου μὲν οὖν ThS 2 (499, 11) τὸ καθόλου (opp. τὸ καθ' ἕκαστον) Arist. D 16 (456, 11) αἱ καθόλου δόξαι ThS 1 (499, 1) (opp. κατὰ μέρος) ὁρᾶν Pl 4 (580, 16) τὸ μὲν καθόλου πυρός (ἡμισφαίριον, opp. τὸ μικτὸν ἐξ ἀέρος καὶ πυρός) Emp. Pl 10 (582, 9)

καθορᾶν G 1 (597, 13) 6 (603, 12)

καί explicativum ThS 59 (516, 10 cf. n a 6) παραλείπει καὶ *(i. e.)* οὐ λέγει ThS 83 (525, 1) ψυχροῦ καὶ *(i. e.)* τῶν ἐναντίων ThS 4 (500, 4) 21 (505, 19) 52 (514, 5) — καὶ ταῦτα πολλάκις λέγοντα ThS 68 (519, 11) 69 (519, 21) — καὶ *(vel)* παντελῶς ἄτοπον ThS 28 (506, 7) εἰ ἄρα καὶ *(auch nur)* δεῖ λέγειν οὕτως ThS 35 (509, 10 n a 6) — καὶ ... μὲν in clausula (i. f. q. μὲν οὖν) ThS 8 (501, 11) 57 (515, 21) 68 (519, 4) — καί transpositum v. s. ἄλλως τε εἰ καί et εἰ μὴ καί — καὶ ante διὰ falso in libris insertum 289 n a 6

καίειν (τὸ πῦρ, opp. ψύχει ἡ χιών) ThO 10 (485, 16)

καινός (κόσμον, i. e. ἕτερον) He 18 (656, 12)

καίπερ c. part. ThS 20 (505, 2) 54 (515, 1)

καιρός. κατά τινα καιρόν A II 24 9 (355 a 9 b 8) ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ (χειμῶνος) A IV 1 5 (385 a 21) Hi 8 13 (563, 11) † καιρῷ περισσοτέρῳ E II 8 (589, 14) καιρὸς ἂν εἴη G 18 (610, 9)

καίτοι ThS 14 (503, 12) 17 (504, 8) 31 (508, 7) 37 (509, 28) ἧττον ὁρᾶται, καίτοι προσῆκε μᾶλλον ThS 51 (514, 3) 70 (519, 26) καίτοι ... γε ThS 53 (514, 23) 71 (520, 10) 90 (427, 2) — i. q. καίπερ c. part. καίτοι πάντων ἐνόντων 479, 1

κακία Hi 19 18 (569, 6) E III 14 (590, 32)

κακοδαίμων A I 7 7 (300 a 13) E III 23 (591, 24)

κακός (opp. ἀγαθός, dist. φαῦλος) A I 8 2 (307 a 13) def. G 5 (603, 5) κακοῦ παντὸς ἄδεκτον (deus Epicuri) A I 7 7 (300 a 10) κακοῦ φύσιν expl. Plato Hi 19 23 (570, 8) Arist. Hi 20 6 (570, 31) (ψυχῆς) He 3 (651, 19) — χείρων τὴν διάνοιαν ThS 44 (511, 26)

καλεῖν. τοῦθ' ὅπερ κεκλήκαμεν οὐρανόν A II 7 1 (336 b 2)

κάλλος (τῶν ἐμφαινομένων) A I 6 2 (293 a 2) (τοῦ κόσμου) A I 6 6 (294 a 1) (ἀγαθὸν σώματος) Hi 20 5 (570, 28)

καλός. οὐδὲν τῶν καλῶν A I 6 2 (293 a 4) καλοῦ τε καὶ κακοῦ ἔννοια A V 23 1 (435 a 8) καλὸς κἀγαθός Speusippi Ph 7 b 4

κατανικᾶν Hi 16 1 (566, 21)
κατανοεῖν τὰ ἄνω Hi 1 4 (555, 10) pass. Hi 2 15 (557, 29)
κατανόησις διαγνωστικὴ πράγματος G 12 (606, 8)
καταντικρὺ τῇ ἀνταυγείᾳ ἑαυτοῦ τεταγμένον A II 20 13 (350 a 10 b 10) III 5 11 (374 a 1) v. s. ἀντικρύ
καταξιοῦν G 3 (600, 5)
καταπατεῖν τὰ δόγματα He 15 (655, 1)
καταπαύειν G 8 (605, 8)
καταπηγνύναι. καταπεπηγέναι τὰ ἄστρα ἥλων δίκην A II 14 3 (344 a 4 b 3)
καταπίνειν. μοῖραι μεσόγειοι κατεπόθησαν 489, 23 cf. 490, 2
κατάπληξις. μετὰ δέους καὶ καταπλήξεως A II 18 2 (347 a 8)
καταπλήττειν. καταπλαγεὶς τῇ σοφίᾳ Hi 2 18 (558, 11)
καταράττειν (ἡ ὕδατος φύσις) 486, 15
καταριθμεῖν med. ThS 12 (503, 2)
καταρρεῖν. τῶν καταρρευσάντων ποταμῶν Hi 8 4 (562, 9) τοῦ πυκνοῦ καταρρυέντος ἀέρος Parm. Pl 5 (581, 4)
καταρρηγνύναι. καταρρήγνυται ὕδωρ A IV 1 7 (386 a 8)
κατάρχειν. (φιλοσοφίας) A I 3 7 (280 b 11) G 3 (599, 14. 601, 5)
καταρχή plur. *primitiae* Ph 14, 9 (547 b 39)
κατασβεννύναι A I 3 11 (284 a 3)
κατασκευάζειν A I 3 5 (279 a 20) (τὸν κόσμον) A I 7 7 (300 a 7) (πλήμμυραν) A III 17 1 (382 a 21 b 8) *comprobare* 486, 6 τὰ ὑφ' ἡμῶν κατασκευαζόμενα ἀποδεικνύωμεν G 8 (605, 6)
κατασκευή (κόσμου) A I 7 7 (300 a 16) *comprobatio* 487, 9
κατασκήπτειν. ἐπὶ γῆν κατασκήψῃ κεραυνός D 12 (453, 1) cf. 490, 32
καταστάζειν ὄμβρους A III 4 4 (371 b 15)
κατάστασις (trad. ἀνάστασις) 469 n 6
καταστέλλειν τὸν περὶ θεὸν τῦφον Epic. Pl 8 (581, 17)
κατάστημα (caeli) A V 30 2 (443 a 7)
καταστρέφειν. μήτρας κατεστραμμένως προσπεφυκυίας τῇ γαστρί A V 14 2 (425 a 5) τὸν βίον καταστρέφει E II 7 (589, 4)
κατασύρειν 491, 1
κατασχολεῖν. τὸ κατησχολημένον περὶ τὸν βίον A I Pr. 2 (273 a 22)
κατατεφροῦν D 13 (454, 15)

κατατιθέναι *deponere* Hi 2 16 (558, 2) καταχεῖσθαι Hi 20 2 (570, 18)
κατάτρησις A II 20 14 (350 a 22. 351 b 1)
καταυγάζειν A III 2 5 (366 a 22 b 30)
καταφέρειν A I 4 4 (291 a 3) II 13 9 (342 a 4 b 13, t. b 5) III 2 9 (367 a 12 b 11) 4 1 (370 a 18 b 30) D 11 (451, 24. 452, 18) 12 (452, 22) 35 (468, 2) Pl 4 (580, 12) Hi 7 7 (561, 15) 8 5 (562, 18) καταφέρονται Καλλάνου Hi 24 7 (574, 3)
καταφλέγειν A II 13 3 (341 a 16 b 14) III 1 2 (364 a 26 b 19)
καταφορά A III 4 2 (371 b 4) 5 (371 a 5 b 21)
καταφρονεῖν (θανάτου) Hi 24 3 (573, 14) (παιδίων) Hi 17 (655, 28)
καταχρῆσθαι (τῇ αἰτίᾳ) ThO 20 (493, 6)
καταχρηστικῶς λέγεται (opp. κυρίως) A IV 19 1 (408 a 4 b 3)
καταχρίειν Hi 2 15 (557, 27)
καταχρύσως ironice Ph 17, 6 (550 b 15)
κατάψυξις A V 24 2 (435 a 17) 25 1 (437 a 4) D 13 (453, 16)
καταψύχειν A III 12 1 (377 a 25) V 25 1 (437 a 3) 30 6 (444 b 2) D 11 (451, 30) 13 (454, 17) κατεψυγμένην ὥραν ἔτους D 26 (462, 8) (ἀέρα) D 26 (462, 9)
κατέρχεσθαι. ἐπί τινα τρόπον κατελήλυθεν οὐ πάνυ ... εὐδοκιμηκότα G 3 (601, 16)
κατέχειν τόπον A I 12 1 (310 a 11) D 25 (460, 18. 19. 20. 23) — *retinere* A III 3 11 (369 b 25) — intr. *obtinere* A IV 22 1 (412 a 9)
κατηγόρημα (opp. σῶμα) Stoic. D 18 (457, 5) (τὰ συμβεβηκότα) Chrysipp. D 26 (462, 2)
κατιέναι (βιαίως) D 12 (452, 27)
κατισχύειν μετεωρίζεσθαι D 11 (452, 3)
κατοικεῖν (ἡγεμονικόν) A IV 21 4 (411 a 23) οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες Hi 24 4 (573, 19)
κατολιγωρεῖν G 3 (601, 15)
κατόπιν D 12 (452, 24) οὐ πολὺ κατόπιν τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὼς ThO 3 (477, 17 cf. n b 11) κατόπιν αὐτοῦ ἕστηκε He 11 (653, 30)
κατοπτρίζειν A III 5 11 (374 a 2)
κατοπτρικός (φαντασία) A III 1 2 (365 a 3 b 3) (ἐμφάσεις) A III 2 1 (366 a 12 b 12) placita A IV 14 (405 a 1 b 1) τὰ κατοπτρικά A III 5 6 (372 a 27 b 27) — κατοπτρικῶς A II 24 1 (354 a 1 b 1 cf. p. 53)
κατοπτροειδής (σῶμα) A II 25 14 (357 a 1 b 1)

φαλῇ ἀέρα A IV 16 3. 4 (406 a 25. 29 b 25. 29) ThS 41 (510, 26) τὴν φωνὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκκρίνεσθαι Ph 16, 21 (549 b 39)

ἡγεμονικοῦ sedes A I 6 3 (298 a 15) IV 5 1 (391 a 3) 10 (392 a 2) 16 2 (406 a 25 b 25) 21 4 (411 a 23) V 17 3 (427 a 8) 25 1 (437 a 1) ThS 6 (500, 16) Pl 10 (582, 15)

κηραίνειν (τὰ περίγεια) A II 4 12 (332 a 5 b 6 cf. p. 12 ¹)

κηρός A IV 20 2 (410 a 10) ThS 51 (514, 1) 52 (514, 6)

κίβδηλος A I 7 10 (301 a 9)

κινεῖν. κινεῖσθαι τὰ σώματα τῇ τοῦ βάρους πληγῇ A I 3 18 (286 a 2) κεκινῆσθαι μέν τι, κινεῖσθαι δὲ μηδέν A I 23 5 (320 b 7) (dist. κραδαίνεσθαι) A III 15 7 (380 a 18) (coni. ἐνοχλεῖν) A IV 20 2 (410 a 11) (opp. ἐνοχλεῖν) A IV 20 2 (410 a 12) κινεῖν ἐν ἑαυτῷ εἰς τὸ ἀποτελέσαι A V 3 1 (417 a 3) κινεῖσθαι ἐν τῇ γαστρὶ τὸ ἔμβρυον A V 15 1 (425 a 16) (ὁ σπερματικὸς ὀρρός) A V 23 1 (435 a 2 cf. 431 a 5) (τὸ αἷμα) A V 29 1 (441 a 11) τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον Arist. D 17 (457, 2) κινεῖσθαι ἕκαστα καὶ εἶναι (κατὰ τὸν χρόνον) Chrys. D 26 (461, 25) πνεῦμα κινοῦν ἑαυτὸ πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἐξ αὑτοῦ ἢ πνεῦμα ἑαυτὸ κινοῦν πρόσω καὶ ὀπίσω D 28 (463, 15) κινούμενα ἐναλλάξ ThO 3 (478, 4) (opp. ἠρεμεῖν) ThO 5 (480, 5) Hi 9 2 (563, 18) κινεῖσθαι τὰ πάντα Diog. Ap. Pl 12 (583, 1) κινούμενον οὐδέν ex Xenophane ThO 5 (481, 4) οὐκ ἄρα τι κινεῖται demonstrat Zeno Eleat. E III 11 (590, 21) αἴτιον καὶ κινοῦν ThO 9 (485, 3) κινούμενον τὸν ἐν τοῖς ὠσὶν ἀέρα κινεῖν τὸν ἐντός ThS 41 (511, 7) κινεῖσθαι ἀεὶ ἀέρα Anaximenis Hi 7 2 (560, 18) ὑπὸ γῆν (opp. περὶ γῆν) τὰ ἄστρα Hi 7 6 (561, 8) τὰ ὅλα ἀφ' ἑαυτῶν E II (589, 79) — κινεῖσθαι κυκλοφορικῶς A I 7 32 (305 a 11) κυκλοτερῶς A I 12 3 (311 b 1) κατὰ στάθμην (opp. κατὰ παρέγκλισιν, dist. κατὰ πληγὴν καὶ ἀποπαλμόν) Epic. A I 12 5 (311 a 11 b 14) κατ' ἀλληλοτυπίαν Democr. A I 12 20 (311 b 20) κυκλικῶς (opp. σφαιρικῶς) A IV 19 4 (409 a 15) κατ' εὐθεῖαν A I 14 6 (313 b 1) τήν τε εὐθεῖαν καὶ τὴν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὴν ἔμπροσθεν κτλ. D 24 (460, 11) ἕλικα (τὸν ἥλιον) Add. p. 353 b 12 μεταβατικῶς G 16 (609, 8) — κινεῖ (i. e. κινεῖσθαι οἴεται) A II 24 8 (355 a 2) III 13 3 (378 a 11) 17 9 (383 a 17 b 27)

κινητός. τοῦ δυνάμει κινητοῦ, ᾗ κινητόν A I 23 2 (319, b 4) ἐξ ἑαυτῆς κινητήν (οὐσίαν) Plat. A IV 2 5 (386 a 17, t b 16. 17)

κίνημα νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ κινήματα A III 2 11 (367 a 18 b 17 cf. n a 10) (σπερματικόν) A V 19 5 (431 a 5) (αἵματος) A V 29 1 (441 a 4)

κίνησις (ἀπρονόητος καὶ τυχαία) A I 4 1 (289 a 10) (λόγῳ θεωρητή et αἰσθητή) A I 23 6 (320 a 3 b 9 cf. b 14) (βραδεῖα καὶ ταχεῖα) D 7 (450, 3) (ὀξεῖα) D 22 (459, 13) Pl 3 (580, 4) (κατ' ἐνέργειαν) Arist. A I 7 32 (305 a 13) (κατὰ τόπον) A I 18 6 (317 b 16) (κατὰ τὸ ποσόν, ποιόν, τόπον) Arist. A I 23 2 (319 b 5) (κατ' οὐσίαν, syn. κατὰ γένεσιν) A I 23 4 (320 b 3) (ἡ ἄνω, opp. ἡ κάτω) A II 7 5 (336 a 18) (κυκλική) A II 7 5 (336 a 16) (ἐγκύκλιος) Hi 8 2 (562, 2) (περὶ τὸ μέσον ... ἀπὸ τοῦ μέσου) D 10 (451, 4) πρώτας κινήσεις δύο, εὐθεῖαν καὶ τὴν καμπύλην Chrys. D 22 (459, 17) cf. 24 (460, 9) κίνησις dist. τοπικὴ μετάβασις, φυσική, γένεσις, φθορά, αὐξητική, μειωτική G 22 (612, 9) — κινήσεως αἴτια νεῦρα Herophili A V 15 5 (426 a 12) — κίνησις (coni. γένεσις) A II 7 1 (335 b 13) ThO 4 (479, 7. 11) (opp. ἠρεμία) A I 22 4 (318 b 17) (opp. στάσις) D 2 (448, 2) (opp. μονή, dist. φορά) D 22 (459, 13) — νοῦς παρέχει κίνησιν τοῖς ἀκινήτοις He 6 (652, 27) κινήσεως διάστημα D 26 (461, 4) κίνησις καὶ διάστημα καὶ μέγεθος ὁρατὰ μέν, ἔμφασιν δ' οὐ ποιοῦσιν ThS 36 (509, 21) — κίνησις γῆς A III 13 (378 a 3) (κόσμου) A I 21 2 (318 a 5 b 7) (οὐρανοῦ) A I 22 1 (318 a 10 b 12)

περὶ κινήσεως placita A I 23 (319 a 15 b 29) κίνησιν τῶν ζ ἄστρων εἰς ῥυθμὸν ἀνήγαγεν Pythag. Hi 2 2 (555, 21) — κινήσεως μετέχειν τὰ πάντα Anaxag. Hi 8 2 (561, 27 — κινήσεως ϛ περιστάσεις Plat. A III 15 10 (380 a 24 b 1) — ἀρχὴ τῆς κινήσεως Arist. A II 10 1 (339 a 6 b 5) κινήσεως ἀριθμός (χρόνος) Aristot. D 6 (449, 15) κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον (χρόνος) D 6 (449, 15) 7 (450, 6) cf. ThO 15 (492, 1) — (opp. σχέσις) Stoic. D 24 (460, 6) κινήσεως πάσης μέρος κίνησιν

χρούνωμα βρότειον expl. οἱονεὶ τὸ σπέρμα (Emped.) A I 3 20 (287 a 10. 15)

χρυμός. κατεψῦχθαι τοῖς χρυμοῖς A III 12 1 (377 a 26)

χρύπτειν. τὸν ἥλιον χρύπτεσθαι Hi 7 6 (561, 9) χρυπτὰ μυστήρια Hi 24 2 (573, 11) χρυφθέν (?) D 39 (470, 21)

χρυσταλλοειδής. ἄστρα ἥλων δίκην καταπεπηγέναι τῷ χρυσταλλοειδεῖ (Anaximenis v. s. χρύσταλλος) A II 14 3 (344 a 5 b 3) (ἥλιος) Emp. A II 20 13 (350 a 16 b 16) χρυσταλλοειδῶς A II 11 2 (339 a 18 b 26)

χρύσταλλος. τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας συνδεδέσθαι τῷ χρυστάλλῳ Emped. A II 13 11 (342 a 7 b 20) χρύσταλλος D 17 (456, 15) def. Chrys. D 35 (468, 5)

χρύφα ἠδίκουν A I 7 9 (298 a 21)

χρύψις ἄστρου ὑπὸ γῆν D 32 (466, 23)

χτᾶσθαι. κεκτῆσθαι Hi 20 2 (570, 17) ἐκτήσαντο ... ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα Hi 20 7 (571, 3)

χτύπος A III 3 3 (368 a 3 b 6) 7 (368 b 31)

χύαμος A IV 19 3 (409 a 4) μὴ ἐσθίειν Hi 2 14 (557, 20) E III 8 (590, 10)

χυανίζειν *caeruleum esse* A III 5 12 (374 a 7)

χυανοειδής (χρῶμα) ThS 78 (522, 18)

χυανοῦς (χρῶμα) A III 5 7 (373 a 5 b 6) ThS 77 (522, 16)

χυανώδης (χρῶμα) A I 6 4 (293 a 17)

χυβερνῆτις δαίμων Parmen. A II 7 1 (335 b 15)

χυβίζειν Hi 2 10 (556, 26)

χυβόχυβος Hi 2 10 (557, 2)

χύβος A II 6 5 (334 a 19 b 10) Hi 2 9 (556, 24) 10 (557, 1. 3) He 16 (655, 24)

χύημα A V 18 4 (428 a 22)

χύησις A V 6 1 (419 a 6)

χυχᾶν. ἐξ ὅλης χυχᾶται θάλαττα A V 29 1 (441 n a 6) ThS 84 (525, 10)

χυχλεῖν. χυχλεῖσθαι (opp. εἰς ἄπειρον προϊέναι) A II 24 9 (355 a 14 b 13) (θάλαττα, immo χυχᾶται) A V 29 1 (441 a 10)

χύχλησις (ἡλίου, coni. περίοδος) Ph 8, 5 (542 b 6)

χυχλιχός (χίνησις) Arist. A II 7 5 (336 a 16) χυχλιχῶς χινεῖται (opp. σφαιριχῶς A IV 19 4 (409 a 15)

χύχλος. κατὰ χύχλον λοξόν A III 13 2 (378 a 8) ἀὴρ χυματοῦται κατὰ χύχλους ὀρθούς (?) A IV 19 4 (409 a 12) (λοξός i. e. zodiacus) A I 6 6 (294 a 2) (οὐρανοῦ, syn. ζῶναι) A II 12 1 (340 a 9 b 13) (τροπιχοί) A II 23 3 (353 a 3 b 4) 6 (353 a 15) (διακεκαυμένος) A II 30 1 (361 b 12) (coni. σφαῖραι) Anaximandri A II 16 5 (345 a 22 b 31) 20 1 (348 a 3 b 2) 21 1 (351 a 6 b 14) Hi 6 4 (559, 26) 5 (560, 4) Pl 2 (579, 16) χύχλος ἡλιαχός A II 24 8 (355 a 3 b 3) περιέρχεσθαι τὸν ἴδιον χύχλον A II 25 7 (256 b 13) cf. D 10 (451, 12) Pl 7 (581, 15) χύχλος (σελήνης) A II 25 1 (355 a 18 b 16) III Pr. (364 a 13) ἄστρον A III 18 1 (384 a 7) (γαλαξίας) A II 7 1 (335 b 20) 20 8 a (349 b 13) def. A III 1 1 (364 a 19 b 12) 2 (365 b 23) (ἴριδος) D 14 (455, 4) (i. e. ἅλως) A III 18 1 (384 a 9)

χύχλῳ adv. A II 7 2 (336 a 2 b 5) III 13 2 (378 a 7) D 12 (452, 25) 21 (459, 9) 31 (466, 17) 39 (471, 11) ThS 83 (524, 23) Hi 9 4 (563, 26) Pl 10 (582, 6. 8)

χυχλοτερής (γῆς) Emp. A II 20 13 (350 a 14 b 14) χυχλοτερῶς χινεῖσθαι A I 12 3 (311 b 1) III 1 2 (364 a 25 b 18)

χυχλοφορητιχός (σῶμα) Arist. ThO 21 (493, 11) G 18 (610, 17)

χυχλοφοριχῶς χινούμενον Arist. A I 7 32 (305 a 12)

χυλινδροειδής A II 27 4 (358 a 3 b 5) Pl 2 (579, 12)

χύλινδρος. οὐ περὶ σφαῖραν, περὶ δὲ χύλινδρον Add. p. 353 b 12

χυματοῦν. χυματοῦται (ἀήρ) κατὰ χύχλους A IV 19 4 (409 a 12)

χυνιχός E III 26 (591, 36) 27 (592, 1) 28 (592, 4)

Κυρηναῖος A I 7 1 (298 a 1. 15) Pl 9 (581, 22) E III 17 (591, 3) 23 (591, 22) 25 (591, 31) G 3 (600, 12) cf. Κυρηναιχή G 3 (602, 9)

χύριος. αἴτιος καὶ χύριος He 6 (652, 26) χυριώτατα μέρη A I 4 4 (291 a 7) V 3 6 (417 a 16) χυριώτατον (τὸ θεῖον) A I 6 16 (297 a 5) χυριώτατον ἡγεῖται A I 11 2 (309 a 15 b 13) ThS 35 (509, 11) 82 (524, 20) χυριώτατα τῆς γενέσεως Hi 7 3 (561, 1) — χυρίως A I 24 2 (320 a 18 b 25) 3 (320 a 23 b 30) IV 5 12 (392 b 7) (opp. καταχρηστιχῶς) A IV 19 1 (408 a 6 b 6) τὰς χυρίως ἀρχάς (opp. τὰ δ̄ σωματιχὰ στοιχεῖα Emped.) ThO 3 (478, 3)

χυρτός (opp. χοῖλος) A II 24 3 (354 a 7 b 9)

(coni. πυκνός) A IV 14 3 (405 a 19 b 19) (opp. τραχύς) ThS 20 (505, 5) 67 (518, 21) τὸ λεῖον λευκὸν εἶναι ThS 73 (520, 25) ὅσα τῶν λείων μέλανα φαίνεται ThS 79 (523, 5) λεῖον καταμασησάμενος τὸν κύαμον Hi 2 14 (557, 23)

λείπειν. λείπεται ζητεῖν ThS 21 (505, 15) (opp. γίνεσθαι) Hi 13 3 (565, 13)

λείψανον A III 16 1 (381 a 16)

λέξις Hi 19 21 (569, 26)

λεπτομέρεια A I 7 34 (306 a 15 b 14) III 3 1 (367 a 26 b 25) 4 4 (371 b 13) IV 22 2 (412 a 21)

λεπτομερής (σώματα) Atom. A I 24 2 (320 a 16 b 22) III 5 4 (372 a 20 b 20) IV 22 2 (412 a 28) τὸ λεπτομερές Leuc. A V 25 3 (437 a 14) He 12 (654, 12) λεπτομερέστατα σώματα Hi 22 2 (572, 3)

λεπτός (coni. καθαρός) A III 3 11 (369 b 20) (πνεῦμα) D 12 (452, 30) λεπτὸν ὂν καθάπερ τὸ ἐν τοῖς λαμπτῆρσι φῶς ThS 7 (500, 25) 9 (502, 3) (ὀσμή, opp. πυκνή) ThS 30 (508, 3) (ὑμένας) ThS 37 (509, 32) (φλέβες) ThS 41 (511, 5) (opp. παχύς) ThS 59 (516, 5) τὸ λεπτὸν ἀπορρέον ἀπὸ τῶν βαρέων (?) ποιεῖ τὴν ὀδμήν ThS 82 (514, 18) (coni. κοῦφα) E II 8 (589, 16) λεπτότατα καὶ ὑγρότατα (ἐν ἀέρι) A III 7 1 (374 a 20) (πόροι) A IV 22 2 (413 a 4) (coni. πυκνότατος) ThS 50 (513, 23) (πῦρ opp. παχύτερον) ThS 75 (521, 23) τὸ λεπτότατον τοῦ πνεύματος E II 8 (589, 17)

λεπτότης A V 14 1 (424 a 31) D 12 (453, 3)

λεπτύνειν. λεπτύνεσθαι (αἷμα, ἀέρα) A V 22 1 (434 a 14) Hi 8 11 (563, 3)

λευκότης ἡ κατὰ τὴν ζωγραφίαν (opp. ἡ διὰ βάθους) D 3 (448, 17) λευκός (χρῶμα, opp. μέλαν) A I 15 3 (313 b 11) IV 9 12 (398 b 3) D 14 (455, 21) ThS 7 (500, 27) 17 (504, 11) 18 (504, 19) 59 (516, 10) λευκὸν καὶ μέλαν ἀρχαί ThS 59 (516, 11) 79 (522, 27) λευκῶν τὰ σκληρά (opp. ψαθυρά) ThS 73 (521, 2) (dist. διαφανὲς καὶ λαμπρόν) ThS 80 (523, 12) λευκόν def. Plato ThS 86 (525, 20) λευκότερα ἀλλήλων ThS 73 (521, 8)

λευκόχροια A III 1 (364 a 21 b 14)

λέων zodiaci A I 6 6 (294 a 5) V 18 6 (429, 25)

λεωφόρος 486, 14

λήγειν D 13 (454, 10) φύσεως μηδέποτε ληγούσης ἀφ' ἑαυτῆς φυομένης E II 8 (589, 11) τὸ λῆγον log. G 9 (605, 11) 15 (607, 11. 13)

λῆρος ὁ ποιητικός A I 7 3 (299 a 1) (βεκκεσελήνου) A I 7 4 (299 a 12) He 12 (654, 11)

λῆξις *sortita regio* τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν λήξεως ἡγουμένην A I 7 30 (304 b 9) — *finis* λῆξιν λαμβανούσης (i. e. ληγούσης) G 17 (609, 18 cf. n b 15)

λήθη ThS 4 (499, 23) 45 (512, 7)

λίθος. λίθῳ κίονι (!) Anaximandri A III 10 2 (376 a 24) Hi 6 3 (559, 24 cf. p. 133. 218) πληγείσης λίθῳ A IV 19 4 (409 a 15) (ψυχρόν) D 14 a (Add. p. 455) (πυκνούμενος ἀήρ) ThO 2 (477, 3) τῶν διαπύρων λίθων A III 3 5 (368 b 23) (ἐμπύρους) Hi 8 6 (562, 14) (διαυγεῖς) A III 5 4 (372 a 19 b 19) (λαμπροί, διαυγεῖς) D 17 (456, 15) (Πάριος) Hi 14 5 (566, 5)

λιθώδης. λιθωδεστάτην (sc. γῆν) 486, 16

λιμνάζειν. τοῦ κατ' ἀρχὴν λιμνάζοντος ὑγροῦ A III 16 2 (381 a 20)

λίμνη D 11 (451, 29) Νείλου A IV 1 4 (385 a 16) λίμνην εἶναι τὸ πρῶτον τὴν γῆν Archel. Hi 9 4 (563, 26)

λιπαρός (ἰκμάδος) ThS 50 (513, 25) λιπαροῦ (fort. λεπτοτέρου) A III 16 2 (381 a 22)

λίψ A III 7 2 (375 a 4)

λογικός (ἀρετήν) A I Pr 2 (273 a 17) λογικοί ἐσμεν A I 3 8 (282 a 15) ὁ λόγος καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοί A IV 11 4 (400 a 24) λογικώτερος ἐγένετο Aristoteles Hi 20 1 (570, 9) (coni. νοερὸς κόσμος) A II 3 4 (330 a 6 b 9) Ph 15, 3 (548 b 26) (ζῷον) A I 3 8 (282 a 27) (opp. ἄλογα καὶ ἄψυχα) A I 29 3 (325 a 10 b 22) He 4 (652, 16) ζῷα εἰ λογικά placita A V 20 (432 a 8 b 2) 26 2 (438 a 14 b 11) λογικῶν (λόγων, φυσικῶν ἠθικῶν) Ph 17, 3 (550 b 12) (φιλοσοφίαν) Hi 5 (559, 13) — (ψυχή) A IV 11 4 (400 a 28) 20 4 (432 a 15) τὸ λογικὸν ψυχῆς Plat. A IV 4 1 (390 a 1, t b 18) (ψυχῆς, opp. αἰσθητικόν) Xenocr. A IV 4 2 (390 t b 1) — Atom. A IV 4 6 (390 a 15) — λογικὸν καὶ νοερόν (opp. ζωτικὸν ψυχῆς) Pythag. A IV 5 10 (392 a 1) (opp. ἄλογον, ψυχῆς Plat. Arist. A IV 7 5 (393 a 10, t b 10) 8 6 (395 b 9) λογικὸν θυμικὸν ἐπιθυμητικόν Plat. A IV 4 1 (390 a 1, t b 18) E I (587, 10) III 22 (591, 19) G 24 (615, 1) — μέρος

(τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως) A III 6 (374 a 11) (τῶν ἁπάντων) ThO 4 (479, 12) (ἀριθμῶν) Hi 2 10 (556, 24) (τοῦ αἵματος) ThS 47 (512, 22) (τῆς ὕλης) Hi 9 1 (563, 15) μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γίνεσθαι Hi 14 5 (566, 1) γίνεσθαι τῇ ξηρᾷ ἀναθυμιάσει πρὸς τὴν ὑγρὰν μῖξιν A III 7 4 (375 b 3) ἄπειρα ... κατὰ τὰς μίξεις ThS 78 (522, 22)

περὶ μίξεως καὶ κράσεως placita A I 17 (315 a 5 b 16) μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων Emp. A I 30 1 (326 a 18 cf. 327 a 11) μῖξις καὶ αἴσθησις καὶ αὔξησις ταὐτὸ ἔσται Emp. ThS 12 (503, 3) μῖξις def. Stoic. D 28 (463, 24. 30) (dist. παράθεσις κρᾶσις σύγχυσις) D 28 (463, 20) 38 (470, 3) cf. A I 24 3 (320 a 34)

μίσγειν ex Diog. Ap. ThS 43 (511, 15) ex Democr. ThS 78 (522, 24) ἐμίσγετο τοῖς ἑτέροις *conversatus est inter ceteros* Hi 2 16 (558, 4) 9 5 (564, 4)

μισεῖν G 6 (603, 16)

μισθός (ἀγαθοῦ τυγχάνειν) Hi 19 11 (568, 18)

μίσθωσις πλοίων A IV 11 5 (401 a 8)

μνήμη. μνήμης καὶ νοῦ μετέχουσα A IV 8 6 (395 b 9) μνῆμαι πολλαί A IV 11 2 (400 a 13) μνήμην ἔχουσιν λευκοῦ A IV 11 2 (400 a 12) (ποιήσασθαι) G 3 (599, 11) (opp. λήθη ThS 4 (499, 22) τὴν μνήμην τῆς τούτου δόξης ThO 5 (480, 7)

μνημονεύειν. μνημονεύεται γεγονώς G 3 (601, 9)

μνημονευτικός D 15 (456, 2)

μοῖρα Anaxagor. 479, 1 μοῖραν συνέσεως *convenientem notitiam* ex Democr. ThS 71 (520, 2) πλείστην μ. ἔχοντος τοῦ ἐρυθροῦ indidem ThS 77 (522, 9 cf. 13) — Μοῖραι unde dictae A I 28 3 (323 b 27)

μοιρᾶν. μεμοίραται ψυχῆς 487, 21

μοιχαλίς (v. l. μοιχάς) A I 7 10 (301 a 14 cf. Prol. 59)

μοιχός καὶ μοιχαλίς A I 7 10 (301 a 14)

μόλυβδος ThS 62 (517, 3)

μοναδικός A I 7 31 (304 a 3 b 23)

μοναρχία (opp. ἰσονομία δυνάμεων) A V 30 1 (442 a 7 b 5)

μονάς Pythagorae A I 3 8 (281 a 7 b 5) 19 (286 b 8) 7 18 (302 a 6 b 18) Hi 2 2 (555, 19) 6 (556, 10) E I (587, 2) III 8 (590, 8) He 16 (655, 10) cf. 2 (651, 14) — τὴν μονάδα καὶ τὴν δυάδα θεούς Xenocratis A I 7 30 (304 b 2) — μονάδος νοερὸν πῦρ Emp. (?) Hi 3 1 (558, 17) — τὸ νῦν εἶναι μονάδα στάσεως ἐν κινήσει Arist. D 7 (450, 2) — κατὰ μονάδα (opp. κατὰ δύναμιν) A I 3 8 (282 a 4) (opp. κατὰ πλῆθος) A I 3 8 (282 a 17. 25)

μοναχῶς ψευδοποιεῖται A IV 9 5 (396 a 9 b 29)

μονή (dist. φορά, opp. κίνησις) D 22 (459, 13) (ἐν ἀπείρῳ κενῷ, τοῦ κόσμου) Zenonis D 23 (459, 23) τὴν ἀπὸ κινήσεως καὶ ἠρεμίας ἐξηρημένην 481, 7

μονογενής. μουνογενές vers. Parm. A I 3 13 (284 a b 15) Pl 5 (580, 24) (κόσμος Plat.) A I 5 3 (291 a 24) (syn. ἁπλοῦς) A I 3 4 (278 a 17 b 13) 5 (279 a 7 b 4) (opp. μῖγμα στοιχείων Emp.) A I 7 28 (303 b 26) (τὰς ἀρετάς) Hi 19 18 (569, 17)

μόνος. μοῦνον μουνογενές τε Parm. Pl 5 (580, 24) μόνος ἰδίως εἴρηκε ThS 38 (510, 4) ἔννοιαι καλοῦνται μόνον (*schlechthin)* A IV 11 3 (400 a 22) cf. 5 (401 a 2)

μονοφυής A I 7 34 (304 b 23)

μόριον (αἵματος γεννητικά) A I 3 5 (279 a 15) (τοῦ θεοῦ) ThS 42 (511, 13) θρυπτόμενα κατὰ μικρὰ μόρια D 4 (449, 2) 11 (451, 23) τὸ χρῶμα φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὄψιν Plat. A I 15 4 (313 a 9 b 14) ThS 5 (500, 9) 86 (525, 20) 91 (527, 7) — (corporis, velut θρίξ φλέψ) A I 3 5 (278 a 10 b 7) (ἀσυμφυῆ) A V 19 5 (430 a 23) V 22 (434 a 3 b 3) ἥδεσθαι τοῖς ὁμοίοις κατά τε μόρια (?) καὶ τὴν κρᾶσιν ThS 9 (502, 6 cf. 14) 11 (502, 21) 24 (506, 13) 47 (512, 24 cf. 27) πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν (θεόν) Xenophanis Hi 14 2 (565, 26) τὸ μόριόν ἐστιν ἡ αἴσθησις ἤ τις ἐστὶ δύναμις A IV 8 2 (394 a 9 b 10) — (i. e. αἰδοῖα) A V 7 5a (420 a 11) 9 1. 2 (421 a 14. 17) 13 2 (424 a 16) (δύο τὰ δεκτικά, τῶν ἰδίως ποιῶν) Stoic. 27 (462, 25)

μορφή A I 6 1 (292 a 24) 7 19 (303 b 23) οὐ σχήματος μορφαί, ἀλλὰ χρώματος A III 5 7 (373 a 2 b 2) μορφὰς ἑτέρας ἀπέδειξεν Eurip. A V 19 3 (430 a 14) 490, 24 ThO 2 (477, 9) S 24 (506, 16) 51 (514, 3) (θεοῦ) G 16 (608, 19) — (syn. εἶδος) Arist. D 3 (448, 14) — (syn. σχήματα) Democr. ThS 64 (517, 19) 69 (519, 17) 79 (522, 28. 523, 8) 82 (524, 8) cf. Hi 12 2 (565, 2)

nophanis A II 13 14 (343 a 1 b 3, t b 3) III 2 10 (367 a 17 b 16) (πεπυχνωμένα) 20 3 (348 a 13 b 10, t b 5) 25 4 (356 a 1 b 3) τὸν ἥλιον ἐκ τῶν νεφῶν γίγνεσθαι Pl 4 (580, 19)
νεφοειδής (νεφώδης) A II 25 15 (357 b 3) III 3 4 (368 a 14 b 14)
νηνεμία D 13 (453, 17. 454, 22)
νησιώτης E II 5 (588, 14)
νῆσος D 31 (465, 23)
νήχεσθαι He 4 (652, 16)
νικᾶν. νικῶντος τοῦ μείζονος τὸν μικρότερον A II 4 9 (331 b 22) (τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι Hi 24 7 (574, 1) (ἐν ταῖς ζητήσεσιν) G 7 (604, 8)
νίτρον D 14a (Add. p. 455) ThO 23 (495, 9)
νιτρώδης D 14a (Add. p. 455)
νιφόεις (Ὀλύμπου) Hes. Hi 26 2 (575, 1)
νοεῖν (opp. αἰσθάνεσθαι) A I 3 8 (282 a 21. 23) τὸ νοούμενον A IV 19 1 (408 a 7 b 7) (opp. φράζειν) A V 20 4 (432 a 24) οὐκ ἔστιν νοῆσαι D 25 (461, 3) νοεῖσθαι (de ideis Plat.) D 1 (447 a 6 b 6) νοεῖν πάντα (Xenophanis πᾶν) ThO 5 (481, 12)
νοητὸς λεγόμενος κόσμος (opp. ὁρατός) Platonis A I 7 31 (305 b 1) II 6 4 (334 a 11 b 2) μοητός (opp. αἰσθητός) A I 11 7 (310 b 15) IV 2 5 (386 a 16, t b 15. 17) 9 5 (396 a 10 b 30) 11 (398 b 1) 13 (398 b 6) Hi 23 2 (572, 24)
νοερός (πνεῦμα) Stoic. A I 6 1 (292 a 23) 7 19 (302 b 22) IV 3 3 (388 a 1 b 1) (θεός) A I 7 33 (305 a 15 b 14) (κόσμος, coni. λογικός) A II 3 4 (330 a 6 b 9) (ἄναμμα) Stoic. A II 20 4 (349 a 1 b 4) D 34 (467, 17) cf. Heracliti A II 20 16 (351 a 10) (syn. λογικός) A IV 5 10 (392 a 1) (coni. φρόνιμος) D 33 (467, 3) 34 (467, 14) (ψυχαί) Heracliti D 39 (471, 3) (πῦρ) Hi 3 1 (558, 17) 4 2 (559, 1)
νόημα. νοήματα (θεοῦ, coni. φαντασίαι) A I 3 21 (288 a 5 b 5) 10 3 (309 a 2) (opp. ὑπόστασις A I 22 6 (318 b 22) νόημα in vers. Parmen. ThS 3 (499, 21)
νόησις (opp. αἴσθησις) Arist. A I 18 6 (317 b 12) Atom. A IV 8 5 (394 b 27) 10 (395 a 2 b 26) G 24 (615, 6)
νοητικὸς ἀήρ (f. l. νοητοῦ καὶ ἀέρος) Diog. Ap. A V 20 5 (432 a 24 n a 19)
νομὴ ὕλης (de igne dictum) 487, 24
νομίζειν. νομίζεσθαι (opp. εἶναι) A V 18 2 (428 a 2. 5) Hi 15 1 (566, 12) πιθανωτέραν εἶναι νομίζει καὶ μᾶλλον ἀρέσκουσαν αὐτῷ τὴν ἀιδιότητα D 36 (469, 7) ὁ πάντα ἀποδεικτὰ νενομικώς ThO 10 (485, 10) (τὸν ἀέρα Δία Ph 6 b 7 (536 b 6) νενομίσθαι καὶ τετειμῆσθαι θεούς Ph 10, 4 (544 b 13) de Galeni abundanti usu cf. p. 257
νομικός (εἶδος σεβασμοῦ) A I 6 9 (295 a 13)
νόμιμος δικαστής 490, 12
νομοθετεῖν A I Pr. 3 (274 a 15) νενομοθέτηται καλεῖσθαι Hi 2 7 (556, 14)
νόμος. μαρτυρίαν ἐκ τῶν νόμων A I 6 9 (295 a 10) νόμων εἰσαγωγῇ A I 7 2 (298 a 19) Hi 9 6 (564, 7) (πειθαρχεῖν) E III 14 (590, 34) (ἔγραψεν οὐ θεμιτούς) E III 39 (593, 1) νόμῳ, τοῦτο δ' ἐστὶ δόξῃ καὶ πάθεσι τοῖς ἡμετέροις (opp. φύσει) Atom. A IV 9 8 (397 b 11) cf. Antisth. Ph 7 a 32 (538 b 10) ἀΐδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως Plat. A I 28 2 (323 a 7 b 8) νόμος Stoicorum D 29 (464, 25) Ph 18, 13 (547 b 12) 14, 7 (547 b 37)
νοσεῖν (ἀέρα) 487, 19
νόσημα (ἀρθριτικοῖς περιπεσών) G 3 (599, 16)
νόσος (placita) A V 30 1 (442, 1)
νοστεῖν (l. ὑπονοστεῖν) A III 15 12 (380 a 12)
νοτερός Hi 7 2 (560, 17)
νοτίζειν intr. (ῥανίδας) A III 5 6 (372 a 32 b 32)
νότιος (opp. βόρειος) A II 8 2 (338 a 8 b 9) III 7 2 (375 a 3) D 14 (455, 27)
νουμηνία Hi 8 9 (562, 24)
νοῦς (τὸ ἱερώτατον) A I 6 3 (293 a 16) τὴν τοῦ νοῦ σύστασιν A I 6 16 (297 a 7) (coni. μνήμη) A IV 8 6 (395 b 10) (i. q. ψυχή) G 24 (615, 6) He 2 (651, 10) (τὸν κινοῦντα (opp. ὕλη) A V 4 2 (417 a 23) νοῦν ἔχοντες πρὸς ἄλλα ThS 42 (511, 13) (τὴν ἰκμάδα κωλύειν) ThS 44 (511, 24) (οὐκ ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσιν) ThS 47 (512, 27) (πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζῴοις ὁμοίως Hi 9 6 (564, 8) cf. E III 33 (592, 18) νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν Hesiodi Hi 26 2 (575, 5)
νοῦς ὁ θεός, i. e. μονάς, Pythagorae A I 3 8 (281 a 10 b 8. 282 a 16) 11 2 (309 a 17) (i. e. ἀριθμός) A IV 2 (386 a 14 b 9) 4 5 (390 t b 19) — νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει Xenophanis ThO 5 (481, 13) νοῦν καὶ ψυχὴν ταὐτόν Parm. A IV 5 12 (392 b 5) ThO 6a (483, 1) S 3 (499, 19) — Anaxagorae A I 3 5 (280 a 2 b 2) 7 5 (299 a 20) 15 (302 b 11 cf. 10) ThO 4 (479, 8) S 38 (510, 11) Ph 4 a 5 (532 b 11) Hi

50*

A I 7 4 (299 a 12) (τὸν ἀέρα) ThS 30 (507, 31) 35 (509, 15)
ὄζος. σάρκινον ὄζον (f. ὀστοῦν) Emp. ThS 9 (501, 14 n b 22)
ὅθεν A II 30 2 (361 b 19) III 12 2 (377 a 32) V 5 3 (418 a 18) 7 1 (419 a 14) 15 4 (426 a 6) D 13 (453, 17)
οἴδημα τῆς γῆς D 13 (454, 14)
οἶδμα πόντου Hesiodi Hi 26 2 (574, 23 cf. 575, 13)
οἴεσθαι A I 7 32 (305 a 9) et saepe in Placitis
οἰκεῖν. ἀποτομὴν τῆς γῆς οὐκ οἰκουμένην (f. l. οἰκουμένης) ὑφ' ἡμῶν A II 24 9 (355 a 10 b 9) οἰκουμένους τόπους τῆς γῆς A III 11 4 (377 a 18) τοῖς ὑπὸ τὸν θερινὸν τροπικὸν οἰκοῦσι A IV 1 7 (386 a 4) οἰκῆσαι πόλιν Hi 2 1 (555, 15) τῆς οἰκουμένης ὑφ' ἡμῶν (sc. γῆς) A II 30 1 (361 b 12) cf. III 11 3 (377 a 13) 490, 35 — οἰκητὰ μέρη τοῦ κόσμου (opp. ἀοίκητα) A II 8 1 (338 a 2 b 3) (ζώνη) A III 14 1 (379 a 4)
οἰκεῖος (τόπος opp. ἀλλότριος) A I 12 2 (310 a 14 b 21) III 15 6 (380 a 7) ThS 88 (526, 8) (ὄργανα) A IV 4 4 (390 a 12) 21 4 (411 a 25) (χρῶμα) A III 6 (374 a 13) (κίνησιν) D 10 (451, 4) (τῆς φύσεως D 14 a (Add. p. 455) τὸ οἰκεῖον πῦρ *(insitus ignis)* ThS 18 (504, 22) — τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἑκάστου ἑκάστῃ (αἰσθήσει) ἐναρμόττοντος Emped. A IV 9 6 (397 a 3 b 5) ὑπόστασις τοῦ οἰκείου (sc. τοῦ ἀποτελοῦντος ἕκαστον στοιχείου) [cf. p. 440 a 18] A V 27 1 (440 a 5)
οἰκέτης Hi 2 16 (558, 8)
οἰκητήριον θεῶν καὶ ἀνθρώπων Stoic. D 29 (464, 20 cf. 22) Epic. Hi 22 3 (572, 8)
οἰκία A I 5 3 (292 a 4) He 17 (655, 27)
οἰκοδεσποτεῖν (ἀστέρες) astrol. A V 18 6 (429 a 17)
οἰκοδομεῖν ἱερά E III 36 (592, 21)
οἰκονομεῖν A I 7 10 (301 a 9) (πρὸς τὸ χρήσιμον ἕκαστα, πρόνοια) D 29 (465, 3)
οἶκος Διός Philolai A II 7 7 (337 b 1)
οἶνος A V 26 4 (439 a 19) D 28 (465, 2. 5) ThS 84 (525, 5) E I (587, 4) III 8 (590, 10)
οἷον. τοὺς φαινομένους οἷον ἀστέρας A II 18 1 (347 a 5 b 2) τὸν δὲ οἷον καὶ βραδύτερον ἐπιχρῶσαι D 12 (453, 4) — τοῦ θώρακος οἵου τε ὄντος ἀπωθεῖσθαι A IV 22 2 (412 a 25) τοῦ οἵου τε κατέχεσθαι D 25 (460, 20. 23) οἷόν τε (om. ἐστί sequ. inf.) velut D 37 (469, 19. 23) ThS 69 (519, 15) 76 (522, 6) — οἷον εἰ ἐκμάξειας εἰς κηρόν ThS 51 (514, 1) οἱονεὶ πόλις ἐστίν D 29 (464, 23) τὸν δ' οἱονεὶ νοῦν μὴ ἔχειν A V 20 3 (432 a 12) cf. I 3 20 (287 a 15) 13 1 (312 a 3 b 4) 17 3 (315 a 12 b 25) II 20 12 (350 a 5) IV 1 6 (385 a 26) 10 2 (399 a 10 b 11) V 5 2 (418 a 11)
οἴχεσθαι D 12 (453, 3) (ἡ τοῦ Διὸς ἀρχή) He 17 (655, 32) (ἀλήθεια ἐξ ἀνθρώπων He 15 (655, 5)
οἰωνός ex Emp. Hi 3 2 (558, 22)
ὀκτάεδρον A II 6 5 (334 a 21 b 12) He 16 (655, 16)
ὀκταετηρίς A II 32 2 (363 a 17 b 26)
ὀκταμηνιαῖος A V 18 5 (429 a 8) ὀκταμηνιαίους ἄνδρας πολλοὺς γεγενῆσθαι A V 18 3 (428 a 13) v. ὀκτάμηνος
ὀκτάμηνος A V 18 3 (428 a 13) 18 6 (429 a 29)
ὀκτωκαιδεκαπλάσιον A II 31 2 (362 a 7 b 24)
ὀκτωκαιεικοσαπλασίων A II 20 1 (348 a 4 b 3)
ὀλιγάκις D 11 (452, 17) 14 (455, 4)
ὀλίγος (τι μέρος) A I 5 2 (291 a 17 b 6) οὐκ ὀλ. διαφέρειν ThS 67 (519, 3) — κατ' ὀλίγον *sensim* Pl 4 (580, 12) ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον 487, 8 πρὸς ὀλίγον ἐπιδιαμένουσαν He 3 (651, 21) μετ' ὀλίγον He 4 (652, 11)
ὀλιγότης (opp. πλῆθος, πυρός) D 11 (451, 25) ThO 3 (478, 2)
ὀλιγοχρόνιος Hi 9 5 (564, 5)
ὁλκὴ πνεύματος A IV 22 3 (413 a 13)
ὁλόκληρος (ἔμβρυον) A V 18 4 (428 a 24 b 9) cf. 19 5 (430 a 23) Hi 19 5 (567, 24)
ὁλοτελής (ἔμβρυα) A V 21 2 (433 a 21)
ὁλοφυής A V 19 5 (430 a 27)
ὅλος. τὴν ὅλην ἔφοδον ἑκατέρου ThS 60 (516, 18) (τάξιν) ThS 73 (521, 6) στάσιν ἐκ τῶν ὅλων ἀνῄρει A I 23 7 (320 a 6 b 12) τὴν τῶν ὅλων περιοχήν A II 1 1 (327 a 9 b 3) τὸ μὴ ὂν ἐν τοῖς ὅλοις οὐκ ἔστιν Pl 5 (581, 3) τὰς γενέσεις τῶν ὅλων A I 7 5 (299 a 22) τὴν τοῦ ὅλου κίνησιν ThO 15 (492, 1) ὅλον ὂν περὶ τὴν συνοχήν A I 7 7 (300 a 10)

τὸ ὅλον dist. τὸ πᾶν Stoic. A II 1 7 (328 a 7 b 10) (dist. κόσμος) Stoic. D 23

ὁμοιοσχήμων (θραύσματα) Atom. A IV 19 2 (408a12. 13) 3 (408a22. 409a3) (coni. παραπλήσια τὰς μορφάς) Hi 12 2 (565, 1)

ὁμοιότης (γονέων) A V 11 1 (422a16) ὁμοιότητι θεωρεῖται τὰ πλεῖστα ThS 1 (499, 5) ὁμοιότητά τινα ἔχει ThS 91 (527, 10) ὁμοιότητες (syn. ὁμοιομέρειαι) Epic. A I 7 34 (307a2 b2)

ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ A III 13 2 (378a8)

ὁμοιοῦν pass. (τὸ σφαιροειδὲς τοῖς μέρεσιν) A I 6 3 (293a12) πνεῦμα ὁμοιούμενον πᾶσι G 16 (609, 2. 5) ὁμοιῶσαι cf. Addenda p. 297a9

ὁμοίωσις (τῶν γονέων καὶ τῶν προγόνων) A V 11 (422a14 b2) (θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν) Plat. Hi 19 17 (569, 14)

ὁμόδοξος Hi 21 1 (571, 8)

ὁμολογεῖν pass. (ἐκ τῆς χρήσεως) ThS 31 (508, 9) (σχεδὸν) ThS 90 (526, 26) ὁμολογοῦσι Hi 21 3 (571, 18) τὰ ὁμολογούμενα syllogismi A I 3 8 (283a2) ὁμολογουμένως ἀποδίδωσιν ThS 16 (503, 30) ὁμολογητέον A I 3 5 (279a11 b8)

ὁμόλογος He 1 (651, 7)

ὁμονοεῖν He 3 (651, 18) 4 (652, 5)

ὁμόνοια Chrys. Ph 12, 5 (546b2)

ὁμοῦ πάντα (Anaxag.) A I 3 5 (280a3) Hi 8 1 (561, 25) ὁμοῦ λυθήσεται E II 6 (588, 28)

ὁμόφυλος (opp. ἀσύμφυλος) A V 13 3 (424a25) ThS 50 (513, 27) 54 (514, 31)

ὁμόχρως ThS 27 (507, 9 cf. n a11) 37 (509, 27)

ὀμφαλός A V 16 2 (426a24) 17 6 (427a14) 18 4 (428a21 b6) 5 (429a10)

ὁμωνύμως λέγεσθαι D 16 (456, 9)

ὄνειρος (placita) A V 2 (416a6) cf. 1 4 (416a3)

ὀνειροπολικός. τὸ ὀνειροπολικὸν (μαντικῆς) A V 1 1 (415a14)

ὄνομα. τοῦτο τοὔνομα κομίσας τῆς ἀρχῆς ThO 2 (476, 5) τῷ πάθει ῥῖγος εἶναι ὄνομα ThS 83 (524, 24) εἰληφὸς τοὔνομα παρὰ τοῦ νοῦ A IV 11 4 (400a29) Θρᾴττα τοὔνομα Hi 1 4 (555, 11) αὐτοῖς ὀνόμασιν (i. e. αὐτολεξεί) [ThO 5a] 481, 15 ἐπ' ὀνόματος ὄντων Hi 10 2 (564, 15) ὀνόμασιν παραλλάττειν (opp. ἔργῳ) A I 20 2 (318b1) (opp. πρᾶγμα) A I 28 3 (324b8) ὀνόματα εἰς σημαινόμενα διαιρεῖσθαι G 14 (607, 3)

ὀνομάζειν (opp. εἶναι) A I 30 1 (326a20) IV 9 9 (397b24) ἕτερον δέ τι οὐκ ὠνομασμένον D 25 (460, 21) τοῖς ὀνομαστοτάτοις G 24 (613, 6)

ὀνομασία A I 28 3 (323b24)

ὄνυξ A V 22 1 (434a8)

ὀξύς (κίνησις) D 22 (459, 13) Pl 3 (580, 4) (φωνήν) ThS 85 (525, 18) τῆς ἀκοῆς ὀξυτέραν τὴν ὅρασιν A III 3 13 (369b40) ὀξυτάτην ὄσφρησιν ThS 41 (510, 26) ὃ ἡμῖν γλυκὺ τοῦτ' ἄλλοις ὀξύ ThS 63 (517, 15) (χυμούς) ThO 23 (495, 9) ὀξὺς χυλός expl. Democr. ThS 65 (517, 22) Plat. ThS 84 (525, 10) — ὀξέως φερομένους ThS 11 (502, 19) ὀξύτατα ἀκούειν ThS 41 (511, 4) 56 (515, 9) (ὁρᾶν) ThS 42 (511, 9)

ὄξος D 28 (464, 2)

ὀξύρροπος ThS 45 (512, 6)

ὀξύτης τῆς φορᾶς A III 3 3 (368a5 b8) ThS 11 (502, 20) (τῆς κινήσεως) D 10 (451, 1) (τῶν γωνιῶν) ThS 83 (524, 21)

ὀξυωπεῖν (opp. ἀμβλυωπεῖν) ThS 8 (501, 2 cf. 5) 27 (507, 11)

ὄπισθεν (opp. ἔμπροσθεν) A III 15 10 (380a27 b3) τὴν ὄπισθεν κινεῖσθαι D 24 (460, 12)

ὁπλότατος Hesiodi Hi 26 2 (575, 19)

ὁποιοσοῦν D 14a (Add. p. 455)

ὀπός ThS 84 (525, 5)

ὅπου *quoniam* He 5 (652, 18) ὅπου μὲν ... ὅπου δέ G 24 (613, 8) ὅπου μὲν ... ποτὲ δέ ThO 3 (478, 7)

Ὀπούντιος A II 29 4 (360b3)

ὁπότερος. ἐξ ὁποτέρου ἂν τύχῃ A V 7 6 (420a15)

ὀπτικός (v. l. ὁρατικόν) πνεῦμα A IV 15 3 (406a6 b6) ThS 77 (522, 17)

ὁρᾶν (ἐν ὕπνῳ) A V 2 3 (416a22) πάντα τὰ ὁρώμενα i. e. *sensibus obiecta* A I 1 2 (274a27) (ἀέρα) συστελλόμενον ὑπὸ τοῦ ὁρωμένου καὶ τοῦ ὁρῶντος ThS 50 (513, 19) ὁρᾶν φησι (Democr.) διὰ τὴν ἀπορροὴν καὶ τὴν ἔμφασιν τὴν εἰς τὴν ὄψιν ThS 80 (523, 16) οὐχ ὁρᾶσθαι τοῦ θεοῦ τὴν μορφήν Ph 6 d4 (537b4) ὁρᾶν καθόλου καὶ μὴ κατὰ μέρος τοὺς θεούς Pl. 4 (580, 16) ὁρᾶν expl. Plat. ThS 5 (500, 11) v. ὅρασις, ὄψις

ὁρατὸς κόσμος (opp. νοητός) A I 3 8 (281a12 b10) II 6 4 (334a10 b1) (ποιότης) A I 15 1 (313a3 b5) (τὸ σκότος)

(449, 18) (κακίας) E III 14 (590, 32) ὅρος καὶ κρίσις τῶν πραγμάτων ἄνθρωπος Protag. He 9 (653, 16) ἀποδιδόναι ὅ. A I 3 8 (282 a 26) D 22 (459, 16) (κοινός) A I 23 1 (319 b 2) (ἰδεῶν γίγνεσθαι) Plat. D 1 (447 a 5 b 4) ὅροις περιέλαβον Hi 21 1 (571, 8) — ὅρος (οὐσιώδεις ... ἐννοηματικοί) def. G 11 (606, 4. 6) περὶ ὅρων scripsit Chrys. A I 28 3 (323 a 11 b 14)

ὅρος (in luna) A II 25 9 (356 a 9 b 18) ὑψηλότατα) D 11 (452, 3) οὔρεα μακρὰ ... βησσήεντα Hesiodi Hi 26 2 (575, 11. 12)

ὀρρός (σπερματικός) A V 23 1 (435 a 2)

ὀρυκτήρ 486, 16

ὅς. ἃ μὲν ... ἃ δέ cet. A I 29 7 (326 a 5 b 9) II 8 1 (338 a 2 b 2) cf. Hi 6 3 (559, 25) οἵ κε ... σημαίνοιεν Arati A II 19 3 (347 a 27 b 21) — relativo iunctum δή A I 5 1 (291 a 13 b 3) II 20 8a (349 b 15) 28 4 (358 a 13 b 17) D 17 (457, 2) 36 (468, 22) 40 (472, 6) — compendia causarum: ὑφ' οὗ ἐξ οὗ πρὸς ὅ (θεός ὕλη ἰδέα Plat.) A I 3 21 (288 b 1) 11 2 (309 a 15. 16 b 12. 14) ἐξ οὗ (ὕλη) ὑφ' οὗ (ποιοῦν) καθ' ὅ (εἶδος) δι' ὅ (τέλος) Arist. A I 11 4 (310 b 7) cf. similia A I 23 2 (319 b 13) IV 8 4 (394 b 22) V 30 1 (442 a 10 b 7) δι' ὅ et ὅτι Stoic. D 18 (457, 4. 7. 11. 12. 14) — ὁτιοῦν D 3 (448, 25) 10 (451, 3) καθ' ὁτιοῦν i. e. πάντως ThS 15 (503, 21)

ὅσιος (coni. δίκαιος) Hi 19 17 (569, 15) cf. Pl 4 (580, 15)

ὀσμή A IV 17 1 (407 a 4 b 4) ThS 9 (502, 2) 19 (504, 30) 21 (505, 21) 22 (506, 2) 39 (510, 15) ὀσμὰς κρίνειν τῇ περὶ τὸν θώρακα ἀναπνοῇ ThS 46 (512, 17) ὀσμὴν ὕδατος μὲν λεπτότερον, ἀέρος δὲ παχύτερον ThS 85 (525, 13) expl. Democr. ThS 82 (524, 17) expl. Plato ThS 85 (525, 12) ὀσμὰς ἀπορροῇ γίνεσθαι Emp. ThS 20 (505, 8) περὶ τῆς ὀσμῆς ὅτι μὲν ἀπορροή τίς ἐστι καὶ ἀνάπνευσις τοῦ ἀέρος σχεδὸν ὁμολογεῖται ThS 90 (526, 25) cf. 59 (516, 9)

ὀσμητός. ὀσμητῶν εἰ ἔστιν εἴδη ThS 90 (526, 23)

ὀσμώδης ThS 20 (505, 9)

ὅσος. οὐκ ἄπειρον, ἀλλ' ὅσον αὔταρκες εἰς τὴν διάλυσιν A II 9 3 (338 a 18 b 20) ὅσῳ ἂν καθαρώτερον ᾖ, μᾶλλον ThS 26 (507, 2) v. μάλα — ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει A I 9 4 (308 a 6 b 7) II 4 2 (330 a 17, 331 b 1) ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ A I 12 1 (310 a 11 b 19)

ὀστοῦν A I 3 5 (278 a 10. 16 b 7) V 3 6 (417 a 17) 5 3 (418 a 21) 22 1 (434 a 10) D 31 (465, 20) ThS 23 (506, 9) 28 (507, 20) 56 (515, 12)

ὀσφραίνεσθαι A IV 17 1 (407 a 3 b 3) D 17 (456, 18) — ThS 9 (502, 2) 21 (505, 17) ὀσφραντά D 17 (456, 19. 457, 1)

ὀσφραντικός A IV 4 4 (390 a 7 cf. t b 9) ὀσφραντικώτερα ThS 41 (511, 2)

ὄσφρησις (placita) A IV 17 (407 a 1 b 1) cf. 9 10 (397 b 31) 12 1 (401 a 24) 21 3 (411 a 6) D 15 (456, 1) cf. 17 (457, 18) ThS 9 (502, 1) 19 (504, 30) 38 (510, 6) 39 (510, 14)

ὀσφύς A V 17 2 (427 a 6)

ὁτὲ μὲν ... ὁτὲ δέ (ὅτε μὲν ... ὅτε δὲ) A I 26 3 (321 a 18 b 19) II 4 14 (332 b 15) IV 22 3 (413 a 24) D 19 (457, 18. 19. 20. 21) ThS 14 (503, 14)

ὅτι cum infinitivo plus semel in Placitis tali modo construitur: εἶναι γὰρ ἑξάμηνα ὅτι καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τροπῶν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι A V 18 5 (429 a 3) φθαρτὸν ὅτι καὶ γενητόν A II 4 10 (331 a 4) v. διότι — ὅτι μάλιστα ὁμοίαν ThS 73 (521, 6) ὅτι τάχιστα Hi 19 22 (569, 32) — ὅτι verba ipsa scriptoris inducens Hi 19 5 (567, 23) — ὅτι μή *tantum* 488, 28

οὐ. οὐ κατ' οἰκεῖον δὲ χρῶμα· A III 6 10 374 a 13) — οὐ μέντοι A I 7 14 (302 b 10) οὐ μά (vers. Pythag.) A I 3 8 (282 a 8 b 3) οὐ μήν A I 10 4 (309 a 6) V 5 2 (418 a 12) D 7 (450, 3. 6) 32 (466, 21) μέν praecedente A V 26 2 (438 a 12 b 9) ThS 47 (512, 20) οὐ μὴν ... γε A II 4 2 (331 a 2 b 2) III 12 3 (378 a 12) ThS 5 (500, 7) οὐ μὴν δέ E III 36 (592, 28) οὐ μὴν ἀλλά ThS 3 (499, 16) 64 (517, 18) οὐ μὲν ἀλλά ... γε ThS 41 (511, 2) 61 (516, 27)

οὐδαμῶς A I 16 3 (315 a 4) 18 6 (317 b 12) D 26 (462, 1) (μηδαμῶς) A I 15 10 (314 b 20) 16 3 (315 b 7) V 19 5 (430 a 22) He 14 (654, 23)

οὐδέ. (μηδέ) μηδ' ἐξιόν non praecedente negatione D 13 (454, 9) οὐδὲ μὴν D 14 (455, 19) — οὐδέ, ubi μηδέ desideratur ThS 69 (519, 17) — οὐδὲ ... οὐδέ ThS 70 (519, 25) — οὐδ' ὅλως v. s. ὅλως

μηδὲν εἶναι τῶν οὕτως διαστημάτων λεγομένων πρὸς τὸν κόσμον A II 10 1 (339 b11) οὕτως ὑπολαμβάνουσι διὰ τὴν ... ἔμφασιν sequ. explicatione ThS 36 (509, 18) — οὕτω pro condic. enuntiato: *quae cum ita sint* ThS 73 (521, 4) 74 (521, 12) — οὕτω μὲν οὖν capitis clausula ThS 4 (500, 5) saepius

οὑτωσί A III 18 1 (384 a2)

ὄφελος οὐδέν (om. ἐστί) ThS 21 (505, 18)

ὀφθαλμιᾶν A III 5 9 (373 a21 b21)

ὀφθαλμός. ὀφθαλμοὺς ὁρᾶν ThS 26 (506, 28 cf. n a15) cf. A II 18 3 (347 a7) τὴν νύκτα μᾶλλον ὁμόχρων τοῖς ὀφθαλμοῖς ThS 27 (507, 11) (μεγάλους καὶ καθαροὺς καὶ λαμπρούς) ThS 29 (507, 27) 42 (511, 10) θεοῦ ὀφθαλμοὺς τοὺς φωστῆρας E I (587, 18)

ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι Hi 24 5 (573, 22)

ὄφις He 4 (652, 14)

ὀχεῖν. ὀχουμένην γῆν Hi 7 4 (561, 2) 8 12 (563, 7) He 10 (653, 22)

ὄχημα Hi 21 2 (571, 12)

ὀχλεῖν. μηκέτι μοι μηδὲ εἷς λόγος ὀχλείτω He 12 (654, 6)

ὄχλησις (opp. ἡδονή) Emp. A V 28 1 (440 a21)

ὀψίγονος (ἀνθρώπων γένος) 488, 11

ὄψις sensus vel actio videndi A IV 8 6 (395 b13) δι' ὄψεως θεωρῶμεν A IV 12 1 (401 a18) D 16 (456, 7) ThS 5 (500, 10) τὰ τῆς ὄψεως τὴν ἀκοὴν κρίνειν ThS 46 (512, 16) φανερὸν εἶναι τῇ ὄψει ThS 77 (522, 11) (ἀδήλων τὰ φαινόμενα) A V 29 2 (441 a17) ὄψει ἄδηλον Hi 7 2 (560, 16) ὄψις expl. Emp. ThS 7 (500, 23) 17 (504, 11) Diog. Ap. ThS 40 (510, 19) Plat. ThS 5 (500, 8) ὄψιν ὁμόχρων ... τῇ νυκτί ThS 37 (509, 27) ὄψις (πυρός) ThS 37 (509, 33) idem fere quod ὀφθαλμός: πόροι ὄψεως A I 15 3 (313 a7 b9) ὄψεις ἀμαυροῦσθαι ThS 14 (503, 14) ταῖς ἡμετέραις ὄ. ἀντιφραττούσης D 10 (451, 13) — radii qui ab oculo ad rem obiectam pertinent: ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄ. A III 2 1 (366 a10 b10) D 14 (454, 28. 455, 6) ἡ ὄ. κάμπτεται A III 5 5 (372 a22 b22) ἀνακλᾶται A III 5 6 (372 a35 b35) cf. D 14 (455, 21) κατακλωμένης καὶ εὐρυνομένης ὄ. A III 18 1 (384 a6) (τοῦ ἡλίου) D 14 (455, 24) τὴν ὄψιν προσπίπτειν ThS 5 (500, 12)

παγίως καὶ κραταιῶς 489, 13

πάγος *rupes* (Ἄρειος πάγος) A I 7 2 (298 a10) neutr. (?) D 14a (Add. p. 455) — *frigus* (opp. ἀλέα) D 13 (453, 23) ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν ἀέρα πάγου Pl 10 (582, 8)

Παγχαῖος (Ζᾶνα Euhemeri) A I 7 1 (298 a4)

πάθημα i. e. πάθος. τῶν περὶ γῆν παθημάτων D 13 (454, 24)

παθητικός. παθητικόν τε καὶ ὑλικόν (opp. ποιητικὸν καὶ εἰδικόν) A I 3 8 (281 a11 b9) (μέρος τοῦ κόσμου) A II 4 12 (332 a4 b5) (opp. δραστικός) D 5 (449, 14) (opp. ἀπαθές) ThS 2 (499, 8) cf. A V 20 3 (432 a13)

πάθος i. q. πάσχειν generaliter: A II 30 2 (361 b18) saepissime de meteoris sim. A III 3 5 (368 b24) 5 1 (371 a8 b28) 6 (372 a28 b28) 17 4 (383 b11) τὸ πάθος τῆς ὄψεως (i. e. τὸ κατακλᾶσθαι καὶ εὐρύνεσθαι τὴν ὄψιν) A III 18 1 (384 a13) cf. D 10 (451, 18) 12 (452, 27) 13 (453, 19) ThO 2 (477, 9) 8 (484, 9) S 53 (514, 17) — δόξῃ καὶ πάθεσι τοῖς ἡμετέροις A IV 9 8 (397 b12) (ἐν τῇ ψυχῇ γιγνόμενον) A IV 12 1 401 a16) 4 (402 a11) (opp. αἰσθήσεις) A IV 23 1 (414 a25 cf. § 2. 3) περὶ παθῶν σωματικῶν καὶ εἰ συναλγεῖ τούτοις ἡ ψυχή placita A IV 23 1 (414 a22) cf. V 25 2 (437 a10) — πάθος αἰσθήσεως D 16 (456, 5) ThS 19 (504, 26) 22 (505, 24) πάθη ποιῶν τῆς αἰσθήσεως καθ' αὑτὰ διορίζει τὴν φύσιν ThS 61 (516, 22) 63 (517, 9) πάθη ποιεῖν τῆς αἰσθήσεως (opp. τοῖς σχήμασι διορίζειν) ThS 69 (519, 13. 15) (χυλῶν) ThS 67 (519, 4) 83 (524, 23) 84 (525, 6) 89 (526, 19) 90 (526, 24) — πάθη hominum dei credita A I 6 13 (296 a19) Ph 5 a6 (535 b1)

παιδαριώδης Ph 15, 25 (549 b25) παιδαριωδῶς λέγεσθαι Ph 12, 28 (546 b24)

παιδεία G 2 (598, 20) τῆς τῶν λόγων π. μετεῖναι Hi 2 3 (555, 24)

παίδευσις G 24 (614, 15)

παιδικός. τοῖς παιδικοῖς χρῆσθαι ἀκωλύτως E III 36 (592, 24)

παιδίον (ἀνόμοια) A V 12 1 (423 a16) (ἄφρονα) ThS 45 (512, 3) παιδίου κεφαλήν Hi 2 15 (557, 30)

παίειν τὸν ἀέρα πρὸς τὰ στερεά (fort. intr.) ThS 9 (501, 14 cf. 500 n a4)

παρακενοῦν A IV 22 1 (412 a 1) V 15 3 (426 a 2)
παρακολουθεῖν (διάστημα τῇ τοῦ κόσμου δινήσει) D 26 (461, 24) (διαγράμμασι γινομένοις) ThO 11 (486, 1) ἑκάστῃ (ἀρετῶν) παρακολουθεῖν δύο κακίας (Hi 19 16 (569, 7)
παρακολούθησις Hi 19 23 (570, 4)
παρακολούθημα κινήσεων A I 22 5 (318 b 20) κατὰ συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα A I 29 1 (324 a 10 b 18)
παραλαμβάνειν (τὸν ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ νοῦ) A IV 2 3 (386 a 15 b 10) ἐπὶ τῆς οὐσίας τὴν σύγχυσιν D 36 (468, 15. 20) (τὸ δόγμα) G 3 (601, 11) ὅταν Ἀναξαγόρας παραλάβῃ με He 6 (652, 25)
παραλάμπειν (νεφέλια i. e. Διοσκούρους) A II 18 1 (347 a 6 b 5)
παραλείπειν (sc. λέγειν) ThS 59 (516, 4) παραλείπει ἔνια ThS 82 (524, 20) παραλείπει καὶ οὐ λέγει ThS 83 (525, 1) ἀνεξέταστον π. He 18 (656, 18)
παράλιος 489, 22
παραλλαγή (τόπων τῶν μορίων) A III 7 2 (374 a 24) V 7 5a (420 a 11) παραλλαγὰς σωμάτων μέγεθος σχῆμα δύναμιν Hi 15 1 (566, 13) cf. A V 26 4 (439 a 15)
παράλλαξις (τῆς ὕλης) Stoic. A I 7 33 (306 a 8 cf. Prol. 51) (ἔχει πρὸς ἄλληλα) ThS 66 (518, 11) παραλλάττειν (ἐπωνυμίας A III 7 2 (375 a 25) cf. I 7 33 (306 b 8 cf. Prol. 51) ἰδίαν τινὰ ὁδὸν πεπορευμένος καὶ παρηλλαχυῖαν πάντας τοὺς προειρημένους Pl 4 (580, 7)
παραλυκίζειν. † παραλυκίσασα A III 16 4 (382, 2)
παράλυσις τῶν μορίων A V 9 1 (421 a 14) 13 2 (424 a 16)
παραμένειν A V 26 4 (439 a 12) D 27 (462, 23) G 19 (611, 9)
παραμιγνύναι (τῷ πυροειδεῖ τὸ ζοφῶδες) A II 30 2 (361 a 14 b 27) 4 (361 b 24)
παρανοιγνύναι. τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων A IV 22 1 (412 a 3) V 15 3 (426 a 3)
παραπαίειν. παραπεπαικότος τοῦ ἡγεμονικοῦ A V 20 5 (433 a 3 cf. Add.)
παράπαν. τὸ παράπαν A I 18 6 (317 b 10)
παραπλέκειν 491, 22
παραπλήσιος A II 20 1 (348 a 5 b 4, t b 2) V 30 1 (443 a 2 b 1) ὡς ἢ ταὐτὸν ἢ παραπλήσιον ὂν τῇ αἰσθήσει τὴν φρόνησιν ThS 10 (502, 8) τὸ παραπλήσιον πᾶν Ph 12, 6 (546 b 3) παραπλησίως A I 28 3 (324 b 7) II 31 4 (363 b 11) III 5 11 (374 a 3) ThO 4 (479, 3. 16) 8 (484, 1) S 55 (515, 3)
παραπταίειν. παρεπταικότος (l. παραπεπαικότος) τοῦ ἡγεμονικοῦ A V 20 5 (433 a 3)
παραρρηγνύναι 491, 3
παρασκευάζειν καθηγητὴν γενέσθαι G 3 (599, 5)
παρασκευαστικός νόσου (v. l. ποιητικός) A V 30 1 (442 b 5)
παρασπασμός (μήτρας) A V 13 1 (424 a 11)
παρασπείρειν. παρεσπαρμένον αἷμα Pl 10 (582, 16)
παράστασις εἰδώλων Democr. A V 2 1 (416 a 8)
παραστάτης plur. *testiculi* A IV 21 4 (411 a 16) V 5 1 (418 a 7)
παραστίλβειν A III 3 2 (368 b 3)
παρατάττειν Hi 24 5 (573, 25)
παρατιθέναι A III 3 5 (368 b 22) pass. παρατίθεσθαι ἀλλήλοις D 4 (449, 2) παραθεῖναι τὰς δόξας Hi 10 1 (564, 14) similiter med. D 39 (470, 25) ταῦτα ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι Hi 17 (566, 25) — παρακείμενος *vicinus* D 13 (453, 31) 491, 4 παρακεῖσθαι τῇ ἀληθείᾳ φαντασίαν ψευδῆ He 15 (655, 2) παρακειμένως (τῷ λόγῳ ἱστορητέον) A I 8 1 (307 a 6) *deinceps* A IV 22 3 (413 a 16)
παρατρίβειν D 13 (454, 9)
παράτριψις A III 3 11 (369 b 18) 12 (369 a 3 b 3) 14 (370 a 5 b 10) D 10 (451, 2)
παραυτίκα A III 2 9 (367 a 12 b 11)
παραφέρειν D 12 (453, 5)
παραφιστάναι. παραποστάς A III 17 2 (383 b 1)
παραχαράττειν (τὴν Ἐπικούρειον αἵρεσιν) A IV 13 6 (403 b 22)
παρεγκεφαλίς i. q. ἐπικρανίς 208 [3]
παρέγκλισις. κατὰ στάθμην καὶ κατὰ παρέγκλισιν A I 23 4 (320 a 1 b 1)
παρείκειν. θερμοῦ ψυχρῷ παρείξαντος A III 3 15 (370 b 15)
παρεῖναι αἴτιον (syn. ὑπάρχειν) Stoic. D 18 (457, 6) G 19 (611, 10) ἐὰν μὴ παρῇ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθά Hi 20 5 (570, 28) παρὼν χρόνος D 26 (461, 14. 17)
παρεισάγειν (τὸ κατ' ἐνθουσιασμόν) A V 1 4 (416 a 2) (αἱρέσεις) Hi 25 2 (574, 12)
παρέλκειν *supervacaneum esse* (τὴν σελήνην) A II 30 8 (363 b 17)

---

[1] contra hanc consuetudinem (etiam in aliis libris Theophr. velut metaphysico fr. obtinentem, minus severe in reliquis) faciunt duo exempla: οὐ γὰρ πᾶν 72 (520, 19) et ἁπλῶς πάντα 79 (523, 3). nam αὐξήσεις πάντα· 12 (503, 3) et σχήματα. ἁπάντων 67 (518, 20) pausa excusatur, περὶ ἀκουστῶν 5 (500, 8) 7 (500, 19) vocis περί hiatum patientis natura explicatur, οὖν πάντα 46 (512, 11) corrigendum est ἅπαντα ex gemello loco 48 (513, 8), itemque τῶν πάντων δὲ μάλιστα 48 (513, 4) rescripsi τῶν κάτω, πάντων [cum Theophrasteum sit πάντων δὲ μάλιστα cf. H.P. IV 14 2 d. odor. 38. 56], porro τοιοῦτον πᾶν 73 (521, 1) leniter corr. τοιοῦτο πᾶν, nec difficilius erat ἐν πᾶσι 82 (524, 13) alia quoque de causa suspectum ἅπασιν emendare. nam post ἐν Theophrasto etiam in reliquis libris constat ratio, cuius simile s. v. διότι exposui.

D 38 (470, 5) σῶμα τὸ πᾶν E I (587, 15) cf. Epic. Pl 8 (581, 20)

πάσχειν (τἀναντία) A I 7 10 (301 a 10) (ταὐτόν) A II 16 7 (346 b 4) 28 6 (359 a 1 b 1) (τοῦτο) A III 5 9 (373 a 21 b 21) (ὅμοιόν τι) A IV 14 3 (405 a 20 b 20) (οὐδέν) A IV 20 1 (410 a 3) D 12 (453, 6) ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις (σώματος) A IV 23 1 (414 a 26) 2 (414 a 29) 3 (415 a 3) παθούσης τι τῆς αἰσθήσεως D 15 (456, 4) τὸ αἰσθάνεσθαι ... τῷ πάσχειν ThS 48 (513, 13) ποῖον δέ τι τὴν φύσιν ὄν (τὸ λεπτόν) ὑπὸ τίνος πάσχει ThS 82 (524, 19) γένεσιν ἐξ ἧς πάντα πάσχει E II 5 (588, 19) — categ. Arist. Hi 20 1 (570, 12)

παθητὸν τῆς φύσεως A I 7 31 (304 b 30 cf. a 7) (σώματα καὶ τμητὰ εἰς ἄπειρον) A I 16 1 (314 a 2 b 31) (ὕλην) A I 24 3 (320 a 23 b 29) π. (v. l. παθητικόν) μέρος τοῦ κόσμου A II 4 12 (332 a 4 b 5) (τὰ ἀπὸ σελήνης κάτω) Pyth. E III 8 (590, 11)

πατήρ A V 11 2 (422 a 22) 4 (423, 8) πατέρα (φῶς) καὶ μητέρα (σκότος) Zaratae Hi 2 12 (557, 10) πατήρ (θεῶν) Plat. A I 7 31 (304 b 32) Hi 19 2 (568, 2) πατράσι τὰς θυγατέρας μίγνυσθαι E III 39 (593, 2) — πατρὸς ἔχουσαν τάξιν A I 7 30 (304 b 3) 10 1 (309 b 1) πατήρ exempl. cat. πρός τι Hi 20 2 (570, 15)

πατρικῶς Hi 2 6 (556, 11)

πατρίς A I 3 8 (283 a 14) ὑπεραποθνῄσκειν πατρίδος E III 24 (591, 27) (καταφρονεῖν) He 17 (655, 27)

παύειν. παύεσθαι τὸν τόνον D 38 (470, 10) (τὰ ὕδατα γινομένης ὁμίχλης) ThS 90 (527, 2) (περιπιπτούσας) G 24 (614, 14)

πάχνη (placita) A III 4 (370 b 24) D 11 (451, 25. 452, 11. 14) 35 (468, 5) plur. D 11 (451, 20)

πάχος (ἀέρος) A III 15 11 (381 a 4) (πνεύματος) D 12 (452, 23) ἀέρα πάχος ἔχοντα D 35 (468, 1)

παχυμερής A IV 22 2 (412 a 24) (opp. λεπτομερής) He 12 (654, 13) παχυμέστερον (παχυμερέστατον) A I 3 11 (284 a 4 b 2)

παχύνειν. παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος A III 4 1 (370 a 15 b 27) 7 3 (375 a 9) Hi 7 7 (561, 14)

παχύς (νέφος) A III 3 1 (367 a 25 b 24) (ἀήρ) A III 18 1 (384 a 4) (opp. λεπτός) ThS 59 (516, 5) παχύτερον καὶ ἔλαττον πῦρ (opp. λεπτότατον) ThS 75 (521, 23) παχυτάτοις νέφεσι A III 3 10 (369 b 10)

παχύτης τοῦ ἀέρος ThS 80 (524 1)

πεδιάς 486, 8. 491, 4

πεδίον A I 5 4 (292 a 10 b 3) II 25 9 (356 a 8 b 18) Hi 8 30 (562, 28)

πειθαρχεῖν νόμοις E III 14 (590, 34)

πεῖρα. παρέχεσθαι πεῖραν Hi 19 12 (568, 22)

πειρᾶν. med. A I 1 1 (274 a 22) frequentat Th velut πειρᾶταί τι φέρειν ἴδιον ThO 4 (480, 1) ἀποδιδόναι (λέγειν sim.) πειρᾶται ThO 6 (482, 9) S 2 (499, 13) 7 (500, 23) 27 (507, 8) 40 (510, 24) 49 (513, 16) 60 (516, 17) πειρωμένῳ μὴ γίγνοιτο ThS 86 (525, 25)

πεισιθάνατος Hegesiae cognomen E III 25 (591, 34)

πέλαγος. τὰ πελάγη A III 17 2 (382 b 15) 4 (383 b 10) 5 (383 a 9 b 16) IV 1 1 (384 a 24) (μεγάλα) D 31 (465, 25) 486, 23. 489, 25 (ἀχανές) 491, 7 cf. n a 9 (ἀτρύγετον) Hesiodi Hi 26 2 (575, 13)

πέλας. τοῖς τῶν πέλας ὄμμασιν (opp. τοῖς ἑαυτῶν) ThS 53 (514, 15)

πέλει Emped. A I 18 2 (316 a 2 b 2)

πέμπτον σῶμα Arist. v. σῶμα (οὐσία, στοιχεῖον) — Pythag. A II 6 2 (333 a 20 b 21)

πενταετής (χρόνον σιωπᾶν) E III 8 (590, 13)

πενταπλοῦς D 15 (455, 33)

πεντεκαιδεκαπλάσιος (ζῷα σελήνης) A II 30 1 (361 a 8 b 7)

πεπαίνειν A V 15 2 (425 a 21)

πεπρῶσθαι. εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν (?) Hi 21 2 (571, 16)

πεπτικός (σπέρμα) A V 5 2 (418 a 12)

περαίνειν D 26 (461, 6) ThS 65 (518, 1) πεπεράνθαι (opp. ἄπειρον εἶναι) A II 1 6 (328 a 6 b 8) D 26 (461, 15) πεπερασμένος (κόσμος) A I 5 4 (292 a 14 b 6) D 29 (464, 12) (γῆ) A III 9 (376 b 8) (αἰθήρ) D 9 (450, 19) (τόπον) D 25 (460, 25. 26) (θεόν) Xenoph. Hi 14 2 (565, 26) G 7 (604, 19) (ἀρχήν) ThO 1 (475, 2. 15) saepius, (τὸ πᾶν) Hi 11 2 (564, 25)

πέραν τοῦ διακεκαυμένου κύκλου A II 30 1 (361 b 12) εἰς τὸ πέραν διακόπτειν A III 5 10 (373 a 26) περαιτέρω χωρεῖν Hi 4 3 (559, 5)

πέρας (σώματος) A I 14 1 (312 a 10 b 13) IV 6 2 (392 b 14) G 18 (611, 2) (χρῶμα) A I

σθέντα Emp. ThS 10 (502, 11) παγῆναι καθάπερ καὶ τὴν χάλαζαν (sc. ἀέρα) Pl 10 (582, 14)
πηλός Hi 14 6 (566, 7. 9)
πηλοῦν. πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι Hi 16 6 (566, 7)
πῆξις (νέφους) D 11 (452, 14) 35 (468, 4) (ὕδατος) D 11 (452, 18) (ἁλῶν) D 14a (455 Add.) πῆξιν λάβῃ Hi 7 7 (561, 16)
πηροῦν. πεπηρῶσθαι ThS 21 (505, 19) cf. 26 (507, 4)
πῆχυς *ulna* He 17 (655, 29. 35)
πιέζειν. ἐπιέζετο πρὸς τοὺς τόπους A I 4 2 (290 a 8)
πιθάκνη οἴνου A I 20 1 (317 a 14)
πιθανός D 36 (469, 7) τὸ πιθανὸν ἔλαβον ... ὅτι ThS 1 (499, 4)
πίθηκος A V 20 4 (432 a 20)
πικρία (coni. ἀλυκίς) A III 16 2 (381 a 23)
πικρός (θάλαττα) A III 16 (381 a 13 b 4) (χυλός) D 14a (Add. p. 455) ThS 63 (517, 14) 66 (518, 7) τὸ ἡμῖν πικρὸν ἄλλοις ἦν γλυκύ ThS 70 (519, 29) πικρόν def. Plat. ThS 84 (525, 9)
πιλεῖν. πιληθῆναι τὰ περίγεια A II 6 3 (334 a 8) νέφος πεπιλημένον A II 25 4 (356 a 1 b 3) πνεῦμα πιλῆσαν τὰ νέφη A III 4 5 (371 b 25) ἀπορροίας πιλουμένας A IV 14 1 (405 b 5) πιλουμένου τοῦ ἀέρος Anaximenis Pl 3 (580, 1)
πίλημα (πυρός) A II 13 8 (342 b 6) (ἀέρος) astra Anaximandri A II 13 7 (342 b 3 cf. t b 2) (νεφελοειδές) A II 30 7 (362 b 11) (βιαιοτέρα γῆς) A II 7 1 (335 b 19) καταστάζειν ὄμβρους ὑπὸ πιλήσεως A III 4 4 (371 b 16) τὴν ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν A III 16 3 (481 a 27) Anaximenis Hi 7 3 (560, 21)
πιλίον. ὥσπερεὶ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πιλίον Hi 7 6 (561, 9)
πιλοειδής τῷ σχήματι D 34 (467, 16)
πιλοῦσθαι. νέφη ἐκ τῶν ἀτμῶν A IV 1 4 (385 a 11) v. πιλεῖν
πίνειν A I 3 5 (279 a 8) Hi 24 1 (573, 7) ταύτην φέρει τὴν πίστιν ThS 79 (523, 4)
πιπράσκειν Hi 2 16 (558, 2)
πίπτειν δρόσον D 11 (451, 28) πίπτοντας ἐπὶ τῆς γῆς (v. l. ἐπὶ τὴν γῆν) A II 13 9 (342 a 2 b 11) (ἐκτὸς τῆς ὑστέρας τὸ σπέρμα) A V 5 3 (418 a 17) (εἰς τὰ κενὰ τοῦ λευκοῦ τῇ μίξει τὸ ἐρυθρόν) ThS 76 (522, 3) (ὑπὸ τὸν λόγον τοῦτον) D 19 (457, 24) (εἰς κοινὸν λόγον) D 28 (463, 17) (πιπτουσῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα) Hi 7 3 (561, 19)
πίστις est ἐπιστήμης A I 3 3 (282 a 31) ἱκανὸν πρὸς π. ThO 4 (479 n a 14) π. ἀληθής 483, 7 καὶ τοῦτο δεῖται π. ThS 31 (508, 7) πολλῶν ἀπολείπεται πρὸς π. ThS 46 (512, 11) ταύτην φέρει τὴν π. ThS 79 (523, 4) δεῖται δέ τινος λόγου καὶ π. ThS 91 (527, 12)
πιστὸς ἔστω *(fide dignus)* He 10 (653, 25)
πιστοῦν. πιστούμενοι τὸ λεγόμενον 486, 21
πλάγιος. ἐκ τῶν πλαγίων D 14 (455, 29) τὴν εἰς τὰ πλάγια κινεῖσθαι D 24 (460, 11)
πλάζειν. πλάζεσθαι τὴν γῆν A III 13 4 (378 a 16)
πλάξ (ἡ ἐντὸς κογχυλίων) ThS 73 (521, 3) (θαλασσίων) Hi 14 5 (566, 6)
πλανᾶν (τὰ ἄλλα) ThS 65 (518, 2) πλανᾶσθαι περὶ τὸ ἴδιον A IV 9 21 οἱ πλανώμενοι ἀστέρες D 9 (450, 13) 31 (466, 4)
πλάνη Hi 19 22 (570, 2) E II 5 (588, 10) He 13 (654, 15) 18 (656, 16)
πλανήτης A II 7 7 (337 b 7) placita 13 (341 a 4) (opp. ἀπλανῆ, dist. ἥλιος φωσφόρος σελήνη) A II 15 3 (344 a 16 b 13) πλανήτας ἀνεῖσθαι A II 13 11 (342 a 8 b 21) πλανητῶν χρόνος (placita) A II 32 (363 a 6) (quomodo moveantur) Aristot. D 8 (450, 8)
πλαταμώδης A III 15 9 (380 a 22)
πλάτος (dist. μῆκος βάθος) A I 12 1 (310 a 10 b 18 D 5 (449, 6) 19 (457, 17) ThO 3 (478, 15) (opp. ὕψος) A II 31 4 (363 b 9) δισκοειδῆ τῷ πλάτει A III 10 5 (377 a 3) πλάτος γῆς A III 15 8 (380 a 19) διὰ πλάτος ἄστρα ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι Hi 7 4 (561, 4) — ἐν πλάτει (opp. κατ' ἀπαρτισμόν) νοεῖσθαι Stoic. D 26 (461, 19) cf. κατὰ πλάτος D 26 (461, 32)
πλάττειν. τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεπλασμένον (θεῶν εἶδος) A I 6 14 (296 a 22) Παγχαῖον ὁ πλάσας Ζᾶνα (Callim.) A I 7 1 (298 a 4) ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον A I 7 4 (299 a 11) (ἵππον) D 27 (463, 7) πλασθεῖσα τῷ λόγῳ 490, 9 πλάττεσθαι θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς Ph 12, 31 (546 b 27)
πλατύς A II 22 4 (352 b 8) (ὡς πέταλον τὸν ἥλιον) A II 22 6 (352 a 6 b 4) (σχήματα) ThS 73 (521, 8) (γῆν) Hi 7 4 561, 2) 8 3 (562, 6)
Πλατωνικός (συναύγεια) A IV 13 11 (404 a 14 b 21)

b17) E II 8 (589, 17) — i. q. ἄνεμος πνεύματος ἀναφοράν A III 2 6 (367 a4 b3) 3 1 (367 a23 b22) 4 5 (371 b23) 7 2 (374 a23) 4 (375 b4) 17 9 (383 a21 b31) IV 19 4 (409 a8. 11) D 12 (452, 23) 13 (454, 21) 14 (455, 3) Hi 1 2 (555, 5) 7 8 (561, 17) — πνεύματος ὁλκή (i. e. ἀναπνοή) A IV 22 3 (413 a13) ThS 25 (506, 26) τὸ πνεῦμα εἰσέρχεται ἄνευ ὀσμῆς ThS 85 (525, 14)

πνεῦμα ἄπειρον Pyth. A I 18 6 (316 b17) — (πέμπτον σῶμα) Aristot. Hi 20 4 (570, 24) — πνεύματος ἀγγεῖα Erasistr. A V 29 1 (441 a5. 12) — πνεῦμα (φωνή) Platonis A IV 19 1 (407 a23 b13) 3 (409 a6) — (τὸ περὶ τὴν καρδίαν) Stoic. A IV 5 6 (391 a13) (σπέρμα) D 39 (470, 17) τὸ ὄν D 28 (463, 14) cf. A I 7 24 (303 b14) (αἴτια) A I 11 5 (310 a7) (σωματοφυές) G 13 (606, 16) πνεῦμα νοερόν (θεός) A I 6 1 (292 a23) 7 19 (302 b22) 33 (306 a5 b5) G 16 (609, 2) (ἔντεχνον ὁδοποιητικόν, φύσις) G 20 (611, 17) πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα A IV 8 1 (394 a7 b7 cf. t b3) (ὁρατικόν) A IV 15 3 (406 a6 b6) 21 3 (411 a3) (αἰσθητικόν) A V 24 4 (436 a10. 15) πνεῦμα νοερόν, θερμόν (ψυχή) A IV 3 3 (388 b1 a1, cf. t b1. 4) E III 36 (592, 27) G 24 (613, 14) He 2 (651, 13) — πνεῦμα δρακοντοειδές Epicuri E II 8 (589, 12. 21) πνεῦμα (dist. ἀήρ) κίνησιν ψυχῇ ἐμποιεῖν A IV 3 11 (389 b2)

πνευματικός (δύναμις) A I 28 3 (323 a9 b10) V 4 3 (418 a2) (κοιλία τῆς καρδίας) A IV 5 7 (391 a16) — τὸ πνευματικόν Anaximenis A III 4 1 (370 a20 b32) (πέφυκε πρὸς τὴν ἀκοήν) A IV 9 10 (397 b31) (i. q. τὸ πνεῦμα) A IV 22 3 (414 a15) ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ Epic. A IV 3 11 (388 a8 b23 t b17)

πνευματοῦν A I 4 3 (290 a20)

πνευματώδης ὁ ἀήρ D 13 (453, 25) 14a (Add. p. 455)

πνεύμων A IV 17 2 (407 a6 b6) 22 2 (412 a19. 413 a3. 10) V 15 4 (426 a8)

πνοή Pyth. A I 18 6 (317 b3) (ἀνέμων) D 13 (453, 19) πνοιῆς λελόγχασι Emp. ThS 22 (505, 26)

ποθέν D 17 (456, 15)

ποιεῖν (σαφέστερον) ThS 71 (520, 1) ζηλωτὴν εἶναι τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως πεποιηκώς G 3 (599, 4) — verbi iterati vice πάσαις γὰρ τοῦτό γε ὁμοίως ποιεῖ [sc. συμπάσχει] ThS 57 (515,20) — de philosophis usurpat saepissime Th: ἐκ πυρὸς ποιοῦσι τὰ ὄντα (i. e. γίγνεσθαι vel εἶναι οἴονται) ThO 1 (475, 16. 476, 1) 3 (478, 1) 4 (479, 10. 16) 6 (482, 12) 8 (483, 15. 484, 10. 14) 9 (485, 2) S 1 (499, 2) 4 (500, 2) 5 (500, 8) 12 (502, 28. 503, 3) 14 (503, 19) 16 (503, 31. 504, 4. 7) 23 (506, 4) 25 (506, 19) 50 (513, 17) 51 (514, 3) 54 (514, 31) 55 (515, 3) 57 (515, 22) 58 (515, 26) 61 (516, 22) 72 (520, 13) 79 (522, 28) — (opp. πάσχειν) A I 3 25 (289 a3) D 5 (449, 12) ThS 39 (510, 13) G 23 (612, 19) He 11 (653, 31) 12 (654, 9) 13 (654, 20) — ποιεῖν categ. Arist. Hi 20 1 (570, 12) — τὸ ποιοῦν αἴτιον A I 3 3 (278 a4. 7 b4) τὸ ποιοῦν (opp. ὕλη) A I 3 4 (278 a23 b19) 26 3 (321 a19 b20) τὸ πρῶτον ποιοῦν D 18 (457, 14)

ποίημα A IV 13 10 (404 b12)

ποίησις. τὸ ἀρχηγὸν ποιήσεως D 18 (457, 15)

ποιητής (θεός) Plat. A I 7 31 (304 b31) Hi 19 1 (567, 8) ποιηταί deorum doctores A I 6 9 (295 a13) 14 (296 a22) κατὰ τοὺς ποιητάς (Homerum) D 12 (453, 2) (παλαιοί) ThS 72 (520, 15) (ἀρχαίας κωμῳδίας Aristoph.) A I 7 4 (299 a13)

ποιητικός (αἴτιον) A I 3 8 (281 a9 b9) (λῆρος) A I 7 3 (299 a1) (νόσου, v. l. παρασκευαστικός) A V 30 1 (442 a7) (δύναμις) ThO 3 (478, 7) — ποιητικοῖς ἔπεσιν He 6 (652, 30) ποιητικωτέροις ὀνόμασιν αὐτὰ λέγων ThO 2 (476, 11)

ποικιλία A I 4 1 (289 a14) (ἀστέρων) A I 6 2 (293 a9)

ποικίλλειν. πεποίκιλται (zodiacus διαφόροις εἰδώλοις) A I 6 6 (294 a3)

ποίκιλμα (Eur. de caelo) A I 6 7 (294 a19)

ποικίλος A I 4 3 (290 a15) (αἰτίαι) A I 29 4 (326 b1) (ἔμφασις) D 14 (455, 5) (στοαί) Hi 20 7 (571, 2)

ποῖος. διὰ τί συμβαίνει τὰς αἰσθήσεις ἀκριβεστέρας εἶναι καὶ τῶν ποίων ThS 40 (510, 25) ποία τις ThS 7 (500, 23) cf. 82 (524, 19) Ph 22, 3 (535 b5)

ποιός. παρὰ τὰς ποιὰς μίξεις τῶν στοιχείων A I 15 7 (313 a16 b24) cf. V 19 5 (431 a7) κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν A II 18 1 (347 a6 b4) cf. IV 20 1 (409 a28) ἐκ ποιοῦ

(504, 2) ἐκ πλείστου πυρός A II 20 5 (349 a 3 cf. t b 2) τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων A III 17 1 (382 a 17 b 4) ἐπὶ πλεῖστόν εἰσιν ἡμμένοι ThS 60 (516, 13) κατὰ τὸ πλεῖστον (dist. πάντως ... ἄλλοτε ἄλλως) A I 29 2 (325 b 11)

πολυσχηματιστος (συμπλοκὴ ἀτόμων) He 14 (654, 25)

πολυσχήμων (ἄτομα) A I 14 3 (312 b 19) ὁμοιομερῆ A I 14 4 (312 b 20)

πολυσώματος. πολυσωματωτέρῳ πυρί A III 3 4 (368 a 17 b 20)

πολύτροπος He 14 (654, 25) πολυτρόπως A I 28 3 (323 b 15)

πολυχρόνιος A V 30 6 (444 a 8) Pl 2 (579, 19) E III 36 (592, 26)

πολυώνυμος (τὸ εἶδος) D 3 (448, 15)

πονηρός G 24 (614, 8)

πονεῖν. οἱ πονοῦντες *aegroti* ThS 21 (505, 20)

πόνος (opp. ἡδονή, syn. λύπη) A IV 9 16 (398 b 18. 20) πόνον παρέχει ThS 29 (507, 23) ἀπάνευθε πόνοιο Xenoph. ThO 5 (481, 18)

Ποντικός A II 1 4 (328 b 5) III 2 5 (366 a 21 b 29) 13 3 (378 a 10) G 18 (610, 22) Ποντικὴ Ἡράκλεια D 13 (454, 12)

πόντιος (νῆσοι, opp. πρόσγειοι) D 13 (454, 16)

πορεία τοῦ ἡλίου A I 21 3 (318 a 6 b 8)

πορεύεσθαι (ἥλιος) A I Pr. 3 (274 n a 4) ἰδίαν τινὰ ὁδὸν πεπορευμένος Pl 4 (580, 6) πορθμὸς Σικελικός 489, 24

πόρος (οἱ ἐν τῷ πνεύμονι λεπτότατοι) A IV 22 2 (413 a 4) (γῆς) D 13 (454, 5) (αἰσθήσεων) Emp. A I 15 3 (313 a 6 b 9) IV 9 6 (397 a 2 b 4) ThS 7 (500, 20. 26) 8 (501, 7) 9 (502, 5) 12 (502, 28. 503, 4) 13 (503, 8. 9) 14 (503, 15) 15 (503, 26) 17 (504, 13) 91 (527, 8) — Alcm. ThS 26 (507, 5) πόρους εὐθεῖς (coni. εὐδιόδους, opp. ἐπαλλάττειν) Democr. ThS 74 (521, 13) 80 (523, 14. 17. 18) — Plat. ThS 84 (525, 8) 89 (526, 20) — πόροι αὐλώδεις astrorum Anaximandri Hi 6 4 (560, 1. 4)

πόρρω μετεωρίζεσθαι D 11 (452, 2) (διατεινούσης) D 11 (452, 19) (τοῦ ἡλίου) D 14 a (Add. p. 455)

πόρρωθεν. τῶν π. ἀκούειν ThS 30 (507, 30) (ὁρᾶν) ThS 29 (507, 28)

πορφύρα A I 6 4 (293 a 18)

πορφυροειδής ThS 77 (522, 15)

πορφυροῦς (ἶριν) Homer. A III 5 2 (372 a 9 b 9) (χρῶμα) A III 5 7 (373 a 5 b 5) ThS 77 (522, 8. 14)

πόσος (χρόνος) A II 32 (363 a 5) (αἰσθήσεις) A IV 10 (399 a 1 b 1) (γωνίας) He 17 (655, 33)

ποσός. ποσὴν διανοίας ἀναλογίαν A IV 8 6 (395 b 11) πρὸς ποσούς τινας χρόνους D 39 (471, 21) ποσαὶ καθάρσεις *(quantulaecunque sunt)* A V 18 2 (428 a 7) ἐπὶ ποσόν A IV 13 11 (404 a 9 b 15, t b 9) κατὰ τὸ ποσόν (dist. κατὰ τὸ ποιόν, κατὰ τόπον) Arist. A I 23 2 (319 b 6) 24 2 (320 a 20 b 25) — ποσόν categ. Arist. Hi 20 1 (570, 11)

ποσότης Ar. D 2 (448, 7)

πόστος (μέρος) A I Pr. 1 (273 a 10)

ποταμός D 11 (451, 29) 39 (471, 3. 4) Hi 8 4. 5 (562, 9. 10) († Ταγαβενά) Hi 24 1 (573, 7) (Νεῖλος) placita A IV 1 (384 a 19)

πότε categ. Arist. Hi 20 1 (570, 11)

ποτέ def. Chrys. D 26 (461, 23) διὰ τί ποτε ThS 53 (514, 14) ποτὲ μὲν ... ποτὲ δέ D 13 (454, 7) ThO 3 (478, 5)

πότερος. ποτέρου ἐστὶν ὕπνος ... ψυχῆς ἢ σώματος A V 25 (436 a 17) πότερον ... ἢ A I 3 3 (278 a 1) D 25 (460, 23) ThS 4 (500, 1) 13 (503, 9) 34 (509, 2) 72 (520, 20) 81 (524, 6) πότερα ... ἢ ThS 49 (513, 10) ποτέρως ἔχει τἀληθές ThS 60 (516, 17)

πότιμος (ὕδωρ) D 34 (467, 18)

ποῦ categ. Arist. Hi 20 1 (570, 11)

πούς. εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου A II 21 4 (351 a 11 b 21) μέγας δάκτυλος τοῦ π. A V 17 5 (427 a 12) ὁ νοῦς οὐκ ἐν τοῖς ποσίν ThS 47 (512, 27) τὰ ἐν ποσὶν οὐκ εἶδεν Hi 1 4 (555, 12)

πρᾶγμα (ἀνθρώπινα) A I 29 2 (325 b 9) (dei credita) A I 6 13 (296 a 20) γένεσιν ἀγενήτου πράγματος ThO 10 (485, 7) (opp. ὄνομα) A I 28 3 (324 b 9) οὔτε πράγματα ἔχειν οὔτε ἄλλῳ παρέχειν (θεόν Epicuri) Hi 22 3 (572, 10) G 16 (609, 8)

πραγματεία (τὴν τῆς φιλοσοφίας) A I Pr. 1 (273 a 8) τὴν πλείστην πρ. περὶ τῆς πρώτης φιλοσοφίας ποιησάμενος ThO 9 (484, 21) (φυσική) G 16 (608, 13)

πρακτικὸς τῶν δεόντων (opp. θεωρητικὸς τῶν ὄντων) A Pr. 3 (274 a 4) (ἀνήρ) A I Pr. 3 (274 a 17)

a12) III 17 4 (383 b11) E II 5 (588, 16)
προλείπειν A II 20 15 (351 b6)
πρόληψις (i. e. ἔννοια φυσική) Stoic. A IV 11 3 (400 a22) 4 (400 a24)
προνοεῖν τῶν ἀνθρώπων τὸν θεόν Stoic. D 29 (464, 26) (τῶν ἀρχομένων) G 16 (609, 16) (κόσμου) Hi 19 1 (567, 8) τῇ ἀπὸ τοῦ προνοοῦντος αἰτίᾳ κατεχρήσατο ThO 20 (493, 5) (μηδενός) Hi 22 3 (572, 5) τοὺς προνοουμένους ταύτης G 1 (597, 11)
προνοητικός (coni. συνεκτικός) D 9 (450, 16)
πρόνοια (syn. ἀνάγκη) A I 25 3 (321 a8 b9, t b5) (dist. ἀνάγκη) A I 25 5 (321 a10 b15) Stoic. A I 27 5 (322 b12, t b11) 28 3 (323 b18) D 29 (465, 3) 31 (466, 5) cf. Ph 11, 30 (545 b26) Hi 21 (571, 10) περὶ προνοίας scripsit Chrysippus Ph 15, 5 (548 b25) — πρόνοια Pythag. E I (587, 2) — Aristot. E III 31 (592, 11) — πρόνοιαν μὴ εἶναι Epic. Hi 22 3 (572, 5) E I (588, 3) — προνοίᾳ διοικούμενος A II 3 (329 a10 b11) saepius, προνοίᾳ καὶ συνοχῇ θεοῦ A II 4 2 (331 a3 b8) ὑπὸ προνοίας A II 8 1 (338 a1 b2) κατὰ πρόνοιαν D 1 (447 a26 cf. b19)
πρόοδος. πρόοδον ἐνίστασθαι G 2 (598, 15)
πρός. πρὸς ἡμῶν καλούμενα D 8 (450, 8) — πρὸς ἀνατολῇ καὶ μεσημβρίᾳ A V 7 1 (419 a15) — πρὸς τῷ δηνάρια εἶναι καὶ ναῦλα λέγεται A IV 11 5 (401 a9) πρὸς τῇ μαλακότητι A IV 18 1 (407 a13) πρὸς τούτῳ ThS 53 (514, 14) πρὸς τούτοις D 14 (455, 20) ThS 21 (505, 20) 41 (511, l. 6) 59 (516, 8) 71 (520, 4) 72 (520, 21) 80 (523, 10) — πρὸς τὴν φαντασίαν φωτίζεσθαι A II 28 6 (359 a6 b6) — σύμμετρα πρὸς τὴν ὄψιν A I 15 4 (313 a9 b14) ThS 41 (511, 3) κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν A II 24 8 (354 a8 b9) cf. ThS 7 (500, 22) 88 (526, 14) πρός τι categ. Arist. Hi 20 1 (570, 11)
προσάγειν (τὴν αἴσθησιν ἀπαθῆ) ThS 19 (504, 29) *addere* G 24 (615, 2)
προσαγορεύειν A I 3 1 (276 a8) 7 (280 b9) 8 (281 a11. 280 b14) 9 (283 a11) D 3 (448, 20) 17 (457, 2) 29 (464, 11) 31 (465, 24) 40 (472, 2) ThO 9 (485, 2) S 9 (501, 14)
προσανέχειν (τοῖς φιλοσοφουμένοις) E II 7 (589, 1)
προσάπτειν αἰτίαν (ὕδατι τῶν σεισμῶν) A III 15 1 (379 a9) G 17 (610, 2)
προσαυγάζειν pass. (ὑπὸ τοῦ ἡλίου νεφῶν) A II 30 7 (362 b7. 12)
προσαφωρίζειν ThS 15 (503, 27) 82 (524, 17)
προσβολὴ τοῦ ἡλίου A II 28 4 (358 a10 b15)
πρόσγειος A II 30 6 (362 b2) (opp. τὰ μετάρσια) A III 8 2 (376 a4) D 10 (451, 13) (νῆσοι, opp. πόντιοι) D 13 (454, 16)
προσδέχεσθαι *credere* Hi 21 4 (571, 20)
προσδιαρθροῦν ταῖς αἰτίαις τὴν κατὰ προαίρεσιν A I 29 4 (325 b29)
προσδοκᾶν 489, 28 (ἐκπύρωσιν) Hi 3 1 (558, 19)
προσεῖναι (τοῖς σώμασι βάρος) A I 12 7 (311 b23)
προσεμφερής A IV 2 2 (386 a6)
προσεοικέναι. τὰ τοῖς σώμασι προσεοικότα A I 16 4 (315 b10) προσεοικέναι ἡλίῳ (?) A II 20 12 (349 a11 cf. p. 14)
προσεπάγειν G 1 (597, 12)
προσέχειν ταῖς αἰσθήσεσιν E III 15 (590, 36) ἐν τῇ ψυχῇ Hi 19 2 (283 a11)
προσεχής. κατὰ τὸ προσεχὲς καὶ ἀκριβές (opp. κατὰ τὸν ἀνωτάτω λόγον) A IV 4 1 (390 a2)
προσζευγνύναι (τῇ ὕλῃ τὸν τεχνίτην) A I 3 5 (280 a7)
προσηγορία A I 7 33 (306 a6 b6) 29 7 (326 b13) D 36 (468, 24) Ph 17, 4 (550 b13)
προσήκειν A I Pr. 3 (274 a14) ThS 51 (514, 3) ὡς οὐ προσήκουσαν ἀποδόντι τῇ γῇ τὴν μέσην χώραν ThS 22 (494, 2) προσηκούσης παιδεύσεως G 24 (614, 15)
προσημαίνειν D 13 (454, 19)
προσηνῶς G 6 (603, 16)
πρόσθεν (v. l. ἔμπροσθεν) καὶ ὄπισθεν A III 15 10 (380 b3) πρ. εἴπομεν D 27 (462, 15)
πρόσθεσις (opp. ἀφαίρεσις) A I 3 8 (281 a20) 23 2 (319 b8) V 8 2 (421 a1) D 27 (462, 20)
προσθλίβειν. προσεθλίβετο ὁ σχηματισμός A I 4 4 (290 a30)
προσιέναι. εἰδώλων ἔξωθεν προσιόντων A IV 8 10 (395 a3 b27) πρὸς τοὺς προσιόντας G 1 (597, 15)
προσίέναι. προσίενται τούτων οὐδὲν (Στωικοί) G 24 (614, 10) τοῦτο τὸ δόγμα ... προσήκαντο D 36 (469, 2)
προσιστορεῖν 494, 1

... ἔτι δέ ThS 12 (502, 26) 37 (509, 28) πρῶτον μὲν ... ἔπειτα ... πρὸς δὲ τούτοις ThS 21 (505, 16) πρῶτον μὲν οὖν ... ἔπειτα ThS 51 (513, 28) πρῶτον μὲν ... ἔπειτα ThS 68 (519, 5) πρῶτον μὲν ... ἔπειτα ... ἔτι δέ ThS 87 (525, 28) πρῶτον ... ἔπειτα ThS 25 (506, 23) πρῶτον μὲν οὖν ThS 79 (522, 26) — τὸ πρῶτον A I 1 2 (275 a 8) ThS 78 (522, 21) — πρώτως (opp. κατὰ συμβεβηκός) A I 1 2 (274 a 26) — πρωτίστη Chrys. Ph 14, 21 (548 b 12) πρώτιστα Hi 26 2 (574, 29)

προτιθέναι. προὐθέμεθα διαλεχθῆναι G 2 (598, 4) πρόκειται ἡμῖν ... θεωρῆσαι A I 1 1 (274 a 19) τὸν προκείμενον ἀέρα A IV 14 1 (405 a 7 b 7)

προτιμᾶν Hi 17 (566, 27) 18 1 (567, 2)

προτρέπειν. προὐτρέπετο πάντας E III 24 (591, 26)

προτροπή (i. e. τροπή Democr. expl. θέσις) A I 15 8 (314 b 5)

προϋποβάλλειν (med.) A II 4 15 (332 b 21)

προφέρειν (med. δόξας) Hi 10 1 (564, 13)

προφήτης Hi 25 2 (574, 10)

προχεῖν pass. (αὐγήν) A IV 15 1 (405 b 27) 2 (405 a 28 b 30) (ἀκτῖνες) A IV 15 3 (406 a 11 b 11) ὕλην τὴν προχεομένην σπέρματος A V 4 2 (417 a 24) προχυθέντα βρέφη A V 15 4 (426 a 7) 5 (426 a 13)

προωθεῖν (πρὸς τὴν γῆν) A III 4 2 (371 b 3) (opp. καθέλκειν) A III 15 6 (380 a 9) (θάλατταν sim.) A III 17 1 (382 a 19 b 6) 6 (383 a 12 b 20)

πρῴην εἴπομεν E III 44 (593, 14)

πρωτεύειν (πάντων σχημάτων) A I 6 3 (293 a 11)

πρωτόγονος (τέτταρα στοιχεῖα) E III 19 (591, 9)

πτηνός A V 20 1 (432 a 6 b 5) He 4 (652, 15) (ἅρμα Platonis) Hi 19 7 (568, 3)

πτῶσις. τῶν δὲ πτώσεων ἃς δὴ προσηγορίας καλοῦσι Stoici D 40 (472, 6 cf. n b 3)

Πυθαγόρειος A I 3 19 (286 b 6) v. s. Pythagoras Ind. I p. 694 b

πυθαγορίζειν (Πλάτων) A II 6 6 (335 a 3)

Πυθαγορικός (μονάδας) A I 3 19 (286 b 7)

Πυθαγοριστής Hi 2 16 (558, 7) v. p. 695 a 4)

πυκνάρμων Democriti A III 3 11 (369 b 21)

πυκνός (opp. ἀραιός) A II 7 1 (335 a 9 b 6) 3 (336 a 5 b 9) III 1 4 (365 a 10 b 10) V 13 1 (424 a 5) (opp. μανός) A III 1 8 (366 a 2 b 2) ThS 11 (502, 19) (coni. λεπτός) ThS 50 (513, 24) (coni. λεῖος) A IV 14 3 (405 a 18 b 19) τοῦ πυκνοῦ μετέχειν πλείονος A V 7 2 (419 a 21) — πυκνοτέρου μίγματος A II 20 8 a (349 b 16) (νέφη) A II 30 7 (362 b 10) (ὕδατος ὕλη) A III 5 5 (372 a 23 b 23) (ὀσμήν) ThS 30 (508, 2) — πυκνότατον ὑπέρεισμα D 31 (465, 20)

πυκνότης (opp. μάνωσις) A I 3 6 (280 a 10 b 4) III 3 3 (368 a 2 b 5) (τῆς ἐπιφανείας) A III 15 4 (379 a 19) (ἀέρος) A V 20 5 (432 a 25) (opp. μανότης) ThO 2 (477, 1)

πυκνοῦν A I 4 4 (290 a 28) πεπυκνωμένου ἀέρος A II 23 1 (352 a 15 b 12) ThS 55 (515, 8) He 7 (653, 5) (γῆν) A III 13 4 (378 a 18) D 13 (453, 9) (τροφῆς) A V 19 5 (431 a 2) (ὥσπερ ἔνοπτρον) D 14 (455, 25) (κατὰ ἔνια) ThS 62 (517, 4) (ἐπὶ πλεῖον) Hi 7 3 (560, 22) (opp. ἀραιοῦν) ThO 2 (477, 2) Hi 7 3 (560, 19) He 6 (653, 5) (opp. μανοῦν) ThO 2 (477, 9)

πύκνωμα τῶν νεφῶν A II 24 5 (354 a 15)

πύκνωσις (ἀέρος) A II 23 2 (352 a 20 b 17) (opp. μάνωσις) ThO 1 (475, 16) (opp. ἀραίωσις) Pl 3 (579, 23) συνισταμένης ἀτμίδος κατὰ πύκνωσιν D 11 (451, 21) — (i. q. πυκνότης) A III 1 6 (365 a 10 b 19) 8 1 (375 a 15 b 16) D 13 (453, 16)

πυνθάνεσθαι Parm. [ThO 6 a] 483, 5

πῦρ (opp. ψυχρόν) A I 7 3 (299 a 8) (opp. ἡ χιών) ThO 10 (485, 16) (i. e. ἀέρος μάνωσις) A I 3 6 (280 a 12 b 5) ThO 2 (477, 2) (ἀβαρές) D 23 (459, 25) ThS 88 (526, 8) (εἰλικρινές) D 21 (459, 3) (σχῆμα) 489, 5 (σύστασις) A III 1 8 (366 a 1 b 1) (ἀναπνοή) A II 7 1 (335 b 19) πυρὸς ῥυέντος A II 5 3 (333 a 8 b 6. 9) πῦρ (ἡλίου cet.) A I 3 1 (276 a 20 b 13) *(rogi)* E III 36 (592, 23) — πῦρ γίνομαι He 4 (652, 11) τὸ ἐν τῷ ζῴῳ πῦρ ἢ τὸ ἐκτός ThS 13 (503, 5) πυρὸς τὴν ὄψιν οἱ πολλοὶ τιθέασι ThS 37 (509, 32) μόνου δοκεῖ τῶν στοιχείων τοῦ πυρὸς ἀπορρεῖν ThS 20 (505, 5) πυρὸς τὸ λευκόν ThS 59 (516, 10) πῦρ ψυχή He 2 (651, 9)

κύκλον πυρὸς ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός Anaximandri Hi 6 4 (559, 26) — πῦρ expl. Anaximenes Hi 7 3 (560, 20) 5 (561, 6) — (πολυσωματώτερον, opp. νεφελομιγές) — Anaxag. A III 3 4 (368 a 17 b 20) — (οὐράνιον Zaratae) Hi 2 13 (557, 18) — ἀνώτατον κωνοειδές Py-

συμπαρατηρεῖν G 9 (605, 13. 16)
συμπαρέρχεσθαι 489, 4
συμπαριστάναι. τῶν ὀνομάτων ἅμα καὶ τῶν πραγμάτων συμπαρισταμένων εὐχρήστως A I 28 3 (324 b 9)
σύμπας A II 7 7 (337 b 9) Ph 4 a 6 (532 b 12) E II 8 (589, 12)
συμπάσχειν. οὐ γὰρ κἂν συμπάσχῃ τι τῇ ἀκοῇ, διὰ τοῦτο καὶ αἰσθάνεται ThS 57 (515, 19)
συμπεριάγειν (ἄστρα) A I 4 3 (290 a 21)
συμπεριέλκειν A II 20 13 (350 a 17 b 17)
συμπεριλαμβάνειν (ἀὴρ τὰ ἄστρα) A I 4 3 (290 a 21) συμπεριληφθῇ τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν A III 4 1 (370 a 19 b 31) συμπεριληφθέντας λίθους ὑπὸ τῆς αἰθέρος περιφορᾶς Hi 8 6 (562, 15) med. A III 4 5 (371 b 25)
συμπεριπολεῖν μετὰ ἄλλων θεῶν Hi 19 13 (568, 24)
συμπεριφέρειν A III 17 1 (382 a 18) pass. A II 13 9 (342 b 8) 10 (342 b 17) 16 7 (346 b 7) Hi 7 5 (561, 7) 8 7 (562, 16)
συμπηγνύναι pass. ἀέρα A II 11 2 (339 a 17 b 23) γῆν ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς συμπαγῆναι A III 9 4 (376 a 16)
συμπίπτειν τὸ πάθος A III 18 1 (384 a 13) (νόσον) A V 30 1 (442 a 9 b 7)
συμπλέκειν. συμπεπλεγμένον μηδενὶ τῶν σωματικῶν A I 7 31 (304 a 7 b 29) (ὑμένα διὰ τῶν ἀγκιστροειδῶν ἀτόμων) A II 7 2 (336 b 7) (τὰ ὁμοιοσχήμονα) Hi 12 2 (565, 1)
συμπληροῦν A I 3 7 (280 a 15) (τοὺς πόρους) ThS 13 (503, 7) συμπληροῦσθαι λέγεται ὁ λόγος κατὰ τὴν α ἑβδομάδα A IV 11 4 (400 a 25) (πῦρ ὑπὸ τριγώνων) He 16 (655, 13)
συμπλοκή αἰτιῶν τεταγμένη Stoic. A I 27 4 (322 a 12) παράλλαξιν ἔχει πρὸς ἄλληλα καὶ συμπλοκήν (σκαληνά) ThS 66 (518, 12) σ. ἀτόμων Epic. He 14 (654, 24) log. G 15 (607, 15)
συμπολιτεύειν. συνπολειτευόμενον θεοῖς καὶ ἀνθρώποις Ph 24 (548 b 15)
σύμπτωμα συμπτωμάτων Epic. A I 22 5 (318 b 19) (φύσεως ἢ προαιρέσεως) A I 29 1 (324 a b 10, cf. b 19)
συμφέρειν. συμφερόμενα τῇ φύσει Hi 1 3 (555, 6) (τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ ἑστάναι) Hi 4 2 (559, 2) τὸ συμφέρον A V 2 3 (416 a 17)
συμφορεῖν. συμπεφορημένως γέγραφε (i. e. ἐκλεκτικῶς) ThO 2 (477, 6 n b 21)
συμφυής (ποιότητες) D 28 (463, 25) 39 (470, 21)
συμφυλέτης He 16 (655, 8)
συμφύειν. συμφυομένων τῶν μερῶν A V 19 5 (430 a 25) συμφύεσθαι τῇ ἀπορροῇ (de Plat. συναυγείᾳ) ThS 5 (500, 11) συμπεφυκυῖαν παιδίου κεφαλήν Hi 2 15 (557, 30) — σύμφυτόν ἐστι τοῖς ζῴοις τὰ συγγενῆ γνωρίζειν ThS 1 (499, 5) 16 (504, 6)
σύμφυσις (αὐγῶν) Posidon. A IV 13 3 (403 b 12 cf. Add.) (coni. σύγχυσις cet.) D 28 (463, 19) (coni. τάξις σχημάτων) ThS 79 (523, 5)
συμφωνεῖν expl. ThS 85 (525, 18)
συμφωνία (ἀστέρων) A I 6 10 (295 a 20)
σύμφωνος. σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγξατο Hi 4 3 (558, 30) συμφώνων πρὸς ἄλληλα δογμάτων G 7 (604, 3) — συμφώνως τοῖς μαθηματικοῖς sim. A II 29 6 (360 b 16 a 10) V 30 5 (443 a 12) D 38 (470, 15)
συμφωτίζειν. συμφωτιζομένων ἀλλήλοις (ἀστέρων) A III 1 6 (365 a 18 b 19)
σὺν Καλλιμάχῳ τῷ λέγοντι i. e. Callimachi assentiens verbis A I 7 3 (299 a 2) — *simul cum* A I 9 2 (307 b 10) II 1 7 (328 a 8 b 11) D 29 (464, 22) ThS 84 (525, 10)
συνάγειν (τοὺς πόρους) A IV 22 2 (413 a 3) ThS 89 (526, 19) (τοὺς χυμούς) ThS 84 (525, 6) (coni. συσπᾶν) ThS 65 (517, 24) (τὰ γ̄ μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας) Hi 19 23 (570, 7) (τὰ δόγματα τῶν ἄλλων σοφῶν) E III 18 (591, 5) (τὰ σποράδην εἰρημένα) G 2 (598, 6. 17) — de syllogismo A I 3 8 (283 a 3) G 10 (605, 21) — συνάγουσα (φιλία) Emped. He 8 (653, 10)
συναθροίζειν A I 4 1 (289 a 13) ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων δὲ τὸν ἥλιον A II 20 3 (348 a 10. 349 b 1) = ThO 16 (492, 5)
συναθροισμός τῶν λεπτομερῶν σωμάτων Atom. A I 24 2 (320 a 15 b 22) (κατὰ τὸ ποσόν opp. ἀλλοίωσις) Atom. A I 24 2 (320 a 20 b 27)
συναισθάνεσθαι A IV 17 2 (407 a 8 b 8)
συναιτιᾶσθαι *simul causam dicere* A III 3 8 (369 b 2)
συναίτιος. τὸ συναίτιον def. G 19 (611, 11)
συνακολουθεῖν ThS 72 (520, 13)

(438 a 10 b 7) σφοδρῶς φερόμενον D 12 (452, 26)

σφοδρότης τῆς ῥύμης A III 7 4 (375 b 10)

σφραγίζειν Hi 2 16 (558, 2)

σφραγίς D 1 (447 a 9 b 8)

σφυγμός (γῆς, coni. τρόμος) D 13 (453, 27. 454, 4)

σχεδὸν πάντες A I Pr. 3 (274 a 1) cf. ThS 60 (516, 20) σχ. οἱ πολλοί ThS 36 (509, 17) σχ. νεώτατος ThO 2 (477, 5) σχεδόν τι A V 8 1 (420 a 25) ThO 8 (484, 14) οἱ μὲν ἄλλοι σχ. ἀπολείπουσιν ThS 2 (499, 12) σχ. ταῦτα λέγει ThS 8 (501, 11) σχ. ἐναντίως ἔχει ThS 20 (505, 9) σχ. δὲ ὡς εἰπεῖν ThS 30 (508, 3) σχ. ὁμοίως ThS 57 (515, 22) 91 (527, 6) σχεδὸν δὲ ThS 78 (522, 19) σχ. ταὐτά ἐστιν ThS 86 (525, 26) σχεδὸν ὁμολογεῖται ThS 90 (526, 26)

σχέσις. τὴν τοῦ ποιοῦντος πρὸς τὴν ὕλην σχέσιν A I 26 3 (321 a 19 b 20) κατὰ τὴν πρὸς τὸ τέλος πρόθεσιν ἐναλλακτικὴν σχ. A I 29 1 (324 b 21) (σώματος κατὰ ταὐτὰ . . . νῦν τε καὶ πρότερον) D 22 (459, 14) (opp. κίνησις) Stoic. D 24 (460, 7. 17)

σχῆμα (dist. μέγεθος, βάρος) A I 3 18 (285 a 13) (σωμάτων) A IV 6 2 (392 b 14) 8 6 (395 b 13) D 2 (448, 6) (περικεκλασμένον) A I 4 1 (289 a 7) (κόσμου) A I 6 2 (293 a 7) οὐ σχήματος μορφαί, ἀλλὰ χρώματος A III 5 7 (373 a 2 b 2) — σχήματα τῆς ἑρμηνείας Aristot. A I 11 4 (310 b 6)

σχῆμα def. A I 16 1 (312 a 9 b 12) placita A I 14 (312 a 8 b 11) (γῆς) placita A III 10 (376 a 20) (τὸ περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν) A IV 20 1 (409 a 28) (κόσμου) placita A II 2 (329 a 1 b 6) (ἀστέρων) placita A II 14 (343 a 16 b 17) (ἡλίου) placita A II 22 (352 a 4 b 4) D 33 (467, 13) (σελήνης) placita A II 27 (357 a 8 b 13) D 34 (467, 16. 18) σχήματα Pyth. A II 6 5 (334 a 18 b 10) He 16 (655, 10) — Democr., Epic. A I 4 1 (289 a 14) (dist. θέσις, τάξις) A IV 9 8 (397 b 16) (τῶν ἀτόμων ἀπερίληπτα, οὐκ ἄπειρα) A I 3 18 (286 a 5) (τὰ ἐν ταῖς ἀτόμοις) ThS 8 (483, 17) σχημάτων ἕκαστον εἰς ἑτέραν ἐγκοσμούμενον σύγκρισιν ἄλλην ποιεῖν διάθεσιν ThO 8 (484, 8) σχ. μεταπῖπτον Democr. ThS 63 (517, 11) ἀνατίθησι τοῖς σχήμασι τὰ αἰσθητά ThS 64 (517, 19) (χυλῶν) ThS 67 (518, 19) οὔτε οἷόν τε τὸ σχ. πάθος εἶναι ThS 69 (519, 15) (opp. θέσις) ThS 79 (523, 2) σχήματων τὰς μορφάς ThS 79 (523, 8) (συνδιατυποῦντα τὸν ἀέρα) A IV 13 8 (404 b 1) — μυστικὰ σχήματα (θεοί) Cleanthis E III 37 (592, 31)

σχηματίζειν. ἐσχηματισμένος A I 4 1 (289 a 8) σχηματίζεσθαι πολλαχῶς σελήνην A II 27 1 (357 b 16)

σχηματισμός A I 4 4 (291 a 1) (πρώτους τῆς ὕλης) Stoic. A I 15 6 (313 a 12 b 20) (τοῦ νέφους) A III 2 5 (367 a 2 b 2) (μήτρας) A V 13 1 (424 a 11)

σχίζειν pass. (ταῖς κώπαις θάλαττα) A III 3 2 (368 b 2)

σχισμός A III 3 3 (368 a 4 b 7)

σχολάζειν A I 3 9 (283 a 13) τῶν περὶ ταῦτα σχολασάντων ThO 2 (477, 6)

σχολή Stoicorum D 36 (469, 5) (οὐ μικρὰ γεγένηται) Hi 5 (559, 9) σχολὴν συστήσας Hi 18 1 (567, 2) τῶν κατ' ἐπιτομὴν ἐξειργασμένων . . . ἐκ τῶν Ζήνωνος σχολῶν 127 — σχολῇ γ' ἂν δύναιντο He 5 (652, 19)

σῶμα def. A I 12 1 (310 a 9 b 17) (τρεῖς ἔχον διαστάσεις) D 5 (449, 9) 19 (457, 17) G 23 (612, 19) περὶ σωμάτων placita A I 12 (310 a 8 b 16) — (φυσικόν) A IV 2 6 (387 a 2 b 2, t b 2. 5) (μηδὲν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ κινεῖσθαι) A III 15 6 (380 a 7) (παθητά, coni. τμητὰ εἰς ἄπειρον) A I 16 1 (314 a 2 b 31) (γεώδη ἀόρατα) A II 13 10 (342 b 17) 29 7 (360 b 24) = ThO 19 (493, 3) Hi 8 7 (562, 16) (κατοπτροειδές) A II 25 14 (357 a 1 b 1) (θεῖα) A II 7 7 (337 b 6) D 32 (466, 18) σώματα Anaxagorae A I 7 5 (299 a 20 cf. n a 18) — σώματα (οὐ γὰρ θέλει (Plato) κυρίως αὐτὰ εἶναι στοιχεῖα ἢ προσονομάζειν) A I 17 4 (315 a 14) — (dist. σωματικόν) Arist. D 2 (448, 3. 9) ἃ σώμασιν ὑπάρχει D 2 (448, 6) σώματα ἁπλᾶ D 5 (449, 4) (μέγεθος ἔχον) D 5 (449, 5) (πέμπτον, αἰθέριον, κυκλοφορητικόν) A I 3 22 (288 a 10 b 9) 7 32 (305 a 5 b 12) 12 3 (311 b 2) II 7 5 (337 a 13 b 13) 11 3 (340 a 1 b 1) 13 3 (343 b 1) 20 11 (349 a 6, t b 9) 30 6 (362 b 4) ThO 21 (493, 10) Hi 20 4 (570, 23) G 18 (610, 17) — σῶμα (opp. ψυχή) A I 7 32 (305 a 9) 8 2 (307 a 12) σῶμα ποιοῦντι τὴν ψυχὴν ThS 58 (515, 27) Hi 21 3 (571, 17) μεταγγισμοὺς ψυχῶν ἀπὸ σ. Pyth. E I (587, 5) σώμασι συνδεῖσθαι τὴν ψυχὴν G 24 (613, 19) τοῦ περιέχοντος ψυχὴν σ. Stoic. D 28 (463, 31) σ. ἔνδυμα τῇ

Ταυρομενίτης A III 17 6 (383 b 17)
ταῦρος He 4 (652, 14) ταύρου κεφαλήν ἔχουσαν (ἶριν) A III 5 2 (372 a 11 b 11) (zodiaci) A I 6 6 (294 a 13) V 18 6 (429 a 22)
ταύτῃ *hac via* A III 1 2 (365 a 1 b 2) ThS 55 (515, 7) Hi 19 4 (567, 18) D 14 a (Add. p. 455) — *ea ratione* ThS 11 (502, 21) — *eatenus* ThS 34 (509, 6)
τάχα ἂν γενητὸν λέγοι ThO 11 (485, 20)
τάχος D 26 (461, 5) A III 3 15 (370 b 18) (τῆς ἐκκρίσεως) A III 7 4 (375 b 11) διὰ τάχους D 12 (453, 3) σκίδνασθαι διὰ τὸ τάχος (?) ThS 55 (515, 7)
ταχύς (κίνησις) D 7 (450, 3) (πληγὴν ἀέρος) ThS 85 (525, 18) — ταχύ adv. ThS 44 (511, 30) 56 (515, 14) 65 (517, 23. 518, 1) Pl 2 (579, 18) — ταχέως ἅμα καὶ βραδέως κινεῖσθαι D 24 (460, 13) ταχυτέρως Hi 9 6 (564, 10) τάχιστα ThS 20 (505, 8) τὴν ταχίστην He 17 (655, 34)
ταχυτής. ταχυτῆτες G 6 (603, 13)
τὲ. τε καί aut synonyma coniungit velut ῥεῖν τε καὶ φέρεσθαι A IV 22 2 (412 a 23) ThO 2 (476, 4) D 3 (448, 15) aut opposita velut ἡδέα τε καὶ λυπηρά... λευκά τε καὶ μέλανα A IV 9 12 (398 b 2. 3) V 23 1 (435 a 8) ThO 2 (476, 4) S 71 (520, 7)
τέγγειν (Emped.) A I 3 20 (287 a 10)
Τεγεάτης A I 7 1 (297 a 15)
τείνειν. πνεύματα ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα Stoic. A IV 8 1 (394 a 7 b 7, t b 3) ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν χαλκόν A IV 14 3 (405 a 17 b 18) τείνεσθαί πως ἐπὶ τὸ μέσον (ἀέρα καὶ πῦρ) D 23 (459, 25 cf. n b 6) τὰ κακὰ φθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα μέχρι σελήνης Hi 4 3 (559, 4)
τεῖχος. πρὸ τείχευς Callimachi A I 7 1 (298 a 3) τείχους δίκην στερεόν A II 7 1 (335 a 12 b 9) ThS 79 (523, 9) τὰ τῆς ψυχῆς τείχη ἀρραγῆ E III 26 (591, 38)
τεκμαίρεσθαι (τὸ δοκοῦν ἐκ τριῶν) A I 5 3 (291 a 19)
τεκμήριον D 13 (454, 18) Hi 2 14 (557, 23)
τεκμηριωδῶς (καταληπτικόν) A IV 9 17 (398 b 22)
τελεῖν (τὰ μὲν πάντως κτλ.) A I 29 2 (325 b 10) (τὸν λόγον) A II Pr. (327 a 2) τὰ μάλιστα τύχῃ τετελεσμένον εἰπών Xenophanis Hi 14 1 (565, 23)
τέλειος (ἄνδρα) A I Pr. 3 (274 a 8) (κόσμος) A I 5 3 (291 a 21. 27) (σοφίαν) A II 7 7 (337 b 22) (πανσέληνος) A II 29 4 (360 a 5 b 8) (μήν) A II 32 1 (363 a 14 b 20) (ἄνθρωπος) A V 23 1 (435 a 6) Hi 19 16 (569, 13) παρέχεται τέλειον D 3 (448, 21) (ἀριθμός) Hi 2 8 (556, 17) (σοφόν) Hi 20 5 (570, 27)
τελειότης (τὴν κατὰ τὸ εἶδος) Peripatet. A IV 3 10 (388 b 18) (ἀνθρώπου) A V 23 (434 a 17 b 5)
τελειοῦν pass. A IV 14 1 (405 a 5) (τοῖς μορίοις ἔμβρυα, opp. διαρθροῦσθαι) A V 21 1 (433 a 9) 1. 2 (433 a 9. 16. 19) (opp. γίνεσθαι) D 31 (465, 17)
τελείως σβέννυται A II 29 4 (360 a 8 b 10)
τέλεος. τελεώτερα μαθήματα (opp. μετριώτερα) Hi 2 4 (556, 3)
τελεσιουργεῖν pass. (βρέφος) A V 13 3 (424 a 27) 17 (427 a 3 b 1)
τελεστής (?) E III 37 (592, 33)
τελετή (?) E III 37 (592, 33)
τελευταῖος in enumerando A II 7 4 (336 a 9) 5 (336 a 14 b 14) τὸ τελευταῖον adv. E III 8 (590, 14)
τελευτᾶν (opp. γίγνεσθαι) A I 3 11 (284 a 2 b 1) 12 (284 a 15) τοὺς τελευτῶντας ζῴοις παραβάλλειν E III 36 (592, 26)
τελευτή (θανάτοιο) Emp. A I 30 1 (326 a 17) cf. Hi 25 1 (574, 8) ἐπὶ τελευτῇ D 39 (471, 15)
τέλος *finis* A I 3 11 (284 a 12) (κόσμου) G 17 (609, 14) *scopus* τὴν πρὸς τὸ τέλος πρόθεσιν A I 29 1 (324 b 20) Arist. D 3 (448, 23) (opp. στοιχεῖον) Chrys. D 21 (459, 5) (τῆς θεωρίας) ThO 10 (485, 9) (τῆς ἄκρας σοφίας) Hi 19 17 (569, 15) (τῆς σοφίας) Hi 22 4 (572, 12) (τῶν ἀγαθῶν) Pl 8 (581, 21) 9 (581, 22) (εὐδαιμονίας) E I (588, 2) (τῶν πάντων) Democr. E III 14 (590, 31) (τῆς φιλοσοφίας) G 1 (597, 3) (τῆς ἀγωγῆς) G 4 (602, 2 cf. 10) — ἐπὶ τέλει ThS 10 (502, 10) 22 (505, 25) τέλος adv. D 37 (469, 13) 494, 10 E II 7 (589, 3) διὰ τέλους G 24 (614, 3) τέκτων ex Eurip. A I 6 7 (294 a 19) (coni. ἐργάτης) A I 7 7 (300 a 14)
τέμνειν. οὐ δύναται τμηθῆναι (ἄτομος) A I 3 18 (286 a 10 b 2) (εἰς ἄπειρον) A I 16 3 (315 b 6) 4 (315 b 9) (πρὸς ὀρθάς) A II 12 1 (340 a 20 b 24)
τέρας. πῶς τέρατα γίνεται placita A V 8 (420 a 19 b 2)

ὕπνος αἰώνιος (i. e. θάνατος) A I 7 8 (300 a25) ἐν τοῖς ὕπνοις A V 2 2 (416 a11) ThS 44 (511, 25) — περὶ ὕπνου placita A V 24 (435 a10 b1) ψυχῆς ἢ σώματος; placita A V 25 (436 a18)

ὑποβαίνειν A III 17 1 (382 a22 b10)

ὑποβάλλειν. ὑποβέβληται ὁ ζῳδιακὸς τοῖς τρισὶ μέσοις A II 12 1 (340 a 16 b 20) ὑποβεβλημένον τῇ φορᾷ (ἡλίου) D 10 (451, 2)

ὑποβολή. κατ' ἰδίαν ὑποβολήν τινα κόσμου Pl 7 (581, 14)

ὑπόγειος (φοράν) A I 6 8 (295 a2)

ὑπογραφικῶς ἀρκεῖ A I 11 1 (309 b10)

ὑπόδειγμα. πρὸς ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα de deo creatore Platonis A I 7 4 (299 a12)

ὑποδέχεσθαι D 12 (453, 6) 13 (453, 32) (syn. συλλαμβάνειν) Hi 26 1 (574, 19)

ὑπόδυσις ἀέρος A III 15 4 (379 a18)

ὑπόθεσις. ὑποθέσεις δύο ταῖς ἀρχαῖς ἐνυπάρχειν A I 29 2 (325 b4) ἀκόλουθον τῇ ὑποθέσει ThS 29 (507, 22) ἐναντίως τῇ ὑποθέσει λέγειν ThS 60 (516, 21)

ὑποκαθίζειν A I 4 2 (289 a17) 3 (290 a24)

ὑποκάτω τῆς σελήνης A II 29 7 (360 b24) ThO 19 (493, 4) Hi 8 9 (562, 23) (τῶν ἄστρων) Hi 8 6 (562, 15)

ὑποκεῖσθαι v. s. ὑποτιθέναι

ὑπόκυρτος A II 22 2 (352 a8 b7)

ὑπολαμβάνειν *putare* A I 10 3 (309 a7) ThO 1 (475, 9) 6 (482, 11) S 2 (499, 7) ὑπολαβεῖν ἔστιν ThS 80 (523, 16) τὸ περὶ τὴν ἀπορροήν ... ἔστι πως ὑπολαβεῖν ThS 20 (505, 3) (ἀμφοτέρως) ThS 49 (513, 16) (καλῶς) ThS 58 (515, 25) (ῥᾴδιον) ThS 80 (523, 19) — *orationem intercipere* He 7 (653, 3)

ὑπόλειμμα τῆς πρώτης ὑγρότητος 494, 4

ὑπολείπειν A III 16 1 (381 a18) IV 22 2 (412 a27)

ὑπόλειψις θερμοῦ A V 30 4 (443 a8)

ὑπόληψις. τὰ συμβαίνοντα δυσχερῆ διὰ τὴν ὑπόληψιν ThS 4 (500, 6) τῶν καθ' ὑπόλ. ψευδῆ δοκούντων εἶναι Pl 5 (581, 1) (τὴν Στωικῶν ὑπόλ. G 24 (615, 7)

ὑπομένειν ἔκλειψιν (v. l. ὑποφαίνειν) A II 24 9 (355 a12) (φθοράν) 488, 8 (αὔξησιν, μείωσιν) D 20 (458, 5) (τὴν οὐσίαν) D 27 (463, 12) — ὑπέμενε σιωπῶν Hi 2 16 (558, 3) — intr. (opp. περιφέρεσθαι) D 31 (465, 18) 28 (463, 24. 30)

ὑπομιμνῄσκειν (τὸ ἐπὶ τῆς κλεψύδρας) A IV 22 1 (412 a18) ὑπομνησθέντες Hi 10 2 (564, 17)

ὑπόμνημα (σχολικά) Prol. p. 241

ὑπόμνησις G 11 (606, 5)

ὑπομνηστικός (σημεῖα) G 9 (605, 12)

ὑπομονή, ὥσπερ ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἀλγεινῶν A IV 23 3 (415 a5)

ὑπονοστεῖν ἀρχομένου τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γῆν D 13 (454, 20) 486, 10 ὑπονοτίζειν pass. (opp. ἐπικαίεσθαι A II 20 15 (351 b7)

ὑποπίπτειν (ταῖς αἰσθήσεσιν) He 9 (653, 16) (κατὰ τὰ ἐννοήματα) D 40 (472, 3) (ἐν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ) Hi 20 2 (570, 13)

ὑποπλάττειν. ὑποπεπλασμένον *sensim formatum* A III 4 5 (371 a6 b22 cf. p. 54)

ὑποσέληνος (δαίμονας) A I 7 30 (304 b13) (μέρος) A II 7 7 (337 b17)

ὑποσπανίζειν 491, 17

ὑπόστασις *subsidentia* (syn. τρύξ) τοῦ ὕδατος A III 9 5 (376 a17) ὑπόστασιν λαμβάνειν (i. e. ὑποστῆναι) Hi 8 5 (562, 10) — ὑπόστ. ἰδίαν οὐκ ἔχοντα A III 5 1 (372 a2 b2) ὑ. καθ' αὑτήν ἔχειν Hi 19 23 (570, 3) παράδειγμα τῆς τῶν αἰσθητῶν ὑ. A I 10 1 (308 b19) τῆς σωματικῆς ὑποστ. (opp. ἀσώματα) A I 11 3 (310 a3 b3) (opp. ἔμφασις) A III 6 (374 a11) ὑποστάσεις (v. l. ἐμφάσεις, ἐπιστάσεις) εἰδώλων A IV 14 2 (405 a12 b11) (τοῦ οἰκείου) Emp. A V 27 1 (440 a5) ὑ. τοῦ σώματος D 2 (448, 12) i. e. ὑποστῆναι τὸ σῶμα (τῆς οὐσίας) D 27 (462, 26) (opp. νόημα) A I 22 6 (318 b23) — κατὰ τὴν ὑπόστασιν (opp. πρὸς τὴν φαντασίαν) Stoic. II 31 5 (363 b13) (opp. κατ' ἔμφασιν) A III 5 1 (372 a1 b1) τὴν οὐσίαν τὴν οὖσαν κατὰ τὴν ὑπόστασιν (i. e. ὕλην) D 20 (458, 11) κατὰ τὴν αὑτοῦ ὑπόστασιν D 25 (461, 2) τῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ἡ πρώτη μονάς Hi 2 6 (556, 10)

ὑποστέγειν (opp. ἐπεισδέχεσθαι) A IV 22 2 (412 a26)

ὑποστρέφειν. ἀκτίνων πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν A II 13 2 (403 a7 b7. 10) cf. IV 14 3 (405 a19 b20)

ὑποστροφή τῆς πλήξεως A IV 19 5 (409 a19) ἐξ ὑποστροφῆς *ex reditu* A IV 22 3 (414 a10)

ὑποσυνέλκειν. A III 17 2 (383 b1)

ὑποτάττειν. ὑπ' αὐτῷ τὸ πυρῶδες ὑποτα-

φαιός. τὸ φαιόν (μικτὸν χρῶμα) ThS 17 (504, 12) (μέσον λευκοῦ καὶ μέλανος) Hi 19 15 (568, 29)

φακός D 28 (463, 22)

φάναι. καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς suppl. φησί ThS 25 (506, 22) αὐτὸς ἔφα Pythagorae He 16 (655, 9)

φανερός. τὰ φανερὰ τῶν ἀδικημάτων A I 7 2 (298 a 20) (ἄστρα, opp. ἀφανεῖς λίθοι) A II 13 9 (342 b 9) ὁ αἰεὶ φ. πόλος, opp. ὁ ἀφανής D 8 (450, 10) φανερὸν τοῦτο γίνεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσκῶν A IV 19 2 (408 a 18) φανερόν (om. ἐστι) ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι A V 26 1 (438 a 7 b 4) φανερὸν τοῦτο τῷ πλήθει ThS 29 (507, 23) μὴ φανερῶν ὄντων τῶν σωμάτων ThS 53 (514, 21) φανερὸν εἶναι τῇ ὄψει ThS 77 (522, 11) τὸ ... λυπεῖσθαι φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον (om. ἐστί) ThS 33 (508, 24) φανερόν (om. ἐστί, sequ. ὅτι) ThS 4 (500, 2) 58 (515, 26) 87 (526, 1) φανερὸν ὡς ἡ διαθέσις αἰτία ThS 64 (517, 17)

φαντασία εἴρηται ἀπὸ τοῦ φωτός Chrys. A IV 12 2 (402 a 1) (κατοπτρική) A III 1 2 (365 a 3 b 3) (τοῦ γάλακτος) A III 1 7 (365 b 30) (ἀέρος ἀνημμένου) A III 2 7 (367 a 6 b 5) (λευκοῦ) D 14 (455, 21) (ἡ κατὰ τὴν σύλληψιν) A V 12 2 (423 a 18) (θεοῦ, coni. νοήματα) A I 3 21 (288 a 5 b 5) 10 3 (309 a 2) τὰ πρὸς τὴν φ. χρώματα (opp. φύσει) A I 15 8 (314 b 8. 7) φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φ. A II 28 6 (359 a 6 b 6) πρὸς τὴν φ. (opp. κατὰ τὴν ὑπόστασιν) A II 31 5 (363 b 12) cf. ThS 74 (517, 21) κατὰ φ. καὶ δόκησιν τὰ πάντα γίνεσθαι Leuc. E III 13 (590, 27) φαντασίας ἀληθινὰς λαβεῖν A IV 9 2 (396 b 19) ἀεὶ τῇ ἀληθείᾳ φ. παρακεῖσθαι ψευδῆ (Academ.) He 15 (655, 2) ἀτελὴς φ. He 18 (656, 16) φαντασίαν γίνεσθαι ἐξ αἰσθήσεως ἀλλοιουμένης Democr. ThS 63 (517, 9) φ. αἰτία ἡ διάθεσις ThS 64 (517, 17) φ. πρὸς ἄνθρωπον ἀναφέρων ThS 64 (517, 21) αἰσθητῶν ἐστι φαντασία καὶ νοητῶν Epic. A IV 9 5 (396 a 11 b 31) — Plat. A IV 8 3 (394 a 19 b 20, t b 12) — Aristot. A IV 8 6 (395 b 6) 9 2 (399 a 9 b 10) D 16 (456, 5) φαντασίας διατείνειν εἰς τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰς διανοητικὰς κινήσεις Arist. D 16 (456, 8) — Stoic. A IV 8 1 (394 a 4 cf. b 4) 9 4 (396 a 4 b 24) 12 1 (401 a 15, t b 5) 21 1 (410 a 27)

φαντασιώδης Hi 2 18 (558, 11)

φάντασμα Stoic. A IV 11 4 (400 a 26) φαντάσματα κατὰ γένος καὶ ἐννοήματα κατὰ εἶδος Stoic. A IV 11 5 (401 a 4) cf. 12 5 (402 a 17, t b 7) D 40 (472, 2)

φανταστικὸς διάκενος ἑλκυσμός Chrys. A IV 12 5 (402 a 18, t b 8) τὸ φανταστικόν D 15 456, 2) — Stoicorum A IV 12 4 (402 a 10, t b 5 cf. 401 t b 1)

φανταστόν def. Stoic. A IV 12 (401 t b 31) cf. 3 (402 a 6, t b 1) 4 (402 a 12, t b 6)

φάος. φάει A III 3 15 (370 b 17) φάος, unde φαίνεσθαι D 16 (456, 7)

φαραγγώδης D 14 a (Add. p. 455)

φάραγξ. φάραγγες lunae A II 25 9 (356 a 9 b 18) Hi 8 10 (562, 28)

φαρμακεύειν A I 7 10 (301 a 18)

φάρμακον (ἰατρικά) D 28 (464, 8)

φάρυγξ A IV 21 4 (411 a 20)

Φασηλίτης E III 35 (592, 20)

φάσις (σελήνης) A II 32 1 (363 a 15 b 21) — *affirmatio* 490, 15 ThS 5 (500, 6)

φάσκειν A I 16 4 (315 b 8) ThS 5 (500, 12)

φάσμα (ἅλως) A III 18 1 (384 a 12)

φαῦλος (opp. ἀγαθός, dist. κακός) A I 8 2 (307 a 14) (opp. σοφός) E III 25 (591, 33) G 24 (614, 6)

φέγγος. ἰδίῳ φέγγει λάμπειν (v. l. ἰδιοφεγγῆ) A II 28 4 (358 a 8 cf. b 13)

φέρειν (ταύτην τὴν πίστιν) ThS 79 (523, 4) (ἴδιόν τι) ThO 4 (480, 1 n a 1) φέρεσθαι τὰ σπέρματα A V 11 3 (422 a 25) ἐπὶ τὸν μαστὸν τῷ στόματι A V 26 1 (426 a 20) (ὀξέως) ThS 11 (502, 19) (ἐγκυκλίως) D 32 (466, 19) (σφοδρῶς) D 12 (452, 26) (ὑπόγειον φοράν) A I 6 8 (295 a 3) (ἴσον, Νεῖλον) A IV 1 5 385 a 19) (ἀθρόον καὶ πυκνόν, τὸ πνεῦμα) A III 7 4 (375 b 9) — Πλάτων ἐπὶ τὴν αἰώραν φέρεται τῶν ὑδάτων A III 17 5 (383 a 5 b 12) φέρεται *(ad statuendum deducitur)* δέ πως εἰς τὸ εἱμαρμένην εἶναι A I 29 4 (325 b 30) μετὰ τῶν αὐτῶν φερόμενος E II 6 (588, 21) — φέρεται ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς τὰ δόγματα A II 13 15 (343 a 11 b 13)

φερέσβιος (Ἥρη) Emped.) A I 3 20 (287 a 8) cf. p. 22

φευκτός (opp. αἱρετός) G 5 (603, 3)

φέψαλος D 13 (454, 15)

φθάνειν. εἰ καὶ φθάσειεν absol. *pervenire* A V 14 2 (425 a 8) c. infin. D 12 (453, 8)

φλήναφος (λόγον) E III 41 (593, 8)
φλογοειδής ThS 78 (522, 18)
φλόξ A I 15 4 (513 a 8 b 13) II 13 7 (342 b 5) D 14 (455, 10) χρῶμα φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων ThS 5 (500, 9) 75 (521, 20) ThS 86 (525, 20) φλογὸς σφαῖραν περιφυῆναι Anaximandri Pl 2 (579, 15)
φλοιός. A V 19 4 (430 a 16) Pl 2 (579, 15)
φλυαρία E III 27 (592, 3)
φοινίττειν. φλόγα πεφοινιγμένην D 14 (455, 10)
φοβεῖσθαι (τὸν θάνατον) E III 44 (593, 19) (τὸ σῶμα) He 4 (652, 13)
φόβος A V 6 1 (419 a 7)
φοινίκειος (v. l. φοινικοῦν) A III 5 8 (373 b 10 cf. a 10)
φοινίκινος (v. l. φοινικοῦν) A III 5 8 (373 b 7 cf. a 8)
φοινικοῦς (χρῶμα) A III 5 7 (373 a 4 b 4) 8 (373 a 7 b 7) D 14 (455, 6. 11)
φοίνιξ A V 26 4 (439 a 14)
φοιτᾶν τρία σώματα πρὸς ἡμᾶς D 11 (452, 8)
φορά (i. e. κίνησις κατὰ τόπον) Arist. A I 23 2 (319 b 13) (μετέωρος) D 22 (459, 13) (πνεύματος σφοδροτέρα) A III 3 13 (370 b 2) (ἡ ἐξ ἄρκτου) A II 32 2 (364 b 4) (τὴν κάτω) A III 3 11 (369 b 14) (ταῖς ἄνω καὶ κάτω ThS 59 (516, 8) (ὑπόγειον) A I 6 8 (295 a 2) ὁρμὴν τῆς φ. ThS 71 (520, 12) ταῖς εἰς τοὺς οἰκείους τόπους φ. ThS 88 (526, 8) (ἐπὶ τὸ μέσον) D 23 (459, 22 cf. 460, 4) ὀξύτητι τῆς φ. A III 3 3 (368 a 5 b 8) φ. τῆς ὕλης A I 26 2 (321 a 17) (ὕδατος ἐκ νεφῶν) D 35 (468, 2) (πολλὴ τοῦ πελάγους) 490, 5 (αἵματος) ThS 11 (502, 21) (πνεύματος) D 12 (452, 25) (τοῦ κόσμου) D 29 (465, 10) (τοῦ ὀλύμπου) A II 7 7 (337 b 14) περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως placita A II 16 (345 a 13 b 19) cf. I 22 3 (318 b 16) D 10 (451, 2) 33 (467, 7) — φορᾷ τινι ἀλόγῳ φέρεσθαι E III 31 (592, 12)
φορεῖν. φορεύμενα δίχα Emp. ThO 3 (478, 10) (ἔνδυμα) Hi 24 5 (573, 21)
φόρημα (Ἀθηνᾶς) Ph 17, 5 (550 b 14)
φορτίον D 11 (452, 5)
φράζειν (opp. νοεῖν) A V 20 4 (432 a 22)
φραστικός. τὸ φραστικόν A V 20 4 (432 a 19)
φρέαρ Hi 1 4 (555, 10) He 14 (654, 26)
φρονεῖν (ἄγαν) Eurip. immo Critiae A I 7 2 (298 a 26) φρονέει Parm. ThS 3 (499, 20) φρονέουσι Emp. ThS 10 (502, 12) φρονοῦν (ζῷον τὸν κόσμον) Ph 15, 3 (548 b 28) Στωικοὶ φρονοῦσι περὶ θεότητος E II 5 (588, 4) φρονεῖν γίγνεται διὰ τὴν φρόνησιν D 18 (457, 7) φρ. καὶ αἰσθάνεσθαι ἕτερον Alcmaeonis ThS 25 (506, 22) (coni. αἰσθάνεσθαι) ThS 4 (499, 22. 500, 1) (εἶναι τοῖς ὁμοίοις) ThS 10 (502, 7) τοῦ φρονεῖν μεθέξει ThS 23 (506, 4) (τὸ φρονεῖν τῷ ἀέρι ἀνάπτει Diog. Ap. ThS 39 (510, 12) 44 (511, 23) ἀφῃρῆσθαι τὸ φρ. ThS 44 (512, 2) expl. Democr. ThS 58 (515, 23) τοῖς ποιοῦσιν ὅλως τὸ φρ. κατὰ τὴν ἀλλοίωσιν ThS 72 (520, 14)
φρόνησις A IV 4 5 (390 t b 20) D 18 (457, 7) ThS 9 (502, 10) φρόνησιν ἢ ταὐτὸν ἢ παραπλήσιον τῇ αἰσθήσει ThS 10 (502, 8) — φρόνησις (i. e. Ἀθηνᾶ) Chrys. Ph 16, 20 (549 b 38 cf. b 31. 550 b 1) (ἐκ ῖ συνεστηκέναι λόγων, φυσικῶν ἠθικῶν λογικῶν) Ph 16, 31 (550 b 7) — una ex IV virtutibus Plat. Hi 19 16 (569, 6) — Arist. Hi 20 5 (570, 30) — (τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνουσιν) G 24 (615, 5)
φρόνιμος (syn. νοερός) Stoice D 33 (467, 4) Ph 14, 23 (548 b 14) — φρονιμωτάτους καὶ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἀκριβεστάτους ThS 11 (502, 16)
φροντίς (θεοῦ) A I 7 10 (301 a 8)
φύειν. (τὰ μέρη ἐκ σπερμάτων) D 38 (470, 11) φύει (?) σπέρμα D 39 (470, 22) τὰ φυόμενα χλωρὰ τὸ πρῶτον εἶναι ThS 78 (522, 21) ἀφ' ἑαυτῆς φυομένης (φύσεως) Epic. E II 8 (581, 11) — πεφυκέναι πρὸς τὴν ὅρασιν A IV 9 10 (397 b 29) cum infinitivo A II 28 4 (358 a 11 b 16) D 13 (454, 1) 37 (469, 20) ThO 1 (475, 7) 8 (484, 5) G 1 (597, 18)
φυλάττειν (μετέωρον τὴν περιφοράν) A I 4 3 (290 a 22) φυλάσσωνται τὴν πλάνην Hi 19 22 (570, 2)
φυλή. ἀπὸ τῆς παλαιᾶς φυλῆς Pythagorae He 16 (655, 7)
φυλλορροεῖν A V 26 4 (439 a 17) 488, 22
φυσικός A I 22 3 (318 b 15) Hi 18 1 (567, 1) Archelaus E III 5 (590, 2) Straton G 18 (611, 3) liber Antisthenis Ph 7 a 31 (538 b 9) φυσικοί A I 18 1 (315 a 20 b 32) II 6 1 (333 a 16) 475, 1 Hi 5 (559, 7) G 18 (610, 9) — φυσικὸς φιλόσοφος Hi 4 1 (558, 27) (διέξοδος) A I Pr. 1 (273, 10) (ἀρετήν) A I Pr. 2 (273 a 16) (δογμάτων) A I tit.

περὶ φύσεως placita A I 30 (326 a 9) φ. οὐδενός ἐστιν Emped. A I 30 1 (326 a 14 cf. a 10) (βροτοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν) A I 30 1 (326 a 20) — (ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας) Arist. A I 1 2 (274 a 25) D 2 (448, 1) (αἰτία) A I 29 2 (325 b 7) — εἱμαρμένην εἶναι τὴν ἑκάστου φύσιν Theophr. A I 29 4 (325 b 31) cf. Zenonis A I 27 5 (322 b 12, t b 11) — Stoicorum def. G 20 (611, 17) (syn. λόγος) A I 28 3 (323 b 23) (πῦρ τεχνικόν) D 33 (467, 6) (ἡ κοινή) D 37 (469, 12) (δημιουργοῦσα ἐφ' ἡμῶν) D 37 (469, 21) (dist. Ζεύς, εἱμαρμένη) Posidon. A I 28 5 (324 a 6 b 13) — Epicuri φύσεις ἄτομα κενόν ἄπειρον ὁμοιότητας A I 7 34 (306 a 17 b 16) ἀεὶ γεννώσης τῆς φύσεως E II 8 (589, 10. 13. 16)

φυτικός (ψυχή) Arist. A IV 7 7 (393 t b 18)

φυτόν (ὑγρῷ τρέφεται) A I 3 1 (276 a 18 b 10) (καλλίονα σελήνης) A II 30 1 (361 a 7 b 6) (τὰ ὀσμωδέστατα) ThS 20 (505, 9) μέρη τῶν φυτῶν καρποί A V 15 2 (425 a 20) φυτὰ πῶς ηὐξήθη καὶ εἰ ζῷα (placita) A V 26 (438 a 4 b 1) IV 7 6 (393 t b 12) V 19 5 (430 a 22) D 21 (458, 14) (τῆς φυτικῆς καὶ θρεπτικῆς ψυχῆς μετέχειν) Arist. A IV 7 8 (393 t b 18) (ἀφῃρῆσθαι τὸ φρονεῖν) Diog. Ap. ThS 44 (512, 1) 48 (513, 6) ἐν τοῖς φυτοῖς ἐστι πῦρ τεχνικόν Stoic. D 33 (467, 6) ὡς φυτόν (φθείρεσθαι, opp. ὡς ζῷον) A II 4 10 (331 a 5 b 25)

φυτοσπόρος (Δήμητρα) Xenocr. A I 7 30 (304 b 19)

φώκη Hi 14 5 (566, 5)

φωνᾶεν (sc. μέρος ψυχῆς i. e. φωνή) Zenonis A IV 21 4 (411 a 17)

φωνεῖν. ἀπὸ τῶν φωνούντων ἢ ἠχούντων ἢ ψοφούντων A IV 19 2 (408 a 10) † πεφωνηκέναι A V 19 5 (431 a 13)

φωνή (κυρίως ἡ ἔναρθρος ὡς φωτίζουσα τὸ νοούμενον) A IV 19 1 (408 a 6 b 6) (καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων) A IV 19 1 (408 a 3 b 8) — placita A IV 19 (407 a 21) cf. 16 2 (406 a 26 b 26) ThS 6 (500, 14) 9 (501, 12) 53 (514, 18) 55 (515, 8) 59 (516, 8) 85 (525, 17) 91 (527, 3) (ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκκρίνεσθαι) Ph 16, 21 (549 b 39) εἰ ἀσώματος ἡ φωνή placita A IV 20 (409 a 23 b 1) — ἰδίᾳ φωνῇ *sua lingua* Hi 24 8 (573, 14)

φῶς (περίγειον, αἰθέριον) A I 12 4 (311 b 8) (τοῖς ὑποκειμένοις ἐπιπῖπτον) A I 15 5 (313 b 17) (ἴδιον) A II 28 1 (358 a 1 b 8) (κοῦφον) E II 8 (589, 17) τῷ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φ. A III 3 4 (368 a 16 b 19) φ. αὐτὸ δείκνυσι καὶ τὰ ἄλλα A IV 12 2 (402 a 2) τοῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φ. A IV 13 11 (404 a 8 b 14, t b 9) φωτὸς αἰσθάνεσθαι ThS 4 (500, 3) (τὸ ἐν τοῖς λαμπτῆρσι) ThS 7 (500, 25) τὸ ἐντὸς φ. ὑπὸ τοῦ ἐκτός ThS 8 (501, 3 cf. 8) (ἐνδεέστερον) ThS 18 (504, 17) (συναίτιον τῆς ἐμφάσεως) ThS 27 (507, 12) (αἴτιον τῆς ἐμφάσεως) ThS 37 (509, 28) ἀπὸ τοῦ φωτὸς . . . ποιεῖν τὸ λευκόν ThS 80 (524, 1) (μὴ ἴδιον τὴν σελήνην ἔχειν) Hi 8 8 (562, 20) cf. A II 28 (358 a 4 b 6 sq.) φῶς ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι τὸν ἥλιον Hi 9 4 (563, 25)

φῶς (opp. σκότος) Parmenidis A II 7 1 (335 a 10 b 7) ThO 6 (482 n b 10) — Zaratae Hi 2 12 (557, 11) — (θεός) Brachmanum Hi 24 2 (573, 8)

φωνητικός (ψυχῆς μέρος) Stoic. A IV 4 4 (390 a 8, t b 11) G 24 (615, 4. 7)

φωστήρ *astrum* E I (587, 19)

φωσφόρος A II 15 3 (344 a 16) D 32 (467, 2)

φωτίζειν. πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες (placita) A II 17 (346 a 7) (σελήνη) A II 26 2 (357 a 7 b 10) (ὑπὸ τοῦ ἡλίου) A II 28 5 (358 a 16 b 19) (πρὸς τὴν φαντασίαν) A II 28 6 (359 a 5 b 5) φωνὴ . . . φωτίζουσα τὸ νοούμενον A IV 19 1 (408 a 7 b 7)

φωτισμός (σελήνης placita) A II 28 (358 a 4 b 6) (ἄστρων) Hi 8 10 (562, 27)

φωτοειδής A IV 5 6 (388 b 9, t b 12)

χάλαζα. χάλαζαι sunt φυσικά A I 1 2 (275 a 2) (placita) A III 4 (370 a 13 b 25) 5 1 (372 a 1 b 1) D 11 (451, 20. 452, 8. 15. 18) 35 (468, 3) Hi 7 7 (561, 15) Pl 10 (582, 14)

χαλᾶν. κεχαλάσθαι 486, 10 — intr. 491, 15

Χαλδαῖος Hi 2 12 (557, 9)

χαλεπός (coni. βίαιος) A I 6 12 (296 a 17) τοῦτο μὲν ἴσως χαλεπόν ThS 82 (524, 16) χαλεπώτερον ἔσται διελεῖν ThS 19 (504, 26) τῶν χαλεπωτάτων ἐνόμισε G 1 (597, 5)

Χαλκηδόνιος A I 3 28 (288 t b 6) v. Καλχηδόνιος

(508, 9) χρήσεις (sc. ἀφροδισίων) A V 5 1 (418 a 9)

χρηστός (οἶνος) A V 26 4 (439 a 19) (θεός) D 29 (464, 27) (βίος) Θ 1 (597, 9) 24 (614, 16) χρηστοτάτου αἵματος A V 3 2 (417 a 6)

χροία vel χρόα. τῷ τῆς χροιᾶς συντόνῳ A I 6 4 (293 a 20) (ἐπιφάνεια σώματος) Pyth. A I 15 2 (313 a 4 b 6) οὐκ ἔχειν χρ. A I 15 9 (314 b 12) (δυνάμει, opp. ἐνεργείᾳ ἔχειν) Arist. A I 15 10 (314 b 19) ἀποτελεῖ χρόαν D 14 (455, 8) (coni. τὸ σχῆμα) D 14 (455, 22) τῇ χρόᾳ διαλάμπει ThS 18 (504, 22) χρόαν τὴν κρατοῦσαν μᾶλλον ThS 27 (507, 13) (πυρὸς μετεχούσας) ThS 37 (509, 33) (διαφόρους ἔσεσθαι) ThS 76 (522, 7)

χρονιώτατος ThS 20 (505, 10)

χρόνος. προσώποις χρόνοις τρόποις A I 29 6 (326 a 1 b 5) χρ. ἐλάχιστος πρὸς αἴσθησιν D 26 (461, 20) (ὡρισμένος, opp. ἀεί, coni. περιοδικῶς) A III 2 1 (306 a 8 b 8) (coni. τάξις) ThO 1 (476, 1) χρόνου τάξις ThO 2 (476, 10) (μήκει) A V 18 1 (427 a 19) (πλήθει) ThS 29 (507, 23) 32 (508, 18) χρ. εἰς ἄπειρον ἔχει τὴν τομήν D 26 (461, 31) cf. A I 16 1 (315 b 2) οὐρανὸς ἅμα χρόνῳ γεγένηται E II 6 (588, 28) τοῖς χρ. ὕστερος ThO 9 (484, 21) ἐξ ἀιδίων χρ. A I 28 3 (324 b 4) ἐν πόσῳ χρ. A V 21 (433 a 5 b 1) πυκνωθεῖσαν τῷ χρ. A III 13 4 (378 a 18) χρ. μακρῷ μόλις 488, 28 τῷ χρόνῳ *paulatim* Hi 14 5 (566, 2) χρόνῳ *postea* Pl 11 (582, 24) τοσούτῳ χρόνῳ ταλαιπωρήσας He 15 (655, 3) ἐπ' ὀλίγον χρόνον A V 19 4 (430 a 20) ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου ἐκδαπανᾶται ψυχή E III 36 (592, 29) παρὰ τὸν ἤδη γεγενημένον χρόνον ἄπειρον Pl 8 (581, 20) οὐ κατὰ χρόνους ἀναγραφεῖσα ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς δόξης συγγένειαν 484, 18 κατὰ χρόνον (opp. κατ' ἐπίνοιαν) A II 4 1 (330 b 17, t b 8) 3 (331 b 5)

περὶ χρόνου placita A I 21 (318 a 1 b 3) (Κρόνος) Pherecydis Hc 12 (654, 9) — χρόνον λέγει Anaximander ὡς ὡρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς Hi 6 1 (559, 19) — Pythag. A I 18 6 (317 b 3) — (ποίκιλμα τέκτονος σοφοῦ) Eurip. A I 6 7 (294 a 19) — Platonis ThO 15 (492, 1) — Aristotelis D 5 (449, 7) 6 (449, 15) 7 (450, 1. 6) — Stoicorum A I 16 4 (315 b 11) D 24 (460, 16) 25 (460, 27) 26 (461, 4 sqq.) — πόσος ἑκάστου τῶν πλανητῶν χρόνος placita A II 32 (363 a 6)

χρυσοειδής (χρῶμα) ThS 76 (522, 17)

χρυσός Anaxag. ThO 4 (478, 24. 479, 5)

χρυσοστέφανος Hesiodi Hi 26 2 (575, 18)

χρῶμα def. A I 15 1 (313 a 3 b 4) (κόσμου) A I 6 2 (293 a 8) 4 (293 a 16) (ζῳγράφου) A V 11 3 (423 a 3) (ἔριδος) D 14 (455, 6. 18) (τὸ ἐναντίον) ThS 42 (511, 4) (λαμπρά) ThS 29 (507, 24) (κάλλιστον) ThS 76 (522, 5) (γαλακτοειδές) A III 1 4 (365 a 11 b 11) χρωμάτων διαφοραί A I 15 7 (313 a 15 b 23) (μορφαί) ThS 64 (517, 20) ἄπειρα εἶναι . . . κατὰ τὰς μίξεις ThS 78 (522, 22) (τέτταρα) A I 15 3 (313 b 10) (ἁπλᾶ, syn. ἀσύνθετα, opp. σύνθετα ThS 82 (524, 14) (μικτά) ThS 17 (504, 13) (τῶν ζῴων ἐπὶ γλώττης ἐμφαίνεσθαι ThS 43 (511, 22)

περὶ χρωμάτων placita A I 15 (313 a 1 b 3) Emp. ThS 7 (500, 28) 59 (516, 10) — χρωμάτων ἁπλᾶ δ̄ Democr. ThS 73 (520, 24) φύσει μηδὲν χρῶμα A I 15 8 (314 b 1) — ThS 5 (500, 9) 86 (525, 19) 91 (527, 6) — (σώματι ὑπάρχον) Arist. D 2 (448, 6) — χρώματα ἀπὸ τῶν σωμάτων φέρεσθαι Strat. A IV 13 7 (403 b 26)

χρωματίζειν pass. (πυρώσει ἀέρα) D 12 (452, 28)

χρωννύναι. κέχρωσται A I 6 4 (293 a 17) 15 8 (314 b 4) 11 (314 b 23)

χυλός (ἁλυκός cet.) Arist. D 14 a (Add. p. 455) χυλῶν (ἐνόντων) ἐν γεύσει ThS 19 (504, 30) (μορφαί) Democr. ThS 64 (517, 20) 68 (519, 11) 72 (520, 16) ἄπειρα . . . τοὺς χυλοὺς κατὰ τὰς μίξεις ThS 78 (522, 22) χυλοί (opp. πάθη) Plat. ThS 84 (525, 4. 5) 89 (526, 18)

χυλώδης (ἡ τροφὴ πᾶσα) ThO 1 (475, 6)

χυμός (promiscue cum v. χυλός usurpatum) τῷ ὑγρῷ διακρίνεσθαι τοὺς χυμούς A IV 18 1 (407 a 14) (διαχεῖσθαι) A IV 18 2 (407 a 18) χυμῶν διαφοραί A V 26 4 (439 a 14) (γῆς) ThO 23 (495, 8) (ὀξεῖς) ThO 23 (495, 9) γλώττῃ τοὺς χυμοὺς κρίνειν ThS 25 (506, 26) 38 (510, 7) (ἁπλοῦς) ThS 82 (524, 16) Platonis ThS 84 (525, 4)

t b 6) (τοῖς ποταμοῖς εἴκασεν) D 39 (471, 3) (ἀπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιῶνται) D 39 (471, 5) — ψυχὴν καὶ νοῦν ταὐτὸν Xenophanis ThO 6a (483, 1) — (θεία δύναμις) Ecphanti Hi 15 2 (566, 16) ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον λέγει ποτὲ δὲ ὕδωρ Hippo Hi 16 2 (566, 22) — ἡ ἡμετέρα ψ. συγκρατεῖ ἡμᾶς Anaxag. A I 3 4 (278 a 13 b 10) (προτέρα τοῦ ὁρατοῦ κόσμου) Platonis A II 6 4 (334 a 13 b 4) cf. ThS 6 (500, 15) 85 (525, 18) Hi 19 10 (568, 10) 12 (568, 20) E I (587, 9. 12) G 24 (613, 15) — (τοῦ παντός) Xenocratis A I 7 30 (304 b 10) — (τῶν καλῶν κἀγαθῶν θείας λέγων δυνάμεις) Speusipp. Ph 7 b 11 (538, b 14) expl. Aristot. Hi 20 4 (570, 21) (τὴν ὅλου τοῦ κόσμου) Hi 20 6 (570, 33) ἀθάνατον . . . οὐ νομίζοντες τὴν ψυχήν, θείου δέ τινος μετέχειν A V 1 4 (416 a 3) διὰ τὴν ψυχὴν γίνεται τὸ ζῆν Stoic. D 18 (457, 8) τῶν ἐν ἡμῖν ψυχῶν D 28 (463, 27) ψυχῆς μῖξις καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν σώματος D 28 (463, 31) (πῦρ τεχνικόν) D 33 (467, 6) expl. D 39 (470, 17. 471, 1. 18) Hi 21 3 (571, 17) ψυχὴ τοῦ ὅλου (opp. ψυχαὶ ἐν ζῴοις καὶ ἐν τῷ περιέχοντι) Stoic. D 39 (471, 11. 14) cf. A I 7 17 (302 a 5 b 16) Ph 11, 19. 29 (545 b 14. 25) E 1 (487, 17) ψυχὴν πάντων μεταγγίζεσθαι He 14 (654, 30) E I (587, 19) (θεός) E II 5 (588, 7) (ἀθάνατον) E II 5 (588, 11) (πολυχρόνιον πνεῦμα) E III 36 (592, 27) ψυχῆς μέρος καὶ ἀπόσπασμα (σπέρμα) D 39 (470, 18) — ψυχῇ σῶμα συμπάσχει Democr. ThS 57 (515, 21) σῶμα ποιοῦντι τὴν ψυχήν ThS 58 (515, 27) — λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν Epic. Hi 22 5 (572, 14) (αἷμα[?]) Hi 22 5 (572, 14) (τὸν ἐφελκόμενον ἔξωθεν ἀέρα διὰ τῆς εἰσπνοῆς) G 24 (613, 11) (θνητήν) G 24 (613, 14) — (πνεῦμα) Asclepiadis G 24 (613, 8)

ψυχῆς μέρη (placita) Prol. p. 205 G 24 (615, 1) ϝ μέρη Platonis E I (587, 10) — ζ μέρη Stoic. A IV 21 2 (410 a 30) ψυχὴ ὁρμητική, ἐπιθυμητική, λογική A V 26 3 (438 a 16)

ψυχικός (οὐσίαι) A I 8 2 (307 a 11) (πάθος, opp. σωματικόν) A V 25 2 (437 a 11) (θερμόν) A V 25 3 (437 a 15)

ψυχογονία 485, 14

ψῦχος D 11 (452, 17) 12 (452, 23) 13 (454, 22)

ψυχρομιγής A II 30 2 (361 a 13 b 15)

ψυχρός (χώρας ἢ ὥρας) D 11 (452, 15) ψυχρόν et θερμόν Anaximandri Pl 2 (579, 14) — Parmenidis ThO 6a (482, 20) — Hipponis Hi 16 1 (566, 20) ψυχροῦ οὐχ ὑπάρχειν φύσιν Dem. ThS 63 (517, 10) — Platonis ThS 83 (524, 22) — Aristotelis A I 3 22 (288 b 12) — Stratonis A I 3 24 (288 b 19)

ψυχρότης (opp. θερμότης) A V 7 1 (419 a 13) He 11 (654, 2) ψυχρότητες D 14a (Add. p. 455)

ὧδε Emp. ThS 22 (505, 26)

ὡδὶ διεξήρχετο D 1 (447 a 1)

ὠθεῖν (ἀέρα εἰς τὰ στέρνα) A V 24 3 (436 a 4) ὠθούμενος χηρός ThS 52 (514, 6)

ὠκεανός A II 23 5 (353 a 10 b 11) III 17 8 (383 b 25) (syn. ἡ ἔξω θάλασσα) A IV 1 2 (385 a 2) — Homeri A I 3 2 (277 a 4 b 1) v. Ind. I p. 688 a 7 Hesiodi Hi 26 2 (575, 15)

ᾠοειδής κόσμος A II 2 1 (329 a 4)

ᾠόν. ᾠῷ παραπλησίως τὸν κόσμον κεῖσθαι A II 31 4 (363 b 11) cf. E II 8 (589, 12)

ὥρα. ἀντιπερίστασις τῶν ὡρῶν A IV 1 7 (386 a 2) D 10 (451, 17) (ψυχρά) D 11 (452, 15) (ἔαρ καὶ μετόπωρον) D 13 (453, 23) D 26 (462, 5. 6) ἡμέραν καὶ ἐνιαυτὸν καὶ τὰς ἄλλας ὥρας D 29 (465, 7)

ὡς τὸν ὅμοιον Homeri A IV 19 3 (408 a 27) ὡς ἐπί A IV 14 3 (405 a 17 b 18) cf. A V 24 4 (436 a 13) ὡς πρὸς A IV 22 1 (412 a 10) V 9 2 (421 a 18) Hi 15 2 (566, 18) — ὡς μάλιστα σομφά (ἄνικμα) ThS 50 (513, 24) 56 (515, 11) ὡς ξηρότατον ThS 56 (515, 14) — ὡς c. gen. abs. ThS 22 (505, 24) 54 (514, 32) 79 (522, 27) 80 (523, 15) c. acc. absol. ThS 11 (502, 23) 24 (506, 14) 25 (506, 22) 37 (509, 33) — ὡς i. q. ὅτι saepe in ThS velut 47 (512, 19) v. s. δῆλος et φανερός, sequente oratione directa A I 7 5 (299 a 19) ThS 10 (502, 10) — ὡς sequ. infin. idem quod ὥστε ThS 5 (500, 10. 22) unde suppleas G. Muelleri syllogen p. 51

ὡσανεὶ τινά, ὡσανεὶ ποιά (opp. τινά, ποιά) Stoic. D 40 (472, 1)

ὡσαύτως D 37 (469, 17) ThS 9 (502, 7) 23

III INDEX EXCERPTORUM EX STOBAEO [I. DAMASCENO]

Vulgaris hic Gaisfordii et Meinekei servatur ordo, genuinus exstat supra p. 270—272.

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 1 2	Ὅτι—ἐχούσης	1, 14—2, 10	6	—	cf. 96, 16
1 10	Πυθαγόρας—τρόπον	6, 2—29	20—24	—	96, 20—97, 16
2 26	Χρυσίππου—πάντα	12, 1—4	46. 48	D 30	465, 12. 13
2 29	Θαλῆς—στοιχεῖα	14, 5—16, 31	56—66	A I 7 11—34	301 b1—307 b3
4 7	Θαλῆς—πάντων	41, 26. 27	158	A I 25 1	321 b2. 3
	ἀνάγκη—προνοίας	41, 28. 29	158	?	321 n b5. 6
	Πυθαγόρας—ἀνάγκης	41, 30—42, 6	158. 160	A I 25 2—4	321 n b4—42, 6
	Πλάτων—σχέσιν	42, 7. 8	160	A I 26 3	321 b19. 20
	καὶ τὰ μὲν—ἀνάγκην	42, 8. 9	160	A I 25 5	321 b15. 16
	Ἐμπεδοκλῆς—στοιχείων	42, 13. 14	160	A I 26 1	321 b17. 18
5 15	μὴ διαφέρειν—συνηρτημένην	45, 25—27	176	A I 27 2	322 b6—8
	Ἡράκλειτος—τεταγμένης	45, 28—31	178	A I 28 1	323 b1—6
	πάντα δὲ—πάντως	45, 31—46, 2	178	A I 27 1	322 b2—5
	Πλάτων—φύσεως	46, 3. 4	178	A I 28 2	323 b7—9
	Ποσειδώνιος—εἱμαρμένην	46, 5—7	178	A I 28 5	324 b11—14
	Ζήνων—εἱμαρμένην	46, 8—12	178. 180	A I 27 5. 6	322 b9—14
	Χρύσιππος—εὐχρήστως	46, 13—47, 2	180. 182	A I 28 3	323 b10—324 b10
6 17	Ἀριστοτέλης—βουλευθέντος	52, 24—32	202. 204	A I 29 3	325 b16—28
	Πλάτων—τεταγμένοις	53, 1—15	204. 206	A I 29 1. 2	324 b16—325 b15
	Θεόφραστος—τύχην	54, 6—11	206	A I 29 4. 5	325 b28—326 b4
7 9	Ἐπίκουρος—προσηγορία	56, 23—29	218	A I 29 6. 7	326 b5—13
8 40	Πυθαγόρας—περιέχοντος	62, 28	250	A I 21 1	318 b4. 5
	Ἐρατοσθένης—πορείαν	62, 29	250	A I 21 3	318 b8. 9
	Οἱ Στωικοὶ—χρόνον	62, 30. 31	250	A I 22 7. 8	318 b24—26
	Ξενοκράτης—ἀίδιον	63, 1. 2	250	A I 22 2	318 b13. 14
	μέτρον—Χρύσιππος	63, 3	250	cf. D 26	318 n b2 cf. 461, 24
	Ἑστιαῖος—ὑπόστασιν	63, 4—10	250. 252	A I 22 3—6	318 b15—23
	Ἀριστοτέλους—ὕστερον	63, 18—27	252. 254	D 6. 7	449, 15—450, 7
	Ζήνων—εἶναι	63, 28—32	254	D 26	461, 4—6
8 42	Ἀπολλόδωρος—χειμῶνος	64, 21—66, 11	256—262	D 26	461, 5—462, 12
	Ἐμπεδοκλῆς—βιάζηται	66, 12—15	262	A III 8 1	375 b14—376 b2
	ἐνιαυτός—ἐνιαυτός	66, 16—67, 2	262. 264	A II 32 1—4	363 b15—364 b10
8 45	Πλάτων—κινήσεως	67, 22. 23	268	A I 21 2	318 b6. 7
	γενητὸν δὲ κατ' ἐπίνοιαν	67, 23	268	A I 22 9	318 b27
	οὐσίαν—κίνησιν	67, 23. 24	268	A I 22 1	318 b11
10 2	ὠκεανός θ'—τέτυκται	76, 2	278	A I 3 2	277 b1 cf. 93 a18—20

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 10 6	Ὁμήρου — γένοισθε	76, 23–26	282	—	93^{a}21–26
10 7	Ἡρακλείτου — τελευτᾷ	76, 27–29	282	A I 3 11	283^{b}4–284^{b}1
10 11	Ἐμπεδοκλέους — λύσω	77, 21–78, 7	286–290	—	88, 10–89, 21
10 12	Θαλῆς — κόσμος	78, 9–18	290. 292	A I 3 1	276^{b}2–15
	Ἀναξίμανδρος — ὑποκέηται	78, 19–27	292. 294	A I 3 3	277^{b}3–288^{b}4
	Ξενοκράτης — πλήθους	78, 28–30	294	A I 3 23	288^{b}15–18
	Ξενοφάνης — τελευτᾶ	78, 31–79, 1	294	A I 3 12	284^{b}10–14
	Ἀναξιμένης — μητροπόλεως	79, 2–32	296. 298	A I 3 4–7	278, 5–280, 12
	Φιλόλαος — ἄπειρον	80, 1. 2	298	A I 3 10	283^{b}1. 2
	Στράτων — ψυχρόν	80, 4	298	A I 3 24	288^{b}19. 20
	Πυθαγόρας — ἔχουσαν	80, 5–22	300. 302	A I 3 8	280^{b}13–282^{b}6
10 14	Ἡράκλειτος — πῦρ	80, 32–81, 1	304	A I 3 11	283^{b}3. 4
	πρῶτον — ἐκπυρώσει	81, 1–6	304	A I 3 11	284^{b}2–9
	Μητρόδωρος — κενόν	81, 7. 8	304	A I 3 17	285^{b}5. 6
	Διογένης — ἄπειρον	81, 9	304	A I 3 26	289^{b}4. 5
	Ζήνων — τέσσαρα	81, 10. 11	306	A I 3 25	289, 1–3
	Λεύκιππος — κενά	81, 12–14	306	A I 3 16. 17	285, 1–3
	Ἐπίκουρος — κενοῦ	81, 15–20	306	A I 3 18	285, 7–286, 4
10 16	Ἔκφαντος — τέσσαρα	82, 2–16	308	A I 3 19. 21–22	286^{b}5–288^{b}14
	Διόδωρος — μέγεθος	82, 17–19	310	A I 3 27	289^{b}6–10
	οἱ μὲν — ἀνείδεος	82, 20–30	310	A I 2 1. 2	275^{b}2–17
	Χρυσίππου — ὁδῷ	83, 4–84, 16	312–316	D 21	458, 12–459, 10
11 1	Ὕλη — μεταβολαῖς	84, 20. 21	316	A I 9 1	307^{b}5
11 3	Οἱ ἀπὸ — γίγνεσθαι	85, 2–11	318	A I 9 2–5	307^{b}8–308^{b}9
11 4	Ἀριστοτέλους — ὑπόστασιν	85,27–86, 12	320. 322	D 2	448, 1–12
11 5	Ζήνωνος — ἔκ τινος	86, 14–27	322. 324	D 20	457, 25–458, 7
	Οἱ δὲ — ἀποφαίνονται	86, 28–31	324	A I 9 6. 7	308^{b}10–15
	Ἔφησε δὲ — μόνον	86, 32–87, 5	324	D 20	458, 8–11
(12) 6a	Ἰδέα ἐστὶν — σωμάτων	87, 18–27	326	A I 10 1. 2	308^{b}17–309^{b}7
	Ταύτας — εἰδοποιηθέν	87, 28–88, 22	328. 330	D 3	448, 13–28
	Περὶ δὲ — οὐσίας	88, 28–89, 11	330	D 1	447^{a}1–27
	Ζήνωνος — τυγχάνειν	89, 18–27	332	D 40	472, 1–7
13 1	Αἴτιον — ποιοῦν	90, 2–7	334	A I 11 1. 2	309^{b}9–14
	Πυθαγόρας — τέλος	90, 16–22	336	A I 11 3. 4	310^{b}1–9
	Αἴτιον — κατηγόρημα	90, 23–91, 9	336. 338	D 18	457, 4–16
	Θαλῆς — νοητά	91, 10–14	338	A I 11 6–8	310^{b}10–15
14 1	Σῶμα — ἄλλως	92, 1–13	340. 342	A I 12 1–3	310^{b}17–28
	καὶ δυνάμει — μηδαμῶς	92, 13. 14	342	A I 16 3	315^{b}5–7
	τῶν δὲ — φύσεις	92, 14–30	342. 344	D 5	449, 4–14
	μηδὲν — σῶμα	92, 30. 31	344	A I 12 3	311^{b}1. 2
	Χρύσιππος — χρόνος	93, 1–6	344	A I 16 4	315^{b}8–15
	Οἱ Στωικοὶ — ἄτομον	93, 7–21	346. 348	A I 12 4–6	311^{b}3–22
	ὁ δ' αὐτὸς — τομήν	93, 21. 22	348	A I 16 2	315^{b}3
	Στράτων — ἐκπυρηνιζόμενα	93, 23–25	348	A I 12 7	311^{b}23–26
	Οἱ ἀπὸ — χρόνον	93, 26–28	348	A I 16 1	314^{b}30–315^{b}2
	Ἐμπεδοκλῆς — θραύσματα	33, 29–94, 5	348. 350	A I 13 1–4	312^{b}2–10
	Σῶμά ἐστι — αὐτό	94, 6–17	350. 352	D 19	457^{b}17–24
14 2	Παρμενίδου — ἢ τῇ	94, 18–21	352	—	311 n^{b}13–18

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 15 2	ἀλλ' ὅγε — χαίρων	94, 28. 29	354	—	313 n b3–5
15 3	Σχῆμά — σώματος	95, 2. 3.	354	A I 14 1	312 b12. 13
15 6	Οἱ ἀπὸ — κινεῖσθαι	96, 5–13	356	A I 14 2–6	312 b14–313 b2
	Οἱ Στωικοὶ — κόσμον	96, 14–17	356	A II 2 1. 2	329 b6–9
	Διογένης — εὐκρασίαν	96, 18–23	358	A II 8 1	337 b26–338 b5
	Ἐμπεδοκλῆς — μεταλαμβάνειν	96, 24–26	358	A II 7 6	336 b16–19
	τοῦ δὲ — κόσμον	96, 26–29	358	A II 8 2	338 b6–10
	καὶ δεξιὰ — χειμερινόν	96, 29–31	358	A II 10 2	339 b16–18
	Πυθαγόρας — ταὐτό	96, 32–97, 8	358. 360	A II 10 1	339 b3–15
16 1	Χρῶμά — σώματος	97, 20–23	362	A I 15 1. 2	313 b4–7
	τὰ δὲ — ἀέρων	27, 23–27	362	A I 15 7	313 b21–27
	Ἐμπεδοκλῆς — ὕλης	97, 28–98, 10	364	A I 15 3–6	313 b8–20
	Δημόκριτος — ποιότητας	98, 11–30	364. 366	A I 15 8–11	314 b1–28
17	Θαλῆς — ἀμετάβλητον	100, 22–101, 2	368	A I 17 1–4	315 b17–30
	Ἀριστοτέλης — συγκρίνασθαι	101, 3–6	370	D 4	449, 1–3
	Ζήνωνα — περιόδου	101, 7–32	370–374	D 38	469, 26–470, 15
	Χρύσιππος — φαρμάκων	102, 1–103, 9	374–378	D 28	463, 14–464, 8
18 1	Οἱ ἀπὸ Θάλεω — γενέσθαι	103, 13–21	378. 380	A I 18 1–4	315 b32–316 b10
	τόπον — περιεχομένου	103, 21–23	380	A I 19 3	317 b27–29
	Ἀριστοτέλης — μέγεθος	103, 24–13	380. 382	A I 18 6	316 b14–317 b21
	Ζήνων — ἄπειρον	104, 14. 15	382	A I 18 5	316 b11–13
	διαφέρειν — ἐπεχόμενον	104, 15–18	382	A I 20 1	317 b31–36
18 4	Ἐπίκουρος — χώραν	107, 2. 3	388	A I 20 2	318 b1. 2
	Οἱ ⟨ἀπὸ⟩ Πυθαγόρου — διαλυ-	107, 3–9	390	A II 9 1–3	338 b13–21
	Πλάτων — δεξαμενήν [σιν	107, 10–12	390	A I 19 1	317 b23–26
	κενὸν — κόσμῳ	107, 12. 13	390	A II 9 4	338 b22. 23
	Τόπον δ' — πέρας	107,26–108,13	390–394	D 25	460, 18–461, 3
19 1	Πυθαγόρας — ὅρος	108, 17–19	394	A I 23 1	318 b30–319 b2
	Δημόκριτος — μηδέν	108, 20–28	394. 396	A I 23 3–5	319 b30–320 b8
	Ἡράκλειτος — ἀπεδίδου	108, 29. 30.	396	A I 23 7	320 b11–13
	Ηρόφιλος — αἰσθητήν	109, 1. 2	396	A I 23 6	320 b9. 10
	Ἀσκληπιάδης — ἀπεφήνατο	109, 3. 4	396	A I 23 8	320 b14. 15
	Ἀριστοτέλης — κόσμον	109, 5–22	396. 398	A I 23 2	319 b3–29
19 3	Χρυσίππου — μένειν	111, 7–112, 8	404–408	D 22. 23	459, 11–460, 5
19 7	Ἀπολλόδωρος — ἀναλογίαν	112, 19–113, 5	408. 410	D 24	460, 6–17
20 1	Παρμενίδης — ἀκίνητον	115, 4. 5	412	A I 24 1	320 b17–19
	Πλάτων — θεοῦ	115, 10–12	412. 414	A II 4 2	330 b18–331 b4
	Ἐμπεδοκλῆς — γίγνεσθαι	115, 13–23	414	A I 24 2. 3	320 b20–35
	Ζήνωνι — μεταβολήν	115, 24–30	414. 416	D 36	468 b25–469 b7
	Ἀριστοτέλης — κηραίνεται	115, 31–116, 2	416	A II 4 12	332 b4–7
	Ξενοφάνης — κόσμος	116, 2–4	416	A II 4 11	332 b1–3
	Καὶ οἱ φάμενοι — διακόσμησιν	116, 4–8	416	A II 4 13	332 b8–13
	Ἀναξίμανδρος — πολλαχῶς	116, 9–18	416. 418	A II 4 6–10	331 b12–26
	Φιλόλαος — ἀποχυθέντος	116, 19–21	418	A II 5 3	333 b4–8
20 7	Ποσειδώνιος — εἶναι	120, 5–121, 13	432–438	D 27	462, 13–463, 13
21 3	Ἐμπεδοκλῆς — κόσμον	123, 31–124, 7	440. 442	A II 1 4–7	328 b1–13
	μήτε αὔξεσθαι — συστέλλεσθαι	124, 7–9	442	A II 4 14	332 b14–17
	ἀπὸ γῆς — κέντρον	124,10. 11	442	A II 6 1	333 b15–18

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 21 3	Οἱ μὲν—συνεστῶτα	124. 12–15	442	A II 3 1. 2	329 b 12–330 b 4
21 4	Ὅμηρος—ἀνωτάτω	124, 17–125, 6	442. 444	—	addas Prol. 96, 17
21 5	Κόσμον δ'—πάντῃ	125, 7–126, 19	444–448	D 31	465, 14–466, 17
21 6	Ἔκφαντος—μετέχειν	126, 21–28	448. 450	A II 3 3. 4	330 b 8–15
	εἰ δὲ τρέφεται—ἀΐδιος	126, 28–30	450	A II 5 1	332 b 29–333 b 3
	Πυθαγόρας—χρόνον	126, 31. 32	450	A II 4 1	330 b 16. 17
	ὃς καὶ—τάξεως	126, 32–127, 1	450	A II 1 1	327 b 2–4
	ἄρξασθαι—στοιχείου	127, 2. 3	450	A II 6 2	333 b 17–21
	πέντε—σφαῖραν	127, 3–8	450. 452	A II 6 5	334 b 8–335, 2
	Φιλόλαος—κόσμου	127, 9–12	452	A II 5 3	333 b 4–12
	τὸ δὲ ἡγεμονικὸν—ἀπεφήνατο	127, 12–18	452	A II 5 15–17	332 b 19–27
	Ἡράκλειτος—κόσμον	127, 19–23	454	A II 4 3–5	331 b 5–11
22 1	Παρμενίδης—περίγεια	133, 16–134, 3	482. 484	A II 7 1	335 b 4–336 b 3
	Ἀριστοτέλης—γῆν	134, 4–6	486	A II 7 5	336 b 12–15
	περιέχεσθαι—ἐγκυκλίως	134, 6–18	486	D 9	450, 12–20
	Φιλόλαος—ταύτην	134, 19–135, 4	488. 490	A II 7 7	336 b 20–337 b 23
	Λεύκιππος—ἀκίνητα	135, 5–10	490	A II 7 2. 3	336 b 4–11
	Πλάτων—δεύτερον	135, 11–15	492	A II 6 4	334 b 1–7
22 2	Ὅμηρος—αἴγλη	135, 25–136, 11	492. 494	—	Prol. 95, 20–96, 13
22 3	Εμπεδοκλῆς—ὕλην	136, 13–15	494	A I 5 2	291 b 4–7
	Οἱ μὲν οὖν—σωματικόν	136, 16–18	496	A I 5 1	291 b 2–4
	Μητρόδωρος—στοιχεῖα	136, 19–26	496	A I 5 4	292 b 1–11
	Θαλῆς—περιαγωγήν	136, 30–137, 1	496. 498	A II 1 2. 3	327 b 5–14
	τῶν δ'—διάστημα	137, 1–4	498	A II 1 8	329 b 1–5
23	Ἀναξιμένης—περιέχοντα	137, 20–25	500	A II 11 1. 2	339 b 21–28
	Ἀναξίμανδρος—μίγματος	137, 26. 27	500	A II 11 5	340 b 8. 9
	Παρμενίδης—οὐρανόν	137, 28. 29	500	A II 11 4	340 b 5–7
	Ἀριστοτέλης—οὕτως	138, 1–3	500. 502	A II 11 3	340 b 1–4
	συνεστάναι δὲ—ἐγκυκλίως	138, 3–8 cf. 134, 12–18	502	D 9	450, 16–20
	Θαλῆς—σφετερίζεται	138, 9–21	502	A II 12 1. 2	340 b 11–341 b 2
24	Θαλῆς—διάκρισιν	138, 25–28	506	A II 13 1. 2	341 b 4–9
	καὶ τοὺς μὲν—ἀνεῖσθαι	138, 28–139, 2	506	A II 13 11	342 b 19–22
	Ἀναξαγόρας—ἠστερωκέναι	139, 3–6	508	A II 13 3	341 b 10–14
	ἀπ' ἀνατολῶν—ἀστέρας	139, 6. 7	508	A II 16 1	345 b 20–23
	Διογένης—διάπυρα	139, 8. 9	508	A II 13 5	341 b 16–18
	συμπεριφέρεσθαι—πέτρινον	139, 9–14	508	A II 13 9	342 b 8–14
	Δημόκριτος—πέτρους	139, 15. 16	508	A II 13 4	341 b 15
	καὶ πρῶτα—πλανήτας	139, 15. 16	508	A II 15 3	344 b 12–14
	Ἀρχέλαος—φλόγας	139, 17–21	510	A II 13 6. 7	342 b 1–5
	καὶ ἀνωτάτω—πλανήτας	139, 19–23	510	A II 15 6	345 b 9–13
	Μητρόδωρος—ἀπεφήνατο	139, 24. 25	510	A II 14 5	344 b –57
	Παρμενίδης—ἄστρα	139, 26. 27	510	A II 13 8	342 b 6. 7
	τρέφεσθαι—ἀναθυμιάσεως	139, 27. 28	510	A II 17 4	346 b 18–2
	Ἀναξιμένης—ἀόρατα	139, 29–31	510	A II 13 10	342 b 15–18
	ἥλων—κρυσταλλοειδεῖ	139, 31. 32	510	A II 14 3	344 b 2–4
	τὰς δ' ἐπισημασίας—μόνον	139, 32–140, 1	510	A II 19 2	347 b 11
	οὐχ ὑπὸ—ἀστέρας	140, 1. 2	510	A II 16 6	346 b 1–3

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 24	Πλάτων—στοιχείων	140, 3. 4	510	A II 13 12	342 b 23–25
	κοινῶς—τρέφεσθαι	140, 4. 5	512	A II 17 6	346 b 24. 25
	καὶ πρῶτον—σελήνην	140, 6–10	512	A II 15 4	344 b 15–345 b 4
	τὰς δὲ ἐπισημασίας—γίνεσθαι	140, 10–12	512	A II 19 1	347 b 7–10
	Ἀριστοτέλης—ἄστρα	140, 13. 14	512	A II 13 13	343 b 1. 2
	μὴ δεῖσθαι—εἶναι	140, 14. 15	512	A II 17 5	346 b 21–23
	πάντα δὲ—μείζονα	140, 15–20	512	D 8	450, 8–11
	Ξενοφάνης—σβέσεις	140, 21–24	512. 514	A II 13 14	343 b 3–8
	τοὺς δὲ—παραλάμποντα	140, 24–27	514	A II 18 1	347 b 1–5
	Ἡρακλείδης—ἐνδεχομένου	140, 28–141, 2	514	A II 13 15. 16	343 b 9–16
	Ξενοκράτης—βάθει	141, 3–5	514. 516	A II 15 1. 2	344 b 8–11
	Τῶν μαθηματικῶν—ἥλιον	141, 6–8	516	A II 15 5	345 b 5–8
	ταὐτὸν—καλεῖσθαι	141, 8–12	516	A II 16 7	346 b 3–10
	τοὺς δὲ—φέρεσθαι	141, 12–18	516	A II 16 2–5	345 b 23–32
	Οἱ μὲν—κωνοειδεῖς	141, 19. 20	516	A II 14 1. 2	343 b 18–344 b 1
	Παρμενίδης—καλεῖ	141, 21–24	518	A II 15 7	345 b 14–18
	Μητρόδωρος—γνώμην	141, 25–30	518	A II 17 1–3	346 b 11–17
	Εὔδοξος—σημαίνοιεν	141, 31–142, 5	518	A II 19 3	347 b 13–22
	Ἄστρον—δόξαν	142, 6–25	518. 520	D 32	466, 18–467, 2
25 1	Ξενοφάνης—ἥλιον	142, 32–143, 1	522	A II 20 3	348 b 10. 11
	ἔκλειψιν δὲ—φανῆναι	143, 1–4	522	A II 24 4	354 b 11–16
	Θεόφραστος—ἥλιον	143, 5–7	522	A II 20 3	348 b 12–349 b 3
	Ἀναξίμανδρος—πρηστῆρος	143, 8–12	524	A II 20 1	348 b 2–7
	καὶ τὸν μὲν—μέγεθους	143, 12–14	524	A II 21 1	351 b 12–17
	γίγνεσθαι—ἀποκλειομένου	143, 14–16	524	A II 24 2	354 b 3–5
	Ἀναξιμένης—ἀπεφήνατο	143, 17. 18	524	A II 20 2	348 b 8. 9
	ὑπὸ πεπυκνωμένου—ποιεῖσθαι	143, 18–19	524	A II 23 1	352 b 12–14
	πλατὺν—σχήματι	143, 19–20	524	A II 22 1	352 b 4. 5
	Παρμενίδης—ἥλιον	143, 21. 22	524	A II 20 8	349 b 21. 22
	Ἀντιφῶν—ἥλιον	143, 23–28	524. 526	A II 20 15. 16	351 b 3–11
	σκαφοειδῆ—ὑπόκυρτον	143, 28. 29	526	A II 22 2	352 b 6. 7
	γίγνεσθαι—ὄψιν	143, 29–31	526	A II 24 3	354 b 6–10
	τὸ δὲ—ἀνθρωπείου	143, 32	526	A II 21 4	351 b 20. 21
	Ἀλκμαίων—ἥλιον	144, 1. 2	526	A II 22 4. 5	352 b 9–10
25 3	Ἀναξαγόρας—ἥλιον	144, 10. 11	526	A II 20 6	349 b 6. 7
	τροπὴν—ἰσχυροποιεῖ	144, 11–13	528	A II 23 2	352 b 15–18
	Θαλῆς γεοειδῆ τὸν ἥλιον	144, 14	528	A II 20 9	349 b 17
	ἐκλείπειν—δίσκῳ	144, 14–17	528	A II 24 1	353 b 17–354 b 2
	Διογένης—ἐναποστηρίζονται	144, 18–19	528	A II 20 10	349 b 18–20
	ὑπὸ δὲ—σβέννυσθαι	144, 19. 20	528	A II 23 4	353 b 6–8
	Φιλόλαος—ἥλιον	144, 29–145, 6	530	A II 20 12. 13	349 b 21–350 b 20
	τροπὴν δέ—κύκλων	145, 6–8	530	A II 23 3	353 b 1–5
	ἴσον δὲ—ἀνταύγειαν	145, 9	530	A II 21 2	351 b 18. 19
	ἔκλειψιν—ὑπερχομένης	145, 9. 10	530	A II 24 7	354 b 20. 21
	Ἐπίκουρος—ἀνημμένον	145, 11–13	532	A II 20 14	350 b 21–351 b 2
	τηλικοῦτον—ἐλάττω	145, 13–14	532	A II 21 5	352 b 1–3
	Παρμενίδης—ψυχρόν	145, 15–19	532	A II 20 8a	349 b 12–16
	Δημόκριτος—διάπυρον	145, 19	532	A II 20 7	349 b 8. 9

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 25 3	τροπὴν — δινήσεως	145, 19. 20	532	A II 23 7	353 b 13–15
	Κλεάνθης — ἥλιον	145, 21. 22	532	A II 20 4	349 b 4. 5
	περὶ δὲ — κύλινδρον	145, 22–24	532. 534	A II 23 5	353 b 9–12 Add.
	Ἀρίσταρχος — ἀπόστασιν	145,30–146,7	534	A II 24 8. 9	355 b 1–14
	Ἀριστοτέλης — πάθος	146, 8–147, 6	534–538	D 10	450, 21–451, 18
	Ζήνων — σχήματι	146, 21–23	538. 540	D 33	467, 3–13
	Εὐριπίδης — γῆς	146, 24–28	540	—	467 n a 15–b 13
	Ὅμηρος — λαμπρόν	147, 29–148, 8	540	—	cf. Prol. p. 96, 15
26 1	Ἀναξίμανδρος — τροχοῦ	150, 21–26	548. 550	A II 25 1	355 b 16–23
	Ἀναξιμένης — πυρίνην	150, 27. 28	550	A II 25 2. 3	356 b 1. 2
	ἴσην δὲ — φωτίζεται	150, 28. 29	550	A II 26 2	357 b 9. 10
	Ἡράκλειτος — σχήματι	151, 1	550	A II 27 2	358 b 1
	Ξενοφάνης — πεπιλημένον	151, 2. 3	550	A II 25 4	356 b 3. 4
	Θαλῆς — σύμμικτον	151, 4–15	550. 552	A II 25 8–15	356 b 14–357 b 4
	δισκοειδῆ — κυλινδροειδῆ	151, 15. 16	552	A II 27 3. 4	358 b 3–5
	Πλάτων — κύκλον	151, 17–21	554	A II 25 6. 7	356 b 8–13
	ἐλάττονα — μεγέθει	151, 21. 22	554	A II 26 3	357 b 11. 12
	Ζήνων — σχήματι	151, 23–26	554	D 34	467 b 14–16
	Ποσειδώνιος — ἀέρος	151, 27. 28	554	A II 25 5	357 b 5–7
	μείζονα δὲ — ἥλιον	151, 28. 29	554	A II 26 1	357 b 28. 29
	σφαιροειδῆ — μηνοειδῆ	151, 29–31	554	A II 27 1	357 b 14–19
	Χρύσιππος — ἡμᾶς	151, 32–152, 6	554. 556	D 34	467, 17–21
	Ἀναξίμανδρος — ὑπόστασιν	152, 7–155, 9	556–566	A II 28–31	358 b 7–363 b 14
27	κύκλος — πυκνοτέραν	156,22–157,22	574. 576	A III 1 1–8	364 b 12–366 b 3
28 1	Τῶν Πυθαγορείων — κινήματα	157,27–158,26	576–580	A III 2 1–11	366 b 6–367 b 18
29 1	Ἀναξίμανδρος — λάβῃ	161, 6–162,28	590–594	A III 3 1–11	367 b 22–369 b 28
	Χρύσιππος — τυφῶνα	162,29–163,17	596. 598	A III 3 13	369 b 34–370 b 7
	Ἀριστοτέλης — τυφών	163, 7–17	596. 598	A III 3 14. 15	370 b 8–22
	Ἀριστοτέλης — οὕτως	163,21–164,18	598–602	D 12	452, 22–453, 10
30 1	Τῶν μεταρσίων — ἀποβλέψω-	167,15–168,26	612–616	A III 5 1–10	371 b 28–373 b 22
30 2	Ἀριστοτέλους — νεφῶν [σιν	168,27–170,21	616–622	D 14	454, 25–455, 31
32	Ἀριστοτέλης — ἰσχύν	171, 10–13	624	A III 7 4	375 b 1–13
	Πλάτων — σαλεύεσθαι	171, 19–25	626	A III 15 10	380 b 1–381 b 2
33	Ἀριστοτέλης — τοσοῦτον	172, 3–174, 10	628–634	D 13	453, 11–454, 25
	Ἀριστοτέλης — ἄμπωτιν	174, 11–16	634. 636	A III 17 1	382 b 3–11
34 1	Ἀριστοτέλους — συμβέβηκεν	174,24–175,28	638. 640	D 14a	Add. p. 455, 32
35 10	Ὡσαύτως — ἀπελθούσης	202, 2–11	748. 750	—	cf. Prol. 96, 14
36 3	Οἱ δὲ περὶ — ἐστι	208, 8–14	756	A V 18 4	428 b 1–10
37	Πλάτων — ἀθάνατον	208, 18–21	756. 758	A V 20 1	432 b 1–7
	Πλάτων — λογικά	208, 24–209, 4	758	A V 26 1. 2	438 b 3–11
40 7	Πλάτων — κυρίως	224, 25–29	790	A IV 5 11. 12	392 b 1–7
41 1	Θαλῆς — αὐτοκίνητον	225, 21. 22	794	A IV 2 1	386 b 2. 3
	Πυθαγόρας — Ξενοκράτης	225, 23–25	794	A IV 2 3. 4	386 b 8–11
	Ἀλκμαίων — ὑπολαμβάνει	225, 26–28	796	A IV 2 2	386 b 4–7
	Δικαίαρχος — αἰσθήσεων	226, 1–4	796	A IV 2 7. 8	387 b 6–9
	Ἀριστοτέλης — ἐνεργείας	226, 5–8	796	A IV 2 6	387 b 1–5
	Ἀναξιμένης — αἴσθησιν	226, 9–32	796. 798	A IV 3 2–11	387 b 10–389 b 8
41 7	Ἀριστοτέλης — εἴδη	231, 6–9	812	A IV 3 2	392 b 11–15

Eclogarum ordo	Lemmata	Meinekei paginae	Heerenii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 41 7	Πλάτων — ἀεικίνητον	231, 10	812	A IV 3 1	392 b 9. 10
42 1	Πλάτων — ἔξωθεν	352, 25–28	1102	A IV 8 3	394 b 16–20
	Ἀριστοτέλης — συμβεβηκός	353, 4. 5	1104	A IV 9 3	396 b 20–22
	Πυθαγόρας — γεῶδες	353, 6–11	1104	A IV 9 10	397 b 26–33
43 1	Ἀριστοτέλης — κινήσεως	356, 2–9	1106	A IV 10 2	399 b 6–12
	τὸ δὴ — αἰσθήσεως	356, 15–23	1108	D 15	455 b 32–456 b 4
44 1	Πλάτων — συναύγεια	357, 4–9	1108	A IV 13 11	404 b 14–21
	Ἀριστοτέλης — συγκριμάτων	357, 10–16	1110	D 17	456, 13–17
45 1	Οἱ ἀπὸ — αἴσθησιν	360, 24–26	1110	A IV 16 4	406 b 28–31
45 4	Ἀριστοτέλης — ὑγρῶν	362, 1. 2	1112	D 17	456, 20
45 7	Ἀριστοτέλης — εἶναι	363, 30–364, 5	1112	D 17	456, 21–457, 3
46	Πλάτων — νοούμενον	364, 10–15	1112.1114	A IV 19 1	407 b 13–408 b 7
47	Ἀριστοτέλης — τούτων	364, 20–30	1114	D 16	456 b 5–12

Florilegii					
11 24	Ὅτι ἡ ἀλήθεια — ἀτελεύτητον	I 251, 19–31	—	—	cf. Prol. 96, 17
33 17	Πλουτάρχου — ἐρωτῶσι	II 33, 1–14	—	—	Prol. 97, 26–44
100 25	Λέγει δὲ — παραπλησίων	III 249, 4–9	—	A V 30 1	442 b 6–443 b 2
100 26	Διοκλῆς — τίκτεσθαι·	III 249, 11. 12	—	A V 30 2	443 b 3. 4
100 27	Ἐρασίστρατος — αἴτια	III 249, 14. 15	—	A V 30 3	443 b 5. 6
101 2	Ἀλκμαίων — εἶναι	III 250, 1–5	—	A V 30 1	442 b 1–6
115 29	Παρμενίδης — ὑπόλειψιν	IV 76, 8	—	A V 30 4	443 b 7. 8

Ioannis Damasceni q. d. Florileg.	Lemmata	Meinekei paginae	Gaisfordii paginae	Aëtii Didymive loci	Doxographorum paginae
I 3 1–6	Ἀναξιμένης – ἀερώδους	IV 151, 10–152, 6	II 691, 4–25	A III 4 1–5	370 b26–371 b26
3 6a	ἐκ δὲ τῆς – ἀποτελεῖσθαι	152, 7–153, 28	691, 26–693, 13	D 11	451, 19–452, 21
3 7	Χρύσιππος – πεπηγυῖαν	153, 30–154, 7	693,15–21	D 35	468, 1–5
17 1	Λεύκιππος – ὄψιν	172, 17–21	711, 5–8	A IV 13 1. 2	403 b2–7
17 2–8	Τιμαγόρας – ἀντίληψιν	173, 1–18	711, 9–23	A IV 13 6–12	403 b22–404 b23
17 9	Ἀριστοτέλης – συγκριμάτων	173, 19. 20	712, 1. 2	D 17	456, 13–17
17 10–12	Τῶν – ἀκτινείδωλον	173, 21–174, 4	712, 3–10	A IV 13 2–5	403 b8–21
17 13–18	Ἐμπεδοκλῆς – σκότος	174, 6–175, 10	712, 11–713, 7	A IV 14. 15	405, 3–406, 14
17 22	Ἀναξιμένης – σφετερίζεται	176, 3	713, 24	cf. Stob. I 23	
18 1. 2	Ἀλκμαίων – ῥευματιζομένων	176, 5–12	714, 3–8	A IV 17 1. 2	407 b2–10
18 3	Ἀριστοτέλης – ὀσφραντῶν	176, 14. 15	714, 9. 10	D 17	456, 18. 19
II 25 8–10	Οἱ Στωικοὶ – ἔξωθεν	232, 7–24	764,15–29	A IV 8 1	393 b3–395 b20
25 11–14	Κατὰ τοὺς – ἀντιλαμβανό-[μεθα	233, 1–19	765, 3–18	A IV 8 4–7	394 b21–395 b19
25 15	Ἀπελλῆς – ζῷα	233, 20. 21	765, 19	A IV 10 3	399 b13. 14
25 16	Δημόκριτος – παρίσους	233, 22–24	765,20–22	A IV 10 5. 6	399 b19–23
25 17–29	Οἱ Στωικοὶ – συμβεβηκότα	233, 26–235, 13	765, 23–766, 29	A IV 8 8–149 1–8	395 b20–397 b18
25 30	Παρμενίδης – ὄρεξιν	235, 14. 15	766, 30	A IV 9 14	398 b8. 9
25 34	Οἱ τὰ ἄτομα – αἰσθητόν	235. 15–236, 2	766, 30–767, 14	A IV 9 9–13	397 b19–398 b7
25 35–40	Ἐμπεδοκλῆς – αἰσθάνεσθαι	236, 3–16	767,15–26	A IV 9 15–20	398 b10–28
25 43. 44	Οἱ Στωικοὶ – κινήσεως	237, 7–13	768,11–17	A IV 10 1. 2	399 b3–12
25 45	Δημόκριτος – θεοὺς	237, 14. 15	768, 18. 19	A IV 10 4	399 b15–18
25 46	Ἀριστοτέλης – αἰσθήσεως	237, 16–24	768,20–27	D 15	455 b32–456 b4
25 49	Ἐμπεδοκλῆς – αἴσθησιν	238, 9–20	769,9–19	A IV 16 1–4	406 b16–31
34 1–9	Ἀριστοτέλης – θάλασσαν	244, 5–245, 6	774, 17–775, 16	A III 17 1–9	382 b3–383 b34

CORRIGENDA

p. 10, 10 saeculo
11¹5 notatae
16, 20 V 22. 27. 29
22, 34 p. 130 B **II** 1 8
25, 29 ne somniando quidem quis
26, 30 διαχοειδές
31 διαχοειδῆ
34 II **25** 9
28, 17 opinionem comprehendit
31, 3 a. i. Annal. **I.** II
37, 28 non sana cf. p. 377 a4
38, 2 I **8** 18
45, 27 Placit. **I** 3 12—19
47¹ cf. p. 468 n a 3
63, 10 dele τῆς post ἀπὸ
64, 20 §§ 1. 2. **7**
73, 4 a. i. 32. **36**—38
74, 3 32. **36**—**40**
106² 1 altera opinio
126, 6 a. i. *stomachabatur*
137 (Aetii), 12 III **15** 3
138 (Diogenis), 11 [cf. p. **26**]
153, 26 opinionem
157, 25 ab Eusèbiano
158² 1 P. E. **XIV** 20 13
160, 12 cf. p. **68**]
175, 12 Tyro oriundi et Romae
23 scribendum
177, 31 § **44**
181, 9 I **9** 2
10 VIII **25** et extremo versu I **18** 1
188, 5 *inquam et homines et pecua*
189 a 6 *illis*
b 14 Proleg. p. **16**
215, 3 a. i. II **11** 3

p. 228² histor. **IV** 17
230, 20 p. **19**
236, 25 c. 5 **p. 603, 2**
251, 18 bearet
261, 9 a. i. cet. I 41 32 **p. 860 H. cf. 41** 38 **p. 900**]
272, 6 A **53** D
293 n a 4 (A)BC
n a 7 (A)C
297 a 4 εἶναι
n a 4 ἄνθρωπος
306 a 4 οὖς
314 n b 4 dele sed
322 n a 7 ἀνείμαρτα,
352 n a 14 G **65**
363 a 7 G **78**
372 ab 34 ἀντικρὺς
400 n a 2 χάρτην εὔεργον G:
n a 4 dele correxi
417 n a 3 G(A)BC:
442 n b 3 οἷς οἷον
477 n a 17 p. **476**, 15
n b 10 dele τῶν — addit D ||
483 n a 3 ἔτι libri
490, 4 τείχεσιν deleto commate
19 ἀπαξάπαντα
27 παγέντ', contra 28 λεχθέντα
503 n a 7 καὶ συμβαίνει PF: καὶ σ. Wimmer
511 n b 3 θάρσος P: θράσος F
530, 14 Φ littera paulo magis dextrorsum ponenda fuit
556, 12 θῆλυς et αὐτὸς
566, 26 φυσικοῖς
575, 13 πέλαγος

ADDENDA

p. 16, 6 cf. ad p. 626, 11.

17, 11 γεώδους Eusebii fortasse antiquum est glossema. nam mirum quod G, qui § 6 πυρός consentiens exhibet cum Stob., γεώδους illud Eusebianum § 5 exhibet, ubi debebat ἀέρος.

18, 15 Hypsiclem Fabricio fisus haud recte cum Adrasto composui. nam nec Suidas Isidorum mathematicum *sub fratribus* recte fuisse dicit nec Hypsicles ille fuit qui *magnum magistrum suum Isidorum* laudaret. immo Isidorus Damascii praeceptor intellegendus est cf. H. Martin [Boncompagni bullettino t. VII Romae 1874 p. 263]. ergo ad tempora disposita est Achillis quam exhibui tabula, ut Hypsicles inter Eratosthenem et Thrasyllum floruerit. itemque aliis argumentis usus G. Friedlein [Boncompagni bull. t. VI p. 496] eum paulo post Apollonium [c. 215 a. Chr.] scripsisse probavit. ergo ne Rohdei quidem ratio [cf. p. 18, 25] iam stare poterit.

21, 10 cf. Geminus Uranol. p. 54 [Corssen de Posidonio Rhodio Bonnae 1878 p. 33sq., sed cf. Strabo II 2 3 p. 95].

29[2] Didascaliae fr. exstat etiam in cod. Paris. gr. 854 [Crameri Anecd. Paris. I 335—352] cf. Doehneri Quaest. Plutarch. part. III p. 17sqq.

37, 31 corrector in V 3 2 abundantia articuli, quem eieci, offensus videtur.

58, 27 de fonte Stoici capitis nihil affirmo, nisi Posidoniana quaedam subesse. definitio I 6 1 Posidonii est conl. I 7 19, theologiae tripartitio Panaetii videtur cf. Scaevola ex Varron. rer. divin. l. apud Augustin. IV 27 [VI 5—7]. de admiratione rerum caelestium locus, qui etiam apud Ciceronem tangitur Tusc. I 28 68sqq. d. deor. n. II 30 75 Posidonio tribuendus videtur cf. Corssen l. c. p. 32.

76, 1 de Alcinoi qui dicitur epitome nunc egregius I. Freudenthalii libellus [Hellenist. Stud. III Berlin 1879] adeundus est, qui de Didymi similitudine dixit p. 297, de Stoicis verbis p. 281. 294, de titulo p. 275[4], de eclecticis 269. 290. 293.

81[3] cf. de Clitomacho Diog. IV 67.

81[4] emendationem κατ' αὐτόν etiam E. Rohde Mus. Rh. XXXIII 166[1] commendavit.

87, 8 morem ex natalis diei festis nuncupandi filios explanat Usener M. Rh. XXXIV 421[1].

96, 13 addendus est locus Stob. ecl. I 21 4 p. 442H. conlat. Plut. V. Hom. c. 94. 103.

106[3] de Zenonis vita nuper egerunt E. Rohde Mus. Rh. XXXIII 622sqq. Th. Gomperz ib. XXXIV 154sqq. qui tamen suam rationem non plenam exhibuit.

120[3] 2 cf. p. 174, 7 et 31.

121 de Ciceronis de deor. nat. loco egit nuper P. Schwencke jahrb. f. cl. Philol. CXIX 49sqq.

151[1] de posteriorum fraudibus Zoroastreis cf. Porphyr. V. Plot. 16.

162, 17 cod. F [Laur. 69, 13] habet εἴπομεν i. e. εἴπωμεν, quod recipiendum est cum Cobeto cf. de toto loco Freudenthal l. c. p. 305. 309.

216, 3 a. i. Ciceronem etiamsi cognosset non adhibuisse Topica demonstrat Wallies de Top. Ciceronis Hal. Sax. 1878.

217, 3 a. i. duplicem Xenophanis memoriam antiquiorem esse Aëtio ex Plut. Strom. 4 elucet, qui diversis locis p. 580, 13 et 18 eadem fere rettulit.

224, 4 eo magis consensum notare debebam, qui est inter Placita I 14 4 et Theophrastum de sens. 5 (500, 9) 86 (525, 19), cum distet aliquantum ipsius exemplar Platonis Tim. p. 67c

227[1] Theophrasti opinionem reddit Schol. ad Plat. Tim. 22E ... ὑδάτων καταρρηγνυμένων εἰς τὸν Νεῖλον ἐξ ἄλλων τόπων τῶν κατὰ τὰ σεληναῖα ὄρη, ἀφ' ὧν αἱ τούτου πηγαί, ἐκ τῆς γιγνομένης ἐν αὐτοῖς πιλήσεως τῶν νεφῶν ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, ὡς Θεόφραστός φησι cf. A. Riese jahrb. f. cl. philol. CXVII 695 qui citat A. Knütgen die Ansichten der Alten über die Nilquellen Neisse Progr. 1876

229, 5 a. i. cf. Mus. Rh. XXXIV 457.

274 n a 10 nota codicis A etsi accentus deest explicanda ἐπεὶ δὲ

Eusebii codicis c quas Gaisfordiano apparatui deesse vidi lectiones potiores a p. 353 adnotationi ipsi inserere licuit, priorum plagularum supplementum nunc inter Addenda exhibeo

278 a 1 ἐνέργεια E[c]

281 b 8 ἀΐδιον] non multo longius abest verum εἰδικόν (ἰδικόν)

282 a 17 θεωρεῖται tueri debebam (cf. Ind. II s. v. θεωρεῖν): *der Begriff lässt sich nur in der Einzahl denken* cf. Theo Smyrn. p. 19, 18 sqq. Hilleri, unde Xylandri coniectura αἰσθητοί v. 19 commendari videtur

284 a 7 b 5 χύσει coni. Doehner quaest. Plut. II p. 6

290 n 5 dele τούτους E. nam deficiente altera classe BEI unus est testis c, qui habet τούτοις πλῆθος (om. τὸ). idem v. 29 et 30 σωμάτων et αὐγάς praebet, quo fisus iam Aëtio illa reddere non dubitabis

291 n a 1 lege: ἐκολλαινε C: ἐκόλλαινε Psellus (A)BE[CFG]

n a 5 dele 15 — ? ||

n a 6 lege: μὲν E[CDFG] etc.

293 n a 4 (A)BC:

n a 7 (A)C Athenag.:

297 a 9 τὸ κράτιστον ὁμοιῶσαι καλῶς ἔχειν διενοήθησαν coni. Herwerden (Plutarchea et Lucianea)

298 a 19 τὰ ⟨μὲν⟩ φανερά Herwerden.
n a 7 E[CFG]
n a 8 E[BCFGI]
300 n a 10 οὐδὲ E, sed ἢ οὐδὲ c
n a 14 E[CDF](A)C:
301 n a 6 E[CDFGI]
302 n a 6 ante τὴν insere: τῶν μὲν ἀρχῶν A ||
308 n a 1 adde: 2 καὶ ante τὸ om. E[CGF]
n a 7 l. CDFG
n a 8 post XV 32 8 adde: et in textu c
n a 9 μὲν μὴ E[CFG]
309 a 15 κυριώτατον (ut in Stob.) Herwerden
314 n a 4 post videtur adde: cf. p. 320 a 22
320 b 2 lacunam non recte statuit Meineke. immo Democriti κατὰ παλμὸν § 3 primum genus numeratur. διανοητικὰς κινήσεις (v. 5) habes etiam D 16 (456, 8)
333 n a 10 E[CFG]
334 n a 10 E[CDFG] itemque v. 15
335 n a 1 c etiam in textu τοῦ habet — n a 3 E[CEFG]
336 n a 8 πάντα πως E, sed c certe habet πάντας τούτους
338 n a 4 post (A)B lege: κατὰ ἐκπύρωσιν καὶ εὐκρασίαν καὶ ψύξιν E[CFG, om. BI]: κατὰ etc.
342 n a 1 ante ἀφανεῖς insere: δὲ om. E ||
n a 2 adde || καὶ καθάπερ E ||
343 n a 6 E[CDGI]
n a 7 ἀέρα τε καὶ om. E [c 'Steph. mss.']
n a 14 E[CDEFG]
344 n a 11 E[CDFG] || φαίνωνα E[CFG etc.
344 b 5 praestat Stobaei errori tribuere verba περὶ σχήματος τῶν ἀστέρων, quibus reiectis Metrodori memoria addenda est 15 6 cf. 345 a 7
350 n a 10 notandum in E verba εἰς τὸν ἥλιον [v. 16] — πυρίνου [v. 18] intercepta esse, itemque verba ἀνταύγειαν [v. 19] — γῆν [20]
n a 12 dele E ante BC
n a 15 E[CDEFG] || 21 κισηροειδῶς E[CDEFG]AB: κισηροειδὲς E[vulgata]C: κισηροειδῆ G cf. Ach. ||
351 n a 1 [sic CDEFG] E: σπογγοειδῆ G: om. (A)BC ||
n a 3 l. ἄναμμα cf. p. 626, 11
n a 9 E[BE]
352 n a 4 τι E[CDEGI]
n a 6 E[BI, μείζων etc.
353 b 12 adde συγκαταφέρεσθαι δὲ τὸν ἥλιον κινούμενον ἕλικα ἐν τῇ σφαίρᾳ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπί τε ἄρκτου καὶ νότου, ἅπερ ἐστὶ πέρατα τῆς ἕλικος. ἄλλοι δὲ ἐπ' εὐθείας αὐτὸν κινεῖσθαι τὴν ἕλικα οὐ περὶ σφαῖραν ποιοῦντα, περὶ δὲ κύλινδρον
358 a 7 ἀραιότερον δέ πως respondet extremae § 2
370 n a 10 dele G cf. p. 631, 5
371 n a 4 adde: sed cf. IV 1 4 (385 a 11)
375 n a 5 post ὁμοίαν adde: θερείων Doehner
381 a 27 πρῆσιν (pro πλῆσιν) coni. Bernardakis (Symbolae crit. et palaeogr. in Plut. Lips. 1879)
386 b 6 θείοις (i. e. astris) non movendum erat
394 n b 3 adde: 24 οὗ om. D ||
401 n a 2 correxi cf. G p. 636, 5
403 b 12 scribendum αὐγῶν αὐτὴν. Posidonius igitur etiam hic πλατωνίζει cf. § 11
404 b 1 Ἀρισταγόρας qui est post Stratonem § 7 Ἀρίσταρχος est cf. I 15 9 et 15 5 ubi audit ἀκουστὴς Στράτωνος
412 a 3 scribendum τὴν δὲ μετὰ τοῦτο
413 a 10 μόνον codicum cogitari potest. nam thoracis actio non φυσικῶς, sed παρακειμένως pulmone incitante accidit
413 a 21 ἀντιμετρεῖ et p. 414 a 6 μετρεῖ Bernardakis
414 a 6 ἐκτός, 11 ἐν αὐτῷ, 15 ἀπ' αὐτοῦ, 20 ⟨τὸ πνευματικὸν⟩ ἐφέλκηται [sic iam Reiske] idem, otiose omnia
420 a 3 ἐναλλαγείη etiam Bernardakis
421 n a 10 σαρκώσεις confirmat Psellus Crameri A. Par. I 341, 16
422 a 9 κόλπους pro τόπους Doehner quaest. Plut. III 18
423 a 13 ἐκ τοῦ αὐτομάτου veram lectionem iudicat Bernardakis expulsam glossemate αὐτομάτως
426 n a 2 post cf. G adde: vel ἔνθερμα δέ
427 a 27 ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἢ μόνῃ ἢ σὺν ᾗ τίθεται νυκτὶ τ. β. Bernardakis
433 a 3 παραπεπαικότος idem
434 a 19 dele: propius — ταχέντος
437 a 13 ὕπνον σώματος γίνεσθαι ἅμ' ἐκκρίσει τ. λ. πλείονι. τῆς ⟨δ'⟩ ἐκκρίσεως τ. ψ. θ. τὸν πλεονασμὸν αἰτίαν θανάτου Bernardakis

439 a 3 scribendum ἐπέχειν cf. p. [illegible]3 b

451, 21 scribendum ⟨ἐν⟩ τοῖς

454 n b 6 l. nonne ὀσαχῇ?

455, 31 addendum fr. 14 a ex Stob. ecl. I 39 (34) 1 p. 638. 640 H.

Ἀριστοτέλους. Τὰς δὲ τῶν ὑδάτων δυνάμεις καὶ τοὺς χυλοὺς καὶ τὰς ἄλλας πάσας ποιότητας, ὡς εἰπεῖν συλλαβόντι, γίνεσθαι παρὰ τρεῖς αἰτίας· ἢ γὰρ παρὰ τὴν τῆς γῆς διαφοράν (ἐν οἵᾳ γὰρ ἂν ἕκαστον ᾖ καὶ δι' οἵας ἂν ῥέῃ, τοιοῦτον ἴσχειν τὸν χυλόν, οἷον ἁλυκὸν ἢ νιτρῶδες ἢ πικρὸν ἢ τῶν ἄλλων ὁποιονοῦν), ἢ παρὰ τὴν τῆς καπνώδους καὶ πυρώδους ἀναθυμιάσεως μῖξιν (ἀπολίθωσιν γὰρ καὶ πῆξιν ἁλῶν καὶ νίτρων ἔτι τε βαρύτητας καὶ κουφότητας καὶ παχύτητας καὶ λεπτότητας καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀπεργάζεσθαι τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ καπνώδους μῖξιν), ἢ παρὰ τὸν ἀέρα· (θερμότητας γὰρ καὶ ψυχρότητας). καὶ παρὰ τὴν γῆν μὲν γίνεσθαι, δι' οἵας ἂν ῥέῃ καὶ ἐν οἵᾳ γίνεται. θερμὰ μὲν γὰρ τὴν κατακεκαυμένην καὶ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ἀσφαλτώδη ποιεῖν· ψυχρὰ δ', ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, ⟨τὰ ἐν⟩ τοῖς ναματιαίοις, ὡς δὲ καθ' ἕκαστα, τὰ κατὰ βάθους ὡς ἐπίπαν, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς μετάλλοις· πόρρω γὰρ τοῦ ἡλίου, πλὴν ἐὰν πυρώδης ὁ τόπος ᾖ. δοκεῖ γὰρ ἀφεστάναι τῶν θερμῶν τά τ' ἐν τῷ ἀέρι καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς διά τε τὰ πνεύματα καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ψυχρότητα· καὶ ⟨τὰ⟩ ἐν τοῖς συσκίοις καὶ πνευματώδεσι, ψύχεται γὰρ ὑπ' ἀμφοτέρων· διὸ καὶ κοπέντων δένδρων ἔνια θερμὰ γίνεσθαι. καὶ τὰ δι[illegible]νοδς ἔχοντα φαραγγώδεις καὶ ὑπάντρους· τὸ γὰρ πνεῦμα διαυλωνίζον ταύτῃ ψύχει καθάπερ ἐν τοῖς λάκκοις. καὶ τὰ διὰ πάγους ῥέοντα καὶ ἐνίκμου· ψυχρὸν γὰρ ὁ λίθος, καὶ μᾶλλον ὁ τοιοῦτος ἡδύς, ὥσπερ γλυκὺ πᾶν ὕδωρ, οὕτω καὶ ψυχρόν. οἰκεῖα γὰρ ἄμφω τῆς φύσεως ⟨ἡ ψυχρότης καὶ⟩ ἡ θερμότης, καὶ ἡ τῶν χυλῶν ποιότης γένοιτ' ἂν ἀφ' ἑτέρων. συμβαίνει δ' οὖν καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου μὴ εἶναι τοῦ ὕδατος καθ' ἑαυτὸ διαφοράν, ἀλλὰ ταῖς ἄλλων δυνάμεσι διαφέρειν, εἴπερ τὰ μὲν τὴν γῆν τὰ δὲ τὸ πῦρ τὰ δὲ τὸν ἀέρα ποιεῖν συμβέβηκεν.

457, 20 sufficiat τὸ εἰς ἑαυτό cf. Arist. Meteor. IV 4 (382 a 11, Doxogr. p. 526 n a 7) ubi ὑπεῖκον εἰς αὑτό et εἰς βάθος idem est

458, 6 scribendum τινῶν μερῶν cf. v. 7

9 ἴδιον delendum videtur

20 κατὰ μὲν κτλ. si prioribus iungis, eadem forma existit quae est p. 457, 21. nihil igitur mutandum

461, 6 pro ἅπαντα legendum ἀπαντᾶν [i. e. συμβαίνειν]

471, 11 sana sunt fortasse omnia deleto τὴν ante γῆν. intellege: *esse animam universi, quod complecti dicunt et aethera et aera qui terram et mare circumdat* [cf. p. 547 b 1] *et quae hinc aluntur sidera. singulas autem animas et viventium et mortuorum in aëre versantium illi* (universali) *coniunctas esse.*

487, 25 historia est etiam apud Plin. VIII 34. XXXIII 116

489, 3 scribendum ἔξω δὲ γενόμενον

508, 12 fort. τῷ γὰρ πλείω κ. τλ. scil. αἰσθάνεσθαι

511, 5 cf. Hippocr. de aëre 13 ἐς γὰρ τὰ αἰδοῖα ξυντέτρηται [sc. τὰ θήλεα], οἱ δὲ ἄνδρες οὐκ εὐθὺ τέτρηνται

521, 19 cf. de igne 75

542 b 4 suppleveris ἐκ τ(ῶν ὅλ)ων

565, 2 scrib. αὔξεσθαι

28 ante καὶ videtur κάτω excidisse. sed cf. p. 580, 17

569, 5 μὲν sanum est, itaque comma post ἀρετῆς ponendum

592, 24 praeferendum διοικεῖν

609, 19 κατ' ἀρχάς *initio* recte opponitur secundariae ex elementis generationi

615, 9 fort. ὃ καὶ

---

2 καὶ ante τοὺς apographa: κατὰ A || 5 δι' οὗ F: δι' ὃν C: correxi ex v. 15: δι' ἣν Heeren || 14 in parenthesi audias ἀπεργάζεσθαι τὸν *ἀέρα*, nisi quid intercidit || 16 γίνεται Heeren: γίνεσθαι A || 18 τὰ ἐν addidi cf. 26. 28. 31 || 19 τοῖς ναματιαίοις F: τοὺς ναματιαίους C || τὰ κατὰ scripsi: τε κατὰ F: κατὰ C: τοὺς κατὰ Heeren || 22 δοκεῖ scripsi: δεῖ F: δῆ C || 23 τά τ' Heeren: τοῦτ' A || 26 τὰ addidi || 30 διαυλωνίζον cf. Arist. meteor. II 8 p. 366 a 27 || 31 πάγους neutrum non praestem, cum πάγεσι Arist. probl. XII 6 (907 a 9) ad alteram significationem *glaciei* attineat || 33 εἰδὼς A: ἡδύς apogr. ex εἰδύς quod est corr. in F || ὥσπερ Canter: ὑπὲρ A || conicio καὶ μᾶλλον, ⟨ὅσῳ⟩ ὁ τοιοῦτος ἡδύς, ὥσπερ γλυκὺ ποιῶν ὕδωρ κτλ. || 35 ἡ ψυχρότης καὶ addidi || 36 ἑτέρων i. e. ψυχρῶν ἢ θερμῶν, nisi fuit ἑτέρας